

II

كتاب في فقه الإمامية  
صلى الله عليه وآله

٢٩٩



عن علي بن ابي طالب  
 علي بن ابي طالب  
 علي بن ابي طالب  
 علي بن ابي طالب

نسب نامه حضرت سلطان شيخ صفي الدين

السلطان شيخ صفي الدين بن سيد شيخ بابا جبرئيل بن سيد قطب الدين بن سيد صلي الدين بن سيد محمد  
 بن سيد عوض شاه بن سيد فيروز شاه بن سيد محي الدين بن سيد علي بن سيد حسن بن سيد ابو القاسم بن  
 سيد ثابت بن سيد حسين بن سيد دلدار بن سيد لعل بن امام الهام امام بن كاظم بن امام العام  
 امام جعفر الصادق بن امام محمد الباقر بن الامام زين العابدين بن الامام الحسين الشهيد امام حسين  
 شهيد كربلاء بن الامام الحسن بن علي المرتضى صلوات الله وسلامه عليه وعلى آله

٤٠٩٩



العظيم  
 مكتبة السلطنة  
 مكتبة السلطنة  
 مكتبة السلطنة  
 مكتبة السلطنة  
 مكتبة السلطنة  
 مكتبة السلطنة  
 مكتبة السلطنة





الحمد لله الذي تجلّى لإمامه يا نور العرکان والمعارف وتخلّى أصفياءه بأنواع الطائيف والعوالم فلق حب القلب بحبه وعشيقه وفتح إلى الفوائد كاد من وده وشوقه. **ابن** في دوحه الوحدة أفان الموحدين ينون اليقين، واتع الميامين في هذه عالم التكوين والتلون تربية أرباب **الخبر** التكميل والتكئين على هودة ذات قرار ومعين. صير احداثا حداث العارفين بنور عرفانه ناضرة ناظرة وحل مقل العقول في اشراق سبحات وجهه هائمة حائرة واصلاق والتكلم الامتحان الامعان على المنعوت بانج البراهين في الشريعة الراجحة المبعوث بانج الدلائل في الملة الناجحة المخصوص بمكاد اسرار التزليل المخصص بمداد الاكمال والتكميل سيد متايد من ارسل اليه جبريل بمحمد المصطفى الموصوف بالفضيلة في التورية والايحليل وعلى ايد وصيه بخوم الهدى وشعور النقي وبدور الدجى اللذين هرب في شرايع الدين بهتدي ونورهم من الظلمات بهتدي وبضياهم من الملمات يستضيء وعلى الذين جعلهم الله تعالى اعلاما للخلق منقورة ومنارة للهدى منصوبة والرحمة الرضوان والرافة والغفران على العباد والعباد الذين اتبعوهم باحسان **اقال** **عبد** فقد قال الله تعالى ولئن كنتم احبة يذعون الى الخير وقال عز وجل وجعلناهم ائمة يهتدون بافرا وقال عز سلطانك اولئك الذين هدى الله فاولئك هم اولوا الالباب وقال تعظم شأنه اولئك الذين هدى الله فبهداهم اقتدا جون بيان كتاب آسماني وبرهان خطاب سبحاني وال است كصاحب كمال محل كملك بر جادة شريعت وسجادة طريقت وحقيقت قائم وديم باشد ودر نهات امت ولمات ملت واعلام ستن اقدوا اعلام ستن امتد استقامت واقامت تايد كالارواح لصلاح الاشباح درمي بايد وبرختيار ان مفاد زجات وکسات که بخار سندايشان دريابد و اجب است که غان سوي محبت ايشان تابند وفود را باتوجه قبله قول قلوب ايشان دهند و پسر عاي قدم درين بياين نهند و اگر حب بياين نهند اميد از نويد فقد وقع اجره على امه نرنا محبت ايشان جاذب سعادات دارين وجالب مرادات منزليات **شعر** **اليت** بيني وبين الحب معرفة لا ينقضي ابدا وينقضي الابد. **لا** خرجت من الدنيا حبكم. **بين** الجوامع لم يشتر. **احد**. **عن** ابي موسى الاشعري رضي الله عنه ان النبي صلى الله عليه وسلم قال **كان** المؤمن مع من احب رواه البخاري ومسلم. وفي رواية قيل للنبي صلى الله عليه وسلم **الرجل يحب** القوم وما يحبهم قال **المؤمن مع من احب**. **وعن** ابن مسعود رضي الله عنه قال **كان** رجل الى رسول الله صلى الله عليه وسلم **قال** يا رسول الله كيف تقول في رجل يحب قوما ولز يلقى بهم قال رسول الله عليه السلام **المؤمن مع من احب** رواه البخاري ومسلم. **وعن** ابي هريرة رضي الله عنه ان رجلا زار اخاه في قرية اخرى فارصده تعالى على مدرجته ملحا فلما اتى عليه قال اين تريد قال اريد اخالي في هذه القرية قال هل لك عليه من نعمة تربها قال لا غير ابي احبه في الله قال **فاني** رسول الله اليك بان الله قد احبك كما احبته فيه رواه مسلم. **وعن** معاذ بن جبل رضي الله عنه قال سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول قال الله تعالى اين المتحابون في جلالي لهم منابر

مِنْ نُورِ رَيْطِهِمُ النَّبِيُّونَ وَالتَّهْتَكَا، رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ فِي رِوَايَةٍ أُخْرَى، لَعَاذَ قَالَ سَعِيدُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدَلُ  
 قَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَجَبَتْ جَنَّتِي لِلْجَنَّاتَيْنِ فِي وَالتَّجَالِسِينَ فِي وَالتَّزَاوِرِينَ فِي وَالتَّكَاذِبِينَ فِي كَذِبٍ حَسْبُ رَوَاهُ مَالِكٌ فِي الْمَوْطَأِ  
 بِإِسْنَادٍ وَاضِحٍ صَدَقَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ. این مسکین کم جناحت و مغلس لطاعت که بر درگاه عزت سیح آب دوی جز خاک عجز ندارد  
 و دست آویز پایگاه عند احد غیر از محبت اولیاء احد نمی شمارد خود را بر فتر اک اعتقاد سنت نبیا و سیرت اولیا که عروة الوثقی و مقصد  
 الاقصی است می بندد و دست رجاء در امن ایما بدیشان می زند و مؤمل آمال صف فعال خول با انتظار نظری از مقصد ران قبول می کند  
**شعر** مگر که چپ دره نشینی ز صدرگاه قبول نظر کند بکدای بر آستان غول و چون تاین موسم و جاکم الذبیر که ایام  
 البیض کحولت است جز گاه صلی نموده و غیر از بی حاصلی نموده است **شعر** آوای الشباب بیو دیوانا فاجزه بافضل الشیث  
 عریث من الشاب و کنت غضا کا بعری من الورق القصب بکث علی الشاب بدیع عین فاقع البکاء و لا النجب  
 خواست که اکنون در بخت سلامت کند و بر بخت میاحت نماید که از ملاح آن جز شش سلاح آید و از جناح آن سحر شش جناح رومی  
**شعر** ركب المحب الی الحبيب سینف تجری من الخطرات فی امواج باحسنا تجری به تنظر به مؤبد فی خجیل لاج  
 تا براعت الهام الکی توفیق آگاه می نداد که در سابق که فزیده الیم مواسب رحانی و عقیده البحر لطایف سبحانیت تربیت ده و مشورت  
 آنرا که منتشر است در سطر نظام نظم و ترکیب زک در طباق آفاق کشر الصبح فی لاطاف و کشف الشریک الاکانف منشور  
 و مشهور است و در افواه اقاصی دادانی چون سپیع المثنی مذکور **شعر** لقد حثت بک الافاق حتی کانک فی فم الزمن اقبام  
**شعر** هر عود کسی که در کوه شکیبی داشت زیر نه موی دل خسته شکیبی داشت شور شوقش شری در دل و جانم اندا  
 زانک هر قصه ازان نکته شیرینی داشت پس درین نکرست بین الامم مل و العمل چون دیک با صره بر قاصد مسند شد مسکوه انوار سعادت  
 و بر کشاد و بدر برج ملک و تیس علی السلام دشام روی نمود **شعر** لبث و داء الجز فی صلب آدم فاینقی الا الیک المغاخره  
 فیه بدز فی السماء منور وانت لا بدز علی الارض زابر این مسکین بفرم استخاره متوجه شد بعز شمس افلاک لولاک التفات نمود  
 و بمضاک ثنایای مبارک بستم فرمود و این مسکین چون بخت پدار دید پدار شد لیکن نهت در بی محبت و نیت استخاره بود در است  
 بازید که سپرده نشین صدر رسالت یا جوی نشسته است و علی عالی در محاذی قایم باز کرده ثالث بر تقاب دید که حامل لوای حمد و صاحب  
 سر بر مقام محمود با فوجی زیر جتر با شکوه نشسته و این مسکین نیز زیر ظل ذیل آن جتر هم در نوبت بی مسالت از فرج دیدار او پدار  
 می شد تا بان متعاقب **مرثیه** رابعه دید که بمساع این مسکین بدین آیت نفاذ اجازت ندا سپانید که یبلغ مسا ازل الیک **شعر**  
 نهانی جای می کند ان کتم للوئی و اغنیی بالخصم شک عن الکشف تراث لی بالیق حتی کاتنا تبشرنی بالیق انک فی الکف  
 اراک و بی من هستی لک و حشر قوئنی باللطف شک و بالعطف بر عیم همت و صمیم نهت بر تعصیم این غیمت و نیت بی  
 توقف و توقف کردم بروفق تضرع روی بمسک توفیق آوردم و این کتاب را که جذیران یکتا بالبر لا بالخیر آغاز کردم در مناقب سلطان  
 الاقطاب فی الاقطار خلاصه المدار فی الادوار عطفیف منادید المشایخ فی المناقصین و افضل المصطفین بین لابی الشرین و المعزین



بقای الفایات فی الکرامه و الولایه و صاحب آیات فی البدایه و النهایه جالب التلخیص و التلخیص و جامع الاسرار فی الارشاد التلخیصی  
ازمه الارباب القلوب و صاحب الارشاد علی مفاہیح الغیوب **شعر** ظاهره فیه دیاطنه تنفی و لطفه عز و شیمه کرم  
و طلعت بدو سطوته لطفی و راحت بحر و منزل حرم و احایز فی جلال الکمال باذنی الاقام الفایز فی کمال الجلال باذنی السهام الذی انشرت  
ارض السعاده بوجوه و مات سما السیاده الی سجوده کانه هو فی خاتم الاقدا و الارشاد و کانه هو فی زبر الامتداد و الرشاد و کانه  
برمان الحق و الفاظه لسان الصدق تباشیر غزوه الاسلام و تاثیر برکت پیغمبر صلی الله علیه و آله فی انظاره تقاضه و للناس فی آثاره مرشد  
**شعر** صلاح العباد و رشدا لام و امن البریه من کل غم و انک پیغمبر هدای تربیت او در طاق نه رواق مطبق ازرق  
می دیدند و انک رایت هدایت او بر فرق فرقه دین می کشیدند و هر کس که صاحب اقطار بحر اودی می باید در کف صدف تربیتش  
در شوار می شد و هر خاکی بمجاورت درگاه خلوت میرای اودی می پدید می آمد و در می شد فعل براق عشاقش لعل براق بر تاج  
هفت ایوان می نشاند پس همدم کم تازان میدان ارادت او بخار ملاحظت بر رخسار حور عین رضوان می افشاند صبح و حالش نفس  
صادق بر مشارق لعلان لی مع اسمی زد شمس کاش علی معنی در سراق آدی زد **شعر** سورت صورت لایه معنی می بود  
بر تونامه اش نور علی می بود بر سر طور حضورش در جهان موسی وار **شعر** را باید بیضادم عیسی می بود و دقایق و ساعات او  
مقصود بر خط و دعوت حق بود و بوارق خطات او مشهور بانوار صدق بود هر قلبی که در توبه تفاق و دیا بود در کارگاه اخلاص و خلاصه کیهان  
هر کدای که ریزه جبین خوان تلقین او شد پادشاه عقی و دنیا شد مرشد الخافقین و امام الثقلین سلطان العارفين و برمان الواحلین  
اکل الکلین و افضل المحققین **شیخ صفی الحق و المله والدين** قدیس الله تعالی سره و و پس بره و ادام الله علی العالمین و جیع للسلین برکات  
و بحاکم آیت و این روضه بیه تخمه شیت که در اوراق و معاطفش ما تشبهه الانفس و تلذذ الاعین مدختر و در  
مشرع عذیبش عینا یشریبها المفقرون مضمون حضرت راحف شاید که فرد پس اعلی و جنه الماوی خوشه جبین خلوت سرای  
حرم حرمت اوست و مدبره و طوبی ریحان کشن زم غلظت او حضرتی که این نطق جفت آستان رفعت اوست و عرش اعلی که مبر  
خاصان عالم بالاست جفت منظر رتبت اوست **شعر** دافت بحر علی الپ آذیولها مبیاه الاعطاف فی جبراتها  
غرامها اشرف سجدت لها سیاره الافلاک فی اوجاتها و هو القوم المومنین عند الله تائیده المرشد المستبدلین الله بتدیده  
الداعی للمخلق الی سواء السبیل الهادی الی اقوام الطریق و اوضح الدلیل المظهر لمجلیات الانوار القدسیه السجانیه المبهط لاهلها  
الربانیه الرحانیه غوث الاذنان فی الوقایع و المآرب و کشف الاغراب فی المشارق و المغرب **شعر**  
کالمیر من حیث التفت رایتی یهدی الی عنیک توناما قبا کالجو یقذف للقیوب جواهره جود او یبعث للبعید بحایا  
کالمیر من کبد السماء وضوءه و یغشی البلاد مشارقا و مغاربها مرشد الثقلین الی طریق الحق و الصواب و الهجاء و راید العالمین الی اخلاص  
جناه الخباثات غوامس غار المعانی و یستخرج اللآلئ و یخرج حرم لی مع اسم فی حضرة المتعالی ضابط صابط ارباب الرضی و واسطه قلاوه  
صفوة اصحاب الصفی **شعر** قوی امین کابن عمران فی الهدی حنیظ عیلم کابن یعقوب فی التقی ...

الحایز بالاسحق کوسی من اسحق قد حاط علی المتخذ بالانساب و الاکتساب من مقام ابرهیم صلی الله علیه و آله بارخ عرق فی الدین  
العالم باثبت دلیل کالطود الراخ **شعر** هم ندر الموح فی منبت العلی و نبت النضیل حیث الفضایل و وضع فی طوره  
الغزاشاق و نکج فی بحره الجود حاصل الذی صارت فیضه الطریق برشایل ارشاده عریقه نور و ضه الحقیقه بشال رشاده  
اینت تضع لافلاک السیاده خدودها و جباها و تلثم کواکب السعاده ارضها بافواها و شفاها **شعر** یقبل افوا النجوم بساط  
و یکره عناکه و برامبه انک سمیع قلبش از عالم غیبات دانه و اردات الکی می جید و سماجی متشکک کونان کونان بصیرت  
ازنا الاشیا کاهی می پند منشی رای طلال او مشکل کثای حقیقت می کذ منشی غیر صاحب کمال او معجز نایم طریقت می کذ تاب آفتاب  
طلعتش آثار انوار تجلی دارد ضو متتاب تربیش خاصیت ندر آمین الشجره ان یاموسی دارد صفای الواح مخیرش و بیا جبه اسرار معانی  
مخایف و خاتر خلطش خیرت رموز پجانی است **شعر** دور کردون برین مدار جواد نقطه قطب در جهان نارد  
قرن خورشید در هزاران قرن همجو او کوه سری زکان نارد مستد کاف دنون جود جواد متصد در زکن فکان نارد  
کشف المومنین و کشف السلین سلطان المشایخ فی العالمین **شیخ صدر الحق و الدین** مع اسم السلین تکلی و یکن و امنع العالمین  
بارشاده و تلقین و فیه این قلاوه هم از بخشیده و افاده دریای اوست و بیت القصیده این منظم حمیده هم جریده اعلی اوست  
جاکر کرامات دلربا و تمامت کلمات جان فزا از روایت او ادام الله برکت نوشته می شود و از حدائق تحقیق و حقایق تلقین او  
این پستهای ریاحین معانی و رشتهای جواهر کانی بجزرت او آورده شد **شعر** لا یکرن اذا اهدیت نحوک من غلویک الفز  
او آدایک التفه فقیم الباغ قدیمی ملاک **شعر** برسم خدمه من باغ التحف امید واثق در جای مطابق است که این جن  
ترتیب و لطف ترکیب لمحوط لحاظ مبارک و منظور نظر متبرک او و محبوب احباب کرد **شعر** لا یکرن امدانک منظر  
منک استغنا حید و نظامه فانه عنده و جل بکر فعل من یتوعلی و حی و کلامه مؤلف کتاب العبد المذنب الراعی  
توکل بن اسمعیل بن حاجی الاربدیلی الشیراز بن باز و ناب رحان که واسب ایانت باسعانت اعانت و باسعانت افانت  
در میخا که توفیق امام این کتاب که سترش المراسم السیده فی المناقب الصفویه و تسمیه ان صفوة الصفی است تحقیق بسیار  
و تشرش کثر الورد و نظمش کتنم العقد در صدور مرغوب و بر صدور محبوب که داند و از صاحب قلوب که بنظر قبول مطالبه  
قرماند عای مطلوب و ناموست که این سکین که در ترتیب رس کانی لوتنن بالامس شده باشد و پستگیر و عذر پذیر کرد و انشاء  
وهو الؤف الخیر و جوامع کتاب پیچیده و دوازده باب است **اقام مقدمه** شکل است بر دو فصل  
**فصل اول** در آنج از خبر نبوی علیه الصلو و السلام بر ظهور شیخ صفی نداده سره دلالت دارد **فصل دوم**  
در آنج اولیا اس پیش از ظهور او خبر داده اند **باب اول** در ذکر احوال ابتدای حال شیخ صفی الدین قدس  
شکل بر یازده فصل **فصل اول** در ذکر نسب او **فصل دوم** در ذکر کرامات زمان حمل او **فصل سیم** در احوال  
دلالت او **فصل چهارم** در احوال طفولیت او **فصل پنجم** در احوال طلب او و بنی بر دو نوع اول در توفیق دوم در طلب



**فصل ششم** در بیان او شیخ زاهد قدس سره **فصل هفتم** در کرامات که از در زمان شیخ زاهد قدس سره رسیده  
 ظهور آمد **فصل هشتم** در ذکر استخلاف شیخ زاهد او را و اجازه توبه و تلقین دادن **فصل نهم** در ذکر شجره و خرقه و اسپند  
 قدس سره یا پیغمبر صلوات الله علیه **فصل دهم** در بعضی از کرامات شیخ زاهد قدس سره و در بعضی از کرامات اول نسبت  
 و ابتدا حال او دوم در بعضی از کرامات او و بعد از حیات او **فصل یازدهم** در ارشاد پیغمبر صلوات الله علیه بعضی از  
 شیخ صفی الدین قدس سره در مقامات که مردم دیده اند و تصحیح یا تعویض بوی دلالت فرموده **باب دوم**  
 در کرامات قدس سره که تعلق بخانه مردم دارد منظوم بر سبب فصل **فصل اول** در کرامات قدس سره ظهور آمده است در دیار  
 و عمارت **فصل دوم** در کراماتی که از ظاهر شده است در کوهها و برف و در **فصل سیم** در کراماتی که از بظهور آمده است  
 در خانه مردم از جنس و امراض و اعدا **باب سیم** در کراماتی که از نظر لطف و عفو و ظاهراً شده است منقسم بر فصل  
**فصل اول** در لطف او **فصل دوم** در عفو او **فصل سیم** در جامع بین اللطف و العفو **باب چهارم**  
 در کلمات و تحقیقات او مرتب بر شش فصل **فصل اول** در تحقیقات که بر آیات کلام الله فرموده است منقسم بر دو قسم قسم اول  
 آنکه در معرض سوال و جواب است قسم دوم در آنجا مطلقاً بر آیات کلام مجید در اطوار فرایه فرموده است **فصل دوم** در تحقیقاتی که  
 بر جندی از احادیث نبوی علیه السلام فرموده است و بر بعضی از سؤالاتی که از او کرده اند مشتمل بر دو طرف اول در احادیث نبوی علیه السلام  
 طرف دوم در بعضی از سؤالاتی که از او کرده اند **فصل سیم** در تحقیقاتی که بر کلمات و الفاظ و عبارات مشایخ فرموده است **فصل چهارم**  
 در تحقیقاتی که بر آیات فرموده است **فصل پنجم** در کراماتی که از در اصناف حیوانات و غیره بظهور آمده است در کلمات حلقه از مصالح  
 و زواجر و غیره **فصل ششم** در بعضی از کلمات مشهوره **باب پنجم** در کراماتی که از در اصناف حیوانات  
 و غیره بظهور آمده است منقسم بر سه فصل **فصل اول** در احوال جن **فصل دوم** در سایر حیوانات **فصل سیم**  
 در غیر حیوانات **باب ششم** در ذکر سماع و وجد او قدس سره **باب هفتم**  
 در کراماتی متوقف بر معجزات و معجزات **فصل اول** در اخبار قدس سره از سایر مردم **فصل دوم** در اخبار سابق از احوال لاحق  
**فصل سیم** در کرامات و مکاشفات او از احوال اموات **فصل چهارم** در کرامات که بقدم تعلق دارد **فصل پنجم**  
 در کرامات متوقفه **باب ششم** در ذکر سیرت رضیه او منقسم بر پست و مفت فصل **فصل اول** در ثوابت پیغمبر  
 علیه السلام **فصل دوم** در مذنب او **فصل سیم** در مجامده او **فصل چهارم** در ریاضت او **فصل پنجم** در فرات او  
**فصل ششم** در اجابت دعای او **فصل هفتم** در خلوت و اوصاف خلوت او **فصل هشتم** در زهد و ورع و تقوی او **فصل نهم**  
 در آداب و کلام او **فصل دهم** در تواضع و وقار او **فصل یازدهم** در حلم و جای او **فصل دوازدهم** در توکل او  
**فصل سیزدهم** در قناعت او **فصل چهاردهم** در یقین او **فصل پانزدهم** در ایستقامت او **فصل شانزدهم**  
 در صبر او **فصل هجدهم** در شکر او **فصل نوزدهم** در قیام لیل و توزیع اوقات نماز او **فصل بیستم**

4  
 در سخاوت و ساحت او **فصل بیست و یکم** در معیت او **فصل بیست و دو** در علو مرتبت او **فصل بیست و سوم**  
 در وفای او **فصل بیست و چهارم** در معنی او **فصل بیست و پنجم** در خلق او **فصل بیست و ششم** در ترک تکلف او  
**فصل بیست و هفتم** در چپن صورت ظاهر او **فصل بیست و هشتم** در سماع و اوقات الهی که ویرا شده است **باب**  
**فصل نهم** در ذکر مرض و نقل او از عالم فانی بحیات باقی قدس سره مشتمل بر دو فصل **فصل اول** در ذکر مرض او  
**فصل دوم** در نقل او بحیات باقی **باب دوم** در کراماتی که بعد از وفات ظاهر شده است منقسم بر سه فصل  
**فصل اول** در کراماتی که بنامات ظاهر شده است **فصل دوم** در کراماتی که بصریح صفت او دیده اند **فصل سیم**  
 در کرامات متوقف که بعد از وفات قدس سره ظاهر شده است **باب سیم** در بعضی از عظمت معنوی او که از باب باطن بنظر ملاحظه یا بوجه  
 که در اقطار و الکفاف زمین اند متوقف بر سه فصل **فصل اول** در بعضی از عظمت معنوی او که از باب باطن بنظر ملاحظه یا بوجه  
 دیده اند **فصل دوم** در ذکر بعضی از عظمت ظاهری او که شاید خلق است **فصل سیم** در ذکر بعضی از خلقی که بجا نگیرد و میدان او  
 که در اقطار زمین اند **باب چهارم** در کرامات مریدان او منقسم بر دو فصل **فصل اول** در ذکر بعضی از خلقی که بجا نگیرد و میدان او  
**فصل دوم** در ذکر بعضی از خلقی که از زل او قدس سره **باب پنجم** در جود و ابواب و فضول و درست کتاب کرد  
 دخل در مطلوب می رود بیون الله تعالی و پس توفیق و هو المیتان و علیه التکلان **مقدم کتاب** مشتمل است بر دو فصل  
**فصل اول** در آنجا از خبر نبوی صلوات الله علیه بر ظهور **شیخ صفی الدین** قدس سره دلالت دارد چون خبر صدق  
 پیغمبر علیه الصلوة و السلام ثابت است که **عَلَّمَ اَوْ اُتِيَ كَمَا اُنْبِئَا بِنَبِيِّ اسْرَاسِلَ و انبیا و بنی اسرائیل طوراً بعد طوراً آمدند و دعوت**  
 خلق بحق کردند تا جبار دین ملت نیز رهنمایان طریقی حق طوراً بعد طوراً آمدند و بارشاد دعوت حق شغول شدند و تجدید دین کردند  
 چنانکه در پی بن ابی داود و غیره وارد است که **عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فِيمَا أَغْلَزَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ**  
**إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُعَيِّتُ لِهَذِهِ الْأُمَّةِ عَلَى رَأْسِ كُلِّ مِائَةِ سَنَةٍ مَنْ يُجَدِّدُهَا دِينَهَا** **باب ششم** در حدیث صحیح ثابت او قریب من الصحیح  
 حق تعالی بر سر هر صد سال یعنی آخر هر صد سال کسی را از بندگان برگزیده خود که مجد و تازه کننده دین باشد پیدا کند که این دین را  
 تجدید کند و این وعده حق راست شده است و در هر سال بدین وعده صدق کسی به نام دین کشایی و راه نمایی قیام نموده و در دعوت  
 حق بر خلق گشوده یا در علم معنوی و معاطات باطنی و یا در علم ظاهری و صوری و یا در عدل خلیفه و پادشاهی که دست حکم او مطلق بوده است  
 چنانکه اصحاب حدیث رحمت الله علیه گفته اند که از زمان دوشایخ طریقت و حقیقت منزه غره طه و **شیخ جعفر بن محمد صادق**  
 رضی الله عنه در صد اول بوده است **و ابوالفیض ذوالنون المصري** رحمت الله علیه در صد دوم بوده است و پسندیده الطائیف  
**و ابوالقاسم حنیف بن محمد** رحمت الله علیه در صد سیم بوده است و **شیخ ابوعلی الدقاق** رحمت الله علیه در صد چهارم بوده است  
 و **شیخ نصر بن ابییمیم العدسی** رحمت الله علیه در صد پنجم بنجم بوده است که هر یکی از این مشایخ شاه عالم کل و ماه آسمان دل بردند  
**شعر** نجوم سما کلا اقص کوب **بدا کوب** با دی الیه کو اکب **شعر** هر یکی بر تخت ملک دلشای بوده اند **رهنمای خلق از زمانهای بوده اند**



هر یکی در برج دین خورشید و ماهی داشتند. زانکه بر اوج صفای نورانی بوده اند **و از محمدیان** فرسری در صد اول بوده است و امام  
 اصل سنت احمد بن حنبل در صد دوم و محمد بن اسحق بن خویم در صد پیم و حاکم ابو عبد الله در صد چهارم و شیخ عیسی بن عیسی در صد  
 پنجم بوده است و رحمة الله علیهم **شعر** اذا قرأ نورا و خیا متنا بدلت من جانب الافق لایع **و از فقها**  
 امام از صد پنجاه و نهمی در صد اول بود او امام اعظم شافعی در صد دوم و ابو العباس بن شریع در صد پیم و ابو حاتم اسفراینی در صد چهارم  
 و حجة الاسلام در صد پنجم رحمة الله علیهم که هر یکی ازین دو طایفه شیخ سرای شریعت بوده اند **شعر** فاحکامهم فینا نجوم زواهره  
 و آثارهم فینا بدور طالع **شعر** رهنمایانی که شیخ شریع را افزوده و تپشان جبل را آداب علم آموختند ۵۵  
 کج نامه از برای فکسان نوشته اند زان خراین کان بسی اجتماع اند و خستند **و از خلفا** خلیفه زاهد زبانی عیسی بن عیسی  
 در صد اول بود و همزبون اگر کشید در صد دوم و القادر بالله در صد چهارم و المستظهر بالله در صد پنجم **شعر**  
 سلال ید و هلال اهل کذاک اختلاف صرف الدول **شعر** هر یکی کوی سعادت بجان باخته اند دیده بر هم زده و ملک پرور اختر اند  
 تا قیامت بعد از آنکه درین طاق فلک نام نیکی که بافاق در انداخته اند و همچنین اصحاب حدیث که اندر صد و ششم از علما  
 ابو الحاکم پس طبری و ابو القاسم رافعی و زونی و از شکان امام خیر الدین رازی و از خلفا الناصر لدین الله بوده است و اطناب سخن  
 داده در غیر اینها و اختلاف تواریخ ایشان که درین کتاب ذکر آن نمی رود پس بصریح ازین حدیث صحیح و اتفاق ائمه حدیث برضا بطه  
 آن معلوم و محقق می شود که از زمان و شیخ در صد و ششم شیخ شهاب الدین عمره در دی بوده است و رحمة الله علیه که جامع علوم ظاهری  
 و باطنی بوده است و در صد و ششم از شیخ و پیشوای طریقت ارشاد **شیخ صفی الدین** قدس سره بوده و همچنان از علما شیخ محی الدین  
 نوری رحمة الله علیه و از ملوک غازان رحمة الله بوده و همچنان بر قواعد و ضوابط ارباب حدیث صادق است که از شیخ مرشد المحققین و کل  
 اولیا الله فی العالمین مرتبی الاقطاب علی مناخج پدید المرسلین تاج و المله و الدین **شیخ زاهد** قدس سره در صد و ششم که  
 آثار او در لغات معانی ارشاد و تربیت عباد کالصح الصادق بر آفاق فایق و جهان ظلمات گرفته و جان زنگار پذیرفته را بنور تربیت رب  
 و زینت فرمود و زنگار را نگار که درین کار بر طایع اصل روزگار تم بود و زدود **شعر** لین غاب للدنیا افلا شهابا ۵۵  
 لقد ضاء بدائی الاطالیة کمال احشاء به الافاق حتی کانت هو الصبح نوراً للبریه شامل **شعر** آنکه در راه هدی نور رخسار بود  
 و آنکه بر مسند دل شاهنشاه سلطان بود هر که از چشمه آب حیات نوشید خضر آسای جان زنده جاودان بود ۵۵ و از تربیت  
 او آفتاب جهانگیر ارشاد و تربیت شیخ صفی الدین قدس سره بر افلام اسلام تابنده شد **حکایت** خواجه امین الدین که نسبت  
 قرابت شیخ قدس سره دارد از پیره یوسف رحمة الله علیه ایوانی که از جمله خلفای شیخ بود روایت کرد که او گفت در واقعه دیدم  
 که بر شب و بخور نور صبح صادق ظهور یافت و جهان از ان روشن و منور شد پس آفتابی بس بطنیت بر شارق عالم اشراق یافت  
 که از تابش آن اقصی و ادنی جهان و زمین و زمان روشن و تابان شد پس دیدم این صبح حیات و این آفتاب کیت که صبح  
**شیخ زاهد** است قدس سره که کشف ظلمت کرد و آفتاب **شیخ صفی الدین** است قدس سره که عالم بنور تربیت نور کرد

**شعر** الا ان خیر الناس للناس کلهم امام به الدنیا تمیز و تشریح اکنون مجدد دین حطوفی علیه السلام درین وقت تربیت  
 مصغری بود که شیخ صفی الدین قدس سره در آخر صد و ششم و اول صد و هفتم بر تجدید قواعد دین اسلام قیام نمود و ارشاد عباد الله  
 فرمود **حکایت** سلطان المشایخ و المحققین خلف و خلیفته علی المسکین شیخ صدر الدین ادام الله برکاته علی العالمین که گفت  
 العزة الطاهرة پیستد جلال الدین ختی که معروف بمشوق بود گفت در واقعه دیدم که بیرون دروازه اسفراینی که زواید و مرقد مطهر  
 شیخ قدس سره درین دروازه است در صحنی اردبیل پنجاه صلوات الله علیه میان فوج عظیم از صحابه و اولیا استاده و دستیار  
 مبارک برداشته و از برای شیخ قدس سره دعا میکرد و این جمعی عظیم از صحابه و اولیا آیین می گفتند پرسیدیم که پیغمبر علیه السلام دعا  
 از برای کی میکند گفت از برای شیخ صفی الدین من در پیش نعم و زیارت حضرت بنوی علیه السلام دریافتیم و گفتیم یا رسول الله این دعا از برای  
 کیت و سبب دعایت بلغظ مبارک وحی پیمان فرمود که این دعا از برای شیخ صفی الدین مرا از نوجوانی و صد بس صریح دلالت  
 اخبار نبوی علیه السلام نوبت این سلطنت تربیت و ارشاد در صد و هفتم شیخ صفی الدین را بود قدس سره **شعر**  
 کو پس این سلطنت از عدازل تا باید بر سر طایر این کبک اسلام زده اند نقش ندان قضا و قدر و فترام سکه بنام تو در عالم بالا زده اند  
 بخت نوبت ز تو در شش جت عالم غیب زیر زدن دایره قیاس خضر زده اند کرم تا زان ره عشق تو برستم خند غل و میخ طلب از زانو و ثریا زده اند  
 سرور ان دو جهان در طلب عز قبول دست در دامن عشق تنباز زده اند **فصل دوم** در اخذ اولیا و پیش از ظهور  
**شیخ صفی الدین** قدس سره از ظهور او خبر داده اند **حکایت** جمعی از ائمه و تجار و سلا المشایخ خواج جلال الدین ترمذی  
 که برادر زاده شیخ قدس سره بود و جلیپ اعظم المشایخ پیر ضیاء الدین گفتند در از بخان روم با جمعی عظیم از طلبه علوم و تجار و اصناف  
 مردم در حضور قاضی متوجع جلال الدین از بخانی نشسته بودیم در مناقب شیخ قدس سره سخن باطناب از هر باب میرفت  
**شعر** و جاء حدیث لایمیل ساعی شیتی علینا نوره و نظام **شعر** سخن قدس سره در آن مجمع انسی میرفت  
 انسا را سخن از عالم قدسی میرفت و الکلام بحر الکلام سخن بدان کشید که در اطرای پیید العشاق معشوق الافاق مولانا جلال الدین  
 رومی روح اسرار و حرم نغمها میرفت و هر یکی در لطایف نتایج افکار و لطف اشعار او که دماغ مجانین عشق را شنیدای سودا یکداند چیرنی  
 میکند قاضی جلال الدین در حدیث که مدحت مولانا جلال الدین رومی از دوح مدایج شیخ صفی الدین و ربی از ملاطمت دریای  
 مناقب او عتی پیش نیت که مولانا رومی از کسب مطالعات علوم غیبی رساله مناقب شیخ صفی الدین ساخته است و آن رساله را  
 بتم خود پرده اخت و آن رساله را بعینه در میان اصحاب آورده و مضمون آن بر جمع عکس که مشتعل بود بر آنک مولانا رومی نوشته بود  
 کمن زبان سرولی ججویم که بعد ازین در عالم ظهور علم برکش و در عرصه وجود قدم درخشد **شعر** رفع الحجاب لنا فلاح لنا طری ۵  
 قس تقطع دونه الاوامم فاله هو مشتعل نور خلافة لیس الشباب بنوره الاسلام ونداء مرده مقدم او در عالم میسم که ولی محبوب  
 که مطلوب طالبان طریق است پدا خواهد شدن که جهان بنور تربیت او منور کرد **شعر** جهان پر از ان دولت جوانی را ز سر کفر  
 زمین فزی در که یابد زمان زیبی در گیرده بر آید آفتاب جان ز اوج برج دین حق مای بال بکشیاید که عالم زیر پر گیرده و از امارت



آنست که از ازبجان باشد و مولد و نشاء از دین باشد که قریب شری بود و چون کمال او نظام گیرد از آن دیه رحمت کند و در آن  
شعبه مقام گیرد و دعوت حق آشکارا کند و خلایق را بر ذکر لا اله الا الله تخریس کند و صفت او زراعت و ثمت او طاعت باشد و قوه  
بر کس قوه حلال نماید و مریدان را بر کس حلال تخریس نماید و آداب الکتاب حلال حلیه خود و مریدان سازد و از داب سائر طوایف  
کطایف ابواب باشند و اسباب معیشت از اخلاط مردم باز تراکشند اجتناب نماید و مریدان را از اقدام برین معنی راجع تمام فرماید  
و درای سوال بر روی طالبان و تاجان خود منکر گرداند و هر را با کتاب حلال عقید گرداند و هر بسیاری که از ذات الیوم بدست آورد  
و جبر خرج سفره صادر و وار و سازد **شعر** یدل بمنی و احوال فخره و قد جمع الرحمن فیک المعانی اذ اکب الناس للعالی بالنداء  
فانک تعلمی فی ذلک المعالی **شعر** زجس جودش اگر قطره در پید بملک سزار اگر کهر بار آشکار شود ۵۵  
زابر جود و سخایش هر یکی قطره هزار جبر بر از در شاهوار شود و زنی ایشان غیر از زنی درویشان باشد که انواع صورت  
نمای ظاهر آرای از زند بوشش و خود فروش و مرقع داری بر خود راست کرده اند **شعر** بظاهر جل آرایش خودار  
بیاطن جل آرایش مکر دار بلکه زنی و هیات ایشان شکل مخصوص درویشان باشد که در ملابس ایشان آثار و لباس التقوی ذلک خیر  
باشد **شعر** جل آرایش کسوة تقوی باشند جل پر آپسته لیل معنی باشند انکاء تخلیه حلیه شیخ قدس سر که بود  
که شخصی باشد مریوع القذیم الخدر فی اللیث کیف المحاسن کیل العین المبح الحاجین کثیر شعر الحاجب بر نامه مبارکش مثل زبر النخل جیزی  
ناتی و باز باشد **شعر** شیک بدر اللیل بل انت انور و تو جک من ماء الملاحه تیطلر و پستمان و جعتان  
چون نعت حلیه شنیدند و وصف میرت و شیت شنیدند و دیدند که بعین الیقین شیخا قدس سره دیده بودند زبان صدیق بر شوند  
و از کس صدق صدق ولی ابعین می کشند که قبول قلوب که ولی محبوبت شیخ صنی الدین است که پیچید عاشقان مولانا جلالت الدین  
رومی روح الله روح از وی خبر خلق سپایده است و خود را برید شارت و مرید تربیت او گردانیده **شعر** تبعه و صوغت و لکن  
خیال جلاله فی القلب ساکن و بی دیگر از نشانها داده که بر ذکر رواه بود و چون آن رساله بعینا بدست آورده شود باقی درین فصل الحاق  
کرده شود و قاضی جلال الدین کنت کچون بدان نشانها مقرر زمان شیخ صنی الدین قدس سره معلوم کردم اتفاق سفر تبریز افتاد  
و در آن وقت شیخ نور الدین چارپستانی رحمه الله در قید حیات بود و بواسطه تحقیق حال صاحب حلیه مجبور وی پیچیدم در وی پیچیدم  
بس این حلیه در لای را بر اکابر و عباد و صلحا و طوایف عباد عصر عرض کردم و نشان صاحب حلیه پیچیدم مجموع جماعت قاطبه  
بقلب وقت شیخ صنی الدین قدس سره نشان می دادند و اشارت میکردند که این کس بعین اوست که باین صفات  
موصوف و باین حلیه متحلی و معروف **شعر** غیم غیبت نتواند که بپوشد رخ هور و نوز خود شید بنا جاب باید بظهور  
و اتفاقا در آن وقت شیخ صنی الدین قدس سره حضرت شیخ زاید قدس سره را روح بکشتاسنی بود و اتفاقا بکشتاسنی  
رفتن نیفتاد اتفاق اعظم و مردم لاحق محقق شد که آن ولی محبوب شیخ صنی الدین است که در آینه غیب از برای مولانا کشف  
و باسلام او موصوف شد **شعر** تاده آینه جان طلوت او پیداشد دل دیوانه مادر جوشش شیدا شده

پیش شمع رخ او این دل پر دانه منبت بال و پر سوخت و والد فایز و اسد **حکایت** ملک العلماء و اخلاق مولانا شمس الدین  
اقیونی ولایت سر او کنت که در طلب کرامات نوشتن شیخ صنی الدین قدس سره سر او میر فتم بر در دروازه لیترو حین  
در مسجدی رفتم که در جنب چشمه آبی ساخت اند و نماز جاست گذاردم درویشی باری و میات صلحا و مسافران در آمد و در کنت نماز گذارد  
و بمن کنت کرامات شیخ صنی الدین می نویسی کنت بلی کنت ازین نیز سخنی بنویس پس کنت روایت میکنم از فلان کس ز نام انکسنت  
که او روایت میکند از فلانکس و نام او نیز بگفت و همچنین پس بل نام رواه می کنت تا روایت یکی از خلفا شیخ المشایخ فی الطریقه  
صاحب اسرار الحقیق اخنی فرسج زنجانی طلب الله روحه رسید که او کنت روزی در خدمت اخنی فرج رفته اند علیه شپه پیچیدم  
شخصی سوال کرد از اخنی که ولی کامل که باشد کنت ولی کامل کسی باشد که معرفت وی در ضای باشد که اگر شخصی بروی بگذرد بدانند که  
از صلب وی جند ولد متولد شود و از آنها جند طبع باشد و جند عاصی سایل کنت این چنین کسی شیخی را شاید اخنی فرج رحمت الله  
فرمود که نصیبش از مریدی نباشد اگر کشین شیخی بر درون او بگذرد **شعر** حرفی ز وجود خویش اگر برخواند در حرف جاب خویش در  
باز سایل کنت که بس شیخی را که شاید اخنی فرمود کسی که اگر فرزندی از فرزندان طریقت او در سکرات مرک باشد شیخ حاضر وقت او  
باشد و ایمان او را از غارت شیطان نگاه دارد سایل کنت او شیخ بقی باشد اخنی فرمود از مریش نصیبی نباشد اگر کشین شیخی  
در درون او بگذرد **شعر** ازین شینی که برخواند مرارش شین باشد درین آینه عجبی جواد منظور خویش آید باز سایل کنت  
پس شیخی را که شاید اخنی فرمود کسی که اگر فرزندی از فرزندان طریقت او متوفی شود در وقت سوال مکر و کثیر حاضر شود و معات  
آن فرزند کند تا با عات او جواب ایشان گوید باز سایل کنت انکس شیخی را سرزد اخنی فرمود از مریش هیچ نصیبی نباشد اگر کشین  
شیخی بر اندرون او بگذرد **شعر** از شیخی خویش اگر بخواند شینی متلوب شود وقت و شین نیش شود باز سایل کنت  
پس صاحب دل بقی که باشد اخنی فرمود کسی باشد که مرید را در روز قیامت از همه اموال نگاه دارد در حیات خود و در آن روز که  
نادی جبریل باشد و قاضی رب اکبر او را در زیر علم محمد مصطفی صلوات الله علیه حشر گرداند باز سایل سوال کرد که چنین کسی که موصوف  
شده باشد باین صفات حمیده که باشد اخنی فرسج رحمه الله علیه فرمود که در کنار دریای کیلان کسی بید آید که باین صفات موصوف  
باشد و باین نفوت شعوت بود **شعر** عالم حرفی بر پایی کرده پست و داری این معانی عالمی آورده دست ۵۵  
و او را پرورد و باشد که باین صفات حمیده و نفوت بسندیده متصف باشد و بعد از وی عالم بنور تربیت و ارشاد پرورده او  
روشن گردد و در اطراف و کفاف عالم مردم بارشاد و توبه و تلقین او دل روشن و متور گردد **شعر** تحمل بذكر عقد النواحي  
و فی فتح باسمه اقصی البلاد مولانا شمس الدین کنت آن درویش چون این سخن بگفت قصد کرد که از مسجد بیرون رود و کنت درین  
جمله و نحو سازم و باز آیم من دست بقلم بردم که اسامی آن رواه بنویسم چون نظر کردم او را ندیدم بطلب وی از مسجد بیرون آمدم  
و برانیا فتم بر در مسجد یکی شست بودم از او پرسیدم کنت و یاد دیدم که کفش می پوشید اما بیرون آمدنش ندیدم ساعتی توقف  
کردم بظن انک شاید که در جبهه بود و ساقین باشد تفحص کردم در جبهه نبود در آن حوال طلب کردم نبود تا نماز عصر در آن مقام تفحص کردم



که باز آید نیامد و از هر که نشان او پرسیدیم هیچ کس نشان نداد و بخند روز تفتش آن مشغول شدم و جمعی نیز تفتش کردند هیچ کس پیدا نشد  
و استاد روانه نیز نماند و سببش نشان نداد **شعر** صافی ز کدورت بسان جانتد مانند جان ز جشمت پنهان شد  
بس بدلیل اخبار دولی صادق محقق است که آنکس که بر دایمی کیلان ظاهر شد شیخ مرشد زبانی عیان الحقایق و المعانی شیخ زاده  
قدس سر آمد روح بود و پرورده او بکون آفتاب جان تاب افات کیر شد شیخ صفی الدین قدس سر آمد سوره بود که انجی فرج رحمت  
از ظهور ایشان خبر داد **شعر** و قد ظهیرت فلا تخفی علی احدی الاعلی احمد لا یعرف القراء **حکایت** پیر و کتیا  
که شرف جوارش شیخ قدس سر آمد سوره دارد روایت کرد از محمد که او روایت کرد از پدر خود شیخ عمر حلوانی اردبیلی رحمت الله که او از پیر  
پسند المشایخ خواجی محمدی بود رحمت الله علیه که نوبتی کاشف الرموز بالرحمن بنیسی و خواجی محمد رحمت الله علیه بطرف مشکین  
کداری کرده بودند و از آنجا بر تکه کوه سبلان رفته **شعر** اندر قدم پاک جان توده خاک می یافت صفای اثر مشک خطایی  
و چون بنظر مشاهده اسرار رموز در آثار صنایع صانع نظر میکردند نظایر ولایت و ولایت اردبیل کاشتن در تنگی آواز بر  
داشتند و گفتند که ازین طرف اردبیل در میان زاده پسر پیر که اطراف ولایت و ملک تربیت و کثافت ارشاد عباد و بلاد  
بظهور خواهد آمد که عالم گرفت و سکه قبول او نقد قلوب پذیرفت **شعر** لبیک ما اوتیتمن ولایت مقرر جانت با سطلان  
ولایت فیما غیبت قد نکشت بین و مثل لک جامع و ملوک الله اقیام بجهت و زادک من الفضل المتناجم و تحقیق این حال حالت  
الکتابه در تبریز از اعظم شایسته ترین کرده شد و بحضور العالم الفایق مولانا نظام الدین عبد الصمد زاده الله فضلا و فضلا بوضوح ظهور  
تحقق پوست **شعر** طوارق انوار تلوح اذا بدت قطره کتمان و تخیر عن غیب پس واسطه این دلیل و انجی  
و بر این لایحه محقق شد و ظاهر و باهر گشت که آن صاحب قرانی که دین حق با تائید و قوت داد و در وقت اعلام اسلام و شش  
جست ملت شیخ ارکان دین را چهار دیواری بنیاد محکم بر پنج شریعت و طریقت و حقیقت در مدار این دو سنگام لیل و نهار نهاد  
این یکانه مدار ارشاد و مراد مقصد میر و موداد شیخ صفی الدین بود **شعر** ای که گوشت و دولت بر کوه دوران زدند  
سکه نامت دین نطق صفت ایوان زدند عاشقات بشت پای لایبانی سر زبان بر کلاه و تاج و تخت بخت هر سلطان زدند  
ای خوشا آنجا که بوی از جنابت یافتند تا یوی آن نفی لاف از دم رحمان زدند و چون مقدمه گنای تمام شد خوش در مطالب  
می رود بعون الله تعالی و پس توفیق باب **اول** در ذکر احوال ابتدای حال شیخ صفی الدین  
قدس سر آمد سوره مشتمل بر یازده فصل **فصل اول** در ذکر نسب شیخ قدس سر آمد شیخ صفی الدین ابو الفتح استحقاق ابن  
الشیخ امین الدین جبرئیل ابن الصالح قطب الدین ابوبکر ابن صلاح الدین مشید ابن محمد الحافظ الکلام الله ابن عواض ابن پیر و زکریا  
السنجانی رحمت الله علیه **حکایت** سلطان المشایخ فی العالمین شیخ صدر الدین ادا ام الله بر کاه فرمود که شیخ  
قدس سر آمد سوره فرمود که در نسب ما سیادت است لیکن سوال نکردم که علوی یا شریف و شریف باند **شعر**  
فهم من بین اصناف الانام کلام من کرام و چون نسبت پرور با کرد رفت صورت حال آنجا بود که در وقتی که

لشکر که با لشکر پادشاهی که از فرزندان ارباب الطایفه ابرهیم او هم رحمت الله از طرف پنجاه خروج کردند و آنجا بجان را یکی  
بکشادند و بکشتند و سکان ناحیه موغان معان بودند و مردم از آن ایوان و دار بوم تمامت کافر بودند چون اسپتلائی این  
عسکر اسلام برین اعلام شد این مواضع را تعلیم دین و اسلام کردند و در مسلمانان آوردند **شعر** علم و ادب دین پیدا شد  
عالم از زمین آن زیبا شد و چون تخریب این نواحی میرشد ولایت اردبیل و تواج آن بر فیروز مقرر داشتند و این فیروز مشهور بود  
بترین کلاه و این پرور مردی متول و صاحب ثروت و مکت بود و از صامت و ناطق خطی وافر داشت و بسبب کثرت موشی  
خود و حواشی که داشت کنار پشته کیلان مقامی که آنرا زنگین خوانند که معلف قوی است اختیار کرد و مدت حیات خود آنجا بود  
و از خواصل اموال وجود او فقر و عوام خلق محتضی می بودند تا داعی حق را اجابت کرد و عالم آخرت رفت رحمت الله علیه **شعر**  
دست اجلش بریم آیام کشید جامی که بنا کام بیایست جشید و از آنجا فرزند وی عواض بدیه اسفرغان رحلت کرد که  
از دیهاس اردبیل است و مدت حیات آنجا بود تا بر حمت سپید و بعد از و فرزند او محمد حافظ را حال جان بود که در صفت  
ساکلی منقود شد و چند آنکس تفتش کردند اثرش پیدا شد عاقبت بر حسب عادت عزای وی بداشتند و یاس کلی حاصل  
تا مدت صفت سال برآمد بعد از صفت سال ناکاه محمد را دیدند بر در خانه اسپتاده و جامه عبا پی پوشیده و کلاه ای که سپید  
آن زمان بود بر سر و پستار سپید بر سر آن پسته و معصوم کلام حایل کردن کرده مردم چون ویرا بدیدند تعجب کردند  
و از قدوم او بشتادند که در عاقبت سبب غیبت او بر سپیدند گفت مراجعت کرده بودند درین مدت صفت سال مرآت آن  
یاد دادند و واجبات علوم از فراغ و سپین تعلیم کردند بعد از آن در تقوی و تدین و ووع و تشرع غایت کمال داشت و همچنان  
و طیف تدین می ورزید تا بر حمت حق سپید رحمت الله علیه **شعر** از منزل آب و گل فروخت رخت خود و با بشت پست  
بعد از آن فرزند وی صلاح الدین شیطریق و صفت و زراعت پیش گرفت و بکب پر مشغول شد و از جلال و چین  
ظاهری بهره وافر داشت و اقامت در دیه کلخان می کرد که مولد شیخ قدس سر آمد سوره است و بعد از و فرزند وی قطب الدین  
ابوبکر در کلخوران می بود تا هجوم لشکر کرچی و اسپتلائی ایشان بر اردبیل شد و قتل و غلب و تاراج بر مسلمانان و همل این دیار  
مستولی شد و جنین همسرا را شمشیر کردند **شعر** در عالم حادثات برقی بفرخت جنین دل و جان اصل اسلام سو  
قطب الدین ابوبکر را فرزند وی امین الدین جبرئیل شده بود و هنوز طفل گیامه بود و از پیرم کرچیان ابابکر رحمت الله با اهل و عیال خود در  
شهر اردبیل کرخت و همل و عیال خود در خانه دزیر زمین پنهان و جوانی از خویشان ایشان در آن خانه بالای زیر زمین  
اسپتاده بود از ناکاه یکی از کرچیان در آن خانه آمد و با آن جوان برب در آویخت و مهدیکر اکر فشد جوان غالب شد و آن کرچی  
ببنداخت و شمشیر وی سرش برید در آن حالت که مغلوب شده بود فریادی غلبیم کرد جماعتی غلبه از کرچیان آواز فریاد او شنیدند  
دری آن فریاد قصه آن خانه کردند چون جوان محسوس آمدن ایشان شد ترسید که اگر چنان در آیند و مردم زیر زمین را ببینند  
بدیشان آسپسی پند یک کند و در آن خانه بود آن جوان جبه کرد و آن کند و را بر موضع در آن زیر زمین انداخت چنانکه



جناک راه زیر زمین پوشیده شد که جان در سپیدند و آن جوان را یافتند و گریخته را دیدند آن جوان را بگریختند و هیچ کس ندانست  
غزا و مرتبه شهادت یافت رحمه الله علیه **شعر** از ضربت تیغ شربت رحمت حق نوشید بدو آن شهید مطلق اتفاق آن  
زیر زمین سخت مضیق بود و جناب از عورات و اطفال پر شده بود و از برای قطب الدین ابوبکر در اینجا جانود از اینجا رفت که از برای  
خود هم بری پیدا کند که جانش بگریخت و بر بای نشاند که شهید کند و شمشیر بر گردنش زدند و او بیفتاد اما بر حسب تقدیر قضاء الله  
و قدره بعضی از گردش بریده شده بود لیکن او و جانش آسبی نرسیده بود و بر موجب و ماسک آن لَفْظُ اِنْ مَوْتُ الْاَبْدَانِ  
اللّٰهُ كَيْفَا مَوْجِلًا جانش باقی بود و همچنان در میان قلبی تابش در خاک و خون افتاده بود و کس را بر حال او اطلاع نبود شباهت بعضی از  
او با جانش ناس که بسبب قلبی میکرد دیدند تا رخت و آلات ایشان برین در میان کشتگان میکرد دیدند تا قطب الدین ابوبکر شنیدند  
پیش وی رفتند و پیران زنده یافتند احوال پرسیدند گفت که حلقوم و او داج درست است و بریده نشده از میان او پستی از  
کتاب که در میان داشت بکشاند و گردن قطب الدین ابوبکر را بدان با حیات بپند و زیر بغل بند کردند او برخواست و عزم آن زیر  
زمین کردند که پیش اهل و عیال رود و در آن شب که در راه میرفت بر مسجد طلی دید که میکرت تو هم کرد که فرزند وی امین الدین جبرئیل  
باشد که در جیان اهل و عیال او را دیده باشند و ضرری رسانیده که کشتش از برای حکم پاره خود پاره پاره شد چون نیک تامل کرد  
طلی دیگر بود غیر او شکر کرد **شعر** از شکر شک بطوطی نطق بداد لفظ شکرین بشکر ایزد بکش آمده و بدان زیر زمین آمد  
و اهل و عیال خود را سلامت دید و احوال خود را باز گفت و از برای او جای کردند و او نیز در اینجا رفت تا آنجای این بیت شد اَبْلِيَّةُ  
اِذَا تَنَاهَتْ اَرْهَقَتْ و مردم متفرق جسد شدند و حق تعالی ایشان را در اینجا نگاه داشت و سلامت ماند چون در صلب امین الدین  
جبرئیل قطره علق این قلب زمان بمانست بود **شعر** رَحِمَیْ اللّٰهُ اَرْبَابَ التَّوْبَةِ کَلَّمَ و رَاَوْهُ تَوْبَةً لَّاحَةً لَّهْ يَنْظُرُ  
در جسد او جوان دریا بود ایزد به زار لطف حفظ فرمود و قطب الدین ابوبکر تا موت و ولادت و طغولیت شیخ  
قدس سره باقی بود و قدس سره میفرمود چون قطب الدین ابوبکر را برگردن گرفت مقدار چهار انگشت برگردن او در موضع رخم  
شمشیر نهادی که گریان بر وی زده بودند و قطب الدین ابوبکر در طایف تقوی و ورع بهرجه امکان بودی قیام می نمودی و بتدریج  
تمام بر طاعت قیام می نمودی و بعد از در زدن او امین الدین جبرئیل رحمه الله علیه روی بود متدین متشرع متورع و مرید مولانا الامام ربانی  
خواجگ کمال الدین عرب شاه اردبیلی بود رحمه الله علیه که او مرد صاحب قدم و صاحب ولایت بود و امین الدین جبرئیل بر زار  
مشغول بودی و مقول بود و دست بخای عالی داشت **شعر** کَرِيْمٌ يَسْلَمُ لِلْحِكْمَةِ اَمْرُهُ مَذْكَبٌ سَرِيْعُ الْعَطَايَا عِنْدَكَ كُلُّ سَوَالٍ  
و قطعاً با مردم اخلاط اختلاط نمیکرد و پوچسته خاموش و بیادست می بود و ویرا با انبای جمال بارتی که دیی است از قری اردبیل  
چون اتفاق افتاد و از عمر بارتی دختر که مستوره خدر عصمت بود دولت نامی که دولتی تام داشت در نکاح آورد **شعر**  
در پرده عصمت آرمیده و عصمت محض آفریده آن معدن پاک کوهر پاک و آن را بهر بنات افلاک او مستوره  
بود عابد زانده متقیه حائمه الدهر که ابداً بروزه و میست فائمه اللیل می بودی **شعر** هر قدر شوی که آن خطر ناک بود

شک نیست که اصلش صدف پاک بوده **فصل دوم** در کرامات و وقت محل شیخ صفی الدین قدس سره **شعر**  
**حکایت** مولانا العابد محی الدین دام فضل گفت که ملک العباد حاجی حسین خلجی رحمت الله علیه روایت کرد از ثقات که والد  
شیخ روح الله روحا گفت که بوقت منقطع نطفه شب در خواب دیدم که آفتاب که غلظت آن در عبارت تغییر توان آورد از میان  
آسمان در کنار من می آمدی چون این نشان بخت پدیدار در خواب دیدم و پدیدار شدی خود گشت و سه شب از روز چو بماند **شعر**  
رَأَيْتُكَ فِي السَّوَادِ قُلْتُ بَدْرٌ بَدَا فِي ظُلْمَةِ اللَّيْلِ الْهَيْمِ وَالنَّيْتُ السَّوَادُ قُلْتُ شَيْءٌ حَتَّ بِشَعَائِهَا صَفَا لُجُومِ  
**شعر** شمس که هزاران قرمش زده نمود در مشرق دل بصر جان پرده کشود **حکایت** مستوره که در غدر  
عفت و عبادت بود با شیخ قدس سره نسبت قرابت داشت از والد شیخ رحمه الله علیه روایت کرد که او گفت در زمان  
حل من بشیخ چیزهای عجیب می دیدم که از شیخ فرزندی دیگر ندیده بودم که پیش از او در وجود آمده بودند و از او خطری بخلاف  
عبادت دیگر چنین میدیدم که از آن هیچ آسبی نمی رسید و در مدت حل هیچ ملالت و زحمت نمی یافت و هرگاه که از خواب  
پدیدار شدی از شکم خود دهنه شیخ شنیدی **شعر** ما از شکم وجود مست آمده ایم باز منزه ساز است آمده ایم  
**فصل سیم** در احوال و وقت ولادت شیخ صفی الدین قدس سره **حکایت** مولانا محی الدین گفت که  
از اجداد حاجی حسین رحمه الله شنیدم که از ثقات روایت کرد که چون نزدیک ولادت شیخ قدس سره بود سه روز پیش از ولادت  
والد شیخ بخود شد و سه روز همچنان ماند و حال عجیب بر وی شکفت شدی که پدیدار دنیا بر از آفتاب و منور می دیدی که آن  
و اطراف عالم روشن می بودی **شعر** فَاشْرَقَتِ الدُّنْيَا بِهَيْجَةِ شَمْسِنَا وَوَقَّتِ الْاَرَجَاءُ مَرْكَزَ قَلْبِ عَابِسِ  
نور عالم چون درین عالم قدم خواهم نهاد بر دۀ آفاق انوار تجلی بر کشاد و چون قدم مبارکش بر عرصه دینار مشرف گردانید  
و از حجاب غیبت سجای وجود ظهور خواهد باز سه روز دیگر والد اش بخود شد و مجال اکل و شراب نداشت با وجود آنکه  
تغایب و ولادت اکل ضرورت می باشد و چون از سوال کردند که سبب بخودی چه بود گفت یعنی شامی پدید نمی شنوید بر سپیدند  
حال جیت گفت تمامت بیط دنیا بر از غلبه و آوازیست که عبارت از آن قاصرست **شعر** دَرْدُ اجزای عالم خوش صدای می  
بر ظهور و تقدم او هر جای می زند و همچنان تمامت زوایای دنیا پر از آفتاب و منور می بینم **شعر** بَدَا اَنَارُ يَدِ الطَّلَاسِ  
اِذَا لَاحَ وَابْتَسَمَ اَلْزَمَانُ الْعَابِسُ يَهْيِيكَ مَوْلُودُكَ اَنْ يَسْلُوهُ فِي الْخَنَافَتَيْنِ عَلَيَّ اَلَا نَا وَمَقَابِسُ فَاَسَعَدَ مَوْلُوهُ بَشَائِرَتِ  
بَدَا وَمِنْهُ فَالْدَهْرُ فِي يَافِئِش **شعر** برآمد آفتاب جان ز درج برج سلطانی نور عالم آرایش جهان کشت نورانی  
و شیخ قدس سره بخیم بطن بود و پیش از او سه بهر بودند محمد و صلاح الدین و اسمعیل و یک دختر و بعد از شیخ دو فرزند دیگر شد  
یعقوب و فخر الدین یوسف رحمه الله علیهم و در وقت شش سالگی شیخ قدس سره بدش امین الدین جبرئیل بر حمت حق  
رسید رحمه الله علیه لیکن عقیده البحر و فریده الیم این عشایر ملک و اسطه نظام تمام اهل زمان شیخ قدس سره بود و حق تعالی بواسطه  
تقدم او من حیث لا یحقیق ابواب اسباب ابرغمیش بر اقارب و عشایر او کشاده گردانید و این نعمت روز بروز در ترقی بود

العلی



**شعر** آن سرگشتهای تاج شای باشد خاک کف پای او سعادت باشد **فصل چهارم** در احوال طفولیت شیخ  
صنی الدین قدس سره چون حق سبحانه و تعالی او را بر حسب **بسم الله الرحمن الرحیم** از نطفه دولت آثار عزت ازلی بود  
نهاد بود از عادت احتیاط با احتیاط اطفال در حال تنفری بودی و اجتناب می نمودی و کو در کان در حال ملاعبت جنابک داب  
صیان باشد و بر ایستادن می نشاندی و همیشه این قرعه شای بر روی افتادی و او بطریقه شای نشستی و کو در کان در آن کوچه  
دیر اصرار و بزرگ خود داشتندی و دستندی و اگر در صحنای بودی جای خود بر بلندجی پستی و در مقام نشیب هیچ کوزه نشستی و بر جوی  
آفتاب بخیر خنک این قائل و خواست با تقدیر راست شد **شعر** فاعلم بملك لا يرول ودولة يحيى ثمار الخلد من درجاتها  
ما دام الدنيا وقامت هائمه **شعر** سحارة العيز في خطاتها **شعر** هر که را دور او در ازل مقبول دور آن کرده اند  
بر سر بر عزت جانش شاه و سلطان کرده اند تا بخشد سعد ملک سر بر در عزتش بخور **شعر** باقی اقبال او بر نسف کیوان کرده اند  
و چون شیخ را قدس سره از ملاعب صیان بکشت و بر پستان و پستادند و با داب آداب معود و مودت شد عرض  
و سخن و تران یا موخت و از اشعار و نکات لطایف خطی تمام یافت و از لغات عربی و ترکی و علمی و پارسی خطی و انو یافت و در  
تهدیب و ترکیب عبارت و استعارت مهارت تمام در کلام حاصل کرد **شعر** ویدر دجی روی الا حادیت نطقه  
یک ادا اما فاه ان ينثر الذرا **شعر** ترى الناس في نفسي نعمة لفظه **شعر** كان على احوالهم تنكب الخوا **شعر**  
مرتب گشتهای جمع کردی مسجع لفظها ترصیع کردی **شعر** هوای لب جو بلفظش پیدای **شعر** زهر لفظش هزاران جان دمییدی  
**حکایت** مولانا محیی الدین گفت از بد خویش حاجی محمود طیب است و من شنیدم که او گفت در حالت طفولیت روزی  
شیخ قدس سره شخصی را دید که پیش روی آمد و یک نوب روی او دید و یک نوبه **شعر** پوشیده و آشکار مانند هلال  
در پرده و مکتوف بگردار خیال و آن شخص طبایع لطیف ادب آمیز بر روی مبارک شیخ زد و گفت دیگر طعام بسر کنی بخت بخور  
و شیخ قدس سره در آن طفولیت ازین تادیب منزجر شد و ترک طعام بسر کنی بخت کرد و اثر کپسکی در وجود مبارکش ظاهر شد  
چنانکه سر برض کشید و صاحب فراش شد و بعد روز در آن مرض ماند و این سخن با هیچکس نراند و هرگاه که از غایت ضعف و بخت  
تصد کردی که بناچار بخورد از آن طعام چون بغیر از آن طعام بسر کنی بخت چیزی دیگر بودی چنانکه عادت مستمر حاصل قوی است  
باز آن شخص را میدیدی و از بیم او که در جان طعام نکردی و ترک کردی و بکپسکی بسر بردی و تران با هیچکس در میان نهادی  
و این را از کشادی **شعر** كذا ريقا منك راعي خواطري **شعر** واخر رعي ناظر في لاني **شعر** فما دمقت عينا بعدك  
يوك الا قلت رمقاني **شعر** وما الزعد امل عنهم غير اتي **شعر** وجدتك شهودي بكل مكاني **شعر** و چون مرض پایار  
گشت و کار از دست گرفت و جذامک معايت کردندی فایده نداشتی حکم ضرورت صورت حال از والده تنوقت و کما تنص  
سر خود بگفت والده اش طعام تمیز مجیزم ترتیب کرد و شیخ بخورد حالی روی بیتی آورد و از آن فراموش برخواست و بعد  
از آن والده اش احتیاط غذای او کردی و از برای بسر کنی طعام نمی بختی بلکه جدا گانه از برای او تمیز تمام طعام ترتیب کردی

و شیخ از آن بخوردی و چون صنعت ایشان زراعت بود شیخ را بخت راندن مشغول کردند و او چون می راند و برادرش صالح  
عابد حاجی اسمعیل رحمت الله علیه و بر اجبار تمام بر اکل طعام بسر کنی بخت میکرد و در فشار طبع جدا گانه را منع میکرد و شیخ قطعا فرمان حاجی  
اسمعیل دین بآب نکردی و از آن طعام بسر کنی بخت نمودی تا عاقبت حاجی اسمعیل و بر اضراب شیخ اجبار میکرد بر اکل خبان طعام و شیخ  
قدس سره ابایی کرد و نمخورد **شعر** آن حسن و مع ملازم شویش بود **شعر** وان طلقه زجو منع در کوشش بود **شعر** تا حال بد  
پسید که سه نوبت شیخ را در ضرب جوب کشید و پایهای مبارکش بر بوی یعنی جوبی که بر کردن کاوند بوقت ششم زدن که زبان  
از او خراشد و ضرب جوب میفرمود که بخور و چون از سر ضرب قصد کردی که فرمان برد و از آن طعام بخورد و باز آن شخص را دیدی که نفس  
میفرمودی و بر ضرب مبارکش میفرمودی **شعر** فلما رأی الوجده انك حاضري **شعر** رايتك موجودا بكل مكان  
فاليت موجوذا في غير تلك **شعر** و قاليت موجوذا في غير عيان **شعر** هر اشخاصی جگر ریش کم **شعر** نتوانم  
که خلاف روح خویش کنم **شعر** تا عاقبت طاقش بر پید و دست بخان طعام کشید و یک نوبه بخورد و در حوض باکش تران گرفت و علی الفور  
از خلق مبارکش با تعداد دوشست خون بر آمد و بعد پالوده اش از آن آلودگی خلاص یافت **شعر** جو حوض که از ازل اصف صنعت جام  
در دی تیرگی کجا جای کند بکام او **شعر** چون حاجی اسمعیل این معنی بدید حال بروی بگردید و از آن حرکات بشان شد و عرق خالت چسبید  
جالت اوشت و سر چشم مبارک شیخ پیوسید و بیاری بزاری بگریست و من بعد شیخ را چشم دیگری بگریست **شعر**  
از آن که ز دست دوست شربت سازند **شعر** اول قدش با قبا برد ازند **شعر** و بعد از آن والده اش رحمت الله علیه بکلی رعایت او شغول  
و آن شخص که شیخ خانع طعام بسر کنی بخت میفرمود در وقت ملاقات شیخ با شیخ زاید قدس سره را روح معلوم کرد که آن شخص شیخ زاید  
بود قدس سره روح **شعر** يخبرني في المودة نبيته **شعر** ستورة عن اعين هذا العالم **شعر** نحن اللذان تعارفت  
ارواحنا **شعر** من قبل خلق الله طيبة آدم **فصل پنجم** در احوال توفیق و طلب شیخ صنی الدین قدس سره معنی  
بر دو نوع نوع اول در توفیق رسیدن او قدس سره **حکایت** سلطان المحققین شیخ صدر الدین ادا م الله برکت گفت که چون  
شیخ قدس سره در طفولیت بنظافت و طهارت مشغول شد و در عبادت مجتهدی شد تا حال بروی بگشود و حق تعالی بروی حجاب از  
روی کشف برکشود بکون نظر کردی و شکر زاری دیدی در هوا بر صورت مرغان بر عجب و غریب آراسته و غایتی خرمی که بر مرغان  
دنایمانند می و چون از مردم می پرسیدی که اینها چه مرغانند چون مردم آنها را نمی دیدندی تعجب می نمودندی و گفتی مانی بینیم  
**شعر** مرغان هوای او جو پرواز کند **شعر** که کسپر کوی عشق پرواز کند **شعر** و گاه بودی که از آن مرغان بصورت آدمی بر  
خوب صورت پیش شیخ آمدندی و شیخ نمی دانستی که اینها کیستند چیتند **شعر** **شعر** ندیدم پستان شتاق انسی گشته اند  
انسان عشاق قدسی گشته اند **حکایت** شیخ صدر الدین ادا م الله برکت گفت که شیخ زاید قدس سره در عالم طفولیت توفیق  
رفیق شد شبی در خواب دید که بر قله مسجد جامع اردبیل بودی و نظر میکردی آفتابی می دیدی که مجموع الکاف جهان گرفته بودی چون  
نظر میکردی آن آفتاب سرور روی اومی بودی این خواب را با والده خود بگفت و والده اش گفت در خواب که تو شیخی خواهی بودن که



تربیت تو عالم منور و روشن کردن اندیشه **شعر** شد تا میراث غرض دیگر ده بر تو تربیت عالم منور **حکایت**  
همچنان ادا شد که گفت شبی دیگر شیخ قدس سره در خواب دید که شاخهای درخت بس بسیار در دست میداشت و می نشاند  
در شاخی که بنشاندی و با از دستش بر زمین آمدی در حال چرخش و شاخ بر آوردی و میز شدی چون با والد خود در خانه علیها  
بگفت گفت مرید و فرزند است بسیار خوش اسند بودن **شعر** بهاری کان ز نوروزی ازین نوروزی یابید ز نوروزی در یابید ز نوروزی  
بهار فصل زمستان فصل بهار **حکایت** درخت عاشقان قوت ازین آب و هوا یابید **حکایت** همچنان شیخ قدس سره فرمود  
بجواب دیدم که یک کا و دوش ناست با خود داشتی و چو اشتهای که با نان تناول کنی و کسی در خانه بودی قصد کردی و یک نان پیش  
داشتی که با آن ناست تناول کنی باز ازین معنی بخل شدی و ترک کردی چون روز شد و از غله باز گشتم و در خانه آمدم کا و دوش چند  
ناست دیدم خاده و کسی در خانه نبود و سخت گریه کردم یک تانمان برداشتم و از آن یک لقمه باست فروزدم و قصد کردم که در دهان  
بگذارم که گفتم که ای اجاره والد برده است تمام شاید خوردن و خواب شمع غلط آمد از دست نهادم و بر خواستم که بیرون آیم والد را دیدم  
که بیاید و چون در خانه آمد و آن لقمه نان دید باست فروزده و باز را کرده گفت معنی این که کرده است گفتم من کردم که کت جویای و پسرا  
نخوردی گفتم شب چنین خوابی دیده ام و دیگر آنک نان بی اجازه برداشته بودم ترسیدم و نتوانستم تناول کردن والد اش رخصه علیها  
چون این بشنید بگریست و گفت سرت خوروی خواهم کشید و کوه مرت با فسر می خواهم پسید **شعر** دری که بود پسرای تاج شاهی  
درخت سرمد شود از داکاهی روز تربیت سرمد چرمون آید بر زده تاج شد و دنا کاهی شیخ قدس سره فرمود که چون  
بحضرت شیخ زاهد قدس سره رسیدم و هم خوابی که در حالت صبی و توفیق دیده بودم و تعبیر آن از این والد شنیده عرض داشتم بشنید زاهد  
قدس سره از دست استخوان میفرمود که بر وفق خوابت **حکایت** فرخ قوال فرمود شیخ قدس سره فرمود در وقت طلوع  
در خواب دیدم که بر کوه قاف بودی و شیری بس عظیم و طویل در میان پسته بودی و کلاه عمود بر پست داشتی با خود کمر  
کردی که بر سر پیر و جبرئیل و کلاه و شمشیر مناسب است درین فکر دست کردی که شمشیر از میان بکشایم کشاده نشدی و جبرئیل  
پیش رفتی باز کمر کردی که چون شمشیر کشاده میشود کلاه بردارم کلاه از سر برداشتی آقایی از سرم بر آمدی که گفت ای  
کلاه بر سر نهادی بر شیده می شدی باز برداشتی باز آن آفتاب با عظمت تشعشع میکردی باز بر سر نهادی باز بر شیده می شدی تا بار  
مجبور بری داشتم و می نمودم و این خواب در خاطر من رسیده بود تا وقتی که حضرت شیخ زاهد قدس سره رسیدم و این  
خواب عرض داشتم فرمود که شمشیر حکم ولایت است و نور آفتاب نور ولایت **شعر** نور خورشید تو بر شرق سعادت در  
برق شمشیر تو خورشید جهان افروز **حکایت** شیخ صدر الدین ادا شد که برکت گشت که چون احوال کشف بر شیخ قدس سره  
توالی عالی شد ایامی و او را می دید که پیش روی آمدندی و تقرب نمودندی و لیکن شیخ قدس سره ایشان را غیبتی و ایشان نیز اعلام  
حال خود نمیکردندی **شعر** بنیان ز وجود خویش موجود اند کاسر از خود و خلق نگوئی داند معدوم بسی است در اتفاق ولی  
در عرصه کائنات موجود داند و همچنان ترقی حالش درین حال طفولیت فی شد تا کشف باطنش نیز بشد و ابتدای کشف باطنش آن بود

که در جنب دیده کف زان مقبره است و نشسته که گلی که بر آنجا ترکه که مشهور باشد برکت رسد که از مردی بس بزرگ و معروف بود نگاه روزی دید  
بناست که کسی دست شیخ گرفت و بدان تربیت خود برد و کرد و مجموع مقابر شرقا و غربا بر آورد و مشاهد خلایق میکرد از راحت  
و راحت و ثواب و عقاب لیکن چون بعضی را در دست درشتنگان عذاب عذاب می دیدی تصور میکردی که ایشان در دست محفل  
ظاهری اند چه طفل بود و آن حالت نمی دانست **شعر** نقشهای که درین آینه آورد بدست اندر آینه معنی عزت است  
تا اتفاقا یکی از اهل دیه بدان زودی وفات یافت و بر آن نیز همچنان دید بدانت که انگس در آن روز نامه ده است و اینکه می بیند احوال  
مرگانت ازین معنی ترسید و بدتها چار شد و ضعف و عافیت تمام بر روی ستولی شد و خوف عظیم در روی پیدا شد و از مردم گرا  
گرفت و حال با کسی نکفت و با خلق اختلاط نمی کرد و ایما در غلای خوف و خشیت می بود **شعر** آزا که دل از خوف پر از در بود  
انگس جو کل و کل خشن زد بوده و چون ضعف بنایت و عافیت بنایت پسید والد اش اطهار جمع کرد تا حاجت وی گشت  
و چند انگس علاج میکرد و معالجتی در معرض می میدی آمد **شعر** عاشقی مست و لیکن از آن شیوه گریز تواند که زند در بر اینبار  
و چون والد اش رحمت علیها این بند را معنی می یافت از شیخ میبالت سوال کرد که احوال حبیب و سبب  
این مرض و عافیت چیست تا عاقبت صورت حال و احوال خود بگفت **شعر** قلیک شکت احسن وصفه  
علی انت ماکان خوشه مید **شعر** ثمرها الاکام تحب و یلک **شعر** قبل الایام و هو جدید **شعر** چون والد اش رحمت  
علیها حال شنید بدانت که طیب این مرض جز اولی و اولی باشد و دای این جز در شفا خانه و از امر شکت فهو یشتین باشد که  
هر که اگر موسم بصلاحت و شیخوخت می بود در شهر رادیل و ولایت آن دعوت می کرد و ضیافت شکر میکرد و شیخ با  
برایشان عرض میکرد چون ایشان استماع صورت حال میکردند کلیل اللسان و قلیل البیان می شدند و هیچ کجا مجال تطلق و تکلم  
نمی بود و هیچ نمی توانستند گفتن و چون شیخ در سخن شروع می نمود شارع مختار بر روی می کشود و ایشان صامت الطبی می ماندند و هیچ  
الباب این مطلق نمی شد و بر والد اش محقق شد که مرتبه شیخ بالای مراتب ایشانست و ایشان را مجال تطلق پیش شیخ نیست  
و احوال بر شیخ روز بروز زیادت می شد و این در در امر می و این حال را محرمی پنداشت **شعر** طفرم یکتان اللسان  
فن اکتم **شعر** یکتان عین و معها الذهر تذرف حکم چال الحب فوقی و انشی **شعر** لا یختر عن حمل القیص و اضعف **حکایت**  
شیخ صدر الدین ادا شد که برکت گشت که شیخ قدس سره گشت در توفیق در ایام صبی چون از دیه کف زان بشهر رادیل آمد و شد  
کردی بیرون در روزی در پیش سعد بر طقای راه کف زان و قطب آباد تر با است که معروف تر بر احمد که از حلقه عباد بوده است  
چون عبور بقر قیر ادا قلدای آن پیر احمد را دیدی که پیش آمدی و سلام کردی و موافقت نمودی و تلبیت فرمودی و گفتی که غنم  
مخمر که کار تو بالا خواهد رفتن و احوال تو در ترقی خواهد بود و در یای اسرار و در یای انوار بر تو خواهد گشود **شعر**  
عاشقان بر در سودای تو جان افشاند بی دلان دلیلت جان و جهان افشاند کوه وصل تو عشاق جو چند نجواب **شعر** در قدمگاه خلیل  
دل و جان افشاند **حکایت** ادا شد که برکت گشت شیخ قدس سره فرمود که چون داب و آداب از باب سلوک و صفو



نمیدانستم مرشدی نه داشتیم کیفیت رضایت معلوم نکردم و ایما بیادست مشغول می بودی و پوپسته صایم النهار و تقایم اللیل می بودی و بیشتر اوقات در مزار شیخ فرج اردبیلی بسر می بردم که وی از شب مریدان سید سیده الطایفه ابو القم حیدر ادریس رحمة الله علیه و همچنان مزار رکن محی اردبیلی که وی مرید شیخ شهاب الدین سرور دلیست رحمة الله علیه و یاد مزار شیخ ابوسعید اردبیلی که از شعبه مریدان ابو القم حیدر است رحمة الله علیه و درین فرات برود قدم باستانی و نماز که از وی و در مزار شیخ فرج و رکن محی رحمة الله علیهما چون نماز مشغول بودی قریبهای نور دیدی که از مرتد ایشان بر می آمدی و خلق من نفوس رفیق و کلام بودی که در مزار رکن محی آوازی شنیدی که وی الفخل که می آمدی و در من طوف می کردی **شعر** صاف مناجام جان با حضرت نوش کن و زهر کوی عاشقان نغمه عشق گوش کن **حکایت** ادام الله برکت کنت که والدۀ شیخ چون در ناصیه شیخ قدس سره آثار انوار ارشاد و جلالگیری تو پس خود مدت دو و تریده سال علی الدوام اظهار روزه باب وضوی شیخ می کردی که شیخ وضو ساخته می بودی چون شیخ قدس سره رخصت و مجال نمیدادی که والدۀ اشش خدمت وی و آب وضو آوردن و بر بدن قیام نماید والدۀ اش از پنهان خدمت کاران گفته بود که آب وضوی شیخ را از نظر شیخ برداشته می و جان خود می که بجای میریزد و ظن شیخ بودی که رخت اند و حال ناگه نکه داشتندی و والدۀ تبرک بدان افطار کردی **شعر** این طور دلیست که بدان سینه مطهر کرد و عکس نور دلیست که آن روح متور کرد و در هر کنت که بکس و زراعت حاصل میکردی بر اهل صلاح و سفره ابرار آثار میکردی **شعر** دست جو دشمن بخاریزان بود کف بدش کف همان بود **حکایت** ادام الله برکت کنت که از جمله بزرگواران والدۀ شیخ قدس سره می دیگر آن بود که شیخ را به قدس الله روحه را دو خانه و عیال بود یکی بنیاد کران و یکی بسیار و در چون شیخ را به نظر بان خانه پیشتر بود که در حلیه کران بود شیخ صفی الدین قدس سره ملازمت و خدمت آن نماز پیشتر میکرد و یکبار بدان خانه سیاه و در رفت آن حلال شیخ را که در پی سیاه و رود بود عتاب آغاز کرد و گفت ای مادر مرده تو ملازمت آن خانه پیشتر میکنی و از آن روی اینجا چه میکنی شیخ صفی الدین در جواب گفت بجای خود پیشتر که من مرید شیخ زاهد و زاهد مرید پیران را که مرید پیران بودی خود مرید والدۀ خود بودی که اگر زمان را شیخی را بودی کردن والدۀ من شیخی عالمی را شایستی **شعر** تارۀ قطع او پاره انوار هدایت قطره مغرورش بحر من از آن توفیق **نوع دوم** در طلب شیخ صفی الدین قدس سره **حکایت** شیخ صدر الدین ادام الله برکت کنت که چون حال شیخ قدس سره قوت گرفت و احوال عالی پیش آمدی که در حل آن عاجز بودی و انکشاف آن بر وی متعذر بودی یا حاضر و به طلب مرشدی که او را ازین ملاحظه اسواج و ادوات بیرون آورد و مشغول شد و هم تن خود پای طلب گردانید و نمیدانست که این مطلوب از کجا طلب و در آن وقت مردم آمدند و بگویند سلطان بسیار کردنی و شهسوری بودی که بر کوه سلطان مردان خدای تعالی می باشد پس شیخ غم کوه سلطان کرد و باشد که از ایشان کسی را دید یا دیگر یافت و باز آمد و کسی را یافت **شعر** سلطان جیست که آن اهل جنتان طلبند که او را پس پیل بخونید ز جان طلبند دوم بار بحکم رفتن که جز در قلب تموز نتوان رفتن سبب شدت برف و یخ و دردت باز رفت و از اینجا جانک عادت عوام می بود

و آب و خاک از قلۀ سلطان بر پیل تبرک برداشت و مراجعت کرد و در مراجعت در میان کوه در راه رسید ترکی را دید بر بندلی نشسته و تیر و کان در دست گرفته و تیر در کان نهاده و از برای شیخ کین کشاده و بغیر از در آن حوالی هیچ کسی دیگر نبود و نظر کرد که او را جاذبه و تبع و عدم باشد هیچ بلکه چون عقاها بود **شعر** غنا که در آنفاق تیافش طلبند او در عظمت کاف این کوه یافت پس آن ترک زبان مغولی او از بر شیخ زد که بیا شیخ پیش رفت برسد آن جیست که در دست داری شیخ گفت کوزه آب گفت چه آبست گفت آب قلۀ سلطانست که از برای تبرک برداشته ام باز کان در کشید و گفت برین شیخ آن آب از کوزه بر خیت ترک گفت چه فرقیست میان این آب که روانست و میان آن آب و در آب چه تبرک باشد دیگر باره گفت آن دیگر جیست که در دست داری شیخ گفت خاک که از قلۀ سلطان جیست تبرک برداشته ام باز کان در کشید و گفت برین شیخ آن خاک نیز بر خیت ترک گفت فرقی میان این خاک و آن خاک جیست **شعر** آب روی خاک کوی او طلب زیر اگر نیت خاک جویان سواد حاصل از آب خاک پیزی کن که تا آید بچکست کوهی **شعر** زانجا اندر آب و گل پوشیده اند از کج باک بر کنت می جانک می می پیغم تو یا از کار کجاست و می که زنی و یامر دکاهلی و لادرسک و کوه چه برکت باشد از شک و کوه چه توان حاصل کردن **شعر** تبر جانی آشکارا کی کنم اصل کانی شک خارا کنم کی بود این نوبت ترا معاف داشتم اگر باری دیگر بیای بدین تیرت بزم و شیخ قدس سره مراجعت روی بگردانید و در حال چون باز بگریست و آن ترک را ندید و از اینجا باز کردید **شعر** حیو یانک عالم بمصلحتی اذاکت مامونا علی شیف اشعرا لم یبق درخشید بخ خوش فروخت هر چه غیر از هوس دوست بر پای سوخت **حکایت** ادام الله برکت کنت بعد ازین چون حالت شیخ قدس سره قوی تر می شد و کسی که حل حال و مشکلات او تواند کردن در طلب شیخ روز بروز و مخط مخط متزاید می بود و در ذکر شریفان اردبیل کنار کوشهای اردبیل بر می آمد شقای غلیل و دوی علیل او می شد **شعر** قان لک لا اکتفی الغلیل و ان ادع ادع حرقه فی التلیک ذات و از والدۀ اجازه سفر می خواست که طلب شیخ فرستد کند والدۀ اش اجازه نمیداد و در شیخ قدس سره زیادت تر می شد و والدۀ اش طاقت فراق نمیداشت **شعر** اظلم فی التلیک و نار حزنی لها فی کل بارحة ضرا مر و شیخ را برادری بود محذام که تمول تمام داشت و بطرف شیراز و هر روز تجارت رفت و رفت و قضاء الله قدره در میان شیراز و هر روز در ولایت پرک و طامم که هوای گرم سیرت یاد محوم هلاک شد رحمة الله علیه **شعر** اذا ما مرأ کانت علیه نية باز من انما ما میگویند و مطلقا برادر دیگر صلاح الدین مرشد رحمة الله علیه هوس اموال و اسباب او بطرف شیراز رفت و در شیراز دختر اسم الدین انبار دار را بحال عقد نکاح در آورده و آنجا اقامت نموده و مدتی طویل در آن گذرشته تا عاقبت شیخ قدس سره از والدۀ اجازه خواست که طلب برادر صلاح الدین مرشد مردم و ظاهر این معنی بانه ساخت و مختار طلب مرشد میخواست **شعر** عاشقان بی گمان در کویان خوش روند بهر آن آب حیات اندر دل آتش روند والدۀ چون بوقت بصری فراق جشید بود و بغوات دیگری اقرار کشیده بسبب طمع طلب صلاح الدین مرشد اجازه داد و شیخ قدس سره روی در بیا بان طلب نهاد و روان شد **شعر**



فَلَا تَدْنِي الْقَدِيمُ مِنَ الْقَتَنِمْ • بَكَتْ إِلَى أَرْضٍ سَدَّتْ بِالْبَدْعِ انْعَرَقَ • قَلَّتْ تَقْوَالِي سَاعَةً لَا أَرَاكَ • يَا مَنْ يَدُ الْخَمْرِ قَلْبِي لَحَرَقَ •  
فَلَمْ يَسْعَوْا قَلْبِي وَسَارُوا قَدِيمَهُمْ • وَخَلَّ قَلْبِي بِالْأَلْبَانِيِّ تَحْرَقَ • وَجَنَ شَيْخٌ قَدِيسٌ سَرَّهَ شَيْدَهُ بُوَدُكَ رَجَبِ الْأَوَّلِ شَيْخٌ غَيْبِ الدِّينِ  
بِرُغْوَشِ رَحْمَةِ الْعَلِيِّ دَرِثِيرِ از مَدْحِ جَابِ وَلايَتِ اسْتِ وَأَوَازَهُ وَدَبْدَبَهُ اَوْدِ مَسَامِعِ زَمِينِ طَبِيعِي دَارِ شَيْخِ بَوسِ لَدَوِي بِشِيرِازِ  
آوَرْدِ وَلَكِنْ دَرِ رَاهِ دَرِ الْهَجْرِ وَتَوَرِينِ دِغَيْرِ هَامِ جَاكَ خَبَرِ دَنَاشَانِ صَاحِبِ خَبَرِ دِ پِشِ شَيْدِي عَنَانِ طَلَبِ بَصُوبِ اَوَكُ دَانِي دِ وَجَنِ  
صَاحِبِ دَنَدِ وَارَا دُتِ بُوَدِ مِخْوَا سَتِي كِ بَدِستِ دِي تَوَرِ كَنْدِ جَوْنِ دَسْتِ بُوِي دَادِي رُوِي كِرْوَ اِنْدِي دِ كَرْدَنِ مَبَارَكِشِ اَز رُو دِ مَقَابِلِ دِ عَازَاتِ  
دِي كِي كَرْدِي وَجَالِ دِيدَنِ رُوِي اَوَ نَمَانِي بِرِ اِپَسْتِي كِي اَيْنِ كَسِ نَسْتِ كِي جَوْبِ دِي تَوَانْدِ كَرْدَنِ وَكَابَرِشِ اَز پِشِ اَوَكْشَانِ اَز دِ اِعْراضِ  
كَرْدِي دِ دَسْتِ بَا زَكِ شَيْدِي شَيْخِ بَكْجَشَكِ بَا زِي رَا كِي تَخْمِيرِ شَهَا زِي سَپِدِ بَكْجَشَكِ وَبَا زِي اَز كِي بَكْجَشَكِ بَا زِي رَسَدِ  
شَيْخِ دَر اَدَامِ كِيسِ كِي كَرْدِ كُجْدِ مَرغِي كِي دُكُونِ دَا زِ مَوَسْتِ عَنَانِ بَقِصِ كِي كُتِ اَوَدِ بِرَقَافِ جَوَ اَشْيَانِ اَدَسْتِ  
وَاَزِ اَنجَا بَكَلِ بَا بِيكَا نِ پَسِيدِ دَنَاشَانِ پَرِيدِشَانِ پَرِي دَا دَنَدِ پِشِ دِي رَفْتِ وَ مِجَانِ مِخْوَا سَتِ كِي تَوَرِ كَنْدِ بَدِستِ دِي مَانِ حَالَتِ  
اَضْرَافِ رُو دِ كَرْدَنِ مَبَارَكِشِ وَاقِعِ شَدِ اَز وَنِيزِ دَسْتِ بَا زَكِ شَيْدِ وَ رُوِي صُوبِ شِيرِازِ نَمَادِ وَ رَوَانِ شَدِ شَيْخِ  
اِذَا رَقِيَ خَالِي الْعُلْيَا وَنَفْسُهُ • وَانْ سَوَى قَعْلَ الْأَعْنَاقِ وَالْقَتَمِ • وَجَنَ خَبَرِشِ پَرَادِ صِلَاحِ الدِّينِ شَيْدِ رَسِيدِ كِي بَرَا دَرْتِ  
صَنِي الدِّينِ مِي سَپِدِ تَوَتِيبِ اسْتِيقَالِ كَرْدِ وَ دِ بَدِستِ تَوَرِ نَمَانِي غِلَامِ اَوَكِ نِيَامَتِ اَوِي دَانَسْتِ بُوَشِيدِ كِي جَبَتِ نَامُوسِ عَظَمِ خُودِ  
اِپَسِيَانِ بَدِي جَبَادِ وَ مَلَابِسِ نَقَائِصِ بَغِيرِ پِشَادِ وَ غِلَامَانِ وَ خُودِ اَبْنُو بَا شَكُوهِ رَوَانِ كَرْدِ دِ شَيْخِ رَا جَا مَها ي زِينِ دَرِ بُوَشَانْدِ بَرِ اَبِ  
دِ زِينِ نَشَانْدِ وَ دَرِ شَخَرِ آوَرْدِ شَيْخِ قَدِيسِ سَرَهَ اَبَا كَرْدِ وَ بَقُولِ نَكِرْدِ وَ بَرِ اَبِ تَشْتِ وَ مِجَانِ پِيَادِ بَا جَامِ وَ زِي قَرَارِ شَهْرِشْتِ  
شَيْخِ وَلَيْسَ كَرَمَتِ عَنِ الْمَلَكِ وَالْحَلِيِّ • فَبِكَ الْمَلَكِ وَالْحَلِيِّ اَشْتَرَفَ • وَ دَرِ مَقَامِ مَقَابِرِ شَيْخِ كَبِيرِ اَبُو عَبْدِ اَهْ خَفِيفِ نَوَاحِدِ  
نَوَاحِدِ وَ اَنجَا بِسَرِي بَرِ وَ جَوْنِ شَيْخِ قَدِيسِ سَرَهَ اَنجَا پَسِيدِ مَقِي بُوَدِ كِي شَيْخِ غَيْبِ الدِّينِ بِرُغْوَشِ رَحْمَةِ اَهْ كَاسِ نِيَهْ جَرِشِيدِ بُوَدِ  
وَ جَوَابِ رَحْمَتِ پَسِيدِ تَأَسُفِ اَيْنِ مَعْنِي دِ شَيْخِ قَدِيسِ سَرَهَ ظُهورِ يَافِتِ شَيْخِ لَيْلُوتِ فَنَاقِصِ هَامِ غَيْرِ غُطْلِيَّةِ •  
مَنْ قَاتَهُ الْيَوْمَ سَهْمٌ لَمْ يَفُتْهُ قَدْرُهُ • وَ اَز دَرِ طَلَبِ پَرَوِي بَرَا دَرِ وَ حِجَتِ اَوَدِ اَشْتِ وَ اَلْهَاسِ اَوَكِ بُوَ ثَاقِ خُودِشِ رِعْوَتِ كَرْدِي  
مَبْذُولِ نِيَكِرْدِ اِنْدِ وَ تَمَامَتِ اَوَقَاتِ طَلَبِ مَرَا خُودِ شُغُولِ مِيكَرْدِ اِنْدِ شَيْخِ سَرِ كَشْتِ مَارَا مِجَانِ سُوَدِ اِيَسْتِ  
كِي بَكَلِ دِ جَانِ سِجِ فَرَوِي نَا يَدِ حَكَايَتِ رُوِي شَيْخِ قَدِيسِ سَرَهَ دِ مِجَانِ بَا زَارِ شِيرِازِ بَرَا دَرِ خُودِ صِلَاحِ الدِّينِ شَيْدِ رَا دِيدِ كِي  
بَا بَكَلِ اَبْنُو مِيكَدِشْتِ وَ قَرِيبِ مِشَادِ كَسِ اَز جَا دَنَاشَانِ وَ خَا دَمَانِ دِ بَسِ پِشِ رَوَانِ كُونِيدِ كِي اَز غَايَتِ غِلْدِ وَ شُكُوتِ وَ حِجْدِ سَا زِ سَرِ نَا وَ نِيزِ  
نَوَاحِدِشِ دِي زِي دِي شَيْخِ جَوْنِ دِيرَا دِيدِ خُودِ اَز وَ دَرِ كَشِيدِ وَ اَز وَ مِجْتَبِ شَدِ اَمَامِ مَرُورِ دِي دَنِ اَز دَحَامِ وَ كَابِ صِلَاحِ الدِّينِ شَيْدِ  
يَا شَيْخِ نَمِيسِيدِ شَيْخِ قَدِيسِ سَرَهَ اَنجَا رَوَانِ شَدِ وَ جَانِ خُودِ دَرِ اَبِ نَمَادِ وَ بَشْتِ مَصْرَاعِ نَقِشِ تَقْوِي غُوبِ اَيَزِ پَرِ كَارِ وَ دَعِ •  
وَ دَرِ اَنِ كُوشِ عِبَادَتِ قُوَتِ جِدِ وَ اَجْتِهَادِ بِرِ اِيَا سَتِ نَمَادِ وَ دَرِ شَدِ اَجْتِهَادِ وَ بِرِ اِيَا سَتِ جَا يَ كَشِيدِ كِي بُوَدِ مَرُورِ رُوِي كِيَا رُوِي كَشَادِ  
حَكَايَتِ اَدَامِ اَهْ بَرَكْتِ كُتِ كِي جَوَانِي بِصُورِ پِشِنِ اَز شَيْخِ قَدِيسِ سَرَهَ سَالِي كُو جَكِ بُوَدِ صَاحِبِ شَيْخِ اَفَادِ وَ دَرِ حَاجَتِ

و موافقتِ هَدِيكَرِ عِبَادَتِ شُغُولِ مِي بُوَدِنْدِ وَ بِرِ اِيَا سَتِ مِي اَز وَ دَنَدِ اَن جَوَانِ رَاقِ تَقَالِي عَيْنِيْنِ مَطَالَتِنِ جَانِ اَز زَانِي دَا شَسْتِ بُوَدِ كِي  
اَز غَايَتِ بَكَا جِي صِفَتِ بَجَارِي دَمِ بَرِ دُشَارِ جَوْنِ شَمْعِ سُوخْدِ بُوَدِ وَ مَجْزُوعِ شَدِ وَ شَبِ دَرِ رُوزِ دَرِ نُوْجِ دِيَا سُوْدِي شَيْخِ  
وَمَا نَالَ لَيْسَ كُو الْوَحْدِ حَتَّى • وَ اَيَّتُهُ تَغْفِرُ فِي اَحْثَانِهِ وَ تَكْلِمَا • فَبِكِي وَ اَبِكِي رَحْمَةً لِبَعَا يَدِهِ • اِذَا مَا بَكِي دِمَعَا يَكْتِ لَهُ دَمَا  
شَيْخِ اَشَكِ كَلَكُومِ بَرِنِ رُخِپَارِ زَرْدِ قَصْدِ دِلِ مِيكَدِ اَز حَالِ دَرْدِ اَتَقَا قَا نَوِيبَتِ جَانِ شَدِ كِي اَز مَا كُولَاتِ جِرِي نَدِ اَشْتَدِ  
كِي تَا وَ لِ كَنْدِ وَ دَرِ مَعْنِي تَا جَا رَدِ رُوِي زَكِ شَيْدِ وَ جَوْنِ وَ خِلُوفِ وَاقْتِ اِفْطَارِ مَرُورِ رُوِي بُوَدِ وَ مِجَارِ دِ كَشِيدِ طَاقَتِ شَدِ نَا كَاهِ شَخْصِي بَا  
دِيدِنْدِ كِي اَز دِيوارِ خَانِهْ دَر اَمَدِ شَمْعِي دَر دَسْتِ وَ نَمَانِي جَدِ وَ تَدْرِ مِي شِيرِي دَرِ بَرِ شَيْخِ وَ اَن جَوَانِ نَمَادِ وَ بَدَانِ اِفْطَارِ كَرْدِ وَ دَرِ اَز اَن  
اَن شَخْصِي صَاحِبِ شَيْخِ شَدِ وَ مَدْتَهَا صَحْبَتِ دَا شَتْدِ شَيْخِ دُشَمَنِ مَوَافَقَتِ بَا كِي اَلْكَارِ وَ سَا لَمِنِ دُونِ جَبِ وَ اَشَارِ  
لَا يَمْنَعُكَ بَعْدُ مِنْ زِيَارَتِهِ • اِنَّ الْحَبَّ لَمِنْ يَكُونُهُ زَوَارُ حَكَايَتِ اَدَامِ اَهْ بَرَكْتِ كُتِ بَدَا زِينِ اَوَلِيَا اَمَامِ كِي بُوَشِيدِ كِي  
اَنجَا بُوَدِنْدِ بَا شَيْخِ قَدِيسِ سَرَهَ مَصَاحِبَتِ وَ اَخْلَاطِ اَغَا زِ كَرْدِنْدِ مَرِ كِي دَرِ عَقْدِي بُوَدِ وَ مِجَوْبِ قَبَالِ وَ جَا زِ وَ غَيْرِ هَا وَ دَرِ جِيَابِ قَبَابِ اَوَلِيَا يَ  
غُحْتِ قَبَابِي لَا يَرِ فُحْمِ غَيْرِي بُوَشِيدِ وَ بَرِ دِيدِ نَوَرِ بَيْنِ مَحْرَمِ اَشْكَا رَا شَيْخِ بَرِ شِيدِ وَ اَشْكَا رَا مَانْدِ جَانِ •  
بَا يَارِ عِيَانِ وَ لِي زَا غِيَارِ نَهَانِ • وَ شَيْخِ قَدِيسِ سَرَهَ پِشْتِ اَوَقَاتِ دَرِ مَسْجِدِ مَادِ سِلْيَانِ دَرِ مَزَارِ شَيْخِ اَبُو عَبْدِ اَهْ خَفِيفِ وَ مَزَارِ شَيْخِ اَبُو زُرَّ  
اَرِ دِ پِلِ رَحْمَتِ اَهْ عِلْمِ عِبَادَتِ بِسَرِي بَرِ دِيدِنْدِ اَن وَاقْتِ جَانِ بُوَدِ كِي اَكْسِي دَرِ مَزَارِ اَبُو زُرَّ رَحْمَتِ اَهْ جِلْدِ اَز نَا زِ شَامِ تَا طُلُوعِ كَلْخَطِ  
دَرِ نَكِ كَرْدِي وَ يَرَا مَرْدِ يَافْتِشْدِي وَ دَرِ مَقَابِرِ اَنْدَا خَشْتِ شَيْخِ سَرِ كُوِي تَوَكُّدِ وَ اَدِي اَبِيسِ خُودِ خَارِ سَتِ •  
كُوِي مِيدَانِشِ كُوِي مَرِ عِيَارِ سَتِ • وَ جَوْنِ شَيْخِ قَدِيسِ سَرَهَ مِخْوَا سَتِ كِي دَرِ اَنجَا شَبِ اَحْيَا كَنْدِ مَرْدِ شَيْخِ رَا ضَمِ مِيكَرْدِ بِيكَا نِ  
حَالِ كِي مَرْدِ بَشَبِ سَرِ بَرِنِ بِسَرِي بَرِ دِيدِنْدِ دِي مَرْدِنْدِ شَيْخِ قَدِيسِ سَرَهَ مَرُورِ مَرْدِ مَها مِ شُوِي مِيكَدِ كِيرِ مَرَا اَز دِي كَرْدِي نِيَسِيدِ  
وَ شَبِ دَرِ اَنجَا بُوَدِ وَ عِبَادَتِ شُغُولِ شَدِ فَرُودِ كِي غَرَفِ غَرَفِ نَوَاحِدِ مَقْدِ بَا كِي اَوِ بَرِي اَمَدِ وَ جَلَقِ مَنِ فَرُوِي شَدِ دَا شَسْتِ نَوَاحِدِ مَرْدِ  
دِي بَرِي اَمَدِ وَ بَدِ رِجَا يَ مَزَارِ بَا لَامِيرِ قِي مِجَوِ اَشْتِ كِي اَز كُورِ اَحْدَادَانِ وَ مَنَاقِدِ اَنِ پَرُونِ اَيَّدِ وَ شَيْخِ قَدِيسِ سَرَهَ مَرُورِ مَرْدِ مَها مِ شُوِي مِيكَدِ كِيرِ مَرَا اَز دِي كَرْدِي نِيَسِيدِ  
طُلُوعِ آفَاقِ دَرِ اَنجَا بُوَدِ وَ غَرَفِ غَرَفِ نَوَاحِدِ مَقْدِ بَا كِي اَوِ بَرِي اَمَدِ وَ جَلَقِ مَنِ فَرُوِي شَدِ دَا شَسْتِ نَوَاحِدِ مَرْدِ  
جَانِ مَارَا جَامِ جَانَانِ اَشْتِنَا يَ يَافْتِشْتِ • خَا دَرِ اَنبُورِ رُوِي تَوَا رَا پَسْتِيمِ • زَا نَكِ اَز شَمْعِ جَالِشِ وَ شَنَائِي يَافْتِشْتِ •  
مَرْدِي كِي بَا شَيْخِ مَوْفَقِ دَا شَتْدِ بَا مَدَادِ اَن كَلَنِ وَ خُطُوطِ اَلَا تِ تَحْمِيضِ مَوْتِي مَقْدِ كَرْدِنْدِ وَ بَرِ دَرِ مَزَارِ اَبُو زُرَّ رَحْمَتِ اَهْ اَمَدِ كِي مَانِ حَالَتِ  
بَا شَيْخِ نِيزِ رَفْعِ بَا شَدِ تَا تَحْمِيضِ وَ دَفْنِ شُغُولِ شُونْدِ شَيْخِ رَا دِيدِنْدِ غَرَفِ نَوَاحِدِ مَقْدِ بَا كِي اَوِ بَرِي اَمَدِ وَ جَلَقِ مَنِ فَرُوِي شَدِ دَا شَسْتِ نَوَاحِدِ مَرْدِ  
وَ اَز اَنَارِي نَوَرِي كِي بَرِ رُوِي مَبَارَكِشِ اَمَدِ بُوَدِ كِي رَا اَمَكَانِ اَمَعَانِ نَقَطِ بَرِ رُوِي مَبَارَكِشِ نَبُوْدِي شَيْخِ  
مَجُورِ رُوشَنِ رُوِي شِشِ جَوِي پِشَانِ شَدِ • هَسْ كِي اَن اَيَّتِ حَقِ دِيرِ حَقِ پِشَانِ شَدِ حَكَايَتِ اَدَامِ اَهْ بَرَكْتِ كُتِ كِي شَيْخِ دَرِ طَلَبِ  
سَرَا سِي شَدِ پُوَسْتِ سَرِ كَشْتِ كَرْدِ مَرَا رُوِي نَشَانِ كَشْتِي وَ جَوْنِ نَشْتِ بُوَدِي نَا كَاهِ كِي كِي اَز دِيوارِ دَر اَمَدِي وَ يَكِي اَز زَمِينِ وَ يَكِي  
اَز سَقْفِ فَرُو اَمَدِي وَ بَا شَيْخِ قَدِيسِ سَرَهَ حِجَتِ دَا شَتْدِي دِ بَا زِ بَرِ فُشْدِي شَيْخِ



الْقَوْمِ لِيُؤْكُلُوا مِنْهُم مِّمَّا كَانَتْ عَلَيْهِمْ رِزْقًا مِنْ الْمَوْدَّةِ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ رِزْقٌ مِنْ الْمَوْدَّةِ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ رِزْقٌ مِنْ الْمَوْدَّةِ  
عرض کردی بیک نفرم میگردی که این در حالت خلل عن طایفه **شعر** الطَّرِيقُ شَقِيٌّ وَتَلْجُ الْحَقُّ مَنَافِرُهُ  
وَأَلَّا تَكُونَ سَبِيلَ الْحَقِّ أَفْرَادًا لَا يَزِيدُونَ وَلَا يُدْرِي مَا رِزْقُهُمْ فَهُمْ عَلَى مَهَلٍ يَمْشُونَ قَصَاً وَالنَّاسُ فِي غَنَلَةٍ فِيمَا لَهُمْ صَدَا  
فَكَلَّمُ عَنْ طَرِيقِ الْحَقِّ رُقَادًا و روزی شیخ قدس الله روحه نشسته بود دید که دیوار محراب شکاف زده شد و یکی از انجاء در آمد شیخ را  
خطاب کرد که ای پیر ترک و شیخ را پیر ترک گفتی از جهت آنکه بد جالش در غایت چین و کال بود **شعر**  
إِذَا تَحَرَّيْتُ شَيْئًا لَكَ بِالْكَدِّ طَالِبًا حَتَّى تَكُنَّ خَلَا أَتَى وَتَجِبَلُ **شعر** و روزی جان عالم حنت زرافت آبت  
در برج عالم جان روی تو آفتاب است از چشم نیم منت در عقل دل خارست و ز لعل می برست در جام جان شرابست  
شیخ چون گوشه خطاب انگس کرد گفت پیر ترک آمده باش که سه روز دیگر نماز دیگر نخواهی پسیدن بلکه نماز پیشین خواهی در  
گذشتن و دنیا گذاشتن و مدت ایام تو تمام شده است این سخن بگفت و روی به سمت وغایب شد شیخ چون شنید آنست و تلفظ بسیار  
خورد و قسم نمیدی بر حیوین امید کشید اما ز بر خوات عمر پستار و وفات ناچار بگ بر نیافت مرشد که مرشد نایافته و بخت  
ناگرسیده و احوال معلوم ناکرده و میدان بنر ناپرده خواهم در گذشتن **شعر** فَوْقَ الْعُقُولِ تَصَرَّفُ الْأَزْمَانِ  
مَا لَمْ يَكُنْ إِلَّا نَهْزَةً لِحَدَثَانِ سَخِيٍّ وَجَهْدًا وَجَامِدًا وَتَقَلُّبًا حَالًا عَالِثًا كُلُّ قَائِمٍ مَخِيلَةٌ الْأَيَّانِ فِي مَأْمُولِهِ  
وَالْحَيَاةُ حِيلَةُ الْأَيَّانِ بِنِجْمٍ نَاجِرٍ دَلَّ بِرِضَا نَهْدٍ وَسِرِّسِيمٍ بِرِزَانِي حَسْرَتِشِ افَا **شعر**  
گفتم ز شراب وصل سیراب شوم در داکه دین باویر مردم بهر آب و آمازه حال شد و تعلیر کرد و ترک افکار کرد و این مدت  
سه روز با استدادم که ترک التفات دنیا مشغول شد و هیچ نخورد و انتظار وقت میکرد و بوضو نشست و چون روز سیم شد  
و وقت نماز پیشین که موعد رحلت بود در آمد و شیخ قدس سره متر صد وقت نشسته که ناگاه یکی را دید که همچنان از دیوار در آمد  
و گفت ای پیر متوابع و ملول و مشغول خاطر جویی و مذالت جویی نای شیخ گفت حال چنین و آنجی انگس گفته بود باز گفت  
آن شخص گفت غم مخور و برخیز تا بخارزه انگس بروم که او در گذشته است پیرون آمدند چون بسر کوه رسیدند بخارزه  
انگس دیدند که بیار و در حال انگس از جگه مشایر بود و چون نماز بر انگس بگذاردند شیخ از آن شخص سوال کرد که این چه حال  
بود که انگس وعده موت داد و خیزد فوت شد آن شخص گفت المؤمن مرآة المؤمن او در آینه صافی تو نظر کرد صورت حال خود  
و موت دید پنداشت که از آن تست و حال انگس از آن او بود **شعر** در جام جهان نمای آینه پاک هر که بکوه صورت  
خود را پند **حکایت** ادام الله برکت گفت بعد از آن احوال شیخ قدس سره ظاهر و آوازه منتشر شد از صلاحیت و عبادت  
و مردم اکابر و اصحاب شیخ تبرکات قرب می نمودند و از آن جمله سیف الدین بلوک دارم دی بود که در جاده عرض در جات رفیع  
و عزیز داشت و در شیراز صاحب عل بود و صلاح الدین کشید برادر شیخ بادی شریک بود و این سیف الدین بلوک دار پوپسته  
از شیخ تبرک و بوی قرب جیستی و میخواستی که دختر خود را در جباله نکاح شیخ آورد شیخ را سودای عالم علوی از سودا عالم سفلی

مشغول کرده ابا نمود **شعر** دیده غیرت حق جوی که نورش باشد که گداز میل محوری ز تصورش باشد روزی  
سیف الدین بلوک دار در مقابر بخدمت شیخ آمد پس التماس و استدعا نمود که مبلغ ده هزار دینار میدهم و دختر خود در عقد  
نکاح تو می آرم قبول کن و شیخ در ابا مبالغه می فرمود و رغبت نمی نمود تا عاقبت چون مبالغه بنهایت انجامید و الحاح بغایت رسید  
در قبول آن ده هزار دینار شیخ گفت چون تا جارت از قبول آن ده هزار دینار اکنون از آن منت سیف الدین بلوک دار  
گفت بلی شیخ سر کپ بکشاد و مشت مشت آن در را در مقابر می افشاند و مردم فقرا بر می جیدند سیف الدین چون این وضع دید  
که خلاف مزاج و طبیعت او بود آن کپ از پیش شیخ در بر بود که عرض من آن بود که این زده خاصه شیخ باشد نه انگ شیخ از ابر خاک  
باشد **شعر** در عالم عشق ملک دنیا بجویت قارون و هزار خانه گسری بجویت و آنرا که قدم در طلب دوست بود  
باحت او دینی و عقی بجویت و از اولیا و اولاد و عباد قریب متنا دگس را با شیخ معوقت شد که تمامت را میداد است  
و چون حال خود بر ایشان عرض کرد ایشان فهم نمیکردند و میگفتند که حق تعالی این مرتبه و منزلت با نداده است **شعر**  
صدرا که تحت عزت با سپاراک می پدید شد شاهی کدای استازاکی سپیده عاقبت نشان دادند که در جیبا بر جیبا کدای  
بیضای مست شیخ قدس سره پیش وی رفت و صحبت وی دریافت و چون صورت حال بر وی عرض کرد وی نیز چنین تصور  
خود معترف شد و گفت ای پیرتین است که بر حسب من ملک شایا جد و جد صاحب دل خواهی پسیدن و روی مراد خود خوا  
دیدن باید که مرا فراموش نکنی و آنجا یاد آری اگر زنده باشم و اگر مرده **شعر** چون جام صفای نوری در مجلس روحانی  
باید که یکی جوع بر خاک من افشانی **حکایت** ادام الله برکت گفت که امتداد مدت طلب شیخ قدس سره بطول انجامید  
و مال بطل کشید و در مان معقود و شیخ مضطرب بود در شیراز مولانا رضی الدین المالکی رحمه الله علیه مردی بود عالم ربانی  
متدین متوابع متشرع که واعظ بالله بود و خلق متوجه وی بودند **شعر** وَلَمَّا صَعِدَتِ الْمُنِيرَاتُ وَانْكَشَرَتِ  
مِنَاءُ وَاشْرَافَا كَمَا طَلَعَ الْفَجْرُ وَذَكَرَتْ تَحَاتُّي النَّتِّ قُلُوبَنَا بِمَوْعِظَةٍ ضَلَّ لَيْلِينَ لَهَا الصَّخْرُ شیخ قدس سره بحضور وی  
رفت و او را دریافت و با وی صاحب می در زید و مولانا رضی الدین رحمه الله هر روز که با پس بر سر کتی و مقدار یک دویل  
راه میردی و جزو حق و چون شاکر دانش التماس کردندی که ما یریم و بفروشیم و در حضور مولانا او یرم قبول نکردی و میگفتی که چون  
شما فروشید کسب شما کرده باشید و من از کسب شما خورم و دل من رخت این معنی می دهم پس شیخ خود رقی و فرخستی  
و هر روز یک دینار کسب وی بودی شیخ فرمود تو قسم آن کردم که یک دینار باشد و میگفتم که دیناری بسیار باشد مولانا رضی الدین  
گفت آه دینار دینار شانیست بلکه دینار شیرازیت که تسو و در جوب باشد و ازین جمله دو جوبه میدادی و بتسوی میوز متقی و فزوق  
می خریدی و غذای ساختنی و شیخ نیز از آن غذا میدادی **شعر** فَنَقَى عَشَّشَ الْعِلْمِ فِي قَلْبِهِ فَقَالَ لَهُ اللَّهُمَّ  
دَمْعَكَ نَا غَرِيبَ الْغِيَالِ غَرِيبَ الْمَقَالِ غَرِيبَ الْكَيْمَالِ غَرِيبَ الْحُجَى پس مولانا رضی الدین رحمه الله شیخ را تحصیل  
ترغیب نمود و شیخ اعاده قرآن کرد پیش او و بعضی از تفسیر کلام الله بخواند تا سوره اذ از زلت و چون مولانا رضی الدین استعدا



شیخ دید اجازه تفسیر کلام الله داد **شرح** در بای دل پاک جو در موج آید **شرح** علمای برو بکشد **شرح** و شیخ  
 قدس سره گاه گاهی بحضور شیخ شیرازی شکر طیب الله رفته و فرمود سعدی را هر مدلول طبع یافتیم که اگر کسی سادگی بد  
 و صباحت و جد داشتی مجال حجت دادی و اگر نه در اگر چه از سر اعتقاد قدم نهاده بودی و از مجالست خلق سامت نمودی و محبت  
 حاصلی و محبت صاحب او طالبی ندید انقطاع کرد **شرح** غایت جان نیاید از هر جسمی و قهای سمانود هر جسمی  
 شیخ طهیر الدین پسر شیخ غیب الدین بزخوش رحمت الله علیهما در شهر قائم مقام پیر بود پیش وی نیز رفت در حضور او نیز  
 حضور این حال بدید **شرح** در روی دین زه دل را بر اندارد **شرح** عین لعل ندارد عین شکر ندارد **شرح**  
**حکایت** دریم الله برکت گفت بعد از این آن جمع اولیا الله که از احوال طلب شیخ با خبر بودند و شیخ قدس سره ایشان را  
 در یافته و دانسته با اتفاق با جمیع کتبی که گشایش حال تو باشد از پیش امیر عبدالله باشد که عبد الله ربیع رفیع دارد و مرد مشار الیه  
 جمیع پارس است در ریاضت و عبادت و زهد و ورع و تقوی و نب و فتنه ظاهره و باعترت ظاهره دارد پس شیخ قدس سره بحضور  
 امیر عبدالله قدس سره رسید شخصی را دید نمائش از جان سرشته و بر نامه صورتش مثال نور نوشته **شرح**  
 روح از کلشن او می سپید روی جان از صباحت او میدید **شرح** شیخ قدس سره صورت حال و احوال و احوال مقامات  
 خود بر روی عرض کرد امیر عبدالله رحمه الله ساعتی طویل خاموش شد و سر فرو انداخت پس سر بر آورد و گفت ای پسر ترک مرغ محبت  
 ماتا اینجا پرواز نموده است اگر کشف و قدم میخواهی ازین روز بازار این ولایت توان حاصل کردن والا آن حلاله بزرگ تو دین  
 روز بازار مبادست نیاید و ما را ازین حال خبر نیست **شرح** مرغ قهای ما کشاید اینجا پروبال **شرح** زانکه نه پرواز دارد تا به اینجا **شرح**  
 شیخ قدس سره چون در سلطان یاس دید اب حشرت از دیده مبارک فرو بارید و بهای های بکریت و کثرت چون مجموع رجوع  
 اینجا کردند که فتح اباب این معاملات از اینجا شود چون نیست تدبیر چیست **شرح** و لقد ضربنا فی الیلاد فلم نجد  
 احدا سواک الی الله کرام ینیب **شرح** فارحم علی الصبد الی آخر **شرح** اولاً فآرشدنا الی من ندفع **شرح** امیر عبدالله چون حال چنین  
 دید گفت ای پسر ترک از شرق عالم تا غرب عالم کسی که این واقعه حال تو تواند حل کردن هیچ نیست غیر از شیخ نادر کیلانی  
 قدس سره روح و درمان در تو خود در شفا خانه ارشاد او نیست شیخ چون این بشنید حال بروی بگردید و گفت **شرح**  
 عیننا علی الایام شیخاه قد بلغنا اقصی الامانی چون شیخ زاهد را قدس سره روح غید انم و جایش نمی شناسم بجا بوم و از کجا بوم  
 امیر عبدالله گفت جای شیخ زاهد در کیلان اصغوبست شیخ پرسید که کدام کیلان امیر عبدالله گفت آن کیلان که ولایت شامزکیت  
 و خلوت او بر لب جزایر است چنانکه در توج جزایر بر عتبه او میرسد و در خلوت با جانب شرق کشاده است چنانکه چون آفتاب  
 طلوع کند شعاع در خلوت افتد **شرح** طلعتش بایست که آفاق معنی دم زند **شرح** نور دریش طغیان بر نیر اعظم زند  
 پس شیخ قدس سره از حلیه و میهات و صورتی ظاهری شیخ زاهد قدس سره روح برپید امیر عبدالله گفت او مردیت  
 قصیر النامه از هر القون مشرب بالحره اکل العینین اسطیحه الجحمة اصلح الناصیه خیف العارضین عریض اللیة **شرح**

فأبصرت شخصاً باین از زاده آل ری **شرح** ولا خط جگر تحت عینه البدر **شرح** پس امیر عبدالله گفت ای پسر ترا آنجا باید رفتن که از شارق مشرق  
 تا مغرب مغرب عالم کسی که او را این معامله باشد غیر ازین شیخ زاهد قدس سره روح کسی دیگر نیست هو الدین والدین هو اللفظ  
 و المعنی هو الذوق و العلیا هو الفایة القصوی شیخ را چون سخن بگوشت هوش سپید دل و جان با سواق و اشواق شیخ زاهد قدس سره  
 کشید **شرح** این قصه جو کرد عاشق شیداکو کش **شرح** هوشش همه کوشش کشت و کوشش همه هوشش **شرح** پس شیخ  
 غم مراجعت کرد و از اولیا الله که با شیخ مخالفت و مصاحبت داشتند هر کسی بخایش ظاهری و باطنی میکرد و دواعی میکرد **شرح**  
 یوم الفراق من الفیة الطول **شرح** و الموت من ألم التفرق اجمل **شرح** قالوا ان حیل قلت لست برحیل **شرح** لکن محبتي التي تتحل **شرح**  
**حکایت** چون شیخ تعظیم غریت رجوع کرد که بتو بدیع سعدی رحمه الله رفتن بشنید باشد که موفقی شده است پس  
 دواعی بحضور سعدی رفت سعدی باصحاب خود گفت درویشان این پسر بر جناح سفر است از تبرک لابد باشد هر یکی از پای پوشش  
 و کتک و آنچه از لوازم راه باشد چیزی را بیاورد و شیخ چون خبر یافت روی از آن یافت و دست رد بر روی قبول آن باز نهاد  
 چون این حال دید گفت ای پسر چون اشال این چیزها قبول نکردی دیوان اشعار خود مکتب بخل خود نوشته ام قبول کن شیخ قدس سره  
 گفت من جذبان از دیوان خدا دارم که پروای دیوان تو ندارم و با این دیوان بخدا نتوان رسید سعدی چون این بشنید قدری طعنه  
 خاطر او تیره گردانید و ساعتی سپرد فرو زد بعد از ساعتی سر بر آورد و دستها بر سپر میزد و میگفت جذبان از دیوان خدا دارم که پروای  
 دیوان تو ندارم و مکر میگرد و دست بر سپر میزد **شرح** غیر ازین دیوان و دفتر هست دیوان ذکر **شرح** کاندرا نجا مرغی نزل  
 بنوشته ایم **شرح** بر سر عنوان آن دفتر بخوناب جگر **شرح** ضحای بنوشته و طواری بنوشته ایم **حکایت** چون شیخ بر جناح  
 سفر ایستاد و روی خواست براه نهاد از برادر خود صلاح الدین شید التماس کرد که با وی موافقت نماید و مر اجبت کند  
 و بخانه آید چون صاحب مناصب و اشغال بود اشغال نمود و شواغل آنجا دامن گیر وی شد اما غلام خود غور نامی را که عده اشغال  
 وی بود بطرف اردبیل فرستاد با خوارهای با نفیس و غلامان غلبه و کلبه کسوف و شیخ قدس سره روانه شد و غور موافق او  
 روان شد و شیخ هیچ کج کون بکوشه چشم ملق غلام و کار و بار او نمی شد پیاده می آمد غدی بر بلا و پیر این بشین در زیر پوشیده  
**شرح** صد سزاران بار بر خاک بپوش راه آن **شرح** در جهان ملک معنی خرد صاحب سر **شرح** جاک میگردند  
 اندر عشق بشین او **شرح** خط برشان بختی بر تن نازک جویر **شرح** و از نشاط قهای این بساط غبر اجهان درمی نور دید که دیده سیاره  
 بگردش نمی رسید **شرح** آن شاه پیاده رو درین مرکز فوشش **شرح** و زحمت او غایتش کش کوه عرش **شرح**  
 و بعضی قوت قطع مسافت میکرد که شبی عباد ابرق در دست داشت و از چشمه ساری آب برداشت و مقدار دو فرسنگ  
 راه قطع کرد و بود در شب آواز نشنید که میگفت از برای خدا آبی شیخ قدس سره آن آب بدان تشنه داد و سیراب گردانید  
 چون شیخ باز برای رضوا احتیاج بآب خواستن بود از آن دو فرسنگی چشمه در آن شب تا یک تنهام رجعت کرد و بازار از آن چشمه  
 آب برداشت و در عقب رفا روان شد و بدیشان رسید و با ایشان نزول کرد و همچنان عاشقان بار دپیل آمد **شرح**



در حضرت حق بخلوت دل بخیر و محمد را خوش آمد و دل بوده ایشان شد و بدست مبارک شیخ زاهد قدس روح تو به کرد و در زنی  
ایشان در آمد و بغیر با پس کرد و جامه تصوف بدوشید و از انجام حاجت نمود اتفاقا بر فی بن عظیم یارید و موسم شدت سرما بود  
خاک کو نید در کیلان نه ثوبت برف باریده بود و چون محمد را همان از شدت برودت و کثرت برف در ده زحمت یافت محبت  
می آمد خبر بدید پسید و مردم بسبب مدوی با استقبال بیرون رفتند شیخ صفی الدین نیز قدس تیره یان حج با استقبال محبت  
و چون نظر مبارکش بر محمد آمد ویرا دید در زنی متصوفه و غیره زنی و لباس و هیأت کرد و خود را در شمار آن طایفه آورد و بفرمود  
شیر صورتی دید که در وی اثر معنی بود میاتی دید که باو خبر تقوی بود کت محمد این چه وضع است محبت این  
زنی را هیأت شیخ زاهدیت و من می بینم شیخ زاهد شده ام شیخ قدس روح چون نام شیخ را بد شنید حال بروی بگردید و دلش  
در اهتر از و جانفش در پرواز آمد **شعر** آحادی به احلی القوس من المني والطف من من الشيم اذا سهرت  
بوی گفت شیخ زاهد را دیدی کت بلی و حلی که از امیر عبده و محمد اده شنیده بود یک بکت **شعر**  
ولما اتاني من جنائك ففحة تنوع من اقلامها الميك والند وقفت واعيت الرسل سايلا وانشدته ميتا له امثال الفرد  
وحدتني يا سعد عنه خيرة نبي شجونا فزدي من حليته يا سعد هدا هو لم يعرف القلب بشله وليس له قبل وليس له بعد  
شیخ را قدس تیره مجال نماند و طاقت طاق شد و چون نشان مطلوب و خبر محبوب شنید بی قرار گردید و غم کیلان کرد و اگر  
چو بیاد می شمع است که در کما هنگام خوشی هو اتوقف کند لیکن چون شیخ را هوای محبوب و موسی مطلوب غالب بود قبول  
نمی فرمود و در آن غلوی برف و زهریر روان شد **شعر** نذر النحاب من التآجر داهما وكنى الحبال من الحواصیل كلباء  
والتح باردة الهبوب كآفا انقاس بن عتيق الحسان واطلا **شعر** در هوای تو از آن آتش سودا دارم  
ز صبر از قبل لاله و گل نپدارم قضاء امد در هر شب منتری شیخ را احتلام واقع شدی و در آن سختی سیرا احتیاج اغتسال شدی  
و از غایت حیا از یکس آب حیات اغتسال نمی توانستی خواستن اما هر شب شیخ زاهد را قدس روح دیدی که بیاد  
سقا لاط سبز پوشیده و محمد خیلان نام خادمی داشت در حضرت شیخ و بسوی آب گرم بدست محمد خیلان و شیخ صفی الدین  
قدس تیره دادی و شیخ بدان آب غسل میکردی آنکه ایشان را دیگر نمی دیدی درین حال متزدد شدی که شرع این اغتسال مجزی باشد  
یا نه باز بر سر آبی رفتی و یا بر سر حاجی و بان آب سرد نیز غسل کردی و این معنی هر شب مستمر می بود و هر شب شیخ زاهد را قدس روح  
روح با محمد خیلان می دیدی که آب گرم می آوردی و او غسل میکردی **شعر** اندان تاریکی از سر جسته مقصود خویش  
هر شبی در کام یابی آب حیوان یافتی و بدین سبب که در هوای سخت سرد بان آب سرد غسل میکردی کلمات عظیم در حواپس  
ظاهر شیخ پیدا شد و سپع و بصیر و ششم شیخ قدس تیره کلمات یافت و همچنان عالم محسوس از باشت پای زده قدم عشق  
مرفت **شعر** عالم محسوس را در راه عشق زیر پای عشق کرده پای مال عاقبت بدید بلکه کران بمقصد مقصود  
خود رسید و بزاد و شیخ زاهد قدس روح نزول کرد **شعر** رخت صفت بدر قیل مطلوب کشید

وَابْرَحِيمَ إِلَى الْأَوَّلِينَ إِنْ كُنْتُمْ مُعْتَدِينَ عَنِ الْوَعْدِ وَأُولَئِكَ أُولُوا الْأَلْبَابِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ وَكَانَ رَجُلٌ مِنْهُمْ إِذَا رَفَعَهُ يَصْخَرُ وَكَانَ عَبْدًا مُتَّكِبًا وَأُولَئِكَ أُولُوا الْأَلْبَابِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ وَكَانَ رَجُلٌ مِنْهُمْ إِذَا رَفَعَهُ يَصْخَرُ وَكَانَ عَبْدًا مُتَّكِبًا



در جمیع حیرم که مقصود رسید. اتفاقا ماه رمضان بود و شیخ زاهد در خلوت و طالبان خلوت نشسته و پیم شیخ زاهد در  
جان بود که چون خلوت نشستی تا روز عید میگیس را در صورتی مجال بودی و بارندادی و اوقات پیر سپیدی و چون عید بگذرد طالبان  
مجال دادی و استقبال ایشان کردی اما چون شیخ صفی الدین در زاویه آمد در گوشه از زوایای زاویه در نماز ایستاد و او کسی  
و کسی او را نمی شناخت حالی شیخ زاهد خادم را بخاند و فرمود که در زاویه آتش برافروز و حال آنکه زاویه خردگرم بود و سقف  
کوتاه و پست و شاید خادم آتش برافروخت و زاویه عظیم گرم شد **شعر** نظم گوید الیین شبت ضرامه  
بنا بر کنار الشوق یلک ملوحي و شیخ صفی الدین قدس سره در نماز بطول قیام ایستاده بود و اذیت آتش و گرمی زاویه  
در تمام مبارک شیخ اثر کرد و از خشم و صافین و صدق جبار کش آب در آن شده آن افسردگی که بسبب اغتسال بآب سرد یافته  
بود و کلمات حواری از وی بکلی زایل شد و سخت و سخت تمام حاصل شد **شعر** در آتش انوای درمان دارم  
زان آتش عشق دوت در جان دارم و غرض شیخ زاهد قدس سره ازین آتش افروختن ذوال زحمت شیخ صفی الدین بود  
و از جمله کلمات او بود پس شیخ زاهد خادم را طلب فرمود و گفت آن جوان فد بوشش را که در کج نماز دست در خلوت راز آور  
خادم بیاید و شیخ را بخورد و شیخ زاهد در خلوت بر **شعر** محبت یونم در دست جرم آغازند  
یکی جرم وجود دو جهان در بازند جابکان چون سر میدان رخا در یانده کوی سر در خرم جابکان صفا اندازند  
شیع نوش نور هدی یافتگان دولی و همه پروانه صفت سوخته و سر بازند ای خوش آن وقت که عشاق غلو که ناز  
ست جام می اسرار و حال در ازند شیخ دست و پای شیخ زاهد را بپوشید و تمامت جلد و نشان مقصود و مطلوب خود دید  
**شعر** هر چه در آینه جان نقش بندی کرده بوده صورت و معنی در آینه جانان نموده پس شیخ زاهد قدس سره  
بلفظ روح آمیز و عبارت دلایز فرمود اردیلی بجه کار آمده شیخ گفت آمده ام که توبه کنم گفت مادر و پدر داری شیخ گفت  
مادر در قید حیات اما پدر نه شیخ زاهد فرمود خوش آمدی **شعر** لب لعلش حیات روح می داد  
جویم لفظ بگرش روح می زاد پس شیخ دست شیخ زاهد قدس سره بگرفت که توبه کند آن حالت که باغیر و واقع شد  
از اخلاف روی در وی از برابر وی که دیدن شد و روی باروی شیخ زاهد باند شیخ قدس سره بدانت که این  
انگس است که مقصد انانی و مقصود جانی و مطلوب در جانی ویت **شعر** مقصد اینست که مقصود از این بردارند  
قبله اینست که روی طلب اینجا آرد و توبه کرد و تلقین ذکر گرفت پس شیخ زاهد قدس سره طالبان را طلب فرمود بخلاف رسم  
و عادت که در تمام رمضان تا عید کسی را بار نغداد و بجاعت طالبان گفت که این آن جوان فد بوشش است که با شما گفتم که چهارست  
که در اردیلی سر کردن میکرده و بر روایت پیر ضیا الدین از پیر اسحق باطلانی شیخ زاهد فرمود که میان این و حق تعالی یک حجاب  
پیش نبوده و آن نیز مرفوع شد **شعر** جودل با جان و جان با دست شد است حجاب ما من از پیش برخواست  
پس شیخ زاهد قدس سره روح زاهد را با جامه خود را در شیخ صفی الدین پوشانید و شیخ زاهد خادم محمد خلیلان سپارش کرد و فرمود

که در آن خلوت خاص من میر و آنجا جای کن و شرط خدمت نگش جای آر و شیخ زاهد را غیر ازین خلوت که نشسته بود خلوت خاص دیگر  
بود که غیر از شیخ زاهد در آنجا کسی نبود و محمد خلیلان شیخ صفی الدین را بدان خلوت خاص برد و خدمت میکرد اما انتضای رمضان  
و محمد خلیلان کشی بود که شیخ صفی الدین فرمود که خادمی که او از معالنه شیخ با خبر باشد محمد خلیلان بود پس شیخ صفی الدین بکار مشغول  
شد و نور علی نور کار را بروی بکشود **شعر** مشکوه دلش جوشع انداخت مصباح نزار نور افروخت  
و شیخ زاهد بخلاف عادت خود که کسی تا با عید باز نغیدادی شیخ زاهد در خلوت رمضان بار داد اما احوال و وقایع خود عطر دارد و چون  
شیخ در احوال و وقایع و حالات خود متردد بود که رحانی است یا شیطانی پس شیخ زاهد قدس سره عرض کرد و شیخ زاهد  
شکلات و کشف معضلات وی میکرد و شیخ زاهد معلوم شد که مجموع حالات او از کشف ظاهری و باطنی و معنوی بر هیچ طریقت سلوک  
سبیل اعتدالت **شعر** کرب سرگردان شدم در مرکز فرمان خواست بوده ام بر کارسان ثابت قدم بر خط راست  
**حکایت** ادام الله برکت گفت وقتی ضعف مزاج داشتم و مرض دماغی مستولی بود و شیخ قدس سره قوال می آورد تا از برای  
جیزی بگوید تا ترتیب و ترجیح دماغ من باشد نوبتی در اطوار چیزی گفتی قوال پتید الاقیا مولانا ظالم الدین عبد الملک سرادی است برکت  
این غزل بخواند و آن **شعر** در دلم تار قشع او بخت رونق بازار زهد من شکست تا بدین بیت رسید که  
آتش عشقش ز غیرت بر دلم تا ختن آورد همچون شیر مست شیخ قدس سره گفت وقتی که در طلب بشیر از رفتم این حالت  
و مترت داشتم از شیخ سوال کردم که وقتی که بجزرت شیخ زاهد رسیدی از دل خبری داشتی شیخ فرمود زبان از دلیلی  
کار بمانده کار تمام پری ای خانه آبادان کار تمام بود اما بتیبه مرشد باز مانده بود و موقوف بر تنبیه بود **شعر**  
کج در دست بود کار ساز بود موقوف بر گشت راز **حکایت** ادام الله برکت گفت بعد از آنکه شیخ زاهد  
قدس سره حل شکلات و حالات شیخ قدس سره فرموده بود شیخ گفت اردیلی ترا بدینجا امیر عبد الله دلالت کرد  
و نشان داد گفت بی شیخ زاهد قدس سره فرمود که او جوانیت مخطئه از بالا سجد بوست و بر روی خال سبز دارد و شیخ چون  
نشان صادق دید در پای مبارک شیخ زاهد افتاد و در دل بگردانید که چون شیخ زاهد قدس سره روح از احوال او صاحب و قوف  
و او از احوال شیخ صاحب و قوف پس هر دو را یک مرتبه باشد مرا شیخ زاهد جو احوال کرد حالی که در دل این بگردانید شیخ زاهد  
فرمود اردیلی جگر میکنی امیر عبد الله سوار است اما سوار کنده نیست **شعر** اخلاقی ایشال الکواکب کثره  
و ماسک تل نجیم لاح فی الحق ثاقب و اگر او را این مرتبه ارشادی بودی و تراردی که دی ظلم کرده می بودی از برای آنکه چون  
طالب مستعد میرشد صاحب دل سپد اگر او را رد کند ظلم کرده باشد و اگر تقدیر او را این مرتبه جودی من ترا قبول نمیکردی و باز  
باوی رد کردی ای الله یا مفرکم ان تؤدوا الامانات الی اهلها اما این قوت و تربیت نباشد **شعر**  
این کان سخت در میدان کاره لایق مردست و میر با ندی نیست **حکایت** شیخ صدر الدین خلد برکت گفت شیخ  
قدس سره بشیخ زاهد قدس سره گفت در وقت طفولیت که در طلب بودم و حیرت و سرگردانی غالب بود بگوه پسندان



رفته بودم طلب اولیا و آب و خاک جهت تبرک می آوردم و در راه ترکی نهادیم بر سندی نشسته و تیر و گان در دست دم از جسر تکلیف بر خن آب و خاک کرد و تهنید کرد بر معاودت تا بکوه سبلان خاک مسطور شد شیخ زاهد قدس سره فرمود که آن درشته بود که حق تعالی جهت تربیت تو بر راه تو فرستاده بود **شعر** فرشته از راه و خاک تو ای سلاطین نور که طهارت ارواح خود آب طهور برکت از دلی در کوه سبلان جنت تبرک است که آن کور کافرانست و اگر کور کافران موضع گند و کسی زیارت آن رود کور را زیارت کرده باشد یا انگس که در کور باشد شیخ گفت نه انگس را که در کور باشد فرمود که کوه سبلان بر کافران از برای تعذیب و سلاک ایشان فرود آمد پس سبلان سنگ کورگاه باشد بدان جهت که شیخ قدس سره این سخن بشنید من بعد مردم را از سبلان رفتن منع میفرمود با وجود آنکه مردم بغافل مر سال متوال میرفتند **شعر** دل عاشق که جو موسی طلب نور بود کرد نعلین در و مقصود از نور بود **حکایت** ادام الله برکت گفت شیخ زاهد قدس سره در وقت طلب و سرگردانی همسر بیرون می پرسیدم و دست او میگریتم روی من از روی او بگری دیدی و مجال محاذات روی با روی انگس نداشتی و اکنون چون حضرت شیخ رسیدم این معنی نبود و دوم محاذی روی مبارک شیخ با من آن چه بود و این جهت شیخ زاهد فرمود از دلی صفت من با تو ملازم می بود و تو صید من بودی کسی میگوید که توانستی ترا صید کردن **شعر** ان الاسود اسود الغایب ممتهاه يوم الکبریة فی السلب لا الکلب باز شیخ میفرمود که شیخ چون صفت تو را من بودم از چندین سال در سفر و حضر حضور آسا در طلب حیوان متحیر و سرگردان چرا داشتی شیخ زاهد فرمود زبان کیلانی انگس بومی جبین باشد اگر ترا بی سرگردانی در طلب مقصود بمقتضی آوردی نفس تو در غده آن میگردی که این معادله جای دیگر باشد جدا شد در طلب بگردانیدم که معلومت شد که این معنی جای دیگر نیست و مجال غده نفس منقطع شد **شعر** ماه بگردون بود نه برایشه کوه سرخان باشد در غدیره پس شیخ گفت احوال خود چون با اولای می گفتم هر یک صورت و عجز خود بیان میکردند که ما این مرتبه ندانیم و از آن جلوه کن الدین بیاضی که چون واقع خود بکنتم و او عجز خود اظهار کرد و گفت بقیه این که صاحب دلی خواهی پسیدن باید که از من پیغام برسانی و دعای شیخ زاهد و پیرا دعا کرد و شیخ نیز قدس سره بخواست شیخ زاهد ایشان را بدعای خیر مجازاه کرد که برین سرشته آب حیات به لالای ایشان رسیدم و مراد بواسطه ارشاد ایشان دیدم و آرزوی که جستم به پستم آمد **شعر** ایاک و الا لا تشد الک صایب و منک و الا لا ترجی المواهیبه **شعر** و فیک و الا فالجاء محجب و عک و الا فالحدیث کاذب **فصل هفتم** در احوال شیخ منی الدین قدس سره که در زمان شیخ زاهد قدس سره ظهور آمد از کرامات و غیره **حکایت** شیخ صدر الدین ادام الله برکت گفت چون شیخ زاهد احوال غفلت و جلالت و ترقی و تصعید حال شیخ صنی الدین قدس سره تو را می نمود اتمام خاطر و اعتنای ظاهر بر ترقی او مصروف فرمود و شیخ صنی الدین از مجاهده و ریاضت شافعی آسود و حال جان بود که هر وقت روز یکبار را افطار میکرد شیخ زاهد قدس سره و پیرا ازین مجاهده منزلی فرمود تا حال جای رسید بدیج که به روز یکبار افطار میکرد و درین حال چند سال ریاضت قوی میکشید تا حدی که آستین بر دست مبارک بر میان فرمودی بست و میجد نداشت

تلاست در بیل تواند بردن و دفع کننده از خود کردن و بر خود شدت عظیم نهاد **شعر** بانفس کین کین او ساخت برده آسایش او از ویرداخت بود و قطعا و اصلا بشب پلوی مبارک بر زمین نهادی و طبیب نفس بر خود حرام کردی تا حدی که بشب بر زمین می نشست یا بر تخت می رفتی و بر شاخی می نشست تا از یم فرو افتادن خواب پیرامون او گشتی **شعر** تقال اعین فی علی اللیل انت علی کل عین لا تنام طویل وانی لستاق و ذوالثوق سالک و کل محب لیل خلیل و روز ریسبان و تبر برداشتی و از پیر همین می کشیدی بدوش مبارک جهت مطلع زاده و خلوت شیخ زاهد **حکایت** ادام الله برکت گفت نوبتی در حمام دست بدوش مبارک شیخ قدس سره فرمودم بدوش مبارکش که من تحت شکر فایتم پرسیدم بیا این جهت فرمود این که از همین کشتی جهت زاده مطلع شیخ زاهد بدوشش افتاده است **شعر** بهر بندی که بکجا ده ایم در میان صد کرده افتاده ایم و در وقت زراعت تجارت زمین از برای شیخ زاهد با انواع مایه مشغول بودی و با هیچ آزره اختلاط نمیکردی و سخن نمیکفتی بکسی بکلی مستغرق احوال خود می بود و ابدا صایم النهار و قایم اللیل می بودی و ترک و تجرید کلی عادت فرمودی تا حدی که باز جان ند بالاین و بشین زیرین اقصار لباس پس کرده بود و یک کز شال بر سر مبارک بچیده می بودی و گاه می بودی که آن شال نیز بدو پاره می بودی و بند نعلین بیشتر از گیاه از گیاه بافته میداشتی و گاه در میان زده و هر سال با الدن اکشش دو بار جامه و دستار شیخ از دست رشت خود بدادی یا قن و فرستادن و شیخ قدس سره آزار می بخشید و می پوشید و بر فقرات می کردی و بدان جامه بداد اقصار میکردی **شعر** کوه ادکوه تقوی پس زده خسته بود و خرقه یعنی سزد **حکایت** ادام الله برکت گفت روزی قولان در حضرت شیخ زاهد قدس سره را در جبهه چیزی گفت بودند و از برای ایشان چیزی می بایست و طالبان قرضه خود دادند شیخ صنی الدین با خود اندیش کرد که چون هیچ ندارم و شیخ زاهد را معلوم است واقف حال فاقه منست اگر چیزی ندارم سببی نباشد ناگاه شیخ زاهد بوی نگاه کرد و گفت طالب عاشق کوید چیزی ندارم بقول چه دهم اگر در دست چیزی ندارد و قرضه قرض نمیتواند کرد و دادن من بعد جان شد که چون وقت ایثار و چیزی دادن می بودی شیخ قرض میکرد و میداد و هر مدت پیغام بوالده می داد که چندین قرض دارم و والده عوض قرض میفرستاد و او ادا میکرد **شعر** آن دست کونان بخشش کرده بانگ بضاعتی جو دریای بود پس چون شیخ زاهد قدس سره ریاضت و مجاهدت شیخ زاهد ریاضت شدت دیدخواست بتدریج و پیرا از ان مشتاق ریاضت تنزل فرمود از افطار یکبار هفت روزه چون به روز آورده بود از ان سه روز نیز یک روز آورد و هر روز شش یکبار افطار میفرمودی و آنجا می بودی که بوقت افطار روز یک لقمه برنجین بی زعفران تحت چنانک عادت کیکت برداشتی و در دست می افشردی تا مقدار بند انگشتی می بودی و زبان مبارک بر یک می زدنی تا شور طعم می شدی و آن مقدار برنج تناول کردی و پس پیرا بودی که برک ترب نیز نیافتی که تناول فرمودی و گاه بودی که چون روی زمین برف بودی برف پاک میکردی و برک ضعیف ترب که زیر برف پیداشدی بچیدی و با برنج تناول کردی **شعر**



شده باز دست شاه چون طعن خورد بادانه دون دینی چون نکرده بعد از آن چون شیخ زاهد قدس سره صحت در اطعام حیوانی دید  
شیخ صفی الدین بتدریج بتناول حیوانی فرمود و آنچنان بود که اولاد خود خورد مرغی بریان فرمود کردن و بار اول بالی ازان مرغ  
بشیخ صفی الدین بخوراند و بار دوم دوبال و بار سوم رانی و علی بن ابی طالب حیوانش خود کرد و اندوشتان را حکمتی باشد  
که چون تسکنت نفس آن نماید که او را ریاضت و مجاهدت فرماید و اگر بر عکس بتناول باید فرمودن آن فرماید که ترقی حال ایشان  
در آن دانند پس چون شیخ زاهد قدس سره در این حالت شد شیخ صفی الدین کثایت احوال در تحریف ریاضت دید و فرمود  
**شعر** غفلت نفس جز روزی دل دور شود هر چه در خانه آید مکن نور شود **حکایت** ادام ابر که گفت چون طالبان  
و زنا خانان بشد اید ریاضات مشغول می بودند که با مهابیوانی و دسوم نمی یافتند شیخ صفی الدین قدس سره از سر شفقت  
تأمل کرد که چون طوائف مردم شهرستانی و غیر شهرستانی اند و حیوان شده اکنون بکلی قطع موقوف ایشان کردن بنادر متعین  
ضرری شود و از دیگر کلمه آن بستوای ریختن و غل و فواکه بیاورد و نصیب شیخ زاهد بنامه و نصیب طالبان در خلوت زیرخت  
بهند و چون اخوانی پسیان خادم سفره ازان برنجین خشک بیاوردی شیخ صفی الدین در خلوت بدو می کردن و بعد از آن غسل و ریختن خود  
طالبان خوب و شیرین کرد آید و بدیشان خوراندی و در ایشان زیادتی قوت در کار حاصل شدی اما چون اخوان پسیان خادم را عادت  
بودی که سعادت طالبان کردی و بسیاری از طالبان کار کرده بسعادت از نظر مبارک شیخ زاهد مجبور گردانیده بود شیخ صفی الدین  
ازین توهم طالبان میگفتی که چون طعام خورده باشند کاسه را از آن جری و شیرین جان کنند که اثری باقی نماند که اخوانی سلیمان بداند  
مکره و زنی که درین معنی احتیاط تمام نکرده بودند چون اخوان پسیان بر کاسه اثری جری و شیرینی دید حال بسعادت در حضرت شیخ زاهد  
باز گفت که طالبان این زمان ریاضت نمیکشند بلکه مستلذات و ماکولات خوب و شیرین مشغول باشند در کار ریاضت و مجاهدت  
فرمود و حدت و قیاب آغاز کرد که آری معنی شما مستلذات و ماکولات خوب و شیرین مشغول باشند در کار ریاضت و مجاهدت  
باطل و لذیذ مشغول شدن در بار بار باید من این جمع را از برای ریاضت جمع کرده ام نه از برای نعم نفس و شیخ صفی الدین بیرون  
از خلوت ایستاده بود خاموش و شیخ زاهد دین سورت حدت و شیخ خاموش بود و صبر کرد تا جند انگ شیخ زاهد ساکن  
و ساکت شد پس در خلوت رفت و گفت شیخ این جماعت که در خلوت شیخ اندوه شهرستانی افروخته پستان پرورده اند  
و ماکولات و مطلقیات لذیذ و طعم و دسوم معقود شده اگر دفعه دهم ایشا را از موقوف منع کند و بر ریاضت سخت مشغول  
گردانند و داغ ایشان تحمل کند و ضعف و داغ پیدا گردد و پسر بر سوای کشف مصلحت در آن باشد که ایشا را بتدریج در ریاضت قرارند  
و این جری و شیرینی از برای ایشان من آورده ام از تو کس و تو هم این معنی باقی شیخ حاکم است شیخ زاهد چون این  
بشنید فرمود صفی راست میگوید و صواب بدین است **شعر** هر نفس کرد دل بند باشد و بلند  
چون دل بپسندید شود روح بند و چون اخوان پسیان پیش شیخ زاهد آمد شیخ زاهد با وی عتاب آغاز فرمود که اخوانی سلیمان  
میخواهی که مردم شهر پستان پرور را از معقود باز داری تا داغ ایشان محبط شود و از غایت تحمل العقل باز گردند بعد ازین طالبان را

غذای موافق ترتیب کن بعد از آن عادت فرمود کردن که در وقت باری حیوانی بدیشان میداد **شعر**  
برون از خط جهانی غذای است روحانی که باشد اذنان شرب شراب از آب جوانی **حکایت** ادام ابر که گفت  
چون شیخ قدس سره خدمت شیخ زاهد قدس سره را در راه و اصحاب پیدا میکرد و در نظر شیخ زاهد بدین نوع نیز وقع تمام میفت  
و شیخ زاهد فرمود که خدمت فقرا مشغول شود و حیوانی فرمود چون من در خلوت باشم خدمت من قیام نمای و تو بخلوت منشین که  
من از برای تو بخلوت نشینم و هر چه مجموع را بخلوت حاصل آید ترا بتنهایی حاصل شود پس شیخ صفی الدین در خدمت معاونه  
می نمود اما در باطن بخلوت باطنی و در ظاهر خدمت ظاهری مشغول می بود **شعر** از دل خلوت نشین بادوست در میدان باز  
در تن خدمت کزین مردان ره را کار ساز بعد از آن شیخ زاهد قدس سره را اعتماد کلی بر وی شد و محرم حرم خلا و ملا گردانید و شیخ  
قدس سره هر چه امکان بود از خدمت بجای می آورد و جانشین شیخ زاهد فرمود و هر چه خادم از مخدومان و غلامان از برای خواجگان  
و محرم از برای محرم از خدمت کتند صفی از برای من کرده است **شعر** هر که او بر آستان خدمت مردان نشست  
کنج شاهان کان چون آستین و آرد بدست **حکایت** خلد ابر که گفت روزی شیخ قدس سره فرمود ریاضتی در میان  
که من کشیده ام اگر برین طالبان زمان توزیع کنند بدوشش نتواند کشید **شعر** را درین بونه پالوده و بکده خسته ایم  
تا بیکام دل خود کار جزو ساخت ایم اما کار ما بدان تمام نشد بک بعدتها که کردم ازان شیخ زاهد و ازان مردم هم نفس هم  
بال و هم جان و نظر فرمودن شیخ بدین سبب **شعر** میزدنی سپر کوی شمشاد ام  
که بافت ای ازان بادش یافته ام **حکایت** ادام ابر که گفت شیخ صفی الدین را قدس سره بکشت زراعت بود  
که زراعت غله میکردی و انواع نعمت که بصادر و وارد می دادی از آنجا بودی و خدمتهای شایسته که ازان شیخ زاهد و ازان مردم  
خانه شیخ و ازان مجموع خادم و خدای و حواشی و بطایین شیخ زاهد میکرد و از آنجای بودی تا جایی که از سر افراط خدمت که  
می دیدند میگفتی که شیخ صفی الدین بکینج دارد از برای الکی هر سال جهت شیخ زاهد دوست جامه مرتب از همه نوع ملبوسات  
سرپای هم زمستانی و هم تابستانی تمام می ساختی و هم ازان جماعت خانه شیخ و تمام خادم و خادمه هر یک را جامه تابستانی  
و زمستانی قدر لایق ایشان باختی تا یک تربت جان اتفاق افتاد که بر عادت جامه ساخته بود و خود را از میوه خند کرده  
متوجه حضرت شیخ زاهد شد و شیخ زاهد در پیما و رود بود و چون اشتیاق غالب داشت مجموع بار و خشت در راه گذاشت  
و بیشتر شتافت و حضرت شیخ را دریافت و تمام آن بار را در ناو رک کرد که ساحل آب بود که ناو و کشتی آنجا پرور آمدند لیکن  
گفت چون بخت شیخ میروم دست تهنیتان رفیق مقدار یک من نبات در میان بست چون بدست بویس و زیارت شیخ زاهد  
رسید آن نبات از میان بکشاود و در میان خادم چون شیخ را قدس سره نظر بر آن نبات آید در حدت رفت و حدت پس  
قوی آغاز کرد که پیش پیران چنین آیند چنین آرزو من ملوک که از برای من شیرینی آید و شیخ صفی الدین قدس سره همچنان  
ایستاده بود و نطق نمی زد و هیچ نمی گفت **شعر** ناز و جنگ دلبر از جان پیر کردن خوش است صاف در آینه از جام ضا خوردن خوش



و چون شیخ زاهد بعد از مبالغه خاموش شد و اثر بیخمانی ازین مبالغه در بشرفه مبارکش ظاهر شد شیخ صفی الدین بیرون آمد و بیرون محفل  
با پستاند و با اخی سلیمان خادم گفت که چهار بابی چند بنا و راه فرست تا بارها و تبرکها بیاورند شیخ زاهد چون این بشنید عظیم از آن حدت  
که کرده بود و غلی شد پس چهار بابی پستاند و آن بارها بیاورد و شیخ صفی الدین هر چه از برای هر یکی آورده بود بوی حبس بکشد  
از برای شیخ قدس روح آورده بود که حالی در میان نیارود و شیخ زاهد را این فکر در خاطر نیکی دید که چون از برای هر بابی آورده  
چونست که از برای من نیاروده است و آن روز روز شنبه بود تا بر وزجبه صبر کرد و از آنجا از برای شیخ آورده بود و شیخ از اظهار  
نکردن روز جمعه پس گشت مبارکش شیخ زاهد را بنهاد و گفت شیخ یک خطه خلوت من تشریف فرمای شیخ زاهد تقدیس سر اجاب  
فرمود و خلوت شیخ صفی الدین تشریف داد **شعر** / خورشید که در عرصه آفاق کجور / تابان ز در طلوت  
دوش در آمد / و چون بنشست شیخ صفی الدین میوه و خوراک که آورده بود در میان آورد و نقل حاضر که از برای شیخ آورده بود در پیش  
آورد و شیخ زاهد تناول فرمود **شعر** / الصبح ای دل که آن دلبر بجهان آمدت / خان جان را حاضر سازم که جانان  
آمدت / و گفت شیخ این قند تناول فرماید و این قدر بخانه برند و چون شیخ زاهد تناول مشغول بود شیخ صفی الدین بوقچه  
جامه در میان آورد و در نظر شیخ نهاد و آنچه در انجا بود عرض میبرد و از آن جمله یک پندار شای و یک کرناس و دو کلاه  
و یک موزه و یک تنگ و دو فرجی و دو جبه و دو نیم تنه و دو پیراهن و دو یار پیراهن و موزه و سه حوز و کفش پس شیخ زاهد  
یک دست جامه از میانه در بوشاید و یک دست در بست و بنهاد شیخ زاهد فرمود بزبان کیلانی صفی لاله دل که تو بی معنی بزرگ  
لاکلی از آن تست این همه آورده بودی و می گفتی و جندین روز صبر کردی دیگران اگر دو درم می آرند جندین بار بر عرض می آرند تو  
هیچ نکفتی **شعر** / مایه وی تو جهان دل و جان در بازیم / بر سر کوی رحمت دو جهان در بازیم / پس در خاطر مبارک  
شیخ زاهد قدس سره در آمد که چه بودی اگر از برای اصل او نیز چیزی آورده می بودی خاصه سر بندگی که از آن زمان مستقل بودی  
نور و دوزی و اصل شیخ را خاطر رحمت شعلت جان سر بندی بود شیخ صفی الدین دریافت که خاطر شیخ متعلق این معنی است  
یک بوقچه بندی دیگر در میان آورد و در انجا جان سر بندی و تنگ و کفش و دست جامه اصل شیخ و چون شیخ زاهد آن نیز دید  
خاطرش از آن نگر خلاص یافت و دل مبارکش خوش شد برخواست و آن جامه را بردست گرفت و تا ساعتی هر مبارک برداشت  
و سوی آسمان کرد و بخت و سر مبارک در حرکت می بود و بخایش از دل مبارک در حق شیخ فرمود و شیخ گفت ای یافتم از آن خط یافتم  
**شعر** / چون که ای کوی این سلطان درویشان شدم / تخت بخت بادشاهی زین که ای یافتم / طایران قدس میدام اقبال  
من اند / زان نظر که سایه و رفتای یافتم **حکایت** / ادام ابر که گفت فو قی خج کس از طالبان و مردم کار کجیده  
بهم متفق شدند بمحو محمد ایوبان و محمد جمان و محمد حویان و با اتفاق طریق عصیان با شیخ زاهد آغاز کردند و از  
جاده طاعت و حج متابعت اخراج کردند و هم یک راستا میان بودند که ایشان نیز متابعت اینها میکردند و مردم را از نزد حضرت  
شیخ زاهد منع کلی میکردند و اگر مردم تبرک آوردند می آوار بستندی و خادمان شیخ را از همه ولی کشیدن جهت میز مطبخ منع میکردی

تا از تنگی میز مطبخ حال بجای سپیدک مطبخ و بر جین را باز شکافتند از سر ضرورت و عجز در مطبخ بنوازند و بجهت وقت بیامدندی در  
نواحی زاویه از بیرون بنشستندی و شیخ زاهد بنجام فرستادندی که از برای مانیویس که ارشاد و تربیت از آن مات و تقویض جاده  
تربیت و ارشاد با مانی **شعر** / شیطان زاهد راه کشیده در جبر خویش / خذلان خلالت محروم آید پیش / شیخ زاهد  
قدس سره درین معنی طریق علم پیش گرفت و حال بر مردم بطاقت شیخ تنگ شد و فرزندان و اتباع شیخ هر کس که نزد کجایی  
دیگر رحلت می باید کردن و این تعمیم غیبت رحلت بر شیخ زاهد عرض کردند شیخ زاهد فرمود که ما را بهادر لشکری است که بیرون است  
او را طلب می باید کردن تا او جب میگردد و چه میکند پس پیدند که آن جاده کدام است **شعر** / فویست لوالقیط سطواته  
یوما علی اللود الاثم ترغوا / ان ترض عن زهر الخوم تلح وان / یقنب علی الفلک المدار تقوضاه / کنت شیخ او جکند شیخ زاهد  
فرمود لابد است از شیخ او را طلب باید کردن و طلب شیخ صفی الدین قدس سره فرمود و شیخ زاهد در آن وقت در کشتانی بود  
و فصل تابستان و تموز و هوا در شدت حرارت چون طلب شیخ صفی الدین آمد تبرکی برداشت و روانه شد و راه موقمان و بلا سوا  
که میرفت جندین هزار از مار و زیتلان بر راه بودند که جندین کپس از پیش میبردند و بجهت دستی که بر مسم و بر زمین میزدند  
آن مار و زیتلان از دور میگردند و چون حضرت شیخ زاهد رسید و شرف دستبوس دریافتند حضور شیخ توقف کرد و در حال بیرون  
آمد و آن جماعت را که داغ غم و طغیان بر رخساری خاکساری داشتند دریافت و بایشان بحث آغاز کرد و سخن بیان کشید که هر کس  
که بر مرشد و استاد خود که ایشان را صراط مستقیم منج دین فویم نماید عاصی شود کفران نعمت دینی کرده باشد و خود ادرست ارتدا  
آورده تا حاجت مجموع ملزم شدند و یک زبان فریاد بر آوردند که تدبیر و جاده ما پیاده باشد شیخ صفی الدین فرمود اگر جان کنید که  
من گویم سر جاده و تدبیر توان کشیدن و با اتفاق کشند معاهد طاعت جان کنیم شیخ قدس سره فرمود که نعمت می باید بر خواستین نفس  
خود رفتن و بدست خودی درودن و بیست خود برداشتن و آوردن و سر و پینه خود بر منگ کردن جانک پیراهن از بدن بکنند  
و سرها بر منگ روانه شوند و مردم سپید ریش در پیش آیند و در عقب ایشان مردم کل و در عقب ایشان جوانان و در عقب ایشان  
کودکان بدین ترتیب بیایند و می بایزند و مطبخ را که باز شکافته و سوخته اند تجدید کنند و بر جین که باز شکافته اند نو بپازند آنکه بر در خلوت  
آیند انگاه بعد از آن گویم که جوی باید کردن و علم و تکن شیخ قدس سره عزمه نباید بودن **شعر** / اذا رایت نوب الیث بایزده  
غلاظتن ان الیث بنتم / مجموع ایشان اشغال این حال نمودند و با اتفاق بر رفتند و بدان موجب که شیخ صفی الدین جواب دیده  
بود تمام جلای آوردند و بدان ترتیب بشتهای بی برشت و سر و پا بر منگ و پینه کشاده و تضرع و ابتهاال تمام آغاز کرده و در خلوت  
شیخ زاهد نهادند و فریاد زاری کنان و گریان می آمدند **شعر** / بر جبهه رخاک هر مذلت کردی  
بر دل ز جواحت خجالت دردی / و شیخ صفی الدین بیشتر حضرت شیخ زاهد آمد و شفاعت کرد که شیخ از خلوت بیرون آید  
و نظرم حمت و عفو برین جماعت اندازد شیخ زاهد بیرون آمد و نظر بر دین خلق فرمود و بر دانه بنشست و چون آن تضرع  
و ابتهاال آن جماعت بدید ررقم عفو بر جوید و ایشان کشید و آب در دیده مبارک بگردانید و ایشان اخاف داد و مطبخ را بنیاد



نماند و ما از و پیرایم **شعر** در میان یک دل و یک مغز بخت جان صفت یک رنگ شد بادوست دوست ۵۵۵  
**حکایت** ادام ابر برکت گفت پیر اسحق باقلانی گفت باری بیرون خلوت شیخ زاهد استاده بودم و انی سلیمان در  
خلوت بود شیخ زاهد باری سخن یکت استراق سمع کردم و گوشتش فراداشتم شیخ زاهد میگوید این پیر را یعنی شیخ  
صفی الدین را بهر چه بگویم بگویم از آن آمد گفتم شیخی از آن تو گفت من و همان زاده میستم کجا لایق شیخی ام گفتم  
سجاده ترا گفت سجاده بکنم گفت کجا لایق بگویم بگویم بگویم تا آنجا خواست از پیش من حاصل نکرد  
پیر هیچ فرو نیار در مبارکش با **شعر** بیایا باب القیم نیکم پیر اسحق گفت ابشارت بشیخ صفی الدین  
چنانیدم گفت اگر از آنجایان من را در خلوت میزد تو می شنیدی بکرت آب می شد **شعر** که مرغ خیال روح پرواز کند  
در خلوت مایه سوزش روح در روان **حکایت** ادام ابر برکت گفت نوبی شیخ زاهد تقدیس اندوخته در کوه سر دایه  
کتابستان گاه است و مردم از برای او خبر می آوردند و طالبان را عادت و ادب جان بودی که هر خبره شیرین که یافتی یک  
شیرین بخت شیخ زاهد آوردندی و شیخ را خبر می دادی و شیخی می بودی چون روزی خبره تناول فرمود میل طبع مبارکش  
بجری و گوشت رفت و در آن نواحی گوشت نبود و بدست نمی آمد و شیخ صفی الدین در آن زمان بدیه کلخوهران بود شیخ زاهد  
فرمود بیاید تا صلی را از اینجا آواز کنیم تا از برای ما کوفت دارد پس بلفظ مبارک فرمود صلی بی و از برای ما کوفتند بیار تا زهصری  
بود شیخ صفی الدین در کلخوهران در غرن استاده بود که بدین موال آواز شیخ زاهد شوند و در حال در خانه رفت و گفت کوفتند  
چند ارم گفتند در آترده سر کوفتند داریم و یک سر بر مجموع را در پیش کرد و روان گردانید و خود بیازار رفت و قدری دیگر از فواکه  
و غیره حاصل کرد و حال بر نشد و روان شد چنانکه روز دیگر بخت شیخ زاهد رسید **شعر** در میان جان و جانان دوری دیر راه  
لیک هر ناخام از سامان آن آگاه نیست شیخ زاده جلال الدین علی رحمة الله علیه از سر امتحان بر تلی رفت و برادر شیخ صفی الدین  
چشم داشت و نگاه میکرد که می آید یا زناگاه شیخ را دید که پدید که بیشتر رانده بود و کوفتند آهسته می آمدند و هنوز نرسیده  
بودند شیخ زاده جلال الدین گفت صلی آمد اما چیزی با خود ندارد شیخ زاهد فرمود کجوان آمدی چیزی نیامده باشد شیخ زاهد رسید  
و مستقبول شیخ زاهد دریافت فرمود صلی آواز من شنیدی گفت بلی گفت کوفتند آوردی گفت بلی گفت جذبت کت او از ده  
سر کوفتند و یک بر پیش ازین موجود بود **شعر** جان و هم سر گذار را که دوست خواهم جان من  
سر خشم بر خاک بایش کر شود جهان من روح قدسی زاده خواه سوخای راز ماست تا شدم بر خوان جانم کانه جانان من  
پس شیخ زاهد فرمود من گفتم صلی آواز من بشنود و بیاید پس حکایت سلطان محمود رحمة الله علیه فرمود گفتن که باری ایاز را رختی بود  
و صاحب فرانش بود سلطان محمود خادمی را فرمود که برو ایاز را از من پیر پس باید که در تعجیل تقصیر کنی و هیچ جانی نماند  
توای که اگر تعجیل زدی و بتانی روی بخراست یابی خادم باستقبال تمام امتثال فرمود چون پیشش ایاز رفت سلطان محمود را  
دید آغاشته بر خادم حال بگوید و از پیر سلطان و سیاست بی حال کشت سلطان چون ویران ترسان دید گفت ترس

نماند و تجدید بر چنین کردند **شعر** غنوم غنم ز روی ماه برخواست غبار تیرگی از ماه برخواست و چون شیخ زاهد  
چنین دید فرمود با اصحاب و اولاد من گفتیم که ما را با جد شکر پروست و شیخ زاده جلال الدین علی رحمة الله علیه صاحب گشت اگر اولی بودی  
ماجب میکردیم و آن جماعت با هم می گفتند اگر شیخ صفی الدین بفریاد ما می رسیدی جاره ما چه بودی که سراب با شیطان غارت کرده  
بود و ما از جهان بی ایمان خواستیم که شستن **شعر** رویم غرق غلت در بحر مهر کنای از کوفت شرمساری و زکوه و پویایی  
بکشادوست رحمت کج نوال بر ما تا که لطف محض در کار ما نکاهی **حکایت** ادام ابر برکت گفت نوبی شیخ زاهد تقدیس روح  
بشروان رفت بود بدعوت شروان بیان که ملک آغا بودند و ارشاد مردم میکرد و در شروان چهل کسی قلندر جمع شدند و نصب و عداوت  
آغاز کردند که آغا ارشاد این کس با از ما کساد و نکست کرد و ایند باز خشم جوال دوز مریدان او را سوراخ سوراخ کنیم پس روی شیخ  
آرم و او را نیز از میان برداریم و در شروان مدرسه بود که شیخ زاهد در آنجا نزول کرده بود بر طبقه بالا این مدرسه شستن شیخ زاهد را آغا  
در آنجا می بود و شیخ صفی الدین تقدیس تهره در هیچ وقتی از اوقات شب و روز از شیخ زاهد خالی نمی بودی و ملازمت مطلق نمودی  
تا شبی شیخ زاهد برخواست و وضوی ساخت و در آن وقت با صرط طاهری شیخ زاهد مکتوف شده بود و شیخ صفی الدین ملازم  
حال او بود و نظر کرد که کس را بد از آن قلندر آن که در آن شب روی شیخ آوردند و در عقب صدیکر بقصد شیخ زاهد می آمدند شیخ صفی الدین  
ایشان را دید و تیر رسید از آنکه مباد که شیخ زاهد تیری برزند و شیخ بوضع استقامت نشست بود شیخ صفی الدین در پیشش استاده  
و خویشان را پیر او کرد و همه حضور خود را بر سر ساخت آن قلندران چون جان دیدند و مجال خود نک یا نشد روی ناخند  
و رفتند **شعر** ساخت منکام حوادث ملکی عاشقی شک خیزش را پیش بلا مدف تیر خدنگ روزی دیگر شیخ صفی الدین  
این حال را بر ترکی که آغا حاکم و مستولی بود عرض کرد آن ترک هر سه قلندر را جدا آوردن در درخت بست و گوشت و پنی ایشان پیرید  
و بضر بچوب تادیب میکرد و چون آواز فریاد ایشان بسمع مبارک شیخ زاهد بر رسید بر سید صلی این جب فریاد شیخ صفی الدین  
گفت خداوند بخت آوازها و آشوب بسیار باشد و از آن حال و قصد ایشان هیچ حال شیخ را اعلام نکرد و همچنان هر شب تا روز  
شیخ را حراست میکرد و خود را پیر او میکرد و قلندران چون بران سکیست و دیدند در آتش غضب بکلی می سوختند و شب  
بعضی از ایشان بقصد شیخ زاهد می آمدند و شیخ صفی الدین خنده اسیر ساخته حراست میکرد و آن قلندران قریب چهار صد کس برین کین  
جمع شدند شیخ زاهد را ازین حال خبر شد و آن ترک قصد ایشان کرد و از ایشان یکی را بقتل آورد و شیخ زاهد دل باین طایفه میفرمود  
از آن وقت باز هرگز جمع قلندر علیه نشود و حال آنکه تا آن زمان بقلبه چهار صد و پانصد کس با هم می بودند اکنون شل آن جمع  
از ایشان کس نپند **شعر** غنم طینون المجد و الله مؤید غنم یقظون الفضل و الله مؤید و چون شیخ صفی الدین  
برین موجب مالی و نفس خود خدای شیخ زاهد بکلی گردانید شیخ زاهد را بر روی کلی اعضاء طاهر و باطنی شد و میفرمود اگر صلی می بودی که  
ایشان چنین چیز نمایند ماجب میکردیم و فرمود هر چه مریدان در حق ایشان کنند صلی در حق من کرده است و هر چه شیخان در حق  
مریدان کنند بظالم و باطن من در حق صلی کرده ام و زیاده بران و هر چه خاند و هر جا که اوست من اینم و هر که میان ما دوری کند از آن



که از توضیح تقصیر نموده است لیکن میان من و ایا از راه پوشیده که غیر از کسی نداند و بخواند **شعر** من ره دزدیده دارم سوی او .  
ز آنکس نیکم دی بی روی او **حکایت** از مشاهیرت که روزی شیخ زاهد قدس الله روح در میان پیشه باصحاب خود میگفت  
که بیکان میرفت فرمود اگر صنی اینجای خوش بودی چون دوسه کام بر خیزد و بداند که شیخ صنی الدین قدس سره در پیش آمد و دست  
کل سرخ بدست شیخ زاهد داد شیخ صنی زاهد فرمود صنی کجا بودی گفت این خان در باغ کلخوران کل می جدم چون شیخ لطف یاد  
یازمود آیدم **شعر** در روزم جو خیال تو هم آغوش شدت . جو اجای وجودم هکی گوش شدت .  
نشد این عقل در روان و دل و دین مدح . هر سر میوم بر یاد تو صد گوش شدت **حکایت** همچنان از  
از مشاهیرت که چون شیخ زاهد را قدس الله روح در آخر من با صبر مکنونف شده بود در کل امور جزوی و کلی و مهمات و نمودی صنی چنین  
کن و صنی چنین باید تا حدی که اگر نیز بدیگری سخن فرمودی مخاطب صنی بودی اتفاقا شیخ صنی الدین قدس سره بکلخوران بود در روزی  
در میان آقارب و اجانب نشسته بود ناگاه از جای خود بر جفت و سراپای خود را در آب انداخت مردم تعجب کردند و محال سوال نهادند  
لیکن تا ریخ روز و ساعت رعایت کردند اتفاقا در آن زمان شیخ زاهد قدس سره فرمود تا میل دارو چشم در چشم مبارکش که می بود  
و تا بش نخت از آن دارو چشم مبارکش رسیده بود و بر عادت خود که هکی صنی گفتن بر زبان داشت مبارکش که در دارو چشم مبارکش  
گشوده بود گفته است از سر تا بش چشم که صنی بسوزی آن ساعت بود که شیخ در کلخوران خود را در آب انداخت از رعایت آنکس متعجبان  
شیخ زاهد می بود هیچ کس از او غافل نه اگر خود را در آب نمی انداختی یم سوختن و نهیب مملکتش می بود **شعر**  
هر که خواص کند دین دین دین را ز . بس قدر اسرار کورد ازین دیافساز . و آنکس میخواهد که در غرق این آب حیات  
کودزین آتش مزن دم خوش می سوز و باز **حکایت** پره حال حداد گفت شیخ صنی الدین قدس سره نوبتی غریمت  
شیخ زاهد قدس سره کرد و شیخ زاهد در کشت تاسفی بود و یکی دیگر از مردان کار کرده با بر طفلی مرا فتن شیخ بود و در کشتی  
نشسته و بر روی دریا روان شدند شیخ زاهد قدس سره در میان دریا حالی پیدا شد و در ذوق خود بود و آن بهر از ترس دریا مضطرب  
و گریان شد و پدرش می رسید که وقت شیخ تنفس شود و بعد آنکس تکیه بر سر می کرد غایب نمیداشت بهر از کار خود برداشته  
و در میان دریا انداخت تا حال بر شیخ نشوراند **شعر** حجاب از پیش بردارم اگر خود جان مایا شد . خلیل آسا  
خوشا فست ز نذ کو قربان مایا شد . چون شیخ از آن حال باز آمد هیچ گفت و احوال بهر بر سپید که کجا رفت تا به قصد رسیدن و آن مرد را  
تاب آتش در جگر افتاد که جگر گوشه در آب انداخته بود و چون خواست که غایب رود و خلیم تنفس شد که در خانه جگر بیدارین اندیش چون  
بود در خانه خود سپید پسر را دید که از خانه بیرون می آید **شعر** عاشقانه از ادب جان فشانها بوده ز آنکس اینجا  
کشتکار از نذ گانهها بوده آن مرد از پسر سوال کرد که احوال چون بود برکت جوی مرا در دریا انداختی یکمرا از روی آب برداشت  
و حال غایب آورد بی آنکس هر سوی از من تر شدی **شعر** علاج مصلح بگرداند . تا مردم غرق را راند .  
**حکایت** ادام الله برکت گفت نوبتی شیخ صنی الدین قدس سره از سیاه و دغرم اردو پیل کرد و عادت خان داشتی

داشت

مهرکز از زوایا شیخ زاهد قدس سره روحه خائف و میکرطالان تبرک برداشتندی او بر بنداشتی اتفاقا در آن نوبت شیخ زاهد  
چون نبود ولایت احوال از پیش میدانت اشارت فرمود تا از برای نوشتن شیخ صنی الدین کردای مان بسیار لاده کرد و در خانک  
بخواران آن برای توشه در نماندند و حال آنکه در آن زمان مسافت ناو در آب بس اندک بود و از سیاه و دغرم لکلا پس که از  
ناو بیرون آیند یک کرده کفایت کردی و چون شیخ در ناو نشسته و روانه شد در حال حالتی است از باب سلوک را که چون آتش محبت  
خان بوی ستودگی کرد که مدته وی خان آتش گیر که اگر طعام روی زمین بوی دهند بخورد و یک دانه بعد وی ز پس یک در طریقه محترق کرد  
تا بعدی که بعضی باشند که ازین آتش وجود ایشان سوخته کرد چون طعام و غذا نیاید **شعر** زده آتش عشقت بل چون آفر خشت  
جدا اخروی وجود عدش باک بوخت شیخ را آن حالت پیدا شد و هر چه از کرد و مانان که در ناو بود تمام بخورد و چون از ناو  
بیرون آمدند اصحابی که با شیخ بودند معلوم کردند که شیخ را آن حالت رسیده است بیشتر از نزول شیخ بریه و منزلی که در پیش  
بود می رفتند و ترتیب طعام میدادند که در دوسه دیس پیاری از طعام کسب بسیار را کفایت باشد مرتب میکردانند چون  
شیخ می رسید پیش میکشیدند و شیخ مجموع را تناول میکرد و بدین طریق تمام راه تا بار دپیل می آمدند و سیزده جای خانک هر جای شیخ  
که پیغمبر ترتیب میکرد و همچنان شیخ در عقب می سپید و می خورد تا بدی کلخوران رسید چون در خانه رفت دید که آن می بخند پیش  
تنور پشت و هر چه بخند می شد می خورد تا تمام هر چه بخند تمام بخورد تا خیر کجاست همان و کارکنان آمده بود تمام بخند و او تمام بخورد چون  
والله کس رحمان آن حال بدید بدانت که شیخ را چه حالت قوی تحت بزرگ در خانه داشت بداد فوج کردن و بختن و یکی بزرگ  
از طعام با آن مرتب کرده اند آن مجموع نیز بخورد پس از خانه آقارب هر چه مقدی بود از انواع طعام می آوردند و می خورد پس از خانه صاحبان  
همچنان می آوردند و آواز دید و افتاد و هر کسی چیزی از کولات می آوردند و شیخ می خورد تا بعدی رسید که اضطراب کل شیخ  
پیدا شد و مجموع سیر می شد **شعر** مرغ محبت چون در آن منزل بیاید آشیان که کثر از یک دانه داند پیش خود کن و کجا  
و چون سالک را این حالت باشد می باید که ویرا ازین حالت بیرون آورد و تلقین ذکر می خاص بوی کند تا ازین حال بکشد و بیاز آید  
بس چون شیخ صنی الدین درین حالت بدان حال رسید که یم مملکت بود صفت شیخ زاهد را دید قدس سره روح که می آید و او را  
تلقین آن ذکر کرد و از آن حالت بیرون آورد و ساکن گردانید **شعر** اندین می کند ام ساقی پیاری است .  
که غار من سرست بیک جو شکست . و شل حالت مرید را از مریدان شیخ صنی الدین قدس سره در کلخوران پیدا شد و  
بشب از خلوت بیرون آمد و در باغی نزدیک افتاد که انواع بقول در اینجا بود در آن شب مجموع آن بقول جان بخورد که شیخ یک یک بر  
باقی مانند باغبان بیاض رفت تخیر مایه که آنجی در باغ بود سوخته کجا رفت بشیخ قدس سره این سخن بر سپید آن مرید را آن ذکر  
خاص تلقین کرد و از آن حال باز آورد و همچنان شل این حالت دیگر را از مریدان شیخ صنی الدین قدس سره در اردبیل واقع شد  
و شیخ صلاح الدین خادم را اشارت کرد که متعاقب از برای امان و طعام مرتب دارد و صلاح پیاری از طعام مرتب گردانید  
و در خلوت حوض خانه پیش آن طالب نهاد و روز جمعه بود و بجامع رفت آن مجموع را آن طالب بخورد و چون دیگر میخواست



موجود نبود از خلوت در باغی رفت که در پیش بخره قلی زاده بود و سر جرد را بجا بقول چند بود تمام بخورد پس در اوراق اشجار افتاد  
حرب ممکن بود بخورد و انگاه در خلوت رفت و چون هیچ دیگر حاضر نبود و طاعتش رسید وفات یافت شیخ نور ولایت  
در جامع بدانت که او متوفی شد چون مراجعت کرد و از استر فرود آمد صلاح خادم را گفت نه تو گفتم بودم که لا قطع جها گمش مرتب داری  
بیاد خلوت و او را بسین و دست جراح گرفت و در خلوت برد و انکس را دید که در کج خلوت نشسته و اسپناد بدیدار کرده و کف سبز بر دامن  
آورده و جان بختی تسلیم کرده **ششم** مردن عاشقان نکو باشد **ه** جان عاشق هم از جواب باشد **حکایت**  
ادام الله برکت گفت که بعد از کمال حال شیخ قدس امده ستره برادرش صلاح الدین ششید رحمه الله علیه از شیراز بیامد بالکله و شکوه و غلغان چون  
از عمل معزول شده بود و میخواست که باز بتجدید عمل گیرد و از سر نوخت و غمی و بزرگی شیخ صلی الدین قدس ستره نظر میکرد و این وضع را قیص  
و طریقت عجیب و غریب می نمود تا روزی نامه عصری در حضور مبارک شیخ بگذارد و بر وظیفه خود ابا فحاش میخواندند که شیخ نظر جزیب صلاح الدین  
بر شید نظر فرمود تا نگاه حال بروی بگردید و او را حالتی و انابتی پیدا شد و گوید و تضرع آغاز کرد و جامه بر خود در اندید و سه شبان روز درین حال بود که  
یک لحظه از کرب و زاری کردن غمی آسود **ششم** شاید از کرده خود جامه بخود جاک کنیم **ه** بر سر خاک نشینیم و بر سر خاک کنیم **ه**  
تا آخر الامر شیخ او را باطلایف صلاح نصایح و محاسن مواعظ از آن کرد و باز آورد و بتوبه فرمود و او بدست شیخ توبه کرد و بکار مشغول شد  
و شیخ او را بحضرت شیخ زاهد برد تا ملتین ذکر بگرفت و بعد تمام بر کار نهاد و کار عالی و معالنه بزرگ بروی بگشاد و بجزیه خاص الخاص و قرب  
قطعی یافت و قطب شد و اسرار الهی بر او بگشود **ششم** پیشش بر موز کج اسرار رسید **ه** بر شمع دلش زرد از انوار رسید **ه**  
لیکن حوصله اش اساک آن اسرار غنی توانست کردن اسرار میان انبیاء بسیار فاش میکرد و در میان مردم بزبان می آورد و چند آنک شیخ صلی الدین  
ویرا بجهت اساک اسرار میکرد غایب غمی داشت تا یک نوبت شیخ ویرا بگرفت و فرمود انداخت و کار در بر خلق وی نهاد که سرش بر جا  
کند صلاح الدین ششید گفت برادر و شیخ چه میکنی گفت میخواهم که سرت بپرسم که گفتم از بود آنک هر سهری که ستر را نشاید و بر غیر بگشاید  
بریدن گفت شیخ دیگر بگویم و انجی پیغم و می دانم بزبان نام **ششم** این را ز کجایند هر دیده شوخ **ه**  
می نوش می و بال لبها بکلوخ **ه** و چون شیخ صلی الدین بحضرت شیخ زاهد رسید از صلاح الدین ششید غنی آغاز کرد که شیخ  
اسرار باکافی میفرماید گفتن که ضبط و اساک آن غمی توانست کردن شیخ زاهد فرمود حال حیت شیخ گفت برادر م صلاح الدین ششید  
اسراری که در دل باید بزبان می آرد شیخ زاهد فرمود چون کرده و رنج برده است چه باید کردن شیخ گفت ویرا از این مرتبه می باید  
فرود آمدن بسین با اتفاق ویرا از آن مرتبه قطعی بر تبه نازل ابدالی آوردند لیکن کشف و قدم از وی باز بگرفت و صلاح الدین ششید  
درین حال می بود تا شیخ زاهد خلافت عین و شام بوی از زانی فرمود و من بعد از آن احوال پیشین نمی بود **ششم**  
بوده اسرار از مصلحه زان آفتاب **ه** در غیوم غیب شد حتی توارت باحجاب **ه** بر حسب فرمان و استخلاف شیخ زاهد  
عزیمت عین و شام کرد لیکن چون عیال و اطفال در شیراز داشت و در انجا عمل کرده بود و مظلوم مردم برده سوپس کرد که اولاً بشیراز  
رود و عیال و اطفال را در یابد و از مردم استخلاص خواهد اولاً بشیراز رفت و ایشا زاده یافت و از مردم استخلاص خواست

و بقدر وسع و مظلالم میکرد و خلاصی میخواست و اکثر اوقات در منزل شیخ ابو عبد الله خفیف و یا در منزل شیخ ابو زهره رحمة الله علیه  
می برد و روزی ناچار شدی چون طلب کردندی در چنین منزلش یافتند و چون از طلب و تقدر کردن ایشان ملول شدند روی در کشیدند و ط  
مین روان شدند و دیگر او را از اهل و عیال کس ندید مگر شیخ صلی الدین قدس ستره که هر وقت پنج نماز بیدم بنامیدی و پنج نماز  
جلوی مبارک شیخ بگذاردی **ششم** با قبله قلب در نمازیم تا کعبه دل بقیه سازیم **ه** مولانا جمال الدین عثمان اصفهانی  
گفت چون با شیخ صلی الدین قدس ستره نماز میکردی جان می استادی که رویم محاذی شیخ شست مبارک شیخ قدس ستره می  
یعنی نصف دوم استادی و هر نوبت که نماز گذاردی شخصی را دیدی بیدم محاسن بلند بالا که در جلوی شیخ نماز میکردی چون  
سلام باز بدست جب دادی او را ندیدی و مدت مدید برین برآمد که سوپس کردی که دامن وی گیرم چون سلام باز دادی ویرا  
ندیدی و چون با شیخ گفتی میفرمودی بی برادر منست صلاح الدین ششید که بیدم باید و با من نماز بگذارد و بود **ششم**  
لعلک ما القرب قرب الدیار **ه** و لکما القرب قرب القلوب **ه** و صلاح الدین ششید رحمه الله علیه چون ازین نواحی برفت درین  
توبه دادن و تربیت کردن آغاز کرد و زاده ساخت و دبدبه قوی و غلبه شکر فدان نواحی پیدا شد و در شام و همچنان سوپست  
بقدم بشام آمد و شد میکردی و مردم و طالبان مشغول میکشتی و فرزند او خواجه غیاث الدین محمد رحمه الله علیه چون مدتی در شیراز بود از  
بر خود صلاح الدین ششید اثری و خبری نیافت بار دین بحضرت شیخ قدس ستره رسید و انجا متاهل شد و در اردبیل می بود تا وقتی  
که شیخ صلی الدین قدس ستره در بغداد بود صلاح الدین ششید همچنان بعبادت خود بخدمت شیخ آمد و صحبت می داشت تا یک نوبت  
وفات خواجه غیاث الدین ششید شد پس ستره پس اندک درین وقت در اردبیل بعالم آخرت رسید و تسلیت خود کرد و تعزیت شیخ باز داد  
**ششم** الا انما الانسان ضیف لاهله **ه** یتیم تلمیذا غیظ منم رحلی **ه** شیخ صلی الدین ادام الله برکت گفت نوبتی بای مبارک  
شیخ قدس ستره بر کنار من بود و شیخ اسپناد با دیوار فرمود و در وقت خود بود نگاه ستر بر آورد و آغاز کرد انا لله و انا الیه  
راجعون و مکر میکردم که تمام با باجه حالت است فرمود درین وقت برادر م صلاح الدین ششید بر حجت رسید و در دامن کوه بنامش رفت  
کردند **ششم** تذکرت لما فوق الموت **ه** ففرت نفسي بالنبي محمد **ه** و قلت لها ان المنايا جميله **ه**  
فان الموت في يومه مات في غدا **ه** **حکایت** **ه** پره اسمیل بزاز گفت باری بایره عثمان الیاسان غم حضرت شیخ  
کردیم قدس امده رحمه الله و عثمان الیاسان سر سواک از آهن ساخت بود که در انجا صنعتی چند نموده بود که در آن صنعت مهادتی داشت و از  
برای شیخ زاهد می برد و در او میرقی میکنی که این را از برای شیخ می برم و این غفلیکت و صنعت ساخته و شیخ بدین سبب بمن  
نظری فرماید و من بگویم که شیخ بمن نظر قوی بکن و ازین نوع سخن مکر میکرد و میرفت و چون آنجا رسیدند بی آنک حضور مبارک شیخ  
صلی الدین را در یابند بحضرت شیخ زاهد رسیدند چون عثمان الیاسان در آستان خلوت شیخ زاهد آمد حالی از پای ده افتاد  
و چو شد از انجا کش برداشتند و برون آوردند چون بخود باز آمد بخدمت شیخ صلی الدین آمد در حال که شیخ صلی الدین را نظر  
در او آمد فرمود چون بجان محقر چیزی از برای شیخ آوردن چیزی در خود آرند لاجرم جان از خود روند **ششم**



جست دنیا که از آن تخلصان آمده نرسد و خف که در عشق کم از جان آرند **حکایت** ادام ابر برکت گفت شیخ صفی الدین قدس سره پیش از آنکه شیخ زاهد قدس روح سپید سر وقت که شیر برنج و انجیر بخوردی خون بر آوردی و در غلیم بوی طاری شدی و این معنی معقود و مکر کشتی تا بالضرورت توک این مرد کرد و دیگر بخورد تا بوقت که حضرت شیخ زاهد قدس روح رسید و معلوم کرد که مرشد الاقطاب و المحققین سید جمال الدین نفعه الله بفرزاد و رضوان شیر برنج و انجیر دوست میداشتی و چون سید رحمة الله علیه تعالم بقارحلت که شیخ زاهد مرد را بر خود حرام کرده است و دیگر نخورده است و چون اتحاد روحی میان شیخ و شیخ زاهد قدس روح حاصل شد سوابق ازلی بوده است لاجرم موافقت صورتی با اختیار و بی اختیار ضروری بطور آمده است **شعر**

یکی هر سوی مراد همت اعضا نیست که خلاف تو توان کرد تصور سپهر موسی حکمی بود و وجود و عدم رو باست  
حکمی روی مرا قبله تویی از همت روی و همچنان شیخ زاهد خربزه و انار دوست میداشت بعد از عروج روح قدس او به عالم  
شیخ صفی الدین نیز ترک تناول خربزه و انار کرد بر موافقت شیخ زاهد که ترک شیر برنج و انجیر بعد از سید جمال الدین رحمة الله علیه کرده بود و درین معنی مدحت مدید برآمد که شیخ صفی الدین انار و خربزه نمی خورد تا اتفاقا شیخ زاهد قدس سره مرض طاری شد و اتفاقا با اتفاق بار فرمودند که شیخ تناول فرماید و اجاع بران کردند و شیخ خلاف عهد کرده بود و دیگر و شیخ زاهد را دید که ناپاوه کرده بر دست مبارک داشت و پیش روی آورد و فرمود از برای خاطر من بخور شیخ بحسب اشارت شیخ زاهد بخورد **شعر**

لطف مرش را خشنی دارد که در مان بخشم بوی دست دوست دارد لاجرم جان بخشم باز اتفاقا شیخ زاهد قدس سره مرضی دیگر طاری شد و اتفاقا با اتفاق خربزه فرمودند که مذاقات و شیخ همچنان بسبب عهد بخورد باز شیخ زاهد را دید که خربزه بریده بر دست مبارک گرفته پیش شیخ آوردی و شفاعت کردی که از برای دل من بخور و شیخ قدس سره بخوردی **شعر**

دوست چار دلم داد و ای دلم من کفتم عهدم شکن گفت برای دل من غایت اتحاد روحی میان شیخ صفی الدین و شیخ زاهد در نهایت کمال بود حال مثابتی بود که وقت که شیخ زاهد حضرت شیخ زاهد بصورتی دوری بودی و مسافت در میان هر وقت که شیخ زاهد را عارضه مرضی طاری شدی شیخ صفی الدین را بیجان مرض طاری شدی اگر شیخ زاهد را تب بودی او را نیز تب بودی و اگر صداع صداع و علی هذا عارضه که او را واقع شدی این را نیز واقع شدی و اگر جنون بودی و شیخ صفی الدین نیز جنون شیخ زاهد مشغول بودی چنان نبود **شعر**

ای ای اندیک نفسی یا علیلاً من طلیل انا مذمومت بالعلی فی جید طویل  
**ادام حکایت** ادام ابر برکت گفت نوبتی شیخ قدس سره از خدمت شیخ زاهد قدس روح و شب بیکاه بود که با و پیل رسید و در مسجد که مشهور است بسبب شیخ عالم ربانی عبد الملک رحمة الله علیه که مراد متبرک او را پنجه در مسجدت نزول کرد که در آن مسجد بسر برد و کسی بر شیخ قدس سره غالب بود و مؤذن مسجد در حال شیخ عبد الملک را زده الله علیه در خواب دید که فرمود همان عزیزم رسید و است برخیز و از برای او طعامی ترتیب کن مؤذن از خواب بیدار شد و فکر کرد که با باشد باز خفت باز شیخ عبد الملک را دید و گفت برخیز از برای همان عزیز من طعامی بپاز باز مؤذن از خواب بیدار شد و فکر کرد که این خواب را اصلی باشد یا زو باز

در خواب رفت باز شیخ عبد الملک را دید که با یک همیست بر روی زده که نیکویم برخیز و از برای همان عزیز من طعامی ترتیب کن مؤذن گفت شیخ چیزی ندارم شیخ عبد الملک در جوابش گفت بلی آنک برنج و پیس و عمل در پستو داری و پیس که سفند و دنبال بز قتیو کرده داری چیزی بپاز از برای همان من مؤذن از خواب بیدار شد و گفت همان نشان راست است باری بمجد دوم و باز دانم که همان هست باز چون بمجد آمد شیخ زاهد دید که آن شب در مسجد نشسته مؤذن آغاز کرد و عزری دروغ میخواست که چیزی ندارم و بیکاه است شیخ فرمود بلی آنک شیخ عبد الملک در خواب باتو گفت داری مؤذن ازین حال متعجب شد و حال بخار رفت و طعامی ساخت و بخدمت شیخ قدس سره آورد **شعر**

در شبستان و صالم محرمی هم شبی آید بهام می  
ما حاضر را دم ز جان باید زد و زانک جز جان ز کجی ممدی **حکایت** خلعت برکت گفت شیخ صفی الدین قدس سره در اول حال که حضرت شیخ زاهد قدس روح آید و شدی که می سرگز سوار نمی شدی بلکه باید میزنی و می  
و حاجت سوزان که با وی بودی اسپار از بسعت عظیم میزاندندی بگردن خلیفین مبارک شیخ قدس سره نمی رسیدندی **شعر**

آن پیاده را که در دشمن برق بود تاج فرق از شش سوزان می بود تا انگاه که شیخ زاهد قدس روح فرمود صفی حق تعالی ترا سوار گرداند سوار شود و بر اسب ظاهرش نیز سوار گرداند **شعر**

بر بقی کام چون کشتی سوار  
بای اکنون در رکاب هست از حکایت گفت از شیخ سوال کردیم که بابا احوال قدم نوعی و یکوست چون بود که سوزان بتو نمی رسیدند فرمود که علی زمین باشد که حق تعالی در میان اندام او مثل جویات آب طوی کرداند تا چون بای بر سر آن نهند و بگذرند باز بحالت اول باز آید و کافی را که متعاقب باشد مسافت دور باشد **شعر**

خدا ابر برکت گفت شیخ صفی الدین را قدس سره چون طلی بپا خاک کردیم مترل بجان پاک کردیم **حکایت** خدا ابر برکت گفت شیخ صفی الدین را قدس سره در اوایل حال حدت نظر جان بودی که کعبه که نظر فرمودی و بر بر بودی و مقید گردانیدی و حال او را که گوی شدی و بگردیدی روزی در هزار کعبه بکول یک یکی از هزار مشهور است دارد پیل شسته بود پستید الخلفا خواجه افضل سر اوای رحمة الله علیه بود که کعبه بکول میگفت که بیاض اخی احمد شاه میرفت و حال آنک خواجه افضل در زنی سپاس بیان بود که بدشش خواجه محمود در اردبیل ملک و ملک دار بود چون شیخ را نظر بر روی افتاد و او شیخ را دید و در حال همچنان بر راه مقید شد نه مجال رفتن داشت و نه مجال رجوع و شیخ خندید است که حال وی چیست و گرفتاری کیت کاه قدمی چند پیشتر رفتی مجال رفتن نداشتی و باز میگردیدی و در شیخ نظر میکردی و نزدیک پولی رسیدی باز باز میگردیدی و در شیخ قدس سره نظر میکردی **شعر**

زلف اود اندک کام داشت  
روی او قبله و آرام داشت عاقبت چون بدانت که مرغ دلش گرفتار کدام دام شده است باید و از دست و پا میباید  
شیخ دانم کام خود بدست بوس پس و پای بوسید و توبه کرد و از پدر علی دار خود را اعتزال گرفت و بکار مشغول شد تا کارش به انجا که رسید و متعین وقت شد و شرف خلافت شیخ یافت **شعر**

هر که او بابت دام ماست  
بن کمان کارش بکام ماست تومن قیس از هوا باز آورد در زیانت کاه رام ماست **حکایت**



ادام الله بركة كفت به الدين زكريا بسطامي رحمه الله روزی در بسطام در مسجد رفت شيخ زاهد را دید قدس روح در آن مسجد نشسته  
او را ندانست لیکن وضع و هیات بس خوب دید و صورت مطهر و محض خور بوی رغبت خود از وی برپسید چو کسی و از کجای  
فرمود من شيخ زاهد ابرهیم ام كفت از کجای كفت از کیلان كفت ترا کجا جرم كفت فرمود بار دیل بیا و از آنجا کیلان اصفه  
و از شيخ صفی الدین اردبیلی نشان پرس و توبه و تملین اش بداد به الدین زکریا را و این شوق و نایره عشق در جیم جان و جان  
افتاد و روی با جانب از دیل نهاد **شعر** تمام عشقی تو بر آتش نهاد جام اندر سوزش سودا افتاد  
کردم در جبر شوق کشیده ناوک در تو بر جام گشت و چون بار دیل بخدمت شيخ قدس سره برپسید نشانك شيخ زاهد  
برپسید و از آنجا بخدمت شيخ زاهد قدس روح رفت و تجدید توبه و تملین کرد و بکار مشغول شد و شيخ زاهد را به شيخ صفی الدین  
پیر و فرمود که از آن تو بماند و خدمت تو کند و صید کش از برای تو کرده ام و به الدین زکریا بواسطه خود و خدمت شيخ صفی الدین  
مشغول شد و مدتی برین بگذشت که ریاضت قوی بر خود نهاد و چنانکه قطعا حیوانی غلبه خود نمیداد بلکه مشتهی ریختن بر سر که خطا  
میکرد و میخورد و دست از جمیع مطعوم برداشت و غذا پیش ازین نمداشت و معالجه بلند یافت عاقبت پارس شد و در آن محضر شيخ  
صفی الدین را قدس سره طلب کرد شيخ با اصحاب بیاد او وقت بر بالین وی نشست و او در غلطات حال و وقت منسوب  
و تسلیم شد اصحاب حاضر بر وی رفت و خوردند و چنانکه عادت این طایفه است که در مثل چنین وقتی شام و رخت نمایند  
شيخ قدس سره بر می خیزد و از آن جلای بیت بود **شعر** جرم از می و حدت عذاقم برپسید  
باز کرد دید از آن جرم و حیات بود و پیر اسحق باقلانی پای به الدین زکریا در کنار داشت چون شيخ این بیت بخواند  
پای او در کنار پیر اسحق حرکت داد و اندک اندک حرکتش بالا و زیاده می شد تا چشم باز کرد و باز نشست شيخ فرمود زکریا  
کجا بودی كفت در جای بس خوب و زیاده بودم **شعر** در عالم جان بکوی جانان بودم برخان وصال دست جهان بودم  
شيخ قدس سره فرمود از آنجا چون آمدی كفت قوم توردی شيخ كفت خواسی که باز آنجا روی كفت چون آمدم حال نه  
و یکچند دین معنی بگذشت تا روزی به الدین زکریا بخدمت شيخ صفی الدین آمد و كفت میخوام که باب کرم دوم که در صحنه  
سلطان شيخ اجازه داد كفت میخوام که بر اسب جبر شيخ نشینم و این اسب بغیر از آنک مطیع شيخ بودی دیگر ام  
و مطیع کسی دیگر نشدی دیگر را مجال نمیدادی كفت بر اسب دیگر نیکو نشین به الدین زکریا كفت البته برین اسب نشینم که خوش  
رفتار است چون در میان افراط نمود شيخ فرمود بر نشین و چون روان شد شيخ فرمود زکریا نیز رفت و اسب نیز برین چون  
به الدین زکریا سه روز آنجا در آب کرم نشست و در پیسم سرپسکی باز گذشت و كفت اصحاب سفر خوانم کردن عالی و والد  
شيخ را دیدم که اسب سبید بیاورد و مرا كفت و سوار شود و یا که حضرت ترا میخواند این بکنت و از آب بالا رفت و بر کنار آب  
تخته بود که بر آنجا نماز میکند او دند و جامه در پوشید حالی که جامه پوشید جان سلیم کرد شيخ قدس سره فرمود تا او را از آنجا که  
بیاوردند و نزدیک مرقد و الدن شيخ دفن کردند **شعر** خوش بود جانی که جان افشان بوده روز عید و وصل او قسربان بود

**حکایت** اذام الله بركة كفت چون شيخ زاهد قدس سره با ب کرم سلطان آمده بود و شيخ صفی الدین روز بروز جهت  
جهت شيخ زاهد و مهان او کولات و نوشه میفرستاد مگر روزی چهار باسی میخواست که بر عادت روانه کرد و اندک محرومانی بود در دیه  
کلخوران که نسبتی خویشی با شيخ داشت و او را پنج سزد از کوشش بود شيخ قدس سره در از کوشی ازین محدث است که  
باب کرم و چند محدث از شيخ كفت خرت عیر اد به پنج خواور در آن روز بر دند و بعد از آن هر چند که جد میکردی خود می مرد و در  
خاذه او در از کوشش هرگز پای دار نشد و این مرد القبت فرموده شد و این لقب باقی ماند **شعر** خموده در کرمیج خویش زانده  
افشار لقب بر سر باقی ماند **حکایت** اذام الله بركة كفت نوبت سلطان غازان رحمه الله ملک احمد اصفه کیلان را  
بکرفت توقید کشید از شيخ زاهد قدس سره التماس شفاعت کردند شيخ زاهد شيخ صفی الدین را و فرزند خود جمال الدین  
علی را شفاعت کرد پستاد با و جان و بادشاه غازان شفاعت قبول کرد و التماس پس بفرستاد که ملک احمد را از قید بکشد  
اتفاقا در آن وقت شيخ نامی که اسب مجروح و اسب مفرد بر خود راست کرد و بود در اردو بود و امیر قلفشاه که عده ملک بود طریقه  
اعتقاد آن شيخ نام می در زید و جانب او رعایت می کرد و سلطان غازان چون مرید شيخ زاهد بود جانب شيخ زاهد میداشت و میان  
سلطان و امیر قلفشاه در ترجیح معتقد فر خود مباحثه رفت و هر یک تفضل شيخ خود می خاد سلطان فرمود تا دعوت عام بیازند  
و هر کرانی باشد حاضر گرداند دعوتی بس بزرگ ساخت و غرض سلطان آن بود که شيخ امیر قلفشاه را و مریدان شيخ زاهد را با و  
ناید که طریقه و رع و تقوی کجاست و چون سفر کشیدند سلطان و قلفشاه برای خدمت قرا با پستادند و نظاره میکردند که کجا  
دست بسفر میکشد و کجا است کفی شد آن شيخ نام خوش بی فکر دست بسفر کرد و در رغبت تمام میخورد و شيخ صفی الدین در  
باز کشید و بسفر نه از نکرد **شعر** آن دست که دستگاه تقوی بودی انکشت بر دار کجا آلودی اما شيخ زاهد  
جمال الدین علی توقم کرد که اولی آن باشد که جهت خاطر سلطان انکشت بریان باید نهادن چون خواست کرد دست نزدیک  
برد شيخ از پنهان دست بگرفت و باز کشید چون سلطان دید که جماعت مریدان شيخ زاهد دست بسفر میکنند و آن شيخ نام و کجا  
خوش میخوردند از سر فوق در قصر رفت و بفرمانشاد و دست بر افشاند و با امیر قلفشاه كفت نظر کن مریدان شيخ من میخوردند  
و شيخ تو خوش میخورد و ما مریدان و معتقد این جماعت بسبب تقوی و رع میثوم چون در ایشان و رع و تقوی نباشد زنان  
ما خوردند فرق میان ما و ایشان چه باشد **شعر** هر که از آن طمع بزمک شامان سود شود شوبختیت زبان کار که دارد سود  
انکاه سلطان غازان خوا لا ترا طلب فرمود تا صاع کشد و بر تخت نشست و شمیر بر سر بر کنار نهاد و فرمود که بسام بر خیز و در  
بر دارم و برین شمیرش بر دوا بدهم **شعر** طبع علی شکل الحی افاضه اتم افروغت فی قالب الاضاح  
و توان آغاز کردند و چیزی میکشد و مردم بسیار که آنجا بودند از پی شمشیر سلطان مجال حرکت نداشتند طالبی صاحب وقت  
از مریدان شيخ و جدی شد التماس سلطان و فرمان نکرد برخواست و در میدان رفت و صاع کرد سلطان شمشیر از کنار بیداشت



و دیگر به چشم خادومی گریست و گفت غرض من این بود تا بداند انگس که وقتی حالتی ندارد از بیم مازمه حاکم ندارد و انگس که  
اورا وقتی و حالتی است پیش او سلطان و فرمان و شمشیر در حالت وجودی ندارد **شعر** در عالم عشق شاه و سلطان بخوی  
در کشور در حکم فرمان بخوی آزا که بکون فرس روی نماید باز به نقشهای دوران بخوی **حکایت** ملک الخلفا  
نظام الدین عبد الملک سردای زیمت بر که گفت عیون را بیامد و در خدمت شیخ زاهد قدس اندر و افتاد و فریاد کرد که شیخ از برای  
خدای فریاد پس که بری جوانی دارم و ماری خلق او فرو رفته است و در اندرون او جای گرفته و هرگاه در اندرون او حرکت میکند بهم  
از شدت وجع آن در اضطراب می آید خنک اگر دست در درخت کو یک میزند بری کند شیخ زاهد شیخ صفی الدین اشارت فرمود  
که صفی برو و فاخته و آیه الکرسی بخوان و نفس علق آن جوان فرو کن و بگو که شیخ زاهد میگوید این جوان را خلاص کن شیخ صفی الدین  
برقت و فاخته و آیه الکرسی بخواند و نفس خلق آن جوان فرو کرد و گفت شیخ زاهد میگوید که این جوان را خلاص کن حال ماری  
پس بیا از خلق او برآمد و روان شد و او خلاص یافت **شعر** خلاص خاطر و باطن را از دای هوا  
یوی لطف پس از آن نفس باشد **حکایت** پیر حاجی اقیونی گفت که از پره عجب فر کوشی که دینی است از  
دیهای سر او شنیدم که او گفت نوبتی شیخ قدس اندر به خدمت شیخ زاهد بکشتا سی میرفت و خواجہ افضل سردای رحمت علی  
در خدمت شیخ بود و در راه شبانی را دید که خفته و کاسه و لپش خاده شیخ و جماعت بوی یکدشتند چشم بخش در خواب  
بود و ازین سعادت غافل مردی در آخر بود و شبانرا پدید آمد که در وقت از یارت شیخ نکرده شبان گفت خبر داشتیم برن استیصال  
تمام از سر افتاد آن کاسه دلبرداشت و در عقب شیخ روان شد و زیارت کرد و آن کاسه و لپش آورد و چون در غیر وظائف  
لائی حوصله شیخ نبود تناول فرمود اما شبانرا به عا مجازا کرد بعد از مرد مدتی روزی بوقت اشراف شیخ مراقب نشسته بود  
و آفتاب طلوع کرد و ساعتی برآمد و شیخ همچنان مراقب بود تا پیاری انگاه سر مبارک برداشت و فرمود که برپسید که  
کجا بودی گفت شیخ فرماید فرمود آن شبانرا بیا و دارید که در عقب مایه دید با اعتقاد و کاسه و لپا بیاورد و بکشد بلی فرمود که درین وقت  
آن شبان از دنیا گذشت و او را بدو رخ بردند حق آن اعتقاد صافی او دامن گیر من شد رفتم و او را در در که زمریر یافتم  
از حق تعالی ویراده خواستم حق تعالی او را خلاص کرد و از انجاش پیرون آورد **شعر** دستگیری آورد بار آن قدم  
گذرین راه از کس صدق نشد **حکایت** پیر احمد بر منی کرم دوی گفت از مولانا سراج الدین رحمت الله علیه  
شنیدم گفت از پدر خود حاجی حسین رحمت الله شنیدم که او گفت در حضور شیخ قدس اندر به خدمت شیخ زاهد در راه  
برزیکری را دیدم که بکار بود چون مارا دید گفت سلطیر گردان میرخ خواستن میرد شیخ قدس اندر به خدمت شیخ زاهد در راه  
بطایفه متوقف امانت میکند و بنظر خواری می کند غیرت فرمود و گفت هر دو کوه فرود میاد در حال آن مرد در دست پیا و مجموع  
مناصل از هم جدا شد و بیای فرود یزد **مقتل الرجب بن نیکه** ما کنیم شیخ شفق برین سکیکن فرمود چون اختیار از دست  
رفت نه غایده **شعر** ان الکواکب ان خالده سحره فانما فی ابلاج الصبح تنکده وان عصه السموات العلی اصلاه فانما جین منشی الدلیل منظره

**حکایت** پیر احمد گفت از حاجی شنیدم گفت نوبتی با شیخ قدس اندر به خدمت شیخ زاهد میرفتم قدس اندر به خدمت  
در کشتی نشسته بودیم ناگاه باد مخالف غلاف مراد برآمد و دریا بوج آمد و کشتی بخرق رسید و امید یاس کشید که شیخ از برای  
خدا آمد کن که طوق خواهم شدن شیخ فرمود تو دعا کن که حاجی و عالمی گفتم از برای خدا شیخ مدد کن که غرق خواهم شدن که وقت مرده  
است شیخ قدس سر دست مبارک بر زن زد و بر یک گفت ساکن باش در حال آن باد و موج ساکن شد و دریا بیا رسید و  
سلامت بکشدیم **شعر** درین دریای بی پایان که پایانی نمی یابی زین سان پستگیر بادست آوردی باید  
**حکایت** ادا م الله بر که گفت حاجی املی که نسبت خود با شیخ صدر الدین عوی میکرد و در تبریز کشته داشت در کشته  
تشیخ دعوی نزد کردی **شعر** همچون نی بویا نظام بسته ده جاکر دعوی و باطن عیج **حکایت** احمد کیلان  
رکن الدین احمد راجون با شیخ زاهد قدس اندر در قواعد تعاید ترزلی می بود و طریق تفاق می سپرد و در شهر و تو تیر حاجی املی  
مبالغه میکرد و میخواست که ویرا بر دوی شیخ زاهد بر کشد **شعر** عذیری بخیر کوه سردار سازد ملازمان شیخ زاهد  
بشیخ زاهد کشد ازین حاجی املی بی ملالت یاسم سزاوی دادند واجب میکند چون دعوی باطل در حال خود میکند شیخ زاهد فرمود  
چون صوفیا را حال پیش آید توجه با حضرت حق تعالی کنند پس بفرمود تا شیخ صفی الدین و مرید خند متوجه شدند و مراقب پیش  
گرفتند بعد از یک دو شب شیخ صفی الدین در عرض حال دید که بر کویوه سیران بودی که راه و کویوه کیلان حاجی املی را دید که  
از شب کوه بفراتوجه شیخ قدس سر دوی آید چون نزدیک آمدی شیخ نظر فرمودی ویرا بر صورت شیر دیدی که می آمدی چون  
نزدیک تر شدی نظر میکردی ویرا بر صورت کرکی دیدی با مویایی رشت کریمه منظره و شیخ از قدس سر دوی تیری در دست مبارک  
بودی آن تبر را بقیع بروی می زد و موثر می شدی و او از آن متاثر نمی گشتی و زخمی در ختی نمی رسیدی ناگه شیخ زاهد را دیدی  
که بیامدی و فرمودی صفی بشت تبر زن شیخ صفی الدین بشت تبر را باز میکرد ایندی و بر ساق و می زد و می بجانک بستوی  
ماست شکسته می شدی و چیزی پدید بر زمین می ریختی و پراکنده می شدی در غایت تن جانک شیخ از تنن آن چو دوی شدی  
و همچنان چون از خواب بیدار شد چو بود و نا روز همچنان بود چون روز شد شیخ زاهد قدس سر دوی پدید صفی کجاست عجب  
که منکر کرده است شیخ را طلب کرد چون بخدمت شیخ زاهد رسید فرمود آن صفی منکر کرده است شیخ گفت خداوند منزه  
ت و منکر کردی و احوال و اراد کافیه الواقع جانک واقع شده بود و آن تن در داغ مبارکش باقی بود اتفاقا حاجی املی  
در آن وقت از کیلان تبریزی رفت در کویوه سردای از حوایان و پرا تا راج کردند و هر چه داشت بغارت میبردند  
و چون تبریز رسید پیرون دروازه روی میرفت قضا الله و کس را از او پاشن در نمود با حدیکه خصومت بود یکی از آن  
سیان کار دمی از نام بر کشید که بران دیگر زند و حاجی املی همچنان بر سر جبار پا در میان میبایغی رفت انگس کار بزد بفلط بر  
ساق حاجی املی افتاد و بهمان مقام که در واقع تیر شیخ افتاده بود حالی از آن جوار پا افتاد و در کشته **شعر**  
ناذا تر دن ریا عاکش من امده متی اعیش انا و التهم فی کبری **حکایت** مولانا حاجی الدین گفت



حاجی حسین نامی خلخال لیکن بالبحر نشستی مکر روزی در فالیز خوزه باجی بماسطت و بازی مشغول بودند یکی خوزه خام نزد و رکش  
حاجی حسین آمد و قضا داد و قدره کوشش کرد و درین معنی مدت بار آمد و علاج و کوشش فایده نداشت و کوشش شتوانی شد  
**شعر** در کوشش حکم اقتضای قضا **در کوشش لک کوشش اندر سر شد** عاقبت بعد از مدتی حضرت رسالت را صلوات  
و سلام علیه در خواب دید متغیر شد و پیغمبر علیه السلام میفرمودی که شیخ صفی بیا و بادی بر کوشش این کس بدم تا شفا یابد شیخ قدس سره  
بیامدی و بادی بر کوشش حاجی حسین دیدی ناگاه از کوشش او آواز طاقی برآمدی حاجی حسین از خواب در آمد کوشش شتوان  
شده بود و صحت یافته بعد ازین مدتی بجزرت شیخ زاهد آمد و این حالت از اول تا آخر تکریر کرد شیخ زاهد فرمود تو صید اوی  
یعنی شیخ صفی الدین انگاه بعد از مدتی دیگر بجزرت شیخ صفی الدین رسید شیخ بادی بر کوشش حاجی حسین مارا کوشش تو را بایت  
**شعر** آن کوشش که حق تنیدن اندر یابد **اندر سر وقت و حال در بیاید حکایت**  
پیر اسماعیل بزاز کنت نوبتی شیخ بجزرت شیخ زاهد قدس سره در حمام میرفت در راه کله بطایر رفت یکی از ان میان پران  
بیامد و در پای آب شیخ افتاد و از پیش قدمی آب جدا می شد و مردم او را پیش کله بطان دیگر میراندند فایده نداشت و غیرت  
و از پیش قدم غارت می نمود و می دید چند انگ خسته و کوفته شد و ماند جانک بحال رفتن نداشت پس شیخ قدس سره اشارت  
فرمود تا یکی ویرا برداشت **شعر** در پای بند دوست سر باز یاه تا طاقت و حال و جان بودی **حکایت**  
خواج نظام الدین عبد الملک سر اوی زیدت برکت روایت کرد از مرحوم سید خواج عی الدین رحمه الله علیه که در زمان شیخ زاهد  
قدس سره در وقتیکه شیخ صفی الدین قدس سره در غلبات و جوشش بود روزی سماع بود و قوالان چیزی میگوشتند شیخ زاهد  
اشارت کرد که شیخ صفی را ببرید و آن درخت باز بندید درختی بود دور از انجا شیخ صفی الدین را ببرند و آن درخت بخت باز  
بستند چون قوالان آغاز کردند آواز بکوش مبارک شیخ رسید در جنبش آمد بجز طرف که در و بدیل حرکت کردی درخت  
با خود میردی جانک عی خلق می دیدند و تسبیح میکردند **شعر** جومغ دل کند پرواز در شور و طرب سارن  
چار ارکان افلاک و عود غرش در جند **از ان شور شن بشورند نهال سدره و طوبی** بساط که بر خیزد بسط غرش در جند  
**حکایت** مولانا حاجی الدین کنت نوبتی شیخ در زمان شیخ زاهد قدس سره حاجی بر کنار برج زار ایا میکرد  
ناگاه خوک بیامد که در ان بر خیزار رود **شعر** شیخ قدس سره با یکی بر دی زدن خوک هر دو دست بالا نهاده و هر دو پا بر داشتند  
همینا بر دو خشک شد **شعر** یک کتاب و توانی آورد **پیش قدم صولتی شیر اکلنی** ۵۵  
**حکایت** مولانا شمس الدین اقبونی روایت کرد از پیر بابا عمر دجانی که فقیه محد سنزقی کنت در زمان شیخ زاهد قدس سره  
روح خانی سپا خند از برای او شیخ صفی الدین کنت بقوالی که چیزی بگوید قوال در جواب کنت می توانم گفتن بعد از ان آن قوال  
بسیج نوع چیزی توانست گفتن **شعر** هر که ویرای سازد بلیلی و گلستان **بوم آسمان بری و بوم ویرانی سوز**  
**حکایت** مولانا شمس الدین روایت کرد از مولانا احمد سنزقی و او از پدر خود فقیه محمد که در وقتیکه با خدمت

شیخ صفی الدین بکشتاسنی در خدمت شیخ زاهد بودیم آنجا بادشاهی بود که بناهی مشغولی بود و شرب می کرد و از اتباع او جو  
طاعتی عظیم می پدید می آمدی در خدمت شیخ صفی الدین در خلوت او بودیم بانگ و آواز فغان که بشرب مشغول بودند برآمد  
و حال آنکه شیخ صفی الدین در ان ساعت در وقت و حالت خوش بود از ان وقت خود باز آمد و از سر غیرت دست بر افشاند  
بنوعی که از ان بر افتادن پیرانشش بدید آن پادشاه حاجا که بناهی مشغول بود در افتاد و بر **شعر**  
سبام المنا یا را شقات **شعر** هو الا شقی المستهدف المتصل **چون با مدد خبر شیخ زاهد آمد و شیخ صفی الدین را بخواند**  
و کنت نیک رفت بانصاف آن بر و تو نوبت بده و میراد بر او بگری **شعر** آتش دل چون شد اندر کار و بار کوشش کار که  
آب جشی نیزم در کار آن بدکار کن **حکایت** مولانا خلیل خلیل بر سر کیلان روایت کرد که نوبتی جمیع مردم انوبه  
بکار که برنج کاری بخدمت شیخ زاهد قدس سره آمده بودند و در آفتاب گرم بکار مشغول بودند شیخ زاهد بکنار برنج زار  
نشسته بود میز روی بدکس بالای سرش بگرفتند و سایه کردند **شعر** ای خوشا آفتاب سایه نشین **بر تو نور او گرفت زمین**  
و شیخ صفی الدین در برنج زار بکار مشغول بود چون بسیاری کار بکرد و پیرون آمد مردم گفتند ساقی استراحت کن که بسیار کار کردی  
گفت ساقی آن میز که سایه میکند بمن دهید تا من نیز بر سر شیخ زاهد سایه کنم که این زمان نوبت سایه کردن از ان منت میرز  
بستد و بعد دوست بالای سر شیخ زاهد بدشت **شعر** کانی نقاب غیم رقیق **یعنی بمنید البدر الطلوعا** باد نوبی بر  
خواست و اطراف آن میز را حرکت می داد و سایه از ان خود افتاد که مسج مجموع مردم شد که در کار بودند جانک تمامت مردم در  
سایه بودند و آفتاب بر هیچ کس نمی تابید **شعر** جتر شاهی که بر بود مقرر و زازل **سایه بان بر این دایره غیر اشد**  
راقتابی که درینا برج سعادت تابید **بر توی در ع اطراف جهان پدا شد حکایت** حاجی علی از پدر خود پیر  
تجیب خونی اردبیلی روایت کرد که نوبتی با شیخ صفی الدین قدس سره از خدمت شیخ زاهد از خانلی با تا را باد کیلان می  
آیدیم و در کشتی نشسته بودیم و قریب افتاد آدمی در ان کشتی بودیم ناگاه صر صر حادیه صعب برخاست و در دریای توج آمد و برف  
باریدن گرفت و کشتی در موق افتاد و همه نو میدشیدیم و چند کس میرزی بالای کس شیخ حجت دفع برف داشته بودیم چون کاربان  
رسید فریاد بشنخ کنتیم شیخ حال مانعی بینی کریمه بد حالی رسید و کشتی درین موق بجای رسید که می دانیم که گایم در راه از کدام  
جانب است شیخ قدس سره برخاست و میان مبارک بیت و جب یعنی جوی که کشتی را انداخت مبارک گرفت و فرمود  
همینا برانید در حال نظر کردیم دیدیم که بر ساحل دمر می کشتی بر سرین کنت اردبیلی پیرون رو و الا من پای پیرون نهادم و پیرون  
آدم انگاه جماعت تمامت بلا پیرون آمدند **شعر** کشتی این دل که در یای ثرف انگذده ایم کی شودی باد امر و اختیار را راه  
باشد کشتی محسوس و مرسی لجه وجودی زما **باشدش توفیق ما هم فکر هم باد بان حکایت** هم حاجی علی از پدر خود  
پیر نجیب روایت کرد که بوقتی که شیخ زاهد قدس سره شیخ صفی الدین را قدس سره بر آغز فرستاده بود در مراده عارف نامی  
بود و او را دختری ده پرده بود در غایت صباحت **شعر** بیضا لم تفر با الشمس الضحی **عذر او لم تطیبت ولم تترجعه آن دختر را**



بجای نكاح نام ز شیخ کردند و در نكاح شیخ آوردند و شیخ را وقت مراجعت بود و سپس حضور مبارک شیخ را بدینا رشتی  
او بر افروخت و غنیمت کرد کسی بپشتاد که دختر را تسلیم کند عارف گفت بجواب که بیت روز مهلت میخواهم که شیخ توقف  
فرماید تا تسلیم کنم **ششم** بخش چون دولت روز مراد از دست چنین کج بنا دانی داد شیخ تقدیر پس سر  
بجواب فرمود پست سال مهلت دادم و چون جان من بخود مبارک شیخ زاهد تقدیر پس روح پرور از کرده است چشم من از برای شما  
بکار نیاید و حال قدم در رکاب آورد و مراجعت کرد و مولانا غفر الله عنہ رحمت الله علیه گفت ترک وی کردم و تسبیح وی کردم بعد از  
مذلل جوانی خطبه او کرد و بوی عتد کردند هنوز بهسم نارسیده آن دختر و آن جوان و عارف و اهل و عیال او عجب برونه و برافرازدند  
**ششم** رقصی امر او جفا القلم و فیما قضا ربنا ما ظلم **حکایت** پیره موسی قره منقلی روایت کرد از پیره محمد  
دارودی رحمت الله علیه که شیخ زاهد را تقدیر پس روح پرور سترخی بود که بوقت که عمارت آن بایستی کردن سی مرد در کار بودند تا عمارت  
آن کند و هر نوبت کاری از برای آن سی کس بکشدی تا عمارت کردند و بیتی کا و بکشد و اسباب آن بساخت که با مداد آن سی کس  
بجارت کردن روند و نماز خفتی شیخ زاهد تقدیر پس روح پرور میان جماعت بکلمات مشغول بود شیخ صفی الدین پیل برداشت و تنها  
بدان سترخ رفت که پس و سامان عمارت کردن پیدا کند و در کار استاد و مشغول شد بیک ساعتی نجوم چون نظر کرد آن کار  
سی مرده تمام کرده بود و با تمام پسیده از انجا بازگشت و شیخ زاهد هنوز در کلمات بود پیل از دست پنداخت او از افتادن پیل  
بسم مبارک شیخ زاهد پسر فرمود صفی کا تمام کردی گفت بلی شیخ زاهد گفت یعنی تو تمام کردی که پیل انداختی باید آدم مردم چون  
کا تمام دیدند اسباب از ادب عوت بساختند و طالبان دادند **ششم** کار کل چون ساخت کار کل بر آسان بود  
خطه غیر از یک دست از یکسان بود **فصل هشتم** در استخلاف شیخ زاهد تقدیر پس روح پرور شیخ صفی الدین  
تقدیر پس روح پرور و اجازه توبه و تلقین دادن **حکایت** شیخ صدر الدین ادام الله بر که گفت چون شیخ زاهد آثار انوار  
جانیگری و آثار جاوید ارشاد و جیاه شیخ صفی الدین واضح و لایح دید کلی تحت و کلی تحت بر استغلائی لوی رتب او تربیت مردم  
مصرف کردند و عرض سجاده و تلقین دادن بروی میفرمود و او تواضع در قبول می نمود اتفاقا در آن وقت از مراد جمعی دعوت  
شیخ زاهد کردند و طلب آمدند تا بدینجا رود و ارشاد و تربیت خلایق کند و چون شیخ زاهد را اتفاق بر اعه رفتن نیفتاد اشارت  
بشیخ صفی الدین فرمود که تراجم مقام من می باید شدن و بعضی من مراده رفتن و تربیت خلایق کردن شیخ صفی الدین گفت من  
نیم رو پستانم من از کجا تربیت خلق از کجا راه و مقصد من تابع شیخ پیش نیست **شعر** قال الا قبح ما یک جلد  
و اما لا اخو دارک جنتی شیخ زاهد فرمود صفی حق تعالی ترا بخلق خود و فرمان حق تعالی چنین است که ترا انجامی باید رفتن  
**شعر** و اصبحت معشوق القلوب با سرتا و ما ذرة فی الکلون الا قلب شیخ صفی الدین گفت من جیز نیام  
و انجا مردم داشتند باشند و من با ایشان بجای نذاکم کردن شیخ زاهد فرمود صفی جوکان تمامت منافقان شکستم و کوی در  
پیش تو انداختم کعبه طرف که خواهی کوی می زن که میدان تراست مرا نشستن در کج مکن بود ترا مکن نباشد و کعبه طرف ترا

دعوت کند باید که اجابت کنی و مردم را دعوت کنی و توبه و تلقین بدی که این رتبت و تربیت و مراد ارشاد حق تعالی بود داد  
**ششم** شمس سوار عرصه میدان ملک دل تویی چون جوکان سعادت کوی دولت برده خیر و اقامت دار الملک  
این معنی تویی کین سر بر تربیت و این تاج رتبت برده پس شیخ صفی الدین را بطرف مراده روانه فرمود **ششم**  
هدایت در رکاب او روان شد سعادت با عنایتش هم عنان شد و چون در ولایت اردبیل میگذشت گفتند در پیش  
از ناحیت اردبیل مولانا شمس الدین نامی است که در اتفاق مطلق العنانست و بدین صوب بیکس از طالبان می یار در رفتن  
و آمدن و از دست تحت او که بعد از جراحات اللسان بسک یا این طایفه می گوید صواب آنست که شیخ بطرف ویرست حرکت  
کنند تا آنکس را بناید دیدن و سخن او شنیدن که مودی با گفت و کوی کرد شیخ فرمود که اگر بمنزل او راه کشایم باقی منازل چون  
کشایم عنان صوب پرستی بگردانید و انجا نزول کرد و در مسجد دید رفت بعد از ساعتی مولانا شمس الدین در آمد و سلام نکرد و در محراب  
رفت و در رکعت نماز گذارد و در نشست در روی بر سجده و هیچ کوزه سخن و القات نکرد بعد از طول مسجد سوالات امتحانات آغاز  
کرد و نسخ جواب جواب میفرمود و او بجز جوابی که بشنید تقدیر بادب باز پس خریدی تا جند انک از آن بالانشینی نشیب تواضع  
پسید **ششم** مرغ وحشی غایت آید بدام صید تو من هم شود نا کام رام شیخ فرمود مولانا خلوتی کن  
تا سخن جند که خلوت توان کنتن و شنیدن بشنوی مولانا شمس الدین خلوتی ساخت و شیخ انجا برود دعوت کرد **ششم**  
آفتابش چون درون خازن یافت باطنش نور هدایت باز یافت و چون افعال این طایفه بدید و اقوال بشنید توبه کرد  
و نقاش بوفاق مبدل شد و بکارش مشغول گشت و صاحب وقت و معامله عالی و کرامات ظاهر شد و کارش بجای رسید  
که چون در بغداد وفات یافت و حال الدفن شیخ صفی الدین بر شرف قبر او ایستاده بود و چون ویرا دفن کردند آوازی شنید که هذا  
ولی الله هذا ولی الله **ششم** نور که بهشتیاب ولایت دادند از سایه ارباب ولایت دادند و چون شیخ  
صفی الدین بطرف مراد و گرم و دشت رود رسید بعضی از مردم دیدند غارات خلالات و ظلمات جهالت منور در هوای  
مهر پس بعضی دعوی شیخ محمد کجی رحمت الله علیه میکردند لیکن از جاوید استقامت او خوف شده بودند و در توبه بدعت حیران شده  
و بعضی دعوی مریدی علی تاوری میکردند و در وادی خلالات سرگردان مانده و ازین و مرد حجاب محرمیت و حرمت شرعی از میان  
برداشتند و خلالات و بدعت را در ویشی و سنت پنداشتند و در سماع زن و مرد با حد کمر هم رقص شده و از برای یکدیگر در جود  
آمده و ظاهر ارباب طبایع و باطن از اصحاب ابال **ششم** آراسته جامه جو کور گفتا پرون حد نقش و اندرون ظلمات  
شیخ تقدیر پس تر بلطف مواظط و عطف زواج و چسب افعال و محاسن اقوال مردم را تربیت و ارشاد میفرمود و در طریقی مستقیم  
می نمود و مردم بسیار توبه و تلقین میکرد و مردم مراده همچنان قدم در راه خدا نهاده توبه میکردند و تلقین میکردند **ششم**  
آزاد کنایت ازل بود بکار می یافت سعادت وصال رخ یار و در آن وقت در مراد کلیسایی بود از انجا آواز ناقص  
بگوشت مبارک شیخ آمد فرمود این چیست گفتند ناقص است فرمود ایشان چیزی فرو گذاشتند و بگوشت را بعد از سه روز الحی باید



و جالبی آن دید را بقیل آوردند و حجه آئینه نماز همه را در آنجا گذاردند **شماره** رایت دین الهی شفی فلم یضع الی الشریة  
هذک ثاره و هتک دین الباطنیة بعد از آنکه لطف و آیتها الاستار روزی جمعی عظیم بود و مولانا النور العلام نظام الدین  
عبد الملک رحمه الله که از غول علای زمان بود در آن مجلس حاضر بود و در باب تلقین ذکر شبیه می گفت که چون لا اله الا الله گفتن خواه  
تلقین و خواه بغیر تلقین هر دو یکسانست چه مرد لا اله الا الله میگوید و این سخن چه معنی دارد که اگر تلقین شیخ گوید سلاح دفع شیطان  
و نفس باشد و اگر بغیر تلقین شیخ گویند متاب شوند اما سلاح نباشد و مولانا غزالدین مرا غی رحمه الله که از جمله علما و اعیان بود و هر چه  
از جواب می گفت مولانا نظام الدین عبد الملک را تسلی نمی شد و چون مجلس با او سپید میباشست بطویل انجامیده بود و مولانا نظام الدین  
عبد الملک بخانه رفت روز دیگر چون بجهت شیخ قدس سره رسید گفت شیخ حق آنست که شیخ میفرماید و در تاثیر ذکر تلقین در  
بایت است و آن شبیه من مرتفع شد شیخ فرمود چون مولانا نظام الدین عبد الملک رحمه الله علیه گفت چون مولانا نظام الدین  
عبد الملک چون بخانه رفت امامی دمی باید و از من اجازه عقد بلاولی درخواست من او را اجازه داد پس در آن مایل کردم که چون  
این کس عقد نکاح می داند کردن اگر اجازه و اگر نه و خلیفه ایجاب و قبول مع اجازه و بلا اجازه یکسان خواهد بودن و چون بی اجازه  
گفت باشد آن عقد صحیح نباشد و اگر با اجازه گفت باشد صحیح باشد و حال آنکه این اجازه از من میخواست که بتولیت ترک متولی این امر  
و مقصدی این متولی شده ام پس بقیاس جلی ظاهر شد که ذکر از سر تلقین شیخ گفتن که نواب و نائب صاحب غیر از صلوات  
علیه و دفع شیطان و هر چه پس نفس موثر باشد و بی تلقین موثر نباشد **شماره** شیخ از پیام حکم که حکم سیاست را بسزد  
نفس کین باشد موریات بسزد و چون شیخ قدس سره بعد از دعوت و تربیت مردم مراجعت فرمود هر چه از تحف  
و هدایای صواب اعتقاد در ذیاب و ایاب که بخدمت شیخ آورده بودند تمامت را نقد و آماده داشت بخدمت شیخ زاهد آورد  
و هیچ چیز از آن جزوی از برای نفس خود قبول نکرد شیخ زاهد را خرید القعات درونی و بیرونی شد با شیخ قدس سره که استعلا  
رتبت او در تربیت مردم دید جمعی از اصحاب اغراض زبان طعن در حضرت شیخ زاهد بکشیدند که صفی شیخی میکند و بر سجاده می نشیند  
و توبه و تلقین می کشد **شماره** شیخ صلی الدین گفت بی حین است توبه و تلقین میدهم اما با اجازه میدهم و دل تو  
کواه است و آن جماعت حیا دارند و چون این سخن بشنوند دست در محاسن خود زدند و بر می کنند و در روی  
می انداختند پس شیخ زاهد فرمود بی من اجازه داده ام و میان من و تو فرقی نیست و این مرتبه و شیخی هدایت داده است  
ببارکت باد **شماره** زید الحامد بن بنی فادان و سخن علی الصاف لا تزول و یقولون الخلاف و لا نبالی  
اذا صح الهوی و تخلف قیولوا پس شیخ زاهد پرسید صفی آن قوم را و آن فواجی را چون یافتی شیخ قدس سره فرمود  
همه مردم نیک اند و همه صاحب اعتقادند شیخ را بجهت طرف خلیفه می باید فرستادن تا مردم را بدین دعوات دعوت  
کند شیخ زاهد فرمود کرام را فرستیم گفت اخای پیمان و موفق الدین و کمال الدین محمود و اخای جبرئیل و امثال اینها  
هر یکی را بشهری و طرفی می باید فرستادن شیخ زاهد بخواند **شماره** چو شروه مرزوان بی نام من بی

یعنی اگر دوست ولایت دار باشد نام من باشد صفی من بخیر نیستم که بدیشان تفویض این کار نمی کنم لیکن ایشان لایق این کار  
نیستند همان بهتر که درین خاستان باشند این کار را حق تعالی بخود داده است و ترا خلق نموده و این قیام بر بالای است  
ببارکت باد **شماره** رفع ظلمت را بخلق حق نمود روی خورشید جهان آرای توه دست تقدیر سعادت بریده  
ظلمت ارشاد بر بالای تو حکایت ادام الله برکت گفت توبتی در کشت تاسی محمودیه نام مردی بود کار کرده و ریخ برده  
بخدمت شیخ زاهد زبان طعن و سعایت برکناد و سخنانی شوش آغاز کرد که صفی مرید از برای خود برد و اکنون مرید و مراد  
و تربیت و ارشاد اوست و توبه و تلقین میدهم و خلیق متوجع شدند و تحف و هدایای طالبان از برای خود قبول میکنند و درین  
کار در کارخانه که استعلال خود کشاد شیخ زاهد را بجهت بشریت تغییر مزاجی نسبت با شیخ صفی الدین در خاطر مبارک می افتاد  
و حال آنکه شیخ صفی الدین طالبان را دعوت بخدمت شیخ زاهد میکرد و از هدایا و تحف هر چه آورد می پذیرفت و شیخ زاهد  
بیکر می یا انگ پس نفس خود بخدمت شیخ زاهد بر روی و هدیه خود با هدایای طالبان خلط می کردی بلکه جداگانه بر روی شیخ  
صفی الدین بخدمت شیخ زاهد پرسید شیخ اگر آن خاطر دید اتفاقا آن محمودیه و آن جماعت صواب اغراض از پرورد خلوت است  
بودند و کلمات عتاب آمیز شیخ زاهد با شیخ صفی الدین می شنودند که شیخ زاهد عتاب می فرمود و مدتی می نمود شیخ  
صفی الدین گفت دل مبارک شیخ دایم که گواهی دهد قبول کند که من بخلاف شیخ مرید از انجود دعوت نمیکنم و بخلاف شیخ  
دم نمی زرم و محورات و تحف طالبان را بجهت خود نمی پستانم و خود را کینه در پستان زاده می دایم و اگر توبه و تلقین است با اجازه  
شیخ است شیخ زاهد قدس سره روح فرمود بی اجازه من داده ام و حق تعالی این کرامت و منزلت نبوده است و حق تعالی  
تست و مبارکت باد آن جماعت چون این سخن شنیدند رقم یا پس بر خاطر کشیدند و گفتند ظن ما چه بود وجهی شوم در میان  
ایشان سخن ناز عاشقی و معشوقیت **شماره** ای خوشایین عاشق و معشوق که سر وقت راز عاشق اندر جان مبارک  
دلبر اندر جنگ دوازده زن هم در دیار و شوق و تسلیم در خوا زن هم آیین جان بخش و عتاب دکنواز  
ولایت شیخ صفی الدین محمودیه چون از انجا باز آمد و بخانه رفت همان ساعت بامداد خود جنگ و عیده آغاز کرد و سرانجام بگشت  
مادرش بر خوات و متع خن آلود خود ببرد و در پستان خلوت شیخ را بدانداخت و فریاد بر آورد شیخ زاهد بر محمودیه  
غضب کرد و او را مجبور کرد اندو کار و احوال او بر پوشیده شد و از آن حالات مجبور شد و مدتی درین بگذشت محمود که در جموع  
اصحاب می گشت و طلب شفاعت می کرد و هیچکس را قدرت شفاعت نبود **شماره** زید بن زبیر بن جابر بن ابی سحبه  
وین حادثه اش ز کرده خویش پرسید عاقبت با خود گفت اگر کار من کشاید این زمان از پیش شیخ صفی الدین بر آید  
بس برخواست غبار خجالت بر روی نشسته و از ندامت دل شکسته و بخدمت شیخ صفی الدین آمد و از شیخ قدس سره  
طلب شناکند شیخ بخدمت شیخ زاهد قدس سره روح آمد و در استعفا و اعتذار محمودیه شفیع شد شیخ زاهد شفاعت  
شیخ قبول کرد و شیخ محمود را بخدمت شیخ زاهد آورد و شیخ زاهد عفو کرد **شماره**



فهم یکنون الفعول عن کل مذنب و یجملون الفهم عن کل غارم و در طریقت جان است که کسی که از جو حاصل شود جنب طریقت  
کرد باز او را تجدید غیبی فرمایند پس محمودیه برخواست که توبه کند شیخ زاهد قدس روح اشارت بشیخ صفی الدین کرد پس نزد  
که محمودیه را توبه بدو و شیخ صفی الدین از ادب تقاعدی خود و استبعاد می کرد و شیخ زاهد مبالغه می کرد شیخ صفی الدین میگفت  
بجنور پادشاه دیگر پادشاه بجا باشد شیخ زاهد قدس تره از سر حدت گفت باز من می گویم توبه بدو میگوید پادشاه گفت وزیر  
گفت ناچار شیخ صفی الدین قدس تره محمودیه را توبه داد پس گفت بسبب شیخ زاهد که شخص تلقین بدو بدو باز شیخ زاهد قدس تره  
گفت تلقینش بدو شیخ صفی الدین قدس تره گفت که در حضرت سلطان من بگویند تلقین هم باز شیخ زاهد عذرت فرمود که باز من  
میگویم تلقینش بدو شیخ صفی الدین تلقینش بدو محمودیه را انکار با عقاید و اتفاق بوفاقی مبدل شده تا آخر عمر برین استقامت بود  
و میگفت که من ابرو باز خود شیخ صفی الدین ام و حق نعمت شیخ فراموشش نکردی **شعر** غرق بحر شمشین و دوست  
هر که آزاد جهان بنده اوست **حکایت** ادام الله برکت گفت نوبی اصفه کیلان ملک احمد دعوت شیخ قدس  
کرده بود و مولانا امین الدین حاجی بلخ تهریزی رحمة الله که از بخاری زمانه بود بکیلان بود و در آن مجلس حاضر و کلمات شیخ زاهد بسبب  
رضا شنید و طریقی این طوائف دید و حمیده و پسندیده داشت و در اثنا کلمات از شیخ زاهد القاموس کرد که شیخ چون انجام دم  
صادق و صاحب ارادت می باشند و میخواهند که توبه کنند شیخ اجازه دهد تا من بدیشان توبه و تلقین هم شیخ زاهد  
قدس تره خاموش شد و این معنی مکرر کرد و ابرام عظیم خود آقا شیخ زاهد از سر خود و طالت فرمود که او مرد و بدو چون  
جلسه باخو رسید شیخ صفی الدین قدس تره بجزرت شیخ زاهد رسید شیخ زاهد فرمود صفی دیدی که این مرد عجله و ابرام  
اجازه توبه و تلقین از من پسند شیخ گفت اجازه میدی که آن اجازه از او باز پستانم فرمود بلی مصلحت باشد پس شیخ صفی الدین  
پیش مولانا امین الدین رفت و بر او بدو بر صفت نشسته گفت مولانا سوالی دارم گفت فرمای که طالب که خواهد تحصیل کند  
اولش حب باید خواندن مولانا امین الدین گفت اول آنست و تصریف و نحو شیخ فرمود اگر بتدی که گفت و صرف و نحو خوانده باشد  
توان بوی اجازه کشف خواندن دادن مولانا امین الدین گفت نه باز شیخ قدس تره فرمود که اگر یکی خواهد که بکعبه رود بی قطع  
مسافت طریقی بکعبه توان رسیدن مولانا گفت نه باز شیخ گفت اگر تقدیر بکعبه رفت و حج بگذارد بی انگ را و بگریید و تحقیق راه کند  
میر حاجی تواند کردن و دیگری را بکعبه بردن یا نه گفت نه پس گفت چون کشف خواندن و مقدمات علوم ممکن نیست و میر حاجی  
مسافت زمین بی تحقیق معالم را و صورت نمی بندد این طریقی طریقت و تصوف و سلوک که اعظم طرق الی الله است بی مقدمات  
تجاسات و ریاضات و مجاهدات توان حاصل کردن و پیشوا شدن مولانا امین الدین گفت نه غرض چیست شیخ صفی الدین گفت  
با ابرام و مبالغه از شیخ زاهد قدس روح اجازه بپستاده و حال انگ در معاوض جان ربای بیابان ریاضت قدم نهاد  
و در مهالک محاربه نفس و شیطان نا قناده و در بون جان که از وجود خود را نگذاشته و از دریای تصوف طهارت ساخت  
میخواهی که خود را هنوز قدم بر قدمه اول نهاد بر در و علیا آری چگونه میسر کرد **حکایت**

و آن جنات الامور مشوبه بمستودعات فی بطون الاسا و در چشم بسته رهبری را کی سرده چون دل نا خورده از خون جگر  
سر زانما ساخته در راه او کی برد این راه سر بازی بسره بس مولانا امین الدین گفت حب می باید کردن شیخ صفی الدین گفت  
بگو که باز دادم مولانا امین الدین گفت باز دادم شیخ گفت من نیز باز پستاندم و در فعل بنادم و در حال برخواست و بیرون  
آمد و دیگر سخن نگفت چون بجزرت شیخ زاهد رسید پرسید که صفی چه کردی گفت باز پستاندم گفت کو گفت در فعل بنادم و فرمود  
نگاه دار که حق است **شعر** کنج دولت که ازین سخن اسرار بوده حیف باشد که بنا اهل بتاراج شود که راند و صرف  
پسینه می دار نگاه **حکایت** کان بسروقت شهنش بر تو باج شود **حکایت** ادام الله برکت گفت شیخ قدس تره  
فرمود در واقع دیدم که شیخ زاهد را قدس تره آسپایی بود که آن آسپایی تیز و سرعت آرد میگردی بار آسپایی دیگر دیدم  
ازان خود که از او آرد بسیار حاصل می شد چنانکه آسپایی پر می شد و از دور و دیجا و روزن بیرون میرفت و در عالم ازان پر می شد  
**شعر** کف دولا ب فلک بر کام خود گردان کند آسپای دین برین قطب زمان دوران کند و از انجا می آید  
برشته که بیرون کلخوران در مقابر است شیخ زاهد را قدس تره روح می دیدم بران بسته سوار بر اسب سپید پستانده و کلاه  
مغولی بر سر نهاده و خود را نیز دیدم همچنان سوار و کلاه مغولی بر سر و شیخ زاده جمال الدین علی را دیدم رحمة الله علیه در پیش شیخ  
قدس تره پستانده و کلاه بر سر نهاده شیخ چون از انجا دور می شدیم شیخ زاهد قدس تره روح آن کلاه از سر من بر میگذاشت و بر سر  
شیخ زاده جمال الدین علی نهاد من دست کردی از سر او برداشتی و بر سر خود نهادی باز شیخ زاهد از سر من بر می داشتی  
و بر سر او می نهادی من باز از سر او بر گرفتم و بر سر خود نهادی و همچنین مکرر می شد عاقبت شیخ زاهد میفرمودی که با صفی  
جاری باشد که این کلاه ازان اوست و پیاز روی خود برده است و بر من مقرر می داشتی **شعر**  
این کلاه نیست لایق جز من **حکایت** سرفرازی تاج دانی سرور **حکایت** ادام الله برکت گفت از جمله افتاد  
شیخ زاهد با شیخ صفی الدین قدس تره روح از جمله امارات تعویض سجاده یکی آن بود که روزی شیخ در حضرت شیخ زاهد  
بود شیخ زاهد فرمود که شیخی باشد و او را مریدی صاحب کمال باشد که بر تبه برسد که مقام شیخ ازان او باشد شیخ صفی الدین  
گفت در دل خود گفتم که آن شیخ شیخ زاهد باشد و آن مرید من باشم پس فرمود که شیخ دختر خود نویسد و در ازان دختر  
فرزندی شود که جای و جاه و مقام پدر و جد او ازان او شود من در دل خود گفتم من نیستم ملک مولانا غم الدین او نادمی است که  
شیخ را دختری در جلال اوست و جرم کرم که آن مرید که قائم مقام شیخ گردد و داماد شیخ باشد مولانا غم الدین است  
**شعر** قال راجون قرعة خیر زدم این رقم بر دفتر غیبتی زدم بعد از ان بخدمت مولانا  
غم الدین مکررم و شیخ زاهد قدس روح بنور و الداء سید عالم الاقطاب و المحققین حاجی شمس الدین را نخواسته بود و مدتی  
درین آمد در حالت مناد و سالکی توبه با شیخ زاهد قدس روح دختر چهارده ساله از انخی پلیمان خواست و از دختر و بر سر  
در وجود آمد سیده المطهرات ثانی فاطمه و سلطان الاقطاب حاجی شمس الدین رحمة الله علیها **شعر**



یکی در برج رفت مجبور شود - وین یکی در صدر عصمت محض نور و اتفاق شرفا شاه خستار از آن وقت داعیه آن شد که دختر خود را  
بشیخ صفی الدین قدس پس نزد پدرش بختیاریه چهارده هزار دینار بفرستد و هم و چون بریده که از محصول مزرعه آن چندین  
تغاریج حاصل می شود می دهد هم اگر شیخ صفی الدین قبول میکند و شیخ زاهد قدس روح بشیخ صفی الدین فرمود که صفی شرفا شاه  
ازین داعیه مست که دختر خود بفرستد و بدین مال ملک میدهد و بدین بیکوی شیخ کت مراه وجود و اختیار است اختیار شیخ را  
اما شرفا شاه بادشاه است و من در ولایتش من او را بکنم شیخ را بدین قدس روح فرمود آری صفی او را کجا برود و لایق توفیت  
من لایق تو کسی دیده ام بی لیاقت را بتو ادم زنی و ترا از وی فرزندی شود صاحب کمال و تکمیل که جاو مقام من و تو از آن او خوا  
بودن **شماره** در مدار کاف و نون مای بود - بر سر از تخت دل شای بود طالبان صافی درون از سر ذوق  
در صفای مای هوی و پیغام اندن هم در آن مجلس ایجاب و قبول میکنند و عقد بستند و شیخ صفی الدین را متحقق شد که آن مرید است  
و بر اویت دیگر گفتند که در آن حالت شیخ زاهد قدس روح قیامی کرد گفتند شیخ سبب قیام چه بود فرمود که فرزند آن که صفی را از  
بی لیاقتی فاطمه بشود بر من عزم کردند از برای آن فرزند صاحب کمال قیام کردم که قیام مقام من و صفی خواهر بودن و بر اویت دیگر جانت  
که شیخ صفی الدین فرمود که آن فرزند که شیخ زاهد در حالت عقد از برای او قیام و تواضع کرد صدر الدین است **شماره**  
لبت لبس الفخ فی صلب آدم - فانیته الا الیک المفاخر **حکایت** ادم الله برکت گفت که شیخ قدس  
فرمود روزی در حضرت شیخ زاهد قدس روح نشسته بودیم جمعی بیا آمدند و ناری بسیار آوردند و صفوة المطهرات بی بی فاطمه  
رحمة الله علیها در حالت طفولیت اینجا بود و آن نار را در دخیل نهاده و کتف می کشید و ترش را از شیرین جدا می کرد و کتف  
میدانی که ترش کد ام است و شیرین کد ام شیخ زاهد قدس روح فرمود او فرزند شیخ است داند و در سر او دولت بلند است  
باید که او را نیک محاطت کنی که سخت دولت مند است پس چون احتیاط کردیم مجموع را جان جدا کرده بود که میسج یکی بدان دیگر  
نیامخت بود **شماره** دولت جو قناب از رخ اقبال کشاید - در آینه صد صبا روی نماید **حکایت**  
ادم الله برکت گفت چون مرتبه شیخ قدس پس نزد اهل طاعنی یافت و شیخ زاهد را قدس روح با وی مرید اعطای بود و تربیت  
می فرمود و میخواست که سجاده ارشاد و تربیت بر حسب ان الله یا مخرجکم ان تؤدوا الامانات الی اهلها شیخ صفی الدین  
ارزانی فرماید جماعت معاندان شیخ صفی الدین قدس پس سر برین معنی رنگ می بردند و هر یک از خویشان دعوی میکردند و از  
آوازه استخلاف و خلاف می گوشتند و می گفتند که شیخ را باید که سجاده ارشاد بفرزند خود ملا المصباح جمال الدین علی هدایت  
که مرد سپیدریش است و شیخ زاده و بصوف کالات تصوف و شیخ دایم تربیت صفی می فرماید و مردم متوجه او شدند و چون او  
دولایت خود شیخی کند این خانه و خاندان از رونق شیخی خال ماند و ما میخواستیم که شیخ تربیت فرزند خود فرماید تا شیخ  
در خانه دان شیخ باشد و درین معنی با شیخ زاهد قدس روح میسأل می نمودند چون شیخ زاهد این سخن بشنود فرمود که در شل گفته اند  
نا بیاراجه خوشتر از چشم پنا مرا نیز همین می بایست لیکن موافق مراد الله می باید بودن پس خواست که مراتب مرد و باز نماید و این

از عقیده ایشان بکشاید پس فرمود که خلوت علی کجاست گفتند در جنب خلوت شیخ باز فرمود که خلوت صفی کجاست گفتند رکنار  
دریا و بعد صاف تا خلوت شیخ صفی الدین قریب نیم فرسنگ بوسه فرمود که مرد در آواز هم تا شاید او را کلام را آواز  
دهیم گفتند شیخ حاکم است شیخ باو از کت علی و مکر کرد هیچ جواب نیامد پس آواز داد صفی جواب آمد بیک و آن جمع  
بجمع بشنیدند **شماره** و نو نداد جیبی تربت ریشی - غلبت نفس بر دخی روح نفسی و در حال شیخ صفی الدین را دیدند  
قدس پس الله سره که از سر است جمال تمام در آمد **شماره** آن کوشی که او ندان جانان بشود - این کوشی مراد از میدان بود  
لیک و بی بجم شراب ازلی - در جام صفایش قدح جان نبوده - شیخ زاهد قدس روح فرمود که صفی کجا بودی گفت در  
خلوت کنت چرا آمدی گفت شیخ زاهد فرمود بدان سبب آمدم گفت آواز من شنیدی گفت بل شنیدم شیخ زاهد گفت در وی با  
جماعت کرد که آنج مرانظر با انت صفی دارد که جمال الدین علی در جنب خلوت غافل می باشد و نمی شنود و صفی مقدار نیم فرسنگ  
دور می شنود و در میان ما معالقی و قوتی باطنی است که او یا زوی خود حاصل کرده است اگر ما با او نظری است بدین سبب  
و بدین واسطه است که بدین سان حاضر است و این عطا حق تعالی بوی داده است و حق اوست شما می خواهید که مرا خاین گردانید  
و درین امانت خیانت نکنم نتوانم کردن پس ایشان بقصور اعتراف آوردند و قسم لاف بستند و ان الفضل بید الله و توبه  
من ذنبا ذلک فضل الله یؤتی من یشاء **شماره** هر که این شیخ عشق اندر ازل افروخته شد -  
سبح جانش را سماع این ندا آموخته شد - دانک بوی مجر شش ارواح خواهد تازه کرده - صد هزار شش با هر عود و نکر سوخته  
و دانک خواهد شش کلاه خروسی بر سر نهاده - این قبا بر تن جانش روز پیشین دوخته **حکایت** امیر عرب بودی روزی  
شیخ زاهد و شیخ صفی الدین را قدس پس ابراهیم را بکار می فرستاد و در عقبش نظر کرد و گفت بخدا بخدا چه صفت  
از حق تعالی بخواست خدای تعالی از وی دروغ نداشت **شماره** چون وی از زهد عبادت خواست داد - حق تعالی  
داد و بر ابراهیم حراست **حکایت** ادم الله برکت گفت شب عید بود و جماعت معاندان شیخ صفی الدین قدس پس  
با جدی فکر کردند با اتفاق که ما فردا وضع کنیم که صفی را مجال قصدر جلوی شیخ زاهد قدس روح نباشد چون با صبر و ظاهری  
شیخ زاهد کفوف بود شیخ صفی الدین دایا در جلوی مبارک شیخ زاهد می نشست و مردی را که می آمدی توفیق میکردی و سخنها  
با مردم می گفت و عادت اعیاد بحضرت شیخ زاهد قدس روح جان بودی که هر که آن روز مقصد ر بودی و در خدمت شیخ  
بصد نشستی خادمی آن روز اتباع او را بودی و اتفاق کردند که شیخ صفی الدین را آن روز مجال قصدر دهند و اتباع شیخ را نیز از  
از دیلیان مجال خادمی نباشد و چون با مدد عید شد تختی که یک صفت شیخ زاهد قدس روح بر لب دریا نهادند از برای تعیید و از  
عید آنجا رفتند که از از دهم مردم مجال نماز در خلوت سرای نبود و چون تخت نهادند شیخ زاده جمال الدین علی روح الله علیه و آله  
جلوی تخت نشست و مولانا بونقی الدین بر جلوی دیگر تا چون شیخ صفی الدین بایست مجالس باشد و اتفاقا شیخ صفی الدین را  
و بی پس بزرگ بر کف پای مبارک بر آمده بود خیالک مجال پای بر زمین نهادن نداشت و در خلوت نشسته بود و طایفه







وخیر الابرار شیخ شهاب الدین محمود تبریزی اسپنج اعلی شایب رضوانه و او از معدن الرموز و مخزن الكنوز ابی القیام **الدین**  
السجاسی طیب اعلی و نور مبین و او از قطب و ادب الاولیاء و الاصلیاء **قطب الدین** ابوبکر الابرار تقدسه الله بآثاره و رضوانه  
و او از اسرار الابرار و الاشیاء **ابو نجیب** السیر و روی نور اعلی و عظم رسد و او از عم خود کاشف الایستار  
فی وجه الاسرار **قاضی و جیح الدین عمر البکری** سقاء الله تعالی من ریح قریب و او از ابد خود عثمان المعانی فی المعاملات **محمد**  
البکری اسکنه الله تعالی اعلی فواد پس خواجه و او از لسان القدس بن قتیان الانیس **احمد سود** دینوری افاض الله تعالی علیه صاحب  
مواهب و او از حاکم پس الاولیاء علی اعدال السبل کیش الحبل **عشاد** الدینوری که الله تعالی من حل الرضوان و او از  
تسبیح الطایفه بلاتفاق و تسبیح الطوائف فی الافاق **ابو القاسم جیدین** محمد بغدادی رضی الله عنه و ارضاه و او از سری المراتب  
فی الکمال و منی المواب فی الکمال **سری بن المفلح** السقطی در الله ارواحه و طیت استباه و او از اعرف العوالم فی المعارف  
**معروف** الکرمی اسکنه الله تعالی حضار قدس و مناظر انب و او از ترخان الحقایق فی الرموز و الدقایق **دود** طایس من الله  
تسبیح رضاه و او از محبوب ارباب القلوب و کشف رموز الغیوب **جمیب** العجمی از الله که کو پس الرضوان و او از الکمال و او  
از نجب اهل زمانه و اخیر اقربان او **حسین** البصری روح الله ارواحه بر واج نسایم قدس و او از مرقم عوده شریعت و منظر اعلام  
طریقت و صاحب اعلام حقیقت صاحب تکین سر برضرت خدای و ملک تاج سلطنت پیشوای و روحانی امیر المومنین **علی بن ابی طالب**  
کرم الله وجهه **شعر** اذا ما قتلتم و مدت قتلتم تراب من نعل بن تراب و هو البکاء فی الجواب **کن** هو الضمک  
فیوم الحزین **دود** او از حضرت نبوت و کمال رسالت محمد صوم اذنی قد قتلتم **فک** کان قاتل قوسین او اذنی  
سمند نشین **سجکان** الدینی اسری خاتم النبیین و امام المتقین **محمد مصطفی** علیه من الصلوات اعلمها و افضلها و من الثبات  
اتقاد اکل **شعر** امین مصطفی الخیر یخبر عن کسوة البدر ذالک الظلام و او از امین و حی زبانی و موهل کتاب  
آسمانی و مبلغ مشهور پس جانی جبرئیل امین علیه السلام از حضرت عزت **شعر** هر یکی را ن ده نمایان طود را خ بوده اند  
هر یکی زین پیشوایان که شاخ بوده اند **دکال** تربیت بر دفتر ارشاد حق **نسخه** انوار حق در دین ناخ بوده اند  
و باز دین اسپناد و شجره شعب خدمت که حب فخر و توبه و تربیت و محبت منسوب می شود همچنانک **ابو نجیب** سهروردی  
از عجم خود قاضی و جیه الدین عمر البکری حب فخر و توبه و تربیت و محبت منسوب می شود همچنانک **ابو نجیب** سهروردی  
از مرشد ارشد المناجج ابوبکر النجاج رحمه الله علیه و او از صاحب الرتبة العله ابو علی فارمدی رحمه الله علیه و او از صاحب امر از  
ربانی ابو القاسم که کافی رحمه الله علیه و او از مکمل تمام معبدین سلام ابو عثمانی مغربی رحمه الله علیه و او از قدوة زمره ناجی ابو عمر  
زجاجی رحمه الله علیه و او از سید طوائف نادیه جید بغدادی رضی الله عنه و همچنان محمد بکری **ابو نجیب** تربیت و محبت از احمد اسود  
دینوری چنانک مبطور شد و حب توبه و خور از شیخ ربانی اخو منیر زنگانی رحمه الله علیه و او از صاحب الانس و الاستیاس  
ابو العباس پس نهادی رحمه الله علیه و او از شیخ کیر معج لطایف لطیف ابو عبد الله خنیف رحمه الله علیه و او از کاشف الانوار

عن استار الغیم ابو محمد روم و او از ابو القاسم جید بغدادی رحمه الله علیه و او از بقیق مذکور تا حضرت رسالت علی الصلوة والسلام  
درین منبج صراط مستقیم و دین قیوم هر یک ارشاد کرده و راه برده اند رحمه الله علیهم اؤلک الذین هدنی الله فیهما کلهم اقل  
**شعر** درشت الزناد کابر اعم کابر موصولة الاپناد بالاسناد **شعر** ثابت قدم منبج این راه هدایت  
در راه مدی را مبر صاحب ریاست سلطان الحق زمان شیخ منی الحق دین بوده **آن** مالک تحت و کلا قزاج و لایت  
**فصل دهم** در بعضی از احوال و کرامات **شیخ زاهد** قدس الله روح و درین فصل دو نوع است  
**نوع اول** در نسب و ابتدای حال شیخ زاهد قدس الله روح و نام او شیخ تاج الدین ابرهیم بن روشن امیر بن بایل بن شیخ  
بندار الکروی السجانی است رحمه الله علیهم و ما یوسف جبر شیخ و شیخ زاده بوده است و جبر مغتیب او مریدان الاشیخ بود و شیخ  
و همچنان اباعن جد پر عابد بوده اند تا بوقت شیخ بندار رحمه الله علیه و شیخ بندار صاحب دلایت و صاحب مریدان بن و النور  
**شعر** هر یکی در طیب طینت پارسای بوده اند هر یکی در زینت بادشاهی بوده اند و بادشاهی را از ملک  
جن اعتقادی با شیخ بندار شد دختر از جن در حاکم و من عقد نکاحی شرعی آورد و شیخ بندار را اذان فاجیه فرزند شد بایل نام  
و شیخ بایل را نیز همچنان طریقه شیخ بود و رعایت و طایف مشایخ فی خود تا ویرا نیز فرزند شد روشن امیر و او نیز در میر  
مشایخ طریقه رضیه داشت بن روشن امیر از دید بهر الاله که دیهی است از دیهائی که پستان کیلان متورده در عقد نکاح  
آورد و از شیخ تاج المله و الدین ابرهیم زاهد قدس الله روح در دید با و در کیلان در وجود آمد **شعر**  
آفتابی کان دو گوش دره بود نور اثر نقش عالم بدو غوده و شیخ روشن امیر در سار و د اجابت داعی حق کرد  
و بر حمت پسید رحمه الله علیه و شیخ زاهد قدس الله روح در حالت طفولیت عابد و مجتهد در عبادت بود تا وقت آنکه  
توفیقش پسید و در آن وقت مرشد الاقطاب پسید حال الدین حقه الله علیه در کیلان در مقام بوتس در دید با و او ان بود  
شیخ زاهد قدس الله روح توبه کرد و تلقین از پسید حال الدین پسید و پسید را بغیر از سر مرید نبود شیخ زاهد پیر محمد  
که معروف بود بکثرت و معنی بنفشک زبان با و بایل نامی دیگر که فرزند ان او مجاورت مرار مظهر پسید دارنده رحمه الله علیهم  
**حکایه** ادام الله برکت کت بر دامت که نسب خورشیدان شیخ المرشد شهاب المله و الدین سید جمال الدین  
بکیلان آن بود که تربیت شیخ زاهد قدس الله روح فرماید و آنجان بود که در دیر که دید که دیهی است از دیهائی که پستان کیلان البقم  
نام مردی بود که از کیلان با هر رفت و حضور مبارک شیخ شهاب الدین رحمه الله علیه دریافت و بعد از مدتی آنجا رفت  
شیخ شهاب الدین رحمه الله علیه پسید حال الدین اشارت فرمود که مرقد ابو القاسم را بکیلان آورد سید جمال الدین رحمه الله  
مرقد او را برداشت که آمد شیخ شهاب الدین رحمه الله علیه فرمود که خیالی نیز بردار و بکیلان بر که مارا در آن تربیت که بر  
دست تو خواهد ظاهر شدن **شعر** در مخون غیب می نماید کبخی کان بر هنر دست تو پیدا کرد  
در صحن وجود چشمه ثمت که آن در عصفه کایات دریا کرد و بس پسید حال الدین رحمه الله علیه اهل خود را برداشت



وکیلان آورد و مدتی در کیلان بود روزی شیخ زاهد در حالت طفولیت لوح در زیر بغل بگفت میرفت پسید جلال الدین را رحمة الله علیه  
نظر مبارک بوی در آمد لوح از دست شیخ زاهد پست شد و دست مبارک او فرو کرد و فرمود که این آن سرست که  
شیخ شهاب الدین مرانبیب او فرستاد **حکایت** شیخ زاهد را می که نقش لوح اوست در دیرپنهان دل داشت  
لقب زاهدی ویرا آن بود که نوبتی پسید جلال الدین رحمة الله علیه زمینی منبه گشته بود و شیخ زاهد را فرمود که بناگاه دغل از  
میان منبه برکنند و منبه زار و پاک گردانند شیخ زاهد هر علف دغل که بر من کند در دست او فرو می شد شیخ زاهد باز خاک فرو می برد  
انگاه هر چه بر من کند در دست زاری شد آن نیز خاک فرو می برد و قبول نمی کرد عاقبت چون این معنی پیار مکرر شد از سرخوبت  
بر زمین فرو گشت و ترک بر زمین علف کرد **حکایت** این زرد و سپیدی فرید آزار که دهه ایگ رنگ بود  
چون بخنور رسید جلال الدین رحمة الله علیه آمد حالی که نظر مبارکش بر وی افتاد فرمود زاهد خوشش کردی که آن نقره وزر  
قبول نکردی این لقب زاهدی بر وی آمد **حکایت** سرایت دیگر لقب زاهدی آن که سید جلال الدین را رحمة الله علیه  
در منازات صلیق حال عطیم می بود تا بخدی که روزی یکدشتی که قوت خازنداشتی لیکن از برای دفع خیرت محاسن مباد که  
بر حال خانه ایشان و قوف یابند با ایشان جزوی چیز مواسا کند خاشاک برنج را برنج کوب می کوفت تا چون محاسن آواز  
کو قن شنوند پندارند که برنج می کوبند و چیزی دارند و ستر این کج فقر پوشیده می داشت **حکایت**  
فقر کنجیست که در مخزن شان نبود هر که امپست که آن نبود آن بود و باب الکب پسید رحمة الله علیه اندکی زراعت پنبه بودی  
که از آن جامه خود و اهل و عیال و مریدان ساختی و آنچه از آن زیادت آمدی بمیان شهر کیلان میفرستادی تا برنج یا بشنود  
برنج می دادند و از قوت می ساختی نوبتی از آن **حکایت** پنبه قدری شیخ زاهد داد تا بمیان شهر کیلان بشار داد  
پرب و برنج داد و بردوشش گرفت که یوستر بر بخنور رسید جلال الدین رحمة الله علیه در راه چستکی دو پدا شد پشت مبارک  
با آن بشوار برنج بد خستی باز داد و استراحتی کرد یک دانه برنج از سر جوال بر کنار شیخ زاهد افتاد برداشت و در دهان  
چون خواست که دندان بران نهد و بکند و بخورد و پسید جلال الدین را دید رحمة الله علیه که انگشت مبارک بگریه شیخ زاهد باز  
آن یک دانه برنج را در جوال نهاد و خورد **حکایت** کان دقیا نیک ریعی خوا طریقی و آفر ریعی باطریقی و لسان  
چون بخنور رسید جلال الدین پسید فرمود زاهد زهدی آوردی که آن دانه خوردی خوشش کردی این لقب زاهدی بر وی  
باقی ماند **حکایت** حکم دار العزب تقدیر اذلی نام تو بر تو عهده زد و در تخت این لقب با که برزد از آنک  
نقش این از کاف و نون آمد دست **حکایت** ادام الله برکت کنت چون سید جلال الدین رحمة الله علیه در شیخ را  
قدس اندوخت این زهد و امانت و هنر دید مقبول می شد لیکن سبب کشایش و تاملی کارشش آن بود که باری پسید جلال الدین  
رحمة الله علیه در سماع بود شیخ زاهد را رحمة الله علیه و در غالب و اعتبار مخلوب شد و نیز در سماع رفت بی اختیار رسید جلال الدین

چون ویرا بخود در میدان دید و مردی لب غنچه بود و چسبم و قوی دست غیرتش سر بر کشید و شیخ زاهد را از زمین  
رهد و بر زمین زد چنانک خوش از شیخ زاهد زایل شد و بی خود بیناد و بدان اختصار نکرد دست کرد کلید از کیلان  
که کشید و بنزد شیخ زاهد می زد چنانک به جاسر مبارکش مجروح کرد و از غایت حرمت در خانه رفت **حکایت**  
ناترک سر خود بکفر تقسیم درین راه تابی سر روی پای رفت تقسیم درین راه شیخ زاهد تقدیس او و چون ازین بی هوشی خود باز  
آمد برخاست و در عقب سید روانه شد و سپر بر آستان سید نهاد و باز از خود رفت و خون از سر مبارکش بر عقه در روان  
**حکایت** سرم کرکوی کردانی که سر زین در نکر دام و هم بر آستان جان و زین در سر نکر دام چون سید در خانه  
رفت با اهل خود گفت زاهد را سخت بزدم و چه جاسر شکستم اگر از اینجا برونه آتش باشد نه دنیا و اگر زود هم آتش  
باشد و صم دنیا باری احتیاط بکن اهل سید رحمة الله علیه که پیرون آمد شیخ زاهد را دید سر بر آستان نهاد و پیچود شده  
و خوشش بر آستان روان شده پستید را از حال اعلام داد پسید رحمة الله علیه فرمود که هم دنیا بود هم آفت بر دو کارش  
تمام شد پس پسید جلال الدین فرمود تا سرش بپسند و بستند و فرمود زاهد چون سر از نکر دانی هم دنیا بردی و هم  
آفت و کارش تمام شد **حکایت** نفسی القدا و پسید متوجه **حکایت** یحی الصدیق اذ الزمان کباب ماین رایت  
کلطف لطفنا و لا بابا اذ الزمان کباب **حکایت** ادام الله برکت کنت شیخ زاهد تقدیس سره چون بدست  
حیات شد جلال الدین رحمة الله علیه در خدمت و ملازمت وی بسر برد بوقت مفارقت سید از دنیا و رحلت عالم شیخ زاهد  
و وصیت کرد که زاهد بعد از وفات من می باید که مدت پست سال بارشاد و تربیت مشغول نگردد و جامه خواب به نرودی  
و پهلوی بر زمین نهی آنکه چون جسته آب باشی خوا می که خود ایوشانی توانی رود خانه که می خوا می که خود ایوشانی توانی  
نگردد پس حق تعالی ترا بجه عالم نماید **حکایت** جشما چون رود باید کردن اندر کار از آنکه جشما چون رود کرد و رود باید  
و آنکه سدر قطره زین جز در کام صدف از کال تربیت حد کوه والا شود و چون سید جلال الدین رحمة الله علیه عالم تبارفت  
شیخ زاهد تقدیس سره بر حسب فرمان سید اتمثال خود و مدت پست سال پهلوی مبارک بر زمین نهاد و تربیت و ارشاد  
مشغول شد و بر کسی در ارشاد نکشود و خولی پس تمام داشت تا بخدی که شریکی داشت سپاهی که بشرکت زراعت میکرد  
و این شریک مجموع کار شیخ زاهد می نمود و بنفس خود هیچ که قیام نمودی و بیامدی و یک دست باستین جوقا بر آورده  
بر کنار باستان و ده شیخ نظر میکرد و میگفتی که پیر مرا کار کردن تو پس غمش می آید که کار نیکو و بد میکنی شیخ زاهد  
اب مبارک میگفتی اگر میدانستی که کار کن تو کیت از میت آن می مردی و طاقت نمی آوردی **حکایت**  
بهر یک خاک بکار آب و گل بود آن سلطان ملک جان و دل و همچنین درین حجاب غول می بود تا آن چهار سال که شیخ  
صفی الدین تقدیس سره در اردیل بود و استخبار حال او میکرد و ابتداء ظهور تربیت و ارشاد او بود و درین وقت  
حضرت سید جلال الدین را دید شیخ زاهد که توی فرمود ترا حق تعالی حبت آن پدا کرده است که تربیت و ارشاد خلق قیام



و زارین شغل بسیم ام خطیر شغول می باید شدن و شیخ زاهد قدس روح مشغول شد و چون شیخ صفی الدین قدس سره  
حضرت اور پسید اور اتنی چند معدود از بطن و اقارب مریدان بودند چون شیخ صفی الدین حضرت اور انور حضرت  
ارادت سبب استراحت نور بود حق سبحانه و تعالی نسخ الباب و ششایی بر خلایق کرد بعد از آنکه لطایف افاضی ظلت  
و حوادث گرفته بود و مردم در آن عزت مانده و آفتاب ارشاد و تربیت شیخ زاهد روز بروز در ارتفاع می افزود **شعر**  
قدمت فاقدمت العلی و المکارم و ابیت اجنان القود النوايا و اطلعت على اركان اللزراء فلا و نزلت جوا  
كان كالليل قاعه و جئت ثملا للعلی متبذله و امطرت غياکان للذی تراکا **حکایت دوم** در ذکر بعضی از کرامات  
شیخ زاهد قدس روح **حکایت** شیخ صدر الدین ادا م ابرکت کنت مرتضی اعظم سید شرف الدین رحمه الله  
گفت در وقت جاریه سالکی که صبا صبا می وزید با پدر خود مخزن العزیزه للطاهره سید ابوالقاسم رحمه الله علیه تبریز بودیم و در آن  
زمان آواره و در بدو پیستید اعظم العباد باله چسب نبی رحمت الله علیه در آن دیار و بلاد حبیبیت حدیث داشت و مردم  
سید ابوالقاسم غم زیارت باله چسب کردند و مرا نیز با خود به پیشش برد چون بدینجا رسیدیم عارضه مرض عظیم در من پدید آمد چنانکه  
پدرم از حیات من مایوس شد و بحضور مبرک باله چسب رفت و استدعای دعای کرد باله چسب دعا کرد و حق تعالی مرا شاد داد  
و باله چسب فرمود که حق تعالی او را بمن بخشیده و تحت **شعر** از شفا خانه انقاس قیامش بدعا  
شرفی داد که آن بود بقانون شفا بس پدرم روزی بحضور باله چسب رفت و ده الله علیه و مر ابا خود میرود و در حضور باله چسب ده الله علیه  
نشسته بودیم در وقت اشراق و باله چسب در سر وقت خود سر مرا بخت برز انوی حضور نهاده بود چون ازان باز آمد آغاز کرد  
و بکبر تمام با و از بکمت که الله اکبر الله اکبر لا اله الا الله و الله اکبر الله اکبر و لله الحمد  
و جبهه های خود فسخ کرده تمام بازگشاد و پایا بکشید و پشت بادیوار گذاشت و میچکس زهره نداشت که سوالی کند تا ساعتی  
براید و باله چسب ازان حالت باز آمد سوال کردند که باله چسب حالت بود باله چسب فرمود که افتابی دیدم که از کنار دریای کیلان  
بر آمد که آفاق و اطباق افلاک عالم در شعاع خود غرق گردانید و عالم از نور و ضیاء آلوده شود و برپسیدم که باله آن آفتاب حبیبیت  
فرمود آن آفتاب صاحب دلیست که از کنار بحر کیلان ظهور یابد و هر تو آفتاب تربیت و ارشاد او بر جوی جهان تاب **شعر**  
قرنها باید که تا بر آسمان کاف و نون آفتاب عرش تاب از شرق دل پدا شود تا بنور تربیت و از بر تو تکمیل اده  
چند هزاران کان جان بر گوسر و الا شود برپسیدم باله از ماکسی او را ندیدم باله چسب در جمع نظر فرمود پس بمن نظر کرد و گفت  
باله تو خواهی آمد در یافتن باید که از منشی سلام برسانی و بگوئی نوشت باد نوشت **شعر**  
فلت لا حجابی من الشیخ ضوئا و زیب و لکن فی تا و لیا البعد سید شرف الدین گفت درین مدت مدید برآمدن در تبریز  
تجلیل شدم و بعد از طول مدت با سر او آدم و در آن وقت در سر او شمس الدین عبد الملکان رحمه الله علیه مردی بود عالم و عابد  
صاحب وقت و صاحب قدم و چون از سفر آمده بودیم به زیارت می رفتیم بحضور عزیزش رسیدیم روی باین کرد و گفت سید

از برای ما از سوجه ارفغان آورده گفت آورده ام و بیرون آوردم و قدر نقل از یادام و مویز از بازار حاصل کردم و در نظر او  
آوردم و سر نمود سید غرض من نه این بود و من این ارفغان میخواهم بک آن میخواهم که از بازار حسن شنیده آنرا بازگویی که  
چون شنیده سید شرف الدین گفت بواسطه طول مدت سر آن سخن پشیمان شده بود در حال باید آمد و چنانکه از بازار حسن  
شنیده بودم تقریر کردم مولانا شمس الدین عبد الملکان چون سخن بشنید دست بر آورد و بر سر روی می زد و می گفت که آفتاب  
بر آمد و عالم گرفت و ما در ظلمت مانده و این معنی مکرر میکرد **شعر** ماتشند و آب خضر در جوی وصال  
و افاق ز آب زندگی مالا مال و در حال ازان مجلس بیرون آمد و کفش رقی ضعیف در پای داشت و میج سان سفر ناکرده  
غریب کیلان و حضور شیخ زاهد قدس روح کرد تا که در حافظ کلام الله محمد حاجیان نام داشت که پوپسته مصاحب مولانا  
شمس الدین عبد الملکان می بودی او نیز موافقت کرد و مرافت نمود و با وی بیرون آمد و چون از کوه باغ و غار است سر او بیرون آمد  
مولانا شمس الدین کفش از پای بیرون کشیده بدست گرفت و دروازه شد و محمد حاجیان در عقب او میرفت و کلی نظر در  
شمس الدین عبد الملکان میداشت و از راه و رفتن ذاهل که چون کامی چند برفت ناگاه خود را بر کنار دریای کیلان دیدند  
برابر ز او پیش شیخ زاهد قدس روح سر **شعر** قدی باید در راه ارادت که بدان حد سامان زره و رسم دشان بر خیزد  
قدم اول و مقصد اگر از حدیق آیند زانک در عشق ساحت زیان بر خیزد مولانا شمس الدین عبد الملکان گفت محمد حاجیان که  
ایک ز او پیش شیخ زاهد چون داب طالبان و این طالبان است که چون بزاید و نند دست آور باید که با ایشان باشد و ما دست تهن  
آمده ایم درین اندیشه بودند که ناگاه دریا موج زد و دماهی شگرف بیرون انداخت مولانا شمس الدین گفت ایک رزق حلال و آن ماهی  
برداشتند و بزاید شیخ بردند و شرف حضرت شیخ زاهد قدس روح دریا خند و توبه کردند و تلقین ذکر گفتند چون چند روزی گذار  
مشغول شدند مولانا شمس الدین را آن کشف داشت در حجاب استار مسو شد و آن قدم که بود باطل گشت ازین حالت شربت  
رسید و حضرت شیخ زاهد رفت و گفت من آمده ام تا اگر کشفی نباشد بشود و اگر قدمی نباشد بشود اکنون آنجی داشتم در سر کردم  
و باطل شد شیخ قدس روح فرمود که آن کشفی بود که میان مسلمانان و غیر ملت مشترک بود چه هر که ریاضت کند او را کشف شود و قدی  
که آن نتیجه عبادت باشد اما منی بر اصل نه که از تلقین مرشد حاصل شود و بکار مشغول می باید بودن تا آنجی عبادتین باشد بر اصل  
و کشفی دیگر و قدی دیگر که آن چیزی چند و این سیر دیگر که حاصل شود و این معنی مقبر باشد **شعر**  
فی خوشش روی مرکز جونی شکر نباشد ه قطره ای باران عبا که نباشد **حکایت** ادا م ابرکت کنت  
که هر کجا صاحب قدمی و صاحب ولایتی می بودی روی بدان حضرت می آوردی همچنان مردی کش نام کار کرده و رنج برده که در هوا پرواز  
می کرد و بر ساحت هوای بریدی چنانکه چون در باد کوی کشتی در جوف ذرف دریا روان بودی که ملک و نطق و امثال آن میکشیدی پیر  
روی دریا پرواز کردی و تا بکشتی بریدی و آن چیز که میخواست بخزیدی و باز همچنان در هوا تا با جمل دریا میایدی **شعر**  
در کوی تو بی سری که او سر باز است مرغیست که بی سرت و پرواز است چون حضرت شیخ زاهد رسید این معنی انوی بر



همچنین شکایت کرد شیخ زاهد فرمود که بکار مشغول شو تا پرواز در سیر الی الله حاصل کنی این پریدن اصلی ندارد و شش  
مهر مرغ قدر خویش دارد پرواز پریدن با یکسان کجا پریدن باز **حکایت** ادام الله برکت کنت پیر علی کرکان نام مردی بود  
کار کرده درج برده و کشف و کرامات حاصل کرده و بتین شتاد سالگی پسریده و پسر شده غم بیت الله کرده بود که با بچی حج رفتند  
و در رفتن نزول میسوار در موقان کرده بود آب شب در خواب دید که کسی ویرا گفت حج تو حایا در سیاه رود و از خواب در آمد درین  
خواب و سخن اندیشها میکرد چون در خواب رفت باز همین معنی دید که ویرا گفت کج حج تو حایا در سیاه رود دست تو بجای دیگر میروی حایا  
باز کرد و پسر سیاه رود و تا سه نوبت در یک شب همین حالت خطاب در خواب دید با خود تا مل کرد و باز آمد که از چیزی خالی نیست  
**شعر** چون ندیدم در کوی وحدت یک جبهت هر کجا زد آوادم قبل بوده از انجا باز کردید و سیاه رود و رفت اتفاقا  
شیخ زاهد قدس روح در آن ساعت زراعت و عمارت زمین مشغول بود و جو قاس برتن مبارک برهنه پوشیده و سینه برهنه و پا  
و خنجره که یک بر سر مبارک پیچیده چون پیر علی کرکان رحمه الله و اصحاب او شیخ را قدس روح در خان بیات و صورت دیدند  
در نظایر شان حال شیخ قدس روح حقیر خود و پیر علی در دل بگردانید که انظار عنوان الباطن از جنین کسی چه آید لیکن چون آیدیم  
حایا اشب انجا منزل کنیم و فرسوار روانه شویم و شب هنگام بود بر او پسر و آمد شیخ چون از کار پیرداخت و وضو ساخت  
و بر او پسر آمد و چون از ادای نماز مغرب فارغ شدند شیخ زاهد قدس روح رویا پیر علی کرد و گفت انگلی که ترا سه نوبت در  
یک شب در خواب خود نزل و لب و دهان بود و هیچ بودم در آن انظار ناید نگاه کردن که ایشان را بغیر از صورت ظاهر و چیزی معنوی  
باشد **شعر** ریت باز عشق باز چشم بکشا تا که بود انگ در خوابت غود این دولت پیدار را  
از طلم صورتی دیدن کن انکار کج کیمای کج هر معنی شمر این کار را و هر چه پیر علی را پیش ازین در عمر خود بر سر گذاشته بود  
در پیش وی بگذرانید و با وی تفریر فرمود پیر علی بدست اعتقاد دل دست شیخ زاهد بگرفت و دل بدست اعتقاد او داد  
توبه کرد و تلقین بست لیکن درین معمله عادت اهل ارشاد باشد که کسانی را که بپیر پسریده باشند ریاضت نماند به نفس ایشان  
قوی شده باشد و قوت دفع نفس ضعیف گشته و چون شیخ زاهد قدس روح ویرا توبه و تلقین داد و او بکار مشغول شد از  
نیر همان کشف و کرامات و قدیم برفت و او نیز حضرت شیخ زاهد شکایت کرد شیخ فرمود که کشف و کرامات و قدیم که بر تو  
طبیقت باشد بکار آید اما چون سابقا بی از ریاضت کشیده بود و مجاهده نموده و حال کمال او بر نظر او مرشد موقوف بود  
شیخ زاهد قدس روح ویرا نظری فرمود که کار وی تمام شد و مرتبه عالی یافت **شعر** از زما جو ساید یافت  
بر زده اوج پای یافت بر مرتبه رسید جاش کاشاک شوند کرد درش **حکایت**  
خلد الله برکت کنت پیر علی کرکان رحمه الله علیه کنت شیخ زاهد قدس روح که حیف باشد که مثل تو قاتی بر عالم اسلام باشی  
و تربیت تا بد شیخ را معنوی باید کردن و چون آفتاب خط اسلام منور گردانیدن **شعر**  
جرا چون قطب در مرکز اسیری جو خورشید جوا عالم نگر و شیخ بطیف کشتا سخی حرکت فرمود و اولین سفر شیخ بود

و بد انجا جماعت پیران و پیر زادگان و گوشه نشینان خود را بودند بجنور شیخ میر رسیدند و هر یکی طریقه خاصه و مجادله آغاز میکردند  
که این موضع صیدگاه ماست و شکار تو نکردند و مرتضی اعظم سید برهان الدین محمد انجا بود رحمه الله علیه که بر نسبت عزت ظاهر  
مزد دینی و دینی داشت و مرتبه منصب که بادشاهان اولو سهار که خان و مولو خان بدست او مسلمان شده بودند و چون دید  
که مردم انجا با شیخ زاهد مجادله و مجاهده میکند در میان آمد و از شیخ سوالات کرد و چون جواب بر فحج استقامت صراط مستقیم  
طریقت نبوی یافت کنت نوشت باد که این میراث قدمت علی السلام که توریسیده است و ازین معامله و معانی بوی بدین  
می آید را اظهار اعتقاد کرد و از سر خلوص و اخلاص معتقد شد **شعر** هر یک که تندی که روانها من جبت  
ما بر سر باز را تو دیدیم درست یافت در وان معاملت زان شده ایم کان ضرب محدثیت کانون با نیت  
وان جماعت معاندان بعد از انکه بشکر و خلبه سخن میگفتند تغییر خاصه و مجادله با اظهار کرامات کردند و با شیخ زاهد قدس روح  
گفتند که ما کرامات بنایم و در غیر وقت او آن فرما که بود گفتند که انکور و خورزه در میان آیدم شیخ قدس روح فرمود که این کرامات  
نیست از برای انکه مقام کرم میر در جان بسیار است که در آن مقام آن میو باشد اما اگر راست میگوید انکور بهشتی  
بیاید که هر دانه از آن مقدار سه کز باشد و از خورزه بهشتی قاجی بیاید که مقدار طول آن دوازده کز باشد و عرض آن سه کز  
باشد چون این سخن بشنیدند سر اسیر و صهوت گشتند باز ایشان گفتند که آن درخت را که بدان کنار آبست بدین کار  
آور شیخ زاهد کنت که من مرد درویش مدعی نیکنم شما آن درخت را بدینجا بیاورید اگر منش بدان کنار نهیم شما غالب  
باشید لیکن من دعوی چنین چیز نیکنم بلکه دعوت راه حق میکنم بخیرای دیگر که آن کرامات اسرار و مقامات ابرار است درین  
سخن نیز عاجز شدند **شعر** کل العداوة تدیرجی ندر کما الاعداء من عاذک عن حید و بروایت مولانا  
شمس الدین اقیونی از حاتم الدین قول یکی گفت من در هوا می برم و وقتی که سمع میکنم در هوا جی میزنم و یکی کنت من در صل  
زستان خورزه تازه بیارم یکی کنت من سجاده بر آب اندازم و نماز گذارم شیخ زاهد کنت من مرد درویشم از اینها هیچ ندانم  
شما که میدانید بجای آید انگلی که گفت که در هوا جی میزنم و سمع میکنم چون برخواست پای از پای نتوانست نهادن و انگ  
گفت سجاده بر آب اندازم و نماز گذارم چون سجاده پنداخت و خواست که پای بر سجاده نهد حالی که پای بر سجاده نهاد غرق  
خواست شدن و آب کربخت و انگ کنت خورزه تازه آوردم خدا نک سخی که در نتوانست چون همه عاقد و خنجر شدند شیخ زاهد  
فرمود انگ در هوا جی میزد و او خود غمی زد و بگوید او را بری داشت و در جی می آورد و انگ سجاده بر آب می انداخت و انگ  
میگردهم دیو بود غمی که داشت که بآب فرو رود و انگ خورزه می آورد و دیو می آورد و چون در مجلس درویشان دیو را محال باشد  
لاجم ای کرامات شیطان ایشان معطل شد اخصاف دادند و توبه کردند **شعر** روعه صاف از اخصاف خورند  
چندانک ازین صاف خورند چون بادشاه کشتا سخی شروانشاه خنجره این معنی بدید و این سخن بشنید از عیم فراد  
و معیم اعتقاد مرید و معتقد شد و جماعت کشتا سخی و شروانشاه رحمه الله از سر کلی وفاق و یکی اعتقاد و اتفاق از برای



شیخ زاهد زاویه بنیاد کردند و مجمع اولیا و محارر حال رجال دنیا شدند و روز بروز موجب **والله متعز نور** حیات سیرت رضیه  
شیخ زاهد چون سیر افتاب جهانگیر می شد و کرامات متشوعه بطوری آمد و اصحاب و مریدان بزرگوار بطوری یافتند همچنان که پیر علی  
کرکان که شیخ صفی الدین قدس سره فرمود که او از خلک کارگردگان تمام و صاحب دل بود و پیر هرون الرشید رحمه الله که از خلایق  
کارگردگان بزرگ بود و همچنانکه پیر یوسف اسحاقان که در خوارزم شیخ نامدار در خواب دیده و در خواب توبه کرد و تلقین گرفت  
و بکار مشغول شد و چون از آنجا متوجه شیخ زاهد شد ذکر وی کردیده بود و چون خدمت شیخ زاهد قدس سره راه رسید ویرالیقین  
ذکر پسیم کرد **شعر** نور خشنده آفاق ز روی شیدست **کمر اندر دل کان از اثر خورشیدست**  
**حکایت** ادام الله برکت گفت بادشاه گشتاسپی شروانشاه آخستازا پیری بود سیامک نام و آن سیامک را با شیخ زاهد  
قدس سره ملاقات کلی می بود اتفاقا غایت آورد و کرد و بار دقت و در حیات رفتن گفت شیخ طریقه پیش گرفته است که رعایای  
ما چون توبه میکنند ترک عمارت میکنند و متغیر مزاج میگردند چون از آنجا باز کردم بنیاد زاویه و بر گم و آتش در زم این سخن را  
بشیخ زاهد قدس سره سپانیدند از سر غیرت فرمود بلی سپاه مرک اگر و ایس آبی **شعر**  
خود اهداف ناوک آن دل توان کرد **کر ز دخت گانی گذر دیر می از سنگ** چون سیامک بار دو رفت و عمارت پیرا  
شروانشاه آخستان پیش بادشاه ارغون کرده بودند بادشاه ارغون حکم کرد تا سیامک را در غنچه سپاه پیچیدند که عبارت  
از آن سپاه مرک بود که شیخ فرمود و جندانش بلکه بزدند و پایا سپهر کردند که در آن سپاه اندام و امید فاق آمیز بگور برد  
**شعر** آن تیر که دل زنده نباشد سپهرش **و آن سر که کند کبر شود پاسبانش** **حکایت**  
خلعت برکت گفت که شروانشاه آخستان چون دید که مردم انبوه از رعایای او متوجه شیخ زاهد شدند و رسوم عمارت دورا  
بواسطه اشتغال ایشان بعبادت و طاعت محل الحالی شد و در ملک او اثر میکرد و فاق آغاز کرد و گفت که رعایای من از کار  
برآمدند چون بکار را رادت او را آمدند من مریدان او را در آب اندازم و بنیاد زاویه قطع کنم و بر آن خرم این سخن بشیخ زاهد قدس سره  
رسانیدند خاطر مبارکش ازین معنی متغیر شد اما زبان از لطف ده کشید و یکین دل پر کشاد و ناکاه شروانشاه عمارت نشسته بود  
از جای چست و شمشیر کشید و بدیوار محال میکرد و شمشیر میزد و بیکس از خواص و نزدیکیان و یاران او یارای آن نبود  
و قدرت آن نداشتند که در پیش وی روند و او همچنان شمشیر کشیده تا ختن بدیوار می آورد و خط میگرد و شمشیر می زد این  
سخن بشیخ زاهد رسانیدند فرمود آن شمشیر که دفع بدین شمشیر توان کردن و در آن حال **شعر**  
**هر که زخم دل خورد از ضرب تیغ آب داد** باشد از محض شقاوت در دو عالم خاک **حکایت** پیر عبدالله  
بهر عابد ناسک پیر غزالین رحمه الله علیه روایت کرد که روزی شیخ زاهد قدس سره برب دریا یا اصحاب نشسته بود که  
ناگاه جوان کرد او را ز کرد راه در رسید و حال آنکه مدت شش سال بود که راه می برد که از طرف چین و شرق می آمد  
و آن ساعت آنجا رسید و بود و سلام کرد شیخ زاهد قدس سره و پیر پسر پدید و احوال مافی الضمیر و از اول تا آخر

و احوال منازل بمنزل یک یک برگشت نهاد آن جوان در قدم مبارک شیخ افتاد شیخ دست وی گرفت و بخلوت برد و ساقی  
با وی خلوت کرد آنکه ویرا بخلوت دیگر فرمود رفتن آن جوان بخلوت نشست چون مدتی برآمد روزی شیخ قدس سره فرمود  
ای جوان والده تو این ساعت در نزع است و نفس آفر سپید و ترا میخواهد ترا می باید رفتن و او را در یافتن مردم توبه کردند  
که راهی کشتش سال باید قطع کردن یک ساعت چون توان رفتن شیخ قدس سره فرمود که من راهی دارم که نزدیک است  
و آن جوان را بکنار دریا آورد و دیگر آنرا باز گردانید و با آن جوان و یک خادم آنجا بایستاد و ایستاد و بر خن فرمود و آن جوان را  
نگاه کن آن جوان نگاه کرد راهی دید بر روی دریا و شیخ دست مبارک بر پشت وی نهاد و ویرا روانه گردانید آن جوان گفت  
ای شیخ اگر خواهم که باز آیم چون آیم فرمود باز همین راه باز آیی و آن جوان بآن راه رفت تا از مدینه و شیده شد  
**شعر** ما را بسر کوی تو زان راه که اریست **کان راه بسری سر دی پای توان برد** چون مدتی برین بگذشت  
و شیخ را قدس سره آخر ایام بود باز بدان مقام برب دریا نشسته بود باز آن جوان را دیدند که بنام شیخ قدس سره  
ویرا تریب فرمود و بر سپید که والده را در یافتی گفت بانی شیخ تغزیت والده و بدرش باز داد زمانی در خدمت شیخ  
قدس سره صحبت داشت پس شیخ برخاست و بخلوت رفت آن جوان گفت شیخ تو مرا راه خوش تر دیک نموده چون برفت  
او باز جهان راه مرا حجت کرد و برفت و دیگر کس او را ندید **شعر** راه برید و راه بردا باز یافت  
و در چنین راهی با باز یافت **حکایت** نوبی شیخ زاهد قدس سره از کیلان بار دیل می آمد در پیش  
خادم شیخ کوزه آب برد داشت و در عقب شیخ می آمد یکی از سپاهیان بوسا رسید و کوزه آب از دست خادم  
تغیر پست و آب باز خورد و حال سراپای آماه کرده و بعد خادم چون بشهر رسید و حضرت شیخ زاهد را دید  
آب خواست خادم آن کوزه پیش آورد و شیخ فرمود که بر زمین زن خادم علی الفور بر زمین زد و شکسته شد در کوزه نقطه  
سپاه پدید آمد شیخ فرمود بخادم آن سپاه را آنجا بکشتی و میخواستی که این نقطه سپاه بر دل من اندازی اگر من این  
آب میخورم این نقطه سپاه بر دل من می آید **شعر** از مشرب صاف چون رالی دارم  
کی دست بدین کاس کس که زرت آیم **حکایت** ادام الله برکت گفت روزی در وقت صلوۃ الاشراف شیخ زاهد  
قدس سره در خلوت بود و عادت جان بودی که تا شیخ صلوۃ الاشراف نکند اردی و نماز جاست نکند اردی بیکس از نه و محال  
نبودی که پیش شیخ دآمدی و کسین استجازه و اجازه ناکاه در خلوت رفت و شیخ قدس سره در آن وقت در حیات  
وصفت بود و در حال دریشان نظر کرد و حال از طق آن دو کس خون بقوت عظیم چپتن گرفت و بر دیوار خلوت میزدند  
و حال خود افتادند و بعد **شعر** ادبی باید تا روزی برین در بند **هر که پستخ نهد بای یقین سر نهی**  
**حکایت** دامت برکت گفت که اخا سلیمان را خسره شیخ زاهد را قدس سره در سراب نفیس بود و از  
چنان از زمان و شلوک زاویه بدان سپان میداد چون شیخ را قدس سره معلوم شد فرمود که بعد ازین اسپان را باز یابی



در حال آن مرد و اسب قصد نهب زاری کردند و شکم مرد اسب پای پر جبین نهب زار فرو رفت و هلاک شدند و شلوکی که  
خو رده بودند از شکم ایشان از آن خشم پرورن آمدند **حکایت** قوت مرکب جواز حرام دهند  
از سواری بیاده رود شوند **حکایت** خلوت برکت گفت روزی شیخ زاهد قدس روح با اصحاب برای رفتن  
ناگاه از میان خارستانان آمده که بر راه بود و مرغی عظیم سرخ شکر پرورن آمد و توجبه شیخ کرد اصحاب قصد کشتن وی کردند  
شیخ فرمود را بکشید تا بیاورد که در آن مار بیامد و خلق خود در پای مبارک و کشتن شیخ نمی بایست و ساعتی و باز کردید و در آن  
خارین رفت شیخ فرمود که این صفت را نیز از مخلوقات همچنین ارادت بردارید **حکایت** در جزیر بکوی دوست رازی دارد با خاک قدم کشتن نیازی دارد در باغ همه نزارستانان بود  
**حکایت** ملک الصالحی پیر زکریا دایت کرد از شیخ صفی الدین قدس روح که در جزیره بود روزی شیخ زاهد قدس روح  
در خلوتی نشسته بود که برابر دریا بود و من بهی خواستم رفتن یکی را بر استان خلوت بنشانم و گوئی را بر در بنشانم که نام حجت  
من اگر شیخ کاری فرماید حاضر باشد بعد از ساعتی چون باز آمدم آن کودک را دیدم بخود افتاده در خلوت رفتم آنکس نیز در آنستان  
بخود افتاده بود از ایشان از سبب آن پرسیدم گفت که جمعی ما دیدیم که از روی دریا بخود مت شیخ آمدند ما از بهیت ایشان بخود  
شدیم از شیخ را بد پرسیدم فرمود بلی معنان بودند که زیارت آمدند **حکایت** اخوان صدق لویق بنحس  
فی المشرقین فاقهم **حکایت** ادام الله برکت گفت دانشمندی حضرت شیخ زاهد قدس روح آمد و توبه  
کرد و تلقین گرفت و خلوت رفت و چند روزی در خلوت بود ناگاه از خلوت پرورن آمد و در حضرت شیخ گفت من آمده ام که  
مرا کشف و کراماتی را از آنجایی گویند و من می شنوم حاصل شود اکنون حاصل نمی بینم شیخ فرمود که برخیز و خلوت برد آن دانشمند  
باز خلوت رفت و پشت در واقع دید که ویرا بگریختی و در کوره آتش نهادندی و دم در میدندی چون آتش مشتعل شدی و در  
طاقت طاق شدی و مجال غاندی نعره زد و از خلوت پرورن افتاد و سر اسیمه و مضطرب حضرت شیخ قدس روح آمد شیخ در حال که  
بوی نظر کرد گفت مولانا کسی را که طاقت پاک کردن و نظیر کردن باشد چیزی در اندرون وی جرات تواند ریختن دانشمند چون  
بنشیند و غش از او ساقی ترزد پاک کردید و گفت شیخ از برای خدا طهارت لطیف فرمای کردن و لطف بجای آوردن **حکایت**  
هر روز که زکریا خالص آمد پرورن **حکایت** بر رفتن آن بکشای باید **حکایت** پیر دول شاه گفت که شیخ صفی الدین  
قدس روح سره فرمود که چون شیخ زاهد قدس روح در نماز بودی من در جنب او نماز کردم روزی در آثانی نماز دیوار قبلی  
دیدم که بشکافت و شخص را آمد و ده پهلوی من نماز کرد چون فارغ شدیم شیخ قدس روح گفت صفی تبر پسیدی گفت ای شیخ  
در جرم حرم کعبه امن جای ترس است فرمود که این کس فلان شیرازیت که هر پنج نماز بجاعت آورد **حکایت**  
در حضورند همچو نقطه قاف **حکایت** که در دو روز چون کرانه قاف **حکایت** ادام الله برکت گفت روزی عیال شیخ زاهد  
در خانه نشسته بودند ناگاه شیخ از سقف خانه فرو آمد و پیش روی بنشست آن مستور عظیم ازین معنی تبر پسید بعد از ساعتی که

آن فرج و رعب از وی برفت شیخ گفت بر سبیل طایبه که ای پیر مرد من عظیم تبر پسیدم شیخ زاهد از وی تبر پسید گفت آری چون من  
کسی را بچنین لفظ گفت آری چون من کسی را بچنین لفظ پیر مرد خطاب کند بجزارت اگر نه از خداست تعالی تبر پسیدی در حالت برین  
فرو بردی **حکایت** با شریکان خطاب باید بادی **حکایت** کوه سر رو باده نباشد بلب **حکایت** پیر شاه  
که پیر شیخ صفی الدین قدس روح فرمود که باری با شیخ زاهد قدس روح در کشتی بودیم و دانشمندی یا مادر کشتی بود با این طایفه عرض  
تفاق عیال بود ناگاه موجی نمودی **حکایت** شیخ زاهد قدس روح عظیم برخواست و کشتی مضطرب شد و حال بانقصر و اذا غشیهم  
موج **حکایت** كَالظَّلَالِ دَعَا اللَّهَ تَخْلُصِينِ مودی شده دانشمند تضرع آغاز کرد که شیخ از برای خدا صد شیخ زاهد قدس روح  
فرمود مولانا تبر پس که باکی نیست دانشمند گفت شیخ چون کشتی بغرق میشد چون توان آرید شیخ قدس روح آستین مبارک  
بردریاز و دکت خاموش باش که مولانا می ترسد دریا حال بیار امید کشتی سلامت پرورن آمد و چون ساحل رسید شیخ  
انصاف داد که آستین بر دریا بیاپستی زدن **حکایت** کشتی ایان مامه بر موج غایب است نه مجال باد بان و لکر و جاس میسر  
حال سر باری و پیم غرق و جاس پان **حکایت** در حیف دریا چنین باید دستگیر **حکایت** ادام الله برکت گفت دانشمندی  
که سر خرقه مشهور بود و او را ترود خاطر می بود و اعتقاد می بود که طایبان که یا خشت می گویند که دفع حرارت گویند و اشال اینها تاروی  
در خلوت خود نشسته بود دید که دیوار خلوت شکافته شد و آذر و دای عظیم که در شکر می در صد می بود که آفاق را فرو می گرفت  
قصد او کرد و دمان بکشد که او را باحوالی او فرو برد سر خرقه فقیه چون این حال دید نعره زد و از خلوت بدر افتاد و بخود خبر شیخ زاهد  
رسید شیخ شرفی جز پستاد در خلق سر خرقه فقیه ریخت بخود باز نیامد شیخ قدس روح برخواست و بدر خلوت سر خرقه آمد و او را  
در آن حال بر خاک افتاده دید دست مبارک بر پیشانی او نهاد و خود باز آمد و باز خود شد تا نوبت **حکایت**  
در واقع که کوه تاجبیز شود **حکایت** پداست که طاقت بشتر چند بود **حکایت** پس شیخ قدس روح فرمود سر خرقه فقیه حال صیت گفت  
از برای خدا فرمود باز کوی گفت از برای خدا فرمود باز کوی سر خرقه فقیه گفت چنین از ما دیدم که جهات آفاق را فرو گرفته  
بود و دمان کشاده قصد من کرد شیخ زاهد فرمود که سر خرقه فقیه در توجیه این از دست اگر میخواهی که با خود بکوری بر اینجا  
دفع کن و اگر خواهی با خود بکوری **حکایت** در عالم نفس است ازین سان بسیار **حکایت** خواهی پیش بکوری بخواهی بگذارد  
**حکایت** دست برکت گفت نوبتی شیخ زاهد قدس روح در کشتی نشسته بود و شیخ صفی الدین قدس روح سره در حضور  
وی و اندک اندک نبات بشیخ زاهد می داد و جمعی نیز در کشتی و در میان دریا روان بودند ناگاه موجی عظیم برخواست و دریا بشیخ  
نه آمد و کشتی در موق افتاد و مردم مایوس شدند و امید از حیات و آرزو از حیات منقطع گردیدند و هر یک تخفیف جامه خود  
میگرداند که چون غرق شوند بشنا و خلاص گردند و شیخ صفی الدین شنای دانست هلاکت بخود لازم و حاضر گردانیده بود شیخ زاهد  
قدس روح روح این موج و پیم غرق فارغ و زامل و بجای دیگر مشغول بود چون نظر کرد مردم را دیدند مضطرب و سر اسیمه شده فرمود  
صفی چه حالت است شیخ صفی الدین گفت دریا به موج و شورش است و مردم مشوش و از حیات مایوس گشته و کشتی غرق



خدا شد و بپلاک خواهم شدن **شعر** **در سپیدگی کن که کار از دست رفت پای مردی کن ز پا افتاده ام**  
شیخ زاهد زانوی بهادک در آمد شیخ صفی الدین قدری نبات در پیش داشت قبول نکرد و حال بروس غالب شد و حرکت  
در آمد و خود ایمنه و سیر و حرکت میداد و در آن حرکت می بود که ناگاه آن باد مخالف که دریا در موج می آورد بدو شیب شد و هر شب  
بکنار از کشتی و جهت جنابک بر کشتی می افتاد و بمالی که جبهه شد و کشتی در میان باند و از قنای کشتی بادی دیگر بخلاف این باد  
مخالف در آمد و کشتی را می راند تا کشتی سلامت روانه شد چون مردم این شدند و کشتی سلامت باند شیخ زاهد فرد صفی  
آنچه بمن میداد که کودک نبات بستد تا دل کرد **شعر** **باد بان کشتی ما چون بیاد آورده کی ز موج حادثات غرق یابد**  
از هوا در باج شد حیات و دم نجات **وزنیم جانوا هم را حق هم را فقی حکایت** **ادام الله بکرمه کنت**  
بار دیگر شیخ زاهد قدس از کشتی با کشتی ای آمد ناگاه موج مغرق بر آمد و کشتی مغرق در یافت و مردم  
مایوس گشتند و شیخ زاهد حال الدین علی رحمه الله علیه جاها از خود بر کند و بند از ار حکم کرد و متر صد نشست که چون کشتی غرق  
کرد از غرق بشناو پیرون آید و شیخ صفی الدین چون شنا و غیبت هلاکت بر خود جزم کرد و شیخ زاهد کنت از برای خدا  
وقت بدو است شیخ زاهد فرمود و حیات کنت حال کشتی بحال غرق گشتید شیخ زاهد آستین برد و باز زد و بانگ بر دیا  
زد ناگاه دریا بوج آن ساکن شد و دریا جان شد که آبی در طشتی گدا آسوده و آرامیده و سلامت پیرون آمدند **شعر**  
چون زنده بر روی دریا آستین از ادب **بجز از هیبت او زنده افتد بر بدن حکایت** **خواجده این الدین که**  
نسبتی قزاق شیخ صفی الدین قدس سره دارد روایت کرد که جمعی در کشتی بودند از باکو بی آمدند موجی و باد مخالف  
برخواست و کشتی بر غرق مشرف شد جنابک یک گوشه کشتی بطرف باب فرود رفت مردم آستین بکشیدند و شیخ زاهد قدس سره  
آوردند و چند خیک قطعه زاده کردند ناگاه دیدند که شیخ زاهد قدس سره بیا آمده آن گوشه کشتی گرفت و از آب بر آورد  
و از مغرق بدر آورد **شعر** **انگ طلای نلاح ما بود** **چون بپسندت روز خفتی غرق ما** **چون سلامت پیرون**  
آمدند بخدمت شیخ زاهد قدس سره آمدند و از آن خیکهای ندر خندس بیاد زدند و خندس باز گرفتند چون شیخ زاهد را نظر  
مبارک بر ایشان افتاد بیکر انابت بر پهل صیحت و نه ایشان از ارتکاب معصیت تصرف نذر فرمود که مردی که راه در باکشد  
ارادت ایشان جناب باشد که کشتی ایشان در مغرق باشد چون پیرون آیند تمام نذر و فاکند آن جماعت برخواستند و آن باقی نذر نیز  
بیاد زدند و انصاف دادند **شعر** **آنجای رنوج عجزشان داده بجای** **و اینجای زعق صیحت که در خلاص**  
**حکایت** **پسید الاقطاب فی العالمین حاجی شمس الدین رحمه الله علیه که فرزند خلف شیخ زاهد قدس سره است**  
فرمود فوتی نه وقت سر مای شیخ زاهد قدس سره در دریا رفت و در میان آب بنشست و در میان او بر کن و دریا بود  
شیخ بویا اشارت فرمود که در آب بیا آن مرید در آب رفت و شیخ می نمود و با او میرفت کنت جنابک شیخ قدس سره  
ز دیگر تر شد آب دریا گرم تر می بود و شیخ می نمود که نزدیک اس چون نزدیک شیخ رسیدم آب گرم و خوش بود و با شیخ سالی

در آب بنشستم و پیرون آمدم **شعر** **هم آب و هوای محراب خوش باشد هم عالم قهر را بر آتش باشد**  
**حکایت** **شیخ صدر الدین ادا الله بکرمه فرمود شیخ صفی الدین قدس سره کنت بوقتی که شیخ زاهد قدس سره در**  
ازند بود و بادش آن محمود رحمه الله علیه غم زیادت شیخ قدس سره کرد و در راه که میرفتند با امر او ارکان دولت کشیدنی کنیم **شعر**  
**یکم** **اگر شیخ آن نیت ماکه در خمایرست بظهور آرد از جلوه کرامات باشد و هر یکی نیتی جدا گانه میکردند بادش غارتان کنت که من نیت**  
کردم شمارا با من موافقت باید کردن درین نیتها یک انگه چون بجنور شیخ حسین بن حسین منصور رحمه الله علیه بگوید که مردم در باب  
وی خفای مختلف در رد و قبول میکنند و تحقیق حال فرمایند دوم در عدل سخن گوید پسیم تن مبارک خود پیرون آورد و درین بوشانند و امر  
برین سه نیت بادش اجماع اتفاق کردند و چون سلطان بخدمت شیخ زاهد در آمد شیخ از برای او قیام فرمود و ظاهر با صوفی شیخ  
قدس سره در آن وقت پوشیده سلطان دست مبارک شیخ زاهد بگرفت و مصافحه کرد لرزه بر اندام سلطان غارتان افتاد ببولی با بر  
تلفه شاه کنت که این درت مردیت هر کسی را دست بدست میرسد دست او بلرزید اما چون دست من بدست این مرد رسید دست من  
بلرزید **شعر** **دست دنیا جور است بر کس بود بادت انگ** **بشت دپای فقر بر روی دو عالم میزند** **و چون بنشست شیخ قدس سره**  
و بر او رسید فرمود که سلطان از تو سوال میکنم ترا ازین خاصان کس باشد که محرم تو باشد و تو سر خود با وی میان نهی و او را بر تر خود اطلاع  
دهی سلطان کنت بلی باشد شیخ کنت اگر صاحب سر تو و سر تو با اغیار بگوید تو با وی چکنی کنت او را بر او کلمه و باتش سوزانم شیخ  
فرمود و زندقه تعالی نیز با حسین بن منصور کلاج معین کرد چون سترای از اسرار خود با وی در میان نهاده بود و او با اغیار در میان  
نهاده حق تعالی با حسین معامله کرد **شعر** **متر خلوت گاه شایان هر که با اغیار کنت** **بادل خونین سوزان را ز جان از در کنت**  
بار شیخ قدس سره فرمود و سلطان فرزند ترا خیزد باشد کنت بلی باشد کنت در خیزد باشد کنت زر نقره جواهر افتد واقعه راشا  
آن شیخ فرمود که خیزد این نیت سلطان کنت پس خیزد باشد فرمود خیزد تو فرنگیک تو که چون دید از برای زرق بفرستی  
ز باد عباد بر خیزد تو بر کند و بدعا کسب عمر تو بر کند یعنی عدل کند و مردم تو دعا کنند **شعر** **هر که آن کران شد از داده**  
بنشست و بیک ز رفت بر باد و خیمه پسیم را که سلطان التماس پس پیران کرده بود شیخ قدس سره خاموش شد سلطان در دل خون  
اندیش کرد که چون شیخ آن دو خیمه کنت و پسیم نیز میداند جواب این غی و ده ساعتی بر آمد شیخ فرمود و سلطان فرزند در میان مردم  
وحشت است بر من شدن صبر کن تا مردم خلوت شوند سلطان چون شنید سر در قدم شیخ نهاد **شعر**  
شاهی که تواضع بر خویش نماید **تاج از سرانلاک بدولت بر باید** **شیخ صفی الدین قدس سره کنت شیخ زاهد که من پیام**  
خود حجاب کنم و در پیش دارم تا شیخ پیران بر کند پس این جامه خود را حجاب کرد و در پیش داشت تا شیخ زاهد قدس سره  
پیران از تن مبارک بدر آورد و بگردن سلطان فرود کرد سلطان غارتان پیران شیخ زاهد را بالای جاشه بادشانه خود میوشید  
چنانک دست باستین بر نیارود لیکن لیکن سر بکریان بر کرد و باقی جامه بر مرد دست خود گرفت و همچنان میداشت تا چند آنکه  
پیرون رفت پس سلطان غارتان کنت یک از روی دیگر دارم شیخ زاهد کنت فرزند ج میخواست سلطان کنت میخواست شیخ ترانم



پای خود بردارد تا پیوسته شیخ گفت تو بادشاهی را نیاوردی که بای درویشان بدی سلطان گفت من نیز از برای خدا میروم شیخ  
هر دو پای را از گردن سلطان سر زد قدم شیخ نهاد و در رخسار خود بر دو کفن قدم مبارک شیخ باز نهاد و بسیار داشت و پیوسته  
**شعر** هر که میخواند که باشد زیر خاکش آب روی آب روی از خاک بای و پستان او برده سرور از سر خدا سازد  
اندر راه صدق نه قدم که صدق ثابت میرود در راه او چون پروان رفت و پیر این شیخ را بدست خود تازی کرد و در نوبت و بخارن  
سپرد که این را از برای پوشش آفریت من نگه دارد همچنان نگه داشتند تا وقت وفات سلطان سلطان چون وفات یافت در وی توانیدند  
و اکنون بر تن سلطنت رحمت الله علیه **شعر** خیر الملائک ان تلت الحبيب يوم التزاور ثوب قبله خلف  
**حکایت** ادا م الله برکتی که یکبار دیگر سلطان غازان بخیر شیخ زاهد قدس روح بکشتن شیخ زاهد و شیخ  
صنی الدین قدس الله روحا برکت ختمه گوید که با اصطلاح اهل کیلان از اهل خواتمه نشسته بودند و سلطان غازان بالای آن آمد  
و هر سه بنشیند و مجال را به مضیق بود و شیخ زاهد قدس روح بکلمات بیات مشغول شد **شعر**  
کلام لوان المیت یوی یحینه لا صبح حیا بعد ان غمته القبر ناکاه قاضی حسن کشتا سنی برانجا آمد و در اطوار کلمات شیخ او نیز  
آغاز کرد که در فلان کتاب آورده اند چون این قدر سخن بگفت سلطان گفت این چه کس است شیخ صنی الدین گفت این قاضی حسن است  
سلطان گفت قاضی از نام با حسن باشد یا با حسن برکت قاضی را کن تا شیخ سخن و نایزه فرماید که ازین نوع سخن نباید  
شنیده ایم برکتی که سخن اشغال اینها همچنان است که سوزنی که در غنچه پنبه زنده میجوش اثری پدیدانند و سخن شیخ همچنانست  
که تیرا که بر عقیق زنده از آن کس هم در دگر و هم جرات کند و هم نشان پیدا شود **شعر**  
حیش کان بلطف دل بر آید جویان دلگیر و خوب و دلبر آید **حکایت** ادا م الله برکتی که یکبار دیگر اتفاق ملاقات  
سلطان غازان رحمة الله با حضرت شیخ زاهد قدس روح بسبب شفاعت ملک احمد صنفید کیلان بود و حال جویان بود که ملک احمد  
با شیخ قدس روح ملاقات و این اتفاقا دنیا و دوا و بعضی از مریدان شیخ زاهد با جوارش پیران دیگر می روی چون شیخ زاهد را  
الذین معنی خبر شد اندک غیرت فرمود ملک احمد بدست سلطان غازان گرفتار شد و کسان وی از شیخ قدس روح استدعای  
شفاعت کردند و استخلاص او شیخ زاهد متوجه شد و اردو در موغان بود چون نزد یک پدیدند شیخ صنی الدین پیشتر رفت و در  
بارگاه سلطان رفت سلطان از دید که سر در صدوق برده بود و در دستهای سرخ را بزرگ از کوچک جدا میکرد چون شیخ صنی الدین را  
دید برپید و گفت چرا آمده گفت شیخ زاهد آمده است حالی پرور آمده و سوار شد و با استقبال شیخ زاهد رفت  
و زیارت دریافت و پدید که شیخ جواد وجود مبارک رنج فرموده است شیخ گفت که بشاغت ملک احمد کیلان **مصراع**  
دست جان باید زدن در دامن زین سان شمع سلطان گفت توقع از شیخ آنست که بیخ طایفه را شفاعت فرماید که قبول نتوان  
کرد باقی هر چه شیخ فرماید مبدول و مقبول است اول کسی که بر پادشاه خود پروان آید شفاعت در حق او مقبول باشد بعد از آن  
ضاد ملک است **شعر** مندم که در بنای ملک که نماید سروری سر بر سر دوم قاضی که

در دین و بشریت خط کند شفاعت در حق او قبول نیاید چه در ان فساد دین است **شعر** که قاضی ظالم کشد خیر و عادل  
بنیاد شریعت بود از وی منزله **شعر** سپیم در حق کسی که او سکه قلب زنده شفاعت قبول نیاید چه در ان فساد دین است **مصراع**  
تلاط معلای سر و آزا که قلبی کند چهارم در حق فرزند کسی که بر مادر و پدر عاق کرد و شفاعت در حق او قبول نتوان کرد چه در ان فساد حق  
نب و اقامی و این است یعنی بزرگ و کوچک قیل للعاق اعلی با شفت فانت غیر با جود **شعر** در حق غلامی که بر خواجه خود عاق  
کرد و شفاعت او قبول نشاید که در فساد ملک و ملوک در آید و حجت خراجی و بندگی غلام و این بیخ طایفه را ضرورت یاید که شیخ  
چون این کلمات بشنود استخوان فرمود **شعر** یوفت الله فی زاده و یوفی الصواب الی قلبه و گفت این کس برای  
خود گرفتار است این یک کس را بمن بخش و در باب جان کسان دیگر شفاعت نکنم پس سلطان ملک احمد را بحضور شیخ فرمود آوردن  
و در دست و پای شیخ انداخت و بوی کف شستم کشت ترا بهیچ زدن در خرد و تو دادن لیکن این نوبت بیخت بخشیدم و چون  
وقت مراجعت بود شیخ زاهد فرمود در میان شاه جویان کیت سلطان فرمود که جویا زیارند و امیر جویان رحمة الله در آن وقت حاضر  
بود چون حضرت شیخ زاهدش آوردند شیخ بدو فرمود که جویان کله رعیت را تو سپردم باید که نگاه داری بعد از آن امیر جویان  
جایی پدید در ترقی و رفعت که پادشاه نشان شد و بر چهار الو پس امیر الامرا شد **شعر** در بدخشان غایت اصلی آفتاب  
جوهری کرد که در کهر ملک شام از اسزده قطره اندر پناه عسر در کام صدف کوه سر کرد که تاج فسق سلطان اسزده  
**حکایت** دامت برکتی که نوبتی شیخ زاهد قدس روح در سماع بود و بابای مراغی و دو کس دیگر در سماع رفتند در میدان شیخ زاهد  
از سر غیرت از میدان پروان رفت و غیرت نظری کرد آن دو کس معا سلاک شدند و در میدان بنیادند و شیخ زاهد شیخ صنی الدین  
گفت صنی بابای مراغی را تو بخشیدم که بی خدمت تو کرده است و الا حال او نیز چون دیگران می بودی **شعر**  
بر بساط شهن اگر نبرند ادبی نیک ادب بخورند **حکایت** دامت برکتی که شیخ زاهد قدس روح در مدی پس  
غیر بود که چون وقت غیرت در آمد پیش او مردم کار کرده و غیر کار کرده یکسان بودی چنانکه اخی موسی نام رحمة الله مدی بود که در  
کرم و کرم رو که از عادتش آن بودی که در وقت شدت سرهای و پستان بشب در در یارفتی و تا روز با فو که در آب بنشستی و گفت  
کرد بر کرد و بر پستی و در آب از تار و زلف پس می زدی چون روز شدی بخوت آمدی و تا بخوت رسیدی خرقه بر تنش خشک  
شد بودی **شعر** از کرم در جراتش شعله پیستی در جرش شدی سرده و سوزش غشتی که وقتی که با شیخ زاده  
جمال الدین علی رحمة الله علیه بکوه باب کرم میرفت در راه شیخ زاده جمال الدین علی تماشایا تا زیاده بر اسب اخی موسی زده اسب اخی موسی  
در جنت تک خلقی آغاز کرد و گفت بنشین این از برای آن میکنی که خود را شیخ زاده میدانی فردا پیدا شود که جل بر دوازده که  
میزند این سخن شیخ را زاهد قدس روح پدید غیرت فرمود و گفت اگر بگردنت فرزند از من خیر خدایا الله و قدره در آن دور  
بکراخی موسی قطعه قطعه فردا فاد و سلاک شد **شعر** تا چنین نازک دل بگریه اند پس بگرگان پاره پاره دیده اند  
**حکایت** ادا م الله برکتی که یوسف کوهی نام مردی بود از جمله مردان کاد کرده و کرم و در خایف و جلی القلب و از



آن بود که بعضی دیده بودند اگر او تیر در آفتاب نظر کردی در آن چیز کوبی و در میگردی شیخ را اندر زانوی او عادت بخان بودی که  
اگر ارحام بودی هیچ یوسف نامی را آواز نداشتی دادن و فرمودی که می ترسم اگر یوسف آواز دهم بکار این یوسف نقل کند  
از خوف و هلاک و اگر یوسف نامی را آواز دهم بایستی او بعین و پیدار نظر فرمودی اگر این یوسف حاضر نبودی هیچ یوسف را آواز  
ندادی تا عاقبت شیخ زاهد آوازی بر تو لیکن نه بطریق غیرت و نیست چهرش بار و شد و هلاک شد **شعر**  
این حال دل افروز بهر در و بخت شد **وین در جگر سوز بهر در و بخت شد حکایت** مولانا عینی الدین روایت کرد که  
 حاجی حسین ظفالی و پیره محمد دوشی رحمت الله علیه اعظم حضور شیخ زاهد قدس روح کردند و چون خدمت شیخ زاهد آمدند آنجا شیخ را  
دیدند و بنام کونا بوسیدند و در پنج زار بکل و آب در کار استاده چون ایشان شیخ را دیدند و در خاطر خود حقیر شدند  
و فکر کردند که ما قطع جذین مسافت کوه از برای چنین کس چرا گردیم شیخ قدس روح در حال پیرون آمد و دست و پای مبارک از آن  
کل بست و بی سابقه معرفت کنت حاجی حسین اگر باد شاه غازان در میان این پشته راه کم کند و راه خاند اگر در ویشی دست و پا غبار  
و کل آلود ویزا راه نماید پادشاه در پی او رود و راهبری او بکند و چون این سخن بشنیدند در دست و پای شیخ افتادند و توبه کردند  
**شعر** اذ اوردت شریف الناس کلم **فانظر الی ملک فی زمری سکیں** ذاک الذی حنت فی الناس رائه  
و ذلک یصلح لک دنیا و للآین **حکایت** ادا مام به برکت کنت و وقتی شیخ زاهد قدس روح قدم در رکاب اغراب آورد  
و توجه سفر کرده بود و شب منزل غیا و پیشکین بود و آن شب مجلس و محفل عظیم بود اما شیخ را قدس روح حالتی بعضی واقع شد  
که هیچ کس که سخن میفرمود و مردم مجال تکلم و منطق نداشتند و هیچ کس که کسی را مجال حرکت و پیرون رفتن نیز نبود و همچنان از او نشد  
تا آنکه آن وضع بودند پس بوقت صبح بعل شیخ زاهد پیدا شد و در سخن افاده آمد و چون دریای زخار در موج آمد و از آن جوی سخن  
فرمود که طایقت هر روز با ما که سرور یعنی سرزاشیدگان خطاب میکند و میگوید که مرا نگاه دار و یادت من شمار اگر دارم و هر که  
از طایقت بپند بزرگان باشد که کسی از آسمان بپند از برای آنک اگر کسی از آسمان بپند غایت آن باشد که میرد اگر از دنیا براید  
اما از جنتی بر نیاید لیکن آنکس که از طایقت بپندم از دنیا براید و هم از جنتی بپند آنک این جمع قلند که طلبی داشتند و چون حق  
طایقت و سپرد آن بجای نیامد و در طایقت ایشان از نزد و بیکس نباشد که او را طلبی باشد لیکن اگر بفعل سپرد ویراکم راه کند و اگر بپند  
سپرد متشکرا کرد و مهرش را داد **شعر** و ندین دای که جانها داده اند **راه رو باید که باشد باخسیر**  
راه بسیار است دره زن بی شمار **قافله سالار باید را بهر** و از اینجا بر او رفت جمع کثیر و جی غیر پس انبوه یا استقبال آمدند  
چنانکه شیخ را مجال رفتن متعذر شد و در آن جا پهلوان احمد نام کشتی گیر را در آمد و شیخ را قدس روح بر گردن گرفت و بدستی  
پای مبارک شیخ را بر پینه خود گرفت و بدست دیگر مشت بکشد و مردم را دور کرد و تا شیخ را قدس روح از او دحام رفتی نزد  
چون شیخ از اسب نعت فراغت شد دست مبارک بر دوش پهلوان احمد زد و دعا کرد و گفت بشت در دکان و خدا  
قوت داند پهلوان احمد گفت که در عمر خود هیچ المی و رحمتی بمن نرسید و بیکس بشت در بر زمین نتوانست آردن **شعر**

آن بشت جو در به ازین روی سپید **دیگر الم وضعف و زبونی کشید حکایت** پیره عبدالله سهروردی غزالدین رحمت الله  
روایت کرد که محمد صدیقان که از جلاکار کردگان بود روزی بشنید که از شیخ ابو سعید رحمت الله علیه روایت کردند که ویرا انداخته  
در زمان مبارک مانده بود و چون طعام خوردی خلال در دهان بگردانیدی کشید شیخ چون دذانت نیست خلال چرا سبکی شیخ  
ابو سعید فرمود تا بعت سنت میکنم محمد صدیقان چون بشنید بر شیخ ابو سعید اعتراض کرد و گفت که این سنت باز مانده بود و از آنجا  
بخدمت شیخ را مد قدس روح آمد شیخ زاهد حالی که بوی ظس کرد و پیور ولایت بدانت فرمود که محمد صدیقان آری بالا بکود  
بر بزرگان اعتراض میکنی هر چه بزرگان کنند بر جاده و سنت نبوی باشد اگر تو نیز خواهی که بجزی برسی بر سنت آن بزرگان عمل  
**شعر** بزرگان خود بکفر فتن خطاست **و کان بزرگان راست پس راه راست حکایت**  
همچنان پیره عبدالله روایت کرد که پیره عمر خلوتی در پست منو صنعت جامه بافی یک دینار ز کسب کرده بود و با خود اندیشید که در  
بکفش هم دستار سر نباشد و اگر دستار سر بدم کفش نباشد عاقبت فکر کردم که به از آن نباشد که این را بجزرت شیخ زاهد قدس  
برم بجدیه چون بر در خلوت رسید اخی پشیمارا دید التماس کرد که ویرا بجزرت شیخ زاهد بر دایمی سلیمان کنت مثل تو کس  
بجزرت شیخ زاهد چون رود پیر عمر از آن منز جوشد ناگاه شیخ صلی الدین قدس سره بیامد پیر عمر التماس کرد که ویرا بجزرت  
شیخ زاهد بر دایم شیخ صلی الدین بارخواست و او را بجلوت در خلوت شیخ زاهد برد و در آن وقت شیخ زاهد را طاهر بیار  
مکفوف بود پیر عمر واقعه بگفت و از پوشیدن آن یک دینار زیر کلمیم نهاد و پیرون آمد چون شیخ صلی الدین در خلوت رفت شیخ زاهد  
فرمود که که این مسکین را یک دینار کس بود که بکفش و ناما میکردند بدستار عاقبت فکرش آن بود که اینجا آورد و در زیر کلمیم نهاد  
بر دار و بخرج حاصله من کن شیخ صلی الدین نظر کرد و همچنان بود **شعر** هر شمشای که شمشه ز اخلاص  
بر دوی حور شود ز خلاص **و شیخ صلی الدین قدس سره کنت در وقتی که با صوفی طاهر شیخ زاهد قدس روح بوشید بود**  
هر کسی که بیامدی و بر رفتی شیخ زاهد بگفتی که این خلاصت و آن فلان که آمد و رفت شیخ صلی الدین کنت شیخ چون تمام این چنین  
می پنی بوشید که با صوحیت شیخ زاهد فرمود که این بوشید کی نظر طاهرست و آن کشادگی صبر باطن **شعر**  
در عیان دارد محبوب و کون **جبرری کان نظر ما دارد حکایت** ادا مام به برکت کنت چون شیخ زاهد قدس روح  
بار دپیل آمد و در خانه پیره داشم نزول فرمود در موضع از آن خانه بشت کتون الی یومنا هذا حال جانت که هر کس در آن موضع  
بنشیند که شیخ زاهد نشسته بود از اینجا بش بر داند و بجای دیگر اندازند و هیچ آفریده را زهره و قدرت آن نباشد که گناه  
بنشیند از اینجا عثمان ایسان نوبی در وقت که ذاکران بزرگ بودند و در آن موضع بشت ناگاه از آن تماشا بر داشتند  
تا نزدیک سقف خانه و از اینجا بر زمین آمد و پشیماری از خود بر رفت **شعر** چون پای بجای سپردند بی ادبی  
شک نیست سرش بجای بایش چند **حکایت** ز ادا مام به برکت کنت که در دیه الارق شیخ زاهد قدس روح در خانه  
نش بود چون از اینجا رحلت فرمود بیکس را مجال نبود که در آن خانه رود قضاء الله هر شخصی که در آن خانه رفت چون نظر کردند



مردم ایشان یافتند آن خانه را در دستند تا من بعد کسی در آنجا نرود اتفاقا کاهوی قصد آن خانه کرد و بشاخ در آن خانه بر کند و در آنجا رفت حال بر دست **سرد** و جزو غنای خود شوق میر شود **کپی** تاخ با شیانکه شیر شود **حکایت** اولم امیر که کت سالان تک بود و مردم اطراف توجه شدند و در کج معنی معانی که در کیدان می سازند که در برج در آن خانه برج کم بود و بدین واسطه ملالت بخاطر مبارک شیخ زاهد پدید روزی شیخ زاهد صفی الدین را در پیش اندر می گفت بود و احتیاط کن که برج و نما میکند تا در آنکه برج نو یا نه شیخ صفی الدین رفت و احتیاط کرد که کج یک چین و خم برج مانده بود که نان پخته روز بود و سه ماهه بماند و برایت بود شیخ صفی الدین گفت ازین معنی عظیم ملول شدم که تدبیر حبه باشد و پخته روزه نان سه ماهه چون وفا کند چون از آنجا متوجه شیخ شدم شیخ را دیدم که پیرون آمد چون نظرش بر من آمد فرمود صفی خبر بگوی گفت شیخ برکت است و همت تو نان تمام باشد شیخ زاهد گفت آن شاه اندکاه اذان کج تالی آن سه ماه تا بوقت اذان غله تو برج می کشیدند و مردم میدادند و مردم آنروز نیز همان پیچیدند و آن مدت وفا کرد و در روز دیگر زیادت بر آن سه ماه **شعر** و نظر آن هفتاد و نهار نام **حسن** سواد فی الطریق **لا تریب العاقبة من رتبا و رتبا الواسع و الزارق حکایت** اولم امیر که کت که حسن منکلی نامی بود که نائب و خلیفه بابی یعقوبیان بود و پیش سلطان احمد قراقری داشت و بسبب آنکه حسن منکلی طریقه ابا حاتم و تاجی شیش پیش گرفته بود سلطان احمد را با وی خوش بود و با هم مینویسد آنچه و صبی از تلذذ و موله و انانی حسن ایشان از مردم بی غیر چنین منکلی جمع شده بود و چون آثار ارشاد شیخ زاهد قدس روحه چون آسمان جایگزین شده بود حسن منکلی در آتش رشک می سوخت و پیش سلطان احمد تخلص و ابتاع آتش غضب می افروخت و با قهر می گفت که زاهدیان و بر شیخ زاهد حال الدین علی جبل کپس از منتیان این طایفه کشته اند و آب انداخته ایلی می باید فرستادن و با جمال الدین علی خصایص این طایفه کردن و این اقرا و بیتان از تلقای پیش خود کرده بود و مزاج سلطان احمد اعظم متغیر کرده اتفاقا در آن وقت خروج بادشا از غور شد و سلطان احمد جمعه دفع او نصبت نمود و جواب اردیل روانه شد چون بار دبل رسید جماعت اید و اهل غلام اردیل همو خواجه کمال الدین رفته اند علیه که از علماء ربانی بود استقبال سلطان احمد کردند و شیخ صفی الدین با این جماعت در استقبال موافقت نمود و چون آن جماعت نزدیک سلطان احمد رسیدند و زیر اعظم خواجه شمس الدین صاحب دیوان رفته اند باده شد و خواجه کمال را در کنار گرفت و حسن منکلی چون این جمع میپنار دارد دید پنداشت که زاهد باشد باز تخلص و انصاف آغاز کرد و **والله لا یحب المقصودین** و سلطان احمد چون صحبت او موافق هوای نفس داشت افساد او بسمع قبول می شنید و غنای رویه در مکان خالص طوبی او مرتسم میکرد **شعر** **اصحبت اخاکم تخطی بصوت** **فالتیغ مکنت من کل معصوب** **فأخرج أخذه فانتدبه** **نقاه من الذین و طیاه من الیلیب** و کت ایلی می باید فرستادن سلطان احمد کت ایلی فرستادن مصلحت نیست که از ایلی کار بزرگ نیاید صبری باید کردن تا من ازین لشکر و محاربه اردغون بازگردم نفس خود بر دم و قصاص کنم و قلع خانه و خانه آن و قلع آن را زاهدیان بکنم **حکایت**

قلو که حصارش یکی خط خداست **کعبه** ما من و ما من ارباب مناسبت **چشم** از حادثه ارباب صاحب قلی **لشکر** ارباب زبهرش جویات **شیخ** صفی الدین قدس تره چون این سخن بشنید در حال توجه بشنید و شیخ زیاده بود و شیخ زیاده بود چون خدمت شیخ رسید شیخ زاهد بهر کسی نشسته حالی که بسلام شیخ زاهد فرمود صفی از بالا خبرست یعنی از اردو و شیخ صفی الدین گفت که خداوند خبر پیش شما باشد شیخ زاهد گفت راکن تا کور کش فرود کشید و کور کش فرود کشید صفی آب برابر باید بین **شعر** **لهم فی ضاعیف الرجا و محاف** **ولی فی تضاریف الزمان و اعداء** اتفاقا تا رسیدن شیخ صفی الدین حضرت شیخ زاهد سلطان احمد بولایت سر او رسید و بود و از آن طرف نیز پادشاه اردغون بحوالی یزدان عاج رسید و بود سلطان احمد نصبت نمود و آنجا رفت **شعر** **مضی بر علیه عذا نحو مصرع** **لیفقی الله امر الحکان مفعولا** و آنجا حوت اتفاقا و سلطان احمد متهم شد و در عقب او میآمدند و در دامن مار که کوه که در حوالی سر او است سلطان احمد را بگرفتند و در میان نه میزدند و بلکه شش بکاف کردند و بگشتند **شعر** **با سران دست سر کشی جو کشی** **سپر خود با سپر کنی ناجی** **ره و چین منکلی را که آتش می افروخت بگرفتند و در قرقان بچو شانیدند و هت را کرد اندیدند **شعر** قلوا اخذ الله العیاد و یذبحهم** **اعلهم فی** **کنت یو فرجه** زبان آتش فکر خام کو داشت بل **خوش** منکلی که در دوران حاصل **حکایت** اولم امیر که کت که شیخ صفی الدین قدس تره فرمود که بعضی از طالبان کپتاشی کرده بودند و سخن کپتاش گفته شیخ زاهد قدس روحه با من قناب آغاز کرد و نصبت فرمود با خود فکر کردم که شیخ بسبب هر طالبی کپتاش رویان قناب و نصبت می فرماید و من طاعت قناب و نماز دارم تدبیر پیش ازین نیست که بگوید مردم و آنجا محاور شوم و باقی عسند آنجا بریم چون این فکر کردم در خلوت پیرون آمدم شیخ را دیدم که از خلوت پیرون آمد و حال که نظرش بر من آمد فرمود صفی بیا چون نزدیک رفتم فرمود صفی یعنی خدا کیسه کجاست و خدای اینجا پیدا شد با ایشان فادام و گفتم شیخ از برای خدا هر کس که دیگران میکنند شیخ قناب با من میفرماید و من طاعت قناب شیخ نمی آرم و می ترسم که از دین دنیا بر آیم **شعر** **دریناک شایب لایله شیب** و تخطک و آلیس که طیب **شیخ** زاهد فرمود صفی اکنون بزمین بنشین باشد و همه را جمع بیاست و مرا با تو و ترابا **شعر** **دل را جو محل را ز بات** **این جنگ و قناب و نماز بات** **مارا هه نماز باتو باشد** **زیرا که هه نیاز بات** **حکایت** دامت برکات شیخ زاهد را قدس روحه زمین برنج زار می بود که آنرا عاشق میگردش و آن سال که آنرا از راعت کردند و آن زانو به بسیار بود و عادت بنیان بود که آدمیان آن زمین را شخم زدندی و در آنجا دیگر هیچ کار نکردند و باقی مجموع کار و راعت پریشان میکردند و میانک زمین حوار کردن و کنار نهادن و شخم نشاندن و علف کفدن و حراست از پاسبان و حیوان کردن چنانکه خوک را دیدند کشته و در کنار زمین انداخته و در دهن خوک و در زبانش و بکج کشیدن و آنها را نهادن مجموع جن میکردی چنانکه دست هیچ آدمی در میان نبود و بغیر از شخم زدن باقی همه کار جتن گوی **شعر** **عاشقان تو نه ز انسان که درین آب و گل اند** **که ازین سان همه ارواح ترا جان بازند **حکایت**** **ادام امیر که کت**



که ملک احمد اصفهانی کلمان را با احمد در بی عداوت و محاربه بود و قصد احمد و محمد کرد احمد و محمد بخدمت شیخ زاهد قدس رسید  
و بنیاد که ملک احمد قصد من کرد و بغیر از خود شیخ هیچ مدعی ندارد شیخ زاهد قدس پس در این بشتید وقت تا پیشین بود  
فرمود که در خلوت بسم کند و خال کرده اند مردم بیرون رفتند و در خلوت شیخ بسم کرد و شیخ صفی الدین گفت من در آن خلوت بودم  
و بنشستم و بیرون نیامدم و شیخ نیز اشارت فرمود که بیرون رود و همچنان بنشستم تا نماز عصر چون نماز عصر شد شیخ زاهد قدس  
بر بر آورد و فرمود که در میان تیر زدن شوم باشند و پیش ازین چیزی نگفت در حال خبر رسید که ملک احمد را بادر میان جوب شد  
و متدار خند پس در میان از کوه فرود آمدند و بغیر این باعث لشکر ملک احمد را بسیار مجروح کردند و ملک احمد را بگرفتند و بخت  
محبوب پس کرد شیخ زاهد فرمود که در میان کار کرد و شیخ صفی الدین گفت بسم کرد و شیخ زاهد که من تو کردی که ایشان را بغیر ملک احمد  
مستولی کرد اندی **شعر** راز اگر بگوی تو پناهی باشد **شعر** صد لشکر مجبور که کاه می باشد **حکایت**  
دامت برکت گفت در اوایل زمان شیخ زاهد قدس در کرم کوه که مقام مشهور است بر کنار دریا در کشتن ساسی بر از ما بود و چنانکه  
آبی گرمی بر آنجا بود که از برای علاج باد مردم به آنجا رفتند و بسبب استیلا و غلبه ماران تاجی سلاح داران بودند و شیخ زاهد قدس  
توانستند شیخ زاهد قدس پس در فرمود که این ماران ازین جاکم دنیا یافت کردند و این کوه از ایشان خالی ماند و فرمود که من بر آنجا  
باشند و سکن و وطن سازند و شهر بستان کردند و نظر فرمود سلطان و گفت این کس در اینجا صاحب قوت و شوکت کرد  
و فرزندانش خود و وصیت میکنم که با این فرزندانش این داشت و مدارا کنند **شعر** اشکال کمونات از آن سان کرد  
کز آینه پاک ناید دل پاک بعد از مدت چهل سال آن کوه از آن ماران خالی شد و آن مقام شهرستان و فرزند آن سلطان  
در آنجا بادشاه و صاحب شوکت و قدرت گشت و بعد از فرزند او بیکر بادشاه و صاحب ولایت شد و اکنون فرزندان شیخ زاهد  
در آنجا متوطن اند و مزار مبرک سید الاقطاب حاجی شمس الدین رحمه الله علیه در آنجا است **شعر**  
لطف نسیم آن نفس آنجا که در کار آورد **شعر** فرد پس از آن پدا شود خاکش صفا بار آورد **حکایت** ادام ابد برکت  
شیخ زاهد قدس پس از چندی چون بشتاد سالگی رسید در آن سن کبر زنی جوانی در غنچه نکاح آورد و روزی آن مستوره شیخ زاهد  
گفت که شیخ از تو دختری و بر سر در میوه اسم شیخ را خاطر مبارک باین سخن رفت حق تعالی در آن پسن یاس اورا دختری داد  
که آنرا در غنچه جان شیخ صفی الدین قدس تره بود چنانکه مسطور شد بعد از آن باز ظهور عمل شد طالبی مدو افتد و یک شیخ زاهد را  
فرزندی شدی که یکدم در بای کیلا زاد کشیدی این واقعه را بنشین زاهد میگفت شیخ فرمود که شمس الدین محمد صوفی متفاد سال در آن  
بعد از آن قرم الاقطاب حاجی شمس رحمه الله علیه در وجود آمد **شعر** فی المهدینطق عن سعادة حسده  
اشرا النجاة طاع البرهان **شعر** ان اللؤلؤ اذا رايت غموة **شعر** ابقیت بر زامن فی اللعان **شعر** نوبی شیخ زاهد جمال الدین علی  
باین مستوره سخن خوشونت آینه گشته بود و بر خاطر او سخت آمده از سر این صورت در حضرت شیخ زاهد قدس زوجه گفت  
شیخ دعای میکنم حق بر اجابت آن مصروف دار شیخ فرمود که خدایت مقصود بداد آن مستوره گفت میخواهم که پیش از تو

وفات یابم شیخ چون بشنید فرمود آه ظلم کردی بر خود که جوان بودی و در واقع جان شد و پیش از شیخ زاهد بر حجت رسید  
رحمات **شعر** لوح محفوظ گشت نقش پذیر **شعر** راجحه لوح دل گشت تصویر **شعر** راجحه بر لوح دل معرور شد  
گویا در ازل قدر شد **حکایت** دامت برکت گفت که شیخ زاهد قدس روزی بر لب دریا میگذشت  
یکی را دید بر دراه غنچه شیخ انگشت اهام پای مبارک بردل آن غنچه نهاد در حال بخت پدایشش بوس نمود و دل او بشویش  
و اضطراب در آمد و پیدار شد و ذکر او تبدیل شد و دل او زنده گشت و حالت مردان بوسی سرور و آمدن شیخ زاهد  
فرمود با یکد بر راه اصل دل چنین باشند تا چنین چیزها پسند **شعر** کج دولت که دل از خاک درت می یابد  
کیا میت که از ره کدرت می یابد **حکایت** روزی شیخ زاهد بر لب دریا میگذشت شخصی را دید بر نای پهلوانان  
و از بر او سرور و میگفت شیخ اخروش آمد نظری بوی کرد حالی انگشت در شورش و طب آمد و صاحب وقت شد و احوال  
بروی بگشود **شعر** از لب دریا بدر یابم رسید **شعر** کدر آنجا که سر اسرار دید **حکایت** ادام ابد برکت  
گفت وقتی که شیخ زاهد قدس در بدیه کلخوزان آمده بود مولانا کمال الدین احمد شمس اوری که از جمله عل از دیل بود خدمت  
شیخ آمد و زیارت کرد پس در آن از قرآن از شیخ زاهد سوالی کرد شیخ جواب فرمود که مولانا را فهم بدان که رسید و ندان  
و درین سخن متحر شد و در تفاسیر احتیاط کرد آن وجه را مختار و برگزیده دید در حیرت افتاد که چون شیخ این تفسیر خواند است  
و می منقطع شده او این سخن از کجا میگوید و روز دیگر باز حضرت شیخ زاهد رفت شیخ بولایت بدانت که او را این تردد  
در خاطر است فرمود مولانا ما را در واقع نبوت است و ولایت و وحی و الهام و معجزات و کرامات لیکن نبوت و وحی و معجزه  
خصیب انبیاست و ولایت و کرامات و نصیب اولیا و ولایت نبوت است و الهام نتیج و وحی و کرامات نتیجه  
معجزات اگر آن منقطع شد این هر چه باقی است مولانا چون این سخن بشنید در قدم مبارک شیخ افتاد و بدست شیخ  
توبه کرد **شعر** دین کلام لفظ عذبتش **شعر** جامعیت ز آب زندگانی **شعر** کانی که کشید از آن بیابد  
اکبر حیات جاودانی **حکایت** ادام ابد برکت گفت که مولانا جمال الدین واعظ نوری سر او بجنور را  
استعد تقریر کرد که در تفریح تحصیل علوم بودم که روزی تخته البره شیخ نجم الدین کبریا مطالعه میکردم در آنجا نوشته بود که روزی  
شیخ نجم الدین کبریا رحمة الله علیه بر کنار آب چشمتان بود با اصحاب خود که ناگاه ابری بر اجد و باران حواست باریدن  
شیخ نجم الدین رحمة الله علیه بانگشت مبارک اشارت فرمود که عبور از عبور آن ابر از آنجا در گذشت و آسمان موحش چون  
این معنی مطالعه کردم گفتم خوشا کسی که آنچنان کسرا در یافت باشد و بدست جان کسان توبه کرده ای کاشکی من در آن وقت  
بودی تا حضور مبارک او در می یافتم چون این سخن با خود از سر اعتقاد بگفتم تا بنف شب غفتم در خواب دیدم جان حالت  
که شیخ نجم الدین کبریا رحمة الله علیه با جمعی از اصحاب نشسته و شیخ محمد الدین بنیلا ای و حمة الله علیه در حضور روی نشسته من پیش  
رفتم و زیارت شیخ نجم الدین در یافتی و بدست او توبه کردم و در دل آوردمی که سر نیز اشم شیخ نجم الدین که از موی من



برداشتی و شیخ محمد الدین بغدادی اشارت میکردی تا پس من می تراشیدی بدین شرح از خواب در آمدم و آن روز  
در شرح می بودم که مطلوب من از حضور و توبه و سپردن تراشیدن بخت پیدار از خواب حاصل شد و برین معنی مدت سی سال  
بگذشت و مرا این سخن و خواب از حقیقت خاطر فراموش شد بعد از سی سال آوازه بر او رسید که شیخ زاهد قدس امر وجه  
از پیش رانور قدم مبارک منور گردانیده است و در دیه کلان فرزند آمد و بجزرت شیخ زاهد بکلوزان برپسیم و بدست  
مبارک او توبه کردم و تلقین بکردم که شیخ زاهد از من برادر و تا سر تراششم شیخ زاهد فرمود مولانا مروت  
شیخ محمد الدین بغدادی تراشیده است و بران مرید نیست سر در قدم شیخ نهادم و سر مولانا اسعد را در مولانا جلال الدین  
به ادا تراشیدن **شعر** حوکیک رنگی بود در راهی در راه زکار یکدگر باشند آگاه پس شیخ زاهد فرمود تا کلاه  
نوا آوردند که بر سر من حد نظر کردم بر سر مبارک شیخ زاهد کلاهی نیم داشت دیدم که عرق آلود بود در دل بگردانیدم که بودی  
که شیخ آن کلاه بمن میداد و چون در ضمیر بگردانیدم شیخ زاهد فرمود مولانا کلاهی از تو دریغ نیست لیکن شوکت و عرق پاکست  
کنتم شیخ مطلوب من خود خان است کلاه از سر مبارک فرو گرفت و بمن داد **شعر** بر سر اثری ز تاج داری دارم  
از رخسار خود چنگ در نایم آن کج که در خواب نشان دیدم اینست که دید دولت پدارم **حکایت**  
ادام اسد برکت گفت مولانا تاج الدین در لقی که دیه است از دیه های موفان مردی بود طالب علم پیش از وصول شیخ صفی الدین  
شیخ زاهد قدس در جمل بجزرت او شیخ زاهد اسپید و توبه کرد و تلقین گرفت و بکار مشغول شد کار بروس بکشود و معالوف  
قوی دوی خود تا جایی که شیخ زاهد مرد روز چند توبت بخورت او رفتی با او واقعه بگفتی و شیخ بشودی و خوابش فرمودی چون ملک  
برین بگذشت و کار معالط اش عال کشت **شعر** ز بلند علم قدرتش بالا بکشید رتبت مرتبه اش تا بتریا بکشید  
تغوی در خود آورد و نفسش سر بکبر بر کرد و گفت این زمان ارشاد و توبه از ان منست و شیخ از آنجوره و سجاده و توبه و تلقین  
بمن می باید سپرد مردم گفتند مگوی گفت ماه چون بدر شود دیگر حب باشد خبر شیخ زاهد اسپید فرمود که بدر را چون بکمال رسد  
نقصان محاق باشد **شعر** بخشش جو خوار فحاق او فاد مذهبش در محاق اوفتاده شیخ فرمود دست  
بجاسن مبارک فرو کرد و گفت آری اگر بکاردی در از گوشان فقط التوت نفیستم پرورده سید جلال الدین باشم بعد ازین جزیری  
از معالطه بین مولانا تاج الدین چون این بشنید گفت آخ شیخ در عالم شیخ زاهد نیست جایی دیگر روم بس غم کرد و روی  
بتمبر آورد و مدتی در تبریز کرد شیخ آغای کردید و احوال خود بر ایشان عرض میکرد و مجلس از ایشان راه بسامان این مقامات  
نی برد و نمی دانت **شعر** مغیث ز کجا و تاج بخشی ز کجا بازار جبه کف فروشان در گشت  
چون از ایشان نو مید شد آواز شیخ نجیب الدین بزغوشش ده الله علیه بکوش می رسید که در شیراز شیخ مشار الیه است  
غریب شیراز کرد و کتابی چند در هم بست و بدوشش گرفت و متوجه شیراز گشت اتفاقا در راه که میرفت مافقی خواب  
افتاد که غلامی و مکار و جند در از گوشش با خود داشت چون آن خواب در مولانا تاج الدین پیمای اهل خیر دید اعتماد آورد

و آن بخت داره کتاب او بستد و بر چهار پا نهاد چون روزی چند درین برآمد قضاء الله و حاجه چار شد مولانا تاج الدین ضرورت  
شد خدمت او کردن چون بارش بر چهار پای او بود غلام نیز چار شد انگاه مکار برین چار شد و هم از کار معطل ماند  
بر مولانا تاج الدین ضرورت شد خدمت هم و رعایت بارها و چهار پا بیان کردن و در از گوشان را در پیش گرفته وی راند  
نگاه کرد آن در از گوشان را دید تمامت فقط آلود سخن شیخ زاهدش بیاید آمد فریاد از نهادش برآمد که این سخن شیخ  
زاهدست که مکاری در از گوشان فقط آلود می کنم **شعر** شیدا در خیال او گشت همچو روز و شبش بر سر گشت  
بس چون بشیر از رفت غریب ز او به شیخ نجیب الدین بزغوشش کرد و بز اوید آوردت و در زاویه او در کجی بنشست  
و یک دور و در آن کج مجاور بود چون شیخ نجیب الدین در زاویه آمد فرمود که در اینجا بوی تن و کندی می آید تفحص کنید که از کج می آید  
تفحص کردند مولانا تاج الدین را در میان بیکار و غریب یافتند گفتند عزیز در اینجا کجا و پراخی شناسیم شیخ نجیب الدین که  
این بوی تن ازین کس می آید از وی پرسید که کس است و از کجاست هم در آن کج نشسته بود احوالش پرسیدند  
گفت از طرف موقام و از مریدان شیخ زاهد لیکن شیخ برین پیغمبر شده است و نظر غیرت فرموده و با و در شامش آمده ام  
شیخ نجیب الدین گفت چون شیخ زاهد بر تو شمش گرفته است و غیرت فرموده اگر از شرق عالم تا بوز عالم تمامت مشایخ کردند  
کار تو از ایشان کشاید و بجای ز سپید مکر هم از **شعر** و موقوف نشأت بحر طایفه اعیان کل معزم  
**شعر** عالم اگر طیب و تیار است سودت کند جزا و کت در بکرت مولانا تاج الدین گفت بس بد پیر من باشد  
شیخ نجیب الدین گفت جدا که شیخ در قید حیات تو زنده در پاسب و الا خیر الدنیا و الا خیر و حال زودتر ازین زاویه من  
پرون **شعر** زانجا که ترا در دجا بخت دوا زانجا که ترا خشم جان بخت شفا پس فرمود علی الفور او را  
از زاویه پرون کند و آن قدر حکیم که ابر بجان داشته است بربند و با وی پرون اندازند خادمان بر شد و کرد و کرد مولانا تاج الدین  
حکیم میریدند و بکار کس برداشتند و مولانا با آن حکیم پاره پرون انداختند و باز فرمود تا خاک آن موضع نیز بر کنند و پرون  
دخند و خاک تازه بعوض بجای کردند مولانا تاج الدین چون این خلافت و امانت دید از آنجا خایب و خاسر باز گردید و درین حیرت  
حیران شد و هیچ نمیدانست که تدبیر می باشد **شعر** رانی مادر وی طعنا شدید و لکن لاسپیل الی التورود  
عاقبت مردم کنند که این کار شکل کشاید و کارش شفاعت براید و از پیش فضلون جلی که او در حق شیخ زاهد قدس امر وجه  
صاحب ارادت و اعتقادت و در حضرت شیخ صاحب آب دمی مکن که شفاعت پیش شیخ مقبول و التماس مبدول باشد  
ناچار دیر شفع باید کرد اندین و مولانا دین بود که دیر شفع کردند چار شد و در آن چارسی در گذشت و باین امید نرسید  
**شعر** زان قضا که سپیل حرام بخورد و اغهای خون بدل با خاک برد ادام اسد برکت گفت که بر دایتی غیر از روت  
مولانا تاج الدین شیخ صفی الدین قدس سره شنیدم که چون مولانا تاج الدین را دفن میکردند کور ویران قول نکرد و از خاک پرون افتاد  
**شعر** با سر آن مری سر کوی کوی بر غنای کشید حال اندر دو عالم سپر بر سوا کشید

و طیب



و او در آن خاک حضرت خاتم حق تعالی خواست بودی بد تا برین حال قریب پست سال بر آمد و شیخ صفی الدین بجزرت  
شیخ زاهد پسیده بود و صاحب وقع شد و در وقت عالی یافت روزی در خلوت با شیخ زاهد قدس روحانها نشست بود  
و در میان ایشان اجتماع روحی بود که غیر از میان نمی کشید **شعر** جان در جانان خلوتی کردند هنگام وصال  
کن در آن خلوت باشد روح قدس را محال که شیخ صفی الدین و کاه شیخ زاهد بیتی و در بیتی میخواندند و از آن جمله شیخ صفی الدین  
این فعلی بدین گونه بخواند **شعر** جوانی کل خشم گیری اوداد منده ایم دستم گیری و ندوی دژی کومن برگاه  
جوانی او امر ندیم گیری بس آب چشم مبارک روان کرد و برقت بگریست شیخ زاهد نیز قدس روح از سر این رقت بگریست  
و گریه و رقت بر مرد و غالب شد پس شیخ صفی الدین قدس سره چون وقت شیخ زاهد خوش دید و دانست که التماس میکند  
خواجه شد برخواست و سر مبارک برهنه کرد شیخ زاهد قدس روح فرمود صفی انصاف چه میدی شیخ گفت شفاعت گرفته  
یکم شیخ زاهد فرمود آن گرفته کدام است شیخ گفت آن گرفته مولانا تلح الدین در لقی که پست سالست که گرفته دل تحت  
و در عذاب شیخ زاهد فرمود رحمت بر تو باد برادر من چنین باشد و شفقت مسلمان چنین باشد کواه باشد که او را بتو بخشیدم  
و بعد از پست سال شفاعت شیخ صفی الدین خلاص یافت **شعر** هم خلاصی حاصل شفاعت غیر اندر خاک  
در انبوی آب روی در آتش خشم زیم خاک **حکایت** مولانا زین الدین خلیل خطیب بو تسر کیلانی روایت کرد که  
محمد حیات می بود که محمد حین مشهور بود و سلطان غازان او را می شناخت بسبب حیات و جانیج و آزاد بود از قتلان معبود بادن  
غازان را عزمیت نهضت لشکر مصر اتفاق افتاد حکم کرد که آزاد و مراد هم بر نشینند محمد حین گفت که مرا نیز ببردند و من نیز  
بالشکر بصر رفتم و تو به کاه شیخ زاهد قدس روح بودم و در زنی میدان او ناگاه کردی برآمد و لشکر غازان در حالت محاربه  
لنگه شد و غارت در لشکر افتاد و مرج مرج برخواست ناگاه دیدیم که بادشاه غازان پیش من پیداشد و مرا دید پستار و کلاه  
صوفیانه بر سر و سنت پستار فروخته و سابقا مرا می شناخت گفت محمد الیوس ما از کدام طرفت من از میان آن غبار بطرفی  
اشارت کردم که این چنین است گفتم ای بادشاه جرای برسی گفت از برای آنکه شیخ زاهد که شیخ مات باید و ما را از اینجا برون  
**شعر** باشد که جو پای داری از دست برفت و ناخدا مدوی بد پیشگیری برسد **حکایت** قمنی و امانی بودیم دیدیم  
که ناگاه شیخ زاهد قدس روح بیامد و عیان اسب بادشاه غازان بگرفت و بکشید و از میان آن کرد پروان آورد و لشکر گشته  
و متفرق جمع شدند و از آن شداید و مملکت خلاص یافتیم **شعر** ما زان دایم در فترت که عشقت دست دل  
تا عیان گیری جو پای اختیار آید بکل **حکایت** خواجه عبدالملک مرادی زیدت برکت گفت که شیخ صفی الدین قدس سره  
فرمود که تاضی محی الدین تبریزی رحمة الله علیه از بخاری زمان بود خدمت شیخ زاهد قدس روح فرستاد که در حدیث دیده ام که  
هر کسی که علم از برای رضای حق تعالی بخواند باشد حق تعالی او را بیک از سه چیز مبتلا کند یا بر پستیا مبتلا کرد یا محتاج در میان  
کرد یا بجان غیره اکنون مرا یا پدرم و اشاکردان هستند که بده از علم یافته اند که بعضی از ایشان در شهرند لیکن بر شوق خواهی

شغولند و در حرام افتاده یا از پنهان یا آشکارا و بعضی هستند که کسب حلال شغولند و زکوة و صدقه میدهند و بطاعت و حلال شغولند  
و نیز بعضی از انبیاء و اولیا جهت مصالح خلق بدر پلاطین رفته اند و دیگر آنکه از ایشان می بینم که پیر شده اند و بجان مرده اند  
و حال آنکه حدیث در حال علمای که بر پستیا گرفتار شوند یا محتاج در پلاطین در معرض ذم وارد شده است و بی بر پیری پسیده  
بس معنی این جمله باشد شیخ زاهد قدس روح بچواب فرمود بلی آنجاست که در حدیث است و مرا از شهر پستان شش  
دل است و مرا در پستیا و پستیا آنکس اگر علم از برای رضای حق تعالی بخواند باشد بر پستیا احتیاجی که گرفتار نشود و از  
شهر پستان دل محروم ماند و جواب آنکه جوانی غیر فرمود اگر چه مدت مدید زندگانی گذرد و پیر شود چون عیشش موافق رضا  
حق تعالی باشد وقتی که میرد از علل صالح جوان مرده باشد چون عزت که بعل صالح گذرانده و چون عیشش بعل صالح نگذشته باشد آنرا  
عز نثرند و جواب آنکه بر پلاطین گرفتار شود فرمود یعنی بذل طمع گرفتار در پلاطین کردند آنکه از برای مصالح مسلمانان  
بر پلاطین رود چون انبیاء و اولیا از برای مصالح مسلمانان بر پلاطین رفته اند و شفاعت کرده و مصالح مسلمانان ساخته  
**شعر** بر لوح دل پاک از ان علم بوده کان از ورق و کتاب نتوان خواندن **حکایت**  
مولانا موفق الدین عبداله خطیب امری روایت کرد از مولانا محمد مشرودی رحمة الله که او گفت از شیخ صفی الدین قدس سره  
شنیدم که فرمود نوبتی شیخ زاهد را قدس روح رخت پانی مبارک بود و وضعی داشت و میخواست که بار دیل آید در کیلان  
و بر بار دوشش گرفت و قدسی راه بیاورد و بکنار آبی جایی کردم و شیخ زاهد قدس روح یکدیگر فرمود و من بر وضو ساختن رفتم از  
دور نظر کردم شیخ را دیدم که راست نشست و بچپ دست میل کرد و اصنافی چیز از زمین میکرد چون باز آمد شیخ  
فرمود صفی بیا و بشنو بر فتم و استماع کردم اتفاقا آنجا قبری بوده است در زمین و کسی در آنجا مدفون و از او آوازی می آمد که بر  
خبرزه فروختن منادی میکرد بدین لفظ که خبر ما بس گفت صفی شنیدم گفتم بلی باز فرمود که ویرا بیاوریم چون باشد گفتم شیخ حاکم  
بس شیخ زاهد قدس روح سه نوبت بوی ذکر لا اله الا الله تلقین کرد ناگاه حال بوی بگریید و از گوشش آوازی می آمد که لا اله الا  
و هر دوی شنیدند **شعر** خاک غفلت بود در ویرانه آن کور یافت مایه عمر و حیات از سایه کج دوران  
**حکایت** مولانا شمس الدین اقیون گفت امیرزاده عبداله را نیت کرد از پدر خود حاجی شکوتای که در آن زمان سلطان  
غازان طالب شاه بر تخت نشست امیرزاده بخار را با چهار برادر بکشند من در پستان مبارک بودم بدید سلوک از نوای  
ار دیل کر خیم و آنجا محقق شدم شصت سوار بیا آمدند و بطلب من میگردیدند مرا بگرفتند و بکنار رودخانه سیاه رود آوردند آنجا خیل ما فرو  
آمده بود و تیگی را بیاوردند و قنات اسباب و مکتب ما از مویشی و مانتی بگرفتند بعضی میگفتند که شکوتای را بکشیم  
و بعضی میگفتند که موقوف کنیم تا بادشاه جوی فرماید و چون شب درآمد مراد خرگاه می بردند و زندان اسبهای کوهی کردند و یک  
کپک در سر کشیدند و ریخ کس در حوالی کپک بر سر کپک بگفتند و قریب پست کس در خرگاه کرد و بگریختند و باقی مردم بیرون خرگاه  
و حال آنکه مرا تریه بود محدث و قزوینی نامی با او گفتم بودم که اگر خدای تعالی مرا خلاصی دهد و بگریزم باید که تو فلان جایی



باشی تا من بیایم و بگریزم چون دود انگ از شب بگذشت خواب بر من غلبه کرد در خواب شیخ را ندیدم که بیامد و با من گفت ترک  
محمود بر خیز و برو از خواب در آمدم با خود گفتم این خیالات که من میکنم و الا بعد در بستر نباشد از میان این همه بیرون رفتن و باز  
انگ که چشم گرم شد دیدم که شیخ زاهد قدیس آمده و سر دست بر پشیمانی من زده و گفت فرزند من میگویم که ترا کار گرم بر خیز  
و برو چون چشم باز کردم شیخ را ندیدم اما اثر دست مبارک که بر پشیمانی من زده بود پدیدار بود با خود گفتم که این کار خیال نیست پای  
راست بکشیدم دیدم که زنجیر از پایم جدا شده است و از زنجیر پیرون آمدم از آن مردم خدمت هیچکس را خبر نمودم و خواب بر خیزه بودم  
که چون بای می نهادم بر زمین غمی پدید بر پشت و جلوس ایشان می نهادم ایشان را خبر نمودی و همچنان نوک را می که از پیرون خفته بودند  
هیچکس آگاه نبود و بهر یکدشتم و جندین هزار آدمی و کلهای کوفته و حیوانات و مسکنان بقدرت حق تعالی و بولایت شیخ  
هیچ جانوری نخنبد و آگاه نشد بدان مقام آمدم و محدث شاه قزوینی را بر گزافتم و در وی بار دپیل نهادم و بسیار مصافحه محبت شاکست  
بار دپیل نتوانیم پسیدن که روز نزدیک گفتم آن شیخ که ما را ازین ظالمان خلاص داد امید است که از حق تعالی  
ما را قوت دهد که در شب بار دپیل برسیم و بیامدیم و هنوز از شب بسیار باقی بود که بار دپیل رسیدیم و در زیارت های اردبیل  
پنهان شدیم و آنجا مدتی بسر بردیم و بهمت شیخ را مدتی تعالی ما را از شر آن ظالمان نگاه داشت **شعر**  
آنها که خلاصه زمین اند در بند خلاص کن دین اند باز و پناه بشت خلق اند بار و حصار ملک دین اند  
**حکایت** مولانا شمس الدین گفت که از خواجه محمد اقیونی شنیدم که وی گفت از لفظ مبارک شیخ صفی الدین قدس سره  
شنیدم فرمود نوبتی در زمان شیخ زاهد قدیس و تجدید طهارت کردم و بزایه میرفتم در میان راه شخصی از ملازمان شیخ زاهد  
که با من جنت و کدورت دل داشت برابرم افتاد چون مرا بدید از راه برگردید و از طرفی دیگر برفت خط اندک طول شد که او را  
باید که برادرش از جانب طول باشد که چون ما را چید راه برگرداند و بطرفی دیگر برود و چون باین فکر بخدمت شیخ رفتم شیخ زاهد  
چون مردی تپتی کرد و گفت صفی طول مبارکش با دام جنین بوده است که رو باه از شیر کران کند و بگریزد **شعر**  
این شیر را زانفسر در ره میدان برون زره و شیوه رو باه ملالت **حکایت** هم مولانا شمس الدین  
روایت کرد از خواجه محمد و او را مولانا نجم الدین سلیمان پد مولانا شمس الدین که در زمان شیخ زاهد قدیس آمده و دانشمندی بود  
شمس موقانی و قریب ده پانزده طالب علم پیش و تحصیل میکردند و همه روز این شمس موقانی با این طالب علمان بحث  
شیخ قدیس را مشغول می بودند و انگار خطیم می نمودند شبی آدینه دیدند که تا قریبی پانصد شمس از ساحل دریا و از طرفهای  
دیگری آمده و در خلوت خانه شیخ میرفتند و بعد از ساعتی باز پیرون می آمدند و میرفتند ازین معنی متعجب شدند و کبریات این  
حال ظاهر بدیدند آن دانشمند را خواست و گفت پیوسته سخن بدین درازی نبود و بیامد و بخدمت شیخ زاهد بان جمع طالب  
علمان و آنجه دیده بودند با شیخ گفت شیخ زاهد گفت مولانا خیال بوده باشد و پیش ازین گفت چون مرد طالب علم بزرگ بود  
دانت که محم نیست شیخ ستر این با وی نمیگوید گفت ازین خلوت پیرون زوم تا شیخ را قبول نکند بگریزی و توبه ندهی چون بگریزی

روزی چند بکار مشغول شد هر شب آدینه این حال بظاهر می دید با شیخ زاهد گفت من هر شب آدینه زیارت می آیدم  
**حکایت** عالم جلالت و جان عالم آن خلوت سرا عالم جازا از آن در سجده گاه و مقصدت **حکایت**  
مولانا شمس الدین روایت کرد از پیره یوسف اسفغانی که شیخ قدیس سره فرمود که در زمان شیخ زاهد قدیس آمد  
طالبی بود رنج برده و کار بلند بود و روی نهاد اما او را حوصله ضبط آن نبود و پوشیده نداشت و کبریات شیخ زاهد قدیس را  
با وی میگفت و نصیحت میکرد که سخن ستر را فاش نکن و نگاه دار نمی شنید تا روزی ویرا و اتوه و حالت خطیم واقع شد آن نیز در عرض  
افشا انداخت در خدمت شیخ قدیس آمد بگفتند شیخ در غضب رفت و غیرت فرمود چون او بسیار بی وفائی و کثرت  
شیخ عذبه بود گفت بوی که کورت بر تابد انگ پس چون از آن مجلس برین رفت و بهر تخم و کفایتش کردند و دفن کردند روزی  
دیگر میامدند دیدند که از کور بدر افتاده بود باز در فتنش کردند روز دیگر دیدند از کور بدر افتاده القعه دفن میکردند استکارش  
میسرخ شد تا چند انگ دود داشت بخورد **شعر** هر که را نبود قول فیض این آب حیات  
لا جرم نبود قبول خاک در حال حیات **حکایت** مولانا شمس الدین از پیره یوسف اسفغانی روایت کرد که وی  
گفت شیخ صفی الدین قدیس آمد سره کنت روزی شخص بیامد و سه سبب تبرک بیاورد از برای من در خاطرم بگفت که این سببها  
بخدمت شیخ زاهد قدیس رسیده بودم چون این فکر کردم پیرون آمدم و بوضو ساختن آن شخص که آن سببها آورده بود بر گرفت و بپشت  
بگذاشت چون مراجعت کردم دیدم سببها بپشت گذاشته بان شخص گفتم که نمی بایست بپشت گذاشتن که من نیت کرده بودم که از برای شیخ زاهد  
برسم آن شخص گفت این سببها تو تا و ل کن که من بوضو این سببها من سبب ازین بهتر بیاورم تا از برای شیخ ببری برفت و بیاورد  
چون بخدمت شیخ رفتم و در پیش نهادم شیخ بستم کرد و گفت صفی امانت جان نگاه دارند آنچه نیت کرده بودی بپشت گذاشته  
حق من بود **شعر** آنجان بهتر تر یک پیش این پاسبان کین چنین ملک دل برد اندر دو عالم سپه بها  
**حکایت** مولانا شمس الدین از امیر زاده عبد الله و پیره حاجی اقیونی روایت کرد که شیخ زاهد قدیس آمده و روزی  
با شیخ صفی الدین قدیس سره کنت که مردم طمان مقام را بگونا فلان روز بکار کر آید مردم قبول کردند و خادمان نیز موافق  
آن حال تحس بسیار آمده که در اندیشه آن اتفاق آن روز که موعود بود نیامدند و حال آنکه نیت بسیار از برای آن مردم ترتیب کرده  
بودند و تلف می شد شیخ صفی الدین پیش شیخ زاهد آمد و گفت که نیت بسیار کردیم و آن مردم نیامدند و ضایع  
می شود شیخ زاهد فرمود آن را بعد ویتان دهید که حق تعالی کار ما مهمل نگذارد آن را بعد ویتان دادیم با مدادش پیش  
شیخ رفتم که تخم بسیار در خواب می شود تدبیر حیت شیخ زاهد فرمود باری برود احوال بین که چون است چون بر فتم  
در تخم زار نگاه کردم یکی در آنجا نبود به آن زمان نگاه کردم دیدم جندین هزار مرغ آمده اند و هر یکی دانه از آن تخم بخار گرفته  
و در آن زمین می نشاند یک ساعت تمامت آن زمین تخم بپاشانند چون بخدمت شیخ زاهد قدیس رسیده آمدم تخم می کرد  
و کنت صفی تو کار در ویتان راست کردی حق تعالی کار ما مهمل چون گذارد **شعر**







و در فن کردند **شعر** عَجَبًا لِنَفْسِكَ كَيْفَ تَنْتَبِهُ مَارَاتٍ يَا وَجْهَ قَرْنٍ مَالِهَا لَا تَنْفَرُ لَوْ كَانَ نَعْنَى بِاللَّيْلِ  
أَعْنَى بِه طَوْعًا مَنِعًا شَاخِ شَمْعٍ لَقَضَعْتُمْ أَرْكَانَهُ وَهَذَا وَظَلَّ مِنْهَا شَاخًا يَطْعُجُ حكايت  
میران الدین گفت که پسر خدای شایسته گفت نوبتی در پی او رود و لشکر عظیم ده آمد مردم پیش شیخ زاهد قدس را رفتند  
بشویش که لشکر زاهد شیخ زاهد فرمود کار آن باشد که خدای تعالی کند امیر آن لشکر خدمت شیخ زاهد آمد و نشست و شیخ  
گفت شیخ تویی شیخ در جواب گفت اگر خدا قبول کند و سر حجب مبارک فرود برد و او سبوت مکرر کرد که شیخ تویی و شیخ جواب فرمود  
اگر خدا قبول کند انگاه آن امیر لشکر دست بر پیشانی شیخ نهاد کالباحت عن حقّه بظلمه و گفت سر زار که من بسیار شیخ را در  
کشیده ام شیخ قدس سره پای مبارک از دامن بدر آورد و گفت این مرد را بردارید علی الفور انگش سر سبز آماه گرفت و در دست  
برد و گفت **شعر** آياك عني ان تمالك عظمي فكون كالاميس الذي لا يرجع **شعر**  
چال آن مرد طالع نکر از جان آزار زار تا سرانجامش کجا افتاد از آن پیکار **حکایت** هم بران الدین از  
پیر عمر خلوتی روایت کرد که باری لشکر ابنه در طرف کشتاخی در مقام سوره مرده فرو آمد شیخ زاهد قدس سره در خانه نشاند  
که در خانه طعام است یا نه میامند که نیست لشکر بخور شیخ آمد شیخ قدس سره در خانه رفت و بر پید که طعام است گفت که نیست  
بسیج نیست گفت اندک مایه چیزی هست شیخ قدس سره در مطبخ رفت و دیگر قناریک برداشت اندک طعامی در دست نوبت کرد  
و یک برآمد و فرمود که در کاسه کیند هفده کاسه پر کردند و هنوز آن مقدار که بود باقی بود باز بر پید که رفتن دارند یا نه گفتند اندک  
مست بخور خورد داد آوردن و ملحق بدست خود ده ان بگردانید و رفتن در کاسه ها کرد و هنوز آن قدر که بود باقی بود **شعر**  
ریزه **شعر** در جها ز است تمام جدا انگ این قوت روان یافت بکام **حکایت** مولانا شمس الدین  
اقیونی از حاتم الدین قزل روایت کرد و او از احمد و خدایان که روزی در خدمت شیخ زاهد قدس سره نشست بودیم دیدیم که  
دو بار میامند و سر در قدم شیخ نهادند بعد از آن سر برداشتند و بر دست شیخ بهمانک کسی که بوسه دهد بوسه میدادند و آنقدر  
و بعد ایان گفت من هر کس ده آدم شیخ عن نظر کرد و گفت تشویش کن که اینها خویشان من اند یعنی از جن **شعر**  
چون خاتم دل هم رسانیدان دارد در حکم نکلن هم انس هم جان دارد **حکایت** پیر موسی قزوینی نقلی گفت از پیر محمد  
دار وری شنیدم گفت نوبتی با شیخ زاهد قدس سره شیخ صفی الدین در کشتی بودیم قضا و امر کشتی بی اختیار در مرق افتاد که  
خلاص بنظر نبود طاح چون خلاص محال دید فریاد بر آورد شیخ زاهد فرمود جیت طاح گفت شیخ از برای خدا کشتی در  
مغرق افتاد و این مقامیت که هرگز کشتی از اینجا سلامت بیرون نرفته باشد و در جی کشتی سکیت که بران زنده و بکند  
شیخ زاهد اشارت کرد در حال کشتی از آن مقام بیرون جیت و سلامت بردفت و مستخلص شدیم **شعر**  
زهی فجاج زمین و زهی فلاح زمانه زهی خلاص جهان و زهی جهان یکانه **حکایت** شیخ صدر الدین ادام الله  
بمکتبه گفت که او را خوال شیخ زاهد قدس سره بود مردم را اختلاف و مناقشه برخواست که مرقد مبارک شیخ کجا باشد جامع

کشتاخی میخواستند که در کشتاخی باشد و شیخ زاده جلال الدین علی رحمه الله علیه میخواست که بجوماقی آباد باشد در موقان  
در کشتاوند جیت انگ محال عادت و زراعت بسیار دارد و میخواست که آنجا متوطن گردد و زراعت شغل شود و شیخ زاهد  
میخواست که در پی او رود و کیلان یا شد چون بنور ولایت میدانست که آنجا خواهد بود اما اظهار نمیکرد **شعر**  
مخ جانش چون نشین یافت بازه اشیاں جسم هم یکد سازد بس فرمود که ما را نه کسی دیگر پروست او را طلب فرمایم تا  
جواب در جیت گفتند شیخ آن کیت فرمود صفی پس فرمود کسی میخواهم که برود و او را بزودی بمن رساند و در تعیین  
قاصدی فکر میکردند شیخ فرمود ایوانی بسیر کباب یعنی خضر برزند و او را ایوانی میکشد او را حضرت شیخ قدس سره  
آوردند سر بود ایوانی میخواهم که یک روز از اینجا بار دیل بزوی بطلب صفی و یک روز باز آیی که اگر یک روز بروی و یک روز  
باز آیی من ضمانت میکنم ترا بهشت **شعر** چون دوزی صوری زمین برداری دوسوی مقبره و حمد و رضوان آری  
پیر خضر نه گفت بلکه گفت شیخ اگر بر جی بروم و پیام شیخ دست مبارک ببرد و در آن دی فرود کرد و بهشت بود گفت  
و شیخ در آن زبان در سوره مرده بود که آن موضع یک روزه راه از محمود آباد کهن دور تر بود و این محمود آباد کهن آب گرفتات  
و از محمود آباد بار دیل مفت روزه راست و از این موضع سوره مرده تا بار دیل شت روزه راه باشد پس نماز صبح پیر خضر از سوره مرده  
روان شد چنانکه وقت طلوع آفتاب بزیر و دندان بود و از آنجا در دشت بلا سوان افتاد و همچون ریج عاصیف در آن بمن  
می دوید **شعر** در بویه عیان زد دست صرصر بر بود و اندر طیران ز مرغ شتر بر بر بود چنانکه بدو سوار  
جوان بوی سپید چون او را در غایت سرعت و استیصال دید چنانکه عادت مردم باشد گفت کجا میروی که او را برداشتند  
و تو بوی نرسی پیر خضر چون این شنید و غیرت در سرش بگردید و رجعت و کلام سوره که آن جوان نبرد داشت از سرش برداشت  
و در بر روی دوید و آن جوان اسب برانگیخت و در پی او می دوید و بوی نری سپید جوماقی در پی او بینداخت هم نرسید  
تیر در پی او بینداخت هم نرسید چون دانست که عاجز شد و او از میدان شیخ زاهد مست قدس سره و دیرا بفرست  
زاهد سوگند داد که کلاه من بازده پیر خضر کلاه و با بوی باز داد و گفت مان تا با دیگران دیگر افسوس کنی **شعر**  
جیشی که با فوس پس در ایشان نکرد سر بکلاه و کلاه بی سپر بند و از آنجا جان روان بیامد که نماز عصر بخور آن سپید  
و در خرمن شیخ صفی الدین آمد شیخ صفی الدین را قدس سره روح دید در خرمن ایستاده چون شیخ را نظر بر پیر خضر آمد بدست  
که حال صعب و کاری عظیم است دل مبارکش ضعف کرد و بر جای از بای در افتاد **شعر** آيا قادمین سفير الحج مر جاه  
انما ذاك لانباک نامت الصبا قدیمت علی قلبی کما قد ترکته حزینا کینیا بالعبایه متعبیا کنت خضره حالت کنت  
مر شیخ زاهد جلب تو رستاده است تا یک روز آنجا آیی و من یک روز آمده ام شیخ قدس سره حال در خانه رفت و از  
الات سربت آنچه حاصل بود معذ کرد اند و آنچه نبود حاصل کرد و با مداد صبح بر آب جوده داشت سوار شد و پیر خضر  
در رکاب او روان شدند چنانکه نماز شام بزیروندان رسیدند و نماز شام برب آب بگذاردند و از آنجا در ناو نشستند



باب زدند و بکشد و سوار شد و بر اند جانک نماز ختن خدمت شیخ زاهد سپید قدس روح چون خبر رسانیدند  
فرمود هر چه بود تو پیش منش آرید همچنانک مست بر منجان یا جامه و آلات رحمت بجزرت شیخ زاهد پند چون زیار  
در پستوبس دریافت شیخ صفی مابدست اینها تنها باز گذارستی بر سر بایشی صفی الدین گفت چون وقت پرواز مرغ جات  
آشیا ن هر یک در باب من سخن گفته اند و رای دیگر میزند یکی گشتناسی اختیار می کند و یکی جو باق آباد و یکی شردان توجه میگوید و خلوت  
کجا باشد شیخ صفی الدین گفت چون اسپستم که خاطر مبارک شیخ مایل کیلانست گفتم شیخ مایل کیلان مقام و مسکن است  
و جای خوش شیخ زاهد قدس روح فرمود که من نیز همان میجو ام ترتیب را و تدبیر رفتن می باید کردن چنانکه کسی را اطلاع باشد  
بسی شیخ صفی الدین از پوشیدگی تدبیر گشتی کرد و متیگر دانید و در اینجا جای با کینه و نرم ساخت و آنچه بایحتاج بود راست کرد و حضور  
شیخ آمد و اعلام کرد و حال تنگ جماعت غلبه از اطراف با سلاح اسپتاده بودند و راهبان گاه می داشتند و شیخ صفی الدین قدس روح  
شیخ زاهد را قدس روح بر روز از خانه بیار و در کشتی نشاند و بران جماعت غلبه و سهل و دشتی فرود آمد که هیچ یک را شعور  
و وقوف نبود تا شیخ در کشتی نشست و روانه شد و قریب میانه راه رسید پس آن جماعت را خبر شد **شعر**  
دیده اختیار کی دیار آن راه و سامانی که بای جان زنده چون از اینجا بلند کنان رسیدند شیخ صفی الدین بیرون آمد و از برای  
شیخ زاهد محض ترتیب کرد و جای نرم ساخت و شیخ زاهد را از کشتی بیرون آورد و در آن محض نشاند و شیخ زاهد را عظیم خوش آمد  
**شعر** هر که آن بار محض میکشید گشت خشم حاصل عیش مجید و از اینجا بگذر کس محض شیخ برداشتند تا بسیار درود  
آوردند چون بدان مقام رسید که اکنون حسیره متبرک که شیخ است فرمود صفی محض را اینجا فرو ببرد چون فرود نهاد دست مبارک  
بر آورد و بر روی مبارک فرو کرد که الحمد لله که کور بکوره گاه آورد و شیخ صفی الدین آن موضع را نشان کرد **شعر**  
دل نشان میدهد از صورت حال کامدم پیش سر کوی وصال پس شیخ زاهد را قدس روح از اینجا خلوت بردند و دست  
چاره روز صاحب فراکش بود و ملازمت و تمام خدمت وی شیخ صفی الدین میکرد چنانکه هیچ آئینه باز نمیکداشت و یک لحظه  
دلچسب و روز از ملازمت و تعهد او خالی نمی بود و درین مدت چهارده شبانه روز هیچ نخورد و نخت و ترافی گرفت و از نماز باغیر  
از فرض گذاردن مجال دیگر نداشتی و او ام بلازم خدمت قیام می نمود و شیخ را در پیش گرفته بود و شیخ اسناد با وی کرده و اگر  
در وقت ادای سرض نماز باز مشغول بودی و کسی دیگر را از اهل و اقارب شیخ بجای خود نشان می تا شیخ را قدس روح در پیش رفتی  
چون شیخ قدس روح دایم صفی صفی میگفتی اگر خطاب میکردی صفی و دیگری جواب گفتی شیخ زاهد حدت میکردی که صفی بگفت گفتی که  
بغرض نماز مشغولست این مقدار نیز مفارقت تحمل توانستی کردن و میفرمودی که صفی وقت آنست که یک لحظه از من دور نشوی و همیشه  
دست مبارک در دست شیخ صفی نهاده می بودی و در میان ایشان اسراری که مدخل زبان در میان بنودی متوازی بود **شعر**  
رمزی ز نماز عشقت اندر بیان نگنجی داری ز سر وحدت اندر بیان نگنجی چون دوست کرده خلوت در بر نگاه داشت  
دل در حساب ناید جان در میان نگنجی **حکایت** درین روز با جمعی از ملاطیان که بشت در کشتی و در ریاب بودند

ویدند که ماه آسمان بجای قطعه شدی و بدریا فرو رفتی این سخن را بجزرت شیخ زاهد قدس روح بگفتند و نمود که وقت رحلت است  
و چون چهارده شبانه روز برین بگذشت فرمود صفی فرود از اول روز بعد از اشراق زمان رحلت و مفارقت از دنیا و موالت  
بجزرت حق تعالی خواهد بودن و هر چه وظیفه وصیت بود رعایت فرمود و گفت صفی باید مجموع ترتیب من بنفس خود بکنی و هر  
وظیفه باشد بجای آری و چون روز دیگر شد و نسیم دھال بدید و مشم مبارکش نسیم دھال شنید بذكر طلب اللسان و بقر  
مشغول اینجا قدم روح متور در آشیانه مقصد صدق و خلوت خانه مقصد حق و شبتان وصال احوالی نهاد و جان مطهر بوقت  
جانان و شبتاد **شعر** مرغ قدس اندر هوای آشیان بگشود بال باز در پرواز آمد تا بستان وصال  
این حجاب عالم ظلمانی از ره دور شد گشت نور صغری غرق نوری در تجلی جمال و در آن وقت چون جسم مطهرش بر کنار شیخ صفی الدین  
بود و جان متور هر دو بنسبت کلی بعد یک متصل و یکدیگر متواصل چون مفارقت و عروج روح قدس شیخ زاهد قدس روح شد  
روح قدس شیخ صفی الدین نیز قدس روح متتابع روح او روان شد و هر دو بر یک فراکش میبند و در آن حضرت نشاند  
و جسم مطهر شیخ زاهد بر پینه پاک شیخ صفی الدین بود و بغیر ازین سر دو یار یکپس اغیار در آن خانه نبود و کس را برین واقعه  
وقوف نبود **شعر** در وصل جانان جان و دل هم خلوت و هم خانه شد با ساقی جان بخش خود هم کاس هم جامه شد  
در نور وحدت غرق شد از پر تو خوار او در نرم جان در باختم هم نرم هم پر دانه شد چون ساعتی برآمد و مردم طایفه در نزدیک  
در خلوت رفتند هر دورا دیدند در قرب وصال با هم در پناخته و تقد روح روان در باختم فریاد دعا و خلائق افتاد و جمع عظیم  
جمع شدند و کسانی که امید وار شیخ صفی الدین می بودند چون حال برین متوال مشاهده نمودند تا سنف خورزند که رجا و مرغای ابدال  
شیخ زاهد شیخ صفی الدین بود تا احمد و خدایان در آمد و شرعی ترتیب کرده و بخلق مبارک شیخ صفی الدین فرو بخشید و  
زفت یاس کلی عجم انجامید **شعر** از روضه گلزار بدل زار رسید و زباغ امید بر جگر خار رسید دین حال  
پیر استحقاق باطلانی پای مبارک شیخ صفی الدین در کنار گرفته بود ناگاه انگشت پای مبارکش حرکت آمد از پیر استحقاق فریاد بشارت را  
و احمد و خدایان باور نمی داشت خطای انگشت تا حرکت زیاده می شد و چشم مبارک بگشاد و نظر کرد و مردم را آشفته دید گشت  
حال جمیت میبکس را قدرت نبود که کیفیت صورت حال باز گوید از احوال شیخ زاهد و می پرسیدند که اگر درین حال دفعه دهم  
باز گویند شیخ طاقت نیارد و خطا کند **شعر** که تواند که چنین واقعه کوشش کند که زخون جگرش در رک دل جوش کند  
این حال را حال بوشیده داشتند تا قوت حواس چشم مبارکش باستقامت کلی رسید و بقوت تمام انجامید پس این واقعه  
ناید با وی در میان خواند و فریاد خلائق از جوب در است برخواست و تا سه روز میبکس را پروای نفس خود نیز نبود و مجال تمیز  
شیخ زاهد نه روی سپیم شیخ صفی الدین شیخ زاهد را در عرض حال دید که میفرمودی صفی نگاه کن چون نظر کردی دیدی که  
شکم مبارک شیخ زاهد کلاه و بدست مبارک دست شیخ صفی الدین بگرفت و بکم مبارک خود فرو آوردی که در آن هیچ غفل و غش و آلودگی  
نبود که صفی با حین پاک با شیم نگران کن و بجهیز کن **شعر** که از خاک آمد با خاک شد از اول پاک آمد و جسم پاک شد



بنی تحسین و ترتیب مشغول شد و چون شیخ را بر منقل عجا بآید و میخواست که مشغول کرد حاجی نهادندی در پیش آمد که  
بر شیخ نهاده و سوسوی وی بگردانید و نیز در وی نظر کرد حاجی نهادندی برون کرخت بنیاد و از خود گرفت **شعر**  
ناضرة لوبان عت عطاوه خالکف ایوب ماکان مسلولا بس شیخ صفی الدین قدس سره بنفس خود تنها در آن غار بود چیت  
غسل قیام نمود و از پیر زن یکی از اصحاب آب میداد و شیخ صفی الدین بجموع فرایض و آداب که از آن لابد باشد قیام نمود و اگر  
بر شیخ قدس سره بسبب داشت و در حین واقع شدی حضرت شیخ زاهد و پیر تعلیم کردی تا بجای می آوردی و بای در مجموع  
حوکات و سکنات مساعدت و موافقت می نمود تا وظایف واجبات و آداب تمام با تمام پدید و در عر قدس سره بواجبات  
دفن صورتی قیام نمودند قدس سره روح العزیز **شعر** فلوان میا کان قبر الیبت نصیرت احشای الاعظمه قبرا  
و کوان دهری کان طوع شتیق و شاعنی المقدور قامت الغراء و حوی کرد آن با خشد که حرم جوشن اجابت کاه دعوات  
طواف اطراف شد و حسیه متبرکه که پدا کرد که امانی که از آنجا بظهور آمده است اکثر من آن بخصی عدد الرمل و الحس است  
و پیوسته سیاح فیضان سوا بربان بران مرتد نورانی و ابل المطر و واسع القطری باشد **شعر**  
سفی الفیت فیما وارت الارض شخصه و ان لم یکن فی حجاب و لظلمه و کیف احوال للسحاب منیعة و بستانه  
قبره فی لحد الحجر حکایت پره نجیب حوی اردی کنت شیخ زاهد را قدس سره روح رجب نام خلاص بود ملازم  
عقبه می بود که برید بود و بر سال شیخ قدس سره آمد و شدی کردی روزی در حضور مبارک شیخ بود شیخ فرمود رجب رجب بزرگ  
کلی بداید رجب کنت من بدایستم بیکدیگر بنور شیخ صفی الدین قدس سره رسیدم و این سخن باز گفتم شیخ صفی الدین طول شد  
و کنت مراد شیخ و عده حیات اوست و چون ماه رجب سپید سبایه بود بحال بقارحت کرد قدس سره روح العزیز  
**شعر** صلی اللہ علی روح تقصنا قبر و اصبح فی الزفت مد فونا قد حالف الحق لایق به بدلاء نصار باخی و الايمان  
مقبر و نه اگر چه شخصی لطیف او در حلیاب نقاب صوری پوشیده شد اما لطایف معانی معانی او بواسطه غلبه جلالش  
کالیه الاعظم علی امت العالم ساطع و طالع شد **شعر** لکن فجتا اکا ثاث بقتده و نحن یا فحن فیہ فراجع  
فار شاده فینا نجوم زواجر و آثاره فینا بدور طالع تکمله در بعضی از کرامات شیخ زاهد قدس سره روح  
که بعد از وصول از بیات باقی بظهور آمده است **حکایت** ادام الله برکت کنت ملک احمد اصفه کیلان قصد احمد و خدایا  
کرد و احمد و خدایان در آن غم حسیه متبرکه که کرخت و ملک احمد میخواست که ویرا را بجا برون آورد لیکن جرات نمی توانست نمودن  
و در میان مردان خوک کش نام مردی بود او گفت که من در حسیه روم و احمد و خدایا را از آنجا بجای برون کشم پس پستخ قدم در حرم  
نهاد ملکاد بروی نهاد و خون از دمانش بچپتن و تدفقی میرفت و در حال مملک شد و از بیم هیچکس را بحال و زهره آن نبود که  
قدم در حرم نهاد و او را برون آورد تا جاز از برون بجای بگرفتند و بیرون کشیدند **شعر**  
چون سبک بی آدم ب قدم نهاد سرب سبک خود بیاد بداد **حکایت** از مشاهرت و مشامد خلایق که دریا

اطراف مزار متبرک همچنانک از طرف بوتر و از طرف سیده کران که عین و بیار مزار متبرک است تا به امن کوه گرفت و از  
اطراف مزار بی بی رخ زار گرفت و آب تا قریب مزار متبرک گرفت چنانک قنوج دریا در خندق حسیه می زد پس سید الاقطاب  
فی العالمین حاجی شمس الدین رحمه الله علیه بکرات درین معنی با شیخ صدر المله و الدین ادام الله برکت مشورت کرد که مزار متبرک  
شیخ زاهد قدس سره ازین موضع بقیام سپاه بفرین کتتام مرتفع است و مشرف نقل کنیم که آب دریا قوت گرفت و چون رخت  
شرح بود غنیمت بران مصمم شد که موپسم بار بر نقل مزار اقدام نمایند که ناگاه از ولایت شیخ قدس سره روح آب دریا از آنجا بکشت  
و مقدار و تیر بناب از مزار متبرک دور شد و برکنار و اطراف مزار یک انبار شد دشته است و از هر دو طرف عین بیار  
مزار که بوتر و سیده کران است و نزدیک دامن کوه رسید و بود همچنان بماند و توده و یکدیگر بشتید در میان حایل ماند **شعر**  
بود شوری شوری در جان دیاران سبب تشنه لب آمد ز خاک کوی اتر کرد لب **حکایت** درین وقت ماد او دین  
جرب قنجا رفته بود بیکلان و قنجا قنهم و شکر شدند و مردم متفرق بانه در محوطه حسیه متبرکه شیخ زاهد قدس سره روح کرخت  
و در آنجا متحصن شدند و بنشیند ترکان چشم داد و می آمدند و از سر بر حسیه برای طلب میکردند و آن جمیع عظیم رانی دیدند  
و بعضی نیز از آنجا بودند که می دیدند لیکن غلت و زبول برایشان غلبه کرد و از ایشان غافل ماندند و ایشان تمام سلامت  
در آنجا ماندند **شعر** از شر سکان شدند این در کف پناه شیر مردی اما چون در پی او رو که منسوب باشی را  
بود تاراج در افتادند و دست غیب بر کشادند سال بیکر کشیدند و حکم امیر ملک اشرف بجای خود رسیدند و متاصل شدند  
**شعر** زان دست جفا که بر کشیدند تاوان ز جسد ابر کشیدند **حکایت** ادام الله برکت گفت شمس الدین  
حسین نامی بود از نوادگان دختر شیخ زاهد قدس سره روح که مجاور و حارس حسیه متبرکه بود و مردی بود کار کرده رنج برده و ذکر  
پسیم کردی لیکن در حسیه متبرکه که پستخ واد آمد و شد کردی و در پسم و آداب لین و ارمیدگی رعایت نمیکردی و چون میخواستی که  
تقل در حسیه بکشا و پستخ واد بقوت بی تاشی میکشادی تا روزی همچنان بعبادت پستخ خود در حسیه بکشا و سجاده  
از آن شیخ زاهد بود که آنرا پاره میکردی و تبرک بخدم میدادی و درین حالت جان اسپتاده بود که بشت با منظر مظهر کرده  
بود و سر از در حسیه برون کرده شیخ صدر الدین دامت برکتش بوی گفت ادب کوشن دارد که پسلی شیخ تحت باشد و بدای  
مغزور بشوک نژاد و شیخی که چون غیرت در آید نظر با فرزندش نو باید شمس الدین گفت غم نیست که شیخ بامن غیرت  
نکنند و شب جمعه بود شمس الدین در حسیه سران میخواست که احیا کند چون بعضی از شب بگذشت از اثر غیرت شیخ چینی  
ظاهر شد از جای خود بچو در حجت و آنجا حارستانی عظیم بود بخود خود را بران خار زد و جاها و تن او بدان خار پاره پاره  
شد و سر ابا می جروح شد و میخاد چون بخود باز آمد احوال پرسیدند این قدر بگفت که شیخ قدس سره روح بامن غیرت کرد که گشای  
میکنی و ادام الله برکت گفت که من روز شنبه از آنجا مراجعت کردم چون بار دپیل رسیدم خبر رسید که روز دیگر شمس الدین  
بعالم اخوت رسید و جان در سر پستخ کرد **شعر** هیچ بران تر بود چون از غلاف آید برون هر کز این بازی شمارد که در سر باز چون



**احکامیت** - ادام الله برکت کنت که بعد از سی سال که شیخ زاهد قدس روح بجایات باقی رسیده بود صندوق بالاین مقدس  
مطهر را کهن و بال شده بود و شیخ صفی الدین قدس سره صندوق دیگر از نو ترتیب کرده میخواست که بر مرقد مطهرند و آن  
صندوق کهن شده را برداشته تا بورت منور شیخ پیدا شد سر تا بورت برداشته پوشش قبرش همچنان بید و تازه و نوایند  
و چشم مبارک مطهرش برقرار و هیچ تغییری نشده چون از امارات اولیاء الله آنست که گوشت و پوست ایشان بر خاک حرام  
باشد **شعر** چسبی که جو روح پاک باشد / کی طبعش مشت خاک باشد / خواستند که بکاره از پوشش مبارکش  
جست تبرک جدا کنند نتوانستند استادش بخار میخواست که از تابوت تراشته باز تراشد از برای تبرک چون تیشه بران زد تیغ  
تیشه باز نشست و از تابوت تراشته برخواست **شعر** از تفوق در جوار و وصل باشد در پناه و در پای کانیات  
از ساحت کن بارگاه **حکایت** حاجی علی از پدر خود پیر و نجیب روایت کرد که او گفت از شیخ صفی الدین قدس سره شنیدم  
که چون شیخ زاهد بعالم بقا رسید بود در واقعه دیدم که شیخ زاهد قدس روح بلب ریاضت بود و مشایخ بسیار باز دام  
بافانای استاده و اضاف شیخ را هدیه دادند من بر پیدم که این اضافت که این مشایخ میدهند گفتند که انصاف این  
برادر میدهم که هر حوزة از شریعت از موقوف شده است این برادر رعایت کرده است **شعر**  
فدا اوج الآداب نه نوازش / و قد زال عنها ما و باها / فجد به بعد اندر آریس رسومها / وقام بعبد انتکاس اوارها  
**فصل بیستم در ارشاد و پیغمبر صلوات الله و سلامه علیه** انت از شیخ صفی الدین قدس سره  
در مقامات صادق من زانی فی المقام فقد رآنی عان الشیطان لا یتمیل بی که مردم دیده اند و تبصیح و یا تبویض شیخ قدس سره  
دلالت فرموده **حکایت** پیر عبد الله روایت میکند که والد من پیر عز الدین رحمة الله علیه در وقتی که هنوز دست  
ارادت در سلسله و توبه بدست شیخ صفی الدین قدس سره نروده بود و در حلقه امریان او نیامده بکار و ریاضت قوی مشغول بود  
چنانکه اثر کشایش یافته بود **شعر** و عجب هذا الکثرش کتب نافع / و رواه هذا النبوت ووض رابع / روزی  
بر دروازه رئیس سعد که از جلد دروب از دیلت در آب بود و بوپستی میشت شیخ را دید که از دیه کلوزان سواری آمد  
و تنها چون پیر عز الدین را بدید غمان مرکب بار کشید و بایشاد **شعر** در شکار پستان معنی شیر صید خویش دید  
از اشارات معلی نما کرد و می کشید و بس شیخ قدس سره اشارت بدل کرد که سرگردان بدین سان تا کی بگردی  
پیر عز الدین کنت من نیز باندرون جوابی دادم که تا آنکه که یام مرشدی را باز دل شیخ کنت گشایا کنتم ز تو مزجیر حاصل بازید  
دل شیخ کنت کشف و کرامات و قدم باز درونم بجایش بخت کشف و کرامات بجای برم لیکن نظری کردم فرما شیخ قدس سره  
بنظر مکا شد نظر فرمود سوی روم آنجا کشید از آنکه اندر دیر تا بودند و دم از قدم میزدند و بدرون کنتم سر کشفت و قدم  
فرودارم باز بدل شیخ کنت کشف اعظم دهم تر امن ندانستم چه باشد کشف اعظم گفتش من کشف نمجو اعم و بکشف  
فریفته نشوم چون شیخ این معلوم کرد غمان آنکه بگردانید و برفت و آن زمان آنکج روان از دست برفت و من نمیدانستم

کین که هر روزین بحر بیستم آید **شعر** هو اغنی الانام عنی و لیکن / انما من افقر الانام الیه / و بعد ازین مدتی این  
درین مقصود می کردیدم و تبصیح روی روی مراد نمیدیدم اندرین درد طلب می بودی در ریاضت قوی کوشیدم و طلب استاده  
صاحب ارشاد و میکردی تا عاقبت نشان دادند که در مدان شمس احمد نامی مردی صاحب معامله هست ارادت غالب و دای  
طالب شد کار ساختن راه که کردم هم رفیقان بدست آوردم جلد کس را که بسوی مدان بشتا هم و شمس احمد را موعود خروج روز  
شنبه کردم و روز آید چون مسجد جامع رفتم و با نظار نماز نشسته بودیم خوابی بر من غلبه کرد و دیدم که جماعتی نشست روی جمیع سوزن  
وین روی از صوب قبله گردیده فریاد بر آوردی که با وجود این ریاضتها من و این شتاق مجاهدت که مراست این چنین حالت سبب  
جرات ناکاه یک آواز بگو شدم آمد که سبب روی ز قبله کردیدن آنست که روز از صاحب دل گردانید **شعر**  
از قبله دل جرد و گردانیدی / از کینه کل نیز بگردیدی / کنتم صاحب دل کجاست که من رو از گردانیده ام کنت اندر وصل  
شمار دپل نشسته است آنجا برو حضور او اندر یاب چون این آواز شنیدم روی بصلی کردم و کشید و سر اسید دیدم و چون بصلی  
مسیدم صبی بسم عظیم نورانی قامت مجع انبیا و اولیا آنجا حاضر و مجتمع شده از غایت اشتیاق چیزی با اینها نگفتم و چو می رفتم  
تختی بن عظمت نهاده و صدر نشین سر بر رسالت محمد مصطفی صلوات الله علیه بران تخت نشسته **شعر**  
و اگر من من تحت العریضه کلها / و من فوقها اصلا و فرعا / سلطان تخت انبیا و باجه پیغمبر /  
شاه سر بر اسطفا ماه پس سهری / برق ز ملک پس روی او خورشید نور سهری / مهو در خورشید او متاب اوج رهبری  
و در بملوس او شخص نشسته و بر رویش تقابلی بسته و اصحاب صفها کشیده چون روی عالم آری پیغمبر صلوات الله علیه میدیدم فریاد  
بر می کشیدم که یا رسول الله مددی که در مانده ام مرا مرشدی بجای شارت میفرمود و مرا پیش میخواند و میگفت که اول ارشاد  
صراط مستقیم راه حق من کرده ام و دأبیا الی الله یا ذنبه و سراجا منیر **شعر** الا یا رسول الله انک صادق / و  
قبورکت ما دیا و بوبرکت مهدیا / قبورکت بالاحوال حیا و میثا / و بوبرکت مولودا و بوبرکت ناشیا / و بعد از آنکه یک یک  
تعداد میفرمود طبقه بعد طبقه تا بشیخ زاهد قدس روح بعد از آن فرمود که این زمان مرشد این شخص است که در بملوس  
منت من میگفتی یا رسول الله این شخص چه کس است پیغمبر صلوات الله علیه دست مبارک می برد و برقع از روی انگش دور کرد  
نگاه کردم شیخ صفی الدین را دیدم **شعر** زنی خوش جلوه منی کنیش روزها باشد / نه در آن جان شتاقان کنیش  
روزها باشد / آهی بزم که جلی شرمی کردم که با وجود چنین سلطانی پیش شمس احمد میرفتم درین حیرتم فرو ماندم که تا پیر من  
باشد امیر المؤمنین علی رضی الله عنه در پیش می آمد و مرا میگفت که مرتب کرم از طرف دوست او تو بمن می بخش من  
میگفتی یا رسول الله شفاعت کن که بی ادبی کرده ام پیغمبر صلوات الله علیه دست من میگرفت و در دست شیخ می نهاد و میفرمود  
که توبه و تمییزش بده و شیخ قدس سره دست من میگرفت و توبه میکردم و تمییز میکردم **شعر**  
آخبر در شبهای پداری ز حق میخواستم / دیده این دولت پداری من در خواب دید / در آن حال نوره زدم و از خواب



در آمدیم باین شهر رسیدند کین نوره جوا آمد گفت که ازین حالی در خواب می دیدم استیاد ما در خانه و ما را دیگر جا غمناک  
چون این بود پس ما چرا جایی دیگر پریم و مراد اندرون از پریم و چون از مسجد پریم آمدیم مولانا عبد اللطیف را چه  
که انام شیخ بود دیدیم که خدایا که ما را در باب و حضرت شیخ میر با خدمت او حضرت شدیم شیخ قدس سره در راه  
متبرکه نشستند بودم و بکلمات طیبات مشغول بود مولانا عبد اللطیف گفت که این چه کس است گفت از قوم ایرانی است اشارت  
فرمود که در پیش بیا چون دست بدست شیخ دادم گفت آن تا از قبله روی تو برنگردد و حضرت صلوات الله علیه پیش ما  
نفرستند پیش ما نیایم آنجی در خواب دیدم سر سبز اول و آخر تمامت باز گفت پس سر اندر قدمش نهادم و توبه تلقین  
بکرتم و بکار مشغول شدم و از همت شیخ آنچیز چست دیدم **شعر** که کسی کعبه مقصود ندید دست نیست  
یا کسی قبله مقصود شنید است **بسم** شیخ قدس سره فرمود یا میداری که بر دروازه ریش سعد جوام چگونه میدادی  
این زمان معلوم کردی کشف اعظم را که حبیب ازین سخن مشغول شدم باز فرمود که مرتب که پیغمبر صلوات الله علیه شفاعت کرده  
و من مجتهد **شعر** یا من یزیا فی القلوب و یسمع انت المذلل کل ما یتوقع انت المرحی للآرب کلهم  
یا من الیه المشتکل و المفرج **حکایت** منظر العزیز سپید زین الدین بدایت کرد که سید شرف الدین رحمه الله  
گفت با برادران خود بشهر اردبیل آمدیم و بخانه یکی از اقارب زو ل کردیم روزی باتفاق گفتم که بحضور شیخ قدس سره برویم  
و زیارت حضور شریف اندر ایام پس باتفاق بخد مت شیخ رفتیم و دستبوس دریاختیم و چون شیخ فایده میفرمود من نیز میخواستیم  
که در سخن بگویم یعنی از سر منصب سیادت و علی که داشت **شعر** رفعت مرتبه علم و سیادت بودش  
سند بر روی و جاه ریاست بودش **و چون نماز عصر بگذاردیم اجازه خواستیم شیخ قدس سره اجازه نداد و فرمود**  
**که امشب با هم باشیم و شب در محبت تبرک او شب هفتین کردیم شعر** روز دولت را خلاصه گو بیا آن شب نشین  
کز شب قدر بخش براتی بود اندر آستین **و چون شیخ در خانه رفت و ما در خلوت رفتیم چون شب در خواب رفتم آفتاب**  
**برج رسالت و ما تناب اوج نبوت پیغمبر را صلوات الله علیه در خواب دیدم که بر تکیه استاده بود و چون مراد بدی آغوش بگشادی**  
**فرمودی تعالی یا ولدی تعالی یا ولدی تعالی یا ولدی** **شعر** زهی و اللیل کیسوی که اندر برده عزت  
**شب** اسرار دوم عالم یک مویش معطر شد **زهی آن و الصبحی روی که روز دین نور او** هزاران در شمس آساجان  
**تاب و شور شد** من در پیش رفتی پیغمبر صلوات الله علیه مراد کنار رفتی چون نگاه کردی در روی مبارکش شیخ صفی الدین  
بودی قدس سره نوره زدم و از خواب در آمدیم برادر از آخر شد بر سینه بوج حالت گفت خیر بخوابستم و تجدید وضو کردم  
و چند رکعت نماز کردم باز در خواب شدم باز همچنان پیغمبر را علیه السلام دیدم بران تکیه استاده و ذی تعالی یا ولدی فرمود  
باز در پیش رفتم آغوشش گشاده بود و در آغوشم گرفت چون نگاه کردم شیخ بود قدس سره باز نوره زدم و از خواب  
در آمدیم و دیگر باره وضو ساختم و نماز گذاردم و باز در خواب شدم بار پسیم همچنان پیغمبر را علیه السلام بین بران تکیه دیدم آغوش گشاده

و ندای تعالی یا ولدی فرمود و پیش رفتی و در آغوش گرفتی چون قطره کردی شیخ بودی نگاه شیخ بودی و نگاه پیغمبر خود  
**شعر** چشم احوال مدتی کردیم باز نقشه دیدیم پس در دراز **عاقبت بر غیر چون بستیم را** هم ایاز آمد شوم شایان  
بعد ازین حالت صورت حال با برادران بگفتم که پیغمبر علیه السلام امشب بر نوبت حرا حواله کرد و ارشاد فرمود شیخ قدس سره  
من مرید خواصم شدن و توبه کردن برادران گفتند ما نیز موافقت کنیم و این دولق باشد عظیم باید ادا توبه کردند و تلقین بستیم  
و تبع مشغول شدیم و سپید بخم الدین بر سپید شرف الدین گفت که چون سید شرف الدین رحمه الله علیه بر تراسید و ذیایه امار  
سیادت دور کرد و جمع از سیادات طالت نمودند که بعد از سیادت و علم و افزونگی و قبول خلق این معنی جا کردی سید شرف الدین  
گفت من از میراث جد خود علیه السلام تنها یافته بودم و آنجی خلاصه میراث نبوت که آن علم بالله و تقویت اینجا یافتیم خاتم  
که بدلات رسول علیه الصلوة و السلام از اکل دارت اکل سواریت جاسیل **شعر** قبله و مقصود مقصود امانی اینجا  
کعبه و ثامن جانی و جهانی اینجا **مجلس** آیین نتوان بود ازین پیش که چون **کیما هم سر و کج نهانی اینجا**  
**حکایت** از مشاییر حکایات و کرامات که چون ملک العباد پیر و غزالدین ملا حجت الله علیه از علم عالی رتبت بلند  
مرتبت بود و آواز ضربان و هیجان دل اوصاف در صف اصناف مردم شنید و در حکایات و کرامات خطی اوفی و همی ستونی داشت  
و درین مسامت شهادتی بختی داشت که شیخ صدر الدین ادا م الله برکت گفت که رغبتی عظیم بجهت ارباب ریاضات  
و اصحاب معاملات داشتم و از شیخ قدس سره اجازه صحبت کسی در خواستیم اشارت بجهت پیر و غزالدین کرد و فرمود  
که صحبت او از آنست که فایده دهد و آنجی من با شیخ قدس سره کرده ام ارباب من کرده است **شعر**  
علم رتبت اوعالم بالا گرفت **پایه مرتبه اشش فرق ثریا گرفت** اتفاقا پیر و غزالدین را رحمه الله علیه مصاحبت با شیخ قدس سره  
پیرامون کلی غایت خاطر کردند و کلی تقیم این نیت بر قضا و ای نعمت متولی گردانید و چون شیخ قدس سره از آن امتناع فرمود  
بر مزاج پیر و غزالدین کران آمد بر زبان تمسش سخن جود و حث انگیزه خنوت آمیز بگذشت و از آن جمله شیخ اکنون بسن  
کبر سپید باید بکوشه بنشیند و فرغت گزیند و سجاده ارشاد با من تفویض کند تا من بر طیف تربیت و ارشاد قیام نمایم **شعر**  
درین میدان براق تند دارم **بیرق فعل او میدان سپارم** و نیز یکی از منیان کذب بیع پیر و غزالدین رسانید که  
شیخ قدس سره آن داعیه و صلت و مصاحبت بنزدول فرمود و در واقع کذب غیر واقع بود مگر ملازمان او چنانکه عادت باشد  
طبل زدن و نشاط کردن گرفت و این معنی نیز بیع مبارک شیخ قدس سره تغییر خاطرش نیز بدین سبب زیادت شد  
چون پیر و غزالدین تغییر بر تغییر دید باز بهان طریق و حث افزای گفت از اینجا غم گویم که بحسب تعالی که خلیفه ایست سجاده  
از و پستانم و از تمام خلفا سجاده پستانم و عیان صوب کعبه گردانم و اینجا معکف بنشینم شیخ قدس سره چون این سخن نیز شنید  
غیرتش زیادت در جنید و از سر غرت و خود اگر فرنگی را از فرنگستان نیارم و این معاطه توبه و سپارم پرورده شیخ زاهد باشم  
**شعر** و تبرق ابصار المنا یا مصاحبه از الا خطه و هو عمر الحاقی **و چون پیر و غزالدین رحمه الله علیه خلاف شیخ مجاورت کعبه**







بعدی نمود و پدرش که امیر الامرا بود و هم امیر ملک نام داشت ویرا بلطف و عفو میگردید و هیچ فایده نمیداشت و  
موی از عبادت فرونگداشت تا عاقبت بران اتفاق گردید که ابرهیم را قلعہ بردند که در میان دریا بود و آن محیط و دران قلعہ  
ویرا شمشیر زدند که درین مباد که سر میدون کند و مای بر درون نهد و بدیاری اسلام رود **شعر** لا یسلم الشرق الرفع من الاذن  
تحتی راقی علی جوانه الدنم و مدتی در قلعہ محو پس و از طلاس مایو پس بود و بر صفت لایموت فیها و لایحیی زندگان میگردانید  
پیر این گمان برقیق پوشیده بود که دایم قلعہ طوقی میکرد و بر حومان خود تا سف میخورد و منتاب جان تاب سبط خاک را نورداد  
و عکسش در آب افتاده بود **شعر** جهان از پر تو ره روی انسر و ره دل دریا ز عکسش نور اندوزد و بسیم کشت  
یا خود گفت که چون شیخ صفی الدین اردبیلی در خواب با من گفت بود که هر وقتی که درمانی باید که مرا بخوانی و من حاضر شوم اکنون ازین  
درماند تو روتن بکنه باشد پس گفتم ای شیخ صفی الدین که مرا در خواب فرموده که بوقت درماندگی حاضر آیم گجایی ناگاه کشتی دیدم  
که در هوای آمد و همچنان باید چنانکه لب کشتی بشان دران قلعہ رسید نظر کردم شیخ دیدم جان موضع و همان زن و حلیه داشت  
که در خواب در حضرت رسالت دیده بودم **شعر** خلیل صلی الله علیه و آله و سلم با گرم من موی تمشتی الی عبده ای زیار  
من غیر و عدو قال لی احوک عن تعلیق قلبک بالوعده پس اشارت فرمود که بیا و دست من بگیر و و بکشید من دران حال تخریم  
چون نظر کردم خود را باطل دیدم پس راه پیغوله در میان کوه و پیشه در پیش من نهاد و بدان صوب روانه گردانید سبب آنکه  
تا در راه معبود کسی ویران نه چند و شیخ روانه شد و رفت **شعر** ره غای مقصد جان ره کشاد راست تا سوی کوی مراد  
ابرهیم روی برآورد و میرفت اما در قلعہ انگشتی که مهر قلیقوسی بران بود که از اهل آن ملت هر که آن بدیدی بجهه کردی در  
انگشت داشت چون ساحل رسید و نظر کرد در انگشت خود دید ظنش آمد که در دریا افتاده باشد اگر چه تا سف خورده عاقبت  
از خاطر بیرون کرد **شعر** چون کین ملک ایمان یافتم مهر کفری که نباشد کوباش و بدان صوب  
که شیخ را بخود راه می پیوست و چون نشان دسانان بسته شد شیخ را دیدی که بیامدی و او را بدان راه پیغوله کوه بکوه و پیشه پیش  
بیاد روی همچنان می آمد تا با قصابی روم رسید طلب در سر یا در طلب قضای الله ویرا در اقصای روم بر تناخته که با دانه داد  
تصاریست و نامزد قلیقوسی شده آنگاهش باز داشتند و محو پس گردانیدند و خبر با پستجالی پدر عسم او که ملک الامرا  
و قلیقوسی بود سپانیدند و از انجام دم خند بطلب او نام زدند که در عقب او بیایند و او را باز گردانند باز چون محو پس شد  
وزین در زمانا بروی و مناقات علیهم الارض یجاد حجت گردانیدند و استعانت بشیخ قدس سره کرده و استعانت آورد شیخ را  
دید که بیامد و باز از ان جنس باز را مید و باره گردانید و فرمود که نشان از ان و قرا باغ پر پس و بدان صوب قرا باغ  
**شعر** و شار کشتی فی سیر امری و غیره و تقاضای عافی و انت خیر ابرهیم دواعی عشق و شوق من در گردن او کرده  
می دو اند تا از انجا قرا باغ از ان سپید جماعتی که از منتبان شیخ می بودند می رسید و تفحص میکرد تا خبر او باخی حاجی برآز  
مسید که از برآزان مشهور اردبیل بود و او را دریافت و پیش پر حاجی ایثری آمد که از جمله ملازمان حضرت شیخ صدیقین

ادامه برکت بود و احوال بازگشت که جوانی از پهلانی نوحه که در عنفوان شباب و در میان جوانی است بهر پس شیخ ترک مال  
و جاه کرده و طوق شوق در گردن آورده آمده است **شعر** در گردن جان کند سودا دارد جانی دل  
بر عشق شیدا دارد و از مریدان و منتبان شیخ کسی را میطلبید و حاجی ایثری پیش او رفت و جوانی که از نامیده او بود  
طاعت آگهی می بخشید **شعر** بر تصور که نقوش عشق میگردانند در خیال جبره او که بر درستی روی  
ویرا بوثاق خود آورد جماعت طالبان را که آنجا بودند خبر شد هر یکی می آمدند و او را در می یافتند و چون ذکران بوقت و طایفه  
ذکر بزرگ مشغول شدند ابرهیم را حیرت و والهی سر روی آمد و همچنان مستغرق ماند و خواب رنیده نمی آرمید و بر اجای شهاب طوب  
می نمود **شعر** در دل کاشی ز زندگی یافت شب زنده باید دوست دارد و چون احوال خود و توفیق  
و طلب و نسبت تبایل با خود بار میکشت از قلیقوسی بعضی مردم در قبول آن مترو می بودند تا روزی آن محضر خام ایشان  
بر جریز نقش کرد و اخی حاجی برآز پیش قبیس و نصاری برآز بدیشان نمود ایشان چون بدیدند بیو سپیدند و بر سر و چشم نهادند  
و صیت این خبر منتشر شد و خبر یافتند سعید ابو سعید رسید و بر اطلب فرمود در کجای احوال او تفحص نمود و اقامت احوال  
و صورت حال خود از مبتدیان متنبها خبر داد و شاید و مشاق احوال خود بر تربیت مذکور ذکر کرد **شعر**  
چون دفتر حال عاشقان باز کنید و در دل و خون جگر با نبوده ناکشی در خواب دید که شیخ قدس سره در اطلب  
پیغمود که بر خیزد و باز نایز اشواق زبانه کشید و آراش از اضطراب و قلق بر میدی و از انجا مشتر صوب اردبیل شد  
و روانه گشت چون بدید اشق الیوان که یک منزل اردبیل باشد رسید شیخ قدس سره اشارت فرمود تا سه روز آیین شد  
بپشتند و فرمود تا شیخ صد الدین ادامه بر که کشت با جماعت غلبه متصونه و هر که تواند استقبال کند و صبت شعار اسلام  
نصب اعلام کنند و او را بتوقیر تمام ده شهر آوردند چون در راه او آمد و نظرش در ظلمت منور شیخ قدس سره در آمد چون پروانه  
که شمع شمع پنذیران و وال شد و آرزو که دیده بود بعین بدید **شعر** جوشع نور جانان نور بخشد  
خوشا آن دل که چون پروانه باشد عجب نبود جو غشوق نور کرد که با جان خود شمش پروانه باشد و زیارت شیخ قدس سره  
استعداد و مراد یافت و جان حلیه و هیات که در حضرت پیامبر صلوات الله علیه صفت و در دیگر مواضع شایع بود  
دید بود بعین البصیر عیان دید و آنکه در معنی متخیل بود در صورت تمثل شد **شعر** فقا تقی الرحمن انشی بقرکم  
رات قلی اضعاف مارا مقلی شیخ قدس سره باز ویرا تلقین کلام شهادت فرمود و تلقین ذکر نیز کرد و ویرا در خلوت که بر کمر  
مناظره زواید متبرکه است بخورت نشاند و او شش روز ذکر کرد بروی بگردید و تبدیل یافت و ششش تلقین ذکر دوم فرمود **شعر**  
در صدر شمش دلش بر سلطان آمد و چون زن حلقه زبان شد معزول پس شیخ خلقی دیگر که تحت مبارطاق بود که اکنون حلیه  
متبرکه است تعیین فرمود و او بنیشت بعد از ماهی او را کشف ظاهر شد چنانکه هر چه در خانه بود نظر کردی از برای او  
شکفت می بودی و میدیدی چنانکه چندانکه مددک بصری بود از آدمی و حیوان و هر چه میدیدیم و او در زیر جها طاق در باغی



تمام باز بیکت و نشان می داد و همچنان کشتن جن نیز بخت و چنانکه شیخ را قدس ستره یک انگشت باری مبارک متوجه بود و بر کوباره  
آن انگشت بی عجز و زور از خلوت بجنبه آنرا از برای تبرک برداشت و کسی را از ایشان قوی بختی بود آن انگشت چ راجع است شفا بر آن  
موضع آن جنی نهاد از ولایت شیخ شفا یافت چون طلب آن انگشت چ کردند پیدا نبود و ندانسته که کجا رفت تا عاقبت  
ابرهیم در انشای واقعه با شیخ قدس ستره گفت که آن دو کوباره که انگشت چ بود جنبه آن از برای استشفاء جنی بوده بود در دست  
داشت و در حضور شیخ نهاد پس شیخ قدس ستره ازین حالت کشتن جنش بر ترقی ترعیب فرمود **شعر** در باید که سرعت فرودار و بکون  
مطلب کادی قدم هر دو نهاد از کانیات چون مدتی دیگر برین بگذشت ترقی حال کشتن ازان بالاتر گشت و کشتن باطنش نیز شد  
تا حدی که نشان ابرام عزایات و اطباق سعادت و طایفه و ملکوت میداد و از هر چه در کمناوت بود با خبر شد و نشان داد  
و در حال اود مردم را ترقی در صدق و کذب می بود و چون از حضرت شیخ تغیش تحقیق حال او میکردند تصدیق می نمود **شعر**  
اشکال معیبات ظاهر عینده چون دیده دل بنور روشن کرده و از آثار عجایی که بر وی ظاهر شده اند آن بود که لغات  
السنه مختلفه و خطوط مختلفه بدانت و بقلم دایره راست بی پرکار میکشید و در مدت شش ماه محاسن را از کشیده کشش می داد  
و چون مدتی دیگر بر آمد کار معالجه او بالاتر آمد و کشتن معنوی نیز حاصل شد و چون طالبان از طامات و شطیحات و تحریده و توحید و انواع  
آن و صفات سخن می گفتند او ازان نشان میداد و میگفت که اینک حال آن عیان می بینم و مشاهده میکنم چون از شیخ می پرسیدند  
تصدیق می نمود **شعر** هر چشم دل که بر در است بود هر چیز که بیند حکمی راست بود پس نظر اعتنای شیخ باری  
جایی رسید که هر روز یک و دو نوبت خلوت اود رفتی تا او واقعه خود بگفتی **شعر** هر که راجحت ازل عدم و همپا زاید  
هر دشمن دولت و اقبال در باز آید و چون ابرهیم احیانا در اطوار احوال خود میگفتی که من در آن ملت نامزد و قلیقوس  
بودم و انگشتی مهر قلیقوس داشتم گاه بودی که اصحاب از مضاحک قبول نمیکردند می تا روزی ازین معنی بخیل شد و طول  
خاطر گشت بوقت واقعه عزم کردن با شیخ قدس ستره گفت که در وقتی که شیخ مرا ازان قلع در میان دریا بشب پیرون آورد  
و بر روی دریا دست گرفت و از جیس بر نماند و بساحل رسانید انگشتی من که نشان قلیقوس داشت از انگشت جدا شده است  
و اکنون اصحاب از من باور نمیدارند ملک محکم می نمایند شیخ قدس ستره چون این بشنودم تبسم فرمود و دست مبارک پیرون آورد  
و گفت انگشتی اینست و آن انگشتی برکت مبارک داشت و بوی داد ابرهیم چون انگشتی خود دید ازین نشاط بومضی کردید که  
در بخت نیکنمود شیخ فرمود آن زمان که در دریا دست تو بگرفتم که از قلع پیرون آوردم این انگشتی در دست من بماند ابرهیم  
گفت چرا شیخ آنجا فرمودی فرمود از برای آنکه چون اینجا باز دهم یقین تو بر یقین زیاده کردانی و انگشتی را پیش  
اصحاب آورد و بنمود و یقین بر یقین تحقیق می فرمود **شعر** عکس این چسب که هر خط ز نو آید  
هر دم نور که در دل چشم افزاید و نبی ابرهیم را در خلوت و استغراق شد که مت شبا روز در آن استغراق مانده بود  
در خبر خواب و خود و چون از دید خلوت و یاد از دادند باری خبر بودند و جواب نمیداد خبر شیخ قدس ستره رسید بقیس مبارک

تشریف فرمود و آواز درون در خلوت بسته بود چون کثادتش ممکن نبود استاد شمس بخار یا ورزند تا آن در بکند و شیخ  
قدس ستره در خلوت رفت حال که دست مبارک در جامه وی نهاد ازان استغراق باز آمد پس شیخ قدس ستره بدست  
مبارک از برای او شربتی ساخت و بداد **مصرع** و فیها شفاء للذی انا کاتم بس حال رقت اود معالجه بر تبه رسید که  
انگشت نای آن شد که مقام و رتبت تربیت و ارشاد بعد از شیخ اود را خواهد شد و شیخ را قدس ستره تمام اتمام دین  
معنی برو مصروف خواست شدن که شیخ را بعد از قدس ستره در واقعه دید که شیخ صفی الدین فرمود آری بخوابی که مقام من  
بترسایند پس من و زنده صدر الدین را در اندرون خود پرورده ام و جایی که ده ام و پسینه مبارک خود را باز میکرد و شیخ صدر الدین را  
ادام اسد برکت در پسینه خود می نشاند و باز پسینه مبارکش پیوسته می شد **شعر** صد صاحب دل جود شد صد بیکر  
گشت در اقلیم دل صاحب سریر پس شیخ چون این حال بدید زبان بشکر برکشید که جسته استاد متابع من هم از خیر منابع اولاد  
من خواهد بود که شیخ را بعد قدس ستره خلف من صدر الدین را در دل خود گرفت و در اندرون خویش پسینه جایی و قرار داد  
**شعر** ولت ابایی بعد از اگر اعلی اکابر انا متاوت ام کبای و شیخ قدس ستره بعد بر عتبه من الا ایام ابرهیم را  
اجازه فرمود تا روانه کرد و در بطرف قریه آن اقلیم روانی رفت و اینجا اظهار دعوت حق کرد و چندین هزار از کفار مسلمان  
کرد اند و خانها و زاریه که محط رحال و مهبط رجال شد پیدا کرد و ال جین تالیف الکتاب از دعام عظیم متابع و دعوت کرد  
مستفیض متابع دارد **شعر** ای خوشا دست تصرف که بتاید خدا و هم از حکم ترسایند را بهری حکمی از او  
این صدق قیس زن چون صبح تا بخورشید مجسمه دل خود راه میرد و آنک اود را نظر روشن روز آسانیت  
در شب ظلمت حرمان شد ازین راه بری و شیخ قدس ستره در وقت اغتراب او از ایاب و خبر داد که در زمان ارشاد  
شیخ صدر الدین ادام الله بکته موسی اذ کند و بیاید و انتظار آن وعده صدق میرد **شعر** حق عهده الاجتهاد میث کارا  
بحال القطر من خلل السحاب فرحات العراق و ابن اذیمت متبعها مشرات الایاب **حکایت**  
شیخ صدر الدین ادام الله بکته فرمود که عابد بارع خواجه قطب الدین تبریزی رحمه الله چون دعوت شیخ قدس ستره  
کرده بود و شیخ قدس ستره اجابت فرموده و متوجه تبریز شده و روز جمعه در شهر خواستی رفتن شب جمعه امام عالم ربانی  
مولانا نجم الملک و الدین فطاعی تبریزی رحمه الله علیه که از علماء مشارالیه زمان خود بود در خواب دید که منادی در شهر تبریز  
میگوید که جبار کشای اقلام هدایت شاه تخت رسالت محمد مصطفی صلوات الله علیه در شهر آید **شعر**  
صلی الله علی ابن امنه الدی جات به سبط البان کریم یا ایها التراجون منه شفاعه صلوا علیه صلوا  
جماعت شهر استقبال کردند و پیغامبر صلوات الرحمن علیه در شهر می آمد و در جامع بزرگ تبریز نزول میکرد و در  
پای مناری که بر در آنجا معبد مرشد الکلیین شیخ شهاب الدین تبریزی بود روح الله رحمه الغزنی شمس مولانا نجم الدین رحمه الله  
در پیش می رفت و اسپند می کرد تا پای مبارک پیغامبر علیه السلام می رسید و مردم باز دعام عظیم زیارت می آمدند



**شعر** زنی دولت که خاک پای سبزه ساری او بویده زنی رفت که نعل بای کش آرای او بویده چون روز شد آوازه و شای  
در شهر تیریز افاد که شیخ صفی الدین قدس سره قدم مبارک در شهر خواند نهادن و می سپردم بر غلبه استقبال کردند  
و چون قدس سره مبارک در آمد و جماع بزرگ شهر نزول فرمود اتفاقا مولانا بنام الدین فتاحی رحمه الله علیه در آن ساعت بر جماع  
یکدشت غلبه توی برادر صام عظیم دید پر سپید که بسبب حبس کشتن شیخ صفی الدین در مسجد تزلزل کرده مسجد رفت که حضور  
مبارک شیخ در یاد شیخ او دید همان موقع بعین که پیغامبر را صلوات الله علیه دیده بود که نشسته بود نشسته **شعر**  
چون تخت شاهی بر مقرر شده است جز سپند نشاند جای نشست شیخ چون مولانا بنام الدین را دید قیام فرمود و قصد  
کرد که او در کنار گیرد مولانا بنام الدین رحمه الله علیه التماس پای بویس کرد و شیخ مبالغه ابا استغفار فرمود تا عاقبت مولانا بنام الدین  
پای مبارک شیخ بویسید و بروی و محاسن عزیز می مالید و میگفت من می دانم که بویس بر پای که میبوسم **شعر**  
اعطیتک یا پدر مکان القلب لا زلت اری مواک شان القلب لو لم یکن الصدر صوان القلب ازلتک و الله مکان القلب  
چون مولانا بنام الدین صاحب شهرت و منصب شد مردم ازین حال تعجب شدند زیارت و مباحثه و پای بویس شیخ مبارک می نمودند  
بس مولانا بنام الدین در آن مجمع بر بانی خواست و با و از کنت ای جماعت اشب پیغامبر را صلوات الله علیه در خواب چنین دیدم و آن خواب  
بشرح و بسط باز کنت و گفت شیخ فی قومه کالبنی نع امة و هیچ شک نیست که قائم مقام پیغامبر علیه السلام امروز در ارشاد و قدرتیت  
و تقویت دین اینست و چنانکه در معنی بر سجاده ارشاد او نشسته است **شعر** هو الدین و الدنیا هو اللفظ و المعنی  
هو الذی هو العلیا هو الغایة الغیة **حکایت** پیر ابرهیم داشم گفت بوقتی که شیخ قدس سره سلطانی بفرست  
در رکاب مبارکش بودم چون بزبان سپیدم فرمود دعای یکم آمین بگوید و دعا کرد و جماعت آمین گفتند پس در زنگان رفت و زیار  
شیخ اخیری فرج زنگانی رحمه الله علیه دریافت و از آنجا بر نشست و روان شد و از دروازه پیرون شد و هیچکس را خبر نبود با وجود  
از دحام سواران که با شیخ بودند چون از دروازه پیرون رفتم مردم را خبر شد و سوار و پیاده در وقت میدویدند و میدیدند چون  
بشراف حضور زیارت رسیدند التماس مرا بحت شیخ نمودند شیخ حال مرا بحت فرمود لیکن قبول کرد که بوقت رجوع از سلطانیه  
آنها تزلزل فرمایند **شعر** خوش رعد و وصل داد جانان جازا کان کنج دران میسپد بدین کنج خواب و از آنجا بگذشت  
جماعت میگفتند که چون از شهر کشته شیم منزل کجا خواهد بود شیخ قدس سره فرمود جای خوشش و منزل نیکو دارم و اکنون  
بیند شبانه نزدیک دیدم که در رسید و بدید حیوایس که در رود خانه است که نماز شام شخصی از آن دید باستجال تمام با استقبال آمد  
و دعوت کرد که شیخ خانه او نزول فرماید که ترتیب خیافت کرده ایم و شیخ اجابت فرمود از آن شخص پرسیدم که قدم مبارک شیخ  
از کجا معلوم کردی و چون دانستی که اشب اینجا خواهد بودن کنت اشبان دولت پدار را در خواب دیدم و آنچنان بود که من و عروس من  
و دختر من هر یک پیغامبر را صلوات الله و پیلا به علیه در خواب دیدیم که فرمود و فراموشان شما خواهیم آمدن چون این خواب دیدم  
بچنان سعادت منتهی و چنین دولتی بستر شدیم **شعر** صبا راحت دویم ز باغ قدس سپیده بشیر وصلت جانان بشارت جان داد

و امر و ترتیب خیافت کرده ام و بر اینها ساخته و طعناها پرداخته و شیخ اندک پس سر و خانه خود آورد و آن شخص را اهل بیت  
و قامت آن دیه تو بر کردند **شعر** در دفتر خاک خلق ازین نقش می بر آب می زند رحمت وسیع و الطیف انک  
چگونه راندست قلم تا خود بکجا خفد سعادت قدسی **حکایت** مولانا محمد از پیر خود مولانا سراج الدین خلخالی  
رحمته علیه روایت کرد که او کنت جرن از تبریز از تحصیل بیایدم پدرم بجزرت شیخ قدس سره بود و بخونم بنشاند شیخ قدس سره  
گاه بودی که سخن خلق فرمودی که فهم و ذهن من از لاک آن قاصر بودی نفسم مترد شد و سر بر که در این سخن صاحب نقل باشد یاز  
چون شب باطلوت خود رفتم و بزرگ شغول بودم در واقعه سید مکنونات محمد مصطفی را دیدم **شعر** شاه ایلیم نبوت در سات مطلق  
ماه برج قارب تو حسین آفتاب اصطفا صلوات الله و پیلا به علیه با ابوبکر و عمر و عثمان و علی و حسین و زین العابدین  
که در خلوت من آمدند **شعر** هم الجباة الغیر من آل احمد و هم با یعزوه طایعین لدی الشجره علیهم السلام الله  
ماناج طایره و ملاح لایرین فی الظلم القبره و پیغامبر صلوات الله علیه و جدی و سپاهی خوشش میکردی و من کنت مبارک  
اورا بر سپر کف می بودی چون از جماع فارغ شدی پیغامبر علیه السلام روی مبارک با من کردی و فرمودی مولانا هر چه شیخ صفی الدین  
می گوید جواب تر در نفس می آری از تو بر پستانده گفتم بل فرمودی تو به شیخ توبه مات یا ملقین بستان تلقین از رسول بستان  
**شعر** یا نبی سان احمد پستید الی علی غلبه الحوزاء من حمده الی الی یس ابوبکر صدیق رضی الله عنه عصای خود من داد  
و فرزند من و از خلوت پیرون رفتی و مرا در آن و جدی و ذوقی باشد من نیز در پیامع رفتم بعد از ساعتی نظرم کردم خود پیرون  
در محوط خلوت سرای دیدم و هم در آن تاریکی شب شیخ را دیدم قدس سره که پیرون آمده بود بنیم کنان می آمد و فرمود مان  
مولانا جز فی همیشه مصطفی را صلوات الله علیه از خبر تو بایاران از کجا آمی که کوهی دمنده تا قبول کنی **شعر**  
نشان مات در معنی ازین سان معجز **شعر** دلیل مات در باطن ازین سان آیت ظاهر و پستم بگفت و بدر خلوت آورد و حال  
آنک من در خلوت را از اندون بسته بودم و پیرون آمدن از خود خبر نداشتم شیخ انگشت مبارک بر باز نهاد و حال گشاده شد  
مرا در خلوت خوشیاد و گفت می خور و کلنجور دلب مال **شعر** می کسارانی که رطل بزم با نوشیده اند  
لب بکل مالیده اند و از باز بوشیده اند **حکایت** پیر عبد الله بن پیر غالدین رحمه الله روایت کرد از علی که یک  
سفری از دیلی که او کنت شبی ماه افلاک لولا که محمد مصطفی را در خواب دیدم **شعر**  
ای در مدار کاف و نون ماسی جو تو تا خواسته ای و در شرح اندر ازل بر قدر تو آه آهسته ای کل شمت باطل منتر کنت  
در یوم مجمع انبیا از تو شفاعت خواسته علی افضل الصلوات و التیات و زبان وحی میان سخن جند فرمود که اینها را شیخ  
قدس سره برپان با مدامی چون بر او به تبر که رفتم شیخ را قدس سره دیدم که در زاویه بکلمات روح پرور مشغول بود مرا بحال  
آن سخن گفتن نبود برخوابستم و خانه رفتم و ساعتی در خانه بودم دیدم که پیر می خادم طلب من آمد که شیخ ترا میخواند برخوابم  
و خدمت شیخ قدس سره آمدم شیخ اشارت فرمود که جماعت استماع کتب بس کنت علی پیغام چنین که از اندیش آی

اوج دنی







**شعر** فان تعصب زهر النجوم اذها عن الملك الاعلى برى الجلال حق باز در دل خود گفتیم که مرا مددی و شفاعتی باشد  
هم پیش شیخ صفی الدین باشد از شیخ مود و شفاعت میخواستیم شیخ قدس سره دیدیم که شفاعت در پیش می آمدی  
شیخ خلائق پیغامبر صلوات الله علیه فرمودی شیخ که او را تو بخشیدم بر آن حاکم جماعت آن ولایت راجع کرد و چهار بایان مولانا  
محمد شاه را نامت باز داد و بنیاد اقامت نمود و اکنون و حاله مده بنور این شعار اسلام مستترت **شعر**  
جهان چمن او سر درم جای خوشتر گیرد ز تو بری دیگر یابد ز نو زنگی که گیرد کلستان مبار او ازین باران فیض حق  
لطافتها نو یابد طبر را و تبارش تر گیرد **حکایت** پیر احمد پرنیق کنت مولانا تاج الدین خلیف پرنیق که مرد دکن  
بودی که هنوز دست ارادت در پیکر توبه نده بودم و حاصل صیت حدادی شیخ قدس سره می نمودم بمساع قبول اعضا  
فی کرم و چون مرد پیش شیخ قدس سره تردد میکردن میگویم که حالت چون کلام الله و حدیث رسول الله علیه السلام  
و بهر ماست احتیاج حضور دیگر نیست تا روزی حاجی حسین خلیفای رحمة الله علیه بدین پرنیق که مرور آمد سخنی جنب از  
شیخ قدس سره بگفت قدس سره اعتقاد در دلم غلطی شد چون شب نقاب خواب بر بصره بیستم ابواب سعادت از هر باب رگش  
و آن طلعت که در سما و آب روی انبیا و رسل است در خواب دیدم **شعر** سلام که بر وضو الرحمن غار لک الصبا  
سلام که در لور و چشمه النبی سلام می گشت علی الطریقی عطر کاتبه الاقدام و الطریقی و البیضاء علیه الصلوة  
و السلام با خلفای راشدین رضی الله عنهم هم و شیخ قدس سره پیش پیغمبر علیه السلام ایستاده پیغامبر علیه السلام فرمودی  
میدانی که این کیست باز فرمودی بن این شیخ صفی الدین است برو و توبه بدست آر که خلیفه نامت و اجازه مک توبه  
و تلقین از این دوست من بحضور پیغامبر علیه السلام بدست شیخ صفی الدین توبه کردی و تلقین گرفتی باز پیغامبر صلوات الله علیه  
بلفظ و ساینطق عن الهی و فرمود که این زمان و بعد الیوم تاقیامت این حکم از این ان خواهد بود **شعر**  
زهی سلطان که زرقه های عزت جایش بر امنکان ارشاد اند سرسنگان در کاشش چون این حال دیدم و از منبع  
رسالت این حالت شامد که دم روی بجزرت شیخ آوردم حالی علی الفور که نظر مبارک شیخ قدس سره در من آمد فرمود  
بیانکه ترا پیغامبر علیه السلام فرستاده است در قدم مبارکش افتادم و دستش بکفم و توبه کردم **شعر**  
عاشقان چون بزم جانان مجلس جان یافتند جام را از اساقی اسرار جانان یافتند محرم آیین از حرم بی مع الله دم ند  
آشکارا در نامی پنهان یافتند **حکایت** حاجی علی روایت کرد از پدر خود پیر نجیب که او کنت از ملک  
اخلفا حاجی محمد آردان رحمة الله علیه شنیدم گفت پدر من مرید شخصی بود و چون بدم و آن شخص هر دو رحمت رسیدن ملازمت  
و خدمت فرزند او میکردم تا روزی بن گفت الرجوع الی الحق اولی آنچه تو میطلبی پیش من نیست خیانت تو اتم کردن  
این معنی از جایی دیگر طلب من فروداندم که شد پیر کار من به با شد و گاروم **شعر** فان جاء القضاء و لک انکله  
فان العذر لی بعد الهیات در عرق این خیر و ارق این فکر شب غم صاحب طوفانی تیس و طه و شمس و سبحان الله

محمد مصطفی را دیدم علیه السلام که می آمد و جمعی عظیم از عین و پیر و قدما و خلف او روزانه **شعر**  
نحی انا بعد یاس و فترت من الدین و الاوثان فی الارض تعبد فارسله صوا میثرا و هادیا یلوح کما  
لاخ الصقیل المهند ماه تا آیت اعجاز سر انگشت تو یافت هر من تاقیامت ز نو انگشت نامت من در پیش  
رفتم و قدمی سدره بنای او صلوات الله علیه پیوستیدی پیغامبر علیه السلام یکی که در پیش او بودی اشارت میفرمودی که این  
کس را بتوبی بسیارم تا زبیت و می کنی من بان کس می گفتم که من ترا می شناسم به کیم انگش دست من بدست تو گرفتی  
و گفتی بار دیل میاجون از خواب به آمدم غریت اردیل کردم چون بجزرت شیخ صفی الدین قدس سره رسیدم و نظر کردم  
انگش که پیغامبر علیه السلام مرا با و سپرده بود شیخ بود سر در قدش نهادم و دست با او دادم و توبه کردم و تلقین کردم بعد  
از این انکار و معالجه آنچه یافت **شعر** فلما تجلی الصبح من لیلی فیتی رات ثقلی اصغاف ما زامه قلبی  
آنچه در آینه روح بجانش دیدم در شامد حکلی عین عیاش دیدم هر چه این خسته دل باله سر گردانم  
زار زوی که بجان خواست جانش دیدم **حکایت** پیر یوسف که ندای کر مرودی موزن کیناس کنت  
نوبتی خلاصه مدار کاف نون محمد مصطفی و صلوات الله علیه در خواب دیدم فرمود برو و بدست صفی الدین اردیلی  
توبه کن بر حسب اشارت نبوی علیه الصلوة و السلام میادیم و بدست شیخ قدس سره توبه کردم **شعر**  
ای اسب دولت تاخته در قرب سر افراشته دی سرور روان در باخته سر در سر سودای تو آج لورک بر سر جان  
تشنه خاک درت از و اوح قدسی جا کنت روح الامین مولای تو مدتی بر آمدم مضی سخت بر من طاری شد و صاحب فرات  
کشم باز شبی دیگر دیدم که واسطه مراد کن فیکون پیغمبر صلوات الرحمن علیه بایندی و در من نظر فرمودی و کلی چند  
بر بستم افشاندی و باز قدم معراج نور و پیرون نهادی و شیخ قدس سره را آواز دادی شیخ در آمدی شیخ فرمودی منی  
برین انداز تا خوش شود شیخ نفسی مبارک بر من میدیدی و صحتی بوجود من پیدای **شعر**  
و اذا ما السقام حل بقلبی لو اجد غیره لست بقلبی از این مرض سخت یافتم بعد از مدتی بار دیل آمد و بجزرت  
شیخ قدس سره رسیدم و دستش مبارک در یافتم حاکی که در من نظر فرمودی گفت یوسف سخن باری و آنچه شب دیدی  
بیاد داری **شعر** دل روشنست جازا در طلعت جالش زبان بر تو تجلی در پرده خیالش  
این صبح دولت دل عکس چمن رویش روز سعادت جان از دلف شب مباحش **حکایت**  
پیر عبد الکریم بسریه چکی خلیفای کنت عورتی پیش مولانا تاج الدین مرستی آمد و توبه کرد و مدتی انجا بود و همتی بر مولانا  
تاج الدین بد روع نهادند و شهرت یافت و از سر این مجتهد مدتی بجزرت شیخ قدس سره توانست آمدن و فی ضیق شد  
و مشک عیش مدتی بسر برد و چون قدم باز گرفت مشی قدش باطل شد عاقبت بعد از مدتی صحت یافت بس شبی  
بد نظلام شرایع و اسلام محمد مصطفی را علیه الصلوة و السلام در خواب دید **شعر**



امین مصطفیٰ للغير يدعوه كنعون البدر ناليه السلام. در پیش رفت که دستبوس کند روی مبارک بگوید جانی دیگر آمد  
از آن طرف نیز روی بگوید بصر طرف که رفتی از حضرت رسالت اعراض یافتی **شعر** اجر لی من الاعراض والصدقات  
ولا تجلی بالهجر والحق قاتلی مولانا تاج الدین فریاد ازین انکار واضطراب برآوردی که ای رحمت للعالمین سبب اعراض  
از من چیست پیغامبر علیه السلام فرمود من تا خاطر شیخ صفی الدین باز نیارم من بتو القاتل نکم اگر میخواهی که بتو القات  
برو و خاطر از باز آرا از انجا سر اسپه حضرت شیخ قدس سره رسید حالی که نظر شیخ قدس سره بر آمد فرمود  
مولانا پیغامبر تحلیه السلام تنبیه کند که خاطر رطلان باز آرد تو نیای و خاطر بر نیاری **شعر**  
کیهان ازلی وابدی را اثر نیست. کاندین بونه اخلاص صفا نباشد. هر که اساقه رحمت حق دست دهد  
سرش از روی سعادت بخین بخت کشد **حکایت** ملک اخلاص پره بدر الدین سلطانیه گفت یکی از مریدان شیخ  
علا در راه و اقامه بلند دید که تجلیات تعلق داشت بر شیخ علا الدوله عرض کرد چون از قلی آن عاقل بود گفت حال  
شیخ غم الدین کبر شده است و دیگری را نشود و پره امین الدین و پره امین الدین بکر این واقعہ دید و بگفت شیخ علا الدوله  
ویرا بر بخانید و او از سر این صحت و خلعت کرد و بر حجت آب در ولایت سخنان معکف شد و حال آنکه او را اشترس جند بود  
و غاصه در بود و مدتی بران حجت بهر برد و در آن قلی واضطراب بود عاقبت بری رفت و از رفت و تضرع بسیار فی اسود  
و از حق تعالی فتح الباب تضرع و اقبال و میخواست در خواب رهنمای ثقلین امام المرسلین پیغامبر را صلوات الله علیه  
**شعر** الا یا رسول الله مائی وسیله. سواک الی مولای فاشفع تشفع. علیک صلوات الله مآخیت فی القلاد  
نیام و مآهبت تعالی یلقع حضرت پیغامبر صلوات الله علیه گفت یا رسول این واقعہ که من دیده ام حق است یا باطل بنابر  
علی السلام فرمود نه حق است گفت یا رسول الله علی این از کجا معلوم کنم فرمود از پیش شیخ صفی الدین اردبیلی پره امین الدین  
گفت از آن حال باز آمد اما در بر طیب عرض کرده و دو ابدست نیامده و درین تاسف و تلافی بر خود می چید تا باز کرت  
ثانی پیغامبر را صلوات الله علیه دید گفت یا رسول الله این معالیه چون حق است و حال شیخ صفی فرمودی او کجاست من او را  
کجا بینم علی الفور پیغامبر صلوات الرحمن علیه شیخ را باومی ناید و او بر دست شیخ توبه میکند و ثقلین می پندازد و شیخ باو میواید  
که روان شود و بار پیل بیا چون از آن حال باز آمد کیوه در بای کرد و فرجی و پیرا منی داشت در پوشید و دستاره بر سر  
دیگری در میان بست و مجموع اسباب و اموال خود بشت بای زد و اشتر از ادران محاربا کرد و سر اسپه متوجه اردبیل شد  
**شعر** اندرین وادی جان بازان که جارا قدر نیست. تاج حقیت آورد دنیای دوزخ کسار. و در هر وقتی که  
درمانی شیخ خود دیدی که بیامدی و او را دلالت کردی و چون بر سر رسید که یک منزل بمناسبت در انجا خلیفه بود از آن  
شیخ علا الدوله پرسید که کجای روی گفت اشترس جندم کرده ام در طلب میروم او جبب سفید و دو قرص جوین بوی داد  
امین الدین از انجا سلطانیه آمد و قرص نیم در نه منزل خورده بود و نیم قرص هنوز باقی بود و بذا و یه پیر احمد مختار رحمة الله

تدل کرد و با هیچ کس سخن گفت سپه شبان روز میسج افطار نکرد بعد از آن از سفره زادیه طعام پیش روی بردند و او  
افطار کرد و اما مناسب موصلا او نبود پیر بدر الدین گفت در واقعہ شیخ خود دیدم قدس سره که با من عتاب کرد که آن طعام لایق  
جنین کسان باشد که بوی دادی ویرا بخانه بردم و طعامی دیگر مناسب پیش آوردم اندک تناول کرد و صورت حال خود باز  
گفت من او را و آخر ما و از انجمن نیز با او مراقب هدیه متوجه اردبیل شدیم چون مقام سپاه که خلیل اسپیدیم جماعت طالبان  
دیدیم شوق آمیز شور ایکنز گرم روی و بوی میکردند حال بر روی بگردید چون بحال آمد گفت شیخ خود دیدم قدس سره فرمود  
که با این جمعیایک تنه بیا بعد از ایشان و انجا توقف کرد و من حضرت شیخ آمدم حالی که شیخ نظر مبارک بر من آمد فرمود  
بعد الدین همان تو کو گفتم سپاه که باز ایستاد فرمود نیک کرد اما تو فردا متوجه او باش چون باید ویرا حاجی علی خادم  
سپاه و خود نیز حاجی علی سپارش فرموده بود و خلوت و مقام از برای او معین کرده روز دیگر بیا مدیانا ویرا حاجی علی سپریم  
و دیگر اورا ندیدیم اما از حاجی علی احوال و سوال کردم گفت شیخ قدس سره پیش او میرفت و احوال و توبای او گوش میکرد  
و از خانه عدای او معین کرد و او نیاز حجب و جماعت می آمد و در صف فعال می نشست و فرض نماز میکرد و باز میکرد تا مدتی  
برین بر آمد شیخ قدس سره سر ایای خانه خود بوی داد و ما را بمشایعت تا در ازو بفرستاد و او را وداع کرد و گفت شام  
و او را مانده شد و برفت **شعر** مایه در آستین جو کج روان. کشت اندر مر او خورش روان **حکایت**  
پره علی شاش باف تبریزی روایت کرد از خیر الدین تبریزی که او گفت من در غلوائی جوانی در معاصی منک بودم و روزگار در بیکاری  
بهری روز تماشایی دستگیر روز جمعه شفع یوم جمع محمد مصطفیٰ را صلوات الله علیه در خواب دیدم **شعر**  
رسول الوری شمس الضحی اسد الوعی. و من راع فی شاد العلی کل اروع. و بحر ندی این قاض بالجو کفیه  
و بد رستان لاح ما بین جمع. فن نور وجهه بالجمال مقنع. و من طیب جسم بالجلال مدرع  
در پیش حضرت در رفتم و زیارت در یافتم و گفتم یا رسول الله کنا کارم میخواهم که توبه کنم **شعر**  
الا یا رسول الله دعوه نادمه. علی ذنبه یسکی علیه باربع. الا یا صفی الله از کت ثابا  
فانت یمری من ندی و مسمع. اذل بقریب القلب ملک و ارجی. و من طیب جسم بالجلال مدرع  
پیغامبر علیه الصلوة و السلام فرمود میخواهی که توبه کنی پیش این کس رو و بدست و می توب کن شاکرت کسی نورانی میکرد که  
**شعر** ماه از آن روی منور می شد. روح از آن چیم منصور من شد گفتم یا رسول الله این کیست فرمود این شیخ  
صفی الدین اردبیلی است قدس سره ازین بیت از خواب بیدار شدم دیگر باره در خواب رفتم همچنان پیغامبر را  
صلوات الله علیه در خواب دیدم باز در پیش رفتم و خواستم که زیارت کنم و گفتم میخواهم که توبه کنم بر دوگان مبارک علیه السلام  
و هم باز فرموده او لا برو و توبه کن بدست این کس انکه بیا باز گفتم یا رسول الله این کیست باز فرمود شیخ صفی الدین اردبیلی



**شعر** آن دست که دستگیر خلق است اینست **و** آن مرد که در نهان حق است اینست **و** باز از خواب در آمدم و در روز غریب اردبیل کردم که خبر شنیدم که مقصود و مطلوب پادشاه آمد و بختگاه خواب شنیدم در غارت نزول فرمود بی جان در موپس جانان بستانم و حضرت شیخ رفیع شیخ در خلوت بود و شیخ صدر الدین ادا آمد برکت در خلوت در اندرون نشسته بود استجازه کردم اجازه داد در رفتم و مولانا غلام الدین مرا غی در حضرت شیخ نشسته بود و توبه کردم و تلقین گرفتم **شعر** هر خیال آرد و کاندل سر گشته بود **و** نقی روشن است بر چشم از رخ زیبای او **و** این شیخ قدس روحی مبارک مولانا غلام الدین کرد و فرمود مولانا این کس با اینجا که در پستاد **شعر** و کیت کور راه بدین سامان نمود **و** یا برویش این در دولت کشود **و** پیشواش پیشوا این دنیا **و** در نهایت رهبر کوفین بود **حکایت** مولانا العالم الربانی شرف الملوک و الدین عبدالحق الارادیل گفت که در زمان جوانی و اوان خلقت زمانه بر عادت تقوا ظاهر بین و طلبه ضعیف یقین بحد فواید مغرور گشته و از حقیقت کار و حقیقت استیضار محجوب مانده اهل معنی را که از غرور و شجره شریعت بنویس و میرت پسینه مصطفوی برکت متابعت و مشاییت آن بجز او محفوظ گشته اند و از سر حشمت حیوة ابدی میراب شده و هنوز نشسته اند در دل از انکار اخلاصی بگرد و بنابرین کار با این طایفه امتزاجی کمتر شد و حضرت شیخ قدس سره در تری پسید **شعر** آن دل که در دست زمین و صدق خلاف **و** از اینه اصناف قانع بخلاف **و** تماشایی بگونه شی که در غرور الایام دولت برات سعادت خواندی و در احترام و قدر بشت قد مانی در خواب دهم و آوازی شنیدم که مبل پیل در نمای بیل محمدرسل الله علیه الصلوة و السلام فلان جاسی استاده است **شعر** سلام علی خیر الانام و سیدی **و** حبیب الله العالمین محمدی **و** بشیر تدبیر هاشمی مکرر **و** عطف رؤف من یسمی بالحدید **و** نسیم الصبآن جنت ارض مدینه **و** بلیغ عیانی الی الزحف و البعد **و** بر آرزوی دیدار مبارکش بدویدم تا با قضا سعادت و اسعد ساعت بدویدم **و** در پیش حد در حوال مزار پیر علی دیدم که پنا بر صلوات الله علیه سوار بر اسب گشت و برابر قبله استاده است **شعر** **و** الشیر تجر فرائد راکب **و** حتی تکاد من الافلاک تحدد **و** چون نزدیک پسیدم از قضا مبارکش نظر کردم عقد دستار و هیأت باویت و زین صورت و صلوات الله علیه شیخ صفی الدین قدس سره می ماند تا اهل حال جهان معلوم کردم که مکر شریف قدس سره **شعر** در وقت نور مر از ناحیه خود شنیدم **و** بشت در رویت درین قدس دل بگشت از جانب دست راست او در آمدم روی مبارکش و محاسن بیدم امام عالم ربانی کمال الدین محمود مدیه روحه می ماند دست بردست نهادم و گفت السلام علیک یا رسول الله در جواب زمان دیر توقف فرمود بگفت و علیک السلام و بعد ازین بخی چند بند التفات فرمود که ابدان بخت آن شام جان تنم روح و جان تنم با انواع فتوح می باشد **شعر** **و** تری علی نظم اللالی عقیدها **و** چون از خواب باز آمدم و صورت مینا و میکل در مبارک

او را در کوه و جلین شیخ قدس سره دیده بودم تحقیق صیت حقیقت و روش این طایفه و صدق معاملة ایشان بکوشش الی پسید و توقف را در جواب سلام از پنا بر علی السلام بشو می آن انگاری اعتبار دید که در زمان گذشته در دل گشته بود **شعر** اندرین آینه از جان صورتی **و** دیدم دازکس آن جان یافتم **و** ز در نیکیهای دیرین این درنگ **و** در حیات از آب خوان یا قسم **و** پس بی توقف حضرت شیخ قدس سره پسیدم و توبه کردم و تلقین گرفتم و از ان خلالت و طالت بر میدم و خیر کلی در متابعت پیوسته بند و خلعت کزیده ایشان دیدم و تثبیت با زیال تبع ایشان کرده بقدر طاقت می پویم و از طیب روحانی ایشان با نذا و شام می پویم **شعر** و ه مقصد جان دارد کین کوی صفا پوید **و** جانها ز نو باید کین لطف صفا پوید **و** نوزار باب صفا از روی او پوید **و** قبل اهل سعادت کوی اوست **و** هر نیسی کان نور جانی ده **و** از صبا نفی از بوی اوست **و** مردان راه عشق که لای انقا جانرا دهند و خیر ملک باز تند **باب** در ذکر کراماتی که از شیخ صفی الدین قدس سره ظاهر شده است که تعلق بجا آمد مردم دار و منطوی بر پهل فصل **فصل اول** در ذکر ماتی که ظهور آمده است در باب و معارف **حکایت** شیخ صدر الدین ادا آمد برکت گفت که ملک ناصر الدین و ملکی نایبان مطلق امیر جوانان رحمة الله بود گفتند که بر لب دریای صبر بودیم که گشتی با حل آمد و مردی تاجوی دیدیم که صندوقچه بر سر کمر نهاده بود و از کشتی پیرون می آورد و باغ از آن نگاه می داشت ما را تو هم آمد که در اینجا از امتعه نفیسه جبری باشد که فی امیر جوانان باشد آنرا از برای امیر جوانان حاصل کنیم از ان کس پس پسیدیم که در نجابت و بر سر جدای داری گفت در اینجا شیخ صفی الدین است سبب نذر پسیدیم گفت در دریا و جلاء هو الموح **و** کمال مکان از اطراف ملاحظه امواج در پسید کشتی تنکای مغرق گشتید و امید یاس و زیل بدل شد **شعر** ای با کس که باید دین جبر نشست **و** که دین مغرق خو غوار سرش رفت ز دست ای با کس که درین موج افتاد انگامی **و** لطف ایزد بیسی ساخت که از دست زرفت **و** چون حال تنگ رسید هر یکی زبان افغان بر کشید و استغاثت شیخ صفی الدین قدس سره کردیم و استغاثت بوی آوردیم و از وفیاد و مدد خواستیم ناگاه شیخ را دیدیم قدس سره در ان غلوی شادید و قصار ای بخاف که از روی دریا و میان موج پدا شد و بیامد و دست مبارک در کشتی زد و کشید تا با حل سلامت برساند و من این صندوقچه و آنچه در نجاست نذر می کردم و ازین سبب معزز میدارم تا بدینجا پیارم **شعر** وقتی که دین دریا بر کشتی حال **و** خذلان شتا و تها روزی شب خون آرد **و** چون کار یگان آید و آن موجب منم بر باد **و** طایح جنین باید که غسوق بر آن آرد **حکایت** **و** یرو عوض زه کار پیکیتی گفت باری پنا نور الدین تیر تراکش سرادی و پیر علی و اروجی و پیر غیس الدین و اروجی غم گشتا سنی کردیم نماز عصری بزرین بند کشتی شتیم و بر روی آب روان شدیم که شب آنجا رسیدیم در شب تاریک موج برخواست و کشتی را بفرق میساید و حال تنگ شد و از حیات نومید شدیم هر یک از ما اعتقاد یکی داشتیم از مریدان و متقیان شیخ زاهد قدس سره و هر یک از معتقد فی خود مدد و استعانت بنوا پستند مرا گفتند تو نیز از کسی مددی نخواهی من گفتم که من مدد از شیخ صفی الدین میخواهم و استعانت از وی میطلبم و استعانت از وی کردم و در آن



شیخ صفی الدین بکشتناسنی بود در حال آن غبار طشت از روی آب برخواست و آن مشت از راه دور شد و آن موج ساکن شد  
و از ورطات تلاطم سلاسل دریا این دست خالص کشت و کشتی سلامت روان شد هر یکی میگفت که مدد معتقدیه من مؤثر شد  
و بخت تنادی کشت عاقبت با اتفاق کتیم و بران قرار گرفتیم که با قول توبه پیغم و اولاد ملاقات  
شود و در رحمت او بوده باشد و برین قرار قرار گرفت چون ساحل رسیدیم شیخ صفی الدین را دیدیم بلب آب استاده  
و از آن جماعت معتقدیه مرافقان من هیچکس نیکر آنجا نه غنیمت زیارت وی کردیم چون از دور نظر فرمود گفت فرزندان از  
مشتت دریا و زحمت موج و بیم غرق چگونه ای با اتفاق معلوم کردیم که مدد از او بوده است در تقدش افتادیم **س**  
ازین رو بیا که غرقا بش هزاران موج خون آرد اگر زمین سان مدد نبود کسی جان چون برون آرد **حکایت** پیر و عرشان  
و پیر احمد بدلان قلع روایت کردند و شیخ علی که مرودی گفت که از احمد ستای کوکب که او خواهر زاده پیر احمد ستای بزرگ بود  
و شنیدم که او گفت توبتی با پیر احمد ستای خال من بار دلی می آمیدم و جوی خواسانان با ما بودند چون بلب رودخانه سرخ رود کرد  
رسیدیم سیل عظیم مغرق بود که بحال عبور نمی داد هیچ جا پای را قدرت گذشتن نبود مگر اشتراک و مطلب اشتراک کردیم  
که بکنیم پیر احمد بزرگ گفت که من از شیخ قدس سره شنیدم که فرمود باید که بوقت در ماندگی مدد از شیخ در خواستید این  
بگفت و از شیخ قدس سره مدد خواست و خود را بر آب زد و میان سیل مغرق میرفت و در میان غرقاب آواز داد می شنیدیم  
که میگفت مرا بگذار مرا بگذار و از آن سیل سلامت بیرون آمد و ما نیز اشتراک طلب کردیم و بیکد شتیم چون بار دلی بجزرت شیخ  
رسیدیم در حال که نظر مبارکش بر پیر احمد آمد فرمود احمد میان سیل میگفتی مرا بگذار مرا بگذار چگونه را میگردم که سیل برود  
و جوابی ادبی بگفت و بول نمی آید و خود را با زحمت میدانی **س** ازین طوفان که ما را هست در پیش  
که داریم از همیشه جان و دل ریش که از سر بگذر و سیلاب خوفناک بجز لطفش که سازد جاده کار **حکایت**  
پیر یوسف سرادی گفت از پد خود حاجی اسماعیل میخوان شنیدم که بوقت که بند و پستان میرفت در کشتی نشسته بودیم بادی عظیم روی  
بخت نایل برخواست **س** جازار پتخیزی از جب درت زیاد موج اعداب برخواست و سکان  
کشتی شکست شد و دست از جان پیستیم و مردم در قلق و اضطراب افتادند و من مراقب نشسته بودم کسی را دیدم که بیاید و بمن گفت  
شیخ میفماید که نانی که با خود دارید در دریا ریزید از برای حیوانات دریا و مگر میکند کم عوض بدست ما ازین در طه مغرق خلاص باید  
پدم این سخن با جماعت کشتی بگفت عاقبت از سر اعتقاد و غیر اعتقاد نمانهای که داشتند در دریا ریختند تا حیوانات دریا بخورند و در حال آن  
باد و موج ساکن شد و کشتی بی سکان روان شد و یک روز بی زاد صبر کردیم و دوم روز از طرف هندوستان کشتی بر رسید با انواع نعمت  
و از آنجا زاده بخیریم و حاصل کردیم و کرامات شیخ در سلامت و خلاص و نعمت ظاهر شد و کشتی سلامت بی سکان رفت  
**س** باد بانی از امانت کرده در دست مراد با سلامت کشتی ما را با صل آورد **س**  
**حکایت** پیر و باغبان کوید که پیر و امیر نام که سیر زکی تهریزی بود و او را خیریشی بود هم کهریز کن که با وی حادث

قوی داشت پیر و امیر را در کهریزی و پستاند که باک کند که هم هلاکت بود از غلبه آب که در آنجا جمع شده بود و راه نندگشت که چون  
آب روان کرد و از آنجا خلاص مکن باشد پیر و امیر و جن کلنگ نزد آواز غلبه آب بر آمد و سیل روان شد و امیر را در رود  
و در آن تنگای تنب کهریزی بر دما و امید از خود قطع کرد و چندین جاده براه آورد و بجای رسانید که آخر کهریز باشد و جای  
تنگ و سنگ بند کرده که خلاص از آنجا مکن باشد پیر و امیر و استعانت و مدد از شیخ قدس سره در خواست گفت ناگاه شیخ را دیدم که  
دست من گرفت و مرا از آنجا بجای بالا کشید و یک نره بالا بر کشید چون نظر کردم خود را در هوای آن جاده دیدم و سیلاب  
در زیر پد ان **س** ز قور جاده حیرت های محتمای کوناگون بغیر از لطف امدادش روی دیگر نمیدانم **س** از آنجا  
بالا آمدم آن خورشید خود را که مرا بجلد و پستانده بود دیدم استاده و متر صد آن که سیلاب مرا کشته بودن اندازد چون دیدم که  
زنده مانده از جاده بالا آمدم تعجب کردم که خلاص چون یافتی گفتم مدد بدستگیری کردم پیستم گرفت و خلاص داد و انگس که مرا  
خلاص داد زد و باشد که ترا در چنین جای هلاک گرداند بعد از پنج روز انگس چون کهریز کن بود در کهریزی رفت که باک فرودخت  
و از زیر آن هلاک شد من حفر پدیا لایحه الملم وقع فیہ من برنم و او را هلاک شده از آنجا بیرون آوردم **س**  
کمان کید کسی بر کسی بکین نکشاد که از کین قضا ناوکی برو نکشاد **حکایت** سید زین الدین دامت  
سپاد که گفت از سید ابرهیم شنیدم که گفت توبتی کشتی مادر دریا از سامان کم شد و در مغرق و هلاک افتادیم و هر یکی تن  
بر ک نهادیم و خلاص از هیچ روی و دماغی نمودن درین تشویش و خواب رفتم شیخ را قدس سره دیدم که بیاید و گفت سید ابرهیم  
چون ت برخواستیم و در بای مبارکش افتادم و گفتم ز غبار شیخ مدد کن که کشتی مادر غرقاب افتاده است و امید قطع کردیم  
فرمود متر پس بیا تا بروم گفتم شیخ زاده چون ت فرمود همچنین بیا و پیش افتاد و من بر اثر او روان شدم **س**  
آن پیش رو و دلیل این منج راس **س** در پیش روی خلاص مردم میخواست **س** چون پدر شدم شیخ را دیدم که بر آب  
میرفت فریاد آوردم و گفتم اینک شیخ آمد و کشتی ما ازین هلاک بیرون بردگشت که انگس شیخ میرود و کلاه از سر بر گزاف و بر  
اثر شیخ در دریا انداختم فی الحال دریا نرم و ساکن شد و باران باز افتاد و آفتاب بر آمد و بهشت شیخ کشتی با سلامت  
از دریا بیرون آمدم **س** درین تلاطم امواج لحظه خوفناک **س** زدم دست تنها بدامن زنجار **س**  
مگر که کشتی با لطف اینچنین ملاح **س** ازین میان مهالک بیرون برد بکار **حکایت** مولانا شمس الدین قیونلی گفت  
طالبی سرادی مقبول الروایه گفت از زبان حاجی عمر برادر پیر اسماعیل سرادی بران حاجی یعقوب که در آن زمان پیر اسماعیل بودند  
رفته بود حاجی عمر گفت روزی با برادر بزرگین خود حاجی محمد بن محمد شیخ قدس سره رفتم و زیارت کردیم و شیخ از حق و ضعیفی  
بر مزاج مبارک بود آنجا شیخ فرمود پیر عمر جاپر اسماعیل تخرجین نمیکند که حاجی محمد ایجا هر روز دوان نبود که او بخورد که برخواست  
و در دریا هندوستان رفته تا مر ایا وجود این رحمت می باید غم او خوردن در آن غرقاب بعد از سالی بر آمدیم پیر اسماعیل بیاید  
از وی سوال کردم که حالت بر سر دریا چون بود که روزی شیخ چنین خبری فرمود او گفت بلی با مخالف بر آمد و کشتی ما سرگردان



در میان شورش و موج دریا اید از مال و جان خود قطع کردیم من استخانت شیخ آوردم و مدد از وی طلب کردم ناگاه شیخ را دیدیم  
که بر روی موج بیاید و کشتی ما از آن غرقاب بیرون آورد و ما باین رسناید و از خطر ما باز غایب شد **شعر**  
درین دریای بی پایان که کشتی ما بی غرقه **جین** ملاح می باید بکنام مددکاری **وزین** غرقاب نو میدی بحر و نیست ایست  
جو در موج آید این دریا بشور شمای خو بخواری **حکایت** مولانا شمس الدین روایت کرد از حاجی اسمعیل سرادی که چون  
شیخ مدتی پس سره و اصل حضرت ثلثم را اردت حکم نسبت با شیخ صدر الدین ادا می کرد که غمی بود و چون بسفر سرای رفت  
بر سر دریا باد مخالف برآمد و کشتی را بر بود و روز چند سرگردان گردانید و باد مخالف قوت گرفت و کشتی در غرقاب انداخت  
و مردم امید از جان قطع کردند و اتفاق کردند که بار میبند از بند باشد که نجات یابند درین حالت من استخانت از درون شیخ خدش بر  
خواستم و حال آنکه شب شانزدهم بودم حالی اندک خوابی بایم شیخ صدر الدین را دامت برکته دیدم که حاضر آمد و عصای سبز  
ده دست و گفت اسمعیل تشویش کن که شیخ دعا کرد که ایشان را از آن غرقاب بدر آرم از غایت ذوق نوۀ بزدوم و از آن  
حال باز آمدم دیدم که مردم بعضی رخت انداخته بودند گفت ساعتی صبر کنید من جین خوابی دیدم و بشارت نجات از اشارت شیخ  
داد چون صبر کردم هنوز نیم ساعت نگذشته بود که آن باد مخالف ساکن شد و ما از آن غرقاب ویم هلاکت نجات یافتیم **شعر**  
روز سختی یافتیم وقت غایت از هوای لطف او آب حیات **حکایت** روایت از شیخ حسن سجودی  
که حضرت شیخ قدس سره بار آورده و فرمود که چون باب مشهور رسیدیم به اسحق مؤذن بردان را در آب رفت که میکشد آبش  
بر بود از بیم هلاک و غرق از شیخ مدد خواست در ساعت آب فرو می شد و او سلامت بر روی آمد چون حضرت شیخ قدس سره  
رسیدیم فرمود بدیدیم به اسحق نرسیدی از آنکس که او جکس بود که چون در وقت غرق آب بر بود آن آب جان بکشد و ترا  
از آن خلاص داد بدیدیم به اسحق سر در قدم مبارک شیخ نهادند پس سره **شعر** موسی دل نیل نفسانی شکاف  
تا کرده وی غایت از غرق یافت **حکایت** پیر شرف الدین میاخی گفت شخصی را سیلاب می برد و در سیلاب  
غرق شده بود جاعی که آن حال دیدند از شیخ قدس سره از برای او مدد در خواستند ناگاه آن شخص را که سیلاب می برد و در  
سیلاب غرق شده بود دیدند که از میان سیلاب با کتا افتاد و چون بیرون آمد جماعت گفتند ما مدد بشیخ بردیم و او مدد تو  
کرد او نیز گفت بل من نیز در غرقاب شیخ افتادم پس سره پدید بخوایم ناگاه دیدم که ما از آن آب بیرون انداخت  
**شعر** درین سیلاب جان بازی کجا کس پای آن دارد که بی دست مددش کسی زان سر بیرون آورد  
**حکایت** اخبر میر میر روایت کرد از حاجی روزه که او گفت در ایام جوانی با جوار یار روزه در شهر مصر مصاحب  
بودم روزی با هم دیگر اتفاق کردیم که معلوم کنیم که چشمه نیل کجا باشد اتفاق موافقت و مراقت کردیم و روی راه آوردیم و دست  
به ماه سرعت قدم می زدیم و بر کتا رسیدیم و نیل بویان و سپر حبه جویان میرفتیم زنا که بجای رسیدیم نظر کردیم دیدیم در میان  
آب جزیره پیا شد و عارتی از اج ساخته در انجامی خود و بر لب آب دوز ورق استاده بود و دو شخص آنجا استاده

چون ما را دیدند بر جفا استقبال نمودند و ما را در بر گرفتند و بر شش درویشان کردند و از هر یکی از ما احوال می پرسیدند پیش قدم  
ایشان روی بامن کرد و گفت از کجای که زبانت با نهانی ماند گفتیم از ملک ادر جان از جبهه تبریز گشت تو بشهر اردبیل رسید  
باشی گفت بل گشت جکوزی شهری باشد آنچه میدانستم میگفتم در انانی سخن گفتیم که در آن شهر شیخی هست که میدان او همین صورت  
و زنی شاد دارند بر سپید که آن شیخ چه نام دارد گفت شیخ صفی الدین در حال آن مرد نوۀ بزد و از جا بر جست و در صاع رفت و فرست  
شوری براند **شعر** دانست الذی حج الزمان بزرگه و ترزیت بجدیثه الاشمار **شعر** ای واد نام تو هر جا که دل و جانی  
وی هست ز جام تو سر جای که جانی دیوانه عشق تو هر عقل خردمندی پروانه ز روی تو شمع دل هر جانی چون از آن حال باز آمد  
و نشست و در کلمات آمد گفت این خاتمه و ز اوید از آن شیخ صفی الدین است و ما میدان شیخ صفی الدینیم ما تقجب کردیم و گفتیم  
که شما آنجا نرفته اید چون مرید شدید گفت ما را حکایت عجبت اشارت کرد بر صفی که اندر سوی قبله بود بر انجام رفتی دیدم مرا حرکت  
نورانی بس گفت که این زیارت پدر منست که مریدی بود ناچار که اکثر سوزش کشتی و دریا بودی از صفا بازی در میان کشتی روان بود  
و در میان بحر سپیگی بود پس خطرناک و سول پیدا شد فریاد از آن خلق و از طراح برآمد و مردم دست از جانا بستند بدیدم نذر کرد  
که اگر حق تعالی ما را از صدر این سنگ نجاتی بدهد کشتی ما ازین ورطه نگاه دارد من بعد بگوشت بنشینم و حاصل مکت خود دره  
حق صرف کنم حالی که این اندیشه ام در خاطر گذشت نظر کردم بر روی آب دیدم شخصی چه سید پوشیده و قوطه در سر پیته که پیش  
آمد دست مبارک بر پیش آن سنگ آورد و آن کشتی از آن ورطه و از آن صدمه بگرداند کشتی سلامت جو ساحل آمد پدرم این  
مقام را اینجا اختیار کرد و این عمارت را که می بینی بساخت و غریبش نخل کرد و سفره روان گردانید تا روزی درین محراب نشسته بود  
یا حق تعالی مناجاة کرد و بار خدا یا جوبودی که مرا معلوم کنی که آن مرد که بر روی دریا کشتی ما را از آن ملک خلاص داد جکس بود و چه نام دارد  
و از کجا بود **شعر** ای مدد حیات من یک اثر خیال تو رخ ناکه سوختم ز آرزوی جسمال تو بر طبق نثار تو جان و جان  
نهاده ام تا جفا نشانمش در قدم و حال تو که از ناگاه نظر کرد و دید انگس را که بر روی دریا دیده بود در محراب نیاز استاده  
نوۀ بزد و در پای وی افتاد و گریه و زاری واقفان در گرفت و ناله و زاری اندر نهاد انگس دست مبارک بر دوش پدرم نهاد و بر فرق  
برشش فرمود و پدرم حال خود تمام بگفت پس گفت از بر خدا بگو که کسی گفت من صفی الدین اردبیلی **شعر**  
ای خوشانامی که دل را ذوق جانی میدهد خبذا و صلی که آب زندگانی میدهد **شعر** خندان دین و دل را استگاه عمر است  
کنج دولتها که هر دم را یکانی میدهد **شعر** انگه بدرم را توبه و تقین داد و آنچه هم دلانند بود بفرمود و اجازه داد که توبه به و دل توبی دار  
که هرگاه که ترا این حاجت باشد من پیش تو حاضر شوم این بفرمود و در کار بیدان راه که آمد برفت و پدرم مدت شش سال بخدا  
در حیات و ما را بدین طریق دلالت میکرد و هرگاه که پدرم را احتیاج حضور او بودی پیش وی ناگاهان حاضر شدی و این زمان سر است  
که پدرم در پرده رفته است حاجی روزه گفت چون بشنیدم باز که دیدم و حضرت شیخ رسیدم و شرف حضورش دیدم و توبه کردم  
**شعر** چون فادش بسوی مصر مبارک سوی **شعر** از معانی روزه آورد ازین سان شکر **حکایت**



**حکایت** پیر احمد پرنیق کو یک از فقیر اسمعیل شنیدم گفت نوبی در حضرت شیخ قدس سره زیارت شیخ زاهد قدس  
میرفتم چون در کشتی نشستم بادی مخالف برآمد که کشتی را از کنار یکنای انداخت و ما هب بلزله در آمدم و فریاد برآوردیم  
که شیخ مددی که کشتی غرق خواهد شد شیخ تبسمی فرمود چون ما را در آن نوحه و زامی بمالو نمود شیخ دست مبارک بر زانو زد  
و حالی باد ساکن شد و آب قرار گرفت و کشتی در زمان با کنار آمد **شعر** نه هر کس از غرق باشد نه غمی از بیم روح  
هر که باشد در چنین غرقاب هم کشتی نوح **حکایت** پیر موسی قره ستلی گفت نوبی شلوک خیسایند بودم که زمین  
زراعت می بردم در دروغ خانه پسای عظیم فرو آمده بود و من شلوک بر دراز کوشی بار کرده بودم و آب میگرد شتم سیل مرادوار  
کوشش را در روبرو بود از کدکاه پیرون برد و در مغرقی انداخت که امید از نجات قطع کردم در آن حالت استغاثت و استعانت شیخ  
بردم و صد خواستم ناگاه در آن حالت شدت و حدت که از خود خبر نداشتم خود را از کوشش را دیدم از آب پیرون آورده  
و بر خشکی و خلاص شده بعد از آن این سخن به پیر محمد دارو می گفتم گفت بلی شیخ بود قدس سره که ترا از اینجا پیرون آورد **شعر**  
انگس که در آفاق خلاص دو جانست این لاجا دوران و ناه دل و جانست **حکایت** پیر بدرالدین سلطانیه گفت خواب  
بود تا جوی خلیای مسافر نام گفت مادر دریای خطا راه مجوس کشتم و کشتی در مقامی مجوس ماند و هیچ کوزه حرکت نمی کرد و غمی  
رفت و مردم بسی تضرع و فریاد میکردند فایده نمی داشت مراد خاطر آمد که نوبی در دریای ملزم بودیم روی دریا بچویش آمد کشتی  
در اضطراب افتاد جماعت مریدان شیخ قدس سره در اینجا بودند استعانت شیخ بردند خلاص شدند ما نیز استعانت شیخ ارم  
باشد که خلاص شویم این سخن با مل کشتی بگفتم مردم گفتند خدا را تعالی و قدس سره میخوانیم اجابت نمیکند از خواندن شیخ چه فایده  
من گفتم شما ندانید من بر خواستم و وضو ساختم و در رکعت نماز کردم و روی استعانت شیخ قدس سره آوردم و صد خواستم ناگاه  
سواری دیدم جلالت کس می دیدند که بر روی دریا میامد و سکان کشتی گرفت و کشتی در اقای از میان دریا برآمد و کشتی باردا  
شد و خلاص یافتیم مردم تعجب کردند و ظن کردند که در منور در دریا بود و کشتی در میان هر دو افتاده بود و دستخام شده و مجوس مانده که  
آن سوار یک شد و خلاص داد و آن مرد و صبور بر روی آب افتاد و کشتی بدان شد و با سلامت پیرون آمدم و مردم هم یکی میکشاندان  
سوار کس بوده باشد بعضی می گفتند که خضر بود علیه السلام و من گفتم شیخ بود قدس سره تا بعد از آن صاحب چهره پسین سفیدی رفته اند  
حضرت شیخ قدس سره رسیدیم دیدیم که انگس شیخ بود قدس سره که ما را از جهان تلاطم دریا خلاص داده بود این سخن را که هر یک  
چنین گفتند عرض کردم شیخ قدس سره فرمود و گفت بلی خضر بود علیه السلام **شعر** مادرین خبر که غرقیم نداریم کسی  
بجز از لطف مددای تو فریادری **حکایت** پیر بدرالدین گفت نوبی با پیر احمد شفاعت اند علیه حضرت شیخ قدس  
می آمدم از سلطانیه چون بر دو خانه انزل رسیدیم که یکدیگر پسلی از نجات آب غلبه بود پیر احمد ستایه کس را آب زدند که بگذرند  
و آب تحت غرق بود هر جارا در روبرو می برد و من بر تنی بودم ناگاه حال من فرمود آمد شیخ را دیدم قدس سره که باید ذوق و دلی  
در من پیدا شد نگاه کردم که سر جارا را آب روده می برد و ایشان در کبر بودند من در عجب ایشان می دیدم و از اطمینان خاطر

و ذوق که شیخ را دیده بودم می خندیدم و سماع میکردم تا آب ایشان را بمینق دوشک انداخت که مجموع آب همچو نای از اینجا می کشد  
دیدم که شیخ قدس سره که یک یک را دست می گرفت و از آب پیرون می کشید و از میان غرق بر کنار خجای می نهاد تا هر جارا را خلاص داد  
و پیر احمد متانیزی دید چون خلاص یافتند بر من تعنت میکردند که ما را غرق بود بود و بر من و ملاکت سر نهاده و تو سماع میکردی پیر احمد  
رکعت آمد بانگ برایشان زد و دوشک برایشان کشید و گفت او شیخ قدس سره را می دید که بخلص ما آمده بود سماع و ذوق از آن سبب  
میگرد و شما او را تو بچ می کنید **شعر** او حیات با چشم خویش دید او نجات جان مادر پیش دید  
زان سبب در جان طرب بازی گرفت حال جان بازی ما بازی گرفت **قصه دوم**  
در کلماتی که از شیخ صلی الدین ظاه شده است در نجات مردم در کوهها و یا باها و برف و دمه و دیگر مهالک **حکایت**  
پیر احمد پرنیق که مرودی گفت که ماسی و بیخ آدمی از پرنیق و از جو نیس و از ازا به حضرت شیخ قدس سره رفته بودیم و در وقت حیات  
سر ما عظیم بود شیخ قدس سره فرمود که براه پیاه دولان بروید که نزد دیگرست و راه سراو مرید که دور ترست چون در آن شنیدیم  
ماز عصر بدید کاری از اعمال اردیپل رسیدیم و از اینجا را دیدی پیش انداختیم تا راه نماید و خواستیم که آن شب بکوبیم بکنیم قضا  
برف عظیم باریدن گرفت و دمه عظیم و طلق برخواست **شعر** زمان چون برده قیری پوشید زمین را کوه  
کافور خشد سوم از باد صحر چون ج آمد هوای زهره در دوزخ آمد و ما هر سی و بیخ آدمی در آن کربوه میان برف  
و دمه یک شبان روز ماندیم و هر یک بطرفی افتادیم و هیچ از یکدیگر خبر نداشتم بعد از شبان روزی روز خوش شد ما با جمعی شدیم  
و میچسپ را از ما از برف و سرمایج آسیبی بدست و پا رسیده بود و تمامت سلامت و هر یک از خود فرخ می نمودند و می گفتند  
که داشت شیخ قدس سره پیش من بود و محاطت می نمود و هر سی و بیخ کس این سخن گفتند **شعر**  
اندر کف حفظ تو بودیم هم شب آسوده زهر محنت و این جزو حادث **حکایت** و از آن جمله یکی بود محمد مجنون نام از دیه داوید و او را  
جامه اندک بود و دنگ و کت من امشب در زیر سنگی عظیم جایی یافتیم که اثر شدت باد و برف و دمه در زیر آن کمتر بود از بیم  
ملاکت سرانجام شستم چون ناعنی برآمد شیخ را دیدم که باید و بمن گفت از اینجا بر خیز من توقف کردم باری دیگر میامدند  
غی کویم از اینجا بر خیز که این کمر خواهد فرو افتاد و دست مبارک بر جلوی من زد و مرا بر انگیزانید از اینجا بر خواستم و جای دیگر  
رفتم و ما را بدان مقام برد و بنمود که اینجا شسته بودم نگاه کردم آن سنگ بدان عظمت دیدیم که همچون کوه باره فرو افتاده بود بران  
مقام که او نشسته بود **شعر** در کف پناه حفظ این طود منیف این زحدوث صدع و کوه و کمرند از اینجا  
خبر بدید عمو قین که جمع یک شبان روزست که زیر برف و دمه مانده اند جماعتی میامدند تا کانی را که مرده باشند و پاسرا زده باشند از اینجا  
پیرند و بدید رپا تنه چون ما را سلامت یافتند تعجب کردند و حال انگ در ایشان همیشه و من اعتقاد می بود از این که اما  
که بدیدند و بشنیدند صمیم اعتقاد کلی آوردند و باتفاق همه توبه کردند **شعر** قدم صدق دین راه زن ای دوست که چون  
وز در صدق در ای نکتی هیچ زبان **حکایت** شیخ صدر الدین ادام الله برکت گفت عبدل بایان جباری که



نیات شیخ حسن جوانی رحمه الله داشت در حضور پادشاه سلیمان خان گفت امیری بکار میفرستد عورتش را از پیش  
قادر حضرت شیخ قدس سره سپید و استعانت طلبید و روان شد بعد از آن که مراجعت کرده بود گفت در کوهی شدت برف  
گرفتار شدیم بختی که چندین کس در صفت سختی آن حالت بزدند و مردم باقی از بقا و نجات امید نبردند **شعر**  
کوی که ز آثار قیامت بجهانی برخواست قاتل زکراهی مالک و من از جان نومید گشتم و در آن شد ایستاد است  
شیخ صفی الدین قدس سره که گاه دیدم که شخصی بیات و میکل او نمی دیدم غیر از آستین و دست مبارک او دست من  
گرفت و از آن مالک پرور آورد و چند گامی با او رفتم آفتابی و هوای خوش پیدا شد بعد از آن چون مراجعت بار دین سلیم  
حضرت شیخ قدس سره رفتم شیخ از من بگوید متبرکه که پیش زیل سجاده شریفه است بدون آمدن از پرور استاده بوم  
چون نظر بر من انداخت پستم بگرفت و فرمود که بابا از رحمت آن برف و دمه و شفقت آن سرما جونی **شعر**  
هرگز نشد آرزوی این هوای دلپذیر روز سر رفتن یادش این هوا شد پستیکره و آن دلی که تاب این خورشید تابان گم  
روز یاسش یا سنین و کل فشانند ز مهر **حکایت** خواجه امین الدین گفت باری از صفای می آمدم  
چون بذر باریده نیز پسیدم کاروان رفته بود من تنها مانده و شب تاریک و باران می بارید و راه نمی دانستم و در آن  
ظلمت هوا شدت و صعوبت مضطر و عاجز شدم و ماندم قضا الله اسب می راندم بقای پسید که پای نمی توانست نهادن  
و می ترسیدم من چون راه نمی دیدم و غید استم که چگونه موضوعی است تا زبانه بر آب زدم آب از بالای نشیبی فرو جفت  
و دیگر قدرت پای نهادن نداشت پیاده شدم و نگاه کردم خود را و آب را بر کمر می دیدم که بر هوا حلقی مانده بود و از هیچ  
طرفی راه نداشت و از آنجا تا نشیبی که زیر آن بود غوری بن عشق سخناک بود سر اسب و عاجز و فراماندم و هیچ راهی و جاره  
نداشتیم **شعر** وقت سختی اگر دست نگیرم و بکنم کجی زاری اگر در بندیر و بکنم ناچار از آنجا دوری باز گردانیم  
و در آن حیرت ظلمت نگاه کردم کسی را و دیدم که در پیش من میرفت تصور کردم که این راه باشد و آن کس راه که در عقب  
او روان شدم و اسب را می کشیدم و میرفتم و انگش را آواز میکردم جواب نمیداد و میرفت و من در عقب چون آواز دادن  
و عدم جواب مکرر شد توقف کردم که این کس شیخ باشد که اعانت میکند بر امتهای و بر مبری چون نیک تامل کردم شیخ بود  
قدس سره و من بکاروان رسیدم و چون کاروان بدیدم و بکاروان نگاه کردم چون باز بوی نگاه کردم او را ندیدم  
**شعر** جان صفت آمد حیاتی آشکارا داد و باز بهیچان اندر نقاب سر خود پوشیده شد **حکایت**  
نظام الدین زرگر اردبیلی گفت که غریب شاه مدادی بود در دیه گازی که ز دیه های اردبیل است مرد شارب انحر روزی در خل  
زمستان از دیه گازی که با فرزند خود غریبیت دید برزند که پیش آدم برزند که مردی بود که بر راهها از پستی کردی  
و در میان راه دمه سخت برخواست و ایشانرا تنگنایی شدت که کشید و پیم هلاکت بود و هر یک امید از حیات پرید  
**شعر** در ناهیه حوادث وقت زمان دیدند چو روز صورت مرکب عیان عاقبت با اتفاق استعانت

و مدد شیخ قدس سره در خواستند پس گفتند ای اگر شیخ صفی الدین را بجزرت توقیرت ما را ازین دمه نگاه دار  
و ما درین زمان از زمان خود بی چیزی برسان ناگاه آن دمه ساکن شد و آفتابی برآمد اندک راهی بر شد دیدند میزری و مدد  
کرده در آنجا و پاوه حلوا آنرا بخوردند و از سر این معنی از وی بایات آوردند و توبه کردند از شرب خمر و با جماعت دید برخواستند و حضرت  
شیخ قدس سره آمدند چون شیخ بر ایشان نظر فرمود تمامت احوال باقی الواقع ایشانرا از شدت دمه و استعانت و مدد خواستن  
زمان و حلوا و توبه نصیبت مجموع تقریر نمود در دست ربای شیخ افتادند و تجدید توبه کردند و جمعی نیز از مردم دید توبه کردند  
و اعتقاد پاک آوردند **شعر** در پناه سازه او وقتی سختی یافتند در هوای جان سپاری نور رخشان آفتاب  
و آتشی از دهنش از شراب سر آب پس خلاصی یافتند از آتش و زان آفت آب **حکایت** خواجه امین الدین  
گفت برادر من مرحوم امیر محمد رحه الله و پیر باکار و در ایوان گرفتار شدند و برف غلیم می بارید و گاه بر ایشان نشان دهنش شد  
و امید قطع کردند و ایمان یاورند و بنشستند امیر محمد برادر خود حاجی موسی گفت برخیز و جوین در برابر تو باران و بر نشین  
و بر باد باشد که این آب ترا بکاردی بدر برد چون بر نشست و بر اندام امیر محمد نظر کرد و بیشتر از حاجی موسی سواد دیگری دید سبزه پوشی میرفت  
و می دیدند و ایشان را اثر تاب در او نادیدند آن سوار در او نادرفت و ناپیدا شد و چون بایند و دیدند که شیخ قدس سره  
پسیدند و احوال عرض کردند شیخ قدس سره قسم فرمود و گفت برکت ولایت شیخ زاهد بود **شعر**  
بر می این دادی حیرت که سمانیش است گاه بختها ازین سان رهنمای خوش بود تند باد صحر روز نایب که وزد  
در پیم عالم لطفش هوای خوش بود **حکایت** مولانا محی الدین گفت نبوی شیخ قدس سره اشارت فرمود که چند  
کلیک که ساری بیارم پیش مولانا سراج الدین رفتم و با لحنی لگج جسد کردم و مولانا سراج الدین بایست که ما را از رودخانه سفید رود  
بگذرانند چون او باز کردید و ما برابر دید با و پیش شدیم گفتیم بگوید توانیم گذشتن باز کردیم ناگاه برف سخت باریدن گرفت و ما را  
بیان حیران و سر اسیم شدیم و از هیچ طرفی راهی بر دیدیم و کار بجان رسید و امید قطع کردیم و از آب فرو آمدیم و اسپار را که دیدیم و ایمان  
بیاوردیم و چون نزدیک رسید که جان سپاریم گفتیم ای شیخ حق که از برای تو آمده ایم چپته مددی کن در میان این حال که زمین  
و آسمان هیچ چیز نمی دیدیم نظر کردیم ناگاه در ختی دیدیم احتیاط کردیم خود را در میان دیدیم رفتم و خلاص یافتیم **شعر**  
در جوار مددش راحت جان یافته ایم در فانی ز فانی و امان یافتیم ایم **حکایت** مولانا محی الدین پره ازیلی  
روایت کرد از پدر خود حاجی عسکر که در زمان پادشاه سلطان محمد خدابنده با جمعی از اردبیلیان متوجه سفر حاجز شدیم چون از حوله  
مردن بگذشتیم در موضعی که یک دو مرحله از آبادانی دور بود و آب و گیاه متعذر اسب من بخوردند و لنگ و جماعت رفقا  
برفتند و ما آنجا بگذشتیم و من امید میداشتم که اسب خوش شود و در عقب بروم اسب تر شد جانک امید بر منقطع شد  
و شبانه روزی برین بگذشت و اسب افتاده و من تنها در جان حای بی مدد مانده و دست از جان شسته و از هیچ روی مجال خلاص  
و از هیچ راهی امید نجات مانده است خدا و شیخ قدس سره که در مدد بوی آوردیم و خلاص خویش را چو ندیدیم



و آن شب همه شب بخود می پیچیدم چون نماز صبح بگذاردم درین حالت و فکر بر زمین نهادم ناگاه ملاحظه مبارک شیخ قدس  
کردم که باده می آید گفت شایه در پای مبارک و آثار غبار راه بر پای و گوش ظاهر و در دست مبارک عصای و زبان اردبیلی گفت  
عزیزت ترا غم بخورد اینک است آوردم و بلبلان مبارک باسب رنجورم نظری کرد و عصای ترک برداشت نهاد و گفت می  
ده اسب رنجوریم مرده اسب من در حال از جای برخاست جانک از برخواستن او من چشم بکشادم اسب را دیدم که برپا  
بود و خود می افشاند و فی الحال جلوه آمدن اسب دیگر بشنیدم چون نظر باز پس کردم ترک پیچیدم در کسوه مقصود برپا نشی  
و اسب دیگر زیر دست گرفت و من گفتم بر خیز و این اسب مرا زین کن و بر نشین برخواستم و زین اسب خود بر اسب او انداختم ترک  
نیز آن اسب رنجور مرا بدست گرفت و من بر اسب او نشستم و میگفت بران و تحت بهر مت می راند و اسب رنجور مرا میکشد و من اندر  
اثر کش می رفتم تا آخر روز همچنان می رفتم و حیرت بر من واقع شد که جذین بار قصد کردم که تفحص احوال او بکنم مکن نشد تا بکار روان رسیدم  
و او همچنان در پیش میرفت تا راست مرا دید پیش هر آن بردگتم که می بید یکدشتم گفتم خوام آمدن و نگاه غایب شد ز چشم  
هین بود گفتن هین بود دیدن همان لحظه این احوال با حاجی نقیس اردبیلی و حاجی با محمد خائف و حاجی سلیمان طبری را دیدم و ملا شرف الدین  
چنین طبری تریز می گفت و ایشان اعتقاد خودند و تعجب نمودند بعد از آن مردان سرفراز هر صوفی که پیش آمدی با مذاق استیلا داشت  
شیخ قدس پس از سر میگردیدم **شعر** ای بسا سرگشته گان خسته ره بسته ۹ روز سختی جان سپار داد از آن حیرت خلاص  
در خصوص پیشوای شغل او عامست عام ۱۰ در عوم رهنمای حال او خاصست خاص **حکایت** پیر خضر که مردی کوید که از پیر  
محمد داروری شنیدم رحمه الله که نوبتی از اردبیل می آمدیم از حضرت شیخ قدس امره که بداد و میرفتم در کویه سیاه دولان در آن وقت  
و مرا گرفت و مجال رفتن نمیداد استعانت بشیخ قدس امره بردم ناگاه شیخ را دیدم که فرمود محمد ترس که من پیش تو می نشینم و بشنم  
و چون وقت نماز آمد آب نیافتم که وضو سازم فرمودم باز شیخ را دیدم فرمود محمد در زیر توجیه آفت بر خیز و وضو ساز چون  
نگاه کردم چشمه آب دیدم وضو ساختم و نماز بگذاردم نگاه کردم دو سوار دیدم که مرا برداشته و می بردند نظر کردم خود را در سوارها  
دیدم **شعر** در آب و هوای او حیات حیات ۱۰ در کوی و حال او حیات حیات **حکایت** غایت  
پیر امیر که کوید از پیر ابرهیم شنیدم که کشتی در کویه میرفتم بر تاریکی شب تا یکی هوادار آمد جانک عاجو شدم و ازین ظلمات  
بعضها فوق بعض ره نمی توانستم بیرون بردن استداد از شیخ قدس امره کردم ناگاه شیخ را دیدم که در پیش آمد برپا نشی  
و از بر تو نور آن حوالی روشن شده فرمود راه اینست بیا بر اثر او روان شدم و خلاص یافتم **شعر**  
شب تاریک ظلمات فروغ ماه او باید ۱۰ دین و اوی جیر تا دلیل راه او باید **حکایت** پیر محمد روایه که مردی کوید از  
اردبیل می آمدیم چون سیاه دولان رسیدیم رفیقانم را که در کویه باز ماندیم ناگاه در غلیم برخاست  
عاجو گشتم و بنشینم و سر بر زانو نهادم در حال شیخ قدس امره دیدم که فرمود پیر محمد ترس که از همراهان تو دو کس آمدند و کوی  
از دیه و حقین آمدند چون نظر کردم دو سوار و دو عوقین آمدند و شب مرا عوقین بردند **شعر**

بر کجا سرگشته در مانده بر راه اوست ۱۰ دست لطفش گاه و بیک پای مردی میکند **حکایت** پیر حسین بگوید روزی از  
اردبیل می آمدیم در کویه سرادها بودم و در نه سخت برخواست و من گرفتار شدم بهر چشمه رسیدیم و وضو ساختم گفتم شیخ تو را  
تعام و کوی کس و جای بی مدناگاه شیخ را دیدم که در پیش آمد برپا نشی سیدی نشسته مرا چون نظر در نامه مبارک شیخ قدس امره آمد  
برخواستیم و اینک او کردم و در پیش دیدم و او نیز اسبی را ندانم چون نظر کردم چندی خود را در سر او دیدم و شیخ از نظم غایب شد  
**شعر** یک نظر در رخ او میکن و می بین مقصود ۱۰ یک قدم در پی او می نه می پس بر **حکایت** پیر امین الدین کوید  
از پیر امیر شاه درایت کرد که شخصی بر از در پل طایفه بود بدر الدین نام بهر می داشت روزی پیش آن بر از خبر آوردند که بدر الدین  
بهرت از بام در افتاد پدر سر اسیم بیرون دوید بهر را دید که میگردد گفت بیا حال چون بود بدر الدین گفت چون از بام در افتادم  
شخصی است بیاورد و مرا در هوا گرفت گفت او را شناسی گفت بل اگر بینم بشناسم اتفاق جان افتاد که آن مرد بار و پیل آمد و بهر  
با خود آورد و بجزرت شیخ قدس امره رسید چون در زامیه متبرک شیخ را دیدند چشم بهر بر روی مبارک شیخ دیدند آمد و در حال  
نور برد و گفت بیا این کس بود که مرا در هوا گرفت **شعر** در هوای جان مرا تادست آن غمخوار گرفت جان شایم  
هوای عشق او در سر گرفت **حکایت** پیر عوف شاه که مردی نوبتی با شخصی دیگر بار و پیل می رفتم چون بمیان کویه رسیدیم  
نیم شب بود و دمه و باد و سرمای عظیم برخاست و ما امید از خود بیبریدیم و در آن کویه که به آغاز کردیم و از شیخ قدس امره مدد خواستیم  
ناگاه شخصی را دیدیم که میاید در آن تاریکی در پیش ما افتاد و ما را می برد و ما در پی او می رفتم تا ما را با بادان غمخوار از ولایت اردبیل  
در پاید چون بجزرت شیخ قدس امره رسیدیم و نظر مبارک بر ما انداخت فرمود دیگر شب و بار ندکی در کویه مردید که ما  
رحمت می رسد **شعر** راه صعب و دور و دشوار و دراز ۱۰ بر امید اینچنین رهبر خوش است ۱۰ سر خوشا بزا  
اندین ره ساختن ۱۰ در هوای دوست پا از سر خوش است **حکایت** مولانا عبد الحیدر سر سکانی کوید روایت کردند  
که مولانا تاج الدین مراغی با حاجی از نیان و طالبان مراغی میرفتند چون کویه را شدی رسیدند و نه قوی برخاست و عالم تاریک  
شد جانک همه مایوس شدند از حیات خود و مجال راه دیدن نبود و چشم سلاکت بود مولانا تاج الدین همچنان بر اسب باستاد و چشم بر  
نما دیک ساعت نگاه چشم باز کرد و گفت ترسید که شیخ احمد پس تره دیدم که اشارت با همان می کرد همین که این سخن بگفت  
باد ساکن شد و آفتاب ظاهر گشت و راه پیدا شد و ایشان برخشد و خلاص یافند **شعر** که چه سردی بود روز شوکتش باران  
گرم شد از آفتاب روی او بازار **حکایت** پیر محمد که مردی کوید که پیر بدلی خلقی گفت نوبتی خدمت شیخ قدس  
میرفتیم چون خواجی از پیل رسیدیم در شاه کویه که نزدیک اردبیل است ناگاه برف و دمه سخت مرا گرفت و هیچ کویه راه خلاص  
نمی دیدیم و بدان رسیدیم که تسلیم شوم ناگاه سوازی دیدم بر اسب سیدی نشسته که میاید و مرا بر اسب نشانده و یک زمان بدر و از  
اردبیل برپایند چون خدمت شیخ قدس امره رسیدم علی الفور فرمود آن زمان خوش بود که طالبان مرا بیا برهنه می آمدند این را  
اسب بدوی پیش باید بردن تا بیایند **شعر** بیا که بکوی هوای یار شود ۱۰ بر اسب فوق و جنازه و شسوار شود



**حکایت** پیر با الدین خازم مبلغ زاده کنت نوبتی امیری از امرای بادشاه ابوسعید باید و بشرف القای پستوس شیخ  
قدس سر پدید آگاه حکایت کرد که از طرف سلطانیه می آمدم در فصل زمستان چون تمام پردلیز رسیدم باد عظیم و در  
قوی برخاست جنگ بادهای تازی یک شد که حدیث را نمی دیدم و دم بدم آن دم و ظلت سختی شد تا بعدی رسید که شهابی  
از دیدن سراسر خود نیز قاصد شد در آن صعوبت حال که از خود نومید شدم با قاق ازیم جان فغان بر آوردم و بعد از شیخ کردم  
ناگاه آن ظلت از راه دور شد و آن منقطع گردید و آفتاب رخشان بر مید و از آن مهالک غایب خلاص یافتم و سلامت بر ختم  
**شعر** آفتابی بر مید از سایه این نور پاک سود بر کافور دوران زعفران بر روی خاک و چون از آن در کسب شدم  
در متن کربیه می آمدیم اثر کسب عظیم در ما پیدا آمد باز در خاطر آمد که از شیخ قدس سره التماس چیزی کنیم گفتیم شیخ از مبلغ تو  
نان کرم و تنبید و جلوفی خواهم چون این التماس کردم و یک دو قدم نهادیم تکرار کردیم بر برف دیدیم که بخاری از چیزی بر می  
خیزد بنوک کتم باز دان که آن جیت نو کرم برفت و باز آمد و کنت دست نشان کرده کرم و طوالت که آن بخار از آن بر می خیزد  
پیش رفتیم خان یافتم که حالی از تنور بر آورده می نشستیم و تناول کردیم و از سر اعتقاد بر اعتقاد و ارادت روی بر آوردیم  
هم امانی جانی و هم غایبی جانی یافت **شعر** ما بر نهد امید تنهای تو داریم آن قبله مقصود که روی و کاریم  
**حکایت** مولانا عزالدین یوسف اندر روی کنت نوبتی با انجی پس نامی که مریدی بود کار کرده از حضرت شیخ قدس سره  
مراجعت کرده بودیم و در میان و برف عظیم بود و مادر کربیه نبر ما ندیم و راه می دانستیم و غیدا استیم که کجایم و هر دو  
متجر عظیم مرا سید و سرگشته شدیم ناگاه شیخ را دیدیم که در پیش آمد و ما را بر راه راست دلالت کرد و از آن شدت و مملکت  
پروان کرد **شعر** اذ احان اخلاص من الهلاک ناله الدلیل علی الطریق **حکایت** پیر بدرالدین  
کنت امیر جوان از خواسان مراجعت کرد و بطارم رسید و بشکار رفت و طاشتور نایب او با وی بود و بر آسپی بس تند  
و نوکین سوار و بر قلعه کوهی بس شامخ اسبی دو اندند طاشتور را عیان اختیار از دست برفت و آب اورا بر بود  
و بر کمری بر قلعه کوه بود که تا من کوه بس عتیق بود که قیاس نتوان کرد قطعا طاشتور با اسب از آن کمر پرتاب شد و در میان  
از اسب جدا شد و اسب جان بر زمین افتاد که قطعه قطعه شد و تمام مناصلش از حدیث متفرق شد و آسپخوانان نیز ش  
در محلات خود کشت طاشتور سلامت بر زمین آمد و بر پا ایستاد و هیچ آسپی و خللی با عضای او نرسید و سر روی  
آزاده نشد امیر جوان عظیم شوش شد چون نزدیک رفت و آب را دید پاره پاره شده و طاشتور سلامت مانده  
حیران و تعجب شد و مردم همه تعجب شدند از طاشتور پرسیدند احوال چه بود کنت در روی هوا که زمین می آمدیم شیخ را دیدیم  
قدس سره که کربان پیش خلق و پیش من صبح بگرفت و مرا از اسب در روبرو و آسپسته بی رفت و آسپه  
بر زمین نهاد و ازین نقطه ناله قاتله بر ما بلند **شعر** هذا الذی طوقنی نوحا در دمی الروح فی الجسد  
**فصل** در سیرت که از شیخ صلی الدین قدس سره ظهور آمده است در غایه

و خلاص مردم از جهنم و از امراض و از عدا **حکایت** پیر ضیاء الدین که شرف ملازمت ادا می کرد در کنت تاج  
پیشور اسمعیل حدادی نام او کنت مرا با حاجت آید که عداوتی بود که هم سر بود و ایشان قصد خون من میکردند و منعت میطلبیدند که  
مرا قتل آرند و من حکم دین باب حاصل کردم که از ایشان سلامت یافتم و ایشان فرصت قتل من نمی یافتند و من از اردو که در قریباغ  
آیدان بود ترجه بخانه خود کردم و خانه در دیه تودان ولایت رود اورد داشتم چون مرا بر جناح طریق دیدند فرصت طلبیدند که مرا قتل  
آرند چون من در غور بار دپل رسیدم بخونور شیخ قدس سره رسیدم و در معنی از استعانت امداد شیخ طلبیدم و از انجا  
سجید آمدم که از حدود فحال است و شب آنجا منزل کردم ناگاه فوجی غلبه از اترک آنجا رسیدند چون نگاه کردم تا صدان خون خوردا  
در میان ایشان دیدم که قصد کشتن من کردند و تفحص مقام من میکردند **شعر** در یک حادثه ملاقات من  
اندر نظر خویش عیان می دیدم و من بخانه صوفی درویش از مریدان شیخ قدس سره خود آمده بودم عاقبت یابیدند و در گرد  
خانه در کرد خداجا حب خانه کتم را پنهان کن کنت خانه پیش ازین ندارم و بحال پروان کشتن نرسیدند و از آن خانه توری بود که یک  
و مختصر جسم من در آن توری گنجید ناچار در آن تنور رفتم و سر تنور بدم بر نهادن و تنور جان کوجک بود که سر تنور صواری نشست  
که سر من مانع می بود و خرچین مبلغ جابج سر از دیار زرد انجا و کنجایی در تنور داشت از بالای تنور بالضروره را کردم و هارکس  
نوکر داشتم و در آن خانه بودند آن حاجت قاصدان من در آمدند و آن چهار نوکر مرا بکشتند و من کنتن و قبل خود خنوم کردم **شعر**  
زمانی الذکر فی الاذنه **حق** خدای فی غشای من بنال فسر باد شیخ قدس سره کردم و استعانت بوی آوردم ایشان بماند  
و سر تنور را با بطرفی دیگر انداختند و من در ایشان نظر میکردم و ایشان از کرامات شیخ قدس سره مرا می دیدند و چون نقص  
بسیار کردند و مرا ندیدند پروان رفتند و آن خرچین زرنیا قدس من از آن تنور بر آمدم و بگوختم و سلامت ماندم **شعر**  
در پناه حیات لطفش هر که آمد بخاج یافت دعا **حکایت** و ایک ترک کرد لب جام صفایش یافت اندر حیات آب حیات  
**حکایت** خواجه نظام الدین خواجوار دپلی کنت نوبتی از قریباغ آمده بودم و در حق عظیم یافتم و تب بر من مستول  
شد و مدتها رخت تب تحت داشتم و والده من حضرت شیخ قدس سره و نیتاد تا از دستگاه نیم خورد شیخ چیزی  
فرستاد تا بدان استنفا کنیم شیخ قدری عمل صافی فرستاد چون آنرا تمام تناول کردم در روز آن تب بجای از من زایل شد  
و من تمام یافتم **شعر** در شفا خانه نوال دوکش راهبای در بیغ بکشد است شربت در دماست مانده  
تا که دولت خدا کرد اداست **حکایت** پیر محمد بن اسمعیل جان شمره کنت تجارت بهندوستان بودم آنجا کاوان  
مند و زخمی قوی بر پای من زدند و از سران حاجت صاحب فراکش شدم و زحمت تمام شد و مبطون نیز شدم و چون می شستم  
در ساه درین مشقت و مرض بر آمد روزی در دلم آمد که استعانت بشیخ قدس سره آوردم و شیخ اندیده بودم لیکن صیت  
آوازه جاگیرش شنیده بودم پس بار آمد و از شیخ قدس سره درخواست ناگاه دیدم که شخصی سبز پوش در آمد که آواز  
نور الهی از ناحیه او رخشان بود و تمام طریقه طلعت مبارکش بیان کرد و کنت چه بخواهی و من شکایت مرض و زحمت شدم



بگفتم گفت چون درویش را با نیکویی در کنج خود نایب جای باید آمدن بس گشت دست فرود آورد دستم دو چیز یکی زردی یکی  
سیدار در کرده بر کف من ریخت و فرمود که در دوا ملک این بخور من حال دوا ملک آن بخوردم و نیک روز غلامی داشتم بوی گفتم  
پانزده دینار بوی ده چون نام زرشیندی اتفاق تمام کرد و روان شد و دیگرش ندیدم چون بعضی از آن دار و بخوردم شفا کلی یافتیم  
و غودتی نیز آنجا بود که یک سال و نیم مبطون بود و مردی دیگر که پانزده ماه مبطون بود از آن دار و بوی یک بدادم چون ایشان نیز  
بخورده شفا کامل یافتند **شعر** دار و در مان دل دار الشفاء لطف است نوش با آزار که آنجا گوش دادون بخشد  
بعد از مدت مدید چون بار دپیل آمدیم بقیین معلوم کردم بینه که انگس شیخ بود که آن دار و بمن داد **حکایت**  
پیر احمد پرنیق که مردی گفت که میان ملک محمد حسان که مرد و دما و میان غم من محمد زکیان بسبب دیر پرنیق نزاع ملکیت مقرر بود  
و ملک محمد حسان غم من محمد زکیان را مقید گردانید و سلسله در بای کرد و در خانه محبوس کرد و اندو و مکلان ضب کردند تا حرات  
در گشت و ایلمی از حسن بر امیر جربان باین کار زیاده تاشی اتفاق کردند که با مدادش پرور آرد و خلافت کند محمد زکیان  
چون دید که هیچ حالش خلاص مکن نیست و هیچ جایی در خلاص ندارد و با خود گفت که غیر از استعانت و استخانت بشیخ قدس است  
هیچ تدبیری و جاره دیگر نیست **شعر** جاره پجاره جز نماز از آن درگاه نیست تا بطلعت محبت فریاد مسکینان رسد  
بس در شب استخانت بشیخ قدس سره کرد و فریاد بشیخ آورد در حال در خواب بشیخ زانند پس ستره دید که بوی فرمود هیچ تشویش  
مکن و مترصد باش وقتی که مرغی درین شب برین بام پرواز کند و زندان و سلسله از پای تو گشاده شود و در افتد بر خیز و بی مگر پرور آن  
که مردم در خواب باشند و برو **شعر** ولایتا پس من صنع ربک انتی خنین بان اند سوف یزیل  
محمد زکیان چون از خواب در آمد درین فکر و تأمل خوابش نمی برد تا نزد یک صبح در عرق ارق مانده و از هر گونه افکار افکار مانده  
تا آنکه پیش از پر کشان مرغ صبح و بام آواز مرغی شنید که بران بام آواز کرد و نگاه کرد دید که ناکه از خیرش از پای بکشد و در افتاد  
برخواست و در ناکه دیده و در بیکای با صر حارسان خواب بسته از آنجا سلامت بجای خود بدید پرنیق رفت **شعر**  
اذا ما ضاق امر عن نهاره فخرج الظلام لها استعانه با مداد ملک محمد حسان بمرم خلافت و سر برخواست و خبر دید نهاد  
در راه گشاده و او در جیبش نه و در بام و دیوار خسته نکرده متعجب شد که چون از راه بام و در زن کر خیت امکان ندارد از بلند  
و تحسن و دیوار شکافته اند و در آس بر دمقیم درینجا ستر است و میان محمد حسان و برادر محمد زکیان عمر زکیان پدر پیر احمد بود  
که راوی این سخت دوستی و خلوص بود پس محمد زکیان حسان کسی بمر زکیان فرستاد که ازین حال واقع شد که مردم در متعجب اند  
از کیفیت رفتن و خلاص او و من از بند این نزاع و منصب برخواستیم و هر چه از مواد عداوت در میان بود بوقت بدل کردم  
و بدل اخلاص تمام پیش آوردم اما میخواهم که بدانم که کیفیت استخلاص و خلاص چگونه بود عمر زکیان برادر خود محمد زکیان فرستاد  
و استعلام نمود احوال خواب که شیخ زانند پس ستره دیده بود و نوید بانگ مرغ و گشاد و سلسله و زنجیر از پای افتادن  
داده و برخواستن او و در گشاده دیدن بشرح و بسط باز گفت عمر زکیان کیفیت حال و خبر محمد حسان رسانید محمد حسان گفت

خلاص کرده شیخ استوان کردن و چیزی نتوان گفتن برخواست و بقدیم اعتذار و استغنا پیش محمد زکیان آمد و عذر ماضی بخداست  
و آن عداوت از میان برخاست و این سخن شکر تی تمام یافت و در دل عقیده طلق قواعد عقاید بر عقاید مستحکم شد **شعر**  
که ام دست امید بدامن مددش کسی کشید که بروی او دری نکشاده کدام دل تنبنا بدو توجس کرده که در کنار امیدش  
مراد او تنها **حکایت** انخی امیر علی که شرف ملازمت خدمت شیخ صدر الدین ادا ام اسد برکت دارد گفت در  
وقتی که بادشاه ابو سعید هنوز بر تخت نشسته بود و پدرش سلطان محمد بر تخت بود من در سبز اباد خراسان بودم ابو سعید  
در مازندران بود پیش وی انقرا می بقصد من بگردید که او سلطان محمد مکتوبی باقیاع نوشته است بوجهی اورا بر من تشویر کردند  
که قصد قتل من کرد و ایلمی بکفر من و پستاد چون مرا خبر شد که ایلمی میرسد و هیچ ملاذنی نمی دانستم و در حال خود فرو ماندم و درین  
درماندگی پناه بشیخ قدس سره بردم و بناچار پیش از آن که گرفته شوم و بخلالت بیرند متوجه پادشاه ابو سعید شدم در راه  
که میرفتم ایلمی را دیدم که بکفر من می آمد حسان پناه بشیخ برده می رفتم من اورا می دیدم و او مرا نمی دید **شعر**  
در پرده عون عصمتش میرفتم از دیده و دست قصد بدخواه خان از حدیکو بکشد شستم و او سبز اباد رفت و من بکرکان رفتم  
ماه رمضان بود و اصحاب و دوستان بدل در جیب جمع شدند و مرا دعوت نمودند که قتل من جرم کرده بودند من در کرکان  
بر تعبیه باروی خواب رفتم و بر آنجا بجال خود فرو رفته نشسته بودم و بعضی مردم پیش من بودند و در تفکر حال و کمال خود سر افسیم که  
ناگاه بشیخ زانند پس سر دیدم جامه سبز پوشیده در میان علف شوره که در اطراف بار و بلند برآمده بود که پدایش  
**شعر** کوی شب سخت ام سر آمده کان صبح امید من برآمده من از آنجا خود را بچو در انداختم و در عقب  
اوران شدم چنانکه آن مردم هر دو قسم جز من کردند که شیخ قدس سره روی باز کرد و فرمود تشویش مکن جوای ترسی بر  
و مگر مکن من ازین نوید بقوه اعتقاد بی بر شیخ بیک روز براندم و وقت افطار بود پیش برادر خود حاجی فرو آمدم چون غره  
در پیش آوردند و دست کردم سر سنان در سپیدند و مرا ایردند و آن شب نگاه داشتند حاجت خواص مرا تسلی میکردند  
و من بگفتم که اعتقاد بر حایت شیخ دارم با مداد پیش پادشاه بردند و زیر خواجہ عبداللطیف رشیدی را پیش آمد و طواری  
از کتب بر آورد پادشاه بفضب بامن گفت این مکتوب چیست من جوابی بگفتم فرمود تا انگس که مکتوب داده بودی آوردند  
تا ببویجه بگوید سیاست فرماید از ولایت شیخ چون انگس بر باطل و کذب بود از سر غیب فار نمود و تا خورزم بکفریت  
چون پادشاه چنین دید ولایت شیخ دل از بگردانید و اجتهادش با تصدیق و برات ساحت من مودت شد و خواجہ عبداللطیف نیز  
تا کید تصدیق من نمودند و پادشاه مرا این شود و خلعت پوشانید و تعظیم و توقیر کرد و شهر بگردانید و در پناه استعانت شیخ  
خلاص یافتیم و امین شدم **شعر** در خلاص جان سپکین مایه و داریم امید زین نوایب گاه آسیب قضای گاه دکاه  
در دو عالم رویدان سرور از آن آورده ایم تا بدست آیم در کوی نباش با یک **حکایت** ملک السادات  
سید زین الدین گفت وقتی در کیلان بوقت مراجعت جمعی در راه از انا نشان حوای مار را بگرفتند و از راه بگردانیدند و بر کوه می بردند که



تاراج و غارت کند چنانکه در میان مادر کس بچانه بودند از خوف بالطلاق افتادند و مادران خوف میرفتیم ناگاه سید شرف الدین  
نوروزی زد و گفت صاحب مترسد که اینک شیخ قدس سره آمد و در پیش افتاد و ما را خلاص پسیدتید درین سخن بود که حرامیان باز  
کردند و بر سر راه آوردند و بخانه فرسوار زدند و توبه کردند و بدو در پیش انداختند تا ما را بامن رسانیدند این ششم **شعر**  
از جنین خافه سالار که مار است گز است **حکایت** رهبر و بدرقه و دشمنهای ره راست **حکایت** خواب امین الدین گشت  
باری از شیرازی آمدیم با صفهان صبا می بگریه پسیدیم در آنجا حوامیان برآوردند و ایشان هفت کس و مادران ده کس بودیم محارب  
میان ما قیام شد و ما غالب و ایشان مغلوب شدند و مادر عقب ایشان تقدی بر فتم ناگاه جل کس از ایشان پیدا شدند و بر ما حمل  
کردند چون ما را قوت مقاومت ایشان نبود منهنم شدیم و من از آن میان بپشتی متحصن شدم و از حرامیان چند کس قصد من  
کردند و روی من آوردند و دست بجزیر کشادند و من در آن وسط استقامت بشیخ قدس سره و هجرتی که ایشان بر  
زدند من فریاد کردم که شیخ مدد و آن تیر ما که می زدند بر شکم می آمد و مرا از آن سیج ضرری نمی رسید از ولایت شیخ  
از ایشان سلامت خلاص یافتیم و حوامیان برآتش و امتوگاراوان استیلا یافتند و تاراج میکردند و قاشش من  
نیز خواستند آوردن اشتربان من گفت که این بار و تهاکس از آن سخت دست از آن باز داشتند و سلامت ماند و سیج ضرر  
نفسی و مالی بمن نرسید چون از سفر مراجعت کردم و احوال کاه می بجزرت شیخ **شعر** که دم شیخ فرمود بلی محبت شیخ را  
قدس سره مدد کرد و همچنین باید که بوقت شدت از شیخ مدد در خواست **شعر** باکی ز کان سخت در زه نبود  
آن را که زره حمایت مر دانت **حکایت** محمدی الارق کوید نوبتی که خدا محمود الارقی بجزرت شیخ قدس سره می  
آمد و غول مراد نامی بود الارقی با او می آمد در راه مراد از اندرون محبی سخت پیدا شد و تعلق و اضطراب افتادند و بوی کشت  
باز کرد و بدید و گوشت رو از شاخانه چون که دام نه بجزرت شیخ ایم تا شیخ مر اعلا می فرماید و چون بجزرت پسیدند شیخ فرمود  
من طیب نیستم که علاجی کنم لیکن حق تعالی چنانک مرغ داده است راحت نیز بدید ابا بر و غسل بخور حال که مراد غسل بخور شفا یافت  
و بعد از آن مرکز او را در ایام حیات آن وجه نشد و بعد نکرد **شعر** از شاخانه او شربت بهریش برسد  
هر که از درد درون شربت نیشتی دارد **حکایت** از مشاییر حکایات که چون میان طایفه تویان و جماعت الارقیان  
استراحت اوت کهن بود و تویان لشکر تابر الارقی می آوردند باری دیگر لشکر انوه کشیدند که الارقا را بکشند و غارت کند  
بشیخ قدس سره مدد آوردند شیخ با حکان و اعیان شمس بالارق رفت و شب آنجا بودند چون شب در آمد و اشارت نامی  
نوشه سر بالارق بجزرت شیخ آمد شیخ از وی استخبار فرمود او گفت بنیاد سر امیره آمده اند شیخ قدس سره طیه شد  
و فرمود فروریز کشتی متناد امیره در اردوی بادشاه ابو سعید نیست در تون از کجا آمد اما چون اردو بیلیان همچون توکل  
اصیلی و نصیر حکمی و عبدالله نجیبی و ابنا محمد رکن الدین که آنجا بودند چون سخن بشنوند با خود توهم عظیم کردند و در شب یکدیگر  
در روی شمس آوردند خبر شیخ پسید فرمود محمود که بزرگ و پیشوای الارق بود متر کس اگر ایشان رفتند که برید و محمود

وسلاح پوشیده بود چون صبح بدید محمود گفت تو برو که سلاح پوشیده ما باینز سلاح پوشیم **شعر** رویدک این حکم بالعباده  
خضیب الخنصوب اللواء **شعر** شتوف خنک اشکی اذانا **شعر** دعاک طلقه یوم الالف محمود با نژده سوار روان شد شیخ  
قدس سره چون صلوة الاشراف بگذارد بر پشت جماعت الارق با شیخ میثاقیت می آمدند روی مبارک بپس کرد و گفت جماعت  
متر پسید که درین هر دوش یک سوار داشته ام تا دفع ایشان کند **شعر** ماکین داران بسی داریم از جبر مدد  
ماکان داران بسی داریم بی حدود عدد محمود با آن پانزده سوار بر رفت و ایشان چهار صد سوار بودند برایشان زدند و ایشان را بهریت  
کردند و چندین کس را بکشتند و محمود با چندین سر شمشیر آمد و سرها را بیا و بخت و الارق و از شرایشان خلاص یافت و آن جماعت  
منهنم میگفتند که ما را الارقیان نکشتند بک مجموع آن دشت از سوار موج می زد که از اطراف روی با نژده و ما منهنم شدیم **شعر**  
تشتق برقی کل افق و اقبل سبله من کل واد **حکایت** مولانا محبی الدین گفت سبب توبه من آن بود که نوبتی خواب  
حق تعالی مشغول بودم جماعت مدعیان کین کردند و مرا بکشتند و در خانه محمود کس کردند که مرا بکشند و خانه ام خواب گشت  
من درین اضطراب و اضطراب سیج جاره نمیدانستم و چاره فرمودم ناگاه شیخ را دیدم قدس سره که در آمد و مرا ازیر دامن گرفت و از آن  
خانه پرور آورد و تا جای میر که کلی این شدم پس بلایچه بر بنا گوش من زد و فرمود دیگر چنین مکن و چون این شدم از آنجا بجزرت  
پسیدم و توبه کردم **شعر** در بناه کف امن امانش این شدم و دامن از الودکی در جسدیم کوشش او بش طو کوشش  
گشت و از چشم ادب آنچه بدیدم دیدم **حکایت** حاجی نوایر کت در ایام طفولیت نوبتی تم می گرفت مادرم بیدکی  
شیخ قدس سره آورد و دو غای خواست شیخ قدس سره دعا کرد و نفسی بر مید و در حال صحت یافتیم **شعر**  
بوی روح اید از آن باد که از کوی تو آید جان دمسازان نفس لطف کران بوی تو آید **حکایت** مولانا شمس الدین  
اقیونی گفت مولانا فخر الدین اسمعیل گفت نوبتی در من بر پای من عارض شد و وجع عظیم میکرد و مدتی مدید با بایا کم میرفتم و بعد از او  
سالم میگفتم سیج فایده نمیداد شبی در خواب دیدم شیخ را دیدم قدس سره و شیخ صدر الدین دامت برکته با وی در پیش میرفتم  
و در پای مبارک شیخ می افتادم و در خاطر می گفتم چه بود که بایم خوش بودی تا با شیخ زمانکی برقی یا اسی بودی که بر نشستی  
و در محبت او بودی جوان امینی خاطر می گفتم حال شیخ قدس سره فرمود و تشویش مکن که وقتی پیر یابی مرا غنی بخدایت شیخ زاهد  
قدس سره روح رفت پیاده بود شیخ سوار کرد و دست مبارک بپای من زد و گفت و فرمود برو پیش صدر الدین چون نگاه کردم  
ادامه بر کت را دیدم روانی روان شدم چون از آن حالت باز آمدم گفتم دست مبارک بر پای من کرد و بر خیزم تا جی توامم یا چون بنویسم  
بایم صحت یافته بود من بعد هر که پیام در دکرد **شعر** هر سر که ارادت جوایش دارد از دلت دو بخشش بایش دارد  
**حکایت** مولانا شمس الدین گفت از پیر یابی که با فقه محمد سترقی در حضرت شیخ بودیم قدس سره  
در رودخانه نیز ناحیت اردبیل و از آنجا متوجه شدم بهریر اجعت ناگاه در آن رفتن عنان مبارک از صوب جاده بطرفی دیگر کرد  
و چنانی دیگر روانه شد پیر یوسف کاو زنی با فقه محمد گفت خدمت شیخ باین طرف کجا میرود فقه محمد گفت دم من که رفتن شیخ



باین طرف از محلی خالی نباشد چون بعضی راه در کتاب شیخ برنیم دیدیم که جمعی از عوامان مطلق را گرفته بودند و باقی بزرگو علم می ریختند  
وی بودند شیخ قدس سره ویرا از دست آن ظالمان خلاص داد از وی پرسیدند که حال تو چون بود گفت مرا بگرفتند و درین محرابی  
مدد آوردند و هیچ جاره خلاص نداشتم استغاثت بکنج کردم و بعد از آن خود ایتیم هنوز درین استجداد بودم که شیخ ایدم ازین نشسته  
فرود آمد و مرا اخلاص داد **تفسیر** از جنگ نواب مدد لطف تو زیاده کین مردم بچاره سپکین بر ماند  
بامقصد و مطلوب تن و امان **ه** وقت نظر لطف تو شاید که رسید **حکایت** مولانا شمس الدین روایت کرد  
از پیر داود مهریزی که روزی از مسجد مهریز بیرون آمدم غریب دیدم برده مسجد نشسته پیش من و پیر سپیدم از کجای گفت از جهاز گتم  
کجای روی گفت بخدومت شیخ قدس سره نوره بزد گتم سبب چیست که بتمام خود زنی اول بخدومت شیخ می روی گفت سبب آنست  
که در آن سال شیخ عجاذهی در وقت در که در پستان بتمام بازول فرود و من در ویش از خدمتی بکردم و بدست وی توبه کردم و دیگر شیخ خوانده  
بودم اسال بچاره فرستم روزی در بویه از خانه باز ماندم و لمیم در آن محله و سرگردان بدان بیابان می گشتم و در عرب ایستایان دیدم که ناکان  
بیایند و در هر شب از من بستاند و چون شب شد آمد برهنه و تشنه و گرسنه بایند و من بگریه و دادم شیخ ایدم  
قدس سره که سر دست بر پهلوی من زد و گفت پیر محمود بر تیر و تشنه کن تا بقافله ات رستاد چون معنی بودیم و چشم باز کردم کسی نیام  
در خود اندیشه کردم که شیخ اینجا بکند این خیال بوده باشد و چون دور شد دیدم که آن دو کس عرب که مرا تا راج کرده بودند آمدند و چاهها  
من باز دادند و گفتند بگوشتش چون بگوشتیدم سوال کردم که سبب آوردن جامه جو بود گفتند ما هر دو در خواب بودیم که شخصی بیاید چنین چنین  
و حیل شیخ گاهی باز گشت بر آب می سفید شده و صادر دست و گفت بر خیزید و چاههای او باز دهید که او سرگردانست و او را بقافله رسانید  
و اگر نه با این عصا تا آن مملکت کم اکنون ما از سر تر پس او آمدم و آوردم اینک جامه تو بر خیز و بر جازه نشین تا تا بقافله رسام و مرا بچاره  
نشانند و پس روزی که قافله رفت بود یک روز قافله رسانیدند این زمان از اشتیاق شیخ پر وای خانه ندارم می دوم تا او را حاضر شیخ  
دیام **تفسیر** در وی کتب مطلوب میدادیم جان تا حذر درین قبله در بیابان یافتیم اندران وادی بخون دل زبان شستم  
تا حال کتب مقصود جانان یا ختم **حکایت** هم مولانا شمس الدین از پیره داود مهریزی روایت کرد که شخصی بود در دیه مهریز  
طریق پاسبان داشت بطرف دوم تحصیل مال رفت و حاصل کرد و چون مراجعت میکرد در خطرویت کرد که اگر این مال سلامت بزم ماده  
کاوی ازین وجه بر اوید شیخ بزم قدس سره از مجلس مجاوران را دیده شی در راه در محرابی فرود آمده بودند بایزگران خود گفت که  
این جای بدست حاضر باشد تا حوالی بر سر نرند و مال نیز بدو چون محبت بخت رسید آن شخص بخواب دید که شیخ قدس سره بیاید  
و دست بگریبان او زد و بگرفت و گفت چه خنده که حوالی آمد آن شخص گفت چون چشم باز کردم دیدم که حوالی ایستاده و بایک بز نوکران زدم  
بر خور افتادم و در می حوالی کرد و حوالی بگریخت و ما از آنجا سلامت بخانه رسیدیم و آن ماده کاو را بیاوردیم و بخدومت شیخ قدس سره آمدم  
شیخ فرمود فلان ماده حوالیان بزم سپیدی کسی که حافظ او خدا باشد باید که از او در خانه نرسد **تفسیر**  
هر که اندر نامن و زنها و حفظ حق بوده ایست از ناب شیر و از غیب از دما **حکایت** پیر عبد الله بسیر پیر غزالین

رحمه الله علیه گفت اخای شهاب شیرازی گفت در شیرازی علی نامی بود و من در آن جوانی پیشش می بودم و علاقه صاحب داشتم  
اخای علی را در شیراز قضیه واقع شد و حکام قصد وی کردند از شهر بگریختیم و در آن راه جاعتی کین ما کردند در شب کین بر ما بگشودند  
و ما چهار کس بودیم ازین چهار کس پیش را بگشودند و اخای علی بگریخت مرا در میان بگریخت زمانی جنگ کردم عاقبت جافو شدم نزدیک  
که مرا نیز بگیرند در ساعت شخصی دیدم بر اسب سوار و نیزه دست که بیاید و با یک بران کسان زد و همه را در پیش کرد و بمن گفت  
برو که روزی ما را در یابی **تفسیر** از جبهه حرب دشمن خون ریزم جز در کف لطف تو چون نگریم من در عقب  
اخای علی رفتم و بپیر سپیدم و خلاص یافتم و روزگار در از درین حال بگذشت تا آن زمان که بخدومت شیخ قدس سره رسیدم توبه کردم  
و گفتم شیخ ازین محله که شمار است ما را نیز نصیب بد فرموده حالیا آن بیاد داری که با اخای علی از شیراز بگریختی گفتم بلی گفت آن  
بیاد داری که دو کس را از نوکران شایکشتند گفتم بلی پس شیخ فرمود آن سوار که بر اسب کهنه نشسته بود بیاید و قاصدان شمارا  
براند و گفت روزی ما را در یابی آنکس که بود سر در قدم شیخ نهادم سر مو دین حال را با کس مگو که ما صید خود ابدست کرک  
باز نگذاریم **تفسیر** انگ کس کسان شایان نگوید دارد این سید بیک کرک چون نگذارد **حکایت**  
عوض شاه خباز گفت از موغان می آمدم و یکی مصطفی نامی اردیبه و چند کس دیگر با هم می بودیم در راه مخوف بود چون بگریوه با ناو رسیدیم  
شش حوالی دیدیم که قصد ما کردند فریاد بر آوردیم و گفتم شیخ مدد در حال شیخ را قدس سره و شیخ صدر الدین را ادا مایه برکت  
دیدیم که پیداشدند آن حوالیان جانها بر جانها ندانند بحال حرکت نداشتند ما را می دیدند و بحال آن نداشتند که نزدیک آیند  
و شیخ قدس سره و دامت برکته پیش میرفتد جانک با من رسیدیم **تفسیر** چون ازین راه سری راه سلامت داریم  
بسلامت بود آن ره که بدان رو آریم **حکایت** پیر عبد الله گفت پیر غزالین رحمه الله در اوایل حال موزه دوزی  
کری سالی در محو آباد بلغاری بسیار گزید و آن بلغاری برید از بوی آن خلل عظیم در دماغ وی پیداشد و جان گشت که از کار  
بکلی بنیاد و بکار مشغول نمی توانست شدن و سبب ندانستی که از طبیعت مدتی اندرین مرض بگذشت که بر حمتی بود  
بعد از مدتی شیخ را قدس سره در واقعه دید فرمود غزالین دماغت خلل آورده است پیر غزالین رحمه الله گفت بدقت که  
بزحم فرمود مرض زبوی آن بلغاریت موزه ترک کن تا خوش شوی چون این حال بدید و این سخن بشنید موزه دوزی ترک کرد  
بعد از روزی جندی سخت یافت چون بار دپیل آمد و حضرت شیخ قدس سره رسید فرمود غزالین دماغ تو خواب شده بود  
و تو نمی دانستی که آن جویست تا منم معلوم نکند تو با صلاح دماغ مشغول نشوی **تفسیر** نوش داروی بوی ساحت او  
راحت روح و صحت جانت جدا انگ این دوا جوید وای خوش انگ اینش در مانت **حکایت**  
هم پیر عبد الله گفت که پیر عوض جامه باف گفت که در محله بادکشا نامی بود و او را بسری بود ابرهیم نام چشم ابرهیم را از غی  
بر سپید نور ازو محبوب شد چیزی ندید و جدا انگ علاش میگرد و هیچ فایده نداشت پیر عوض بدکشا گفت بسرا بخند  
شیخ برود قدس سره تا شیخ دعای در کار وی کند و لک در دل انگار داشت کوشش باین سخن فرود داشت تا روزی



پره عواض ابرهیم را بجزرت شیخ آورد شیخ در زاده کن نشسته بود و بکلمات مشغول گشت مادمند زدن رفتیم و از برین ساعت  
نخستیم بعد از ساعتی سر مبارک بر آورد و عواض خطاب فرمود برخوایستم و بیک کسم فرمود که آن کسیت که آوردی کسم ساجده  
از حلقه باقی فرمود که بخانه اش بر که صحت باشد اما این هم بدش از بی اعتدالی بد زیناید و برانجامه بودم آن شب بکشت  
بامداد علی الصباح بدر خانه ایشان رفتم آواز دادم که ابرهیم جونت ابرهیم را دیدم که بیرون آمد پنا شده و صحت یافته گفتم احوال  
چون بود گفتم چون از خواب خوش برخوایستم جسم پیابود و خوش برخوایستم و آن ظلمت علی بنور صبر مبدل شده بود و بدرش  
در آن روز کور انکار بماند و ازین ظاهر متاثر شد **شعر** زار حیات با بحسب تکام نو مبار در باغ کرکس اید و شور و هم غار  
**حکایت** هم پره عبد الله گفتم نوبتی برقی شگرف باریده بود و تمامت زاده سرای پر کشته جنانک مردم غلبی بایست تا  
آن برف بسید پیرون برند شیخ قدس سره پیش بدرم پره عزالدین کسی فرستاده که جماعتی را بیا رتا برف بکشند پره عزالدین  
جماعتی را برداشت و بزاده بکار برد از آن جمله استم نام بلغانی بود و خاک آنک این استم را جدام طاری شده بود و ابر و ماند  
ریزیده جنانک اندی مردم احتیاج می نمودند آن روز استم کار عظیم عید میکرد شیخ قدس سره حاضر کار کردن او بود جواز  
کار فارغ شدند عیال شیخ می پرسیدند استم از دور استاده بود و خدمت شیخ نمی توانستی رفتن بسبب علت جدام که داشت  
شیخ بدو نگاه می فرمود دید که از دور استاده به پره عزالدین رحمه الله گفتم انگس را پیش من بیا و پره عزالدین پیش شیخ بر دستم  
و دستم نیز پایا بپوشید شیخ کرد شیخ دست مبارک خود را در و ابر و روی او مالید و دعا کرد استم جو بخانه باز آمد مردم جوون که میکردند  
ایرویش تمامت برآمده بود و صورت درویش از علت پاک کشته جنانک هرگز کس ندانست که در وی علقی بوده است و باقی  
عمر میان مردم بود **شعر** بک روی دید راب روی خود بر روی خاک کاب روی علقی زار و درویش کرد پاک  
**حکایت** روایت کرد اخی میر میر از ملک اخلافا پره حسن ستیسی که او گفتم در زمان خروج جو کس بر خوار زم خواجه  
اردبیلی تا جودان وقت بخوار زم نمود چون آن غوغا و تاراج و آن خون ریخته نادید در زاری و فزع افتاد و از غایت عجز روی رخاک  
نمود و استغاثت بشیخ قدس سره کرد و می گفت ای شیخ ز من از شکر توام در چنین روزی مرا فریاد میس پس درین حال از خواب  
رفت شیخ اید میان در بسته و در آن خانه را بسک و کج بر آوردی از خواب در آمدی و در خانه ایمن نشست و خوار زم را تاراج  
کرد و هیچ آفریده بر در خانه او نیامد و او مال محفوظ ماند **شعر** جودت حفظ او آن در بر آورد  
تمامت آرزویش بر در آورد **حکایت** پره خضر کوید که چون شکر گران از طرف خواسان آمد و شیخ قدس سره  
بمیان بود جماعت بجزرت شیخ رفتند ازین تشویش سر اسیمه و جاره جوی که گیارویم که لشکر می آید فرمود خدا سطل کرد اند تشویش  
مکنید چون لشکر بر سر گریوه میانه رسیدیم در دل بگردانیدند که میانه را و کر مر و در اعانت کنیم و چون در انجا آمدند هیچ خان  
کسی و هیچ عانت و تاراجی نکردند و گشتند چون نظر ما بر کرد آمد آن معنی از دل ما پیرون رفت و از اکابر امرای آن لشکر  
یکی شخصی را دید گفتم پره را دیدم بالا چنین شکل چنین میات چنین و جموع علیه شیخ قدس سره بیان کرد که از ناحیه انور

رخشان بود و شمشیری در دست و گفتم اگر قصد این درویشان کنی بدین شمشیر کردنت بزم **شعر** روز کار آتش دلبوز خوف جان ربا  
برقی تیغ آب داورت مید هد آب حیات **حکایت** پره حسن کوید روزی از تبریز بطلاطیان دو خود میرفتم و در می جدامت  
مردم بامن بود در راه جاده حرامی بر من افتادند و شمشیر بر کشیدند و قصد قتل من کردند گفتم ای شیخ مدد مانگه شیخ ایدیم که دستم  
بگرفت و از میان حرمیان برون آورد و بدیدر پنا شد **شعر** عالی سر بر خط فرمان او دارند از آنک  
تا بوقت دستگیری دستگیر ما کنند و نوبتی دیگر در کوچه بودم و در کپنه بودم و سخت مضطرب شدم گفتم ای شیخ که پست ام شیخ  
دیدم تقدیس سر که یک نان بمن داد یک نیمه آن از با مادر تا شب میخوردم و هنوز باقی بود و تمام نشد بار شیخ را دیدم فرمود  
آن نیمه دیگر بر و در دیه قحت کن **شعر** سر که از سوز او تو گشت و زاده بود اندرین دایه سخت از غمت ازادی بود  
و نوبتی دیگر بجزرت شیخ قدس سره فرمود چیزی بخور مدتی ریاضت کشیدم بی حرکت گشتم و بایا اام خلوج شد دو کس مرا برداشتند  
و بجزرت شیخ بردند چون نظر مبارک کشش بر من آمد فرمود برخیز گفتم شیخ نمی توانم برخوایستم و مغلوب فرمود برخیز  
بدانی از برکت ولایت شیخ برخوایستم و آن روز جاده فرسنگ راه بدیدم **شعر** آنک خاکش در هوا می اوسب که در دجوا  
اوسب بدو می چیم او را از بادی بود **حکایت** پره یحیی که مر و دی کوید که مارا مالک محمد زاعی بود و غوغا و جنگ کردم  
ملک محمد رفت و ایچی بیاورد ما نیز جموع بر ما مها رفتیم و از برای حبس با پستادیم و دست تیر کردیم بعضی مردم گفتند که گزندان  
ایچانیستند و شاجرانانید جنگ کنید ساختن محقق شود تا چون در دیه آیند و بگردند چون کسی را نه پند پیرون روند ما نیز روی در کشیدیم  
و بگریختیم من در خانه رفتم و در گنجینه چنان شدم ترکان بر در آن خانه آمدند و جوی کشید که یحیی درین خانه است من استغاثت  
بشیخ قدس سره کردم ترکان در آمدند و مرا می حصدن یا فشد پیرون رفتند و چون مردم میگفتند که او در انجا است باز در آمدند  
القصه جاد نوبت در آمدند و شمشیر کرد آن خانه را کردند و مرا اندیدند و مرا اسلح در میان بودند تا حدی که دستشان بآلت و سلاح  
من بازی افتاد و مرا می دیدند و از ایشان ایمن بماندم **شعر** هر که در پرده امان دیت ایست از توایب ایام  
و آنک وارد ز حفظ جوشن و غارت از غیب تیغ و سهام **حکایت** اخی شادی جبار اردبیلی گفتم آقا  
رمضان بود شیخ قدس سره مرا طلب فرمود ز رفتم پره ابرهیم کردیام و دستم بگرفت و در مطبخ برد و دور کار کردم که نانا  
برای عیدی خبتم در نان بختن دستم سوخت شبی پیش از صبح شیخ قدس سره در مطبخ آمد پیش منم تا صیبتوس در یام  
شیخ نظر فرمود گفتم سوخته دید بدت مبارک دستم بگرفت و دست در مالید در حال خوش شد و اثر سوختگی زایل  
شاد شدم و از سر این شادی بخانه شدم چون نماز صبح روز عید گذاردم در خاطر مگذاشت چه بودی که شیخ از برای من کاسه  
برنج مرغومی فرستاده بعد از ساعتی دیدم که خادمی آمد و کاسه برنج مرغومی آورد و گفتم شیخ فرمود اگر اخی شادی را دوستی  
در بخور باشد ازین بار دهد و دستم عظیم بخور جنانک از وی امید بریده بودیم و جندی گشته بود که طعام و شربت نخورده  
بود و امید حیات بریده من آن برنج را پیش او بردم و گفتم شیخ فرستاده است بخور تا صحت یابی گفتم مرا حالی نیست



تو دانه از آن در دمان من نه دو سپه دانه در دمان او نهادم بخورد گشت بیشتر بدید بیشتر بدادم بخورد گشت لقمه بزرگتر کن جان کردم در حال  
باز نشست و آن برنج را باین بخورد و صحت یافت **شعر** مایه دسات یا بحر عیسویت این که از شغای او بوی حیات  
**حکایت** ادا مامد برکت گشت حیدر نامی در دیه اردقان سرآمدست که زبان او لال شده بود بحال خلق و تکلم منقطع شده  
حضرت شیخ قدس سره پدید شیخ اشارت فرمود که حیدر بنی بگو حیدر را زبان کثاده شد و در سخن آمد و چون ذکر اگفتی یا قرآن  
خواندی و حافظ بودی یا واقف بر شیخ عرض کردی زبانش جاری و گویا بودی و چون خواستی که بکلام اجنبی مشغول شود زبانش بسته  
بودی و بحال نداشتی و انگس حاکم الکتابه و التالیف در حیات **شعر** کل الوری بحیل خلک ناطق حتی کادت تطلق  
**حکایت** پیره جند و دای توئی گشت برادر من محمد امرضی بود صحت ویرا بحضرت شیخ قدس سره برده شیخ آب دمان مبارک  
در دمان او کرد و حال صحت یافت و خوش شد و سیح مرضی در وجود او ماند **شعر** آن خسته پچاره بجان یافت بخت  
زبان آب حیات صحت و آب حیات **حکایت** مام یک اردبیلی گشت در وقتی که یوسف بوکارا یکی از امارا بود بابرادران  
و متعلقان در سلطانیه سیاست کرده بودند و عورات داد و داد او التماس شیخ قدس سره آورده و در صحن بنیاد او متحن شده و من سرماه  
ضعف و مرض کشیده بودم و خف گشته و طاقت از خانه بیارار رفتن نداشتم تا که شیخ قدس سره طلب من فرستاد و من از سر غر  
غی توانستم بحضرت شیخ رفتن و از سرب طاعتی استغنا میکردم و ایشان مبالغه میکردند که کعبه حال که امکان دارد بی عاقبت بنیاد  
از سر اضطرار برخواستیم و جوی بدست گرفت و هسته آهسته می آمدم تا بحضرت شیخ رسیدم فرمود حال روان شود و برود دست  
مبارک بران من نهاد و گشت سلطان رو گفتم شیخ ساست که چاره کشیده ام و بدین بی حالی رسیده بگونه روم فرمود من میگویم  
حالی روان شود و مرا روان کرد و چون سیح جاره ندیدم روان گردیدم و تا مرز عذر رفتن که قریب نیم فرسنگ باشد رفتم آنجا بایتم  
و بحال رفتن و قدم نهادن نداشتم غم کردم که باز کردم حال که توبه رجعت باشم کردم آوازی شنیدم می نیگویم که بر نظر کردم  
سیح کس نماندیم از غیب آن یک در قدم دیگر رفتم باز از سر غر خپشکی غم مرا جفت کردم و در چشم آوردم باز آوازی شنیدم  
نیگویم برو و باز نکرد باز نگاه کردم بچکس رانیدیم دیگر بار روی براه آوردم و جند قدی دیگر نهادم باز از سر غر و اضطرار توجه  
باشم کردم که باز کردم ناگاه کسی روی من از صواب شهر بگرداند و براه کرد و گشت من نیگویم برو و باز نکرد دست بر پشت من  
نهاد و رویم براه داد و بقوت براه گردانید جانک عشره خواستم کردن و بروده آمدن نظر کردم بچکس رانیدیم و یعنی و بیتی  
بر من نشست و از آن هم روی براه آوردم و بی خبر اجوی من التلیل تحت اللیل میرفتم جانک بمرحل و منادیل جند بگذشتم و خبر نداشتم  
و میرفتم تا که خود را در پرده لیز دیدم و پیران آنجا صومعه ساخته بودند بدن صومعه رفتم و پر سپیدم که این جاست گشاده پرده لیزت بنزد  
نماز عصر بود و من جاشستی از اردبیل پرورن آمدم چون خود نظر کردم سیح اثر مرض و غاف و خپشکی در من نبود و بکلی خلاص صحت  
یافته بودم و آن چاره و ضعف صحت و قوت مبدل شده بود **شعر** دست عیسی در تصرف گاه این دار الشفا  
روح بخشی کرد از نو این تن پچاره آن پیر بلغور کردی پیش آورد و شب آنجا منزل کردم دیگر روز سلطانیه رفتم و امیر جوان

بر حسب اشارت شیخ باین اولاد و اتباع یوسف بوکارا مکتوب فرستاد و بزودی باز کردیم **شعر**  
پای این میدان سپار میادهد **آیت** دست دلایت دار او چون زدست ساقی لطفش خورده شربت شیرین خوشا  
**حکایت** مولانا شمس الدین اقبونی از طالب قبول القول اقبونی روایت کرد که او گشت در سالی که بادشاه عادل اوزبیک  
طالب شاه خروج کرده بود و تا کنار آب که آمده مردم ایران زمین مجموع خایف و متوهم بودند که لشکری بس بشکوه و ابنوه آورده بود که  
اگر استیلا یابد بی خرابی مسلمانان شود شیخی در واقعه شیخ را قدس سره دیدم که در لشکرها بادشاه اوزبیک حاضری آمدی  
خبر بوی بردندی که شیخ آمد او پرورن آمدی و خواستی که زیارت شیخ کند شیخ طلبانجه بر سر او می زدای جانک من می دیدم  
که گردی از کلاه روی بر آمدی او را از آنجا ردی کرد اندیدی و ازین ملک پرورن میرفتی چون از آن حال باز آمدم این حال را بامولانا نجم الدین  
سلیمان گفتم مولانا نجم الدین رحمه الله گفت الحمد لله که شیخ شریانی ازین ملک بگردانید هنوز پنج روز نگذشته بود خبر آمد که بادشاه  
اوزبیک بکرجیت و باز پس رفت **شعر** قوت دین را چنین باز و خوش است ملک رقت چنین بار و خوش است  
**حکایت** ادیب ابرهیم کلخورانی روایت کرد از حسام الدین نامی که نوکر جلیلین مبار بود که در آن زمان بادشاه  
ابوسعید جرجین و لقان در سال فرستاد بوقت رفتن بحضرت شیخ قدس سره سپید و استغاثت خواست و روانه شد  
چون بجنورقان رسید در مقام گذاردن سخن بگفت که او را خوش نیامد فرمود که ویرا حبس کردند و در آن حبس عظیم خایف بود  
و مایوس شدند و شیخ قدس سره آمد و استمداد کرد از شیخ که غیب رجوع پس و مایوس پس ام دوم روز فرمان شد و او را  
از حبس خلاص دادند و پرورن آوردند و نوازش عظیم کردند و براه کردند و چون باز آمد و بجنور شیخ قدس سره رسید شیخ  
بوی گشت امیر از آن حبس بر سیدی **شعر** هر آن دلی که نماید خلوص در اخلاص و بدینچه اخلاص روی او بخلاص  
**حکایت** مولانا العابد عز الدین یوسف اندودی گشت در وقتی که هنوز بحضرت شیخ قدس سره رسیده بودم و خوانان و جوانان  
آن می بودند که بحضرت ادرسیم و شرف تربیت یام اما فرزندم تاج الدین رحمه الله عارضه دماغی و مرض بر سر داشت که همه اطبا از علاج  
آن عاجز بودند و علاج پذیر نبود و ازین سبب عظیم خاطر بریشان بودم شیخی در واقعه شیخ را قدس سره دیدم که بمن خطاب میفرمودی  
که می شنوم که سر نیک می تراش می گفتی بلی خداوندی تراشم فرمودی الت سر تراشیدن بمن ده میدادم و او بدست مبارک  
بر می کردی و می گفتی که نیک است موی من برادر اشارت شیخ را گوش می داشتی و موی مبارکش بر می داشتی انگاه اشارت  
میفرمودی که بیایا موی تو بکیرم گفتمی کار بنده سول است موی تاج الدین برادر که عارضه دارد باشد که میرکت دست مبارک شیخ  
آن عارضه از زایل شود پس شیخ قدس سره بدست مبارک موی از سر تاج الدین بر می داشت در روز آن عارضه از تاج الدین  
زایل شد و صحت کلی حاصل شد بنوعی که گویا هرگز آن عارضه نبوده است **شعر** از شفا خانه آورد روح قدس بوی شفا  
بشام دل رنجور حوادث آورده روح باید اثر نشود و ناز حیات **شعر** بدای که شغای ز صغایش بار **حکایت**  
پیر محمد توبی کویدم از دختر می بود لال و کر که قم و بکم گفتن و شنیدن از و بکلی باطل شده بود و هفت سال برآمد که سیح کلاه



از کسی نشید و او از کسی نشید یک روز شیخ را قدس سره سر وقتی خوش بود و حاضر بودم فرصت یافتیم گفت شیخ سر شد  
در خانه دارم که لال و کراست حبه سبزی شیخ دعایی فرماید باشد که شفا یابد شیخ قدس سره دعا کرد و چون بول آمد حق تعالی  
زبان و گوش آن دختر گویا و شنوا گردانیده و شفا داده بود **شرح** روزی دار الشفای جان فرای که از بدح القدر  
دارد و هوای باب **سیم** در کراماتی که از نظر لطف و عفو شیخ صفی الدین قدس سره ظاهر شده است  
منقسم به فصل **فصل اول** در نظر لطف محض او قدس سره **حکایت** شیخ صدر الدین ادام الله برکت گفت  
گفت شیخ قدس سره در عبور بکار پول یافت و رسید و در حالت بسط و ذوق بود و قدری نبات در دمان مبارک داشت اتفاقا  
ترک بستر خضر نام از جمله اطفال که نشو و نما در کوه و صحرا یافته بود بدولت این حضور رسید و حال عبور بران پول حاضر بود شیخ قدس سره  
آن قدر نبات از دمان مبارک پیرون گرفت در دمان خضر نهادی حال بر برگردید و شوری در وی پیدا شد **شرح**  
و من عجب الايام از راقی اهل **تتم** و هم فیما سوار و نوم **تتم** شیار **والامانی عیده** و منهم نیام **والعاده** تخذیم **اه**  
حاصل آمد از زکوة آن نبات **ه** خضر را سرمایه آب حیات و کشف بر وی ظاهر شد که همه جهان مطلقا میگرد و قدم و پا حاصل  
شد چنانکه هر جا که میخواستی میرفتی و جان میشد که چون در صحرا میکشتی هر آب تو پستی که امکان مطاوعت میباید آدمی زندگانی  
بران می نشستی و بر کوه و کمری زدی و بی عشر و آب پی می رفتی و بر آب می زدی و بر روی آب میکشتی چنانکه هر آب بابت نفس  
نشدی و کاه بودی که بطریق کو دکان برنی سوار می شدی و از کوه بکوه و دره بدو دره در هوا میرفتی **شرح**  
مرغان هوای جو پر و از گزند **ه** چون باز ز دست شاه پرواز کند و بعد از آن کارش بالا رفت و معامله عالی و مرتبه بزرگی یافت  
و در ظرف شام غلبه و از دعام تمام و قبول قوی یافت و از جمله اطفال و صاحب تربیت شد و در سال تالیف کتاب بحضور شیخ صدر الدین  
ادام الله برکت آمد **شرح** دایه تربیتش رزقه مرغی حبه کند **ه** بر مرغی طلب هم سر عفا کرد **حکایت**  
ادام الله برکت گفت که صاحب المقامات پیره یوسف کاو زنی رحمة الله علیه مردی بود که اولاً طلب و در ادعای اشتیاق  
بر دوام داشت و طلب مرشدی میکرد و صحای این سودا می نمود و در آن دیار کسی نبود تا نشان او بحد غلبه درسی دادند پیش از  
رفت و یک جلدی ملازمت او نمود کارش از وی کشود لیکن چون ریاضت قوی کشیده بود کشفش شده بود و تشکی طلب در وجود  
او آتش در زیادت کرد تا در واقع دید که عصای از آسمان فرو می آمدی و در دست او می آمدی و بر سر عصا کوی بود و در آن  
کوی سوره های پس بسیار و از هر سوره ای جنبین لون از الوان انوار پیرون می آمدی پیر یوسف آن عصا را باز بر آسمان  
می انداختی از آن عصا آو از می می آمدی که آنجا مطلوبت است از پیش شیخ صفی الدین قدس سره حاصل کرد آنجا رو  
**شرح** که هر گاه دلت از دل دریا بطلب **ه** مخزن کج جو آنجا است از آنجا بطلب **ه** پیره یوسف رحمه الله قدم  
طلب در راه نهاد از آنجا متوجه کعبه مطلوب شد و غایت حضرت شیخ قدس سره کرد و در آن وقت شیخ زاویه  
در کلخزان داشت پیره یوسف بیامد و بدان را و لیکن فرود آمد اتفاقا در آن ساعت شیخ در زاویه نبود چون پیره یوسف

آتش شورش در جوشش بود نبات نتوانست نمود از زاویه پیرون آمد و دو پس شیخ زاده جمال الدین علی رحمه الله علیه کرد  
و دوران شد شیخ چون در زاویه فرمود که چنین جوان آمده بود یکی رفت کشف گرفت فرمود که علی الفور در عقب او کسی برود و او را  
باز آورد و فرمود که اگر بطوع نیاید بجزیشش بایزد **شرح** آن شکار ما بکام نفس چون بنهاد کام عاقبت ناکام است حکم  
ناکش آورد بام **ه** یکی را بر شانه پستجیل برانند چون نزدیک سپید چیزی بر جوب کرد وی جنبانید پیر یوسف چون و بیادید  
بدانست که جلب او آمده است باز کردید و چون حضرت شیخ قدس سره رسید و دست در دست شیخ نهاد و شیخ دست  
او گرفت جواغ کشف او بدست سال افزوده بود و در آفتاب حضور شیخ بی نور شد و بران اسپتانه کشف او استوار و پوی  
کل شد **شرح** ذره ج سنگ دارد و از زن کوه قافی **ه** نور سهاج باشد در تاب آفتابی بس شیخ نظر دکلشای معجز  
نای در وی نظر فرمود و بکلمات شغول شد مشکوۀ انوار الهی بر کشود آنچه مطلوب و مقصود او بود در وی نمود و در حال بروی  
مکشف شد چون آن بخش دست داد و با بی مبارک شیخ افتاد و سر در قدم شیخ قدس سره نهاد **شرح**  
دور این کردن بکام است چون **ه** آنجی جی چیم زد و مان یافتیم **ه** توبه کرد و تلقین گرفت و چون از آنجا باز رفت اهل  
و عیال خود و فرزندان و شاکر دین را دید که حال و ذکر بر سر گردیده بود و هر یکی صاحب وقتی و صاحب مقامی و صاحب معاویه  
شده بلکه روایت معتبر کردند که بعضی مردم از کاهوان او ذکر صریح شنیدند **شرح** چون نور آفتابی از منظری نیاید  
هر ذره در هوا ریش در نقص و شور آید **ه** چون سورخ نماید ظلت کی باند **ه** آن خاز را که در وی زین شوی نور آید **حکایت**  
دامت برکت گفت شیخ قدس سره باری بخدا رفت و آنجا اکابر و اعظم سر یک میخواستند که شیخ آنجا خود فرارند  
اگر شیخ بخانه یکی نزول می فرمود در میان او و دیگران سبب شراره و نایره حرب می بود شیخ در مرد در بر خانه مختصر  
رسید که صاحبش را بها الدین کا ز کشتی و مردی بود در ریش که عینش از یار خالی بود و مبنای عیش او بر حلال بود  
فرمود خانه من اینست و ناگاه از اسب فرود آمد تا در آن خانه نزول فرماید بها الدین کا ز بی سر و پا و سر اسبه در خانه دوید  
و میثارت گفت **شرح** آن سعادت گان بدوران کس نیافت **ه** رایکانی نور او بر ما بتافت **ه**  
و روانی کلیمی باکی بکسزد و شیخ قدس سره خوش بر آنجا بنشست بها الدین کا ز جلال خود گفت در خانه از حاضرینیت  
گفت قدری نان و گوشت و حلالی این ما حاضر در حضور شیخ آورد شیخ از بسط قدری تناول فرمود و بیک نظری بها الدین  
کا ز نظر لطیفی فرمود حال بر یکشود و آن کیمیا در قلب او اثر کرد در پیش طلال رفت و گفت ای حلال من آن مرغیستم که بودم  
خود را چیزی دیگری عینم حلالش گفت من نیز آن نیستم و هر دو حال مبدل شد **شرح** آفتابی پر تو می بر ما فکند **ه**  
گشت این اجزای خاکی ما کهر **ه** کیمیا از سعادت دست داد **ه** ریزهای خاک مارا کرد زره آنکه بعد از مراجعت شیخ قدس  
بها الدین را غوغای و شرشی و سودای در سر افتاد که طاقت آن نمی آورد شنید از صحابه که بکوه می دوید تا بار دپیل آمد  
و حضرت شیخ رسید و گفت شیخ از هر موی که بر منت تباهی و ذری می شنوم شیخ فرمود بکار بخش تا جان شوی که



ازین جو بخت نیز بشنوی و اشارت بسقف خانه کردی کرد و به الدین می شنید **شعر**  
 ساز صفای سپیدم زجب و هم زداست بشو اگر عاشقی هر دو جهان برصد است در ازل این نغمه را عشق هم آواز شده  
 در همه اجزای خاک تا با باد این صداست **حکایت** امیر ملک اشرف جو بانی در حضور شیخ صدر الدین ادا مام  
 برکت گفت با باد شاه ابوسعید و بغداد خوانون و اعظم مملکت بجزرت شیخ قدس سره سپیدیم و حضور شیخ قدس سره دریافتیم  
 و نوازگان مرحوم امیر جو بانی رحمه الله علیه حاضر بودند و من طفل بودم در میان ایشان شیخ ازان میان نظر بمن فرمود و مرا پیش  
 خود خواند و بپوش برپاشانی من داد و باد شاه ابوسعید گفت که باد شاه این طفل را نیکو نگاه دار که دولت در سر اینست بادشا  
 ابوسعید گفت بل دولت در سر او می نماید اکنون من از شیخ آن کرامات پیشین دیدم و این بختش یافتم که از جهان هر چه میخواستم  
 و میخواهم میسر میگردد و این دولت و عظمت باد شاه نشانی و شوکت امیرنشانی از نظر او یافتم **شعر**  
 از جهان پیری جان بخت جوانی یافتم اندرین دولت که هر دم کامرانی یافتم **حکایت** ادا مام برکت گفت که  
 مرحوم امیر حسین جلایری فرزند خود امیر حسن را در حال طفولیت با تاشقور که نیابت مطلق او داشت حضرت شیخ قدس سره  
 فرستاد گفت ای طو رند طفل مرا برد این مبارک شیخ انداز و بگو از برای خدا این طفل را قبول کن تا شتور یا امیر شیخ حسن را  
 بجزرت شیخ قدس سره آورد و در بای مبارک شیخ انداخت و گفت بدرش امیر حسین التماس میکند که شیخ از برای خدا  
 این طفل را قبول فرماید شیخ فرمود قبول است و گفت نشانی برین طفل فرماید که شیخ دستار جبهه و طایفه بوی داد  
 آن روز شیخ حسن رفت و دیگر روز بدرش امیر حسین بجزرت شیخ آمد و امیر شیخ حسن دست بدر گرفت و بدر را می کشید  
 تا بجزرت شیخ رسید و گفت شیخ بدر را آوردم چون امیر دستبوس شیخ دریافت گفت شیخ عادت ملوک و اماران  
 باشد که از کسی توقع بادشاهی باشد که یادش می رسد هر یک از امارا فرزندی را بخدمت او نامزد کند و ملازم او گرداند تا چون  
 او بادشاه گردد این فرزندان پیش او صاحب جای و جاه گردند که حایت بدران و امارا خود کند اکنون من نیز این فرزند خود  
 شیخ حسن را بجزرت شیخ از برای آن فرستادم تا چون ملحوظ عنایت نظر شیخ گردد ملازم را در قیامت و اخوت حایت کند  
 چه از دنیوی احتیاجی نیست بلکه محبت و محبت کلی با حوال اخو دیت که عنایت شیخ که پادشاه اخو دیت حاصل شود  
**شعر** ما ازان داریم اندر دامت دست اندر تا بوقت بای مردی دستگیر یاکنی چون امیر شیخ حسن نظر  
 لطف شیخ ملحوظ شد و شرف قبول یافت علوی رتبتش بدانجا که رسید و شیخ آسبی دوران تا آخر عمر بوی رسید و از انجا  
 جنس او کسی بآن کبر پست و پیری نرسید و درین وقت هم که نازی از وی فوت نشد و پوخته که شهادت ملازم جو بانی زبان او  
 می باشد در وقت که باد شاه ابوسعید او را از سر خشم گرفت و بوم فرستاد پیر بابای مراغه رحمه الله در واقعه دید که امیر شیخ حسن  
 زیر دامن میگرفت و میامی گفت که بابا این را بپستان و در گنج خود نگاه دار که ما را با او کار است **شعر**  
 ز کجا کرد نواب رسیدش بردامن جو بود برده جانش کف دامن امن **حکایت** پیر عین الدین اهری گفت

که پدر من پیر صادق بجزرت شیخ قدس سره آمد و پیر عیسی را که پدر من کو دست با خود بیاورد و حال آنکه این پیر عیسی در آن وقت کو کج  
 بود و نابالغ چون دستبوس شیخ قدس سره دریافت اشارت کرد تا عیسی بجزرت شیخ آمد شیخ سبقت آب دهن مبارک  
 در دامن عیسی کرد عیسی آن شب بخت چون با مداد بر حواصت تمام قرآن یاد داشت و ابی یومنا هند که سال تالیف است قرآن  
 از طهر القلب میخواند لیکن امیدیت و خوف نمیداند اما اگر چشم بر هم میخشد انگشت بر هر آیتی که میخواهد از صحف میخشد  
 و اگر چشم باز میکند نمیداد و نمیتواند نهادن **شعر** چون روح بختش او محض حیات عیسی زدم عیسی شش **حکایت**  
 پیر یعقوب را در این ضعیف که از ملازمان حلقه ذکر بود روایت کرد که شیخ را اندک پس امیر سمره باری عبور میکرد و  
 اتفاق افتاد در مرور بدین نواحی نظر لطفی بطرف کرمود فرمود و این بیت بخواند درین دشت توران شکاری کم  
 که اندر جهان یادگار می کنم چون آن نظر اثر کرد حق تعالی آتش جذبات توفیق در نهاد اهل آن مقبره نهاد که بوی مشک از جگر سوخته  
 ایشان دماغ ارواح معطر میدارد و جذین نزار عاشق صادق ترک پا و سر کرده و سر از پا ساخته ندی بکوی اوی آورند **شعر**  
 می رسند آن عاشقان در روز شب بی سرو پا جان بکف دل در طلب **حکایت** مولانا محی الدین گوید که در دیه پیچید غلام یکی  
 بود پیره شروین نام و او را خلیل نام بسر بود و خلیل را محمد نام بسر بود که نامهای مادر زاد چون این که بس بگویت رسید شبی از شبها  
 شیخ اندک پس سره بخواب دید که فرمود فرزند محمد بکبر این شربت بخور بعد گرفت و بخورد چون از خواب بیدار آمد مجموع قرآن یادداشت  
 و محفوظش شده بود صبح بآمد در مسجد و قرآن آغاز کرد و میخواند و مجموع محفوظ داشت **شعر**  
 آیت معجز نامی دارد آن جانی کران جود زان مرده دلمار شود آب حیات چشم نابینای دل پیانند از کمال سبزه  
 موشش در پردا سود تا سود آن نبات **حکایت** مولانا محی الدین گفت چون شیخ قدس سره از سلطانی می آمد  
 بخیل فراوانان رسید روزش آنجا دعوت باز داشتند بسیاری کار و کوشش بکشد و دعوت شگرف کردند شیخ  
 قدس سره فرمود که هیچ کس دست بسفره دراز نکند و چیزی نخورد اصحاب خود بودند چون پیرده نیز رسیدند سه روز چیزی  
 نماند و در کپنه ناگاه خورشیر نامی از ده سدی دیدند که می دوید و بیامد و عنان اسب شیخ گرفت و گفت از خدا میترسی  
 شیخ فرمود بل می ترسم گفت زمانی توقف کن و نظر کن بر روی که از پس می آیند نظر کردند خلق غلبه بس بانوه می آمدند  
 عنان مرکب شیخ قدس سره بگرفت و پیش پول پرده نیز فرود آوردند و جنان نعمت برخشد که در وصف نیاید و بروایت امین الدین  
 که مرودی از پیر امیر شاه نهاد آدمی از زن و مرد طعاهما بر سر گرفتند و بیاوردند شیخ قدس سره نظر مبارک برایشان انداخت  
 بیکبار آن نهاد کس را از زن و مرد تبدیل ذکر شد و ذکر ایشان بگردید **شعر** ریزه سفره را از پیش که دای دلماست  
 جند انگ ازان قوت دل یافته است و در ده آغاره درویشی بود معیل دست یک دخت شمش داشت که برانجا  
 جندی رسیده بود آنها را بجید و در چیزی نهاد و گفت بوم و بر سر راه پرده نیز باشد کسی آنجا گذرد این را بدو دهم باشد که  
 بامن انعامی کند چون بر سر راه پرده نیز رسید غلبه را بنوی عظیم دید رسید که کس است گفت شیخ قدس سره **شعر**



چون موار دولتش دست سعادتها کشید. بر چنین کنی روانی در جهان جای سپید. بیندگی شیخ قدس سره سپید و دست  
پای مبارکش بپسید و آن پیش شیخ نهاد و زبان بکشا و خلق از حق تعالی حاجت شب قدر خواندند بر روز شب قدر دیدم  
هر آدمی بدو پیش قدس سره بدست مبارک آن شمشیر را برداشت و یک دود از بخورد و هر یکی را یکی بود بعد از آن فرمود چیزی بود  
بهیچ چندان جامه و درم نبرد دادند که وصف نتوان کرد و چندان نعت و رباعی که در کشیدن آن فرمودند گفت شیخ کسی بامن نبرد  
تا اینها را بخانه من آورد تا عیال و اطعام میر بخورند اشارت فرمود تا جمیع را پیش خانه او بردند و باقی عمر از آنرا و غنی بود و در  
رفاهیت زندگانی کرد **قصه** روزی شب قدرش دوزی شد و زن بر دبی مایه تیره قدر از دولت جو کشید  
آن مایه پیر او سبزه قدر **حکایت** مولانا شمس الدین روایت میکند از پیر احمد سترگی که با پدر خود فقیه محمد بخت  
شیخ قدس سره رفتیم با جماعت طالبان لطف بسیار فرمود بعد از آن فقیه محمد گفت شیخ بعضی درویشان و پیران دسر پوشیدگان هستند  
که خدمت شیخ نمی توانست آمدن شیخ از برای ایشان تبرکی فرماید فرستاده شیخ فرمود که از برای ایشان تبرکی بپوشهای کورپنا  
شود و کوشهای کورپنا شود **قصه** بوی دارون شغای میر از آب حیات که پیشش نفسی تجر عیسی دارد. چون حاجت  
کردیم دیدیم که جمعی از پیران و درویشان دسر پوشیدگان بلکه بیشتر آن طایفه می در کار آمده بودند و صاحب ذوق شده جانک سر و شکان  
نیز غلوی قوی در ذکر میکردند و گفتند که ما چشم کور داشتیم بنیادیم و کوش کردیم شتیم شتو شدیم **قصه** از حال عشق و سازند و چون بوی دید  
جشنهای کور دید و کوشهای کشید **حکایت** پیر عبدالله پیر غزالی گفت امیر علی مغربی گفت در ماستره موقان بودم  
شب در واقعه دیدم که شیخ قدس سره ایستاده بود و کمال محمود که از خلای شیخ زاهد قدس سره راجع بودی آمد و یکپاره پرازد  
در دست شیخ چون او را میدید در حال دست میکرد و آن کیسه زرد دست او می ستد زاندر دامن خود میکرد و یکبار دست  
کمال محمود بعد از مدتی خدمت شیخ قدس سره رسید دید شیخ در باغ ایستاده پیر خلیل و پیر اسحق پیش ایستاده چون  
شرف پستوس در یافتم فرمود امیر علی آن واقعه که در ماستره دیدی بگو گفتم کدام واقعه فرمود آنک کمال محمود را بیدری با کیسه زرد  
که من از دست می گفتم مردم ایستاده اند چون گویم فرمود بگو غمی نیست گفتم بگویم چون شیخ را معلوم است من بگویم شیخ بفرماید  
بس شیخ قدس سره از اول واقعه تا آخر بازگشت در خود گفتم زنی ایستاده که ایستاد بامید بکند بود تا مرا  
این فکر کردن باغبان باغ را آب میداد شیخ قدس سره روانی پل از دست او بستد آب در کرد و می میرفت از آن برت  
و در کرد و دیگر انداخت بس گفت بیا پیش رفتم فرمود که حال ایستاده بامید ایستاد در حالت قبض و بسط و منع و اعطای سر  
اندر قدس سره نهادم گفتم شیخ جان زینهار شیخ قدس سره فرمود نشویش بخور که آب اندر پستم حالتی حال بر من کشاد ناگهان کشی  
بن روی نهاد که مجاهده تا لماندیده بدم **قصه** باب دولت شد بحیثی من روان. یافتم سر مایه جان و روان. **حکایت**  
پیر جبرئیل میر محمد تیر آبادی گفت کنگ بودم و گفت زبان داشتم و قرآن نمی توانستم خواندن چون عازم سفر  
شدم و در کوه بر کش می داشتم چون آنجا رسیدم وضو ساختم و در رکعت نماز گذاردم شیخ را قدس سره دیدم که باید و غیوان

مبارک در دامن من انداخت کبریا شدم و زبان خود را گویا فتم و قرآن بر زبان من روان شد **قصه**  
آب حیوان می برد مشکبکی از آن آب دمان. کو بجز آب قرآن که از این لنگی روان **حکایت** ملک العباد حاج میر الدین  
پیشگانی زاد ابر بر کتکت نوبی شیخ قدس سره از سفر کتکتی مراجعت فرموده بود و نزدیک اقدام موقان نزل فرموده  
و از جماعت ابنوه که در حضرتش می بودند آن ساعت غیر از اخی دلورس و پیر خضر بر زمین رحما اند کسی دیگر حاضر نبود از جماعت ملازمان  
لیکن از اطراف جماعت ترکان در جوشش آمدند من با قریب پست کس بشرف ایستاد حضور حضرتش رسیدم و سوره تبرک در  
پیش آوردم و حال آنکه در آن وقت از مال و منال دنیوی بختی صبیق ید داشتم که طالب علی از من یک دم سوال کرده بود من در  
حق خانه خود یک دم نیافتم بودم که بوی دهم و هیچ کس از اهل خانه نبود که بفرماید و من از آن مقدار عاجز و از ثواب  
آن قدر قاصر بودم **قصه** شهادت صرف الدهر کلا و نایبها و جبرئیل حایه علی العسیر و البیبر  
قلم اربعه اللیخ حیرامین الغنی و لکر اربعه اللکفر شری المفسر. چون آن سوره در نظر مبارک شیخ قدس سره آوردم  
و شیخ را از سوره ترکان که اتمی بود چون در سوره که اتمی یافت نظر لطف فرمود مرا از سوره ترکان برمانیدی خدایت  
برکت داد چون این دعا و نظر لطف فرمودم در آن سال حق تعالی ابواب نعمت بر من بکشا و در حقیقت لا یحقیب انواع  
نعمت را بنیاد و بعد از آن در زمانیت و بیار بودم و از نعمت خالی نبودم **قصه** ریزه سوره ایام نوال نظر کشی  
نعمت ظاهر و باطنی ما و منت. ای خوشا آن دل و جان که ازین نعمت دمان. قوت و قوت و غدایش مد جان دمان  
**فصل دوم** در کراماتی که از عفت محض شیخ صفی الدین قدس سره ظاهر شده است **حکایت**  
شیخ صدر الدین ادام ابر بر کتکت باری شیخ قدس سره درین مقام که اکنون مرقد مطهر شیخ است نشسته بود و بکلمات  
دلپذیر مشغول بود و جمعی در حضرت او خوش وقت و مجلس روحانی در جهان مجلس که قوت روح بر روح قدس. جام صافی یاقتی  
جان صفا در بزم انس. ناگاه علیشا و جوشکانی در آمد که از اکابر دنیا داران انبیا زمان و بادشاه ابوسعید او را پدر خویش خواند  
شیخ قدس سره او را اعزاز فرمود و قیام نمود علیشا. چون در آمد کپتاش و ارشیا در کنار گرفت و گفت حاضر باش بر زبان  
تبریزی کو خرفه زان یعنی حاضر باش که حریت پدید و گفتن دست بر کتک مبارک شیخ می زد شیخ را غیرت سر برد  
و روی به آورد و فرمود من تو حاضر باش که حریت برسد و پیشش و علیشا سخن و احوال اردو آغاز کرد و آن کلمات  
روحانی بترتبات شیطانی مبدل شد و شیخ قدس سره در آن غیرت و مدت بود **قصه** یثقیب اثنان الزمان بسطو تو  
و یعیرک اذان الخطوب العوارک. چون مجلس باختر رسید علیشا و بار و رفت و اردو در مرغزار و بلیق بود که در ناحیه اردبیل  
و آن روز روز چهارشنبه بود نماز پیشین اتفاقا از برقیات الدین رشیدی پیش پادشاه ابوسعید احوال علیشا و جوشکانی عرض  
داشت که ای که پید امیر جهان زنده است و خواهد آمدن و بیداد خراجون این سخن رسانیده است و مردم در کوه می شوند  
حکم بادشاه ابوسعید شد که ویرا بکیرند تا روز علیشا را بکشد و در پنجشنبه همچنان متید بود و روز آینه وقت جاشت



بتلش آوردند دست و پایش جدا کردند و با طراف فرستادند و دست که پستانخ دار بود کشت مبارک شیخ قدس سره  
زده بود پسیم روز بر فراز کشته با طراف فرستاده شد و سر در آن کشته نامی کرد **شعر** یاد غوث در دامنش چون قاصد  
داد سر را از پیکار یار **حکایت** ادا م اند بر کت و تنی که شیخ اعانه بود که مدتی بحال پرون از خانه نداشت  
درین مدت استادش بخار بار ایدم شرف الدین زیدت بر کت کت که آب در حوض خانگی توان آوردن که او در اقصای آنها  
ساخت بود و کت میزان مساحت کرده ام و آب بایم و آن جوی که قدیا بر در خانه بود که اکنون حفره مظهره است میخواست  
که آب بحوض خانه برسد و حفر جوی بکوتای جوی جان بر در خانه شیخ قدس سره آورد که چون پای از خانه پرون نهادند سنگ  
مرعی بود که در در پای از کستان پرون بران سنگ نهادند و جوی را با آن سنگ برسانیدند و نیز خان افتاده بود که چون  
جوی بدین مقام رسید بسیار عقیق بود بقدر قاضی اتفاقا در شیخ قدس سره خفی پیدا شد و عادت جان داشتی که چون  
استراحتی میخواستی بدین مقام می آمدی که اکنون حفره است و در مقامی که این زمان مرقد منور است استراحتی میفرمودی  
**شعر** آن بقعه جود و رضایش دیدی در روضه تدکچی آر میدی از برای استراحت بقعه آنجا از خانه پرون  
آمد چون حوائت که پای مبارک از عتبه پرون شد آن جوی دید و بحال پای نهادن مضیق بود آبی بگرد کت این که کرده است  
گفتند خواه شرف الدین کت این کار در پیش او که نهاده است گفتند استادش بخار قضا و الله تپس بخار آنجا حاضر بود  
شیخ روی بوی کرد و کت کیم که بخوانی او نظر کنم تو بکنی استادش چون بشنید بدانت که بنیاد عمرش بر گردید برفت  
و تجلیز خود ساخت و احتمال مردم بخوانست و حالی مرضی ذات الجنبش پیدا شد و تاسه روز نکشید که با عزت رسید  
**شعر** تیر دلد و ز جو بر بهلو خورده جانش از غر جهان بهلو کرد ادا م اند بر کت کت که بیادست او رفت کت کار  
علی ماجری قضا و الله رفت و من رفت اما از برای خدا در حضرت شیخ شفیع شواتر اعفوکند تا چون از دنیا بر امدم آخرت باند  
و از شیخ استغفار کن تا بعقوبت دیوس الکفایر یاید از حضرت شیخ قدس سره شفاعت عفو کردم عفو فرمود  
**شعر** از چنین تیغ که خوردم بقیع جان نبرم ایک ترسیم کردین واقعه ایمان نبرم **حکایت**  
مولانا عبدالحامد دوانی گفت شیخ قدس سره بسبب رعایای قضیه خون ناحق بدیه کلوزان که در ناحیه میر برق اردیل است  
مدعی خون از رسیدن شیخ قدس سره خبر یافت روی بتافت و پیش از رسیدن شیخ بدیه روی بکوه خاد شیخ چون بدیه  
رسید گفتد انگس روی بکوه نهاد و از دیه پرون رفت شیخ غان مبارک بر اجابت بگردانید و فرمود چون رفت رفت  
بعد از آن بجای پس او را ندید و نام و نشان وی نشنید و هیچ معلوم نشد که کارش و حالش بعد رسید و مالش کجا کشید و تمام  
اهل و عیال و اطعالتی عمر در دوزخ انداخته کجلی منقطع شد و آن دیه خواب شد و الی یومنا مذا خواب و باری است و هیچ کس  
عادت پذیر نگیرد **شعر** روی تا پند ازین روی که روی عالمی است جز قضا خوردن نباشد از جانی روزگار  
ناوکی که شصت دست تاد از برای رسیده کار کرد و خامه در زمان روزگار و از انجا شیخ را قدس سره بدیه لادقی

آوردند و پیر ملکشاه نامی بود و میخواست که شیخ بخانه نزول فرماید پیش بود که شیخ را بخانه خویش برد چون شیخ به دروازه  
دیه رسید فرمود ابرهیم بکوت را جوار دیه بحال میدید که می آید و حال آنکه این ابرهیم بکوت مشهور بود و کسی بود که در  
افساده و اتباع مردم و تخلیط حال ظلم پیش طالم فانی و آیتی بود و برادر ی داشت محمود نام که در شرفی جسم بلطقی داشت و در آن حالت  
حاضر بود چون این سخن را از شیخ بشنود کت شیخ بکوت جکرده است که بکوت بکوت میگوید شیخ باز بکوتیت رسید این بکوت  
گفتند برادر این بکوت است شیخ بدو گفت فروریز کت در حال این محمود از پای در افتاد و شیخ جگر کای را بندر خانه پیر ملکشاه  
نزول فرمود و هنوز نشسته بود که فریاد از محمود برخاست بداد نذب عیازه که کوه فروریخت نظر کردند محمود مرده بود و سر پای  
آماه کرده و دست و پا مار است استاد و بر خاک افتاده **شعر** ز دل آمد برون ناوکی نشنید لا حرم در دل  
که تیر زهر دار مرده باشد در زمان قاتل ابرهیم بکوت در دیه میر برق یا نیزق ساکنی بود و از آن معنی منزه مرغی شده و همچنان  
بر عادت خود تماد می بود تا آنکه شبی جوانی جند قصد او کردند و کاری بکوت کاشش فرو بردند و هلاک شدند **شعر**  
ای بند شیر زاده بر سپس و ز صدمت خشمهای ناگاه بر سپس دل برکن ازین تباہ کاری زینهار و دان خوردن  
تیغ بر جگر گاه تیر سپس **حکایت** ملک العباد جمال الدین ارموی گفت و از جمله مشاهیر است که جمال الدین بسره محمد شاه  
زرلق سرای را خوانی بکردن باز آمد بواسطه تعصی که با عجم زادگان خود داشت و در جوار زاویه شیخ کریمت و مدعیان  
خون در حایت پولاد قیام فرمود و او امیری بود صاحب شکوه و سلطنت ایلی و استاد که جمال الدین را از جوار شیخ میرزا و شیخ قدس  
میخواست که در میان اینان بصلح اصلاحی فرماید و ایلی جمال تفرغ نداشت که شیخ جمال نمیداد تا روزی ایلی در حضرت شیخ  
چنانکه عادت طلک از اکت جمال الدین را در میخواست شیخ بحدت بوی نظر فرمود و بر اجمال تفرغ و حرکت منقطع شد  
**شعر** مای حون دارد کسی با زور دست نبرد جاسوس فرود کردند تا او را از زاویه پند بکند محال این ظفر  
بر جمال نیافتند تا روزی جمال الدین بر بام خلوت صلاح خادم بود و مردم اراد اهل فرست گوشش داشتند و کرد بر کرد بام  
در گرفتند که ویرا بکیرند او خود را از نام خلوت صلاح فریادداشت قضا و الله بر در خلوت پیشکی بود بران سنگ افتاد  
و آسیب عظیم پیشش بر سپید او را در بودند و در حال از شهر پرون بردند چون این حال بشیخ اعلام کردند رسید  
شرف الدین و سپید جمال الدین و اخی علی دلوزی و جهم الله در عقب بفرستاد و چون ایشان رسیدند جمال الدین  
متوفاشده بود یا خود ایلیانش قتل آورده بودند یا با آسیب بر سنگ افتادن کیف ما کان با عزت رسیده بود و استخلاص  
فوت شد **شعر** در مرگ فراز آمده تاخیر نباشد با حکم خدا جاره و تدبیر نباشد شیخ قدس سره  
تا ساعی از پای نشت و کرد حرم سرای میگردید و میگفت **النشد** بنو نیت نکوم خیر و شر هیچ  
خداوند تو میدانی در هیچ چون زمانی شد پیر غالدین و محمود سفر بخی و جی از صوفیان بایند شیخ پیر غالدین  
فرمود که این مرد یعنی پولاد قیام با بنفاق است بر در خلوت بنشین با طالبان پیر غالدین بر حسب اشارت شیخ یکشنبه روز



جلوت بنشیند و چون شیخ قدس سره غیرت رانده بود و کار کرده بود و پادشاه در سلطانی نشسته بود ناگاه فریاد آورد  
که مرا بتیر زدند و در اضطراب و فریاد افتاد **شعر** هر که با صاحب دلی دل بد کند خاک بر سر هم بدست خود کند  
تیر دلدوز جگر اندازد سپینه بر کینه چون زد کند و چند وقت درین فریاد و الم بود و از جگر پاز و احسا فریاد افتاد  
و سوراخ سوراخ شد و بوی نتن در اعنای او افتاد و او را از انجا بوز اخراج کردند و او آنجا در حالتی بر در حربه بزرگ جاک ببال بافتند  
میدادند تا او را بشوید نمی پستد و کرد و او نمی کردید **شعر** کارزار مرد و کارزار پین در چنین زمانه صد زنیارین  
حالی رسوایی و بد حالی نکند زخمهای خواری و شخواری بین **حکایت** ادام الله برکت گفت امیر مبارک را پس پستد با  
شمس الدین محمد رحمة الله علیه شیخ زاهد قدس سره و برب ولایت طالبی منصب می بود و این معنی بطویل انجا میزد و تراغ ایشان  
مندی شد و امیر مبارک را بادشاه ابو سعید خراسانی فرستاد و در عبور چون بار دپیل رسید بجزرت شیخ قدس سره آمد و شیخ  
آنچه وظایف ضایع و مواعظ بود می فرمود و از آنکه آن بود که با فرزندان شیخ زاهد قدس سره و سکا لش مبارک باشد که چون دل  
ایشان متغیر شود مشکل باشد میر مبارک گفت شیخ دل متغیر شود ازین سخن خلط مبارک شیخ بر مبارک در تغیر غیرت آمد فرمود که  
دل از ان صافی ترست که متغیر شود لیکن اگر کسی خود بر شمشیر زنده و هلاک کند گناه شمشیر را باشد یا او را مبارک گفت نه او را باشد  
بر فرمود که دل شمشیر حصول آب دار الهی است که زنگار تغیر بر و نشیند لیکن خود را از و کوش باید داشتن و بر حذر باید بودن  
و خود را بر تیغ نباید زدن و حدت غیرت نافذ آمده بود پس امیر مبارک صوب خود روانه شد چون بدر گزین رسید در عتب حکم  
پادشاه ابو سعید بیست در رسید و آنجا کشتن بقتل آوردند و سرش برداشتند و میردند و سزای کشتن محنی که در حضرت  
شیخ کرده بود سیات قتل یافت **شعر** تیغ محققت دل در قبضه فرمان حق هر که ترک جان کند خود را از بر تیغ تیر  
**حکایت** دامت برکت گفت در زمانی که میان عبدالله توکل و یحیی و میان توکل و ایللی نصیب و عداوت و عداوت الی  
بر توکل ایللی آورده بود و توکل حقن غایت شیخ قدس سره نموده و در انجا کرخت جاعت انالی شمس در میان آمدند و عبدالله را  
بجزرت شیخ قدس سره آوردند و شیخ در آن وقت صاحب فراموشی بود و کلمات و مواعظ صالحه آمیز می فرمود تا میان ایشان  
شر جنک خیر صلح و عداوت بمودت تبدیل کرد و در انای سخن شیخ قدس سره عبدالله روی توکل آورد و در پیش خود در دست  
گرفت و گفت توکل که پهلوان اگر من ترا خان بکنم که در خیلها تو بره که کردن بکردی پس من مرد باشم شیخ قدس سره چون این سخن  
شنید در غیرت رفت و باز نشست و عبدالله گفت می توانی نتوانی کردن لیکن او لا اندک اندک مات پستاند و آخر این  
دست که بک فبقت آورد و دست مبارک برهنه کرد **شعر** دست قدرت انکمن آمد برون از آستین  
ساعده غیرت که اندازد سر بر آستین عاقبت احوال عبدالله جای رسید و مالش بحالی انجا میزد که از اردو بروی مصادره کردند  
و جزب و شکنجه هر چه داشت از کنت از و پستاندند و وجود آنک ثروت بسیار داشت جنابک بخش نماند و غفلت  
پس بازید بکاول نامی آزار دو ایلمی آمد و ناگاه ویرا گرفت و بشکست و آفتاب در واره اسفینس اردیل موضعی است که عبدالله

در آن موضع روزی سخن نامناسب در حق شیخ قدس سره گفت بود چون انجا رسید عبدالله را بشمشیر فرو گرفت و بقتل آوردند  
**شعر** خاک شد پای آیتش از ان راه کزده سو و کپتاش زبانی بر دهر **حکایت**  
دامت برکت گفت نوبتی شکو حجاجی غالدین قو خان که یکی از انالی تکی بود بخدمت والده رحمه الله علیه آمده بود و در خانه  
نشسته و او عورتی بود نوع و کپس از سر غور سردری می نمود و تحقیق می خندید و کپتاش و اردست بر هم میزد و شاط میگرد  
اتفاقا در وقت خنده و قهقهه شیخ قدس سره در خانه آمد و در محنی کدشت آواز خنده کپتاش و او را شنید متغیر شد و چون  
حرم شیخ بجزرت شیخ رسید پرسید که آن قهقهه از کجاست این زن غالدین قو خانست که نوع و کپس است و بدین  
آمده است شیخ فرمود این چنین کسی لال و شل او لیس است چون این زن بخانه رفت لال و شل شد و مغلوج گشت و دستها و پاها  
بر آمد که همچنان زمین بود و زمین شده و جذامک علاج میکردند و مفید نمی آمد تا آخر معلوم کردند که آن غیرت شیخ بود که کار کرد و از  
کار ترک معالجه کردند و تا آخر عمر همچنان لال و شل و بی طلق و حرکت اعضا ماند **شعر** کسی چون پست لب در خنده نکشاد  
که خونین دل از برون نیفتاد **حکایت** دامت برکت گفت روزی شیخ قدس سره در زوایه نشسته بود شخصی در آمد و گفت  
شیخ وجهی چند نزد کرده ابرسیم دارم و او را نموده است شیخ فرمود من حکم آن شخص گفت او مرید تو بود با آنکه او مرید من بود  
مراج باید کردن آن شخص گفت چون او مرید تو بود و چه ترا باید دادن شیخ قدس سره چون این سخن کپتاش و او را شنید متغیر غیرت  
آورد و دست مبارک بحاسن فرو آورد و روز پسیم آن شخص در زوایه در کدشت و متوفی شد **شعر**  
زبان چون نقطه گوید ز خود پیش زبانی آورد از خویش در پیش **حکایت** ادام الله برکت گفت نوبتی شیخ را  
قدس سره روح جراتی قوی بر پای مبارک بود که چیزی بر آمده بود و نا صورتش و جامع و فتن بحال نه داشت بحسب عذر شرعی یک روز  
جموعه جامع رفت سر خه عوض نامی بود که ملازمت عتبه شیخ میکردی با خود فکر کرد که من امروز موافقت شیخ کنم و نماز جو زوم  
و زرفت و حاجی نجوانی و عبدالله بر مولانا عبداللطیف رحمه الله را جلوت خود خواند و با اتفاق بطبخ طعامی مشغول بودند و ترک جموع  
کردند و ایشان را در انای طبع طعام که شیخ قدس سره ناگاه در خلوت ایشان رفت حاجی نجوانی و عبدالله از راه دیگر برون کرختند  
و در صحرای افتادند و سر خه عوض ماند شیخ قدس سره فرمود چرا نماز جمعه زفته گفت بموافقت شیخ جامع زفتم فرمود من معذورم  
در نماز فتن که زحمت پای دارم تو حبه عذر داری برو که آورده باشی و حال آنکه این سر خه عوض کسی بود که اصلا و قطعا از اردیل پرن  
زفته بود و راه هیچ جای عیدانک تا بعدی که نوبتی شیخ او را فرستاده بوده است بدین برود که در نیم و شبکی اردیل است  
تقریبا و بغایت مشهور و ظاهر تا چهار آورد این سر خه عوض برفت و بعد از بسیاری باز آمد و گفت زفتم دیدم بود انجا نیست و بد  
ندانستن بد زفتم و چون شیخ قدس سره بر سر خه عوض نظر غیرت فرمود سر خه عوض آورده شد و انجا فتن پراگنده شد و از انجا بحال  
مزاجت هیچ کوزه نداشت و دیگر اردیل ندید **شعر** در راه صواب ماتم کرته نماند که عاقبتش سر خطا  
**حکایت** دامت برکت فرمود فقیه حین نامی بود از دیه ابوبکر که در قبحای است مردی بود کار کرده و معالجه قوی حاصل



و از علوم ظاهر و باطنی با خبر و صاحب خبرت چون حال بر او بگشاید و معاملات عالی بوی روی نهاد در حالت بی اختیار پنهان با اعظم  
شانی آغاز میکرد و میگفتی و چند انگ میگرداندی فایده نداشتی و این کلماتی تاشی در زوایا تشریح در حضرت شیخ قدس  
نشیسته بود شیخ کلمات طیب میفرمود فیه حسین را آن سکر و بی اختیار زیادت و غالب شد و همان کلمات بمالو میگفت  
و گفت برو مان آور و چند انگ شیخ قدس سره بنصایح و زواجر منع میفرمود و منع نمی شد شیخ فرمود که این مرتبه سلطان العاقین  
ابو یزید بطلای رحمه الله علیه اما چون ادین سخن میگویم مردمان و با وی این سخن میگویند که از تو این کلمات صادر می شود ابو یزید  
فرمود انگاه شجاع میگفت که شیخ فرمود که نه آنچه وظیفه شرعی است رعایت نماید و بکار رود و انواع اسلحه هر چه تواند کرد  
بکند چون بایزید را رحمه الله علیه آن حالت غالب شد آن جمع انواع سلاح بروی می زدند او بزرگ می شد تا جدی که مجموع خانه از دغلی  
و پر شد و آن همه سلاح که با تمام وی میر پدید میجای کار می نمود و چون از آن حال باز آمد و حال معهود خود پدید و این سخن را  
باز گفت فرمود اگر شجاع میگفت که شیخ چه امکان داشت از اسلحه زدم کار نکرد فرمود که معلوم شد اختیار بایزید را نیست و از خود  
نیکی و الا بایزید ایست که ایضا است است و سوزنی طلبید و بدست خود فرو برد خون برآمد بس شیخ قدس سره فیه حسین گفت  
این حالت از آن است فیه حسین دین سخن غرق گشته بود و همچنان میگویند و گفت که ده شیخ قدس سره با دام الله برکت گفت  
اشارت فرمود که ده او را بن بر حسب اشارت و فرمان قدس سره شتی جذبی مجابا بر کردن فیه حسین زد قطعا و اصلا  
تا اثر نشد و متغیر نگشت چون شیخ قدس سره این معنی ملاحظه فرمود در غیرت رفت و بر آنوی مبارک درآمد و فرمود که  
هی تره دغ خورده و مستی میکنی و دست بحاسن مبارک فرو کرد و گفت اشتر بسیار از او خوابانیده ام اگر اشتر تو نیز خوابانم  
پرورده شیخ زانند قدس سره در جواب فرمود **شیخ** **الحی یخرج نازا لومیس علی** اقصی سوا جمل من خطه شر  
علی الفور که شیخ این حدت فرمود فیه حسین از آن حال باز آمد و حال بروی بگردید و آن حالات و معاملات از وی بکلی برفت  
و از آن معنی مجرب شد و حالش بد حال کشید و مالش بجای رسید که بکدام مشغول شد و در نظر مردم حقیر گشت عاقبت بعد از  
حیات شیخ قدس سره بجزرت ادا الله برکت آمد و باز در کار مجتهد و کار میکرد و در زمان و با اعاز الله تعالی من عوده و عوده  
وفات یافت و در فرار از طالبان مد فونت که در جنب حفره منبر که معلوم است **شیخ**  
هر که بی اندازه خود پای بر جای نهاد دست تهرت بیت از پایگاه اندازدش **حکایت** پیر احمد پرنیق که مردی  
گفت که مداخل بود مدینه نام در دیه پرنیق که توبه کار بود و دست مبارک شیخ قدس سره توبه گرفته بود لیکن طریقه توبه نداشت و نظر  
از ناحیه نگاه نمیداشت و شیخ قدس سره دو نوبت بوی نصیحت فرمود امتثال نمود و در همان طریقه نظر بنا محرم کردن می بود پس بار  
شیخ قدس سره غیرت فرمود و گفت چون نصیحت قبول نمیکنی چشم و نظر از ناحیه نگاه میداری برو که ده سال بعد از چشمها زدن گاهی  
کنی اثر غیرت شیخ پدا شد و مدینه ناپیاشد و مردم ویرا از دور دست گرفته می آوردند و می بردند و همچنین ده سال در ناپیاشی زندگانی  
کرد چون سال دهم شد گفت اکنون آخر عمرت گشت شیخ قدس سره ده سال که بود و آن سال متوفی شد **شیخ**

هر که از وی ادب نیاموزد **حکایت** پیر احمد پرنیق گفت که در دیه متوفی گم و دابر هم  
نامی است که وقتی صاحب کرامات بود بختی که دست در کوره آهن گداخته میکرد و آهن سرخ از آتش بیرون می آورد و این معنی از وی  
میکرد و ازین معنی عظیم غلی در نهاد خود بنیاد نهاد شیخ قدس سره فرمود که بی نشین و ازین معنی اظهار کن نمی شنید و بران  
مصر می بود تا نوبتی شیخ قدس سره غیرت فرمود و گفت که اگر ترا جان کنم که بگو سال بانی در دیهها گردی و قبولت نکنند پس مرد با شرم  
عاقبت مال حالش بدان کشید که در دههای گرم و دیک دید و بگو سال بانی نیز قولش میکردند و حاله التالیف نیز در آن حالت خواری  
میکرد **شیخ** در مواساتنگ آتش پای مال دست است آب رویش رفت و سر بر خاک خواری نهاد  
**حکایت** پیر احمد گفت چون شیخ قدس سره بگرم و دانه بود در دیه کند و آن بر تنی که زده است جادو زدند شیخ  
در آنجا بنشست جماعت اصحاب و موالی غلبه آنجا حاضر شدند و قولان عبدل نامی زن که مشهور بود بسر کردن زاد و ممل و غزل  
خوان احمد نامی چیزی میگفتند شیخ را قدس سره وقتی شد و در سماع رفت و چون شیخ در سماع و در میدان بود و از آن ساز  
و غزل بگردانیدند و شیخ را وقت بشورانیدند **مصراع** دولت ناما ز کاریشان مخالف ساز داد شیخ از سر غیرت  
بقولان گفت و بدست اشارت کرد که فرو میرد در حالی از دست عبدل فر افتاد و شیخ قدس سره فرو بنشست و عبدل از  
پای در افتاد از آنجا کشش برداشتند و خانه بردند در راه وفات یافت و خانه زبید و احمد غزل خوان بعد از ده روز متوفی شد **شیخ**  
چون موافق زخمه دل را مخالف زدند **آن** که آن ضربی بر خیم آهنگ جانش کرد راست **چون** شیخ قدس سره از آن معنی  
بنشست دو جوان حلقه احمد نام و توکل نام خوانند موالی حاضر تحین کردند شیخ قدس سره فرمود و تحین میکند  
گفت خوش می خوانند و دست و چین می خوانند شیخ فرمود که چه خوش می خوانند که بر قرآن غر می زنند و غر خورده اند و قرآن ایشان را  
لمت میکند رب تالی القرآن و القرآن یلین پس فرمود بر که خوار باشید چنانکه قرآن خوانی میکند عاقبت جان شد که حالشان  
بخواری کشید و مالشان بهمانت انجامید و در آن حقارت و زاری میکردند و حاله التالیف هنوز میپسند و قطعا بحال قرآن خواندن  
ندارند که نطق ایشان بقرآن نمیکرد و نعوذ بالله من سوء العذاب و شر العقاب و بر خود بزبان اعتراف می کردند که مادران حال فر خورده  
بودیم که انجی نامی ترک ما را خرداده بود **شیخ** هر که او بر روی عزت کرد خواری آورد **لا جرم** بدست خذلان سلی حومان خود  
**حکایت** پیر احمد گفت که مردم عزیزیان در دیه پرنیق که خدای بود و بر پسم که خدای شغولی شدی روزی ده خوش محمود  
نامی رفت که از توبه کاران شیخ قدس سره بود و بسبب قنوت و کثرت توبه غلغلیان ایشان تراغ برخواست بدست زد و کلاه  
مزدج بپشتار از سر محمود بر گرفت و بر زمین زد محمود گفت ترا بدل شیخ حواله کردم آن شب برادرم پیر عوض شاه در خواب دید  
که شیخ قدس سره تنی بر پیرم می زد از خواب درآمد از تنبیه شکیش نامد برخواست و با استیصال برفت تا پدرم را دید و پدر در  
باغی خفته بود چون باغ سپید پدر را دید در اضطراب و تعلق افتاده و حال بروی گردیده پدر گفت عیضا غم که مرا حال افتاد  
که از حال افتادم پیر عوض شاه گفت ترا شیخ تنی غیرت زد و من در خواب دیدم و پشتمل بدیدم تا ترا اعلام کنم که بسبب محمود که



دوش کلاه و دستار از سر او بر زمین زد و او را بدل شیخ حواله کرد دست غیرت شیخ تیغ قدر انداخت  
شجاعت و الشیخ فی کف بالکدر اذ یلب بالرق بس پرو عوشتا گفت که جاز این کار و تلافی این با جاز از هم لطف  
شیخ توان کردن هم در ساعت ندان شب روان شد و بار دپیل حضرت شیخ قدس سره رسید و از شیخ مدد طلبید و زنده  
خواست شیخ قدس سره فرمود چون اختیار از دست رفت چه نماید اما از عیوبت اخوتش عفو کرد و جانک شیخ مرید را  
زنده اما نتواند دیدن که کسی دیگرش زنده باز در حال پرو عوشتا مراجعت کرد و چون بخانه رسید پدید آمد و کفایت یافت و باز  
شعر سیری نیست که این ضرب قوی دارد بازه که از آن وقت باز وی توانا آید **حکایت** پیر احمد  
گفت که پیر یوسف نام مریدی است شیخ را قدس سره در دیه برین قدری پند کشته بود و آبش میداد جوان بود ایلیا پس نام  
آب از جوی پیر یوسف میرید پیر یوسف بوی گفت ایلیا پس من نیز قتلان گذارم قتلان ده بر کردن دارم آب از منستان ایلیا  
نشیند و پیر یوسف خست و خست آغاز کرد پیر یوسف را در جوی آب نهاد و جند نوبت آب دامن بروی انداخت **شعر**  
آب خود بر کتاب می میرید خون خود رخت کان خواند اخت پیر یوسف برخواست و هیچ گفت بلکه در خانه نهاد حالی  
ایلیا پس از پای در افتاد و طاقش بر پدید و بر خاک می غلطید خبر بدید آوردند که ایلیا پس بر خاک یاس افتاده است بر فتنه و او را  
برگشت و بدید آوردند جماعت قارب وی جمع شدند ایلیا پس گفت پیر یوسف را طلب دارید مردم تو هم کردند که ویرا پیر  
یوسف زده است پیر یوسف را طلب کردند ایلیا پس دست ز نهارد و دامن پیر یوسف زد و بتاسف فریاد میکرد که از برای  
خدا بگذردم جاره من چاره ببر که چون ترا بر جانم دست بگردانیدی شیخ را قدس سره دیدم که باید و عصای بر میان حکم زد و جانک  
از آن کنار دیگر بیرون رفت پیر یوسف گفت من حکم و بدست من جیت مگر خدای تعالی جاره گذر ایلیا پس روی با جماعت کرد  
و گفت جماعت محرم که او باشد که مراجعت غیرت شیخ زده است و پیر یوسف را هیچ کانه نیست و بسبب خون من  
با وی خطایی نمیکند این سخن بگفت و جگرش پاره پاره در افتاد و حالی جان بداد **شعر** دست فرعون بظلمی چون بدویش کشید  
این بدیضا عضای موسوی بروی کشاد **حکایت** پیر حسین بلغور آغاجی گفت شیخ را قدس سره عرب نامی در ملکیت  
دیه پسیان مشارک و این عرب دایم زحمت میخان دادی و دست ظلم و پستم بریشان گذا دی نوبتی در دیه پسیان شیخ  
قدس سره بوی شفاعت کرد که مردم را زحمت ندهد و ظلم نکند و عرب قبول نمیکرد شیخ بر سیل تبرک طایفه بر سر نهاد و شفاعت  
فرمود فایده نداشت و از آغا را که دو بشت بگردانید و برقت **مصرع** چون سرش برکت از دولت بگردانید روی  
شیخ قدس سره فرمود از سر غیرت برو که از جهنم محروم شوی یک دو ماه درین بر نیامد که عرب از جهنم بوشیده شد و ناپنا  
گشت فریاد کرد که مراجعت شیخ برید او را بجهت شیخ آوردند و ضریع و فریاد میکرد شیخ قدس سره فرمود که اختیار از دست  
رفت و همچنین تا آخر عمر خویش ناپنا بود و همچنان کور از جهان بگذشت **شعر** اعتقادی که چون کان بود مش  
جشم او را با وکی بر دخت **حکایت** همچنین پیر حسین گفت از پدر خود محمود شنیدم که باری امیر دولش چون

نحوه ای اردبیل پشیده بود و بر مردم دیه نقدی میکرد و شیخ قدس سره شفاعت فرستاد قبول نکرد ملک نام از آن بگفت آنکسان  
بایند و آن سخن بشیخ رسانیدند و من در حضرت شیخ قدس سره بودم بمن نظر کرد و فرمود محمود امیر دولش نیک نمیکند و شفاعت  
نی شود سزای این بخورد همان روز امیر دولش از اسب در افتاد و بایش شکست **شعر** در عرصه سر کشی جواسی بی خست  
سر دست قوی پای اسپش انداخت چون اسپش بخورد فریاد بر آورد که مرا بخت شیخ زده است مرا پیش شیخ برید  
حضرت شیخش آوردند شیخ قدس سره نصیحت فرمود و گفت خوش شوی اما باید که دیگر چنین در سر کشی قدم نرانی ناپای در سخن  
بیاد پای هوا سر کران سوار می بود سرش خاک ده آمد بیا دشو پایش **حکایت** ادام الله برکت گفت در وقتی که  
شیخ قدس سره بر اعظم میرفت رئیس دیه تراب شروین نامی بود از دست دیه مو شقی شکایت کرد که از ایشان زحمت  
قوی می برم فرمود چه باید کردن ایشان را نصیحت کنم تا من بعد زحمت شما ده در رئیس شروین گفت نه من آن دیه و آن رئیس ابدلی  
حواله کردم شیخ چون این بشنید فرمود آه ظلم کردی چون این معنی برفت رئیس دیه مو شقی در آن دو روز در گذشت و بر سر شیخ  
همچنان در گذشت و اهل و عیال و تمام مردم آن خانه در گذشتند و دیه خواب شد اکنون از آن تاریخ الی یومنا مداسی مال پیش  
باشد که کبر است آن دیه را عارت میکردند و خواب می شد و عارت بذر شد **شعر** خاک را از آتش غضب هم است  
ناج باشد ضعیفی خاک **حکایت** ادام الله برکت گفت که محمد صدیقان مردی بود کار کرده رنج برده جانک عبد از شیخ زاهد  
دعوی سجاده و ارشاد میکردی در وقتی که شیخ قدس سره بکشتا سفری رفت سبب اجلای پس مرشد السالکین حاجی شمس الملک الدین  
رحمته الله علیه در راه موقان در برین دره بخدمت شیخ قدس سره نقل کردند که محمد صدیقان در حق شیخ سخن گفته است از کپتاج  
زبان که تعلق بار شاد و سجاده دارد شیخ قدس سره غیرت فرمود و شب مراقب نشسته بود چون بعضی از شب بگذشت ناگاه  
فرمود که سپکین جوان بود پیر خلیل و پیر اسحق با قتلان حاضر بودند سوال کردند شیخ فرمود سپکین محمد صدیقان جوان بود  
گفتند شیخ حال چگونه بوده است فرمود دیدم شمیر بر عظیم که عرض آن بعد از عرض کلی بزرگ بودی در دست داشتی بر فرق محمد  
صدیقان نهادی از فرق سرش تا با خود بر پاره می شدی و بدو غیبه پنهان پیر خلیل رهبر اسحق تاریخ وقت و ساعت شب  
بیاد داشتند بعد از سه روز خبر رسید که هم در آن ساعت و شب محمد صدیقان در گذشت است و شمیر غیرت کار کرده  
**شعر** لایق سلطان المشایخ هیبت عزها الدنیا علی جر فدا مخافة ان تلقی سیوف انتقام و محنتها  
یوما تکلیف نجد **حکایت** خلد الله برکت گفت که شیخ قدس سره بر طرف کر مرود میرفت و در دیه حال آباد طالب علی  
بود صدر الدین نامی که از طلبه بطله بود که از مدارج و معارج حق در مادی و مادی باطل افتاده بود و در طریقه سداد بر خود بسته و راه  
فنا و افساد بر عقاید خود کشاده **شعر** شیطان صفت از باطن در صورت انسان انسان صفت از ظاهر در سیرت شیطان  
چون شیخ قدس سره برو خانه سر آورد رسید و بدید حال آباد گذر کرد او برون نیامد و بجنوت شیخ نزدیک در انکار  
زمره مردان شیخ در آتش خیانت نفس می جوشید جماعت بایند که شیخ قدس سره گفت که مولانا صدر الدین بشرف زیارت



حضرت شیخ زین العابدین فرمود که او جای نجاست نفس خود فرو رفته است اورا بکندارید و شیخ قدس سره بصوب خود روانه شد  
و رفت اتفاقا طالب علمی توبه کار پسندیده روزگار بدان دید پسید و در سجده بزرگ لاله الا الله تا بوقت صبح مشغول شد  
**شعر** از زنده دلی جویت بسیار / شب است بیاد دوست پیدار / چون نزدیک روز شد مولانا صدر الدین در  
سجده آمد آن طالب علمی ذاکر را دید که بزرگ مشغول بود آتش شقاوت بر سرش بر روی او بارید و او را بدو منع و سخاوت کرد  
و گفت دمان او پرا ز نجاست اولی و غان زبان از قتل الرجال بین فیکه فیکه و نیز گوشه دستار او برید و بوقام کرد  
**شعر** گوش ایلیس از کجا و آیت ایمان از کجا / لشکر دیو از کجا و رایت رحمان کجا / مولانا صدر الدین بعد از آن از سجده  
پیرون آمد و بخانه رفت اتفاقا شخصی در دیه وفات یافت تخم برش بردند و او را طلب کردند تا نماز بر او بگذارد او برخواست  
و بمواخارفت که تخم بر وضو کند و حاجت انتظار میکرد ندب بسیاری در از باز کشید و پیرون غمی آمد چون انتظار از صد بگذشت  
و پیرون نیامد مردم در رفتند و احتیاط کردند که در جابه نجاست افتاده و غرق شده و دمان و طوق و شکم برشته و از اناباکی دین  
تا پاکی ظاهری و باطنی گشته شده و هلاک گشته **شعر** باطن و ظاهرش از کف خود بویست / ظاهری و باطنش از کف خود  
یک رنگ / چون حالش بدین منوال دیدند متعجب شدند و کسی نمی توانست فرو رفتن که او را از انجا بر آورد عاقبت بحکال و قلابا  
آمین ویرا از انجا بر کشیدند و بر آوردند و دفن کردند **شعر** آنکس که تیغ دل گرفتار شود /  
در مردن و در حیات مردار شود **حکایت** پیره زکریا کنت چون شیخ قدس سره پیر محمود اردبیلی را دید که از مجتهدان  
و معتقدان صلب بود برزراعت خلعت خود نصب کرد و نوکر رعایت کند و پیر محمود کما یفنی محاطت بلیغ میکرد و آنکس را که پیش از آن  
دست خیانت در کار بود مجال عذر نبود پس انگان کیدی ساخت و حیل خواست که دفع پیر محمود کند تا چون او دست باز دارد  
ایشان با سر باز یحیی خود روند و انواع اکاذیب و مغتریات در حق پیر محمود بر شیخ عرض میکردند در معرض القات غمی آمد تا  
روزی باتفاق عورتی را که از سایلان ابواب بود از هر باب نوید و بجزوی جزوی فریب داده و بجزرت شیخ قدس سره  
فرستادند تا آن زن بیتان عظیم بصره کنت که پیر محمود بامن حرکت ناشایست کرد و همان شیخ القات نمود لیکن پیر محمود  
ازین سخن عظیم نفکر شد و از آن کار و شغل متقاعد شد و کسانی که بچگونگی آن تشیع الفاحشه فی الذین انما یطلب  
خود پسندند تا روزی شیخ قدس سره از او دید مبرکه که پیرون آمد و پیر محمود بر دروازه ایستاده بود فرمود محمود چرا بر کافیتی  
اگر کسی را اشراف بر حال میدید باشد هر یک گفتش حوام باشد خاطر ملول مدار که از آن بتان هیچ اثری بر خاطر من و هیچ  
که در بدامن او نشسته است بکار خود بکوش که آنکس بجزای خود برسد و پیر محمود را بر کار فرستاد در آن چند روز آن  
عورت را مرض طاری شد و از دست و پا افتاد و زبانش لال شد و دهانهای دیواری در جوار محله مظهر از برای او باشد  
و او در انجا محال بد بر خاک مذلت مجرد **شعر** زنده در دمی بر مرد ان بری / تا دینی آن قضا خواری غوری  
**حکایت** ادا آمد بر که کنت چون شیخ قدس سره پیش امیر جوان بحضرت سبب مصالح عامه مردم

و جوانان جوانک عادت تجر امر ابا باشد قدری نخوت بدرنگ در زیارت می نمود و مشتق از این بختان و پادشاه ابو سعید  
در زیارت توقف میفرمود شیخ بامولانا غزالدین مرغی رحمة الله علیه و بایره غزالدین و کرده ابرهیم رحمة الله علیه فرمود که  
اشب هر یک کاری بکنیم روز دیگر فرمود هر یک آنچه اشب کرده است باز گویم هر یک گفتند با وجود شیخ دیگر را  
چه مجال کار بار وجه محل باشد **شعر** چون ز مشرق نیر اعظم شود آفاق گیر / کی نماید جهره بر چشمانا میدیر  
پس شیخ قدس سره کنت که اشب صحای دیدم و در انجا بسیاری از شعها که آن همه از ان جوانان و اولاد اوی بودند و  
آب دوت داشتم و بهشتی آب از ان شعی و فشاندم تا مجموع شموع بنشاندم هر یک شیخ که آنرا بکند ششم و از انجا شعی  
خبر افروخته تا مال حال بدان انجا مید و عاقبت غیر زمان بدان پسید که از اولاد جوان یک شب پیش نماز که بای در  
رکاب امارت می آرند **شعر** در عشق هزار شاه و خاقان بخوی / صد قیصر و قصر ملک و دمان بخوی  
از آنکه بسلطانی کونین پسید / زین سلطنت و مزار سلطان بخوی **حکایت** خدا آمد بر که فرمود نوبتی پیر احمد  
کشیری رحمه الله از حضرت شیخ قدس سره اجازه مراجعت بخانه خواسته بود در راه که میرفت بدیده پسید که از جاده دیها  
از دپیل است چون در دیه رفت کودکی را دید از وی پرسید که مسجد کجاست آن کودک لال بود و جواب نتوانست گفتن  
لیکن بانگی و آوازی بکرد پیره احمد کنت مکر لالی کودک بهر اثار ت کرد که بلی پیره احمد کنت که بیا آن کودک بیامد کنت زبان  
پیرون آن کودک زبان پیرون آورد پیره احمد زبان وی گرفت و بچنانید آن کودک گریا شد و دست بجل خانه رفت ملا را  
آواز داد که ای مادر کو سفد بکش و دعوت بکن که پیر آمد مادرش تعجب کرد که چگونه گویا شدی کنت پیری آمد و دم او بیا  
کرد انید و اکنون در دیه است او را دعوت کن **شعر** چون جواروی از ره خاصیت صحبت که داشت  
اکتاب از روح قدسی روح بخشی کرده بود / مادرش ترتیب دعوت کرد و دعوت دید جمع گردانید و حال انگ جاعت  
بهیچ گونه مرید و معتقد نمی شدند چون این حال بدیدند مجموع توبه کردند و بر حومان از حضور شیخ قدس سره تا اکنون تاسف  
میخوردند و از سر اخلاص مرید شدند و از پیره احمد التماس کردند که ایثار از حضرت شیخ آورد آن جاعت از پیره احمد  
شکر کردند که سبب استقامت او گردید و کودک لالی را گویا گردانید شیخ قدس سره چون این بشنید که پیر احمد اظهار کرامات  
بلال گویا کردن کرده است طیره شد و بایره احمد غیرت فرمود و کنت آری کرامات می نمای پیره احمد را تراجع در کار آمد  
و از آن مرتبه نازل شد و از دیگر هیچ کرامات در وجود دنیا مد و آن معنی از وفات با وجود آنکس بی کرامات ظاهر  
داشت **شعر** هر که براد خویش جشی بکشاو / آن قدرت دست کوش مالیش بداد **حکایت**  
بدر الدین اردبیلی که از دیه های اردپیل است کنت نوبتی جاعت مارا با جاعت اردپیل دید اندراب بیبی زمینی نزاع فر  
جاعت دید اندراب این سخن بر شیخ قدس سره عرضه داشتند تا میان ایشان مصالحه فرماید شیخ قدس سره با جاعت  
اردبیلی بنحیت فرمود که چون حق جوارست این مرد را محاطت کنید و نزاع بکنید سخن نام رئیس اردبیلی بود کنت



در جواب شیخ قدس سره که نزاع ایشان میکنند شیخ قدس سره بپنج گفت این زمین از ان تکت گفت بلی بازگفت از ان تکت  
بازگفت بلی تا سه نوبت و حال آنکه از ان او نبود و دروغ میگفت و میخواست که بران جماعت غضب و نفوذ کند شیخ قدس سره  
ازین معنی بطیره شد و از غیرت فرموده شیخ جان شوی که همه مردم از خویش و پیکان از تو بگریزند بعد از مدتی بمقدم شد و جان شد که  
از نقتن او کسی ندان محل نتوانستی گذشتن و در ان خواری و فضیلت رفتن شد **شعر** از بوی خلافت اندرون ناباک  
آلوده و خوار رفت و رسوا در خاک **حکایت** مولانا محی الدین گفت بدرم مولانا سراج گفت که جماعت امانی می کردی است  
از ولایت خلخال گفت ما شش صحت تر خان می توانیم داشتن یعنی از ان او خاطر و دل از انجا بر کرد و بجزرت شیخ قدس سره  
رفت و هنوز ازین معنی هیچ باز نگفت شیخ قدس سره فرمود مولانا از فرزندان ابو بکر صدیق قتلان میخواهند رضی الله عنه برود پس  
زرقین مزرعه است او را پنجاه مقامی انجا بنشین که اگر همه عالم جمع شوند ترا از انجا نتوانند آوردن و دست مبارک بحاسن  
فرود دو گفت اگر جان نگویم که ایشان و اتیان از کیلان و موقان تخم کشند بر آب بردست شیخ زاهد قدس سره روح ریخته باشم  
آن سال رنجی در افتاد و شصت که خدای تعالی بر دند و تا منقصد آدمی از مرد و زن و کودک در ان دیه بر دند و باقی بکیلان و موقان  
پنجاره و او آره شدند **شعر** دل جواز جابود کوه برادر زجای توده خاک و غباری بجا کیر پای **حکایت**  
مولانا سراج الدین رحمة الله گفت دردی را بجزرت شیخ قدس سره آوردند که توبه کند و بگوید شیخ خرقه بوی داد آنکه بغیرت  
فرمود که خرقه بیا یا سر بر د یا سر آورد بعد از چندی باز آن دزد با سر باز چسب خود رفت تا شبی میخواست که دردی کند و پی او کردند  
که بکیر نداشتن در ان شب تاریک از بامی فرو جست و آن خرقه شیخ پوشیده بود و دانشش بخوبی باز شد و معلی در هوا آویخته شد  
و تا بر روز همچان ماند چون روز شد همچان نش مرد و آویخته دیدند **شعر** هر که دست از آستین اعتقاد  
نوبتی در دامن ایشان زد دست یا کشد در دامن توفیق پای یا کیر یا نشضا کیر و دست **حکایت** ایام اندر که  
گفت نوبتی امیر نامی تر سا از نوکران امیر شیخ حسن جلایری آمده بود بولایت و لیکن که از نو احوال در پیل است و رستم دلگی الکوفت  
حلال او بکیرت و مد بجزرت شیخ قدس سره آورد شیخ بر نشست و بشاعت برفت پیش دیه شرفا باد طاقات افتاد و آن امیر  
تر سا آنجا نزول کرد و جاد برزد و در جاده رفت و شیخ قدس سره در آفتاب بنشست و ایشان بشاعت التفات میکردند چون از مد  
بگذشت بیندکی شیخ گفت چون این سگ در با التفات میکند اجازت فرماتا جماعت الارقی و کلخور از ایام و اورا ترمیمی تمام غایم  
شیخ قدس سره نظر فرمود و گفت بشاعت من آمده ام یا تو **شعر** ترپس می باید بجا هم دل از انتقام  
کو باندک چیز بیرون نماند و تیغ از نیام پس مردم در میان افتادند و صلح کردند و محمود الارقی را بضان دادند که دو روز دیگر  
بغیر از ان روز و دهنزار دیار بدهند و رستم را بپارند همچان جمع بیامدند و بدیه کلخوران فرمود آمدن شیخ قدس سره بیامد  
در کلخوران و در خلوت شیخ زاهد قدس سره روح رفت و در دلبست و در زن دل بکشاد **شعر** نیم شب تازیانه بر عهد خمر زده  
اندر آن میدان و بکیرتش عیان اختیار و هم در ان روز که او در خلوت بنشست رستمیز دولت شیخ حسن برخواست و او را

در اوجان بکیرت و در دوم روز غلامی از ان توکل ایملان باید و خبر گرفتن شیخ حسن بیاورد و در ان روز که روز تسلیم و دهنزار  
رستم بود ایلمی تر سا بکیرت و زربانند و رستم این شد جماعت بر در خلوت شیخ قدس سره رفت که ای سلطان بر کن ای که  
در دن تو کار کرد شیخ روی مبارک با شیخ صد الدین کرد و فرمود فرزند اینچنین بهتر بود که من کردم یا آنچنانکه تو میکردی شاخک  
میکردید و او تر سا بود آب بر آب باید بنشین و کار چنین کردن **شعر** ما سرای از سرای جوی آبی ساختم  
کاندر ان عاقبت ازین سان قتل زای بی شمار کار زار است انگسی را کاشکار ایکنند با چنین مردان این میدان پنهان کار  
**حکایت** مولانا محی الدین گفت قاضی رضی خلخال بیندکی شیخ قدس سره آمد و توبه کرد و چون از بندگی شیخ برفت  
سر بر با خوارگی بر آورد و کدای آغاز کرد و بشر بخر مشغول شد **شعر** در سابقه تفاوت حکم ازل از دفتر سر  
نوشت حرفی میخواند کاینست علوم حیرت مکتب توره که دانش آن عقول سرگردان ماند این صورت حال لور شیخ توره  
عرضه داشتند شیخ در غضب رفت و در غیرت خیز تا گفت که هیچ کوشش نشود قضاء الله قاضی رضی حیوانی از دنیا در گذشت و چون  
نفسش بر آمد جادری بروی پوشانیدند چون جماعت جادری از او بکشادند دیدند که انگشتهای او تمام تمام از هم شکاف شکاف شده و خون  
بدان کشته در شب و در تابوت کفشد تا با مداد جماعت نماز گذارند با مداد چون جماعت حاضر شدند قاضی رضی را  
در تابوت ندیدند و تابوت تهی یافتند و ایشان در این سر پوشیده داشتند تا دیگر روز باز ویرا در تابوت دیدند و تابوت  
شکاف کرده و جوی خون روان شده و بر زمین افتاده **شعر** آه از ان وقتی که وقت غلبت اندر غلبت است  
وای از ان حالی که در روی عبرت اندر عبرت است عاقبت ویرا بداشتند و دفن کردند چون خاک راست کردند ناگاه خاک شکاف  
و از کور بیرون افتاد نفوذ با الله تعالی من قبایح الاعمال و ضایع الاحوال **شعر** زنها خواری و دشخواری که خون آلوده چنان  
بر سوای و بد حالی بیرون از خاکش اندازند جماعتی صوفیان گفتند که این رسوایی فخر و غیرت شیخ است و تدبیر این فضیلت  
هم از پیش شیخ توان کردن پس اقبای دی کسی را بجزرت شیخ بشاعت و پستادند تا ویرا بشاعتی که بچند برده ست  
در و واقارب او کشد و تا سه روز که صباغ بزیارت می میرفتند جماعت او را از خاک بیرون انداخته می دیدند و هر روزش  
جاک میکردند و می پوشانیدند و با مدادش بیرون انداخته می دیدند **شعر** ای کناه آلودگان الاعتذار الاعتذار  
دای غلبت خفگان الاعتبار الاعتبار و چون انگس حضرت شیخ قدس سره رسید و احوال رسانید استغفار کرد شیخ فرمود  
بروید و در خاکش بخیل در حال که شیخ این بگفت در خلخال ویرا در خاک نهادند چهارم بار در خاک ماند و بیرون انداخته شد تا آنجا  
شد که از ان و حیوان کسی را بحوالی زیارت او مجال گذار از فریاد او نمی بود که هر کس پیشش شود **شعر**  
رسوایی پیدا جو جهان بود بنار تا حالت پوشیده جاباشد زهار **حکایت** مولانا محی الدین گفت در ولایت  
خلخال یکی بود ویرا پیره علی سوره بروی میکشند توبه کار شیخ قدس سره چون بکار مشغول شد کار او بلند شد و احوال او  
بالا گرفت و مردم بس انبوه بوی جمع شدند چنانکه در ولایت خلخال از او بالاتر کسی نبود نه پیر یوسف و غیره **شعر**



قدم مرتبه برتبت علیای زد. در مقام دوم از عالم بالایی زد. نوبتی بیندگی کشید آمد و بر در خانه شیخ در سماع رفت گفت  
اگر شیخ اجازه فرماید مجموع کرچان را هم برین در خانه آورم بعد از آن مسجد جامع رفتم در مسجد نیز در سماع رفتم و در آن سماع و  
عجب میکت و چون شیخ قدس سره از مسجد جامع بیرون آمد و قال بباد آوردن و سماع برخواست و پیرو علی در سماع رفت  
و زمانی در سماع بود چون سمت سر در می او پایدار نبود کپتاج وارد شد او بر سینه مبارک شیخ قدس سره آمد و شیخ در وقت  
خود **شعر** شکستی که هر خور را بشک طالع بزرگ بدست دولت جودت بی بزرگ با خود کرد. چون بر شیخ قدس  
وقت حال بشنود شیخ تازه غیرت بجای آورد و فرموده این شورش خوار را بعد اندازید بگریخت و بعد انداخته حال بروی  
بگردید علم اعتبارش سرنگون و مرتبه اش دیگر گون شد چون ولایت خود آمد اثر و لا تشرفت زن و بچه اش برودند و مردم اند  
اعراض کردند و دیه سوره برور که بدو بخشیده بودند باز پستند از مهاد عزت بر مادی مذلت افتاد و رسوای خدا و خلق شد  
و مالش بجای رسید که دزدی نکرد و نماز نمیکرد و زکوة و صدقه میخورد و زکوة و صدقه میخواست و غیبت داشت و عاقبت در آن  
رسوای در گذشت **شعر** دست قدرت تیغ غیرت بر سر و کارش ماند. بزدلش زخم خونین در دل خوش نشاند  
آب رویش آتش غیرت بجلی محو کرد. با دشمنش خاک خوار بر رخ عزت فشان **حکایت** مولانا محی الدین گفت  
هم در ولایت خلخال پیر محمد نامی بود تا بمیه اش کشیدی در دیه بنی و کارش سخت بزرگ و احوالش بلند شده و غلبه بدو  
جمع آمد از دیه بنی بدیه شوی رحلت کرد و زوایه ساخته بود و از برای خود تختی بر گرفت و بر انجای نشست و آنجا غلبه و انبوهی  
قوی بوجود میسر شد و دعوی میکرد که هر کس روزی پیش من باشد و اصل کرد دستگیر مید شرف الدین از کلبه شریف آمد بدیه  
شوی پیش پر محمد رفت آن شب آنجا سماعی بکرد چون سماع بنشینت پر محمد گفت شیخ قدس سره روز دیگر خواهند که شستن  
و سجاده بمن سپردن بامداد چون سید شرف الدین توجه حضرت شیخ شد پیر محمد نیز با خدمتش باید و چون بدست بوی شیخ  
شرف شد سید شرف الدین گفت شیخ در ولایت خلخال شخصی گفته است که شیخ را سه روز دیگر ممانده است و سجاده بمن  
خواهد سپردن شیخ قدس سره چون دانست که آنجا از آن کسی که درین رتبت باشد نیست که لایق چنین سخن باشد فرمود چرا  
خاکش در دامن نکر دی سید گفت آن شخص اینست شیخ بنمود تا او را زجر کردند و بدر کردند چون ازین حضرتش بدر کردند  
از لبای پس صلاحیت و عاقبت بدر افتاد و احوالش چنان شد که شرح نتوان داد و از نماز و روزه باز ماند و درویش فروماند  
و عاقبت و حالش بدان رسید که قبا پوشید و از لبای پس صلاحیت نظام پرور افتاد **شعر**  
دست تا دیبش از آن پیشین در کار کرده. که جان کپتلی بوی اندر آمد و بوی **حکایت** مولانا محی الدین  
هم در ولایت خلخال شخصی بود عوض مندیگنی اش میگفتم دید شیخ قدس سره بود و کار بلند داشت و احوالش چنان بود که  
وقتی که در سماع رفتی گفت بکردم و سه روز و چهار روز و پنج روز مهلت شدی و بی خبر ماندی و در آن غیبت می بودی **شعر**  
پای بر مرتبه عالی داشت. سر بر رفت ز بلندای افراشت. روزی پیش شیخ قدس سره در آمد و سخت کپتاج داد

پای بر سجاده متبرکه کشید شیخ نهاد شیخ قدس سره از آن کپتاجی او در غیرت رفت و گفت دمی یک آری به نوبت مکر کرد  
چون از آنجا باز کردید و ولایت خلخال رفت احوال وی روی بخوابی نهاد و آن بنیاد معارفش بر افتاد و بعد شد که دست  
از ذکر و نماز باز داشت و عاقبت کار بد نیز کرد و بکشتنش **شعر** ز نهاد ز خشم دل و از پیکانش  
فریاد ز چشم و غیرت پنهانش. کان ز چشم اثر چنان و دل باز دهد. وین خشم اثر بطاعت و ایمانش **حکایت**  
یکی از درویشان ستره و تاراج بود که ویرا اسحق بیانی میگفت و شصرتی داشت اتفاقا لشکری بولایت تول میرفت اسحق  
نیز با ایشان رفت و بر تول غالب شدند و از آنجا بجهت الاوان نهادند و آن موقعی است نزدیک و در آنجا قلعه آن قلعه را حصار  
کردند اسحق در قلعه نهاد و جماعت بهر الاوان کشیدند اما از آن شیخ قدس سره شیخ مدد کند اسحق چیزی در حق شیخ بگفت ناکاه  
از اندرون قلعه تیرا باید و بر دامن اسحق افتاد و علی الفور **شعر** آن دامن کو غیبت آن قدوه آن پان کند  
لاجم پیکان غیرت بر دین سان کند **حکایت** مولانا محی الدین گفت در ولایت خلخال پیر جبرئیل نامی بود از جمله مردان  
شیخ قدس سره و خلیفه و معتبر شد چون مدتی برآمد ترکان بوی ارادت آوردند و مرید او شدند مکرانی ترکی را دید متعلق شد  
و با او یکی شد در آن شب که اتفاق ملاقات ایشان بود چون نزدیک او آمد شیخ را دید قدس سره که بوی گفت فروریز اش  
پس شد و تمام مو و ریشش فرو افتاد بعد از آن جاعتی بایدند و او را بحضورت شیخ قدس سره آوردند شیخ گفت  
بالا بگور غم نیست که بریشت افتاد **شعر** چون بنشیند از بقدر غیرت نهاده. بس لاجرمش خضیه بر بستم فناد  
**حکایت** مولانا محی الدین گفت در ولایت خلخال ملک نامی بود و ملک خلخال بود بدست شیخ قدس سره توبه کرد و کلاه  
بر سر نهاد مدتی درین بگذشت ناکاه روزی غذایش روی نمود و بشت بر توبه کرد و کلاه از سر نهاد و شراب خوردن  
بنشینت ناکاه صفت شیخ را دید که بر تو با ختن کرد دیوانه شد و از دیوار دیواری دید و شمیری کشید بگریختنش  
و زنجیرش بدست و پای نهادند روزی ده پانزده درین بود پس **شعر** هرگزین دیوانگی معلول شده.  
در مذلت لاجرم معلول شد. و آنک عزت را بدان خوار بداد. جان بدین محلی بد شخواری بداد **حکایت**  
هم مولانا محی الدین گفت در دیه بنی از ولایت خلخال عمر بن اسمعیل را عیان نام بری بود روزی این عیان بتقدی جنت  
از زمین پیرون کرد و گفت زمین از آن منست مولانا محی الدین گفت استعانت بشیخ قدس سره آوردم و گفتم شیخ تودانی  
عیان گفت زمین مسلمانان می برند که ترا بشیخ سپردم دوم روز برادر عیان را با و جکی برآمد کار دما بند و او را بکشت  
**شعر** بنوک کار دزدی کرد کینه اش برون. که نیشش باید بدو ای غور درون **حکایت**  
پیر مومن یک گفت نوبتی پادشاه ابوسعید درم غدار و یلق بود از اعمال اردیل اشارت کرد بچیک نامی که از امرای عیان  
بود که در خانلی می نشستند که خدمت شیخ قدس سره برود و از برای من یک بریان بیاورد چیک باید و سخن پادشاه  
ابوسعید بر سپاند بعد از آن شیخ بچیک گفت که ترا پورت خانلی بجای باید که شستن که آن مقام شیخ زاهدت قدس



وگرنه زبان کنی چنگ گفت شیخ تواند کسی را بکشد شیخ قدس سره نظر کرد ترکی را دید که در آستان استاده بود و شمشیری میان  
بسته فرمود اگر آن ترک آن شمشیر را از خلاف بکشد شخصی برود و خود را بر آن شمشیر زند آزرده و مجروح شود یا نه مثل  
و کپشانی بادی بجهانت **شعر** تیغ بر آنست دل در قبضه زمان او هر که جان خویش خواهد کومزن خود را  
چنگ بر حرات و برفت شیخ اشارت فرمود بخادم که روز دیگر بریان در پان و پیش بادشاه ابو سعید بر روی واسطه  
در نظر از نه خادم اشارت بجای آورد چون آن سوره در نظر بادشاه ابو سعید آورد وقت چاشت بود و بادشاه شش چنگ  
از شیخ شکایت آغاز کرد و بادشاه بایک برود و گفت خاموشی که شیخ سوره سخت بوقت فرستاد که اگر تویی آوردی  
من سخت می بودم و طعام خواب شدی و چون در روز بگذشت چنگ که در حضرت شیخ سخن گفتا که بود سوراخ سوراخ شد  
و بر **شعر** تیغ پنهان آشکارا کار کرد و حال رازی بر درون آزار کرد از سعادت کشته بر کشته روز  
خویش تن را کشته مرگوار کرد **حکایت** مولانا شمس الدین اقمینی گفت که از پیرو علی آراهای شنیدم که در زمان شیخ  
قدس سره شخصی بود پیر اسمعیل نام در آپسن باری نشت و شک شیخ می بودی و خود توبه و تلقین می دادی **شعر**  
ای که هر بار پستان شمرده بار کنی لعل جوهر دار کانی داشتی فخر در راه روزی صحبت می رفتم مرا اعزاز کرد و نخت  
خاندان شیخ قدس سره مشغول شد چون شب شد شیخ را قدس سره در خواب دیدم فرمود باید که دیگر پیش آن  
غول نروی در پای شیخ افتادم و قبول کردم که دیگر نروم بیا بدم هفته زخم روزی در خیل ما اورا دعوت کردند مرا طلب کرد  
و پیش خود خواند و پیاد بناخت و چون از آنجا برفت هر شبی که در خلوت بکار بودی صفت می دیدی که بیامدی  
از اشارت شیخ فریاد بر آوردی و شبی بسیار زاری میکردم و شیخ را قدس سره با سعادت بخواندم همان شب در رفته  
دیدم که باز سید در خلوت من پریدی چون نگاه کردم شیخ بودی **شعر** ز خواب دولت پداز من بساز آمد  
باششیا نه بخشک شاه باز آمد پس نوه بزنی و در سماع رفتی و از خلوت بدر رفتی و روی از غیرت بجای نهادهای  
چون نزد یک خانه او شدی بدست مبارک حلقه خانه بگردی و باز آنجا غایب شدی انگاه بعد از آن بدو روز خبر آمد که پیر اسمعیل  
از ناگاه متوفی شده هنوز یک هفته بر سر نکند که خان و مانش برگشت و جواب شد و کار و بارش پیاد بر آمد  
**شعر** خاک را آنجا بنیادی نهاده لاجرم شد روز غیرت خاک بنیادش پیاد **حکایت**  
مولانا شمس الدین گفت که مولانا محی الدین گفت در ایام طلب علم در مدینه مدینه غریبه تر بودم و اوقات طریقی بنا بگذر مشغول می بودم  
جمع از طلبه منع میکردند تا غایتی که زبان بشیخ قدس سره در از میگردند همچنان سعد الدین نغان و جمال الدین ساوجی و شرف الدین  
ساوجی و من ازین معنی خجرت تمام می یافتم شبی در واقعه دیدم که شیخ قدس سره بایده و گفت تشریف کن که هر که ترا از ذکر  
خدای تعالی گفتن منع میکند او را پاره پاره کنم و بدست مبارک اشارت کرد و هنوز اندک مدتی برین برینا میزد که آن کان همه  
بجوانی و غایت یافتند **شعر** ز ابتدا کرد این خبر مرقع بر ذی الحال حال آنکه بتمیز داشت طریقت دادن ازین خواه

تقاین اثبات چون از جمله فعلی بدست پس بدست قید باید حرف گیر از آنجا **حکایت** مولانا شمس الدین اقمینی  
از پیر بابا بعد جانی روایت کرد که در حضرت شیخ قدس سره نشسته بودند و قیام سترقی با شیخ قدس سره گفت پیر بابا ملکوت  
از جهت آنکه رئیس در دیر ایشان باوقتها بایدهش تعصب میکند و ایشانرا ملول میدارد شیخ قدس سره دست بحاجن زد و  
و گفت تشویش میکند که امید است که من بعد او را ممکن و قدرت نباشد که تعصب کند و طالبانرا ملول دارد چون از آنجا مراجعت کردم  
مجموع که خدایان و مواداران و متعلقان او از وی معترض شدند چنانکه دیگر هرگز تعصب نتوانست کردن و ملائق با نرسید  
و قوت و قدرتشن برفت **شعر** مرغی که خلاف رای ما پر بزند بال و پرواز از دست ما **حکایت**  
روایت کردند از مولانا نظام الدین حافظ بهر ادب سر او که در اردبیل خلیل نام جوانی بود بر ترک احمد روزی عند العزیز بانولنا  
نظام الدین تراعی میکرد بواسطه آن زبان شیخ قدس سره در آن کرد و نا سزا بگفت مولانا نظام الدین از آنجا نام شام حضرت شیخ آمد  
و غایب گذارد بعد از فراغ شیخ باز نشت و پیر اسحق خیاط گفت فردا خلیل را پیش تو کران نخت بر تادیبی بکند باز پیر خلیل العزیز  
گفت با مردم کردن داران بکوی که فردا بر کردنش بنزد و جوی بندش بزند باز رنگ مبارک متغیر کرد و دست بحاجن  
فردا کرد و گفت او را بکدر بدن دامن با او و چون آن شب بگذشت با مداد علی الصباح خبر آوردند که خلیل را در شکم گرفته است  
و حالت مرگ افتاده است بدوشش جمعی را از خدام پیش شیخ برد و شفاعت شیخ قدس سره فرمود که او خود را بر شمشیر زده است  
و این زمان اختیاری نماند تیر جوانان میداد و این توان آورد و همان روز در گذشت **شعر**  
دست قدر اندازی از ترکش تقدیری بر قلب نیندازد هرگز خطا تیری **حکایت** مولانا شمس الدین روایت  
نیکند از مولانا شمس الدین محمد بهر مولانا کمال الدین احمد که در آن زمان شیخ قدس سره بقرن آمده بود و در خانه و شدیدی چنی از خدام  
شیخ بیا میداد و در خدمت شیخ عرضه داشتند که کارهای ما جمیع تمام شد موقوف یکم نداشت از آن مولانا شمس الدین یزدی  
و او بسبب حایت و تعصب قاضی با الدین نشان نمیکند رنگ مبارک شیخ قدس سره متغیر شد و دست بحاجن زد و گفت  
**مصراع** آنرا که بر اندازی با ما کش در اندازی بعد ازین بسیار میگذشت که ناگاه خبر رسید که از ناگاه در گذشت **شعر**  
ز می قانون تدبیری که در ضبط امور خوده رخصت را ز دل باز کند مضمون خوشکین نیندیشد ز توقیعی که در سر جگرش  
نوک خامه و قدی کشد حرف اجل ترقی **حکایت** هم مولانا شمس الدین روایت کرد از مولانا شمس الدین مذکور او  
از مولانا شمس الدین قاضی عبید بیشتر و دی و برادرش مولانا نصیر الدین که در آن ایام که ایشان در تبریز در مدینه عزم تحصیل علم  
مشغول بودند روزی مدرسه را امر می میکردند فخر را بیاوردند تا آنجا که کاذ و حال آنکه آن خواجه صوفی و مرید شیخ بود قدس سره  
کار میکرد و ذکر می گفت **شعر** جان و جهان عاشقان یاد پیام او بوده روح و روان بی دلان زنده بنام او بوده طالب علم  
کافی نامی ارموی در آنجا بود و از ذکر گفتن او معلوم شد با معارفان کار بانگا رگفت که چرا از منی نیامدی باین کار و صوفی تدری که  
ذکر میگوید مرا از مطالعه باز میدارد و نا سزا در حق شیخ بگفت صوفی پیکین بنالید و او را در سپرد و گفت خداوند اگر شیخ مرا



حضرت تو قدری هست این شخص را خرابه که در حق شیخ من بد میگوید و بدل شخص حاله کرد در همان روز حق تعالی بآن شخص پنج یاد  
و زبانش گما کرد و در آن مدرسه غریبه می نالید و فریاد میکرد و در روی بازار مردم ناله و غویاش می شنیدند و بعد از دو روز در آن  
ناله بر **شعر** بذات الصدر چون گفتش دماغ آشفته مصروعی شد از پیاده کفاری و درم طاری زبانش را و  
موت چون نشد رادع بناچار از طبیب دل دوا شد شیخ الماسی جراحات اللسان **حکایت** مولانا شمس الدین از پیر  
عیسی کندی روایت کرد که در وقتی که شیخ قدس سره عظیم ضعیف بود زیارت وی رقم جماعت خادمان گفتند که وجود مبارک  
شیخ خسته است باید که بادی روید من در رقم و آبسته بوسه بر پای مبارک شیخ دادم و باز بس آدم شخصی دیگر بامن بود  
کپتاج رفت دست شیخ بوسه داد و کپتاج گرفت و بکشید شیخ از وقتی که داشت باز آمد و از غیرت گفت بالا بکوره  
وقت بود که دست من کشیدی چون مراجعت کردم یکی جوی بر سر آن شخص زد و بگفت چهارم روز بکورش بر بند **شعر**  
سرازمین مملکت بیرون نارد بخیر پای ادب لاجرم زین دست بی اندازد برون سربز **حکایت** پیر عبد الله پیر الدین  
رحمه الله گفت چند اردیبهشت میرفتند چون نزدیکی لورانیان رسیدند یکی از ایشان در پیش آمد و از ایشان جبرنی بخواست  
که بستانند در انشای این کلمات آن لورانی گفت باین جبهه اردیلبیان که شما از من می ترسید اردیلبیان گفتند که از متعلقان شما  
لورانی دست کرد و شمشیر از نیام بر کشید و بزبان شقاوت گفت شیخ خود بگوید که تو ازین تخم من نمی ترسی اتفاقا دشمنان او  
هم در آن روز کین آوردند چون روی بوی نمودند از منیب ایشان بگریخت خدقی در پیش آمد اب یا بخواست که از آن  
خدق بماند آبش بد خدق افتاد دشمنانش در پییدند و آن تخم او را بر کشید و گردنش بدان تخم بر زدند **شعر**  
آن یک سر دست چون با تیغ در انگار کرد تیغ او هم از سر این کار **حکایت** هم پیر عبد الله گفت اخي خفي با خود گفت  
در حضرت شیخ قدس سره و شیخ زبانی مبارک در دیگر با کشیده بود اخي خفي با خود گفت مردم نشاندند شیخ پای کشیده است  
مناب نیت در حال شیخ قدس سره و نمود خفيه ازین فکری میکنی مراهی در میکند از آن سبب کشیده ام اما خدای تعالی  
پای دردی بدید در ساعت در پای بر اخي خفيه پدا شد و تا آخر عمر او را آن در پای بود اگر کسی گفتی علاج بای بکن بجواب میگفتی که  
این در در علاجی نیست که بدعای شیخ شده است **شعر** پای بی اندازد در ترک ادب خوش ازین شو  
اندازد بدرود چون تبر بر پای خود هم خوردم پس پشیمانی ز پس بودی نکرد **حکایت** پیر محمد کت و هم سراد  
شیخ قدس سره را بدعوت بردند بخانه ضیاء الدین و قوالان جبرنی گفتند سماع بخواست و شیخ قدس سره در سماع رفت  
قلندری ازان میان در میدان رفت و شیخ از وقت باز آورد شیخ بنشست و در کلمات آمد و در انشای کلمات فرمود  
این میدان مرا دانت آخر با بازی نیست و چون مجلس باقی رسید و جماعت برخواستند و قلندری توانست برخواند  
نظر کردند یک پای از پس جمیده بود و همچنان خشک گشته و نازده بود همچنان بود **شعر**  
جای که بر کش می ز سید او پای در ترک ادب نهاد و پا در کسر کرد **حکایت** پیر محمد کت در دیه اغون اسفیل

طالب علی بود او را همشیره بود برادر تخیر میکرد گاه برک بر انداخت و گفت شیخ تو از بدن همچنین است برادرش در نظر کرد  
و گفت اگر شیخ من بر حق باشد ترا برخی مبتلا گذریمش علاجی باشد صفت روز بر آمد جذام بر روی طاری و مجروح گشت **شعر**  
علت اندرون معلولش ظاهر شد عالج اظاهر **حکایت** پیر محمد کت شخصی در دیه الغراز زبان شیخ قدس  
روایت کرد که شیخ را از آن خبر نمود این خبر بشیخ قدس سره رسید فرمودم ازین خبر نیت پاره پاره اش کنند  
یک ماه بر نیامده بود که تویان او را پاره پاره کردند و برایتی انگش خلیب دیه الوجه بود **شعر** پاره کارت بر مردان راست  
در کرسی قوی دروغی یافتن ناله پستی بر در کستان بستن است خوشی را پاره پاره یافتن **حکایت**  
روایت است که در میان دیه الارق و کرکان که از ولایت اردبیل است قصبه خون واقع بود جماعت الارقیان مینگی شیخ قدس سره  
آمدند که خون را با جماعت کرکان شاعت و صلی فرمای ریش کرکان محمود نامی بود بجهت شیخ آمد شیخ بدو اشارت فرمود  
که این کار را تمام کن قبول کرد و گفت هر چه فرمای بعد از آن شیخ خواجه محی الدین را طبیب اسر و پیش آن محمود و شهادت آن قصبه  
خون را با صلاح آورد محمود روی بگردانید و پنهان شده و گفت بیهان که شیخ نیامده است و شیخ در خلوت بود چون این سخن بشنود فرمود  
محمود بامن زبانی و با دیگران زبانی بامن زبانی و با دیگران زبانی و مکر کرد و قضاء الله محمود از زبان از دمان بدون اتفاقا جدا گشت  
میکردند قاید نداشت و همچنان ماند و سال تمام نشد که در آن حال متوفی شد فقاک مالم یقرع فقاک **شعر**  
موت الفی من عثره بلنانه ولیس یوت المرء من عثره الرجل فغثره من فیه ترمی برابسه و عثره فی الرجل پیر علی محیل  
**حکایت** ملک قباد گفت که امیر بود چار پدرم را ملک محمد گرفت و بقرا باغ می برد چون بزادیه متبرگ شیخ قدس سره رسیدم  
شاعت که در ملک محمد را را کن بورد و جاب قبول نکرد و پدرم را را نکرد شیخ فرمود اگر تو دیگر امیری بکنی ما را از درویشان خیب باشد  
حالی که باری در رسیدیم بورد و جاب بگرفت و در زندان انداختند و در شکنجه کشیدند و بعد از آن دیگر امیر نشد و امیر نکرد **شعر**  
باد بخوت در دماغ اعتبار کرد و خاک اعتبارش شد **حکایت** ملک قباد که دید کجی نای بود پستونی ولایت  
کر مرود از روی بر بگریخت و بجهت شیخ قدس سره رفت و توبه کرد بعد از آن باز توبه را بگفت و بخواهی مشغول شد اتفاقا غم  
ارود داشت و در رفتن بزادیه رسید چون شیخ قدس سره او را دید با پس تایان ندید در لباس عوامان دید غیرت خود فرمود  
ای شوم توبه شکستی خان میری که بگر خدیت فرود افتد سهل مدتی بر آمد بزندی بگر بندش فرود افتاد و ده ان متوفی شد **شعر**  
غضو عضوش از بگر بندگی کشاد زخم الماسی که بر دل خورده بود جان بزم بخودی بباد داد زانک پیدای خود خود کرده بود  
**حکایت** از مشایخ قضا که بر عوض جویندیزی کروردی و دکار کرده و ریخ برده لیکن سودای غوت و دمانش  
اشفتد که اند و دعوی صاحب دل آغاز کرد و گفت ارشاد ازان نیت و خلقی بر خود جسع کرد و چون بجهت شیخ قدس سره  
رسید و نظر شیخ بر روی آمد فرمود عوض بنشین که من اشتر بسیار کس خوابانیده ام اشتر ترا نیز بخوابم جعی که حاضر بود نظر کردند  
دیدند که رنگ بدیش بگردید گفت عوض ترا چه بود گفت شل من همچنانست که درختی که در خوان رسیده باشد و بادی بملیم بدید بران







روی بگردانید و جواب نداد شیخ فرمود مان رویت کردید سهل زمانی برآمد او مجذوم شد و باقی آیاتش در آن جذام بسر رفت  
**شعر** خَلِقُوا مَا خَلَقُوا الْمَكْرَمَةُ كَاتِبُ خَلْقُوا وَمَا خَلَقُوا رَزَقُوا وَمَا رَزَقُوا فَمَا تَحْتَمِلُ رَزَقُوا وَمَا رَزَقُوا  
**حکایت** هم حاجی ابراهیم ادیب روایت کرد از علی نامی که او نوکر نواده نور علی اخجی بود که میرک یادی جوهر و ماجورق  
از ناحیت اسپیل توکان که ملک شیخ قدس سره بود و بید الاقطاب حاجی شمس الدین بخشد زراعی میکرد که بر نیز در آنجا حاضرت  
و بحسب وقت که برقی و ایشان را خوانی کردی و صحبت شنیدی تا روزی مرا بجهت شیخ قدس سره فرستاد و گفت خدمت من اینجاست  
و اگر میروم و ایشان را خوانی کنم که نام باشد و نه ترا شیخ قدس سره در جواب فرمود ترا آنجا حق و ضعیف نیست مگر اگر میری تا آنجا  
نرسی چون چاهم بگذارم نشنیده روانه شد چون یک روز راه رفت از آب در افتاد و حال برادر از آنجا گویا برایش برآید  
باز آور و نزد و دید و شکر او را که از ولایت او دینت در گدایی نمادند که ایشان بود **شعر**  
ای بهنگام غم و در وقت غمت مست خواب و کم رانیا من صریح الجمل ند آمانا غاب **حکایت** ادام الله برکت کت شخصی بود  
که چون در مجلس کلمات دلرایی شیخ قدس سره حاضر بود پس عیان اختیار از دست بردا و می پیاری روی روی شیخ  
از کثرت نوره او بخت رسید بوی فرمود از سر حدت فرمود در حال فرو افتاد و برادر **شعر** تَقْوُضُ الْأَفْلاكُ انْ خَالَتْ  
و میاض من بعد الخواک سکون **حکایت** حاجی علی از پدر خود پیرو بخج روایت کرد که روزی شیخ قدس سره میر خلیل را در مرا  
پیش یوسف بوکا فرستاد که یکی از امرای تسلط حوال نشینان او پیل بود بشاعی که جذکس را از جاعت دیه که فرمود برقیم  
یوسف بوکا در سرای بود که بدیده خنک و از اعمال او پیل ساخته بود بوی خبر کردند که میدان شیخ آمدند بصلی مارا اندرون خانه خواند  
سلام شیخ برسانیدم سهل التقاتی بکرد و چون گفتم شیخ ما را بشاعت آن جاعت فرستاده است زمانی متنگرند بعد از زمانی  
بر آورد و گفت شیخ بگوید که از من نگو و کرد و الاقر من شیخ و پیش ازین جواب نداد **شعر** احفظ لسانک ما تقول قبل  
ان البلاء موکل بالملطق بیامیدم و بجهت شیخ قدس سره گفتم قبول شاعت نکرد شیخ فرمود دشنام نیز داد گفتم چنین گفت که  
شیخ را بگوید تا از من فرود کرد و الاقر من باور سپید شیخ قدس سره چون بشنید فرمود فر تو بخانه فر تو بخانه تو فر تو بخانه تو  
نه بار که کرد جاعتی که حاضر بودند تا ریخ روز نبوشتند روز برین بگذشت روز دهم او را گرفته بودند و در سلطانی او را بعللای  
بزدند و خان و مان تا راج شد **شعر** قَضِیَ اللَّهُ انْ الْبَنی یَصْرُحْ اَهْلُهُ و انْ علی الباغی تدور الدوائر **حکایت**  
مولانا شمس الدین اقبول از پیر داود هم یزی روایت کرد که نوبتی شخصی از مشرود بجهت شیخ قدس سره سخن جد و حشت انگیز  
در بابت خواجه افضل رحمه الله علیه بجهت خواجه افضل از سر انفعال و حشت آن سخن خدمت شیخ قدس سره نتوانست آمدن عاقبت  
چون رفت شیخ قدس سره باب کرم که رفته بود خواجه افضل نیز باب کرم رفت آنجا تا آن شخص مشرودی نیز که آن سخن گفته بود آنجا  
حاضر بود شیخ قدس سره فرمود افضل جوشت که دیر آمدن کت از جهت آنکه در حشت بودم که مردم بجهت شیخ بغیر حق سخن  
گفته اند و حجت کرده شیخ فرمود تشویش کن که آن کس که حجت تو کند من گوشش او را بر کم آن شخص کت گوشش گوشش و فریاد کرد

نگاه گوشش بر زمین افتاد **شعر** هر که پیش اهل دل از جمل خویش بر زبانش اینچنین گوشش رود  
سر یک مری بود تا لاجرم در سر این گفتا گوشش رود **حکایت** مولانا غزالدین پیر سلف اندر و دکت  
برادرزاده داشت زین الدین لقب که بعد از استعداد و طالب علی توبکار شیخ قدس سره بود و تبدیل ذکرش شده و شیخ  
قدس سره ویرا تلقین کرد دوم کرده ناگاه سابقه خدایان سبق گرفت و در حضور شیخ قدس سره لفظی کتانی بگفت نظر غیرت  
شیخ قدس سره در رسید و از نظر شیخ بغیاد و کارش تباد شد و دیوانگی بروی طاری شد و در آن دیوانگی از دنیا نقل کرد  
عودا با به تعالی **شعر** تنه برسانک ان اللسان سریع علی المرثه قتله **فصل**  
در امانی که از شیخ معنی الدین قدس سره ظاهر شده است جامع بین اللطف و العف  
**حکایت** شیخ صد الدین ادام الله برکت کت شیخ قدس سره در راه مشرود نوبتی در راه بدین نزل فرمود خواجه افضل  
سراوی رحمت الله علیه کت جای خالی بین تا و خوسازم و چون در رو پستنا تو اخیان باشد خواجه افضل خازنم کرد و ایند نفس خود بدان  
قیام نمود با دیگری فرمود باری کیف ما کان احتیلا تمام در تخلیه آن خانه رفته بود چون شیخ کوزه برداشت در آنجا رفت عویتی در آنجا  
خفته دید بنسبت با خواجه افضل طیر شد از سر حدت که جای خالی احتیاط نکرده بود در حال خواجه افضل را تمامت روی و شکل بر مثال  
خوشه انکور آبله کرد و چون دانه های انکور از روی او در آویخته شده بدین در آن رخت بود تا در حضرت شیخ اضاف داد و وضع  
کرد باز شیخ قدس سره نظر لطف فرمود دست مبارک بر روی او فرود آورد و محبت یافت **شعر**  
انْت حیوتی و انت الی تلف و فیک لی نفع و فیک بلا احب شیعی الفتی و یسجد صبر اعلی الحب جازا و عدا  
کم تقتلوننا و کم یحبکم یا عجب کم یحب من قتل **حکایت** ادام الله برکت کت نوبتی شیخ قدس سره بدین شرف  
گرم و بود پیر علی شرف آبادی او ادنی آورد و دعوت شیخ کرد و شیخ را بخانه برد شیخ قدس سره بوی نظر لطف فرمود حالی  
حال بروی بگردید و تبدیلش شد و کار بروی بکشاد و صاحب معاملت بزرگ شد **شعر** لطف نظر کشش که کج معنی دارد  
تا خود بکدام صاحب غبت رسد اما قادر شرف آباد خلیل نامی بود که اعتقاد متدلل و عقیده باطل داشت و سخنی بارد باز در این طایفه  
ضم میکرد و مردم دید روی بوی آوردند شیخ قدس سره بر دیده غیرت فرمود خواب و باری شد اما خانه پیر علی را هیچ خلقی ندیدند  
و ضرری نرسید و بکرات عمارت آن دید کردند استقامت یافت و عمارت پذیرفت **شعر** چون ز غیرت اثر جزو غباری  
اثر خیر از آن دید بکلی برخاست **حکایت** دامت برکت کت امیر جریان را رحمه الله در وقتی که در جریان باقرشی  
و ایرنجین حرب عظیم بود و بر وایت عبدالله از پدر خود حاجی مشکوتای قمرشی را جمل هزار مرد بود و امیر جریان را ده هزار  
و از بامداد تا عصر جنگ کردند قمرشی غالب شد و غالب لشکر امیر جریان منزم شدند و بعضی قبیل آمدند مقدار صد کسی باو ماندند  
خوار روی نامی بود دو پسر او از خیم کرد و از طرف دیگر قمرشی بروی حمله کرد و شکست خورد و پسر او را در آنجا  
جریان کت چشم باز کردم شیخ او دیدم قدس سره سوار استاده و جانه سبز پوشیده و ده سوار باو کت برخیز و متر پس که

نشت



حق تعالی در پیش از ابعاد است تو فرستاد و دستش بگرفت که برایش نشاند اسب وی که خسته بود و در آن یک نامی از نوکران  
در سپید یاده شد شیخ بازوی وی بگرفت و از روی زمین بر پشت زمین نشاند **شعر** اما با کردن کش افتاده را از شاه  
دستگیر کرد و وقت پیم سر این شاه پیر اما غبار نهیت بر رخسار غیت ایشان آمد و روی هزار نهاده شد شیخ فرمود تشویش  
مکن که امشب ازین طالعان خلاص یابی و بعد از مدتی اینها بدست تو مقهور شوند شب در آمد و امیر جوان با تنی خند بر کوهی رفت  
و آتش کرد و لشکر قرمشی فرو آمدند امیر جوان گفت استعانت بشیخ آوردم و با اعتماد او که مرا امید خلاص داده بود بادماد بر خواستم  
و در میان لشکر میگردیدم و میجویم مرا غنیمت بدو از اینچاپیرون آمدیم هر چسپن گفت من در مطبخ زاده بودم درین  
وقت شبی پیکار کسی دست بر در مطبخ زد و بختیوت کنم گیت که درین وقت در میز و چون در بکشد امیر شیخ دیدم قدس سره از ترس  
بگریختم فرمود که ز جبین می باید پس فرمودیم شبی ترک خود آمدن باید که مرا خبر کنی و شیخ رفت و من منتظر بودم **شعر** چنانچه خبر کردم فرمود  
بودم ناگاه یکی دست بر در زد و بکشد امیر آن ترک بود که شیخ فرمود بر فتم که شیخ خبر کنم شیخ دیدم بر در ایستاده خبر کردم فرمود شیخ  
در همان خانه بزرگ مشهور بود بجام خاشع نهادم انگاه فرمود آن ترک را بجان بخورند و آن که بزرگ بود با شیخ قدس سره نشست  
و من و نوکرش بر در ایستادیم پس شیخ اشارت فرمود و آن دستیار که چیزی در انجا بسته ام یا ریاوردم چشمتی در انجا  
بسته بود با کسی نه پوشانیده او در حال سوار شد و برفت و بعد از آنکه حضرت امیر جوان شده بود شیخ قدس سره فرمود امیر  
جوان بودی القصر چون باز مرد و لشکر بحوالی زنجان رسیدند باز خوب در توج آمد و پنهان بقصد جان میگردید کشیدند و آن  
شرذمه قلیل از پیم جان می کشیدند **شعر** و ما الاسد الضرع غام الا فریبه اذ الم یطیل ایامه و الا فساد  
و در وقت باس که گاریا پس رسید یکی پیش امیر جوان آمد که غم مخور که شیخ را دیدیم بفرست آمده است و بدایت پیر احمد برقی  
معدنای از هزاره فرود آمد گفت در وقت جنگ خوب بر ساق شدت تمام شیخ را دیدم قدس سره که بیامد و شتی خاک برداشت  
و در حب مواخت و ماریت اذ ریت و لکرت الله رخی در روی لشکر قرمشی و ایرنجین باشد کرد و رجواست و بر روی ایشان  
کرد ملت و لکرا افشان **شعر** تطل المنا یا فی پیونک شرعا اذ القع من بین العیا که ثار  
از سر این شارت و قوت قلب بر قلب ایشان بر نند و باد ان یضرکم الله فلا غالب لکم خاک نه میت بر جت ایشان  
باشد و قرمشی با مجموع امیران و گروه دیگران کشته شدند **شعر** شهبازی پس بود این لشکر جوار را  
صفندی باید چنین هنگام حضرت کار را و چون زلزله اشوب از ملکت ساکن روزی در محای خبر و افق که از ولایت او پلا  
سوار و چند قطره کردند و آب قمر و بوز دیدند که لشکر قرمشی و ایرنجین آن سوار شکست که برین اسب قمر و دو سوار لطیف  
پوشید و نیزه در دست یکی دیگر برین اسب که دمار از ایشان بر آورند مولانا شمس الدین اقبونی روایت کرد از مولانا محمد  
خرقانی که با خواجه افضل سراوی در خدمت بودم دو سوار سلاح پوشش بایند و خواستند که از خدمت جو روز بپشتانند خواجه افضل  
بانگی برایشان زد و هر دو از خود بر افتد و بیفتادند چون با خود آمدند گفتند این کس بود که با شیخ قدس سره در جنگ قرمشی بودند

در دست و بایش افتاد و پیر عوض خرقانی روایت کرد از فقه محمد سنقری که در خدمت شیخ قدس سره دردم بودیم بجا آمد  
جو قی سواران بیامدند چون نظر بشیخ کردند بیاده شدند و در پای مبارکش می غلطیدند و با یکدیگر گفتند که این شیخ است  
که در جنگ قرمشی و ایرنجین جو با نر اسوار کردند و لشکر ایرنجین را شکست **شعر** اندران لشکر که باشد حضرت قدس  
آیت نصر من الله از عین و از پیار و انگ او را ضربت سیلی رسد از دست او کرد اندر پای خوارس در دو عالم خاک  
**حکایت** ادام اندر که گفت امیر علی بادشاه که خال بادشاه ابو سعید طالب شاه بود در ولایت ایرات حاجت  
طالبان ذا کران گرم رودیکه بر ذکر مداومت می نمودند اتفاقا می آورد و بیضیت مرید و معتقد شده و ارادتش از میان تنجده  
در میان متصوف کشید بعد از آن چون بجهت شیخ قدس سره رسید توبه کرد و تلقین بستند و در زی متصوف آمد و در  
کسوت امیران درویشی کردی و بر روز در امارت طریقه عدالت سپری و شب در تقوف و وظیفه ذکر و عبادت بجای آوردی  
در روز حکم روی کردی در شب عطا عت خدا می کردی و مدتی برآمد تا بوقتی که شیخ قدس سره بفریخت مجاز بفر  
جفا تو بدید که کندان سپید که خیل خاز و چشم بادشاه امیر علی بود شب نزول فرمود اتفاقا همان شب علی پادشاه از جانب  
سلطانیه رسید که بادشاه ابو سعید ویرانام زد و لشکر کشی فرموده بود که لشکر جمع کند که دفع دمشق خواهد کرد که مطلق دستش بادشاه  
ابو سعید را قید مطلق بی تضرعی در ملک بر نهاده بود چون حضرت شیخ رسید و وظیفه زیارت دریافت شیخ قدس سره  
فرمود که تشویش مکن که مدت ایشان بسر آمد و تا ترا بسلطانیه رفتن سلطان مستقل و احوال تبدیل شده باشد و اکنون زمان  
دوران شاست لیکن می باید که وظیفه اضاف و انتصاف و عدالت و رحمت بنیست با طوایف خلقی مری باشد و شالان  
نکنند که ایشان کردند و بادشاه ابو سعید نیز هم بدین سان سخن نصایح برسان **شعر**  
این آینه جهان محمد نیک و بدی اندر نظر جهان مصور دارد و چون علی پادشاه بسلطانیه رسید احوال دمشق خواجه  
قبل انجا میده بود و بادشاه ابو سعید را استقلال در ملک پد اشده علی پادشاه را احوال رتبت لمارت مستغنی و در حکومت  
مستولی شد و چون بروفق دینوی و فرمان رویی کران بار شد که ترا زوی عبادتش خفت یافت و بزستان بقرا باغ اران  
رفت و بهار که بر اجوت در مرغزار و یلیق بناخت اردیبل نزول کردند شیخ قدس سره با ادام اسب برکت اشارت کرد که  
بدین بادشاه ابو سعیدی باید رفتن برو و علی پادشاه را وسیله ساز و بادشاه را بدین دامت برکت فرمود بر فتم و بجای  
علی پادشاه رفتم او را دیدیم بوزت و در روز مسرور و بوزت دنیا معزور کشته **شعر** در سر ز غرور کرده بادی خلعت  
بیاد داد و دور و ز کدشت که مادر جنب جاده او جاده زده بودیم و انتظار می نمودیم و او از سر غفلت با ما می پرداخت تا روز دوم  
که از پیرون در سبزه زار نهشته بود باینتر پیش او رفتم و تبرک شیخ قدس سره در میان آوردیم او باینتر ناخن تراشید و کشت بر میدا  
و از سر تخیر میخورد و عوارت و اهنرازی که همیشه از موظف بودی خود ملک در آن مجلس درویش نامی که او را هر روز می کشید یعنی  
خود بر پشته یا مدوی ادب بنیشت علی پادشاه بوی مشغول شد و بادی مضاحکی نمود ما گفتیم امیر را وسیله می باید شدن



تا ما بادشاه ابو سعید را بهینم و سپاسم علی بادشاه بجای شیخ علی بر سر پای اشارت کرد که ما را بحضور بادشاه  
ابو سعید برد شیخ علی ما را از دیک سایه بان بادشاه برد و از آنجا رفت و ما را بکشد داشت مادر زیر سایه بان بادشاه بنشینیم  
اتفاقا جنابک عادت اهل اردو باشد ارس توقایا سایشی مردم میکرد که از او خام مردم در کند و درین یاسایشی جوی بر یکی  
الطایبان زد و چون میخواست که در سایه بان آید بایش بطناب درآمد و بروی اندر افتاد و قبله کلاهش بر طناب دیگر آمد و بگفت  
جوب از دست بیداخت و نیز پسید دیگر پیرسون صوفیان نتوانست که دید **مصرع** کلاه باشد گنجانه از پیم سرست  
انجا بهر به الدین یعقوب مسخره که جوانی بود مقرب بادشاه بیامد و از برای توق و اعتقاد ما را پیش بادشاه ابو سعید برد  
و بادشاه بوظیفه بادشاهانه میرش قیام نمود شیخ قدس سره سلام و خدمت فرستاد چون از آنجا پیرون آمدیم علی بادشاه  
دیدیم که شلان اردو در پیش نهاده و کشت آب که در غایت رشتی و سپاسی بود بشره تمام میخورد و حال آنکه تبرک شیخ که آورده  
بودیم میخورد و چون از آنجا بخدمت شیخ قدس سره آمدیم تمامت قضیه گاهی عرض کردیم شیخ قدس سره فرمود سهلت انگس که  
این خبر بام تواند فرمود و **شعر** فرود آرم سر انجام این خسر از بام در کون کرد این بازی ایام  
بس من در آن دور و در علی پادشاه خدمت شیخ آمد شیخ آنچه وظیفه ضایع چسبده بود فرمود و سجاده و طایفه دستارچه بوی او  
و درین سجاده دادن اشارت ملک دادن بود و بوی گنت باید که خود را از غیاث الدین وزیر رشیدی نگاه داری که ترا خواهی  
از جای دیگر نزد پادشاه از وی و علی بادشاه چون بار دور رفت پیش غیاث الدین وزیر رفت و از سر غرض و نصب دولت  
بفیت آغاز کرد که شیخ گنت بمن از وزیر بر جاذب باش که قصد تو دارد و او هنوز یهودیت غیاث الدین وزیر چون این  
بشنید گنت شیخ صاحب دل و ولی است هر چه او بگوید جان باشد و بروی اغراض نتوان کرد **شعر**  
داوری بادل نشاید کرد و از آنک است او شامنه فرمان رواه بس علی بادشاه آن سجاده و طایفه دستارچه در میان  
آورد که شیخ با من این انعام کرده است و غیاث الدین وزیر داد و زیر آراستد و بیوپسید و بر سر نهاد و گنت این  
دولت و ملک است که شیخ با اشارت بتوداده است تو نتوانستی که دگشتن و روزی من بود و روزی تو نبود **شعر**  
هر سری لایق این افسر دولت نبوده هر کسی راه بهمان سعادت نبرد اما چون غیاث الدین وزیر را این سخن علی بادشاه  
و تو هم کیدی او در خاطر ممکن شد فکر کرد که نداد که از وی ضرری رسد فرصت غیث شمر و بیادش ابو سعید گنت که  
از طرف خراسان خروج یا غیت و دفع وضع ایشان واجب رجوع امیر جوان میرش متصدی این شغل خطیر می بود اکنون  
نیز مثل او کسی باید که بمقامت ایشان قیام نماید و مخالفه ایشان را شاید و آنکس ام و ز علی بادشاه است که از رشک و تر  
کسی نیست این سخن ملام مزاج بادشاه ابو سعید آمد حکم فرمود که علی بادشاه را می باید رفتن بخراسان و دفع آنکسان  
که خروج کرده اند که دن علی بادشاه ازین معنی متغیر شد غیاث الدین وزیر گنت فکر می کن و روانه شو که چون یک دور از  
غیت نمای و قدری راه پیموده باشی کسی در طلب مراجعت فرستاده شود هم خاطر فرمان پادشاه رعایت کرده باشی

و هم مطلوب مراجعت حاصل کرد و علی بادشاه طوعا و کره روانه شد و ما بسلطانیه رفت و تری ایلمی مراجعت در دماغ مرقم لکن مرقم  
ایلمی متعاقب می رسید که می باید که در رفتن استیصال بر حضرت نمای و تعجیل کنی علی بادشاه را این معنی بر خاطر خوش  
نیامد و از سر غضب عنان از صوب فرمان پیچید و روی از مطاعت بگردانید و از آنجا روی بایرات آورد و امارت از دست  
رفته مدتی آنجا بسر می برد **شعر** از دامنش باد نخوت دور شد و ز امارت غلبه و میخورشید  
بس با خود فکری کردیم که چون با بادشاه ابو سعید نسبت قریب دارد و واسطه ذات الدین خالی از مهربانی خالی نباشد و نمیدانست  
که لیس لایق را که کنن اعتذار در کردن پیش بادشاه ابو سعید آید تا ویران بخشد و از جوام او در گذرد و مساوی او در گذراند  
برخواست و غریت اردو ساخت و در آن زمان اردو با وجان بود چون برادر او جان سپید باز بخدمت فرمان رسید که باز کرد  
بدر آیرات بیورت خورود و آنجا باشد باز کشت و بایرات رفت و دیگر روی اردوی بادشاه ابو سعید دید و بهر ای آنک  
بواسطه غرور نزدیک این بادشاه دنیا دست بروی اعتقاد آن بادشاه عقی نهاده بود **شعر**  
ای ساکور روز دولت بودست رونق منکانه او بر گشت **حکایت** ادام الله برکت گنت که از جمله شاهین حکایات  
که شمس الدین کاسر که اردوی که معروف بود بشهر در کمال معامله عالی رتبت بلند داشت و خود را در کمال غایت می بنداشت و غرض  
در دماغ خیر خود آورد از سر غلوای حال و غلیان صفای اسپتقلال سودای آن کرد که کمال مرتبه پیش قدس سره در یابد و بداند  
اتفاقا در خلوت از حق تعالی درخواست که کمال مراتب شیخ قدس سره به یاری حق تعالی چیزی بروی ظاهر و منکشف گردانید که او بی  
اختیار و بی خود خود از خلوت بیرون انداخت و بی خود شد و پراهمان از حال خود رفته بخدمت شیخ قدس سره آورد و نزد خود  
تظبر کرد و نور ولایت داشت فرمود بالا بکوره اجیزی در میخواست که قدر تو نیست و زیاده از قدرت **شعر**  
بشکست شوخ بین که کند از روی آنک بر آشیان قاف ز غنای سبق برده فرمود که این سوال تو یکی از مبدیان ابوالقاسم حیدر رحمه الله  
از خود خواست و در خلوت خود با خلوت ساخته شد و فضل حق تعالی بود که خلوت ترا در کشاده بود که خود را توانستی بیرون انداختن  
و الا سوخته می شدی اما می باید که بر چنین جرات اقدام تمامی قدم کپتانی از مقام خود در نیل ای اما چون نخوت در دماغ می گنت بود  
ازین اضطراب اعجاب ساکن نمی بود تا اتفاقا نوبتی در زاده کن سماعی بود و در میان سماع چون آتش و جدان در اعصاب اعجاب  
او افروخت آغاز کرد **شعر** نوبتی گنت فروشان در کدشت نوفر و شایم نوبت آن مات درین گنت اشارت  
بشیخ قدس سره کرد شیخ چون این شنید تا زیاده غیرت بچنانید و بر شمت شمه از غیرت فرمود و گنت آری منی ماکند فرو شایم و تو نوفر  
اگر در زیر کند خاکت بملکت ز سام خیر **شعر** بر آتش سودا بس ز آبی و آنکه نان باد بر دشت بر خاک گنت  
نظم راقتنا از وی قطع فرمود و اتفاقات تفرق حال وی می نمود و خل و واق از وی باز گرفت بعد از آن شمه کاخایرفی الطلالت بهایم  
فی الغلوات کرد مردم بیکت و بر مردم تنوع میگشت و سراب غرور شراب طوری بنداشت و وقایع خود عرضه میداشت بر کسان  
که ازین مشرب خشک لب بودند و ازین شراب غیر از سراب ندیده بودند و از انقباض شیخ قدس سره خود را از جل غوامض حالی



تصور شود شیخ که در عاقبت حالش بآلی کشید و فرجام آتشی بنوالی سپید که توان گفتن و آنجی بر خود بلفظ خود میگفت این  
ضعیف می شنید نتوان نوشتن و از بدی حال دار خلیع الله از بکار نالایق مشغول می شد و در آن هنگام می بود **شعر**  
لست ادري يا الذي قد خل لي اي شئ كان في سبي عاقبت باجی از صاحبان قدیم خود که شارب انحر بودند صحبت تازه  
کرد و با ایشان احتلاط میکرد تا روزی در دکان صدای با صدیکر شسته بودند و ایشان بزم شراب نهاده و شمع در میان ایشان بود  
اگر چه دست بدهج ایشان نمیکرد اما بقدح و منخ ایشان مشغول نمی شد بیک بزمیت ساز و نقل و غذای ایشان مشغول می بود و بر کوره  
آتش صدای ترتیب کبابی از برای ایشان میکرد و ایشان در جهان غلبتی متغی که ناکا و شک نظر کرد شیخ را دید قدس سره که از آن  
کوره آتش پرور آمد و بطولت خدمت صاحبی کشید شمع چون آن بدید حال بوی بگردید و بیفتاد و بی خود شد **شعر**  
شربت او که بر دل کوه سپید جگر سنگ ز تاب اثرش آب شود و بجالی رسید که جرم کردند که مرد و از انجاش  
برداشتند و بجانه بردند و شبانه روز بهمان باند و جازم شدند که او نماند و بجزرت شیخ قدس سره رفتند و گفتند که شمع و فانیات  
شیخ قدس سره فرمود که نه غم دست لیکن هر کس که جان کار کند چنین از کار رود و جاعنی صلیا اورا از شیخ درخواست کردند شمع  
عفو فرمود همان دم خلاص یافت و با خود آمد و با خود افتاد که کارش سخت افتاد و شب جوانش بدان انجاشید که خلعت حالش  
سبیه روزی کشید **شعر** بر آتش بد بخت خود جو کشید پیر این سوز مایم خود بوشید در کار خود اندیشه کرد  
و تشویش خورد و عذمت مرحوم سید خواجه محی الدین رحمت الله علیه رسید که قره العین اولیا و محبوب القلوب استیاد و از وی طلب  
شعاعت کرد و بجزرت شیخ قدس سره آورد و چون خواجه محی الدین رحمت الله علیه فرزند بزرگ و قبول قلوب بود شیخ شعاعت قبول  
فرمود و از جوامیم شمع که داشت و فرمود می باید که شمع سه سال متوالی ببلور بزمین نهجید و نیاساید و روزی نکشاید تا سبب قبول و  
شم چون این معنی بشنید این را غنیمت بارده شمرد و چون مرقاض ریاضت کشیده بود این مقدار بروی بر اندک و آسان بود  
**شعر** در عید رضای دوست قربان کشتن و عزیز و کار بر آسانست پس شیخ قدس سره فرمود  
که امید بجزرت حق تعالی دارم که کسی توبه و تلقین از من یافته باشد شیطان او را غارت نتواند کرد اگر بکشد آخر الام باز آید و روی  
خبر لطیف استیم آرد لیکن چون حق شمع اولاً غیرت کار کرد آمد بود آخر انبیا باغ آرد آن در کار خانه کاسه کی خود دریناکی بود که  
خاک از انجا برای کاسه ساختن بر میداشت آن معاک فرورخت و در زیر آن مملاک شد و چنانکه شیخ قدس سره فرموده بود  
که زیر کنده خاک مملاک کم ظاهر شد **شعر** هر که آب حیوة وصل سازی کند در میان خاک خوار بیا بخون باز کند  
و آنک پایالای سر خواند نهاد از چنودی زیر پای صدمه ناکه سر اندازی کند **حکایت** پیر و عوفی تره کاریشکنی گشت  
در حضرت شیخ قدس سره در کشتن سنی بودیم و محمد صدیقان و محمد مبارکان و عمر خلوق و جمعی غلبه حاضر بودند و قوالان جیزی میگفتند  
و شیخ قدس سره سماع بود محمد صدیقان را و پیش آمد شیخ از سماع باز اسپنداد و از میدان پرورن رفت در حال آواز  
نی منقطع شد و جند آنک نفس فرو میکرد آوازش بر نمی آمد و سماع مطلق شد و قوالان از کار بیفتادند و ساعتی درین برآمد مجموع

در شیخ نظر میکردند و شیخ بر قدم غیرت اسپنداده بود لیکن چون شیخ را قدس سره همت در بی آن وقت در حالت ذوق  
بود بقوالان اشارت کرد تا چیزی گویند باز آواز شان برآمد و چیزی گفتن آغاز کردند **شعر** ساز این برده و بلند صبا بید است  
که بچیز مخالف بر می کشد **حکایت** پیر احمد بر تنی گشت که در دیه بر تنی صالح نام توبه کاری بود که بعضی جویند  
که از جمله غیرت زدگان شیخ قدس سره بود اعتقاد است و همت اعتقاد در شیخ قدس سره اظهار کرد **مصراع**  
ز دره بر تو غور کشیدی حبت اتقا عورتی عزیز نام دختر احمد خلخالی در عقد جلاله خود بنا که آورده چون صالح بوقت زفاف  
در جامه خواب دست بوی نهاد و او را دریافت حیرتی بوی خود آمد و ازین منزجر شد و این سخن از پرده اخلافاش انجاشید  
صالح صفت شوا تر این حالت می دید و هم روز با مردم این میگفت تا حال بدان انجاشید و داستان بدستانی سپید  
که پدر دختر احمد خلخالی دختر را در میان دیه آورد و بر جاعت عرض کرد که این کس مردست یا زن میگفتند او زنست و پیر صالح  
اورا در جامه خواب مرد می یافت **شعر** چون در ره اعتقاد مردی زن بود نام مردی او بدو زنی مرد نمود  
و مدت سه سال برین حال بگذشت که همیشه این مناظره پیر صالح و احمد خلخالی و عرض دختر بر جاعت مستری بود و این سخن سخت شربت  
می یافت عاقبت پیر نورالدین توبه کاری بود پیر صالح گفت که این که در کار و اشکال در حال تو از شیخ قدس سره شده است که اعتقاد  
بعضی جویند زنی آورده و با شیخ و بن اعتقاد کرده ترا بجزرت شیخ باید رفتن پیر صالح بجزرت شیخ قدس سره رسید و پیر  
در قدم مبارک شیخ نادبی آنک ادجیزی گوید در حال شیخ فرمود اگر از برای رخ بودی که بر تو برده ام در حالت میکداشتم چنانکه  
از دنیا میگذشتی و نظر محرم فرمود که پیر صالح را کار و صلاح آمد و چون مراجعت کرد دیگر آن حال ندید و عزیزه را زن دید و اما  
**شعر** چون زنا مردی بر دی گشت باز گشت کار از جمله سامانش ساز آن نهان زنا دکی را دور کرد  
اشکارا زن زن آمد مرد **حکایت** مولانا محی الدین گفت ابرهیم حیان مردی بود نیت کرد که صد دیار از برای  
شیخ قدس سره ببرد گرفت و در کیم کرد زرش بجاه دیار از انجا بر گرفت در حال که بر گرفت پستش خشک شد و راست  
باستاد و در آغاز کرد و او فریاد میداشت و هیچ تدبیر و معالجه سود نداشت تا بجزرت شیخ قدس سره آمدند و احوال باز گفتند  
شیخ بچشید و پستش خوش شد و او بیار امید و درش ساکن شد **شعر** راست بشنو تا بگریستی بدان سان دست  
دست تا پیش بدین سان راست کرد از دست برد **حکایت** مولانا شمس الدین اقیونی روایت کرد از مولانا حاجی قفا  
اقیونی که او گفت ملک الغلامه آردمان را مدت مدید ضعیفی بود و صاحب فواش گشته مولانا نصیر الدین شیرازی رحمه الله گفت مرا  
باری بزیستاد بعبادت پیر محمد آردمان چون بخدش رسیدم و بر شش کردم از بستر عاده زمانی در من مگریت و بگریست  
بعد از آن گشت حافظی پنی که شیخ قدس سره مرا بچ حال اینچنین بر بال شکسته است و در خانه انداخته **شعر**  
منی ضعیف شدم از غیب سولت باز شکسته بال و پرواز باز مانده از پرواز اسپندار کردم که احوال چون بود گفت روزی  
در خود اندیشه کردم که مدت مدید بطلویل کشید که بخدمت شیخ قدس سره تردد می نمایم و هر سال دو نوبت می آمیم اکنون مسن



و ضعیف گشت و جاه و منصب یافت و مرید و مراد زیادت شد من بعد باستیلا و تبریت و ارشاد مریدان مشغول شوم  
و بعد مدت شیخ کتر ایم و روم چون این اندیشه کردم و این غیبت در دل آوردم در همان شب شیخ قدس سره غیرت کرد و عیال  
باطن کرد و ابود از من بپشتند و بجای در پیش آمد و از آن حال محجوب شدم **قصیده** **عبدالله** مراد ساز بود  
صبر غیرت و از من ربوده و از جان غیرتی چنین زخمی عارض شد و حال آنکه قریب صد فرار مرید داشت و خلفا و بسیار و میبج  
روزی نبود که از اطراف مریدان جذین نعمت نیامورند و تقرب نکردند و چون غیرت موثر شد و مریدان و خلفا معوض شدند  
و در موضعی اعراض آمدند و قدم از ترود کوتاه کردند تا غایتی که مدت دو ماه است که شیخ غیرت نموده است هیچکس از مریدان  
و خلفا در عیادت من نگشوده اند و یک سبب یاد و متقال قدس پیش من میاورده اند و مراد شیخ اینچنین ساخته و در خانه انداخته است  
بس معلوم کردم که آن همه شیخ بوده است و من میبج **قصیده** **عبدالله** مراد ساز بود  
ز سر گشتم جو از وی سر کشیدم و آنی حافظ امانت یاد کرد با مولانا ناصر الدین بکوی که اگر شیخ بر زمین غیرت باشد و این رنج من  
درین ثابت باشد و محض شود ز نهاد که بخودت شیخ رود و از محب من اصاف دهد و مراد شیخ در خواب که کار دنیا سهل  
از خودت عقی می ترسم **قصیده** **عبدالله** مراد ساز بود  
عرق ام گوی کرین سیلاب محنت جان برم جان به باشد ترک جان گفتم اگر ایمان برم  
مولانا شمس الدین گفت که باین عبارت روایت حافظ من نیز از پیر محمد آمان شنیدم در وقتی که شیخ قدس سره عالم آفت  
خواهید بود و او بعد مدت شیخ صدر الدین ادام برکت رسید و در حالت مراجعت پیش این ضعیف نزول کرده و بمن  
این ضعیف میکرد که ترا بعد مدت ادام برکت می باید رفتن و توبه و تلبیث کردن و زیاده بر روایت حافظ گفت چون مدت ضعیف  
زیاده شد و کلی مردم روی گردان شدند در آن ضعیفی و نجفی ششی از شهاب شیخ را قدس سره با شیخ صدر الدین داشت برکت  
در آنچه دیدیم و شیخ هیچ نوع القات نمی فرمود من در قدم ادام برکت می افتادم که در حضرت شیخ شفیع من شوالام الله  
برکت شفاعت می کرد و شیخ قدس سره بوی بخشید و عفو می فرمود من از شادی نوره می زدم و از آن حالت باز می آمدم بعد از آن  
روایت صحبت تمام و مریدی که از من روی گردان بودند از مریدان و خلفا ترود می نمودند و باز صحبت زیادت شد **قصیده** **عبدالله** مراد ساز بود  
کأن المایا جاریات یا مره اذ اختلفت ارامه و شامه سجال المایا فی بیده و فیها شایب غیث تسهل به اطله  
**حکایت** مولانا شمس الدین گفت استماع دارم از کدخدای مقبول الدرایه اقیون که شرف صحبت شیخ قدس سره  
در یافته بودند که در زمان حواجه کریم الدین اقیون را با فرزند شمس الدین بشیر اقیون نزاعی بود و در آن نزاع نجم الدین نامی از فرزند  
شمس الدین بقتل آمد و فرزند آن حواجه کریم الدین هم جلای وطن کردند و باین خود بعد مدت شیخ قدس سره در فتنه و فتنه آنجا متوطن  
شدند و فرزند شمس الدین بشیر دست در خان و بان ایشان نهادند و کله و زمه ایشان مجموع تاراج بردند تا غایتی که دیوار خانهای  
ایشان منهدم کردند و اندین بعد از مدتی شیخ قدس سره در عبور که بکرستان میرفت در دید اقیون ترول فرمود تا میان ایشان  
اصلاحی فرماید و مصالحه کند چون قوم شمس الدین بشیر را طلب کرد و شفاعت کرد که دیگر جوانی فرزند کریم الدین مکنند و بایشان صلح کنند

تا من قاصدی باردیلم فرستم و ایشان را خواهم تا بوطن خود آیم و فرزند شمس الدین بشیر گفتند بجاوب شیخ که عورات که وارث  
مقتول اند میباشند و میگویند که از ایشان جدی بکشم شفاعت شیخ قبول نکنم شیخ قدس سره غیرت فرمود و دست مبارک  
بجاسن فرو آورد و گفت این همه خانهای ایشان خواب و منهدم عورات کردند چون از ما می شنوید طایفه دیگر بایند و بشما بشنوند  
و خانه که شما خواب کرده اید امید است که خدا آبادان کند این بگفت و برفت بجانب کرستان چون فرزند آن کریم الدین در  
اردیلم این خبر بشنیدند که ایشان شفاعت شیخ نشنیده اند شیخ غیرت فرمود امید واری تمام بصلاح حال خود و بپشتند  
و برخاستند و باز دور رفتند و باندگی وقت بایزند و نوکران امیر جو بازا ایلی آوردند و خانک بلفظ مبارک شیخ قدس سره زبده  
ایشان را طوعا و کرها صلح بدادش و اندین بعد از آن قوم منکوب شدند و خانهای ایشان همه خواب شد و خانهای فرزندان  
کریم الدین معورش شده و جدا شد که اول بود **قصیده** **عبدالله** مراد ساز بود  
**حکایت** پیر عبدالله پیر غزالدین گفت روزی جمعه شخصی پیش شیخ قدس سره آمد و خود را خستگ کرد آید  
و روی نقاب پوشانیده و شیخ قدس سره بمجد جامع میرفت آن شخص گفت چه حاجت باین مسجد رفتن یا تا بکعبه بروم  
و جمع آنجا بگذارم و آن شخص صاحب قدم بود چون شیخ قدس سره این سخن بشنید در غیرت رفت و گفت هر کس که قدم  
از دایره شریعت بیرون نهد قدس قلم کنم در ساعت آن قدم و معامله از وی برفت و باطل شد و دیگر حال قدم شد **قصیده** **عبدالله** مراد ساز بود  
بجنگ را باری خود درم غرار آید عجب ماصولت بازی کند از جنگ بولادش ادب چون آن شخص زین ازین باد پای عجب  
خود بینداخت و کینه از قد معامله خود بیدار داشت و آن قدم عدم کردید حال بروی بکردید باز شیخ قدس سره بوی طلب فرمود و بروی  
دری بگشود که شمه از معرفت بوی خود و او را معامله بدادند و بکار دیگر بپاشد **قصیده** **عبدالله** مراد ساز بود  
سودگی چندین هنگامه بازار ماه درم اداعتدال پستیم این مدار قطب دوش ثابت قدم باید درین پرکار ماه  
**حکایت** حاجی مقصود از مرحوم حاجی عجز و برزقانی روایت کرد که شیخ قدس سره روز آدینه از جامع آمد و در خلوت  
رفت و دستار نهاد و تحفیه در سر مبارک بست ناگاه حالی بر گشت و در آن وقت خود بود من دستار شیخ را دست میکردم  
و در نوبت اشارت کرد که پردن رخسار نکردم و بیرون رفتم حالتی بر من جان ظاهر شد که مجموع اعضا از فرق تا پای آگاه کرد  
و ببقا دم چون شیخ قدس سره از آن حال و حضور باز آمدم را بخواند و دست مبارک بر سر و پسته من زد و بایلد و فرمود حاجی  
آن بود که من نیز در خط بودم نه شما دست مبارک که بایلد بخود باز آمدم و خوش شدم **قصیده** **عبدالله** مراد ساز بود  
در معرض تجلی خون طور پان دارد و تاریزهای خاکی کی تاب و طاقت آرد **حکایت** پیر جلال الدین از مریدی گفت  
روزی آدینه در زادین پیر محمد آمان در آریه سماع بود و مجموع خلفای بزرگ مجبور مولانا غزالدین مراغی و خواجا فضل سراوی و پیر  
بابای مراغی و مولانا شمس الدین پرنقی اردبیلی و پیر محمد اردوی حاضر بودند پیر اسحق باقلانی برخاست و در سماع رفت  
شیخ قدس سره از غیرت از میدان سماع بیرون رفت و در خلوت خود رفت علی الفور پیر اسحق ببقا دم و چون مرد خست



و از پشت بجهوگان طلق شد و از نطق بینا و **شعر** اندران خلق جو او کستانخی کرده جبهه طلق تا دیب خورد  
تمامت خلفا روی خلوت شیخ قدس سره نهادند و سر رفته شدند و چند انگ شفاعت کردند در محل قبولی افتاد و چون شیخان  
مبالغه کردند و سپر بر منته با پستاندند و شیخ اندک اندک شد پراسخی نیز از ان حالت قدسی و اندکی بخود آمد و اورا بیاوردند  
و در خلوت انداختند و خلفا شفاعت از سر با پستانده شیخ قدس سره سر آوردند و فرموده موالی و صوفیان میان موافق  
از انجبه با نمانت مانده است و می باید که با د ب و امانت باشد سماع است آن نیز پرورن بردن ازین دایره توان و غیرت  
می خورد در ان سان که هر که افتادند قریب باشد آدمی جبهه بیا د آمدند دل نازک شیخ ازین سوز و کیر و غیرت بر حجت  
کراید و انگاه سز مبارک بر آورد و خلفا را و خلق را بنشانند پس با الفاظ جان فرا فرمودن میان که شما من شفاعت میکنید اندرین  
خانه و جو کسی است که من نیز با او شفاعت میکنم و او فرمان من نیست **شعر** نیست در فرمان من آن تحت کیرس گاندین  
تحت گاه سلطنت فرمان روایی میکند بعد از ان اشارت فرمود که انکور یارند یک طبق انکور بیاوردند و در مدت پست روز که آنجا  
بودن کز از منبت دانه دانه انکور زیادت تر تا ول نفر موده بود درین ساعت پنج پنج دانه بیکار در دمان مبارک می نهادند چنانکه  
جوع آن انکور بخورد تا که اسحق در سخن آمد که از برای خدا شیخ فرمود آخو که از برای تو میخورم و بکار تو مشغولم چون ساقی بلند  
و اسحق خوشن رخاست و تجدید تو کرد **شعر** الا ان لیلی تیتی بدتھا و اکت خواصی بالمئی و المواعید  
لھا کل وقت فوق راسی غامه من الموت ترمی بالستھام القوا صید **حکایت** پیر جلال الدین از موی گشت  
نوبتی خواجہ افضل سر اوی رحمت الله علیه در نهاد خویش آورده بود که من نیز تلقین از شیخ زاهد قدس سره و حه آوردم و باید که  
بر با هم داند شیخ قدس سره بعد ازین مابین سوال دعوت کنیم و اندرین مدت سه سال تمام بگذشت که او بجهت شیخ  
نکشت و قدم قدم ازین صوب صواب باز گرفت پس حال و احوال بر و بر آشفت **شعر** روزگاری چون رو بگردانید  
روزگار کش بر و بشو رانید تا کار بجای رسید که طالبان روز از و بگردانیدند و التقاتی بوی میکردند حکامانش قتلان مطالب  
کردند المی کشش بر او و فرمودند بریشانی برایشان گشت پداتاقاتی که دعوت میکرد و طالبان را میخواند و بیکسرت التقات  
نکردی اتفاقا مولانا غزالدین مراغی و پیر بابای مراغی و پیر محمد آدمان رحمت الله علیه حضرت شیخ کردند چون سر او رسیدند  
عظیم اوز اشکوش حال دیدند و در روز آنجا توقف کردند و ماجرا داداشند سوس نداشت و آنجا در سزمیداشت از سر  
نیکداشت عاقبت مولانا غزالدین رحمت الله علیه کنت خواجہ افضل تا ترا معلوم باشد این سخن که من در فلان سال بکوت بودم ناگهان  
حالی بمن روی نمود نفس بمن متولی گشت و ره بر من برد بکنتم من نیز مریدی از مریدان شیخ زاهد قدس سره و حه مرا  
بکی حاجت چون بخود این قصه برستم چو دوی بر من پیداکشت و که عین آن ناگاه شیخ افتاد پس سره دیدم اندر آمد و بیست  
و غیرت دست من بگرفت و از پیتم انکشتی پروان کرد و باز پروان رفت از ان حال باز آمدم تحت در خود فرو ماندم که تا گوی  
چه باشد بامداد ان حال خویش و طالبان در فتور و فقرتی عظیم حال صورت نیز مهمل ماند و گاهم بپست شد طاهری مصلح نیز می

تمام در میان طالبان دیب و تر و دین برخواست بدست احوال خود اگر حجت قصد کردم که تا بار دیل روم مانعی مانع شد و از ان در  
ماندم تا دو کباره غریبت کردم تمشی هم نشد مدت شش ماه این فترت **شعر** چون قصه این قصه بطلوب کشید  
وان قصه این قصه بدین حال رسید عظیم خطا شدم و بنالیدم ششی بسیار آب از چشم بر رخسار باریدم و بدل باضاف باتنا  
واضاف بدل میدادم و میگفتم **شعر** خیالیت شغری منی تقصی عنایی و یکشف غنی الحین در ان تضرع و اضاف بدل دادم و حجاب  
رفتم شیخ را دیدم که خندان و طرمان از دم اندر آمد کنت مولانا جرات رسیدی و انکشتیم بگرفت و آن انکشتی در انکشت من کرد  
و پروان رفت بامداد ان طالبان باز بر کار آمدند بی توقف در مذاک غم کردم سوس شیخ قدس سره و رفتم بصورت نیز اضاف  
دادم تا دو کباره باز با سر و کار رفتم و کارهای من بکشد و برخیز و کاملی مکن و زود تر بر و ضیعم ز سر و پستی بشو **شعر**  
وقت فرصت شمرای دوست که این کج بدان چون شد از دست دگر بار نیاید بدست بعد از ان خواجہ افضل را بمرافقت خود بار دیل  
آوردند شیخ قطعاً بوی التقات میفرمود و جاعت خلفا بطرف شفاعت او الحاح کردند شیخ قدس سره با خلفا حدت فرمود و کنت اگر  
مصاب دل را با موجد رجش باشد صاحب دل نباشد اگر شاربج بر صاحب دل حل کند چاره خود میرسد که اورنج دها را بیل کند  
و چون بخود رجور باشد باید که دیگر ریخ از بردارد اما با فضل بگوید که تا او را با من جیت انگاه خلفا را صاحب فرودمانند و خواجہ افضل  
کنت بگویم شیخ فرمود تا آنکه بگوی خواجہ افضل گفت چیزی چند بگفت شیخ فرمود دیگر کنت از ان خلوت بگویم انگاه خلوت  
رفتند خواجہ افضل آغاز کرد و کنت زنهار که من بخویش مغرور شدم و نفسم نیز راه زد کنت من نیز مرید شیخ زاهد قدس سره و حه  
**شعر** نفس من این سر کشی در خود گرفت نای بی معنی در راه بگرفت شیخ قدس سره فرمود افضل در ان زمان  
که شیخ زاهد قدس سره کنت دعوت حق که از حضرت عزت عزوجل بر رسول صلوات الله و سلامه علیه رسید از و سجای فن بیدم  
همچنین بمنده با رسید بود **شعر** هم اهل میراث التبی محمد و شمس خیر سادات و خیر حقا ائمه حق و الهی  
الی اللہی و ساسه اسلام و خیر ثباته اکنون فرمان حق تعالی در رسول علیه السلام و قامت اولیا مرشدان معنی را از فرزند صلی الدین  
طلب دارید که حکم اوست پس شیخ قدس سره فرمود افضل از من این زمان روی کرد و اندید یا از ان حکم خواجہ افضل فرمودند و در  
پای شیخ افتاد و جان طالبان افغان بر آمد بعد از ان فرمود افضل را که پیر از فعل بد نفس نر بخت اما اگر کسی بانفس یکی شود او را  
با و باز گذارند تا پید حالی بدین حالش گذر خواجہ افضل از نو تو بگرد و تلقینش بداد و سرشته نگار او بدست او داد **شعر**  
باز عنان دلش سوس غایت کشید بر شب و بخور او صبح سعادت دیدم که شیخ فرمود افضل اگر نبود از کشته شیخ زاهد  
و الا غایت خشک میکردم که عبرت عالمی کشتی اما برو که از بند چستی چون خواجہ افضل پروان آمد طالبان او پیش و سوار  
دست و پامید اند و مدت هفت روز در اردیل اقامت کرد بعد از ان سوس سر او روانه شد چون سر او رسید تا امت طالبان  
بگریه و زاری بر پیش او باز آمدند و در پای او می افتادند و توبه میکردند و عذر رفتهای خواستند خواجہ افضل کنت شمار انیت  
جومی اندرین کار بکجه قامت مراست جوم درین کار که چون من با سلطان یافعی بودم و در دیوار پامن بمان بود اما چون اینا



ایل ششم هم بامن ایل شدند **شعر** نفس من بر روی دولت بشت کرد زان قضا از دست غم بر روی خورد  
باز چون نو دولت من رو نمود آن کهن در ما بدیم بر کشود **حکایت** پیر همین الدین از ملک سعود روایت کرد که او  
گفت از حاجی عیون رحمة الله شنیدم که در وقتی که شیخ قدس سره بسفر حجاز میرفت از حرات آفتاب در داغ مبارکش خشکی اثر  
کرد فرمود که از مرغ بوی بسیار تابش بدیاد من بید و غمسم را ترتیبی شود مرغ بخورم و بوی خوشش با ختم و بجز مبارک  
شیخ بدم ازان بوی بدیاد مبارکش پسید گفتم شیخ ازان قدری تناول فرمای شیخ التفات فرمود و من بیاغوی مردم  
ناگاه زبانه بسته شد و سه روز لال شدم و هیچ مجال نظم نماند بعد ازان در حالت بسط فرمود عیون سخن بگوید باز زبانه گویا شد  
بس فرمود ترا گفتم سخن بوقت بگوید ادب نگاه دار من کلمات غامضه چون زبان از خوشی تن یک نقطه گوید بیشتر  
از زبانش صورتی در پیش آید **شعر حکایت** پیر جلال گوید که روزی شیخ قدس سره در قیص بود پیر نوامیر  
التجارتی آغاز کرد که چیزی بخواند شیخ قدس سره فرمود لال شود در حال لال شود و همان لال بودی آمد و میرفت و چیزی نمی توانست گفتن  
و مجال تنطق نه داشت تا روزی شیخ قدس سره اشارت فرمود که طلب الدین اختی را بگویند تا اسب ازین کند سوار شد نوامیر نیز در  
رکاب مبارک شیخ روان شد ناگاه شیخ فرمود نوامیر حال گفت یک و سخن در آمد فرمود چیزی بخوان نوامیر آغاز کرد و فلهوی بخواند  
**شعر** آنجی بر جان میرسد زان غمزه ناوک فشان آه اگر مرهم نکرد آن لب دلدار تو **حکایت**  
پیر عثمان سوزی گوید روزی شیخ قدس سره نشسته بود ایلی امیر دلا شاه در آمد و جماعت سجده را گرفت و در جمعی غلبه میداد شیخ  
قدس سره شفاعت فرمود ایلی قبول نکرد و نمی شنید یکی از خادمان شیخ ایلی گفت سخن شیخ بشنو که از برای تو فایده دهد  
ایلی ترکش دوی نظر کرد شیخ قدس سره از سر غیرت برخاست و ایلی گفت در وی ترکش نظر میکنی که او می بندد که ترانیز و امیر ترا  
نیز بقدر زمین فدا کرده اند و خلوت رفت علی الفور حاجا ایلی آگاه کرد و سر پای او آگاه گرفت و بیفاد و کلیمش نهادند و حضرت  
شیخ قدس سره بر دند و تضرع و زاری آغاز کرد و ندک چسبیده خط مبارک خوشش کرد ازان باز شیخ قدس سره خاطر مبارک خوشش  
کرد ایلی ایلی را آن آگاه فروخت و خوشش شد **شعر** چون ترش روی ازان سودای خام جابه کرده از خار خوشش  
صفا چشم آگاه کرده با چشم لطف رادع در شفاش کار کرد بازیش و نوکش در یک شربتش آگاه کرد **حکایت**  
پیر حسین بلایان گفت ای هم کز باغبانی بود ترکی ویرا گرفت که از او مقصد دینار قرضی میطلبد و او را میرنجاند و رحمت میداد  
و فریاد و درد حضرت شیخ قدس سره آوردند شیخ مراد غریب سراج را بفرستاد تا آن ترک را بحضرت شیخ آوردم و شیخ محبت  
و ماملت کن ترک شاعت فرمود ترک قبول نکرد و یک پستی دامن فرود داشت و گفت مقصد دینار من بده اگر حمایت میکنی شیخ فرمود  
هه بالا بکوب بر خیز و پیر و ترک برخاست و پیر و ترک رفت و بر استر نشست و بر رفت چون در حوالی کوه در پای پدید  
که مشهور بود و در من محمد رکن الدین ناگاه بوی موجی از استر فرو افتاد و شربت عظیم از دهان شد و طاقش نماند فریاد بر آورد و بر خاک  
می غلطید که مر استیخ زدم پیش شیخ برید بیاوردندش و او زمار میخواست باز شیخ قدس سره از سر لطف دست مبارکش شد

فرود گشتش خوش شد و ازان از در کی حال صحت یافت و شیخ طایفه بنفیدوی داد و او باغبان را بری کرد و برخواست و صحت برایش  
**شعر** از یکی جام دو شربت بدی آشامید که زبان خوشش صفای غرور آرد امید **حکایت** حسن بلایان  
گفت شیخ قدس سره مرا از بی تیر زوشتاد طلب ابرهیم داشتم من از ادبیل روانه شدم و تا با احمد آباد رسیدم روزی پادشاه  
برفتم خبشکی در من اثر کرد آقا توقفت کردم و کسی را بتمبر زوشتادم تا ابرهیم را بخوانند و من جلدان توقفت کردم که مولانا الدین  
مراغی رحمت الله از ادبیل متوجه مرگ شد و از انجا بادی بر اعرف رفتم چون از امرانده بار دپیل مراجعت کردم نزدیک ادبیل  
بفرستیدن حضرت شیخ قدس سره رسیدم که شیخ انجا حصا و غله میفرمود چون مراد دید صدمت فرمود که من ترا بتمبر زوشتادم  
بمراغی صدمه ارفتی و اشارت کرد بجای پیلیمان سرافاتی نام بگیرد و زوگد حاجی پیلیمان سوار دبی من کرد من پیلینی بر اسب  
زدم اسب از باز بس رفت من حالی از پادراقتادم و عظیم چسبیده و آرزو شدم و از انجا مالان و ناتوان خانه آمدم و سه راهه بخورد  
شدم و هیچ علاجی و تدبیری نمانده نمیداد روزی از سر عجز و اضطرار جلدان کردم که بیامدم و خود را بر دوش شیخ قدس سره بنیداشتم  
**شعر** مان این رایت کرد زنده زنده و لا با با اذاع الزمان کبابه و خواجیه محی الدین روح الله رحمت شیخ کرد اندیم  
شیخ قدس سره نماز ظهر بیرون آمد که بر او بیامدم و مراد دید در افتاده عصا بر دل من نهاد و گفت آن کارت بیدگم من بتمبر زوشتادم  
تو مرا عت روی و بر رفت بر او بیامدم و اتفاقا حوالی خیابان دیدم می بایستی فرستادن از برای پیر عبدالناگاه شیخ فرمود حسن را بیاورید تا  
این حوال خیابان بردارد و ببرد یکی طلب من آمد که شیخ ترا میخواند با وجود خبشکی و ضعف سه ماهه از سران بشارت پیچود از جای بر خیزم  
و بتمبر زوشتادم و آن حوالی خیابان پیش خورده زوید نهاده بود اشارت فرمود که می بالا بکوب این را بردارد و از برای عبدالناگاه بیاورد  
در ساعت باز کرد حالی بعد از ضعف و بی حال برداشتم و در حال خیانت یافتم و قوت که اسب من رسید و آن وقت  
زیادت بر خبشکی رفتم و باز آمدم و شیخ قدس سره هنوز در زوید منتظر نماز عصر نشسته بود چون نظر فرمود گفت بالا بکوبید  
که جان بر روی و در خود هیچ اثر رخمت و مضمی یافتم **شعر** از سر خاک دیش آب حیاتی بدم نوش دادی  
شفا من سپکین کردم **حکایت** روزی شیخ قدس سره از خانه پیرداشتم که یکی از اقارب شیخ بود بر اثر کجکوب  
میرفت که خارج خطه ادبیل است در عبور توکل ایلی را دید که یکی از مشاهیر ادبیل بود و بکاز هستی معروف و پستیای راجه  
فروش گرفته بود و حوال جزا و پستانده و از حوال او جز بر می نرید که بتجدد پستانده چون نظرش بشیخ در آمد آن جزا را  
باز در حوال رو پستیای کرد و آهسته بوسی گفت بر خیز و برو در عرضش آن بود که شیخ قدس سره صورت حال ندانند و شیخ نزدیک  
پسید توکل است بدست نهاده و بادبیل پستیای شیخ کرد شیخ را این معنی خوش آمد و در نظر قبول التفات آورد و بعد  
از ازان احوال توکل در ترقی می بود تا حال بگشتن بجای پسید که مثل امیر باشد و بعضی اوقات صاحب طبل و علم بود لیکن چون فرود  
تول بود گاه بودی که از سخن نامناسب در حق این طایفه از سر حاجت نفسی صادر شدی اما با از آسیب غیرت نمی پسید چون از شیخ  
سوال رفت که چون توکل با وجود کپستانی که میکند سلامت میماند شیخ فرمود آرا که دل قبول کند این باشد **شعر**



در حق قبول قلب این باب شد از ما سر و کج که قلب زند **حکایت** اتفاقاً روزی شیخ پیر خلیل را که از پیرانی بود که حضور ترک  
 شیخ زاهد را قدس پس روح دیده بود شفاعتی پیش توکل و پستاد توکل پیر خلیل گشت لایق آنی که آنست در زند پیر خلیل  
 ازین معنی کوفته خاطر شد و حضرت شیخ قدس سره سپید آن سخن توکل باز پنداشت شیخ فرمود که آتش او هم درو افتد  
 چون غیرت شیخ اندک بر کار آمد همان شب توکل بر کوشک خود بخت و شب تابستان بود در نیم شب بی آنکه آتش و یا شمع  
 آتش دلخاف او افتاد و لحافش سوخته شد و یک قواره بزرگ قریب بی از پوستین شب او که بالای لحاف بود سوخته شد چون از  
 خواب در آمد در همین شب خود را در میان زبان آتشی دید که آن روز زبان آورده بود سر بر باد نهاده و نفس خود را خلاص او را باده  
 حضرت شیخ قدس سره آمد و آن پوستین هم سوخته بود کشید و یک دست از آستین بر آورده و بدست دیگر آن سوخته در هم بچید  
 و شیخ قدس سره نمود و در پای مبارک شیخ افتاد شیخ فرمود توکل نیک نکرده می اندانی که در حق درویش نیک باید گفتن که اگر بد  
 گویند آن قول بد فعل ایشان باز کرد **حکایت** هر زبان گان زبانه افزودخت **حکایت** جو که خست وجود خویش بسوخت  
**حکایت** پیرم را که مردی گفت که پیر خلیل نودهی خلای را شیخ قدس سره اجازه توبه دادن داده بود و او مردم را  
 توبه میدادی آغاز کرد و میدان فرسخ میدادند و پنجهای زیاده میکشت و جان زبان کشیده نمی داشت احوال او در حضرت  
 شیخ قدس سره عرض کردند شیخ غیرت فرمود و گفت حله مویهای او از ابرو و مژه و ریش و سلت او تمام فروریزد  
 و او در جامه خواب افتاد اما در جامه خواب و در نشسته و نه بیدار و نه در خواب قرار داشتی و آرام هیچ گونه نی یافتی  
 و بر ابر داشتند و بخدمت شیخ قدس سره آوردند و تضرع کردند باز شیخ دست مبارک بر سر او فرود کرد و خوشش شد  
 و از آن اضطراب و قلق بیار امید اما مویهایش در نیامد و در آن حال سالی ماند و متوفی شد **حکایت**  
 فتوح مجرک فی سراجة الاذن و پیغم و صلک فی اصالة المني **حکایت** حاجی علی از پدر خود پیر نجیب بویست  
 کرد که نوبتی مولانا شمس الدین پرنقی رحمة الله با شیخ قدس سره در غنچه ممتلعه شد ناگاه و پیر امراض دماغی طاری شد و سر  
 بصع کشید و در دماغ غلغل آمد و از دیدن خانه ناآمد و تضرع و زاری آغاز کرد که از برای خدا میدانم که مرا این زحمت و غلغل دماغ  
 از غیرت شیخ رسیده است من بخواستم و بخدمت شیخ قدس سره رفتم و صورت حال بگفتم شیخ فرمود من تنها در زوایای نشین  
 برو و او را بیار یا مردم و او را برداشتم و بخدمت شیخ قدس سره میرفتم در راه که دوکان را دیدم که بلبل و کبک بازی مشغول بودند  
 از غایت اختلال دماغ دشنام بکف و دوکان میداد چون بخدمت شیخ قدس سره رسیدیم شیخ در زوایای قدیم نشسته بود  
 مولانا آمد و سر برهنه کرد و بپوش بردست مبارک شیخ داد و بشت **حکایت**  
 خبر که ناآویان بدوست گیری مار و آسپان بر زبان آوریدی من جو مالا یوان زره باز در خونم زانیر که در زوایای گیر  
 مولانا شمس الدین چون بشنید باز برخاست و بیامد و قدیم شیخ نهاد در حال آن مرض از وی زایل شد و صحت یافت باز  
 کردیم و در راه که دوکان را دیدیم چون این حال دشنام باز میگفتم استعداد و تعجب می نمود **حکایت**

فیطر وقت اللطف من خلق الشفا و یقظ وقت العین من قده الشفر **حکایت** ابرهیم بن اسمعیل مرقی از  
 ولایت اردبیل گشت از ادیب محمد قطب آبادی از ولایت اردبیل شنیدیم که او گشت نوبتی شیخ قدس سره را دید و نوشینی بود از  
 ناحیت اردبیل بدر مقصود حیات که پوسته حید باز میکردن در انجاس بود و چون باز مرقی با اهل اردو دای شیخ قدس سره بویست  
 جذ حید طپور کنی برو که مارت فرود او بعد از روزی او را بیاورد و زند برادر از کوشی نشاند و فریاد گنان که شیخ از برای خدا ماری در  
 حکم من پیدا شده است که هم سلاکت دارم و سر بار از ناگاه سر بر می آورد جانک در دماغ می آرد و باز فرو می برد شیخ از برای خدا  
 توبه کردم شیخ قدس سره گشت چون توبه کردی نشویش کن و دست مبارک بگریان او فرود کرد و شکم و پینه او را بدست بالید  
 و فرمود خداوند کند حال آن مرد برخاست و در خود چپاس کرد خوش شده بود و آن مار از اندرون او ناپیدا شده **حکایت**  
 چون زهر فشرش مولتی بر دل خلایک بود **حکایت** هم محمد لطفش شرفی جاز از تریاک آور **حکایت** مومن بیک گشت نوبتی  
 شیخ قدس سره را فرستاده بود بگر مرد برای انگور چون انگور می آوردم در راه دو جوان مرا فاقی من شدند در راه جانی شستم  
 یکی از آن انگور دانه بگرفت و بخورد و دیگری یک خوشه بخورد یکی را دخت و اخضر در انگشت پیداشت و آن دیگر از انگور که گشت  
 چون بخدمت شیخ قدس سره رسیدیم احوال گستاخی ایشان و بی اجازه دست کشیدن ایشان با انگور و زهر خوردن بزرگ گشتن  
 عرض کردم شیخ قدس سره از خازن قدس کلشگر بفرستاد و انگور بخورد که شکمش در دیگر در حال صحت یافت **حکایت**  
 اندرین ده مرد در است ادب باید بخویش **حکایت** زانک دارد ساقی این بزم جام از نوشش و نیش **حکایت** پیر بدر الدین سلطانیه  
 گشت در سلطانیه در جوار پیر احمد تاجری در شخصی حسن سراج نام بود که بر شیخ قدس سره شفاعت قوی داشت بعد از آن بدست  
 شیخ توبه کرد و آن عرق شاق هنوز در اندرون او ممتلعه بود و بزرگ و مفرجونی شد و از آن بازمی آمد تا عاقبت چار شد و در آن  
 چاری رویش بقا باز کردید و زبانش پسته شد **حکایت** باروی جان تقا نمودی بنفاق تا پستی تو کرد و رویش بقا  
 مدت شش ماه درین برآمد که لال و بد حال و رو بقا باز کردیده در بستر مرض بود و پینه و شکم در انداخته تا رویش بر هوا  
 و پیرا باشد نفوذ باقه بر حتم من شتر عقاب و نقت **حکایت** بایست و ناه بشت و روی پسند  
 بر گشته سر را که بود رویش بشت **حکایت** غذایش غیر آن نبود که باره پنبه بشت تر کرده بر لب او نهادند تا در دمان او ترشح  
 کردی تا روزی بعد از شش ماه در زوایای پیر احمد تاجری رحمة الله من و او هر دو مراقب نشسته بودیم حضرت شیخ را دیدیم قدس  
 که باید بر خود بلز بدم و از آن حال باز آمدیم دیدیم که پیر احمد نیز از آن حال باز آمده و گفت شیخ را دیدیم که آمده بود درین سخن  
 بودیم زن حسن نهاد و گفت از برای خود خدا روی حسن باز عبادت طبعی خود باز کردید و زبانش کوباشد و کثاده و شمار می طلب  
 تعجب کردیم و برخوایستیم و پیش حسن رفتم دیدیم رویش عبادت طبعی باز کردیده و کوباشد و نشسته گفتم چه حالت حالت  
 چه بود گفت شیخ را دیدیم قدس سره که حین ساعت بیامد و روی مرا باز کرد و لید و گفت تلقین که ما داده باشیم ضایع نخواهد  
 شد و فرمود ایمان بیار که وقت وفات است ایمان بیاوردم و آخر وقت من است پس بخوان من گفتم تو خوشی ترا جیت گشت



شیخ جنین فرمود که آخرت پس بخوان آغاز کردم بسم الله الرحمن الرحيم والقرآن حکیم علی التور  
تسلیم شد و از سر ایمن و اخلاص با خشت سپید **شعر** عاشقانه از شب روزی وصال و هجر است  
از خیال و زلف و رویش کفر و ایمان یافتن چون جنازه ویران برداشتن و اگر آن ذکر آغاز کرد و بدو می بردند و نماز بگذارند آن  
جاست عظیم که با وی بودند دیدند که جنازه از دوشش مردم قریب دو کمره گرفت و باز بر دوشش مردم نشست و این سخن تعجب در  
میان خلق شربت تمام یافت **شعر** که با دل سوخته غمت ناز کند جان زندگی تازه ز نو ساز کند  
چون مرده شوم جنازه ام پر گیرد تا بر کوی دوست پرواز کند **باب چهارم**  
در کلمات و تحقیقات شیخ صفی الدین قدس سره از تشریح فصل **فصل اول** در تحقیقات که بر آیت  
کلام الله فرموده است منقسم بر دو قسم **قسم اول** آنچه در موعظ سوال و جواب بعایت شیخ صدر الدین ادام الله برکت  
**سوال** که در این آیه که لا یخوف علیهم و لا هم یخزنون و ازین سخن المخلصون علی خط عظیم که میان مردم  
مناقصه است در نفی خوف و حزن و اثبات خطر عظیم **جواب** شیخ قدس سره فرمود المخلصون علی خط عظیم از ان اناست که  
تخلع علیایق نشان کرده باشند و از ان اخلاص یافته لیکن بر خطر باشند از مکاریه نفس و یا از انکه عذرنا کند که بانهای کار و عقیده  
**شعر** دمای جهان مخلصان بر خورست تا مقصد حال و کار هر یک جز نیست مثلاً همانک کسی تصدیق کند  
و علایق اهل و مال و فرزندان دامن گیر او شود اگر بایشان بشغول شود و سخن ایشان قبول کند از مقصد باز ماند و اگر این عوایق  
و علایق را پشت و پای زند و در پی مقصد آرد و قدم در راه نهد از قید این علایق خلاص یافته بود لیکن از خوف طاع الطریق و یا از انکه  
زاد و راه اکلش تا بگردد و فاکند و یا از انکه مرضی طاری شود و یا از انکه عکس و فاکند این باشد و در خطر باشد و چون کعبه رسید  
ازین مخاوف و خطرات ایمن شد و این حال مبتدی و حال ظاهر است **شعر** بیابانی که خنجر و خطر زاکت نداشت  
حرم کعبه نادیده کجا ایمن توان بودن اما در احوال معنوی باطن چون مونی از قید نفس و صفات و علایق و اخلاص یافت و قطع  
علایق نیسانی و شیطان کرد و قدم بر صراط مستقیم و از هذا صراط مستقیماً فاتبعوا نهاده و از سایر سبل که مراد شیطان است  
و لا تتبعوا السبل فتفرق بكم عن سبيله خوف و خطر باشد چنانکه پسین نایبی و داری و پسند امام احمد بن محمد بن  
رضی الله عنه و قال خط لنا رسول الله صلی الله علیه و سلم خطا ثم خط خطوطا من عین و عن ثماله و قال هذا  
سبل علی کل سبیل منها شیطان یبعثه و قراءه و لا تتبعوا السبل فتفرق بكم عن سبيله  
پس شیخ این بیت انشاد کرد **شعر** از در و در و از راه لا تا به از ملک شاه صد هزار و مقصد دهنده راه و در و در  
و تا به از ملک در راه است در خوف و خطرات تا مقصد وصال سپید و قدم حرم وصال نهاد و ان الی ربک المنتهی  
و چون قدم در حرم کعبه دل نهاد و ایمن شد و من دخله صکان آیت از ان خوف و خطر خطوط مراد شیطان طین خلاص یافت  
آیات اولیاء الله لا خوف علیهم و لا هم یخزنون اما این خوف و خطر که از دل ایشان بیرون رود و خوف و خطر دنیا و مافیها

و عقی باشد لیکن خوف و خشیت حق تعالی بر دل او غالب تر شود و بعد از آنکه معرفت زیادت تر کند کرد و خوف و خشیت زیادت  
تر کرد و اینی لا علمهم باقیه و اشد هم خشیت که اگر خوف و خشیت حق تعالی نباشد زبان کار کرد و فلا یمان مگر الله الا القدر  
لخاسرون **شعر** آنکه یک هیبت و اطمینان شوقا فصل اصرت مرعوبانیشاق **سوال** کردند از آیت  
فمن صکان یرجو لقاء ربه فلیعمل عملاً صالحاً یعنی هر که را جایی الهی حق تعالی باشد باید که عمل صالح کند آن عمل  
صالح که سبب الهی حق تعالی است کدام است **جواب** شیخ قدس سره فرمود عمل صالح در نوعست یکی ظاهر صریح  
و یکی باطن معنوی عمل صالح ظاهر صریح است که مجموع فرائض و احکام شرعی بجای آورد و از دنیا اندازی و عین خلق خدای زبید  
و از فعلی صادر نشود که سبب زبان نفسی رمال مردم شود و از وفای ظاهر نشود که دین او را زبان در و اما صلاحیت باطنی  
معنوی است که دل را از فساد نفس بصلاح آورد و بجایی که چون آنرا بر داند شخص را اصل کرد و نفس است نوع تشنگی و تعالی  
مرد چون آن عذاب را که نفس است از پیش بردارد و دل را صافی گرداند از سر رجای صادق امید و الهی حق تعالی کرد  
**شعر** اگر اندر شبستان وصال جان حجاب آید بجاست کین حجاب جان از پیش خویش بردارم  
**سوال** کردند از آیه و ان تبدوا ما فی انفسکم او تخفون یحاسبکم الله و از ان حدیث که در صبیح بخاری  
و پیوسته است که عن ابی هریره رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه و سلم ان الله تجاوز عن اثمی ما وسوست به صدورنا  
تا لم تقل به او تنکلم که چون محاسب صریح منطوق آیه از چیزی که در نفس باشد اگر پیدا کنند و اگر پنهان دارند حق تعالی حساب  
کند و از نص حدیث معلوم میشود که چون در عمل نیارده باشد و یا زبان گنجهت حق تعالی از ان در گذارد پس میان هر دو حق کتاب  
و سنت مناقضه باشد **جواب** شیخ قدس سره فرمود که مردم در وقت ابرار و مقرب ابرار اگر در دل پندیشند  
و بقول و فعل نیارند و ظاهر شرع را رعایت نمایند از ایشان در گذراند و حساب باشد در موعظ تجاوز از ان الله تجاوز عن اثمی  
باشد و مقرب که معرفت حق تعالی حاصل کرده باشد اگر گناه در دل گذراند و یا ما سوسی الله در دل در آورد و عذاب بعد معذب  
کرد که یحاسبکم به الله و نسبت با مقربان عذاب بعد از عذاب است **شعر** تقول و قد شئت بالورد و قد  
فصدت و قالت قش خیر بالورد و ان لکن عاذلک یبویا حرمته لئذ الکرمی اولاد یقت فقی **سوال** کردند  
از آیت یا ایها النفر المظلمة ارجع الی ربک و اذیة مرضیه فاخضع لعیادی و ادخل جنتی مراد باین  
مضاف با حق تعالی جیت و آن بهشت کدام است **جواب** قدس سره فرمود که نفس مظلمه را دو بهشت است  
صفت راخیه و صفت مرضیه و بهشت دو نوع است خاص و عام بهشت عام آنست که در انجا اکل و شرب و شهوت است  
و آن از ان بندگان عام است که مستوجب آن باشند اما بهشت خاص مضاف و ادخل جنتی با حق تعالی از ان بندگان خاص  
و آن لقاء وصال و مشاهده است که در انجا اکل و شرب و شهوت را مدخلی نیست **شعر**  
نهایت آمالی لقاء ک حبه هیا لا رب انعم نعم **سوال** کردند از آیه الله یوفی الا نفس حین







یَوْمَ تَنْتَبِهُ السُّرَّاءُ مِنْ جَهَنَّمَ وَتُنَادِي السُّرَّاءُ الْكُفَّاءَ بِأَنْتُمْ مُعَذِّبُونَ لَهُمْ وَلَهُمْ فِيهَا عَذَابٌ مُعَذِّبٌ  
خوک وکیه کند و با مردم و حیوان را و مطلق کین و وزن را بر صورت فریض و جریض را بر جیسع مال بر صورت  
و این را در این صورت و بر وجه و متکثر را بر صورت و بر وجه و متکثر را بر صورت و بر وجه و متکثر را بر صورت  
بر صورت بعضی از هوام و بیاض موافق بعضی از احادیث که درین باب نوشته اند همچنانکه در ایجابی علوم که خلائق را بریت  
فرقه حشر کنند هر فرقه بر صورتی پس مردم و برادر دنیا بر صورت آدمی دیده باشند و در قیامت بدان صورت پخته اند و بگریزند  
**شعر** در کشت عطا حال دیگر کون کرده رسوایی اندرون پیرون کرده ای بس چکر که داغ آتش باید  
و بس دل و جان که آن زمان خون گردد **سوال** کردند بر آیه ان الله اشترى من المؤمنين انفسهم و اموالهم  
بِأَنْتُمْ لَكُمْ لِبَنَاتٍ جَوَاقِقُ تَعَالَى که مشتری جان و باج جانست نفس و مال و مؤمن بخبر دیده دل **جواب** تقدیس هر  
و مورد از برای آنکه دل خود ملک و خاکی حق تعالی است و در قضیه او و خیر نه و دایع او لیکن تقدیس سرکشی را نایبیت و قدرت  
خواست که نفس را نیز عقید کند و قید ریت بر بند پس بیع آورد تا رفته در رفته عبودیت بپوشد **شعر**  
بر ناصیه که داغ شایخند از رفته رفته نفس آزاد شود **سوال** کردند از آیت اِنَّا عَرَضْنَا الْاٰمَانَةَ عَلٰی  
السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَالْجِبَالِ فَاَبَيْنَ اَنْ يَّحْمِلْنَهَا وَاَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْاِنْسَانُ اِنَّ كُنْ ظَلُومًا سَاهُوًا  
که چون این صغیف است که و خلق الانیاز صغیف این ضعیف حل آن امانت قوی چون کرد که آن ه اقریاتوا انزلند  
کردن و چون که ظلم جوشش جرم میخیزد **جواب** تقدیس هر فرمود که خلاصه موجود است آدمی است و ملاحظه آدمی دل است  
بن چیز شریف می باید که حل چیزی شریف کند اکنون آسان را و اهل آسان را و اهل زمین را و اهل زمین را و اهل زمین را و اهل زمین را  
غیر از این آن حقیقت دل نبود و نداشتند لاجرم حل امانت نتوانستند کردن و چون انسان دل داشت حل توانست  
کردن و حدیث قدسی ما و بعضی ارضی و لاسهای و لکن و بعضی قلب المؤمن که در بعضی از رسایل مشایخ مسطور است اثبات  
بامثل این معنی است **شعر** عاشقان جرن بشت پابر روی آب و گل زنده تحت دار الملک عشق اندر میان دل زنده  
منزل از جان و دل باید نه زاب و گل کتا با نگاه آن شمش اندران منزل زنده و ظلم و جوشش بر اسطه آن گفت که  
چون ارواح این در عالم انیس بود عالم بود و حاضر بود و چون حق تعالی ایشان را بعالم جسمین تن فرستاد اگر غفلت برایشان  
متولی میکرد اندر اضطراب میکردندی و قرار میکردی پس حق تعالی سپیان برایشان کماشت تا بیا امانت جا بیل شد  
لاجم جوشش خواند اگر در آن جبل باند و امانت خود را معرفت حاصل نکند و نشناسد بر نفس خود ظلم کرده باشد و ظلم باشد  
و جواب حق تعالی تواند داد و در سوخته کرد که رعایت آن نگردد باشد و معرفت حاصل نگردد اکنون هم ظالم باشد و هم جاهل  
**شعر** از ازل در خلق دل طوق امانت بسته ایم تا ابد بر گردن جان بار عشقت می کشیم خاک ما با جرمه  
از جام عشق دوست یافت تا بیزم وصل از سودای آن می سرخویشیم **سوال** کردند که شتر انشا نا و خلق اخر مراد

این خلق آخر حیت اگر جسم است پس بطور خلقت جسم بیشتر بیان کرد که و لقد خلقنا الانسان من سلاله من طین  
شتر جملنا و خلقنا فی قراری من صلب الی قول تعالی فکسونا الی خلقنا لحمنا چون این الطوار خلقت تمام شده باشد فرمود شتر  
انشا نا و خلقنا اخر و اگر مراد روح است در تناسل از این عباس ثابت است که خلق الله الارواح قبل الاجساد بآیه الکافیة  
چون خلقت جسم گفت و جان بچار هزار پیشتر مخلوق بود خلق آخر کدام است **جواب** تقدیس هر فرمود که مراد خلق  
آخر با اصطلاح مشایخ صفت است که با اصطلاح خلائق روح حیوانیت که از دواج جسم و روح متولد شود که نه محض جسم باشد  
و نه محض روح مثل غرض در بدن که نه محض استخوان باشد و نه محض کشت و میان روح و بدن متوسط و تر جان باشد از برای  
آنکه بدن از علم روح جا بل افتاده است زیرا که از جنس آن نیت و روح نیز هم از جنس بدن نیت و از جنس  
مردوست که علم هر دو میداند و میان هر دو واسطه است و اینست که بواسطه کثرت علم محل قسم لا اقسیم  
بالنفس اللوامة است **شعر** بر تو چسب تو دایم چون پیداشد عکس آینه ه جان جان آراشد  
باز درین محل سوال کردند که چون نفس است یکی در غایت علو و یکی در غایت دنائت و یکی متوسط میان هر دو پس چرا قسم  
به آن نفس نیت که در غایت علوات اینست که از دادن و متوسط است جواب فرمود بواسطه شرف علم که او عالم است  
بعلم هر دو و هر یکی از آن دو عالم اندر علم نفس خود و این میان هر دو متوسط و تر جان و برینجا مثل فرمود و استناد سخن ذوالقرنین  
فرمود که در اطوار سیاحت خود بلب دریای مشرق سپید و خواست که از آن طرف نظیری باز داند و مقدار بعد آن باز  
شناسد کشتی راست کرد و مردمی را بر روی دریا روانه کرد و اندک مدتی آن کشتی روی آب طی کرد کشتی دیگر دیدند که  
از آن طرف می آمدند چون هم رسیدند و احوال پرسیدند زبان حدیگر نمیدانستند و تر جان زبان دان در میان  
جابه جز آن ندیدند که آن کشتی را پیش ذی القرنین آوردند چون ذی القرنین آن قوم را دید و سخن پرسید ایشان زبان  
اینها و اینها زبان ایشان نمی دانستند چهار صد حکیم که مصاحب بودند قسم گفت ایشان نمیکردند آخر اتفاق کرد در آنکه  
ایشان را زن دهند تا چون از ایشان فرزندان آیند بلفظ ابوبن عالم باشند و میان ایشان متوسط و تر جان باشند پس  
ایشان را زن دادند و از ایشان فرزندان آمد و از ابوبن زبان ایشان بیاموختند و بلفظ ایشان عالم شدند و میان ایشان مترجم  
شدند و از پدر معلوم کردند که در آن طرف دریا عالم وسیع است و پادشاهی دارد که طمع ضبط این اقالیم داشت و این  
کشتی را متوجه این طرف کرد و اندک تا باز داند که درین طرف چه عالم است تا متوجه ضبط و استیلای آن نواحی کرد و چون ذوالقرنین  
این شنود صرف عنان غمیت فرمود و از انجامراجعت نمود که بد آنجه مضبوط است قناعت کند پس چون روح از عالم  
علویت جسم از عالم سفلی و میان ایشان هیچ مناسبت و وساطت نه و هر یکی از آن دیگر من کل الوجوه بعید  
حق تعالی میان هر دو از دواج نهاد تا از آن از دواج این نفس حیوان حاصل شد که هم نسبت علوی و روحی و هم نسبت  
سفلی بنی دارد و اطلاع بر علم هر دو دارد پس بواسطه شرف علم که از طرفین دارد محل قسم و قسم شد **شعر**



سخنهای حیات آمیز آن الفاظ جان بخشش **زحیرگان** جان می رخت در نای معانی **سوال** کردند بر آن شرح  
 لک صد لک شرح و این شرح صدر پیغمبر علیه السلام بر ظاهر صدر پیغمبر بود و علیه السلام و بدست جبرئیل علیه السلام و اذان مجاهد  
 و سایر ارباب قلوب بر ظاهر نیست بلکه باطن است **جواب** شیخ قدس سره فرمود که تصرف مطلق در ظاهر و باطن خلق  
 حق تعالی راست است لیکن پست است چنانست که بی واسطه نباشد و البته استناد در میان باشد بر ادب شیخی و مریدی و جبرئیل را  
 علیه السلام تصرف در باطن پیغمبر علیه السلام نبود بالضرورة ظاهر شرح بایستی کردن اما پیغمبر را صلوات علیه تصرف در باطن بود  
 احتیاج تصرف کردن در شرح ظاهر صدور نداشت **شعر** در تصرف که مطلق است پیوسته معجزاتش  
 ستر نور است در باطن معنی ظاهر **سوال** کردند بر آیه الذین یذکرون الله قیاما و قعودا و علی جنوبهم و یفکرون  
 فی خلق السوءات و الاذین که ذکر فاعلمت یا فکر **جواب** قدس سره فرمود که ذکر فاعلمت بهر حال که هست از برای انگ  
 ذکر بصیرت دل زیاده کرده اند پس فکری که نتیجه ذکر باشد جواب نیز دیگر باشد از فکری که بر عیا باشد یعنی بصیرت دل باشد  
 و در آن فکر کند و اشیا باشد در خالق حکم ذات حق تعالی ممکن نیست بلکه نه ظاهر نه حق صاحب شریعت علیه السلام  
 وارد و ثابت است که فکر را فی خلق الله و لا تفکروا فی الله چون ذکر اشتغال با الله باشد نه بغیر و فکر اشتغال بغیر الله ذکر فاعلمت  
 باشد از فکر **شعر** ای کشیده دست قدرت تیغ غیرت از پیام تا مگر و قیاس و هم عقل انداخت  
 فکر را اندر بیابان جلالت بی زده **سوال** مولانا العالم سلا الدین عطاء الله  
 اردبیلی گفت نوبتی جمیع عظیم در حضرت شیخ قدس سره بود و محول است حاضر بودند و شیخ فایده میفرمود در اشای آن  
 سوال که از موالی از معنی این آیت یا ایها الرسول بلغ ما انزل الیک من ربک فان لم تفعل فما بلغت رسالتی مولانا الشیخ  
 قاضی جمال الدین اردبیلی آنچه مفسران گفته اند بگفت شیخ فرمود نیکوست لیکن بهتر ازین نیز هست گفتند شیخ فرماید  
 فرمود معینش آنست که آنچه حق تعالی بتو فرستاده است بمردم برسان و تو نیز مقتضای آن عمل کن که اگر تو بدان عمل کنی  
 رسانیده باشی فان لم تفعل فما بلغت رسالتی اصحاب استخوان و تخمین کردند که سخن شما تحقیقی در غایت رفیع  
 و لطافت و از تلویح قرآن بس ظاهر **شعر** و این نطقت جاست بکل ملاحت و این سکت جاست بکل جیل  
**فردوسی** در آنچه شیخ صفی الدین قدس سره پس از مرقه مطلقا  
 بر آیه کلام مجید در اطوار فرموده است بر دایت شیخ صدر الدین ادا هم اند برکت **فایده** شیخ قدس سره  
 بر آیه و مثل کلمة طيبة کثیرة اصلها ثابته و فرغها فی التمام که کلمه طيبة لا اله الا الله است که چون از دوام او زمین  
 دل نرم و قابل کرد و هیچ بر زمین دل فرو برد و هیچ نفس نرم کند چنانکه داروی نافع که در پی درود بد آنجا که پس در معنی  
 و هیچ درود بر کند همچنانکه در تفسیر تعلیمی است عن انس بن مالک رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه و سلم ان الشیطان  
 و انفع خطبه علی قلب ابن آدم فاذا ذکر الله عز وجل خنس و اذا نسى الله عز وجل التفت قلبه و در دیگر تفاسیر ثابت است

عبارت

الشیطان جاثم علی قلب الانس فان ذکر الله تآخروا ولی وان غفل نزع و سوسیس الیه و فی روایتی فلا ذکر الله خسرک شیطان ولا  
 در خطبوم گرفته باشد پس چون خدای تعالی را یاد کند باز پس خود است معنی و فرغها فی التمام که چون هیچ حکم کند در زمین دل شاخ بر آسمان  
 کشد یعنی صعود و ترقی کند و بتمام و پیوسته خود **شعر** چنانکه هیچ جایی مانع وی نشود و الله یباعد الیک الملیب **شعر**  
 نهال باغ راغ ماجو بر کردن سپهر افروزد **شعر** میر که صند جن کاه در عالم سایه اندازد **است** معنی و العمل الصالح رفیع  
 که کلمه طیبه عمل صالح را رفع میکند و ارتقا میسر بخیریت و همچنان کونید و این نیز حضرت رفع میکند و در ارتفاع میسر و میرساند  
 و عمل صالح را قابل قبول میکند **شعر** مرغ این دولت جو کشاید بکوی دوست بال **شعر** آشیان خود را زود جزو بر شاخ وصال  
**فایده** شیخ قدس سره بر آیه و لکن خائف مقول ریت جنتان فرمود انگس را که از حق تعالی ترسید و در بهشت باشد یعنی  
 ظاهر ترسید و ترک غمانی الله عنه بکند و باطن ترسید و اعراض از ماسوی الله بکند و در بهشت باشد یکی در عوض خوف ظاهری  
 و آن بهشت ظاهر است که در آنجا اکل و شرب و شهوت و یکی در عوض خوف باطنی و آن بهشت باطنی است که لذت شادمانه  
 و وصلت **شعر** ماورای روض و فردوس با حقیقت کاندان جنت بروی از دامن خوش عشرت  
**فایده** شیخ قدس سره فرمود بر آیت ستر جبرئیل آیات فی الأفاق و فی أنفسهم که هر چه حق تعالی در آفاق آفریده و در  
 عالم علوی و سفلی پیدا کرده اند است در انفس ایشان مثل آن پیدا کرده است لیکن حجاب نفس در میان است وقتی که این حجاب  
 نفس از میان برداشته شود هر آیتی که در آفاق است در انفس پیدا گردد و معرفت اشیا و خلق او حاصل گردد در حقیقت  
 حق او پیدا شود **شعر** سر زانم نخبه حقیقت زانی کان در پس لوح خویش میخوانی چون صبح آفاق و زانم  
 حقیقت حق جو روز روشن دانی **فایده** شیخ قدس سره فرمود بر آیه الله نور السموات و الارض مثل نوره کیشکوف  
 فیها مصباح الایة این آیت تفسیر آدمی است و برادر بشکوة بدن آدمی است فیها مصباح که در آن چراغی باشد و آن چراغ سر  
 اکنون این مصباح را چند چیزی باید که قوام مصباح بان چند چیز باشد یکی ظرفی که آن عبارت از صورت چراغ باشد که در آنجا روغن  
 کند و روغن می باید اکنون آن زجاجه ظرف می شود که آن دست و آن روغن آن زیتونست که از شجره مبارک است که شرفی  
 عالم است و نه غربی عالم که اصل آن شجره روح پیغمبر است علیه الصلوة و السلام و فرع آن شجره ارواح انسانست و درخشیدن دل  
 و نارت دل از مصباح است بواسطه زیتون یعنی هر وقتی که مصباح در زجاجه باشد البته زجاجه منور باشد و چون زجاجه منور باشد  
 شکوة نیز منور باشد **شعر** ناله شکوة و فیه زجاجه قد علقت بلسان المنهاج فتوقد بالنور من زیتونست  
 فاقت بر جبهه لکل پیچاج بس وقتی که روح در دل قرار دارد و دل زنده است تن نیز زنده است و چون روغن زیتونست  
 باختر پس نور مصباح نیز باختر پسید و وقتی که روح مفارقت کند و بعالم ارواح رسد سر نیز مفارقت کند و بعالم اسرار رسد هر یکی  
 زین دایره چون بند صورتی بشکند در فضای عالم معنی باصل خود پسند یکجا در زینها یعنی و لو لم نمت نأرا ان مصباح نورست  
 نه از چون بی پس ناراضادت دارد اکنون حق تعالی نور را در آدمی تمییز کرده است که آن مصباح است و نور دیگر که از فیض



ذات مقدس است و اتصال دو نور می باید تا ادراک شیء توان کردن همچنانکه نور بصیر نور آفتاب یا چراغی مثل انوار علی نور  
عبارت از نیت و چون حجاب مجاطانی از میان برداشته شود بعد از آن نور مطلق باشد که آن مصباح است و چون آن نور را  
باین نور فرو آید که نور مصباح از اتصال هر دو نور ادراک معرفت حاصل شود که نور علی الله نور من نور است عبارت این  
معنی است که آن هدایت علم و معرفت است **شعر** آفتاب چسب و چون سایه بر جان فکند مشرق دلا  
بر آمد صد هزاران آفتاب پرده طلعت درید و نور شد در نور غرق تا در نور علی نور کشد و از جمله **فایده**  
شیخ قدس سره فرمود برایت الذین یستمعون القول فیتحیون احسنه که هر وقت که گوش دل شنوا شود و تعینها اذن  
و اعینه و قرائت آنکه حق استماع بشود و متابعت احسن کند چنانکه آرام آنگی در رغبت و اخلاص تلقی نماید همچنان  
بدل پیغمبر شد و سماع نه بنفیس که چون بدل شود متابعت احسن کرده باشد و اگر بنفیس شود خطا کرده باشد و قوی که بدل  
شود مثالش همچنان باشد که کلاه از سر باز برگیرد و غطا از پیش چشم بریزد و صیدش نماید پس در بی صید خود پرواز  
کند و مضطرب گردد و تا صید خود را در نیاید سکون نگیرد همچنان اهل وجد چون از قول قول شنوند که آن مقام و منزل ایشان باشد  
اضطراب در ایشان پیدا آید تا بطلب خود و بقصد خویش رسند قرار و آرام نگیرند **شعر**  
جای آرام جز از سعد سلطان نکند عاشقانی که در اوج طلب عاشقانه اند و آنکه نفس و هوای شوند واسطه شهوت  
در میان می آید و در نفس نغیانی و شهوانی میکند جوامع باشد **شعر** از بس یافتگان حرم خلوت دوست  
یا چنین مریه جیفه کجا پر درازند و همچنان فرمود که سماع بر سه قسم است تواجد و وجد و حالت تواجد همچنانکه  
چار خیز را روزه غالب شود که اندک مایه اختیار از او بپایند اما اختیار عکس باقی باشد سماعی باشد تکلف آمیز که وجوب  
بدل می شود لیکن دل تمام صحت نیافته است و ضعف هنوز باقیست و سماع اهل وجد غیر اختیاریت مثلش همچنانکه  
جوخ اسپیکر که حرکت او با اختیار و نیت و بعد از آنکه آتش بقوت ترویج و بقوت ترویج و سماع اهل وجود و بطلان  
شیخ قدس سره حالت مقام آنست که او بر حالت و وقت خروغ غالب باشد اگر خواهد سماع بروقت و حالت خود آورد و اگر  
خواهد نه و در آن حالت که باشد ملوب الاخیار باشد اگر خواهد حرکت کند و اگر خواهد ملوب الاخیار باشد **شعر**  
چون دل اندر رسد تکلیف نیست شصت شد اختیارش زیر دست **فایده** شیخ قدس سره فرمود برایت  
یا ایها الذین آمنوا اتقوا الله وابتغوا الیه الوسیلة وجاهدوا فی سبیلہ لعلکم تفلحون که در اینجا اولام تبه  
عموم مؤمنانست که یا ایها الذین آمنوا اتقوا الله که بعد از ایمان امر است بتقوی و دیگر مرتبه خواص است که وجاهدوا  
فی سبیلہ و جهاد کردن حق طریقت بجای آوردن است که قدم بر متابعت رسول هند چنانکه سر سوزان خوف نکرد و در وسع  
طاقت در مخالفت قفس بگوشد و دیگر مرتبه اخلاص خالص است که وابتغوا الیه الوسیلة و وسیله آب روی آفتاب  
بمحضر عزت که چون تقرب بمحضر عزت کرده باشد معرفت حاصل کرده صاحب عباد و آب روی شده باشد **شعر**

اندر آن حضرت کسی را آب روست کوی چشم روشن خود آب جوت و خدا آنکه معرفتش بیشتر باشد و قوتش  
بیشتر باشد و خدا آنکه قوتش بیشتر است آب رویش بیشتر باشد بدلیل آنکه در وقت دعا و تضرع آب روی بزرگان  
بمحضر عزت شفیع می آید از آن سبب که ایشان را آب روی بجز حضرت بیشتر است **شعر**  
که نبودی آب روی مردم تا آب و جبه کی غودی تازه روی شست خلق خاک **فایده** قدس سره فرمود که  
ایمانی که حق تعالی از حق تعالی فرمان دارد است که خدا آنکه خشیست بیشتر باشد فرمان  
یاداری بیشتر باشد و آن خشیست و فرمان برداری نباشد الا عالم باید را و این معنی بر عجلای جبر و قدرت که بر نفس خود هیچ قدر  
و لطف خشیست و فرمان برداری رعایت نمایند **شعر** در پابست کاه خشیست از لجام قفس او  
تو پس نفس و هوای را رام کرد اتد رام و بر قرائتی که اسرار مرقع خوانند و العلماء مغلوب معیش آن باشد که چون از سر  
خشیست و فرمان برداری عزتی و آب روی بجز عزت حاصل کرده باشد حق تعالی هم آن کند که موافق رضای این عالم  
باشد و این معنی فرمان برداری از حضرت عزت باشد و از سر لطف رعایت این بیت است و فرمود **شعر**  
چون فرمان نیستی زان نیت فرمانت ده که تو فرمان بر شوی فرمان حق فرمانت خوش بود عاشق که عشق  
فرمان باشد خوش بود جانی که مصاریف جانان باشد **فایده** شیخ قدس سره فرمود در آیت و حق  
تخیر منیت و مهاجرا الی الله و رسوله تقرید که الموت فخذ و وقع الحرج علی الله که چون مرد سالک قدم  
طلب در راه نهاد و در راه متوفی شد هم حاجی باشد هم غازی و هم شهید اولا حاجی باشد که قدم در راه خدای تعالی  
بطلب کعبه حقیقی نهاده باشد **شعر** خوش است آیین جان بازی درین راه جو رو با قبله روی تو باشد  
و ثانی غازی باشد که بانفس خود غرض را محالقت او کرده باشد در راه حق تعالی و مجاریه نفس مشغول شده **شعر**  
زهی سپر بازی این میدان که اورا طغی بر خود بنیردی تو باشد و ثالث تنهید باشد که در اشتیاق دوست  
مردم باشد و هر که در عشق دوست مرد تنهید مرده باشد من العشق فند مات تنهید **شعر**  
حیات تازه یابد با شهادت که قربان سر کوی تو باشد و هر که در راه فرود و در بقصد نهایت امنیت خود رسیده باشد  
حق تعالی او را نهایت امانی و آمال خود و مقصد مطلوب خویش برساند چون قدم از صوب صواب طریقه طریقت مخوف  
نکر دیده باشد فقط و وقع الحرج علی الله **فایده** شیخ قدس سره فرمود برایت فانظر الی آثار رحمت الله کیف  
یحیی الارض بعد موتها که همچنانکه در ظاهر زمین مرده فسرده آب باران برسی و هوای تاثیر طبع حیات می یابد که  
انواع ریاحین و از مار و نبات و اشجار برمی آید **شعر** غصون کفایت القیان و قوقها طیور قنص  
کالقیان شوارید شقایق مسود حشا کاکاناه و در القوانی عیلقن الغوالیا دل مرده که هوای زبستانی نفس فر  
شده باشد چون بزرگ مشغول شود از آن آثارش آملی حاصل شود که آن زهر مینسانی را از باطن دفع کند و ریح باطن



فلما سرگرداند و زمین دل را نرم و قابل عادت گرداند ثمر تلین جلوه دهد و قلوبهم و قلوبهم الی ذکر الله بعد از آن هم از خوا  
کله توحید باران رحمت بر زمین دل بباراند **شعر** بوق کاشیانی قطره دمی در غده کوی اللوی رنجیسی  
و از آثار هوای غشیسم الرحمة زمین دل را زنده گرداند و قوت و نشو و نما دهد تا انواع ریاضین موفقت بحسب حق تعالی از دل  
سر برزند و از نجاست که بعضی است مسطور است که حق تعالی میفرماید عیدی حتی بستانک و طلبک بستانی **شعر**  
دل ز نریت که بستان هوای بستان نلادت ز نریت انوار تجلی کرد **فایده** شیخ قدس سره فرمود بر آیت  
افمن شرح الله صدره للاسلام که هر وقتی که اشراق دل بشود و مراد بصد دل است و تصفیه اش بشود پس نور الله در ذرات  
و قرار گیرد و بقدر اشراق دل محل نور الله و معرفت الله شود و چنانکه پیشتر **شعر** هر یکی را ذوق سرستی ازین نعمانه است  
این یکی را از قبح و آن دیگر از رطل کران **فایده** شیخ قدس سره بر آیت فلما جن علیه الليل رای کونکما قال هذا  
رئی فرمود که حق تعالی ابرهیم را علیه السلام پیشتر ازین حالت ملکوت السموات و الارض نبوده بود و در آن یقین یافته  
و موقن شده قال تعالی و کذلک نری ابرهیم ملکوت السموات و الارض و لیکون من الموقنین و کواکب نیرین  
و اجرام علوی و اجرام سفلی ظاهری را مجموع پیشتر دیده بود صاحب یقین شده پس این کواکب و اجرام و آفتاب باطنی بود که ابرهیم  
علیه السلام شکست شد چنانکه حق تعالی فرمود فلما جن علیه الليل رای کونکما و چون اول کواکب دید در عالم باطنی گفت  
هذا رئی و چون انورش دیدنی الویت کرد قال لا احب الاقلا و چون در حالتش ترقی شده ماه دید فلما رای القمر باز غا  
گفت هذا رئی و چون افول کرد از آن نیز فی الویت کرد فلما اقل قال لئن لم یهدنی ربی لا کون من القوم الضالین  
و چون از آن نیز ترقی کرد و آفتاب دید و آفتاب صافی تر و منور تر دید فلما رای الشمس باز غا گفت هذا رئی هذا الکبر  
و چون آن نیز افول کرد از آن نیز فی الویت کرد و اعراض کلی نمود انگاه توجه تام بجهت کرد ای و جهت و جهی **شعر**  
اجلال و جهک یا مولای یمنی من ان اصدره بالشمس و القمر آفتاب معرفت از برج دل چون سرزند مدبر از آن آفتابش  
همواره پر زده مشعل گردون بسوزد در تجلی جلال شعله بر نیرین اعظم و اصغر زنده **فایده** شیخ قدس سره فرمود  
بر آیت الذین آمنوا و تطمئن قلوبهم بذكر الله الا یذكر الله تطمئن القلوب اطمینان دل بذكر اسماءت آناه بخود  
گفتن بلکه بواسطت بران خوردن تا بخور صمد شالاش چنانکه تشنه در بادیه که در طلب آب سرا سیم باشد بخود ذکر آب از وی ایل  
نشود تا آب نرسد و آب بخورد تشنه باشد و چون بواسطت بذكر مشغول شود دل را بحیث حق تعالی کرم گرداند تشنگی وصال  
بر وی غالب گردد و در شوق و اضطراب در آید و تا عندالک او را وصول حاصل نشود و در ذوق وصال بخت اطمینان حاصل شود **شعر**  
و کل من فی فواده و جع یطلب شیا یکن اوجعا یا لیت من یرع الهوی عثا یقی ماء الوصال ما رعا بس در آن طایفه را  
نوریت خاص که چون آن نزد بدل فرماید اطمینان حاصل شود **شعر** و چون آن آیت پیشش بزرگم فالدفع خوش  
فواکم نیر فرق وانی لا ذکرکم فیدب علی و اقل من حیر الحجة اعرق **فایده** شیخ قدس سره فرمود بر آیت

افرات من اتخذ الله هوایه که مادام که بر تخت دل نفس دهنای اوست و غام و انگشت دیو این کس او را بیادش میقول کرده است  
نفس برت باشد و چون خاتم از دست دیو بپند و تخت دل را از نفس و هوا پاک گردانید و تخت را از تصرف نفس بیرون گرفت  
خدای برت شود **شعر** مسلم انکی کرد ترا ملک سلیمانی که خاتم را از دست دیو نفس خویش بستانی مثالش  
همچنانک زنی در عقد نکاحی است در نکاحی دیگر نیاید و چون از عقد نکاحی او بیرون آید و عده اش منقض شود انگاه توان در نکاح  
آوردن پس دل نیز چون قید هوای نفس است در تصرف حیت در نیاید چون از قید هوای نفس خلاص یابد و بخیر یابد و بعد از آنکه  
تصفیه یابد که آن بمثابة عده خلیه است انگاه شایسته آن گردد که در تصرف حیت آید پس این دل خلاص آن دلبا باشد  
که بین اصبعین من اصابع الرحمن **شعر** خوش آن دل که نقشش زمر جانت که کعبه اصبع رحمان بر است  
**فایده** شیخ قدس سره فرمود بر آیت و اخرت اعترفا بذنوبهم خلطوا عملا صالحا و اخرتیا که شیر که  
از بستانی حیوانی که می آید پاک و طاهر است اگر در قرآن شیر ماده باشد که از آن خون یا قیجی یا شیر یا میز آن شیر پاک نباشد تدریش  
آن باشد که آن ماده را پاک کرد اند چنانکه در شیر شایسته آن تلویث نماید و شیر که آید صافی آید انگاه آن شیر پاک خالص است  
للیار بین باشد و چون دل محل ورود الهام مجبور و تقویت فاکهها فجورها و تقویها پس عیش نیز خلط باشد خلط اعملا  
صالحا و اخرتیا چون سد الباب الهام مجبور کرد و دله شیطانی و نفسانی از وی منقطع شد و کلی له ملکی ماند بعد از آن عمل او  
با خلاص پاک شد الا لله الذین الخالص **شعر** آن جام صفا که راح روح در دوز بی شایسته غبار و خاک خوش است  
**فایده** شیخ قدس سره بر آیت ما ذاع البصر و ما طغی فرمود که چون پیغمبر را صلوات الله علیه علوت بمت بود نظر بمت پیچ  
چیز از مادر نیاورد و الثقات تا چنانکه بمقصد و مقصود خویش سپید و چون نظر بنور مطلوب منور گردانید در جمیع اشیا  
کافی بدید و بعد از آنکه حق تعالی در دیده دل او قرار گرفت بود و عظمت حضرت عزت در دل او جای گرفته هیچ چیز دیگر در  
دل و دیده او جای نگرفت ما ذاع البصر و ما طغی و بی خوشی ز کس بخور آن باغ که دارد چمن خودش کل ما ذاع  
پس سالک را نیز چنان بهتر که چشم بت بمقصد و در طی منازل هیچ چیز معلق و می نگرد و حب امکان دارد که بدین اشیا  
باز ماند و از علوتش نباشد که نظر حمت ازین اشیا بگرداند پس از مقصد باز ماند و از مطلوب محجوب گردد **شعر**  
ارواح و مدخمت علی خواوی بحیک ان یحیل بسواکام نلوانی استطوت عحضت طری فی فلم انظر بیه حتی اراکام  
**فایده** شیخ قدس سره فرمود بر آیت و ان الی ربک المستهی که انتهای راه بجهت آن است تعالی شانه و راه را  
انتهاست لیکن اگر انتهای نیست چون سالک آنچه در طیفه طریقه الی الله است بجای آورد راه منتهی شود و طالب واصل گردد  
**شعر** آخرین وادی خون ریز پایان آید آفرین در دگر خوار بدرمان آید و شخصی می باید که برین طریق استقامت  
بر سیر باشد و اگر نیز افتان و خیزان باشد از صوب صواب منحرف نگردد که شاید که ناگاه شمسوادی در وی سپد او را بر قتراک  
غایت بندد و بگذر سپاند **شعر** باشد که آن سعادت چشتم دید که بادی کیم بدست دولت قتراک شمسوادی



**فایده** شیخ قدس سره فرمود برایت فاما الذین فی قلوبهم ذیغ فیتقون ما تشابه منه ابتغوا الفتنة  
 وابتغوا تلافیه که رخصت چنین در امور دین و دین متشابه رفتن و از ذیغ دل است و میدان نفس فراح گردانیدن و سالک  
 میدان بر نفس تک گرداند که اگر تک نکرده اند فتنه جوی باشد و دیگر آنرا در فتنه اندازنده و تامل طلب بود و حال آنکه تاویل آن نماید  
 که حق تعالی و متابعان تاویل که الا الله و در اینجا علم حاصل علم حقیقت اند یعنی هر که تعالی را شناخت علم او را باشد و همه چیز را  
 بشناسد و جوم تاویل همه چیز را بیان باشد **شعر** رازیت درین پرده که بر اهل حقیقت چون روزی روشن و چون صبح  
**فایده** شیخ قدس سره فرمود برایت فلا تخافونهم و خافون از کس کمتر مؤمنین هر که از حق تعالی ترسد و چیز از او ترسد  
 و هر که از حق تعالی ترسد از همه چیز ترسد **شعر** شیر چون در پشته رود بود بر مرد سخت و در نه هر طفل رود که پستخ بر شاخ خفت  
**فایده** شیخ قدس سره فرمود برایت و الذین جاهدوا فینا لنهتدیکن سبکنا که مراد باین سبیل راه شریعت در راه طریقت  
 در راه حقیقت است که چون جهد در راهی مانده باشد هر راه او را انجام دهد و راه شریعت را بصورت قطع توان کردن که آن  
 راجع و غر او طلب علم ظاهری و باطنی است و سفر مباح طلب کسب حلال و راه طریقت بصفت توان قطع کردن وقتی که نفس را بر طریقت  
 بند کند و صفت کثاده شود و صفت طریقی طریقت قطع کند و راه حقیقت را بدل قطع کردن که آن راه است از دل بجهت وقتی  
 که علائق و عوایق نفس قطع کرده شود و آن راه بر دل کشوده که **شعر** سالک بهر آن راه که نیکوست رود  
 و آن راه صفا که لایق اوست رود چون جان بی پوشیده نهاد در راهی که آن راه نزل بخلوت دوست رود  
**فایده** شیخ قدس سره فرمود برایت فیه ظلال لیل لیل لیل و فیه مقصد و فیه سبیل بالجهت که ظالم است  
 که خانه آخرت خراب میکند و خانه دنیا آباد میکند و مقصد آنست که خانه حق آبادان کند و سابق آنست که خانه اذل آبادان کند  
 و خانه نفس خراب میکند **شعر** عاشق بهر آن صفت که باشد باید که بود و وجود خویش تن در بازده  
**فایده** شیخ قدس سره فرمود برایت فاعلم ان لا اله الا الله که در دیگر جایها امر است بگفتن لا اله الا الله همچنانکه  
 در مقدمه اسلام مثلا چنانکه در صحیحین است عن ابن عمر رضی الله عنهما قال قال رسول الله صلی الله علیه و سلم امرت ان اتأمل  
 الناس حتی یشهدوا ان لا اله الا الله و ان محمدا رسول الله و یتقوا الصلوة و یتقوا الزکوة فاذا فعلوا ذلك عموما بی دوا و هم و اموالهم  
 الا بحقی الاسلام و حیا هم علی الله است ایجا امرت بدین یعنی همچنانکه گفتن لا اله الا الله از واجبات اسلام است و این  
 و معرفت آن هم واجبات است و بگفتن این کلمه بخلقت در شریعت اعمی نیست لیکن در حقیقت هست و گفتن این کلمه گواهی دات  
 بر وحدانیت حق تعالی و اینجا شکی نمود که اگر کسی در در اقرار قضای گواهی دهد بجزیر که آنرا نداند شرعاً مستوجب تعزیر کرد اما بگفتن  
 این کلمه بخلقت شرعاً کافی نیست لیکن در حقیقت اعم و در طریقت تعزیر است و تعزیر آنست که اعدا و نفس کند و نفس او را  
 بر ریاضت دارد و ریاضت فرماید تا از تقلید تحقیق بر **شعر** یا مظهر الشوق باللسان لیس له عواک منایان  
 لو کان ما تدعیه حقاً لم تدق النفس او ترانی **فایده** شیخ قدس سره فرمود برایت فیه اعنی

فهو فی الاخرة اعنی مراد عی بصیرت دل است نه بصیرت ظاهری که هر که در دنیا بصیرت دل حاصل نکرده باشد در آخرت نیز  
 و در بصیرت نباشد نه آنکه بصیرت ظاهرش نباشد و الا اسوال و موطن قیامت ملاحظت نمیکرد پس معلوم شد که مراد  
 بصیرت است که دعوت الی الله تعالی برانست قل هذی سبیلی ادعوا الی الله علی بصیرة و هر که اینجا حق پنا شده باشد  
 اینجا حق پنا باشد **شعر** دیده اند غلطی که پند طلعت جان فرای دلبر **فایده** شیخ قدس سره  
 فرمود برایت ان تصبههم حنة یقولوا صدق من عند الله و ان تصبههم سبة یقولوا هذا من عندك که چون  
 طایفه میکشد که حنة که میرسد بدیشان از حق تعالی است و سبة که میرسد از غیر حق تعالی پس حق تعالی بر نفس آن ندان  
 فرمود قل کل من عند الله بحسب خلق و تقدیر مرد و از حق تعالی است لیکن در حده رضای حق تعالی است و رضای  
 نفس و در سبب محرم رضای نفس است و رضای حق تعالی نه ما اصابك من حسنة فمن الله و ما اصابك من  
 سبة فمن نفسيک پس ما را از سبب خود آدم است علی السلام نه منسوب الییس که آدم علیه السلام تقدیر معصیت و حکمی آدم  
 و سبب ففوق می دانست و علمش آن حاصل بود لیکن انصاف و استغفار در پیش آورد و حوائت معصیت با نفس خود  
 برینا ناطقنا انفسنا کرد البلیس تقدیر معصیت خود ففوق عن امر دیتیه می دانست و علمش آن حاصل بود لیکن انصاف  
 و حوائت عصیان خود با تقدیر الهی کرد لا جرم آدم را نصیب رحمت آمد و البلیس العنت پس ما را بندگی و فرمان برداری بیاید  
 کردن و او امر و نواهی بجای آوردن نه حواله با تقدیر الهی کردن **شعر** تعصی الا و انست تظلم حبت  
 هذا محال فی الفعل بدیع لو کان حجت صادقا لاطعت ان الحب لمن احب مطیع **فایده** شیخ قدس سره فرمود  
 برایت ان اصحاب الجنة الیوم فی شغل فاکون که هر یک از اهل بهشت در اینجا باشند بخلوت باشند بخلوت  
 و مصاحبت همدیگر چنین که در دنیا است مشغول نتوانند شدن و نصیحت فرمود که صحبت نیک حدیگر غنیمت می باید شمردن  
 و برادرش و شفقت بجای آوردن که در آخرت این صحبت نباشد اما در عرصه قیامت در وقت یوم یوم فی شغل فاکون  
 و امیه و ابیه مردم از همدیگر که زنند و اصحاب و دوزخ را از شدت و صعوبت حال خود پرورای همدیگر نباشد و اهل بهشت  
 در لذت تنعم جان مشغول باشند که بلا زمت و مصاحبت خود نپردازند مگر بسلام و زیارت و احیاناً بدعوت همدیگر  
 پس این هیئت اجتماعی صاحب در دنیا باشد در آخرت **شعر** هر یکی را سر زکاردی و هشتی در گریست  
 سر و کارد من شورید و بجز عشق تو نیست **فایده** شیخ قدس سره فرمود برایت الیوم یختبر علی اهلهم  
 و تکلمنا ایدیههم و تشهدوا لعلهم یساکفوا لیکون که ختم بر اقواء و شهادت و تکلم اطراف کنایه را باشد  
 که انصاف نداده باشد و ندهند و بجزایم مقررند باشند و نشوند که اگر انصاف و اعتراف دریشان بودی احتیاج  
 بازام بدین طریق نبود و این طایفه باشند که در دنیا انصاف نداده باشند و از نفس انصاف پستانیده و انصاف  
 از اینجا بر ندهند که اگر اینجا انصاف داده باشد اینجا نیز منصف باشند **شعر** ای تیره باحوال صفای می جوی



وان در دمجی زانک این صاف است **این کار بانکار کجا آید است** **افسانه** که جانی انصاف است **فایده**  
شیخ قدس سره فرمود برایت اینها المؤمنون الذین اذا ذکر الله وحملت قلوبهم اليه که چون در دل موثر شود دل را وجل  
و خوف حاصل شود نتیجه خوف علم است که اگر آتی از قرآن بر خوانند و اذ الیت علیهم آیت که زادنهم ایمانا ایمانش  
ایمان زیادت کرد و نتیجه علم یقین است و از یقین توکل زاننده حاصل شود و علی ربهم یوقون و اگر توکل را یقین  
ناشد توکل از وی درست نیاید چه توکل یقینی است بر معلومی که با خواهد رسیدن و دلش بدان معلوم قوی باشد و یقین  
از سر کشف باشد و حجاب و غطا از با صره بصیرت صاحب یقین مرتفع شود و باشد پس در امانات المصلی نیاجی به باشد  
والذین یقیمون الصلوة عبارت ازین معنی است که چون دل از سر ذکر حق تعالی وجل یافته و از سر تلاوت کلام زیادت ایمان  
برایان یافت و صاحب یقین گشته و از سر کشف حجاب و غطا از بصیرت مرتفع شده باشد و صاحب مناجاة صلوة گشته  
و از نتیجه ذکر انشراح دل یابد و چون دلش کشاده گردد و دستش نیز کشاده گردد و عمار زقناهم ینفقون و کشایش  
دست از کشایش دست و علامت و کوا بر اثر ذکر در دل و انشراح دل در چیزت یکی حسن خلق و یکی حسن سخا که چون دل منشرح  
گردد و مراه و محبت نفس از پیش رخیزد و جلالت دل ظاهر گردد و از ان حسن خلق حاصل آید و چون دل بکشاید دست  
نیز سخا کشاید که در دس اگر شخص را این دو کوا باشد حال از قبول باید کردن اگر نباشد قبول نباید کردن و چون در شخص این  
خصال حمیده از وجل قلب و زیادت ایمان و توکل و نماز بخیر و قلب و اتفاق مال از اثر ذکر در دل حاصل شده باشد او مؤمن  
کامل باشد اولیک هم المؤمنون حقابین چنین کسانا مراتب درجات لطیف عنید ربهم عنده باشد و کرامت و رزق قیوم  
که مراد دیدار حق تعالی است **شعر** چون شراب عشق جانان در دل و جان کار کرد جان و دل را دم بدم صحت و شکر کرد  
در مناجات و خرابات وصال وصال خویش جان پستم از روی وعده دلدار کرد **فایده** شیخ قدس سره فرمود برایت  
و اعبد ربک حتی یاتیک الیقین که بنده برتش حق تعالی کند تا جند انک از رقت نفس خلاص یابد و یقین وصال  
حضرت عزت پیدا نگاه بنده باشد آزاد و از قید رقت نفسانی آزادی یافت **شعر** اندر ره حق شده محقق  
آزاد ز نفس و بنده حق لیکن بنده مکاتب تا یک جز از مال کتابت بر باقی باشد هنوز بنده باشد و تا ختم از شایسته  
نفس درین کن چیز باقی باشد هنوز بنده است و چون حویت محقق شد اکنون بندگی پیشتر کند و از سر تحقیق و اخلاص کند  
و از شویب نفس آزاد و خالص شده حق تعالی باشد و از ان بنده خاص باشد یا خود شش اضافت این عبادتی کرده است  
و نفس و شیطان را بر وی دست تسلط بیند تا میسر لک علیهم سلطان بر بسته شده باشد **شعر**  
در بان چگونه حکم بر خاص شاه دارد خاص که خاصه در شاه دارد و ظاهری معنی آیت آنست که حق تعالی را پرست  
تا مرکب یابد یعنی تا جند انک عمر باقیست و مراد یقین مرکب است و شیخ قدس سره فرمود که مراد یقین معرفت حق تعالی است  
و چون بنده تا ان غایت عبادت کرد و آزاد شد بعد ازین عبادت بشکرت که انک اولا اکنون عبد اشکور اجانک بادشاهی بنده بود

که در خدمت وی پر شده بود بادشاه و پیرا آزاد کرد و از تکلیف خدمت خلیع العذار گردانید روز دیگر پیشتر از همه بخد نکاح  
آمد و وظیفه خدمت پیشتر از همه بجای آورد سلطان فرمود که چون رتبه حوتیت در جریده خدمت کشیده ام این خدمت  
بر کجاست بنده پیر گفت تا اکنون خدمت و عبودیت بود اکنون خدمت شکرانه است **شعر**  
کاش جانم لایق شکرانه بودی روز وصل تا خدای خاک راه کوی جانان کردی **فایده** شیخ قدس سره فرمود برایت  
ان الملوك اذا دخلوا قرية افسدوها وجعلوا اعظم اهلها اذلة که چون حکم و سلطنت ذکر در دل در اید نفس و صفات  
نفس از ان قلع و قطع کند و نفس را که عزیز بود دلیل گرداند و دل که ملک است بر ملک خود قرار گیرد و انگاه جمیع رعایا که ان  
جوارح است بیار آمد مثالش همچنانک شمشیر در دشتی رود و اضطرابی و تر زلی در رعایا و اصل شهر افتد و هر یکی در فکر باشد  
که ازین شمشیر چه خواهد در وجود آمدن تا جند انک در شهر آید و در منزل خود قرار گیرد و انکه مردم بیار آمدند و همچنان چون  
بادشاهی در شهر می رود او لا پیش روی بغیر پند تا منزل وی متیار گرداند و پاک کند پس بادشاهی که آن معرفت الله است  
چون خواهد که در شهر سپستان دل آید ذکر که پیش رو معرفت او لا منزل در ان دل از برای بادشاه معرفت پیدا کند  
و مقیای و عالی گرداند و مجاروب نفی ماسوا از قافورات نفسانی پاک گرداند تا بادشاه معرفت زهرل کند و اعز نفس  
و صفات او را دلیل گرداند و اگر از بقایای صفات نفسانی چیزی بماند نزول معرفت پاک کرد و چنانک اگر پس از عظیم روان کرد  
هر چه در میل باشد از خاک مجموع در پیش گیرد و پاک گرداند **شعر** قالوا اظلام قد تفتی رکنات و قال و هل  
تقیف الظلام خدایم فبشمت عجا و ابدت و جوام نحو الظلام قبلت بغیابی **فایده** شیخ قدس سره فرمود برایت  
الزبائن الذین امنوا ان تشع قلوبهم لیسکر الله و ما ترک من الحق که خشوع از خست حاصل آید و خشیت از ذکر و خشوع  
و تقی حاصل آید که از سر ذکر حجاب رقیق گردد و وجود و قلوب نرم گردد و ثمراتین جلوه هم و قلوبهم الی ذکر الله پس خشیت در ان  
دل آید و قرار گیرد و آن دل معور گردد مثالش چنانک اگر کسی در خانه ساکن نباشد و تند خلل و مرمت آن نکند آن خانه معور نباشد  
و خلل پذیر گردد و در در و دیوار خلل و تخلل در آید و ماویا و هوام و حشرات گردد و در خرابی انجامد و اگر کسی در خانه ساکن باشد  
معور باشد و نظایت خلل آن کند و مرمت رخصا کند و پاک گرداند از گرد و غبار و کنا ساقی که در انجا نشیند و لایق آن گردد که در انجا  
کسی نزول کند پس معرفت الله در ان نزول کند و ازینجا معلوم میشود که خشوع از ذکر حاصل میشود نه از غیر ذکر و بعد از ان که  
ذکر در دل تصرف کرده باشد و ترسانیده و نرم گردانیده و از قرآن نیز تیر سپید و ما ترک من الحق در عمل آرد **شعر**  
در بهار خوف چون دل نرم شد از آب ذکر ای ساکله که باغ معرفت بار آورد **فایده** شیخ قدس سره فرمود برایت  
ان الحکات ینذرن الایات که وقتی که توبه یا خلاص کرده باشد و بعمل صالح مشغول شده و ریاضت همراه و مداومت بر ذکر  
خاصیت این چهار چیز آن فایده دهد که صفات ذمیه را بغضات حمیده مبدل گرداند که ان الحکات ینذرن الایات  
و صفات آن چهار چیز است که چون آن چهار چیز در آید صفات ذمیه سیات را بکلی منتهی گرداند **شعر**



خارجی و آرزو چون بر کند از باغ دل کل جای خار و بستان دل بار آیدش **شربت حانی** بود چون کند نوش از صفا  
نوش داروی حیات روح در کار آیدش **فکاید** از فخر الدین و زرقانی روایت است که داشتند جند حضرت شیخ بودند  
قدیس سر فرمود بر آیه قُرْآنَ رِجْوَالِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلَهُمْ صَالِحًا كَعَمَلِ صَالِحٍ جَزِيئَةٍ دَانَسْتُمْ أَنْ كُنْتُمْ كُمْ  
شیخ بنواید فرمود که عمل صالح اصلاح دلت که دل را از فساد نفسانی بر تانی نه مجرد صلاحیت صورت و چون صلاحیت باشد و دل  
اصلاح آید شایسته لقاء الله تعالى باشد **شعر** تا آید از ملک نکرد و صافی و خیساره معشوق درو نتوان دید  
**فصل دوم** در تحقیقات که شیخ صفی الدین قدس سره بر جندی از احادیث نبوی علیه الصلوة و السلام  
و بر بعضی از سوالا که از او کرده اند فرموده و مشتمل بر دو طرف **طرف اول** در احادیث نبوی علیه السلام و این مجموع همان از روایت  
شیخ صدیق الدین آدام است که است فرمود که شیخ قدس سره هر دو کس را از طلب علم دید در کشتی که بخشی میکردند برین صیث  
که در صحیح بخاری و مسلم بر روایت ابو سعید خدری رضی الله عنه که آفر حدیث اینست که پیغمبر علیه السلام فرمود لا یخیرونی من بین الانبیاء  
فان الناس یخفون یدم القیفة فاکون اول من یحق فاذا ابوسی اخذ بقایمة من قوائم العرش فلا ادی افاق قلبی او جری  
بصعقه الطور و فی روایت فاکون اول من یشق عنه الارض فاذا ابوسی اخذ بقایمة من قوائم العرش فلا ادی افاق قلبی او جری  
میکردند که چون پیغمبر صلوات الله علیه سر مبارک از خاک بردارد و موسی دست در ساق عرش زده باشد یا عظم موسی لازم آید  
یا تقدم قیام موسی بر قیام پیغمبر علیه السلام از تربت مبارک و شیخ قدس سره این مناظره و مباحثه ایشان شنیده و بکشت جری  
بازگشت فرمود موالی حسب بحث میلند و تحقیق میکنند آن موسی که در خاک در بر خواستن از خاک موقوف آن حدیث  
علیه السلام که در آن زمان سر از خاک بردارد و جدا از سر از خاک بردارد و آنک دست در ساق عرش زده باشد صفت موسی باشد  
و موسی علیه السلام **شعر** بر ای ماه از یثرب بیار مشرق و غرب که شاه انبیا موبک تویی در صحن بینایی  
حطیم از موم مگر کن جهان از دود منور کن **نریج** روضه سر بر کن که ماه عالم آری **کماله** قصود جانی را ز رخ بر دیانی را  
که در محشر امانی را تو می بای تو می بای **سوال** کردند که آن کدام فقرست که الفقیر فخری عبارت از آنست چنانکه  
در حدیث مشهور است **جواب** شیخ قدس سره فرمود که آن فقر آن نیست که فقیر بدان فقر بر در ماطوف خواهند که گشت و نه  
آنست که فقیر بدان با وجود افتقار ترک خواهند که و جری خواهد بود آن فقر آنست که فقیر بدان کوفین در بارز و ترک حظوظ  
نفسانی کند در راه حق تعالی چنانکه از نفس او و مجموع حظوظ نفس او و از ماسوی الله هیچ باقی نماند آن نفس باشد که الفقیر  
فخری پس این فقیر فقیر باشد که بنفس خود فقیر باشد لیکن بحق تعالی غنی باشد **شعر** این خوشا زندان بامیث که در جان با  
فقر ادبی نوایی هر جای می زنت **مقام** افتقار از روی استغنا بحق **جوش** را و ماسوا را بشت و بای می زنت  
**سوال** کردند که معراج پیغمبر علیه السلام بصورت بود دیگر از امیر بصفت جرات و جوا بصورت نیست و یا خود را  
پیغمبر را نیز بصفت بنود **جواب** شیخ قدس سره فرمود از برای آنکه جسم مبارک پیغمبر علیه السلام روحانی بود انان سبب

سایه نداشت و در شتاب صفت دیگران بود وقتی که دیگران بر ریاضت صفت را روحانی تر کردند و قید حجاب مرتفع گردانند  
بس در این صفت دیگران سیر کند صورت پیغمبر علیه السلام سیر کند و در این صفت معنی دیگران سیر کند صفت پیغمبر علیه السلام سیر کند  
و در این صفت اسرار دیگران سیر کند بدان فرار بد و انتهای اسرار ایشان باشد معنی پیغمبر علیه الصلوة و السلام فرار بد و در این  
ستر پیغمبر علیه السلام فرار سید است **پیکر** اطلاع نداده است و هیچ آفریده را اطلاع نباشد **شعر**  
در آن حضرت که از توح جایی عالم و آدم **در** آن خلوت که متر توح جند در هم انسانی **در** آن پایه که پای توح جایی طایرند  
در آن عالم که سیر تو کجا ارواح روحانی **سوال** کردند از حدیثی که در پیمن نمانی است که حُب الی من دینا کم نلت الطیب  
و النقاء و قرة عینی فی الصلوة که خاص باین صفت است و جوا غیر از این چیزی دیگر فرمود و دنیا را اضافت دنیا با دیگران از برای  
آنکه جوا جوا کرد و او نیز صلوات علیه در دنیا بود **جواب** شیخ قدس سره فرمود که اضافت دنیا با دیگران از برای آن کرد  
که خاک او علیه السلام از بهشت بود و لاجرم سایه نداشت و خاک دیگران از دنیا بس اضافت دنیا با ایشان از این سبب گرد نالی و در دنیا  
مانا فی الدنیا الا که یک استظل تحت شجرة ثم راح و ترکها **شعر** نسبت هر کس که با خاکی و آبی میکند خاکت از فردوس که یب  
آبت از آب حیات **و** خاص باین صفت از برای آن فرمود که آدمی مرکب است از جسم و روح و دل از برای خلاصم مبارک نسا و  
بدلیل آنکه چون فیض الهی با وی فرو آمدی و او را از دنیا بپستی نسا مشغول می شدند از آن حالت باز حالت جهانی می آمدی  
و خلق مشغول می شدی مثلاً اگر چنانکه کشتی در دریا اختیار کشتی از دست برد و بدست با دافند که کشتی را بی زباید تا با جوار  
لکری که بر قرار کشتی دارد و الا قوا کشتی نباشد و اگر یک لکری گفتا نباشد بدو لکری و بیشتر تا چند آنک قرار و سکون حاصل شود  
و از برای طر و ح مبارک کشتی از دینوی طیب فرمود که آن خاص خط روح و از برای خط دل که آن معارفست فرمود و قرة عینی  
فی الصلوة از برای آنکه دعا از انواع مکاشفات که آن قرة العین است بر روی شد صلوات الله علیه و از برای آن انواع معارضش  
می شد پس یکی خط جسم و یکی خط روح و یکی خط دل مبارک کشتی باشد صلوات الله و سبلا علیه **شعر**  
از جهان بر می که او جام باب میکند **روح** قدس از خاک در شش جرد و حواهی میکند **شاه** باز حضرت عزت که در اوج حال  
طبع جوی دم دم از دست شاه میکند **سوال** کردند که پیغمبر علیه الصلوة و السلام سنگ بر شکم مبارک جوی است و از  
سر کرسکی می بت یانه **جواب** شیخ قدس سره فرمود که از سر کرسکی می بت از برای آنکه کرسکی در اندرون باشد  
و سنگ بر پیردن بتن جگر دفع کرسکی کند بلکه سنگ بر شکم بتن دیگر کرسکی زیاده کند و دیگر حدیث صحیح در نهی وصال  
صوم که پیغمبر صلوات الله علیه فرمود ایکم مثلی ایی ابیت عندی یطعننی و یقینی دلیل ظاهر است که از کرسکی نبود بلکه سنگ  
از برای آن بپسته بود بر شکم که جسم مبارکش و صفتش هم رنگ بودند و صورت و صفتش هم رنگ شده بودند بدلیل آنکه سایه  
نداشت پس وقتی که دلش هوای حق تعالی میکرد و دلش در پیرانی آمد نزدیک می بود که جسم لطیف مبارکش را نیز بر باید و درج  
کنند از آن سبب چیزی ثقیل دینوی که آن سنگ است که آن سنگ است بر شکم و بت تا صورت مبارکش میان خلق از برای



تزیین خلق باز ماند **شعر** هر چند باوج جان و دل بود پایسته قید آب و گل بود از هر صلاح آب و خاک  
 می داشت بخت روح پاک **سوال** کردند ازین حدیث که در صحیح مسلم است عن انس رضی الله عنه ان رسول الله صلی الله علیه وسلم  
 قال لا تقوم الساعة علی احد یقول الله فی دوائیه عنه ان رسول الله علیه السلام قال لا تقوم الساعة حتی لا یقال فی الارض الله الله  
 بلیل حدیث قیامت برنجیز تا الله کوی بر زمین باشد این معنی چگونه باشد چنانکه آنکه گوید **جواب** شیخ قدس سره  
 فرمود که مراد الله کوی است که تبلیغ صاحب دل جندان ذکر کعبه گفته باشد که دلش گویا شده باشد بذا که الله و تاجد انک ازین الله  
 کوی بر زمین باشد قیامت برنجیز **شعر** در عالم کل امن و امان ای شانه در عالم دل جان دروان ای شانه  
**سوال** کردند ازین حدیث که در احیاء علوم است قال رسول الله صلی الله علیه وسلم العبادۃ عشرة اجزاء تسعة منها فی طلب  
 الحلال که طاعت ده جزو است نه جزو از آن در کب و طلب حلال جزو است **جواب** شیخ قدس سره فرمود از برای  
 آنکه طاعتی که از بنده صادر میشود از دل و بدن و جوارح صادر میشود چون لقمه حلال بخورد می پسندد را قوت طاعت و جوارح را میل  
 بطاعت میشود و جوارح میل بطاعت میکند و اگر لقمه حرام بخورد می پسندد دل را ضعیف میکند بلکه می میراند و نفس را قوی  
 نمیکرد و مولی شنوات زیادت می شود و جوارح میل بمعصیت میکند و نفس با در هوای معصیت می انگیزد و هر چه  
 جسم میکند از طاعت و معصیت بواسطه دل و نفس میکند و بند می در لقمه است که اگر شخصی طلال بخورد و تن میل بطاعت  
 میکند و اگر حرام بخورد و تن میل بمعصیت میکند از نجات که حق سبحانه و تعالی میفرماید یا ایها الذین آمنوا  
 الطبیات و اعلموا صالحا اولی باطل طیات فرمود انگاه بمل صالح که اگر اکل طیب باشد اقتضای عمل صالح کند و اگر اکل غیر طیب  
 باشد اقتضای عمل غیر صالح کند پس ناجار اولی حلال باید خوردن انگاه طاعت مثلا همچنانکه اگر زمینی است شوره که اگر در انجا زری  
 میکند بار نمی آورد پس اگر ستر آب شیرین بر آن زمین می رسد برور ایام شوری زمین بخوشی متبدل گردد و اگر از ااعت میکند  
 بار می آورد و اگر زمین خاک خوش باشد و آنرا زراعت کند اگر آب شور دریا بر آن زمین رسد آن زمین را نیز می سوزاند و خاکش  
 باطل میگردد و آن مزرع باطل میگردد و بلکه عای آن خار و خسب بر می آید همچنان لقمه حرام چون بخورد برسد آن فساد  
 که آب شور دریا در خاک خوش میکند و اگر نیز تصفیه اش شده باشد که فساد کند و اگر لقمه حرام پسند آن خاصیت کند که آب  
 شیرین در زمین شور کند و بخوشی متبدل گردد و اندو البکد الطیب یخرج نباته یا ذین ریه و الذی یخشب لا یخرج الا شجرا  
**شعر** است در آب حیات ذکر از آن خاصیتی که زمین شور و مرده زنده و شیرین کند **سوال** کردند ازین سخن  
 که در کتب تذکیر عجیبی مشهور است اما سخن امام حسن جریث رضی الله عنه که من استوی نوکاه فو مغبون چون هر روز آنکه فرائض  
 و سبب است معین است که چند است زیادتی در عمل چون باشد که چون هر روز چیزی زیادت کند چه شب و روز مستغرق گردد  
 و تحمل کند **جواب** شیخ قدس سره فرمود که مراد منازل است که هر روز قطع متری کند که اگر فسر و اطلع متری دیگر  
 نکند و در منزلی امر و زین به باند مغبون باشد و این منازل صفت باشد که مکانت الما منی موافی باید که هر روز عصاره و سبب

و عصاره بقد آدمی و قد آدمی از سرش باشد تاثری که اگر این سرش نباشد و در مقام اول باند مغبون باشد **شعر**  
 اندر وادی که سر حد ندارد راه او جابکان راه رو باید کزین منزل کند **سوال** کردند ازین سخن که حدیث مشهور  
 که من اکل مع مغفور غفر له که چون مسیح آمد زیده تر از پیغمبر صلوات الله بنود و نباشد لیغفر له الله ما تقدم من  
 ذنوبه و ما تأخر و منافقان و کفار با وی چیزی خورده اند باید که ایشان نیز مغفور باشند **جواب** شیخ قدس سره  
 فرمود که مراد خوان ایمانست هر کس با برادر مسلمان بر خوان ایمان بنواله دینی موافقت کند چنانکه او امر زیده است  
 این نیز امر زیده گردد و اگر بر خوان ایمان موافقت نکرده باشد اگر چه با پیغمبر علیه السلام چیزی خورده باشد که امر زیده  
 نشود **شعر** هر که اندر مجلس این صاف نوازش صفاست که در غش سرکش نباشد جوعه خوان هم بود  
**سوال** کردند که بعضی مؤمنان را چنانکه در حدیث ثابت است که در بقدر از مدبصر او فراج گردانند و بعضی را چنانکه  
 در وفادار و بعضی را از فجار و کفار و منافق کور تنگ گردانند چنانکه بهلوش از بهلودر گذرد و نفوذ بالله من ذلک پس  
 از آنکه وسعت کور بقدر مدبصر باشد بایستی که کسی را که در جنب او باشد مجال این وسعت نباشد بلکه در بعضی از زیایات  
 است که وسعت کور بعضی از مشرق تا مغرب باشد باید که وسعت کور دیگر را مجال این مقدار نباشد با وجود آنکه از آن  
 قوم که کور ایشان این مقدار باشد چندین هزار استند **جواب** شیخ قدس سره فرمود که مراد این کور وجود  
 که چند آنکه انشراح صدرش بیشتر باشد وسعت کور بیشتر باشد و آنکه کمتر کتر و اگر کسی را کمال انشراح باشد کورش  
 از مشرق تا مغرب باشد فتن یرد الله ان یهدیه لیسر یخرج صدقه للادلام و من یرد ان یضربه یجعل صدره ضیقا  
 حرجا پس هر که انشراح باشد در مجال نور الله و معرفت الله بیشتر باشد و وسعت کور بیشتر باشد **شعر**  
 شعاع بر تو خورشید در سراج خلق بقدر وسعت هر روز و در **سوال** کردند که مؤمن صالح و کار  
 و فاسق را در بهلوی هم دیگر دفن کردند و هر چه خاک شدند و به جسم مختلف گشتند و هیچ تفاوت در میان نه و اگر بر امت  
 گفته اند المؤمنون لا یوتون بس چون میان هیچ فرق ظاهری نیست باید که کافر نیز غیر **جواب** شیخ قدس سره  
 فرمود که باین که المؤمنون لا یوتون دل مؤمن است که چون بگذر حق تعالی زندگی یافته باشد و زنده شده بعد از آن غیر  
**شعر** هر که ازین زندگ بوی رسیده رنگ جان از عر جادیدان بیافت **سوال** کردند از حدیثی که در احیاء  
 علوم و عارف و مرصاد است که خلقوا باخلاق الله بنده بصفه حق تعالی چگونه متصف گردد **جواب** شیخ قدس سره  
 فرمود باید که بنده خود را بتکلف موصوف گرداند بجزئی که از صفات حق تعالی است نه بحقیقت بصفه حق تعالی متصف  
 گردد که بنده بنده است و خدا خدا و صفات بنده صفات بنده و صفات خدا صفات خدا و غر و جل بلکه بجا از تکلف  
 خود را بصفات او متصف گرداند و چون حق تعالی بنده را برگزیند او را بصفی از صفات خود بجا موصوف گرداند  
 چنانکه حق تعالی کریم است بنده را کریم دهد و حق تعالی رحیم است و در دل بنده رحمتی نهد و حق تعالی مؤمن است



دیده را نیز مؤمن میگویند و امثال این بر بیت اشاد فرموده **شعر** **انشاء** کی شود خالق انگ باشد خلق  
 بنده بودیم اشناک شیم روی خورشید جو بر ذره زنده بر تو نوره ذره از بر تو او جلوه حسن آغاز **سوال** کردند  
 که ازین حدیث که در اربعین عزال است رحمت الله علیه که اولیائی تحت قبای لایع فهم غیری که آنها که ام اند باید که ایشان  
 نیز خود را اول ندانند جواب ایشان نیز غیر اند **جواب** شیخ قدس سره فرمود که ولی بر قسم است اول است آنست که او اند  
 که اولی است اما خلقش ندانند و در هر آنست که او اند که اولی است و خلق اند و مراد باین که اولیائی تحت قبای این است  
 و سیف ولی آنست که او اند که اولی است و خلق نیز دانند که اولی است و حق تعالی او را بر حق ولایت رسانیده باشد و معرفت  
 خود داده و باز او را از انجا باز کرده اند باشد خلق از برای تربیت و ارشاد خلق و خلقتش نموده پس اولین ولی عام اند همچو ابدال  
 و او تا در سید و جل و همت که خلق ایشان را ندانند و دوم ولی خاص اند که بکلی حق تعالی جان مشغول اند که خود را ندانند و اینها  
 بغیر از حق تعالی کسی نداند و پسیم اخس خاص اند که ایشان حق تعالی را شناخته اند و حق تعالی ایشان را خلق نموده و مرتبه ارشاد  
 و تکمیل داده و بخلق و پنداده **شعر** شاه بازان فضای آشیان قدس او بپسته چشم و پر کشاده و صید کیر قدسی اند  
**سوال** کردند از حدیثی که در کتب تذکیر است که حب الوطن من الایمان که چون کافر وطن خود و فرنگ و کستان دوست  
 ندارد از ایمان چگونه باشد و معنی این چیست **جواب** شیخ قدس سره فرمود که حب الوطن آنست که شخص از عالم انس و مشاهد  
 بعالم جنس آمده است و این زبان آن وطن دوست میدارد آن از ایمان **شعر** جان عاشق را شستنیاق ایشان وصل  
 می زند پر در هوا س شوق من حب الوطن **طرف دوم** در بعضی از مسوالاتی که از شیخ صفی الدین قدس سره کرده اند  
 و تحقیق در جواب فرموده بروایت شیخ صدر الدین ادام ابر کته **سوال** کردند از سخن امیر المومنین علی بن ابی طالب که آن  
 من عرف نفسه فقد عرف ربه که ازین سخن آن معلوم کنیم که چون نفس را بشناسد تحقیق خدای تعالی را شناخته باشد **جواب**  
 شیخ قدس سره فرمود معنی من عرف نفسه آنست که عارف شود بفسهای خود و دنیا شود بیعوب نفس بعد از آنکه چون پنا شود  
 بیعوب نفس خود با صلاح آن مشغول شود و مثلاً چنانکه کسی پلیدی بر جامه خود بیند بطهارت آن مشغول شود پس این طهارت از عیوب  
 تزکیه است و هر کس که تزکیه کرد از نفس رستگار شد و چون از نفس رستگار شد از عذاب حق تعالی رستگار شد پس آن زمان  
 که از نفس رستگار شد از نفس تبرکد چنانکه مرغی از دام رستگار کرد و پرواز کند و چون از نفس تبرکد بخت حق تعالی  
 توجبه کند بعد ازین که این معرفت نفس خود حاصل کرده باشد و خود را شناخته و از خود بدیده آمده اکنون جمیعش حق پنا شود  
 و معرفت حق تعالی بعد از معرفت نفس حاصل شود و صنع دلیل بر صانع باشد پس قد تقویب باشد **شعر**  
 فخلک ما لم تدركه و قدرته ما لم اغایه اذ ادرتضا علی کون ففی کل شئ آیه **سوال**  
 کردند که سخن عبدالله مسعود رضی الله عنه که الی سعید من سعید فی بطن امه و الشق من شقی بطن امه اگر چه بعضی مردم  
 این را حدیث می شمردند که چون سعادت و شقاوت نوشته شود وقتی که در بطن مادر باشد و تغییر بدان راه نیابد پس می در کار

**جواب** شیخ قدس سره فرمود که مراد ازین بطن بطن تربیت است تا ازین بطن چگونه متولد میشود چنانکه **فطر الله النبی**  
**فطر الناس علیها الایة** و چنانکه در صحیح بخاریست عن ابی هریره رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله و سلم نامن مولد الا  
 یولد علی الفطرة فانیوه یهودا و نصرانه و مجسانه کما یخرج البهیة بیته جمعا علی تحون فیها من بدعاه ثم یقول فطر الله النبی  
**فطر الناس علیها** لا تبدل الخلق الله ذلک الذین القیم الایة پس چون مردم بر طره متولد می شوند و مادر و پدر ایشان یهودی  
 و نصرانی و مجوسی نتوانستند که در اندرون و همچنان که اگر کسی صحبت طایفه از ملت میبرد دم در آن ملت ایشان بر می آید ملت ایشان  
 می گیرد پس مراد بطن تربیت و نصیحت باشد **شعر** برده این مشبه اندر بچون سپند و باز بکشد اند  
 حال این را جبر زلف او کردند خط آن را زد و در او دادند **سوال** کردند آن فکر کدام است که در باب قلوب گفته اند الفکر  
 سواد الوجه فی الدارین **جواب** شیخ قدس سره فرمود آن فکر آن نا جز نیست که در فضای فی الله او را حاصل شود یعنی محو  
 آثار بشریت و آن فنا و نوریت که آن نور سپاه رنگ ناپد و چون آن نور تجلی کرد و در این صافی او همان رنگ ناپد پس سواد الوجه  
 فی الدارین عبارت از آنست که از سپاه روی دنیا و آخرت سپاه روی باشد بکدر دوزخ و نور و فیض  
 وجوه و تشو و وجوه از زمره و اما الذین ابیضت وجوههم ففی رحمة الله **شعر**  
 تازه روی مرد و عالم زاب روی خود بوده هر که روی او بدین سان آب چینی شسته اند **سوال** مولانا بدیع الدین حنفی  
 جغتوی از شیخ قدس سره سوال کرد که شیخ میفرماید که علم حجاب چگونه باشد **جواب** شیخ قدس سره فرمود که من میگویم که علم  
 حجاب بلک میگویم که پندار در علم حجاب است اگر آبی باشد غیر طهور چه باید کرد که طهور کرد و مولانا بدیع الدین گفت آبی دیگر افتاد  
 آن باید کرد تا مرد و آب بعد بکیر پسند آن آب طهور کرد و شیخ قدس سره فرمود من نیز همین میگویم که چون آبی بر ظاهر زمین آ  
 و بطلا قاتی چیز غیر طهور شد و آبی که در اندرون زمین است که طهور است لیکن حجاب در میان مرد و آب حاکی است که حایل است  
 میان مرد و اگر آن خاک از میان بردارند مرد و بعد بکیر پسند طهور کرد و همچنان اگر در آب علم ظاهری طهارت نفس حاصل نیاید  
 که در مرد پس بطنه و احوام و غیره آلوده باشد آب علم باطنی که آن در اندرون است ناچار باشد تطهیر کردن پس بکلید که حجاب نفس  
 از میان یاید برداشتن با مرد و آب علم ظاهری و باطنی بهم رسند و طهارت حاصل آید پس نفس در میان حجاب با  
 نه علم **شعر** آن طهارت را شاید غیر آن آب طهور کین حجاب طلت خاک کند از پیش دره پس شیخ  
 قدس سره مثلی فرمود که اگر یکی بنده جوید که او در علم خود ماهر باشد و علم توریه نیک داشته باشد باید او را پیش از آنکه  
 مسلمان شود تحصیل علوم عشرش بدینند کردن و باید او را مسلمان کرد و اعتقاد اسلامش تعلیم کند تا اعتقادش  
 پاک گردد و قواعد عقایدش مستحکم گردد و آنکه تحصیل علوم عشرش فرماید تا آن علمش نافع آید که اگر او را تحصیل علمش  
 فرماید کردن و اگر مسلمان نشده باشد هم با آنست خصم خصم را بکشد که اگر کشن کوی مسلمان شو کوید لکن دینک سر و کوی دین  
 بجهت نزع مجاد که کند پس نفس را که چون کافر است و لا مسلمان می باید ساختن آنکه تحصیل علوم کردن که اگر چنین کند او در حجه



و ند اسب عالم کرده اند هم سلاح و آلت تو ترا بشکند اگر کشش کوی خرم خور کوی درند همی اندک تا بعد بگر حلاکت و اگر کوی  
 ز ناکم کوی بد هسی و طی متاجره و موجب حدیث و اگر کوی را بخور کوی بیج میگویم و اگر کوی کوشت غلان حیوان بخور کوی در غلان  
 مذمب حلاکت و اگر کوی مالی حرام بخور کوی بیج بدقت و ازین که نه در حب نفس فرمای چون اولاً مسلمان نشده است و آلت سلاح  
 بسیارش باشد قبول نکند و بجدال و مجادله بپسندد بر طریقت است که اولاً نفس مسلمان کرده از آنجا تحصیل فرمای که چون اولاً مسلمان  
 شده باشد و انقیاد و اعتقاد صافی نموده و گردن نهاده انکار تحصیل کرده بر حسب طاعت نماید و مجادله نکند و بدانجه احوط شریعت  
 باشد امثال نماید و آن علم نماید و علم را آلت دنیا سازد و حصر احوط باشد بجای آرد و میدان بر نفس نکند که در اندک آن علم  
 نافع باشد که ویرانکار آرد و فخر بچین علی که سبب هدایت باشد توان کردن نه بجان علی که سبب غایت کرد **شعر** **معدود**  
**ما لفق الا لاهل العلم اختم** علی الهی لمن استغفر اولاً و تحت الملائکة کان یحییه و انما یلدن لاسل العلم  
**سوال** که ندک چون حق تعالی از ک کردن بنده بینه نزدیکترست و سخن اقرب الیه من جبل الوردید بر السیر الی الله و التیر  
 فی الله و السیر مع الله چگونه باشد و معنی اینها چه باشد و چون حق تعالی از منشی منز است السیر مع الله چگونه باشد **جواب**  
 شیخ قدس سره فرمود السیر الی الله عجب بعد نفس است از حضرت نه عجب بعد حضرت از بنده که او عجب نزدیک است بعد ک  
 است نفس است از حضرت بواسطه عجبی که در میان است پس می بنده در ارتقاء این حجاب السیر الی الله است و وقتی که این  
 صاف قطع کند و قدم از خود بیرون نهد السیر الی الله منتهی شود یعنی جذائک صفت صاف قطع تواند راه باشد و چون راه تهی  
 شود بعد از ان السیر فی الله باشد یعنی بعد نفس مرتفع شده باشد **شعر** تا بر میدان وصل کوی جانان دور نیست  
 یک قدم باید ولی از خود بیرون باید نهاد و در جواب السیر فی الله فرمود که حق تعالی از اندرون و برون منز است لیکن مالک از  
 صفتی صفتی ترقی باشد که حق تعالی او را از صفتی صفتی دیگر آشنایان دارند پس معنی السیر فی الله یعنی السیر فی صفات الله باشد و جذائک  
 او را از صفتی صفتی ترقی باشد هنوز در تکوین باشد و چون بحقیقت حق رسید الیه عین باشد و بعد ازین السیر مع الله باشد در حالت  
 تمکین **شعر** غربتی فیک غربت الغربة لا فوج و دنکم ولا کر بیه انت مقامی و انت مغربی قد طاب فیک  
 المقام و القربة و در جواب السیر مع الله که معیت با حق تعالی در سیر چگونه باشد فرمود معیت بدان معنی باشد که اتحاد بود  
 و در کانی باشد که اتحاد که وحدت او باشد کثرت نباشد لیکن معیش جان باشد که کسی قطره درجا اندازد اکنون آن قطره  
 در بحر مستغرق گردد و در کانی او در یکا نکی میترقی نماید و هم تن یکا نکی بر باشد لیکن اتحاد نباشد از برای آنکه بحر باشد  
 و قطره قطره و مغایرت میان ایشان ظاهر پس اگر بحر در جنبش آید و در موج گیر اختیار بحر را باشد و قوا را نه  
 لیکن جنبش او جنبش دیا بود و او چون در میان زیبا بود **شعر** قرب امری فانقذت بر غیبی حضرت غریبا  
 فی البریه او صد **شعر** امری با حق تعالی مسرعه و افضلی عنی حضرت موقد **اسوال** که ندک شیخ میفرماید که مارا  
 کشف است و کرامات و تقدم و همت لیکن کشف و کرامات و تقدم ظاهر بی حجاب راه است چگونه باشد **جواب**

شیخ فرمود از برای آنکه کشف کشفیثا را نیز می باشد که بر عبادت باطل مواعظت می نمایند و تقدم جن و شیاطین را نیز می باشد  
 که بیک لحظه از مشرق مغرب می روند و می آیند و کرامات شیطانی نیز می باشد که آن است در اج باشد پس کشف و کرامات و تقدم  
 مشترک باشد میان اهل اسلام و کشفیثان و جن و شیاطین **شعر** قدم بر فرق این کشف و کرامات و تقدم می نه که از آلودگی  
 هر یک حجاب اندر حجاب آمده بار سوال کردند که فرق چیست میان کرامات مسلمانان و کشفیثان بخواب فرمود مثل کرامات کشفیثان  
 همچنانست که آبی که در سر کین دان استاده باشد اما چون نظر کنند آن آب صافی شده باشد وجود را بجا نظر کنند صورت  
 خود را در انجا چشند تا آن آب نجس باشد نه خوردن را شاید و نه طهارت را مثل کرامات مسلمانان همچون آب طاهر و مطهر باشد که مسلمانان  
 شده باشد و چون در آن نظر کنند صورت خود را در انجا توان دیدن و ظهور باشد هم خوردن را شاید و هم طهارت را در صافی ظاهر  
 صورت بهم مانده اند لیک در پاک باطن فرقه را در فرقه است باز سوال کردند که آن کدام کشف و کرامات است که از اعتبار توان  
 کردن مجرب فرمود که مارا کشف و کرامات و تقدم و همت است و کشف آنست که عیوب خود و منز خود پنهان کرد و در بر اندرون  
 خود مطلع کرد و کرامات آنست که قطع علایق از درون خود بکند و دل خود مجرد گرداند و تقدم آنست که از خود قدم بیرون نهد و سوزی  
 کند بیرون از خود و بمقدور صدمت آنست که سر بدگون و بادون حق فرو نیارد پس این کشف و کرامات و تقدم و همت است  
 که مشغولیت بحق و بغیر ازین کشف و کرامات و تقدم همت که مشغولیت بغیر ازین حجاب راه است **شعر**  
 یعب خویش پنا شود دل خود را بجز در کن بگردان همت از بادون که کاره روان اینست و رای مددک می قدم لا مکان فی  
 سفر از خویش بیرون کن که مقصد را کران اینست **سوال** کردند که فنا جندست **جواب** فرمود که فنا است  
 فانی صورتست بقای صفت یعنی تا صورت فانی شود بقای صفت نباشد و مراد ازین فنا غیبت صفت است از صورت که  
 النوم اخو الموت و در یک فانی صورتست بقای صفت یعنی که آن روح و آن را فنا از بشریت بگویند و آن بقایات عشق باشد که هو  
 آثار بشریت میکنند و پس فانی روح بقای حق و حق که انوار الهی تخیل شود محو اقسام و پس بشر و انسانی کذا و ثبات  
 و صدائیت حق کذا این فانی می گویند و این بیت انشاد فرمود **شعر** جن روح در نظاره فنا گشت این بکشت  
 نظاره جمال خدا جسر خدا نکند تا فو اثم افوا اثم افوا و ابتغوا بالقاء من قرب رب سوال کردند که کیوه دل جندست  
 و جیت **جواب** فرمود که سبب آفتاب و آب و زمین یعنی درینها روی نماید اولاً آفتاب از برای آنکه آفتاب همه چیز را  
 جانی برای سپید و پرورشش مجموع نبات و حیوان و معدن از آفتاب لاجرم صاحب دل بر مثال آفتاب باشد چنانکه تربیت مجموع  
 نبات و فوا که و جواهر در کان و معدن و حرارت جمیع اماکن از دست همچنان پرورش طالبان و رنگ و بر طریقت و اسیا  
 زمین مرده و مری زده از حرارت ارشاد و تربیت او حاصل آید و همچنان که آفتاب همه جافروی سپید صاحب دل و طالبان  
 و فری و سپید **شعر** کان جازا که سنگ لعل شود انجان آفتاب دل باده و کرامات آب می نماید از برای آنکه آب  
 طهارت مجموع حاصل میشود همچنان صاحب دل طهارت جمیع میدان از جمیع کدورات نفس کند و همچنانک از آب حیات

انشاء







او خود تیرت که مقام و نشان و مقصد خود داند و کار خود کند **شعر** این طایر قدس چون کاشاید پر بال  
مرغیت که آشیان خود میداند **سوال** ادام الله برکت از شیخ قدس سره بپسید که خط اولیاء تفاوت درج  
ایشان بود از چهار نام حق تعالی و قیام روقی از ایشان بنامی است ازین نامها که **هَوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ**  
وَالْبَاطِنُ پس که خط او ازین نامها ظاهر بود بجهاب قدرت او بیکران بود یعنی محسوسات و هر که خط او ازین نامها باطن بود بیکران  
بود بر انچه از اسرار او بود از باطن و هر که خط او ازین نامهای اول بود شغل او بسته بود در انچه سابقا در ماضی رفته باشد  
و هر که خط او ازین نامهای آخر بود شغل او مستقبل بسته باشد و در انچه خواهد بود و انچه باشد بر سلطان العارفين ابو یزید عطار  
رحمه الله علیه فرموده است که انکس که باین چهار اسم مخطوط گشت ولی کامل باشد و شیخ ابو القسیری گفته است که هنوز انکس  
ولی کامل نباشد چون انکس بعلم اول و آخر و ظاهر و باطن عالم شد و اولی کامل نباشد **جواب** شیخ قدس سره فرمود که اول  
و آخر و ظاهر و باطن مندرجست در آفرینش از برای انکه اول و ابتدا و انتهای آفرینش است و ظاهر این عالم محسوسات است  
که چشم سر توان دیدن و باطن عالم ملکوت که چشم سر توان دیدن که عبارت ازین مرد و عالم ملک و ملکوت است یعنی ظاهر و باطن علم  
این مرد و چهار در آفرینش مندرجست و انکس که باین چهار مخطوط شده باشد و تخت گردانیده و ازین در گذرشته هنوز نیم مردی بود و این  
هم در جنب علم دل پیش صاحب دل میجای باشد و علم دل آنست که مادی این هم است و آن ذات و صفات الهی است  
**شعر** آنها که سخن ز عشق او می رانند دامن ز خوف و نقش می افشانند در مدینه که عقل از آن محجوبست  
مردم و طو لوح دل میخوانند **سوال** کردند که یکبارگی کدام است و پیمیاگری کدام **جواب** شیخ قدس سره  
فرمود که پیمیاگری مجاز یکبارگی است از برای انکه هر چه سیمیاگر نماید مجاز و تخیل باشد و حقیقت نه و هر چه صاحب دل نماید  
که یکبارگی حقیقت است حقیقت باشد همچنانکه تبدیل وجود مس که حقیقت ز کرد اند این حقیقت باشد مجاز پس لا حرم هر چه صاحب  
دل نماید از کرامات حقیقت باشد همچنانکه اگر یک گشته باشد و اگر دل مرده زنده کرده اند بترتیب زنده ابدی باشد و اگر نظر  
کیمیا پس وجود طالب را بزم بدل گردانند و در کج روانی که مثل گویند وجود صاحب دل است که روانست از شهری بشهری تا  
هر که از سعادت ازل بر می باشد ازین کج بختی و غیبی پس و بر مندر گردن کج جاد که جاد شود **شعر**  
هر که دست پس دولت ازین بهره دهنده کیمیا طلب و کج روانی یا بد **سوال** کردند در تبدیلی صفات که صفات  
ذمیه متغی و منعدم گردد و صفات حمیده حاصل گردد یا خود عین آن صفات تبدیل شود **جواب** فرموده آن صفات ذمیه منعدم  
گردد و صفات حمیده قیام مقام او بایده جانک معصیت بود و طاعت بایده ریاء و اخلاص بایده و علی مذاایر صفات صفات  
ذمیه بود و صفات حمیده بجای او بایده **شعر** نور آید بجای ظلمت پیش و نشش کیر مقام زحمت پیش  
و دل همچنانست که تخت و وجود همچو ملک و لواء که صفت است همچو رعیت پس هر وقتی که تخت دل در تخت فرمان دیر باشد  
و انکس تر در دست دیر باشد در ملک تصرف او را باشد رعیت تابع او باشد و صفات ذمیه نابیندیده از ایشان در وجود آید

اگر چنانکه تخت دل را از دیو بازستانی و انکس تر را از دیو بازگیری و بطینیه و بی در ملک تصرف او را باشد و هر چه از او صادر شود  
صفات حمیده باشد و رعیت تابع او گردند و از ایشان همه صفات بسندیده در وجود آید **شعر**  
خاتم و تخت سلیمانیت و یواز دست برده که بدست آرمی بر روی اسی خوشا آن دست بر **سوال** کردند برین سخن که  
صفات الانبار بیات القربین چون باشد **جواب** فرموده ابرار علی که میکنند اگر چه از برای حق تعالی میکنند اما بامید خزا  
و بهشت میکنند همچنانست که عمل و پیرش بر غرض میکنند و واسطه در میان می آرند اما مقربان علوت است و دارند و پیرش ایشان  
خدا را عزوجل هم از برای خدا باشند بطع بهشت از خوف و درخ ایشان در عین رضا اند و ذکر آن تا خواست حق تعالی حبیب  
با ایشان **شعر** دست کل حکم جبره آتش چه بوده که مرا از دو جهان خاک سپر کردی تو پس  
بدون حق تعالی سر فرو نیارند که اگر سر و آردند مجبور گردند و بزرگترین جایی عذابی پیش ایشان عذاب از حق تعالی  
**شعر** الزم خاک بی و لوفیه الفتا و ارفع حدیث البین عابثینا **سوال** در مجمع شیخ میفرمود که  
ربا خواری اثم عظیم است و موجب عظیم الیم و سلو که بیع میکند با ضعافا مضاعفته ثمن آن با قرض نقد و برج آن نقد و مقدار آن  
تا مدت یقینا اولی حساب میکند و بر ثمن سلو می آرند و بیع میکند که اگر آن نقد در میان نباشد آن بیع و شر می کنند و آن سلو خردن این بیع  
باطل و ربا باشد بعضی از طلب علم گفته و احل الله البیع و حرّم الرّبا و این بیع است **جواب** فرمود که چون با بیع و مشتری  
و شهود و کتاب مجموع می دانند که بنیاد این بیع میان حساب و برج است که اولاً با خود مقرر کرده اند که دینار بخبرج راجع باشد تا بفلان  
میعاد و مدت میعاد و کیفیت رج معین کرده و بر سلو آورده اند که بیع میکنند اینها هم میدانند که بیع میکنند و باز ادین کرده می بوشانند  
حق تعالی نمیداند و حال انکه کار نیت دارد و نیت می معلومت که بیعت باز گفته که شیخ این حیل است شرعی شیخ قدس سره  
گفت آگاه شرع بود که در آن حیل نبود و باک و خالص بود در آن نیز حیل آورده اند **شعر** اینچنین جلیهای که نا کون حق نمیدانند  
تو میدان **سوال** آه از آن دم که پرده بردارند از چنین عینهای پنهانی **سوال** ایستاد این ضعیف مولانا شمس المظفر الدین  
توکلنی و اعطارد پیل رحمت الله علیه که علامه عالمی بود از شیخ قدس سره سوال کرد از معنی این اثر که من شی مع عالم خطوتین و مجلس عده  
جلستین و مع کلین و جنت ارجان فرمود که مراد باین عالم صاحب دل توید من غنما که چون مرد مخلص در متابعت او و قدم برد  
یکی بشریت و یکی بطریقیت و در طبع پیش او بشیند یکی از مانی امة غنما متقاعد بود و یکی در خلوت مجاهدت بقطع از ماسوی الله  
بشیند و در کمال از وی بشود یکی که کلین کل طیبه **الیه تصیّد الکلم الطیب** و یکی چون بران قیام نماید چنانکه حق است و اید  
احوال شود و حق آن از صاحب دل بشود و اشتیاقش بر ترقی زیادت کرد و سعی بیشتر کند و رجعت ویرا واجب شود و لا ین  
احسن الحسنى و زیاده العبد سأل لک یک قضا **شعر** این کت ترخه فدا وقت ما بال ریمک لیس لک طم  
و یزید عطا اذا ما وقت **سوال** دانستند ان سوال کردند از شیخ قدس سره از معنی این خفتن عالم بستر از عبادت را چه  
**جواب** فرمود که این سخن همچنانست بک حدیث مشهور است اما آن عالم آن کس باشد که دل او بترتیب مشایخ توحید خدای

جواب



زنده شده باشد که جانش در خواب باشد و دلش با حق تعالی در مجامعت باشد **سوال** جواب بهتر از عبادت پیش پدران دین  
است خوابی که سر این شیوه پیدایش بود **سوال** دانشمندی از طالبی سوال کرد که خضر خیر علیه الصلوة و السلام علم باطن  
بود که کشتی سوراخ کرد و طفل کشت شمارا اگر علم باطن است چرا یکی را نمی کشید **جواب** از شیخ سوال نگارده شیخ قدس سر  
بدان طالب چرا نمی گویی که مانی روی پیغمبر صلوات الله اگر خضر علیه السلام طفل را بکشت درویشان دل مرده را زنده کند  
در ویشان از بی محمد صلوات الله علیه که صورت بواج رفت امت او صفت بدند بطلب مقصد و مقصود اما پیغمبر علیه السلام  
بقدر حوصله خود و طالب بقدر حوصله خود و طبع باز بختک نتواند خوردن **سوال** بقدر حوصله خویش دانید چقدر مرغ  
بصعوده نتواند و او طبع نه شده باز بقدر آینه بینی حال یار ولی دو کون زده نماید جوهره گیر و باز **سوال** کردند که چون  
منزل را قطع کرده باشند طالب را دیگر کار مانده باشد یا نه **جواب** فرمود که دو کار دیگر مانده باشد یکی آنکه بداند قبول  
حضرت یانه دیگر آنکه اگر قبول باشد بداند که کلید کجاست بدست می سپارند یا نه اگر می سپارند کار تمام باشد **سوال**  
تا که است آنکه اندر معرض عقول آن کلید مخزن انداختن او نهند یا که است آنکه محش دم مبر از صدق زده تا نقوش مهر مهر  
بر کلین او نهند **سوال** مولانا یوسف کرم درها و پیر امیر علی در حضرت شیخ قدس سر نوشته بودند فیقه یوسف سوال کرد که  
طالبان و توبه کاران آتی هستند که ترک و تاجیک کردند چون کلام اسمی شوند عربی نمیدانند و بیت نخوانند انداز ایشان بغیر اختیار  
نوعه می آید و حال آنکه معنی میدانند و نمیدانند که آیت خوف یا آیه رجا ما را ازین عجب می آید **جواب** شیخ قدس سر فرمود  
که اگر چه زبان ایشان ترک است یا عجمی و ایشان آتی اما ذل ایشان همه زبانهای رسد و دل زبان کلام می دانند که دل عرب است  
و کلام عربی **سوال** در برستانی که آن تعلیمگاه حضرت طفل دل را بعد در پی در آموختند پس برون از لوح و  
دفتر تا درای خوف و صوت در زبان بی زبانی علما اندوختند **سوال** پیر زین الدین گفت بجز حضرت شیخ قدس سر  
میر قیوم فقه بابایان فرستاد و گفت که از شیخ قدس سر سوال کنیم که من چند آنک بیلدی شیخ می باشم ذوق غالب  
می باشد و چند آنک آنجامی باشم آن ذوق با من می باشد و چون بخانه مراجعت می کنم هفت بران ذوق می باشم بعد از آن فوری  
پندامی شود و چون باز بجز حضرت شیخ می پیدامی شود همچنین از شیخ سوال کردم **جواب** فرمود تو کل حق تعالی هست  
شیخ زاهد قدس سر چه پخته می آید پیر از حبه آن پخته می شکم و آن چه را پیرون می آورم و تو می دهم چند آنک  
اینجایی آن حبه در پیازی باشد و چون بخانه می روی همچنان در پیروازی باشد آنکه شش بر می آید از پیروازی مانده و پیر و از  
باطل میگرد **سوال** اندرین پخته حبه بازیت لامکان آشیان و پروازیت **سوال** یک چون بال شهرش پیرید  
چون تواند که با وج پیرید **سوال** ملک العباد جمال الدین ارموی گفت از حضرت شیخ قدس سر سوال کردم در تحقیق آنچه مسطور است  
که المؤمن کماله لا تأکل الا طیباً ولا تضح الا طیباً **جواب** شیخ قدس سر فرمود که ایمان از امور باطنی است و قبول کننده  
ایمان دلست پس اکل دل کلام طیب است اصل توحید است و فرغ او اسلام و مؤمن را که دل است قوت توحید باک است از شرک

دفع او اسلام و قول لا اله الا الله است او چه بسا مؤمن نخل از ده و جاست اول آنکه نخل را حضرت عزت و می و او حق ربك الخ  
النخل انما مفرموده است مؤمن را نیز ایمان را نیز بر دل فرود آورده است اولئك صکت في قلوبهم الايمان دو مرتکب  
نخل بی امام و سلطان هیچ جای اقامت نکند و تا سلطان نیاید قرار نگیرد و همچنین مؤمن بر تاجت پیغمبر صلوات الله علیه و مجاهد  
و اجماع اهل اسلام قرار گیرد و مخالفت جایز نشود و **سوال** شیخ آنکه چون نخل با سلطان قرار گیرد و هیچ وجه از وجود خلاف  
فرمان او زود و در حضور و غیبت بر اشارت او رود و همچنین مریدی باید که در حضور و غیبت بر اشارت پروردگار اشارت او  
زندگانی نکند **سوال** آنکه نخل هر لطافتی که در نباتات است حاصل میکند پیش سلطان می رود و چنانکه فرمان او می باشد می نهد  
اشارت که مرید نیز تلقین حاصل در ظاهر و باطن عمل کند و لطافتی که از کمال توحید حاصل شود و آن واقعاتی می باشد که بغیر از  
پیرا کسی دیگر نکند تا با اشارت شیخ آنجا که فرماید نهد و بردارد **سوال** آنکه نخل اولاً خانه خود پر و معور میگرداند اگر از بیرون  
غایب خلق می شود و همچنین مرید باید که اولاً باطن خود معور و پر گرداند بعد از آن در ظاهر ایشان فایده دینی باریاد در آن سرایت کند  
**سوال** آنکه نخل را قاعده آنست که هیچ جنده را قدرت نباشد که در جای ایشان رود از مورد و کس و غیره و اگر برود در جایش  
برون اندازند و باری آن پس بجز همچنین مریدی باید که هر اندیشه که خلاف رضای حق تعالی باشد در دل راه ندهد و اگر ناگاه در آید  
و واقع شود بدفع آن مشغول شود و از صحبت مخالفان اجتناب نماید **سوال** آنکه نخل فراست مر موسی را می داند و اوقات خود آن  
موسم موقت میکرد و چنانکه در چهار آب از برای تخم می برد و چون کلک پیدا می شود خانه عمارت کرده با نواع کلکها پر می کند  
و چون وقت بجد دادن میشود آن کلکهای خورد بعد از آن خانه های تنی کرده را پر می کند شراب مختلف الوان فيه شفاء  
للناس همچنین مریدان را می باید که اوقات خود مستغرق در اندوختن روزگار نکند که فوت بتر از موت در موت امیدوار  
باشد اما در فوت هیچ امید داری نباشد و چون وقت نگاه دارند باطن را آگشته دارند **سوال** آنکه نخل چهار ماه که در زمین  
باشد و دود آنک از سال باشد در خلوت در حضور سلطان نشسته باشد و بغیر از مشاهد او بجز نه دیگر مشغول نباشد همچنین  
مریدی باید که در شبانه روزها دود آنک در مشاهد دل در لذت مشاهده بخشود باشد **سوال** آنکه نخل هر قوتی که از بیرون  
آرد و جمع کند قطعاً در حساب آن مشغول نشود و آنچه خود جمع میکند از آن خود نمیداند و تصرف بی اجازه سلطان نکند همچنین  
مریدی باید که بکار مشغول شود در بحباب و طاعت مشغول شود و نظر و عمل مشغول شود و تصرف **سوال** آنکه نخل در ابد و ابد  
و تناسلی در هر سال چندین سلطان زاده که مستحق سلطانی باشند که عیسوی نخل را شاید در میان پیدای شود با اتفاق  
هر کدام را که مستحق و مستعد باشد سلطانی قبول میکند و با او پیوسته میکنند و باقی را پیرون می اندازند و در میان کار  
نمیگذارند و اگر چنانکه یکی از آن میان بدو مشغول می شود با استقلال خود تمامت قبول او را نمیدهند و میکشند  
و پیرون می اندازند همچنین مریدی باید که مرجع و مرشد یکی داند و هیچ آوازی و آوازه نمیزد و متحیر نشود و مشرب خود اند  
و درین منزل خود را بیاد ندهد که بسیار طالبان و مریدان هستند درین مقام در معرض هلاک افتادند که نازی باد و قبل



درست یابد قبله یکی و خداوند تعالی یکی و رسول یکی و راه خدا متابعت یکی اکنون در حجب شبه المؤمن کالتحذیر این دو مقام ظاهری و مقام  
باطنی در ستر و اوچی و آنکه الحقیقه است که آنرا زبان تقریر نتوان کرد **شعر** در برده اسپر رسی ساز بود  
در کنده آن گوش محرم شنود **آیت** نقیض این پنج زردی هست که برین عمل می ماند و در آن زینور نیز سری تعبیه است  
و ایشان نیز همچنین اتفاق دارند در جمع شدن که بجای جسم می شوند و سلطان دارند اما جندین سلطان دارند و همه را قبول  
کنند و با هر یکی از ایشان متفق شوند و هر ساعت به واسطه یکی از ایشان کار کنند و مثل خانه دخل هر یکی طرفی به واسطه خود بدان طریق  
خانه می سازند اما از خانه ایشان نه شیء حاصل می توان کرد که روشنی دهد و نه عمل که شفا و صلاوت و باقی احوال بدین قیاس  
**شعر** غل غل عودی جامه و از شه خود سگر نگار **شعر** بر زینور سی که اطل پس پوشش باشد نابکار **شعر** ای خداوند این  
احوال میدانت احوال شیخ را چگونه توانیم دریافتن فرمود که کار سلطان دخل کار فرمایا و ذوق بخشیدن است و با ادب  
موصوف کرد اینند هر جا که مردم این معاطه مشاهده کنند معلوم کنند **شعر** طراوتیت درین نکته های شیرینش  
که در صلاوت ذوقش شغای ارواح است **شعر** یزیم شوق کشدی ز ساغر دلها **شعر** خویف روح که از جام خاصش این را  
**سوال** حال الدین ار موسی گفت که بعد از وفات مرحوم خواجہ محی الدین روح الله رحمه مولانا جلال الدین مایکی روح الله  
روح بجهت شیخ قدس سره آمد و عزای شیخ میداد و حال آنکه او را نیز فرزندی وفات یافته بود و عظیم کربان بود چنانکه  
شیخ را نیز کربان کرد و این بعد از آن سوال کردند از شیخ قدس سره که چون همه میدانیم که مرگ حق است بایستی که مکره نمیدانستیم  
مع هذا مکره میداریم سبب چیست **جواب** فرمود مولانا میدانیم که مرگ حق است و هر بنده را دو خانه است یکی دنیا یکی  
آخرت و ما آمده ایم تا آن طرف آبادان کنیم چون از سر لذات نفسانی بعبارت دنیا مشغول شدیم یقین که عارت آخرت فوت  
شد و میدانیم که آن طرف خراب است و چون کسی را از آبادانی بخرابی باید رفتن مکره دارد و در ساعت در بای شیخ افتاد و توبه کرد  
و تلقین گرفت **شعر** ز کشتن نوی کلخن رخت بردن **شعر** بود اندوه و حسرت سخت بردن **شعر** ولی از کلخن  
رفت بکلشن **شعر** جواغ غیش از چشم روشن **سوال** هم حال الدین ار موسی گفت که چون شیخ قدس سره شجر  
از میه آمد جماعت موالی همچون مولانا صلاح الدین شهید می که متقی شجر بودند و مولانا محمد الدین عمر و شیخ معین الدین بجنوب  
و زیارت شیخ قدس سره و بعضی بر سبیل امتحان آمده بودند و وقت نماز ظهر بود نماز جماعت بگذاردند اتفاقا امام  
تشنه اول نماز پیش کرد و برخاست و در آخر نماز سجده سهو کرد و سلام باز داد و چون فارغ شد شیخ قدس سره فرمود  
جندین نماز گذارده ام بدین طریق هرگز نگذاشته ام امام گفت سهو کرده بودم سجده سهو کردم فرمود بلی میدانم لیکن رخصتا  
نماز اعاده کنیم که من نماز وصله و صلوات میدادم و نماز اعاده کردند چون فارغ شدند مولانا محمد الدین عمر رحمه الله سوال کرد  
از حدیثی که در صحیح بخاری و مسلم مسطور است و مشهور که رسول با علی السلام در نماز عصر سوخته و تشنه اول سلام باز داد  
و چون ذوالدین صحابی خبر داد و تحقیق فرمود برخاست و نماز تمام کرد و سجده سهو کرد و عجب که شیخ نماز اول مطمئن نشد

و باز اعاده فرمود **جواب** فرمود آنحضرت از ظاهر نماز در افتاد چنانست و شرع را در آن قلی نه امت خود این معلوم است که رسول را  
صلوات الله علیه در هر نمازی معراجی بود و معنی نماز رسول علیا سلام در باطن معراج بود و ظاهر معراج صورت نماز و چون رسول را در آن نماز  
سیر پر بر افتاد و در تشنه اول کیفیت حصول تمام معراج حاصل شد قیاس بر معراج سلام باز داد و چون ظهر و ظهیر ظاهر فرمود تشنه  
اول بود و ظهیر تن نیز رعایت نمود تا در ظاهر خلل نیاید امت سجد سواران چند کرد تا مدعیان دین در دین طوفان نزنند و خود  
بتر و بیات محالات بر بندند لیکن مذمب صوفیان آنست که از رسول صلوات الله علیه چنین سو و چنین توجیه کنند چون موالی این سخن  
بشنیدند همه توبه کردند و در رمضان حکوت نشستند مولانا صلاح الدین و مولانا صاحبک را کار بکشود و از معتقدان شدند و از  
شیخ قدس سره سوال کردند که علامت مرشد چیست فرمود اینجی می بینی یعنی اعتقاد شهادت از انکار **شعر** **سوال** مولانا محمد خلیل و محمد محمد النجاریان  
داند لاهات و قوت روح این حسن کلام جان و دلهای جهان زین دانه می آید بدام **سوال** مولانا محمد خلیل و محمد محمد النجاریان  
روایت کردند که عالمی از شیخ قدس سره سوال کرد که حق تعالی را که بر نماز از بند صادر می شود رضاست شیخ فرمود نه آن عالم گفت پس  
قدرت و تمکن و حرکت جوی دهد **جواب** فرمود حرکت دهنده و خالق آن حرکت اوست و الله خلقه و ما تعلمون  
اما فاعل من و تویم جزاء عبادک انو اعلمون **سوال** ج آن حرکت را بجلال خیر کلمه تا از فرزند می در وجود آید که منفعت مسلمانان  
شود **شعر** ایتقی لذة کو ذقت شقی **شعر** اذ ما ذقت فی الیم و خیم **سوال** بعد از آن شیخ قدس سره فرمود سوال پیش شما  
اهل کرامی گویند آن مولانا گفت کسی را که در علوم املیت دارد شیخ فرمود من شیخ اهل او را نگویند بلکه کسی را گویند که گویند او را  
بخت شده باشد و او تحت قدم خود آورده و حال آنکه او هنوز نیم مردی باشد **شعر** این حبله هنوز عالم حرف بود  
زان پس خبرش ز حال معنی باشد **سوال** مولانا گفت بالای کونین چیست شیخ بستی فرمود و گفت چیزی بد تا بگویم آن روز بخت از  
دیگر آن مولانا بیاورد و بشت شیخ فرمود مولانا آن امانت است با هم توان گفتن ان الله یا مریک ان تودوا الامانات  
الی اهلها چون مرد در آن عالم قدم نهاد از انش خبر دهند **شعر** **سوال** در بابان توان کرد طواف کعبه در حرم حرم  
کعبه توان کرد طواف **سوال** حاجی علی از بر خود بخیر روایت کرد که در دانشمند در کلخوان بجهت شیخ قدس سره رسید  
یکی سوال کرد که شیخ در جای دیدم نوشته که در حد سال بادی بر خیزد از مذهب الطاف الهی که هر کرا آن با دجلای نور و روح حق تعالی او را  
بیاورد آن جبار است **جواب** فرمود که حق تعالی هر صد سال بر حسب الطاف الهی که هر کرا آن با دجلای نور و روح حق تعالی او را  
دینا صاحب دلی را بر انگیزد که هر که نفس را قبول کند و متابعت او کند حق تعالی او را بیاورد **شعر** خلیلی ان کما لاح باریق  
من الاقوی الغری جدی و جدی **سوال** و این کائناتی نفی **شعر** یا بلی **سوال** و جدت لیسرا علی کدی **سوال** و لیسرا لیسرا علی لیسرا **سوال** و انما  
ار تاجی لیتوم اعقبوا و صلح صداه **سوال** و آن دانشمند دیگر مذمب رو افش از و پوشیده در سر داشت گفت شیخ عایشه صدیق  
و فاطمه زهرا را رضی الله عنهما در جواب دیدم **شعر** یا طلعت لوقالت شمس الضحی **سوال** سجدت لهما من بیته و جلالت  
ایشان را متنع سپاه بودی بر سر شیخ قدس سره فرمود ایشان خرا تو ان قیامت و شفیعان امت اند لیکن خلل در اعتقاد پخته است



و آن دیگر دانشمند پاک اعتقاد بر خواست و سرمد قدم شیخ نهاد که در واقع همچنین است که شیخ میفرماید **شعر**  
دید و خفاش کظمت پند نور خورشید ز مدحش میرفت **شعر** یکه گفتار کنم مدح کپانی که بیان قاصد و مدحت ایشان  
ز سخن افزونست **شعر** چه زبان وصف کند آن عظمت که ایشان **شعر** مدح نور طهارت صمدی بچونست **شعر** سیم  
در تحقیق که شیخ صفی الدین قدس سره بر کلمات و الفاظ و عبارات مشایخ فرموده است همچنان بر دایت شیخ صدر الدین  
ادام اسب که همچنانک **در تحقیق وقت** شیخ قدس سره فرمود که وقت در دایت که از حق تعالی بخش برسد و او دان باشد  
شاید چنانکه در ازل حق تعالی تقدیر احوال خلایق کرده است از ایام و کفر و سعادت و شقاوت و فقر و غنا و صحت و مرض و رفیع  
و غم و رحم و قحمت تقدیر بدان آیت تن گردانیده و عجب کمال یومر هو فی شان حق تعالی ابعاد هر یکی را از آن مقسم وقت  
خود بظهور می آورد **شعر** نقش مرغی که اندر پرده تقدیرست **شعر** وقت ایجاد اندرین امکان خود و معنی الوقت  
سیف قاطع خود همین است که چون یکی از دنیا بظهور آید لاحق سابق را قاطع شود همچنانک شب و روز که چون شب در آید ظلمت  
شب خیای روز را قاطع کند و چون روز شود خیای روز ظلمت شب را قاطع کند **شعر** البرق لا مع والوقت سیف قاطع  
و معنی الصوق این الوقت است که از شکی که حاصل قسمت است درین وقت از برای چه زانیده می شود اگر فرج شود  
او فرزندان باشد تا آن وقت پیرا شود و اگر اندوه متولد شود او فرزند آن باشد تا آن زمان که آن وقت پیرا شود و علی هذا  
سایر احوال همچو فقر و غنا و صحت و مرض و غیره **شعر** ما از شکم عشق تو زادیم ازان روی **شعر** سر وقت هر  
وقت بجز عشق ندایم **شعر** و مردم را از وقت صاحب وقت که بریشان بریشان گردانند و بنور انداختند و محبت باید بودن شاید  
که آن وقت او وقت غیرت باشد ضرر آن گشاید کرد **شعر** وقتی که ناوک در کشد آن غم ز خون ریزد  
مرد دل که پستانخی کند باوس بیان باز کند **در تحقیق مقام** فرمود مقام جای اقامت و انبای دنیا را مقام دنیاست  
که جای اقامت خود کرده اند بقدر عمر خود و بقدر کرب خود از طاعت خود و معصیت که اگر کتاب طاعت کرده باشد جای  
ایشان در درجات بهشت باشد و اگر کتاب معاصی کرده باشد جای ایشان در درجات دوزخ باشد **شعر**  
بلکه که مقام خود کجا ساخت **شعر** بر مزلله بویا منظر قدس است مقام اهل سلوک بجهت و علو تحت او باشد  
و طلب خدا و اگر عودا باسه شیطان او را از سبیل مستقیم بیل برون برد مقام او آن باشد که بر غیر جاده مستقیم باشد که  
شیطان نش بدانجا برده باشد و اگر بعون الله بر جاده مستقیم ثابت القدم باشد و از مکاری شیطان امین و بر سبیل مستقیم و در مقام  
اقامت کند و سر بدانجا فرود آرد مقام او آن باشد و اگر سرعت فرو نیارد بر سبیل مستقیم سالک باشد تا جند انگ بقدر رسید صاحب  
نمکین کرد و بر مقامش آن باشد **شعر** رخت هست اندر آن منزل که ماند انا حتم **شعر** در مقام بی مقامی خوش مقامی حاتم  
و کسی که در سلوک بمقامات لطیف همچون کشف و کمالات و قدم و یا عالم جن و یا ملک و یا روحانی که آن بهشت و لذایذ  
و انواع طیبات بهشت است چون قصور و حور و اطعمه و اشهر بهشت سرفراز مقام او آن باشد و مقام جندانت که است

نقص  
ع

و منازل در راه و منازل جند است که مکانست و چون مکان منتی شود مقام منتی شده باشد و دیگر مقام نباشد و او را این سیر باشد و لو که  
نباشد **شعر** جان ازان سان سفری در ره جانان دارد **شعر** که در آن مرطبه راه مقامت حجاب **شعر** نزد کام چرخ در هم  
قرب وصال **شعر** پس آن عشق که عشاق در آرد بر کباب **در تحقیق حال** فرمود که مقام کبک و کتاب توان حاصل کردن حال  
بنمیکر حاصل شود و آن عطای الهیت که چون بنده خود را بر یا منت سزاوار آن گردانیده باشد بفضل الهی ویرا حاصل شود و ذلك  
فضل الله یؤتی من یشاء و الله و فرمود که ما را واقعه است و حال واقعه آن باشد که سالک بسی و کتاب در منازل خود بین  
النوم و اليقظه غریب اشکال و الوان بیند در مقامات منازل خود و عقل آنرا نقش بندس و تعقل کند و چون آنرا با علم صورت آرد  
از واقعه گویند و در وقوع آن هیچ خلایق نباشد و عقل را در آن مدخل باشد اما عقل را در حال مدخل نباشد **شعر**  
ز آنچه عقل نقش بند اندر تصور آورد **شعر** عشق را بیرون ازان احوال دیگر حال است **شعر** حال غیر سعی و کتابی باشد و چون  
در حال باشد عقل را مدخل نباشد و واقعه را فرود باشد و در حال باشد که بسرعت باشد و گاه باشد که بتأقی باشد و طول کشش باشد  
و این طول کش در غلبات باشد که سلطان حال بر غلبه کرد و در صاحب حال بر ترقی باشد از حال حال و از صفات صفات  
و صاحب حال صاحب تلویین باشد از برای آنکه از حال حال ترقی میکند و حال شل نور و شعاع آفتاب باشد که در فواکه بنخج آن عوض میکند  
و توشه بیکد تا رنگ و بوی آن تمام میگردد و بعد از آن بخت می شود همچنان در صاحب حال انواع انوار تجلیات عوض میکند و او را  
بختی میدهد تا چون بخت میشود یک رنگ و یک جهت میگردد و در احوال ممکن میشود اکنون از تلویین بیرون آمده باشد  
و صاحب تلکین کشته **شعر** تا عودق جان شراب آن تجلیها گرفت **شعر** تا ابد غرق اندر طعم و رنگ و بوی می  
**در تحقیق قبض و بسط** فرمود که قبض گرفتن دلست گاه باشد که قبض قوی باشد و صورت نیرزدان گرفته شود و سالک را  
خوف و رجا و قبض و بسط باشد سالک مبتدی را خوف و رجا باشد و سالک منتی را قبض و بسط باشد این خوف و رجا و قبض  
و بسط تصرف الهی است در دل سالک اما دلی که هنوز ضعیف تمام نشده باشد و بین احمیت و التیه و خلط و عکال سالک و لغز  
تیه باشد خوف و رجا را در آن دل مدخل باشد و حق تعالی بدین دو صفت خوف و رجا در آن دل تصرف کند و این دو صفت خوف و رجا  
بر سالک بال مرغ است که طیران بآن هر دو تواند کرد و یکی نه و سالک را در سلوک این هر دو باشد تا قطع سازد تواند کردن و این خوف  
و رجا چیز است که شخصی خود را بتکلف ازان تواند بیرون آورد اما در قبض و بسط اختیار نباشد که آن از حلا احوال است که بتکلف خود را از  
نموان بیرون آوردن و قبض و بسط در دلی آید که در این دل تصرف الهی باشد و بس تصرف نفسانی را مدخل نباشد چون دل غنیست  
الهی است و در خوانه تصرف او را باشد و بس و الله یقبض و یبسط از دل آنچه خواهد قبض کند و آنچه خواهد دل بند و این آن دلی  
باشد که قلب المؤمن بین اصابع الرحمن تقلبها کیف یشاء **شعر** اندر آن سخن که مطلق نیستی شاه است و این  
دست نا محرم کجا و محرم کجا **شعر** و چون حق تعالی قبض و بسط در دل تصرف نماید اثر آن در ظاهر پیدا شود و صاحب قبض و بسط  
صاحب حکم باشد و حق تعالی او را از بسبب قبض و بسط شغل گرداند او را بعلم و معرفت عالم و عارف گردانند



و باز چون او را با او دهد و عالم بشریت دید از برای هدایت ارشاد خلق بسط کند و او را صاحب حکم گرداند و این مبت انشا که  
**شعر** از بشری بسته بود باز برای بشر تا بکمال آورد خانه نشان گرفت بر همچنان که حق تعالی در مقیض  
و بسط تصرف میکند و نیز در مرد و ارشاد و تربیت صاحب قبض و بسط کرد و تا بهر مرد میرسد لایق موصلا باشد و از مرد  
بدانچه لایق او باشد و بقدر موصلا او نبود قبض کند **شعر** در تصرف کاه مطلق دستنی از فرمان شاه از سر  
فرمان برایی حکم مطلق شود و در تحقیق بیت و انس فرمود که بهیت و انس اهل قرب و وصال باشد چنانکه کسی از غفلت  
و شوکت پادشاهی صیت جدا شنیده باشد و از آن بهیتی در دل او آمده قصد حضرت او کند و چنانکه نزدیکتر شود بهیت زیادت  
تر کرد و چون نزدیک از در آن پادشاه سپید بهیت او قوی تر کرد و چون در جواب بارگاه شاه رسید زیادت بهیت یابد  
و چون ملاحظت خواص حضرت کند بهیت زیادت تر کرد و چون در حرم خاص سلطان رود و عظمت سلطنت او بیند و دشت بهیت  
برو غالب گردد و گاه باشد که از عظمت و بهیت سلطان از خود غایب گردد **شعر** آنایک لا اله الا انتی و لکن آنایک  
هسته الکلف الضنین و هر غایبی نایب باشد لکن گاه باشد که هر نایبی غایب باشد و گاه باشد که حیرت بر غالب گردد **شعر**  
کز خود غایب شود عاشق باید عیب کرد از آن حضرت که آنجا حیرت اندر حیرت است **شعر** چون مجلس مکر کرد و پادشاه را  
بملطف فرماید آن دشت از بر خیز آن بهیت بانس بدل گردد و متانس کرد **شعر** جان مسکین با وصال یار چون گرفت انس  
هم ز غیرش غریق و هم ز خویش خستیت بر انس خاص تر از بهیت باشد و نزدیکتر و صاحب انس اترق باشد بر اگر بر صاحب  
انس طایر عالم یار دیگر ذره صفای انس بر رویه و بکدر نکرد **شعر** و لو قیل لی ما از اترید من المنی لقلت من اجبتی القرب  
فکل بلا فی ریاضهم غیمه فکل عذاب فی محبهم عذب و صاحب حیرت متوسط باشد میان بهیت و انس و آنان که  
در بهیت باشند چنان مستغرق بهیت و غایب باشند که بروای تفرج نازند و از آن کمال و جلال و سلطنت و زینت پادشاه  
**شعر** از آن عاشق بی باشد بکوی دوست شنیدای که با جانان و با جانش باشد هیچ پروایی و اصحاب  
حیرت را بحال تفرج و پروای آن باشد اما در حیرت چنان غرق باشند که پند و انداند که جسم می پند و شنوند و ندانند که می شنوند  
و گویند و ندانند که جسم می گویند و عاشق باشند و ندانند که بر که و چو باشند و ندانند که بخود اندایه و مسلمان باشند و غیر میان  
اسلام و کفر ندانند و این بیت انشا فرمود **شعر** عاشقم اما ندانم بر که ام نه مسلم نه کافر بی چه ام  
اما اهل انس بلطف حضرت از این حالت پرور آمده باشند و پستانش لطاف مونس شده **شعر**  
آنچنان بر پسند انس وصال لطف دوست جایی که در خیالش هیچ ناید در خیال در تحقیق تواجد و جد و وجود  
فرمود که تواجد مبتدیان را باشد و وجد متوسط را و وجود مستحق را اهل تواجد را اقشعاری مثل تب لیزه باشد از برای آنکه  
دل او از مرض پرور آمده باشد اما صحت و قوت تمام نیافته و از خواب غفلت پیدار شده همچنانکه چار خیز که بر روی اقشعور  
و لرزه غالب و مستولی باشد بواسطه استماع قول لرزه و اقشعور بر روی غالب گردد و سماع و حرکتی که کند تکلف آمیز باشد

چنانکه حرکت چار خیز از برای آنک میان تحت و مرض است اینچنینی حرکتی باشد میان وجد و تواجد و این شخص را اگر وقت  
برانگیزاند و در ذوق آورد اما اختیار خودش باشد **شعر** بدست خود کشد خود اگر بیان بقهر و اختیار آید بیدان  
نه قصه ش اختیار از روی باید نه کفلی اختیار خود نماید **شعر** و جدا از آن کسی است که او مسلوب الاعتقاد است و صاحب  
وجد کسی است که دل او از مرض صحت رسیده است و جهانی او بر روحانی مبتدل شده و دل او محل واردات ربانی گشته و چون دارد  
بر روی وارد گردد و سلطان آن قوی باشد حرکت او در وجد قوی تر باشد و اختیار از مسلوب تر و اگر ضعیف تر باشد ضعیفتر  
بر مثال آسایب و جوج آسایب ماب که محرک و مدور است اگر آب بیشتر باشد حرکتش قوی تر باشد و جوج آن سنگ ثقیل  
خفیف تر و نیز تر گردد همچنانکه صاحب وجد را چون واردات قوی تر باشد ثقل جهانی او را نیز تر و سیر تر گردد و صاحب  
وجد را اختیار خود نباشد و گاه باشد که از غلبات وجد و حال و واردات چنان مغلوب گردد که اگر زنجی بر روی راند و باعضوی  
از وی جدا گردد او را خبر نباشد و چنانکه حال واردات و سیر مکرر گردد از خود باخبر تر گردد و مثالش همچنانکه باز می که او را  
غطای کلاه جربشم باشد و آن غطا از چشم او بردارند و صید او را بوی نمایند چون صید خود پند بانگ او پرواز کند و قرار گیرد  
تا بصید خود رسد و قرار گیرد که صید خود را دریافته باشد پس اهل وجد چون از قوال چیزی شنود که از منزل و مقام و حال و می بوی  
خبر دهد روحانیت بر غلبه کند و آن غطا از چشم او برخیزد و مقامات وصال او مکتوف گردد و آنرا جدا گویند **شعر**  
و کنت بلا و جدا موت من الموت و نام علی القلب بالحققان فلا ارانی الوجد انک حاضری شندنگ موجود و بکل مکانی  
پس صاحب وجد متابعت حال دو وقت خود کند تا حال وقت خود براند و چون با تنهای خود سپید باز آید **شعر**  
در اوج هوای صید خود باز آید چون صید بچنگ آورد باز آید **شعر** صاحب وجد ممکن حال دو وقت خود باشد و واردات  
و یا ممکن گشته باشد و صاحب اختیار شده که اگر خواهد در آن حال حرکت کند بکند و اگر نکند اما در جای سکون خود که باشد در آن حالت  
خوشتن در سیر و سایر باشد حرکت ظاهری چنانکه حالت ابد القوم جنید بغدادی رحمة الله علیه که در سماع حرکت ظاهری میکرد و اصحاب  
او و مشایخ که حاضر بودند در سماع و وجد بودند بشیخ چند گفتند که کوکبی نیکنی فرمود که شمار از کجا معلوم است که حرکتی نیکنم  
گفتند ما ندیدیم که بصورت حرکت کردی بخواند و زنی الحیال تحبها جامده و هی تر متر السحاب یعنی شا کوها که پند  
ساک می پندارید و حال آنکه چون ابر در سیر اند **شعر** الوجد یطرب من فی الوجد راحته و الوجد عند وجود الحق مفقود  
قد کان یطرب من وجدی فاذا یکنی عن رواته الوجد من بالوجد مقصود و شیخ این وجود را حالت مقام میگویند یعنی از آنجا که باشد  
بآن حال فرود رسد از برای آنکه چون اهل وجد را اختیار نیست بحال و وجد آوردن و اهل وجود را است از سیر این  
اختیار بآن حال خود فرو می رسد اگر حرکت کند و اگر نکند و دیگر تند پس سر فرمود که تواجد سماعی باشد بین وجد و سماعی  
باشد بدل و وجود سماعی باشد بروج و چون شخص صاحب تواجد را حالت خود ظاهر گردد اگر آن قدر حرکت نکند که صورت صحت  
آن فرو نشیند بین دی رحمت رسد و اهل وجد پیش از ورود و در وجود خود را گوش دهند تا حرکت کنند دل را خسته گردد



و انکار بدل او پس و اهل وجود اگر چه اختیار او را است اما اگر بر متابعت روحانیت خود در آن ذوق و سرور و کرمی رسید که  
 در سیر کند خستگی روح و پیدایش لا جانک مرغی سیرج الطیران یا شخصی سیرج السیران که کسی مانع طیران و سیران او کرد و در حال کلائی  
 در آن طیران و سیران ایشان واقع شود و این سیرج نوع از سماع با حست سماع تو اجد نصیب عوام صوفیت و سماع و به نصیب خواص  
 صوفیت و سماع و به نصیب اخلاص صوفیات **شعر** الذکر یوشی و لا یجذب طیر منی و اثنی یمنع عن ذاعن ذاکا  
 فلا یجذب و لا یستر استرید چسبی فرادی اذ انادیت لبانکا و سماع عوام عکلیق همچنان بر سه قسم است بای کوبی و قبی  
 و فادیت بای کوبی همچنان که رقص کردن بد رستار چه و پیستند جانک عادت زمان و مردان اهل بدعت است و رقص همچا  
 که سماع اهل بدعت از جوانان و غیر هم جانک سر پر پای هدیکر بنادون و بتکلف هدیکر راه سماع کشیدن و هوای نفسانی و شهوا  
 حرکت کردن و سماع عادت جانک سماع اهل فسق و کسان که مولع باشند بر محاملی که در آن نظاره کیان زمان و امارد باشند و مجالس  
 اهل ناهمی و این سیرج سماع پیش مقصود حرام است و سماع متابعت اهل دلست که همچنان آن سرور و ذوق از حق باشد  
**شعر** الوعد بد وجود اثنی یمنع عن ذاعن ذاکا و الذکر دون تجرد الذکر لپیان و در تحقیق جمع و تفوق و نود که جمع دواست و تفوق و  
 و تفوق اول آنست که خواطر عکلیق و عوایق دنیوی و فانی متوقف باشد و ابدان متوقف گرداند و چون خود انان برانکذی جمع کند  
 و فی تفوق انفسان کند آنرا جمع اهل کونید و این سالک مجاهد باشد که با نفس در جاد باشد که دم بدم خواطر و هوای نفسانی را نفی کند  
 و این جمع اول پیش نهان و اهل کمال تفوقه باشد از برای آنکه هنوز بخود مشغولست و مشغولی بخود تفوقه باشد **شعر**  
 سالک آنکه جمع کرد و کوز خود پیرون **شعر** اندران وادی کند که خود قدم پیرون نهد و جمع دوم که آن جمع است آن باشد که  
 شخصی را از دست انداختی مشغول گرداند و ازین حال بنده را ناچار باشد از برای آنکه بخود یا بغیر مشغول باشد و یا بحق مشغول باشد پس  
 اگر دایم در جمع جمع باشد آن غیبت از بشریت با حکام شریعت قیام نتواند نمودن و اگر دایم در تفوقه خود یا بغیر باشد از آن حال محجوب  
 ماند و معرفتش حاصل نشود بلکه ضرورت وقتی در جمع و وقتی در تفوقه باشد جانک در هیچ مسلم است که پیغمبر صلوات الله علیه فرمود  
 بحفظه بن الرجب الاسدی و الذی نفسی یبذره لو تدومون علی ما یكونون عندی فی الذکر لاصحتم الملائکة علی فربکم فی طرقکم و لکن یا حنظلة  
 ساعده و ساعده تلک مراد و دیگر که در حال نزول و وحی که پیغمبر علیه الصلوة و السلام از دنیای پستند و او بعبایش رضی الله عنهما میفرمود  
 کلینی جانک در حدیث ثابت است که اگر دایم در آن حال می ماندی خلاق از ارشاد او تعلیم دین بازمی ماندی **شعر**  
 که باندی دایما در جمع جمع آن نور پاک از کجا حاصل شدی اصلاح حال مشن خاک **شعر** فانی جمعنا الا اضطل لام  
 و فی تفوقنا حسن و طیب و در تحقیق فنا و بقا فرمودند یکس سر که هر کس کی فنا باشد اما هر کس که بماند و این طایفه  
 بقای صورتی را بقای شمرند از برای آنکه هر که از بقای ابدی زندگی حاصل نکرده است و دل خود را زنده نگذاشته و مرده دل میرد  
 اگر چه بمشتر زنده شود اما همان خسران مرده دل او را باشد و نعمت زنده دلی از وفات شده باشد **شعر**  
 هر که ازین زندگی بومی نیافت مرده زاد از مادر و مرده دامت پیش این طایفه بقا در فانیست یعنی تا از خود

نمیرد باقی غیرد **شعر** و حیاتی فی فانی و رماتی فی خیاسته و از موتوا قبل ان تموتوا مراد این فانیست است  
 از صفات نفسانی یعنی بمیرد پیش از آنکه بمیرد و زنده شود پیش از آنکه شمارا بمشتر زنده گردانند و چون حیات متعاقب  
 موت است معنی موتوا آنست که بمیرد تا زنده شود پیش از آنکه موت صورتی آید یعنی احوال موت و کور قیامت و اوفات  
 معلوم و مشاهده کند تا صاحب یقین گردد تا ایمان بغیب بایمان یقین مبدل شود و ند پس سر فرمود تا از خطو ظنفا  
 فانی نگردد از زلال مشرب بقا شرب و ذوق نیابد **شعر** ر خطوطات نفسانی فانی اندر فانی جو  
 که تا ذوق صفای آن بقا اندر بقا پنی و همچنان فرمود که فاسد نوع و بقا نوع است فاسد نوع است بقا از آن بقای صفت  
 یعنی تا از صورت غایب نشود صفت در کار نیاید مثلا جانک در فاس که از صورت غایب میشود و صفت در سیران و تنوع  
 می آید و دیگر فانی صفت که بقای روح متعاقب آنست بعضی از صفات بشریت که آن صفت مطلق است که عقل و چسپن  
 و فهم و وهم و خیال همراه آنست که تا از آن خالی و غایب نشوند روح در عالم معنی بعشق باقی نشود **شعر**  
 مرغ دل کا واره دیرینه بود باز یافت از عشق حالی آشیان و در بید و عشق را در بر گرفت عقل و جازا کار دشت در استخوان  
 و دیگر فانی روح است بقای حق تا از خود بکلی فانی نشود بحق باقی نشود یعنی تا هستی خود بکلی فانی نگردد و بستی حق زید **شعر**  
 لا کنت ان کنت ادب کیف الطريق ائیک اقیته عن جمعی خیرت و قفا علیک و در تحقیق غیبت حضور و نبود که غیبت  
 یک نوعست که از صورت خود غایب شوند و نوعی دیگر آنست که از دل غایب شوند اما از صورت غایب شوند چنان باشد که بستی  
 از خوف و درخ یا بغیر دیگر همچو از استماع آیتی از کلام از صورت خود غایب و ذایل گردند و این غیبت صورتی چنان باشد که  
 از حبس و حرکت باز ماند و درین حالت گاه باشد که بدل حاضر باشد و گاه باشد که بدل نیز غایب باشد و این را غیبت صورتی گویند  
 و آنکه دل نیز غایب گردد و آن از عظمت و دشت الهی باشد و اعلوا ان الله یحول بین المؤمن و قلبه **شعر**  
 از غنچی غن و طینی غننی شتر دنی حتی اذ غنبت بدان بد غنبتی است حضور چون از خود و خلق غایب شود و بحق حاضر شود و از  
 محاضره و حضور گویند **شعر** رشت پای بر خود و بر خلق و بر عالم زدند تا جو شمع از جله رو اندر حضورش و شدند  
 و در تحقیق محو و سکر فرمود که صحو عالم عقلست و بشریت و سکر عالم عشق و هر که در محو باشد در عالم عقل و بشریت باشد و بخود و بغیر  
 و باحوال دنیا و عقبی مشغول باشد و این عالم اختیار است و عالم سکر عالم عشق است شخصی چون به عالم عشق رسید و هوای عشق در او اثر کرد  
 و در و پستی عشق پیدا شد **شعر** و خورده بشیوه میستان کند بعد از آن چون پستی بروی مستولی کرد و عقل از او کاره  
**شعر** عشق شیرانکن جو اندر پشته دل آر مید عقل و پسته از پیم غیب او رسید و مستی هر یک عجب شرب  
 عشق باشد چنانکه شرب عشقش بیشتر باشد سکرش قوی تر باشد و چون سکر تجد کمال سپید غیبت آرد و اگر تجد کمال رسید  
 از غیبت نازل تر باشد و تا شخص در عالم صفات بشریت است و عقل و چسپن و فهم و وهم با او در عالم عشق قدم نتواند نهادن از  
 برای آنکه عالم عشق مملکت و مملکت صفت بشریت و عقل است **شعر** و چنین مجله کی می خون و تیغ کاس برست



عاشق سر باز باید نه حریف سر سری و تا شراب عشق در گنجد عقل و صفات بشری او گزید و لیری و جرات سکر و پیداشد  
و چون شراب عشق در گنجد عقل گوشت کیر و سکر مپوشی کرد و قدم در آن عالم بند و تار پستی دلیر نکرد و ترک پستی و جان خود  
تواند کردن و در محبت حقیقت غواص تواند کردن و بر حقیقت تواند رسیدن **شعر**  
تا نبودم مستی بود اختیار جان بدست و رفت سر پستی زدم بر جان و پستی پشت بای و اهل مملوب الاخیار باشند  
و از ایشان تربیت و ارشاد نیاید و در تحقیق ذوق و شرب فرمود که ذوق و شرب از تالیج تجلی و کشف اند و تجلی با نوریت  
یا صوری اگر تجلی نوری باشد از ظهور او ادر اک معانی و ذوق و ادر اک معارف حاصل آید و چون شخص باز آید ذوق و سرور و بهی  
و پدید شود و اگر تجلی صوری باشد و ظهور شامه معانی باشد و کشف و شادمانی ایشان بس از وصول و بریت ایشان لذت جستن  
وصال حاصل آید و از آن دیدن و وصال ایشان شرب لازم باشد اکنون این شرب و این شراب بر سه قسم است یک قسم  
شراب عوام مؤمنانست و عوام صوفیانست که آن شراب با طهور است و از شراب آن طلب و تمنا و وصال حاصل آید **شعر**  
اما الهوی لودقت کاشامن الهوی لما کنت من بعد الهوی تشرّب الحرا شربت الهوی و اخر صرنا کلیمها فکان الهوی عندی  
و شراب دوم شرابی است که حق تعالی آنرا از برای خواص عباد خود مدفوع گردانیده است که آن شراب عشق و محبت است و از  
شراب آن ترک ماسوی و وصول حاصل آید **شعر** فاسکر القوم دور کاس و کان سکری من المدیر و شراب  
سوم شرابیست که حق تعالی آنرا از برای خاص العباد خود مدفوع گردانیده است و آن شراب معرفت است که از شرب معانی  
تشرّب کند و صاحبی شوند و اطمینان یابند و از آن هرگز سکر نیاید **شعر** زان شراب خاص کما زاجام نبود جز وصال  
مستی و بزم و شراب و جام باشد در محراب و شرب شراب بر تفاوت و قد حوصله شخص باشد یعنی جذائک انشراحش پیشتر باشد  
محل ذوق اش پیشتر باشد و در شرب ساغر و چانه و غم ساعسر نیم مردان رات و چانه و غم تمام مردان و از آن **شعر**  
سکرم غمی پای چانه باور **شعر** و لنا باطیة مقلوة لو تخفی النیل فیها لسیح و ذوق نیز در کوزه است ذوقیت که از ظهور  
احوال معانی حاصل شود و ذوقیت که از شراب حاصل شود **شعر** انما الکاسیس رضاع بیننا  
فاما ما لم ندقم فی شرب و از شرب شراب با طهور طلب و تمنا و وصال حاصل شود و از شرب شراب عشق و محبت ترک ماسوی  
و وصول حاصل آید و از شرب شراب معرفت ترک محذورات و حصول حاصل آید و معرفت حقیقت و حق حقیقت حاصل  
**شعر** و شرابا شرب الرّموز و رؤفا و جب الحبيب و نقلنا الاسرار و در تحقیق محو اثبات فرمود که  
محو بر دو گونه است یکی آنست که حق تعالی محو فرماید و اثبات کند و دیگر آنست که بنده در آن سعی نماید و بکسب و جهد و محو و اثبات  
کند و این قسم که بنده در آن کسب و جهد کند آنست که بنده محو ماسوی کند و اثبات حضرت الهی کند و محو صفات نیابند بر کند  
از ظاهر و باطن خود و اثبات خصال پسندیده کند و تبدیل عبارت از نیست و است محو و اثبات که حق تعالی کند همچنان  
و کوزه است یکی آنست که محو کند از دل بنده و اثبات ایمان کند و محو معصیت و اثبات طاعت کند و همچنان آنچه

در لوح محفوظ بتقدیر و حکم معلق ثبت کرده است که محو چیزها و اثبات چیزها کند و زیاده و نقصان کند و همچنان از دل و زبان بنده محو کند  
غیر کند و اثبات ذکر خود کند و دور با سالکان راه خود که محو آثار بشریت کند و اثبات شکر کند بنده یعنی از خوشتنش فانی گرداند و محو  
باقی گرداند و چون باز با خوشتنش و بد اثباتش کند تا بعبودیت قیام تواند نمودن **شعر** محو کرد در فغانی آن فنا  
بس ز اثبات و بقا بود شاد قیام در فغانی سپسم خود فانی شود و در بقای حق حق باقی شود و در تحقیق ستر و تجلی  
فرمود که ستر پوشش است و تجلی کشف غطا و پوشش غفلت است که بر بنده طاری میشود و از برای عوام غیر محو است که گرفتار  
بجد و آن عقوبت است از حضرت حق تعالی و از برای خواص بندگان لطف و رحمت و از برای انک اگر دایم التجلی باشند متلا  
شوند و از لوازم بشریت و عبادات و اکتساب کالات باز مانند بر کاهی در حالت تجلی معرفت حق تعالی مشغول باشند و کاهی  
در حالت استسار بتابعیت سنت و آثارش و تربیت خلق مشغول باشند **شعر** که ز مردم ساز عشقش برده دیگر زدی  
را عشاقش کجا از پرده بیرون آمد و تجلی با نواع تجلی لطفی و جالی و تجلی قهری و جلالی و تجلی صوری و تجلی نوری و تجلی قهری و جلالی  
که چون بر بنده باین صفت تجلی شود فنا بر بنده لازم شود و محو بشریت و رسوم جالی کند و غیرتی همراه این باشد که غیر را نکند **شعر**  
سپم و اسم من و پاک بسوزد آن برق که رخ غیرت معشوق تجلی گیرد و از تجلی لطفی و جالی که چون بر بنده باین صفت تجلی شود  
اگر شخصی را از او بپنداند اما دارنده و پرورنده باشد همچنانک سایه که چون آفتاب نور شعاع خود بر روی اندازد و او را از روی می پنداند  
و او را در جود خود محو میکند و باز چون در محراب استسار میرود باز وجود سایه پیدای شود **شعر**  
گاه خورشید مجالش در تجلی گاه لطف محو گرداند وجود پای را در خوشتن گاه اندر عصمت خلوت سرای استسار  
برده پوشد از خیال سایه بر خوشتن تجلی قهری و جلالی چنانک بر طور موسی آمد علی السلام و تجلی لطفی و جالی چنانک بر  
مصطفی علیه السلام آمد چنانک پختبر صلوات الله علیه دید و از آن خبر داد و حدیث صحیح بدان ناطق است **شعر**  
آنچه دید آن چشم باز باغ البصر دیده غیر نیارد در خیال خوشه جیانه اندر خوشش نوشاند و از آن قرب وصال  
و نور جلالت او که در آن صفت عزت و تندرست برده جلال است که اگر این جلال پرده او نبودی نور جلال او مکنونات و ماسویا  
بسوزانیدی چنانک در صبح سلم است تجانه النور گوشت لا حوقش سجات و حبه و ما ایتنی الیه بصره من خلقه **شعر**  
جذاجانی که او پروانه این سوز شد شمع جانها گشت و شد روح القدیس پروانه اش اما تجلی نوری و صوری با انواع  
واقیام است همچو تجلی ابتدا و توسط و انتها و کاهی شرح آن در بیان و کتاب نتوان آورد **شعر**  
رموزی گاندر آن حرف و عبارت ره نمی یابد کجا در شرح آن کجند چنین دیوان و دفتر نام و در تحقیق محاضر و مکاشف  
و مشاهد و مغایبه فرمود که محاضر حضور دل است یعنی از پر کندگی که آن غیبت از حق است منقطع شود و این مقدمه تجلی  
مکاشفه است و مکاشفه آنست که بر روی کشف اشفا کرد و دوا ساز آن روشن شود یعنی پیا شد و مقامی عالی تر از این مکاشفه کشف  
انوار تجلیات و کشف صفات الهی است **شعر** آنچه از نور تجلی و ز صفات حق شود مکشف هر موسی و طور می نیارد تا بآن



و مراد از مشاهده حال الهی است تعظم شأن وجود حق چنانکه شاید ریب و شک بکلی منقطع و مندرج باشد چنانکه آسمان صاف  
و صافی شده باشد و حجاب حجاب از پیش منقطع گشته و آفتاب حقیقی از برج ترجید روشن تابیده گشته پس چنانکه در بیان  
صاحب بصر کامل را هیچ ریبی و از نیایی نباشد صاحب مشاهده را در شود حق هیچ دایره و شاید شک نباشد و مراد از این مشاهده  
حقیقت حق است **شعر** چون یقین کرد و شک بدی حجاب از نیاب چون برون پرده آید شاد حق از حجاب  
و مشاییده بر تفاوت باشد بحسب قرب وصال معنی آینه انگس کصافی تر و بصیرت بیشتر باشد قدر آینه و بصیرت خود مشاهده کند  
همانک اهل بهشت که در لذات و درجات تفاوت باشند و در لذت مکر و مشاهده و دیدگاه تفاوت باشد بعضی بیشتر و بعضی کمتر  
**شعر** چمن عشوق را نهایت نیست عشق هر یک بقدر دیدن اوست است معاینه بالاتر از مشاهده است که آن آتش  
است و آن حق حقیقت است از برای آنکه شاهکار باشد که مردم در لباسی دیگر خود را جلوه دهد و فلق و اضطراب در عشق زیادت شود  
زیرا که مردم در لباسی دیگر می پند و اطمینان حاصل نمیشود چون شایه یکی و لباسی نمود باشد **شعر** لبس الوشی لا تمیلا ب  
ولکن کی صیق به الجلال و خضرن الغدایر لا الحین و لکن حق فی الشجر الضلالا **شعر** حسن خود را در زمان اندر لباسی جلوه داد  
جان عاشق هر نفس بر آتش دیگر نهاد و یا خود همچنانک مثلاً شاد را از دور پند مشاهده باشد لکن معاینه کلی حاصل نباشد  
تا چنانکه شاهد از دیگر پند معاینه و اطمینان بیشتر باشد **شعر** اذا ما سرحت الطرف فی تکاملت  
علی نظر العینین میک العجایب فمن حیث ما اشرقت ذاق منظره محاسن مستطرات غریب و صاحب محاضره تعقل شیا  
بقتل کند و صاحب مکاره ادراک معانی معلوم کند و صاحب معرفت کند و صاحب معاینه ادراک معرفت کند **شعر**  
ایها منظره نو که اندر نظرت که بران چمن ترا جلوه لطیف و دیکرت **در تحقیق لواجم و لوازم و طواع** هر دو که این  
هر سه از مقدمات انوار تعجیلات اند و لواجم آنست که وقتی که آسمان دل از حجاب حجاب تمام صافی شده باشد بر مثل برق بار لواجم  
انوار باشد پس صوفی را با او باشد که زمین دل زنده کرده و آسمان دل با صاحب حجاب باشد و لمعان برق باشد که نور آن برق بهشت  
بر خشد و باز مستر شود چنانکه در چهار صورت و لواجم عبارت ازین درخشیدن **شعر** و من کان فی طول الهوی ذاق مکره  
فانی من لیلی لها غیر ذاق و اکبر شئ نلت من وصال اما انی لم تصدق کلحیة باری و چون حجاب از دل کمتر و رقیق تر گردد  
و نور زیادت شود چنانکه مکتب نور پیدا شود آنرا لواجم گویند که لمعان آنرا اندک مکتب باشد **شعر** آه من الباری الذی لهما  
ما ذی قبلی و منجی صغارا یا لیت من یزرع الهوی فینا بیقی بآء الوصال تا زرها و چون هیچ حجابی بر آسمان دل نباشد بکلی  
مرتفع شود و آسمان دل را پاک گرداند طلوع انوار باشد از عالم غیب که بر دل شخص تابد این نور قوی تر و باقی تر باشد از نور لواجم و این را  
طالع خوانند و این نور طالع را نیز حجاب و استار باشد چنانکه آفتاب و ماه تابان و اشراق و غروب باشد **شعر**  
دیوانه حال گشتم که بحر و از وصالی آن ماه می باید که بید و که هلالی و این نور را نور انجاس گویند که از نور نورین  
ترقی کند و بجل رنگ و ولون بگردند و آخرین نور طالع باشد و هر چهل رنگ و ولون داخل این هر سه نوع باشد که لواجم و طواع

**شعر** شمع بر شعوا افروختند تا دل پر و انوار سوختند و در تحقیق بود و مجموع فرمود که بود و آورد  
که شخصی در آید مثل شادی و غم و هجوم و در دلت که بر دل آید و دل را از ان بیجانی شود بر مثل باد قاصد که بر دریا آید و دریا را بجم  
آرد و گاه باشد که این هجوم و بیجان صورت دل را نیز در حرکت آرد و گاه باشد که اهل تمکین را از هجوم بیجانی دل نباشد و مثال این  
هجوم و بیجان دل چنان باشد که ماهی از دریا بر سافل اقتدا و چسب موج و توج دریا کند و در اضطراب آید و خواهد که خود را در دریا  
اندازد **شعر** عاشقان خسته جان و جگر یعنی تیاب بر لب دریا جو ماهی جان لب در اضطراب و در تحقیق  
**تلوین و تمکین** فرمود که صاحب تلوین سالک است که او قدم در راه خدا نهاده است و راه از خوف و خطر امان نیست و سالک  
در سعی است که بچند خود از مقام مقام و منزل بمنزلی و از عالم عالم و از صفات صفات بهدایت حق تعالی او را ترقی می شود و تا مادام  
که در ترقی است صاحب تلوین است تا چنانکه همه مخاوف و مخاطب مقدم صدق می سپرد و از بنهاد می گذرد تا مقصد می رسید و تمام  
در حرم کعبه حقیقی می نمود و در اینجا آرام میگیرد و از ان مخاوف امان میشود و او را صاحب تمکین میگویند همچنانک تشنه  
دریاب و بطلب آب پویان و جویان باشد و چون بحر حشمت پر از آب سیراب شود و تا زکی حیات یابد او را اطمینان حاصل  
شود و اگر تشنه را هزار بار و صف آب کند که تشنگی از او بجاورد ذکر آب زایل نشود بلکه تشنه تر شود و تا آب زاید  
و سیراب نشود اطمینان حاصل نشود همچنان طالب خدا که قدم در راه حق نهاده اند و بطلب حق میکنند تشنه زلال وصال اند  
و تا زیند و ذوق وصال نهند ایشانرا اطمینان حاصل شود **شعر** تا نشوید جو خضر زنده و ساکن نشود  
تشنه سوخته چون حشمت جوان جوید و آنک صاحب تلوین است همچنان در راه است و در سعی و کوشش که بمبتهای  
مقصد و آنکه **و تبارک المثنی** رسید و چون مقصد وصال رسید و توجده و دوام وصال یابد صاحب تمکین گردد و مثال  
آنک تجدد و دوام وصال صاحب تمکین گردد و همچنانک زمانی که در حضور ذلیلیا بدیدار یوسف علیه السلام و پنهان برید  
که دوام و توجده وصال نیافته بودند و زلیخا دست نبرید که دوام وصال داشت و صاحب تمکین بود **شعر**  
فقلت و الشوق یطوینی و یثیری هذا العزیز الذی المثنی فیبه و همچنانک خواص و ملازمین بادشاه که تجدد دوام  
وصال بادشاه دارند در وصال تمکین باشند و کسان که از دور باشند و وصال بادشاه بندت در یابند در وصال صاحب  
تمکین نباشند **شعر** در دوام وصال شد آنرا که دولت دست داد بر سر بر میزند تمکین خود شد بادشاه  
**در تحقیق قرب** بعد فرمود که ما را بعد دست و بعد بعد و قرب و قرب است بعد بعد آنست که شخص بطاعت  
و هوای نفس در عصیت و مخالفت حق تعالی مشغول باشد و چون از ان قدم بیرون نهد و در مخالفت نفس و طاعت  
حق تعالی نهد و در روی حق تعالی و بهشت بر هوای نفس گذارد این قرب باشد و بقدر اجتناب از معاصی و از هوای نفس  
حق تعالی نزدیک شده باشد و چنانکه در طاعت حق تعالی و مخالفت نفس سعی بیشتر کند حق تعالی نزدیکتر شود و تا  
بعد آنست که اگر چه بطاعت و عبادت حق تعالی مشغول باشد بخود نیز مشغول باشد و چون از برای آخرت خود طاعت



شغول است و این بدست است اقرب قرب آن بزرگیت که محض از برای حق تعالی باشد بی شایه طبع بهشت و بهر درخت  
و آن تقریب بحق تعالی که بریدن و جهه خالص بی عرض و جاذبه باشد و جذبه آن بجزرت تقریب پیشتر گذشت حق تعالی نیز  
باو تقریب پیشتر کند چنانکه در صحیح بخاریست عن انس رضی الله عنه عن النبی صلی الله علیه و سلم یرویه عن ربیع بن جریج قال اذا اتى  
العبد الى یسیر تقریب الیه ذراعا و اذا اتى تقریب الیه ذراعا تقریب الیه ذراعا و اذا اتى یسیر تقریب الیه ذراعا تقریب الیه ذراعا  
خلیلی هل ابصر ما سمعنا یا کریم عن مولی عنی الی عبد بن حنبل عن ابی عبد الله بن حنبل عن ابی عبد الله بن حنبل عن ابی عبد الله بن حنبل  
در صحیح بخاریست عن ابی هريرة عن ابی عبد الله بن حنبل عن ابی عبد الله بن حنبل عن ابی عبد الله بن حنبل عن ابی عبد الله بن حنبل  
أدبته بالحرب و ما تقریب الی عبدی بشیء أحب الی من عافرت و ما یزال عبدی یقریب بالنوازل حتی أحبته فاذا أحبته  
كنت سمعته الذی یسمع به و بصره الذی یبصر به و یدیه الذی یطیش بها و رجله الذی یمشی بها و ان سألنی أعطیت و لکن استغاذنی  
لا یغذیه و فرمود که حق تعالی منزله است از آن که قرب و بعد بر و اطلاق کند لیکن چون حجاب نفس و هستی خود را از میان بر  
چیز و حقیقت و سخن اقرب الیه من جبل الودید **در تحقیق شریعت و طریقت و حقیقت** فرمود که شریعت وضع محمدی است  
صلوات الله علیه بقول خدای تعالی و بقول محمد مصطفی علیه السلام و طریقت فعل محمدی است و حقیقت حال محمدی است شریعت  
امر و نواهی و تکلیفی است که بر صورت واقعی شود و عمل طریقت متابعت سنت و فعل رسول است علیه السلام و طریقت  
راه راست و آن که در اصراط مستقیم است و عمل اهل طریقت علیت که هر چه در واجبات شرع و سنن  
اشد و اشق باشد بدان قیام نمایند و راه طریقت یکی است که محض می رود و منتهای راه جذانت که عالم کون است سوال  
کردند که بسی معنی این چون باشد که الطریق الی الله بعد و انقاس پس اخلاقی جواب فرمود که طریقی تا انتهای عالم کمونات یکی است  
آنکه از هر دلی بجزرت راهی و یکوست و این راه دل راه اهل حقیقت است **در تحقیق شریعت و طریقت و حقیقت**  
صد هزاران راه با درگاه خود یکشاه و از آنکه هر دلی را مشرع رازی برای دیگر است بر اهل سلوک با بصفت و عوایت  
همچنانکه پیغمبر را صلوات الله علیه صورت بود و حقیقت معرفت و مشاهده حق تعالی است و در یافتن آن و عارف شدن بدان  
بسی شریعت جهان است که گوشت و جرم میوه و حقیقت همچنانکه مغز میوه اگر مغز را گوشت نباشد پرورده نشود و بی اصل باشد  
و اگر گوشت میوه را آن پوست و صوان نباشد آن میوه نرسد و بحال کمال نیاید بلکه ضایع شود پس طریقت بی شریعت حقیقت  
بی طریقت راست نیاید و تکلیف شریعت او امر و نواهی شرع است و تکلیف طریقت زهد و ورع و تقوی و امثال این  
و تکلیف حقیقت تجرد دل از ماسوی الله و تکلیف کردن جان و دل محض اشتغال بحق تعالی **در تحقیق شریعت و طریقت و حقیقت**  
کرنی که با تکلیف تو بر تن می کشند ما بذوق شوق بار عشق بر دل میکشیم هر یکی از ما غریب استند و ما سوداییان  
از شراب صرف عشق در دلی جانان سرخوشیم **در تحقیق نفیس** تحریک فرمود که نفس باید کرد دلست لطایف

اسرار الهی و در اصطلاح متصوف دم و نفس عیسوی گفته که روح پرور باشد و نفس ستریت که صاحب اسرار الهی باشد این لابد  
نفس الرحمن من قبل الیقین و این که گفت اند فلان صاحب نفس است یعنی نفس ستر که میان او و حضرت که نفس ستر است  
قبول باشد بی شایه و واسطه تحریک لب و زبان و بی نفیس **در تحقیق نفیس** صدای راز در آن ملک پس خلوت اسرار  
حق زنده ولی بپست لب نفس نرسد و آن یاد کرد دل بود این نفس اهل دل را باشد و فاضلترین عباد است شمرن انفس  
یعنی ملا حظت اسرار چنانکه پیغمبر را صلوات الله علیه در شب معراج بود و نفس با کثر و دقیق تر از احوال است **در تحقیق نفیس**  
و الله ما طلعت شمس ولا غربت الا و انت منی قلبی و و نسوا کسیر و لا تنفت محزون و لا فرح الا و ذکرک مقرون باقا  
**در تحقیق خواطر** فرمود که خواطر الهامیست که در ضمیر و اندرون نفس در آید و این الهام سنج نوع است و کوز یا نفسانی  
است یا شیطانی یا ملکی یا قلبی یا حق ربانی است انسانی و سوسپه است و شیطانی مله شیطانی است و ملکی مله ملکی است  
و قلبی الهام یقینی است که آن حق باشد و کوا و صادق بر حقیقت آن چنانکه در حدیث پیغمبر است امام احمد در می است استنبت  
قلبک و آنجی دل بدان کویا شود آن راست باشد و امت الهام حق و ربانی در آن هیچ خلاف و شایه ریب نباشد  
است آنجی و سوسپه نقانیت هم باطل باشد و در آنجی و سوسپه کندی و تمنا کند بر آن مصر باشد و تا غرض فاسد خود حاصل کند قرار  
نگیرد و آنجی مله شیطانیست هم باطل و معصیت محض باشد لیکن چون یکی را از تنای شیطانی منع کند و بر باز رند تنای دیگر  
از باطل غیر آن در پیش گیرد و اگر آن نیز منع کنند تنای دیگر آغاز کند تا چند آنک شخص را در یکی از معاصی اندازد الا من یحبه الله تعالی  
بلطف و توفیق و نفس شیطانی هرگز شخص را بطاعت نرساند الا بعاصی و اگر بطاعتی نرساند در انجا تقیید کاتم فی العسل  
و خراشد که بهلکش در اندازند همچون ربا و غیره **در تحقیق نفیس** سم ذعاف در اسلافنا انا لقایه الالف و ازین و سوسپه نفسانی  
وله شیطانی کسی خلاص یابد که دایم الی الله باشد و مخالفت و تقی خواطر ایشان کند امت مله ملکی آنست که بغیر فرماید اگر در این  
متابعت آن مله ملکی کند فقیه المعونة من الله و اگر نگیرد دیگر هم چیزی را دیگر فرماید امت الهام قلبی آنست که دل حق و معلوم  
و حکمت کو یارود پس آنجی او کوید ازین جمله باشد **در تحقیق نفیس** هر چه دل کوید همه دلبر بود هر چه جان کوید زبان خوشتر بود  
چنانکه از بعضی مشایخ سوال کرده اند بجانب راست نظر کرد و تامل کرد برین بجانب چپ نظر کرد و تامل کرد برین جانب دیگر نظر کرد  
و جواب بگفت سبب پرسیدن گفت جواب آن سوال معلوم نداشتم از فرشته دست راست پرسیدم معلوم نداشتم  
و از فرشته دست چپ پرسیدم معلوم نداشتم از دل پرسیدم جواب بگفت و من نیز جواب گفتم **در تحقیق نفیس**  
دل جویانه صفت روشن و صافی گردد و لوح محفوظ شود و سخن اسرار معلوم و الهام حق و ربانی دلی را باشد که صافی و روشن  
و ظاهر شده باشد پس آن الهام بوی سپید و آن الهام از مجموع تهمت و ریب و شک مبرا و مترا باشد و این الهام ربانی کاه باشد  
که در واسطه حرف و صوت باشد در میان باشد و بی هیچ دل رپد و دل بشود آنچه دل بشنود و دید و گفت جمله حق بود  
زبانک با حقیقت او را دایما گفت و شنید امت فرق میان سوسپه نفسانی و مله شیطانی آنست که سوسپه نفسانی



از جانب زیر بر مثال دغان براید جانک اگر شخصی باشد که احساس تواند کردن محس شود که از جانب تحت تاثیر یک دل می آید و له  
شیطانی از دست راست و دست چپ و خلف و قدام در آید ثمر لا یتنبه من بین ین ینهر و من خلفهم و عن ین ینهر  
و عن شمایله اما ملک از جانب فوق آید و گاه باشد که همچون آواز غل باشد و گاه باشد که همچون صله جرس باشد و گاه باشد که همچو  
تکلم صریح باشد جانک شخص یا شخصی سخن گوید است اخراط قلبی جان باشد که شخص از اندرون احساس کند از بیرون است الهام را بی جان  
باشد که از جمیع جهات دفعه و آمده آید و بیستی همراه او باشد که دل را از آن خیر شود و متاثر گردد **شعر**  
جار کن شش خسته از دست چون کبر و نداه داعی شوق ازین هر سوی لیک زنده و له ملک و خواطر قلبی و الهام ربانی همه دعای  
خیر باشد و بخیر و طاعت فرماید و اولین خاطر که در آید بخیر دهد و خاطر دوم که منع آن در آید و بخلاف آن باشد از خواطر فساد  
باشطانی باشد و شخص باید که متابعت خاطر اولین کند **شعر** روی از داعی خیر نباید پیچید  
کا و لین داعی از جاذبه توفیق است و در تحقیق علم الیقین و عین الیقین و حق الیقین فرمود که علم الیقین علم در است  
است و عین الیقین علم فراست است و حق الیقین علم در است علم الیقین علم است که کسب و تعلم حاصل شود و درین علم الیقین با است  
غیب الذین یؤمنون بالغیب و عین الیقین علم است که بهی حاصل شود که چون علم الیقین در عمل آید علم عین شود پس عین یقین حاصل  
شود و در عین الیقین شیطان را محال و مدخل نباشد که صاحب عین الیقین را از آن تواند کرد اندین اما در علم الیقین محال و مدخل  
باشد و حق الیقین نتیجه هر دو است که چون علم الیقین در عمل آورده باشد و عین الیقین حاصل شده از او اج هر دو بتاید الهی  
بصیرت دل او کشاده شود و حقیقت آن که بعین الیقین دیده باشد و یقین آن خیر نماید جانک از نا اشیاء گاهی  
که از پیغمبر صلوات الله علیه صادر شد گاهی اشیاء حقیقت آن اشیاء باشد از برای آنکه می تواند بودن که سالک صورت  
چیزی بیند و معنی آن چنان باشد و مراد پیغمبر علیه السلام از گاهی معنی آن اشیاء بود و حقایق آن **شعر**  
پرون ز تخیلات عقلی و قیاسی و حق و حقیقی است پوشیده لب پس و علم الیقین علم اهل شریعت را باشد و عین الیقین  
اهل طریقت را باشد و حق الیقین اهل حقیقت را علم الیقین صورت و جسم صورت کتابت توان کرد و عین الیقین صفت  
و جسم صفت کتابت توان کرد و حق الیقین جسم معنی ادراک توان کردن **شعر** در عین علم اسرار معانی در نما  
کان مدر پس دیگر و آن در پس چیزی دیگر است و در تحقیق دارد فرمود که و ادات عطای الهیت که بر دل بگذراند بی  
کس شخص و این و ادات گاه باشد که علی و معرفتی باشد که شخص را از آن فنی و تقییمی و عرفانی حاصل شود و گاه باشد که انوار  
باشد که ورود و گاه باشد که لطفی باشد از الطاف الهی و گاه باشد که آتش عشق و محبت باشد **شعر**  
در دلم تار برق عشق او محبت و رونق بازار زهد من شکست و از ورود آن اشتغال آتش عشق و محبت باشد  
یا شادمانی و غمی بی سبب و امن نیز از قبل و ادات گاه باشد که و ادات روحانی باشد و از ورود آن روحی و فرجی بوی  
رسد و یا استماع نغمات لذیذ و گاه باشد که بر صورتی شخصی حالت الواد دات ثقلی عظیم واقع شود جانک حالت الوحی پیغمبر

صلوات الله علیه صادر می شود و در صورت ظاهری او کو فکری و خردی پیدا شود و چون از آن حال باز آید فکری عظیم و طرب و لذتی یابد  
و گاه باشد که آن و ادات در یابد و گاه باشد که در نیاید **شعر** از خیال چنین رویش دارد خوشتر مرا  
نکذره بر چشم دل در خلوت اسرار جان و در تحقیق شاهد فرمود که مراد بشا بد آنست که در دل حاضر است و گاه است  
و فارق میان حق و باطل و حلال و حرام و در حکامات اهل صوف شمع و شاد بسیار باشد شمع عبارت از نور ایمان و توحید است  
که در دل شخص فروخته شود و شاد عبارت از آن که در دل حاضر است که آن کو اوه حالت و مراد ازین کو اوه مرجع استغنی قلبک است  
یعنی از شاد بد دل کو اوهی و قوی طلب و چون شمع دل در خانه دل او فروخته شود متاع دل و نقد ایمان و طاعت از در و معصوم  
ماند از برای آنکه اگر در قصد کند در روشنی دل رسوا شود و چون از شاد بد دل جلای جالب برداشته شود هر چه آن خلاف رضای  
حق تعالی باشد برود و هر چه لایق خزانة الهی که آن دل نباشد در نیاید **شعر** شاد با چون نقاب از روی بکشاید باز  
جلوه جان نماید روی چون شمع طراز و در تحقیق نفس فرمود که نفس است آماره و لوازمه و مطیبه نفس لواءه و مطیبه از آن  
شخص است و داخل شخصیت او و نفس آماره بر شخص موکل است و قرین او و بر در کاشته و مجبولت بر کفر و معصیت و محل اخلاق و معیته  
جانک نفس مطیبه محل اخلاق پسندیده است و نفس آماره چسبی است بر شیده و غیر مرئی و جانک شیطان را از اندرون و درک بدن آید  
بمال ان الشیطان یجری من ابن آدم مجری الدم است نفس اینر مجال است و نفس آماره دایم امر معاصی و سواست ان النفس الامارة  
بالشر الامة رجوع رفتی و گاه باشد که نفس آماره بر دست شخص مسلمان شود لیکن منافق باشد مسلمان و خود را مسلمان  
نماید از سر غیبه و نفس آماره از بون و مستح و عاقله توان کرد اندین الا بر یا صفت قوی و کسبشکی سخت اجمع کلک طبعک  
**شعر** نفس را زندان سرای از ریاضت خانه سازد تا بید آید و گاه هست اند بند او و نفس مطیبه یعنی آرمیده که  
در تحت فرمان خدای تعالی مطیئن است و خلاف فرمان از بدی از وی صادر نمی شود و محل اخلاق حمیده است و صبی است  
لطیف از آستنه بانواع لطایف پوشیده از جبهه مودع درین قالب **شعر** مخزن کنج لطایف معدن حسن خصال  
همچو جان دیباچه انواع لطف ذوالجلال و نفس لواءه جمیع لطیف مرئی و وجدین که روی با عالم مطشکی دارد و روی عالم  
آماره و این همچنان که رعیت در میان فرمان بردار پس اگر استیلائی آماره باشد بر شخص و بر دل او متصرف او باشد در ملک وجود  
و لوازمه توابع او باشد سبب تسلط او و از و نیز هم اخلاق و معیته در وجود آید و اگر نفس آماره مغلوب گردد و شخص ادراک صفت  
زبون گردد اند استیلائی نفس مطیبه باشد بر دل و نفس لواءه تابع او شود و از و هم صفات پسندیده در وجود آید و نفس لواءه  
مقیم الهی لا اقسیم بالقسیم اللوامة از برای آنست که او را زیادتى علم است که گاه از نفس مطیبه کتابت میکند و گاه  
از ظرف نفس آماره در میان هر دو واسطه و ترجمان و بواسطه کثرت علم مقسم الهی است بر این نفس لواءه و وجدین است  
که جنتی با عالم علوی مطشکی دارد و جنتی با عالم سفلی آماره که در آن جنت را که با عالم مطشکی دارد و مله که در آن جنت را که  
با عالم آماره دارد و لواءه گویند **شعر** چون صبا با خا و با کل ساز کار بیا کند و شاهدان با غزای کار ساز بیا کنند



کام با خوار از جناب بر کبر نشی زنده کام با کل دروغا دل نواز بیا کند **در تحقیق روح** فرمود که روح چسبی است لطیف  
صافی غیر محل شوی و اکل و شرب حق تعالی او را از نور پیغمبر علی السلام آفریده است و در عالم شایده و آتش خود داشته و پروریده  
و بقوت شایده پرورانیده و همه تن در شایده چشم بوده و انشد **شعر** بسان مرد مکن دیده صورتی دارند  
ولی پیش رخ دوست جلالت نظر نه و در خلقت ارواح ارواح و اصغوف فرمود و استناد و بعضی را با حدیث تعارف و اختلاف  
فان تعارف منها ائتلف و اد و بعضی را تا که و اختلاف و اما تا که منها اختلاف و درین عالم آن صورت از ایشان بظهور آمد و در خلقت  
خلق اقسام یک یک را از آن ارواح از عالم انیس به نام مبعوث می آرد و خلقت بروی کار و تا درین مرکز جسم قرار گیرد  
و تا در جسد قرار داد و جسد زنده باشد حیات او و چون مفارقت کند جسد بمیرد و بهنگام تمام از جسد مفارقت نکند که اگر مفارقت  
میکرد جسد می مرد و آنرا روح انسانی گویند و آنکه در حالت تمام از جسد مفارقت میکند و در حالت بقیه باز عود میکند آنرا  
روح حیوانی گویند از آن سبب که در آن حالت اکل و شرب و مباشرت دارد که در ظاهر موجب غلبه میگرد و نفس جسد و روح  
حیوانی از عالم خلق است و روح انسانی از عالم امر **آله الخلق و الامم تبارک الله رب العالمین** و روح پیرون از عالم  
عقل است و هر چه در عالم عقل در کجاء عبارت از آن نتوان کرد که اگر عبارت از آن مکن بودی حق تعالی بیان فرمودی و همچنان  
پیغمبر علی السلام باین میگوید و بجل قل الروح من امر ربی و آردی شدی **شعر** ز می یکینه را از دوی دینت کج  
که در خیزند صدوق آدمی ز اوست ز می سعادت انگس که دست دولت او طلبم مخزن این کنج را از بکشاوست  
**در تحقیق سر** فرمود که سر لطیفه امانت الهی است که با امانت نهاده است در دل آدمی و بران سر اطلاع نیست الا بخاریا  
جل جلاله و آدم علیه السلام مسجود ملائکه بسبب این سر بود و شیطان چون ظلمت طینت آدم دید و حقیقت کنج الهی که در فرانها  
وجود آدم تعبیه کرده بودند بر آدم اسپیکار کرد و ببلعت شد **شعر** آن کنج الهی که درین خاک وجود است  
سریست که آن قبل از باب سجود است و دل محل معرفت و محبت است و روح محل مشاهده است و سر محل معاینه و حقیقت  
امانت لطیفه سر و هو معکم ایضا کثر است و این سر لطیف تر و شریف تر از روح است و بر اسرار و گاهی اسرار غیر  
از خدای تعالی کسی را اطلاع نیست **شعر** اندران خلوت که شمع سرا و فرو خند جسم غیر از سر صد سامان او برود خند  
خقل و علم و فهم را اندر حرمش تن زدند و من ظن و یقین بر در که آن سوخت **فصل چهارم**  
**در تحقیق** که شیخ صفی الدین قدس سره بر ابیات فرموده است بروایت شیخ صدر الدین ادا م ابر بکره علی القسین  
**در تحقیق** این بیت مولانا جلال الدین بودی گفت است **وانشد** مریم دل تنغ من روی بخورد عیسی طغلم ز ادا ز کافری  
شیخ قدس سره فرمود که مراد باین روح روح انسانیت که چون بادل اتصال یابد از ارواح مرد و روح حیوانی که صفت است  
متولد شود و مراد بعیسی این روح حیوانیت که صفت است که نیست روحی دارد و نسبت تریابی حیوانی دارد و مراد ازین کفر  
سریست که بر شیده است که کفر از روی لغت پوشیده است و بغیر از حق تعالی بران سر کسی را اطلاع نباشد پس این سر پوشیده

تولد صفت انسانی باشد که آن نتیجه روح انسانی و مریم دل است که نسبت خاکی نیز دارد و بر طبق صنوبری نیز اطلاق توان کرد  
پس چون روح انسانی در دل قرار گیرد و با حدیث اتصال یابد آن روح حیوانی که صفت است نتیجه ایشان باشد و از ایشان متولد  
شود **شعر** جان بخت است که زین لعل چون جان می زاید سخن روح از آن روح روان می آید ای با معجز غیبی که  
مریم بگردش هر نفسی نماید **در تحقیق** ابیاتی که مولانا روی گفته است **شعر** یار باده که دیرست در غار تو  
اگر چه دلی کشانم ز یار غار تو قدس سره فرمود که چون آن روزی آلت بر یکم خورد ایم اگر چه در دلی قالب وجود آمیدم  
هنوز در غار آن شرابیم و مراد باین دلی وجود قالب جسمانی است و اکنون غنای می جان می کند و چنان شراب میخورد که آن شراب  
صافی از خاک خاک خاکی بدن صافی باشد **شعر** و تر بخاری بالاق فراج مترعه فلیس کالجبر للخور تند بیر و فرمود  
برین بیت که **وانشد** یار رطل کران کارم از قندج بکدشت غلام حق داد بر زکوار توام قبح از آن نیم  
مردانت و رطل از آن قام مردان و قندج مشرب صفت است و رطل مشرب روح که هر یک از مشرب قندج علم کمال  
آنان پس شراب بهتر شراب خود نوشند **شعر** در آن غنچه جانان که جان مخور و دل مست است خوشامد هوش جانانی که جام  
بکوی درد نوشانش در آن بزم بک روحان یکی حافی از قندج نوشید یکی رطل کران گیرد **در تحقیق** این بیت فرمود که  
**شعر** عجب که کشیده شکافد روی نمی میرد چگونه ریزد و داند که در کنار توام که مراد از می معنی است و مراد  
از شیشه صفت انسانی که چون صفت فانی شود معنی فانی نگردد و بر حال خود باقی باشد و خود چگونه فانی گردد و باقی باشد که شرف  
صول و صول مشرف شده باشد **شعر** چون می از بوی لب دوست هوای جان یافت سهل باشد اگر این ساغر خاک را  
**در تحقیق** این بیت شیخ او حدالین کرمانی رحمت الله علیه گفته است **وانشد** دل بختی است بسته بدان مهربان  
و آیین عقل و جان هم رنگ و دمای دل قدس سره فرمود نسبت دل یا شتر بدان سبب که دست که دل حامل بار است  
حق تعالی است و دیگر آنکه بختی چون در زمام باشد راست رود و مطیع امر فرمان باشد که چون هر کسی دیر بکشد مطیع و نقاد  
او گردد و حامل قرائن باشد و دل چون در زمام اصبع رحمان باشد راست رود و مطیع و حامل اسرار الهی باشد **شعر**  
هر دل کان در زمام امر اوست کام تهنید جو که اندر کام دوست بختی مست اندر عهد او حامل اسرار کنج عهد او  
**در تحقیق** آنکه مولانا روی گفته است **وانشد** یکبار بار زاید آدمی من بار بار زاید ام شیخ قدس سره فرمود که مراد  
باین تولد های مکرر آنست که یکی ولادت صورتی بشری است که از مشیخه دم متولد میشود و بعضی صورتی آید و تولد دیگر تولد  
صفتی است که تربیت استناد صفت است و تولد شود چنانکه عیسی صلوات الله علیه فرموده است که مرد عالم علوی تربیت تا  
در متولد نشود و باز این صفت از بطون انسانیت بعد ازین متولد شود که در آن بطون آنجه خلاصه انسانیت پوشیده است  
یعنی ترقی از عالمی بعالمی که چون تدم در عالمی دیگر نهد در آن عالم طفل آن عالم باشد و در آن پروریده شود و چون بعالمی دیگر رسید  
و ترقی کند باز در آن عالم نیز طفل آن عالم باشد و در آن پروریده شود و همچنان از آن نیز ترقی کند تا آنکه تولد او در عالم الهی باشد

نور دینی

از دست جان



و آن آفرین بطن باشد و آنجی فرید الدین عطا گفته است رحمة الله علیه **شعر** توان طفلی که در کجوار تو  
 ترا می کند آن دایه تست اگر بالغ شوی ظاهر یعنی برودن از هر دو عالم بایه تست عبارت این معنی است  
 و عبارت از بلوغ اصولت و سران اسرار در دفتر توان نوشت **شعر** اندرین طفلی و مردی سر که ارم او داند  
 فرمودی زان غود و بالغ و فرزند زاده شد عرصه های زیر و بالای جومردان در نوشت در جرم وصلت و اسرار او همی داند  
**در تحقیق** این بیت مولانا رومی **و انشد** زمانی از من آب تن جهانی زمانی چون جهان خلق نیامد شیخ قدس سره  
 فرمود که صاحب دل از فیض الهی که بر فایض شود از اسرار حاصل و آب تن گردد و باز از او بدل مبدان فایض شود و سرایت کند و دانه  
 مبدان از فیض او آب تن و حاصل گردد پس زمانی جهانی از من آب تن کردند فیض اسرار از دل او بدل مبدان چون جهانی خلق  
 اسرار از او متولد شود **شعر** دل جواب تن شد از اسرار روح تقدس شد مریم دله شود و حامل عیسی راز  
**در تحقیق** بیت شیخ عطار رحمة الله علیه که **و انشد** ترسای مستم همچون بت روحانی از دیر سوخت بر دهن فلک نادان  
 در حضور مبارک شیخ قدس سره پسماع بود و جمعی از دانشندان بودند قوال این بیت بخوانند دانشندان سماع میکردند و علیه الصلوة  
 و السلام میگوشت باعتبار آنکه ترسای را بر پیغمبر علیه السلام حمل میکردند که پیغمبر علیه السلام از اوین کافر متولد شد شیخ قدس سره  
 این معنی از ان دانشندان حکایت میکرد و بیستم فرمود پس ادام اسم بکنه سوال کرد که مراد از ترسای چیست شیخ فرمود که  
 از جمله عالم که در راه سالک است و سالک به این معنی میگوید عالمی روحانیت است و ترسای اهل آن عالم است باعتبار آنکه  
 ترسای امت عیسی علیه السلام اند و عیسی را روح امد میگویند و اهل آن عالم را حق تعالی از روح آفریده است پس ایشان را ترسای  
 باین اعتبار میگویند و سالک درین عالم صورتها حسن و قیامهای پستمن پیدا میسج عالمی بر سالک ازین عالم دشوار تر نیست از برای  
 آنکه درین عالم خوب و مقام تره پند **شعر** اذ اما سرحت فی تکاملت علی نظر العین منک العجایب فی حیث ما جرت راق منظر  
 مخا پسند مستطرات غرایب و بسیار باشد که درین عالم مقید شود و سر فرار و علو متشن باشد که ازین عالم ترقی جوید **شعر**  
 و لایحه لم یض الی کث منتری علی اشی بن الناکین نازل و همچنانک ترسایان صوری را ناقص و دیر و صلب و زار و جلیبا  
 و خوک جو اندن باشد سالک اندرین عالم امثال اینها پیش آید هر یکی را معنی است و چون سالک باین عالم برسد و از نفس جزئی  
 با او باقی باشد و لایق مجلس این نباشد بر و خوک بانی منکشف گردد و چون سالک آنجا برسد و عشق بروی اسپتلا یا بد و زهد  
 و عبادت او بر او دهد و در هوا عشق مبارک در و ناقص بروی منکشف گردد و آن عبارت از نقصان زهد و عبادت باشد و کمال عشق  
 و حیات الابرار سیات المقربین از شواهد اینچنین حالت **شعر** هر چه بود اندر وجود از زهد بر لوح غشت  
 سیل عشق اندر زمان از صفی دل پاک غشت و جلیبا عبارت از دوزلف شدن معنویت که هر که دل در سر زلف  
 ایشان گردانان تقلیدی کم کرد و چون سالک بدان مقام رسید و جلیبا بروی ظاهر و منکشف شود ایمان تقلیدی در بار **شعر**  
 عشق آن رویت کان سر دفتر دیوان ماست کفر آن زلفت کان سر مایه ایمان ماست و چون سالک بدان مقام رسید

حسیتی و پندار با او باشد زمار بروی منکشف شود و بر میان پند **شعر** چون معنی کار خویش بنیم عیان  
 زمار هزار توی باشد میان و چنانک ترسایان بت و ملیب را بنیابت عیسی بر پیش تقلید میکنند که بحقیقت عیسی  
 سالک نیز چون شاهدان معنوی پند و بحقیقت روح نرسیده باشد و تحقیق آن ندانسته و ندیده عشق اینها تقلید آن عشق  
 حقیقی در زد که بر این بت و ملیب شاهدان معنوی ظاهر و منکشف شده باشد و این عشق باز می تقلید است که دلیل عشق  
 تحقیق شود و انشد فی هذا المعنی **شعر** شاهد بازند صوفیان در حال اینست دلیل عشق و دلال و حال  
 و صوفی را ازین عشق تقلیدی بدان عشق تحقیق نرساند الا ذوق شرب می محبت تاهپتی او از دست تاندا آنکه بهپتی آن عشق  
 حقیقی رسیده تاهپتی او نیست نکند بهپتی عشق حقیقی رسیده **شعر** آن می که ازان نیست و ازان هست شوم  
 از ساعت عشق ده که تاست شوم سر در عدی خشم وجودی یابم پاد حرمی خشم ازان دست شوم در عبادت  
 از عالم روح که توجبه بآن بر شال توجبه با قبله باشد از برای آنکه جوع با اصل باشد و سالک اگر در مرتبه زهد و عبادت و غیره  
 باز ماند و بان عالم روحانی بذوق شرب و صفا رسیده ازان محبوب باشد و اگر بآن عالم رسیده و در آن ذوق و شرب مقید گردد و در  
 محبت بآن فرار دارد ازان ترقی بخوید آن عالم حجاب او شود و بمقام اعلی قویان رسیده و هر یکی را آن عالم و مرتبه نیست با او حیات  
 باشد و نسبت با مقربان مقام و مرتبه اعلی سیات بود حنات الابرار سیات المقربین **شعر**  
 و طلب کاری که آرد پیرو خف جوان جو یحیی آب و رود **در تحقیق** این بیت عطار رحمة الله علیه **و انشد**  
 از بشری هسته بود باز برای بشد تا بکمال آورد و خانه نقصان گرفت قدس سره فرمود که از بشری وقتی خلاص باید که جذبات  
 الهی در رسد و او را مجذوب گرداند یعنی جذبات در عالم بشریت و عقل باشد و ازان محبوب در نقصان باشد و مقید بشریت عقل  
 و چون مجذوب شود و در جذبات الهی از عالم بشری خلاص باید بروی صلاح عالم بشری از وی سلوک گردد و عارف حاصل کند و سرایر  
 معلوم کند و معرفه الله عارف شود پس اگر در آن عالم بماند او را بعالم بشری ندهند از وی ارشاد و تربیت نیاید پس باز از برای ارشاد و تکمیل  
 و تربیت بشر او را با عالم بشری رد کنند که آن خانه نقصان است تا تربیت و ارشاد و تکمیل تواند شغول شد **شعر**  
 در کمال تقدس پاک از آشیان کردی مدام از کجا پردایشت خاک نقصان داشتی **در تحقیق** این بیت مولانا رومی  
**و انشد** ای باغبان ای باغبان در من حب را پیچیده که خورده ایم انکور تو تو بر ده انبان **شعر** قدس سره فرمود که مراد  
 باغبان و بستان سرای دل مومن است که نظر نگاه الهی است و باغبان حق تعالی که حافظ اوست و مراد باغبان معرفه الله و باغبان  
 وجود صورتی و صفی آدمیت پس این بنا جایت که با حق تعالی میرود که جذبات امتحان فرمای اگر معرفت تو حاصل کرده ام اختیار و حاکم  
 و صفی از ما سلب کرده و پستانیده **شعر** ای دوست ازین جای که عشق تو نوشیدم عیم کن از بی خویش بخویش خورشیدم  
 آن باده که من خوردم انگیزت زمین کردم هم در سران کردم هر کس که پوشیدم **در تحقیق** این بیت عطار **شعر**  
 ازان مادر که من زادم در کبر خورشیدم چشمش بران کبر میخواست که بامادر زنا کردم قدس سره فرمود معنی چون از بطن حلق اروج







همچنان حسد در پیش آتش عشق آید از خاک عقلی و نفسی تمامت را بسوزاند و ناجیز گرداند و دیگر خاصیت آتش عشق  
آتش که هر که با آتش عشق سوخته گردد آتش دنیا و عقبی بر او کل در میان نماید **شعر** چون آتش عشق در درون افروزد  
از غیرت خود وجود غیر بسوزد سکی کاند رنگ ساری فتنه گردد اندر وی **شعر** من این دریای پر شور از تنگ کمتر نمی دانم  
تدبیر سره فرمود این مثل است گفت اندک همچنان تنگ سکی در تنگ ساری افتد و در آن سلاک گردد و تنگ جان در اجزای  
ظاهر و باطنی او اثر کند که جز در تنگی بکلی تنگ مبدل گردد و تنگ شود و هیچ تمیز و فرق نماند پس کسی در دریای پر شور عشق افتد  
ظاهر و باطن او بکلی و همگی عشق گیرد و چنانکه اگر عاشق بخود نگاه کند **شعر** عشق بیند و اگر بعشق نگاه کند همه معشوق بیند  
چنانکه آتش که در میانه افتد و اثر کلی کند و تمام سوخته گرداند اسپم میزی از روی بر می خیزد و سلوک گردد و اسم آتشی بابت  
آتش نماید **شعر** کوی که وجود من سر اسر عشق است یا اصل نهاد جان من بر عشق است زبان و تن زنده خاک ماند  
الا که تمام عشق اندر عشق است **در تحقیق** ابیات عطار رحمه الله **شعر** مرغ دل کا واره دیرینه بوده باز یافت از عشق حال گشاید  
در پرید عشق را در بر گرفت عقل و جان را کار آمد با پستخوان **شعر** شیخ قدس سره فرمود که مرغ دل که دیر بود که از آسایش  
خود آمده بود چون از عشق آسایش خود باز یافت ازین نشین بدان آسایشان برید و بمقام اصلی خود و اصل شد عقل و جان حیوانی  
فانی گشت و فانی اینها در بقای او است که چون او بقضای خود سپید اینها بقای فانی خود رسیدند و مراد باین باز یافتن و جدت  
که ارباب و معبر باشند و دل پرواز کند و عقل و جان کناره گیرد و بی مدخل مانند **شعر** مرغ دل که گوشتش آسایشان قدس سره  
کعبه اندر حشت آباد مقام انیس بود بر برید از فرع فانی با جای اصل شد قطره آساقه بحسب بقای وصل شد  
**در تحقیق** این بیت فخرالدین عراقی نیم جانی که گزافم یا دکاره بی کنارت در میان نتوان نهاد **شعر** شیخ قدس سره  
فرمود مراد باین نیم جان روح حیوانیت و تمام جان روح انسانی باشد یعنی این نیم جان که بخشیده است بی وصول و وصال در میان  
نتوان نهاد و چون وصال تمام شود آنرا خوش توان در باختن **شعر** در خیال عکس حسنت جان خوش می پرورم  
تا بگاه وصل در راه خیال افشاش **شعر** و فرمود بر بیت **شعر** جان نکلین پیش او توان کشید پیش سیرغ استخوان نتوان نهاد  
چند آنک با لک بعشق نرسیده باشد در غم باشد و عقل جاره جوی بود و چون بعشق رسید که آنجا فروغ در فرج باشد  
غم نماند پس جان نکلین که بفرج عشق رسیده باشد لایق همان سلطان عشق باشد **شعر** همان جو بود سلطان می تیره کجا شاید  
در بزمکشان ساعده رضا نماید **در تحقیق** بیت عطار رحمه الله **شعر** سایه نشین بود عقل دوری بخلوت نهاد  
سایه بر انداخت عشق سر بلاست کشید قدس سره فرمود مثل عقل مثل خفاش است که چشم او تاب آفتاب ندارد  
و روز پرورن نیاید و پروریده سایه آفرینش باشد چون آفتاب عشق خشان و سایه بر اندازد عقل چون خفاش در شعاع  
آفتاب رسوا گردد و ملامت یابد که ویرا طاقت دیدار انوار آفتاب نباشد یعنی عقل دوری بخلوت نهاد و در سایه زنده و عبادت  
نشد چون آفتاب عشق تابان شد و آن سایه زنده و عبادت ناجیز شد کار عقل بلامت کشید **شعر**

و اذ اتیتم نور و جهنم فی الدجی **شعر** خدی الصباغ و افوی المصباح **در تحقیق** این بیت عطار **شعر** عشق است بحر عقل از بر کناره  
کار کنار که نبود جز نظاره **شعر** شیخ قدس سره فرمود که انتهای عقل ابتدای عالم عشق است و همچنانک کسی بر لب بحر رسد و شروع  
در بحر نماید و از احوال و احوال اندرون بی خبر باشد و او را غیر از نظاره از بحر چیزی نبود عقل را از عالم عشق خبر نباشد و او را غیر  
بک نظاره پیش نتوان کرد **شعر** عقل اگر پای درین بحر خمد غرق شود بحر عشق که سرشته سر با ناست  
**در تحقیق** این بیت عطار رحمه الله **شعر** راه عشق او که افسیر بلاست محمود محوفا اندر فحاست قدس سره فرمود  
سالک در راه جان در باز و خو با به بخورد و شقت بر شقت و شدت بر شدت و محنت بر محنت و بلا بر بلا بگذرد تا بیدل صفا  
اوشود و اکسیر عشق درو بتبدیل صفات تصرف بکند و اگر عبارت از انست که او را بتخلقوا با خلاق الله متعلق گرداند و عاشق  
هم رنگ معشوق گردد **شعر** خاک ما از بوی جانان گسوده جان گرفت و محمود و کوزه است یکی همک صفات  
زمینه کند و اثبات صفات حیده و دیگر محو است که محو صفات بشری کند و اثبات صفات و عدانیت پس محمود محو عبارت ازین  
دو محو است و فانیتر همچنان یکی فانی صوری است که چون فانی صوری شود صفت بمطالعه ملک و ملکوت مشغول شود بعد ازین فانی  
صفت و بشریت است که چون فانی صوری شود و بشریت روح مطالعه معززه است **شعر** فافوا ثم افوا ثم افوا  
و افوا بالقاء من قرب ربه **در تحقیق** بیت شکر گویند استاد عطار است رحمه الله **شعر** ره محو شد از پا و سر ره و نماند راه  
در فتنه فانی شد شکر در بحر معنی جاودان **شعر** قدس سره فرمود چند آنک مکان باشد راه باشد و راه بر باشد و راه رو باشد و چون  
سالک بانهای مکان رسید راه نیز نماند است **شعر** راه باشد آنک راه باشد راه رو باشد و چون راه بر باشد و راه رو باشد و چون  
عشق شود راه روح و راه بری نماند و فانی شوند و بذل وجود خود کنند و چون از پستی ایشان نماند که فقر عبارت ازین است  
و از صفات خود فانی شوند در عالم معنی جاودان کردند **شعر** از راه وجود در پیم فانی شده اند  
تا زنده جاودان و باقی شده اند **در تحقیق** بیت شیخ اوصد الدین **شعر** چون عشق شد همراه دل دل گشت از وی حامل  
فرزند معنی را آنکه کوردم بدم می زاد از او قدس سره فرمود مثل عشق مثل آفتاب است در دنیا که پرورش هر چیزی از نباتی  
و معدنی و حیوانی و ریاضین و فواکه و رنگ و بوی و طعم هر یکی از تاثیر آن حاصل میشود همچنان پرورش درون سالک بشوق  
و شور و ذوق از تاثیر عشق است و چون عشق همراه دل گردد چنانکه از آفتاب اشجار فواکه و زمین نبات و ریاضین و  
بجواهر عالم گردد دل از عشق با انواع لطایف معانی حامل گردد و مراد از همراهی یکاکی است بادل و چون آن لطایف معانی  
آینتن شود و فرزند حکمت و معرفت و محبت و علم و اخلاص و غیره از انواع معانی دم بدم از او در وجود آید و از او زاید  
**شعر** دم بدم روح معانی زاید از بکدلی **شعر** کوجورم حامل از نفع قدس سره عشق شد **در تحقیق** بیت عطار رحمه الله  
**شعر** نکارم مت و لا یعقل جو ماسیه **شعر** در امد از در مسجد یکاکی **شعر** سپیه چشم و سپیه زلف و سپیل  
سپیه که بود پوشیده سیاه **شعر** شیخ قدس سره فرمود یعنی شاید معنوی است شراب محبت لعلی که عقل از او دور بود



از در دل در آمد و بر آمد بحدوث است و مراد باین سپیاهی نرسیده است که در ولایت و کدورت توان تصور کردن بلکه از الوان  
انوار که بر طالب متشعش شود رنگی دیگر بالای رنگ سپیاه نباشد و آنرا نور فقر گویند و در فقر فنا باشد و چون شخص بنظر رسید بر  
کلیج اسرار مطلع گردد و معنی این تعداد سپیاهی در چشم و زلف و دل لباس است که اندرون و بیرون او یک رنگ شده باشد  
و درون تلون و رنگی نمانده و سپید گری اشارت با آنست که در شاد مکر بصید و لهای عشاق باشد **شعر**  
فدی القزلان مثلک الوجید و غصن البان قامت المبدیه فدیوان الملاحه عن یروى و غمره عیسید بیت الفصیده  
کان معاطف الاصداع منه شباک و القلوب لها مصیده و جنانک حق تعالی بنای در سپیاهی بصر نهاده است دل  
تیر چون باین نور منور گردد و پنداری او زیادت گردد و در زلف و خال ستری تعبیه است که آنرا نشاند که کسی که آن دیده و بان  
رسیده باشد و لهای عشاق باین دام و دانه بسته و مقید گردد و **شعر** آن زلف و خال تا کند مرغ دل عشاق صید  
الحق جویزون و خوش است آن دام را زین دانه اسرار سودای کران باید دماغ عاشقان در حلقه شود آتش صد عقل چون دیوانه  
**در تحقیق بیت عطار** ان قد فرقه بوشان صوامع را دو تایی جاک شده تا من اندر کوی وحدت لاف یکتای زدم  
فرمود صوامع عبارت است از عالم حدوث که مشتمل بر شش جهت است و از خوف و مراد جزو بوشش حقیقت است  
که فرقه قالب در پوشیده است و مراد بدو تایی عالم حدوث و فرقه قالب است و وحدت منافی کثرت باشد و حقیقت انسان دم  
از یک تایی در عالم وحدت وقتی تواند زد که چون آن دو تایی جاک زده باشد ز آسمان عالم دل برق وحدت بر فروخت  
هر چه بود اندر حیات حد کثرت باک سوخت **در تحقیق** بیت مولانا رومی **نشسته** بر آمد شب تیره و عجب نیست  
این طر فیه شب تیره و عجب نیست بر آمد فرمود مراد بهمتاب نور روح است که در بدن طلانی شب مثلاً پیدا شود و درین  
عجب نیست عجب آنست که نور سپیاه که درین مقام عبارت از ان فاست از بهمتاب که نور روح است بر آمد و این وقت  
فانی روح باشد **شعر** از ابر وجود برق روحی که بجست در کوی فنا بغیم غیبت پیوست **در تحقیق** بیت عطار  
الا ان ما کفانی برا از جاه ظلمانی و عصر عالم جان شوشین آنجا بطلانیست فرمود اشارت با یوسف معنی  
است که ازین حبس جاه ظلمانی بر او این یوسف معنی صفت مطمئنی است که با شاهی در ملک معنی مطمئنه راست و یوسف  
معنی نایب مناب و خازن مخازن ستر عالم معنی است و مصر عالم جان عالم معیبت که عالم روح است و هر یکی را در ملک  
عالم معنی سلطنت است با سلطنت و وسعت این ملک وسیع تر از ملک بهشت است از برای آنکه صوفی با هر روز  
عصا وادی سیری باید و عصا وادی عبارت از قدم آدمی باشد و آن از عرش باشد تا شری و وسعت ملک و سلطنت  
در آن عالم معنی محب سیر او باشد **شعر** ازین زندان سران خاک بر افلاک معنی شود تحت بنشین که سلطان الیلاطینی  
بشهرستان معنی شود و قریبای عالم کن که این دور مدار کن در و چون نقطه پنی **در تحقیق** بیت عراقی **وان شد**  
سجانی آن نفیس از بشنوی جاک آن او بودند من نشنوی هیچ منکر فرمود چون نور سپیاه و جهان بابد

آثار و علامتش آن بود که سپم و آثا و غیر این بان نماند اگر آن نور بر صورت آید رسوم آنرا محو و احتراق گرداند و لا حقرت سبحا  
و حجب ما انتهى الیه بصره و اگر بر اندرون سالک تا به شخص از نفس و عقل و هستی او بکلی فانی گرداند و چون هستی او باقی  
خود در ملک خود متصرف گردد و همچنانکه مرید است از سلطان العارفتین ابو یزید بطای رحمت الله علیه که از وی این لفظ سپیاه  
احیانا صادر می شود و چون با وی گفتند فرمود شما چرا اجرای حکم شرع بر من در آن وقت نمیکند می باید که در آن وقت صدور آن لفظ  
انواع سلاح بر من بر آید و چون باز آن حالت و آن مقام از وی صادر شد انواع اسلحه بر او بر آمدند و در اثر نگر و چون ببال  
خود باز آمد باز گفتند که همچنان میگفتی فرمود انگاه شاج که دید گفتند که انواع اسلحه را ندیم لیکن کارگر نشد اندام مبارک خود  
بر صفت که هیچ کوزه اثری بر اندام مبارک پیدا نمود سوزنی بخوابت و بعضوی از اعضای خود فرو برد و خون بر آمد پس فرمود که یاریند  
اینست که عظمی سوزنی ندارد و آنکه میگفت یاریند نبود که انواع سلاح در و کار نکرد اکنون چون حق تعالی بدل طالب نظر  
فرماید دل او را حاصل معرفت خود گرداند و زبان او را ترجمان دل گرداند و زبان او گویا شود و همچنانکه ندای یامو می آید  
اَنَا اللهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ که از درخت آمد و چون از شجره بیابانی این معنی جایز روایت است از شجره انسان هم جایز باشد **شعر**  
عجبی از شجره و حبه انسانی نیست آن ندان که شجره و ادب این آید **در تحقیق** بیت فخر الدین عراقی **وان شد**  
چون عکس آفتاب بر آید او فقه آن دم از او بر پس گوید که آسمان چون پیش آفتاب شوم محو گردد و **وادر**  
معذور باشم از انا الشیخ دم زخم **شعر** قدس سره فرمود چون آینه دل طالب صافی شود هر چه بر ظاهر و متجلی  
کرد و درون نماید و چون نور حق تعالی در و متجلی گردد همگی آینه دل فرو گیر و پس عقل که خفاش صفت است تاب آن انوار نتواند  
آوردن کناره گیر و چون طالب آن حالت پند و آن پستی یا بد عقل کناره گرفته و بی عقل شده باشد و چون هنوز خود در پستی  
پند و انا الشیخ زنده چون بجای آینه شمس گرفته باشد چنانکه از کسان منقول است که هر یک از کلمه دم زده اند و بعضی  
طالب درین مقام در غلط افتاده اند و حق تعالی از مکان و جهت منزله است **شعر** چون شعاع عکس نوری از حال آفتاب  
در درون صفحه آینه پیدا شود که ازین ساده دلی لانی زنده نبود عجب که غلط باشد بخود چون آفتاب آساید **در تحقیق**  
بیت شیخ احمد جام **شعر** نظر کردم اندر دل خویش تن بدیدم ما با جانش عین است که چون آینه دل نمایند و صافی شود نور حق تعالی  
تعالی بدل و بصیرت دل توان حاصل کردن و معنی بدیدم ما با جانش عین است که چون آینه دل نمایند و صافی شود نور حق تعالی  
در آن متجلی شود و طالب بنور بصیرت و معرفت آرزو شده و معرفت حق تعالی حاصل کند پس در دل خود دیده باشد و از آنجا  
مشاهده کرده باشد لیکن آنجا نباشد از برای آنکه حق تعالی از جا و جهت منزله است **شعر** هر چه در آینه از عکس بود بکار کرده  
اندر آینه بود لیک برون باشد از آن **در تحقیق** سخن عطار **شعر** تا نه لال آید ز لال جاودانی که خرد نشسته عشق تو آب زندانی که خرد  
تا دل من نوشش در او شراب عشق خور با یقین عشق زهر بد گمانی که خرد قدس سره فرمود که از زبان در بند نیارد و لال  
نکرد اندر لال آب حیات حکمت که در ظلمت بشری پوشیده است ز سپید دلیل برین چون صوفی حلزوات الله علیه زبان اعتراف



بر خضر علیه السلام کشاد و در خضر نیار و از کثرت نوای علم لدنی باز ماند بن چون طالب زبان بسته گرداند و مطیع فرمان بر شود  
و از اعتراض بر و بجای اعراض کند بزالای آب حیوان معرفت و حکمت سپرد آن زلال جاویدانی ز آن آب حیات که اسکندر  
طلید از برای آنک آفران هم قنات ملک این زلال جاویدانی شراب محبت حق تعالی است بجای معرفت **شعر**  
شریت بجای محبت من مدین الرضا و خضت بجاز الشوق حتی صفایا و تش عشق او آب زندگان خورد از برای آنک  
آن آب از برای حیات خورد و تش عشق خواهد که جان در باز و جانک طالبی را با خضر علیه السلام ملاقات نماید خضر علیه السلام  
از و طلب صحبت کرد آن طالب گفت محبت تو میخواهم گفت از چه سبب طالب گفت از برای آنک تو آب حیات خوردی تا زنده  
مانی و میخواهم هم که جان زود تر در بازیم **شعر** لقاءک للرجح الفیته مفضل و ذکرک للقلب المیتیم قوت فنی بان الفک  
یا قایة المتی اراک یعنی نظره فاموت و هر چه در عالم عقل است و عقل بدر آنست و تدبیر آن میکند محل ظن و ریب  
و گاه باشد که عقل در آن خطا کند و هر چه عشق است و در عالم عشق است هم یقین است و یقین را فاع ظن باشد بر معیشت آنست  
که تا دل من لذت عشق جسد که آن نوش داروی یقین است دیگر زهر بد کانی عقل خورد و هر که این لذت نوش داروی عشق  
بجست در پی زهر بد کانی عقل زود از بیخاست که سخن از باب قلوب از سر شک و از تیاب نیاید بلکه از سر یقین آید **شعر**  
چون حال عشق گاه وصل بر دارد و گاه **شعر** جان عاشق را مانند پرده از آفتاب **در تحقیق** بیت عطار **شعر**  
از ناز بر کشیده کلاه کوشه بلی در کوشش کرده حلقه معشوقه است فرمود که چون در وقت خطاب است یکم ذرات  
بلی کشند آنکسانی که حلقه بند کیش در کوشش کردند در راحت ابد ماندند و آنکسان که حلقه بند کیش در کوشش نکردند در مجرد بلی  
ماندند در بلاهای ابدی ماندند و آنکسانی که در ازل بلی کشند و حلقه در کوشش کردند و از ازل آن عشق با خود آوردند ایشان را با معشوق  
از پیش باشد بواسطه تسلیم بلی حلقه عبودیت و عشق در کوشش کرد و از برای آنک بندگان قدیم را بواسطه قدم عبودیت  
و خدمت ناکوش بر حذر م باشد **شعر** جان عاشق را که با معشوق باشد از ناز از سر آن را ز بهمانی نماید نازا  
و فرمود بیت **شعر** گاهی ز غمت تاج سر عالم بلند کاهی ز عجز خاک ره این جان بست که بسبب اعتراف و تسلیم سابق قدیم  
و خدمت و نبوت قدم لاحق و بعد از غمت که بر ملاه اعلی و این وقتی باشد که خود را بشناسد از برای آنک حق تعالی او را در بلند  
مرتبه ترازیم از دیده است پس لاجرم فخر بر جلوت و از خود بزرگتری نمیند و چون حق تعالی را بشناسد عظمت او  
مشاهده کند بر آستانه عجز را منظر از نشیند و از خود عاجز تر و مسکین تر گرداند و نمیند **شعر**  
ببر پاتاج داری بر فلک دامن کشند در بیضا خاک خوار گردانها شوند **در تحقیق** بیت مولانا رومی **انشاد**  
بخش مردم صورت برست خواج برفت و یک خواج زرنگی و قرب سازد فرمود یعنی شخصی که حقیقت انسانیت بخشم  
مردم صورت پس ازین جسم بدون رفت و یک کسوه روحی پوشید که ازین جسم خالی مجرد شود و شخص روح ماند **شعر**  
خود صورت خالی بر خود جلوت کسوه روح شعار از صفت پاک کشند **در تحقیق** بیت عطار رحمة الله علیه **شعر**

ز آن پیش که بود ما نبود دست بود تو ز ما جدا نبود دست تا بود تو بود بود ما بود کی بود که بود ما نبود دست فرمود قوت  
میان بود و وجود از برای آنک بودن ممکنات فی علم الله تعالی بود اگر چه موجود نبودند و علم حق تعالی صفت اوست و قدیم است  
در علم قدیم او بودن ماکه موجود خواهم شدن را ز عدم بوجود آمدن بود پس تا چند آنک علم او بود و ما بود اما وجود ما حشر  
است که بعد از عدم بوجود آمد و چون باز فانی گردد هنوز در علم حق تعالی باشد تا باز اعاده آن فرماید **شعر**  
بر دفتر علم ازلی روز غمت دیاجت بود ما نوشتند دست **در تحقیق** بیت مولانا رومی **انشاد**  
هر خوشی که قوت شد از تو بیاش اندو مکن کونقش دیگر آید پیش تو می دان یقین این خوشی چیز نیست چون گاید اندر نقشا  
کرد از حق عتقه در میان آب و طین تدبیر سر فرمود یعنی خوشیهای دنیوی و دنیوی سمج لذات و حظوظ و اسباب دنیوی  
که در محل زوال اند اگر از تو قوت شوند و اگر حاصل شوند باید که بمحصولش فرج و بقواتش ملالت نرزد لکن لا تأسوا علی ما  
فانت کفر ولا تفرحوا بما آتیکم و هر اخی ازین اقسام قوت شوند عوض آن نقشی دیگر سوزی نواید چنانک مثلا از علم خدا  
کرد که شوبات آن بتو عاید گردد و معنی بیت دوم مفهوم تناخ است که بعضی کسان تصور و فهم کنند که آنست که از آثار الهی  
لکن نواید و خوشی درین عالم آب و گل بوجود طایق سپید همی آنک باریان مثلا که چون کیفیت و اوقات و شافع و کمیت آن معلوم مفهوم آنست  
نیت که چون بر زمین که حقه آب و طین است می آید از انجا انواع نبات از مطعومات و شمو مات و دوائی و غذای بری آید و باز  
از انجا حقه حوصله حیوانات می سپد و حیوانات از آن قوت می یابند و باز آن حیوانات غذای این میگردند و بجهت قالب  
انسان می آید و باز در حوصله انسانی بعضی ظن می شود که از انجا باز حقه روحی می سپد که از آن تولد دیگری و بعضی فضلات میگرد  
که قوت زمین مزاج میشود و قوت نبات میگرد و امثال اینها پس این خوشی اندرین نقوش مختلفه صور در میان و طین از حقه عتقه  
میگرد برین وضع و قانون نه بر معنی مفهوم تناخ **شعر** مدامی مختلف رحمة تقدیر مست کان بر تیشی شکلی کرد و از پستی پستی  
**در تحقیق** بیت عطار رحمة الله او آنش چون بدست بگرفتم دست او اندر آستین دیدم فرمود معنی انسانی محل معرفت  
و مشاهد و مظهر حق است و چون صفت یعنی سپد و حجاب از میان ایشان مرتفع شود گاه باشد که اندر آن معرفت حق تعالی بر تعلق  
شود و در آن معنی ظهور یابد طالب آن معنی را حق پندارد دست طلب داند کند و دامن آن مراد گیرد و پندارد که بمشود پسید آن خود  
معنی او بوده باشد چون این دامن بدست بگیرد دست معنی او بوده باشد که دامن خود گرفت باشد چنانک در سخن سلطان العارفين  
ابو یزید بطای است رحمة الله علیه که چندین سال طلب حق کردم بعد از سی سال که بر دطلب نشسته بودم که بمطلوب جسم چون پرده کشود  
ز پرده یازید آمد بیدار یعنی همین معنی یازید بود که بر یازید تجلی شد و آن نفس که من عرف نفسه فقد عرف ربه آن نفس است که  
چون معرفت آن حاصل شود بعد از آن معرفت حق تعالی حاصل آید که معرفت او را در مظهر حاصل آید آنکه در عیان و این معنی نیست  
باکس باشد که بیکانه باشد با خود و خود را شناخته که من نفس اما آنکس که او مرقه الله حاصل کرد و اهل شد و بر کج اسرار الهی مطلع  
شد آن دست که بآن کج اسرار سپد جان دست باشد که بر پیش چنانک آن صبر که آن پند آن باشد و بر معبر و آستین عبارت



از تکل سرست و آن دست که در جهان آسپین باشد و دست مریه پیش باشد که هم بر حق تعالی رسیده **شعر**  
دست اگر برون کشند از آسپین سرخوش عاشقان در دامن معشوق نهانی زنده **در تحقیق** پنهان عطار حبه  
کسی که درین شین مغالت سوخته و جرم دین و جاسایه عباد است و زینک و زبد و زکوف و دین و علم عمل  
برون شوم که برون زین بسی مقامات **شعر** شیخ قدس سره فرمود ویرغمان و آتش که عبارتست از عالم عشق که جانک در دیر  
و آتش که برتش آتش است عاشق از در کوی عشق و زین عشق است و عبادت عشق در زین **شعر**  
دین ما عاشقی و قبله ما عشق بود **شعر** هر که اقبله و دینی نبود دین است و آتش که وقتی آتشکده باشد که در آن دایم آتش باشد  
عشق حق تعالی نیز دایم باشد چنانکه آنرا زوال نباشد و کسی که در آن عشق مستغرق باشد او را هر پروای دین و عبادت شوب بشاید  
غرض هست باشد که او هر کس حق تعالی مشغول باشد و طاعتی که از وظایف سر شود محلی با خلاصه تعالی باشد و نیک و بد و کوف و دین و علم  
و عمل در عالم عقل اند و عالم عشق که آن عالم لامکانست در انجاسی مقامات به هم پیوسته و تجرید و توفید و عشق و محبت و معرفت و  
و توحید و غیره که آن در عبارت نیاید **شعر** در عالم عشق کان برون از من و ماست **شعر** چیزیست که آن بعقل بر نیاید راست  
**در تحقیق** پنهان شیخ روز بهان که **انشاء** در حال بگی چون برون زهر و کون پرواز تا کجا کنم از پر بر آرم **شعر** فرمود چون مرغ  
از بیضه و جود که اطوار سلوک بشریت است متولد شود و از طینی که آفرین طین مکناتت بیرون آید هنوز بجه باشد اما برون  
از هر دو کون باشد **شعر** مرغان هوای اوج آن قرب وصال بیرون ز دو کون آشیانها دارند و این هنوز اولین منزلت  
در سیر و چون بر بکشد نگر پرواز تا کجا کند و آن عالم را نهایت نیست از برای آنکه تخمین مترل جو برون از هر دو کون باشد و منازل که  
ماورای آن باشد در عالم الهی باشد و آن عالم را نهایت نباشد و آن سخن که شیخ قدس سره فرموده است که طالب باید هر روز عصار  
واری سیر کند و عصار از عرش تاثری است آن سیر درین عالم باشد که **شعر** در کوی نیاز مدح سزاران و اوست  
کان راه پای جان پایان آید **شعر** فرمود برین بیت **شعر** آنم که هر دو کون یکی دانه نیست **شعر** و آن نیز هم رطلق بنشور بر آرم  
که عظمت دل اهل دل در نصابت که هر دو کون در جنب عظمت او دانه نماید و چون حیوانی چیزی از خلق بنشور بر آرد و گاه باشد که چیزی  
از آن دانه نشین بیرون افتد که در معرض التفات نباشد و از آن بکلی پستفنی باشد پس مراشش آنست که هر دو کون پیش من مثل  
آن دانه است اگر بنشور از دانه غم بفتد از آن استغنا دارم و بان التفاتی ندارم و از محبت هر دو کون در جنب محبت الهی جان  
استغناست که از آن افتاده نشور که در محال هیچ التفاتی نیاید پس با وجود محبت الهی محبت هر دو کون را پیش من هیچ قدرتی  
و قدری نماند و در نمی گنج **شعر** قد صبیح قلبی علی مقدار حجب **شعر** فاحب سوا هم فیه شمس **در تحقیق** این بیت روز بهان  
و عهده **انشاء** از خرم صفت الله جازا کنم برنگ **شعر** و آنکه برنگ جان سپار آرم **شعر** فرمود مراشش عالم تلون است که الوان  
انوار بر بد متجلی و جان حیوانی هر یکی از آن انوار متلون کرد و بآن رنگ نماید بهر جام صافی که ظرف کرد و باین مظهر نماید بدین  
که در انجا باشد و چون ازین عالم تلون ترقی نماید و بروج انسانی رسد آن عالم با رنگی باشد و مرا در برنگ جان سیما نیست **شعر**

لی رنگ و بوماند ام از خوشی تن در عشق تا **شعر** می نوشم اندر جام جان سیردم می بی رنگ و بود **در تحقیق** بیت مولانا رومی  
**شعر** این چشم و آن جواج دو نورند هر یکی کایان بهم رسد کس ایشان را جدا نکند **شعر** قدس سره فرمود چشم نورست  
و جواج نور است که حجاب هم دیگر نشوند و اما اتصال دو نور به یک نباشد ادراک شیئی نتوان کرد مثلاً جانک در خانه تاریک اگر نور چشم  
باشد اما نور جواج نباشد یا نور جواج باشد و نور چشم نه ادراک چیزی نتوان کرد پس مراد بچشم نور بصیرت و بجا عصبانی  
که در مشکوٰۃ دل است لیکن باغشای پرده بصیرت باشد که مانع اتصال هر دو نور باشد ادراک شیئی ممکن نباشد چون آن اغشا از میان  
برخیزد و هر دو نور بهم اتصال یابد ادراک معرفت الله کند **شعر** تا حجاب این غطا از دیده دل بر کشاد **شعر** از درون روزن جان نور جان معلوم  
و فرمود بر بیت **شعر** چون روح در نظاره فنا گشت این بگفت **شعر** نظاره جلال خدا جو خدا نکند که چون روح شیئی است و فنا پذیر و فنا  
آفرین فانی روح است پس وقتی که سلطان حق حقیقت بر روح متجلی کرد روح فانی کرد و پستی حقیقت انسان هیچ باقی ماند  
و اگر چه روح محل مشاهده است که او را مشاهده باشد اما آنجا که حق حقیقت است نظاره حق جود حق نتوان کرد و نگذرد که **الاجاز**  
سبحانک ما غفلاک حق مرفک **شعر** یا لیت حبیبی کده مدناه **شعر** حتی یاک و لیتها لکفی **در تحقیق** این بیت مولانا رومی  
ای قوم نوح رفت کجا مید کجا بید **شعر** معشوق هم اینجاست بیاید بیاید **شعر** شیخ قدس سره فرمود که بگوید دوست یک کعبه کل و دیگر  
کعبه دل و این خطاب با طالبان کعبه کل است که اگر چه ادای رکن اسلام بان کعبه حاصل میشود اما معرفت الله و طلب کعبه  
حق کعبه دل حاصل شود پس ای طالبان حق و معرفت الله بگو **شعر** دل آید و آنرا ازین کعبه بطلبید و خدا طلبی قطع مسافت  
صوری نیست **و اذ اسألك عبادي عني فاني قريب و نحو أقرب الي من جبل أولرید** و قدس سره فرمود که  
مردان ایشان ابله کند و نامردان را کف پای یعنی مردان بشینند و سفر خدا طلب کنند و نامردان کالهای فی العلوات و کام  
زند و بکام نرسند **شعر** نرسند **شعر** نرسند **شعر** نرسند **شعر** نرسند **شعر** نرسند **شعر** نرسند **شعر** نرسند **شعر** نرسند **شعر** نرسند **شعر** نرسند  
فرمود بیت **شعر** معشوقه بسیار و دیوار دیوار **شعر** در بادیه سرشته شاد **شعر** سوادیه که چون حق تعالی بیده از بند نزدیکتر  
در هاله حیرت و مای طلب نتواند کردن و در آن بعد سرکشگی وصال حاصل نشود پس حجاب تو در میان تویی حجاب خود از  
میان بردار و در سپید عاف و تفک و تعالی **شعر** یک قدم از خویش اگر برون نهی در او دوست  
سرحد سامان مقصودست بردگاه دوست **در تحقیق** این بیت فخرالدین عراقی **شعر** که همه دوست هر چه است یقین  
جان و جانان و دل و دین **شعر** فرمود یقین در صفات الهی باشد و هر چه در عالم مکنات و مکنات قابل ظن و تخمین است  
هر چه ابتدای آن معلومت و کمال آن معلوم نه و محال ظنست همچنان که ابتدای او معلومت اما انتهای او از احوال اعمار  
و از ازا و محبت و ستم و غیره معلوم بک در تکل ظن و هر چه وجود دارد در جنب عظمت حق تعالی در جود و نیست است  
پس مراد باین که همه دوست هر چه است یقین ظاهر محسوسات و معقولات نباشد پس آنچه یقین است که قابل ظن  
و تخمین و تغییر و تبدیل نیست صفات حق تعالی است که هست تحقیق اوست که نیستی بدو متعلق نشود **شعر**



تعالی عن صفات محدثات **و عن ظن و حسیان و تخمین و در تحقیق** این بیت عراقی **شعر** کج در جای خواب او لیرت  
 کج بود او در خوابی زان نشست **شعر** شیخ قدس سره فرمود عادت باشد که کج در جای خواب نهد تا کسی که محرم نبود بدان پی نبرد  
 پس حق تعالی کج اسرار خود در خواب خاکی از پان نهاد تا هر نا محرمی بدان پی نبرد و هر چه فرایند شکسته باشد آنرا عین المکسرة  
 قلوبهم لاجلی و حق تعالی را نظر باشد شکسته دلانست لاجرم کج اسرار خود در دلهای شکسته نهاد و تعبیه کرده است **شعر**  
 انانی هو اما قبل ان اعرف الهوى فضاوف قلبا فارغا فتنکنا **در تحقیق** بیت عراقی **شعر** غیرتش غیر در جهان نکداشت  
 لاجرم عین جلد اشیا شد قدس سره فرمود این را جل بر ظاهرتوان کرد که در وجود خارج عین جلد اشیا شود بلکه محول بر  
 که چون اندرون بطلب صافی کرد و مجموع اشیا در نظر او بر مثال آینه نماید و چون صفت حق تعالی ظهور یابد و متجلی گردد در نظر طالب در مجموع  
 موضوعات آن متجلی نماید چنانکه ابو عثمان حیرا رحمه الله علیه گفته است ناظر ت فی شئی الا و قد زایت ایدیه و چون صفت  
 احدیت حق تعالی بطلب ظهور یابد عدد در او وجود نماید و چون او چشم بصیرت نظر کند به هر چه نظر کند ظهور حق تعالی بدان اشیا  
 چون از برای او آینه مانده باشد لاجرم عین جلد اشیا شد عبارت ازین معنی است و از غیرت احدیت باشد که نفی کثرت کند **شعر**  
 ففی کل شئ که آیه دلیل علی آن واحد **در تحقیق** این بیتهای عطار رحمه الله **شعر** عشق را که ره برید پستی  
 این در پسته را کلید پستی **شعر** یکس یکس بر که عشق **شعر** کاشکی هیچکس رسید پستی **شعر** شیخ قدس سره فرمود راه در مکان  
 باشد و عشق لامکانی است و آنجا راه باشد و یکس تواند که در مقامی که راه نباشد بسی خود راه نبرد مگر بواسطه جذبات  
 و توفیق الهی و عقل را در آن راه و مشرع مجالی و مدخلی نیست که اگر می بودی این در پسته را کلید بدست عقلی بودی اما این در پستی  
 عقلی پسته است نه بروی دل و مراد هیچ کس بدو که عشق ز رسید طبع است و نفس برست که در قید حسیض خلوظ نفس خست  
 طبع مانده باشد لاجرم با وج در که عشق ز رسید معنی کاشکی هیچکس رسید پستی مرحت است بروی معنی کاشکی هیچکس رسید  
 می رسید و معنی دیگر است که مراد یکس این قالب وجود جسمانیت یعنی این قالب وجود جسمانی بدو که عشق ز رسید بلکه چیزی  
 دیگر رسید و کاشکی این جسم نیز رسید **شعر** دین دادی جان بازان سر و پا در نمی کنی **شعر** بکوی عشق آن دلبر پای جان توان رفت  
**در تحقیق** این بیت پسینا رحمه الله علیه **شعر** مکن در جسم و جان منزل که این دوست و آن **شعر** قدم زین مرد و پیر و نه نه اینجا آنجا  
 جسم صورت و جان صفت و چون صفت ملک صفت کرده و از قید جسم خاکی که در آن افتاده است عروج کند سماوی گردد  
 و بعالم علوی ترقی کند و چون جسم در دست و صفت نسبت با این دون و بالاست حریفی میکند طالب را که درین مرد و منزل کن  
 که اگر در عالم جسم محبوس شوی در عالم جسم خاکی محدود بمانی و اگر بعالم جان حیوانی بمانی که آن نیز اگر چه از علم علویت  
 اما نسبت با عالم قرب مجابت محبوس گردی قدم ازین مرد و پیر و نه نه اشارت با معنی شخصی است که قدم در عالم قرب  
 و مشاییدند **شعر** قدم زین زین بالاد در آن عالم زدن باید که آنجا در نمی کنی حدود زیر و بالای می **شعر**  
 حسیض خاک را طلی کن رسوم حرف را پای کن **شعر** بهمت بال و پر بکشا که تا بر اوج قرب آبی **در تحقیق** بیت مولانا

مر که صحیح بود این بود از زلزله و آنکه دریای بودی غم خور و از جامه کن قدس سره فرمود یعنی هر که از قید جسم خلاص یافت  
 و بنضای عالم الهی سپید از زلزله بنیان و وجود او که خواب و منهدم شود این گردید و غم نخورد و آنکه بدیاری عشق الهی رسید از جامه  
 کن و از حرامی که غم خورد و چون از راه و ره زن گذشتند و این شده است و اصل دریا عریان باشد و طالب چون از حجاب شیطان  
 و نفسانی و بشری بیرون آید و از غم بر نه کرد و عوارضی کرده انکاه بعالم عشق الهی سپید دان غرق گردد و چون بدین صفت دریای  
 گردد او را از حرامی و جامه کن جابک باشد **شعر** ما خیمه صحرای بقای زده ایم **شعر** کز زلزله حدوث این شده ایم **شعر**  
 در موج فنا محبت در از دلای وجود **عناص صفت** شیخ عشق آمد ایم **در تحقیق** این بیتها **شعر** و او جادوی بدیستم آن کار  
 گفت که دریا بر انگیزان غبار باز آن جادو برابر آتش سوخت گفت که آتش تو جادوی برابر قدس سره فرمود مرد  
 بجادوب کل لا اله الا الله است لا اله الا الله مکنسته از یزید و الکفر و مراد بدیاری طریقت است یعنی غبار از طریقت در کن و طریقت  
 از آثار و غباری صافی کردن جان یک پسینا رحمه الله علیه گفته است **شعر** بر جادو بر جادویم کوب از من کبیر دواز  
 و چون این ذکر منتهی گردد و کلمه نفی و اثبات است از دوام این ذکر سلطان اثبات بر نفی ستول گردد آتش اثبات محض شویب  
 نفی تمام سوخته گردد معنی از آتش تو جادوی برابر یعنی ازین نیز گویم که حدیث و عوارض آن بیشتر باشد که در آن محض اثبات باشد  
 بر کار کن و ذکر اولها شاک نفی جادو بر جادویم پاک گرداند و آن ذکر سوزاند **شعر** فان رأیت سنا بر پی یثقی و جی  
 فاذ شعلته من نار اشواق **در تحقیق** این بیت خاقانی **شعر** از سیم صبح و شام بزم سیم شام و صبح **شعر**  
 سلطان جبر خرا بلامی خرید ایم **شعر** قدس سره فرمود وقت بیدار صبح و شام است که بزرگ و شیخی بکبر و  
 اصیلا مشغول شوند یعنی که چون صبح و مسای روزی بزرگ مشغول شده باشند آن روز را ملک خود ساخته باشند و بسبب غایت  
 برین ذکر بام و شام نوری در دل و اندرون وی پیدا گردد که آفتاب سلطان جبرخ و تیر اعظم است در جنب آن ناجیز و بنده نماید  
 از برای آنکه نور آفتاب از نور عرش مقبل است و نور عرش از نور الهی و دل اقتباس نور از نور الهی میکند و نور عرش  
 در جنب نور دل ناجیز نماید **شعر** لیلی یوجیک مشرق و ظلامه فی الناس یاریه و الناس فی مذهب الظلام **و عن فی مذهب الظلام**  
**فصل پنجم** در کلمات مطلقه از ضایح و زواج و غیره که شیخ صفی الدین قدس سره فرمود است  
**حکایت** شیخ صدر الدین ادام الله برکت گفت نوبتی قاضی شمس الدین مبارک شاه رحمه الله که مناصب قاضی القضای مالک است  
 و قضاء بلاد حکم نصب و عزل او متفاو بودند بوقتی که غور ببادشاه ابوسعید باریل بود و جمعی از ارباب عایم با قاضی مبارک شاه  
 زیارت و دستبوسی شیخ قدس سره آمدند و قاضی او را انجام رفت و چون بیرون آمد و در راه که می آمدند جمعی از عدم الیه یا قاضی  
 مبارک شاه بودند که هر یکی از ایشان بر یکب و دشکلی در صد و بیست عذرا بودند و قاضی افتخار تیزی و اسحق حافظ از ویلی با آگاهی  
 مبارک شاه می آمدند در راه قاضی افتخار و اسحق حافظ با صدیک مبارک گفتند که با مثل این چنین جمعی مجمع و مجلس شیخ رفتن  
 مناسب نباشد و یقین که شیخ بر بجد و عواظ و زواج قاضی مبارک شاه را بر نماند و چون دانستند که با قاضی مبارک شاه گفتن



فایده نهد چیزی نگفتد و بر خشت چون حضرت شیخ قدس سره رسیدند شیخ در اطوار گفتار پذیر و کلمات دلگیر زوایا  
 بلیغ فرمود که بر من زنی دو دیو موکل است که وی را برادر باب شہوت جلوه دهد است بر هر امر وی بحد و دیو موکل است که وی را  
 بر اهل شہوت جلوه دهند **شعر** زین کوز دایم صیدی غیر از کپس نکیرده شامین چگونه افتد در دام عنکبوتی و اگر شہوت  
 برستی تاب بر رویا بلب ام دیو سپید حق تعالی در روز جزا بفرماید تا بقرض آتشین لبهای او را می برند و باز دست می شود  
 همچنین الی ماشاء الله معذب باشد و اگر عودا باشد با ایشان حرکت فاحت **انکسر لکنا قوت الرجال شہوة من دوز النساء**  
 که در موجب اقامت عذاب باشد روز قیامت حق تعالی فرمان دهد تا سکی از کلاب آتار از دوزخ بر روی کارند و آن سگ سر در اندرون  
 در کند و احشا و امعاء او را از معده شش بیرون یکشد پاره پاره باز در دست می شود و آن سگ برون می کشد و از روی تنی آید که  
 اهل دوزخ از آن حق تعالی استعاضه کند و درین عذاب باشد تا الحاکم که مراد الله باشد **شعر** هزار بار شفق که این عذاب دارد  
 هجر نفس از برای جان کسی باید چون شیخ قدس سره این چنین زوایا بلیغ میالذ و فرمود نامی مبارک شاه را غان عقل و هوش  
 از دست برفت و سر در پیش انداخت **شعر** ذنوبی سپیدی قطعت جوابی فنی لی بالجواب لدی الحساب  
 اذ انوبت تم للعرض فاقتراب کتابک فالنضای فی الکتاب قاضی افتخار گفت شیخ حق تعالی در محکم کلام مجید فرموده است  
 لا تقنطوا من رحمة الله ان الله یغفر الذنوب جمیعاً شیخ قدس سره چون در زوایا کلمات کرم خاطر شده بود و سخن قاضی  
 افتخار نیز متوجع و اوست شد نفسی سر مبارک فرمود انداخت بس سر مبارک بر آورد و دوست مبارک از قاضی مبارک شاه در گذشت  
 و قاضی افتخار سپانید بر وزد و فرمود که دزد و سکوت کرد و چیزی دیگر فرمود مردم تعجب کردند از جواب شیخ باز سر مبارک  
 بر آورد و دست بر وزد و فرمود که اگر مقرب از قربان بادشاه دزدی کند و سستی قطع بید کرد و و بادشاه قطع بدو حکم قاطع فرماید  
 و او را بیست گاه دست بریدن بر بند و در میان میدان رسوای اقران گردد و ضعیف باید اگر بادشاه او را شیاعت کسی  
 عفو فرماید و از جرایم او در گذراند پدید آید که او را در نظر بادشاه و جوق و اعتبار باشد **شعر** مقام المذنبین عدا ذلیل  
 و قدر الصالحین غذا نبیل و چون بآلودگی آب روی بر خیزد او را جابه و با بکاه باشد **شعر** آب روی که ریخت بر خاسیه  
 کی سپد او بخریقیت باکی که طهارت طراز جوی بود تازه روی آب روی بود **حکایت** خواجه عبد الملک سر او را  
 زیدت بگفت از فرم شیخ زاده حضرت شیخ قدس سره آمد و بمقامت می گفت که شفت باده کتاب در مقامات  
 مشایخ خوانده ام و لاف از فرود علوم بسیار می زد شیخ قدس سره مثل فرمود که بادشاهی بدکان دوک تراشی بگشت  
 بدوک تراش فرمود که ازین جوب کوتاه دوک از برای من تیری بقدر باعی تراش و بدستها بشکل تیر کشیدن بکشید  
 و بغل بکشاد و گفت باید که مقدار طول تیر این مقدار باشد و فرمود چون من باز کردم باید که تراشیده باشی و عنان بگردانید  
 و بگشت دوک تراش سر اسید شد که از جوب کوتاه بقدر دوک چنان تیری دراز که باندازه فرمان بادشاه باشد چون توان  
 تراشیدن و در تیر کار خود عظیم فرمود و ناگاه عاقلی بوی رسید و از حال آشنگی وی پرسید دوک تراش صورت حال گما

چنان تیری در از از چن جوب کوتاه تراشیدن آن عاقل گفت ازین جوب کوتاه دوک تیری تراش و گمانی بر سخت در شد  
 طلب کن که از آن سخت تر باشد و چون بادشاه و بر سپید و تیر خواهد اولاً گانش بدست ده انگاه تیر بر دوک تراش از آن جوب  
 دوک تراشید و گمان بر سخت که از آن سخت تر نبود طلب کرد و اکامه داشت چون بادشاه سپید و تیر خواست اولاً گانش  
 بدست داد انکه تیر بادشاه گفت من بکشد بودم که تیر بدین مقدار تراش و دست بشکل تیر کشیدن بکشید و باع بکشاد دوک  
 تراش گفت سلطان در کان نه و بکشش بادشاه در کان نهاد و قوت کرد و نتوانست کشیدن عاقل شد دوک تراش گفت  
 سلطان تیر در از تراشیدن سهل است اما بجان می باید کشیدن و تیر باندازه کان می باید تراشیدن و تیر باندازه کان می باید تراشیدن  
 پس شیخ فرمود بشیخ زاده قرم که مقالات خواندن سهل است اما جلی می باید آوردن و دست تیر کشیدن سهل است اما بجان  
 می باید کشیدن و سز در کان سخت کشیدن **شعر** این کان سخت عشق دوست نیست  
 لایق هر ماعد و باز و دوشش جهنم در خون حسرت می کشند خون فشان تا که امین را رسد آن زه بگو کشش  
**حکایت** ادام الله برکت گفت شیخ قدس سره فرمود که چون پیغمبر صلوات الله علیه از معراج باز گردید دید در دوزخ جانی را  
 از زنان که بقرض آتشین کوشت از اندام ایشان می بریدند پرسید که اینها چه قوم اند گفت اینها زنانی اند که فرزند بر نا  
 آورده اند و بر شوهر خود بسته و بغرض می ایشان بر کار کرده پس شیخ قدس سره فرمود بخدا که قوی از نفس مالا باشد و دعوی  
 دل و ارشاد کند بقتل و عذاب ایشان از اینها سخت تر باشد **شعر** بریم دل روح زاید چون زجان آبتن است  
 نفس آبتن از وجودی نماید و وجود **حکایت** خواجه عبد الملک سر او را گفت که شیخ قدس سره فرمود در حق  
 کسانی که قرآن و سپید و نیوی میکنند و شب بکصد دنیا می سازند که آن بهتر که شخصی بزم و طنبور بدست آرد از آنکه بقرآن  
 بدست آرد و چنانکه مثلاً اگر کسی در خانه رفت و غلبیم که پند است و نان می پند بر طاقچه نهاده که دستش بدان می رسد  
 و ضرورت چیزی زیر پای می باید نهادن تا دستش بدان نان برسد و چون طلب میکند در آن خانه مصحفی می باید و طنبوری  
 اول آن باشد که مصحف زیر پای نهد و نان فرو گیرد یا طنبور بجاست کشند طنبور فرمود من نیز همین میگویم طنبور زیر پای نهادن  
 در طلب نان اولیتر از مصحف و قرآن و لا تشترؤا یا یا قتی غنا قلیلاً **شعر** دین فروشی مایه کردن مست خمران مبین  
 سودمند آنکس که دنیا صرف کرد و دین خرید **حکایت** ادام الله برکت گفت روزی مولانا نصیر الدین اردبیلی که وجد  
 زمانه بود در حجت علیه حضرت شیخ قدس سره بود و او را شوایب اغراض انسانی در دل تخلیج می بود و در حق ذکر ان سخنان  
 می گفت شیخ فرمود مولانا درین شعر فاسق و ظالم و شارب الخمر و غیر هم از طوائف مردم هستند که بر غیر راه اند  
 مولانا ایشانرا منع نمیکند و این طایفه صوفی را که ارکان اسلام دارند و سپین و آداب شریع بجای می آرند و ریاضت می کشند  
 و در تکب معاصی نمی شوند و بجای از کل محترم اسباب اجتناب میکنند و بر ذکر الله مد اومت می نمایند منع میکند و طعن میزند بسبب  
 چیست مولانا نصیر الدین فرمود و هیچ جواب نتوانست گفتن شیخ قدس سره فرمود من جواب بگویم لیکن بنیاد که



مولانا بخت مولانا نصیر الدین گفت نه زخم شیخ فرمود مولانا اگر بادشاه سیاست قتل یکی از کناه کاران حکم فرمود و جلاد و یا  
بمیدان سیاست گاه می کشد تا ویران بر بادشاه سیاست کند و بکشد برادران و خویشان و اتباع آن کناه دار بادشاه و جلاد را  
و خاکش را دشنام دهند مولانا نصیر الدین گفت نه و خاکش را بکشد دشنام دهند پس شیخ قدس سره فرمود مرا پیش ازین کناست  
که بتلقین شمشیر ذکر بدست ذاکران میدهم و ایشان را در موکد و سیاست گاه حلقه ذکر کردن بر کردن نفس میزند آن برادر خوش  
اورا که در دست سخت می آید بمن و بذاکران دشنام می دهند **شعر** اذ اطاعتک النفس یوماً حاجه  
و کان علیها للقیح طریق **مذموم و مخالف مابونیت فاجا** **نواک عدد و اخلاق مدیق** مولانا نصیر الدین چون بشنید  
سرفرو انداخت و ماسن بخود فرود رفت بر کنت شیخ سخت میگوی امارات میگوی اضاف خوش است در وقت  
خاصه بزبان حق شنیدن پس شیخ فرمود مولانا شما تا جوید و ما فرزند شما دلال و مشتری که شما میخوانید و میگوید و ما می پریم  
در عمل می آیم شما را از امانت داری باید بودن که کالای شما را خریدارایم مولانا نصیر الدین ارضاف درون اضاف داد و گفت  
انکارش بصفای اعتقاد مبتدل شد **شعر** چون لال مشربش اضاف داد **جوع** تسلیم خورد اضاف داد  
**حکایت** خواجه عبد الملک سرای کنت که شیخ قدس سره فرمود مثل کسانی که مردم را از ذکر گفتن منع میکنند چنان  
که جمیع از معلولان ضایع برص و غیره با جاعتی از صحیح البدن در حاتم تاریک شب تاریک رفتند تا عیب ایشان آشکار شود  
و کسی اندام ایشان بیند اگر کسی شمع یا چراغی در جام بر د و جام روشن کرد و عیب ایشان پیدا آشکارا کرد و صد گفتن آن شمع  
و چراغ کسی کند که صحیح البدن باشند یا کسانی که معلول باشند گفتند کسانی که معلول باشند پس فرمود که انگسان که بعلت نفس  
معلول باشند منع ذکر میکنند از برای آنکه ذکر را نوریت که چون در میان آید مجموع علت صاحب نفس پیدا شود پس منع ذکر ازین  
سبب میکند تا در ظلمات نفسانی عظمای ایشان پوشیده ماند و پیدا نشود و فیض نیابد **شعر**  
شمع خشنده در آن جمع نخواهند که تا **عیب شان در شب تاریک باندستور** **های آن وقت که روشن شود این از جود**  
برده بر خیزد و این حال بیا بظهور **حکایت** خدا برکت کنت روزی شیخ قدس سره بجهلان نصیر الدین اردبیلی که منصب  
تضا با سگوه داشت کنت مولانا چون میدان که ظلم و جور در قضا می باید کردن جوابی گفتی خوانده که در دوزخ حق تعالی آسپایان آفریده است  
که بخون بادشاه ظالم کرد و بر قاضیان ظالم بدان خود گفت مولانا نصیر الدین کنت نشاید که سر با بکوژ بردن و یعنی بقیه که آسپایان  
از برای خود با جبر بردارد شیخ فرمود مولانا آسپایان کوژ از برای خود خود ترازد کند **شعر** آسپایان قهر جرن که ان کند  
دانه از فرق نامردان کنت **حکایت** خواجه عبد الملک سرای کنت که شیخ فرمود در مثل کسانی که علم میجو اند و بدان عمل  
نمکنند همچنانست که چار بپیش طیب رود و طبیب تشخیص مرض او بکند و از برای علاج نسخه کند که موجب آن نسخه او دویه بخورد و بخورد  
تا از آن مرض شفایابد اگر چار آن دویه حاصل نکند و بکار نبرد و دایم عطا و خواندن نسخه مشغول شود بدان قناعت کند و علاج  
مشغول نشود از آن مرض صحت یابد یا نه گفته نه فرمود که همچنین آنکس که دایم بخواندن علوم مشغول گردد و هیچ در عمل نیارد و بدان

کار نکند از امر امن اندرون خلاص نیابد و مجرد خواندن فایده ندهد القرآن حجتی است و علیک **شعر**  
این مجرّد نسخ خوانی طاهر از تراک **دفع جان کداز اندرون کی کند حکایت** خواجه عبد الملک کنت روزی  
حافظی در حضور شیخ قدس سره عشری قرآن بقرات سبوح بخواند سید الخلفا حاجی محمد امان **دعیه** علیه تربیت وی آغاز کرد که  
سبع نیک می داند و شاطلی خوانده است و نیکو دانسته شیخ قدس سره فرمود حاجی او قرآن بشاطلی درست کرده است  
باشاطلی بقرآن مردم خاموش شدند باز شیخ فرمود که قرآن از اینجا که منزل شده است راست منزل شده است تا ماکری خود را  
بقرآن راست کنیم و قرآن کیاست و ماسن افعال و اقوال خود را بقرآن راست و سر کردیم تا چون قرآن نقاب از روی بردارد  
و من کیاست سپید ز خالص کرد **شعر** بر سر بازاردین نقد روازا که است **کیای وی دهد هر طلب غر قبول**  
**حکایت** خواجه عبد الملک کنت روزی قاضی القضاة شمس الدین مبارک شاه واقف از آن اداست سید قطب الدین  
رحمه الله بحضور شیخ قدس سره آمدند شیخ در اطوار کلمات فرمود موالی اگر خادمی کاسه طعام آورد و میگوید بخدمت که ازین طعام بخورید  
که عجبی در اینجا افتاده است و سوسوم شده و خوردن آن مضر باشد و خلق را از خوردن آن منع میکند لیکن خود خوش میخورد و از آن  
بر میز نمیکند عوام خلق این از وی خواهند باور داشتند و نگویند اگر راست میگوید که در اینجا عجب افتاده است خود چرا میخورد بر سر حال  
خلق را از لقمه حرام منع می کند و خود میخورد خلق بگویند اگر راست میگوید چرا میخورد **شعر** منع مردم ز صبر تلخ مذاق  
و انکه هر جرن شکر خوردن **نیت** در پیش مردم عاقل غیر اظهار جهل خود کردن **حکایت** خواجه عبد الملک کنت  
شیخ قدس سره کنت در مثل کسانی که خود را در ظاهر صفت تصوف و صورت اهل تربیت بخلق می نمایند اما در باطن باغوی خلق  
مشغول می باشند همچنانست که کرک قصد کلاه گوشت کند اگر خود را بصورت می شناسد و در کلاه آید خلق از اجتناب نمایند و کلاه را  
از نگاه ندارند پس این طایفه که خود را بصورت و صفت صلاحیت مردم می نمایند و در باطن خلاف آند بر مثل آن کرک اند که خود را بصورت  
میش می نمایند قصد کلاه می کنند و مردم با و اعمی می شوند و او کار خویشتن با فساد و اغوا مردم میکند **شعر**  
وزاعی الشاویج الذی یبغی عنها تکلیف اذا الرعاه لها ذیاب **شعر** دین نیت بزرگ خویشتن نمودن  
در صورت میش کرک بصیرت بودن **حکایت** خواجه عبد الملک کنت شیخ قدس سره در تبریز در خانقاه وزیر  
غیاث الدین محمد رشیدی بود و مولانا شمس الدین طوطی رحمه الله در حضور شیخ نشسته اصحاب و ائمه در تربیت مولانا  
شمس الدین طوطی سخن می گفتند که مولانا شمس الدین را وظیفه آنست که در حضور بادشاهان و دوزر همیشه مدح و مناقب  
مشایخ و صلحا میگوید شیخ قدس سره از خضایل فطامی خضایل باطنی التفات و اتمام بیشتر داشت فرمود که وصف نفس  
میکند طوطی کو بس دست مبارک بر دوش مولانا شمس الدین طوطی می زد میفرمود که این قصص است طوطی کو **شعر**  
ده هوای ماسر و مرغ کثاده بال و پر **پر شکر در قفس حیران نمایی کی کند** طوطی کو بای خوش الحان سز در باغ عشق  
در نه زاع بی نوا بلبل نوایی کی کند **حکایت** شیخ صد الدین اداست برکت کنت شیخ قدس سره در خانه



قاضی ضیاء الدین رحمه الله نیشابوری بود و جمعی کثیر حاضر بودند و مولانا بابا الدین یعقوب خانی در آن مجلس بود قاضی ضیاء الدین مولانا  
 بابا الدین یعقوب گفت مولانا بابا از شیخ تلمیذین ذکر بستان مولانا بابا الدین یعقوب گفت که از شیخ زاهد قدس سره روح تعلیق  
 ذکر دارم احتیاج نیست گفتند چه باشد ششیر تیر کند شده را باز تیر کرده و جلاداده باشی بابا الدین یعقوب با خود چون شیخ  
 بدوی تفرپس سر کشی نفس بدو این سخن شنید فرمود لا نا دعوی آن میکنی که باز سید شاه دارم اگر راست میگوی سر کشی  
 صیدت کوزه انگ تو داری گنهرت باز سید **شعر** در هوای صید عشق شاه شهبازی سرزد بوم گنهرت کی پردازش باز می کند  
**حکایت** ادام الله برکت گفت در تبریز عارف نامی که مشهور وقت بود حضرت شیخ قدس سره سپید شیخ قدس سره  
 بوی فرمود که نام تو چیست گفت نام من محمد است اما عارف گویند فرمود عارف یعنی شاسا تو خود را شناخته که ترا عارف گویند  
 عارف گفت جزین کتاب در مقالات مشایخ و تصوف خوانده ام و دانسته شیخ قدس سره فرمود که نیک آن خود کار و عارف  
 ایشان است از آن تو که **شعر** بهر خویش باید کرد پرداز بیال دیگران نتوان رسیدن و فرمود که  
 مثل این خواندن جانت که خواجه غلامی را عصر فرستد تجارت و آن غلام انواع قماشات نفیس موافق و از آن بخرد  
 و تفصیل آنرا بنویسد و پیش خواجه فرستد که ازین نوع اقمشه خریده ام اگر این خواجه جماعت خواجهکان را جمع کند تواند  
 کردن که آن نسجه را بغرض قماش طو کند و بفروشد گفتند پس فرمود که آن مقالات تفصیل و نسجه آن معاملات ایشانست  
 که آن بزرگان را واقع شده است و آنجا که عرض قماشات معاملات باید نسجه **شعر** بکنج نامت اسباب دیگران نتوان  
 بکنج نامت اسباب دیگران نتوان بخوابی و تنعم تو اگر کسی کردن **حکایت** خلد الله برکت گفت در اوایل حال مطالو  
 رساله قشیری میکردم و پیش مولانا جمال الدین خضر طاری میخواندم شیخ قدس سره فرمود اول کار می باید کردن و آن معاملات حاصل  
 کردن انگاه مطالو این مقالات کردن تا فایده دهد و آن معارف خود را در آنجا مطالو کند و بداند که آن معامله انیت و اگر اول  
 مطالو مقالات کند و آن معاملات حاصل کرده فایده ندهد و از کار باز ماند همچنانکه سیه غلامی هر روز میدان میرفتی و نیم درم  
 حاصل میکردی و بدان قناعت می نمودی و در وقت خود روزی بکنج نامت بیافت و از آن شاد شد و تا شب عطا لوان بکنج نام  
 مشغول شد و از آن میدان رفتن و نیم درم کسب کردن باز ماند و طلب بکنج نیز نکرد چون ششنگام شد بکنجش بدست آمده  
 بود و نه میدان رفت و نیم درم حاصل کرده و کسب نموده بود و نیم درم هر روز به فرت شده پس مطالو بکنج نامت او را  
 هیچ فایده نداشت بلکه از کسب نیز باز داشت **شعر** بکنج نامت بی سعی در طلب کاری **شعر**  
 تجارتی نتوان کرد کسب انداخت **حکایت** ادام الله برکت گفت که شیخ قدس سره فرمود اگر باز کار  
 مثلاً در اصفهان بار پسته را بخرد و بار پیل آورد و در جمع خواجهکان برآورد که قماش ابریشم می فروشم چون بکشاید  
 مجموع را آلات بشمین پند از شال و غذا و راجه ملالت سپد هم از خسارت هم از خجالت همچنین انگس که  
 ازین دنیا بار اعمال خود بر خاکه قیامت می برد و درین دنیا ننگشاده و ندانسته است که در آنجا نیک و بد کدام است

و نیک از بد جدا کرده و او را تصور که هر نیکت کردن من عرض قیامت آن بار پسته او را بکشاید و بر باطی قیامت علی السرا  
 بکسرت اند و باید در آن بضاعت طاعت نمایند چون تمامت سپید پند بین که او را جملات از خسارت و محالیت سپید قل هل  
 بکنج نامت اسباب دیگران نتوان بخوابی و تنعم تو اگر کسی کردن **حکایت** ادام الله برکت گفت که شیخ قدس سره فرمود که چون شخص توبه کند  
 اکنون من میگویم که با وجود خود اینجا بکشاید تا از خایس و نفایس که در آنجا باشد باز داند و مواد خایس اینجا ببرد و نفایس  
 آنجا ببرد و بار باک بر خاکه قیامت آید که اگر بکشاید و باک نکند و همچنان با خود ببرد هم در کور قرین باشد و هم در قیامت  
 سبب عذاب گردد **شعر** سزانه کار و بار هر توبه بکسر نکره جماعت وجه خواهی بدون **حکایت**  
 ادام الله برکت گفت شیخ قدس سره فرمود هر کسی که توبه کرد او را واجب است که چند چیز را تبدیل کند اول محبت از برای  
 آنکه اگر تبدیل محبت نکند و با کسی محبت کند که رجاء این راه نباشد زود باشد که ویران را و را شاد دیگر داند و دوم باید که  
 تبدیل میهنات و صورت کند از برای آنکه چون در زنی مقصوفه و اهل صلاح آید این صورت و زنی بد شخص باشد که او را از  
 معاصی بسبب عیب کردن خلق و تعنت ایشان باز دارد پسیم باید که تبدیل لقمه کند که اگر او را لقمه حرام بوده باشد از آن احتراز  
 کند که اگر احتراز نکند آن لقمه حرام باز او را محال است اولی **شعر** دست در پست توبه زدن را شرم  
 لقمه و فوکه و صحت که مناسب باشد **حکایت** ادام الله برکت گفت که شیخ قدس سره فرمود که چون شخص توبه کند  
 شیطان که دشمن است اِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ دشمنی زیادت کرداند و خواهد که او را در ورطات معاصی اندازد  
 تا توبه او بیافا و آورد و او دشمنی است که این کسی را می پند و این کسی را نمی تواند دیدن ایستد یزیکم خور و قیلله من حیث  
 لا ترونهم و او دشمنی است قوی و این کس ضعیف پس ناچار این کس را ضرورت باشد از آنک خود را از در پناه آورد و بگوید  
 و حصن حصین پتخن کرد که از او این شود و آن حصن حصین لا اله الا الله است چنانکه حدیث قدس ثابت است  
 لا اله الا الله حصنی من دخل حصنی امن من عذابی پس طالب را که توبه کرد در حصن دام ذکر باید رفتن و دایم بکسر مشغول شد  
 تا از شر شیطان ایمن گردد **شعر** ای در جوار نامت خسته را پناهی وای درناه صفت هر منجلی و شای **حکایت**  
 خلد الله برکت گفت شیخ قدس سره فرمود که چون بنده را در کور می خندد در آن خاک باک یا در آن تابوت و کربا پس پند  
 باک هیچ حیوانی و علقی می باشد گفتند پس فرمود چون شخص را در خاک می زنند و در آن خاک مار و عقوب می بیند بلکه گاه  
 می باشد که آن کس را بر صورت خود می بیند یا بر صورت سک نفوذ پاید و بر خسته بن شتر عذاب و نغمه چون انگس این چیز را  
 با خود پندیده است در آن خاک و تابوت و کربا پس و پند باک از کجا می آید پس هر کس که اینها را که از صفات نفس اند  
 اینجا باک نکرده باشد آنست که با خود بگوید می برند چون قطع این صفات نفسانی نکرده باشند **شعر**  
 تا کور وجود خود نکرده ای پاک آسوده و باک کی شوی در دل خاک پس ادام الله برکت گفت سوال کردم که اگر کسی  
 صالح باشد و از اهل بهشت لیکن اینجا تصفیه باطن و قطع این هوام و حشرات مشغول نشده باشد و اینها این هوام و حشرات



قرین کور باشد جواب فرمود بلی یا او باشد لیکن از ایشان غدا نباید بلکه ایشان پیش خود بپزند و از ایشان ملاقات یابد اما  
عذاب نه اما اگر نیت صغیر داشته باشد و غام تغیر نکرده لیکن بکثرت و اسیلا بذکر مشغول بود چون ویرادر کور نهند نوزدر در آید آن  
مجموع را بسوزانند و نایز کرده اند و او سلامت ماند **شعر** آن جنت که یک جلوه او صبحاب دل رجا سازد .  
و آن جبه نورست که یک لوه او ظلمت مرد و جهان را سوزد **حکایت** آدم اسد برکت گفت شیخ قدس سره فرمود که روی  
زین غفلت آباد است و زین زمین حرمت آباد است و هوای نفس مشغول اند در غفلت مانده اند و چون در زیر زمین میروند  
و آن احوال و اعمال روی بروی منکشف میکرد معلوم میکند که از کدام نعمت حرمان یافته است حرمتش بر حیرت زیاده میکرد و **شعر**  
و احسرتا که عمر بر باد شد بغفلت و غفلت که سکین در خاک شد بحسرت **حکایت** پیر یوسف سرادی گفت از پدر خود  
حاجی اسمعیل یعقوبان رحمه الله شنیدم که از گفت شیخ قدس سره فرمود ترکی بود که تحت حسیم و قوت بن عظیم داشت بخشتی  
که دست در درخت زد و بقوت پایا اسپه که بران نشسته بودی برداشتی در وقت وفات در خاک تو بود و ترکش  
و اسلحه ارد را نجا آویخته بود و او در آن حالت الموت اضطراب عظیم میکرد و می گوید که برادرش تسلیم او میکرد که موت ناچار است  
و از لوازم حقایق و حله را می باید مردن و از تسلیم حاره میت آن ترک گفت که از سبب مردن نیکم و از مرک جوع نمیکم لیکن از  
حرمت آن میکم که ترکش بر از تیرست و بیک جو به تیر بهادر نکرده ام و شیخ قدس سره عین این سخن را با جماعت بنصیحت فرمود  
و فرمود که حیف باشد که مردم را ترکش بر از تیر باشد و از دنیا جان در گذرد که بیک جو به تیر بهادر نکرده باشد **شعر**  
با در د خاک کور بر بدن سخت این قوت بی منر نکرده منری **حکایت** آدم اسد برکت گفت که شیخ قدس سره فرمود  
مثل کسان که تلقین ذکر بسیار گیرند و کار نکنند همچنان باشد که کوهی که کلنگ بسیار بخرد اما کار نگیرد و کار نیارد و کوهی که  
باید که چون کلنگ بخرد کارش فرماید و کار آورد اما بدان جسته آب بدر آید پس کسی که تلقین گرفت باید که کلنگ لا اله الا الله  
جند آن کار کند و جند آن بگوید که جسته حکمت از دل روان گردد **شعر** چون جسته آب زندگانی . . .  
در ظلمت خاک شد نهانی از کندن جان بسوی جوی **حکایت** کان جسته روان شود درین جوی **حکایت** پیر جبرئیل گفت  
چون شیخ را قدس سره آرازه ارشاد وصیت صدای اَجِبُوا دَاعِيَ اللَّهِ در پاسخ جهان افتاد و ملاقات الاولیاء و الصدیقین  
جال الدین علی رحمه الله حضور شیخ قدس سره بر دیده کلوزان آمد و بر پیل نعمت میگویند که مرد ابر ساجده ارشاد نشن  
وقتی زود باشد که قوت اشرف او بر احوال مریدان نهضان باشد که اگر در بغداد عجزه را در کوزه بخورد و آنها باشد او را حق بران  
اشرف و علم جان داده باشد که عدد و عددان دانا اند شیخ قدس سره فرمود ای مادر و پدر این سخن بقدر تو نیست مردی که ارشاد  
شاید باید که در نهان بود که او را مریدان باشند در خطا و حق و در شرق و غرب او را اشرف بر وقایع هم باشد و قبض و ببطش  
چنان باشد که آنچه خواهد از وقایع قبض کند و باز در از مرید و آنچه خواهد بفرستد و اگر در لطاف کوه باشد  
او را چهار مرید باشد که هر چهار را در یک نفس با فرسید و شیطان خدا یان ایشان کند و ملک الموت قصد قبض جان کند

مشتد مر جاد را در آن یک نفس واحد مدد حال تواند کردن که ایمان سلامت بیرند که اگر در آن ضباب و مرتبه نباشد سجاده بر دوام باشد  
و او روز قیامت رو سپیاه جیزد و از حضرت عزت سر ساری برد **شعر** مرغ دل در قاف این من بشه بازی بید  
ورنه مرغان هوا را در هوا بازی بید کوشش محرم باید این اسرار و آفرین کجاء این طنین نازد که کوشی طبت زی بید  
**حکایت** پیر حاجی اقیون گفت از پیره عجب فر کوشی شنیدم که او گفت که در حضرت شیخ قدس سره نشسته بودیم شخصی  
برخواست و گفت شیخ دست می دیدم از آن آدمی که افتاده بود بر روی خاک و حرکت میکرد احتیاط کردیم هیچ مغزی نداشت  
و بر خاک حرکت میکرد بکپتیم عقری از میان پرده آمد و روان شد شیخ قدس سره چون این سخن بشنود فرمودی و این که او جیس  
بوده است کنیم شیخ فرماید فرمود او مردی متکبر بود که در ویش دعای میکرد او از غایت تکبر دست برد عابر نداشت آن عوذب را حق تعالی  
بر روی کاش تا دلت او را مغتلب میداشت **شعر** در خاک نمرار کوزه زین کوزه عذاب بسیار بود بروت از باد کتاب ثابت  
**حکایت** خواجه عبد الملک سرادی گفت زیدت برکت وقتی که شیخ قدس سره بمر از بود جماعت ترغایان میامند شیخ  
قدس سره بجانب ترغای دعوت کردند و میردند و چون روز جمعه شد ناز جو نمیکند از دند و حق مدب بودند شیخ قدس سره فرمود  
که شما جوانان از جو نمیکند از دید بجا بگفتند که در مذمب امام ابو حنیفه مصر جامع می باید تا جود دست آید و منعقد شود شیخ فرمود مصر  
جامع کدام است گفتند شهری می باید که در انبار و دخانه مثل رود نیل باشد و در حبه طلب کند در انجا دست دهد تا حدی که از غایت غلو  
که در تعصب مذمب کند گفتند پالان و پیل در کاب جوین باید که در آن شود موجود باشد تا جود دست باشد شیخ را قدس سره  
خوش نیامد فرمود که تبریز بزرگتر باشد یا مدینه گفتند تبریز فرمود هر حبه طلب کند در تبریز بیشتر دست دهد یا مدینه  
گفتند در تبریز فرمود که چون در مدینه این شرایط موجود نبود بایستی که جو پیغمبر علیه الصلوٰة و السلام درست بنوی لغو بانه من تخیلات  
المبطلین و جونت که جو پیغمبر صلوات الله علیه در جهان جای درست باشد و از آن کسی دیگر درست نباشد پس مصر جامع نیست که شما  
فهم کرده اید بلکه محقق مصر جامع وجود مبارک پیغمبر بود صلوات الله علیه و بعد از پیغمبر علیه السلام وجود صاحب دل است که هر کجا  
صاحب دل باشد مصر جامع باشد **شعر** مصر جامع آن دل باشد که اندر جیب جمع باشد و سازد تفرق که در خوش از حصار  
**حکایت** خواجه عبد الملک سرادی گفت شیخ قدس سره فرمود اگر خانک کافری علوی دختر را بفارت برد و با او نزدیکی کرد  
فرزندش که در وجود آمد حرام زاده باشد و اگر پادشاه عادل که برین کبر حاکم آمد و **شعر** و آن علوی دختر از دست آن  
کبر خلاص داد و علوی بر سر نکاح کرد که گفت او دست فرزندش که از ایشان متولد شود حلال زاده باشد اکنون آن کبر نفس آواره است  
و علوی دختر دل است که بفارت برده است و در دست صرف شده و هر چه از ایشان در وجود آید صفات ذمیست چون بخل و جد  
و ریاء و امثال آن و پادشاه عادل که طبع ذکر لا اله الا الله است که الذکر منشور الولاية و چون پادشاه عادل را از تسلط نفس آواره  
باز پس پستاند و جای دیگر که آنجا کفایت حاصل باشد در نکاح آورد هر چه از ایشان در وجود آید حلال زاده باشد که آن خصال  
حمیده است **شعر** دریم دل چون خلاص نفس دید و فرخ نوح روح باشد عیسی موعی که می زاید از نو . . .



**حکایت** ادام ابر برکت گفت شیخ قدس سره مطابق المؤمن ملو و يجب الخلاص فرمود مؤمن که شیرینی دوست دارد  
مؤمن باشد که طایفه ذکر و ایمان یافته باشد و تلخی و معصیت در کار کرده نگاه مؤمن شیرین شده باشد و شیرین دوست دارد **شعر**  
حلاوت دین لب که در طلاوت لفظه نزار معجز آثار جان شیرین است **حکایت** ادام ابر برکت گفت که شیخ قدس  
فرمود هر مردی که خرقه از دست شیخ خود بیوشد و مناسب آن عمل نکند آن خرقه را در ابصار عورت بپوشد و پستوس آنجا  
بصورت تعلق دارد بکند اما در اخوت عایت نکند و اگر خرقه بیوشد و عمل بکند در دنیا عایت بکند هم در آخرت **شعر**  
جوشن مردان ز بهر روز میدان ساختند نه برای خود نای زیوری پرداختند **حکایت** مولانا شمس الدین  
اقیونی روایت کرد از مولانا محمد فرقانی مردی بود مقبول و نفعی داشت و خبر بود اما خیر بدیهایی در میگرد و در دیه خود ملققت فقر  
نی شده چون با خدمت فقیه محمد سزقی بجهت شیخ قدس سره رسید حال که بنشیند و روی مبارک با فقیه محمد کرد و فرمود که روایا  
که بوی طعام تو من شنوم و تو طعام بدیگری دهی چون پیر کریم این بشنید برخاست و در بار مبارک شیخ افتاد و اضاف بداد و بعد  
از آن طعام و خیرات با جماعت دیه خود بیشتر میکرد **شعر** هر که از سوره نصایح اوه لفظ خرد و ریزه بر جسد  
قوت جان برد و قوت دل یافت ز آب حیوان جوعه یحشید **حکایت** پیر امیر عربی گفت سال بعد  
شیخ قدس سره قریب هزار کس خلوت بود چون عید کردند و رفتند شیخ قدس سره در عقب ایشان نگاه کرد  
گفت فردا خدای تعالی اگر از من سوال کند و گوید این چندین خلایق تو حواله کردم با هر یکی چه کردی جواب بگویم این بکنت و بکریست  
چنانکه اشک جشش محاسن مبارک فرورفت **شعر** در بحر جنین فکر و تحیر غرقم از دیده ازان قطره در می بارم  
**حکایت** از پیر فخر الدین و رزقانی روایت است که روزی مریدی از شیخ قدس سره سوال کرد که نقلی دیده ام که دو کت  
ناز داشت که نده بگذارد در حضرت عزت عبادت سی سال بنویسد شیخ فرمود بوضو یابی و وضو آن کس گفت شیخ بی وضو نیز  
کسی ناز گذارد شیخ فرمود که پیش مو فیان جنانت که نازی و وضو کسی راست که طهارت باطن نکرده باشد **شعر**  
غسل دل باید بفضاد آب و خاک تا از آید حدیث را از پاک **حکایت** هم پیر فخر الدین و رزقانی گفت که از  
پیر بابا شنیدم که پیر احمد کشیری در روز قان بود و سخنهای بلند میگفت جماعت اشوبیان بحضور مبارک شیخ قدس سره میرفتند  
مانیز با ایشان بحضور شیخ رفیع در ساعت روزی جماعت کرد و گفت پیر احمد آنجا است در روز قان گفت بلی فرمود می باید که قلین  
جوشش از دریا نرزد دریا ناید که جوشش از دریا نرزد و قلین از قلین اگر قلین که ظاهرش صافی نماید و باطنش آلوده باشد از  
دریا جوشش زند آلودگی باطنش ازین براید و تغیر کرد دست ناز را ناید **شعر** جمع البحرین باشد تا رسد موسی خضر  
ازین علم لدنی نه کار قلین **حکایت** پیر عبد الکریم و محمد بن دوحه النجاری گفتند روزی بحضرت شیخ قدس سره رسانیدند  
که اهل عصر را ارادت است که پیر محمد آدما را رحمة الله علیه بمصر برند تا آنجا تو بیت مردم کند شیخ قدس سره فرمود که محمد آدما  
یوسف خودم کرده است بمصر بکند و در حضور پیر محمد آدما گفت اگر مردی داری یوسف خود را بجو و پیدا کن **شعر**

جوجوی تخت مصر چون در جابه کفاسی ز من دولت که یوسف را و قوجاه پرنانی **حکایت** پیر جبرئیل کرد گفت شبی شیخ را  
قدس سره در خواب دیدم که در میان حوضی نشسته بود و آن حوض پر از خون بود گفتی شیخ این چیست فرمودی که شما  
می آموزم که هر کسی که او را طهارت دل باید در دل خون نشیند عاشق بخون دل سرزد که چشم غسل دل کند **شعر**  
زیرا که بر کای هوش خونها بخونما شسته اند از جسته خونین دل مردان راه در داد بر جوبیایر چشم خود چون مردمک نشاند  
**حکایت** فرخ قوال گفت در اوایل ارادت در حضرت شیخ قدس سره در جام بودم و برادران شیخ حاجی اسمعیل  
و فخر الدین یوسف طالب ثرا ما در خدمت شیخ بودند فخر الدین یوسف سوال کرد که شیخ تقی میکنم که در محله اطفال فرد که هنوز  
بسن تمیز نرسیده اند در بازی هدیه بگویند سر شیخ میخوردند حال آنکه ایشان نمیدانند که شیخ کیت و احوال جیت شیخ  
فرمود ای برادر اگر ننده خود را در بازار بفروشند بیع درست نباشد اما اگر خواجه و پیر بفروشند چه جاکه خواهد درست باشد  
و آن فروختن معتبر باشد **شعر** هر آن یوسف که بفروشد درین بازار کفاسی بمصر عالم جانها بگیرد تخت سلطانی  
عزیز عالمی کرد که ارواح قدس جلوه جان و دل خرد در بازار زانی **حکایت** مولانا تاج الدین عوض شاه خلیل  
اوجان گفت نوبتی قاضی عماد الدین کاشی رحمة الله در حضور شیخ قدس سره نشسته بود و شیخ مواضعی میفرمود  
**شعر** و فراید الفاظه فی الوعظ کالدر النیر جاءت الیک کاتما التوفیق فی کل الاورد و در انشای آن بقاضی گفت مولانا  
عاطل کیت و جاهل کیت گفت شیخ فرماید شیخ قدس سره فرمود عاتل تو کی علم و کتاب رسد و فقه داری و تحصیل علوم  
کرده و جاهل رویت است که در دهر باشد و چیزی خوانده و ندانستند قل هل یستوی الذین یعلمون و الذین لا یعلمون  
قال علی بن ابی طالب و هو اللیب الفطن المتقن فیه کل امری عندنا و عند اهل العلم ما یحس قاضی عماد الدین کاشی  
خوش آمد بایشیخ فرمود مولانا تو هر سال کینه با صد دینار از مردم پستان و چون مدت سال دین مال باید بجز بآفت  
روی ده هزار دینار مطلقه مردم با خود بکوبد بری **شعر** و مای خوف الموت اتی میت  
ولکن خوف الذنب یبقه ذنب و آن رویت است هر سال با صد دینار میدهد و چون بآفت رسید چنین هزار دینار  
او را پیش مردم باشد اکنون مولانا نظر فرماید که تو عاتل باشی که با آن هم مطلقه بآفت روی یا آن رویت است که آنو دیگران  
مطلق دارند قاضی عماد کاشی چون این بشنید پستانها را آورد و بر سر می زد شیخ فرمود مولانا این ندامت و دست بر  
سر زدن نیک است اگر چه در خلوت بودی **شعر** کانی بنفسی فی القیمة واقف و قد قاضی دمی اقرا کتایب  
یقول لی ایجاب اقرا فاتی آجاریک یا عبدی ما کنت ساعیا و قد نصیب المیزان للفضل والقضاء  
گفتی یا عباد الله یا الله قاضیا **حکایت** پیر عبد الکریم خلجالی از پدر خود نام آورد معروف بخکی روایت کرد که او گفت  
نوبتی با مولانا محمد اسمعیلان خطیب خلخال متوجه حضرت شیخ قدس سره شدیم من در راه این رویت بخوانم **شعر**  
هر که اورا منته بنامه بخواند شور و پیسته داری کام و نیده کاریای رسی جهنما مه داران خداوند بنده بی بنده خداوند



خطیب محمد گفت این معنی روانیت و نتوان گفتن چون حضرت شیخ قدس سره رسیدیم و نشستیم اولین سخن که شیخ آغاز کرد  
و فرمود بهره چنگی چون خواندی در راه که می آمدی خداوند بنده بی بنده خداوند چون این سخن بشنیدم حیرت عین فرو آمد و خطیب محمد فرمود  
بزد و بچود بختاد بس شیخ قدس سره فرمود خطیب این دو معنی است بشوکی است که هر یکی را نفسی و هوای است که برو خدایی  
میکند او آیت من اتخذ الله مولا و چون طالب عشاق ریاضت قیام نماید این نفس و هوای که برو خدایی میکرد بنده گرداند  
و مطیع او تا اکنون بندگی نفس میکرد بر نفس خداوند کرده و دیگر آنست که خالص در حقیقت مسلم است عن ابن عباس بن مالک رضی الله عنه  
قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم الله اشرفنا توبه عنده حتى يتوب اليه من احدكم كان على راحلة باري فلاة فافلتت منه وعليها طعنة  
و شرايب فائس منها فأتى شجرة فاضطجع في ظلها فقامت من راحلة فبينما هو كذلك اذ به نوب فقامت عنده فاضطجع بها ثم قال من شدة الفرج  
اللهم انت عبدی وانا ربك اخذ الله من شدة الفرج این معنی رضا و فرح حق تعالی مناسب و موافق این معنی است که آنکه حق تعالی فرماید  
من اکنون کلی برضای تو ام و موافق رضای تو و آنچه رضای تو باشد بنده هم خطیب چون بشنید سر در قدم شیخ نهادند و سره **شعر**  
سخن از دل می آید بدل می بود اثرش ز جان پاک می دادی بجان خبشی خبر بایش **حکایت** ادام الله برکت گفت که  
شیخ قدس سره فرمود که ما را جوایس ظاهر و باطنی پنج است و جوایس باطنی پنج تا جوایس ظاهر می را در بند نیارند و بند شریعت را  
برایشان نهند جوایس باطنی که ده نشود همچنانکه چون چشم را فرو خرابانند و بجای که شرع نگاه نباید کرد نگاه نکند نوری در بر باطن صورت  
او پیدا شود و چون کوشش را از غیبت و دروغ کشیدن و از زانیان افسوس نگاه دارد و کرد و اندک کوشش و لش شود و با امام زند  
و مخاطبات ملکی و ربانی چون زبان از دروغ و بیهوشی و خلاف شریعت و سنت نگاه دارد و بند که مشغول گرداند زبان دل او بجای و گفت  
حق تعالی گویا کرد و چون دست از زانیان افسوس چون خیانت و دروغی و آزار مردم کوتاه گرداند و پشتمش بخانه الهی میرسد که  
در باطن او پوشیده است و غنی گردد و چون قدم را از مخالفت شریعت نگاه دارد و در پی هوا و نفس نرود حق تعالی او را قدم صدق  
بخشد و قدی دهد که بآن قدم واصل گردد آن **لهم قدر صدیق عند ربهم** و چون جوایس و خاطر خود را جمع گرداند بجای و درگاه  
باطن او گشاده گردند همچون ادرک عقل و نفس و روح و دل بس نفس و عقل ادرک استیلا کند و روح و دل ادرک معرفت حق کنند  
ماورای عالم حسی مجالی دیگرست اندرون برده کاغذ خیالی دیگرست عقل و نفس و جان و دل را در تفریح گاه خویش  
از بس این پرده را بر روی و حال دیگرست **حکایت** ادام الله برکت گفت شیخ قدس سره فرمود و لایت بر سر و است  
ولایت عام است و ولایت خاص و ولایت اختصاص و ولایت عام محسوسات و بیسط زمین است با آسمان و دنیا و  
عام پیش ازین شعور شروع نباشد و ولایت خاص عالم غیبات است و آن از عرش است تا شرف و سیر و شناخت  
و چنانچه او درین عالم حرف است که آن عالم خلق است و در ولایت اختصاص بیرون از عالم حرف و خلق است و شروع است در  
عالم امر که مدونیت آنرا کسی نداند که حق تعالی او را اطلاع دهد و فوق **کلی ذی علم** **شعر**  
طایران این هوای دوست را پرواز آید تا بهر مقام و آشیان خویش آن کی تا منزل و آن در تامل خویش و آن کی تا قصد و مقصد و آن

**فصل ششم** در بعضی از کلمات مشهوره شیخ صفی الدین قدس سره مرویات شیخ صدر الدین ادام الله برکت  
که در الفاظ موجز معجز اشارات بدیهه عبارات لطیفه باغزایب معانی صریح است **شعر** کائنات و بیض ما و احسن فیها  
و نوع الظل فی مقل الریاض **کلمه** عشق را شورت نیست **شعر** عشق چون سوسی دلی راه آورد  
تا جتن بروی ناگاه آورد جان کریبان بدست عشق اوست جان بگیرد و آتش در راه دوست **کلمه** عشق را بند نیست  
**شعر** عاشق کور است کردن در کند بند جان او را کجا آرید عاقلانرا بند کردن چون توان بکنند و نیز باشد بند جان  
**کلمه** مرید را چون و جرات نیست **شعر** در ارادت در نگذارد حیرا در ارادت چون بود چون و چرا هر مریدی کان تحقیق بود  
دین او تسلیم و تصدیق بود **کلمه** هر که بارادت سوار است باده نیست **شعر** در پیبار عشق اندر کوی دوست  
توسن دوران مطیع ران اوست او باده نیست در کوی و فاه شسوار است جت باشد در صفا **کلمه** هر که بصفت زنده کرد  
هرگز غیر **شعر** هر که از صحبت جانی رسید خضر و ارش آب حیوانی رسید و بیکن چشمش مجسم جان شود  
زنده جاوید جاویدان شود **کلمه** هر که بصفت میرد هرگز زنده نشود **شعر** انگ او با هر دکان شد و طاه  
از ره محبت کفن باز عطا مرده دان و مرده خوانش مرده جسم و جان بزم مرده و افسرد **کلمه** هر که  
صاحب دلی را در یابد و از حضور او معرفت حاصل نکند و کارهای نکند که سبب خفا او باشد خوف میرد از آن عرفی که مصطلح مردم است  
که بی عقل شوند بلکه برضی میرد که کفر از اسلام باز نشاند **شعر** محبت صاحب دلی چون دست داد  
روزن کج سعادت بر کشاد جزا که مایه دولت بری و زنده در قتلان خالها خوری **کلمه** نکند او که در در صدف نوبند  
اگر بوسید و ای نه و ای نه **شعر** ای صدف کو هر نگار از تلف و ای آن در که بود در صدف جوهر اندر اصل کان می پرورش  
در میان جان چنان می پرورش **کلمه** در صدف هم بازان در نشود آباران نیسان **شعر**  
قطره باران نیسانی بود دانه کان در عانی بود ابر نیسانی در بار آورد از صدف در می که شد و بار آورد  
**کلمه** همه ذکر قطع و رفع حجاب نکند الا بتلقین صاحب دل **شعر** ره روی کوراه با مستزل برد  
از ره تلقین صاحب دل برده مهر عنوان ریاست آن بود حکم فرمان و سیاست آن بود **کلمه** نان دادن  
و منت نهادن جنان باشد که خاک بر سنگ کنی و تخم در اندازی **شعر** نان با منت عطای باطل است  
تخم بر سنگ است و آن بی حاصل است نان برای محض حق دادن خوش است **کلمه** منت بجز آتش است  
**کلمه** لقمه حرام بکلی فرود رود و لقمه حلال بدل فرود رود **شعر** لقمه نایاک آرد و در خاک  
باک دارد میل سوس جان پاک و انگلی از پاک پاک آید بکار هر یکی با جنس خود آید بکار **کلمه** هر که  
طعامی خورد که در اولش سیم است کوه باشد و لقمه بیاد حق تعالی خورد و در تشویش آن باشد که مبادا زیاده باشد و دل بگزیند  
بجز در بنور تبدیل شود و اگر بیشتر نفس خورد و حظ نفس کرد و بظلمت تبدیل کرد **شعر**



هر غذای کان باید حق خوردند غصه سختی دل در پی بر بندد در دهن گیر و بنوی نوردند غلظت آرد که خورد مرد از شتره  
کلمه امر و زک دشمن است و قوت و صلاح است بگوشتش که دشمن را پاک کنی و بکوز پاک روی که فردا کور  
دشمن باشد و قوت باشد شمشیر نام سلاح و کار زمان جوشتن پوش دشمن است چون است با دشمن بگوشت  
در نه چون خاک خوار بیاوردی با دشمن از آن شتر سار بیاوردی کلمه خوار هم گوی باشد و هم گوی محکم باشد و محکم  
بدون رخ باشد شمشیر هر که هست چیزی که پیش آید خورده گفتن هر چیز از آن بار آورد گفتن در کون جوین سانش بود  
عاقبت فرجام نیرانش بود کلمه دایم النظر دایم الزمان است و دایم الزمان است شمشیر  
دید دایم نظر دایم زمان است و انگ او دایم زمانه است که مال هر ثواب و هر عقاب آتش دوزخ بود او را تاب  
کلمه آن بجز که شخص از حار خاز با چشم گریان و دل بشیان با حسرت و ندامت بیاید و توبه کند از آنک صوفی از خاتمه  
بایستد از زهد و پندار بیاید شمشیر مردی غارتی که غلبت آورد و ندامت اشک حسرت آورد این شمشیر است چون توبه کرد  
بترست از زهد بیاورد مرد کلمه مثل مال و معال دینوی نسبت با دنیا در همچنان است که چار که از ضعف عصا بستی  
که چون عصا از دست او بپاشد از ضعف از پای در افتد و مثل جزایات دینوی نسبت با دین دار همچنان است که کسی در برابر  
درخت بنشیند که چون بنده از درخت باز کشاید او پشتم و مستقل گردد و از قید خلاص یابد شمشیر هر که تکیه کرد بر دنیای دون  
چون پستاند کشش از دافند نکون و انگ از دنیا بزدان آید او چون کشاید کشش بچولان آید او  
باب پنجم در ذکر ماتی که از شیخ صفی الدین قدس سره در اصناف و حیوانات و غیره ملاحظه  
آمده است شرح در فصل اول در احوال حق حکایت ملک الصالحی جمال الدین ارموی که ت سید الخلفا خواجه  
افضل سر او و پیر بابای مراغی رحمه الله علیهما که از حلقه نزدگان شیخ بودند چنانکه بسیار بودی که در شب که شیخ قدس سره  
در استراحت بودی ایشان بای مبارک شیخ را مقامی کردند از ایشان شنیدم که چنین شب جان اتفاق افتاد که بای مبارک  
شیخ در کنار گرفته می مالیدم ناگاه خود را برون خانه می دیدم و قصد میکردم که در خانه روم محال می بود و متعجری شدم و تا وقت صبح  
محال در آن می یافتیم از شیخ قدس سره سوال کردیم که این چه حالتی بود که برادران شما اند از جن که ایشان نیز از توفیق ملاقات  
و خدمت میخواند می اندیشند که با داک از ایشان بر شما یا از شما بدیشان مضرتی رسد شمشیر  
جانا حیات یابند از لطف خاک کوشش جانها دهند جانها در آرزوی رویش حکایت همان جمال الدین ارموی  
گفت سالی در خلوت رمضان که شیخ قدس سره خلوت بود از اول ماه پنج شش روز هیچکس را از خادمان و ملازمان  
و طالبان محال نبود که در خلوت شیخ تواند رفت و در وقت افطار اگر خواجه افضل بابیره بابای مراغی سفره و کاه خواستندی که  
بمخورد شیخ برنج چون بای در ایستان خلوت نهادند بایان سفره و کاه این از پیران انداختی چون روز عید شد از شیخ  
قدس سره سوال کردند که چه حالت بود فرمود که جماعت جن آمده بودند توبه و تلقین گرفتند و خلوت نشستند و بزرگ ایشان

محرز کریان نامی بود با جماعت آمده از جنت آن راه نبود و دوازده هزار از جنتی خلوت بودند شمشیر  
در خلوت دوست غیر حازه نیست جان نیز دستر از اذاک نیست حکایت ادا هم که برکت گفت عورتی  
بود خالصه نام که نسبت خویشی با مادر داشت قضاء الله و قدره و پیر از جن رحمتی پدانش که جماعتی از کتار جن بوی رحمتی و آسیمی رسانیدند  
که در عبارت نیاید شرح شدت آن چنانکه کاهی بودی که رویش بقا باز کرد و ایندندی و کردنش همچنان که بازی و کاه  
بودی که مویش از طلق نهادندی که ملامتش کند و کاه بودی که سر و قدش با هم حلقه کردند و کاه بودی که او را بر قله  
قبر بردندی و او بر انجا دور میکردی و باز از انجا فرو جیتی و از هر گونه تعذیب و آسیب که ممکن باشد کردند و رسانیدندی  
و هر چه در آن نواحی مخفی بود غریبت کردند هیچ فایده نداشت تا عاقبت این خالصه نام در خانه شیخ که رحمت و محقق  
شد شمشیر از دعت دیو نفس این باشد هر کس که چنین کوه بنامی دارد چون جن را مجال رحمت او  
در انجا نبود اتفاق کردند که او را بقلعه لشکر از خانه شیخ پرور آرد و قطعه قطعه کند و مجال و قدرت نیدانند تا روزی که شیخ  
قدس سره در زانخانه مراقب و مستقبل نشسته بود و حرم شیخ رحمه الله علیها که فرزند شیخ زاهد قدس سره بود و باجمعی دیگر  
از عورات محارم نشسته بودند و آن عورت خالصه نام با ایشان نشسته بود که آن جن خالصه قصد خالصه کردند که بیایند و او را  
در باند حرم شیخ رحمه الله علیها نظر کرد جمعی و لشکر علیه جیان دید که می آیند بعضی سوار و بعضی پیاده و بعضی در کشتی چنانکه در حرم  
علیها گفت که گشتیها دیدم بر از جن و سلا حار ان و چون قصد می کردند علیها ویرا گرفت و ویرا نگه داشت و ویرا در انداخت  
و حال جان بودی که اگر عورتی جنتی رسیده بخدمت رحمه الله علیها آوردندی چون چون طباغ بر روی آن جن و از روی آن جن بگریختی  
و از خلاص یافتی اکنون در حضور مبارک شیخ بود و شیخ مراقب و کسی را محال تعلق نبود چون جند نوبت آن لشکر جن قصد خالصه  
کردند و خلاصه از پی ایشان فریادی بکرد شیخ قدس سره توقف یافت نوره بران لشکر جن بود که ساعتی بخوبی صدای نوره او  
در جو هوا باقی بود و دمار از ان لشکر جیان بر آمد چنانکه این خالصه گفت می هزار از ایشان ببرد و می هزار کرد و مملو شدند  
و خلاصه خلاصی کلی یافت شمشیر چون دست سپهیان علم عدل کشاید بابیکر او دیوب پیکار نماید  
حکایت خواجه عبد الملک سر او که ت مولانا العالم الزبانی محسب الدین الکیلانی رحمه الله علیه چون از اردبیل بخوان  
که بفرزد رود و از شیخ قدس سره اجازه خواسته بود با من گفت مرا صورت قضیه بود که با شیخ گفتن محال شد باید که توبه کنی  
گفتم بلی بگویم گفت من در تبریز شش اقامه برداشتم که وضو سازم چون نزدیک تدمر متوقف رسیدم که بایستی فرود رفتن و غلبه  
عظیم دیدم در انجا از خلقی بسیار که تامت بیالای کودکی بودند بعضی سپید ریش و بعضی جوان و بعضی بی ریش از ایشان  
هر اس بر من آمد بیا مید و سلام کردند و گفتند ما را شیخ فرستاده است تا بدست تو توبه کنیم رسیدم شما که انید و مقام  
کجاست گفتند ما جماعت جیانیم و مقام ما بنصیین است شمشیر انگیز که علم بعالم دل دارد  
زیر غلظش لشکر جان بسیار است پس گفتند تو اول وضو بپار و من خرم استم که نقض وضو کنم و از ایشان متعجب بزم



و شرم میداشتم گفتند ما میدانیم که نقض و ضمیمه ای بنسب الله ال محمد بن محمد کبریا میان ما و تو حجاب باشد چون بگفتیم بجای نرو آمد  
و ایشان را نمیدیدیم چند انگ و ضو تمام سبب ختم باز ایشان ظاهر شدند و بدست من توبه کردند مولانا این سخن بگفت و روانه شد  
و بعد از آن در ملاقات دیگر با شیخ قدس سره اتفاق افتاد و بر حجت حق تعالی سپید دم اینزه قضا الله این سخن فراموش  
شد و در حضرت شیخ قدس سره عرض نمودند **شعر** صاحب قرآن ملک دل چون صاحب فرمان شود  
بر تخت دل شاهی کند در ملک جان سلطان شود **حکایت** و امت برکت گفت نوبتی شیخ قدس سره در خانه بدین  
که آن خانه بود مشهور در دین و علم و شیخ خلوت نشسته بود شبی که غباری از برف بر روی زمین نشسته بود لشکری پس اینوه  
بی حد که از عدد ایشان حصه و احصا قاصر بود و از حیثان که بوعیت غزای نصبت می نمودند زیارت شیخ قدس سره آمدند و مجموع حکما  
که در اطراف و نواحی زاویه اند و در و بام حصه از جن مالامال شد چون در محوطه آمدند از سیف الدین بواب اجازه خواستند و چون  
شب بود سیف الدین اجازه و بارغی داد ایشان گفتند در کبکشی که ما اینجا ادب کوشش میداریم و الا در دیوار ما حجاب نباشد  
سیف الدین بر منع تمامی نمود و در غمی گشود حیثان در برکنند و در رفتند و حلق سیف الدین بگرفتند و بدیوار باز دو ساندند چنانکه  
پیم هلاکت داشت شیخ قدس سره در خلوت بکشد و ایشان را بار داد و ایشان زیارت دریافتند و بر رفتند روز دیگر نشان  
پایبای ایشان بر در و بام مجموع مظهر و تمام کعبه دیدند و مردم از آن متعجب بودند و شیخ قدس سره آن روز عظیم  
و خج بود و میفرمود که اگر از زیارت کردن و غلبه خسته گردانیده اند **شعر** آن زبده کون دره نای کو نین  
و بیا بجه اسرار دل از عالم عین او بود که بود کعبه مقصد خلق او بود که بود قبله گاه عقلم **حکایت** از جمله مشاهیر  
احوال و قضایای زمان تسلط اسمعیل او چون است بر جن که شمع را عظیم دارد و او ایل حال او جان بود که در ریاضت مجتهد بود  
و جهنم داشت چنانکه در خانه حفری کوری کرده بود و زنجیری آماه گردانیده که بدان زنجیر خود را پیستی و در آن کوزه شستی  
و بعبادت و ریاضت بچینی مشغول می بودی که سرابایی او و جامهای مجموع مالامال از گزند و جامه شده بود و قطعات و جامه  
از آن پاک نمی گردید و با آن همه که زنده بسر می بردی و در محاطه ربی یافت شیخ قدس سره حکم جن در دست او کرد و او را  
بر جن مسلط کرد و این تا جان شد که هر کسی را که از جن زحمتی رسیدی بیک دست او حجت یافتی تا در اطراف و نواحی این  
خبر منتشر شد و مشهور گشت و هر پنج رسید که بوی رسیدی از پیش او شفا یافتی از آن جمله محمود نامی بود در او جان که او را  
پس از زحمت دادندی و مدت مدید شورید و او را میگردید و ده سال جان مانده بود که بی خبر بودی و وقت نوبتی که بر من گریه  
و مردم را آسیب رسانیدی ناگاه اسمعیل را برو نظر افتاد یک نفره بر نزد محمود بخود باز آمد و خود را در پای اسمعیل انداخت  
و بر من بود خود را در رسم پیچیده و شکر کین می شد جامه بپوشید و بر او انداخت و او خوش شد پس اسمعیل جوی بدو داد  
و باره از میز خود بدرید و بر آنجا بست محمود در هر هفته یک شبانه روز دو شبانه روز ناپیدا شدی چون باز آمدی سوال  
میکردند که کجا بودی میگفت بر سر ایشان دفته بودم که مراد از ده سال زحمت میدانیدی پرسیدند که غمی ترسی در جواب گفتی که این

که این جواب بری کم بر ایشان مجبور شمری شود که هم روی بگریزی **شعر** بشه حکم تو بر پیل دمان بگفت  
رو بکوی تو از شیر زبان نیندیشد و چون سخن اسمعیل بادشاه ابوسعید رسید طالب ثراه او را بطلبید و نزدیک خود خواند  
پیش خود بنشاند و فرمود که چیزی بمن بنامی گفت طاقت نداری گفت میفراوانم از آن نای گفت تو بوی مشغولی از نیز طاقت  
ندارد و خواب سرای آنجا استاده بود گفت بوی نای ناگاه اسمعیل نفس نفث بر زد و در حال خواب سرای از پای در افتاد و چنانکه  
رقسم رقی در پیدان بود بادشاه ابوسعید و بغداد خواتون ازین معنی عظیم بترسیدند و بران خواب سرای تالم می نمودند اسمعیل  
گفت دیدید گفتند بل دستار چه خود را بداد و گفت این را بر روی و فرود بوشانید فرود بوشانید باز در حال حرکت کرد و بر کمر  
بادشاه ابوسعید ازین حال عظیم متاثر و متغیر گشت و با اسمعیل تعلق چند زمین در قضیه او جان بداد و جامه ها با نوبت بر دادند  
پس از اطراف انواع جوایز دینوی بوی میدادند **شعر** روز اقبال برو دست کشود  
نعمت از هر طرفش روی نمود و جان شد که اگر یک تاره موی یاریده یا قدری شب از جامه بر مصابی جتی دار بستندی  
حالی شفا یافتی و خوش شدی و چون خواستی که جن را جمع گردانند دست بر زمین زدی و گفتی الله شیخ صفی الدین جن جمع  
شدندی و گاه بودی که بدیگری نیز میخورد و مصاب را از آن خلاص دادی اگر خواستی که از جن کسی بقتل آرد بر مثال خود  
بدست خود بر مثال ضرب شمشیر حرکت کردی آن جن کشته شدی و حج عظیم از جن مطیع می بودند تا حدی که در عورت را که  
در جاله نکاح او بودند چون کپتار بر در و بام او آمدند هلاک کردند **شعر** هر آن کس کور و در کاخ کپتار  
چنانک آید سرش ناگام از آن کاخ در زمان او عورتی بسر خود ریاضت قوی کشیده بود و در پیش عالم جن رسیده  
چنانک با ایشان اختلاط میکرد و یکی از جنی در اغوا می او با و جان فراغودی که من خدای قوم و آن عورت در غایت خود  
قبول کرده و سر برین فرو آورده بود و این صلاات را کمال حال خود را پیسته و نقش ازین تصور باطل خود بر بسته و نوبتی  
این عورت را با اسمعیل ملاقات افتاد و مناظره در میان آمد آن عورت گفت که در غیر وقت فواک و خربزه و خیار بیایم  
اسمعیل گفت این سبقت که در مواضع گرم سیر باشد و جنی آورد و اگر راست میگوئی و چیزی می توانی آوردن سر تراشی از آن  
شیخ قدس سره در خانه دارم و غلطان موضع بر میخ دیوار آویخته اگر آن را بیاوری کاردی کرده باشی آن عورت خود فروخت  
بعد از ساعتی سر بر آورد و گفت این را را کن و چیزی دیگر بگو اسمعیل گفت من همین میخواهم چون جنی را قدرت آن نباشد  
که در درخت و آلات صاحب دل ببرد ازین معنی عابض شد و کراماتش ناچیز شد **شعر** سلطان ز کجا برج مشید ز کجا  
مار و ز کجا صبح فرد ز کجا پس اسمعیل گفت بوی اگر آنرا که تو تصور کنی خدای بیاطل میکنی بتو غلام چون باشند آن عورت  
گفت باری با اسمعیل بر عادت خود دست بر زمین زد و جنود جن حاضر شدند آن عورت نگاه کرد آن کس را دید که ویرا  
بادون خدای بر پستید از جای بر جفت و در رقص و سماع رفت چنانکه متعجب از سرش نیفتاد و اسمعیل بطرف انگشت  
می زد و اخوس پس میکرد تا ساعتی درین برآمد و او در رقص بود پس اسمعیل دست بر مثال ضرب شمشیر زد و چنانکه عادت داشت



و سر آن جنی بنیادخت و آن عورت چون آن جنی را کشته دید از آن رقص بیار امید و خود را در سیم کشید و بطلان حال خود معلوم کرد تعالی الله عما یقول الظالمون علواً کبیراً **شعر** ای جلال عزت در کنه وصف لا یرال  
کرده محو رسم و رسم ذکر و تصویر و خیال و در آن وقت پیر خضر اثری را که از جلوه صاحب ارادت بسندید بود بر سر درخت  
بود که احم مادر زاد بودند اسمعیل گفت من ایشان را شنوا کردم و از او جان بار و پیل باین سبب باید چون شیخ را قدس سره  
ازین حال خبر شد طیره شد و غیرت فرمود و گفت اگر راست میگوی بای خود را درست کرد آن و حال انگ اسمعیل اعج و منلج  
بود و در زبان کلماتی داشت پس فرمود که این مقدار دیگر بعد ازین بیتی و بدست مبارک بدست داری بنمود بعد ازین  
حال اسمعیل چنان شد که آن معاند باطنی و این معاند ظاهری از وی برفت لیکن چون موسم بآن قسم بود مردم پیشش نزدی نمودند  
بر عادت سابق و او بتوغم و شیشه مشغول شد **شعر** نقش این بازی جو حوار از دست داد و لا جرم در شش در خواران خاد  
**حکایت** حمزه بن کلوی انظار فروکش گفت که کهریز آب در باغ خانه آورده بودیم و بدرم در شب میخواست که باغچه را آب دارد  
با خیال جوی آب مشغول بود که سگی در جوی پیدا شد و بدرم کلکی بران سگ زد که آن مقام صلیبی جن است دستش برآید و کلک  
از دست بنیادخت و بجای را کرد با مداد که بجهت شیخ قدس سره رسید فرمود و کلو خوشش کردی که دیگر کلک بمان سگ  
نزدی که آن مقام صلیبی جن است و امشب حدیث بشویش تو بودم **شعر** ادب در جای نیکان حوب باشد  
بودت جوی محبوب شد **حکایت** پیر خنجر باغبان گفت که پیر ابراهیم خطای که از دیگران بود گفت که چون خلوت نشسته بودم  
و دماغم گرمی یافت و از برای عرض واقعه تا وقت فرصت صبر نمی توانستم کردن شیخ قدس سره اجازه فرمود که هر وقتی که خواهی  
پیش من آیی و دل شبی میخواستم و بجهت شیخ قدس سره میرفتم در خلوت سرای رفتم عقبه و از دحام بر عظیم دیدم  
که فوجی بر عظیم در موج می زدند از جماعت چنان جانگ مجال ره که دارند اشتم بر ایشان در میان راهی بگردند بر مثال کوه  
تا از آنجا بگذردم و گفتم چون بجهت شیخ رسی اجازه ما بخوابی تا بزیارت پیغمبر و میخواستم که بیرون آیم پیغام جماعت جن فراموش  
کردم شیخ قدس سره فرمود انگار که از تو طلب اجازه کردند در آن بر فتم و ایت را گفتم که شیخ اجازه داد و ایشان بجهت  
شیخ رسیدند و زیارت دریا قدس **شعر** در مرکز این جاده سه شلت گجا باشد کسی در دامت دست بسی از آوی از پری  
**حکایت** سلیمان بخار روایت کرد از پدر خود استاد شمس بخار که او گفت شبی در زانو سر ای یکدشتم دیدم که زانو  
سرای از لشکر جن موج می زد از یکی از ایشان پرسیدم که شما کجایم و دید که نشد ما بجنگ می رویم تا از شیخ استغاثی خواهیم من از ایشان  
یکدشتم با مداد چون بجهت شیخ قدس سره رسیدم بلفظ مبارک فرمود شمس امشب لشکر را تفرج کردی **شعر**  
اوست در اصناف خلقان لجا، هر دو جهان سم خلاص چم دجان و هم بناه انش و جان **حکایت** پیر عیسی که مردی کوید  
کرده و به ماجسته بود بر در کاروان سراسر چون صوفیان بدان چشمه بوضو ساختن رفتی پیر را دیدندی که وضوی سازد پیر صوف  
نامی بود از خادمان شیخ قدس سره گفت او از حیانت و قوم ایشان در پشته اند و کافران این پیر سلمان شده است و بدست

شیخ قدس سره توبه کرده و شیخ اورا بخواجه دید و فرستاده تا از آن کافران زحمتی بوی رسیده و ایشان کرد او نمی توانند کردید  
**شعر** دیاج زنده و مدی غریب علم در صبریه او بود ازین سان در جهان از بهر اربابان ویری **حکایت**  
پیر امین الدین کوید از پیر امیرن شنیدم که یک نوبت در شب بر در خلوت شیخ قدس سره نشسته بودم او از کشاون در شنیدم  
و حاجی عول را رحمت اهد پیش از دیدم و چون در کشاوه شد شیخ را قدس سره دیدم که محاسن مبارک شانه میکرد شانه از دست نهاد  
و سخنی میگفت و آواز سر ترا شنیدم نیز شنیدم که می آمد و چون صبح اثر کرد در پیستند و چون نماز صبح بگذاردند بجهت شیخ قدس  
رفتیم و بای مبارکش پیوستیم و پرسیدم که امشب تا صبح در کشاوه بود و قومی می آمدند و می رفتند و چون صبح شد در پیستند  
آن جرقوم بودند و فرمود پیران بودند که توبه کردند و تلقین پستانند و سر نیز ترا شنیدند و آن سخن که گفتم بایشان گفتم که موی بردارید  
**شعر** چون زبده از صفوه هر نوع هر جنس آید زان قبل کاه و مقصد هم من و هم جنس آید او **حکایت** خواج عبدالله  
گفت پیر محمد دباغ که از طالبان و مجذبان کار بود و شیخ قدس سره و پیر احمد ببار میگفت عادت کرده بود که در احوال شهابو شنیده از  
مردم جانگ کسی را دتوف بران می بود بر شاد و ان طاق سجد جامع اردیل که بر شال شرفه ساخته اند پس بلند شب بر رفتی و برانجا  
نیشستی و بذر مشغول شدی تا از پیم فرو افتادن از آنجا خواب پیرامون و میامکشتی تا روزی که رفع و تابع بر حضرت شیخ قدس  
میکرد در انشای آن شیخ فرمود پیر محمدی باید که دیگر بران بلند می شرفه طاق تشینی بناد که جماعت جن که بر غیر راه اسپلام باشند  
ترا از آنجا در اندازند پیر محمد گفت سر در قدم شیخ خادم و گفتم شیخ چون میداند که من شب تاریک تنها برانجا میرفتم و کسی  
و توف نمی بود شیخ قدس سره بستم فرمود و گفتم چندین وقت است که من شب در زحمت ام که جنیازا از آنجا می رانم و حال  
نخیدم که تو ضرری اسپاند که قصد تو میکند **شعر** هر که دارد در سویدا هو اسودایا در سواد شب هوای ما شد در دروازه  
**حکایت** حاجی علی از پدر خود پیر خنجر روایت کرد که کدخدای کلخوران از قبه کاران شیخ قدس سره گفت نوبتی شیخ  
بکلخوران بود و من در شب آب زمین میداشتم در صحرانگاه کردم لشکری برسانو دیدم که بیامند که مجموع حوادنهای از آن پر شد **شعر**  
جو دیایکی خوش حیثی سپید که روی زمین شد از آن نا بدید و بران زمین که من آب داشته بودم بگذشتند و در  
کلخوران رفتند چون من آن حال دیدم امید از زراعت پیر دیدم که پامی پیر سواران و این لشکر پیار شد و خواب گشت و چون  
امشب در دیه رفتند و دیدم نیز خواب و تاراج کنند درین اندوه آن شب در صحرای بودم و از هر پاس ایشان که مرا چون پند بگیرند  
بدیدم نیامدم چون روز شد نظر کردم بیک برک از سبزه و زراعت خراب نشده بود و کز نشده متحیر شدم که باین شکوه لشکر انبوه  
انبوه بر زمین آب داشته بگذرند و خواب و از سر این قبح آهنگ دیدم که دم و با حیاطی آمدم از پیم انگ بناد که بدست  
ایشان گرفتار شوم چون بدیدم رسیدم میچکس را از ایشان ندیدم قبح و تحیر زیاده شد پرسیدم که آن لشکر کجاست مردم گفتند  
لشکر چه باشد گفتم لشکری که امشب در دیه آمد گفتند لشکری بدید نیامده است بجهت شیخ قدس سره رفت و صورت حال باز گفتم  
و فرمود بلی بادشاهی بود از ملوک جن که با لشکر پیار آمده بود و توبه کرد **شعر**



حکم ولایت کبر او بر جسم و جان بودی روان دست خضر خای او بر انبیا و جان بودی روان **حکایت** ادام الله برکت کتبتی  
شیخ قدس سره شنبی در دیه از دیه های مراغه بود و پیر بابای مراغه در حضرت شیخ بود قدس سره و قدس سره از منب که شسته و شیخ  
در استراحت و بابای مراغه بای مبارک شیخ بر کنار نهاده نظر کرد و صبی بس نمکوه از اکابر جن دید که بیامند و میخواستند که زیارت  
شیخ در یابند بیا منع ایشان کرد که شیخ در استراحت است و وقت غیبت ایشان ساعتی با ادب توقف کردند و استیلا  
کردند پیر بابا هیچ کوه بحال ایشان نمیداد و منع میکرد چون ایشان را طاقت بر رسید دست کردند و پیر بابا را پیرون کشیدند و پیر بابا  
قدرت غلط نبود که نداد که شیخ از استراحت باز آید پس او را پیرون کشیدند و بر در خانه منفه بود بران صغر بردند و بر میداشتند  
و بر زمین می کوفتند چندانکه از خود برفت و جلوه اعصابش کوفته شد و آسیب تمام یافت پس در رفتند و زیارت شیخ قدس سره در  
یافتند و شیخ نظر کرد پیر بابا را دید پیرون برده و آن همه آسیب در غت رسانیده فرمود بایا ایشان را چرا اسع کردی با وجود آنکه ایشان را  
عجب نیست در عایت ادب کردند **شعر** جان ازین شوق دل آشفته و جان در تابنده که در حضرت آن جان و جهان در یابند  
**فصل دوم** در کراماتی که از شیخ صفی الدین قدس سره ظاهر شده است در سایر حیوانات  
شیخ صدر الدین ادام الله برکت کتبتی که نوبی پلی بار دپل آورده بودند و خلایق از عجب خلقت او تعجب می نمودند که دیگر نمیده بودند  
و بخشنود مبارک شیخ قدس سره آوردند چون شیخ در آن نظر فرمود و پیل شیخ را بدید از بابی شیخ بخود کرد و در بر زمین نهاد **شعر**  
آب رویت در آن روی که بر خاک درخش روی بر خاک نهد هر که بیا به نظرش **حکایت** ادام الله برکت کتبتی شیخ را  
قدس سره اسپسی بود چیر که چپن دیدار و رفتار در زمان خودی متناوب و از جمله کرامت شیخ او را حافظی بود و خود بهر اگر دیدی و شیخ  
بنامی را زهره و قدرت نبود که پیرامون او کشتی و اگر سپی قصد او کردی آن سپی را بکشتی و سپی آدمی را قدرت خودی  
که بر داشتی که دست و مجال نمیدادی مگر شیخ را قدس سره و بغیر از یک نفس اختری که بر روی زمین و لجام توانستی نهادن کسی دیگر  
نتوانستی و چون این اختری را بدیدی که لجام در دست دارد خود پیش او آمدی و شیخ قدس سره هر روز جمعه از کلخواران بشهر می آمدی  
و نماز در شهر می گذاردی و چون روز جمعه وقت نماز رفتن بودی اسب خود از محرابی آمدی و بر دروازه باستانی اگر روز غم بودی  
و اگر صحو پس اصحاب گفتند که اسب آمد وقت نماز است و شیخ قدس سره سوار می شدی و اصحاب در رکاب و جامع شهری آمدند  
**شعر** و التماس خیر طر فانت را که حتی یکا دمن الافلاک تنهد برین اسب بود که شیخ قدس سره بیک  
روز از اردبیل تا سور مرده شش هفت روزه راه پیش شیخ زاهد قدس سره برانکه طلب کرده بود و این اسب بود که بهالدین  
ذکر یا بطای درخواست کرد که باب کرم رفت و شیخ فرمود که هر دو رفتند و اسب باب کرم سقط شد چنانکه یاد کردیم و اگر کسی قصد  
دزدیدن و یا کردی اسب ویرانند ان بکفرتی تا چند آنک بایمندی و او را بدیدندی و رسوا شدی **شعر**  
بهر خاین که دندان نمودی بر سواش برده بر کشودی **حکایت** ادام الله برکت کتبتی در زاویه کلخواران که  
سپاه بود که ملازم و مجاوره زاویه می بودی مگر باری عجب آورده بود و صفت بجان میخواست که قدس سره کشت بر در پیش

سفر بهمان رفت و قصد کرد که باره کورشت در راباید و باز خود را باز میگرفت عاقبت چون بجان را که پسند یافت قدس سره کشت  
از پیش بجان در بود شیخ را قدس سره سخت آمد فرمود که پیروش کنی آن که به پیرون رفت در زمان شدت بر ما و بر  
بود و چند روز بر در زاویه باستانی تا دور زاویه نمی توانست آمدن و هیچ جای دیگر نرفت و معصفت بر در زاویه می بود و از شدت  
سرپای بری داشت و پای می نهاد صوفیان چون این حال بدیدند بهای ای کریم برایشان افتاد که که از غیرت شیخ متاثر و متضرر  
میکرد و مردم غافل پس صوفیان اضاف دادند و که برادر گرفت و سر را بر منته کردند و انصاف گذاشتند شیخ خاطر مبارک باز آورد و بخشید  
در حال که بر در زاویه آمد و بانک میکرد و سر در مردم می مالید **شعر** هر که بدست آورد ملک پیدمان دل  
بر همه عالم شود خسر و فرمان دل و عادت این که آن بود که اگر منافق در میان جمع بودی این که بر آمدی و یک یک مردم را بوی  
کردی از آن کس که بوی تنافق شنیدی بر دنا شنیدی تمام یافت تا روزی که شخصی صاحب نامو پس در جمع نشسته بود  
آن که به چون از وی بوی تنافق شنیدی بر دنا شنیدی و آن شخص فضیلت و خلافت یافت شیخ را قدس سره سخت آمد بر که غرض  
کرد که فروریختن بس که ناپید اشد و تا یک دور و ز پیدان بود چون تفحص کردند در زیر کلبی یافتند مرده و از هم فروریختند **شعر**  
بر شیر زان که نظر حق در آرد از خاک وجودش بوم کرد بر آرد **حکایت** ادام الله برکت کتبتی که شیخ را قدس سره  
عادت جان بودی که هر سال مراد بدین سپید الاقطاب حاجی شمس الدین رحمه الله علیه میفرستادی سالی همچنان بر عادت  
میفرستاد و مولانا غزالدین مراغه را رحمه الله علیه بخواستن من بفرستاد در وقت مراجعت چون بدیدی این سپیدیم که دیه است  
بر کتاپش مرغزادی دیدیم که در خلل حضرت و طلیه حضرت بود **شعر** شقایق بچمن اللدی فکانا  
دموع الصابی فی خدود الکواجب در آن مرغزار که سالهای بسیار می جریند و در میان آنها که سال بود بس رنگین که نشسته بود و غمی  
چون رو آورد اسپان ما شنید و ما را بدید از جای به خواست و در پیش اسبان و سواران می دید چندانکه باز میکردند و میگردید  
و این معنی مکرر شد و نمایه نمی داشت و صاحبش در عقب می دید و بموجب و هر چه امکان در آن کوه سال را باز میکرد و این معنی  
توانست و میسر نمی شد عاقبت چون عاجز شد که به آغاز کرد و بکبریت مردم تعجب کردند که این مرد اوجا میگردید پس آن مرد آغاز کرد که  
این کوه ساله بنا و دانات و من غافل و نا پنا بر سپیدند و جفاست کتبتی در وقت آنکه این کوه ساله از ما در جدای شدنم نذر کردم  
که اگر این کوه ساله نر باشد نذر شیخ صفی الدین قدس سره باشد و اگر ماده باشد نر باشد اما تا نر بود و چون نظر کردم عجب رنگین بود و غمی  
عجب و چون بزرگ شد از آن نذر پیشمان شدم و دلم نمی داد که آنجا برپا ام اکنون صاحب حق خود را شناخت و خود را بصاحب  
خود رسانید پس آن کوه ساله در پیش است و امت برکت و اسب مولانا غزالدین مراغه رحمه الله علیه دید و از آنجا دوری شد  
و چون بزرگ شد در آمدی خود بجزا رفتی بصره چون روز شدی در پیش می آمدی و همچنان در پیش اسپان می دید تا بار دپل  
رسید پس اسب سخن بر شیخ قدس سره عرض کردند فرمود بلی صاحب خود را شناخت و خود را بصاحب رسانید و چون بزرگ شد  
در جفت خاصه شیخ بکار می بود **شعر** نور این طاقی ملحق را اگر بودی بحال کردن اندر جفت او عجب تر افتاد



**حکایت** ادام الله برکت گفت که شیخ را ندیدم پس سره اسپه بدو که باریک شیخ بود که بدو شپتی اتفاقا درشته رود  
اسپی صفت شیخ که کشیدند و زین اسب بردارند و شیخ قدس تر و بران اسب نشست اسب تلخ فراق نکرد و در عقب  
می دوید و آن اسب را که شیخ بر پشت بود بدندان می گزید و شپ می زد و بران اسب خط می کرد و این معنی می گزید و جند انگ ازین  
معنی منع می کردند فایده نداشت و می آمد و اسپان را می ریختند چون منع تکرار و مبالغه انجامید آنکه در چشم می کردند و این چون عادت  
صوفیان نکریده بودند و این حال بدیدند بگریستند شیخ قدس سره باز ایستاد و زین بردار کرد و ایندن و بر اسب سوار شدند پس  
آرمیده و آسوده شدند **شعر** اگر این رسوم در راهی ره عشق را ندانی بشو عیث دردی بر زبان بی زبانی همه ترک خود بگو هر روز در  
ورق خود بشوی جو عرق عشق خوانی **حکایت** روزی شیخ قدس سره برین اسب سوار بود اسب عثره کرد و پنهان و خفا  
پنجه اخت چنانکه دست و زانو مبارکش بر زمین آمد بر نوین کرد و گفت برو که کم باشی اتفاقا این اسب را بدیدند و ببر آوردند  
آنجا بدیدند بد استند که اسب تلخ شیخ است بستانند و باز آوردند **شعر** می دار عیان ما برین راه که دار  
غیرت مکن و بدست غیر مگذار **حکایت** دامت برکت گفت که نوبی شیخ قدس سره بکشتا سنی میرفت شب منزل  
بدنلق موغان فرمود جماعت در نلق کنند شیخ از برای خدا موغان برین ولایت مسئول شدند و قطعا و اصلا غله نمی توانستند کردن که از  
اصل قطع میکنند و زراعت و عمارت منقطع و منقطع شد شیخ قدس سره فرمود که لجام بر سر موغان کنید آن جماعت در ماندند که این  
چگونه میسر کرد و پرسیدند که شیخ این چون توان کرد شیخ فرمود زکوة مال و غله بدهید تا حق تعالی آنها ازین غلها باز دارد  
و تمامت مردم با خاق توبه کردند و قبول کردند که من بعد زکوة مال پاک بهسیم بس شیخ قدس سره دعا کرد و شب دیگر منزل دروید و آنروز  
فرمود و درین شب بارانی عظیم بارید چنانکه آن جموع موغان در سوراخ و پیرون سوراخ غرق شدند و هلاک گشتند و غلها بکشت  
ماند چون بر اجابت عبود بلاق افتاد مردم در دست و پا افتادند و شکر این نعمت کردند **شعر** لجام شرح و زمان درع سر زد که بدان  
زهی بقصد و کوس امید برد توان **حکایت** حال این صغیف مؤلف این کتاب پیر احمد مؤذن اردیبهی رحمه الله گفت  
شبی که روی زمین باندک برف پوشیده بود غریب زبیرت و دستبوس شیخ قدس سره که هم شیخ را دیدم قبل طلوع الفجر  
از پیرون ایستاده و دو کرک شش او روی بر خاک نهاده در برف می مالیدند و شیخ قدس سره بایشان گفت بیمه بروید و دیگر  
جنگ کنید هر دو سر برداشتن و با اتفاق حواریان شدند و برخشدند **شعر** کرک سپلمان دار ملک دل بدست آورده  
دیو دد در عالم پستی سحر کرده دخت درویر این عالم حرفی ندهد کرک گنج برده اسرا کینچه برد **حکایت**  
خلدت برکت گفت که اسپه که باریک شیخ بود بدیدند مردم گفتند که بغض آن مشغول شوم شیخ قدس سره فرمود ناگه که  
دست با سبب یاد از کرده است اسب با سر او بیاید روز دیگر اسب را بدیدند که بر درگاه شیخ ایستاده بود و سر بریده از گردن او  
در آویخته اتفاقا ترکی از حوال نشینان اردبیل در دریا دیده بود که اسب شیخ را قدس سره می برد و شناخته و او را گرفته  
و سر بریده از گردن اسب در آویخته که همچنان بخدمت شیخ آمد اسب بخیر او آمده بود و برده ایستاده **شعر**

هر آن دست خیانت کوبال مادر آویزد **شعر** بفرک تضر و زیش دست با سر او یزد **حکایت** ادام الله برکت گفت  
که باری شیخ قدس سره بکشتا سنی میرفت بدید برزند موغان سپید و آنجا شب منزل نزول افتاد طالبی بود مقتدر صاحب  
ارادت و یک زمین جو داشت که زراعت کرده بود و آن جو خوشه کشیده بود وقت آنکه در آمده آن طالب از سر اعتقاد  
گفت که ای شیخ اسپان شیخ را در این زمین کشت تا بخزند چون اسپان خامه شیخ را ندید پس سره در آن زمین کردند بسیار  
مردم غلبه بسیار نیز که در کاب شیخ بودند تمامت اسپان در آن زمین کردند و آن اسپان تمام آن غله بخورند صاحب زمین  
چون جان دید که هیچ نماند و مرد در ویش بود مگر قدری بدارد و پیدا شده مگر شیخ قدس سره نور ولایت معلوم کرد  
از ولایت شیخ کرم فرودان زمین پیدا شد تا در خاشاک که در زمین باقی مانده بود پلهاس قوی تنیدند و آن زمین سر اسر بر باز  
توز شد و مردم از آن جامها یافتند و پوشیدند **شعر** آنجا که باراد جهان آراید اسپه ترق و سندی پس از زمین با آید  
**حکایت** ادام الله برکت گفت که نوبی شیخ قدس سره هم در دیو برزند بر بانی وضوی ساخت در کوه برزند نظرد  
دید که بر کوه بر شل نج عتکوت جیرن تنیده بود و درو حمر ابو شایده شیخ فرمود که این بیت نج عتکوت است گفتند  
ملک ریتلاست که مستولی برین کوه و محو است شیخ فرمود که ازین منزلی است که مردم سپید گشتند بلی چون آدمی را برزند  
بکشد و نادر باشد که عداوة صحت یابند شیخ قدس سره چون این بشنید روی مبارک سوزی کوه و صحرایکرا اندید و نظر مبارک  
بر مجموع و تمام کوه و صحرا انداخت و گفت خدایا رفع آخاکن از ولایت و کرامات شیخ مجموع آن ریتلا جان از آن  
کوه و صحرا منقطع شدند که هیچ باقی نماند و دیگر بعد از آن قطعا و اصلا آنجا موجود نکرد کسی نبیند و نشان ندهد **شعر**  
آنک دست قدرت او عالم دل کرد پاک در تصرف کاه ادب سهل باشد شست خاک **حکایت** پیر مومن یک گفت روزی  
شیخ قدس سره در زاویه بجلالت مشغول بود بر سقف خانه پنجه شک آواز سخت میداشت شیخ بگوش اجتم بران پنجه شک  
نگریست در این حال از آن سقف فرود افتاد و بر زمین دو سپید چنانکه مجال نداشت و مومن یک او را بگرفت **شعر**  
جای که ز سول آن پیغمبر بر اندازد پنجه شک جناب آرد کافا نظر اندازد **حکایت** سید زین الدین دست  
سپید از گفت نوبی در خدمت سید شرف الدین رحمه الله علیه بدید میرفتیم من در پیش میرفتم برود خانه پرسیدیم اسب من  
در کل افتاد من از اسب جدا شدم جامه و موزه همه خواب شد اسب را پیرون آوردیم و جامها و موزه پیرون کردم که بشویم  
اسبان بگریختن من پای برهنه در پی اسپان افتادم و کرفتن ممکن نبود که اسب سخت گریزنده بود و چون عاجز شدم از پی  
اسبان دویدن ایستعانت بدوون شیخ و مدد طلبیدم علی الفور گویا که اسپان را دست و پایستند بر فتم و بگریتم و برستم  
و بخدمت سپید رفتم **شعر** هر تو سن سپر کشی که یک سر بر دیده آن دست تصرف بکند شش بکشد  
**حکایت** خواج آقا گفت روزی شیخ قدس سره بدید کلخوران میرفت ایلی از راه از آن پرسید و شیخ را می شناس  
اسب شیخ را بالاغ طلب کرد شیخ قدس سره اسب را بدست ایلی داد چون ایلی بر اسب نشست اسب بر جای ایستاد



و غیرت چند انگ ایلمی می کرد و میزد پای از جای برنیداشت ایلمی میخیزد چون جاعتی در پیدند بر پید که این بزرگوار  
چکس است گفتند شیخ است بیامد و اسب باز داد و در دست زبانی شیخ افتاد **شعر** ما درین میدان چنان یاد رکاب آورده ایم  
کین عیان اختیار پاکش نیار کشتیدن **حکایت** مولانا محی الدین گوید که شیخ قدس سره نوبی در ولایت خراسان در  
نی خانه حاجی حسن فرو آمده بود و مردم در آن دیدند و میگویند یکی از آن بزرگوار نامی دعوت کرد چون شیخ در خانه بجزیر نشست  
جاعت ذاکران بزرگ مشغول بودند در آن خانه ماکیان بر سر پیش نشسته بودند چون ذکر بگوش او رسید برخواست و در میان خلق  
آمد و در سماعت رفت و مردم بسیار دیدند و نظاره کردند و فریاد و زاری در نهاد خلق افتاد شیخ قدس سره دست مبارک بر لب  
فرو کرد گفت برو بنشین و بکار خود مشغول شو که ذکر ازین بسیار کند **شعر** کسی را اگر این شوق پرواز آرد  
در بی صید طلب شود به باز آرد **حکایت** مولانا محی الدین گوید که شیخ زاهد سره سره و قوی خوش بود از سر ببط  
از خانه بیرون آمد میج او می دید که بوی قطری فرماید ناگاه عسکری در کنار بود و نظر مبارکش بر آن سک آمد حال جوشش در آن  
سک پیدا شد و در سماعت آمد **شعر** در خاک اگر خطره در دشت بار د **در خاک صفای و حیات یابد حکایت**  
مولانا شمس الدین مدایت که از حاجی خضر الدین ابو جندی که در صحبت بدر خود بجزیرت شیخ قدس سره میرفت و بدرم بر آب  
رهوار نشسته بود و من بر آب بی رفت که رفتاری نداشت و بدرم سخت میراند و مرا در تحت عظیم میرپید خستیدم  
بعد از آن چنانکه بدرم می شنید گفتم اگر شیخ را بدرگاه حق تعالی قرب باشد مرا جعت این آب رهوار شده باشد چون  
برفتم زیارت مبارک شیخ بگویم و روزی چند در حضرتش بودیم چون مرا جعت کردیم آن آب عظیم رهوار شده بود **شعر**  
بر رخسار اداست که ز عرش نورد **ثابت** قدان سر این کوه سوارند **حکایت** پیر شرف الدین میاخی روایت کرد  
که اسپه از آن مانا یافت شده بود و قطعاً پیدای می شد و کسی نشان نداشت ناگاه خبر آمدن شیخ قدس سره بر رسید که  
توجه راه حج دارد ما گفتیم حیف آن اسب که ضایع شد و کم کشت که ما از بهر استقبال بر می شستیم بعد ازین فکر ناظر کردیم  
سوی سه بویه اسب را دیدیم که خود بخود می دوید و می آمد و اندر آمد بدارد ناگاه بیرون ز او پیر محمد اکتاد پیر محمد بران  
اسب نشست و برفت و با استقبال شیخ قدس سره چون شیخ را نظر مبارک بر اسب افتاد و فرمود از دست ما کجا  
روی چنین باز آوریم ترا **شعر** ما رشتها باز بگذاریم **لیکن** از دست باز نگذاریم **که** جندی دزدک جنداریم **هم** بدین خبرش بنماییم  
**حکایت** پیرم الغری گوید که نوبی از شهر رادریل بدیه میرفت چون بدیم رسیدیم که از مزارع زاویه معتبر است  
ترک دادیم که در زمین مزارع می کرد و بدو گندم باغراب میکرد چون از میان گندم بیرون آمد گفتم این چنین جوایمی می کند  
که از آن کیفیت گفت بلی میدانم از آن شیخت و حال بعد از اسب فرو آمد و اسب را در گندم کرد و گفت بینم تا شیخ توجه میکند  
هنوز اسب بگندم نرسیده بود که بیفاد و دست و پا بالا کرد ترک را دیدیم که چون این حال دید حال بروی بگردید و انگشت  
چنینها بر آورد و گفت پیش شیخ قدس سره برو یا خود اینجا عذر بخواه ترک دستار با نصاب در کردن کرد و روی بر زمین نهاد

و تضرع کرد و زاری در گرفت بعد از زمانی اسب برخواست و خوش شد ترک برخواست و پیش شیخ قدس سره  
آمد و حال آنک شیخ آن زمان در دیه الغری بود حال که شیخ بدو نظر کرد و بنمودن ناله درویشان خورده و بیابان در آمد و فرمود  
شیخ افتاد و توبه کرد و باز کردید و برفت **شعر** هر که بر نطق شامان فوزین صفت **اسب** قد خویشت را بازی دید  
پیل بندی پند از بازی که او **از** بیاده کشتن خورخ خف **حکایت** پیر موسی نهایی که دیه است از ناحیت  
اردی پیل گفت نوبی در دیه الغری بودم و جند جعت یار دیگر آنجا بودند و شیخ قدس سره فرمود اگر چنانکه خونی باشد آنجا کفایت  
منبت محوطی است کا و از آنجا بکند و آسوده باشد ناگاه روزی جند سوار می دیدیم که پیداشدند و جفتار بیدند و اسب  
بدوانیدند و تا ایشان آمدن ما کا و از آنجا بفرودیم و در محوطه کردیم سواران پیش ما آمدند و ما ایشان را می دیدیم و ایشان را می دیدند  
زمانی با پستادند و ما گفتیم مان این زمان یا زمان دیگر نه ما را را بکند و نه کا و از آنجا بدین هم بودیم که ناگاه بطی پیداشد سواران  
چون آن بطار بیدند قصد بط کردند و بط برخواست و باره راه برفت و بنشست سواران نیز برفتند بط باز نیز قدری بگریز  
برفت سواران نیز برفتند چندان برفتند که دیه ناپیداشد شب در آمد و ایشان راه باز نیار و در دما این شدیم گفتیم بزرگوار پیش  
شیخ و اجاره بخواسیم که اینجا کس نخورند نشستن چون با ما داشت دیدیم که شیخ قدس سره آمد پیش در دیدیم فرمود اسب  
بترسیدند نه بط حایت شاکر و شمار که بطی حایت کرد از ترکان جهاک باشد و با خدا باشد که هر کس که با خدا جعت محافظت او کند  
**شعر** در خوف کجا بیاید آسیب مجال **چون** مرغ عاشقش کشاید پروبال **حکایت** پیر جلال گوید نوبی شیخ  
قدس سره در دیه نوشنق که از ولایت اردبیل است خلیل نامی طالبی بود که بسیار خدمت شیخ قدس سره کرده بود بدست پیوستن شیخ  
شیخ فرمود خلیل می باید که دیگر بگره کوه نرغی خلیل گفت نروم درین معنی سال یکدست پیر خلیل را این سخن شیخ فراموش شد  
و از سر این فراموشی بگره کوه رفت روزی جند سوار بر دانا که خستکی و مرغی بروی طادی شد و سخت بی حال شد سخن شیخ  
بیاد آمد بدانت که سبب خستکی و مرغی از آنست که سخن شیخ را فراموشی خلاف کرده است بمران گفت مرا بجزیرت شیخ  
بیرید و برادر داشتند و بیار و دند چون بجزیرت شیخ قدس سره رسید زبان تضرع و اعتذار بگشاید که از بهر خدا  
سخن شیخ فراموش کردم و بگره کوه رفتم و حال بدین جایی عضال کشید شیخ قدس سره فرمود من نگفته بودم که آنجا نرو  
پیر خلیل گفت سهو کردم و بنسیان رفتم و از برای خدا شیخ مدد فرمای شیخ فرمود نزدیک بیایم و نزدیک برفت شیخ  
آستین خود بدان پیر خلیل باز نهاد بعد از خطه ما سپاه از دمان پیر خلیل برآمد و در آستین جبارک شیخ آمد  
شیخ آستین باز گرفت ما فرمود افتاد و جاعت حاضر محبتی کردند و تحیر آوردند و از شیخ سوال کردند فرمود  
در آن مقام که این رحمت پیداشد این مار خلق خلیل فرود رفت تا اکنون حق تعالی خلاص داد ناگاه آن مرغی از دجله زایل  
و سخت یافت **شعر** هر دل پیار کجا اینجا سر خفد بر آستان **صحبت** اش دست آید صحت اندر آستین  
**حکایت** پیر عیسی روایت کرد از عسم خود شرف الدین سراوی که نوبی در حضرت شیخ قدس سره بودیم شخصی



بیامد و بپوشید زان پادشاه و تضرع کرد که شیخ این کسی را ماری فروخته است مددی کن شیخ قدس سره فرمود آن من شیخ را میدود  
قدس سره در وجه که آن یکی را از مثل چنین حالت خلاص کرد چنانکه ذکر شده است اما این تو این چیز را بپستان و باین سبزه تا بخورد  
خدا میدکند و چیزهای با نیکب دل داد و او بآن سبزه داد و بخورد در حال ماری از حلق او بیرون آمد **شعر**  
از دمان ار دمان اندرون قدس دل که لطف او بود ای وای حال جان ریش **ی مدد و زان** **حکایت** ی که گویا بد  
زین گرفتاری از جنگ از دمای قدس غیش **حکایت** مولانا خلیف بوشهر روایت کرد که مخدومی بتنی گفت روزی بر  
دریا نشسته بودم سایه دریا پیدا شد و نزدیک می آمد چون نزدیک رسید نگاه کردم شیخ بود قدس سره که می آمد و چون  
به راه از حیوانات دریا دریا شیخ می آمدند و پیچ می کردند چون این حال دیدم حال من بگردید و خواستم که خود را در دریا اندازم  
و از خود غایب شدم چون بخود باز آمدم شیخ را دیدم قدس سره که بر لب دریا غافل می گشت و چون از غافل خود بیدار شد در قدم مبارکش  
افتاد فرمود محمد بنیت دست شد دل خود نگاه دار ایست فالگرم همان دم تو برگردم **شعر** اندر خود  
هزاران جانور در بحر جانی میدهند از غم که مانند صدف در بار بارانی بر بارند **هزاران** **حکایت** سر دل در جوش از خود غرق  
صدف سان کرد دل دریا چنین در می بدست از **حکایت** صدر الدین یوسف و س گفت ایسی داشتم در غایت نوسنی  
و گریزایی که وقتی که از دست جستی بچیزین سوار کرتی او ممکن نبودی نوبتی در صحرا ای ای مدد از دست من بگریخت و در کوه افتاد  
و قصد کله کرد و من تنها و بیاده بماندم و شب شد و من در آن موضع تنها و شب تاریک و در غمید انبستم و در لب آب قدری پیوادم  
چپه و عاقر شدم فرسود ماندم اسپهتانت بشیخ قدس سره و بدم نگاه لب من در آن شدت دیدن و گریختن باز اسپهتاد  
چنانکه قدم از جای بر نمی داشت تا من بر رسیدم و بگریتم و از آن بیابان بیرون آمدم **شعر** ای با عجب زیاده کرده  
در کباب مراد پای نهاد **وای** با کس که در کباب حال داد بادست او عیان مراد **حکایت** پیر عبد الرحیم  
گفت از جد خود مولانا تاج الدین مرا غی رحب استندیم گفت نوبتی بیکلک آباد سر او میرفتم **حکایت** اب تدخل معاریت بمن داده بودند  
و بران نشسته بودم و یکی را موکل کرده بودند که سر آب بکمر دانا و پستی ننگد قضا الله اب سر از دست انگس فرو کشید  
و مرا بر بود و من از ضبط او عاجز شدم چاره جز آن ندیدم که غان سوی کوه کشیدم مگر چون بهر بالا دویدن خسته گردانم  
اسب همچنان بر فراز کوه دوید و از آنجا بشیب بآن سرعت و قوت فرودی دوید **شعر** مثل و چاه مستجاب ان غلا  
او قضا نازل اذا انبط **در** عقیق در پیش آمد و من سخت از آن بر رسیدم مدد بشیخ قدس سره آورد و فریاد  
خواستم در حال اسب بهان مقام باز اسپهتاد از ولایت شیخ چنانکه قدم از قدم توانست برداشتن و این شدم  
**شعر** چون دست و پا زکار بهیت ز حادثات لطفی جان خوش جان وقت استیکر **حکایت**  
روایت از پیر محمد توی که سال دعوت شیخ بول کرده بودیم چون شیخ از اسب فرود آمد اب را در گشت گذرم بهر ندا جا  
گذر اسب دم بکندم باز نهاد و میخورد و بکنار گشته می آمد و علف میخورد چون بیند که شیخ قدس سره عرض داشتند فرمود بیا

اسب ماروزی آدمی بخورد **شعر** مرکب میدان رو این راست راه **سر** فرسود نارد بهر آب و کیا **حکایت**  
پیر محمد خفاف اردبیلی معروف بسایه چشم گفت از شامی بابا بمان می آمدم در دره که مشهورست بلکه بزرگمانه ناسول شب  
می آمدم و درواشته زیر بار و شستم و در آن دره پولی ساخت بودند که آن جوی و آن دره بس عقیق و مسیب و مضیق بود چون اثر را  
بان پول کشیدم شتر اول بکشت شتر دوم را دست پول فرو رفت و بیناد و از آنجا در عقی دره افتاد و از آن بالا و از شیب  
راه خلاص داشت و بار نیز فرو افتاد و امکان خلاص نبود و شب تاریک بهر نوع که ممکن بود بمشقت تمام بار را بر سپیان بیستم  
و بهر بالا کشیدم و مجال اسپهتاد شتر نبود و از هیچ طرفی امکان نرسید که آن باندم شاکر دی پیر فضل نام با خود داشت  
و شتر را در میان موارده بینی بود یکی بدست پیر فضل دادم و یکی من بگریتم و گفتم یکی دست شخت قدس سره و یکی دست  
شیخ صدر الدین ادام اسب بکشد و اسپهتاد از شیخ کردم در میانها را بکشیدیم چون نظر کردیم اشتر را دیدیم که بر مثال مرغی بالا  
آمد و از آن مضیق خلاص یافت چنانکه هیچ ندانستیم که چون بالا آمد و چگونه خلاص یافت **شعر**  
باسپهتاد اخلاص خلاص می توان جیتنه و گریخت دشوار است ازین جوی بلا جیتن **حکایت** میران شبان شیخ  
بود قدس سره و او را از رنگ نام خورده بود که ویران دست اسیر خورده بود و دختر داده اما او اصل بود و در رنگ رانقا  
و کم اعتقادی ملازم خبث درون می داد و زبان درازی کردی و تار و زری مدتی شیخ و خود و کلاه او طعن و زبان درازی کرده بود و از به  
کچوک پس در مرز اردبیل برادر از کوشی نشسته بود متوجه کله کوه شد بود در راه خوشی آهنگ او کرد و بهر دو پای با سپهتاد و بهر دو  
طایفه بر سر و ساز و دستار و سبزه و کلاه از سرش بر گرفت و پاره پاره کرد و جیذاخت و آب دمان بر پیش انداخت  
فروان شد **شعر** هر روی دوری که در آب غفلت آب دهن سکان بر او لیر **حکایت** در عبور کرد  
شیخ قدس سره و یغداد میرفت چون بدید که پالا سپید از ولایت کرمانستان قریب چقار و از ملی سر روی آمد غلامان  
در معوض تلف و خراب شد بر سپید که حال حسیه کوشد که می سلط شده است که مجموع غلات را می آرد و از ساق می برد فرمود  
مشتی خاک بمن میدادند بادی بران دید **حکایت** **شعر** و دیگر هر که فرمود که این را در مزارع پاشید پاشید  
مجموع آن کرمان بردند و آن زمینها پاک شد و دیگر سرکرده و جوان کرمان نبود و تا اوان تالیف کتاب دیگر هرگز یک کرم از آن  
در آن دید پیدا نشد پس مردم آن نواحی هر جا که مثل آن کرم در مزارعی یافتی از آن موضع تبرکات لایزاله مشتق خاک پیر دندی در  
زمین افشانندی آن کرم از آنجا بکلی منقطع شدی و دیگر سرکرده پیدایشی و آن موضع اکنون معارفه شده است **شعر**  
و نشنیده شود آن خاک که بادی از لطف زمین جان بخش تو بر روی بدید دید از خاک قدما که تا آخر حیات زانک مرایه اواز ندانم  
**فضیله** در کتابی شیخ صفی الدین قدس سره که در غیر حیوانات ظاهر شده است **حکایت**  
شیخ صدر الدین ادام اسب بکشد که نوبتی امیر دوله که مشهور بدین روش بود التماس پیر مجاهد از شیخ قدس سره کرد و شیخ خواست  
که مجاهد بر وی دهد و در خانه و سجاده بود یکی صوف و یکی بشین شیخ خواست که سجاده صوف بوی دهد و هم شیخ فرمود











و در آنجا درخت نشان و زرع خضروات کن در جواب گفت که آب در حوالی خانه ندارم و زمین خشک چگونه میسر گردد فرمود در زمین  
خشک بپا ز بر موجب امثال اشارت بر فتم همین ساعت حایط آغاز کردم و در روز اول بغداد یک انگشت روان شد  
روزی پنجم بمقدار بارونی بدر آمد و عمارت جدار و غرس اشجار و زرع خضروات تمام شد **شعر**  
دل معجز نمای اوید بپناه بیاید **ه** معای رحمت آثارش زلال از خاک بکشد **حکایت** پیر محمد عمران خواج دیه میگوید  
که نوبی شیخ قدس سره در خلوت نشسته بود بعشر ذی الحجه در خلوت بنیاد که رفتم دیدم که شیخ قدس سره بپای مبارک بکشد  
خلوت کو یک بود و دیوار نزدیک چون بای بکشد دیوار خلوت دیدم که سه جبار که از آن سورت و فواح شد **شعر**  
در خلوت دل کشایش است تمام **ه** اندر قدم عرصه کشای اسلام **حکایت** پیر کمال روایت کرد از زبان پیر موسی های  
که نوبی در دیه الف زراعت کرده بودم در آن زمین که بالای فرمن شیخ است شیخ قدس سره بیامد و گفت پیر موسی فدایت بکت  
و ما تا برف آمدن ازین زمین کدم خواهی کشیدن چون بلفظ مبارک شیخ برآمد آن غلجه چندان شد که چندان که یکسایم با فو  
نی رسید تا وقتی که برف نیاید نگاه با فو رسید و تمام شد **شعر** با هوای آن نفس لطیف کذر خاک خشک  
در نهاد مر جادی روح نامی آورد **حکایت** خواج محمد اقیونی سر اوی روایت کرد از سر خواج شمس الدین تاجو سر او که  
در تجارت بنواحی کرمان بودیم نوکران امیرزاده مبارک الدین محمد کرمانی در پیش کاروان آمدند و کاروان را باز داشتند و مبالغی  
و جوه طلب میکردند ما طبعی از شکر راست کردم و ده تا صوف بران نهادیم و در نظر میرزا بریدم باشد که با ما مسالده فرماید  
در اقصی بودیم که بخنجر اردیوار بدسیم و از نوکران او خلاص یابیم میرزا چون نظر با فو نمود بر پدید که شام از کجایه گفتیم ما را و یابیم  
گفت شیخ صفی الدین را قدس سره دیده باشد پدید گفتیم چه عید شیخیم توبه و تلقین از او بگرفته ایم چون این بشنید ما را از  
سر با بورت در حضور خویش نشانند بعد از آن فرمود که آبخ آورده آید محل قبول ما آمد لیک آنرا بخرج راه کنید  
و انگاه جواز نامه بنوشت و بداد که نوکران و غیر هم رحمت اینها نهند **شعر** امان نام تو یابیم در همه حال  
جو روزگار در راه ببرد و بندد **ه** کلید فتح به باب در غایت **ت** جو کار ز هم باب خویش بندد  
بعد از آن میرزا فرمود که شیخ قدس سره نوبی طایفه سفید هزار میخی از برای من فرستاده است و حال آنکه شیخ از ابدت  
محمد شاه بهرام تاجو اردبیلی فرستاده است و تا آن طایفه بر سر نهاده ام آثار ظفر و حضرت در پشانی من نهاده است که بهر جوی  
که در نهاده ام پشت نهاده ام و معناد محاربه کردم و در هم منظور بود **ه** قللت صنادید الرجال فلم أرع  
عدوا ولم أعمل علی ظنت خلقا **ه** و اخلیت دور الملک من کل نازل **ه** فشرهتم غربا و بددتهم شرقا **ه** و وقت بوده است  
که با پنج نوکر بر سپاهی که بیشتر از هزار مرد مرده بودند اندام و لا و در مرده اند **ه** ام حق تعالی بولایت شیخ و بکت این  
کلاه جان نگاه داشته است که هرگز زخمی بوجود من نرسیده است و وقت بوده است که خود بر سر خود نهاده ام و آن  
طایفه بر سر داشته ام و شمشیر منی بران بر سر مرده اند کار نگرفته است و جراحی و اثری نشده **شعر**

انما ضا صفيح الفندرق ترانكاه **ه** كفافش نوز النسخ فواق الكواكب **ه** واذكوا ذبال السمرى واطفاوا شرار تباين الحشا **ه** والترائب  
**حکایت** مولانا محی الدین گفت بوقتی که شیخ قدس سره بسلطانیه میرفت در برده و نیز نزول فرموده بود جماعتی فخران  
بیامدند و سوال کردند از آن نعمتی که باعث آورد و بودند بایشان و او ندیدان قناعت نکردند و گفتند شیخ صد و بیار پنجاهیم  
و بران شیخ زاهد قدس سره سوگند دادند که صد و بیار بیاورد و شیخ را پنج چیز حاضر بنود و ما جاد بود که ملتقم این را بایشان  
دهد دست مبارک در زیر خابنی کرد و کیپ در آنجا صد و بیار پروان آورد و بایشان داد **شعر** دستي که کلید مخزن کونین است  
از خار ز روز خاک کو سر برد **حکایت** اوام الله بر که گفت در سلطانیه نوبی مرتضی اعظم قاضی سیف الدین روانه  
بوسپین ازین خود شیخ قدس سره بر میل انگ بشرف لبس بن مبارک شیخ سپرد و حال آنکه او مردی بود پس طویل القدر و پستین  
قد و شیخ بقدر قصیر بود و چون آن بوسپین پوشید راست بقدر مبارک او بود چنانکه هیچ زیادت نبود پس شیخ نیز در آنجا  
حایه ازین مبارک خود بقاضی سیف الدین و داد آن جامه را بر پیل تبرک پوشید بقدر طویل او راست آمد چنانکه هیچ قاصر بود  
**شعر** ای بابا پس عظمت بر قدر بالای تو راست **ه** کیه معجزه صفت تعظیم تراست **حکایت** سید زین الدین دست  
سپیدان گفت در حضرت شیخ قدس سره بسلطانیه میرفتم مولانا زین الدین قدس سره دهه امردی بود مرتضی حضرت شیخ سپید  
و اعتقاد تمام آورد و همیشه شیخ قدس سره جامه سقراط ازین خود در پوشانید و او مردی سخت طولانی بود که بیا آن جامه بقدر او  
دوخته بودند و هم بالا او شد اصحاب از ولایت شیخ متعجب ماندند و معتقد و متعجب شدند **شعر**  
خلعت توفیق چون از کارگاه لطف اوست **ه** جدا آزا که دوزخ این قبا بر قد او **حکایت** پیر حاجی اقیونی روایت کرد  
از پیر عیسی شهران سورینی سر او که او گفت نوبی فقه محمد سترقی و پیر احمد سوبینی متوجه حضرت شیخ قدس سره شدند و هر یک یک  
توق قدی حبش شیخ حاصل کردند که می بردند فقه محمد سترقی چون خانه برد از آن نصیبی باهل و عیال خود بداد اما پیر احمد سوبینی را در خانه  
مربی بود از آن هیچ نصیبی بوی نداد و باهل خانه نیز نداد و چون بجزرت شیخ قدس سره آمدند و مرد و در نظر مبارک شیخ  
نمادند آنجی از آن فقه محمد سترقی بود قبول کرد اما از آن پیر احمد سوبینی قبول نکرد و فرمود که نصیبی ازین در خانه بکس نذاده و چشم  
ایشان بر نیست بردار و باز پس پیر احمد ازین معنی سخت کوفته و مکرر شد **شعر** آه اگر در پندیرند ده آورده ماه  
دست روی بر تند بر **ه** که در ماه **ه** شیخ قدس سره چون دیر ابراس متعزید فرمود میگویم که از برای ما شاید اگر قبول نمیکنی سرش  
بکشار بین چون سرش نشو و مجموع صبر و حالتی و قبحی بروی پدا شد با جاد برداشت و باز پس پیر احمد حیرت بود که تقدیر بودم  
صد صبر دیدم چون باز سرش بکشاد باز دید که قد بود تعجب بر تعجبش زیاده شد پس از آنجا نصیبی قناعت خانه و آن چادر داد و دیگر  
بار آن مانقی را بجزرت شیخ آورد قبول کرد و فرمود که همچنین باید **شعر** این حق تعالی شش و نوشش به طبع عشق  
پس تعبیهای تلخ و شیرین دارد **حکایت** پیر اسماعیل اغونی سر او گفت ویه ما اخون متب ارباب بود چنانکه با دقا  
غلات قلع میکردی و ما ازین معنی عظیم بلول و در رحمت می بودیم تا نوبی شیخ قدس سره از تبریز مراجعت میفرمود و چون دید ما پسید



بدین حال شرف پستو دریافت و گفت شیخ دعای فرماید که این باد ساکن شود و غلات باسلامت نماند که مادام ازین باد دروغ  
ی بایسیم و غلات قلع میکند شیخ قدس سره دعا کرد و فرمود که تشویش کن دیگر آن باد نباشد از ولایت شیخ آن باد ساکن شد  
و دیگر آن باد نبود تا سال تالیف کتاب دیگر بسوب آن باد نبود و غلات باسلامت ماند **شعر** در آن صحرای افکاش غیر رشک تر  
کیا باد مخالف را مجال ره گذر باشد **حکایت** ملک الخلفا پیر بدالدین گفت نوبی که شیخ قدس سره بسلطانیه میرفت چون توره  
سواران پسید در دیه شکیان ترول کرد بوقت صلوة الاشراف کنار آب رفت و صلوة الاشراف بگذارد و جماعت جهت تبرک خط از سنگ  
دکشیدند آن مقام زیارت گاه شد که مردم آنجا تبرک ترده نمایند اکنون هر کسی در حیوانی که مرضی و زحمتی شود از گیاه آن موضع قدری  
پرنه تا بخورد صلی محت باید از هر مرضی که باشد **شعر** نوش دارو دید از خاک قدس گلش بلطف جدا آرد که این آب و هوا ساز  
**حکایت** هم پیر بدالدین گفت نوبی که شیخ قدس سره در سلطانیه وضو ساخته بود و در وقت نماز گذارده چون محاسن مبارک  
بنا کرد یک تاره موز محاسن مبارک شنیدند شخصی محمد نام که مشهور بود بمحمد علی حالی آنجا حاضر بود در دل بگذرانید و بوی که شیخ آن تاره  
محاسن عین دای علی العور شیخ قدس سره آن تاره محاسن بوی داد او مثل سرمدانی ساخت و از آنجا تاره هر کسی را که مرضی واقع شد  
آن را در آب نهاده و آن آب بوی دادند محت یافتی و آن مرض از وی زایل شدی **شعر** ای آب حیات در هوای ریت  
جهان دو جهان پسته بیند مویت چار دلان عالی راست شنای در لطفی نپسی که سپاند مویت اما چون بر آب نهاده ای اگر  
بر روی آب باندی انگش خوشش شدی و اگر غرض کردی و آب فرود شدی انگش متوفا شدی و این معنی مشهور شد و مردم ترک طلب کردند  
چند انگ ویران و منع میکردم که شیخ خوش نیاید این معنی مکن غایده نمی داشت تا عاقبت کمال نای از جادو شان محمد ضایده و محمد  
رخور شد بر عادت قدسی بر آب کردند و انگ تاره موز تبرک را بر آنجا نهادند و آب غرض کردند و فرود رفت چند انگ طلب کردند دیگر  
نیافتند و تا یافت شد **شعر** سر یک موی ز اسپر اگر بنایند در صد حیرت بر روی جهان بکشایند  
**باب** **ششم** در ذکر سماع و بعد شیخ صلی الدین قدس سره **حکایت** شیخ صدر الدین  
ادام اند بکده روایت کرد که شیخ قدس سره روزی در اردیل میگذاشت و اطراف اردیل بواسطه خوابی که میان سوز بار بود  
و اندک از بار و سنگ که نیم ریخت بود و بر آنجا لور نشسته و از بار سیاهی فرید الدین عطار و حمد الله غری میخواند چون شیخ قدس سره  
بسماع مبارک استماع فرمود و وجدی تمام یافت و در سماع رفت و سماعی بظلمت کرد **شعر** مرغ جاز از آشیان خویش تن داد بادی  
لاجرم بال طرب اندر هوای دل کشاده بس سرمود که از فیضی که از حق تعالی در آن سماع فایض و نازل شد چیزی را بدین مقام پسید  
که بر آنجا سماع اتفاق افتاده بود و حال انگ شیخ را قدس سره در آن وقت خانه و زاده در اردیل سوز سینی نشسته بود ملک خانه و دیه  
کلخوران داشت بعد از آن در درب فقاعیان که از جمله درب اردیل است تمام و سکن ساخت تمام شد و میر گشت باز در باغ  
استعد که اکنون اختصاص ملک ادام بر که دارد بنیاد خانه بنهاد آن نیز تمیز شد باز خارج دروازه نوشهر خانه بنا کرد تمام  
نشد پس بدین مقام که اکنون خانه و زاده و خلوت سرای تبرک است جادو سکن ساخت تمام شد و کمال گرفت و محط حال و مبطر حال

و قباب اولی و مآب امیفا شد و آن موضع سماع که شیخ قدس سره فرمود که از فیض الهی که بدل من فرود آمد بدین موضع ضعیفی پسید  
آن مقام است که اکنون مرقد منور شیخ است که قبله اقبال و کعبه مال امانی جان است و جبهت دین و آثار مناسی که تاقیاست بدین  
مقام ظاهر خواهد شد دست از آثار آن فیض است **شعر** کعبه و مقصد اصحاب منایش خزانند  
قبل حاجت از باب دعایش اند **حکایت** دست بر که گفت شبی در شهر مراد به مسجدی که بر دروازه خواجه افضل  
سماعی بود و چون شیخ قدس سره قدم مبارک در سماع حرکت آورد زلزله شد و شیخ افتاد که بسی مردم از خانه بیرون افتادند **شعر**  
دل قدم چون اندران میدان نهاد شورشی اندر حجابی جان فتاده مردی که در سماع بودند نظر میکردند بعضی میدیدند که دروازه  
مسجد برخاسته بود و در سماع و دور آمده و قدیهای مسجد تامت بر سبیل موافقت در جرح آمده و مثال از اهل شکر کشیده **شعر**  
ذرات جهان جو محرم ساز شوند باشورش عاشقان هم آواز شوند و از آن جمله که سبب آن زلزله از خانه بیرون آمده بودند  
عورتی بود سیده که حلال امیر خیا الدین قوشچی بود چون از خانه بیرون آمد و لوله و آذری و زجل عظیم شنید و بی آن روانه شد در آمد  
تا نزد یک محل خواجه افضل رحمة الله علیه رسید که این چه حالتی گفتند شیخ صلی الدین است قدس سره که در سماع است گفت  
از برای خدا راه دهی که تا یک نظرش روی مبارک بینم در میلر مسجد آمد در حال که نظرش بر شیخ قدس سره آمد شیخ حال در میان  
سماع فرو نشست ملازمان که داب ولایت شیخ میدانستند که چون نا محرمی نظر شیخ کند شیخ بنور ولایت بداند و فرو نشیند  
تفحصی در و بام کردند آن عورت را آمد و هلیز دیدند که شیخ پیرون دو کنت چه سبب گفتند شیخ بنور ولایت دانست که نا محرمی نظر  
میکند وقت بر روی شورانیده شد و در میان میدان فرو نشست آن عورت بیرون آمد و با خود فکر کرد که اگر این سماع نیانی بودی بنظر  
نا محرم زیادت می شدی چون فیض اسرار الهی است با شوایب نظر نا محرم حرام می شمرند و مرید و معتقد شد روز دیگر دعوتی و فیاض  
شکرف ساخت و حصه دیه با محمد آباد شیخ قدس سره داد و شیخ قدس سره آن حصه را بخواجه افضل داد **شعر**  
محرمان چون جام ذوق آرند در مجلس بدور خاک بوی زایوی بر سر نه یاد آورند **حکایت** دست بکده فرمود  
شبی در زوای شیخ قدس سره در سماع بود و آتش حرارت سماع مجموع مردم را جان گرم گردانیده بود که بی سرباهی چون ذره  
در شعاع آفتاب سرباهی زدند و از قیام شیخ سماع قیامت را اجتماع مردم ظاهر شده بود و در هوای این ذوق قندیل جلالت که از میان  
طاق زاویه کوخیت بودند در حرکت آمد و میدان در میدان در آن هوای آمد و میرفت تا عاقبت بند که از جلالت بکشد و آن قندیل  
در میان طلقه سماع افتاد و همچنانک کعبه بنشست و شکست و یک قطره از آب در رخن ریخته نشد و نشاند **شعر**  
دل جو قندیل معلق در هوای عشق اوست حفظ ربانیت دایم حاضر قندیل **حکایت** ادام الله بر که گفت و از مشاهیر  
که مدتی شیخ قدس سره باین غزل سماع میکرد **شعر** یار باده که دیرست در غار نوم اگر چه دلق کشانم ز یار غار نوم  
تا شب عیدی جناک و طیف سماعی باشد که شیخ قدس سره از خلوت بیرون آمده بود و توالان حیرت بسیار بکشد شیخ سماع برخوا  
و سماع نکرد و مجلس با فر سپید و شیخ قدس سره باز خلوت رفت و بنشست و ملک الخلفا خواجه عبد الملک سراوی در کتبان



خلوت استاده بود شیخ در وی نظر کرد و گفت سخن پران را چنین شنوند و تلقی کنند مولانا عبدالمکمل را ازین غایب و عظیم واقع شد  
و حال آنکه شیخ در بازدهم رمضان بوی اشارت فرموده بود که این غزل مذکور باید که در یاد گرفت آن تکامل نموده بود لیکن بخت  
از آن یاد داشت حال بر پسیل سوال آغاز کرد که این غزل بیار باده که در دست در غارتوم شیخ قدس سره نوره بزرگیم بود که گفت  
و دیوار خلوت شکافته شود و سماع برخواست و از خلوت در حوض خانه آمد سماع کن و از اینجا خلوت سماع کن و حال آنکه  
آن شب نمی آمده بود که زمین کل ناک شده بود و در خلوت سماع خالهای خاک بخت بود که خاک بخت بود و در خانه ریخت و سنگ و استخوان  
و سقا لوله و خاکشاک بسیار بر آورده و شیخ در میان آن خالها سماع میکرد که مردم از حیرت آن سر از پای نمی شناختند در موافقت کردن  
و شیخ قدس سره در اظهار ادوار سماع که هوا گرفت تا قریب که گاه بالای مردم عروج کرد و **شعر** در قدم کرد و موپس نهاد پای  
در سماع دست نیابد پایگاه چون سماع تمام شد شیخ قدس سره باز در خلوت رفت و دست برد که گفت طشت و آفتاب یار و مردم که پای  
سباک شیخ بشویم که از آن خاله و ندادت زمین کل آورده شده باشد ملک تو هم میگردیم که از آن استخوان و سنگ و سقا لوله که در آن  
خال بود آسبی و فرشتی یاس مبارکش پییده باشد جویای پیاد از مردم مجروح شده بود چون احتیاط کردیم بذر آبی  
پای مبارکش بر جری بوده است و از هیچ گونه آغاز و اثر اسباب آسبی بر پای مبارکش نود و معنی این که چون صاحب دل  
سماع کند فرشتگان بر بکشدند تا پای او بر پر فرشتگان آید محقق شد **شعر** قدسیان اندر قدمگاه تو پر کشته اند  
عاشقان بر خاک بایت چشم سر کشته اند **حکایت** مولانا علاء الدین عطاء الله زیدت فضایل که از اید مشاهیر اردبیل  
گفت در سماع که شیخ قدس سره در وجود سماع بود نظر کردم پای مبارک او را دیدم در هوا اعتقاد گزنی و مقداریم که بر زمین نمی آمد  
بلکه سماع در هوای کرد **شعر** آن سماع از عالم محسوس جان پرون بود و آن قدم از عرصه کون و مکان پرون بود  
**حکایت** ادام الله بر که گفت و از مشاهیر خنکاست که وقتی شیخ قدس سره در تبریز در جامع غارت شدیدی نزد جمع  
بنام حاضر شده بود بعد از نماز مولانا شمس الدین طوطی رحمه الله و عطا گفت و مجلسی بود که مثل آن در ادوار روزگار مکرر واقع  
شود که مجمع پلاطین همچون سلطان یسور رحمه الله و وزیر همچون غیاث الدین و وزیر رحمه الله و ارباب دنیا که در آن زمان بودند  
و ارباب علوم همچون سید برهان الدین عمری و مولانا غفر الدین جابر و مولانا قطب الدین احوی و مولانا عضد الدین شاکا  
و ائمه تبریز رحمه الله که هر یکی اعلام و علامه عالی بودند حاضر بودند مجلسی بود بر روی و علوم عالی بود بر بدر و نجوم  
و مولانا شمس الدین طوطی ساطع مجلس و تذکیر بر لطایف آیه مثل الذین اتخذوا من دین الله اولیاء ما دود و میفرمود که  
اعتقاد بر ما دون حق تعالی کردن همچنانست که اعتماد بر پیش عکسوت کردن که گاه باز دارد و نه سرا که باندک خاشاک منهدم  
و سهل حرکت منهدم کرد و **شعر** در خانه عکسوت چون سازد جاسی پیچ که آشیان فاش باشد و از اینجا سخن بجای  
چسبید و عبرت کشید که خطائی در خانه آشیان سازد و در آن آشیان پیفته نهد اگر چه در و در پیفته و بر آوردن می مشغول شود  
و عجزد آمد و شدی جویای نفس قناعت کند و صاحب خانه از آمد و شد و تمکویت زرق او ملول گردد جوی بر آرد و آشیان او

خراب کند امن استر بیانشه علی شغل حرف هار پیضهای او از فضای سوا بر مهابط زمین افتد و بکشد و سوا  
نبای نشود کرد و سماعی او باطل و بی حاصل شود **شعر** و اذا رجوت المپخیل فانا تبی الرجا علی شغیر بار اگر آن خطاف  
ببر درون پیفته و بر آوردن بخت شغل کرد و در آن بخت راپر در اند و بخت پند چون صاحب خانه ملول گردد و بدان جوب آن  
آشیان خراب کرد اند آن بخت از آن آشیان پرواز کرد و بر شا در وان ایوان سلطان نشیند **شعر**  
مرغ این اوج هوا جویای بکشد یار باز آشیان در ده ایوان شغش کند چون شیخ قدس سره از رازی که بر غیر ادعیا  
بود بشنود بی اختیار از وی نوره صادر شد که حدیسی آن تا یک ساعت باقی بود و اصحاب دین و دنیا که حاضر بودند سر اسپینه  
حیرت شدند و شیخ در سماع رفت و در بر روی غالب شد از اطراف و زوایای جامع متوجه شدند و از غلوی غلبه و از دحام خلائی حال  
مجلس دیگر کون خواست شدن **شعر** و جبر فی لمح الهلال ولا دجی و شکلی جمع الانام و لا حشر خواجه احمد شری  
بر مثل داب ایشان جوب برداشت که مردم را از از دحام باز دارد مردم غلبه بر روی غلبه کردند و دیر از زیر پای آوردند و خواجه سر این که  
باید بودند ویرا از زیر پای خلائی خلاص دادند امیر احمد جوب از دست بیداخت و دست تاراج بر جسم نهاد که این حال انا قدرت  
آلی است نه مجال حش و زیری و بادش من جماعت طالبان که از نایره ذوق شیخ آتش در جان ایشان افتاد و رو نمیدان دادند  
و بالای موج فوج مردم بر شال شنا و میرفتند و خود اند میان میدان حلقه می انداختند و از حرارت این گرم در آن سینه سینه  
آتش دیگر افتاد و آب از دیده بکشد با وجود آنکه نسبت او با شعله میکردند که اعتقاد او را بنیاد حکم و قوی با هیچ قوی نباشد  
مولای چون ویرا انگ باری اختیار دیدند سر یک بی اختیار سر شک از چشم می باریدند و می جویا ارباب ساوک و حیرت اکابر  
و ملوک بکدی انجامید و بنایتی سپید که در افواه سروران و اکتان شد **شعر** در جهان بزمی که جام جان زدست و دست  
جود خواران از غیر مت حیران مانده اند **حکایت** مولانا شمس الدین طوطی برای منبر حیران بر پای ماند و مجال خلق  
و حرکت نه داشت تا جند آنکه سماع با فر سپید و مردم بیار امیدند بس آغاز کرد و روی بر روی غیاث الدین نور و کنت  
خواجه اگر هزار مسجدی دیگر بازند که ایچین مسجدی و ایچین محفل که ارباب دین و دنیا حاضرند میسر نکرد اگر من هزار مجلس گویم  
که چنین مجلسی که ذوق بچین صاحب دل بر سامن ممکن نشود به ازین جو توام گفتن که بچین دل چنین ذوق رسید و ختم مجلس  
برین اولی بس و ذری غیاث الدین قوال طلید و خواست که چیزی گویند و شیخ زانقد پس سر و قتی شود شیخ زاندر طبعی بر دقوال  
بیاورد و قوال آغاز کرد و بسیار بکنت سماع در نکر گفت و شیخ قدس سره جای دیگر و جای دیگر مشغول بود **شعر**  
چون بازی سکا بکشد بال در راه غیر او نیار دنجبال عاقبت خواجه قطب الدین تبریزی رحمه الله برخواست و سماع  
کرد شیخ را قدس سره و خوش آمد و بوی دعا کرد که مرا یک بار کرد اندی و خاطر از بند ناخند پس دین غیاث الدین وزیر کرد  
و فرمود بازی میدی را دید بکلی غرضش بصید کردن مشغوف شد و در پی آن پرواز کرد اگر در راه میدید یک پند عیان غریقت  
از آن مید مقصود نمید و بدیکری مشغول نکرد و همچنان چون دل در پی ای آن مید مقصود پرواز کرد و باشد در پی او رفت بدیکری



التفات نکند و مقصد مقصود طلبد **شعر** شه باز کرد دست نه نشین جریده با توده خاک با سپر یک پرید  
**حکایت** دامت برکته فرمود که چون مرحوم سفید خواجی محی الدین رحمت الله علیه بدر بقا رسید شیخ قدس سره تا  
قریب سالی پای مبارک از سماع در دامن کشید و سماع نمیکرد و شفاعت نمی شنید تا شبی در زاویه متبرکه نشست بود و جماعتی از  
حفاظ و متخوف در حضور مبارکشان نگاه برخاست و در سماع رفت و سماع کرد و چون بچکس از قوالان حاضر نبود مولانا  
عبد الرحمن حافظ که مشهور بود بقدرة رحمت الله آیتی از قرآن آغاز کرد و میخواند و شیخ قدس سره و جد میراند و خلق از جنبها  
جمله های اشک افشان در سماع و جد سماع شیخ جلوس پس انجا مید فرمود که سبب سماع پیر رسید گشت شیخ فرماید فرمود  
که نشسته بودم دیدم که فرزند محی الدین رحمت الله علیه در آمد شمع در دست و در عقب او شیخ زاهد قدس سره روح  
و محی الدین بیاید و دست من یوسپید و گفت بابا شیخ زاهد را بشفاعت آورده اتم تا سماع کنی و طری خود بگرفت که از  
برای خاطر من و شفاعت شیخ زاهد که سماع کن و شیخ زاهد قدس سره روح که من شفاعت میکنم از برای خاطر من سماع  
کن تا جابر با شارت و شفاعت شیخ زاهد قدس سره روح سماع کردم **شعر** ما طرب در طلب خاطر آن یار کنیم  
نزد مت جان ز جلال رخ دلدار کنیم تقدیم ششم سحر روان گاسد بود روز بازار وصال ششم بر کار کنیم  
**حکایت** فرخ قوال گفت فرقی شیخ را قدس سره معذره یا معذره روز مرضی سخت طاری شد چنانکه قوای جسمانی قوی ضعیف  
گشت و من بعبه بازی آمدم و غمی یافتم و روز مندهم یا معذره بسیار بر عتبه توقف افتاد و مجال نشد و درین صحت  
از جان تنگ آمدم و باز کردیم و در خانه از ملالت سر نهادم که غم ناگاه آوانی شنیدم که یکی بحد فرخ فرخ آواز داد  
و کسی دست بر من نهاد که کسی بر آواز میداد پیرون رفتم غریب سراج را دیدم که سر و پا برهنه و دیده و آمده بود و گفت  
شیخ قدس سره چشم مبارک باز کرد و ترا طلبید من نیز همچنان پای برهنه بودیم و خدمت شیخ قدس سره رسیدیم  
دیدم که شیخ قدس سره از غایت خافت و مرض حاجی نجوانی ویران کنار نشاند و جمعی از بطن مردم نشسته نفس چند  
بگذشت و در من نظر فرمود و مجال تکلم نداشت فرمود که چیزی نجوان بخوانم **شعر** باز در آمد طبیب از در بخور خویش  
دست عنایت نهاد بر سر مجور خویش شیخ قدس سره غم نبرد و راست باز نشست و آن مرض و عارض  
از وی بکلی زایل شد **شعر** ای خوشادر که در مان بوش روی حبیب وی خوشا جام که ساقی بود پیش حبیب  
**حکایت** فرخ قوال گوید نویش شیخ قدس سره دست پیر غالدین گرفت و در خانه برد و مرا نیز بار داد تا در خانه  
رفتم و نگه فرمود و از جامه بر تن مبارک او یکی فرجی پیش نمود و پیران و ازار و جبه بر تن مبارک هیچ نداشت و اشارت  
فرمود که فرخ چیزی نجوان بخوانم **شعر** هر که در راه حقیقت از حقیقت بانشان شد مقدس عالم آمد پیشوای انس و جان شد  
شیخ قدس سره و جدی عظم شد و برخواست و سماع کرد بسیاری و من درین فکر عظیم متوزع بودم که ناگاه  
فرجی کشاد کرد و کشف اندام مبارکش شود نظر تیز کردم هر دو لب فرجی جان عا پس یکدیگر شد که پنداری کرد و

و قطعا از هم جدا نمی شد تا جند انگ و جد با فریوست و بنشت **شعر** از لبا پس غیر تا بران کشدیم  
دست غیرت پرده بوشش باشد **عشق** تا بجان جان کرد و خست **شعر** وصل جانان عقل و هوش باشد  
**حکایت** پیر احمد پرنقی گوید که در دیه پرنقی قوال بود چمن نام خلخالی شیخ قدس سره از سلطانیه می آمد و جماعت بفرقی  
با استقبال رفتند چمن قوال را با خود بردند در میان دیه پرائقی و پرنقی حضرت شیخ رسیدند و چمن قوال چیزی میگفت  
و این بیت بخواند **شعر** نه جان اینست غیر از جان چه چیزست **شعر** نه جان پرون از جان کجایی شیخ را قدس سره  
خوش شد و از اسب پیاده شد و سماع کرد **شعر** آسان از بد کل جزیش آن خاک خراست کوی پسرش باید آن و جد خویش ساخت  
و چون این چمن قوال را در واقعه دید که در تنم نغم حبست بود از او پرسید چمن ترا جندان عمل نیک بود بدین مقام چه رسیدی گفت  
آن نوبت از برای شیخ چیزی بگفتم و شیخ سماع کرد حق تعالی آنرا از من بیسندید و مرا بدان بخشید بعد از این پیر سیف الدین باید  
و صورت واقعه بر شیخ عرض کرد که چمن قوال را چنین دیدیم و چنین گفت شیخ قدس سره فرمود بلی و آن روز ذوقی جوانی  
را پس اند حق تعالی در محل قبول آورد و او را در کاران کرد **شعر** جنت ارزان می فروشد اندرین بازار ماه  
تا که اعتقت کین دولت بارزانی خورد اکنون آن موضع سماع را بران راه اعلامی کردند **حکایت** مولانا شمس الدین از  
مولانا نظام حافظ سیر اوی روایت میکند که وی گفت در زمانی که من دو از ده ساله در مکتب بودم با جمعی از کودکان قرآن میخواندم  
روزی دیدم که چهار دیوار خانه در حرکت آمد متعجب شدم بر خواستم و پیرون دیدم که دیوارهای زاویه در حرکت است حیران شدم  
چون در زاویه رفتم دیدم که شیخ قدس سره در سماع بود بعد از آن تا مدت مدید هر گاهی که شیخ قدس سره سماع میکرد میدیدم  
که دیوارهای خانه جنبش می آمد چون پیرون رفتم شیخ قدس سره در طریقت یار زاویه در سماع می بود **شعر**  
اگر پستی با فاشاند می دل در طرب سازی هزاران جان در آن عالم نماید ستم جان بازی ز شور و وقت پستی جو بر کونین افشاند  
همه ذرات در شورش در آید در سر اندازی **حکایت** مولانا عبدالحجیر سرسکانی روایت کرد از محد قوال شترودی  
که او گفت در زاویه شترود در حضرت شیخ چیزی میگفتم و این بیت بخواندم **شعر** تو سیر غنی پنهان پر عیاف قرب معنی شود  
جو بومان تا یکی سازی مقام خود بویانه شیخ و جدی بشد و در سماع رفت تا سه روز نظر میکردم کف پای مبارک  
شیخ را تمام بالای سر خود میدیدم که سماع میکرد **شعر** چون قدم در عالم معنی در آن میدان نهاد  
در مدام جان بیرون از عرصه امکان نهند **باب** **مفتر** در کرامات متوجه که اگر شیخ صف الدین  
قدس سره صادر شده منعقد بر پنج فصل **فصل اول** در اخبار او قدس سره از خایر مردم **حکایت**  
پیر احمد پرنقی که مرده می گفت در دیه یا شخصی بود و پیرایش شیخ قلند میگفتند جماعت قلندران در دریش نمایان بوی جسیع  
بودند مرحوم ملک محمد حسان و پیر امر سوم و قعی کرده بود و ایشان چنانکه داب ایشانست بخوردن و سماع کردن مشغول بودند  
**شعر** حیوان صفیان بشکل انبان همچون حیوان شکم بر پستان جماعت صواب ارادت دید ما متوجه حضرت



شیخ قدس سره شدند و بحضور شیخ می آمدند شیخ قلندر نتوانستند صلاهی توحه و غریبت حضور شیخ زدن که سمت الشیطان  
باش و شیخ فی جدره دوت و فرج فی خنده و سپاهی روزگار او واضح بود است بری داشت احضام و برای صلاهی زدند  
و کشتن تو نیز با موافقت کن تا حضرت شیخ بدیم جواب گفت بدن شیخ است مرا چه احتیاج است بجای دیگر رفتن عاقبت حلال خودت  
که مردم پیش شیخ صلی الدین میروند و مرا نیز دعوت میکند زنت گفت تو نیز برو لیکن در نیت میکنم اگر شیخ آن را از غیر بگوید بنور  
بس او بر حق باشد احد گفت کدام زن گفت یکی آنکه چون ترا پند بگوید شیخ زاده ترا شیخ زاده خواند دوم آنکه از برای من یک انار بود  
اگر این دو کرامات از وی صادر شود و از غیر ما خبر دهد شیخ بر حق باشد پس از سر این نیت احمد نیز قدم با ایشان در راه نهاد و آنان  
جماعت از سر زیا توجه قطره اخلاص کرد بجزرت شیخ حالی که جماعت زیارت کردند شیخ قدس سره با احد گفت شیخ زاده خوش آمدی  
حیرت با احد فرمود آمد و اعتقاد قوی آورد **شعر** جاسوس پس قلوب دید دعالم حکم از حکم مطیع طوع و نسرمان آمد و جندوزی  
حضرت شیخ قدس سره بودند وقت مراجعت که زیارت و قبیل انامل مبارک در می یافتند و ردا می کردند احمد را از دست سخن  
انار فراموش شده بود چون ردا داد و در آن شد شیخ فرمود شیخ زاده سخن آن عودت حلال خود را اموش کردی چرا مقام  
اوغنی میانی و ناروغی پستانی و یک نار بست اوداد و فرمود در آن ساعت که حلال تر مار خواست که من تو بسم این نار پر دست  
داشتم و خواستم خوردن از برای او نگاه داشتم تا اکنون بستان و بوی ربان **شعر** در باغ ارادتش هزاران میوه  
باشد که برنگ و طعم و بو جان بخشد است بیدر بگو که شیخی چنین باشد که بی وضو نماز گذرند احمد این سخن بشنید حالت عجب بوی کردید  
و از خار منقلب اعتقاد رفته از انجایای اخلاص شده بخانه مراجعت کرد و احوال را گاهی تمامت با حلال خود باز گفت حلالش نیز معتقد  
لیکن دایم درین فکر می بود که شیخ قدس سره سر سخن بنور ولایت گفت و راست آمد و یکی معلوم می بای کیف ماکان این سخن بیدر  
پس با من بیدر خود گفت که شیخ فرمود شیخی چنین باشد که بی وضو نماز گذارند شیخ قلندر چون این سخن بشنید بر خود پلزد و از  
نیسب این پیغام قلش در سر بگوید **شعر** ضمیر پاک چون دانت یکسر جگویم است راز من سرا سر و کنت بیدر است میفرماید  
رسالت که علت سلس البول دارم و همچنان ناز می گذارم بی وضو و هیچ آورنده زار برین اطلاع نه احمد چون این کرامات نیز مشاهده  
کرد اعتقادش راسخ و کارش نیکو شد است قلندر چون غشاء درین دریب بر قلب داشت اعتقاد نکرد و عناد آورد و ازین کرامات  
مظاهر متاثر نشد و مدتی درین برآمد سخن احمد در کار در غی شد عاقبت احمد او را از خانه بیرون کرد و او از انجایای پدید دادند  
که مرد آمد و انجایای یافت **شعر** آنرا که اخلاص ندادند ضییب از مایه اخلاص کجا یافت نصیحت  
**حکایت** پیر احمد گفت از مرحوم عابد مولانا اسمعیل که شارایه بود شنیدم که او گفت نوبی در از پیل با حضرت شیخ قدس سره  
بمسجد جامع میرفتیم و جماعت غلبه با شیخ روان بودند نظر کردم شیخ جابه غمیر پس پوشیده بود و بر مرکب غمیر نشسته و بادشاهانه  
بمسجد میرفت در دلم بگذشت که این وضع بادشاهی است نه وضع درویشی و شیخی شیخ قدس سره بنور ولایت برانست در  
حال مدی مبارک با من کرد و فرمود مولانا این وضع وضع معشوقانه است نه بادشاهانه که چون حق پیچانه و تعالی او را دوست

و او را باطن و ظاهر بیاراید و آرایش فرماید این آینه جلیل بخت انجالی **شعر** عشوق اگر جال نماید خوشبید ز زوره کتر آید  
**حکایت** خواجه عبدالملک سرای کنت مولانا عباد با سراسر این کنت بحضور شیخ قدس سره در آن وقت مرحوم خواجه محی الدین  
عارضه بود و صاحب فرارش بود شیخ قدس سره بسبب او عظیم تالم و ملول بود در دلم بگذشت که بایستی که شیخ طالت می نمود  
با حق تعالی میگذاشتی در حال شیخ قدس سره روی با من کرد و فرمود مولانا این فرزندان امانت شیخ اند قدس سره  
پیش من طالت و تالم از برای امانت شیخ زاهد است نه انگ تو فکر میکنی **شعر** سر نقش که بر دفتر خاطر زبده  
از لوح رموز غیب بر خوانده ایم **حکایت** پیر فضیل گفت از پدر خود پیر محمد داد و دی را شنیدم که نوبی با شیخ  
قدس سره در کش بودیم که حضرت شیخ قدس سره روی بکشت تاسی میرفتیم در شب مرا احتلام سپید و احتیاج بنعل شد و در وقت  
ناز شیخ قدس سره با ما مت کردن اشارت میفرمود درین اندیشه عظیم ملول گشتم که چون وقت ناز صبح در آید و شیخ من آثار  
بابا مت فرماید پیر من چه باشد که در یاست و کشتی و در دریای توان رفتن و در کشتی غل می توان کردن و وقت صبح نزد کشت  
با خود فکر کردم که دست در کنار کشتی زخم و بآب فرو روم ناگاه شیخ فرمود که بادر یک پستانخی کن و مبر کن تا بکار بروم انگاه غل  
کنی که بادر یک پستانخی کردن محاطه باشد **شعر** یک پستانخی قدم نتوان نهادن درین دریای بس موج خروخوار  
مگر در کشتی توفیق جویم درین مغرق ازین طراح ز نهار **حکایت** مولانا عبداللطیف کیسی گفت که مولانا نظام الدین  
ملوانی را در دیوان اردبیل اداری بود برادر خود مولانا عبدالرحیم را بجزرت شیخ قدس سره تا شیخ حکام شمر بگوید  
تا آن ادر او بر روی پستاند و حال آنکه شیخ قدس سره خدمت مالی دیوانی و طلبه علمی که مباشر آن می شدند و قبول می کردند  
بالغو میفرمودی سخن مولانا عبدالرحیم در حصول ادرار التفاتی فرمود و آن مجلس با فر پدید و شیخ برخواست که از او پیر  
پیران آمد مولانا عبدالرحیم از او پیران میرفت مولانا عبدالرحیم گفت در دلم بگردید که جونت که ادرار است و نباید  
پستاندن و مال کھنوزان حلال علی القود شیخ بدست اشارت کرد و مرا بخواند و در گوشم گفت فرزند باید که بدانی که هرگز مال  
مال کھنوزان پستانده باشم و قبول نکرده در دل ازین نگر می کن **شعر** در جنایای فکر خیال مبد  
نقش حال محال دور از کاره زانگ بر دفتر خواطر **شعر** است منقوش علم سراسر **حکایت**  
خواجه عبدالملک سرای کنت از مولانا الفاضل حسام الدین غوری قاضی مدینه السلام بغداد شنیدم که او گفت در حضور مبارک  
شیخ قدس سره نشسته بودیم و شیخ همچون دریای در تنوع کلمات طیبات بود و کلماتی میگفت که هرگز از کوز رموز و جواهر  
معانی در سخن و معدن آن بود **شعر** اذ انطق جانت بکل ملاحظه و ان سکت جادت بکل جمیل  
مراد دل بگردید که چون شیخ چیزی میفرمود است این همه چون میدانند و از کجا میگویند در حال شیخ قدس سره نظر نمی کرد و فرمود  
مولانا چنین مگو دل من خدا را تعالی خوانده است **شعر** دفتر دل چون نقش ماسوی گردیم پاک  
درس قیب اندر پیر پستان لدفی خواند دل دل روایت مجد زو میکرد جانم می شنید آن حدیث که جماع حضرتش میران دل



**حکایت** پیرا سخی که از تاج شیخ محمد کلوار است رحمه الله علیه گفت نوبی بیکان محمد قبال اردبیلی رفتم در بازاری که معروف بود  
بیتالان که چیزی بخورم مخم چون مرا دید ترجیح کرد که در زنی مردیان شیخ بودم **شعر** در میات رنگ عاشقان بوی مست  
کان بوی شام صادقان در یابید و گفت که چون مولانا عبدالعزیز دانشمند و شیخ زاده است شاید که او را بر شیخ تفصیلی باشد  
شب در خواب دیدم شیخ را قدس سره که دست من گرفت و در بازار برد در صف آنکه نظر کردم عبدالعزیز را دیدم در دکانی  
در باجاء ایستاده و پوست باره برسم آنکه آن در پیش پسته و آهن باره پس بزرگ بمقدار آهنی که بر در جامع اردبیل است  
در کوره نهاده و سرخ شده شیخ فرمود بوی که بیرون آید و بکلین از کوره بیرون می آوردی و بر سپندان می نهادی و شیخ قدس سره  
گفت از زیر دامن خود بیرون می آوردی و میکفتی که این را پاره پاره کنیم و کدینه بران آهن می زدی و آن آهن بدو باره می شدی  
و یک نیم قصه عبدالعزیز میگردید عبدالعزیز ازیم آن کلین از دست پنداشت و بگریختن شیخ میفرمودی بیا کجای که زیر عبدالعزیز  
می گفتی که من مرد تو پستم و بگریختن چون این خواب دیدم باید از حضرت شیخ قدس سره آمدم و شیخ در خلوت بود چون  
از بیرون در مرا دید فرمود آری تا بیکان آنکه انت نبرد اعتقاد بنده لای تقاس الملائکة بالحدادین **شعر**  
آنکه می کنیم و تینی سازیم باشد که سر خلاف نفیس اندازیم یا آینه صیقل تربیت دهیم از بد حال یار و عشقی بازیم  
**حکایت** پیرا سخی کلوار تینی گفت که پیر عمر بر نیتی گفت نوبی حضرت شیخ قدس سره بودیم پلیمان رئیس سران توان  
که از دیه های اردبیل است در آمد و کپتاج حضرت شیخ قدس سره رفت در گوش مبارکش سخی میگفت من در دل  
بگردانیدم که ما طالب و توبه کاریم سر کز شیخ با ما چنین حلم و رفق نمی فرماید که باین رئیس میکنند و ما را چنین مجال نمیدهد  
چون بوقت مراجعت بمردم تبرک میداد و روان میکرد و من را آخر زیارت کردم که مراجعت کنم فرمود پیر عمر تو پیر احمد کثیری را  
شناسی گفت بلی فرمود اگر مجموع این آنکه ان شهر می آیند و کدینه بر سر می زنند که روزی ازین بگردان اما باطلما علم  
و مدارای کویم تا در کار آیند و مدارا از برای آن میکنم تا چون حلاوت علم پستند ترک مرا ره ظلم کنند **شعر**  
دلها بجم و خلق توان کرد صید از آنک این دام و دانه است که دلها کد شکار **حکایت** پیرا احمد پرنیتی گفت که  
در دیه پرنیتی پیرا ابوبکر نامی بود که نوار ادت بودا بر عزم شیخ قدس سره کردم شخصی چهار دینار با نمانت بوی داد که بر  
سبیل هدیه بشیخ رساند پیرا ابوبکر دو دینار بر سپانید و دو دینار از برای خود باز گرفت بوقت مراجعت که اجازه میخواست  
که باز کرد شیخ قدس سره بر سبیل تربیت و ارشاد تا دیگر بر امثال این معنی اقدام ننمایند فرمود فرزند امانت خیار  
نباید کردن و امانت تمام باید بر سپانیدن ابوبکر بشنید حال باقی الواقع می بود توقف و تعاضل کرد و آن دو دینار بر  
بزرگرفته در میان نهاد باز شیخ فرمود فرزند آن دو دینار که از چهار دینار برداشته بیا پیرا ابوبکر دست در کیب کرد و آن  
دو دینار در میان نهاد پس در دل بگردانید و فکر کرد که شیخ چون دانست در حال شیخ فرمود فرزند چه اندیشه میکنی آن دو دینار  
از اندرون کیب تو آواز داد که مرا بخیار نمانت باز گرفته است **شعر** ذرات مکونات هر یک رازی

با نمانت حال خود میکوبید پیرا ابوبکر چون این حال بدید و این راز شنید در پای مبارک شیخ افتاد چون بدید  
در میان جمع در مسجد بر پای ایستاد و این حال برین منوال شرح و بسط داد و تقریر کرد **شعر**  
یا خبان علم که جامه پس عیانتش چه جاست چه شکلی نبرد همچو الف باید راست **حکایت** پیرا احمد گفت که  
از مولانا تاج الدین خلیف بر نیتی شنیدم که او گفت نوبت اول که شیخ قدس سره بگرم و آمد جماعت انالی و قضاة بجزرت  
شیخ قدس سره می رسیدند من بفراده خود مولانا نور الدین گفتم که حضرت شیخ برویم و تونیز توبه کن مولانا نور الدین  
گفت که چون ما طالب علمیم توبه از چه کنیم **شعر** ظلمت نخوتش شد از سودا ره زن این محج بیضیا  
لیکن گفت اگر شیخ که امانتی بخاید توبه کنیم گفتم چه کرامات میخواهی گفت تغییر لباس خود و جامه عایانه در بوشم و بجهت شیخ  
رویم اگر او بداند و بوقت بیرون آمدن ناری بچند دانه که صاحب دلت بر جامه خود را بگردانید و جامه عایانه در بوشی  
چون حضرت شیخ رسیدیم شیخ را چون نظر بمولانا نور الدین در آمد فرمود مولانا اینجا بیا و نزد یک خدش خواند و پیشش نشاند  
و فرمود مولانا چون آشنایی خود اینجا پیکان کمان جبرامی نمایی حالی در قدم شیخ افتاد و توبه کرد **شعر**  
هر راز که در لب پس اسرار بود از برده عین هست بروی مکشوف **حکایت** اخای امیر علی گفت که بایر عز الدین  
رحمه الله علیه صحبت داشتم و بسیار بجالت و رزیدم و حال آنکه از و شاید عبار تغیری در خاطر مبارک شیخ قدس سره  
بود و پیرا عز الدین رحمه الله در ترا باغ بایر علی گفت بود که در صحرای باغ خانه باز زد که دقت طالبان و صوفیان بدینجا  
آیند چون حضرت شیخ قدس سره رسیدیم و جهت صحبت پیرا عز الدین متوزع خاطر بودم و در دل اندیشیدم  
و می ترسیدم که شاید که شیخ بسبب صحبت او بامن عتابی فرماید چون در دل بگردانیدم که شیخ قدس سره فرمود  
امیر علی صحبت عز الدین نیکت مگر یکن لیکن خانه در باغ ساز بلک بفرمانده اسراج الدین جبریل پیرا **شعر**  
آخه در دل بودش ازیم و امید هر دو در یک قصه بر پشتش نهاد **حکایت** مولانا شمس الدین اقیونی بود  
کرد بوقتی که شیخ زاهد قدس سره بجایات پدید بود و شیخ صفی الدین قدس سره بر سجاده ارشاد تمکن شده بودم  
مولانا شمس الدین رحمه الله در عین صفای اعتقاد کدورتی می بود تا گفت شبی در خواب دیدم که در مقام درجات ساخته  
بودند و جا و پسند شیخ زاهد قدس سره روح و در میانه آن درجات ساخته و بالای آن بسجده یا چهار درجه مسند  
شیخ صفی الدین ساخته و هر یک بر پسند خود نشست مرا در دل توران انگار زیادت می شدی که شیخ زاهد بشب  
و شیخ صفی الدین بالای او نشسته با خود اندیشه کردم که اکنون محال اعتراض توی شد و وقت است که در حق شیخ  
صفی الدین تخلیطی کنم و قصد کردم که زیارت شیخ زاهد قدس سره در بایم و چیزی بگویم شیخ زاهد مرا بخواندی و گفتی آن  
چه میگوئی و بانگشت مسجد ابهام مبارک گوشش من بگریختن پیش شیخ صفی الدین کشیدی و فرمودی که آنک از آنجا  
جنین باشد او بفراوان خدا و اجازه ما آنجا نشسته است **شعر** بایگاه رقت آنک که آن مابود بعد رسد به طور و طوبی و عذرة الوضی



چون این خواب دیدم اقطار الطاف غبار انگار از ساحت خیر من قدس بنشاند و غایت زیارت شیخ صفی الدین کردم چون بایم  
شیخ بدیه کلخوران بود بجزرت شیخ رفتم و او در کلخوران نشسته بود و ایستاد بادرختی کرده برخواست و بزم کرد و مرا در کنار  
و امیر بامن فرمود تا شیخ زاهد کوشش تو میکرد و پیش ما نشست و تسلی تو نکند که در وقت اعتقاد بصفای مبدل کن و پیش  
نیای و اعتقاد نیازی چون آن دیدم و این شنیدم هوای اعتقاد صافی بردل گردیدم **شعر** تا گوشت کوشش صیت عظم تو گرفت  
در چشمه چشم آب منایت دارم در تنه دل براس پروردن جان خوش عالمی از آب و هوایت دارم  
**حکایت** مرغ قوال گوید شبی جوید شیخ قدس پس اسیره در حمام آمد و صلاح خادم در خدمت شیخ بود گفت شیخ  
آب حوض مقدست اگر ساعتی شیخ در اینجا بنشیند تا استراحتی بوجود مبارکش رسید شیخ ویرامع کرد و فرمود یعنی این  
زمان از من فتویٰ میطلبی تا هر کس که در حمام آید در حوض بنشیند اگر قلین باشد و اگر نباشد فتویٰ از علما بخاند و کتاب برند  
و از مشایخ بعل میخواند که از برای عوام از من بعل فتویٰ بستانی **شعر** کز پرگار و دمع بر کار بودی مرد را  
قول و فعلش کی شد هرگز دوا در دوا و چون پیرون آید جامه در پوشید و در سلج بنشست فرمود که آن بوستین را از بس  
بشت من بنده تا چند رکعت نماز بگذارم و حال آنکه وجود مبارکش عظیم ضعیف بود و خستگی داشت بوستین نهاده شد و او  
نماز مشغول شد و بسیار بگذارد من در دل اندیشه کردم که چون وجود ضعیف دارد و خسته جندین رحمت بر خود جاری کند  
درین تنه که از درون چون پلام باز داد و درون بامن کرد و فرمود چه فکر میکنی بنده کان دین در شب نماز گذاره اند علیکم بقیام اللیل  
فانه داب الصالحین غایز موافقت ایشان میکنم **شعر** وقت رازت دل از راز کجاست کینه  
هرگز نم نفیس با سایش خود نریدد شب جو خلوت که راز دل و محبوب دلت عاشقانه اشبی بی راز کجای زبید  
**حکایت** پیره مومن دلال گفت که حاجی عادل اردبیلی وقت در سفر بلب رودخانه سپید رود رسید و عوداری  
ابریشم با خود داشت و پیل عظیم مرق بود و مجال عبور نه و عافو شدند در پرده مستور دلال استعانت بایشان برد  
حق تعالی خلاص داد و چون بار پیل رسید دعوتی ساخت و شیخ را قدس سره بخانه برد در خانه دوی عجوزه رقیقه بود که  
کبرتش بضعف رسیده و بهر طاعتی انجامیده بود و در دلیله ایستاده بود و از شیخ قدس سره در اعتقاد خود شفاعتی  
الکس کرد چون شیخ قدس سره بنشست حاجی عادل شفاعت کرد که ویرا از او کند حاجی عادل شیخ آن عجوزه عذره  
ضبط خانه منت نتوانم آزاد کرد شیخ قدس سره اشارت فرمود تا نزدیک آمد و بوشیده بپای کفایت  
که بر کنار سپید رود در وقت بیل مدو ماده کارست و در خانه و قبول نیست حاجی عادل سر در قدم شیخ نهاد و آن عجوزه را  
باز و نذر دیگر آزاد کرد **شعر** زهر پیل برین نازند نفسی که بر قتر اک او جندی بنده درین ملک بوقت پستگین  
رنگ کردن کسی را چون بپند **حکایت** پیره دولشاه گفت در زمانی که هنوز شوایب تزلزل اعتقاد در فواد  
مختلج بود در دل اندیشه کردم و در نیت آوردم که چون پیره جبرئیل کفشش نواز برای شیخ دوخته است اگر شیخ آن کفش کهن

کدر بای مبارک دارد بمن دهد از ثن کرامات باشد با پیره جبرئیل و پیره زکریا کفشش برداشتم و بجزرت شیخ قدس  
رفتیم اتفاقا شیخ خال در خانه رفت بود باز با خود گفتم ای شیخ پیردن آی و کفشش بپوش تا که شیخ در دلیله آمد و بامن  
بجای مبارک کرشم فرمود که از آن معلوم کردم که در قوف بر خیز من دار دکفش بپوش و بپوشید و باز آنک خانه کرد شیخ  
صدر الدین ادام اسد برکت برداشت شیخ فرمود صدر الدین آن کفش از آن فرزند است بوی دهن داد و الی یوم  
التالیف هنوز در خانه او باقی است و مردم بدان استغنا میکنند **شعر** کرد سر کوی تو بعینه ندیم  
خاک قدمت باب کوثر ندیم کفشی کثرت ز پای بوستین باید از ابرار تاج قبصر ندیم **حکایت**  
ادام اسد برکت گفت نوبت شیخ قدس سره از کشتناسی می آمد و اهل خود با خود داشت مولانا شریف قاضی جلال الدین اردبیلی  
رحمه الله و توکل اصیلان و نصیر الدین حکیمان باستقبال تا با اقدام بیامدند چون مراجعت از آنجا در رکاب شیخ قدس سره  
بیرزند رسیدند شیخ قدس سره شب آنجا تزلزل فرمود و از آنجا برکشت مولانا جلال الدین و توکل و نصیر رحمهم الله با خود گشتند  
که از آن عمارت و آبادانی و دیه نیست و شیخ از آبادانی میکند و نزول نمی فرماید شب آنجا در صحرا خوابید و چون و مقام بنام  
و غذای آن و علیق اسپان بدست نیاید و مردم و چهار پای از دست بردند اندرین و سوپ و فکر بر انداختند شیخ شب صحرا  
نزول فرمود تاگاه جمعی غلبه از خیل نشیان در رسیدند و جادو و خیمه بیاوردند جدا یک جندی از برای مردم و اهل شیخ میبار کردند  
و از برای شیخ و مردمان خیمه بزدند و از برای هر یکی از برای مولانا جلال الدین و توکل و نصیر خیمه جدا زدند و باین اسباب از برای  
بریان کردند در حال جماعت مریدان از اطراف در رسیدند و بر پانها و انواع نعمتها از برج و عسل و غیره بیار کردند شیخ قدس  
چون مافی الصغیر ایشان دانست از برای هر یک آنجا آرزو خواسته بودند و بپشتاد و فرمود هر که بایران همراهی کند او را جانان  
فکری نباید کردن و چنین تشویش خوردن که حق تعالی من حیث لا یحقیق رساند **شعر**  
بر عجب حالی بود از تنگ حالی دم زدند همه رضوان و مقدر روضه دار النعیم و آن شب جندان نعمت حق تعالی بپشتاد  
که از مجموع مردم انبوه زیادت آمد و از آن کسان نیز آورده بودند جانک از برای جاشت دیگر روز تمامت مردم برداشتند  
و علیق چهار بایان نیز جندان بیار کردند که از مجموع جواز پایان زیادت آمد مولانا جلال الدین و توکل اصیلی و نصیر حکیم چون کرامات  
مافی الصغیر خود دیدند و شنیدند بقصور توکل خود معترف شدند و گفتند هر آینه این اثر کرامات و فضل الهی است والا اگر با  
ابوسعید درین وقت درین مقام می رسیدی بهر جادو و کجبه نمایی این بدن زود حاصل نمی توانستی کردن و این نیست  
الا ولایت شیخ و نظر الطاف خدای **شعر** نیت الا اثری از نظر لطف فدا این کرامات که اندر نظر خویش عیان می  
**حکایت** خواجه نظام الدین بزرگوار اردبیلی گفت نوبت جلال الدین محمود قضا که خورشید قاضی مبارکگاه  
بود و مولانا رکن الدین هروی و قاضی صفی الدین سراوی و سپید شمس الدین جبرئیل و سپید جلندی و قاضی شمس الدین سید کل  
روز خند در خانه من بودند و جانبک عادت مردم طناز باشد بدین مناسبت می گفتند که بخود شیخ قدس سره ساعتی بروم



و بعضی اشاع می نمودند جلال الدین محمود کت اکنون شیخ را در خواب دیدم باید رفتن بس تعظیم عزیمت زیارت کردند اما  
گفتند که ما هر یک چیزی در خواستیم و بخود شیخ رویم اگر هر یکی را آن چیزی که خواسته او باشد بجای آورد از جوار کرامات او باشد و الا  
ما از کجا شیخ از کجا باز جلال الدین محمود گفت من شک میخوام که بند شک من دیدم که مراد بود و ضایع شد مولانا کن الدین گفت  
من شایسته آن بوسی میخوام هم یکی دیگر از سپید جوی یا بسید جلندری نار در خواست و حال آنکه در آن موسم نار معذور بود قاضی  
صفی الدین سزاوی گفت من چیزی میخوام هم سهل کرده نان لطیف و عسل میخوام متوجه شیخ قدس سره شدند **شعر**  
بای دلی هر یکی درین راه سو پس در سلیقه قید هوا پسته چون بجزر شیخ قدس سره رسیدند شیخ در خانه که مشهور  
بود بخانه بلبروسف نشسته بود چون نشستند شیخ قدس سره اشارت فرمود بهر خلیل و اخی علی دوزی تا سفره آوردند  
نان لطیف و عسل و خوب جماعت چون آن بدیدند بهر یک دیگر نگریدند و چون سفره برداشتند شیخ قدس سره شانه دانی آوردند  
فرمود در اینجا شانه است که لایق من نیست و شانه را برکشید شانه ابنوس بود و با شانه بند شک از شانه دان برآمد جلال الدین  
محمود و مولانا کن الدین هر دو اشارت فرمود که اینها اشارات هر یک آنچه میخوامید بردارید هر یکی آنچه خواسته بود برداشت  
و چون ساعتی نشستند هیچ سخن باز نفرمود و تعجب نمودند که تمامت کرامات دیدیم و یکی نه چون برخاستند که برون آیند  
بوقت ترویج بخادمی اشارت فرمود که یک نار بود آنرا بیاور باید و یک نار سخت بزرگ بیاورد و بآن کپس داد که نیت کرده  
اصحاب چون این احوال مشاهده کردند حال بریشان بگردید و هر یک معتقد گردیدند **شعر** بر لوح دلی که نقش اسرار خدا  
اشکال خیالی ضمایر پیدا است **حکایت** مولانا محی الدین گفت در ولایت خلخال در دید هر سپس کرد امیر نامی که ضعیف بود  
و بقدر پاری داشت و از مویشی هزار کوفته داشت بار دپیل آمد که کوفته اند از پستانگاه بموقان میفرستاد حضرت  
شیخ قدس سره رسید لیکن استقام قوی در قواعد اعتقاد داشت مگر شیخ قدس سره بوی بسیار التفات فرمود چون  
برفت با خود گفت راست گفته اند که هر کس که چیزی از برای شیخ می آرد شیخ بوی التفات میکند و اگر چیزی نمی آرد التفات  
نمیکند و برفت آن شب بیدار کلخوران بود همان شب صد و پنجاه سر کوفته آورد اگر که هلاک کرد امیر چون اثری که اعتقادی  
باجل جان زیانی دید که در شب واقع شد با مداد آن باقی کوفته را بموقان فرستاد و او حضرت شیخ آمد شیخ فرمود که امیر  
خدمت کت دی روز که اگر کسی چیزی از برای شیخ می آرد بوی التفات می کند و اگر نه ما را نظر بر اعتقاد آن شخص است که اعتقاد  
او را بران باعث شود و بران می دارد که آن چیزی می آرد و الا محقری راجع محل و چون خدمت آن اندیشید لاجرم جان دید **شعر**  
هم ملک روی دنیا بود غبار راسی نظری ز منت مایه و کون در نیاید بر کوه قاف قدیم در همان بوقت حقت  
چو خیال نقطه قاف بوزن بر نیاید **حکایت** پره سخی باغبان کوید پره ابرهیم خلخال که از دیو کرج بود کت در خلخال  
طالب علی بود و علوم طایفه مستعد مدتی مدید برآمد که با وی مبالغه میکردم در اشارت اعتقاد طایفه شیخ قدس سره و او  
پای ابایست حکم کرده بود و در تهر دست رد بر روی قبول باز نهاده تا عاقبت است توفیق بکریان انانیتش سپید و طلبش بجزر

شیخ قدس سره کشید و توجه باز دپیل کرد که خدمت شیخ قدس سره سپید و توبه کند و چون روان شد و بکوبه سپید  
جذب انانیتش قوت گرفت با خود گفت اگر اجل مهلت ندهد تا آنجا کشد و در کتربی توبه غنی عظیم باشد این آیه بخواند  
و لَئِنْ التَّائِبِينَ يَمْلِكُونَ الْغِيَاثِ حَتَّى إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ قَالَ إِنِّي تُبْتُ الْآنَ آیت پس بران کوبه  
بنست و یک تا سوسن محرابی آنجا پسته بود آن سوسن را بکرفت و کت این را بنیت دست شیخ میگیرم و توبه  
میکنم و پره ابرهیم را بران کوا کرفت و توبه کرد و چون از آنجا باز دپیل آمد و بخود مبارک شیخ رفت و میخواست که توبه کند  
شیخ فرمود مولانا توبه کت کرده گفت توبه کرده ام فرمود در کوبه سو پس را بوجوش دست بکوتی و توبه کردی سر در قدم شیخ  
نهاده و تلقین بکرفت **شعر** این عمر نفسی که مدارش قصیت ز نهار ز وقت فرصت شست در **حکایت**  
پره مقصود ایایسان که از جله علمای متعین بود گفت برادرم عثمان توبه کار شده و عجب بزرگ کردن مادر از حجت بی جوابی میدشت  
روزی ویرا گفتم که شیخ تو فاخته درت ندانند خواندن تو آنجا چند ما از حجت بی جوابی میدشت داری برادرم گفت اکنون چیزی  
تا این زمان حضرت شیخ رویم اگر این ماجرای من و تو اطلاع داشته باشد فها و الا از توبه کنم در ساعت از سر این فکر روانه  
شدیم و حضرت شیخ رفیق نماز شام بود و موذن قامت نماز کرد شیخ قدس سره مولانا عبداللطیف کت امامت من خوام  
کردن و در پیش استاد و مرا در جنب خود بایستایند نماز کرد و چون از نماز فارغ شد روی باین کرد و فرمود بهر این پس فاخته  
درست میخوام یا نه طاقتم طاق شد و تقام و فاق کشت و در زمان من نیز توبه کردم و توجه با خلاص **شعر**  
در از چون دل راست شد کرد زبانش تر جان چون در پس کوبید سر دل باشد زبانش تر جان **حکایت**  
نظام الدین زرگر گفت که حاجی عادل زباز دپیل کت نوبتی از اصفا می آمدم در دل با خود تذکر دم که چند عدد رنگین نیگو  
و میرزی حضرت شیخ آوردم چون بزرگ مصلاهی شمر را دپیل سپیدم پرون در دوازده تغیری غاطرم آمد که ندیم اتفاقا  
حرامیان بر در دوازده بودند و برادر عیسی را بقتل آورده بودند در مقابل من نیز بایستادند باز در دل بگردانیدم که بذر دنا کنم و چون  
در شمر آمدم و بزرگانه مرم حرم عالم ربانی خواجبه کمال رحمة علیه سپیدم باز گفتم با خود که ندیم چون بدست بوسش شیخ قدس  
شیخ گاهی احوال واقعی ضمیر مرا تمامت از نیت و فسخ کردن و باز فرم کردن و باز فسخ کردن باین تقریر فرمود از حالی عالی بگذرد  
و آنرا با در پانیدم و دایم از شیخ خائف می بودم **شعر** مست چون جاسوس پس عیش از خای ضمیر  
نقش جوان رازی رسم ز کشف حال خویش **حکایت** مولانا محمد خلخالی روایت کرد از بد خود مولانا سراج الدین رحمة  
که او کت غلبت بودم و شبی واقعه کت بودم و از حضرت شیخ قدس سره غلبت خود میرفتم شخصی یک دانه قصب بمن داد و فرمودم  
چون ساعتی بکار مشغول شدم در واقعه دیدم که اسپایی را بنا و پلیدی فرمود میرفت محول شدم با خود گفتم این با شیخ چون گویم باز  
در آن شب احوال چند دیگر دیدم بیدگی شیخ آمدم اینبار با بگفتم خواستم که بروم شیخ در حال کت مولانا آن دیگر نیز که زیر بغل  
نهان کرده بکوبد و بزرگ دیدم و گفتم خداوند چنین و چنین دیدم فرمود لابد قصب هر یکی خوردن این بار آورد یعنی واقعه اشغلت



**شعر** اندرین صفت ز دای صفت آید را زک اندک تیر کی جعبه زکار آورده باک بازان باک شاید چراغی از  
لقه آلوده زین الودکی بار آورده **حکایت** همچنان مولانا محمد گفت بدرم مولانا سراج گفت رحمه الله که وقتی که تبدیل ذکر شد بود  
و شیخ اجازه داده که دیگر ذکر کند دید پرینق بودیم و بر سر محمد شاه مفضل در کواره بود شب میکرد من کواره اورای چنانیم  
یک دو بار لا اله الا الله بگفتم تا ویرا در خواب گفتم بعد از مدتی چون بجزرت شیخ قدس سره رسیدم و واقف بگفتم فرمود ای مولانا جا  
دیگر ذکر کردی گفتم خداوند اتو پستوری داده دیگر ذکر نگفتم فرمود مولانا آن شب که کواره بر سر می چنانیدی در پرینق شب ذکر گفتی  
در بایش انعام و اضاف داد **شعر** علم جاسوس پس قلوبم سی دان که شب کرد سر کوجب و نگر که دلمار کرده  
**حکایت** اختری خلخالی گفت سواد دیده بودم یکی را پیش سره یوسف ایوانی گفته بودم چون بجزرت شیخ قدس سره  
رسیدم بن دو واقعه را عرض داشتم و شیخ قدس سره خوش خویش جواب فرمود آن تیر بگفتم شیخ قدس سره رنگ مبارک  
متغیر کرد و جواب نداده و گفت این را بجا برت رفته است کفم خداوند جکوز و نمود که با کسی دیگر گفت گفتم بلی یا سره یوسف  
گفت ام **شعر** این لغت مستور سر پرده غیب که ز پرده علم او برود می آید اسرار روز کشف و ستر می آید  
داند که بر رخسار گاه چون می آید **حکایت** مولانا محمد گفت که مولانا سراج بدرم گفت که شیخ قدس سره بر بام زاویه بزرگ  
نشسته بود و در مراجع مبارکش ضعیفی بود و من در خدمتش با پیستاده بودم و عسای شیخ بردست گرفته جوانی بیامد  
و پیش شیخ با پیستاده ساعتی تا که شیخ فرمود مولانا در زمان جید رحمه الله علیه مگر شخصی را در خاطر بگذاشت که جید را کردن  
سطرت جید رحمه الله علیه گفت از تنگ نظری است و اگر نه کردن من در دو کون کنج **شعر**  
چون سر از حجب جلالت برکت آن سروران کردن ایشان کنجد در کریان دو کون آن جوان چون این بشنید نعره بزد  
دی خود شد شیخ قدس سره برخواست و عسای از من بستند و از بام فرود آمد من پیش آن جوان توقف کردم تا با خود  
آمد سوالش کردم که چه حالت بود گفت مرا در خاطر بگذاشت که کردن شیخ سطرت شیخ علی الفور فکر ضمیر من بدین  
ضورت باز گفت **شعر** کردن افرازان بام لامکانی نوبه تو بتوازی پرده اسرار دل و این است اند  
**حکایت** مولانا محمد گفت از روایت بعد خود که نوبتی بجزرت شیخ رفیق قدس سره بسیار جاعتی بسیار رفتی  
آورده بودند که پیر زنی در درم زربشی داده بود که شیخ و غلبه رفت بدید حالت بوی افتاد و در  
خود فکر کرد که این دو درم بدست شیخ چون دهم و درم چه چیز باشد در حال شیخ قدس سره دست زیر بالش کرد  
و بعد کلاه را سپاس پرور آورد فرمود مولانا این دو کلاه را از ارمی داشته پیر زنی بجهت مافوق پستاد که مال باز داده  
شود از برای آن فرستاده که ازان زمان باشد که خدیو یوسف بودند علیه السلام بکلافه جند سپاه تا در عصره قیامت از آنها  
باشد آن شخص چون این سخن از ضمیر خود شنید در پای مبارک شیخ افتاد و آن دو درم در بر شیخ نهاد **شعر**  
مایه اخلاص باید اندرین بازار ما در مال و دین و دنیا **حکایت** روایت کردند از پیر عثمان

که مردی که او گفت یک دو سال یک دو سر کاوداشتم که واسطه معیشت من بود تلف شدند و مرد چون بجزرت شیخ قدس  
میرقم در خاطر آوردم که اگر شیخ را ولایتی است باز گوید که چهار بایان من مرده اند و حال که بجزرت شیخ رسیدم فرمود  
پیر عثمان شکر کنی که گاه مرده و صاحبش نزد **شعر** که گاه و تو در صحرا پرداخت کار تو این گاه و زمین وقت که زیاده  
**حکایت** مولانا تاج الدین محمد شاه مرا غی گفت در وقتی که خانه و زاویه تبرک شیخ نوی بافتند در اردیل درین شب  
تجیل مشغول بودم روزی روزی وقت غروب برده دانه اسپتاده ام یکی از طالبان گفت چرا بیدار مشغول می شوی و در  
نمی شنوی ما ز شام بر آمد بجانب لایه رفتم چون شیخ قدس سره باز بگذرد اول سخن که از کلمات طبعه فرمود که بعضی طالبان  
گویند که چرا تربیت نمی شنوی طالب که هر روز درسی میخواند و امروز چیزی میداند که دیروز ندانست نه تربیت است چون  
این سخن از کشف خنایای نمیر ناورد و لم متاثر شد روز دوم حان وقت مان بود پس عثمان کش دل شد و باز آنجا حاضر شدم  
**شعر** فخر کنی الشاط و نام قلبی و آن القلب تبع النفوس شیخ قدس سره چون ما ز شام بگذارد بفرمود بدین  
عبارت که طالب علم هر روز تخته می نویسد و می خواند اگر تخته از علم باطل بخواند زیان دارد بدین استم که این سخن بامن  
میفرمود و گفتم زبان خود را توبه کردم **شعر** ساطب علما فاضل غیر غنیته و اصرف عمری فی طلب المآثر  
**حکایت** مولانا تاج الدین محمد شاه زیدت برگه گفت شبی ما ز خلق در خدمت شیخ قدس سره بگذردم و شیخ  
تسبیحات مسنونه بعد از این فرض نکوت بعد از سنت و ترکنت در خاطر من بگذاشت و در خاطر بگذاشتیم که تسبیحات بعد از  
فرض میگویند شیخ بعد از وتر جو امیکوید و شیخ بیات خانه تشریف فرمود و من نیز بجانب خانه رفتم ناگاه یکی آمد که شیخ  
ترایخو اند چون بشرف حضور رسیدم فرمود میدانی که تسبیحات بعد از وتر جو امیکوید گفتیم تا شیخ بفرمود فرمود  
از برای آنکه فرشتگان منتظری باشند که فرض دست بجزرت می برند ایشانرا براه میکند بعد از این تسبیح مشغول  
می شوند **شعر** نقش بنیان تخیل در حجاب دل بفرقه نشینا بپشتن کوازلوح خاطر خوانده بود **حکایت**  
مولانا تاج الدین محمد شاه گفت نوبتی در زاویه خواجه افضل رحمه الله از دعام عظیم بود و اید اسرار و احکام حاضر بودند و  
چیزی بگفتند شیخ قدس سره بسماع رفت چون بسماع نشست فرمود که قوالا را چیزی بدینید و مرا دوستی دنیا و دنیا چند  
با ناست داده بود که در اردیل کسی دم در خاطر میکنم که ازین روز چون دسم که امانت است علی الفور شیخ قدس سره فرمود  
که در بملوی من نشسته اند یکپ برزد و میگویند که چون دم برگیرد و بد بعد از آن عوضش با جای نه چون این سخن مافی الضمیر  
من بود در می چند برادم باز فرمود همچنین کن **شعر** چون صبا ی جود او ابر سخاوت آورده  
زا آسمان کرد و زمین غان صفت گوهر مار **حکایت** مولانا یحیی الدین گفت در ولایت خلخال در دیو که یو مولانا  
عمر خطیبی بود نوبتی با جاعت بجزرت شیخ قدس سره آمدند شب آن مولانا عمر عیسی حاجی خیم الدین امر اردیلی معروف  
بزرده رفت و در آن مسجد بعضی از طالبان علم جیبت نفس بودند بخت صوفیان مشغول شدند و مولانا عمر نیز با ایشان



هم رنگ شد چون شب بخت مولانا عسقلان کبود پوشیده بود که از کسی بخاریه خواسته بود آتش در آن سقلاط افتاد و بخت  
بامداد چون حضرت شیخ قدس سره آمدند حالی شیخ فرمود مولانا العیبه اشمن از آنجا چون غیبت سخت تر از زناست خشت  
برادران نباید کردن مولانا عسقلان بخت تو به کرد و بهای آن سقلاط بجا حشر شد **شعر** چون زبان اندر زبان آورد آتش بشر  
یک شتر زان رخت پرونی و درونی سوزش مردی باید بودت اندر تقدیم گاه **شعر** در نه قدر آتشین نادیده بودش  
**حکایت** خواجه آغا گوید که عورتی بود بانو نام طالبه کار کرده باغبانی کردی روزی آتش شوقش زبان کشید و در خاطرش افتاد  
که شیخ مرا یاد نمی نماید زبان بکشا و این فملوی افشا کرد **شعر** و تره کین سر بودای تکیجی دیده کین جش خرواین سره رنجی  
دیده سر باستانه آج تدارم خود نواجی کو در بختی جو کجی بعد از آن سرکش باید و باره سبزی و تره حجه حواج زاده بیازد  
شیخ قدس سره بوی فرمود با درت کبوی که می خواهی باز یاد آیم تره و سبزی به وزن می فروشی منت چون یاد آرم و حال  
واقعی او بود که فرمود از خمیر او **شعر** ماکسی را بجان شیوه نظر بیاوریم که بهر حال رقیب عمل خویش است  
**حکایت** مولانا محی الدین گفت روزی جماعت الارقیان بجهت شیخ قدس سره می آمدند از آن میان پرنور شر و ان در راه  
با جماعت الارقیان گفت که اسال بسیار رحمت کشیده ام از برای نان خردین و محمود الارقی گفت از دیه الارقی بر جیم و بر خشتان  
رویم که دیس است در صبح کوه سبلان چون بیندکی شیخ اسپیدند روی مبارک با پره نور شر و ان کرد و فرمود نور شر و ان سی سال  
حق تعالی نان داد شکر کردم یک سال کمتر داد شکایت کنیم انگاه روی با محمود الارقی و گفت **شعر** که شروه مهر زوان بجز خود بی  
این مرد که ایشان در راه اندیشیده بودند با ایشان گفت **شعر** حرف اسرار که در مکتب دل میخوانند  
لوح خوانان علوم دل مای داند **حکایت** خواجه امین الدین گفت در ایام صبی بسیار در خواب می دیدم که در کورم می نهند  
و ازین معنی می پرسیدم تا روزی بجهت شیخ قدس سره رسیدم اشارت فرمود که امین الدین بیالایا از رعایت آداب نمی  
رفتم مبالغه فرمود بالا رفتم و در دل اندیشه خواب داشتم ناگاه فرمود با با وقتی که من نیز کودک بودم من تیری دیدم که در کور می  
ازین کور در آن کور می نهند چون این اندیشه خمیر خود بشنیدم این کردیدم **شعر** واه هر سخن دل بر دل ماکث اند  
و ز سر سپهر نهانش خبر ندادند **حکایت** پیر مومن بیک گفت نوبی شیخ قدس سره فرمود که جلالت جابر و کار که  
از برای حصاد غلبه یار رفتم و کار که بیاوردم در سوای کرم بود و من باده حارث در من اثر کرد تشنه شدم و با خود گفتم که چه بودی که  
شیخ چیزی خشک بن دادی چون بجهت شیخ قدس سره رسیدم پرسیدم کار که آوردی گفتم بلی مرا پیشش خواند و سه انبره  
بن داد و گفت بستان تا تکینت زایل شود که چیزی خشک می خواستی **شعر** مردم تازه بکرز آب لطافت دارد  
زان سبب در دل و جان آتش عشق داریم **حکایت** مولانا شمس الدین اقیون گفت که از طالب سرادی مقبول کرد  
شنیدم که از خواجه زکی فرجان سرادی رویت کرد که اوکت باجمی خواجکان سراد از قراباغ می آمدیم چون بحوالی اردبیل رسیدیم  
گفتم با آن جمیع که چیف باشد که ما باین موضع بایم و زیارت حضور مبارک شیخ دنیایم چون باتفاق متوجه زیارت شیم خواجه

سرادی گفت باین که ما را زیارت شیخ آوردی اگر شیخ صاحب دل باشد از برای ما عمل بیاورد و او را پیش من نهد تا من  
بدانم که او صاحب دل است چون بر نفق و زیارت دریافتیم شیخ قدس سره ما را در خلوت برد و صادقان سوره میاوردند و نهادند  
شیخ بخادم نظر کرد و فرمود اصحاب از راه پسیده اند و سر ما خورده عمل بیاور چون عمل بیاورد فرمود پیش آن خواجه بنده که او عمل  
دوست میدارد **شعر** چون بدیشان حشمت دل نکرده هر یکی آرزوی خویش برد **حکایت** مولانا شمس الدین  
گفت از مولانا جبریل اردقانی شنیدم که در زبان شیخ قدس سره میخواستیم که زاویه ناکم و در تقنین موضع آن متر و بودم  
شبی در واقع دیدم که شیخ قدس سره آمد در مقامی سماع میکرد و ذوق میراند چون از آن حال باز آمدیم آن مقام را نشان کردیم و آغا  
زاویه ناکم و بعد از هجده سال که برین معنی بگذشت شیخ قدس سره بتریزی رفت باید در آنجا نزول فرمود چون شب یکا بکشد  
مردم بر فشد و مقام خالی شد شیخ را قدس سره وقتی شد برخواست و با ننگ دیده بود در آن موضع در سماع رفت و درونی خوش  
براند چون آن بدیدم نوره بزدیم و بگریستم و بعد از آن شیخ فرمود مولانا جابرا میکی که آنچه پیش ازین هجده سال دیده بودی این  
زمان حاصل شد فریاد جو ایکنی **شعر** نقشی دینی که در قهای تصور بستی خار جابر ورق و دست تقدیر چینی  
سلب مرید باجای نادران صغری وقت کبری یکی منته تحقیق **حکایت** پیر زاهد نریزی گوید که در دیه مرید طالبی بود  
سلیم القلب که بر کارهای دنیوی زیادت و قوف و تصرف نداشت فوجی مشت درم زرد داشت نبدان که بی حوصله کند از آنجا  
برخواست و آن مشت درم زرد برداشت و ببار دپیل رفت که با حضرت شیخ قدس سره بگوید تا آن در چهار اجه کند و بی حرف کند چون  
روزی چند در زاویه بودنی توانست این سخن در حضرت شیخ گفتن روزی شیخ در کلمات کرم بود ناگاه روی بجا بست که در اشارت  
بآن طالب کرد و فرمود ما را طالبان باشند که ایشانرا در او دنیا نیست درم زرد باشد و بآن تقدیر که مدایعی توانند کردن چون شیخ  
خلوت رفت آن طالب اخواند و گفت بیا آن مشت درم تو بیرون آورد شیخ فرمود پیر تو باین غیت آمدی که شیخ بگوید که این را  
بی حرف گفتم این را بشیر نماییده و از برای بچه خود میر و براتی بوی داد بدیدم جیب غدا که این ده جیب غلظان عیال خود صرف کن  
**شعر** حاکمان بدو درم اندرین بازار راز در امور مال است و در رسوم حال **شعر** بشت کرم از نیست و ز زوی هستی دل خشک  
جسم خسته دل بکشته نیت و عت در **حکایت** هم روایت از پیر زاهد نریزی که دانشمندی دعوی در پیش میگرد و روزی  
در مسجد هر زکات میکت در اثنای کلمات گفت روزی بر خواستم و بخدمت شیخ قدس سره رفتم و در دل خود گفتم اگر شیخ اولایی باشد  
مرا پیش خواند و احوال من باز پرسد چون بناوید حاضر شدم مدت بازده روز بگذشت و شیخ با احوال من هیچ خبر نداشت بعد از آن  
بکلی منکر شدم و با خود گفتم من بهتر از شیخ که مبالغی طالب علم دارم و علم نیک میکنم و تقوی و ورع دارم چون این بکثرت وقت  
نماز در آمد در زاویه رفتم و نماز بگذاردم چون از نماز فارغ شدم شیخ قدس سره باز نشست و بکلمات مشغول شد و میان کلمات  
گفت تا چند کوی که من بهترم و علم و تقوی و ورع دارم بگذار تا فردا آنجا برویم انگاه پنی که بهتر است بر خواستم و در بای شیخ افتادم  
شیخ فرمود مولانا هیچ شک نیست که علم نیکوست اما بنده اهل علم بدست **شعر**



روز بار در عمل با کاروباری دیگر است. و برای نقد آن بازار کارای دیگر است. **حکایت** مولانا شمس الدین گفت که مولانا حاجی غم زاده ام گفت روزی در صحبت مولانا غم الدین سلیمان و پسرش را و با جمعی از طالبان میرفتم خدمت شیخ قدس سره چون پیر فرخ آورده ام دینوی بود از راه بگردید و در پی آن محرم برفت در حال خردیش از اسب بنیاد با خلیفت و کم شد چون باز آمد خدمت شیخ رفتم شیخ در زاده بکلمات مشغول بود حالی روی مولانا غم الدین کرد و فرمود مولانا طالبی که خدمت شیخ را در در میان هم دینوی مشغول شود خردیش با نعمت تلف شود و زحمت عارض گردد در راه خدای تعالی بی شایسته خطام دینوی باید رفتن **حکایت** ملک دنیا نخل کفش زه روان عشق است. ای باغی که در راه جابکان افکند. **حکایت** مولانا شمس الدین روایت میکند از مولانا حاجی حافظ اقیونی که نوبتی در مشهدی از شیراز با هم تجارت تبریز آمد و روزی خدمت مولانا پیر شیرازی رحمة الله علیه با او میبخت که ارات پیش آورد و تبریز بدست شیخ بکن شیخ نوع مطیع نمی شد تا روزی مولانا ناصر الدین کلات خند از شیخ با وی بکشت وی در جواب گفت من باینها معتقد نشوم تا خود شیخ از نیام و امتحان بکنم روزی چند برخواست و بعد شیخ رفت چون مراجعت کرد تبریز معتقد شده بود و تبریز کرده و تعلیق شده و در کار آمده. **شعر** در خفا تا صدق کام زده. چنگ در جل احصای زده. از وی سوال کرد که سبب تبریز بود شیخ را چون دریافتی گفت چون بار دپیل میرفتم سوال چند در غیره کردم که از شیخ قدس سره سوال کنم چون در زاده رفتم نماز ظهر بود شیخ بیاید و چون نماز بگذارد بنشیند و بکلمات طلیات و حال آنکه در میان شیخ سید جمال الدین نشست بود در جانب دیگر در کشتی بود و میم بود و شیخ بکلمات کرم مشغول بود و روی مبارک با سید جمال الدین کرده و جمعی از طالبان که حاضر بودند هر بار نعره می زدند و من چون شغلی تمام با استماع داشتم و از استماع بازی ماندم منکر آن طالبان شدم و خواستم که از شیخ سوال کنم که این نعره چیست و چه معنی دارد هنوز این اندیشه تمام کرده بودم که شیخ در کرمی آن کلمات روی مبارک بامن کرد و دست برداشتن زد و بخواند **شعر** چون عشق پیش ازین بود لا بد کنم فریاد از در. چون این حال هر روز بامن نمودن گران شیخ شدم و اختیارم مانند بس شیخ برخواست و در خلوت رفت و مرا اطلب کرد و هر سوالی که در جایای نمایر و خضایای خواطر داشتم شیخ تمامت در خلوت بامن بگفت و قلی من مکرری آنک من سوال کنم **شعر** در زوایای خواطر پرده بوشان داشتم. ناکشوده برقع از رخسار هر زیبا کار. دست اشرفش نقاب از روی ایشان بکشاده. هر یکی از آن جلوه چینی نمود از هر کنار **حکایت** مولانا شمس الدین روایت میکند از پیر سترقی و از رفیق محمد شبرقی که او گفت نوبتی خدمت شیخ قدس سره خلوت بودم روزی رفتم تا خدمت شیخ بروم و واقعه بگویم علیه قوی از طالبان در خلوت استاده بودند من در خود اندیشیدم که درم که اینها پیشتر از من آمده اند تا ایشان را واقعه گفتن ویر شود مرا حجت کنم باز کردیم و در خلوت خود رفتم و مراقب شدم دیدم که در یکی در خلوت من نشود و آفتاب در خلوت حجت و مثال ذرات مثال حیوانات و موجود دیدم که در آن شعاع آفتاب حرکت می کردند و موج می زدند ناگاه شیخ را دیدم قدس سره که از در خلوت در آمد و دست کرد و از میان آن چندین هزار حیوانات یک موجود بگرفت و بردست من نهاد و آن موجود از یک

لنگ بود پس فرمود فقیه محمد کسی تواند تمیز کردن و دانند که میان چندین هزار حیوانات یکی ملک است ندانند که طالب بر در خلوت است تا او را در خوانند و واقعه بشنود و نشانی او بکند **شعر** چون سلیمان وارد دل آن دادی غل وجود. زیر سیر باد پای صحر کام. و از و حال و قصه سرور جدا اندک. کوز حب الحال سرخوش پیغام آورد **حکایت** مولانا شمس الدین روایت کرد از پیر عوف خرقانی که او گفت خلوت نشسته بودم بایاری سخن بهشت فرو آوردم و بجای میرفت از حور و قصور و انهار و غار بهشت چون بعد از زمانی خدمت شیخ قدس سره رفتم هنوز نشسته بودم شیخ قدس سره فرمود فرزند کسی که در خلوت باشد باید که خدای تعالی مشغول باشد دست از حور و قصور و انهار و اشجار بهشت بدارد و در پای شیخ افتادم و توبه کردم **شعر** هست عاشق نود حور و قصور. هر که از نظر آرد نبود غیر قصور **حکایت** روایت است از حاجی فخر الدین بر جندی که روزی در خدمت شیخ بودم قدس سره و کرد و دهنای خند از برای هم رفتند و در بازگشیده و خادمان شکایت میکردند که در مطبخ هم نیست شیخ قدس سره روی بامن کرد که حاجی فخر الدین برو و احوال کرد و دهنای باز دان و زود تر جبرسان کنم من تمام آمان راه ندیده ام شیخ فرمود توبه و خدام من تو پیش تو فرستد روانه شدم و چون از شهر بیرون آمدم راه نمی دانستم چون اندکی راه بر رفتم دو کس را دیدم که بمن رسیدند پرسیدم که گنجی را دیدید گفتند آنجا که شیخ رفته است و همراه من شدند و جند آنک از ایشان پرسیدم که جک اندیشان نمی دانند در خود بد استم که شیخ اینها را از غیبت فرستاده است بر رفتم نزدیک آن دیدم کرد و دهنای آمدند و هیچ می آوردند ایشان را باراه که دم با خود گفتم که چون تا اینجا آمدم تن رفتم حیف باشد با خود اندیش کردم که بیت عدو شد بستانم و بدیه و زرقان برم و هر شنبه یک قفیه بکنم بیدم و آن گندم را بشهر تبریز برم و وقتی گندم ای یک گنگلی بازم و با طالب علان بخورم این اندیشه بگرم و رفتم و شنیدم بخریدم و با خود دیدم و چون خدمت شیخ قدس سره رسیدم تبسمی فرمود و گفت حاجی فخر الدین یک کار که ترا فرستادم رفتی رفته خریدی و بوزن باری و بکنم بیدم و دای و تبریز بروی و بکنم آب و بکشتک بختی و طالبان ادای مرا دین باید که بیک کار بروی و چندین کار بر آورد **شعر** بکا رخا نه که یکی کند کاری. هزار کارش از آن کار تا تمام شود **حکایت** هم روایت است از حاجی فخر الدین بوجندی که در تبریز به دنیا رفته بخریدم و بطرف کرم و دردم تا بفرود گفتم در میان راه که میرفتم با خود گفتم که راس المال چند نیست درج چندینی از برج کزی چند گمان از برای شیخ قدس سره و یک مقفه از برای محله اسلام رفته الله علیه بایرم چون این نیت کردم و گمان بفرود ختم مقفه با چند گمان بخرتم و خدمت شیخ قدس سره میرفتم در دیه خواجیه نزل افتاد مردم دیه خوشه جدا کرد بیاوردند بخت خوب بود آن انکورد تا در سپیدی نهادم همه شیخ و دو خورده دیگر حبست شیخ بستم و از انجا روان شدم بار دپیل رسیدم هنوز در شهر رفته پیر بای مراغی را دیدم رحمة الله که بر لب جوی آب وضو ساخته بود و نماز میکرد و چون مرا دید اشارت کرد پیش من رفتم و از آن دو خورده یکی می دادم چون خدمت شیخ رفتم و شرف زیارت دای رفتم تبسمی کرد و گفت حاجی فخر الدین در ایشان تا مگر راس المال درج نکند از برای شیخ خود چیزی نیت نکند و چون نیت بکنند در میان راه از در و زنه



یکی بر آن دیند اما قاضی نیست که هر چه ازان ماست عه ازان میدان و فرزندان است **شعر**  
چون بادل تو بهر دریای بحر عظیم از مقصد و صوبه نشین گاهیم **حکایت** هم از حاجی فی الدین بوجندی روا  
که در آنکس طالب علمی یا غنی بنام شوی رفیق و مدرس تو و عیال با خود برده بودم چون سفره نهادیم و دست بطعام خوردن کردیم  
سخن شیخ قدس سره فرود آوردند و مولانا اسعد انکار عظیم داشتی سخن انکار آغاز کرد من گفتم انکار کن که شیخ را اشرف  
بر امثال این احوال می باشد و میداند که چه میگویم گفت از بیخاست که شام صوفیان باین اعتقاد که کافری شویید بعد از آن  
مدید چون خدمت شیخ قدس سره آمدم فرمود حاجی صاحب با آنکسان میداد که تو در عثمان دمی و طوطی که شتابان  
که در حق صوفیان دارد کافری شویید در بابی مبارک شیخ افتاد و گفتم او این سخن باین در تبریز گفت شمار چون معلوم شد فرمود  
که دارم غنی هست که آنرا با سوپس القلوب خوانند آن مرغ از بهر این خبر با آرد **شعر** مرغیت مرا در آستان قدسی  
گور است خبر ز حال عیش و کسب اسرار جهان همان بگویش موثقم گوید اگر من ز سر حالی برسی **حکایت**  
روایت از حاجی اسماعیل سرای که در زمان شیخ قدس سره از سوئی آمد یک شمامه نبات و قوئی شکر از برای شیخ قدس سره  
آورد و خواجہ سرای بابا حاجی نام بامن بود و چون خدمت شیخ قدس سره رفتم در وقتی که در خلوت میرفت بوی دادم  
و چون شرف زیارت دریافتم خادم آن تبرک از دست بابا حاجی بپشت درختان تعریف کرد که او آورده است من چاکم نم توانم  
گفتن که من آورده ام و اندک طاعتی عارض شد چون مردم بدر رفتند شیخ قدس سره مرا پیش خواند و گفت جاملوی اگر مردم نمی دانند  
که نبات که آورده خدا میداند **شعر** که خلق را خلاص و ریاضت میداند سہلت که انگش که بدانت بدانت  
**حکایت** محمد شاه سمرقند اردیبهشت جماعتی از دید ما دید خدمت شیخ میرفتند در راه آرزوی مویز کردند و گفتند که شیخ  
قدس سره در پیش ماموز نهد و آن یکی روزه دار است در میان ما بداند که بر روزه است از کرامات او باشد و بدست شیخ  
توبه کنیم چون خدمت شیخ رسیدند بخادم فرمود که این جماعت را مویز می باید مویز پیش نه که خواسته اند و آن یکی روزه دار  
گفت تو پیش من بیا که تو بر روزه چون این حال ببینی مجموع بدست شیخ توبه کردند و خلوص اعتقاد آوردند **شعر**  
پای صدقی خوش نه اند میان حال و کار تا نهند دست ولایت آرزویت در کنار **حکایت** پیر محمد شاه بیری کرم دینی  
وقت نیروزی در مقامی خالی بکار مشغول بودم ناگاه پیر نا آواز شنیدم که شیخ آمد از عین و بسیار نظر کردم هیچکس را ندیدم  
در دیر اندم تفتی کردم جماعت گفتند ما را از آمدن شیخ خبر نیست روی خوا نهادم هیچ خبری نشنیدم باز کردیم تا نماز عصر شد  
چون نماز بگذاردم آوازه در افتاد که شیخ قدس سره می آید با جماعت باستقبال شیخ رفتم چون خدمت شیخ رسیدیم زیارت  
کردیم عزم کردم که توبه کنم باز گفتم با چندان بجا است دست شیخ چگونه گیرم و چگونه توبه کنم حالی که این حال در خاطر من بگذشت شیخ  
مرا آواز داد که پیر یا و اندیش و فکر بخورده ام و بر ختم توبه کردم مبارک برگشت من زرد فرمود مقصودت خدا بد  
مقصودم حاصل شد **شعر** از سخن دانادل آن بحر نوال دیدم همه آرزوی نه حال و مال **حکایت**

علی کوکب سمری گوید روزی جبهه کبندم حرم خواجہ محی الدین رحمة الله علیه اجوی کشیدم خدمت شیخ قدس سره بیامد و بدست مبارک  
خود یک میز کشید و یار و یاران جاعت که آنجا کار میکردند قسمت کرد و بن کتر داد چون آنجی نصیب من بود بستم و با خود گفتم  
اگر شیخ اولایت کامل باشد برود و از برای من دیگر کشیش بیاورد این بکنم و منتظری بودم تا جوشود شیخ آمدیم قدس سره  
که بخانه رفت بعد از زمانی دیدم که پیرون آمد و آواز داد علی کوکب بیا پیش رانتم و فرمود اگر من ترا کشیش ندیم هر کامل باشم  
کشیش بستان تا پیر کامل باشم بستم و سر در قدم شیخ نهادم و شیخ در خانه رفت پیر عزالدین روح الله مر ابرجایند که بادی  
چو اگر دی و باز چون زمانی شد شیخ قدس سره باز بیامد و فرمود عزالدین او را جوار جانیدی بچاره بتدبیرت اگر از پناهند  
کاری تواند کرد **شعر** آنجان مرغی چنینش دان باید بکاره تا شود در دام کام آرزوی خود شکار **حکایت**  
پیر عواض گفت از پیر قوی شنیدم که شبها آئینه شیخ قدس سره در حمام میرفت که خود مگر دم که شب آئینه است  
و شیخ جام میبرد بایستی که چنین نمیکرد در ساعت شیخ گفت **بسم الله الرحمن الرحیم** یا و از بلند بس گفت محی  
در ویش آن جام باک آمده اند از فکر ما باک در گذر **شعر** باک بازان که اندر عرش خاک آمدند غوطه دار آب حیوان خورده و با آمدند  
**حکایت** پیر به الدین صابون فروشش گفت روزی من و پیر احمد عم مولف رحمه الله بعد از نماز عصر اندک قضی بخیریم  
و کنار آب رفتم و آن صابون را بخوردم و از آنجا باز ایستادم که آمدیم شیخ در زاویه بجلالت مشغول بود چون ما اندرون رفتم  
شیخ فرمود هر طالبی که بعد از نماز عصر تا نماز شام گذارد و چیزی نخورد اگر قضی باشد و اگر چیزی دیگر نقطه سیاهی بر دل او  
پیدا شود که روزی کاری بایستد آن نقطه از دل او بر چیز دین بکفت و برخواست چون گفتش پوشید روی مبارک بابا کرد  
و گفت آن خدمت باین زحمت آرد **شعر** طبیب صادق اگر اقا تقرباید چگونه داروی چار کار که آید  
**حکایت** مولانا حاجی حاکم سرای گوید که قاضی منصور سرای رحمه الله گفت برویم و شیخ قدس سره به پیغم تا جاک است  
و از علم میداند و چون خدمت شیخ رسیدند شیخ فرمود آری آری باستان آمده اید تا پندید که ما چه میدانیم قاضی منصور  
چون این سخن بشنید غرور بزد و توبه کرد **شعر** حکم او از دفتر دل بر روز ستر است بر دعوی حق او کو اهی صادقی  
**حکایت** مولانا علی گوید روزی حاجی عموله بر خلوت شیخ قدس سره ایستاده بود و او فرمود تا صدقه انسانی  
از برای درویشی کسی را داده ام من بر ختم واقعه بکنم و چیزی ندادم گفتم این در صاحب دل نه در حاکمان چون شب شد در  
واقعه موش دیدم روزی و اتفاق واقعه گفتن نبود در دهم بر ختم تا واقعه بگویم از آنچه دیده بودم هنوز سخن ناکفته  
فرمود در کند وی یا حاجی که موش باشد چیزی نتوان کردن **شعر** قوت دل ما سخن باکی سزده کان زرد ز باطنی خالی بود  
**حکایت** خواجہ عبدالله گفت از ابریم آنکری اردبیلی شنیدم که او گفت در واقعه دیدم که شیخ قدس سره با لشکر  
عظیم سوار میرفت و مجموع خلفا و مریدان با شیخ و هم روی با قبله میرفتیم ناگاه پیدای شدی مجموع مریدان و خلفا پس  
می و اندیشی و در زیر سایه نهامی شدند من پیش شیخ می ایستادم شیخ قدس سره میفرمودی تو نیز در زیر سایه نهامی



جواب دادی که های من توی من در زیر سایه تو می آیم شیخ چون این شنیدی فرمودی پیش من ای پیش رفتی و شیخ  
دست مبارک می آوردی و هر امیکه رفتی و میگفتی نگاه کن نگاه میکردی آنجی مطلوب من می بودی می دیدی چون ازان حال باز  
آمد پیش شیخ قدس سره رفتم و سپاس کردم جواب داد و پیش ازان که من سخن بگویم فرمود ابرهیم در خلوت بیاد خلوت  
رفتم فرمود جو از زیر سایه نماز رفتی گفتم های من توی غیر از تو های نمیدانم فرمود آنک ترا برگرفت و مطلوبت رسانید آن صفت  
شیخ زاهد بود **شعر** از های دو لیم تا جایه بر سپر خاد **بابت** بابت ای کشم اندر کشور ملک مراد **حکایت**  
خواجه عبدالله گفت که پیر به الدین صابون فروشش گفت مدتی کار من و ازان پیر احمد هم موافق که با هم دیگر مصاحبت داشتیم  
در حجاب آمد و هیچ ندانستیم که سبب جیت و درین حیرت بریشان می بودیم **شعر** پروانه بنور شمع سوزد  
ماسوخت در حجاب بودیم ایام بدرد می سپردیم **شعر** شبها ز الم نمی غنودیم بعد از مدتی پیر غزالدین رحمه الله از محمود آباد  
مکتوب فرستاد و در آنجا نوشته بود که شما در دکان سیرت سره خود دیدید و حوز دیدید شیخ قدس سره باین سبب از شمار بخیده  
و کار شما در حجاب آمده می باید که بحضرت شیخ بروید و اضاف بدید تا حجاب از کار شما بر خیزد **شعر**  
آفتاب دل جو غمی از غبارت یافته است **بابت** زان سبب شب کون نماید روز کارت روزگار **بابت** چون واقف گشتیم قریب  
دو دانک از شب گذشته بود در خلوت شیخ قدس سره آمدیم و بر در اضاف بایستادیم و در آن ساعت باران می بارید  
خاجی علی خراسانی که خادم شیخ بود و گفت که گفت که اینجا اضاف میدهند شیخ می فرماید در اندک باران است چون در خلوت  
رفتم فرمود تا غزالدین از محمود آباد شمارا آگاه نکرده اند شمارا آگاه نشوید باین هم شمارا بخشیدم لا تتریب علیکم الیوم  
بس یک کرده بان جاده ما هر دو سیر با هم می رفتیم که این کرده بغیر پستم از برای پیر غزالدین فی الحال شیخ قدس سره فرمود  
که این شما بخورید و یکی دیگر بدست ما داد که این راحت پیر غزالدین بغیر پستید و چون از حضرت شیخ قدس سره بیرون آمدیم  
در حال کار بر ما گشوده شد **شعر** از فروغ نور هور آن غیم غمها بر کشوده **بابت** شب پایان آمد و صبح سعادت رو نمود  
**حکایت** پیر به الدین صابون فروشش گفت هر بار که بواقعه گفتن بحضرت شیخ قدس سره میرفتم چیا و دهمش عظیم  
بر من غالب می شد و بر حجت می بودیم یکبار در خاطر هم بگذاشت که جی بودی که شیخ قدس سره طریقی میفرمودی که مرا این  
زحمت نمی پسیدی تا این فکر کردن شیخ فرمود به الدین ترا جای آید بدینجا آمدن من بعد اگر واقعه باشد یا و برار من  
بایست تا آن مشکلات حل شود بعد ازان تا به الدین بود اینچنین میکرد هر مشکلی که داشتی در حال محاذی شیخ قدس سره  
بایستادی حل شدی **شعر** ناوخته ورق دفتر دل میخواند **بابت** در پس ناخوانده از صفحه دل میداند **حکایت**  
عبدالله گفت بدردم پیر غزالدین رحمه الله از محمود آباد بود از دانشمندان جمعی پیش می بودند و شب برات بود که نماز  
برات صدر رکعت نمی باید گذاردن پیر غزالدین رحمه الله گفت چون جماعت دانشمندان چنین میگویند آن شب برات صدر رکعت  
نگذار و معالیه که داشت در حجاب آمد و مدتی در حجاب ماند و نمیدانست که سبب جیت بعد از مدتی شبی ناالیه از درون

شیخ قدس سره استعانت خواست آن شب شیخ اندک پس سره در واقعه دید و فرمود که حجاب تو از آنست که نماز برات  
صدر رکعت نگذار می بود و نماز را قضا کن تا آن حجاب از راه بر خیزد چون ازان حالت باز آمد نماز برات صدر رکعت قضا کرد  
باز آن حجاب مرتفع شد و معالیه پیشین در پیش آمد چون پیر غزالدین از آنجا باز پیل آمد و بعد میبست شیخ قدس سره رسید  
حالی که بوی نظر فرمود و غزالدین مخلصا زبانه بکیرند فحاصه با داب و یا مستحیات و یا سننات اما درین شیخ ترابراینند  
**حکایت** قطب دورانی سزد بر خط راه استوار **بابت** تاجو بر کاکاش قدم بر کار باشد استوار **بابت** که ز می بار یکدین کنی کبر بود  
یاز روی حرف گیری نایدش بر رخ غبار **حکایت** پیر شروانشاه موزه در رکعت در واقعه دیدیم که مراد بهشت بودند  
و مراد بهشت بگردانیدند آوازی شنیدیم که مراد گفت شروانشاه فردوسی توی چون بامداد پیش شیخ قدس سره آمد شیخ  
فرمود شروانشاه فردوسی توی گفت آنجی شیخ فرماید چنان باشد شیخ فرمود آنچنان باشد که در بهشت شنیدی **شعر**  
ازین ریاض هر آنکس که بوی لطفی یافت **بابت** شود صفای پیش صای فردوسی **حکایت** پیر محمود سهری  
گفت شبی در واقعه دیدیم که مراد بهشت عبور بود چون زینت جبات بدیدیم میل کردیم که فرمایم نگاه شیخ اندک پس سره دیدیم  
که در آمد اما جامه سپاهیان پوشیده و عظیم تند بانگی بر من زد و سیلی بر کون من زد و فرمود ای مرد امن بطلب صانع باش  
که صنع خود طفیل است چون بامداد بحضرت رفتم فرمود طلب جنین باشد باید که طالب سر بغیر فرو نیارد اما سر از انگلی که  
سر بیاورن فردا در آنچنان سیلی بود **شعر** هست عالی اگر آرد بادون سر سره **بابت** سیلی تاویب کرد و جملش آرد بود  
**حکایت** هم محمود سهری گفت نوبی واقعه شگرف دیدیم و در خود تصویری کردم که در جهان کسی را این معامله نموده باشد برخاستم  
و بعد میبست شیخ رفتم چون شیخ مراد بدید فرمود محمود واقعه داری گفت بلی فرمود اول سلطان شو و انگاه بگو گفتم که جکرده ام  
که کافر شده ام که مراد سلطان می باید شدن فرمود صورت تو گرفت نه معامله در ساعت مرا ازان حالت باز آورد و خود را  
جان بنداشتم که در آن حال سلطان نموده ام **شعر** ظلت شهابی کفر زلف او حاکم گرفت **بابت** روز رویش نور ایمان داد از در پیش  
**حکایت** پیر به الدین صابون فروشش گفت که مدتی از کار با زمانم چنانک از معطلی میترسم نشدی که در دانک از شب  
ایا کنم شیخ را قدس سره معلوم شد مرا بخواند و فرمود به الدین این زمان مدتی شد که از کار و باز ماندی بر خیز و بطرف  
کیلان سهری کن برخوایم و بزمان شیخ بجانب کیلان روانه شدم چون در پشته رسیدم مردی دیدیم که در ختی جذ کو یک که  
موضع بودی بریدند و می سوختند از آنجا که گشتم و بمنزل فرود آمدم و دو ساعت نماز گذاردم شیخ را قدس سره دیدیم  
معالیه که بیامد و فرمود به الدین باز کرد که ترا آن تمییز است که امر در دیدی چون شیخ را معالیه بدیدم بظاهر بامداد برخوایم  
و باز مرا حجت کردم و چون بعد میبست شیخ رسیدیم فرمود به الدین دیدی آن درختها را که می بریدند و می سوختند گفت بلی گفت حال  
طالبان زین سان بود اگر ساها کار کنند چون مدتی معطل کردند از کار باز ایستادند چنان از بلون و از ماسوی پر شوند که آن زمین  
که معطل مانده بود و درختها بار آورده تایی باید بریدن و سوختن و چون دیدی و دانستی دیگر طالب کرد چون شیخ قدس سره این سخن



بگفت بکار مشغول شدم باز حال خویش را دیدم بحال که همچون آن درختان اندرون من چیده و شاخ کشیده و شاخ را دیدم که بیامدی و آتش  
در آغاز وی در ساعت تمام بسخت جانک سرچ نماز چون از آن باز آمدم بحضرت شیخ قدس سره رسیدم چون مرا دید شیخ  
حالی گفت که با الدین از شما توجه کردن و از پیراننا غیر موافق **شعر** دست غیرت باید اندر کار زد  
تا بر آرد در سلوک از غیر کرد **شعر** کر زمین دل بسوزاند بگل **شعر** چرخ مرخادی برادر و شاخ کل حکایت **شعر** پیر و پسر بر یک  
قباعلمی روایت کرد از پیر محمد قباروی رحمه الله که نوبتی شیخ قدس سره را در واقعه اشارت فرمود که بفریزی باید رفتن تردد  
کردم که زمستان و سرماست باری دیگر اشارت کرد بار پسم اشارت کرد دست محاسن مبارک زد که در غیرت چون چنین  
دیدم برخاستم و در شهر سر او خدمت شیخ رسیدم قدس سره علی الفور که مرا بدید فرمود پیر محمد تاسو نوبت اشارت  
نکردم قبول نکردی گفت بلی ولیکن آن غیرت چه بود که دست بجاسن کردی فرمود بلی که چون اشارت اول و دوم قبول نکردی لاجرم اشارت  
سیم غیرت خواست بودن **شعر** کر شاهزادگان آشکارا حکم بر آب و گلست **شعر** شاه مارا که با برشته بر جان و دست  
**حکایت** حاجی اسرائیل شرفاوی که مرودی کوید که میزدی شیخ قدس سره رفتم یکی در مکان اندرون انکار طبعه داشت  
با ما موافق شد و با ما موافق نمی شد و میگفت که از بخارا آمدم و مشهور بمولانا شمس الدین گنت که شیخ شاد را که امانی باشد حال که برادر پسم  
از هجرت اول عمل یار و بعد از آن ترشی یار و بعد از آن بیان کلاه لالا الله بکنده چون این کلام از کلام ابد است و این یک  
کلام را گرفته اند جانک مرا تسلی شود بیان این چون بیندگی شیخ قدس سره رسیدم حال که بنشینم فرمود که اولاً از برای مولانا  
یارید که فرمود از آن طعام ترشی که از برای ما بخت اند بیاورید که فرمود مولانا این ذکر لا اله الا الله که جبریل از حضرت حق تعالی  
پنج مرتبه از آن علیه و سلم آورد و از و همچنین کابران کابرنا شیخ ما و این ترخان بر بندگان حق تعالی عرضه داشتیم اگر جان  
باشد که باین اخلاص دل خود پاک کند بتر بیت استاد روشنی یارانش میسر شود و زبانش روان گردد و بزرگ خدای تعالی و بوقت آفر  
زبانش کو بای دیگر خدا باشد آن مولانا چون این بشنید برخاست و در قدم مبارک شیخ افتاد و توبه کرد و مرید شد **شعر**  
چون از این مشهور شاه دل شود فرمان روان **شعر** آیدش با دست از سر بر دل کنج روان **حکایت** **شعر** پیر مقصود النوری  
ولایت از پیل روایت کرد که مولانا شرف الدین عثمان بر پیر عمر از تبریز از تحصیل با مد و تحصیل پیاورده بود و منکر شیخ بود  
بدش نصیحت میکرد قبول نیکو بعد از آن بایدر گنت که بحضور شیخ برویم و فکر کرد و بایدر گنت این زمان که پیش شیخ برویم اگر  
مارا و کلاه به بندگی من و یکی بگوید بعد از آن عمل مان به بعد از ولایت و کرامات او باشد پس بیدر گنت من این خواستم توجه بخوانی  
بدش گنت من مریدم جایگاه کرم میخوانم چون بحضور شیخ قدس سره رسیدند شیخ فرمود بروید و از برای شرف الدین عثمان  
کلاه بیاورید که از تحصیل می آید و کلاه آوردند یکی بمن و یکی بگوید بعد از آن عمل آورده اند بعد از آن فرمود پیر عمر را بجای کرم برید  
که مرید است برخاستند و در قدم مبارک شیخ افتادند و توبه کردند **شعر** از علم ضمیر خوان خود حرفی چند  
بر خواند و ضمیر او را آورد و بید **حکایت** **شعر** پیر جلال که مرودی گنت که ملکات و صوفیان که مرود و خدمت شیخ قدس

میرفتند در راه طالبان با هم میگویند که چون بحضور شیخ رسیدیم اگر از طرف صوفیان سخن فرماید در عالم روحانی باشد و اگر از طرف  
ملکان گوید در عالم غیبانی بود و چون بشرف حضور شیخ رسیدیم شیخ قدس سره روی مبارک سوی ملکات کرد و فرمود کلاه بیاورید و  
ملکان نمیدانند که شوایب بی اعتقادی در دل داشتند با خود فکر کردند که شیخ هنوز باین جانب است شیخ قدس سره در ملکات  
آمد و روی با آن کان کرد و فرمود که شبان بکله رود نان را بسک دهد یا بکوه سفند گفت نه بسک بعد از آن فرمود نان بسک باید  
دادن تا کو سفندان را بخانه دارد **شعر** آنکه بدل که دورتی می دیدند **شعر** صافی مثل زر از دل بشنیدند  
**حکایت** پیر یعقوب روایت کرد از پدر خود امیر علی که در حضور شیخ قدس سره بودیم در ضمیرم بگذاشت که بزرگان ما مقدم  
از بعضی مقالات مسطور است و از بعضی اشعار و غزلیات و از بعضی اسرار شیخ از بنور ولایت معلوم شد دست مبارک  
مبارک بحاسن زد و فرمود بلی بلی طالبان را در ضمیر میکند که در زمان ما مقدم پیران مقالات گفته و غزل گفته و اسرار گفته اند  
اما پیران این زمان حکمت میگویند حکمت بهتر از آن هر سه **شعر** وَمَنْ يُؤْتِ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا **شعر**  
در معدن دل کو هر حکمت باید که هر طراز از تاج شان شاید **حکایت** **شعر** انی میر میر گنت در یکی از عمارات تبریز خدمت  
دا نشندی رسیدم که اندر صورت اهل تصوف بود زمانی در حضور او نشستم حدیثش جمله آبادان و مریدی بود خوش صحبت سوال  
کردم که از مریدان کیستی گنت مرید شیخ صلی الدین قدس سره گنت حضور شیخ کجا یافتی گنت بار پیل بوزم سیاحتی رفتن جاز را  
تغیر کردم و کلاه و کوشی سپاه بر سر فر کشیدم و در زاویه سه روز بنشینم بعد از سه روز با یکی از درویشان زاویه میکنم که من فر  
طالب علم و مسافر هیچکس از شما هیچ اتفاق نکرد و اندرین سخن بودم که خادمی باید مرا آواز داد که شیخ ترا میخواند و  
خدمت شیخ قدس سره برد چون بنشینم شیخ در من نظر فرمود و گفت مولانا اولاد خانه چراغ می باید فروختن تا خانه  
روشن شود و چون کسی در آید خشم خاز را بیند و چون تاریک باشد جرم خود بر دیگری توان نهاد در پای مبارک شیخ اقدام  
و توبه کردم سبب ارادت من این خبر و اشرف شیخ بود بر حال من و بزرگ مشغول شدم وی با تفرقه که بجمع مبدل شد  
**شعر** زان جهان روشن چراغی روشنی اندوخت **شعر** زان جهان نور آکی شمع دل افروخت **حکایت** **شعر** م انی  
میر میر کوید که روزی در شهر سلما پس در زاویه پیر عبداللهم خدمت پیر یوسف که مشهور بود با ذوق بوش رسیدم حکایت  
کرد که در صحبت حاجی دهشتار و مولانا طیب و حاجی مظفر با اتفاق متوجه زیارت شیخ قدس سره شدیم در راه مولانا طیب گنت  
من را امتحان با شیخ دارم اول انگ من پنهان شوم خواهم مرا پیدا کند دوم انگ اشارت کند در امامت من سیم انگ جاشه  
از تن مبارک خود در من بوشاند و چون خدمت شیخ قدس سره رسیدیم اصحاب خدمت و بای مبارک شیخ بوسیدند مولانا  
طیب برفت و در بای طاق زاویه بنشست و خود را پنهان کرد و چون جاعت از زیارت عرفا رخ کشند شیخ اندر من نظر  
فرمود پس بخادم اشارت فرمود که از بس این بای طاق آن دا نشند نشسته است او را نیز در حضور یاران آن خادم غیبت  
داور و پیش جع آورد باید و دست بپوش کرد و بنشیند شیخ اندر زاویه تا وقت شام بنشیند و چون نماز شد و پیرا



اشارت کرد و شیخ که برخیز و امامت کن چون طیب پیش رفت و دست برداشت و عندنا زبیت از بیت شیخ  
خاموش شد و فای از دلش فراموش شد و مانند و بخویش بچید بس اندر دل و خاطر او بگردید کین خالق عجیب مرا از بیت  
قاز و ولایت شیخ است **شعر** هر که با ام الکتاب لوح محفوظ دلی امتحان زمین سان گذاری شود ز ام الکتاب  
بس شیخ دست راست خود ابرویش جب طیب فرو آورد در حال فاخته اش یاد آمد نماز بگذارد چون از نماز فارغ شد در پای  
شیخ افتاد بس شیخ قدس سره از تن مبارک خود جبهه بر کند و اندر او بوشید **شعر** هر که در جوی عاری نکرد از همه پندار خود  
مغلب و بی مایه نماید بر سر بازار ماه باشد اندر خط سرکشی پرکار و کوشش **شعر** بس که دخلی بر این کردش بر کار ماه  
**حکایت** اخوی میر میر کنت از پیر اسماعیل سر اوی شنیدم کنت نوبی امیر جوان خدمت شیخ قدس سره آمده بود ملک العباد کرده  
کرده ابراهیم بر در زوایه متبرکه که بود القدر نامی بود از مقربان امیر جوان میخواست که بی اجازه پیر ابراهیم کس را در زوایه رود  
پیر ابراهیم پستی بسینه بود القدر باز نهاد و او را پر تباب کرد و القدر قریب ده گز دور رفت و میشت باز افتاد بر خواست خوار و قبل و کبر  
رفت و من اندر دل خویش گفتم که این حال را باز گویم بشیخ تا پیر ابراهیم را منع کند هنوز اندرین فکر بودم که ناگاه شیخ قدس سره از در  
زاد و پیرون آمد در حال که چشم شیخ بر من افتاد کنت اسماعیل ابراهیم را بعضی مکن مرا که او سلطنت صاحب دل دیده بود دل او از چنگ  
ترسید **شعر** هر که او سلطنت سلطانی دید از کدای در او کی ترسید **حکایت** اخوی میر میر روایت کرد  
از استاد حسن خیاط تبریزی که در آن زودی که توبه بودم و بدست شیخ قدس سره توبه کرده از ناگاه غرمت سواران پیش آمد  
از حضرت شیخ استیجارت کردم فرمود که بر سر توبه بایست و از لوقه حوام خود را نگاه دار اتفاق افتاد که ناچار گری مرا بخانه  
خود برد و جامه دوختن فرمود و سفره پیش آورد من دست بدان دراز کردم از آنجا دو سه لوقه بخوردم و هم اندان خانه در خواست  
رفتم و شیخ اصرار دیدم که بایستی و گفتی از سرعت که بگیرم این ملک را که مردار خورده است تا شکش را بدریم من از ترس  
از خواب بیدار شدم و از آنجا که بودم سر و پا برهنه میرویدم تا بحضرت شیخ رسیدم و پایا هم پاره پاره کشته بود چون نظر  
شیخ بر من افتاد آری بالا بگور رفتم و لوقه حوام خوردمی **شعر** منی مخبر مارا اهل جای راست  
دل با شور ما از همه راز آگاه است **حکایت** محمود سهر زین الدین میگوید که فقیه سلیمان پراستی کوید با تاجان پیش  
شیخ قدس سره بیه ترک رفتم و چون شیخ از ترک پیرون آمد جماعت کند و آن استقبال کردند و بریان و نقیهای بسیار پیش آوردند  
مرا در خاطر بگردید که اگر شیخ یکی ازین بریان درست بمن دهد و گوید فقیه سلیمان این را بخانه بر از همه عیالان من  
یقین دادم که او صاحب دلت در حال شیخ قدس سره فرمود خادم را که از آن بریان درست بقیه سلیمان بده تا از بر عیال  
خانه برد مرا انکار از دل با اعتقاد مبدل شد **شعر** چون تصرف کند اندر باطن اثر آن بناید ظاهر **حکایت**  
پرعوض جو مهندیزی گوید که نوبی با جماعت به زوایه بحضرت شیخ قدس سره میر رفتم جماعت اندیشه کردند در راه و گفتند  
اگر شیخ با برنج و عمل و مایه بدیدم در شایسته حق باشد چون در زوایه متبرکه که رفتم خادم را اشارت فرمود تا از بهر بارخ و عمل

و مایه آورد **شعر** بر خوان دعوتش هم کس راست آورد **شعر** بس هر کی بقدر جو ملخیش می برد **حکایت** پیر الدین  
گوید که حاجی اسماعیل که زه کنت در باغ مدتی خلوتی ساختم و در باغی عظیم یکبندم در خود اندیش کردم که این کار که من کرده ام کسی کرده است  
چون بحضرت شیخ قدس سره در زوایه رسیدم و شیخ از من نوع کلمات میفرمود من قبول نمیکردم که من لایق این سخن نیستم ناگاه  
روی مبارک بامن کرد و کنت حاجی اسماعیل بود و خود ابو کوشش اگر خود را فروشی خداست خوار و ذلیل گردانده آب چشمه بیکبار آب  
چگون بر گیر که جدا انگ بر گیر ز زبانت شود و زنتان حاجی اسماعیل یعنی تو هم کار و رسم کار بین چون این شنیدم گفتم اله اکبر  
با این چنین کسی چون زندگانی کنم که من در گزره با ششم داور اردبیل و آنجبه در خمیر من آنجا بگردم و ادایا بدهم **شعر**  
با حریفی جوان کرد که در بازی او **شعر** که تین زندگانی که شد و نشود **حکایت** پیر محمد گوید که وقتی برادرم مولانا زین الدین  
بود از سورتی برفت و بحضرت شیخ قدس سره رسیدیم و شیخ ران ساعت عسای در دست مبارک بود چون نظر مولانا این  
در عصار آمد در خمیر بگردانید و بودی که شیخ آن عصار بمن دادی در حال شیخ قدس سره روی با مولانا زین الدین کرد و فرمود مولانا زین  
این عصار با پستان تا وقتی که بر منبر روی در دست تو باشد چون اینچنین باشد دید انکارش اعتقاد مبدل شد جانا که حاله النقل از دنیا  
کنت جماعت برخیز که شیخ آمد بیاد و وصیت کرد که اسی جماعت روز اعتقاد مکرر اند که من نیز انکار بدهم گفتم که ما  
که این طریق طریق است و اکنون مدد من میکند **شعر** از عیالش آیت بران بجز یافتیم و ز میرضاش شیخ نورایان یافتیم  
و آنچه ترسیم از دشواری آن این وقت سخت **شعر** از مددکاری ابراهیم اصل آسان یافتیم **حکایت** پیر شروانه که در و  
گوید بطرف اردبیل میرفتم تا لاشی را دیدم با حویتی قوالان که می آمدند گفتند از کجا می آید گفتند از اردبیل حضرت شیخ قدس سره رسیدند  
گفتند علی چون بحضرت شیخ میرفتم در راه گفتم که بروم و بارسی بگویم که حق را در حرکت آیم چون در زوایه رفتم و در حضرت شیخ آغاز کردم  
و چیزی میگویم شیخ بر بهلوی مبارک میل فرمود و گزشت و در حال حالتی پیدا شد که ماند با ششم که زوایه فرود آمد و در خفا در هم  
گشت از آن ترسیدم و پیرون آمدم چون زمانی بر آمد نظر کردم زوایه بر جای خود بود و درخت شکسته و به هیچ حادثه تخریب آمدم  
و باز حضرت شیخ رفتم شیخ در مانظر فرمود و گفت بدعوی ما آمده بودی که ما شیخ را در حرکت آیم بیکبار که بر بهلوی میل کردم حال  
شما این چنین شد اگر حرکت می کردی شمارا حال چون می بودی که تحمل این قدر نداشتی **شعر**  
جو زلف یار بر عارض صبا از شوق شورانده جو شور شما که از جان مشتاقان برانگیزد و کر آن مرد بالا را جان اندر جان آورد  
قیامت از آن قامت هزاران بار برخیز **حکایت** پیر سیف الدین ترک گوید که چون بحضرت شیخ قدس سره رسیدم  
من گفتم اگر شیخ صاحب دل عقی است پیش از من مرا دست بگیرد و چون بر رفتم مشتاد گس بودم و شیخ در زوایه نشسته بود پستی  
شخصی را بگرفت و پیش شیخ بردند فرمود که فلان پیش آید پیش رفتم و پیشتر دست بمن داد و دست مبارکش بگرفتم و توبه کردم  
فرمود پیر سیف الدین حرب خواهی است **شعر** سابقان در عشقش سبق از ما دارند  
جاشان سر کوشش همه دلخواه برند **حکایت** پیر مقصود کند وانی میگوید که از بدر خود پیر الیاس شنیدم که گفت چون



شیخ قدس سره از بغداد مراجعت کرد و نزد یک کندان سپید در میز جبین احمد شاه نامی معروف بلاغی بود که ربا خواره بود آن احمد شاه  
با خود گفت اگر شیخ قدس سره پیشی بردارد و اشارت فرماید که این را با احمد شاه لاغری می دهد من ربا خوردن ترک کنم در حال  
شیخ قدس سره پیشی برداشت و بخادمی داد فرمود که این را با احمد شاه لاغری دهید و بگوید که از آن معامله باطل ترک کند و باز کرد احمد شاه  
لاغری چون این دید حال بر دی بگردید برخواست و توبه کرد و نیک حال شد **شعر** آزا که ره بی پیرداخت اند پی پی زبانش پیسی ساخته اند  
**حکایت** مقصود کندی وانی از پدر خود پیر الیا پس روایت کرد که وقت پیش شیخ میر فتم زکی الدین کندی وانی با ما بود گفت اگر  
شیخ با انکور و برنجین کرم بدید صاحب دل برحق باشد و فصل خستگان بود چون بزاده متبرکه رسیدیم شیخ قدس سره خادم را  
فرمود که از برای رکن الدین انکور بیار خادم انکور بیار و در باز فرمود برنج کرم نیز بیار برفت و بیار و در پس فرمود رکن الدین از درویشان  
چیزی بخوابیش که در شهر ایشان باشد در زمستان در اردیبهشت انکور کمتر باشد رکن الدین در دست و پای مبارک شیخ افتاد  
و از دل و جان خرید و معتقد شد **شعر** میوه مهر آرزوی مست اندر باغ او یک بر شاخش هستی کجا خواهد رسید  
چون نقد سر نه ارادت زیر پایش رسد برنجین دولت ولی تا خود را خواهد رسید **حکایت** پیر سیف الدین میگوید  
بحضرت شیخ قدس سره میر فتم شب بدید میوستان تول افتاد زبان نامی توبه کار آغا بود گفت مرا حالی مست با تو بگویم شیخ  
برسان کنم کار من نیست چون سالن کرد کم تو کور و شل پستی خود بیا و بگو چون از پیش من مایه پس شد برفت و احوال خود بپایر  
تاج الدین بگفت چون بجزرت شیخ قدس سره رسیدیم فرمود خلوت کنید تا صوفیان واقف بگویند این ضعیف برفت سخن بگفت شیخ  
قدس سره و در آن ساعت غیرت بود پیر تاج الدین برفت و در آپستان خلوت نشست و آن واقف زبان را بر خود بست و گفت  
من دیده ام و عرض داشت شیخ طباخچه بر روی پیر تاج الدین زد و گفت تا جانت بر آید آنجا ننگ حال در ده انداخته برادر جان این  
واقف زبان را چنانکه پیر سیف الدین نشنید شنیدی ترا نیز نیایستی شنیدن **شعر** ما بر محک را از عیار رحمت داریم  
با ما توان قلب زدن بر سپر بازار هر قلب زده اند و زما سکه نیاید لایق بچنین نقد در تنیت معیار **حکایت**  
پیر خواجبه نگر گوید که از مولانا محمد خلیل نلیق شنیدم گفت من مکان طایفه بودم شبی شیخ ما قدس سره در واقعه دیدم  
که در آمد و فرمود مولانا برخیز تا مسجد روم برخواستیم و در پیش شیخ افتادم در راه بجای سپیدیم که از این طرف و از آن طرف ننگ  
دیدم که نهادی آن باجه هم پییده بود و تا میوه کشیده چون بیان مقام مولانا رسیدیم عظیم تبریدیم و از هم آن سر اسیم و میخ کشتیم  
شیخ فرمود برونی توانستم رفتن و شیخ میفرمود مولانا محمد بگذر **شعر** جان سپکین یکی مست جگر خسته دریش  
از چنین سخت روی مول که در او در پیش در آن ساعت و حالت صعب و فرامانگی دست بروی خود زدم و از خواب در ایدم  
بر خواستم و بار دین بجزرت شیخ قدس سره آمد چون از خلوت در رفتم حالی که خطر مبارک شش بر من آمد فرمود مولانا محمد تاده  
تنگای دوزخ نیفادی پیش مایا مدی اگر ره بر جی سار از مسجد نبردی تا چشم خود طالب علان نمی بیند باور نمی کند **شعر**  
ان الذین یحبهم قد و کلوا عبدا بنا اهل الفرام یجمعوا فالیوم یوم عتابنا **حکایت** پیر اسماعیل گوید که بابراده خود از موغان

می آیدم چون نزدیک اردبیل رسیدیم در خاطر گزشت اگر برویم برده زاده متبرکه که شیخ قدس سره بر سر فلان سنگ استاده شد  
و اشارت فرماید بخادم تا ما را هر چه دهی در شیخی برحق باشد چون برده زاده سپیدیم شیخ اندک پس سرودیدیم بران سنگ استاده  
و چون شرف سپتوس دریافتیم فرمود خوش آمدید بعد از آن فرمود تا خادم را بخواهند و بخادم سرودود و این جماعت را پیر  
برده که از درویشان هر چه خواسته اند **شعر** مست اندر مخزن او آرزوی سر دلی تا ازین مخزن چه خواهد کی از آرزو  
**حکایت** پیر محمود میگوید از مولانا فخر الدین شنیدم که نوبتی در حضرت شیخ قدس سره بودیم در خاطر من بگذشت که این  
اولیا الله را کشف و کرامات باشد چونست که پیغمبر را صلوات الله علیه در خزان جنتان بر امیر المومنین عایشه رضی الله عنها نهادند و پیغمبر  
علیه السلام ندانت در حال شیخ قدس سره نظر بمن فرمود و گفت مولانا فخر الدین حب نکر میکنی پیغمبر صلی الله علیه و سلم عایشه را آورد  
میداشت و حق تعالی میخواست که پیغمبر را نیز از محبت حق تعالی در دل محبتی دیگر نباشد عجب بر دل مبارک پیغمبر فرمود  
تا این سخن در حق عایشه رضی الله عنها بگفتند تا در دل مبارک پیغمبر علیه السلام بغیر از محبت حق تعالی چیزی دیگر نباشد **شعر**  
قد صغ قلبی علی مقدس جهم فاجب سو اکم فیستع حکایت مولانا عبد المجید گوید جماعت از مشرود التماس  
کردند که بهر ای بصیرت شیخ قدس سره ایم و انبای علی کا و نقد در حق که از دیها مشرود دست بزرگ کن طایفه بودند و ایشان  
جامه صوف ازرق محبت شیخ قدس سره ترتیب کرده بودند چون در نظر شیخ آوردند شیخ قبول فرمود لیکن شیخ نباشید  
آن جماعت حاضر نکران شدند حالی نظر فرمود گفت فردا روز آید بمسجد جامع روم یوشیم و چون روز دیگر بمسجد رفت و وقت  
خروج از مسجد جامع بران علی کا و قناعت جلالت ابنه از وضع و شریف و شهری و غریب برده مسجد حاضر بودند که شیخ سوار می شد  
عبادت معبود چون نظر کردم جامه صوف سپید پوشیده بود میان ما و میان شیخ در از او دام خلق قریب هزار آدمی برده  
آن جماعت بمن گفتند غلانی خاطر من گشته شد که شیخ باز جامه مانوشیده و القات فرموده است من نیز ازین معنی متفعل شیم  
علی الفور که مادرین بودیم ناگاه شیخ قدس سره از سر استر مبارک برداشت و آستین فرجی کبود را از زیر آستین سپید برداشتی  
برون کشید و از دور باغود چنانکه آن جماعت همه دیدند و تسلی ایشان حاصل شد و خوش دل گشتند **شعر**  
ولین کثرت عن الملا بس و الحلی فیک الملا بس و الحلی مشرف حکایت مولانا عبد المجید گوید که در ولایت مشرود بودیم  
در حالت صفر سن در حضور شیخ قدس سره خطیب خواندم چون از منبر فرود آمدم و نماز جمع بگذاردیم که بر سجاده شیخ است  
و شیخ در مقام سجده گاه پس الله الرحمن الرحیم نقش نوشته بودند در دل خود فکر کردم که عجب که نام خدای تعالی بر سجاده  
شیخ است و شیخ برین سجاده نماز میکند و علی الفور سلام داد و فرمود فکر میکنی درین بس که بر سجاده نوشته اند گفتیم  
بلی سرود بردارید سجاده را و دیگر بنده ندیدیم که بران سجاده نماز کند **شعر** لوح محفوظ است کوی آن دل آینه سان  
کز نقوش مرغی نقش نذ علماست **حکایت** مولانا شمس الدین این حاجب میگوید که نوبتی بابر خود در خازن نشسته  
بودیم و فرزندان جمع بودند ناگاه دیوار خازن چینی و سقف خانه در حرکت آمد عظیم تبریدیم و در در اکتیم باری تو زاده شیخ برو



اگر خانه فرواید بر سر عورات فرو آید و تو سلامت بمانی پدرم پیر احمد بگوید رفت و حال که نماز صبح بگذارد باز با خان آمد و مادر ابشارت داد  
که خلی بخوابد بودن و سلامت خواهیم بودن و تشویش بکنید گفتیم چه میدانی گفت چون بنواوید رضم عظیم مقبوض و ملول بودم و نماز صبح باش  
بگذاردیم شیخ روی مبارک با جماعت کرد و مرا پیش خواند و حال آنکه اب شیخ آن بود که چون نماز صبح بگذاردی ماحلوة الاشراف نگذاری  
این صبح کس سخن نکردهی حالی با من گفت پیر احمد تشویش کن و طالت از خاطر پیرون کن که آن خانه فرو نیاید بلکه سال چند دیگر آنرا باز شکا  
بر خیز و این خبر بفرزندان برسان که ایشان می ترسند **شعر** در جوار امن این کعبه امن و امان از حلاوت فارغیم و از نوازی ایتم  
**حکایت** هم قاضی ابن حاجب گوید که مرآت میکرفت نوبتی بدیدم ریمان بدست پیر خلیل داد که پیش شیخ قدس سره میرتابنفس  
مبارک با دی برین ریمان بدست اسیرم راضی غرض دل حتی بخش پیر خلیل آنرا بخدمت شیخ آورد و شیخ از دست او بستد و نفسی بران دید  
اما نظر بر روی پیر خلیل کرد آن ریمان پیش بدین آورد و گفت شیخ این ریمان بستد و نفسی بران انداخت و باز با من داد اما متغیر بودم نظر  
بمن نمودن غدا هم سبب جود بودم گفت چون بخدمت شیخ قدس سره رسیدم مرا پیش خواند و فرمود پیر احمد برتر باشد  
ریمان خلیل آمد بدیدم گفت شیخ بر سر میان طلب علم باشد می ترسیدم که از ترک ادب او بر خاطر مبارک شیخ تنگی باشد خواستم که  
بوشیده دارم فرمود پیر احمد وقتی که جوان بودم احوال تو میدانیستم اکنون که پیرم حال برت غدا هم **شعر**  
در عالم حرف بپس غیبی دل ما ملذذ و فتر علم ازلی میخواند موزنیات علم ابدی از آن کتاب لوح دل می داند  
**حکایت** پیر خلیل لدوی گفت بدیدم با جبار پس بخدمت شیخ قدس سره می آمدند با هم گفتند که اگر شیخی را که امانی باشد  
در حال با عسیده بدیدم چون بخدمت شیخ قدس سره رسیدند خادم را فرمود که طالبان را جای فرود آورده و پیرون رفت  
و باز آمد و عسیده آورد و گفت شیخ گفت مریدان را مراد از پیش مریدان نزد دین عسیده فرستاد **شعر**  
به کوی ارادتش مراد من و ماست تا کوی سعادت که بردخت کراست **حکایت** مولانا پس لین برایتی گفت روزی  
حاجی سواکی بارادت از برای شیخ بیارود و در راه نیت کرد که اگر شیخ را ولایتی باشد این سواک کسی نهد نه حالی خواهد می الدین  
حق الله روح من نسیم النعیم در آمد و گفت بابا این سواک بمن ده شیخ قدس سره در جواب گفت فرزند حاجی در راه نیت کرده  
که شیخ این سواک کسی بگیرد بعد آن حاجی حالی که این خیر خود شنید توبه کرد و مرید شد **شعر** ده بران ده دل کرده دل با خیزند  
زبان بر سر شسته اسرار پیل راه برند **حکایت** مولانا سلیم گفت نوبتی توبه کاران از اردیل مراجعت میکردند شیخ قدس سره خادم  
فرمود برو و هر یکی را که ده نان بده خادم هر یکی را یک کرده بداد که بر سبیل تبرک بخانه می بردند شخصی گفت مراد و زنت و کرده یکی حالی که در  
دل آورد شیخ قدس سره از خلوت آورد که غلامی در اندرون بیا آنکس همانند رفت شیخ فرمود ترا در زنت گفت بل فرمود  
و کرده آنجا نداده ام برفت و کرده دیگر بر گرفت **شعر** چون جو عیال خان لطفش شده اند میداند سر علب ده نان دادن  
**حکایت** مولانا احمد و مولانا ابرهیم هر یکی سرادی گوید که نوبتی از سرانکار بار دیل آمدم که بحضور شیخ قدس سره برسیم ما را  
خادمان در زانوید فرود آمدند و نان و کدوم آب پیاور دند و بخوردیم ناگاه ترکی چند فرود آمدند از بالای شان عمل دنان سپید پیاور دند

چون آنها دیدیم آن انگار زیاده تر شد گفتیم برخیز تا بریم که اینجا چیزی نیست عاقبت آن شب آنجا بودیم بامداد بخواهیم در خانه  
شدیم روزی بود خوش و آفتاب رخشان حالی که از شکر سرورن آمدم ابری در عدی و برقی در آمد و باران سخت بازیدن گرفت و سیل  
روان شد و هجر طرفی که میرفتیم سیل و آب بود و مجال گذشتن نه گفتیم این همه از کرامات شیخ است باز کردیم و شیخ از ایلم  
بیادیم و باز در زانوید رفتیم و نماز عصر بود شیخ قدس سره بامداد نماز بگذارد و بنشست و روی مبارک با مردم کرد و فرمود حاجت مردی آید  
و منکرند چون اینجا رسیدند منکر شدند که از در ماعیل دنان سپید نیست چون این بشنیدیم برخواستیم و در پای مبارک افتادیم و نماز شیخ  
قدس سره فرمود شادان شدند و سپید ریش تا آب بسیار و سیل و زعد و برقی و باران بنشیند باز نیاید و برای مبارک شدن افتادیم و زبان  
ببزرگشادیم و از سر خلوص اعتقاد توبه کردیم **شعر** زان غیوم ظلمت ظلم و هوا نفس خویش در تجلی گاه ماه حسن او روشن شدیم  
**حکایت** احمد شاه از بدو خود ابرهیم علاف روایت کرد که در شکر زنجان مریدان دید و حدیث کرد با بر سر دین ابرهیم از نام وی  
بر پرسید گفت صالح مغربی نام دارم از ابرهیم پرسید نام جداری گفت ابرهیم گفت کجای می کنی گفت یار دیل گفت شیخ صفی الدین  
شناسی ابرهیم گفت بلی بعد روزه بشرف رستبوس او مستعد می شوم پس صالح جنت نعلین با ابرهیم داد که این را بشیخ بده و بگو که صالح  
سلام رسانید و بفرستد رفت چون ابرهیم بار دیل آمد و بخدمت شیخ قدس سره رسید سلام رسانید شیخ جواب سلام گفت  
و علی الفور گفت آن نعلین بترکی با نانت فرستاده است **شعر** ازین دفتر بخوان حرفی اگر چیزی بیندانی  
کتاب یاد اینم در پید علوم ستر نهانی **حکایت** پیر احمد برقی گوید محمد سر عسیده از کوه که گفت پدرم عسیده یک بو پستین  
از بوست که سفته کوهی جمع کرده بود نیت شیخ و تمام کرده بخدمت شیخ آمد و بو پستین از پیرون زان کرد و در خلوت رفت و حرف  
بستبوس دریافت شیخ قدس سره بو پستینی که پوشیده بود بوکت بر اید او نهاد و فرمود بو پستینی که از بهر آورد و جویرون رها  
کرده که مرا سر مات برفت و بیار و بخدمت شیخ **شعر** هر جلوی که درین کاه باشد نرم باشد از کرم دل در صفت جانشین کم  
**حکایت** پیر احمد برقی روایت کرد از مولانا تاج الدین خلیل برقی که او گفت در حضرت شیخ قدس سره بودیم خبر آوردند  
که حاجی اردیلی از سفر حجاز می رسید شیخ اشارت فرمود جماعت که برخیزید و استقبال کنید خبر عاشقان آورده اند چون حاجیان  
بیامدند و یک دور و زبشت شیخ و فرمود آن حاجیان را طلب دارید ایشان را بخوانند نیت ایشان گفت که قوم مصریان و دشتیان که  
شمار خلعت دادند و نگاهداشتی و احترام کردند و پیش ما کاغذ و تبرک فرستادند شما جوانان کرده اید مرا خدا آشکارا کرده است  
من نه مصر دیده ام و نه دمشق باری آن کاغذ را بیاورید تا به بنیم و آن تبرک شمارا باشد چون بشنیدند برخواستند و سر در قدم مبارک  
شیخ نهادند و آن کاغذ و تبرک در حضور شیخ آوردند **شعر** سیاح علم با محقق ره برده خاصه شعب دل که در آن اردو بطن  
عیند موم باطن اسرار و مظهر داند و موز نظام احوال و باطن **حکایت** مولانا قاهر الدین بخوانی که در حضور شیخ  
در تبریز در خانه مولانا الکامل خواجہ عده و محمد علی بودیم و شیخ نماز جا شست میکرد مولانا مسعود و جبار الله بران خواجہ عده در صفت  
فعال نشسته بودند مکرایش ز اظن آمد که شیخ قدس سره پیشانی بر من نهاده و این معنی مبارک در گوش صدیک میگفتند چون شیخ قدس



از نماز قاری شد فرمود بخواجه عده در حلقه ای که با پیشانی می کنند که با پیشانی من افتاده اند خواب عده را چون معلوم شد تعجب کرد  
که حال چیست پس از آن من چون مافی الضمیر خود شنیدند بر خواجه مقدم شد و بپای خود گذشت که ازین جزئی اندیشیدیم شعر  
علیم با سراج الطوفان کاتر . بحکایت العلم یسبح اویری حکایت . مولانا بدیع الدین محمود قاضی اردبیل که از جلال انانیت  
از دین است کثرت نوبتی را باقی شیخ قدس سره بودم در حضورش بر می می رفتم و انکی من خطبه در مدح او گفتم بودم عرض آن میخواستم  
در دل خود فکر کنم که این زمان وقت خوش است باز گفتم مجلس دیگر ازین خوشتر شود و بعد از این عزم و این سخن بخاطر گذشت شیخ قدس سره  
ناگفته نماند که فکر آن باشی که این خطبه بخوانم یا بخوانم تا بشنوم تا بعد دین مکرر **شعر** فکان اسرار القلوب تطلت  
بغیبتن جوانب الانباء **حکایت** . با الدین خاگن کثرت نوبتی تقدیس سره بزیارت شیخ زاهد قدس سره در حقیقت و مباد  
رکاب من شایعیت تا بدید الیه برق که از ناحیت اردبیل بر می رفتم و شب آنجا تزلزل فرموده آن شب یکی از متحابان شیخ با مردم از سر  
تباست و چو گشتا سیکرد که موافق خاطر من می آمدیم و نیز همان حرکت بر جایند از سر آن نفس سر گفتم سر بر کشیده ازین بر کردید و تفرغ اختیار کردم  
و در دل عقیده ای سلام بگو بادل کردم و در دل آورد که در بدار الکفر آوردم و زمار بیندم و آن شب درین ارثا و بسر بردم صبا می که شیخ  
سوار می شد من از دور با ستادم و آن غنیمت دار کفر در دل مصمم گرفته نگاه قدس سره نظر فرمود و پس بلباز را بطلب من فرستاد  
من نیز رفتم قدس سره از آنجا اشارت فرمود بخدشش رفتم در من نظر فرمود من دیدم که از اندرون من چیزی پیاپی بر می رسید **شعر**  
قالوا انظروا کلام قد نقض رکبنا . قالت ربه هل یفک الظلام مذابی . پس فرمود فرزند خدمت مریدان از برای خوشی نفس نباشد  
و خلاف نفس بسیار چندان باید که قدم استوار دارند و تغییر اعتقاد نکنند چون حال واقعی خود شنیدیم آن ضلالت ازل من پرورفت  
و سلطان شدم **شعر** بگو زلف او بودم گرفتار بی ظلمت . ز حکم سر می او در دل گرفت انوار ایمان **حکایت**  
حاجی ابوسعید کلمه از بد خویش مولانا نجیب رخا به روایت کرد که نوبتی در حضور شیخ قدس سره نشسته بودم دو کس  
در آمدند که شریک می کردند و یکی از ایشان جزئی از میان برداشت و در برده و شخصی را در آوردند که این شخصی مبلغی از وجوه از مال دوزی  
برده داشت و غنیمت شیخ قدس سره زمانی در ایشان نگاه فرمود و قسم کرد بعد از آن رو بایکی کرد و فرمود می پندار که آن شریک  
غنی اند که این شخص را بستان گرفته است باری تو میدان که بتانت و نا واجب بر خیز و آنچه بر گرفته نصیب شریک بود ده انگس باده  
افتاد و سر در پای مبارک شیخ نهاد و توبه کرد **شعر** در عین عیان سر کشف کونین . زین خورده حساب ریزه خاکی جیت  
**حکایت** . ادیب حاجی ابوسعید روایت کرد که پرو نام اردبیلی حکایت کرد که نوبتی در حالت جانش میخواستم  
بجام مردم تا غل غل کنم در راه رفیق چند بر من افتادند و گفتند بجزرت شیخ قدس سره میرویم تو نیز موافقت کن من نیز با ایشان  
بجزرت شیخ قدس سره رفتم و بنشینم و جماعت بسیار جمع شد شیخ قدس سره اشارت فرمود که چون اصحاب جمع شدند کلام  
بیاید تا ختم قرآن کنیم من در خود اندیشه کردم که جاره و تدبیر من چه باشد که قرآن خواندن نتوانم و مصحف برداشتن ممکن نیست  
و بیرون رفتن و شتاب باز خود گفتم اولی انگ بنشینم و چیزی بخوانم و کیف ما کان بنشینم و مردم بخواندن قرآن مشغول  
شدند

شیخ بهیبت روی بامن کرد و در من نظر فرمود و گفت کیرم که قرآن می خوانی می شنوی لرزه بر من افتاد و لرزان لرزان  
بر خواستم و بیرون رفتم و غسل کردم **شعر** با کلام تقدیس در بیت المقدس چون توان در جنابت دامن تر بودن  
**حکایت** . ادیب حاجی ابوسعید روایت کرد از شادان نامی کلخوری که بر سر راه در حوالی غل خندق می مردم سوری آغا  
بر سپید روی چند مادی بودند شش گانه شده و پراکنده گشت از اسب فرود آمد و بر می مید من نیز رفتم که بر می جستم و حال گشت  
با بر دهم می تمام و بر خاک چنان می کردم تا چون او برود من بر کیرم چون او بر رفت طلب کردم نیافتم و جندی دین بر آمد تا روزی  
بجزرت شیخ قدس سره رفتم و عمارتی میفرمود کردن و مردم در کل خاص بودند حالی که بر سپیدم شیخ در من نظر فرمود و گفت با بر دهم  
می توان نهادن و در خاک نهان کردن در کل نمی توان نهادن در کل نه که سراسر او جنت **شعر**  
هر حرف که بر من این خاک و گلست . از نسخه آن نقش برین لوح دولت **حکایت** . بل عیس نامی بحرانی از ولایت اردبیل  
بخت یزد خدایم جای نهان کرده و در مقامی عالی بعضی از آن برداشتم و میروم و در غمخیز داشتم که آن باقی نیز بر می دین حال  
بجزرت شیخ قدس سره اتفاق افتاد جمعی مردم آمده بودند و توبه میکردند مرا رفت شد که توبه کنم بر خواستم و در پیش رفتم  
و دست مبارک شیخ بگرفتم در من نظر فرمود و گفت توبه میکنی گفتم بلی فرمود باید که آن چیز را نیاری و آنرا نیز که آورده باز  
بس بری چون این سخن حال پوشیده استماع کردم از خود بخود شدم چنانکه در آن پیچودی از نظر شیخ قدس سره برداشتم  
و خبر نداشتم **شعر** پیچودهای خودی خود زین سان توان رفتن . در معرض مردانی که ایشان خبری دارند  
از بابک اخلاصی سپر باید پاک کردن . آلوده هر عذری سپتی چه رو آرند **حکایت** . مولانا حاجی حسین برسی گوید  
که از ولایت در مرز اردبیل روایت کرد از پدر خود مولانا زین الدین خلیل که او گفت روزی در مسجد شسته بودم حاجی  
در آمدند و گفتند پیر عثمان مرید شیخ قدس سره آمده و در ابا غرا زلفی کند در خاطر من بگوید که چون شیخ او تحسین بسیار  
نکرده باشد این کس که مرید او است جدا اندیش بختم تیر خود مولانا بدر الدین را رحمه الله در خواب دیدم مرا گفت درین مرد طلع  
مرز که بغیر از ظاهر پنی تو چیزی دیگر است و آوازه او در اطراف دیگر است و اگر در حال او تردید داری باور نیکنی بر خیز و در آفر  
کتاب توبه نظر کن که چیزی نوشته ام چون پیدار شدم بر خواستم و کتاب توبه برداشتم دیدم که نوشته بود آن  
مثل مشهور نقاشان چین که صفت را نقش میکردند و رویان صفت دیگر که محاذی آن بود مصقول میکردند و پرده در میان حجاب بود  
تا از صفت هدیکر عامل بودند چون برده برداشتم نقوش صفت چنانچه در صفت مصقل رویان متشکل بود با خود گفتم این  
اشارت بدرم مولانا بدر الدین بامعنی است که نقوش علوم که دیگران از او را قی بر خاطر گرفته اند در آینه مصقول دل پاک شدن  
و تنقیش است همان ساعت توجه حضور مبارک شیخ قدس سره شدم و بخدمت شیخ آمدم حالی که از در آمدم شیخ قدس سره  
تنبی فرمود و گفت مولانا زین الدین اگر مولانا بدر الدین در خواب ترا بنیکفتی تو خود پیش باغی آمدی چون حال مافی الضمیر خود  
دیدم بر پستیوس کردم و توبه کردم **شعر** در دل ما تر جان را ز هست . کونهد اسرار دل بر کف دست



**حکایت** نوبتی قاضی حسین رفیق یوسف که مردی بجزرت شیخ قدس سره آمدند چون بزرگوار متبرکه رسیدند شب  
اول که منزل رفت رفیق یوسف در خواب دید که پای خود بر روی حق تعالی و رسول علیه السلام می افتد ازین ترس پیدار شد درین قفل  
مضطرب الفکری بود بامداد چون بخدمت شیخ رفت علی الفور که شیخ قدس سره نظر فرمود گفت مولانا رو بابت که زرد موزه می  
و از زیر پاگیری و پارت نام خدای تعالی و نام رسول علیه السلام و موزه شب از پاپیرون کنی نه در خواب آفتاب بینی **شعر**  
نقش بند صورت امکان بند هیچ نقش کان بد آینه اسرار با نود سر چه آید در خیمه دم چشم خیال اندرین صحرای دل این دریا  
**حکایت** پیر شرف الدین میاخی روایت کرد از پیر محمد داروری رحمه الله که شیخ قدس سره بمن اشارت کرد و گفت برو  
و در دار و خلوت بنشین و حاجت را تربیت کن من بایدم اما مترو د بودم دیگر باره غم کردم که بکلیان روم خانه دان شیخ زان  
قدس سره در واقع دیدم بسیار که سفیدی شبان در محراب ایستاده متفکر شدم که حدین کوسفیدی شبان چگونه میگردند چون بخدمت  
شیخ رسیدم بلفظ مبارک فرمود پیر محمد بر روان کوسفندان را شبانی که داری بکن تا اگر بخورد و در دیند احتیاج آن نیست که بکلیان  
روان چون از اندرون من بامن احوال باز گفت آن تردد زایل شد **شعر** دل که چون صحرای نور دگر گشت راز ازین سان صحرای آرد  
**حکایت** ناصر سلاجی اردبیلی گفت نوبتی جنازه از دروازه فخر از دیپل پرور می آوردند و نزدیک مرآه کعبه کول  
که یکی از مرآه اردیپل است شیخ قدس سره بر آستری نشسته بود بانظار جنازه ایستاده تا نماز گذارد و من با فی جلالی  
اردیپلی بیچاره که گفتم که شیخ بر آستری نشسته است و عرق استری جامه سپید نماز دران چون توان گذاردن چون بخدمت شیخ  
رفتم فرمود تا ما که بدانید که عرق استری در از گوش و آب دمان ایشان مادام که زنده اند با کت **شعر**  
دل جو آینه با کت بگوید جز باک سخن آنجک کند و دم تصور اداک **حکایت** ادام الله برکت روایت کرد از خوا  
منصور که نوبتی صحرای اکابر کرمان از علما و حکام و خواجگان بجهت عداوت بعد که قصد اردو کردند و تا بار دیپل میامدند  
که بقرباباغ از آن بار دور بودند چون نزدیک اردیپل رسیدند با همدیگر گفتند که چون شیخ صفی الدین است قدس سره  
واجب کند بشرف زیارت و بحضور او مشرف شدن و باز فکر کردند که اگر او را ولایتی باشد حالت الملاقات با ما سخن صلح آغاز کند  
و ما صلح دهد و ما حاضر عیال پیش آرد چون بحضور مبارک شیخ رسیدند اولاً تمهید کلمات صلح فرمود و گفت منوالی و خواجگان  
از راه دور آمده اید و بجای خطب زناک میروید قصد خرابی همیگر میکنید که درین دنیا قایده ندارد و از سر صلح برید تا حق تعالی  
مصلحت شما ساخته که داند و این از صلح داد چون مافی الضمیر خود شنیدند و دیدند در قدم شیخ افتادند انگاه شیخ قدس سره موزه  
فرمود آوردن و غسل داد آوردن و فرمود چون صلح کردید شیرینی بخورید چون هر دو ضمیر خود مشاهده کردند اعتقاد آوردند و از  
سر صلح بار دو رفتند و مصلحت ایشان بنودی ساخته شد و از سر موافقت م اجمعت کردند **شعر**  
علم این عالم خوش جوکی حرف برده صفی دل جو شود دفتر اسرار علوم هر چه بر لوح محب فکر شود نقش بر  
بود اندر ورق دفتر علمش مرقوم **حکایت** مولانا تاج الدین عوض شاه خلیف اوجانی گفت از غم خود شنیدم که

بخدمت شیخ قدس سره میرفتم شیخ قدس سره بیرون آمد و طایفه در دست داشت در دلم بگوید که چه بودی که این طایفه عن پیدا  
نگاه که نظر مبارک شیخ بر من افتاد فرمود خلیف یا و آن طایفه بر سر من نهاد و حال آنکه هیچکس تردید من بخلایف نگرد  
بود چون در یک کلمه دو کلمات بدیدم در قدم مبارکش افتادم و تا اکنون آن طایفه از برای تبرک نگاه داشته ام **شعر**  
هر که اوجانی ز بوی این معانی کسب کرد شد ازین سلطان معنی در اذیت تاج دار **حکایت** خواجه حاجی توکل  
سله الله گفت ما چند کس به پیر شرف الدین رحمه الله و سرخ عوض و شپس بخار و چند کس با هم صاحبیت داشتیم نوبتی در  
خانه ناهای از آن شپس بخار نشسته بودیم و سرخ عوض و فتاحی کپتاج و در می گفتی آن روز نیز همچنان بگفت و میان ما بحث  
چند رفت چون بوقت واقع گفتن بخدمت شیخ قدس سره رسیدم حالی که نظر فرمود آری از بس دیوار سخنانی که بگفته اند  
که چون دو کس شناور در وقت شنا و همدیگر را بدست گیرند هر دو سلاک شوند ازین تحت تبرسیدم چون باز با اصحاب  
اجتماع شد بعضی گفت شیخ از احوال ما جوای ما بامن چنین گفت بر سپیل ز جو عوض گفت بامن نیز بوقت واقع عرض کردن  
بزرگ فرمود اگر دوستی شما بر هم زنند هر دو شکسته شوند **شعر** نه اشرف او علم نماید داشتی  
مشرف آنهای او کشف سر اید داشتی **حکایت** پیر یعقوب اجمعی که خلیفه و خلیفه زاده است روایت کرد  
از پدر خود امیر علی رحمه الله که شیخ را کندی عیال پیش دی بود که محافظت میکرد در کرم و روزی عیال از آن گذر پرور  
گفته و دستش بدان آغشته شد خواست که انگشت بلیند باز با خود گفت که بیستوری شیخ رو باشد باز با خود گفت  
که شیخ قدس سره بدست یعنی بد طریق ج باشد اگر فرزند این مقدار از پدر تصرف کند و انگشت که آغشته بود بلیند چون  
بار دیپل بخدمت شیخ قدس سره آمد شیخ بوی گفت امیر علی اگر بر سر مال پدر تصرف کند رو باشد چون بر غیر خود که در ظاهر  
گذرانیده بود شنید در قدم مبارک شیخ افتاد **شعر** هر کسی انگشت سری بر ضمیر خود نهاد علم باکش از سر اید از او باد **حکایت**  
**حکایت** علی جلی روی اما پسینه گفت شبی در خواب دیدم که در گوشه مسجدی بودم و بزرگت قوی بودم و جوان  
ذاکر در آمدند که احیای شب کنند و بزرگ مشغول شدند من از سر زحمت که طاقت نداشتم از ایشان التماس کردم که احیای  
جای دیگر کنند و من مستقبل قله شدم در خواب شیخ را قدس سره دیدم عصا در دست و تعلین در پایش در پیش رفتم و زیارت کردم  
شیخ قدری مان و تره بمن میدادی و من آنرا قائل میکردی چون از خواب بیدارم آن مرض بکلی از من زایل شده بود  
ریزه سفره ادا آب حیوت بکر که زنوجان دیگر داشت بن ارزانی و از آنجا بار دیپل آمدم حالی که بار دیپل رسیدم دیدم  
جنازه بر مصلی نهاده و شیخ قدس سره ایستاده که نماز گذارد در پیش رفتم و شرف دستبوس و پای بویس در بایتم حالی که شیخ  
بن نظر فرمود از اندرون حالی و مرض و شغای من بمن خبر داد و فرمود درویش از آن مرض صحت یافتی و خوش شکی **شعر**  
آنچه جان اندر پس پرده چشم غیب دیده کوشش کشف حال آن از لفظ جان باز شنید **حکایت** ملک اساده  
سید قطب مرتضی اصفهانی گفت در شبانگاه از مولانای اعلم عبدالدین شبانگاه شنیدم که مولانا نظام الدین عبدالملک



و مولانا عزالدين مراغي رحمه الله تعالى وقاضی تاج الدين و سپید محمد الدين و مولانا محمود مرغیانی بخدمت شیخ قدس  
رفتیم و در سر امتحان سوال چند فکر کرده بودیم از معقول و غیره که از شیخ سوال کنیم و حال آنکه از مولانا عزالدين مراغي رحمه الله  
برسیده بودیم که شیخ را تحصیل بسیار باشد و مولانا عزالدين گفته که تو ما تعجب کردیم که چون او را تحصیل بسیار باشد  
او چیزی بگوید و غیبه استند که با نفع و ارفع علم که آن علم باشد است علم است **شعر** من کان فی العلم واضعاً قدّمه  
یصیر فی العزّافاً علیہ العلم من شرط لمن خدمه ان یجعل التّواضع کلّهم مؤدّه در سر امتحان بخدمت شیخ  
رفتیم از عطلت ولایت شیخ بندی بر زبان همه آمد که هیچکس را مجال منطق نماند من در مولانا نظام الدین عبد الملک و او در  
نظر میکردم و کلّ اللسان شنیدیم و مولانا عزالدين مراغي رحمه الله سر در پیش انداخته بود و سر بر بند داشت چون ساعتی برآمد  
شیخ قدس سره مبارک برداشت و آن سوالات را که ما فکر کرده بودیم از غیر ما بنور ضمیر یک یک جواب بگفت عبارتی  
ثانی منقح که میگفتیم حقّ که آن بکتب بنو الادب اعلیٰ بایض العین چون کلمات کشف خیر خود دیدیم و جان جوابی شنیدیم  
حیرتی بمن فرمود و فرمود بزم و دست در دامن شیخ قدس سره زدیم و توبه کردیم و عقاید صافی آوردیم **شعر** فان یک لک وجه مثل او جهم عند العیان فلیس الصفر کالذّنب وان یک لک لفظ مثل لفظهم فلیس مثل کلامهم  
چون بیرون آمدیم مولانا عزالدين رحمه الله گفت مولانا من مکر تو شنیدم که با وجود چنین جلالت شیخ قدس سره در علوم و اکتفی که چنین  
اندک خوانده است مولانا عزالدين سوگند خورد که شیخ این خیر را بعد از پیر و مذاکره خوانده است مجموع موالی بجا و متقناً  
اعتقاد آورده اند **شعر** لو ان اجتمعهم فی فضل سوّد وده فی الدین لم یختلف فی الارم اثان **حکایت**  
پیرایه عیسی و ایت که دین الدین که معروف بود برینو بملازمت خدمت شیخ قدس سره که شبی در حضرت شیخ نشسته و طول  
مجلس شد و دل بگردانیدیم که تا کی نشینم چون در دل من باین بگشت شیخ اشارت کرد که یا وای من در کار گیرم بنشینم و بای مبارک دی  
برگزار کردم چون ساعتی شد بام خفت شد و بی خبر شد باز در دل بگردانیدیم چه بودی اگر زمانی بای مبارک با خود میکردی در حال با خود  
گرفت باز در دل اندیشه کردم که چه بودی که باری دیگر بای مبارک برگزار من می نهادی باز علی الفور یا برگزار من نهاد تا وقت طلوع  
صبح شد پس وضو ساخت و من بیرون آمدم در یک مجلس این همه که امارت از خیر خود مشاهده کردم **شعر**  
در جام جهانی آن سپیده پاک هر نفس که دل بست عیان می دیدیم **حکایت** سید زین الدین زبیت بکته کتشی  
بعد از نماز صبح خلوت خود رفتیم و شیخ قدس سره بخانه رفت و خادم هنوز شیخ پیش نمانده بود و ما مشتبه بودیم با خود  
گفتم شیخ چیزی میفرستادی تا که دهان تاریکی بدخلوت باز کردند و طبقی پیش داشتند و من دست کردم و طبق را بپسندم  
کرده مان و سوز بود برانجا از دست نهادم و بیرون آمدم تا پیمنم که کس بود در عقب وی رفتم و نظر کردم خدمت شیخ بود قدس سره  
**شعر** هر از که بر صفحه دل می کردیده او بر طبق عیان در آورده پیش **حکایت** همچنان سید زین الدین  
که از سید شرف الدین رحمه الله شنیدیم که او گفت شبی در ایام خلوت بیرون از سفره زاویه در خلوت یاران چند بودیم نانی چند

بخوردیم که از جای آورده بودند چون بخدمت شیخ قدس سره رسیدیم شیخ علی الانفراد هر یک را از حال پوشیده او گفت  
که بیرون از سفره زاویه چیزی خورده اید دیگر بخورید **شعر** چون سفره را از یکی پیش نیمه از حال دون مریکی شرح دهیم  
**حکایت** مولانا شمس الدین اقبونی روایت کرد از خواجه محمد اقبونی و او از اخوی عز الدین بلو سانی که او گفت با جوانی از فرزندان  
شیخ بارید بسطامی رحمه الله علیه بخدمت شیخ قدس سره رفتیم حال آنکه آن جوان از اندک انگاری در مکان خاطر بود چون  
خادمان زاویه سفره بیاوردند آن جوان گفت من تویی با خود کردم اگر شیخ صاحب دل باشد آنچه نیت کردم بجای آورد چون لحظه  
برآمد دیدیم که خادم در آمد و یک کاسه غسل آورد و گفت شیخ میگوید این غسل بخورید که از راه آمده اید آن جوان برخاست در بای  
خادم افتاد که ما بجهت شیخ بر توبه کنیم انوی برسیدیم که حال صیت گفت نیت کردم که اگر شیخ صاحب دل باشد همین زمان  
از برای ما کاسه غسل بفرستد و همچنانکه در خیر بود فرستاد **شعر** ای خوش صلائی شیرین معجزه نایب  
در قوت روح بخشی بر سفره ولایت **حکایت** هم مولانا شمس الدین روایت کرد از حاجی قزالدین بو جندی از ولایت سراد  
که شیخ قدس سره را بهی بد آورد و دستاد چون پیش پر محمد را روی رسیدیم از من پرسید که شیخ را با من چیست نظر بعبایت  
دارد یا از من گفتم بلی نظر عبایت دارد چون آن کار بگذارد و در اجبت کردم و بجهت شیخ رسیدم فرمود پیر محمد داروی با تو بگفت  
من متذکر بودم شیخ فرمود نه با تو گفت که شیخ را با تو جزوت مرا بیاورد آمد و از غیر من فراموش شده بود باز فرمودی و او گفتی نظر  
با خود کن اگر خود را صافی می بینی شیخ را با تو صفات و اگر پیش خود تزدوی می بینی یقین دان که شیخ را با تو صفاتی نیست **شعر**  
هر که در آینه صحن دل کرد نگاه چمن و قنچ که از دید ز خود دیده شود **حکایت** مولانا شمس الدین از پیر حاجی اقبونی  
و از پیر عوض اقبونی روایت میکند که از کیلان می آمدم در محبت پیر احمد زبانی چون شجر اردیل رسیدیم باو میگفتم که در شهر بودم  
بزیارت شیخ قدس سره او در جواب گفت که شیخ بادشاه است و مردم غلبه اند و قتی که ما اجبت کنم خود خدمت شیخ بزم  
اما باید که شیخ از برای ما سفره بفرستد چون زمانی در آمد دیدم که خادمی در آمد و سفره آورد و گفت شیخ دعا میفرستد و میگوید بخور  
دارید که سفره دیر بمان فرستادیم که گفتیم شاخو چای آمدن بزاویه چون درین سخن از دو خیر خود از توقف در رفتن و سفره آمدن  
اشارت دیدیم معقد شدیم **شعر** با قاطعه مقصد کوی تو نهانی با سو پس علوم تو شد بدو سه ساله نزدیک که خطا او را تمام  
متراف علوم تو کند زن معیار **حکایت** هم مولانا شمس الدین روایت کرد از پیر داد مهری که او گفت نوبی شیخ قدس سره  
در سر او نزول کرده بود در زاویه خواجه افضل رحمه الله علیه را از پیر رسیدیم شیخ قدس سره بکلمات قیامت مشغول و از جوعت غایب  
میفرمود و در انشای خواجه این بیت بخواند **شعر** با تو او که عشق باشد از سلام عشق او با صنع او باشد تمام  
من چون بشنیدم خراسانم که یاد گیرم نتوانستم یاد گرفتن در دل با خود گفتم چه بودی اگر شیخ باری دیگر بگری فرمودی تا من یاد  
گرفتم و آن شب باین فکر بودم چون باید از شیخ برنشت و می رفت جماعت غلبه جمع شده بودند در آن میان شیخ قدس سره روی  
مبارک با من کرد و این بیت باز گفت پس فرمودان یاد گیر چند و سوسه دهی آنچه در خیر بود دیدم و شنیدم و یاد گرفتم **شعر**



روی غیر معنی که دهد تقیم بخشیده و نکو خایه علوم دل تعلیم روی و تاقین فکر و حقایق افهام که کاه و مرز اشارت بدیده  
**حکایت** هم مولانا شمس الدین از پیر داد و روایت کرد که در دیه مرز دو که خدای بزرگ بودند مدتی در حق شیخ قدس سره  
 شوایب انگار داشتند روزی بخود فکر کردند که با یکدیگر خدمت شیخ بزرگ و اوراد و نیایم بس اتفاق برخاستند و از سر حالت بین الوفا  
 و اتفاق بجزرت شیخ قدس سره آمدند و یک دور در آنجا اقامت نمودند و بین التوبه و الاوبه مترومی بودند اتفاقا دیدند که از بهر کار بر  
 و صدور بخدمت شیخی آمدند سفرهای بی تکلف می نهادند و ریخ و بریان می آوردند و از برای دریشان کدوم آب انگار ایشان بر  
 انگار زیادت شد برخاستند و از شهر پیر و آن آمدند و میرفتند و انگار زیاده شده شیخ را قدس سره بولایت معلوم شد کسی را عقب فرستاد  
 و ایشان را باز خواند پس گفت فرزندان آن کسانی که پیش از برای خدا آمده باشند نظار ایشان بر ریخ و بریان و کدوم آب باشد نظار  
 بر خدا و معاطه مردان باشد با ایشان اگر جوین و کدما و اگر ریخ و بریان یکسان باشد برخاستند و در قدم مبارک شیخ افتادند و چون  
 مافی الصغیر خود شنیدند از خمیر پاک و صاف توبه کردند **شعر** از سر سوزه از کشتی که جہاز است نوا کارهای دو جهان حکم را بنواست  
 و چنین کنج سعادت که ز دل می بخشد بی نوائان جہاز اهلکی برک و نواست **حکایت** روایتی که از پیر عمر شرفان قلعه  
 که نوبی بخدمت شیخ قدس سره میرفتند چون بدید بنی رسیدند از ولایت خجالت مولانا سراج نیز رحمه الله موافقت نمود چون نزدیک سپاه  
 رسیدند مولانا شرف الدین کجکاهی آنجا بود و عرق نفاق در درونش خنجر می بود و بکوشید جزی مقتدره بود و نکاه داشت ایشان  
 میکرد از سر غلبات حسرت و حد و نفاق بنمود و بزرگان که پیر عمر کمر خند و بان صوفیان و همه را برنجاندند که مرا جوار ما گردید پیش مولانا  
 سراج جوارفتند چون بخدمت شیخ قدس سره رفتند و شرف استسعاد و پیستوس دریافتند حال گفت آن غول بیابان آن منطلق  
 شمار از بزرگان حواله کرد چون حال مضمون احوال با بود اعتقاد بر اعتقاد زیاده شد باز فرمود آری آری مهاجران دایم در حرب بوده اند چرا  
 بی گفتند توبه و کوشند از خود انگاه دار تا ما سنت نذرند **شعر** مدول با تر جان را ز دست کورند اسرار دل بر کف دست  
**حکایت** پیر امیر علی گفت روزی در حضرت شیخ قدس سره نشسته بودیم در خمیرم این فکر گذشت که دوش مجربیت شیخ را  
 جامه های نفیس و متاع دنیوی چراست علی الفور شیخ را بفرست معلوم شد و گفت بلی بلی طالبان راست میگویند اما امیر المؤمنین  
 حسین و حسین رضی الله عنهما نواده محمد مصطفی علیه الصلوٰۃ و السلام بودند امیر المؤمنین حسن لباس نفیس پوشیده است و امیر المؤمنین  
 حسین زنده پوشیده است این نیز رواست و آن نیز رواست **حکایت** حسن اوراجلوه پیشتی بود  
 از لباس پس و زیور و زیب و علی نور محض است از جلال طلعتش در لباس عین تقوی تجلی **حکایت**  
 ادیب ابرهیم کلخورانی گفت شخصی حکایت کرد که در سفر بودم و راه سخت بخوف بود در دل خود نذر کردم که اگر سلامت بروم فلان  
 چیز را بخدمت شیخ بزم چون سلامت بجای رسیدم و قصد کردم که آن چیزم بشیام شدم و نبردم تا روزی که بخدمت شیخ قدس سره رسیدم  
 شیخ گفت فلان هر چه در نا اعمی نذر کرد بشیام نشوند **شعر** نقش هر فکر که در نفس مصور کرده  
 دل از آن اگر صاحب دل از آن با خبرست جو که بایده تمت دل نتوان رفت چنین راه که پس مشکل و بس با خطر

**حکایت** ادیب حاجی ابرهیم کلخورانی روایت کرد که در روز خود مولانا خدیج الدین خطیب کلخورانی که روزی دوستی باید  
 و از برای ما شانه نیک بیاورد و با خود کفتم مناسب این شانه دانی بدست آوردم روزی بخدمت شیخ قدس سره رفتم شانه دانی نیک دیدم  
 پیش شیخ نهاده باشان شانه را برداشت و شانه دانی را پیش من نهاد و فرمود این شانه دانی مناسب شانه اوست و از آن خمیر من  
 آن شانه دانی بمن داد **شعر** چون خلوتش را از دار بهاکد باطنی شانه کار بهاکد **حکایت** از مولانا سلیمان برانند  
 روایتی که روزی شیخ را قدس سره بضاقتی برده بودند و دانشندی سوال کرد که شیخ حق تعالی در کلام مجید میفرماید ادعای  
 رجبکم تضرعاً و خفیفاً و شیخ ذکر میفرماید شیخ هیچ جواب نگفت برخواست و عکاسی بر دهن رفت و اورا تنها با گردان  
 دانشند گفت یکی از صاحب من پیش بود کفتم اگر شیخ صاحب دل باشد ما را یاد آرد حالی که سفره پیش شیخ آوردند اشارت  
 فرمود که این سفره پیش آن طالب علم برید که از ما سوال کرد و سفره پیش ما آوردند این کرامات را مشاهده کردیم باز در شب اندیشه  
 کردم که اگر شیخ صاحب دل باشد مرا فردا بخواند و عذر خواهد چون نماز صبح بگذارد دم دیدم که شیخ یکی را بطلب من فرستاد و بستم  
 و شرف حضور مبارک دریافتیم و لطفاً فرمود این کرامات دیگر ظاهر دیدم جماعت طلبه علم را حضرت بجنور شیخ قدس سره آمدند و ده  
 دانشند اهل حاضر بودند اتفاق کردند که اگر شیخ سوال کنیم از آنجا نیز بدل قصد کردم که از شیخ سوالی کنم شیخ بولایت خود بدست  
 فرمود مولانا باز سوال میکنی گفت بلی فرمود سوال کن که بسیار تر کش دانشندان نهی کرده ام تر کش تو نیز نهی کنم همین ساعت من  
 حدیثی از باب علم مصابیح سوال کردم شیخ قدس سره چنان بیان فرمود در تحقیق آن که همه حیرت آوردند من پیش جبین مدرّس  
 خوانده بودم از یکس مثل آن نشیده ام و الذین اوتوا العلم و رجات بعد از آن جماعت بسیار آمدند و نغمه های آوردند  
 از اطراف باز من خود گفتم اگر شیخ را کرامات باشد بفرماید یک بریان در دست بمن دادن در حال اشارت کرد و بخادم که بریانی بیاورد  
 خادم یک نیمه بریانی بیاورد و شیخ چون نظر کرد با خودم حدت فرمود و طیره شد و فرمود من بریان درست میخواهم تو نمی آری  
 چون این کرامات نیز دیدم باز در خود بیندیشیدم اگر شیخ را کرامات باشد بفرماید که این بریانی را حجامان درست بخانه بر علی العوز  
 فرمود که این بریانی را درست بخانه ببر چون این همه کرامات متعاقب دیدم هیچ ریبی و شکّی در خمیر و خاطر من نماند پس شیخ بمن  
 فرمود علم دریای است و حج دریای است زهد نیز دریای است علم و حج حاصل کرده زهد نیز حاصل کن تا این هر چه در بیا ملاقی میدی  
 شوند کار می کرده باش و بجز آنکه آن ده دانشند سوگند خوردند که ما چند ایک یک مثل یاد می آوریم بیا یاد ما می آمد چون این همه  
 کرامات معاینه دیدیم بر پیسیدیم و توبه کردیم **شعر** یقرّ له بالفضل من لا یؤدّه و یقنی له بالعدم من لا یجتم  
 روح محض است مگر عصیان جوهر پاک و در این فضل و کرامات نیاید از خاک **حکایت** پیادوشی التجارقی گفت  
 نوبی در حضرت شیخ قدس سره در نماز خفت بودیم و فکر و اندیشه برانگیزه در نماز مشغول بودم شخصی در نماز نغمه بزرده خود  
 اندیش کردم که این نماز مرد باطلت چون شیخ سلام باز داد و با جماعت کرد و از خمیر من فرمود آری نماز او درست نیست  
 نماز تو درست است که اینجا در نمازی و در بغداد غرق و در خمیر خود شنیدم حال بمن بگوید **شعر**



روی با قلب از که اینست مادر از دل پاک کن ای دوست که اینست نیاز **حکایت** پیر عبدالمکریم گفت از پدر  
خود نام آور که معروف بود بچنگلی شنیدم که شخصی بود عوض چنگ نام که پیوسته بدزدی مشغول بودی و برای دختر تلک و نامی کرد  
که از برای سر خود بخواد تلک شاه چون ویرا زد و دید دختر بوی نداد و گفت تا از دزدی توبه نکند من بوی دختر ندادم ناچار عوض  
چنگه قصه کرد که حضرت شیخ آید و توبه کند اما بقصد انابت و رجوع بک سبب آنکه دختر تلک شاه را از برای سر خود بخواد و باز  
بر سر بازی و سر سرشته خود زد و دردم ویرا حضرت شیخ قدس سره آورد و او در پیش رفت که توبه کند چون شیخ قدس  
در بیماری او نظر فرمود و نقش خاطر او خواند و او را توبه نداد و گفت من توبه بعلت ندادم و او را توبه نداد و عوض چنگه مکر شد  
سپید هر زن رحمه الله خدمت شیخ آمد و توبه کرد که این سخن توبه بعلت چنگه دختر خواستنی پیر چنگی گفته باشد و گفت شیخ  
علت توبه عوض چنگه دروغ غرض داشته اند شیخ قدس سره فرمود پیر چنگی بچکس درین باب بامن چیزی گفته است اما  
در دل وی آنت که چون دختر تلک شاه را بخواد بار بر سر کار دزدی خود رود و من توبه بعلت ندادم چون مافی الضمیر عرض چنگه بود  
و شیخ توبه نداد و آن وصلت اتفاق نیفتاد این سخن مشهور شد **شعر** در ره روشن ما توبه خالص بابیده  
از خلوص دل صافی و درون یابی ز آنک در عرصه این کوی کنج دهر که دست آلوده عذر و قدم ناپای  
**حکایت** پیر احمد پرنقی گفت از مولانا اسمعیل از دیه سو که گفت شنیدم که قاضی حسن که مرودی با جوی در حضرت شیخ  
بودند و کس با میدند که واقعه گویند قاضی حسن در ایشان نظر کرد و در دل میزدیشید که اینها مردمان اقی اند و اندک گفتن چون  
چیزی نمی دانند و شیخ جاکوش بر ایشان میدارد و در حال شیخ بنور ولایت بدانت فرمود قاضی اینها از آن سر میگویند  
که از پیغمبر علیه السلام نامت سپیده است و تولد و رقی میخوانی و ایشان از صفی دل میگویند تو نیز آن کار کن که ایشان میکنند  
تا بدان که ایشان از اسرار چه میکنند **شعر** در رخ عشاق کردی دیگرست عاشقان از دل بدردی دیگرست  
خود نای مرد آسا دیگرست و آنک او مردست مرد دیگرست **حکایت** هم پیر احمد گفت که پیر محمد در روی رفته  
گفت روزی در حضرت شیخ قدس سره بودم و جماعتی بس ابنوه اطلبان واقعه میگفتند شیخ جوابها میفرمود من با خود گفتم شیخ  
تخل این همه چگونه میکند که چند را رحمه الله علیه سیزده مرد بدین خلقی بود و از زده واقعه می شنید و سیزدهم با ملاقات می نمود  
و عجز می آورد تا که شیخ بنور ولایت بدانت از ضمیر من بامن گفت که بدولت مصطفی علیه السلام و بهیت شیخ را  
اگر همه عالم میداند و واقعه گویند از عمده همه پیران **شعر** هر چه بر دفتر دما علی است  
چنگه از صفی دل میداند و اینج بر لوح معانی در سیت **حکایت** جد در مکتب دل میخواند **حکایت** پیر موسی  
قره نقلی گفت که چون توبه بدست پیر محمد را دیدم بکردم و وقتی بزرگ مشغول بودم اتفاقا پیر محمد دوسه سال حضرت شیخ قدس سره  
نیامد و من نیز نیامدم و در آن ولایت عرب نامی بود که او کلمات و مقالات مشایخ میخواندی و در آنجا میخواند که ابو زبید  
بطامی رحمه الله میگوید سبجانی با اعظم شانی و ابو القاسم جنید رحمه الله علیه گفت ایس فی جیتی سوی الله حسین منصور

میگفت انا الحق چون این سخن بشنیدم چیزی در دماغ من نشست چون بصره پیران آمدن باب داشتن زمین بی اختیار  
از من انا هو در وجودی آمد و درین بودم تا مدتی چون پیر محمد را خبر شدم با آمدن حضرت شیخ قدس سره ترغیب مبالغه  
میکرد و من کاهلی می نمودم که مواسر شده بود و برف قوی بود عاقبت بناچار حضرت شیخ قدس سره آمد و شرف حضور مبارک  
در یافتم حال که نظر مبارکش بر من آمد فرمود صحبت مباحیان افتاده و آن طریقه از آن مانیت حالی آن کلمه که میگویم از زبان  
من بکلی فراتاد و دود شد و از آن خلاص یافتم باز از حال درون من فرمود که توبه بدست پیر محمد کردی تلقین آنکه کفایتی و من در  
واقعه تلقین از کسی گرفته بودم و ظن من جبرئیل بود علیه السلام دخی توانستم گفتن تا عاقبت از سر مبالغه شیخ قدس سره  
بگفتم فرمود بنگر که او ترا تلقین داد اسم استاد تو بود تا دانی اصبت غایم **شعر** انگ تنخ روح قدسی میکند  
عیسی وقت در احیای دل صورت نظم معانی دار او **حکایت** پیر بکرت عیسی زای دل **حکایت** پیر و شاکت  
بدر من پیر ابوب کت که در دل بگردید که چه بودی که میدانیستی که نفس چه چیزست علی الفور شیخ قدس سره از ضمیر من بگفت  
اگر میدانیستی ملاقاتی آوردی **شعر** سبجان من جمع العلوم با سر تا فی آیه من سوره من مصحف  
**حکایت** پیر رکن الدین طباطبائی دیدی که من بدست من شیخ قدس سره توبه کردم بعد از آن بواقع رفتم آنجا اسم  
چنانچه ناموافق تمام از راه پیر ندو توبه بشکست و بشر بخر مشغول شدم و تا چار بآن خوابی مشغول بودم و چون ببار شد باز پیل ایدم  
و بچکس از مریدان واقف حال من نبودند باز همان صورت توبه کاران بر خود راست کردم و باز به حضرت شیخ قدس سره  
رفتم مردم غلبه جمع بودند و شیخ قدس سره بکلمات مشغول بود من خود را از مردم نهان کردم علی الفور شیخ قدس سره از سر  
سیرت من آغاز کرد و فرمود مردم میزدند شهرهای دیگر و توبه می شکند و بشر مشغول می شوند چون اینجا می آید باز صورت میکرد  
و ما را تلویش میدهند چون احوال خود بصرح از شیخ قدس سره شنیدم عظیم متفعل شدم در خود گفتم که سر دل شیخ زاهد  
قدس سره پیش تو شفیع آوردم که دیگر ازین جنس سخن مگو و شیخ قدس سره درین سخن بود در زمان که این فکر بکردم شیخ آن  
سخن را کرد و سخن دیگر مشغول شد **شعر** چون بسی برده بسی حالت رسوایهاست آه از آن لحظه که این برده مابردارند  
و آن حالت که در آن وقت فضیلت باشد **حکایت** پیر رکن الدین طباطبائی گفت باری  
حضرت شیخ قدس سره رفتم که عرض واقعه کنم از مهابت شیخ واقعه را از اول تا آخر فراموش کردم و مجال تطلق نداشتم و هیچ  
توانستم گفتن شیخ قدس سره فرمود واقعه فراموش کردی گفتم بلی پس شیخ واقعه من از اول تا آخر تمام گاهی باز گشت و پیش  
باز گشت بعد از آن فرمود که احوال فراموش طالبان می آید اول پیش استاد آید آنکه پیش برید و اگر مرید فراموش کند  
استاد فراموش کند و دانند که بر وجه وار شده است **شعر** دل آینه صفت نقش تصویر یابد  
هر چه در عالم اسرار مشکل کرده مشکل حال که در عالم مکنونات است از کلید نفس صاحب دل حل کرد **حکایت**  
خواجہ عبد الله از زبان پیر یعقوب دباغ گفت روزی در حضور شیخ قدس سره بودم و شیخ فرموده بود که خشته زده بودند و چنگ



شیخ قدس سره فرموده اند از آن خشتها از آن زمین بی باید بر سر عمارت آوردن این سخن بگفت و در خانه رفت من صبر کردم تا  
در آمد و مردم بخانه رفتند بیا مردم و تنها بخت کشیدن مشغول شدم و از او این شب تا صبح آن خشتها تمام بکشیدم و کار چند کس بود که  
من بتنهائی کردم از پنهان و بچکس ابران و قوف و اطلاع نبود که آن کار کدام کس کرده است باید او که شیخ صلوة الاشراف بکار  
فرمود و باز نشست و در کلمات آمدن ثابت فرمود که بقیوب فراموشش رفتم از حال پوشیده من آغاز کرد و فرمود کسی  
کار را بار اوست کند چنین باشد که کار را چندین کس بتنهائی بدست می باید و چون کار پنهان در شب تاریک از برای آن کرد که کسی  
بر آن اطلاع نباشد اگر من حاضر نبودم خدا حاضر بود و اوج حق تعالی دهد **شعر** چون زلف شب ببارش کتی فرو گشته  
عشاق پرده از نظر دل بر افکنند محبوب تر غیب برایشان شود عیان **شعر** خوش تو جی جو بیدان در افکنند  
**حکایت** مولانا یوسف اندرودی گفت نوبی حضرت شیخ قدس سره که از سلطانیه مراجعت میفرمود میرفتم غورق را  
از حال جات دیدم چیز سر گرفت و گفت بدست گفتم خواهر کجا میری گفت میروم که شیخ را به پیغم گفتم شیخ مرد بزرگت و عورت را نبیند  
و عورت را محال دیدن او باشد گفت بالایی بسته از دم و بره کدر شیخ باشم و زن انبوی گوشت او پیغم آفوشیخ نیز در آن  
میان باشد **شعر** از اسرار البرق من الکاف ارحم **شعر** اقول من فرط شوقی لیتی المطر کفتم باز کرد که از بهر تو از درون شیخ  
استغاثی در خواهم گفت ترسم که فراموش کنی چون بجز حضرت شیخ قدس سره در راه بر رسیدیم و با این بنده خلوت فرمود و بر آیت  
اصلاً ثابت و فرقه کافیه فی السیاق تحقیق میفرمود مرا آن عورت در خاطر آمد ناگاه شیخ کن سخن را کرد و روی بامن کرد و از  
اندرون و ضمیر من گفت فلانی اگر عورتی از مشرق تا مغرب خواهد که مرا ببیند دیده باشد **شعر** زده در تو خورشید جو آید در شور  
فیض خورشید کند عالم او غرق نور **حکایت** هم مولانا یوسف اندرودی گفت با جماعت طالبان در ولایت طخالی بزمی  
بستی رسیدیم که متوجه حضرت شیخ قدس سره بودیم انجام او بعدی و ذوقی پیدا شد یک دور روز موقوف شدیم آنجا طالب علی بود  
نزد الدین نام او گفت بود که چند جسته اند علیه گفت است که صوفی آنست که هر چه دارد بدین از بس قناعت بخش نفس را طعم جفا  
و شیخ را اندک پس نه مال بسیار است این سخن بنده رسید آنچه جواب بود بفرموده داد و شد بعد از آن روان شدیم در راه الهام پس  
کردند که چون بجز حضرت شیخ قدس سره باید که سوال کنی گفتم حاجت سوال باشد چون بجز حضرت شیخ قدس سره رسیدیم مولانا تاج الدین  
محمد شاه مراغی زبیدت بر که حاضر بود پس شیخ غنی چند فرمود آنگاه روی مبارک با مولانا محمد شاه کرد و فرمود جماعتی مستند که میگویند صوفی  
آنست که هر چه دارد بدین از بس قناعت بخش نفس را طعم جفا ریش بگردان نمیگویند آنچه صوفی دارد از آن صوفی است یا از آن غیر  
اگر از آن صوفی است چون اندازد که شرع جایز نگیرد و اگر از آن دیگر آنست چون در دست او امانت است چون اندازد چون  
محافظت واجب است تا بصاحب رسید آنچه فکر کرده بودیم که سوال کنیم از ضمیر ما بگفت **شعر** در صورت شرع جلوه معنی داد  
در زول باز سخن غیب کشاد **حکایت** هم مولانا یوسف اندرودی گفت نوبی در ضمیر ما که کتب خواجہ محی الدین روح الله  
در انجا استاده بودم در خاطر من بگردید عجیب از شیخ قدس سره که التفات خاطر عبارت میفرماید درین فکر بودم ناگه شیخ را قدس سره دیدم

که باید و میخواست که در قبه آید من در پیش رفتم شیخ دست من بگرفت و در آمد و نظر در سقف کرد و بدست مبارک اشارت کرد  
و آن فکر ضمیر من بامن گفت و فرمود فلانی بخدا این فرموده ام اما والدی محی الدین و دوستان جد کرده اند من نیز مانع نشدم لیکن  
برضا و میل خاطر من نیست **شعر** هر که اقله در جنه افلاک سزد رفت پایک عزت کوشش عرش است دل آزاد و راکی  
ز کجا میل چنین خاک بر خاک عمارت که سخن فرشت است **حکایت** مولانا قطب الدین تبریزی مشهور بیه کوی گفت  
در حضرت شیخ قدس سره بودم و شیخ فایده میفرمود و چون قدسی دور بودم و نمی شتووم بتر بفرموده شرف الدین طاری گفتم جوی بود  
اگر شیخ قدس سره قدسی بلند تر میفرمودی تا استماع میکردی ناگه شیخ بولایت بدانت و از ضمیر من بامن گفت مولانا پیغم  
و بلند می توانم گفت بزرگ بنشین تا نیک استماع کنی **شعر** که تر جان ساکت و مونا طلق **شعر** یک نظر الغیب عین عیان  
**حکایت** هم مولانا قطب الدین تبریزی گفت چون متوجه حضرت شیخ قدس سره بودیم در راه که میرفتم که مادر ما اثر کرد  
در دل فکر کردیم که شیخ با هندو از میدادی که کر مادر ما اثر قوی کرده است و وقتی بود که هندو از هندو بود حاله التزلزل شیخ یک  
هندو از دو و خیزه بنویستاد و فرمود که ما یافته اید این هندو از یکبار دارد از ضمیر ما که در راه فکر کرده بودیم **شعر**  
چون عمومی ز تعوی بدل تاب دهم **شعر** بخشک آنرا که ز لطفش بکار آب **حکایت** از پیر جبریل نودی طخالی  
روایت کرد نوبی دوم مرغ سخن بخت شیخ آوردم چون بخدمت شیخ قدس سره رسیدم آن مرغ بدست گرفت فرمود  
برکت باد و حاجی علی خادم داد و اشارت فرمود که این را از برای علان طالب میر که دماغش ضعیف شده است در خاطر من  
بگردید که از برای شیخ آورده ام علی الفور شیخ از ضمیر من فرمود فرزند این را از برای من آورده بمن رسید **شعر**  
جان بر طبق شاد دارد خلق تا خود شرف قبول از بخت کرات **حکایت** حاجی عمار روایت کرد از حاجی یکی بالان  
دو زار دلی که در خواب دیدم که مرده بودم و بچیز من بگردند و بلب کور بر دندانان بیت پدار شدم چون روز شد بجز حضرت  
شیخ رفتم که توبه کنم علی الفور شیخ فرمود حاجی یکی تا تر ابر لب کور بر دندان تو بخواستی کردن یقین بدان که عاقبت اینست  
بس توبه کرد و تمام عمر توبه بود **شعر** منب الدمر علیکها واجد من الناس حتی تقوم القيامة ایس اذا غاب فی ربه  
یزول النعم و یبقی الذمات **حکایت** از پیر محمد توی روایت کرد شمس الدین و حنفیه بونه سرائی و احمد کولارام  
هر یک بیک شیخ قدس سره میرفتند در راه با هم گفتند هر یک از شیخ غنای چیز با خود بکنیم اگر شیخ خواست هر یکی بوی دهد  
اعتقاد کنیم شمس الدین گفت من خیزه میخواهم که بمن دهد حنفیه گفت من سیب میخواهم که بمن دهد احمد کولارام گفت من  
بریان میخواهم که بمن دهد چون بجز حضرت شیخ رسیدند شیخ خادم فرمود که خیزه و سیب یار و فرمود که بریان بیاورد  
چون خادم خیزه و سیب بیاورد شیخ فرمود این را بخورید تا بریان رسیدن و سیب بدست مبارک پیش حنفیه انداخت  
و خیزه پیش شمس الدین غلطایند چون بریان بیاوردند پیش احمد کولارام نهاد گفت بخورید چون هر یکی مافی الضمیر خود  
بیدند اعتقاد ثابت آوردند و از سر اعتقاد تمام مرید شدند **شعر** سوز را ز جود دل کشش نند هر یکی از روی خویش برد



**حکایت** حاجی محمد بن شهاب فرنی کیلانی گفت از امیر پستم بن داج که بادشاه فومن بود شنیدم که بوقت سفر حجاز در مسجد نبی امیر بدمشق شنیده بودم که بجدی روایت کردند که من اکل مع مغفور غفر له و اعتقاد کرده که این حدیث است چون بجزرت شیخ قدس سره رسیدم در دبیل مراد ثانی معین فرمود در حضورش نشسته بودم سوره را آوردند مرا در فل آنکه که شیخ اولیا و اعداست چه بودی اگر مرا احکامه خود کرده اندی تا مغفور شدمی علی الفور شیخ بمن نظر فرمود و گفت امیر پستم یاد با درویشان چیزی بخور چون دست کردم باز فرمود یاد و ایشان چیزی خوردن بر حسب آنچه شنیده و اعتقاد غفوان کرده نیک است اما علی باید کرد تا موجب مغفرت باشد **شعر** سوره کان عل و سوره درویشان است قوت روح آن بود دایه عنوان است

**حکایت** پره حاجی صلواتی بر روی روایت کرد از عس خود پره بدیل که او گفت در عهد شیخ قدس سره نوبت در مجلس شیخ بودم نماز در آمدن شیخ نماز بگذارد و من خواجه شدم من بر خواستم تا نقش در بوشم گفتم بنایت کند بود و باره گشته با خود گفتم تدبیر است که گفتی نوازان دیگری در بوشم تا خود کرامات شیخ چه کند همین که یک پای در نقش دیگری کردم شیخ قدس سره روز پشام باز داد در روی مبارک باز پس کرد و گفت خداش بیامرزاد که نقش دیگری بنوشتم از خجالت خواستم که پای از آن نقش بیرون کنم در بایم بپسید بای دیگر خواستم که در آن نقش دیگر کنم و سعی میکردم غیر رفت بنا را جابجاست شیخ رفت در دم قدم مبارکش نهادم فرمود اگر مای دیگر در آن نقش رفتی اکنون ما را از صاحب نقش خجالت بپسید **قصه**

در کرامات اخبار سابق از احوال لاحق که از شیخ صلی الدین قدس سره ظاهر شده است **حکایت** پره احمد پرنی کبیر که در روی کت بهلوان محمد نام طوسی بود که برادر پره مسافر بود بر دیه مآخض بود و مدتی آنجا بود اتفاقا مولانا سراج رحمه الله که از خلفای شیخ قدس سره بود بدیه ما آمد و در مسجد بهلوان محمد زیارت ادر رفت و مولانا سراج آن شب آنجا بود و شب جمعه بود شیخ را قدس سره آن شب در واقعه دید و شیخ فرمود بهلوان محمد را بگو تا توبه کند و باین سو که عزم کرده است نزد آنکه دوی ده روز دیگر پیش نماید است با مداد مولانا سراج رحمه الله برخواست که بود سبب این سخن و پیغام شیخ توقف کرد و چون آنجا بگذرد چون بهلوان محمد مسجد آمد مولانا سراج ویرا بخواند و سخن و پیغام شیخ و اراد که شیخ امشب در واقعه بمن گفت که بهلوان محمد را بگو که توبه کند و باین سو که عزم کرده است نزد آنکه دوی ده روز پیش نمانده است بهلوان محمد چون بشنید گفت باین نزد من بفرم و دیگر بروم حینا باز آیم و توبه کنم مولانا سراج گفت این سخن و پیغام و خبر شیخ است و شیخ فرموده است باقی توانی بهلوان محمد بر خود بفرزید و جامه سپاسه بر تن خود بپوشید و کلاه در از خواسانی بر سر داشت از سر برداشت و بر زمین زد و از سر صدق بدست مولانا سراج توبه کرد **شعر** دست تو فقیش کریان انا بت چون گرفت جانم بر خود جا که در دامن اندوخته

بسو گشت مولانا سراج چون سخن توقول کردم و پیغام شیخ قدس سره شنیدم و توبه کردم تو نیز امروز توقف کن تا مردم را دعوت کنم و حلالی خواهم مولانا سراج نیز از برای خاطر او توقف کرد و او دعوت مردم دید که چون سخن می کرد بود از مردم استقبال نمیداد و مولانا سراج همان روز از آنجا روانه شد و بهلوان محمد همان روز بخورش و نه روز مخ کشید و ده روز بر حجت حق تعالی رسید

**شعر** حکم سابق از دل برد فقر دل نقش است دست لطفش از در دوزخ سوی جنت کشید و پره مسافر از سر این کرامات ظاهر ترک عک کرد و بعد از آن مدتی بدست شیخ صدر الدین ادام الله برکت توبه کرد **حکایت** پره امیل پره آبادی طالبی بود که در ده روزی بعد از آنکه عرض واقعه کرده بود شیخ قدس سره بوی گفت اسمعیل طهارت و نظافت و اعتدال خود بکن که وقت رحلت است **شعر** فان کنت لا تدیری منی الموت فاعلم انک لا تبقی الی آخر الله سره

پره اسمعیل نظیف و نظیر و طهارت و قلم اطفال و خلق شو بگرد و غیل بگرد در حال که جامه در پوشید تسلیم شد و نقل کرد شیخ قدس سره جنازه وی بدوش مبارک خود قدمی جبر داشت **شعر** آن قدم که بر بخت محول فرق عرش

حامل این نقش میکن بر باطو کشید **حکایت** شیخ صدر الدین ادام الله برکت فرمود در زمانی که در دبیل با تیمور نامی شخص بود روزی را بگرفتند و خواست حکم سیاست قبلش آرند و سرکش از دروازه آورند شیخ قدس سره فرمود که ویرا بکن که کفر دانی آنک تو رحمت کنی و او را کشتی او سر خود را جنانکه دلتوان باشد از در دروازه بدر برد با تیمور و ویرا را که آن مرد بخانه رفت و بعد روز دیگر از دروازه بجایزه پیرون بردند **شعر** نیت حاجت که حکم تو بیفش کشند که برین شارع ناچار غشش بکشد **حکایت** ادام الله برکت گفت که چون شیخ قدس سره از بغداد مراجعت میفرمود و توجه بر این کرد که بران راه مجاز باشد با بوسعید و امیر جوان بود طالب تراحم و مولانا غالدین مراغی رحمه الله علیه میگفت که اخاف صواب ازین جاده ضرورت باشد چون در راه حجاب است و راه مخوف شیخ قدس سره فرمود مولانا مگر ای مکن که نوبت جو بانیان آید پس و غیر ازین مصرع از ان طبع مبارکش مسوع نیست و چون شیخ قدس سره میان صوب حرکت میفرمود ایشان را ضرورت بود بین الاختیار و الاضطار مطاوعت کردن و راندن تاسه منزلی میان حکم با ابو سعید و امیر جوان و میان ایشان مانده بود خبر رسید که جوان منکر و منظم شد و تشویش خوف راه از پیش بر وقت

**شعر** بر لوح دل که سرقی مرقوم است سر جلد علوم عالمی معلوم است در عالم حرف در پس اسرار وجود از نقطه نیک گشت او منقود است **حکایت** خلد الله برکت گفت نوبتی پای مبارک شیخ بر کنار نهاده بودم و وی نالید

**شعر** ای زمان بخت و دولت پای دارد زانک دارم دولتی پس پای دانه آرزوی کان میان جان ماست دارم اکنون از سعادت در کنار و شیخ قدس سره میفرمود که از برای رونق زادی و سفره فقر که هر دین و هر حصه علی صا بخلان نوع از انواع مبرات صرف کنی و بخلان قسم از اقسام خیرات خرج کنی و از انواع بذل جندان بیاورد که انصاف آنج بدان و فاکر دمی با خود گفتم و فکر در دل بگردانیدم که این قدر مکتب بد آنج میفرماید چگونه و فاکر دمی و بجه چون فراسید شیخ قدس سره بلطف ابرام پای مبارک بر شکم من نهاد و فرمود جگر میکنی احوال سفره و نان فقر انبانی ایجاد که هنگام غروب نوبت زنت تا درویشان سفره آید بعد از آن حال بدان سپید و ما و آل بدان ایجاد که بعد از ده دو اثر ده سال که شیخ بجات باقی نقل کرد بود امیر شیخ حسن جوانی رحمه الله التماس پس نمود که میخواهم که برادر گاه شیخ قدس سره نوبت زنت



وطل و علم و پستاد و این قاعده منعقد و این اسم مطهر مدتی مدیدی بود **شعر** تا سعادت کو پیش رفت بر در میانه  
 این صدر اطهرم نه طاق بالایی زنده بجای نوبت دعوت مادر فضی خاتمین بر فراز کوسه عرش متعالی زنده  
**حکایت** ادام ابر که گفت بوقی که خواجه رشید ریاست کردند و قتل آوردند فرزند وی غیاث الدین محمد  
 در پس غفوان شتاب بود از میان بگریخت و میخواست که در کنار کشته متواری شود و شب در کورستان در سرداوی  
 بنان شد و شب در انجا غریق الم و حریق الفم بر برد **شعر** که اک الیقایی واحد اشها یجدن المرحا لا لا  
 و چون جان شب صوب که او در عمر خود ندیده بود که از تنم بریده بود و در مقابل آرمیده پایان رسید و صبح صادق بر  
**شعر** فلاح الصبح بستم الثایا و عاد الدیل مقصود انجاء و نور بر ظلمت غلبه کرد و نظر کرد پیری دید در کج سر دایه  
 نشسته رعب بر غیاث الدین محمد رشیدی متولی شد آن پیر غریب نفس غیر آینه تلیت کردن گرفت و گفت فرزند  
 مرپس و هیچ اندیشه کن که بتو کندی و ضرری نخواهد رسید **شعر** الله یخیرکم منها و من یرکب  
 بر شب و بخور و صبح منور در پی است این سخن را چون روز روشن دان و صادق می **شعر** اما می باید که باقی تعالی بکنی که  
 چون باز ایام از مشارق و زاریت تو براید و این لیل و غیاب نوایب با سر آید باید که با نغمه ای کانی که با تو بدی کرده باشد  
 مشغول نشوی بلکه بجای بدی او با او نیکی کنی و اگر من بعد کسی نیر با تو بدی کند باید که با وی بجای سیه مشغول گردی و قدم  
 از مقام و جزاء سیئه سیئه مثلاً بر مرقی فتن عقی و اصلح فاجز علی الله نه غیاث الدین محمد قبول کرد و عهد  
 کرد پیر گفت اکنون این می باشی و نگر می کنی که کاردت همه انجان شود که تو خواهی خواجه غیاث الدین جرن این سخن شنید  
 خاطرش از آن رعب بیار میدست در دامن آن پیر زد و گفت چه کسی پیر از نام خود نشان نداد و درخواست که روانه شود  
 و کوشش غیاث الدین محمد گرفت و گفت میان ما این نشان باشد و روان شد چون خواجه غیاث الدین از آن زمان خوف  
 امن و امان یافت و بعد از او اریل و نهاد بمضرب و زاریت رسید و رتبت و زاریت سر با وج دفت کشید **شعر**  
 فعادت به الايام ذمرا کانا جلا الدهر منها عن خود الکوع و در آن مصاعد رخت که دولت مساعد رتبتش می بود  
 اگر چه با شیخ قدس سره اعتقاد می نمود اما صمیم عقاید دلش از ثواب خبار خالی نمی بود که از علی بادشاه کلمات معتزیه  
 شنیده بود که از زبان مبارک شیخ قدس سره نقل کرده بود که او هنوز جودست و بدین واسطه صفای اعتقادی نیاید  
 کدورت نداشت و جاعتی که ملازم می بودند و در تحلیط مساعی می نمودند و سختیهای خواشش آیز می نمود اما خواجه غیاث الدین  
 بمسامع قبول نمی شنید و می گفت معلولت نباشد با جان بزرگ در چنین خورده خورده گیر کردن از برای آنکه کینه صدمه را آدمی  
 مرید او باشد که در حق او اظهار انکار رود و این صدمه را آدمی نگر شوند و بر من نوبت کند اگر من در حق او اظهار اعتقاد کنم  
 آن صدمه را آدمی معتقد شوند و دعای من گویند چه عقل باشد که صدمه را آدمی را دوست نکرده اند و دشمن گردانند  
**شعر** توفی معاداة الرجال فانها مکررة للصوف من کل مشرب و چون شیخ قدس سره بتیر ز رفت و برگشت

ملک العباد خواجه قطب الدین نزول فرمود خواجه غیاث الدین وزیر با تقی پس شیخ از انجا ببارت خود آورد و در هر شب بر پیشانی  
 می سپیدی و کلمات و خواجه راه نای می شنیدی و از آن جمله چنان سه شب بر روز آورد و در کج پیشانی را در آن خلوت مجال بود و غیر  
 از ایشان هیچکس در نمی کشید و آنجاست شیخ قدس سره میفرمود از لطایف و اوی شنید کسی دیگر را بران اطلاع می بود تا در اطوار و اشک  
 کلمات و وزیر غیاث الدین آن سخن سردا به آغاز کرد و تمام شرح و بسط بگفت که احوال از چنین و در انجا بنیان شدن چنین و دیدن  
 آن پیر و از ترسیدن و سخن گفتن او و خبر دادن و امیدوار کردن اینچنین روز دولت و ضایع فرمودن تمام باز گفت اما سخن گو  
 کردن فراموش کرد شیخ قدس سره تبسم فرمود و گفت آن پیر بوقت پیردن رفتن کوشش تو نکردت و نگفت که این نشان باشد  
 میان ما وزیر غیاث الدین را بیا داند و از حال بجای شد و در بای مبارک شیخ افتاده و پیچود شد و معلوم شد که آن پیر شیخ بوده است  
 و توبه کرد و تلقین پستانند و صمیم فواد بهیم اعتقاد متخون گردانید و همچنان بر طریقه عقیده تمام و اعتقاد تمام ثابت القدم می بود تا شیخ  
 قدس سره بعالم بقار حلت فرمود زیارت شیخ آمد و چون زیارت دریافت و گفت ازین دلگیر تر و روح تو مراری در جهان ندیده ام  
 و با ادام ابر که گفت که من توبه بدست مبارک شیخ قدس سره کرده ام و تلقین گرفته و مرید معتقد مخلصم و دومی با مولای اعظم  
 محمد الملاء الدین شیرازی رحمه الله کرد و با زین العابدین و اصحاب و اعظم گفت در او ایل حال که قواعد عقاید بر اصل حکم نه شتم  
**شعر** از مشرب اخلاص خیرم می بود در جام صفای دل ز خاشاک ریا تصور آن داشتم که شیخ قدس سره مدی باشد  
 صالح کوششین که عبادتی کند و نانی بگردم و مدتها چون بخلوت شبها در حضور مبارک او بروم و در هر موعلی و مشکلی که مشایخ جهان  
 از حل آن عاجز بودند شیخ قدس سره حل فرمود **شعر** لوح محفوظ کوی آن دل روشن گزوه مرئوس علی ز نواز در پس رخانی سید  
 و من علم تصوف علی نیکو دانسته بودم و علی نیز بخدمت شیخ عماد الدین مرندی رحمه الله علیه و زبیده این طریقه شیخ قدس سره را جمیع  
 مختار و ممتاز دیدم و شیخ را قدس سره درین طریق طریقت و علم هیچ دریای مواج یافت **شعر** صد هزاران بحر کوهر بار در دریای او  
 قطره از لبه بحر محیطش یافت **حکایت** ادام ابر که گفت باری بادشاه او زبک طالب ثناء قصد ملکیت بادشاه  
 ابو سعید کرد و باز لشکر جوارش مشغول شد بادشاه ابو سعید طالب معجود بخدمت شیخ قدس سره فرستاد و اسپنداد از دست مبارک  
 شیخ دریافت خواست که او زبک قصد ملکیت من کرده است و استعانت شیخ می باید شیخ قدس سره فرمود که بادشاه را  
 بگو که چند ملک من در آب و کلم ترا باکی نیست و این را ظفری و ترا ضرری نخواهد بود و هیچ تشویش کن انگاه که من از عالم آب  
 و کل بروم و چون تودانی اما خراب ملک تو از خارج نباشد بلکه خرابی این ملک هم بدست مردم این ملک باشد و همچنان واقع شد که شیخ توبه  
 سابقا خبر داده بود که شیخ بادشاه و لشکر را برین ملک ظفر و مجال نشد تا حین تالیف کتاب لیکن این ملک هم بدست مردم این ملک  
 خواب شد **شعر** تا جان قطبی درین مرکز مدار خلق بود عالمی از دیارات سود و راسود بود چون قدم زین مرکز خالی باصل ملک  
 آنجان کردید این دوران که او فرموده بود **حکایت** شیخ صدر الدین ادام ابر که توبتی حاجی نجیب بن از رجه  
 بخدمت شیخ قدس سره آمد و گفت مولانا عبد الغزیز همشتی در حق انبیاء اولیا و در حق شیخ سخن سر میگوید شیخ قدس سره



در غیرت رفت رگنت این سخن او نگوید تو میگوید زیر که سخن او بغیبت جانت که تیری که از پیران بر دیوار زدند و آنچه بجنود کردند  
جانت که بر بکر زدند لیکن اگر در حق من چیزی که بدین نوع که گوید غل باشد و اگر در حق استناد من چیزی که بدین نوع که گوید غل باشد و شکم  
بدندان بدندانم **شعر** و تفرق اصحاب المنايا هتاه **شعر** اذ لا حلقه و هو حر الخالق اما عبد العزيز مرع حبه کشت باره است که  
پیر در نیارده است چون چه برادر بند و پستان نیر و نیز حاجی ابریکر بگو امان و شرف که صایغ و حاجی عزالدین فغان بخدمت شیخ  
آمد و در باب مولانا عبد العزيز مرع شتی شفاعت کردند که شیخ خاطر مبارک با او متغیر نکرد اندک اطفال علم است و علم و لطف  
شیخ با ساید مردم از خواص و عوام عام است شیخ قدس سره فرمود که مرا بسبب نفس خود با هیچ نیت و هر چه در حق نفس من که بدین غل باشد  
لما در حق شیخ من باید که چیزی نگوید سزاوار آن بیاید باقی او در اولیاء الله و انبیا افتاده است ایشان با یکدش تانده پستان بندانند  
و باری دیگر فرموده بود که قدم او را بوس بند و پستان می آید عاقبت عجب احبب که شیخ سابقا فرموده بود بعد از آن شیخ به عالم طبع  
رحمت کرده بود و در سالی که پیش پادشاه ابوسعید محمد امیر باغلا غور نام زد کرد که بند و پستان در مولانا عبد العزيز نیز باری  
بند و پستان رفت و آنجا در طلب دینی و جمع مال و زندگان و تعیش که بر مال و منصب دینی مقصور بود مشغول شد و ال جین التالیف  
هنوز در آن منک در بدان مشغول است **شعر** هر چه آن دانا دل شیار کنت **شعر** سر حال از میان کار کنت  
کان نقوش از لوح دل میخواند او **شعر** و آن رموز از صبر غشی را اند **حکایت** خوابه نظام الدین سبزه خاکی رکن الدین خواجو  
در پستی کنت و بقی در حضرت شیخ قدس سره باب کرم بودیم که در ذیل کوه سلانست در فصل بهار که ریاحین در ریاحین سر کشیده  
و از آزار زار و بربل جویبار دمیده بود **شعر** علی اورا تما شحات ظل **شعر** کتود قد تفرق و خبتاه **شعر** من جبالا عتود  
مفضلہ تناط علی طلا **شعر** ناکاه بر فی عظیم یارید و جبهه ریاحین یرفع کافری یوشانید مردم از آنجا بیدهای که بخشد شیخ  
فرمود که هر یک که فردا باز آمدن مشکل باشد و نتواند آمدن چون روز دیگر باز آمدند پس بیلی جان قوی در روز دوازده می آمد که  
مجال گذشتن می داد و نتوانستند آمدن و باز آن شبی دیگر بید باز کردند **شعر** تا که ایام شد ازین وادی دور  
باز کنت با سلامت تا بکند **حکایت** همچنان خوابه نظام الدین کنت برقی که شیخ قدس سره بوعیت حجاز میرفت و عبات  
خلایک باز همچون مولانا عزالدین مراعی مولانا شمس الدین بریقی و خیه محمد سنقری و مولانا غم الدین اقیونی و محمد ابی رکاب  
مبارک شیخ روانه بودند چون نزدیک بغداد رسید مری چیدیم و من دستار را بر جوب نصب کرده بودم که شیخ از اقباب بیاید میگرد  
اتفاقا نپستان قوی در پیش آمد چون از آنجا بگذشتیم شخصی در پیش آمد و تضرع کرد بخدمت شیخ که یک خود را با من درین نیت  
افتاده است و مقام و ایامت و من مرد قرض دارم از برای خدا مددی تا با من بمانم پس شیخ قدس سره بمن اشارت فرمود  
که فرزند کا درشت زحمت کش و بار آور ایام من پستان کنت تا شیخ تول فرماید و من دادم که مرا بعبت کجا باید آمدن شیخ قدس سره  
برقی که یک در آن حال قتل فرمود و من روانه شدم و ترک احمد نیز بامن بیامد چون کای جند بر فتم شیخ مرا باز خواند و فرمود نظام الدین  
درین پیشه و نیتان شیرین من باید که هیچ حرکت نکنی نه زبان و نه دست و اعتماد بر پیاچ کنی اگر چه او را نیز بینی باید که هیچ حرکت

کنی و هیچ نکوی تا در گذرند **شعر** در نپستان که شیران اندران جانی نهند با نادن با ادب بماند که هم سپر بوده کنت  
معا و طاعت و روان شمیم چون در میان آن نپستان رسیدیم و راهی در میان دو قطعه نستان بود دیدیم شیرین باجه که از قطعه آن نستان  
پیرانی آمد و در آن قطعه دیگر رفت چون ویرا بدیدیم سخن شیخ با او آوردیم و غمان اسب بکفریم و باز استایم و آن شیر در کن نستان  
باستاد و چه پیش می و در مانگا میگرد و ما همچنان استاده در مانگا میگردیم که ناکاه حبه دیگر از این قطعه نستان پیران آمد و پیش  
شیر رفت و شیر هر دو حبه را اندیش کرد و در نپستان رفت و مانیز روان شمیم و بار آن دریش از آن مخاوف حضرت شیخ  
بامن رسیدیم ترک آمد بامن کنت نکوی چون قصد کردم که حال آن شیر باز گویم شیخ قدس سره پیشتر فرمود آن شیر را چون دیدی بازگو  
کنت آنچه شیخ فرمود از دیدن شیر و حبه دیدیم و چنانکه فرموده بودی ای او دیدیم پس شیخ فرمود که اگر شیر را بر بخاند و ضرب زند از برای  
نفس خود و بخدمت لیکن اگر حبه ویرا بر بخاند و غضب وی برای حبه در غایتی سخت باشد و غضب از برای حبه نماید جانت خلفا چون  
این سخن بشنیدند مولانا غم الدین رحم الله بر خوات و سر بر من و مقام اضاف با تا و جاعت خلفا نیز موافقت کردند و با پستانند  
شیخ قدس سره بهی و فرمود و ایشان را فرشتند همانا که در سخن این فکری بود که خلفا کرده بودند در حق شیخ صدر الدین ادام ابی رکه  
**شعر** شیر را چون حبه در ششم آوردند از روی **شعر** مولش جبال غیرت آنکه آید بخون **حکایت** نظام الدین که  
کنت مولانا عبد العزيز مرع شتی که در حق این طایفه زبان ضایق کشیده و در روزی با مولانا شمس الدین محمد زکر محمد الله اتفاق کرد که بدست  
شیخ قدس سره و رند و مولانا محمد کنت که را بیکدیگر بیشتر اعلام باید کردن و او بر مسجد پیر و عبد الملک حه الله تا و اجبت مولانا زکر از خدمت  
شیخ و چون مولانا زکر بخدمت شیخ رسید و آمدن مولانا عبد العزيز بر بایند شیخ قدس سره فرمود مولانا آمدن او بدینجا چند روز  
دیگر خواهد بود موقوفست و امر و زیاید مولانا زکر کنت او منتظر بنده بر مسجد پیر و عبد الملک نشسته است و از بندگان شیخ م اجبت کرد  
عبد العزيز از مسجد پیر عبد الملک بخانه رفته بود مولانا زکر که تیر بخانه او رفت او را دید از آن حال که دیده و از دست بویس شیخ پستان  
**شعر** بار این قبله اقبال کیه را بنوده که نیاید دل طلبش شرف عز قبول **شعر** مولانا زکر ازین شرمساری بخانه خود رفت شیخ  
طلب مولانا زکر فرستاد مولانا با جندی از خویشان ازین خجالت بریشان بخدمت شیخ رسید قدس سره چون مولانا را بدید بجا  
و فرمود مولانا خجالت از طعن او جرمی نماید که چند روز دیگر از شما التماس راسته عاگد و شما ملقت نشوید بصیره ارباب القلوب  
عزاة القلوب بعد از چند روز عبد العزيز با ازل جند که بوج جمع بودند از برای تحیر خود پوزه خانه و بیت القوا شش زدند و خرابی بسیار  
بکند چنین نامی از قبل محمد یک در اردبیل حکومت شکنکی موسوم بود ملازمان عبد العزيز را بداد کردن و در ضرب تعذیب و تادیب  
کشیدن عبد العزيز از غایت اضطراب و اسطه اصحاب موالی شمر التجا بخدمت شیخ قدس سره آورد و دست و پای شیخ برود و  
پس شیخ بپستان پیش شخمه و این حرکت و قضیه را بخود باز خرید و فرمود هر چه در آنجا شخمه از ام معروف و نهی منکر باشد که موافق  
شرعی باشد من کرده باشم و تمامت مستخلص که **شعر** اندرین کوشش ایام عثم دل پاک **شعر** دید روشن همی نقش در آینه خاک  
**حکایت** روایت کرد پیر عمر شرفان المهری که با مولانا احمد لکریان و مولانا بدر الدین بخدمت شیخ قدس سره و فتم شیخ



کلامی بر سر مولانا بنامه الدین نهاد و چون بیرون رفت شیخ فرمود چون بوقلمونست و از او بوقلمونی خواهد آمدن پس گفت نگویید بوقلمون چرا شد  
گفتیم شیخ فرماید فرمود در دنیا مرغیت صورت هر مرغی که خواهد سراز آب برآورد و از آن یک دوی را هلاک کند چون از بندگی شیخ  
بیایم مولانا بنامه الدین پیش آمد دایمی که او دعوی تشیع میکرد و از او قوم بپستد و دو گروهی و دو سویه میان نهاد و الله میداد گفتن  
و چون ایضا آمدی با یکی می بودی و چون احمد او را بیا میداد یکی بودی و او را شیخ می شمردی و در یکی و بوقلمونی او چنانکه شیخ فرمود بود  
نظیر آمد **شعر** انکس عذک اقام و انت لم **شعر** اس کلک یسوی الازس والقدم **حکایت** مولانا حاج الدین  
مخدوم شاه زیدیت برکت گفت از بس زاویه من در مراغه زمین معطل بود و شیخ قدس سره بر بام آمد گفت این زمین معطل که در تقای زانویر  
عادت ما ز شیخ قدس سره فرمود این عادت که میگوی در پیش زاویه میشود از بس زاویه و حال آنکه در پیش زاویه دکانها و کاروان  
سرا مردم بود و عادت ما با خود گفت عادت مردم را چون توان مسجد و زاویه ساختن تا عاقبت همچنان شد که اشارت اخبار شیخ قدس سره  
بود و آن کاروان سرا و دکانین مجموع با مسجد و زاویه شده است **شعر** هر که چشم علم ارحمن میتین و جرم شده  
ماض و مستقبل اندر کم امرش کشت حال **حکایت** سید زین الدین گفت وقتی از خدمت شیخ قدس سره اجازه خواهم  
که بسرا و بخاز میرفتم شیخ قدس سره بر پشت و مادر رکابش بر نشستم و تا بخرم بر رفتم چون قدم مبارک در خرم نهاد خرم غل  
دور تا متفرق بود شیخ قدس سره میان مبارک بست و میفرمود که خرم جمع کند چاشنی که کار خرم میکرد پیش سید شرف الدین  
آمدند گفت که هوا گرم و خوش است و ترکان خیل نشین هنوز نشسته اند و وقت فراغت بخدمت شیخ عطره دار که تا خرم  
جمع کنیم و همچنین بگذاریم و خود میکنم پستید در جواب گفت آنچه شیخ از احوال پیش و دین و دانش دانده اند اینم خرم جمع فرمود  
کردن و احتیاط تمام بکردن و مادر پستیدی بخواستیم و بر رفتم و آن شب بدید سرا و جان بودیم در نیم شب برف عظیم آغاز کرد و بیارید چنانکه  
نادر و زردان دید ما ندیم تا عاقبت مردم بیرون کردیم تا راه نبرد تا محال رفتن شد و خرم تا جاد با **شعر**  
سنبطانی علی مافی غده فکنا ما یسکون فیه و تا **حکایت** سید زین الدین گفت وقتی دیگر همچنان از خدمت شیخ قدس سره  
اجازه خواستیم تا بسرا و بخاز رویم شیخ فرمود سید شرف الدین که رفتی که در دیها گرفتار شده ما مبالغه کردیم نه استیجانه شیخ دستور  
فرمود ما روانه شدیم و آن شب بدید اردمین رفتم که از دیها اردیست آن شب برف و دمه سخت برخواست چنانکه چهار روز  
نه ان دید ما ندیم که محال رفتن بود از شدت دمه بعد از آن صبحی سپید شرف الدین رحمه الله سر آمد کرد و ما هرگز نماندیم و او را  
شیخ بدادیم جهت شیخ مواکشتاد و روز خوش شد ما روان شدیم **شعر** چون تابان آفتابی ز آسمان سرج دل  
عالمی از غیم ظلت روشن و تابان کند **حکایت** سید زین الدین گفت از سید ما رون شدیم که آن روز که از برای هزار مردمان  
دیوار در می کشیدند شیخ قدس سره فرمود بیدارون که آن صف پیشین مرقد سادات شود عاقبت بعد از شیخ قدس سره  
چنان اتفاق افتاد که آن صف هزار سادات شد **شعر** در مقام بی نشان چون نشان دیدیم  
بوی جان در رنگ خاک این و آن دیدیم **حکایت** مولانا محیی الدین گفت در ولایت خال در دید پیچید ابریم رشیدان

مردی بود تا جگر تجارت کرجستان میکرد و شب بیاد و در بطن پیر سپید و او را فرزند نبود و بسری بجاست میخواست شبی  
که جستان میکرد شیخ را قدس سره در خواب دید گفت ای پسرم بر نزاری کن ندانم فرمود که فردا در بازار کیزگی بیا زنده خرو شاه  
نام آنرا بخیر که ترا از وی بسری شود چون از خواب درآمد نامداد در بازار رفت کیزگی را در بازار در عرض بیع آوردند تا شش رسید  
گفتند خرو شاه او را بخیرید و از آنجا ولایت خود آمد از آن کیزگی سر شد خلیلش نام نهاد و حق تعالی این خلیل را توفیق توبه کرامت  
کرد و کارش بالا گرفت و از جمله خلفای شیخ قدس سره شد **شعر** از نقش وجود اگر مثال آید در آینه عین کالی آید  
در قیام طینت او دید عیان که خاک سرشت او نهالی آید **حکایت** مولانا محیی الدین گفت شیخ قدس سره در ولایت  
خلخال دید که کج بخیر بدتی مردمی قوی آغاز کردند و متقاعد غنشدند روزی قدس سره بر سر غیرت بود فرمود که چنان بنشیند و فضل میکند  
فاکر نه شمارا جندان بگذارم که گوشت و پوستتان فروریزد و استخوانتان ضعیف گردد انکاد عاقبت شما خواجه صدر الدین بکند  
چون مدتی برین برآمد سره خواب و قوض دار شدند و باغبان و خند و اسیر خلخالان شدند تا عاقبت بعد از حیات شیخ قدس سره  
بر حسب اخبار صدق او شیخ صدر الدین ادام الله برکت ایشان را از خوابه خمر خلخال باز خریدن آن قروض ایشان بر خود گرفت و ایشان را  
از آن اسیری باز خرید و بر بانیند و این کرد اند و وعده شیخ راست شد **شعر** آن وعد و وعید صدق صدق زمان  
دیدیم بر روزگار چون روز حیان **حکایت** مولانا شمس الدین اقیون گفت از طالب پیر کرد میر نام از اصحاب فقیه عمر نهم آبادی  
شدیم که در ولایت که کمر و طالبان کندوی جند از آن عمل بارادت بشیخ قدس سره داده بودند و هر سال محصول آن بناویه بزرگ  
سالی کند و یک بنود طالبان در وقت که عمل بدی آوردند دیدند که عمل نبود از غایت اعتقاد که داشتند با حدیث گفتند که اگر اسال شیخ بحال  
نظری ندارد که کند و می اما عمل نیست چون این سخن با خود گفتند هنوز پیش فقیه عمر نیامده بودند فقیه عمر با من گفت پیر کرد میر شیخ  
در واقع دیدیم که با من گفت با طالبان بگو که همنده خداست اگر اسال عمل اندک بوده است سالی دیگر فراوان بر بد تشیع جابکند  
چون طالبان بعد از دو روز آمدند خدمت فقیه عمر از ایشان سوال کردیم که حال چون بود گفتند وقتی که عمل از کند و بدی آوردیم چون اندک  
دیدیم با حدیث گفتیم مگر شیخ بحال ما نظری نیست فقیه عمر ایشان را اشارت داد که شیخ فرمود ماست که سالی دیگر نیک خواهد بود و آن  
چون سال آینده بیايد حق تعالی عمل بداد که هرگز مثل آن ندیده بودند **شعر** بیا و وعده دلدار عیشی هست شیرین  
که ذوق عشرت و صلش بکام خورشین بینم **شعر** مولانا شمس الدین گفت از روایت مولانا احمد سنزقی از پدر خود فقیه  
محمد که در آن زمان که اربعین و قمر شش یا شکر بسیار عبور کردند که در نوای زحان با امیر جوان خوب خواست بودن ما خدمت شیخ  
رسیدیم حال آنکه نشستم شیخ فرمود فقیه محمد آن طالبان در نوای سراد که گفتند کتم بی فرمود که زحمت رسانیدند گفتیم بسیار  
فرمود نشویش کن که ایشان را بیشه جان فرو تراشیده ام که مردم بسیار باید که بار ایشان را بردارند بنویس یک هفته درین گذشت  
که ایشان را راه بکشند و بر آکند **شعر** بجان پست چو دلهای خجرا شدند بچین تیشه قدس سره خجرا شدند  
**حکایت** بهین روایت فقیه محمد گفت که در خدمت شیخ قدس سره در کشتی نشسته بودیم ناگاه شیخ روی مبارک با فقیه محمد



و فرمود که خواجگار ادر غلام باشد و چیزی و نیوی او در دست غلامی باشد اگر بعضی از دست آن غلام بپایانند و دیگر غلام بدندان تصرف کنند  
و بخورد در آن غلام را که او را در دست او بود پلید ریختن فقیه محکومت نه خداوند و این سخن را تا سه نوبت مکرر فرمود بعد از آن در گوش  
فقیه محکومت باید که تو نیز زنجی و تپلی که با نوری خود کنی فقیه محکومت عظیم تفر شدم که این سخن است که شیخ فرمود چون بخانه  
مراجعت کردم که با نوح شکایت آغاز کرد که جماعت مالکان آمدند و جنابانی و جوه از من میپستند و ما را در غمت دادند فقیه محکومت  
بگوید با نوح که ساکن باشی که خدمت شیخ با من این بحث کرده است و عذر خود است **شعر** گوش من زب را ز کتایش بشنید  
آنجا بنیادش از عین عیان پیشین دید **حکایت** مولانا شمس الدین روایت کرد از حاجی محمد الدین جدی که در رکاب  
شیخ قدس سره میرفتیم بیاد است پسید الاقطاب حاجی شمس الدین رحمه الله علیه که زحمتی داشت چون نزد یکسره رسیدیم اصحاب  
باز ماندند که شیخ قدس سره عظیم سرعت میراند و من در عقب شیخ میرفتم چون در پیش رفتم دره پیدا شد و در آنجا رودخانه  
آب روان و حاجی خوش و زره بود **شعر** داسواه بقل بها صانا صلیل الحلی فی ایدی الفوائ شیخ قدس سره آنجا  
فرود آمد من جامه خود بکسر زدم و سجاده شیخ بر آنجا و شیخ قدس سره چند کوفت باز بگذارد و زمانی مراقب شد پس سر را برد  
و فرمود حاجی این زمان جماعت بیایند و سه طبق عمل بیایند باید که آن یک طبق کوچک که شان سپید بر آنجا باشد آنرا پیش من  
نوی و آن دو طبق دیگر بآن برنمایان که جماعت دیه دیگر خواهند آوردن باید که بطالبان نه که لایق جو مله ایشان نیست چون زمانی  
بر اند دیدم که حاجی آمدند و سه طبق عمل جنانکه شیخ فرموده بود آوردند آن طبق کوچک که نشان داده بود پیش شیخ نهادیم  
و دو طبق موقوف کردم در زمان جماعت دیگر از دیه دیگر آمدند و بره بریان آوردند آنجا که شیخ خبر داده بود آن جماعت با نوح  
و پیش ایشان نهادم چون تفحص کردم از آن جماعت حال آن بود که آن بره بریان از میان دیه توزیع کرده بودند و بقیه  
از برای کسی می بردند چون شنیدند که شیخ آمد پیش آوردند و آن یک طبق کوچک عمل که اشارت کرد که پیش من نه طلبی  
بارادت آورده بودند و آن دو طبق دیگر رئیس از خانه خود آورده بود که در مال و عا شیه بود **شعر** باک جوید باز دست شکار خوشین  
زانکه هر صیدی نشاید طوطی شاد باز را و آن شب در اندره بسر بردیم چون روز دیگره آن شدیم و قدری راه بردیم شیخ باز  
بمن اشارت کرد که پیش بدو از بس این گروه جماعت سر پوشیدگان نشسته اند و منتظر ما اند و دو عا بایشان برسان  
و بگو شیخ دعا کرد و ثمانیت خود سپید بکمرانی کشید تا ما بگذریم که سبیل میریم چون بران گریه رفتم و از بس آن بسته  
نگاه کردم قریب پنجاه عورت دیدم که آنجا بر سر راه منتظر شیخ نشسته بودند من پیغام شیخ قدس سره بگذاختم و ایشانشان  
فریاد برآوردند که ما ننگ داریم که شیخ بگذرد که شوهران ما بپوش آورده اند این زمان مراجعت کنند و چون بشنوند  
که شیخ از اینجا بگذشت با ما جاکند از برای غذا مراجعت کن و بشیخ بگو تا به خیر خود اگر غارتنا زول نواید ما را از شیخ  
می آیم تا آنجا که شیخ رود ما نیز می آیم چون مراجعت کردم و سخن التماس و تضرع ایشان عرض کردم شیخ قدس سره اجابت فرمود  
گفت برو و با ایشان بگو تا به خیر خود غارتنا بیاوریم و آنجا نزول کنیم و با ایشان بگفتم و بجا نهاد و شیخ بیامد و آنجا

فرود آمد و زمانی بنشینت و مراقب شد تا نگاه سر برآورد و فرمود که با این جماعت بگوید که جماعت شما شنیدند که ما اینجا فرود  
آمده ایم و برخواستند و می آمدند و اما داسب می دو اند اسبش انداخت اما تشوش کنید که هیچ زحمتش نرسیده است  
و اسبش بهی آید اسبش بگیرد و پیش باز برید هنوز در سخن بودیم دیدیم که اسب اما آمد بر فشد و بفرشتد و بر سر رفتند  
و اما در ا سلامت بیاوردند **شعر** هر آن دیار که با بدختی و سلامت بود نسیم موایش همه صفا و سلامت  
و آن شب آنجا بودیم دیگر روز در راه میرفتیم چون شست یک شد شیخ قدس سره فرمود بوی شیخ زاهد قدس روحی آید  
**شعر** دماغ جان مشتاقم نسیم یاری آید روان آرزو مندم ز جان آثاری یابد سوا لطف جان زش جفا  
دل جان دیگر از نوز بوی یاری یابد پشتر آب بدوان که حاجی شمس الدین رحمه الله علیه آمده است او را بین روز و در  
خبر صحت و سلامت یار بدو و اندیم و بدید جود و ما جود را سپیدیم دیدیم که اسب حاجی شمس الدین آنجا گرفته اند و حاجی شمس الدین  
آنجا گرفته اند و حاجی شمس الدین رحمه الله علیه نماز میگذارد و رفتن و زیارتش دریافتم و گفتم شیخ رسید بر حوات و استیلا  
شیخ کرد و چون با همیگرشان ملاقات شد از آنجا متوجه اردبیل شدیم چون بکنار آب سیاه رود وارد بیل شدیم رسیدند شیخ قدس سره  
فرمود آمد و در رکعت نماز بگذارد چون فارغ شد بن اشارت فرمود که فرزند حاجی الدین و صدر الدین با استقبال می آمدند و بر آنجا  
دیگر بیرون افتادند و می روند در بی ایشان بدوان و ایشان را اعلام کن که ما باین راه آمده ایم تا باز گردند بر شستم و قریب  
دو فرسنگ راه بردیم هر دو را دیدیم که با جمعی راه دیگر میرفتند اخبار کردم و باز گردیدند و در رکاب مبارک شیخ قدس سره  
در شهر رفتیم **شعر** زان نور که در دیده جان می بیند در عین یقین علم عیان می بیند **حکایت** پره ملک  
عمو قینی که از ولایت اردبیل است گفت سخی نامی اردبیلی جفت در زمین پیر محمود اندرابی است بقصدی که هر دو از ولایت  
اردبیل اند پره محمود شکایت پیش شیخ آمد شیخ قدس سره فرمود او طمع کرده است که چیزی از تو بستاند چون گفت  
چاندان تو بخورد بخوردم شد چون سخی بدان طمع چیزی از پره محمود بستاند و نفست خاندان او بخورد بخوردم شد **شعر**  
دست جور مردم از صایگان مغلول به و زانگس کان پسند مغلول به **حکایت** پره امیر عمر برودی گوید  
روزی شیخ قدس سره بر در سرای ظالمی گذر کرد از آنجا بانگ جنگ و ریاب می آمد شیخ گفت ای فرزند ازین سر بانگ  
و او یلای می آید چون رفتیم بعد از دو هفته آن ظالم بمرد و از آنجا بانگ و او یلای می آمد **شعر** دولت آن خانه زیر انگشت ساز  
و آن نواشد زان مخالف ساز راست **حکایت** پره محمد زاویه که مردی گوید در زمان پست سالکی مرضی صعب  
یافتم جنانک از حیات نومید شدم و بدو غم و امارت من مرده بودند و بعضی از نزدیکان که بودند از من دور بودند و پیش  
من نبودند بگریه و زاری را در آمدم و با خود جزم کردم که وقت وفات شیخ را قدس سره که فرمود پیر محمد مترس که هنوز  
عمرت باقیست اما بخوری سخت خواهی و خویشانت اینک رسیدند نظر کردم در حال خویشان خود را دیدم که از دور  
در آمدند و من در آن رنجوری سه سال بماندم و نگاه محبت یافتیم همچنانک شیخ فرموده بود **شعر**

تاریخ و غنچه



شیرین داد که از یک صفایش در حال **روشن گشت** و بدیدیم خبر حال و مال **حکایت** پیر یوسف میگوید که  
وقتی که شیخ قدس سره بمرود آمد چون نزدیک دید که رسید پیر عیوض گفت شیخ این دیه مجموع کربان اند و کربان  
بودند و نظیر برادر مبارک شیخ میگردند پیر عیوض گفت شیخ این کربان را نظری فرمای تا حق تعالی ایشان را ایمان ارزانی دارد  
و شیخ قدس سره فرمود تو کربانی خود را مسلمان کن که ایشان یکبار مسلمان خواهند شدن از برکت شیخ مجموع ایشان از زمان  
و مردان مسلمان شدند و تائب گشتند و زاکر شدند و پیشتر تا قیامی خود نیز بگردند **شعر** از ناصیه های قوم نور ایمان  
آمد دل نورین صی دید عیان **حکایت** عماد الدین صابونی اردبیلی از پیر خود پیر ابرهیم صابونی رحمة الله روایت کرد که  
روزی شیخ قدس سره در خلوت با خدی شسته بود شخصی آمد و از پیش مولانا غلام الدین مراغی چند قطعی میوه بیار و در شیخ  
سراغ قوطیها بفرمود کثافت و هر یکی را از آن تیرگی دادن در یک قوطی کوچک سه عدد مسواک بود پیر ابرهیم صابونی اشارت  
فرمود که بیا و یک مسواک بستان و نگاه دار که روزی از برای تو کاری بکند چنانکه عصای موسی از برای موسی علیه السلام کرد  
ابرهیم دست شیخ قدس سره یوسبید و آن مسواک بستند و برگردانیدند و کربانی است بعد از آن مدتی پیر ابرهیم را اتفاق  
سفر حاشه موقان افتاد در رفتن بکند پیشه غازی از آب فرو آمد و آب را بعلف رها کرد و باز مشغول شد هنوز  
در فرض نماز بود سه تالش بیامدند و برادر یکدیگر دو جوان و یکی کهل و یکانه و چندان با پستاندند که از نماز فارغ شد دست  
ده آوردند و چند جامه نیکو پوشیده بود برگشتند و رخت و آلات او تمام بستند و چون دیگر چیز مانند دست بدان میزد  
که بنامش کوند که پستاند ابرهیم گفت ادب کوشش دارید که این مسواک شیخ است که بر گوشه میز رفته ام و شیخ  
فرمود مات که این مسواک سبب کسری خواهد بود و نبادا که شاکت آن کار شوید آن مرد کهل که اهل بود هر چه رده بود  
باز آورد و لرزه بر وی افتاد و از آن کار در گذشت و آن دو برادران بر پیل استخوان آن مسواک از گوشه میز فرو بردند  
و پیش پیر ابرهیم انداختند و گفتند تا بنیم که مسواک توجه میکند و مجموع رختها و آلات و جامه در میز بستند و روانه  
شدند و چون شب بود بر خند و در زیر پستی سوراخی بود آن شب در آنجا بخفتند و آن مسواک در آن شب آنجا که ایشان  
انداخته بودند بماند چون روز شد امیر اگر چه رحمه الله در عبور آنجا رسید ناگاه جمشش بان مسواک آمد که با گوشه میز بریده  
آنجا انداخته بودند آتش در نهادش افکند بنوکران گفت این مسواک پیر است که در میان از میز فرو بریده اند اگر  
چنانچه پیر ابرهیم بگری باشد آن حاجی را بمن نماید تا این دو از ایشان بخوام درین حال بود که ناگاه کله کوفته کوی پیدایش چون  
امیر گریخ آن بدید در پی آنها کرد و آن کوفته ان بگریختند تا بر سر آن سنگ که حوامیان در زیر آن خفته بودند چون آوا دین بخیران  
شدند پیدایش آمدند و پیران آمدند و ازین طرف امیر گریخ در پی بخیر آنجا رسید سه مردگان داردید که از زیر سنگ پیران جفتند  
چون امیر گریخ را دیدند دست تیر کردند امیر گریخ فرمود تا نوکران در دوازده در میان گرفته و در دوازده ازین جان بسیار جنگ کردند  
**شعر** و لما رأیت الحک قد جدته **لکث** من البردین ثوب الخارب و ان مرد کهل بگریخت و در پیش رفت

و جان سلامت پیر و آن دو برادر چون بشت با بشت حدیث دادند و چندان جنگ کردند که تیرهای ایشان سبزی شد امیر گریخ  
تیری زد بر دمان برادر بزرگ ساعتی بگریزد و از پای در افتاد بار کوبک چون چنان دید که بخت و سر بر زمین نهاد و گفت  
امیر برادر من صاحب مسواک مادر شام داد و لاجرم تیر بر دمان خود را امیر گریخ گفت مسواک را از میز که برید گفت من بریدم گفت تیر  
گشتی و هر دو را کردن به از دزدن و سرافراستادن شجر را در پیل و در بازار آویختن و در زیر سنگ نگاه کردند آن رختها و جامهها  
دیدند در آن میز بسته پیران آوردند و پیر ابرهیم را در آن میز دیدند پیر ابرهیم آن جامه های وی در میز بپاشیدند و دست پیر  
وی یوسبیدند و پیر ابرهیم احوال مسواک چنانکه شیخ قدس سره شنیده بود باز گفت و بعد از سر افتاد آفرین کردند بر  
کرامات شیخ **شعر** دید این صورت احوال کاهی روشن دل از دید پیر پشاس کرامات عیان و آنچه منقوش درین آینه امکا دید  
داد از دفتر پوشیده بر موزن **حکایت** صدر الدین بوغراش از والد خود فتح ترکان روایت کرد که او گفت  
در وقتی که شیخ قدس سره بجا از حضرت حق پییده بود در غزایا بمدرسه اسلام بی بی فاطمه رحمه الله علیها که طلال شیخ و فرزند  
شیخ زاهد قدس روح بود سخن تسلیم خواستم گفت بی بی فاطمه رحمة الله گفت نگرانی فرزند من دارم اما در وقت قربت و مات  
و رحلت شیخ قدس سره با شیخ گفتم که ماه دیگر پیش تو خواهم آمدن شیخ فرمود نه کمتر از ماهی خواهد آمدن پس چون شیخ قدس سره عالم  
تقاخامید او نیز بهجده روز بعد از شیخ بجا از رحمت رسید و آن خبر صدق شیخ محقق شد **شعر** قایما ما ارات تحت لوعده تیر  
تحقیق آتال و انما موعده **حکایت** مولانا شمس الدین اقبونی روایت کرد از فقیه محمد که او گفت روزی در حضرت شیخ  
قدس سره در کلوخوران بودیم چون بشرف زیارت مستعد شدیم ناگاه شیخ فرمود که در از پیل کشویم دیگر هیچ نکت ما هیچ ندایم  
که چه میگوید و این معنی بعد از نماز عصر بود چون وقت نماز مغرب شد دیدیم که فوج فوج طالبان دم بدم می آیند و در وقت نماز  
عصر ده گن بودیم در خدمت شیخ چون وقت نماز شد قریب دویست کس جمع شده بودیم پس بدانستیم که آنچه شیخ فرمود که  
در از پیل کشود اشارت و اخبار بود از آمدن این مردم بعد از آن مسیح غازی بود که قریب صد کس بیشتر بخدمت شیخ  
نرسیدند و در حضور مبارکش نماز نگذاشتند **شعر** خوش کلیدی که کرامات از دست  
فتح ابواب معاد است از دست **فصل پنجم** در کرامات و مکاشفات شیخ صلی الدین قدس سره  
از احوال اموات **حکایت** شیخ صدر الدین ادا ماسه برکت گفت وقتی که شیخ قدس سره تیر بود بابا کرشت نامی  
بود و در دوازده سال بتر شیخ را قدس سره بر دعوت برد چون شیخ قدم مبارک در دهلیز خانه نهاد بار استناد و دست دعا  
برداشت و دعا کرد سبب بر رسیدند فرمود که از اینجا چهار روح در پیش آمدند و بخت کردند من نیز از برای ایشان دعا کردم چون  
بابا کرشت و بر سرش عبدالله را مکز توهم و تصور آن بود که در آن موضع مزاری و قبری باشد ازین معنی تعجب نمودند پس عبدالله  
بابا کرشت گفت کنگر برداشتم و آن مقام را باز شکافتم که اندرون زمین سرداب دیدیم و در آنجا جاد کس مدفون بودند و صدق حق  
شیخ قدس سره معلوم شد **شعر** روح انسی چون شود بار روح قدسی هم نقاب هم غنان خاک ایش روح آید در رکاب



از رسوم آب و گل محض صفا کرد و در جوارح و زرع جان و دل کثوف پند خاک و آب **حکایت** ادام الله برکت فرمود که  
روز جمعه شیخ قدس الله سره چون از جامع اردبیل بیرون آمد بدروازه و آمد که یکی است از دروب اردبیل بیرون رفت و از آنجا  
بالای آمد تا نزد یک دروازه مقابر رسید ناگاه غسان استر باز کشید و باز ایستاد و دعا کرد پس روی مبارک با امام مولا ناعبد  
حافظ کرد و رحمت الله و گفت ازین خاک بوی دلی می آید **شعر** اشیم نسیم الروح من روح تریه تدل علی ملک مشوب بعبره  
مولانا عبد اللطیف در این موضع مشایخ را خطی یکبشید و علامتی کرد پس شخص کشف حال مشغول شد تا حال مقام باز داند اتفاقاً عورتی  
بود که سالی عمرش عبودیت سپیده بود گفت وقتی شیخ غریب بدینجا بود و آب دین طرف بود خانه می بود چون پسیل آمدی خرابی  
بسیار می کردی و بی از من می بردی و مردم از همه مقابر و غیره که آب می بردند و می خوردند آن شیخ غریب گفت که چون من میم  
مرا برکنار این آب دفن کنید چون او را برکنار آب دفن کردند آب ازین طرف کناره کرد و باطراف دیگر از شجر افتاد و جانک از  
طرف ساد شجر که دروازه مقابر است بطرف می کرد و دروازه اسفیس است افتاد و دیگر آن طرف مقابر آب بسیار نبود و آن  
معتبر معتدل و بر خشک باند و سن آن رود خانه اکنون باغات ساخته اند مولانا عبد اللطیف چون این سخن بشنید آن عجزه را گفت  
بجز این که با من بایستی و آن موضع بمن نای آن عجزه باید و همان موضع را که شیخ فرموده بود بنمود و حال آنکه مسیح نشان و اثر قبری پیدا  
نمود مولانا عبد اللطیف و جمعی از آن مقام خاک باز کردند ترتیب یافتند پس که برگرد آن ترتیب مقامی و نشانی کردند و اکنون برکنار  
آب مشهور و پیدا است **شعر** هر از که در مخزن مکنون است مابین کشف عیان می بینم **حکایت** پیر حاج  
اقیونی گفت که از پیر عجب فرکوشی که از دیه های مراوست شنیدم که شیخ قدس الله سره در سفری بود و انخی علی دلوئی را اشارت  
فرمود که وقت اشراق بوزن ساجده بکمر بند تا نماز اشراق بگذارد انخی علی سجاده بر سینه زاری بکشد و شیخ قدس سره از سر مرکب  
فرمود تا نماز گذارد انخی علی گفت چون بود که سجاده برگردی انذاختی انخی علی گفت مرا معلوم بود فرمود علی می دانی که این کس چه کرده  
است انخی علی گفت شیخ می داند فرمود که کسی بود که عمر بخیار فروشی بسر برده و صرف کرده بود اکنون در خاک نیز همان ندای خیار فروختن  
میکند لیکن ما ویرا آنجان بگذاریم و نظری در کاری او کنیم و تلقین بکوشش فرمود باز گفت علی یا دشمن باز علی باید و کوشش فرود است  
شنیدم که از آن مقام آواز ذکر بر می آمد و مثل این است که شیخ زاهد قدس الله سره موی و مسطور است سابقاً و تلقین ذکر کردن  
بر موافقت شیخ زاهد فرموده باشد قدس الله سره و هاشم **شعر** بر قدم که برین فرخش خاک اندازد  
بزی پای روانی بلطف بنوازند **حکایت** پیر احمد بن یحیی گوید که در دیده کرده محمود لایق توبه کار پسندیده حال بود  
او بر حجت حق تعالی رسید چون جماعت کز به حضرت شیخ قدس سره رسیدند و خبر وفات پیر محمود را رسانیدند شیخ قدس سره  
فرمود چون باز کردید باید که ترتیب آورید و بگوئید که شیخ گفت ای محمود خدا تعالی از تو خوشنود باد و کورست بر نور باد چون  
جماعت باز کردند و بر ترتیب پیر محمود رفتند و پیغام شیخ بگفتند که شیخ فرمود خدا از تو خوشنود باد و کورست بر نور باد  
ناگاه شورش و طری شنیدیم که از کور او بر آمد و نوری دیدند که از کوری او بر آمد و آسمان شعله کشید **شعر**

بیام دوست اگر خاتند بر خاک زهر جوی ز خاک من طرب رو بد ز کردم شور انگیزد و گرازی پر تو خوشن خالی در لحد یا هم  
هر ارم آفتاب نور از ذرات بر خیزد **حکایت** ادام الله برکت گفت که وقتی که شیخ قدس سره بجانب اردبیل رفت  
و چند روزی آنجا بود و بوقت آنکه مراجعت خواستی فرمودن بپس زیارت شیخ ابوبکر زیدانیار کرد رحمت الله علیه  
چون بیرون دروازه آمد زیارت شیخ عارف سپید کفش زیارت شیخ عارف است فرمود بی دروان شد و توقف نکرد از آنجا  
مجموعان در گذار برار شیخ شروین سپید رحمت الله علیه که از شاگردان شیخ ابوطالب می بود و از مرد میان ابو محمد ریم رحمت الله علیه  
گفتند شیخ این زیارت شیخ شروین است فرمود بی این را بجز نور سلطان پیغم رحمت الله علیه بر گذشت و چون زیارت شیخ ابوبکر  
رسید اگر ارام کرد و زمانی بسیار توقف کرد و دو نوبت رنگ رخسار مبارک اش متغیر شد و در زیر لب سخن بوشید و میگفت  
و در یاد گرفتن اگر ارام کرد و چنانکه تودیع کند و در میان این جماعت انبوه که حاضر بودند و طالب صاحب مکاشفه بودند که ایشان ازین  
اسرار نهانی که بر شیخ عیان بود چیزی بود یکی پیر بوب کرد و یکی شمس کاه که در پیشی پیر بوب این سر در پره امانت ستود داشت  
و چیزی نظام نکر اندام پیر شمس کاه از آن ظهور آورد و عاقبت ویرا سر مایه غیرت بدست آمد چنانکه مسطور شد پس شیخ قدس  
فرمود که شیخ ابوبکر زیدانیار با استقلال من آمد و با من دست در آغوش کرد و التماس نمود که همان من باش سه روز دیگر توقف  
فرمود و آنکه گفتند که شیخ عارف و شیخ شروین است دانستم اما خواستم که ایشان را بجز نور سلطان پیغم رحمت الله علیه ابوبکر سلطان  
و ایشان بجز نور سلطان آمده بودند و اینجا دیدم **شعر** تا حجاب آب و گل از پیش دل برداشتم  
روح صافی را بجم پوند جانی یافتیم **حکایت** مولانا محمد خلیلی گفت که مولانا سرخ ندرم گفت که در رکاب مبارک شیخ  
بسلطانیه میرفتم ناگاه شیخ قدس سره غان آب را که در راه بیرون شد و بسیار مسافت برفت در دره برفت که  
یک دو قمر در آنجا بود و آب آنجا باز ایستاد و شیخ قدس سره دعایی بکرد و غان مراجعت باز کرد و اند چون بر سر راه آمد فرمود  
مولانا جراحی کوی کجا رفتی گفتم فرما خداوند گفت ارواح این مردگان آمدند و گفتند شیخ ما محتاج دعایی تویم از برای خدا دعای دعا  
کن و غان مرکب بگرفت و می بردند **شعر** چون غان نشد و بصوبه آمد از راه هوا جان مشتاقان غان کبر کشی اند  
**حکایت** مولانا تاج المله و الدین محمد شاه مراغی رحمت الله علیه گفت وقتی مادر فرزند مولانا غزالدین مراغی طالب شاه متوفی  
شده بود شیخ قدس الله سره بتغیبه او رفت و بر سر زیارت او رفت و دعا کرد پس فرمود تعایش بکشوده اند احتیاط کردند  
صحبان بود گفتند از یاد ما رفته بود **شعر** تا حجاب آب و گل از چشم دل کریم دور رو شینها یافتیم از دیده جان عین نور  
**حکایت** مولانا محی الدین گفت وقتی شیخ قدس الله سره بدین سنجید رفت در کنار مرثیه بود که قاصد و مات و خاکستر ازین  
آنجا ریختند چون نظر نور پیر بران مقام انداخت فرمود این قاصد و مات و خاکستر ازین مقام بردارید و این مقام بارش کنید  
چون آن مقام بجا دیدند زیارتی دیدند جوی در بالین کاه آن فرور زده و بسیار از آن جوی باز تراشیده بر سبیل بنک بر فرمود  
ان این زیارت بزرگ کسی است که نام او شیخ ابوبکر بوده است آنکه آن مقام مراغی شد و مردم زیارت میکردند **شعر**



تا دماغ از آتش نای نفخ جان یافت . هر کجا جانی بود زان روح ریحان یافت . چشم محرم را ز ناپند و رای پرده ماه .  
آتش کار اندران عالم که نهان یافت **حکایت** هم مولانا محی الدین گفت که بابا شیخ قدس سره در کنار دیه سنجید فرار  
دیگر بود و فرمود که این شخصی است که تماشای محبت مردی بوده است و این آن شخص است که توبتی در پرتو لیز و اسبان کاروانی  
بزدند میخواهند که ایشانرا نقد کنند ناگاه شخصی را دیدند بر اسب سپاه شت باید دفع آن و اسبان کرد و کاروان را خلاص داد  
انگاه چون کاروان بدید سنجید سپید از آن کاروانیان خواست در مسجد آویز نگاه کرد آن حد او را سب سپاه را دید در آنجا در پای  
او افتاد و گفت این آن سوار است که مرا از حوایان بپتخلص کرد اند و این مرا آن کس است **شعر**  
سوار اندر میدان که کوی از جرخ بر بایند . جو در جویگان تا گردون جویگان دست بکشاند **حکایت** پیر اسمعیل  
بهر خضر الدین بروی که یک پیر اسمعیل بن حاجی محمد شیر کیری گفت بدم حاجی محمد خج دونه راه از اردبیل در شیر کیری ان جرت  
رسیده بعد از روزی ضد طالبان شیخ را دیدم که آمدند و ما را توبیت دادند گفتیم شمارا ازین حال بگو خبر شد گفت در خدمت  
شیخ بودیم جماعت را فرموده از غایت بگذاریم بر حاجی محمد شیر کیری که وی مانده است روز را تفحص کردیم که شیخ قدس سره بزم  
نماز گذارد آن روز بود که او بر حجت پییده بود **شعر** باز از دیرینه جان خاف دل . در محن سرای جان ز نهان راست  
ویندیده حال بیت درین پرده زاز . از سر کنوز هر روز آگاست **حکایت** مولانا غم الدین اردبیلی را بدین خود حاجی  
روایت کرد که او گفت شیخ قدس سره روزی از دیه الفوج حاجی شمس می آمدیم در کنار مزار مندرین که یکی از مقابر شهر است  
در جاب قبل طواف میکرد یکی از زیارت بکشت از آب میاده کشت و قرآن میخواند و چون شیخ میخواند شخصی دیگر با آواز  
لطیف خوب با شیخ همان لفظا بلفظ خوش می خواند من درین حال تعجب کردم ولیکن از کرامات و کمال شیخ دانستم و چون  
شیخ قدس سره اثر این تعجب اندر من دید فرمود که حاجی عمر خیر چه آری که این سهل چیز است **شعر**  
آنک انقاس از اعیان نو پس عالمی اندرین آیات با هر عیسوی معجزات کشف انواتی باشد پیش آن عین عیان  
کان سواد چشم او بر کل انوار خدایت **حکایت** مولانا عبد الله میگوید که از مولانا اسمعیل پی آبادی شنیدم که  
او گفت روزی حضرت شیخ قدس سره رسیدیم در راه تبریز ناگاه آب باز کشید و فرمود مولانا اسمعیل می شنوی که ازین  
کورچه آوازی می آید گفتیم نه توبتی دیگر فرمود چون نمی شنویم گفتیم بس شیخ قدس سره طبایع بر کوشش من فرود من چون کوش  
فراداشتم از آن کور آواز بر می آمد که میگفت شیخ صلی شیخ صلی **شعر** لوجیبی تر بر فوق قبری زیارا .  
عادر دخی ثانیانا دیت بین الزفات **حکایت** ملک قباد که پیر احمد یکی از خلفای شیخ است گفت روزی در خدمت  
شیخ قدس سره در کیلان بکنار دریا بودیم ناگاه لرزه بر اعضای شیخ قدس سره افتاد جماعت بر سپیدند چون قدس سره  
از آن حال باز آمد خواست که آن سر پوشیده در فرمود جماعت تر سپید که امسال در کیلان فراخی دایمی است انشاء الله  
و آن سر با کسی گفت تا خبر این حال همیشه شیخ قدس سره رسید گفت بختی آن شیر که با هم دیگر خوردیم بلکه سبب آن

لرزه چه بود فرمود شخصی بود که فرودین آمد و مسلمان شد اکنون از دنیا در گذشت و شش تنگان عذاب و رحمت آمدند  
فرشتگان رحمت قصد کردند تا ببخشش بر بند فرشتگان عذاب قصد کردند تا بدو بخش بر بند که خونی و ظالم بوده است  
چون نزدیک و درخشش سپانیدند از درویشان استعانت خواست او را از دست فرشتگان عذاب شفاعت  
و فضل حق خلاص کردم از اثر چیم دوزخ و عذاب زهریر بود آنچه عن سپید و مردم دیدند النظر فی النار شد بدین کیف  
الدخول فیها والدخول فیها شدید فکیف الخلود فیها **شعر** در دل دوسه از داغ سوزان داریم  
از آتش این بیم که در جان داریم . زینهار اگر نه زینهار می باشد . را نجا که امید فضل و چپان داریم **حکایت**  
خطیب پر نیق کرم و دی گفت که در شهر اردبیل خواجه زاده مانده بود شیخ قدس سره بتشیع خاژه او با هزار اورفت  
و در مراجعت بیعتی از هزار سپید طایفه دیدم که زیارت شیخ میکردند که با ما نیامده بودند و با نیامده بودند و ما  
که از کجا آمدند و جوتی دیگر از دور ایستاده بودند و در پیش نیامدند چون در خلوت شیخ در آمدیم بر سپیدم که آن جوقم بود  
که زیارت میکردند فرمود که صفت او کیا بود که آنجا مدفون بودند شبه الشیخ محمد رالیه و آن بعضی که از دور ایستاده بودند زیارت  
می کردند آنها بودند که مرود بودند ضد الشیخ محمد رالیه **شعر** جان نور آویز پروانه سوزد تا بود پروای پروازش **حکایت**  
پیر اسمعیل کلواری که دیه است از ولایت اردبیل گفت باری شیخ قدس سره در شهر آمد و میگفت که زیارت  
رسید و حاکم را که بختی عجب کرد سپید شرف الدین رحمه الله گفت شیخ تبسم چه سبب بود گفت ارواح اهل کور پستان تمام  
زیارت آمدند و زیارت کردند رئیس دیه در میان سلسله گرفتار بود میخواست که او نیز زیارت کند مجاشش مانده و سلسله در  
در کشیدند و بگوشش فرو کشیدند **شعر** کردنی کان در کند معصیتها پسته اند . سلسله در کوشش در خاک خوار بها کنند  
**حکایت** پیر حسین بلیغوز آغا حاجی کرم و دی گفت از مولانا اسمعیل کرم و دی شنیدم که او گفت من و پیر اسمعیل  
خلیفه و پیر بابای مراغی رحما الله در حضرت شیخ قدس سره نشسته بودیم ساعتی بسیار شیخ قدس سره مرا قیامت  
در مبارک بر زانو نهاد بود چون از آن مراقبت باز آمد و سر برداشت دیدم که عرق روی مبارک نشسته بر بایام مراغی  
گفت شیخ چه حالتی که عرق عظیم کرده فرمود توبتی در جوان با هم نشسته بودند و در میان ایشان مناظره میهر میرفت یکی  
یکی می گفت و یکی تخیل سپیدی احمدی نهاد درین ساعت آن جوان که نیکی ماکت بود وفات یافت مستعمل رفعت و غار شش  
گذارد و چون دفنش کردند بسی از جوایم داشت شفاعتش کردم حق تعالی فضل کرد و او را اینجا سپید و آمد **شعر**  
زبان نیکی بگردان کران زبان کنی . که سر تخم نیکی کاشت بدینکوی یافت **حکایت** پیر احمد بر نیق گفت از مولانا  
عزالدین یوسف اندراودی رحمه الله شنیدم که او گفت از بزرگان دین محدثی نامی بوده است که گویند از جلال استادان اخفی  
زنجانی بوده است رحمه الله علیه و خانه او بنو سواران می بود او عزم جاکر کرد و گفت خاک من و مرقد من اینجا است و از برای خود بختی  
بباخت و بجز رفت و آنجا وفات یافت و تقای او در شب ویرا غسل نکین کردند و موقوف داشتند تا بروزدن کتب با ما



ویرایش شد جداگانه تفحص کردند اثری پیدا نبود چون مراجعت کردند مردم احوال را پرسیدند نتوانستند صورت حال بازگفتن  
بفروردست گفتند آنجا میاور شد تا بعد از مدتی معلوم شد که وفاته یافته است پس در تشریف که از کعبه خود باخته بود احتیاط  
کردند و او را در آنجا یافتند و این حال بر چیزی نوشتند و آن نقل بران موجب پیش من می بود و عاقبت آن مقام مراد می بود  
و کسی نمیدانست تا وقتی که شیخ قدس سره بسلطانیه میرفت چون بدان مقام رسید که آن پیر محمد از برای خود رحمه الله علیه تربت  
بود عثمان باز کشید و بیاورد و زیارت و دعا کرد **شعر** در هوای مشک بایش خاک غبر ساری که نسیم آشنای نوبی جانی می دید  
و حال آنکه هیچ چنان و اثر مراد پیدا نبود مردم تعجب کردند که چون مراد است شیخ زیارت که میکند شیخ فرمود در اینجا پیر محمد  
و اگر باور نمیکند تا باز شکافیم و او را بشانجام که همچنان نشسته است مولانا یوسف گفت چون این سخن بشنیدم آنجا آن زمان نشسته بود  
درین باب من از آن نقل کردم بایدم آمد بیاوردم و مردم غمخوار شدند و محقق شده اکنون بران مقام مراد می ساختند **شعر**  
فجاج نسیم الروح من طلب رسته بفجاج عرف من معارف نفع **حکایت** پیر شروان که گفت نوبی بجزرت شیخ  
در زوایشت بودیم و مراد را می بود توبه کار عثمان نام بوقان شیخ قدس سره برخاست و فرمود که نماز بگذارد پیر برادر شردناه  
پیر عثمان که از دنیا در گذشت آن تاریخ بیاوردم و داشتم چون بوقان آمدم برادر مراد در همان روز از دنیا در گذشت بود **شعر**  
هم دیده دور بین درین راه دارند هم دل ز رنوز غیب اگر دارند **حکایت** از پیر نوا میر التجاری دولت کردند که نوبی  
که شیخ قدس سره بسلطانیه میرفت چون نزدیک زنجان رسید نوا میر اشارت کرد که چیزی بخوان و او چیزی نداشت  
ذوقی بشد و بر سر آب دستها بر افشاند چون نزدیک دروازه رسید از آب فرو آمد و بر سر آمد و رفت و بسیار با پستاد  
و قرآن بخواند و دعا کرد و با ذب تمام باز کردید و سوار شد سوال کردند که این چه کسی است فرمود که زیارت بزرگ است که مراد  
سبیدگار بوده است **شعر** جان با کشت در شنای میبهد بوی خاکش آشنای میبهد **حکایت**  
پیر ابو هبیم که گفت که مولانا محی الدین معروف بدو می گفت در تبریز صاحب ارادت شیخ را بخانه برد بدعوت و جمع عظیم بود  
و از برای شیخ عالی در مقامی انداخته بودند تا شیخ بر آنجا نشیند شیخ قدس سره بران مقام نشست و جای دیگر نشست گفت  
شیخ بران مقام بنشیند قبول نمی نمود و نمی نشست چون احاج میکرد فرمود مبالغه بگویند که آن مقام قبر نیست بر قبر حکونه نشینم  
که روانی است چون آن مقام را باز شکافند قبری بود یکی آنجا مدفون **شعر** خون پیوسته بر دهنه غر با نثار غبار  
روی آن انوار کان بر جرح اعلا می زند کی بکل پوشیده کرد بر توان آفتاب کردل او شعله بر عرش معلایزند  
**حکایت** انخی کال سراسر ابن الدین اردبیلی گوید نوبی شیخ قدس سره با مولانا محمد الدین مراغی و پیر بابای مراغی در آنجا  
در مراد نشین که از جمله مقابر شهر اردبیل است بر زیارت مولانا از آمد مجد الدین کاکلی اردبیلی بودند رحمه الله علیه که هم  
و صاحب فرید الدین عطار رحمه الله علیه بوده است و تلاوت قرآن مشغول پس شیخ قدس سره مولانا محمد الدین و پیر بابا فرمود  
چه می شنوید ایشان گفت چیزی نمی شنویم شیخ قدس سره دستهای مبارک بر پینه ایشان نهاد و باز فرمود همان بگویند چه می شنوید ایشان گفتند

و پیر بابا استماع کردند پس گفتند با اتفاق از مولانا مجد الدین رحمه الله شنویم که با شیخ قرآن میخواند **شعر**  
پرسیدند دل اثر جویدند ز جان آواز زار و آواش شنیدند عیان **حکایت** پیر بابا الدین خیار گفت روزی شیخ قدس سره  
بر قبر پیر کریم معروف بکرم طبران رفت و ساعتی با پستاد و مشغول شد بعد از آن دعا کرد انگاه فرمود پیر سپید که سبب شغولی  
و توقف جوید گفت شیخ فرماید گفت کریم را در دست ملائکه عذاب دیدم از حق تعالی درخواستم تا او را بمن بخشید و عذاب  
براحت مبدل شد و آن عذاب و زحمتش سبب آن بود که لقمه احترام داشت **شعر** نفس جان و جان بر سر خاک باشی  
بر دل سوخته ام آب حیاتی باشی **حکایت** پیر بابا الدین خیار گفت شیخ قدس سره از کیدان می آمد چون بدید مولانا سپید  
که یک فرسنگ تا بار و پیل باشد جماعت همه فرودشان در پیش آمدند و گفتند ما شب بکوردستان این دید میگردیم کوهیه فرود رفتن بیشتر  
در از کوشان ما از راه بر میدیدند و جداگانه می رانیم نمی رفتند و این کوردستان بر تنی است که بر دو قسم است و راه در میان گفتند  
چون چهار بایان می رسیدند ما اتوم آمد که دزدی بر تنی باشد بالا آمدیم که از کوردی زبان آتش بود بری آمد و ناله برین عظمت ما چون آن حال  
دیدیم از حال بگردیم و پیر بود که زهره ما جاک شود **شعر** ای بسا در و جگر خوار که بر جان داریم که درین منزل جان سوز میر چون داریم  
الغیر روضه من ریاض الحجت او حقیر من حفر النیران شیخ قدس سره فرمود آن کوردی شناسید گفتند بلی و در پیش آمدند و آن کورد را  
نشیند قدس سره نمودند و دید که سنگ کور شکافته و از اثر آتش سپید شده بر سپید که از آفتاب این کسی است گفتند بلی و حاضر  
کردند شیخ قدس سره از عل و صفت او پرسید گفتد شخصی بود صای از راه سایه ازو خشود بنود شیخ با پستاد و از برای  
او دعا کرد انگاه روی مبارک با آتربای او کرد و گفت خاطر خوش دارد که حق تعالی شفاعت مشایخ ما او را بخشید و از این رحمت  
بر رحمت سپید **شعر** ای خوشا دولت خالی که نهد پای برده تا قیامت اثر راحت روح آید ازو **حکایت** ملک قباد که کرد  
گویند نوبی شیخ قدس سره در دیه کله می کرد و در پی سجدی بود که گویند عبد الله بن عمر رضی الله عنهما بنا کرده است و حاکم آنکه در دیوار  
قلبی آن سجد قدیم یا مخارده ساخته اند و آن در زمین محراب مسجدی باشد شیخ قدس سره فرمود که در اینجا مراد حجاب است چون مردم  
بران اطلاع نمودند و ندانستند بودند تعجب کردند عاقبت آن مقام خور کردند و آن در بکشادند در انجام قدس دیدند باز آن در را  
خنانک بود منشد و حکم کردند **شعر** آن چشم کجیل سر مد عین عیان پند هکلی پیر بابای جهان  
ستور نغیبات این عالم کون از دیده نرین او غیت نهان **حکایت** هم ملک قباد گفت که شیخ قدس سره بدید  
ترک کرد آمد و در مسجد کهنه که برادر امیر مسعود برادر او بود نماز گذارد و بر سر محراب در دیوار قیام فرمود و گفت درین دیوار  
مدفن شهدا است و قریب سی سال برین بگذشت و ملک مسعود را توفیق عمارت آن مسجد دست داد و نقص آن دیوارهای مندریس  
میکردند تا تجدید عمارت کنند شبی آن دیوار بیفتاد و مد فنی چند کثوف ظاهر شد که آثار شهادت برایش ظاهر بود باز ایشان  
فرمود بوشانیدند و عمارت ساختند **شعر** در دایره عالم در حرف وجود یک نقطه درین خطه افلاک نبوده  
کین طلب زمان محیط آن راز شد و انرا بیان کشف عینی نمود **حکایت** سید زین الدین گفت نوبی شیخ قدس سره



بهر او آمد و ز او به خواجہ افضل رحمۃ اللہ علیہ زود فرمود و حال آنکہ مردم سید امیر احمد رحمۃ اللہ علیہ وفات کرده بود و بدین من در شب بام گفت  
شیخ کسی فرستاد بطوبی و بر پستین ما چون بامه او شد شیخ قدس سره اصحاب را بخانه ما فرستاد و بفرمود و او را و بنفس  
مبارک بر فراز بدم آمد و فرمود که پستید امیر احمد امشب آمد و بام غاب کرد و گفت شیخ تو ترا امشب آمدی و مرا پستید و انتظار  
کردم **شعر** چون رکابش سوی صحرای آمدی راحت اموات را حیا آمدی در قدح کاشش که راحت بامش بود  
و عت و لہاو جانها ناکش بود **حکایت** پیر حاجی اقیقونی گفت پیر محمد شاه اقیقونی گفت نوبت در خدمت شیخ قدس سره بودیم  
اشارت کرد باخی علی دلو زی که برود و از او ریش سعد در غلان مقام از مقابر کوریت تازه که باز رکان غلامی دفن کرده است که اہل  
مقابر از در زحمت اند و او را از انجا برد و در بجای دیگر نقل کن من آن روز ملازم اخی علی بودم تا با وی بروم و احوال باز دایم اخی علی فراموش کرد  
و آن روز بآن مشغول شد و روز دوم باز شیخ فرمود علی تو نگفتم سو برو و غلام آن باز رکان را از آن کورستان بجای دیگر نقل کن که ایشان  
از در زحمت اند اخی علی گفت فراموش کردم پس برفت و من نیز با او رفتم بآن نشان آن کورستان تازه یا خیم کش کردیم چون نظر کردیم دیدیم  
آن غلام را پشت جوکان کرده و ابهام مرد و پای او بچوب و راست گذاشته و چینی غلیم با فرو آمد و از انجا بردیم و در حوای پیر و ن قنار دفن  
کردیم **شعر** یا عجبا من ری مکانی کیف یلذ العیش اویسیانی **فصل چهارم در کرامات**  
شیخ صفی الدین کہ بتم خلق دارد **حکایت** مولانا شمس الدین محمد شرفیانی کہ عالم عابد بود گفت کہ چون در سوختن سہر کہ  
مینا بودم مردی را دیدم در زنی متصوفہ بیات مریدان شیخ قدس سره با خود گفتم کہ این مرد از احوال و ولایت با باشد با این استنباطی  
کنیم او را از شیخ و بر پستیدم گفت من مرید شیخ صفی الدین اردبیلی ام قدس سره از مولدین بر پستیدم گفت از آن طرف بکش آمد  
بر پستیدم بدیاری جسم چگونه اتفاق افتاد کہ مرید شیخ صفی الدین شدی گفت دیار غم هرگز ندیده ام تعجب کردم کہ چون دیار غم ندیدم  
و بدان طرف رسیدم شیخ را بجا دیدم گفت در شمر و نایت شیخ را ز او دیدم پس بگو و مریدان عظیم انبوه است و شیخ هر روز  
دو نماز پیش ما آید و با آن جسم عظیم نماز گذارد و مردم را تربیت کند و معلوم نہ بگویم می آید و چون می رود **شعر**  
پای مرا اندازد را در راه جانان بکشد جابکان این منزل حرفی نگاہی علی گشت در تصرف چون سمن تیز رو در زین کشند  
لاشہ کون و مکان را در زمان لاشہ کت و صوف کاه قدرت اندر باغ کن از کمال تربیت هر سبز شکرانی گشت  
**حکایت** ادام اسد برکت گفت حاجی بولوان و ابوبکر جلوانان صفی اردبیلی چون از سفر حجاز مراجعت کردند و بجزرت شیخ  
رسیدند در مقدم مبارک شیخ قدس سره افتادند و گفتند ما در شمر تویم و نابینا و جہان در عین پنا بر پستیدم کہ حال جیت گفتند  
ما بر کوہ مینا جمعی را دیدیم در زنی متصوفہ با بیانی پس آراستہ بنداشتیم کہ از جوہ صوفیان ولایت ما اندیشش این رفتم  
تا با ایشان استنای غایم و از مولد و منشاء ایشان بر پستیدم گفتند ما از جنیم بر پستیدم کہ مرید کیستید گفتد مرید شیخ  
صفی الدین اردبیلی گفتم شما بار دیل آمدہ اید کہ در دیل ندیدہ ایم بلکہ براہ دریا بکشتی آمدہ ایم گفتم چون اردیل ندیدہ اید  
مرید شیخ چگونه باشد گفت شیخ را در عین دیدیم و مرید شدیم گفتیم چون شیخ ہرگز از آذربایجان بیرون نیامدہ است بخین

چون آمدہ باشد گفتد ما این نمی دانیم اما شیخ را آنجا زوہ است بر عظمت و مریدان در غایت کثرت ہر روز شیخ آنجا بیاید  
و تربیت و ارشاد فرماید و یک دو نماز آنجا گذارد و گاہ یا شد کہ ہر پنج نماز آنجا گذارد و ازین سخن در تعجب افتادم و گفتم شیخ  
از شجر ما و از شجر جنیم چون این بشت نمودند در توقیر و احترام ما افزودند و دست و پای می بوسیدند طالبان چون این  
سخن بشنیدند کہ در آن مجلس باین کیفیت داد کردند می و نوہ در ایشان افتاد و در سماع رفتہ شیخ بر موافقت  
آپستینی بر افتادند **شعر** جہد رت چون قدم بر دین نهادی حصان کج کاف و نون کشادی صفت را کہ بر او از اندر آرد  
در ای ما و من منزل گذارد **حکایت** خواجه عبدالملک سرادی زیدت برکت گشت توبہ کاری کردہ احمد نام بام گفت  
کہ مرا برادری بود در کریمستان کہ او در آن روز سال ریاضت کشیدہ و مشقت دیدہ بود و عبادت تمام بجای آورده و کشف حاصل شدہ  
جنانکہ از ہمت طبقہ زمین و آسمان و سکان ایشان نشان می داد و ہشت و پنج ہشت و ہفت و در کہ در رخ رانسان بی داد  
و مردی ای می بود چون از علمای بر پستیدم مجموع آن نشانی ہای مافی الواقع و راستی بود جنانکہ از احادیث و تفسیر ثابت و متواتر  
**شعر** استاد صیقلی جو ز آیینہ برد رنگ کردہ درو مشکل احوال جز رنگ بار او میکشم کہ چون ترا شیخی و مرشدی و تربیت  
گتہ نیست شاید کہ این معانی شیطانی باشد کہ می بینی گفت من بذر لا الہ الا اللہ چون مشغول می شوم و شیطان قصد من می کند  
آن لا الہ الا اللہ کہ میکشم آتش می شود کہ شعلی زند و شیطان میگرد کہ اگر نمی گزینی سوختہ می شوی **شعر**  
ظلمت بکہ تابش با نور جہ تاب آردہ بروانکہ سوزش با شمع کجا ماند گفتم این چیز نا کہ بینی باین چشم ظاہری می بینی  
گفت نہ باطن من در چشم پیدا شدہ است بدان در چشم می بینم گفتم کہ قتل و قایع تو کہ میکشد گفت چون مرا واقعہ می باشد  
شخصی را می بینم شطاطہ بر و ع کہ می آید و حل و قایع من میکشد و متعین ذکر مرا آورده است کہ ذکر میکشم اکنون ما بار دیل بجزرت شیخ  
میریم تو نیز با ما موافقت کن تا بجزرت شیخ **شعر** مادر سوپر کجہ مقصود دانیم تاکبست کہ با ما سر این بادیدہ داردہ و بخار  
و با موافقت مرا رفت کہ چون بار دیل بر پستیدم شیخ را قدس سرہ دیدیم کہ از خانہ بیرون آمدہ بود و بر او میرفت کہ حال کہ برادرم  
نظر شیخ قدس سرہ در آمد و نعرہ بزد و گفت ایست کہ مرا تلقین داد و بوقت حل و قفای من می آمدی و واقفای من  
می شنیدی و جواب می فرمودی انگاہ حال برو کردید و گفت آن در چشم کہ در باطن داشتم اکنون با جہار شد و بجا چشم می بینم کہ شیخ  
در خلوت رفت و ویرا طلب فرمود و او سپاعتی فطرت بجزرت شیخ بود چون بیرون آمد با نذر و ن و بیرون آمد و گفت تا اکنون  
بجا چشم می دیدم اکنون ہم تن چشم شد و از سر و پیش رین و بسیار و فوق و تحت مجموع عیان می بینم **شعر**  
تا شدیم ہم خلوت چشم و جہار جہار چشم بزر آن جہار جہار روزم گشت روشن سخن دل در شبتام خوشد تا بان جہار  
**حکایت** خواجه عبدالملک سرادی کہ در سر او شخی بود حاجی عا نام و او بجہی داشتی کہ مردم پیش او جہتی داشتندی  
شی بر مردم خواجه تاج الدین رحمۃ اللہ در جمع او بود جنانکہ دایب شباب شد با و لب و انکشتی با ختن مشغول بود و چون بسیار  
از آن شب بگذشت بدردم خانہ آمد و از خانہ پدر تا آنجا کہ زوایہ خواجہ افضل است و ملیزہ در آن بود و از در تازیکی میرفت



شیخ را دیدند پس اسیر کرد و کوشی می گرفت و گفت بپوش و از این مشغول می شوی و حال آنکه شیخ قدس سره در آن وقت بار دپیل بود و درم چون شیخ را در آن وقت در آنجا دید که این چنین سخن فرمود دیگر که هیچ لهنو کردید و حضرت شیخ آمد و توبه کرد و بکار مشغول شد **شعر** مایم رقیب بر ره کدورت تا کام بکام خپس دیگر تنی **حکایت** پره جبریل کوشش دوز گفت بوقتی که امیر جوان رحمت از آنکس بگریز و بگریخت باز کرد و دیده بود اقتضای اسلام خدمت شیخ قدس سره فرستاد و اقتضای آن مجلس از کرامات شیخ باز میگفت که امیر جوان و مجموع لشکر را از ورطه هلاکت اورمانید و بغضای سلامت رسانید و آنچنان بود که چون بالشک ابنوه بقیاق رسیدیم و در تنگنای راهی افتادیم که جز یک سواره نتوانستی رفتن و مقام بر صعب بود که اگر از ایشان کسی را خبر شدی بی مبالغه بیک نفس همه را دفع نتوانستی کردند **شعر** جایی که بجای انگ پای بچند از حجتی جایی هم صد سربازی بود ناگاه امیر جوان نظر کرد و شیخ را دیدند پس سر که باید و فرمود که باز کرد و مبالغه کرد و غلغان اسیر جوان از آنجا باز کرد و اسیر جوان باز کردید و باز از آن مخاوف و مهالک بیرون آمدیم **شعر** جدا در عصره این خاک و آب یک قدم در آنجا جان در رکاب **حکایت** نظام زر که اره پیکر گفت که حاجی عاقل دپیل گفت فوجی با جمیع ترکان همراه بودیم در برده نیز دهنه برخواست و ما را بگرفت و از آن ترکان یکی تبلیغی بار بر آسپی داشت و بران نشسته بود اسبش مانند و ما عاجز و درماندیم گفتند می گفتیم و استغاثت از شیخ قدس سره بخوایم پس مدد بکش آوردیم و آن ترک طوای کرم و نان تنگ در خواست گفت اسم نیز حرکت آمد قریب نیم تیر بناب راه بر فتم پس نهان تنگ دیدیم بر جلو انحرورن آن مشغول شدیم پس صاحب استغاثت بکشید کرد و گفت بار خدا اگر شیخ صنی را بجهنم تو قریب است این اسب مرا حوکی و قوی ده تا که شیخ را دیدیم که باید و بادی بران آید و مید صاحبش سوار شد و آن اسب مانند پیش از عهد اسبان میرفت چون بار دپیل آمدیم آن شخص بکشید شیخ را و این احوال را بدو باز گفت **شعر** سر که در قتراک او دست تمنای زند دست لطفش اندرین ره دود کرد داند سوار **حکایت** هم نظام نکر گفت طالب علی نظرف از آن عیسی الدین محمدنای که طلبه او را شاه آرائی میکشید پیش مولانا شمس الدین نکر و در حدیقه تعجیل می بود و در حق صوفیان انگار بطبقه داشت و فتاحی و در زید اتفاقا بطرف جاز رفت و قریب شش مال بخدمت میاچت میگردید اما چهار سال تمام مجاور بیت الاحرام کعب بود **شعر** کاه جن فستدین فرق قدم کرده در سیر و کاه مانده جو طلب پس غم مرا حبت کرد و گفت چون بشهر بلبل رسیدیم شنیدیم که کوه لبنان نزدیک است و جای اولیاد الله هو پس کوه لبنان کردم باشد که کسی را در یام **شعر** هجر کو هر حجر عیان شد بی مردی بکوه لبنان شد و گفت چون بر کوه رسیدیم شخصی را دیدیم فرود و جیدا زمانی با او صحبت داشتم و او را مطلوب خود نداشتم و از او طلب بخشایش کردم و گفت امر در بخشایش و طایفه شیخ صنی الدین اردیلی است از آنکس که در باطن داشتم خواستم که با وی عریه آغاز کنم توقف کردم و چون آفتاب در کبد سماست خطا پستو اش آن شخص عنی گفت یاسید انظر الی کثیر نظر کردم شیخ را دیدیم پس سر که بپشت و مقابل قبله ایستاده و عقده ناز با مامت بیت و معی دیدم تا قریب

بسیار آدمی که علی العز حاضر شدند و پیش از آنکه اگر نند چون از نماز فارغ شدند جیتی بمن فرود آمد که از خود غایب شدم **شعر** اندرین حیرت که عظم خانه برداری نمودم در دلم در می عشق از عالم غیبی کشود و چون بخود باز آمدم باز همان یک شخص اولین را دیدم فرید و حیدر باز استعدای بخشایش کردم باز همان جواب داد که و طایفه شیخ صنی الدین است که شیخ و تند و مدد از زمین است و طلب مدد و ایدر اولیاد الله است **شعر** شکر تک این الشکر لله طاعت من یکر المودف ناله زایده لکلی زمان واحد یقندی و صف از زمان داشت لاشک و ایدر فی الحقیقه هر پنج ناز مشاهده کردم که شیخ صنی الدین قدس سره بکوه لبنان آمدی و امانت کردی و آن جمع عظیم می آمدند و واقعه ای کردند از حال کجایی بگردیدیم و آن زنج انگار زنجار دل زود و در راه اعتقاد بر دل کشود شد گفتم بار خدا یا بختی حوت این شیخ صنی الدین مر ابار دپیل برسان تا شرف سعادت حضورش بجاورت دریام و این معنی باستان فرود بشوایم تا آنکه راو با اعتقاد مبتدل شود **شعر** اذالم یکنی لمرء عین سپیدم فلا غم سروان برتاب و الفصح سفره حیف باشد آفتاب چشم کور دوست اندر خانه و از دوست دور درین تمام در خواب رفتم شیخ دیدم قدس سره در واقعه که بیامد مرا اشارت بآمدن فرمود از آنجا باز کردیدم چون بران رسیدیم و لوله عظیم در مراغه دیدیم سبب آن از مردم بر سپیدم گفتند که شیخ صنی الدین قدس سره بعالم حیات باقی رسیده است ازین خبری خبر شدم و ازین پیشش لباس کلبی باقم **شعر** الا ایها الموت الذی یس تارکی ارحمنی فقد افیت کل خلیل اراک بعیر بالذین احبهم کاکلک نحو نحو صم بدلیل باز در مراغه شیخ را قدس سره در واقعه دیدیم که مراکت بیا که علائق قطع شد و مطلوب خود را تعالی شود و از آنجا بار دپیل آمدیم و این حکایت را بشیخ باز گفت مولانا زکریا که گفت که من این زمان خود را مسلمان می دانم مولانا زکریا که او را بیندگی شیخ صدر الدین ادا مانه آورد و او بر مقام قدس سره قائم مقام و خلف بود **شعر** لولا الخلیفه موسی بعد و الله ما کان للناس من هدیم و خلف اتفاقا در آن گمانعت شیخ صدر الدین دامت برکت زیادت اتفاقا بوی فرمود آن درویش ملول شد باز خود را تسلیم کرد و گفت آنچه از شیخ قدس سره مشاهده کرده ام امید است که جزند خود اشارت فرماید تا تمام انحرورن و محال کند زمانی بر مرقد مبارک شیخ بنشینم و مطلوب خود حاصل کنم بعد از دور و ز شیخ صدر الدین ادا مانه سید جلال الدین اصفهانی و سپیدم در سر ادوی رحمت و در پستاد پیش مولانا زکریا که گفت آن درویش را بیاور مولانا زکریا که آن درویش را طلب کرد و بخدمت شیخ صدر الدین برد شیخ صدر الدین آن درویش را نوازش فرمود و اجازه داد تا در حسیه شیر کاشیخ رفت و بوقت خود مشغول شد و چون از آنجا بیرون آمد قسم یاد کرد که آنجی تا غایت بواقع مشاهده کرده بودم این زمان در حضور ظاهر شد بدیختی باشد که در حق چنین شخصی منکر باشد **شعر** هر چه عالم از بس پرده مشاهده کرده بود بی حجاب جسم جانم اندرین پرده نمود **حکایت** سید زین الدین گفت مولانا محمد طاری بود مرید شیخ قدس سره باری بخدمت شیخ آمد و عجز خود حضرت شیخ عرض کرد و گفت شیخ حصه باقی دارم و فرزند نهینه دارم و دوسه دختر دارم و کسی کارکن نه و آن باغ را بدست خود منحور می دارم و کثافی از آنجا بقدر حاصل میکنم هر وقت که مرا واقعه پیش می آید عظیم فروری نام و نمیتوانم بجهنم شیخ آوردن از تنهایی و از مسافت دور چه میفرماید شیخ قدس سره فرمود مولانا



که آن پر که در صورت تربیت تواند کردن در غیبت نیز تواند کردن تشویش کن مولانا محمد الدین گفت چون از خدمت شیخ دستوری  
خواهستم و بدیدم در حقین که قریب نیم فرسنگی از اردبیل باشد آمدم آن شب واقعه پیش آمد در حال در شب شیخ را دیدم قدس سره  
بیامد و آن حل واقعه فرمود بعد از آن هرگاه که حالی پیش آمدی شیخ را دیدی و حل مشکل من کردی هر جا که بودی از آن بارگهان بک  
بار شدم **شعر** آن قدم کین عرصه کونین یک کام ویت و صاف خانه خلوت سرای خوش نهند **حکایت**  
خواجه امین الدین روایت کرد که شخصی از متعلقان پیرو بزرگوار و عمده علیه که از جلد پیران مشهور ولایت اردبیل باشد بجزاز رفت بود و در جوی  
که داشت بر درویشان نفقه کرده و بوقت مراجعت از ضیق بدی فرج مانده و بسبب عدم فرج از دفعه قاطع باز مانده و او را والدیه بود  
که کبر سن او بعد سالگی کشیده بود و عظیم کمران بدو چون از بدی فرجی از قاطع باز مانده و شب و روز نگران و گریان می بود و مادرش نیز  
بریشان و گریان می عاقبت از جلد فریدان صاحب قدم شخصی از نو برپید که سبب بریشانی جیت و از گنجایی در جواب گفت که از  
ملک آید بجان و از شجره اردیلم و مادر پیر صد ساله دارم که او گران منت من گران او و از بدی فرجی و از قاطع باز مانده ام گفت  
کسی از ملک شما در شب اینجا می آید و در آن کج کعبه بطاعت مشغول می باشد کفایش کار تو از او خواهد بود و حاضر او باشد که چون در شب  
بیاید و از نماز فارغ شود و امن او بگیری و احوال خود بگویی بمقدور می **شعر** رنجب صدق همچون صبح روز روشنی تابان  
اگر کبری ز هجر دل شفق اساش و امن را بس آن شخص جندش مترصد حاضری بود تا شبی آن روز دولت دست او در اتفاق طلاق  
آنکس قاصد صبر کرد تا از نماز فارغ شد هجره دست و امن او بگرفت و صورت حال خود باز گفت **شعر**  
سر شک که هر از رخاکی ریخت بجان از دامن جان انداخت از مسجد احرام بیرون آمد و گفت دست من بکبر و چشم بر چشم  
چنان کرد و رفتی جند نهاد و گفت چشم بکشا چشم بکشا خود را بوطن خود دید و امن او بگرفت و در باکش افتاد و گفت بحق آن پیر که با حق تعالی  
داری بامن بگو چه کسی از سر کند عظیم گفت بشرط آنکه این سر که در میان ما رفت به هیچ آئینه مگوی قبول کرد و گفت من شیخ صفی الدین  
**شعر** تا جرم کعبه اسرار احم شدند در جرم هر دم مقام و منزلت خود کرده اند چون قدم از شش جات ما برین **شعر**  
جادر کن ما و من در یک قدم آورده اند **حکایت** مولانا بها الدین عمر از ابی اردبیل گفت شنیدم از امام عالم محمود از آن  
که از سفر حج مراجعت کرده بود و صاحب وقت شده که چون از زیارت کعبه فارغ شدم و عزم جوم کردم که بدین مصطفی صلوات علیه  
تقی اقامت نمایم و قافل جمع برفت بعد از چند روز به پوس وطن کردم و قافل رفت بود و رفیق نه بصره بیرون آمد معلول و تنگ  
که بی قافل تنها چون مردم ناکاه جمعی دیدم مرقع پوشش کمی آسند چون نظر کردم و نزدیک رسیدند شیخ را دیدم قدس سره که می آمد  
و آن جمع در قدمش حال بر فتم و در قدمش افتادم و حال خود را بر عرض کردم فرمود تشویش کن و دست مرا بگرفت و گفت  
روانه شو با ما چون ساعتی با ایشان روان شدم ناکاه نظر کردم خود را از دیک اردبیل دیدم و ایشان را از جهم خود غایب حیرتی بر می آمد  
و شجره آمد و بجزر شیخ قدس سره رسیدیم و شرف حضور زیارتش دریافتیم خواستیم تا نغمه زم زم دست مبارک برداشتن  
خاد و بپرست فرو گرفت و گفت خاموش باش و چیزی مگو **شعر** این بیط عرصه غبر اجم باشد در **شعر**

آن قدم کین ساعت کونین یک کام ویت **شعر** بام و شام شرق و غربش اندرین خلوت برای کترین روزن کثای منظر بام ویت  
**حکایت** پیرو جمال الدین اردبیلی گفت بعضی از جماعت اربیه از شیخ قدس سره از سر علت دل بر سپیل گفت که کلمات در خواب  
خلوتی در خانه ملک العباد و اخلافا پیرو محمد آدمان بود و شیخ قدس سره در اینجا نشسته بود ناکاه بر زبان شیخ این بیت فرید الدین عطار  
صاری شد و مکر می نمود **شعر** عشق را که سر بر بدیستی این در بسته را کلید پستی چون شیخ قدس سره از اینجا  
مراجعت کرد ناکه آن خلوت را در در بند آمد گویی که بسیار دوخت اند و اگر صاحب ارادتی بیایدی و تضرع نمودی آن در بگشود و او را  
 حاجت روا شدی و اگر بی ارادتی بیایدی در باز نشستی چنانکه این معنی عظیم مشهور شد تا بعدی که منکران چند میگفتند که بعضی ناله  
و خلق را فریب میدهند چون این سخن بشنیدیم اجازت دادیم در زمان بپستی آن در را بر کنند و احتیاط کردند قریب هفت  
نوبت آن در را بکرات بر کنند و باز بسته شد و آن منکران عظیم نخل شدند بعد از آن حال بدان سپید که کسانی که در از برای  
ایشان کثاده می شد شیخ را قدس سره در آن خلوت میدیدند و شرف دستبوس می یافتند و چون میخواستند که بگویند شیخ آمده است  
در حال غایب می شد و این معنی تکرار و شرت انجامید و مدت جابر سال بحین می بود که میرفتند و تضرع میکردند آن در گشوده می شد  
و دستبوس شیخ قدس سره می یافتند چون بیامدیم و بخدمت شیخ عرض داشتیم دیگر آن احوال پیدان شد **شعر**  
را کاه عاشقان را تا خلوت گاه دوست را بها پوشیده باشد بر طریق سرور از **شعر** باز در مای مراد هر یکی کشاده اند  
جدا آنرا که کردند این در شش بر روی باز **حکایت** مولانا زین الدین خلیل خطیب بو تر کلهانی روایت کرد از مولانا  
پلقانی که با امیر جوین رفت بودیم بر سر رودخانه ترک فرو آمدند آن شب خونی عظیم بر امیر جوین و لشکر مستولی شد چنانکه تغییر در بشر  
او ظاهر شد چون شب که شدت آواز طبل برآمد که کوچ کردند و جند فرسنگ پیشتر رفتند چون صبح شد آفتاب بر آمد بجنور امیر  
رفتیم دیدیم کلاه صوفیانه بر سر و مرقعی در بر پر پیچید امیر این حال بود گفت مولانا عمر نزدیک تر بیا یک دو قدم پیشتر رفت  
گفت اشت دیدم که شیخ قدس سره ناکاه پیش من حاضر شد و مرا گفت مشر پس کلاه بر سر من نهاد و مرقع در بر من کرد و مرا این  
کردانید و باز رفت **شعر** آن قدم گانه فضای عالم جان می نهاد در بوی دل نهاد و راحت ارواح داد **حکایت**  
مولانا عیسی اسفی روی روایت کرد از مولانا صلاح الدین روی که در شهر دمشق بودم وقتی که بسفر کعبه رفته بودم جماعت از صلحا از سفر  
بیامدند از صلحا از سفر بیامدند دمشق و گفتند ما شیخ صفی الدین را قدس سره در مقام تخت کاه سلیمان علیه السلام دیدیم که آنجا  
مردم اتوبه و تلقین داد و ترجیت میفرمود مائیز توبه کردیم جماعت اهل دمشق این سخن بشنیدند در دمشق شیخی بود صد و بیست  
متر بجنور او رفتند و این سخن را با وی توبه کردند چون بشنیدیم از سبب کبر پستی و بی طاعتی در رفتن تحیر خورد  
**شعر** و کدیت من شوقی اظیر الیک و کین یطیر مقصود الحجاج و گفت من بپریم صغیر موجب جوان شده است  
شاعر صلحا بر روی جمعی رفتند و بدان تخت کاه سلیمان علیه السلام که مقامی مشهور باشد رسیدند شیخ را که پیش سر آنجا دیدند شرف  
التقامت شد و توبه و تلقین کردند و بعد از حصول مامول استیجازه کردند و بدمشق مراجعت کردند و ایشان نیز احوال باز







و جراحان اول و دوم نیامدی **شعر** مایه شش شنوانیم نداه که بود کوشش دلش ناظر ما شرف حضرت ماحظاتی  
که بود پیکر و حاضر **حکایت** خلعت برکت گفت نوبی باندا ابو سعید برده اند مضمون یار دپیل بود بغداد خواتون  
دو کس را از ارموک یعنی از خزان که تشبهات بر حال باشند حضرت شیخ قدس سره فرستاد سلام و جان طاهر کردند که دوس  
از امیر زادگان اند و این معنی امتحان بود از طرف بغداد خوان یا از طرف این دختران چون برده آمدند و بار خواستند که دو نوکر  
از امیر زادگان بغداد خواتون بسلام فرستاده است چون نه آمدند و خواستند که دستپوشی شیخ کنند شیخ قدس سره دست  
مبارک نه کشید و فرمود که دست نماز و علی الفور از آن مقام برخاست و در خانه دیگر رفت ایشان دیگر بار خواستند  
شیخ مجال نداد و فرمود که امثال شما محرم را مجال نباشد گفتند سلام بغداد خواتون آوردیم و میخواهیم که بحضور شیخ برسیم این  
سخن حضرت شیخ سپانیدند مجال نداد و فرمود بگوید که بغداد خواتون سلام رسانید و شمارانیز دعا کرد و ایشان را نیز باز  
کردانیدند و کشف حال امتحان معلوم کردند **شعر** آن دیده دل که نور حق سر نه اوست اشکال جنایا همه مکشوف بر دست  
**حکایت** ملک الصلحی پره عوض پیش کشینی گفت در اوایل حال مرا نسبت با شیخ قدس سره نقاتی می بود جازم دمی  
می شنیدم که منسوب با از ادب و میدی قدس سره بودند که می گفتند که بیک دست شیخ ماست است و بدست دیگر دوزخ و ما  
ازین سخن تفارق زیادت تر می شد و حال آنکه سخن در واقع راست و مأمول است که چون بر متابعت ارشاد حق او روئی بجهت  
رسند و اگر خلاف روند بصد آن باشد و گفت حضرت شیخ چون رسیدیم این سخن را بر سپیل امتحان باز گفتم شیخ قدس سره  
بل جواب کلامی و بی تکلی می برد دست مبارک اناستین پرون آورد و بدست راست خنجره داشت بنهاد و بدست چپ باره آتش  
بر میب و بر زیلو نهاد و حال آنکه ماست آدمی بودیم و آن خنجره ماست نشان کوز داشت یعنی نشان قاجار بلوای اید فرمود تا آنرا  
پیر بیند و بدیگی ازین ماست کسی یک قسم از آن ماست قم بداند و آن آتش بابه که بر قال نهاد قالی می سوخت چون این حال دیدیم  
ازین حال تعجب شدیم که آتش اینجا آرد و جاقالی می سوزد ناگاه شیخ قدس سره بکسانی که حاضر بودند اشارت فرمود تا آن آتش  
بدست بر می داشتند و دست میج یکی می سوخت و اهل آن مجلس تمام برداشتند و دست به یکس سوخت پس سخن  
نیز اشارت فرمود که بردار بردار استم دستم سوخت و پندارستم شیخ قدس سره فرمود که آتش دوزخ مخلصان و بی کنایا  
سوزاند چنانکه رقیامت گوید جز یا مؤمنان فأتوا نوزک اطفأ لاهی اگر نود تفاتی و کناهی می بودی دست ترا نیز می سوخت معلوم  
که این آتش دینانیت و الا قالی و دست دیگران جرات سوخت اما از آن آتش هر امری عظیم داشتیم **شعر**  
استغفر الله ان الله غفار و اعلى و امق اثم ولا عاره بانار حوقنی قومی فقلت لهم النار رحمت من فی قلبه نار  
انگاه شیخ قدس سره آب دمان مبارک بران انداخت و بنشانده فرمود اگر این آتش باغی نشانیدم آن جمع و بسیار چیزها  
پیم ضروری بود و می سوزانید چون این کرامات ضعیف بدین عظمت مشاهده کردم اخلاص عظیم از خلوص صمیم دل پیش آمد و اتفاق  
بوفاق مبدل شد **شعر** بود در سپیده بر کینه نه نار تفاتی کشت دل آینه ساهکی نوز وفاق **حکایت**

خواجه امین الدین گفت نوبی بشودت شیخ قدس سره باصفهان میرفت و اسی لنگ داشت که اعتماد را نمی شایست کردن  
سختوان کردن شیخ فرمود باکی نیت بران نشین و بر و باشارت شیخ برنشتم در روان بستم و هنوز در میانه خطه  
بودم و بدیدار از بهر سپیده که لنگ انا برفت و روان شد و دیگر از آن اسب لنگی و کاهی ندیدم و در مدت چهل روز داب  
و ایاب سوا فاتی افتاد و کربا پس خام آورده بودم و موسم آن بود که سوگرم شده بود و مردم از قرا باغ از آن مر اجبت  
گفتند شیخ قدس سره اشارت فرمود که علی الفور برخیز و قرا باغ رو و موسم آن نبود که قرا باغ رو و کربا پس خام بر بند  
انا مثال ناجا بود بر فتم و آن کربا پس خام آنجا بردم و برادران و غیر هم میفشد و وقت کربا پس خام است که درین  
موسم گرمی هوا کسی بران اتفات نکند گفتم باشارت شیخ قدس سره آمده ام چون یک دور و ز شد ناگاه جمعی از قتیاق آمدند  
در بار از که کربا پس خام میخواستند و بر دکان ما آمدند و تمامت کربا پس را بیک روز بخردند چنانکه هیچ باقی نماند و رج  
تمام کردم **شعر** سودم در جهان یک نظر ایشان است لایق مایه این چون هم کسی نیت جرسود **حکایت**  
مؤمن یک گفت که باری خلوت بودم و روز جمعه از جامع مراجعت میکردم در راه دانشمندی با من همراه شد و با من  
سخن می گفت و من بر ادب و ادب خلوت نشینان ساکت می بودم و با وی سخن نمیگفتم خاطر او بر خیزد روز دیگر حضرت  
شیخ قدس سره رسیدم که عرض واقعه کنم فرمود که دانشمندی را رنجانیده باید که دیگر نرغانی و همچنان در طوعه ذکر می ذکر  
لی اصول میگفت با وی بخشونت گفتم که ذکر باصول بگو باز بر وقت عرض واقعه شیخ فرمود که سخن سرد با مردم گفت باید که دیگر  
بگوی **شعر** با اهل ادب نکو ادب باید بود با گرم روان سر دشت یک گفتن **حکایت** پره اسمعیل  
بزار گفت که با شیخ قدس سره در جمعی نشسته بودیم و از آن جوی قلندی شسته بود گفت شیخ در واقعه دیدم که باسکان  
هم کاه بود شیخ قدس سره فرمود با پیستی که توجه میدیدی دیگری نشسته بود گفت من نیز واقعه دیدم ام شیخ فرمود واقعه  
تو خلوتی است خلوت کرد و پیش از آنکه آن شخص بگوید شیخ فرمود که در واقعه دیدی که ناظر در دست داشتی  
و یک نیمه باز کرد و کلامی سر از دیوار پرون کرد و قصد تو کرد و باز پیستی از دیوار درآمد و خلق آن کلاغ گرفت و دفع  
کرد و او را فرو آویخت آن شخص در پای شیخ افتاد پس شیخ فرمود هیچ میدانی که آن کلاغ چه بود و آن چه دست بود اگر آن  
دست بفریادی سپیدی حال تو چون می بودی آن شخص در پای شیخ افتاد و توبه کرد و حال آنکه آن شخص مذهب اعتزال  
داشت و از آن مذهب رجوع کرد و تائب شد و بکاه مشغول شد **شعر** در چنین خلوت سرای سفت مناج حق  
عزلی باید بغیر از اعتقاد اعتزال **حکایت** خواجه نظام الدین خواجلاو اردیلی گفت باری خلوت نشسته بودم و بوظیفه  
ذکر مشغول از جلال الدین نمان اصفهانی جوئی از قرآن بیستم و بوقت سکوت از ذکر بخواندم که کسی بجز حضرت شیخ قدس سره  
پس اندک نظام الدین در خلوت شده نام میخواند شیخ هیچ فرمود بعد از دوسه روز چون بجز حضرت شیخ سپیدم فرمود  
نظام الدین آنچه در خلوت میخواندی شامه نام بودند شهنشاه مکر می کن که غلط گفتند **شعر**



مانند شد ز دفتر دل خوانیم **شخص** که در دفتر باز کجا **حکایت** همچنین نظام الدین گوید که در حضرت شیخ قدس سره  
بسر او بودیم و از جامع بیرون آمدیم و مردم انبوه غلبه کردند در آن میان اب من در بر که بنزدک و عین افتاد شیخ نظر  
فرمود و گفت نظام الدین غم نیست اگر اب تو بر نیاید اب من بتو دهم و فرمود طالبان و مردم انبوه است از آنجا  
برگشتند و هیچ آسیبی بر آن اب نرسیده بود و حال آنکه اسبی بود که در رفتن بسیار عجزه کردی چون نظر مبارک شیخ  
باین مقدار در آمدن عیب از او برفت و دیگر عجزه نکرد **شعر** صد عیب کال عین کرده از یک نظر کالایش **حکایت**  
ادام است بر که گفت در اوایل حال شیخ قدس سره زاویه کهن بنا کرد که طول و عرض آن کوچه و اندک بود لیکن چون اولین تماشا  
بود که شیخ قدس سره از برای تلوا ایف طالبان معتمد و متمدن فرموده بود از کرامات شیخ قدس سره قطعا باز دحام و غلبه انبوه  
مضیق نمی بود و جندان آدمی که آنجا رسیدند در آنجا گنجد ندی و مقام بر کسی تنگ نبود با وجود آنکه مولانا عبد الملک بر بنی  
تعداد کرده بود که از راه پرتی که یکی از راههای تبریزت در سه ماه سیزده هزار کس انظار لبان بر او آمده بودند و کثرت مردم را  
در آن زاویه وسعت می بود و چون زاویه بزرگ امیر بهلولان کیلانی التماس نمود و بنای وسیع بود بسیار بودی که  
از اندک مایه کثرت خلق را مجال وسعت در آنجا نمی بودی و این از جمله کرامات که از ساخته قدس سره در مکان مضیق مجال  
غلبه بودی و از ساخته دیگر آن نه و بی صاحب وقت از آنجا بوقت و مقصد خود رسیدند **شعر** عثر الو فود اما سجد  
لها شرفات کائنات **حکایت** خواجہ امین الدین روایت کرد از خواجہ طلال برادر  
زاده شیخ که او می گفت از دمشق می آمیم و سفره که در آنجا طعام از جنت شب لکاده بود از شتر ما افتاده بود چون شهنشام نزد  
کردیم در مقامی که هیچ چیز از مالکولات بدست نمی آمد و ما که دهی آنجا بی نان و آب و شتر گرسنه بمانیم من و مرد و تنهات  
بشیخ قدس سره کردم و گفت شیخ در اظهار زمین سفره ت را امشب گرسنه باشیم از برای مابولایت خود چیزی بپخت  
ناگاه نگاه کردیم مرغی دیدیم که بپاید و نزدیک ما نشست یک ساعت صبر کردیم تا هوا تاریک شد برخواستیم و آن مرغ را بکفیم  
مرغی بود شکر مقدار تریه از آب کشیم و طبع کردیم و تمامی مردم را که حاضر بودند کفایت بود و همه سیر شدند **شعر**  
سفره نعت دعوت جهانی بکشید تا که اگر از دوزی و بخت است ازین خان صفا **حکایت** پیر فضیل که خلیفه زاده شیخ  
گفت از پدر خود پیر محمد داروری رحمة الله علیه شنیدم که او گفت در حضرت شیخ قدس سره بر اغم میر فیم در طرف که مرد  
بر سر جاده لشکری انبوه غلبه در رسیدند و مردی که با شیخ بودند بترسیدند و در تشویش افتادند که لشکر این دست در ایشان  
آرند بعضی مردم قماشات نیز با خود داشتند و سخت در عجب این فکر بودند شیخ قدس سره فرمود منتر سپید و از ایشان  
فرود آید و ایشان را هم باز بستند و همانجا بنشینند آن لشکر در رسیدند و نگاه میکردند آن اسب باز از مردم را نداشت  
سنگ میداد و با یکدیگر می گفتند که تفرج کنید این باب می ماند و این بزمین می ماند و این با دمی می ماند و ما می شنیدیم و می دیدیم

و ایشان را نمی دیدند **شعر** تا عجب خویش تن از پیش خود برداشتیم در بناه پرده توفیق او جای قسم  
**حکایت** پیر موسی گفت از حاجی نجوانی رحمة الله شنیدم که گفت شیخ قدس سره را یحوق و ما حورق و پستان تا غله  
حاصل کنم بوقت مراجعت پنج دنیا ربح داد که بای موزه و سر موزه باشد چون بجهت شیخ قدس سره آمدم و صاحب بار  
کردم آن پنج دنیا را بگفتم شیخ فرمود چرا آنرا نمی گوی که در دست نهادند و دست را از بس پست پیر می گفتم شیخ از آنجا  
موزه و سر موزن بمن دادند فرمود میدانم اما باید گفت تا ایشان بدعای پسند **شعر** اسرار و کون بر طبقهای عیان  
اندر نظرش مشاهد و مکتوفت **حکایت** پیر اسمعی که از سلاله شیخ کلوار است رحمة الله علیه گفت از مولانا  
شرف الدین عثمان او مانق شنیدم که گفت در ویشی از مشر و و بجهت شیخ قدس سره آمد که توبه کند شیخ قدس سره فرمود  
توبه نداد و فرمود برو خانه را پاک کن آن درویش برفت عبادت و ریاضت مشغول شد تا سال بعد از سال بجهت  
شیخ آمد که توبه کند باز شش توبه نداد فرمود که برو و خانه را پاک کن درویشش باز خانه باز کردید و درین غصه و اندوه  
پیش عیال خود شکایت کرد که شیخ عوانان و طالبان و دیگران و ریسا را توبه میدهند و مرا دو سال که میروم و توبه  
نمیدهد با وجود درویشی و عبادت و میگوید برو و خانه را پاک کن اگر ناباک مت دشنامت زن گفت در من سیج ناباک نیست  
اگر باشد در تو باشد که شینت توبه نمیدهد درویشش گفت در خود چیزی نمیدانم بلکه یک سال از سر این سخن عبادت و ریاضت  
کشیدم لیکن چون من نیز غریم و تو نیز غریبی هر یک اصل و نسب خود باز گویم گفت اولاً تو باز کومر گفت حال من آنست که  
اصل من از بغداد است در وقتی که لشکری بغداد آمد من طفل بودم و در پی مادر خود میرفتم سوار می در آمد براسی بدین صفت نشسته  
و جامه بدیدم صفت پوشیده و شکلی بدین صفت داشت و مرا از پی مادر در برد و امیر برد و مادر در عقب می دید سوار  
باز کردید و بگو ماتی جذب بر سر او زد و سرش شکست زن چون این سخن بشنید و نوبه نزد و پیچود شد چون بخود آمد گفت مادر  
تو منم و ترا آن جوان از بی من در بود و تو فرزند منی درویشش چون این سخن بشنید ازین بد حالی بر روی کردید و از آنجا  
سراسیم روی بصر نهاد و بجهت شیخ قدس سره آمد حال که شیخ را نظر مبارک بر او آمد دست مبارک دراز کرد و دستش  
بگرفت و توبه و تلقین اشش بداد **شعر** ماطبق بوشش ترغیبی راه از طبقهای عیب کشایم **حکایت** پیر موسی که در صورت  
از سر عین علم بنمایم **حکایت** پیر اسمعی که گفت یوسف بوکا که از امرای غلیظ بود پیامد و جمعی از آن را دید که  
حلقه زده و بزرگ مشغول او نیز بالای سزایشان بایستاد و یک دو بار بموافقت ایشان لا آله الا الله بگفت شب در خواب  
دیدم که شیخ قدس سره سوار میرفت و مردم عالم در عقب او روان دست در دفتر اک دی زده یوسف بوکا نیز خواست که دست  
در دفتر اک زند شیخ مجال نداد و گفت یوسف برو و کوفته ای که از شاه عالم منکوحه خود می پستانی بسویت و بحق پستان  
عبادان یوسف بوکا بجهت شیخ آمد و صورت خواب باز گفت شیخ قدس سره فرمود بلی برو و شاه عالم را که بزنی نمیدانم  
نکاح کن که نکاح نکرده و در واقع جهان بود برفت و نکاح کرد **شعر** سر کاشاید بفرات قبول دوست بست



**حکایت** پیر چنین یقیناً گفت که از مولانا اسمعیل کرم‌روزی شنیدم که سر دانشمند که هر سه بجز علم ظاهر و علم باطن  
کرده بودند و شش از نیم علم باطن نیافت از بغداد بجهت شیخ قدس سره آمدند و میخواستند که با ایشان از سرانگار سوال کنند  
**شعر** نایده ز آینه بخت درین کاره و آن نیز بیاورد ز نگار ز انگار بعضی از طالبان شیخ را قدس سره اعلام کردند  
که سر دانشمند از بغداد آمده اند شیخ قدس سره اجازت فرمود و ایشان را در خلوت شیخ آوردند ایشان را باز پرسید و فرمود  
موالی شما را سخنها و سوالها باشد اما میخواهم که امشب هر یکی از شما از برای خود در صحای خالی کوی بدست خود بکشد و سر کور فرود بیاورد  
خود را بر دید و سر کور باز کشاید و بیاید تا من سوال شما را جواب بگویم هر سوال که باشد ایشان ازین سخن هر یک فکر و فکری میکردند  
که عرض ازین جیت و حکمت درین جیت **شعر** عقل کونه قدم درین دایره عاجز از قطع این بیابان عاقبت از سر  
انگار و امتحان هر سه در شب بر شد و هر یکی کوری بکشد و سرش فرود بیاورد و روز دیگر صبح بر شد و سر کور را بکشادند  
دیدند هر یکی ازین کور را فکری است تیر سپیدند و حضرت شیخ قدس سره آمدند و شیخ فرمود موالی دید که در کور جیت مسلمان  
می باید زیستن و مسلمان می باید مردن و کور ازینها و امثال اینها پاک گردانیدن و جدول و مشاطه فایده ندهد در بابی مبارک  
شیخ افتادند و توبه کردند **شعر** اگر خواهی شدن در خاک و اینها پاک نکرده در آن کجی لحد زینها جهان اندر جان  
و کور وجود خود ازینها کرده خالی لحد چون باغ فردوسی جهان اندر جان یعنی **حکایت** پیر احمد برینق گفت در وقتی  
که توبه نکرد و بودم نوبتی در دیه برینق قصد معصیتی کردم **شعر** نفس نفس میزد در عالم شیطانی شیطان موسی مبداء عالم  
حالی شیخ را دیدم قدس سره که عصا بن کشید و منع فرمود و گفت ازین معصیت کناره کن و اگر نه از آن کنارت بیرون  
کنم از آن کناره مر ندع و منقطع شدم و هو پس توبه کردم و چون منور توبه نکرده بودم در خواب دیدم که کور بودم و هیچ غی دیگری  
آواره درمی افتادم که شیخ قدس سره می آید من گفتی از برای خدا مرا پیش شیخ بریدم مردم کشد که چشم بینا را از آنجا بکند و روی  
من گفتی از برای خدا دستگیر هستم کیر پیش شیخ بردی دستگیری کردی پیش شیخ بردی چون بجهت شیخ رسید  
عظمتی قوی از انبوه مردم با شیخ روان بودند و شیخ قدس سره بکلمات مشغولی بودی حالی که آوازش بکوشش من  
رسید و چشم پوشن می شدی بر تلقی و اضطرابی در من پدید می شدی و در سماع می رفتمی و میگفتی که مسلمانان بینید که عیسی وقت  
رسید که چون آوازش بکوشش من رسید چشم پنا شد و از سر ذوق از خواب در آمدم سر اسیر روی شیخ آوردم و توبه کردم  
**شعر** دم عیسی نفسش مرده دل را که رسید زندگی یافت از درایچه روح دمید **حکایت** پیر احمد گفت  
که از مولانا اسمعیل رحمة الله شنیدم که نوبتی با جماعت غلبه برید و کلوزان رفتم آن شب تمامت اسبان را بزر دیدند و بامداد  
بجهت شیخ قدس سره عرض کردم که تمامت اسبان را بزر دیدند و اسبان شما من امشب با سبانی کرده ام و نگاه داشته  
این زمان باز آرند بعد از ساعتی دیدند که دزدان بیا آمدند و تمامت اسبان را باز آوردند احوال پرسیدند گفت شب  
تمامت اسبان را تا یک فرسنگ بیرون ناکاه در پیش خود حصار می دیدم و غیبی و ظلمتی که از هیچ طرفی راه نمی دیدم

و سر کردن شدم هر یک را که غیر از آن راه دیگر نبود ناچار بران راه بر ندادم چون نگاه کردم مراجعت کرده بودم و اسپان باز آورد  
**شعر** هر کس که قدم ز راه مایه بدن زده این عرصه آفاق بر دستک آید **حکایت** پیر احمد گفت که غم من محمد زکی  
نوبتی اسپان خود را بجهت او پستاد و در غله مردم افتادند و صاحب غله اسپان را بکشد و در خانه کردند با آمدن محمد زکیان چون اسپان را  
نزد طالب روانه شد و یک روزه راه بر رفت و خسته شد و بنیشت خواب بدو غلبه کرد و شیخ را قدس سره دید که فرمود سر کردن  
کرد که اسپان ترا دیده در خانه کرده اند باز کردید و اسپان را باز دید **شعر** در نظر دارد و خیال می جهان  
چون طبق بکوش از طبق برداشت **حکایت** خواجه محمد تیریزی برادر خواجه عبدالعزیز گفت با خواجه مدید صریح  
تیریزی در حوالی اردبیل می رفتم و خواجه مدید بر استری نشسته بود و در حق شیخ قدس سره سخن سختی غلاف اعتقاد میگفت در حال  
استدلالش بنیاد اخت و پستش کشته شد و پنی شکافت **شعر** بر مرکب تو کس زبان نشیند  
میج ابدی خود که زخمی خورد بر خوات سخت خسته چون بخدمت شیخ قدس سره رسیدیم و مدید بایست شد و از ده  
شده شیخ بوی نظر فرمود و گفت خواجه اعتقاد نیک کن تا بدینی دار و در نشوی **شعر** از جبهه اعتقاد پند بردی  
هر یک بمرج خویش شدند و زهر **حکایت** پیر القاد و العلماء خواجه تیریزی که در علم قرآن کلام مجید و جید  
وقت خود است گفت بوقتی که شیخ قدس سره تیریزی آمده بود در جمعی در حضور شیخ بودیم و شیخ بکلمات طبابت مشغول  
بود که روح آن روح را معطر میکردانید **شعر** احادیث لوصیفت لا عنت بحسبها  
عن الذر او شئت لا عنت عن المیک عطرا زاننا پس مبارکش بشام من سپید که عبارت از طیب آن هیچ نتوان کرد  
چنانکه از مجموع عطرها خارج بود که هیچ غی ماند و تشبیه هیچ کدام نتوان کردن و آن عطرها جذین سال در دماغ من باقی بود **شعر**  
جان ز طیب گلکش زنده شد و نیست عجب کان پس از من گلشن باغ جان بود گلشن دماغ جاشد جن رضوان بیت  
که در آن لطف هوای نفس رحمان بود **حکایت** اخبر میر میر که مولانا ناصر شیرازی که بیرون از تخر علوم ظاهر و معنی  
باطنی داشت رحمه الله بر بالای منبر گفت که طالبی در واقع دید که ویرا بدو زخمی برودند بر بام و خورش بر بندی و بام او زخم را در روز  
بسیاری بودی آن طالب را پیر دندی که در یکی ازین روزها اندازند **شعر** غیا لقیسی کیف تنسی تار است  
یا و یح نفسی مالک لا تغر لوکان یعنی بالذی اعنی ب طود منیت شایخ متبع لضعفت ارکانه و لحدته  
و لظلم منها خا شعا یصدع چون بر لب روز نشنید دندی که در اندازند شیخ را دیدی که بیامدی و باشند پای مبارک در آن  
روزن نهادی و آن روزن بسته شدی و بر روزنی دیگر کشش بر دندی باز همان بیامدی و باشند پای مبارک در آن نیز نهادی  
و آن نیز بسته شدی و همچنین بر روزنها کشش می بر دندی و آدمی آمدی از پیش و باشند پای مبارک می نهادی تا تمامت روزنها  
بسته شدی و آن کس سلامت ماندی **شعر** ای خوش قدی که دوست نبودی با مردم کار رفت از دست  
شکوة نجات لطف بکشاد و آن روزن بام قهر ردت **حکایت** کلوسعد الدین صفار شیرازی گفت که جمعی



در راهی میفریم گفتیم که حضرت شیخ قدس سره در دولت زیارت مستعد شویم در میان مایکی خاطر انگار آینه داشت و سخن  
تقاق انگیزه نادر میفرستاد که سوار میگردید و این کس هنوز در انشای آن خنیا بود و چون آن اسب در رفتن پاری داشت مقدار  
برد و گفت کل از سم آن اسب بخت و در دمان انگب افتاد خاک و دمانش بآن کل مالامال شد گفتم آن اثر ولایت و کرامات شیخ  
**شعر** آن لب که زبان بآن سخن بکشد باید بر بسته دمان خاک و کل اولیتر چون این کرامات علی الفور مشاهده شد  
اعتقاد و تزیاید افتاد باز هم یکی از روی طعانی و چیزی از ماکولات کردیم چون حضرت شیخ قدس سره رسیدیم شیخ خادم را اشارت  
فرمود تا سفره آورد و اشارت فرمود که فلان چیز پیش آن کس و فلان چیز پیش آن کس نه تا هر یک را آنچه وی خواسته بود پیش وی  
بیاورند **شعر** سر که این راه صفا پیش گرفت آرزویش هر چه پیش نهد **حکایت** شیخ صدر الدین  
ادام الله برکت گفت تو کلی عیقا از دپلی جوانی بود صاحب جال صوری و صاحب کمال معنی بر برتر مرک صاحب فرائش شد شیخ  
قدس سره بخیادت وی رفت عتیق که بدر تو کلی بود التماس کرد که شیخ از برای خدا عیایی کن که تو کلی صحت یابد تو کلی شنید گفت  
شیخ از برای خدا عیایت من موا کردن شیخ فرمود که تو کلی گفت شیخ ترا معلومت من چگونه شیخ فرمود که تو کلی گفت  
که پیش بالین من تا بفرش عودی از نور پست است و از انجا تا اینجا و حایان و فرشتگان طبقاتی شار بردت دارند  
و جان مرا مر جایی زنده و من میخواهم که زود تر بروم **شعر** منظر قدس و حالش جو میایم با چنین مزبله خاک کجا پردازم  
مر جایی سپدم از در جانان بوجال خواهی از عالم شکر از که جان در بازم عتیق چون این بشنید و در اعتقادش و منی می  
بسبب انگ نسبت اعتقاد با مولانا نصیر الدین اردبیلی میداشت که ویرا با تقدس سره رنگ شیوه می بود در دلش کرا می دادند  
و این معنی آسان شنید شیخ قدس سره در حال بعیتی نظر نمود و گفت نگاه کن عتیق نظر کرد جان حالت بروی منکشی شد و آنچه  
تو کلی دید عتیق نیز بدید گفت شیخ از برای خدا چون حال چنین و طریق اینست دعایی فرما تا فرزندم زود تر بمقام خود رسید و دل  
بر قطع مگر باره خوشش کرد چون آن خوش مقام او مشاهده کرد و پیش خرق او را سطره نوش اشواق او تخل کرد و حال  
تو کلی رجعت حق تعالی رسید **شعر** مرغ جانش زین نشین بر برید کوی جانان آشیان خود کز برید  
**حکایت** ادام الله برکت گفت نوبتی در دی در خلوت شیخ قدس سره در آمد و سجاده که شجره ارشاد و تربیت است  
که کار بر آن کباب از مشایخ کبار استناد آن شیخ نایب قدس سره را و احرم شیخ زاهد رسید و از او شیخ صفی الدین تدریس  
رسیده بدید مردم در تکابوی و حجت و جور مبالغه میکردند هیچ حال پیدانی شد تا سه شب از روز در میخواست که برود و سجاده  
ببرو نظرش از راه دین و قدسش از ره نور دیدن مقصود و محصور شد هیچ راهی نداشت و از ره غمی یافت و به طرفی که در وی نداشت  
راه نمی دید و سراییم و سرگردان میکرد و قهرا در ساعتی که شیخ قدس سره نماز صبح جماعت آمده بود و در خلوت خلوت  
یافت و وقت فرقت دید باز سجاده برد و بجای خود نهاد چون شیخ قدس سره نماز بگذارد و در خلوت رفت سجاده دید آورد  
و آنجا نهاد و چون بن صلوٰۃ النحر و طلوع الشمس قطع سخن گفتی و غیر از ادوار و ادکار چیزی در مشغول نشدی آن سجاده بر داشت

در دوش مبارک رد کرد و پیرون آمد تا مردم بینند و از طلب نبشتند **شعر** نه در کسی که او عذر کند در مبری  
هر طریقی که رویت بدست شود برود **حکایت** ادام الله برکت فرمود باری جمعی از مریدان شیخ قدس سره بر پیل  
تیره صبحی را رفته بودند و از انجا از سر انبساط غلوتنگای بر پیل ملاعبت با هم دیگر بازی مشغول شده و چون از انجا باز آمدند شیخ  
در میان جمیع بکلمات طیبات مشغول بود ایشان بیا میدادند و در حضور شیخ بپستادند شیخ قدس سره ایشان فرمود مثل کس  
که بازی کند همچنانست که قوی جا بگذارد و چون نزدیک شود که از انجا آب براید و متعنی بر دارند باید او شش باز خاک بیاکند  
و بنیازند **شعر** در چنین عالم که مردان پاسبان بازی نهند سر بلندی کی بر عیانان بابازی دهند **حکایت**  
چون این ضعیف را با مولانا الامام العلامه شیخ المصطفی الدین توکلی و اعطاء اردبیلی رحمه الله علیه بین المصلوبین دوزد و شنبه  
اول شوال سپیدست و عشرين و سپیدای در حالت مراجعت از سفر قاتو در مراغه بخانه مولانا البارع الوری عز الدین مرانی  
طالب علم و خط رسد نزول افتاد در اردبیل با الدین عمر حافظ که که برادر مولانا شیخ الدین توکلی بود نماز عصر این روز حضرت  
شیخ قدس سره رسید و گفت شیخ رجوع بردارم بتطویل انجامید و مدت غیبت در از باز کشید شیخ قدس سره تمام  
فرمود و گفت قوی خاطر خوش دار که مولانا توکلی این ساعت در مراغه در خانه است **شعر**  
آن مرغ که پرورده این دانه نامت این ساعت در مراغه در خانه است **حکایت** خواجه انگاه ملازمت خدمت  
شیخ صدر الدین ادام الله برکت داشت گفت که عابد پیر داد و ده که کت طالب علی بود که وی در صحت فاقه شیخ قدس سره  
در دل اندیشه و دغدغه داشت و با خود فکر کرد که شیخ قدس سره فاقه دست تواند خواندن یا نه و وقت نماز در آمد موزن قات  
که شیخ قدس سره در میان طالب علم اشتهار فرمود تا امامت نماز گذران طالب علم نماز بیت و جماعت بوی افتاد کردند چون  
بهیستاج بخواند و بوقت قرائه فاقه سپید فاقه فراموش کرد و بعد از آنکه بایادی آورد جان از صفحه خاطر شیخ  
که هیچ گونه بیاورش نمی آمد چون طول زمان شد و بجزش نهایت سپید و انتظار جماعت غایت سپید شیخ قدس سره  
فاطمه آغاز کرد طالب علم را بیاد آمد و بخواند و چون از نماز فارغ شد قدم مبارک شیخ افتاد و استغفار و توبه کرد **شعر**  
حرف کیمی که خند بر حرف ما انگشت طعن دست او کوته کنیم از پستگاه حرف و صوت **حکایت** پیره دولشاکت که  
پیره عز الدین رحمه الله علیه گفت در حضرت شیخ قدس سره از راه پهلایه می آمدیم شیخ فرمود عز الدین باید علیکم بالاحسان  
بکار آری و شب راهی و اگر کسی در راه پیش آید و خواهد که راه را باز دارد توقف کنی و می رانی **شعر**  
فرمان جو چنین است بطریق خوشتر در رفتن این راه سرب می خوشتر اتفاقا در راه امیری که از امرای هزاره بود با خیل خود  
بود چون شیخ قدس سره در مرور آنجا رسید پیش آمد و التماس کرد و پیره عز الدین بر حسب اشارت شیخ  
توقف میکرد و می راند آن امیر ترک چاه شفاعت میکرد و قبول نمی شد چون طاعتش سپید جامه بخود بردید و کلاه بر زمین  
زد و خاک قی و کلاهش خود شد و پیره عز الدین رحمه الله علیه گفت ای ظالم شیخ مرا کجای می بکشد اگر شیخ بخانه من می آید چنین غلام



و کینه دارم بشکر از حق را ازاد میکنم و خدین اسب مادیان دارم که شیر خورم قری سازم از آن نیز توبه میکنم و اگر نمی آید قامت بر ستار  
عازب یعنی بیت الفواحش می نشانم و عقوبت آن بگردن تو باشد شیخ قدس سره چون این کلمات شنید ضرورت شد  
نزد فرمود و آنجا فرود آمد پس آن ترک هر چه از عید و اما داشت همه را ازاد کرد و توبه کرد و انقضایت کرد **شعر**  
سرمه که او خاصه و ازاد شود در هر قدش هزار دل شود و آنرا که درون بنور آباد است از یک نظرش جهانی آباد شود  
**حکایت** مولانا شرف الدین طارمی رحمه الله که شیخ قدس سره و پیر اجداد معسکر تقوف خوانده است کنت مولانا المتجر  
السلامه پسر الملک و الدین کیلانی رحمه الله بعد از آنکه مجموعه علوم و جامع مکاشفات و صاحب معاملات بود و قریب پست  
سال صدای ندای دعوت حق شیخ قدس سره استماع میکرد و کرامات مشاهده میکرد و بعد از آنکه شیخ قدس سره فی آورد و تقدم  
التقاء ملاقات تلقی نمود و راه حلقه کرامات آنکه خود عبد الملک سرادق زیت برکت روایت کرد از مولانا شمس الدین که او را  
تبریز می خوانند شیخ را دیدند قدس سره که بیا مدو آیه رب اشرف علی صوری خواند تا اینجا که بصیرا و نفیس مبارک در خلق  
و میباید حال چشم باز کرد و صحت یافت **شعر** نوی عیسی نیست روح دیگر بخشد که از آن جان در تن و بخور آید  
و از جمله کرامات آنکه مولانا شرف الدین کنت روزی در خدمت مولانا شمس الدین و مولانا ناصر الدین رحمة الله نشسته بودیم  
ناگه دیدم که حالی بر مولانا شمس الدین بگردید و بر پای خواست و اگر ام کرد و صافحه و ما را گفت جوا قیام نمی کنید گفتیم بر حالت  
گفت شیخ قدس سره ازین طرف دیوار درآمد و پیستم گرفت و بامن صافحه کرد **شعر** دست گیرم کسی را که بدست آید  
میدانم که دو هر کسی که بدست آید و آنک از ساغر ماجره درونی بخشد بر سر کوی طلب عاشق و مست و پیش  
و با وجود مشاهده این کرامات قدم ارادت در طی مسافت از تبریز بار دپیل نمی نهاد و من پیوسته میگفتم ای مولانا چون کرامات  
ظاهر و دلائل بآمره ملاحظه میفرمای جو اباری بخدمت شیخ نمی آید و مولانا در تردد عسی و لعل بین العزم و الفصح بود تا روزی  
فرمود که امشب حالتی عجیب دیدم بر سپیدم چه حالت دیدی فرمود بعضی از شب گذشته از مطالعه فارغ شدم از خواب غالب  
شد اشارت کردم تا شمع برداشتم و از برای استراحت سر بر بالش نهادم بین النوم و البیظه دیدم که مولانا العابد تاج  
الملک و الدین در کزنی رحمة الله علیه درآمد و شمع با وی بعد از آن شیخ قدس سره درآمد و فافوسی با وی لیکن نور این فافوس  
هزار باره از آفتاب روشن تر بودی اما آفتاب از برای آن میگویم که در عالم محسوسات از آن قوی تر و نورانی تر ظاهر محسوس  
نیست لیکن هزاران آفتاب نسبت با آن نتوان کردن **شعر** زایک فی السواد فقلت بدو  
بدای ظلمة اللیل الجیم و انیت السواد فقلت شمس تحت شعاعها ضوء النجوم و من از شعاع عظمت  
آن فرسیدی که بادا که خانه و مایهها سوخته کرد و آن شمع خود بجائی و وجودی نماند **شعر**  
هر که آفتابی از برج دل بر آید خورشید آسمانش از ذره کمتر آید کیر روان جوائی در جان از آن ضیایی  
کز پر تو جلال رخسار دلبر آید پس شیخ دیدم قدس سره که آستین بار نوشته و نیم تنه خود رنگ بالای صنوف

پوشیده و عبادت مولانا شمس از جوب کلکی در دست آنرا بر کشیدی و سر و مغز مولانا تاج الدین را خود کرد و اندر جانک  
پردن که ختی و فرمود که همچنین با مولانا تاج الدین این صورت خواب خواهم گفتن و حال آنکه میان او و مولانا تاج الدین  
مصاحبت تنگ بود و اعتقاد و ارادت عظیم با وی داشت من گفتم این سخن با وی شاید گفتن قبول نکرد تا روزی بگوشه  
من آمد و کنت با مولانا تاج الدین گفتم فرمود که اعتقاد که ده تا آنجا نزدی پس مولانا شمس الدین سه نوبت سبت  
نماز و استخاره و دعای آن قیام نمود و نیت کرده بود که اختیار محبت مولانا تاج الدین کند و بران ملازمت نماید تا بحد  
شیخ قدس سره آید سه نوبت آواز شنید که شیخ صلی الدین اردبیلی **شعر** این کان فی الدنیا کریم واحد  
خلقت انک و الکرم کریم او کان فی الدنیا عظیم و احد لشهدت انک و العظیم عظیم و همچنین درین تردد  
ی بود تا ماه رمضان آمد و استیلا عفتون هوا و آوان صاد نزع بود مولانا شمس الدین در هوا که کم سو پس فرمود کرد  
که باز دپیل روم و حضور مبارک شیخ قدس سره در پایم و حال آنکه ضعیفی بر مزاج مولانا شمس الدین طاری شده بود و فرمود اگر در  
راه رختی بوسط کبریا لاحق شود افطار کنم و تعیم غنیمت کرد باز بحديث نفس با خود گفت تا شیخ اولایق فرستد و بر دم  
نخند و روم شب در خواب دید که شیخ قدس سره آسبی سیدی بیاورد و بر در او بازیت بازین و لجام سپید و موزه و موزه  
و میفرمود که مان این موزه و سر موزه در پای کن و برین اسب نشین و بیا بامداد قاضی فخر الدین اسبی سید بازین و لجام سپید  
و موزه و سر موزه در پیش آورد که مولانا دریا کند و برین اسب نشین تا روانه شوم مولانا شمس الدین این حال کافی الواقع  
خواب دید که کنت اکنون بمانه نماند **شعر** خیال ششم کین خیال کم خندم هزار نقش ضمیرم جو روز شد روشن  
آتش متوحه اردیل شد بمنزل اول که پسید آباد پسید مولانا قوقی و صحتی یافت و صبر منزل قوت و صحت  
نیادت می و بر اولیت غیر مولانا شرف الدین در راه که می آمدند حال بر مولانا شمس الدین میکرد و چون سبب رسید  
میگفت شیخ را می بینم قدس سره که در پیش میامیر و دوشان میات و صورت و کسوت مبارکش میداد **شعر**  
ازید لای لای دز کما فکانا تتخل لی لیلی بکل مکان مولانا شرف الدین کنت چون بر او نزول اتفاق افتاد باز مولانا  
شمس الدین را شامبه و من غنیمت عارض شد و کیف ما کان روز دیگر بکریوه سر او رسیدیم ناگهان غان باز کشید و برآه  
باستناد و آغاز کرد که بر این ریش در از بعد از آنک سی سالست که تدریس و افتا و قضا مشغول بودم می بری که بیا و سلطان  
یعنی تا این زمان پنهان نبوده ام من غوا هم آمدن و از اینجا باز میگردم **شعر** کسی کور الدین وادی هوای نفس و پیش  
بدیگامی درین منزل هزارشش راه زین پیش است نظر بر خویش کی پند خیالی حالی بی خویشی که این ره کار عیاران سر بازان بی خویش  
مولانا شرف الدین کنت کعتش مولانا من تنوکی گفتم بیا و پیلان شو اختیار تراست لیکن من از فریم کعبه مقصود و توانم باز  
کردن و در بی کار روان ران شدم و مولانا شمس الدین همچنان بر راه استاده بود و من می راندم و استراق سمع و صبر  
میکردم احوال او را و هنوز بکار روان فرسیده بودم که باز مولانا در عقب نیامد **شعر**



کردنی کار نکند بد عشق دوست بست که تواند او پسند عقل خام از بند بست عقل را با عشق کی باشد محال هر محال  
 عشق را بالا بود اندر کشش زور دست و گفت چون بدینجا آمدم نیاز کرد دیدن محکم مردم کردم حالیا بایم لیکن از اعتقاد یار  
 قریب هزار شبه است تا هر یکی ایراد کنیم و جواب نشنوم باید که بمن نگوید که توبه کن و اولاً سوال از معجزات انبیاء و کرامات اولیا  
 خواهم کردن انجا که دیگر شبهات ایراد است و بدین قرار بار دین آمدم و شیخ قدس سره خلوت بود در حوضه مشوره مرحوم  
 خواجہ محی الدین روح الله روحه و طیب رسته نزول کردم در طینی که در قبه مشوره در انجا است و بر صفت این طینی و خلوت است  
 در یکی مولانا المرتبانی علیه السلام و الدین المرافی رحمه الله علیه بود و در دیگری مولانا شمس الدین را و ثانی معین کردند و عادت جان بود  
 که هر نوبت که بحضور شیخ قدس سره می رسیدیم همچنان میان بپسته حضرت شیخ میر فرم این نوبت تو هم آنک مولانا شمس الدین  
 روح الله از احوال راه و بعضی از شبهاتی که با من گفته بودند می کرد که در حضور شیخ قدس سره چیزی بگویم توقف کردم و زرفم چون  
 ساعتی بر آمد شیخ قدس سره پیر می را که یکی از خادمان بود بطلب من فرستاد باز از سر این فکر کردم که در خدمت مولانا شمس الدین  
 بیست و پنج سال شیخ ایم شیخ فرمود بلی بایده مولانا عز الدین نیز روح الله موافقت کرد و شیخ قدس سره در خلوت حرف می زد  
 چون بدر اول رسیدیم که هنوز مسافتی تا بدر خلوت مانده بود در عشته بر مولانا شمس الدین افتاد و چون خدمت شیخ  
 رسیدیم مولانا شمس الدین پیشکش داد و از فرمود مولانا شمس الدین را در حضور و ملاحظت شیخ حیرتی و مبتدی فرمود و محال  
 تطلق و نکلم مانند و کل اللہ ان بنشت **شعر** تَمَيَّنْتُ مِنْ اَمْوَالِ فَلَتَا لَقِيْتُه فَنَبْتُ قَلَمِ اَعْلَى اَنَا و لا طَرَفَا  
 فَاطَرَقَتْ اَجَلَا لَأَوْ مَهَابَةً و حاولت ان يخفي النفاق و ما يخفي بس شیخ قدس سره بکلمات و کلماتی روح افزای در آمد  
 و اول سخن بر لایت موافقت مولانا شمس الدین بود که فرمود احوالی که از خواندن عادات معجزات یا چیزی که جاری می باشد  
 و آن کرامات و معجزات از ان انبیاء صلوات الله علیهم و اطهار آن واجب است و کرامات نتیجه معجزات یا چیزی که  
 جاری می باشد آنست و آن کرامات و از ان اولیات و اخای آن واجب است و فرمود که علم بر مثل باد است که مجموع اشیاء را  
 بر وای طیب میدارد که اگر باد نباشد آب دریا تغییر شود و تن یا بد و چون دریا تغییر و تن یا بد حیوانات دریا مملاک شوند و چون  
 چنین شود از تن راجحه ان جهان و روی زمین بپاید و باد بس همچنان باد و حیات حیوانات است علم بسبب بقا  
 و حیات دین است که دین را بر وای معطر و مطیب و تازه و زنده میدارد **شعر** و لفظ کوجه الحبح عند محبة  
 و اعذب من ماء التواصل مودعه معان بر بیات النظام غایب ذو و العقل در آتی العقود مفسد مولانا شمس الدین  
 رحمه الله قریب یک دو ساعت نجومی در حیرت ماند و قطعاً سخنی نمی راند و هیچ مجال تطلق و نکلم نداشت انجا که سر بر داشت  
 و دست در دامن مبارک شیخ زد و گفت شیخ از برای ضایع ما که بی باید کردن مولانا عز الدین مرا غی رحمه الله علیه  
 گفت مولانا توبه می باید کردن و بعد از تقصیرات می باید مشغول شدن مولانا شمس الدین گفت شیخ ایستغفر الله توبه ام بدو  
**شعر** عالم نفس و منوار است با خواهم زدن دست در جل متین اولیا خواهم زدن

تا که زین موج غم بر ساحل آدم جان خویش بی سر اندر در دشت دست و پا خواهم زدن تا صفایا بد در دوزخ از کد و ناست بشیر  
 زده بر قلب خود از کینا خواهم زدن محو شتم در چلی جال برق عشق قتل بر لب دم زلا احصی ثنا خواهم زدن  
 تا که بنده ششم تاج داران فلک لاف ازین درگاه بی رویا خواهم زدن بس شیخ قدس سره دست مبارک  
 بیرون آورد تا دست مولانا شمس الدین گیرد و توبه دهد مولانا شرف الدین روانی دست مبارک شیخ گرفت گفت  
 شیخ اگر کسی خواهد که میمان کرد و او را شبهات کفر باشد اولاد دفع شیخ او واجب باشد کردن بر تلقین ایمان  
 ایمان کردن اما اینجا امر بر عکس است مولانا شمس الدین استناد دلت و مرد دانت متوجه و بسیار از شبهات  
 دارد شیخ اول شبهات ویرا حل فرماید که توبه فرماید دادن شیخ قدس سره توقف فرمود و گفت بلی شبهات فرماید  
 گفتن اگر شیخ زاهد قدس سره روحه جیزی شنیده باشم و دائم بگویم و اگر نه لوح زیر بغل بگیرم و بیاموزم و بگویم  
 مولانا شمس الدین چون این شنید سر در حرفی بران من زد و مرا اسکات میکرد که چیزی بگویم و من بنا بر کثرت مبالغه  
 که در طول مدت صحبت با مولانا کرده بودم و او ابا کرده و شبهات گفته سخن و مبالغه زیادت میکردم چون ناجا شد که مولانا  
 غرضه شبهه کذب اندک مطالعه حقیقه خاطر میکرد نامت نقش علوم و رسوم شبهات و ایرادات از صفحات اوراق حاطقاً  
 محو شده بود **شعر** نقش هر حرفی که در دل بود ز انجام و نخت جلاز لوح ضمیرم آب حیرت پاک شست  
 آنچه حکم ضرورت از شرح اشارات نکته بر غیر قانون و ضابط اعجاز کرد چنانکه مولانا شمس الدین گفت که در  
 دشت حیرت جان مستغرق بودم که مضایق الیه منصوب میخواندم و سخن خطای را ندیدم چون شیخ قدس سره دید  
 که سخن بر تاعده و قانون نمی آید و نامصبوط می گوید فرمود مولانا بیا سخن میمانان بگویم و دست مبارک دراز کرد و  
 مولانا گرفت و توبه و تلقین داد **شعر** صد فلسفه بغلی آنجا که کنج ناز است یا نه پسند باشد آنجا که سوز ساز  
 در نکته های جانان حرف و نقطه نکند الفاظ ره نیا بد آنجا که شرح راز است و چون از خدمت شیخ قدس سره بیرون  
 آمدم مولانا شرف الدین بوی گفت مولانا جوا القای شبهات نکردی گفت جان حضور و میبست شیخ مرا فرو گرفت که تا  
 علوم فراموش شد پس شیخ قدس سره خلوت معین فرمود تا مولانا شمس الدین خلوت بنشت چون خلوت  
 بنشت تا که ناله و نوحه و فریاد بر روی افتاد و جامه بر خود جاک میکرد و بر خاک می غلطید **شعر**  
 امیر ارعاشش مر عقل در گیرد انوار عارفانش شمس و قمر بگیرد تاب تجلی او هر موسی نیارد  
 بانور قدس طاق کوه و کمر بگیرد آه سبک که از جان در دگر ان برارد هم جرف بر تا بد هم عرش بر نگیرد  
**حکایت** مولانا جلال الدین خضر طاری گفت مولانا بد آن که این چیز را بیاروی خود نموده از یک نظر صاحب دل  
 یافته و صاحب دل را قبض و بسط و عطا و منع باشد نباید که چون حوصله ترا لایق این طبع نداند باز پستاند **شعر**  
 ای باب نشسته کین بحر محیط اندر کشید و انگی آمد ز جانش ناله هل من مرید و بی با کسی کوز بوی جود اندر جوش کز فراغ این شب

چشمین دوتی







و چند آنک نصیحتش میکردند و خایه نمی داشت اتفاقاً روزی میخواست که بدید کلوزان رود و تجلی و خیت کرد که ایامی مردم کند که در  
تعلق بر اوید مگر که شیخ میداشت و زمین آب از نو ترتیب کرده بود و بر پشت آب نهاد و میخواست که بکار و تنگ کش آب را  
سوراخ کند و تنگ یک بشکارد از آن قتل محنت و یک چشم او را بخت و نقصان گردانید **شعر**  
مران جیشی که تواند چنین نور صفا دیدن بدین سان خسته اولین و زمین سان کور کردیدن چون زکی این شیوه از اتفاق  
و چشم پس چشم بدید و ناپاک دید دیده اعتقاد بکشاد و براه مدت روی بجزرت شیخ نهاد و چون شیخ را قدس سره نظر مبارک  
بر روی او افتاد و دیده نقصان او بدید و فرمود که مردم هر یکی از کشته خود بدیده خوردند **نیت المؤمن خیر من علة و نیت الفاسق شر**  
من علة لا یجوز الا ما یزوع **شعر** هر یکی از کشته اعمال خود بدیده خوردند نوش زهر کشته دیاوش یار نهی خورد  
**حکایت** صحنان نظام زر که گفت نوبی مولانا نامی از او باز دیل آمده بود که ضابط و متصرف اوقات اردیل باشد  
و خانه شاهی احوال صرف که یکی از مشایخ اردیل بود و زول کرده بود در زمان حکومت باله تیریزی جماعت مسجد که مشام ایشان  
بشیم عقاید شیخ قدس سره طری بود او را ترغیب کردند که بجزرت شیخ بزرگ صلاح کار است نه ان باشد و او دراز کار  
و نزدیک بانکار بود بقول ملقی غی نمود **شعر** شیطان هوای راه خویش شنیده مجوسن بجای جاده خویشش برده  
تا روزی که از مبالغه تمام با اصحاب مسجد اوامر پستند که شرف پستوس شیخ برسد چون بر دروازه منبر که اسپیدند پیر  
خلیل و پیر اسحق باطلانی گفتند ساعت شیخ با سراحت مشغول است زمانی دیگر اتفاق افتد بیاید مولانا را نفس سرکش  
سر بر کشید و ناره انکار بر سر بردید و زبان بکشاد و با جماعت که او را آورده بودند و ترغیب کرده سفاهت آغاز کرد و در بطیره  
از او بیرون آمد و زبان طعن بر کشود و در سخن سخت جرات می نمود چون بیازاد زر کران اسپید باران سخت باریده بود  
و آب و گل و وصل بسیار در آن باران جمع شده و در کان محمود نامی راه پسته بودند لب مولانا در رفتن و در آن طره اند  
چنانکه متعلق از پشت زمین بر زمین آمد و در میانه آب و گل و طعن عرق شده و رویش تمام کرد پس او را از میان آن گل در گان  
بهما الدین زر کردند و پستی دیگر جامه از وثاق او بیاوردند و آن جامه های آلوده را جامه شوی و پستادند مولانا چون این حال دید  
حال بر روی بگردید و از سر خلوص حالی بنیاده روان شد **شعر** اندرین بازار هر سر قلبی وای ناورد  
زانک این قدر سره نتوان فریدن رایگان **تأیید الضرب** این که بر رویش رتند **نکته** ای و توبه شود خالص روان  
و چون بر اوید مکت کرد تا شیخ قدس سره بار ظهر پیران آمد در دست و پای شیخ افتاد و استغفار میکرد و عهد میکرد که اگر  
شیخ درون مبارک بامن صافی کند توبه کنم که دیگر پیرامون این اشغال نگردم و هیچ چیز افزیده ایذایی ز پام شیخ فرمود  
مولانا کرد تو کرد **شعر** در کرد کسی نیاید ای خواجه مگر چیزی که مگر میند آن پسته بود **حکایت**  
پسید زین الدین گفت که پسید شرف الدین رحمه الله گفت در وقتی که بادش سلطان محمد در شهر سلطانیه و قاضی  
یافت امیر جوین از قرا باغ از آن بیامد که سلطانیه تعزیت رود و چون بحوالی اردیل رسید نوکری بخدمت شیخ قدس

فرستاد سلام که امشب بخدمت خواهم آمدن حکام و قضایا شکر استقبال کردند تا یکبار و در خانه سپاه رود امیر جوین آنجا  
فرود آمد و نماز عصر کرد و در خواص با وی گفتند که امشب از راه رسید و رخت کشیده امشب اینجا باشیم و فرود  
بخدمت شیخ برویم جوین گفت چنین کنم و چون نماز عصر کرد از دکانگاه خوئی و ربی بر و غالب شد و گفت من از شیخ بترسیدم  
البته بخدمت شیخ امشب برویم کچون شامانغ شد بدین عظیم برین غالب شد چون شیخ نیت کردم این گفت و روان شد **شعر**  
بر باط شاه سر زین دار توان شد بقول **شعر** راست رو باید جوخ و زنده بر رخ زدی کشید **سید شرف الدین** گفت چون در دست  
شیخ نماز عصر کردیم و فارغ شدیم شیخ خود را کشید و گفت اگر یای ترانیک و اگر یای مارانیک دانستم که شیخ در  
اشارت نیست و ندانستم که با کیت چون شب در آمد امیر جوین بخدمت شیخ آمد و عذر خواست و گفت شیخ عفو فرماید  
بر آن که من عاجز بودم که امشب بدستوس چشم جماعت منع کردند و نماز عصر در حال دلم از شیخ بترسیدم و پستم که غزیت  
باطل کردن نیک بنود **شعر** بادل راست نشاید سخن گز گفتن **سید شرف الدین** گفت محقق شد که در آن ساعت شیخ  
نیت کردن امیر جوین این خطاب با وی بوده است سوال کردم از خدمت شیخ و گفتم فرمودی اگر یای ترانیک یعنی اگر یاید  
بجین سعادت پیستد کرد و او را نیک بود اما آنک فرمودی اگر یای مارانیک این معلوم نیست شیخ فرمود اگر نیاید  
ما بحق تعالی مشغول باشیم نه با او مارانیک بود **شعر** حیف باشد در صفای ذوق وصل و قرب یار  
از کد و زنه های وقت آشوب اغیار غبار **حکایت** مولانا محمد گفت بدرم مولانا سراج الدین گفت نوبی شیخ قدس سره  
خلیجیال آمده بود بدرم مرحوم حاجی حسن رحمه الله مرگت بر در خانه و یک دوامی در خانه است از اجماعت شیخ میر و یارخانه  
رفت و مادر را گفت که آن مای رایحه شیخ بهیضم برید و من بسجی رفتم چون باز آمدم نه بخت بودند بر گفتم و بیندگی شیخ آوردیم  
شیخ از آن **شعر** هیچ خور و جماعت بخوردند مالمول شدیم آن روز که شته با مدادی گفت ای مولانا این سیمیه که در باب  
بود ما می اخیتم من بکین دادی بختن و حال آنک بر کین بخت بودند و ماندان پسته بودیم **شعر**  
در ریاضت خانه توفیق چون پرورده ایم **شعر** اخراج و مزاج اعتدال ماضیست **حکایت** پیر محمود بن سلطان  
سوزنی گفت که با چند کس از صوفیان سوزنی پیش شیخ قدس سره رفتم همه کس پستوس شیخ کردیم خیال داد اما نجیب  
سراخی ابو بکر سوزنی در آن میان بود میخواست که پستوس کند و بر اجمال **شعر** نامند الی بیاتن و بطنا  
بذل التوالی و طامه تفسیل **شعر** نجیب درین طلب حرمان دوسه روز با سوز و کرب بر می برد و زاری میکرد چون وقت پستوس  
اجازت مرا جفت بود پستوس کردیم نجیب نیز بیامد و دست شیخ بگرفت شیخ بقر نظای درو فرمود و گفت آری بوست مراد  
میکند و پستوس را عید می باشد چون پیران آمدیم از نجیب سوال کردم که چه حالت نجیب کنست آن بوست رو باه  
مرده بر کنده بودم و در شهر فروخته که شیخ بولایت داشت و مرا از جو کرد و آنجان بود که از برای یکدم دام نهاده بودم  
رو باهی دیدم که در دام افتاد و مرده از شده نفسم راه زد که این بوست قیمتی دارد و بر کندم و بغر ختم **شعر**



این دباغت خانه را از بد آن دایم سازد تا خود دل ز زلف نفیس کرد اینم باک **شعر** مولانا تاج الدین محمد شاه  
مرا غنی رجه اند گفت روزی با جمعی از اعیان در زاویه کهن در حضور منیر کشتی قدس سره نشسته بودیم طالب علم و  
نجاری پیش رخ بر درآمد و گفت شیخ من دوشن اینجا رسیدم از جانب کیلان کتابی چند با کلیبی درین خلوت نهادم در دید  
شیخ قدس سره فرمود چرا اینجا دمان نسزدی گفت بنداشتیم اینجا صوفیانه انداختیم که در داند دیدم که شیخ قدس سره  
متغیر شد پس زمانی تا من فرمود و سر مبارک بر آورد و گفت کو طالب علم آن جوان برخواست قدس سره گفت برخیز و بر  
تبریز روان برو چون نزدیک آب گرم رسمی در ره بزرگ است اینجا پسیاهی می رود و کتاب با کلیبی در دوش می برد پستان  
و اگر نه دعوت کاه و بندگان بر پندار ایشان بگویم شیخ فرستاده است تا ایشان بتانند آن جوان در حال  
مدان شد و روزی هنوز با مداد بود و آفتاب بلند چون نماز عصر بگذاردیم و شیخ قدس سره نشسته بود و فایده می فرمود  
آن جوان در آمد کلیبی کیلانی با کتابی چند در آورد و عین همچنان که شیخ قدس سره فرموده بود تفریر کرد و از دیدن سیاه  
و سیاه او در رسیدن کاه و بندگان و پستاندن چون چنین صورتی معاینه دید و دست شیخ گرفت و توبه کرد **شعر**  
چون صاحب هر حجاب از آفتاب دل کشوده در نای سر مکنونات روشن او نمود **حکایت** مولانا تاج الدین محمد شاه  
گفت روزی بعد از نماز عصر با جمعی کثیر در زاویه خود حضرت شیخ قدس سره نشسته بودیم و شیخ خطایف و ضلیحیات  
افزای مشغول بود ملک السادات سپید علی امیر رحمة الله حاضر بود گفت بای رحمة الله علیه شیخ قدس سره در جواب فرمود  
رحمة الله علیه سپید علی عیاره در گوش من گفت روا باشد که در حق بزرگی که در برده رفته باشد چنین گویند یک زبان بر این شیخ در  
همچنان تکلمات طیبات مشغول بودم حرم سپید مولانا صاحب الدین خلیف کیلانی ایستاد ابادی رحمة الله علیه در آمد همچنان  
میان بسته که حالی از راه سپیده بود شیخ قدس سره قیام کرد و در کنارش گرفت مولانا صاحب الدین گفت شیخ من توبت خود  
می آمدم بر زیارت حضور شیخ اما این توبت شیخ المرشدین شیخ احمد قدس سره رحمة الله علیه فرستاده است دوش در کیلان  
در خانه خفت بودم دیدم که بر که احام قاضی که مستقع آب تمام است تا لامالت از آتش و خوشحان عذاب هر یکی را می رسد  
و ده آن آتش فردی بر بند جنات آتش از سرش میگذرد و ده آتش غرق میشود با آتش بالامی کشند تا آتش زیر پایش می ماند  
دیگر با آتش فرو میزند تا همچنان در آتش منقش میشود الا نهایت ویرا بدین گونه تعذیب میکند نفوذ با آمدن غضب و عقاب  
و سحله و عذاب در آن حالت خوفی عظیم بر من غلبه کرد و از آن فرغ مغلوب شدم و همچنان مرعوب مغلوب استاده سوار می از  
قنای من در آمد و سر تا زبانه بر کردن من نهاد نگاه کردم شیخ را بعد از دیدم قدس سره فرمود اینجا جو ایستاده که من  
برای خدا این کیت فرمود که این بابی است که شرع را خوار داشته است و بدان واسطه عذابش میکند **شعر**  
و اهل الارض قد و نقوا حیا دمی **و دبت** العرش بغضب للعذاب **و حکم** شیخ یزوع علی شیب **و حکم** عذرت نیادی و هشتمانی  
چون چنین کراماتی من در حال ظاهر شد گفتم سپید علی مان سپید چون می بینی گفت حقاً هر چه این بزرگ گوید از عین الیقین گوید

**شعر** هر که احین الیقین از سر حق میخول شد **و** هر که گفت از دیده پناکش عین حق بود **حکایت** مولانا تاج الدین  
محمد شاه گفت سالی با جمعی از اصحاب مرافقه از بندگی شیخ قدس سره بگریه و براه می رفتیم در موسم فصل بهار در کربوه پیش رباط خواجه  
بازندگی باران عظیم شد چنانکه مجال گذشتن نبود شب در آن رباط نزول افتاد و چهار بایا زایش بعلف را کردند و چون شب  
باز آن ساکن شد بیرون رفتند تا احتیاط اسپان کنند یک اسب از آن میان پیدا نمود از جراب هر یکی طلب میکردند موجود شد  
شیخ را قدس سره دیدم که باید بر اسب جمیر که با کیک قدس سره بود سوار فرمود من آمده ام تا اسب شمارا بیاورم اصحاب گفتیم  
و آمد و قانع بنشیند که اسب را می آرند در آمدند و آن شب از طلب قانع بنشیند با مداد علی الصالح صوفی دیدم که آمد و اسب  
آمده و کیفیت حال پرسیدیم گفت از فلان دیهیم شیخ را قدس سره دیدم فرمود که اسپسی از فلانی در فلان مقام است برو و از آن  
فلان جای ببر و با او برپان رفتیم و آوردیم **شعر** تو پس نفس و هو را در لکام آورده ایم  
عصه کون و مکان در بزم گام آورده ایم **و** دم فرو نارد اندر جراب کاه و کن **و** صید این صحت که از آن بدام آورده ایم  
**حکایت** سید زین الدین گفت که از سپید شرف الدین رحمة الله شنیدم گفت امیر و پسر فرمنی کیلانی فونی قاضی شرف الدین  
فونی کیلانی را با جمعی حضرت شیخ قدس سره فرستاد و شیخ را بدعت طلب میکرد و سپید شرف الدین را و سپید شافع شاف  
و سپید شرف الدین مبالغه میکرد که شیخ را رکاب مبارک رنج می باید فرمودن بطرف کیلان روزی که شیخ قدس سره اشارت فرمود  
که بنیت سفر بر نشیند بر نشیند تا بدیه صدقه دید شیخ قدس سره گفت سید دل من کیلانی غی رود از برای دل تو میرود **شعر**  
شهاب زدست شاه بر داز کجا **و** بر غریب خیس مر او کند **و** ما خود گفت لا اله الا الله شیخ می رود میفرماید دل من غی رود چون  
شب فرمود آمدیم شیخ آن شب با من کاری کرد و من می نمود که اگر شیخ می رود من داشتم می گیرم که زنه را غی باید رفتن  
چون با او شد خدمت شیخ رفت فرمود سپید بروم کیلان گفتم شیخ از برای خدام اکیلان غی باید رفتن شیخ فرمود برو  
تسلیم قاضی و اصحاب بکن گفتم شیخ آنجا تک تسلی من کرد و ولایت خودی تسلی قاضی و اصحاب نیز هم شیخ فرماید کردن چون  
پیش قاضی رفت قاضی گفت شیخ را کیلان غی باید رفتن که کیلان یا زاقولی و عده می و دهای باشد و آنچه قبول کند از خدمت  
شیخ بران و ما نکند **شعر** آن قوم حتم حتم که تجسم و فاء **و** داند خیال خویش تشبیه و فاء **و** چون روز جمعه از مسجد  
جامع بیامدیم شیخ قدس سره فرمود بروم و قاضی شمس الدین را ببینم که غنی دارد و رفیق در خلوتی که او گفته کرده بود شیخ فرمود  
بعد از عبادت و پرستش دست کرد و جامه سپید از تن مبارک خود بیرون کرد و در قاضی پوشید قاضی نو بار زد و گفت شیخ از برای  
خدا که پیش از آنکه شیخ تشریف فرمود پنجه را حلوات الله علیه دیدم که آمد و مرا بهین شوق که خدمت شیخ برسد بر سپید  
و این چنین چه سپید از تن مبارک بیرون کرد و در من پوشید اکنون تو که پیش ازین کرده بودم تقلید بود این زمان توبه تحقیق  
میکم و تجدید توبه کرد و تلقین بستد و از سر تحقیق مرید معتقد شد **شعر** دادی در توبه تقلید قلب خویش را **و**  
جوشش در امتحان در رنگ تموی از غمت **و** دیدم اندر سکه شای روان این قلب را **و** من زدم خالص نهار الضرب دل نشی در



**شعر** سید زین الدین گفت شنیدم از پیر محمد آل کوماوی که در کوما و دانشمندی بود که او را شافعی میگویند که نسبت با شیخ  
مختل الاعتقاد معتدل الفوائد بود که برود خانه میسر میگردد و مبالغی از در میرزی بسته بود آب غلبه کرد و بایش بلغزید و آن زرد آب  
افتاد چون آب غلبه و منیب و مغز بود کسی نمی یارست بر آب زدن شافعی مضطر و عاف نشد و فریاد میکرد فایده نمی داشت دعا را  
بنود پیر محمد گفت ای دانشمند اگر من این زرد آب بدن آدم بهشت شیخ تو مرید شیخ شوی و اعتقاد ندی گفت بل فی الحال پیر محمد  
جانب پیر و خود را بر آب زد فریاد از آن خلق برآمد گفت پس محمد الرحمن الرحیم بهشت و مشورت سلطان شیخ صفی الدین  
بفرمان حق تعالی آن زرد آب چون دریا پیر و آورد **شعر** شافعی چون دید از جان شدم دیده بسته قفل خاطرش را شکلیه  
نقد خویش و مایه خود باز یافت و ز نوای بی نوای ساز یافت **حکایت** شیخ صدر الدین ادا ماسر برکت گفت پیر غلیل  
کیک دوز که در ایام جوانی بهشت شیخ تو به کرده بود حال آن بود که هوای سر پوشیده در سرداشت و در سر پوشیده داشت  
بعد از سه روز برخواست و هوای او در سر ای او رفت حالی که در خانه او رفت شیخ را دید قدس سره که حاضر شد و آن در بر روی  
در حال بلرزه در افتاد و از آن خانه پیر و آمد **شعر** آه اگر پرده رسوایی ما بکشاید روی دیوان سپیه کرده با بنامند  
و چون حضرت شیخ قدس سره رسید فرمود کوشش دار که دیگر ازین بی ادبی کنی و از تو صادر نشود **شعر**  
کوشش دار این ادب که با خوری کوشالی که سپهر کنی در سر **حکایت** خواب امین الدین گفت چون شیخ قدس سره  
دید الفزا آبادان میکرد شخص چنین نامی سر او میسره دیواری نهاد و قبالة گرفت بود و آنچه حق او بود پستانه بود  
روزی از بندگی شیخ قدس سره درخواست که قرض دارم از غلامی و چیزی ندارم که در عوض قرض بدهم بنگی شیخ چند دینار فرماید  
دادن تا بعوض قرض بدهم و بعوض آن هر پنجم شیخ قدس سره بستم فرمود گفت پیر چنین از آن زر که در دست داری زمین  
نهاده جو بعوض قرض نیدی ازین معنی عظیم بخل شد و در قدم شیخ نهاد و گفت که امانت اولیاء الله حق است **شعر**  
چون حجاب عین کشف از چشم دل بکشاده اند پند آن عین حیان کنی که آن نهاده اند **حکایت** مولانا محی الدین  
در ولایت خلخال مولانا علی نامی بود از تیرزی و مکر این طایفه می بود روزی در مسجد تیرزی صوفیان حکایت می کردند که در وجود  
آدمی اثر دما باشد که در دما بوی نهد دفع آن کردن واجب باشد مولانا این را با استخفاف می شمرد و برین ضحکه میکرد و می خندید  
شب خواب دید که زرد دمای روی نهد و در خواب او می کند و تا صبح او را می درانید و او در کزختن و پیم از و جان آمد ناگاه شیخ را  
دید که در خواب از دما از بر مید **شعر** و الساریات السبع فی افلاکها عادت ثوابت کو یقول تو ستقف  
و مولانا چند روز ازین منیب چادر شد بعد از مدتی برخواست و غم کرد که حضرت شیخ قدس سره آید و اینجا شیخ قدس سره  
با حجاب گفت که درین کوه تیرزی مردی اشقوست اگر او پیش آید از کار بیاید و چون بیاید و حضرت شیخ قدس سره رسید  
توبه کرد و تلقین گرفت در خلوت رفت و بکار مشغول شد شبی از شبها خلوت نشسته بود و در خلوت بسته  
ناگاه دید که از در خلوت سپاهی در آمد و سر بغان آسمان کشیده و خنجر آب دار بر کشیده مولانا چون این دید بی خود از جای

برجت و خلق او گرفت و خنجر از دست او بدر کشید و سرش برید و از خلوت بدرجت و بدر خانه شیخ آمد در آن شب  
شیخ زاده قدس سره پیر و آمد گفت مولانا بیا گفت بستم خوابت گفت بیا و نزدیک آمد و دست مبارک بردوش  
مولانا نهاد و مولانا را تا در خلوت او بیاورد و نظر کرد و در خلوت بسته بود برفش بر در مطبخ و حاجی علی خادم را بخواند و کعبه  
آمین بیاورد و در خلوت بر کند و شیخ قدس سره در خلوت رفت و مولانا را از خلوت برد و تا روز نشستند و شیخ فرمود  
مولانا درین خلوت بود گفت آنرا گفت در خلوت بسته بود گفت آنرا گفت بس خدمت مولانا چون بدر آمد مولانا متحیر شد  
و هیچ مجال نطق نداشت و شیخ قدس سره بستم فرمود و میگفت مولانا از کجا بدر آمد و استخفاف میکرد بوی جانک او صوبه  
کرده بود اعتقاد درست کرد و درین راه و طریقت که راه دیدم در شد از خلفای کار کرده **شعر** جازا بهوای کوی جانان راه است  
پیر و زجبات و مودمان راه است زان راه که بستم و کشادم دیدم که ز دست بدوست هدیه از آن راه است  
**حکایت** مولانا محی الدین گفت در ولایت خلخال جبریل نامی بود خلوت نشسته در واقع دید که بران پیش او نهادند و  
این واقع بر شیخ قدس سره که شیخ فرمود برو که بسری از آن تو در تنور افتاده است چون بخانه رفت بسر از آن او گفت  
هشت سال در تنور افتاده بود سوخت و مرده **شعر** اسرار خلیات موهوم بشر کشف تیر از آن سخا را نشد  
**حکایت** و هم در ولایت خلخال حاجی چنین پیش شیخ قدس سره خلوت نشسته بود شب شیخ قدس سره فرمود حاجی چنین  
تا بر ادبی بود ابو القاسم نام امشب مانند و جایشت نشسته چون بخانه رفت همچنان بود که شیخ فرمود **شعر**  
مر موز میقات احوال جهان از دفتر علم دل نکوی داند **حکایت** فتح قوال گفت نوبی شیخ قدس سره سر باب  
کرمی بود که در ذیل کوه سلانت روزی یکی را از مریدان اشارت فرمود که حسین الخطبه بشیر رو و دیگران فلان آتش بزرگو  
دی روز شخصی کان تو آمد و زیارت بوش فرزند محی الدین رحمه الله علیه بدم بگو نهاده است این سر ارم حق خود پستان  
و از بازده چون آن مرید بیاید و همچنین گفت آتش بزرگان رفت و پیر و آورد و باز داد و آن طالب بجنور شیخ قدس سره  
آمد شیخ احوال باز پرسید طالب جان که دیده بود باز گفت بس گفت شیخ چون آنچه فرمودی جان بود در زانیر فرما که چنان  
کان در دید و بگرد نهاد شیخ قدس سره فرمود حق ما با رسید جفایده آن شخص را سوا کردن بک و طیف مانیت اما در شب  
در خنیره احیا کنید که هم آن دزد و غم آن دارد که نوبتی بیک برود و چیزی دیگر ببرد و چون طالبان با حیا مشغول شدند آن دزد بیاید  
و از در حیه نگاه کرد و رفت نیافت باز کرد **شعر** برده بدعا ض شب بوش افق چون بکشند  
ما حجاب از افق راز جهان بکشایم دیده چون روز همه راز نهان جود دل شب روشن اند نظر عین عیان می نمایم  
**حکایت** مولانا شمس الدین اقیوی گفت از عابد ناسک حاجی عین الدین سر اوی شنیدم که او گفت که وقتی که سن من  
به ندره سالگی رسید حق تعالی توفیق طلب رفیق من کرد و مطلب پر کامل میکردم و روی بفرست سلطانیه آوردم و دست اشی عشر و جای  
صحبت شیخ علی خوارزمی رسیدم و تا پسند خس عشر صحبت ارمی بودم و تلقین ذکر از او داشتم و تسلیم تابعی که صادر می شدی



**ششم** یاد ماغ سر و سی بطرف جوی می بودم . بکلیه کی شده قانع کلپنتان جوی می بودم . تا روزی واقعه واقع شد بر عرض کردم سر زنده مرغ مابین آشیان ز پسیده است بر و طلب کن تا بایا **شهر** سر دست شبانی بد پضا بنوده سر مرغ ز آشیان عفا بنوده پس اختیار او صحبت اختیار کردم پنج سال دیگر در طلب می بودم و کسی که مرا ازین تیره هوس بر زن آید نبود و نیاستم عاقبت بعد از پنج سال رجوع با وطن خود کردم و در مرادی که در دروازه شید حین سر ادست ساکن می بودم و پنج سال در اینجا عزلت گرفتم و از خلفا و طالبان شیخ قدس سره که عبور ایشان بر من می بود چون بخدمت ایشان می رسیدم مرا نیز دعوت حضور مبارک شیخ میکردند که بحضور شیخ می باید رفتن تقیم قبول میکرد و ابایی نمود و سعادت مساعدی بود **ششم** دست تقدیر قفل جوانی برده اختیار من زده بود . بعد از آن در پسند تلپین و سپجایه باربعین هم در آن مرارعه ذی القعدة بنشستم تا شب نوزدهم شب چهارشنبه در نیمه شب در واقعه دیدم که پری بیامد میانه بالا متحلی غفلان و غفلان حلیه تمام حلیه شیخ قدس سره بیان کرد که روشنی با او همراه بود که آنرا هیچ روشنی تشبیه نمی توان کرد **ششم** اضافت لانا انوار مصباح و جبهه . دجی اللیل حتی نظم المخرج ثاقبه . و مرابا شارت نه عبارت دعوتی میکرد آن روز توقف کردم باز شب پستم جان شخصی را در واقعه دیدم جان حلیه که همچنان با شارت دعوت آن روز قرار گرفت باز شب پستم در دل شب جان واقعه دیدم جان حلیه که همچنان با شارت دعوت میکرد **ششم** ما ذاقنا العین غضا فی فراکم الا و جدت خیالاتیک یغشانی در شب جویدار شدم تا باده داعیه طلب را بانه کشید و عیان دل سوس قدس سره می کشید و حالی در دل شب بمسجد جامع حاضر شدم و جوی را از اجنای وی که بودند حاضر شدند و نماز صبح بگذاردیم چون فارغ شدیم در جنبان ضعیف حاجی محمود نامی بود که مردی متمیز و مستن و طبیب بود با وی گفتیم که غرض مصمم شد که باری دین را در پیش خود شیخ و بر ازلین سخن ذوقی شد و درخواست و در جرف آمد و جوخی زد و فطنت گفت نامه میخواهیم که تو آنجا روی کنونی از آنکه شنبه است بدر ویم گفت پس سر داک بکشید است برویم باین قرار بر خشد و قحیه سوز کردند روز یکشنبه اول صباح اصحاب و احباب همه در آن مراد حاضر آمدند و نماز صبح بگذاردیم . سید الزمان و مساعد الاقبال . و ذی المنی و اجابت الآمال . و انجم من برج العاد و طالع و الجذ فی ظل العلی خیال و چون موزم در پوشیدم باز نفسم و دغدغه آغاز کرد که مرد و اصحاب بعضی نشست و بعضی ایستاده باز مرا غیبی شد و واقعه دیدم که سر من بر تن نیست و کرد بر گردن می آید و لفظی میگوید چون از آن باز آمدم بی اختیار برخواست وی سر موزه بدر آمدم و راه در پیش گرفتم و میرفتم **شهر** فخر کنی النشاط و نام قلبی . و آن القلب تبعه النفوس جان کمر بسته و دل را بکمر بند زده زین میان بی سر و پا عاشق و شیدا میرفت چون زمانی راه رفتم تا خود آمدم دیدم که یاران همه بیاده می آیند بر سپیدم حال جیت که بیاده آید حاجی محمود گفت تو نیز می روی و سر موزه بنوشیده سر موزه پوشیدم و سوار شدم **شهر** یزیم الحسب فی السراج را کبا . و جرم یسیر القلب فی الجسم ماشیا روز دوشنبه پیش از پیشین بشف بشف شیخ قدس سره رسیدیم در زوایه نظر کردم جان کس را که در واقعه تکرار دیدم

شیخ بود قدس سره چون بکلمات روح پرور مشغول شد اول سخن که فرمود از لفظ مبارکش این بود کشف را کشف سازد و سخن خند از شیخ زاهد قدس سره بر آنند باز گفت کشف را کشف سازد بر سر زن سه نوبت مکرر که بعد از آن اسفند یار نامی بود استجارانی که مدتی در سر او تلخاچی کرده بود اکنون در آن مجلس حاضر بود و توبه کرده شیخ قدس سره اشارت باو کرد و فرمود که این کوک مراد بود آمده است و توبه کرده من در دل خود گفتم که این ظالمی بود از برای تفاخر غی شاید که شیخ توبه کاری او باز میگوید آخر دانشمندی و یا مفتی نبود که باز گفتن را شاید علی الفور که این اندیشه بگرم شیخ قدس سره فرمود راست اما در توبه نسبت اند طالبان و عاشقان جدا نیند و طایفه دیگر جدا قد علم کل اناس شرف **شهر** دیگر از ادل بجای دیگر است . عاشقا زار هم در ای دیگر است . باز در دل فکر کردم که این نیز از آن کشف ظاهر است که این زمانی شیخ منع فرمود باز علی الفور فرمود آری کشف ظاهر را با کشف باطن اعتبار باشد باز در ضمیر خود اندیشه کردم که این مرد کشف موقوف اند بر کشف دیگر و میان آنها تمیز باید کردن باز در حل قدس سره فرمود آری موقوف بر فطرت **شهر** محرم هم از باید برده این سازد راه کوشش نامحرم کجا داند شنید این را ز راه تا شب پیم بین العشائین در زوایه در حضرت شیخ قدس سره نشسته بودیم سفره نهاده و جاعت با کل مشغول شدند شیخ روی مبارک بامن کرد و فرمود طای سرای درختی که سرش نرسد و خوانند که بگفتند چون پیوندش کتد میوه او لذت برد و میوه که آرد خوب آرد چون این بنمود بد اینستم که ضمیر واقعه منت که دیده بودم و حل آن و مراد پیوند مریدی است بعد از آن قدس سره بر خوات خلوت رفت با ما را با خلوت خود طلب فرمود و چون بشرف دست پوشیدم استفسار کرد از آن احوالات که از برای شیخ علی حواله زمی گفت بودم و باز میگویم و میفرمود جواب شنیده گفتم بلی تا بر سپیدم بآن واقعه که شیخ علی خوارزمی گفته بود که مرغ مابین آشیان ز پسیده است چون این بگفتم شیخ قدس سره آب در دیده بگردانید و فرمود امانت او بود که ترا بار پاید و حل آن واقعه فرمود انگاه تجدید توبه کردم و تلقین ذکر گرفتم **شهر** سر کشی میکرد نفیس اندر هوای خویشتن . کردش آرد خشم دست کند اند از او . قفها بر فخر دل آسم کوز زان کلید زمره بکشت و همسران او **حکایت** مولانا تقی الدین قیونی گفت که از پیر کرد امیر شنیدم که روزی فقیه عمر نصر آبادی را رحمه الله دعوت برده بودند چون سفره نهاده فقیه عمر دست کرد و صحن بر رخ با یک دست بر پا بر گرفت و بمن داد که این را بر غفلان درویش بده که شیخ را قدس سره دیدم که بمن فرمود که در غفلان کنج درویشی نشسته است باید که او را دریایی چون پر دم دیدم که درویشی مافروشته است حالی را دیدم که چیزی برده ام گفت صدق می آید گفتم چه حالت گفت امشب در خود فکر کردم که این صوفیان نعمتای ستوفای خورند اگر شیخ ایشان بحق باشد این خلعت از برای من تبری بفرستد چون بخدمت حجاب دیدم که جمعی از صوفیان می آمدند و بزرگوار می در میان ایشان و حلیه شیخ تمام بگفت از ایشان سوال کردم که این بزرگوار چه کس است گفت شیخ است چون پیش میرفتم که زیارت کم بقی می کرد



و میگفت درویش اگر خلیفه بمن از برای توبه بگریزید ترا ارادت بدویشان نباشد خود را چون تبرک بخوری باید که ارادت  
سپت حکم کردانی **شعر** سر که انفت یار و دشمن جان گیرد . قوت دل یابد و هم قوت ایمان گیرد .  
ریزه جینی ز سر سوزد از دل ما . سحر بر ما بدو روضه رضوان گیرد **حکایت** مولانا شمس الدین از پسر کرد امیر  
روایت کرد که طالبان چند سر کوفته بشیخ قدس سره داده بودند و علف در انبار کرده تا قوت بگیرند روزی فقیه عمر غلامی  
بگذارد بامن سر کوفت کوفته بشیخ را دیدند که امشب شیخ اقدس سره در واقعه دیدم که فرمود با طالبان بگو که نگران نکند که  
آن کوفته قسمت ما شود و در روز دیگر شد داعی کوفته آمد که کوفته را از دیدند **شعر** جود این عمل چند شد قسمت ما  
نور کدودن نهدم کردن قسربانی **حکایت** مولانا شمس الدین گفت که مولانا کریم الدین اعی حافظ سرودی گفت فوجی شیخ  
قدس سره بسرا آمد و مردم بسیار استقبال کردند و پستی دست من گرفت و تا بدر دانه قاید شد از دحام مجال زیارت نیام  
و چون بر او نه خواج افضل رحمت علیه نزل کرد بر فتم تا زیارت در ایام حال که در زاویه رستم شخصی بامن گفت که زیارت شیخ  
باجتاک کن از قاید برسیدم که جونت کشت شخصی دست مبارک شیخ بردست گرفته است تا دیگران می آیند و آسپه زیارت  
میکنند نفسم گفت بامن که بهترین موجودات محمد بود صلوات الله علیه و جنین نکرده است این پریت من زیارت او نکرده از انجا  
مراجعت کردم زیارت نکردم و حال آن بود که مصایح یاد میکردم و آن روز در پسر یاد گرفته بودم چون شب آمد و الله ام گفت  
وقت خوابت بخیم با و الله گفت شما بخیمید که زمانی نکرده پس خواهم کردن ایشان در مایه پستند و خفته اند من زمانی نکرده  
مشغول شدم خوابی غلبه کرد و دیدم که شخصی آمد و سپام کرد بر پیدم جکی شخصی میگفت که شیخ صفی الدین قدس سره من بخوام  
دست من میگرفت و میگفت مولانا امر و زنده را را می زیارت کرد و من ضعیف باین مقدار که شخصی شغفت و غایتی دست من  
بر دست گیر و تو جان منک شوی که زیارت پیش من نیای این گفت و دست برد که چون من سرخی خودم که پیش اوم از خواب  
آدم مترد شدم که این خواب دیدم یا پداری بر خواستم پیش در نا آدم دیدم عین صبا بر خواستم نباید تمام  
شرف پستوبس دیدم شیخ قدس سره با و صبح برشته بود و **شعر** منی علم جو تر غیب اینها میگفت  
ماورای پس حجاب اعلام اینها میکند مردم پوشیده را دای خیال را ز ما . گاه نقاد می که نیهای از اینها میکند  
**حکایت** مولانا شمس الدین گفت از مولانا شهاب الدین عرب شاه خطب شنیدم که او گفت حسین نامی در دیبکاه بود که  
از مردان سیاه پوشان بود شخصی از مردان شیخ قدس سره بوسی رسید و سخن جزا از کالات شیخ بوی گفت و می اعتقاد  
عظیم در حق شیخ قدس سره بیت و کلامه پیاده از سر چند اخت چون این خبر رسید بوشان رسید خلیفه ایشان  
عوض نامی بیامد تا قصه وی کند و هنوز آنجا نرسیده من شیخ اقدس سره در خواب دیدم که بر کنار دیده و جان میگذشت که قدم  
مبارکش افتاد و زیارت کردم و بر پیدم که کجا شریف میفرماید شیخ فرمود که میروم تا آن مظلوم را از دست آن صبا بری نام  
و نام آن کس بر دهن و در شد آن عوض سیاه پوشش باید و با او مناظره میکرد آن پسر چنین شیخ جواب او مشغول شد

گفتند جابا او مشغول نمی شوی گفت شیخ قدس سره بمن فرموده است که تو با او مناظره کن تا کسی دیگر جواب او بکند و خود درین  
سخن بود که ترک جذ حاضره شدند و آن عوض را بگریفتند و ضربی عظیم بر دهن و پسر حسین را از دست او خلاص دادند بعد از آن از  
پسر حسین سوال کردند که حال چون بود گفت شیخ را قدس سره در واقعه دیدم فرمود که یکی صبا می آید تا با تو مناظره کند و ترا بگریزند  
باید که تو با او هیچ نگویی تا آن که بامن ایشان را بفرستم تا جواب وی بگویند **شعر**  
هر کجی ازین سان خلق بسیار مرا باشد که با سنگام مرگ را . جان اهل خطا را را صوابی ازین کوز جنین کوید جو است  
**حکایت** مولانا شمس الدین گفت که پدر جیدار و قادری ولایت سراد گفت در زمانی که باعث ما خواج طاهر سرودی را از  
بودند بدیدار و قادری بدعوت مرا با کلاه پیش وی بردند و بمن توبه داد و چون توبه کردم دلم فروغی آمد و او را بشیخی قبول نیکو را بخود گفتم  
و اندیش کردم که اگر شیخ طاهر شیخ بحق باشد مرا در واقعه آید و توبه تلقین دهد تا که شیخ صفی الدین قدس سره در واقعه آید  
و مرا توبه و تلقین گوید او شیخ بحق باشد و این فکر در دل گرفتم شبی در واقعه دیدم که شیخ قدس سره آمد بر فتم تا زیارت کنم شیخ را دیدم  
در نماز و جمعی بوی افتاد کرده من نیز بر فتم در میان صف واقعه کردم چون از نماز فارغ شدم شیخ قدس سره پیش خود خواند و توبه  
و تلقین داد و چون از آن حال باز آمدم عظیم فرحان شدم و با افتاد خود بگفتم که شیخ مرا قبول کرد و توبه و تلقین داد و چون سر از کتف  
گفتم که شیخ آمد و تبریز میروند و بدیدار آمد تا زیارت فرموده است بخدمت شیخ رفتم همان حلیه و جامه که دیده بودم شیخ را دیدم  
حالی که مرا بدید فرمود بیا که تو از آن مایی و توبه و تلقین داد **شعر** جود دل بند می دلی بند دیند زلف دروی خود  
شبی از روز وصل خود خیالی پیش و سازد ز اول جلوه چینی و رای زده نماید . باخو در تجلی جلال خویش بنوازد  
**حکایت** مولانا شمس الدین کوید که پسر احمد شاه دجانی کویت در ایام جوانی میخواستم که تائب شوم مترد بودم که بگفت  
شیخ قدس سره توبه کنم تا بدست خلفای خواج محمد کجی رحمت الله علیه شبی در واقعه دیدم که پستی در آمدی و از سر من تا ناف  
من شستی من گفتم که این جد دست است شخصی پس بزرگوار بامن گفتی که دستت است که حق تعالی بمن داده است برخیز  
و ترزد را کن و بیا چون از آن حال باز آمدم با شخصی گفتم که چنین بزرگی را در واقعه دیدم که بامن چنین معامله کرد و چنین گفت و جز او  
بگفتم آن شخص گفت عجب اگر شیخ صفی الدین نباشد برخیز و آنجا برو چون بر فتم آن کس را که در واقعه دیده بودم دیدم چنین گفت  
و توبه کردم **شعر** هر که پیش چنین آب زلالی بر سپید . کو تیم جکی غل کن و پای یاب **حکایت**  
مولانا شمس الدین روایت از حاجی نجم الدین بوجندی ولایت سراد که در شهر تبریز تحصیل میکردم شبی در خواب خواب غلبه کرد  
شیخ را دیدم قدس سره که باید و فرمود فرزند مرا دندان دهنش میباید و پیش طیب رو و بگو که جینی باره و باره نباتی تهر  
و شیر کاه سرخ از برای دندان مفید بود یا نه خواب در آمدم پیش طیب رفتم و این مسئله بگفتم طیب گفت بلن پس بر جینی  
برگفتم و باره نبات پیتم و بخدمت شیخ آدم روی مبارک شیخ قدس سره پیتم دیدم چون مرا دید فرمود بدو روز ترا از شهر  
تبریز ببرد و پل کشیدم باری نبات مصری و جینی باره و شیر کاه سرخ از طلعان طیب بر سپیدی و آوردی که کو دندانم رفتم مید



آن جنی باره و نبات را بپس دادم و نهادم حالی که آن جنی باره و نبات را بگرفت و با شیر کا و سپه بار در دندان مالید و تحت مالیت  
**شعر** نقش و طعم هر شفا از زمین و مصر ما بود هر که دل بیمار دارد اندرین دار الشفا نقش آن رخسار دل را بنگارند  
طعم این جان را بکام دل دهد ذوق و صفا **حکایت** همچنان مولانا شمس الدین از حاجی غم الدین جو جندی عداوت کرد گفت در  
تبریز تحصیل بودم حاجی از یاران گفتند که دختر فلان کس را از برای تو خواهم چون چه ترتیب کردیم و چو را کردیم که نکاح  
نشدند در حال خوابی بر من غلبه کرد شیخ را دیدم قدس سره که بمن آن عقد بمن اشارت فرمود برخواستیم و عذر جماعت خواستیم  
و فرسخ آن غوغایت کردم و چون بحضور شیخ قدس سره آمدم فرمود که غم الدین احوال تو ما بگویم یا تو بگوئی گفتم شیخ بنویسد شیخ فرمود که  
در آن شب که عقد میخواستی بپتن این آیه بخواندی ای الذین آمنوا و عملوا الصالحات کانت لهم جنات الفردوس  
تا آنجا که و لکن جنات علیهم ممدد او چون در آن عقد چیزی نبود مدعی تو کردیم و ترا بخوانیم تا از آن خواصی اما دختر فلانی دیگر است  
آنها نخواه برفتم و او را نخواه پستم **شعر** در پرده اسرار بسی راز نهانست کان بردل و بر دیده ما عین عیانست  
ما راست یکی نه اسرار ز سر می حالی که در اطراف زوایای جهانست **حکایت** مولانا شمس الدین روایت کرد از  
مولانا فخر الدین حافظ برقی که طالب صادق بود در دیه برین و کا و می داشت که یکیلان از بر سرخ می بردن و بی برنج بار کرده و در میان  
کوه می آمد در جایی صعب عظیم کاوش غلطید در جایی که امید خلاص نبود صاحب کار بنالید که شیخ فریاد پس مرا می که بودند  
از گفتن و می تو بگو که شیخ به کد که کا و رفت ناگاه دیدند که از میان آن دره که کا و غلطان می رفت فرمان ضایع آن  
کا و برخواست در دانی بالا آمد آن شخص آن کا و را در پیش کرد و بنیاد و چون کا و در آن دره به کلهوزان نزول کردند آن طالب باید  
تا زیادت شیخ قدس سره در یابد دید که شیخ در زانو می رفت چون شیخ را دید میای نمود و کپتاج در پیش می آمد شیخ  
و برایش خواند و گفت پر یکیلان نیز مرا می باید آمدن و کا و نگاه داشتن **شعر** دستگیری را مدد از اویم در هنگام کار  
چون مانند جایی با او پیم سپری بازی بود **حکایت** هم از مولانا فخر الدین حافظ روایت است که کا و روانی نزدیک خرم شیخ  
قدس سره نزول کردند یکی دو در زانم پیرون کشید و بکا و خود میداد طالبی با ایشان بود با آن کس گفت که این در زانم  
بکا و مده که من از شیخ شنیدم که کدم من مباحث بر مردمان اما باید که کدم که طوطی آدمیانست بچوان ندید تو میدی  
زبان کنی مده آن شخص در جواب گفت من میدهم پیش از آن باشد که شیخ کا و مرا بکشید این گفت و کدم بکا و داد چون  
باید او برخواستند کا و را دیدند مرده **شعر** یکپتاخی نباید برداری که کپتاخی کند حال تنهایی **حکایت**  
پره حاجی اقیونی از پره عوض اقیونی روایت کرد که شخصی باید خدمت شیخ و حال آنکه لاش آلوده انکار بود اتفاقا گفتش  
وی بدزدیدند و شکایت و تشیع آغاز کرد شیخ قدس سره اشارت فرمود بخدا که بهای گفتش بدند چون بهای گفتش بدادند  
قبول نمیکرد و میگفت اگر شیخ صاحب دست گفتش مرا باز دهد آوردن و بباله عظیم میکرد بعد از آن شیخ قدس سره بخادم  
اشارت فرمود که مدد و دینار ز بر و کسی بر سر نه داشته است و جامه چنین پوشیده و آن دو دینار بوی ده و بکوان گفتش

باز و دبستان را باز بس از این شخص بر همین خادم برفت چنان کسی را بدین لباس و بهای یافت و گفتش بداد و گفتش  
بپسند و پیروز و چون آن شخص این حال بدید و پاشی شیخ افتاد و توبه کرد و انکار گفتش با اعتقاد بدل شد **شعر**  
هر کجا غلبی ز گفتش گفت حال یافت صا و تان عشق را در گوشتش کرد و گوشتوار **حکایت** پره حاجی عداوت کرد شیخ  
قدس سره اسیر شده بودند و طالبان کدم بر بام خانه حاجی سام میکشیدند من نیز موافقت کردم و جوالی بزداشتم و بالایی بدم و حال آنکه  
آن جوالی بزد که بدو من از عمل آن عاجز و چون غم مرا قار دیان سپیدم طاقم بر سپید و بام از جایی برفت و دستم نیز از پای  
ز زبان جدا شد شیخ قدس سره با یک بر زد که بگیرد جوال مددش و دست و پا جدا شده ناگاه دست در پای دیگر زدم و در هوا  
با جوال بر دوش حلقی باندم که جوال از من جدا شد و دستم از زبان جدا شد با میزند و میبکشد **شعر**  
چون است ز کا و پای از پای افتد دست من تو باید انگاه مدد **حکایت** پره او بیکر بیانی موقانی گفت در ایام عشر حیدر  
شیخ قدس سره فرمود که بجانب خانه دو ایام عشر آجا بنشین سوال کردم که طعام چه مقدار خدم شیخ قدس سره بستم فرمود  
و گفت هیچ توانی خوردن چون برفتم و مجده و شکام بخلوت بنشینم زهره نداشتم که توبه تا دل کنم که اشتباهی اکل و شرب از من  
بکلی منقطع شد **شعر** چون مزاجی را ز محنت داروی خواهم داد احتیاج باید بدین سان تا مفید آید دوا و خون در اول  
خلوت خواستم که خلوت را جادوب زخم از دمای دیدم که دم در سقف خلوت بسته بود و سر بر زمین نهاده بتر سپیدم و از شیخ  
مدد خواستم علی الفور در آنجا آواز شیخ شنیدم که در خلوت رو و اثر دارا در فعل گرفته پدر کش فرمان شیخ در رفتم و در  
فعل گرفتم تا پیدا شد **شعر** معجز موسی نا اظهار ثبات زان گفت تا هوای نفس فرعون بود اسپان کند  
**حکایت** پره امیر عمر بروی از ولایت اردبیل کوید روزی با شیخ قدس سره بمجد جامع میرفتم و در عیش نظر کردم  
چای مبارکش را در میر بر زمین می بود و کام بر روی هوای نهاد **شعر** قدس سره بر هوا نرفت از باد  
تا قدیم بر هوای خود نتخاد **حکایت** خواجه عبدالله گفت تاج الدین کار و کار او بیکر نامی را پیش شیخ قدس سره  
برد که توبه کند چون نظر شیخ بر روی آمد سر مود تاج الدین این را بنور دیدی توبه نیست تاج الدین در التماس میباز کرد  
شیخ باز فرمود که وقتش نیست اما چون خاطر تو چنین میخواهد کاش بدسم لیکن شرمساری بری و دست او بیکر  
بگرفت و توبه بداد او بیکر گفت چون توبه کردم بدتی یک ماه بر سر توبه بودم و با تاج الدین بر او توبه میکردم چون ماهی گذشت  
شبی نشسته بودم و طنبوری آجا نهاده بر کفتم و با خود گفتم غمی نباشد که در زیادت کند روزی خدمت شیخ قدس سره  
رفتم از رویه بکلمات مشغول بود حال که مراد بر سر مود بالا بکوار آن طنبور میزدند و آنکه بدش نسبت میکند چون حال  
خود شنیدم شرمسار کردم و بخانه رفتم بعد از روزی جمله صاحب بدم از راه میرزد و گفتند ما به نهای شرب مشغول شوم  
شیخ چه داند مشغول شدیم **شعر** اوقات از ره چنین تبی پس در کندی ز جبر ابله پس بعد از چند روز باز بعد  
شیخ قدس سره رفتم باز همچنان بکلمات مشغول بود فرمود عجب سرت میروند شرب مشغول میشوند ناگاه می گویند که



از پنهان میجویم شیخ جوی داد که میمید اندک آفر حق تعالی میداند **شعر** کیم که پیر و یوسفی از خلق  
با عالم اسرار خیر جویی چون این بشنیدم در ساعت پیش رفتم و کفتم شیخ از هر خدا تو بام بده و فرمود بلی این  
راست میگوئی بیا تو کن توبه کردم و حق تعالی توفیق داد که دیگر از من بخلاف نفس کار نیامد **شعر**  
چون زمانی جذب توفیق ربانی پدید آمد خورشید را در حلقه جبل متین اندر کشید **حکایت** خواب عبد الله  
از پیر عبد الله شنیدم که شبی با جماعت در ویشان در دعوتی رفته بودم آنجا طعامی بسیار بخوردم و خنده و جاذبه بکردم چون  
دیگر روز بجزرت شیخ قدس پدیدم فرمود که جاه میکند که آب بر آید انگاه بر خاک میکند این چه فایده باشد این بگفت و بطیفر  
در خانه رفت در ویشان با هم گفتیم که انصاف شیخ چنین نتواند دادن با اتفاق بزرگتر که شیخ فرج اردبیلی رحمة الله علیه فرمود  
و شب بآن روز آنجا متواتر بگذر مشغول شدم و او را پیش شیخ شفیع که اندیم بعد از سه روز شیخ قدس سره حاجی پیر فغانی  
فرمود برو آن طالبان را بیا که حاجی بزرگ گرفته اند حاجی پیر گفت کسی می داند که ایشان کجا اند فرمود ایشان در مزار شیخ  
فرج رحمة الله علیه و شیخ فرج چند نوبت شفاعت ایشان که انگاه حاجی پیر ایشان را بیاورد و شیخ قدس سره فرمود باید  
که طالبان انصاف چنین دهند **شعر** خوشا جشمنی که با آرزوم باشد خوشا روی که در شهرم باشد جور خود خود در راه گزند  
بزرگی را شفاعت خواه گیرند **حکایت** خواب عبد الله روایت میکند که محمود سفری بعد از آن که صاحب معامل شده بود اتفاقاً  
بکر جستان رفت گفت حق تعالی غیم قدلان بگشاید بر احوال من نشسته توبه بر یک معاصی بزد و از منای هر چه داشتم  
بگذاشتم که بجا نیاردم و نکردم در محبت فاسقان قدام تن را بقضای حکم دادم و نزدیک بدان شد که ز دین برگردم نفوذ با به  
من غضب **شعر** نزدیک بدان شد که پندم زبانه بکار شوم ز نور و پروانه زبانه اما هر نوبت که قصد  
می کردم که ز دین برگردم پیر می دیدم که شمشیر عن یکشید در من حله میکرد که از دین برگردد که اگر سر را بایمان از دینت بدی  
بدین شمشیر که دینت بزم از آن می ترسیدی و از دین برگرد بدی و هر بار که را سب مرا بر کوفت خیر کنی و مرا ادب کرد اندکی  
که از دین برگردم در ساعت پیر بیا مدی و شمشیر بدست حله میکردی و تخوین می فرمودی و من از ترس آن پیر و شمشیر او خود را  
نگاه داشتم و ایسلام از دست نگذاشتم **شعر** سیوفک امضی فی النفوس پس من اردی  
و خوفک امضی من سیوفک فی العذری اندرین حال مدتی بگذشت بعد از آن در اردبیل یکی از خراجان متوفی شد شیخ  
قدس سره برای ایشان رفت و پیر عبد الله رحمة الله علیه آنجا بود شیخ فرمود عبد الله رحمة الله علیه کجاست پیر عبد الله گفت  
در کر جستان شیخ فرمود که ویرا در باب که کاشش از دست رفته است و نزدیک است که ترک دین و اسلام کند برخیز  
بیا و او را پیش من آور پیر عبد الله رحمة الله علیه چون از پیش شیخ قدس سره پیران آمد در روز با اصحاب و یاران دوازده  
و متوجه کر جستان گشت چون آنجا رسید و نشان وی برپید نشان از کلیسا دادند علی کوچک را بنویشتند که بخود را  
بخواند چون در آن درون دیر رفت دید ویرا در میان راهبان کلاه را بهمان بر سر نهاده و جویانی پوشیده و سبک دراز

و علامت کبری و آثار کفری بروی پیدانده بر سپید که عالی تو حیثیت گفت اینک می بینی **شعر**  
قدگان لی مشرب بصفو برؤسم نکرده الایام حین صفا علی کوچک گفت برخیز که پیر عبد الله آمده است بطلب تو محمود  
چون این سخن بشنود و بگریست گفت پیش او چون توام آمدن کار من از آن پایه گذشت که دیگر پیش پیر عبد الله توام آمد  
**شعر** بحین حال که من عرقه این طوفانم بردن آنجای چنین دامن تر توام علی کوچک مبالغه کرد که البته می باید  
آمدن برخواست و قباب شرمسار بروی و در پیش پیر عبد الله نهاد پیر عبد الله چون بوی نگریت بگریست برپیداز که  
این چه حالت محمود گفت چه برسی از من و حال بد من که هیچ مانند از منای عالم که من نکرده ام اگر چه از من روی سپیده  
و زبان کارم اما مایه ایمان بدست دارم و هر وقتی که قصد کفر کردی بر شمشیر دست بر من مگر دسی و غیله اشتی که ایمان  
از دست بگذارد و درو بگو فرام پیر عبد الله گفت مرا شیخ بطلب تو فرستاده است **شعر** چون از دینام جانان خوش کرد  
خون جانش ز آتش دل جوش کرد و گفت باین حال بد حال که منم پیش شیخ چون آیم و چگونه توام آمدن اگر شیخ را بمان  
عنائی باشد امشب وضو سازم و توجه کنم اگر از شیخ جاذبه لطفی بینم و مرا جبر می نماید که امیدار شوم پیام و الا بکدام روی  
آنجا آم **شعر** و اعجب من ذوا و اذا اتی از آنک بعین الرضا فی الغضب و این وعدت با کوصل احیانی  
و الا فخذ طریق العطب باتفاق برین اتفاق کردند و محمود چون عاقبت محمود دید و خوبانست و آن شب بنشت  
و خیال خواب بر دیده بست و با حیا مشغول شدند چون شب از نیمه بگذشت محمود شیخ را دید قدس سره که بیامد و شیخی  
بر دست مبارک گرفت و محمود را پیش خواند و فرمود حق تعالی توبه را قبول کرد و این شمع بتان که میان من و توست  
بود و آن شمع از دست مبارک شیخ بسته و از آن حال باز آمد و این صورت روشن را با پیر عبد الله بآر گفت پیر عبد الله  
چرا آن شمع فرج خودند و از آنجا روی سوختن کرد و چون بجزرت شیخ قدس سره رسیدند و شیخ نظر مبارک بر او انداخت  
عنائت نظری فرمود باز فتح الباب معاملات محمود بروی شد و احوال سالما که حاصل کرده بود فوراً شد در حال بروی خود  
گفت چون این حال خود را بدین سان بدیدم فریاد بر کشیدم بای مبارک شیخ یوسفیدم شیخ فرمود که محمود که بود انگلی  
بوقت کمک برگردی از اسلام او شمشیر حله می کرد و بقتل او را از اندام منع میفرمود و تهدید می نمود و ترا از ترس و طاقت نمی ماند که  
دین را بجای بمانی و در دین بگردانی معلوم نکردم که آن شیخ بود قدس سره که مرا از کلام منع میفرمود پس گفت باین همه تشویش ناید  
کرد که آن راه بود و بر جبهه آنچ پیش از آن داشتم باز در پیش خود میدیدم و بنور حضور شیخ از آن ظلمت و جلابیرون  
آدم **شعر** از سر سابقه حکم تقدر ازل ترعه بود که در راه و شیطان آمد صبح دولت نفس صدق زد اندر حکم  
ظلمت آن شب دیخور بیا یان آمد **حکایت** صبحان عبد الله روایت کرد که پیر عبد الله رحمة الله علیه گفت مرا مدتی کار در  
آمد و سبب آن ندانستم تا پیش شیخ رفتم و عرض کردم حال خود شیخ قدس سره بخندید پیر عبد الله رحمة الله علیه کین حجاب  
پیش آمد کتم ای شیخ غی دلم شیخ فرمود غم مخور من بگویم کین حجاب از حیثیت بس گفت فلان بود فلان جای گذشتی در فلان



امری آمد دست بپس تو کرد و ترا یک نظری اختیار آمد برو این حجاب زان سبب آمد برو و یوحنا علی الخواص بمقال و لا یؤخذ علی  
العوام باثقال چون شیخ فرمود مرا یاد آمد که حال چنان بود که فرمود شیخ کفتم ای شیخ عیان زینهار شیخ قدس سره فرمود تشویش مخور  
که ازین در طهارت رسیدند اما من ترا ازین در طهارت پیرون آمدم پس گفت برو و بکار می باش که امشب بشود چنانکه خواهی چون آن شب  
نجا مشغول شدم بجای که بود از پیش برخواست با مدادی که پیش شیخ شدم شیخ فرمود که تشویش مخور که آن درخواست **شعر**  
در ره باریک میان ذره کوی بود مردم غفلت چون کند خاشاک را و دیده کو طاقت کل الجواهر ناورد تاب چون آرد غبار ریزگی  
**حکایت** همچنان عبدالله را بپشت کرد که پیرویس پر پر عزیز الدین رحمه الله اول غلیم مکر اهل حق بود چنانکه پیر عز الدین  
دایم منع میکردی چون دین حال مدتی بگذشت حق تعالی پروری بکشد لطف توفیق روید و بخود پیش شیخ قدس سره رفت و توبه  
کرد و تلقین گرفت چون پیر عز الدین بشنود ازین حال فرح نمود و بخدمت شیخ قدس سره آمد و گفت شیخ از برای خدا بدم منکر اهل حق  
و با اهل حق و خیرش می بود اکنون چون آمد و توبه کرد و اعتقاد آورد اگر امشب ادرک شایشی نشود من زهم زده شیخ قدس سره  
گفت برو و پیش که خدای تعالی کارهای بکند اما بدر را بگو که گفت بار امشب کلام لا اله الا الله بگوید تا ویرا کاشی بشود پیر عز الدین بآید این  
سخن گفت او آن شب منت نوبت این کلمه بگفت حالها و چیزهای جدید دید که نزدیک بود که سر پای چرخ روی پیرون بنهد برخواست با مدادی  
پیش شیخ رفت تا واقعه و حال خود عرض کند پیش از آن کو باز گوید شیخ گفت پیرویس امشب واقعه جدیدی آن واقعه همان یکوم  
یا توبه پیرویس پیش گفت نه شیخ بگوید شیخ هم واقعه و حال او با او بگفت و معنی مجموع بگفت برکت بر او آنچه بدید بخششی بود از  
کرد و تو چنانکه اگر خواصند که باز امید کردن آموزند اولش صید گرفته بر بند ناطق آن باید تا ذوق آن بیند و بخیر کردن باموزد  
انگاه صید خود گیرد اکنون چون بخششی دیدی بجا مشغول شوی تا بگفت حاصل کنی **شعر** ان امل الفوز جدوا و اعدوا و استعدوا  
عزای من یطلب الفوز فان الامر جسد **حکایت** حاجی مقصود از مرحوم حاجی عول و زقانی که مرودی رحمه الله روایت کرد که  
در وقتی که از سفر حجاز در حضرت شیخ قدس سره دریابان می آمدم و شیخ از محنتی وجود بود و سوار می بود فرمود مرا فرود آرید چون  
فرود آوردم نرسد اگر مرا محض باشد دریابان سوار تو انم رفتن مادرین فکر فرمائیم که اند بیابان ساز محض چون توان کردن که  
ناگاه در جهان بادیه و غراب سوار پیدا شد چون نزدیک رسید آلات نجاری با خود داشت و حال آنکه آنکس نجار بود و محض راست کرد  
و طاب جاده باز کردیم و بندنا خستیم و شیخ قدس سره در محض نشست و روانه شدیم **شعر** کوه عرش می بر ذریع  
سودج عزت و جلالتش را فرق کردون بختی سبزه پایت رنبت کاش با **حکایت** پیر حیا الدین بسیر بر چرخ  
تیر آبادی کوید بر صاحب جالی شیفته و بی قرار بودم قصد کردم که بسوی سر کوشش بروم چون شب بشد و خواب رفتم دیدم در خواب  
شیخ را قدس سره که با اصحاب خود می آمد و تا بیتی با ایشان بود چون نظر مبارکش بر من پجاره افتاد فرمود که مظلوم تو انیت  
که در اینجا است پس ترا بخت برداشت دیدم آنکس من در سر عقلی خود سودای او پیدا داشت اندران تابوت در کم اندر قامت ازین  
افتاده بود و صورت متغیر شده و بدن و شکل هم کرده آن همه سودای فاسد بر دل من سر شد **شعر**

حیف باشد بوی سودا ازین سان جیفه در دماغ آنک بوی زین کلپستان یافت **حکایت** پیر جبرئیل گفت بوقت  
حضرت شیخ قدس سره رفته بودم شب اندر او بودم مرا حالتی و ذوقی پیدا شد و اندران ذوق رویم بر دیوار آمد و خون آلود شد  
با خود گفتم اگر این جماعت این رسوایی بعیت در ساعت که بخود باز آمدم نه جرات رویم بود و نه خون **شعر**  
مگونه در و بر عاشقان خون باشد کار از بهای دل خود رنگ گشت **حکایت** هم پیر جبرئیل گفت روزی بنادیه پیش  
خلوتیان میرفتم که بزرگ مشغول شوم محال ندادند پیرون آمدم و بر در نشستم و یکریستم و بدل غصه خود با شیخ قدس سره بگفتم انگاه  
خواب بر من غلبه کرد چون از خواب بیدار آمدم خود را در میان مله ذکر دیدم **شعر** زان سبب عشق تو در کون جان  
داریم که دیوانه دین حلقه شوم **حکایت** پیر مصطفی بسیر علی یغیور آغاجی گفت جماعت طالبان انظر فحالت و فالترا  
بیامدند و بسیاری در وازند سال با خود داشتند آن بسیر حالی که شیخ را قدس سره می دید حال بر و میگردید بانگ فریاد و فغان بر  
می آورد نماز صبحی بود شیخ قدس سره در نماز بود آن بسیر فریاد و فغان کرد و جماعت صوفیان قوی طول شدند شیخ قدس سره چون از نماز فارغ شد  
فرمود آن بسیر پیش آید و پیش آمدند دست مبارک خود را بسپید و فرمود که آن بسیر از آن بانگ و فغان آسوده شد و صوفیان فارغ  
شدند آنکه شیخ قدس سره فرمود چون عشق جان سپرد دل طپیدن گیرد **شعر** مرغ جان اندر تقصیری زنده بر یاد او  
عاشق کما در حال دوست چن فریاد او **حکایت** پیر قباد روایت کرد از شعبان بردانان که با پیر احمد کشمیری با در پیل بودیم  
در جنب زاویه متبرکه در خلوت و پیر احمد را گفتم شیخ قدس سره روزی از برای او شربتی آرد حال آنکه پیش رو آن شد  
دیدند که شیخ قدس سره آمد و قدمی شربت آورد و پیر احمد را انگاه اشارتی فرمود که قوال را زیارند و چون قوالان غری جذب خواندند  
سماع برخاست و چون بنشستند پیر احمد سبب فرورد شیخ قدس سره که فرمود جماعت را دستوریت که پیر احمد از دنیا نقل کرد جماعت  
چون رفتند و پیر احمد بر عت رسید و در حمت **شعر** عاشقان شکر از آن سحر شکر کو اوار  
وقت رحلت گرفت جانان پستانند جان دهند **حکایت** پیر جمال الدین ارموی گوید روزی جماعت طالبان که مرود نزدیک  
زوالی اجازه مرا حاجت خواستند شیخ قدس سره یکان یکان را توبه و تلقین میداد و تا آن زمان من از شیخ قدس سره ندیده بودم که هیچ  
صاحب تبدیل را تلقین ذکر دل در ملازده بود اما آن روز طالب بود و خط علی نام شیخ ادر تلقین ذکر دل میان اصحاب داد و قدس  
سر تا قریب یک ساعت مستوی در زبان تلقین مقدار یک که از زمین مرتفع شده بود و در هوا ایستاده چنانکه همه طالبان میدید و توجع  
میکردند **شعر** آنک نبود کار را د باد در مندا کترین کاشش بود پا در هوا و چون نهانی بگذشت شیخ قدس سره مشغول بود  
ادب سر او نماز بگذارد و جماعت متوقف شدند و شیخ فارغ شد و در زاویه آمد نظر کرد و گفت مگر نازک را زده گفتند بی فرمود روایا  
که برادران دینی شمارا برآه میکردیم و بار از کون شامی انداختیم هر ای چنین باشد که یک زمان توقف نکردید جماعت غلیم غل شدند  
باز احاده نماز کردند بعد از سه روز شیخ فرمود بردان شیخ را بیدار آن نماز را پست و منت بار اعاده کردم آن لذت که در عبادت  
اول حاصل می شد نیافتم سوال کردند که باز جماعت کنار دیدم فرمود آن قدر اول و آن رغبت اول بجا آنچه و جمله کند کجا **شعر**







**حکایت** پره عیسی که مردی کوید برادرش پیر احمد گفت در حضرت شیخ قدس سره نشسته بودیم شخصی بر پا خواست و گفت شیخ  
زادیه دارم و فرجه می ندادم شیخ قدس سره با نوحی علی دل زنی و نمود و بر دوسی و نیار زد و میان بپسته است و از میانش یک کاشی اخلاقی میانش  
بکشود و نیار در میان بپسته بود پس شیخ فرمود زاده را کسی باشد که در زاده اش چیزی نباشد بگوید اشارت کند در زاده او آید یا خج  
گفت **شعر** دل ندان را زبید رنگ مردان داشتند کید را سر بپتن و خاطر بخرص انباشتن **حکایت**  
پره توکل میگوید که بجنور شیخ قدس سره رفتم بودیم و جاعت غلبه از تیر ز آمده بودند و خلقی آب و جوع بودند در آن از دعام  
بسیاری کفش صوفیان و خواجگان بپزد دیدند و بچکس نه است که در دجکس است چون از مد بگذشت بیسج مبارک شیخ  
پس آید نه چیز گفت تا شبی جاعت غلبه آمدند و شیخ ایشانرا از اعزای عظیم میگوید و آن شب در کلمات عالی گفتن کرم شد  
چون آخر مجلس برخواست بخادم اشارت فرمود که آن جاعت را خدمت نیکو کن چون نظر کرد و ندید کس را کفش در دیده بودند  
شیخ قدس سره ملول شد و کرم کرم بخادم اشارت فرمود که برو و فلان کس پستانده است کیده بر دوخت است و میان هر دو  
پای او بخت و کفش طالبان می دزد و در اینجا می نه خادم بر رفت شخص را دید بلبا پس آراسته و سخت پلبس او را در خلوت برد  
و جامه اش را داشت آنجان کیده یافت آن کیده را بدو آورد و مجموع کفشها را دید که در دیده بود باز پستانده و بجا صاحب باز پستانده  
و آن شخص از تیر ز آمده بود **شعر** هر یکی را کید از عیدها پوشیده است که از آن ساعت که برادران ستر از عیدها  
**حکایت** پره سیف الدین میگوید نوبتی حضرت شیخ قدس سره رفتم بکینه کرده بود و میفرمود که دستم در میکند نگاه جمعی از  
خلخال یا مد چون شرف زیارت در یافتند و شیخ با این در سخن آمد فرمود که شمار از زیر آن چیزی بماند گفت یک جفت کفش  
بماند فرمود اشب شب استاده بودم و آن کس را بدست گرفتم آن مردم در دست و پای شیخ افتادند و مانع از دستم که جاعت  
بعد از آن از ایشان پرسیدیم که حال چه بود گفت می آمیم باران سخت باریدن گرفت و در زیر کمر رفتم تا تر نشوم حای که از این  
آن کمر بر من آمیدم آن کمر فرمود خادس را معلوم شد که حال چه بوده است و شیخ بایشان چه گفت **شعر**  
آن کوه ناه و کھف ما من دایم چون کوه کمر بپسته رای من و ماست **حکایت** پره سیف الدین کوید که عم سیری داشت  
صدیق تام و دیری داشت پره معتقد و بی برک ما غمت شیخ قدس سره کوید صدیق نیز با ما موافقت کرد و در افقت خود بدیش  
گفت صدیق مرا چیزی نیست از هر من نفقه نکند از نگاه برو سخن بد نشنید و چیزی بیدرنداد چون بجهت شیخ قدس سره  
صدیق حراست کرد پستوس کند شیخ دست مبارک باز کشید و فرمود برو و او آلا رضای بر پر بدست آید که بد پستوس یا  
رضی الله الوالدین **شعر** این راه دل آزادان نه راه دل آزار است کاکپس که دل آزار و زود دل پنهان است  
**حکایت** مولانا شمس الدین ابن حاجب کوید نوبتی آنجان اتحاق افتاد که از خانه شیخ قدس سره او را زنی بکوشش من آمد  
در دلم دغدغه صورت فکر آمد کین بلند او از اندر خانه دان شیخ جیت جو در خواب رفتم در خفی عظیم پیش در زاده  
نصب کرده دیدم و تخت بر سر درخت نهاده پس نگاه خود را بر آن تخت دیدم بعد از آن این درخت در حرکت آمدی و لولاک

تخت ریض

سخت عظیم و اندر دل جان کدشتی گنگون ده روزه مسافت بخواد انداخت شکم زان تر پس بر تخت نهادم و زبان انداخت  
بر کشادم و فریادمی زدم که خدا را مدد کنید دیدم مردم خود را گفتم مدد من پس گفت آن چیزی که اندیش لایق آنی که با تو این کند  
فریادمی زدم کس بفرماید غیر پید زنا که شیخ را دیدم بپس **شعر** آنجا که در حفره است استاده دوست مبارک پیشکش  
نهاده نظری کرد من گفت که فکر فاسد چند از او از آن مردم کنی گفتم ای شیخ از برای حق بفرماید بر پس ملائم نیست ازین ترس بخوام مردن  
آنجا که شیخ قدس سره در پیش درخت آمد و عصار درخت نهاد پس نگاهان درخت از تواضع مخفی شد بر مثال آدمی و مرازم بر زمین  
نهاده و سوگند مکرر یاد کرد که تا قریب دو هفت سینه من در **شعر** کوشش هوش خوشتن را کوشش داد از کوشش دار  
و رز و قتی کوششمالی دار ازین سان کوشش دار **حکایت** مولانا ابن حاجب روایت کرد از پدر خود پره احمد که در کوشش  
در حضرت شیخ قدس سره نماز میگذاردیم شیخ بعد از فراغ با من گفت ای وضوی آمده است و با نماز میگذارد این قصه جشع  
ان کرد نگاه جونی که در آن جمع بود بر پای خواست و گفت انگس منم و توبه کرد **شعر** دل مارا خبر باشد در حال بود افعالی  
که در می است تیزی ریا اسبیت بی معنی **حکایت** نوبتی شیخ قدس سره بر یک کاس پس رفت بود که از ولایت اردبیل  
در مردم تجمیع دعوت مشغول بودند و روپتایی از سفر شیخ قدس سره بر پیل تبرک قدری نان و گوشت برداشته بود و در جیب  
خود نهاده و میرفت در راه اتفاقا بهلوان صفی اردبیلی باشا کردان خود از سطلانی می آمدند و در آن میان بهلوان سعد و نامی بود  
در آن صحرا و راه آن روپتایی را پیش خواند و گوشت و کفش و کت در جیب می کرد و آن نان و گوشت از وی پستانده  
چون بدید کنا پس پستانده دیدند که شیخ در دیه است بهلوان صفی بجهت شیخ قدس سره رفت و شرف پستوس دریافت  
چون سر نهاده آوردند شیخ کاسه برنج و نان گوشت بسیار بهلوان صفی داد و فرمود این را بپستان و بشا کردان خود بدید ناگو  
چون گفت و نان و گوشت پستانده بهلوان صفی ازین معنی غل شد اما نیدانست که احوال صیت چون پیش اصحاب خود آمد  
گفت شیخ مرا در میان مردم این دیه غل کردانید و چنین فرمود حال چه بوده است بهلوان خلیل و بهلوان تهر پس که از آن  
جمله بودند گفت چنانست که شیخ فرمود که سعد و روپتایی را کوشش گرفت و نان و گوشت از جیب او برد آورد **شعر**  
دید بان چشم کشف روشنش جلایا چشم و کوشش مردم است **حکایت** مولانا ابن حاجب از پدر خود پره احمد  
روایت کرد که او گفت روزی پره خلیل از شیخ قدس سره شکایتی میکرد من خود را بخواب نهادم و چشم بر هم نهادم تا او چیزی بگوید  
و من نشوم چون بخدمت شیخ قدس سره رسیدم حای فرمود پره احمد دوست من کسی باشد که چون شافقی زبان سخن من بگفت  
او چشم بر هم نهاده و خود را بخواب کند **شعر** چشم بند خواب غفلت به بود از غیبتی که کان میداری کشایی در حضور کوشش راه  
**حکایت** مولانا خلیل خطیب بو تهر روایت کرد از پدر خود خطیب شروانی که در زمانی شیخ زاهد قدس سره بود از هر که از او  
عالم تبارفت در و مندی از طرف تلبیس محمد نامی بایده و آن حال دید که مردم در الم ماتم بودند چه بود که ازین غم متلاشی شود عاقبت  
در خلوت محمد شروانی فرمود با هم می بودند که مرد و غریب بودند روزی شیخ صفی الدین قدس سره پسر پیر محمد شروانی که نام



محمد داشت فرمود محمد در خلوت رود و سجاده و غلین من بردار و بکنار دریا برو محمد بسره محمد شروانی خدمت شیخ مشغول می بود گفت  
سجاده و غلین برو آشتیم و آنجا که شیخ اشارت کرده بود میردیم و آنجا بنشستم و بعد از مدتی راست من در پرید بر مثال الکن  
و بر لب دریا بنشست چنانکه میان من او مجای بود جوی بر گرفتیم و آنسپنه آست قصد کردم که بران مرغ زخم خون نزدیک شدم  
و از بس آن عجب نگاه کردم شیخ را دیدم قدس سره آنجا نشسته و ضعیف ساخت فرمود غلین و سجاده آوردی گفت بلی و متغیر  
شدم و از انفعال در پای مبارکش افتادم بستی فرمود گفت فرزند خوب کشتی که ریاضی و زمانی پای بو پس کنی و چون وضو خست  
و خلوت رفتم پیشش در خود رفتم و این حال بگفتم بدرم از برای محمد بسلی باز گفت محمد بسلی عاشق این سخن شد و صدق تمام  
پیش آورد و از آن اضطراب آسوده شد **شعر** جان و دل چون دانه اندر خاک راه انداختم  
تا مگر زین ره گذار آید چنین مرغی بدام **حکایت** مولانا یوسف تودی که کوید که محمد نام طالبی نودی بود وقت نماز آمد  
و او نماز میکرد و ناگهان وقت در گذشت ناگاه شیخ را دید قدس سره که بایم و عصا بوی کشید و گفت بالا بگو وقت نماز  
در گذشت و او را از سر این ذوقی شد و در سماع رفت مولانا یوسف از وی احوال پرسید گفت شیخ را قدس سره چنین دیدم  
**شعر** در آتش از خشم او صد آب حیوان مضمهر است آن آب حیوانی که ز آب نشسته حوض کوثر است **حکایت**  
ادیب یوسف نودی روایت میکند از پدر خود که بدش حضرت شیخ قدس سره بشهر رفته بود شیخ را دید که می آمد و می رفت  
چنانکه کسی که انتظار کند سه نوبت بیاورد و بر رفت جام نوبت چون بیاورد ناگاه درویشی از گوشه درآمد عصا و کوفتش بیکت  
شیخ قدس سره چون ویرا دید ترجیب کرد و او را در کنار گرفت و او نیز شیخ را در کنار گرفت چنانکه آن دست که کوفتش  
داشت از بس نشست شیخ در آورد و جامه شیخ قدس سره بکل آغشته شد و باز شیخ را وداع کرد و بر رفت شیخ فرمود ترک  
بیارید باز گفت بدو ز سپید و چون طلب درویشش کردند نیافتد کوزه آوردند که آن کل بشوید و فرمود بشوید که پاکت و پاک  
مرد این زمان از کوب آمده است و این کل از میان کوب و مدینه بگفتش سپید و پاکت **شعر**  
فرقی بختی است که خوش خوش میرسد بوی جانان آید از و ز کوی جانان میرسد **حکایت** هم ادیب یوسف  
روایت کرد که طالب علی بود یوسف نام با هم حضرت شیخ قدس سره رفتیم و شیخ در زاویه متبرک نشسته با جاعت سخت  
بسیار و با کلمات طیات مشغول بود و ما را مجال نزدیک رفتن نبود و از زویندی بودیم که استماع کنیم یک نیک نمی شنیدیم  
ناگاه شیخ را دیدیم پیش خود بنمود از جای خود بر جستم و شیخ را پیش خودی دیدیم باز چون نیک نظر کردم شیخ را هم بر جای خود  
دیدیم بر همان تهر که نشسته **شعر** انداز حضرت که چشم روح را از آن لذت حالی دیدیم که آنجا حیرت اندر حیرت  
**حکایت** حسین بلبلان گفت نوبتی شیخ قدس سره بکیلان میرفت چون از راه رازنه کیلان که مشهور باشد از راه رازنه  
از پیل پرون رفت و مادر رکاب مبارکش روانه بودیم در مقار که میگشت بر راه دو اسپه خوان خشک از جلوی آدمی دیدیم  
یکی زردی که سپید که بر هم دیگری افتادند و باز جدایی شدند و باز بر هم دیگری افتادند چنانکه آواز ضرب ایشان بر هم می آمد

شیخ قدس سره چون آن دیدن خان باز کشید و دعا کرد آن مرد و بیا آمدند دیگر بر هم دیگری زدند بر اشارت فرمودند و فن کردند  
در این شد و آن مدفن را راوی بسیار کپس می نمود **شعر** در برده عبرت اشکال غریب  
تا خود ز کدام اعتبار است ضعیب **حکایت** نود و نود و ی از ولایت اردبیل کوید که سالی کرانی بود با جاعت مستان و نج  
کس عذبت شیخ قدس سره در دیم غلیم و در دیم و تا نماز عصر چنان اتفاق افتاد که هیچ نخوردیم مجموع از کوسپکی است  
باز داشتیم دیدیم که شیخ قدس سره می آید و یکی در رکاب مبارک او یک قرغان کوچک بر سر گرفته یکی از آن کارکنان گفت این قدر  
طعام که شیخ آورد خود بنهای مرا کافی باشد شیخ قدس سره فرمود که سها آوردن و بدست مبارک خود آن طعام در آن کاسهای  
مجموع آن هشتاد و پنج کس سر بخوردند و هنوز طعام بر جای مانده بود **شعر** بس فیض کرامات نوالست جهان را  
زان دست که چنان چیز دو جهان است **حکایت** خواجه آقا گفت بدر من ابو بکر گفت در حوال مولانا ضییر الدین اردبیلی رحمه  
و مخالفت می با شیخ قدس سره چون مرد و انشمن بود مرا شوایب پستی اعتقاد در دل می آمد تا بشی در خواب دیدم  
که یک جند درنده آنک من کردند و در من بر انداختی و من در میان ایشان مضطرب و عافو کشتی ناگاه شیخ را دیدم که  
بیاورد و بانگ برانها زد و عصا بکشتیدی و مرا از ایشان خلاص دادی و فرمودمان دیگران را و ایاه اسکن من در خوا  
از صفای عناید و حسن عقیدت توبه و استغفار کردم **شعر** از جنگ سپیاع در نه شوم نفس  
در کج صفای اعتقاد است خلاص **حکایت** فرخ قوال کوید روزی نماز طری جوانی سپاس یابد با جامه و کلاه بانی  
و بر در زاویه کلاه خدمت کار خود داد و دستار خود بر بید در حضرت شیخ قدس سره نماز کرد و چون فارغ شد گفت شیخ من  
نور امیر در به ام و از سلطانیه می آم باین خدمتگار و چون بر لب برده لیز پیسیم از مطعم هیچ مانده بود و دیدی که  
مردان چیزی خریدی در این حوالی نه و از مجاعت بی طاقت شدیم و با هم گفتیم بهر حال که باشد خود را نزدیک بول برسیم  
مکن که آنجا دکانی باشد که چیزی بابت آید بنا بر خود را با اضطراب تا ببول بر نیدیم اتفاقا آنجا دکانی نبود لیکن نج  
کسی دیگر را دیدیم که ایشان نیز همچو ما از کوسپکی مجاره شده بودند بنا بر عرافت هم دیگر هر هفت کس روی بدین طرف نهادیم  
و بجز هر چه تمامتری آمدیم من در دل اندیش کردم که چون بار دپیل میردیم از ولایت شیخ اینجا چیزی میخواستیم که سبب بقای  
حاشا نه روح ما شود و جماعت بدو نه بشی خدمتتایم و می آمدیم تا قریب رباط پرسیدیم و در حوالی رباط بنده ای دیدیم  
نظر کردیم که در رباط کسی باشد از زارعان بنیه که از ایشان قوی توان حاصل کردن در بطرف رباط گردانیدیم و پیشتر از ایشان  
برفتم چون نزدیک رباط پرسیدم قطعه زمین سبز دیدیم و بران سبز هفت عدد کرده گرم نهاده و بر یکی از آنها حلوای بسیار گرم  
با خود نمک کردم که در چنین مقامی نان و حلوای گرم جگنه بمانا که کپس نهاده باشد تا تناول کند چون ما را از دور دیده باشد  
ترسیده باشد و بجای رها کرده و گریخت پس در رباط چنانکه شخص کردیم آثار بنی آدم ندیدیم و هیچکس محقق نشد که حلوای  
الهام پس است که باندون از شیخ سوال کردم رفقا را بخواندم و هر یک کرده و نصیبی از حلوای تناول کردیم و روانه شدیم این چنین



بگفت و دست مبارک شیخ قدس سره بگرفت و توبه کرد **شعر** سوره ادر است اندر شرق و غرب  
الصلاه خود کرا باشد نصیب **حکایت** پیر احمد پرنیتی گفت محمد نامی سرعلین از روزه کرده در دیده کوزا سرای ساکن  
بود محمد خطیب دیدن بنیق در کوزا سرای در مسجد بود و جماعت طالبان ذکر میگفتند این محمد خطیب را نمیکرد که علم خدا از برای آن  
خوانده ام که از برای شاکلیم و در وقت اوقات صوفیان را منع میکرد و میرانانید و از انجا بطیرک را کرد و بدین بنیق باز رفت چون  
شد شیخ را قدس سره در خواب دیدی که عصا بر روی میکتی و میگفت که تویی که را نمیکشی که صوفیان ذکر گویند و از پیش شیخ قدس سره  
میکشینی و شیخ در عقب عصا کشید و گفت درین کربخین بکنار جای سپیدی و هیچ کوزه بحال ندانستی که از سر حاه بکنیم و توانی  
که باز کردم عاجز و بیچاره و ماندم از بهیت این حال دست بزددم در خواب قضاء آمد بر دامن من کوه ام آمد و دودندانش میگفتند  
شد و از خواب بیدار شدم و در شب مردم را بخواندم و گفتم خدا بر امر آپش شیخ بریدم و دم گفتم تا روز شود صبر کن صبرم نماند  
و در شب خرج و توشه رفتار است کردم و در همان شب روان شدم چون خدمت شیخ قدس سره رسیدیم حال که شیخ در من نظر  
افروخت و گفت چون تورا به پیشوای خوا از حاه ننگد شستی در قدم مبارکش افتادم و توبه کردم **شعر** و حق بر اثر راه برانی باید  
و حق آن بود و راه برانی باید **حکایت** پیر احمد پرنیتی گوید که محمد سرعلین از روزه کرده بودیم در حضرت شیخ قدس سره  
ذاکران بزرگ مشغول بودند قاضی ابوبکر نامی بود در دیویرا بنیق بیه کوزه بجزرت شیخ آمد جماعت صوفیان کرم در او دید در نوبه و حق  
و نامی صوفی او مانعی شد شیخ قدس سره در هیچ مسجد بجا او مشغول نشد و آن شب شیخ عجز از عود بود و قاضی نیز آن شب  
در دیویرا بود آن شب قاضی در خواب دید که از دمای روسی بقاضی او روی و آنک کردی که قاضی را فرو برد قاضی از بنیقه آن فریاد و شیخ  
میکرد شیخ را دیدی که بیامدی و عصای در دست مبارک و بانگ برآورد نامزدی و از دما را از دور کردی از آن هر آپش از خواب  
بیدار شد فریاد میکرد که مرا آپش شیخ برید گفتند درین شب ادب نباشد و راه نیز بجزرت شیخ نباشد صبر کن تا روز شود و تسکین  
کردند تا قرار گرفت و قدس سره بیاد امید نغاسی بر روی افتاد و باز بعین همان حالت دید همان اثر دما و قصد وی در فریاد او بشیخ و عصا  
کشیدن و بانگ برآوردن و در کردن دکر باره از آن هر آپش از خواب در آمد فریاد و گمان و تضرع میکرد که مرا بجزرت شیخ  
برید باز مردم همچنان تسکین وی کردند تا روز شد و کیف ماگان ساعتی آرام گرفت و باز رفقه را و افتاد پسیم بار همان حال  
بعین دید که آن اثر دما قصد وی میکرد و شیخ قدس سره دفع وی میکرد طاعتش پیش ازین نماند سر اسیم بر خواب و فریاد  
گمان بر در خلوت شیخ قدس سره آمد و فریاد میکرد شیخ قدس سره اجازه داد که رکش دهند در آمد و گفت خدا را توبه  
شیخ فرمود قاضی وقتی که توبه کرد از دما دفع نتوان کردن برایشان استیذان از فی نهالین آن از تودا تا ترند انجا توبه  
بداد و جان شد و حالش بجای سپیدی که اجازه توبه دادنش بداد **شعر** از دم این از دمای مایل فریاد نفس  
در خلاص امید واری هم بدان دست و عصاست ای که فکر ناصوابت بشت بر حق میکند **حکایت** پیر احمد پرنیتی  
**حکایت** پیر احمد پرنیتی گفت در حضرت شیخ قدس سره در مراغه بودیم و شیخ قدس سره بشت مبارک

با دیوار اسپند کرده بودند نشسته ناگاه بشت از دیوار باز گرفت و اسپند نیکو و احترازی نمود سبب آن نمیدانستم چون خطیاط  
کردیم از آن سوی دیوار عورتی نشسته بود و اسپند با دیوار کرده او را از انجا دور کردانیم **شعر**  
ماورای و رع ظاهرم و باطن چیزیت که در آثار وی این آیت تقوی دارد **حکایت** حاجی ابرهیم ادیب کلجورانی روایت کرد از  
طالبی که او گفت از مثال و اسباب دینی یک کاه پیشنداشتم آن نیز نیافت شد سه شب از روز بگذردیم یافت نشد خسته خاطر و ملول  
شدم شبانه از سر ملالت و خستگی دست از روز باز داشتم و بختم شیخ را قدس سره در خواب دیدم و گفتم بر خیز و وردیجا  
از که کاه و تودر فلان موضع بود شخصی یافت و با سه سر کاه دیگر فلان راه می آید بر خواستم در بوجب اشارت شیخ در دیجای  
آوردم و بدانجا که نشان داد و بود رفتم تا تجرب صورت خواب کنم دیدم که شخصی می آید و کاهم ابا سه سر کاه دیگری آورد پسندم  
**شعر** سر پوشیده جو از حالت پیدا گویند قصه در برده ارواح هوید گویند **حکایت** بهالدین خباز زاویه  
گوید که چون پادشاه ابوسعید طاب ثراه بخنور مبارک شیخ قدس سره آمد و دفع جمعی که از پوشیده قصد او کرده بودند شیخ بنوی  
گفت فرزند از کید انگسان و قصد ایشان بگونه و قوف یافتی و ترا اعلام کرد که گفتم شیخ میدانم که مرا شیخ اعلام کرد پس  
آن قصه باز گفتم که من در سلطانیه خفته بودم شیخ زاده خواب دیدم که فرمود فرزند جبه خفته بر خیز که قاصدی از خراسان  
حالی میرسد و چهار مکتوب می آرد که ظاهر شما پند و یکی دیگر زیر قبه کلاه در قفه سرخ نهان کرده است که از بهمان بکسانی  
دهد که قصد نکند چون از خواب در آمد شیخ داد دیدم نظام که حاضر بود و باز در حال غایب شد **شعر**  
فرای بین آلوری حار پس و کل بالیقضان و انانیم من حال سوار شدم و بدر و از خراسان رفتم از راه خراسان دیدم  
که یکی پیداشد چون بر رسید چهار مکتوب برسانید چون بعضی احوال که شیخ معلوم کرده بود دیدم فرمودم که میر سپند که دیگر مکتوب  
گفت گفت دیگر نیت گفتم طایفه کلامش باز شکافند رفقه یافت و مکتوب همچنان که شیخ معلوم نشان داده بود مضمون آن  
معلوم کردم و دفع انگسان کردم و سبب نجات من از اعدا شد **شعر** و ما السیف الا لکن سیکه و لم یزل الملك فین غلب  
**حکایت** حاجی محمد سرای گفت که از پیر عیسی کبندانی شنیدم که نوبی حضرت شیخ قدس سره برادر آمد میر فتم چون بر روی  
خانه تیار در پیل رسیدیم در روز خانه خود آمد حال آنکه در آن وقت مردم را عظیم احتیاج باران بود و خشکی سخت غالب و شکای  
خشکی سال میکردم شیخ قدس سره فرمود که از اینجا برخیزیم و بالا تر برویم که این زمان باران بیاید در حال ابر در آمد و باران بارید و گفت  
عنانک سپیل روان شد **شعر** فیض باران عطایست که در اینجا خشک به این نشسته دلا ن مدعو و محرومت  
**حکایت** خواجه عبدالملک سرای زیدت برکت گفت خواجه افضل را رحمه الله در ایل چون ارادت حکم و جبه طلب است حکم  
بود شب و روز در کرمی و سوز طلب مشغول بود و ضعف زگرگی که پیش ازین داشت از دست کدایت و الامن خواج حاجی اللز  
رحمه الله برادر او بود و پس از بزرگتر بود و بر وی جاکردی که ترک صفت کرده در بجزرت دیگر آورده مکر میزدی که کدای کانی خواجه  
افضل را اسگفت من از ترس جفای او کدینه بر سندان می زدم و او در آن تا نجا ندیدم و دیگر می بود تا پندار که من بکار مشغول تا ناگاه



از شیخ قدس سره قاصدی برپسید که مراد شیخ و پستاد ماست و میگوید که ترک کیاگری کردی و بزرگری شغول شدی **حکایت**  
کیما ی طلب ز کلبه ما که بدان قلب خویش نرسانی **حکایت** خواجہ عبد الملک کنت درویش خندان کرم و در حضرت  
شیخ قدس سره در خلوت خالی نشسته بودم حال در آنجا کسی با ما نبود در رسته بودند ناگاه از آنای بوی شخص از بیرون برآمد  
فهریاد میکرد و سماع و اضطراب قوی میکرد شیخ قدس سره برپا نیند که صاحب دردی از بیرون در اضطراب است و بار میخورد  
الغایت نفرمود و گفت او معلول کدایی است نه صاحب درد اما راهش و مید چون در آمد و زیارت کرد در حال کدایی آغاز کرد  
و چیزی میخواست **حکایت** رازی ز کجا و عشق باز نگذاشت **حکایت** پیر احمد بر نیکی گفت  
از عم خود علی زکیان شنیدم که شخصی محمد زینان نام بدیده بر نیق آمد و دعوی شیخ میکرد و از وقایع آید سابقا خبر میداد و راست  
می آمد و این معنی از او بتکرار انجامید چنانکه روزی سرور آورد و گفت سلطان محمد در گذشت و سلطان ابوسعید جای او شد  
روزی پسیم خبر رسید و ازین نوع بسی گفت و مردم غلبه زده وی شده چون حضرت شیخ قدس سره رسیدیم احوال او را بشنیدیم عرض  
کردیم ساعتی سر مبارک فرود بپس بر آورد و فرمود که این حالت شیطانیست و اگر باور نمی کنید در وقتیکه بر سجاده نشسته باشد  
مراقب سجاده بردارید که زیر سجاده او صرعه حشیش باشد و او نیک خوارست جماعت چون این سخن بشنیدند بعضی بمعنی اعتقاد قبول  
کردند و بعضی بر نزد و بعضی قبول نمیکردند که مراد صاحب کلمات است چون بدیده رفتیم سخن شیخ را قدس سره باز گفتند جماعت  
بسیار بین القبول و النرد و مانند جماعت استعدادی نمودند تا شکی که او مراقب بر سجاده نشسته بود جماعتی گفتند  
باری سخن شیخ را آزمایشی کنیم سجاده اش برداشتند صرعه دیدند بپشت بکشادند حشیش دیدند پس کسانی که بر سخن شیخ  
تو دوی داشتند بعین الیقین اعتقاد کردند و بعضی احمق و عسک الباطل و ان محمد زینان قضیت تمام یافت و از آنجا  
بگریخت و منقطع الخیر شد و بهیچ کوزه خبری از او پیدا نشد **حکایت** هر که در میدان زن بزرگ ظاهر آری  
که اندر عرض مردان کشد حاش بر سوای **حکایت** پیر احمد کنت پیر عبد الکرم مشرودی را نوبتی شیخ قدس سره  
با چند کس یکیلان و پستاد از برای برنج چون برنج بخندید و در امر اجرت بگروه رسیدند ایشان را برف و درم گرفت و در آن  
صعوبت مانند و عاقبت خلاص یافتند لیکن خوانده و توشه ایشان سپری شده بود و هیچ مانده و رفقای او از برنج شیخ  
میخوردند و عبد الکرم قطعاً میخورد و بر کسپکی صبر میکرد عاقبتش طاقتش برپسید برنجی خام در دمان کرد و با د و عرش دامن  
گیر شد و فکر کرد که بی اجازه شیخ چون خورم باز از دمان زندگانی کرد و با جای کرد چون حضرت شیخ قدس سره آمدند در حال فرمود  
از برای اینها سوه بارید که کسپکی کشیده اند پس گفت عبد الکرم شمار ابرف گرفت گفت بی فرمود پس سخن تعالی داد و گفت  
فرمود چون کسپنه شدی جابرجا خوردی و از دمان جابرجا کردی و با جای کردی عبد الکرم در قدم مبارکش افتاد و گفت  
بی اجازه شیخ برداشته بودم و فرمود چون رفقا خوردند ترا نیز یا پستی خوردن **حکایت**  
جاسوس پس رقیب غیب داشتند جاء طواف قلوب نقش خوان ممرات **حکایت** حاجی علی از بدر خود پیر و نجیب

روایت کرد که او کنت در وقت جوانی که توجه کرده بودم عادت داشتم که جوب خاتجارت تیریزی بر روی و فروختنی مالی بجهان رفتم  
مرضی و خستنی عن طاری شد پیش طبعی رفتم تا علاج و تدبیری کنم طیب کنت داروی بدیم بشرط آنکه دود زردت آب زنی  
و استحال آب کنی قبول کردم و دود روز استعمال آب نکردم و دود روز نماز با قضا افتاد انگاه یکاه دیگر انجاما اقامت افتاد و مرا حجت کردم چون  
بحضرت شیخ قدس سره رسیدیم و شرف قدم بپس مبارک دیدم شیخ عن القات فرمود و من دین فکرت بخود فرود رفتم کسب  
معلوم نداشتم تا ناگاه شیخ قدس سره آغاز کرد و کنت جاعتی بودند و فرمان جو دگند و نماز قضا که جهت معالی و صالحه و صحت بدن و غایت  
که قفص از برای طوطی غریزست و قنی که طوطی بخل آید قفص را به عزت ماند و مایه تراویج شفع بالکشیاح چون این سخن بشنیدیم برخواستیم  
و سر در قدم شیخ نهادیم و توبه کردم پس خاطر خوش کرد **حکایت** اذما است قلب المرء من دون حسیبه  
فاسو الا المیت و الحی القبر **حکایت** مولانا قلیف خطیب دیه اعجازیک ولایت مرا فکرت یا مولانا زین الدین مرا  
رحم الله بار دو میفرستم وارد و در حوالی اردبیل بود چون نزدیک حوالی اردبیل رسیدیم مولانا زین الدین گفت این شهر شیخ صوفی  
است قدس سره اگر او را که باقی باشد درین صحرا پیدا شود تا ما او را بینم تا که نظر کردیم شیخ را دیدیم بر استر نشسته  
بیامد و یک یاده یاوی بود مولانا زین الدین چون ویرا دید سر اسب از صوب راه برگردانید و از راه برگردید و علی با خود داشت علم نیز  
بگردانید و در صحرا رفت ما هم چون طلعت مبارک شیخ دیدیم و این چنین که باقی در حال مشامه کردیم بشرط پستوس و زیاده  
شیخ مشرف شدیم حال که نظر مبارکش بر ما آمد فرمود این مولانا زین است که از راه برگردانید ما را درخواست کرد و چون  
آمدیم روی برگردانید در قدم مبارکش افتادیم **حکایت** جوهر ذرق و حیل و سپهران درین سامان نمی بخشد  
بکوی این معنا نتوان بپای استخوان رفتن **حکایت** قدم آلوده کرد و اتفاق این ره نشاید شدن با خلاص دلی شاید بشهرستان جان رفتن  
خواجہ حاجی توکل اردبیلی کنت در وقتی که او یکن شیخ قدس سره در اردبیل بنای کردند تا جماعت حاضرند و دیوار قلی  
و میل طرف عینه و سیره هر یکی سخن میگفت و در روز غیم بود شیخ قدس سره نیز استقبال قبله با پستاد و فرمود دیوار قلی این چنین  
می باید پستاد بنا توقف میکرد و بنا بر تر دوی کرد در دلش تخیل می بود پس شیخ قدس سره فرمود خطرا کنید و کعبه بینند پستاد و چند  
کس دیگر نظر کردند که بعد از او دیدند که در آن صوب پشاند که شیخ قدس سره متوجه و استقبال چون بدیده میخیز شدند و دیوار قلی را دید  
برابر تلقای کعبه نهادند **حکایت** قلوان البلاد اطن سفیه **حکایت** سارع نحوک البد الحرام **حکایت** پیر عبد الکرم  
روایت کرد از بدر خود پیر نام آور خلجالی که مشهور بود بخلی که او کنت در وقتی که هنوز دست در سله توبه زده بودم و دست آلود  
بدست شیخ قدس سره معاده بر ریاضت و عبادت بجد مشغول می بودم و در شباهت خیرای عجیب می دیدم و حل آن نمی توانستم  
کردن و سرگردان می بودم **حکایت** در نقوش این خیران شده **حکایت** زان تخیل سخت سرگردان شده **حکایت** علا و قضا  
آن نواحی میکنند که این حال با محمد و پستانقی بگوید بدست او توبه کن مدحی محمد و پستانقی رفتم و جمع او بشوایب بااحت  
مشوب می بودی و سماع اهل طهر و بدعت میکردند و روزگار در هوای نفس سر می بردند و زاپش رفتم و دست محمد برفتم



که تو به گنیم ناکه آوری شنیدم که بانگ بر من زد که دست او بگیر که آن دست ازان ماییت استحت الودع و تفتت فی غیر غیرم میخیزم که  
این آواز از کجا باشد و خطاب از که باشد باز گشت منم شیخ صفی پیش پای است از دست او کشیدم و توبه نکردم و از آنجا دوی جان  
متوجه ارادت شیخ قدس سره گردانیده بجزرت شیخ رفتم **شعر** اذا اشتغل اللاهوت عنک بشغلم  
جملت اشتغالی فیک یا منشی شغلی چون بجزرت شیخ قدس سره رسیدم حالی که نظر مبارکش در من آمد فرمود که نیک گویی  
که دست از گرفتاری اگر میگیری در ضلالت فی مادی **شعر** اذا ما ارد الله خیرا بعدد . انما لا التوفیق من کل جانب .  
**حکایت** همان عبدالکریم از پدر خود روایت کرد که لقب جنگی بر من ازان جنت بود که نوبی بخلوت بودم چون پست روز هشتم  
ناگاه شبی در خلوت نظر کردم از دمای دیدم دمان باز کرده و جذان احس کردم که بی زمین و بی بطن آسمان دار و دوازده  
خلوت آنک من دار و از نسیب او از جای برستم که بگریزم و سرا سیم کاه برین دیوار و گاه بران دیوار خلوت می افتادم بدین شکل  
آواز شیخ قدس سره شنیدم که بمن خطاب فرمود که ترس و اورا بگیر من از ترس دست بآستین پیچیدم و در دمانش کردم  
و زبانش برفتم باز خطاب شیخ شنیدم که زبانش برکش و ملاکش کن بر کشیدم و ملاکش کردم علی الفور یکی بر خلوت آمد که بیار  
شیخ میخواند روان گشتم و بجزرت شیخ قدس سره رفتم و دست مبارک بر پشت من زد و فرمود جنگی مر داید که در جنگ مردانه  
باشند و دلیر باشد بر لب جنگی بر و مقرر شد **شعر** که نبردی زان توانا دور دست . تا توانی کی غوی دست برد .  
ز آن زبردست ز در پستها . هر که روزی برد از وی دست برد **حکایت** مولانا فخر الدین اچسری معروف بقرآن اصلاح شاه  
گفت نوبی از پهلوانی با جمعی متوجه اردیبل شدیم و شب بر سر سورتزل افتاد آن شب باد عاصف می جفت و آن دیه خواب بودگی  
در آنجا خانه پاک پیدا کردم و در آنجا جواغی بدست آوردم اما آتش نبود که جواغ بر افروزیم تفحص کردم از دور آتشی دودی دیدم  
که ساطع می شد آنقدر رفتم آتشی یافتیم در کاه زده جبراغ بر افروختیم اما از قوت شدت سبب بود که مردم را از زمین در می آید  
مکن نبود جواغ بان خانه برده شود و جذانک بر می افروختیم نشانه می شد که منم چون توجیه بار دپیل داریم که پسکن و ما وای شیخ صفی الدین  
تجربه کنیم اگر شیخ را که امانی باشد این باد صوب جواغ ما را تا بان خانه که منزل ماست نشاند و باز جواغ بر افروختیم و تا آن  
خانه در آن شدت سبب که امکان قدم نهادن مشکل می بود که باد مردم را می رود و رفتم و جواغ نشاند و جواغ نشاند چون در خانه رفتم  
جواغ نشاند شد جماعت گفتند غرض آن بود که بروشنی جواغ نشین کنیم چون نشاند شد جواغ نشاند شد جواغ نشاند شد **شعر**  
ما نور برای خانه میخواستیم کان و حش و ظلت از میان برخیزد . گفت ما چنین گفت بودیم که تا آنجا بریم باند و باند باز باقی  
گفتم دیگر بار بر افروزیم باین نیت که تا با نجایا برسد و جذان باند که شب نشین کنیم این نیت کردیم و برخیم و گفتم اگر شیخ را که امانی  
باشد این جواغ باند و با آتش نشاند تا آنجا برسد و شب نشین کنیم و باز بر افروختیم و در آن سختی باد میادیم و باد در دمان نشاند  
نشاند و شب نشین نشینیم و جماعت از سر صفا اعتقاد آوردند **شعر** هر که جانش اقباسی کرد از آن نور هدی  
از صفای دل جانش روشنایی یافت . و آنکه از کوشش جواغی اعتادی بر فروخت . جان باکش با صفا آشنایی یافت .

**حکایت** نوبی شیخ قدس سره بجانب کشتن می رفت چون به یارشق رسید یوزدان با فشا و ابو سعید در یارشق  
بودند و یوز از آنقدر میگردند شب آنجا منزل فرمود با مداد چون شیخ قدس سره سوار شد آن یوز داران نیز در کتاب شیخ  
بر نشاند ناگاه در ایوان کلا از کوهستان کوهی یافتند و یوز داران آنک کردند که از آنها شکاری کتد گفتند شیخ همی میداد  
شیخ قدس سره فرمود دست دارم که هیچ نگیری و آن قطعه کوهستان نزدیک بودند یوز را را کردند و ملک کردند میج  
نتوانستند که رفتن و آن غله کوهستان بسلاست بماند یوز داران چون این دیدند تعجب کردند شیخ قدس سره فرمود ما هست  
جان داریم که بی جان جان یابند آنک جانور را بی جان کنند این گفت و روان شد **شعر** آنک بوی نفسش جان چنان می شد  
هستش که بجان جانور آزار بود **حکایت** سید زین الدین گفت از پید شرف الدین رحه شنیدم گفت وقتی خدمت  
شیخ قدس سره می رفتم شب منزل پیش جماعت ترکان کردم که بحسب شیخ بودند و جماعت از آن ترکان با ما موافقت کردند  
و کوهستانی جد دریش کردند که بجزرت شیخ دوم نورین نام ترکی بود ویرا دعوت کردم که بجزرت شیخ دوم اجابت میکرد و با او  
کردم و او را طوعا و کرها باوردم او نیز کوهستانی در میان کوهستان کرد و روان شدیم آن شب در راه باندیم چون احتیاط کردم  
از ماکولات چیزی با ما نمانده چون ظن ما آن بود که شب برادر خواهم بودن من گفتم تا امشب بر سفره شیخ کوهستانی بکیشیم  
و امشب بخوریم کوهستانی بدویم آوردن و کشتن و طبع کردن و بخوریم با مداد چون بجزرت شیخ رسیدیم اتفاقا شیخ مسهل  
خورده بود و مجال آنکه غله بدست بوس شیخ سپیم نبودم اما آنها طلب فرمود چون بجزرت شیخ رسیدیم فرمود ما را عذر بخواه  
تا فرما که من پیرون ایم این را پیمن چون پیرون آدم نذرین مبالغه آغاز کرد که مرا البته دستوری باشد که نگرانی دارم جاره نبود  
دستوری دارم بخت چون با مداد شد شیخ قدس سره پیرون آمد و جماعت توبه کردند و تلقین پیستند پس فرمود سید اگر کسی  
اینجا بارادت نیاید مبالغه کن لیکن بگو تا ذکر بگویند که چون وارادت و ذوق ذکر در اثر کند خود ارادت و توفیق می داند و حاجت  
نیافتد **شعر** قلوان لی فی کل یریم ولیله ثمانین جر امن دعوی اعرق . لا فیهما اشدات بثلث .  
و هذا قلیل للفقین یعشق . و چون احتیاط کردم آن کوهستانی که مادر شب گشته و خورده بودیم از آن نورین بود چون از اعتقاد  
نیامده بود کوهستانی به بطبع رسید و نه او محبت و حضور شیخ دریافت **شعر** اذا لم یکنک الحجد فالحجد باطل .  
و سیک فیالم بقیده مضیع **حکایت** مرغیای الدین او شیری گفت که در کیلان شخصی بود که بر سر دیایی برید شیخ  
قدس سره فرمود تا برفتد و آن شخص را از کیلان بیاوردند و شیخ قدس سره ویرا توبه و تلقین داد و مدتی بخلوت نشست  
چون از خلوت پیرون آمد دستوری خواست و باز کیلان رفت و یکبار در یارفت و میخواست که بر عادت بر سر دریا برسد  
قدم نتوانست بریدن فریاد و فغان آغاز کرد و پیاپی خاک بر سر کرد و باز از آنجا بجزرت شیخ آمد و جامه پاره کرد و بر فغان  
حالات از شیخ فرمود آن شخص را که ده روز دیگر در خلوت رو پیرون آید اگر چنان باشد که خاطر تو خواهد پس فریاد کردن تو  
و جامه جاک کردن تو سزا باشد آن شخص در خلوت رفت و نشست چون پیرون آمد سر در قدم مبارک نهاد و گفت امشب



تا بحسن دیدم پس شیخ قدس سره فرمودمان چه میگوید این پیر بنزست یا آنجان که مرغان پرند **سقف**  
 در فضای کوی جانان مرغ جان کیشود بال ای خوشایر و از نیکوای خوشا زین کوز حال **حکایت** پیر نوامیر و پیر خسرو النجاریان  
 گفت نوبی دانشمندی از سر قدس بیامد و بسیار سوالی باستان از شیخ قدس سره بگرد شیخ او را بجلوت بنشاند هر روز بیامدی و از  
 شیخ سوالی چند بکردی و باز بجلوت رفتی یک روز شیخ قدس سره فرمود آن دانشمند را یک مسئله دیگر مانده است امر و سوال کند  
 و نزد شیخ تمام بخیزد و بنویسد شیخ درین گفتن بود که آن دانشمند در آمد و در حضور مبارک شیخ بنشست و گفت شیخ یک سوال دیگر دارم  
 و پس شیخ گفت من نیز میدانم که ترا یک سوال پیش مانده است بس سوال کرد که در عصری چند صاحب دلان باشند شیخ قدس سره  
 در بایست شرف الدین کرد و گفت نیک سوالی کردی بن جواب گفت که در هر عصر صاحب دلان بسیار باشند لیکن همه را کذب و بیکار  
 و آن یکی صاحب حکم باشد اگر خواهد هر کار یا باشد اگر خواهد همه را آب فرو بندد تا جوی ایشان خشک شود آن دانشمند در دست  
 و پای شیخ افتاد و توبه کرد و تلقین گرفت و شیخ قدس سره خلعتش را داد و باز بسم قدر رفت **شعر**  
 نقطه دایره هم که این دور است کورین خط مدار و مدد دوران **حکایت** خواجه محمدریزی را در خواب  
 گفت حاجی نامی تبریزی بود که او را اعتقاد پاک نبود گفت شیخ را شبی در خواب دیدم که کدم بسیار پیش روی ریخته می بودی  
 و بر مردم قسمت میکردی و در آن وقت کدم تنگ بود من پیش رفتی و سلام کردم شیخ قدس سره دوی بگرداندی از طرف دیگر  
 بر رفتی و سلام کردم دوی بگرداندی در پیش رفتی و سلام کردم شیخ قدس سره فرمود حاجی اعتقاد نیک کن در بابی که گفتم  
 افتادی و توبه کردی چون این خواب بدید علی الصباح برخیز و برو خانه من آمد و نقش خواب گفت و از تبریز متوجه  
 اردبیل شد و حضرت شیخ اسپید و توبه کرد و نیک حال شد **شعر** نیک بختان طلعت جانان بخوابی دیده اند  
 جان بدمان از قدمگاه خیالش چیده اند و آن خیال از ریزه خاک قدم عشاق را زند کیهاد اده اند و جانها بخشیده اند  
**حکایت** امیر بولقلع گفت در زمان باده ابو سعید طالب شاه خبر رسید که در صفهان چهار دانگه را و دو دانگه را با  
 محمد کیکر حرب شده است و قریب صد و پنجاه آدمی قتل یافته باده ابو سعید حکم کرد که بدرم نور علی و خواجه لولو در زمانی  
 هر دو بروند و میان ایشان مصالحه کنند بر فتنه آن مصالحه کرده شد ناگاه خبر رسید که باده شاه اوز یک طالب شاه لشکر  
 کشیده است و بر ملک باده ابو سعید آمده بدرم و لولو ازین معنی متغیر خاطر گشتند در مراجعت شیخ بدرم در خواب دید  
 که باده شاه ابو سعید و امیر جوان با خود امرای خود در کشتی نشسته بودند و کشتی در غرق افتادی و غرق مشرف شدی  
 و اندکی مانده بودی که غرق شدی ناگاه شیخ را قدس سره دیدی که در آمدی و آن کشتی را از آن غرقاب برداشتی و پیرون بردی  
 چون روز شد بشارت این خواب بلو لوداد که شیخ جواب لشکر داد و باده ابو سعید و امیر جوان را ازین در خط  
 خلاص داد و صورت حال خواب باز گفت و بیامدند و آن شب منزل میانه کردند ناگاه خبر رسید که اوز یک منزه شد و بر لیل  
 بشارت با طرف مالک فرستادند **شعر** چون خیال تو با طرف جان پردازد بیک جلوه بسی کار بجای سازد **حکایت**

مولانا یوسف اندر دوی گفت باری حضرت شیخ قدس سره رفتم و احوالی که داشتم عرض کردم شیخ قدس سره آن احوال را اصل کرد و آنچه  
 حق بود بیان فرمود گفت شیخ این احوال را مری از آن شیخ بارید بسطامی رحمه الله علیه بر عرض کرده است و بنوعی دیگر جواب  
 گفت شیخ قدس سره گفت تو این نقل دیده گفت علی خداوند دیده ام و بر حاشیه کتاب نوشته فرمود بود و حک کن همانا که فکر من از هم فرق  
 و تحقیق آن قاصر بود بیامدم و در خاطر میگذشت که سخن شیخ بعایت کنم یا نه کیف مالکان کتاب برداشتم دیدم که آنچه نوشته بودم حک  
 شده و محل آن عالی مانده **شعر** چون عیار نقد قلب خویش دیدم بر حک دفتر تحقیق خواندم حرف تخمین گشت حک  
**حکایت** هم مولانا یوسف گفت نوبی از حضرت شیخ قدس سره با جماعت ابنه عزیمت خانه کرده می آمدیم برادرزاده داشتم  
 زین الدین نام که طالب علم است و بدست شیخ قدس سره آن و ملاقات توبه کرده بود شیخ قدس سره او را با احتیاط لقمه رحمت  
 فرموده بود و در اختراز از مناسب مبالغه فرموده چون بیامدم جماعتی سفره در پیش آوردند که لایق حوصله توبه کاران نبود جماعت  
 دست باز کشیدند مولانا زین الدین دست دراز کرد و از آن طعام قدری تناول کرد جماعتی که کاری داشتند شیخ را دیدند قدس سره که بیامد  
 و طایفه بر سر مولانا زین الدین زد و در حال آن طعام در صلق او ماند و او بجاالت مردن سپید جانک امید از و قطع کردیم و چون بعد از  
 بسیاری با خود آمد و از آن حالت رقی خلاص یافت که رقی از زندگانی او مانده بود او نیز گفت شیخ را قدس سره دیدم که بیامد و طایفه  
 بر سر من زد **شعر** جدا مکروه ادی الی محبوب و مر جابادی اسفر عن مطلوب هر که آید دولت میدد و ترشیه  
 دست ارشامش دهد و تربیت تادیب او **حکایت** روایت از پیر محمد توی که از اولاد پیر ابو القاسم خانقاه داشت  
 که بعد از آن که توبه کرده بودم و بقدر کشایش شده روزی در حضرت شیخ قدس سره نشسته بودم و شیخ در وقت خود بود و من نیز با  
 افتاده بودم آنجا در خود نداری تصور کردم در حال دروازه شیخ را دیدم قدس سره که بامن عقاب کرد که محمد آن فراموشش کردی که در بازار  
 مر کیل کلان اسب را می جابیدی و کله و جد موی بدوش می انداختی و خود را بر زنان عرض میکردی و در دل زانیکردی این زمان خود  
 بپندنی میکنی درین حال بودم که ناگاه سر برداشتم شیخ را دیدم که صبر بامن گفت نبدار فایده ندهد کار بایک کردن تا خود آنچه  
 خواهند بیابند **شعر** رنگ پندار جو بر آینه دل آید صیقل آینه در معرض باطل آید **باب** **ششم**  
 در ذکر سیرت رضیه شیخ صنی الدین قدس سره زیادت بر آنچه در غطفات ابواب و فضول و حکایات متوجه مندرج شده است  
 از مجامده و ریاضت و فراست و اجابت دعا و ذکر و نوب و ولادت و توفیق و توبه و طلب و غیره نامرتب است و هفت فصل  
 که مجموع آن در ایات خلف و خلیفه او شیخ صلی الدین ادام الله برکت علی كافة المؤمنين است **فصل اول** در متابعت  
 پیغمبر صلوات الله علیه ادام الله برکت کنت شیخ را زاهد شیخ صنی الدین قدس سره در جوار بود صنی تو باین خلفا که در گوشه کنار مانده اند  
 نگاه کن که سر میدان ایشان ولایت است که کسی از علما آنجا نمی آید اگر از ایشان خلافتی در وجود آید کسی را ایشان جندان اعتراض کند  
 اما میدان ارشاد تو شمس پستان وسیع باشد بر سر چهار راه شارع که صادر و دارد که فضلاء عالم و علمای جهان آنجا منزل و منزلت دارند  
 زیرا که باید که عیان شریعت و متابعت پیغمبر علیه السلام حکم بگیرد تا کسی را مجال اعتراض نباشد **شعر**



اگر چه اندرین میدان سوار نیز جولانی غان گیری قوی داری ز روی تنگ میدانی و همچنان فرمود که چون حق تعالی ارشاد تو را  
کرده است باید که جمع میان حقیقت و شریعت کرده باشی لکن حقیقت را در کسوة شریعت در حوصله می داند از این پس شیخ قدس سره  
مجموع عمر صان قدم بر متابعت شریعت نهاد که از سر موی خلاف شریعت در وجود نیامد بقول **شعر** حق بیضه الاسلام عن کل خالغ  
و خالغ حرم الدین عن کل شاعب و چنانکه مجموع عمر هجده سال ملازمت کرد پس باستان هیچ خلاف شریعت نداشتند  
**حکایت** نوبی مولانا نصیر الدین اردبیلی رحمه الله در مجموعی خود باجمعی از علما و ائمه و غیر هم نشست بودند و سخن شیخ در میان او در میان  
آمد و هر یکی سخن طعنی می گفتند عاقبت مولانا نصیر الدین گفت که چون غلبه و کثرت خلق داری بفرمانا برایشان غلبه کنیم و کار کار ایشان بر شکیم  
مولانا نصیر الدین گفت ما را بجای باید برایشان غلبه کردن که از ایشان خلاف شریعتی پیش نیاید و شاید که برایشان بدان حجت غلبه کنیم پس یکی  
از غلامان که در علوم معانی داشت و در آداب و سنن شریعت در نظر و قی نام زد که مدتی ملازمت شیخ قدس سره و در هر وقت که  
فایده تجسس کند تا از شیخ قدس سره یا از مردانش زلف خلاف شریعت و سنت پند و تعلم کند و آنکس بوضعی که کسی ویرانی شایسته  
بیامد و در راه نیز که مجاور شد و در ملازمت و تجسس وقت نظر میکرد **شعر** از راه صد گاه می خواست که پند در ملازمت در روز عاقبت نماید  
و شیخ را قدس سره عادت در وظایف آن بود که بیشتر اوقات در راه میان جمع بوعظ و حبه مشغول می بودی و شبها تا پیاپی از شب  
گذشته همچنان مجلس می داشتی و کلمات طبع می نمودی و آنکس مترصد افعال و اقوال شیخ قدس سره و مردان او شش ماه نشست  
مجموع سیرت ایشان بر پنج سنت دید و تمامت عقالت ایشان موافق شریعت شنید و هیچ نقیصه که موجب لغت باشد در آن نگذرد  
با خود نگذرد که چون مدت شش ماه متوالی هیچ کوزه از اینها خلاف شریعت و سنت زلف و نهوده در نمی شد و نشد یقین است که بنای  
بکشد بلکه عمر و زیادت مجاهدت و ریاضت و ذکر علی الدوام و احیای شجاعت از اندان سخن از سر اخلاص و اعتقاد تمام توبه کرد و در  
حلقه زمره آمد **شعر** چون هوای عاشقان بروس وزید حالت در دستان در دید در دامنش شورش سوداقت و  
واله شوریده و شید افتاد و مولانا نصیر الدین علی الدوام ازین کس استخار کرد تا اکنون که این شش ماه برآمد آن کس در صومعه  
این طایفه آمد پس مولانا نصیر الدین و اصحاب او صورت حال و احوال و افعال و اقوال این طایفه چنانکه دیده بود بازگشت و هیچ حرفی  
فعلی و قوی ایشان که موجب لغت باشد ظفر یا نشد مولانا نصیر اضاف داد که این طایفه بر حق اند و آنچه ما خوانده ایم و میگویم ایشان  
در عمل می آرند و آنچه ما بقول می آیم ایشان بفعل می آرند و دیگر بعد ازین انکار درین کار ایشان نمیکرد و اخلاص پیش آورد **شعر**  
از خط متابعت تخطی نمود و بر منهج مستقیم سنت می بود و همچنان در تشریه در عمارت رشیدی در مجمع عظیم که جمع کثیر از افاضل عصر  
که در فنون فصایل و تبحر هر یکی انگشت نای زمانه بودند شیخ قدس سره در روح مخمنا و عجمنا فرمود و کلمات می گفت که هیچ کس که مجال ابراد  
و اعتراض نمی بود و هر یکی تسلیم می نمودند **شعر** سپاسان من حق التوفیق کما جمع العلوم با سر کما فی المصحف  
و کلمات و شیطیات چنانکه ازین طایفه مشغول و مر ویت قطعاً و اصلاً از شیخ قدس سره صادر نمی شد و از مردان او نیز صادر نمی شد  
و اگر پس چیل قدرت از کسی از مردان او که صادر شدی چنان کم و تصرف بود که حال جانانش مغلس میکرد و اندیش که دیگر شش ازین معانی

در دل دیگر داندی و حکایات که اگر نفس زده اند پس بی خورده اند در باب لطف و عفو مذکور و مسطور است از آن جلایان در سر لودیه  
از دقایق شخصی پیش شیخ قدس سره چیزی بگفت شیخ قدس سره بتادیب فرمود لال شوان شخصی لال شد و باقی عمر لال بود لیکن بوقت ذکر گفتن  
و واقع گفتن و نماز گذاردن گویای شدی و دیگر تمام اوقات لالی بود و تا آخر عمر برین حال می بود **شعر** دست ملکش چون فیض بسطد کار کند  
جای هر کل خار و جای خار کل باز آمدی و سخنها را او که با اهل آن سخن میفرمودی چنان عمیق بودی که کسی که هم نمیکردی چنانکه مولانا محققین  
شمس الدین کیلانی رحمه الله می گفت که سخنها را او که پیش قسم کند یکی آنکس سخت داشتند باشد و یکی آنکس سخت صادق باشد **شعر**  
این رموز معروف را علم و صدق کاملی باید و الاحباب در انداختن بی حاصلی **قصه** در مدینه منوره شیخ  
صفی الدین قدس سره سوال کردند از شیخ قدس سره که مذنب شیخ چیست فرمود که مذنب مجاهد داریم و هر چهار را دوست  
داریم و هر چهار را عاقلیم و در مذاهب هر چه باشد و احوالی بود آنرا اختیار کردند و بدان عمل میکرد و راه رخصت و سهولت بر خود و بر  
مردان بسته و بند میکرد و این که رخصت میدان نفس را فراخ میکند و رخصت میل نمیکرد و بد قایق اقاویل و در جوره که مذاهب است  
کار میکرد تا بجای که روزی دست مبارکش بدختر طفل خود باز افتاد و ضوابط سخت و شیخ صد الدین او ام را بر که فرمود سوال کردم از  
سبب این وضو ساختن فرمود و اسد که من هرگز دست بوالد خود باز نهد و با ششم الا که وضو ساخته باشم از برای آنکه حق تعالی  
فرموده است اولاً من یستلم النساء و اینها از نساء اند و دیگر آنکه من میان ناف و زانو خود ناقص وضو نپستی و امثال این هر چه  
در آن وجهی از جوه بودی اختیار شد و احوط کردی و هر چه در یک مذنب حرام بودی همچو گوشت اسب حرام دانستی و از  
اجتناب نمودی و احتراز فرمودی و در او امر و نهایی مبالغه میکردی و میفرمودی که هر مردی که او را بقوت تمام محافظت شریعت باشد  
همچنان باشد که میوه که آنرا بویست نباشد بی صوان باشد و محفوظ نباشد **شعر** تفکره علم و منطق حکم و  
رباطه دین و ظاهر ادب و همچنان فرمود که هر که شریعتش باشد طاعتش باشد و هر که طاعتش باشد حقیقتش باشد و هر که  
شریعتش نباشد نه طاعتش باشد و نه حقیقتش باشد و فرمود که هیچ مشایخ خلاف شریعت گفته است هر که از معنی خبر  
دارد خلاف شریعت نکند و نکند یکری محو دخل نامی و با او گفتنانی که میخوری بر خوان محمدی علیه افضل التحیات و السلام  
بخور محمد میزان اصفی ارضه او گفت مرا حاجت خوان محمدی نیست بعد از بقا سال او را از کور بر آوردند و بسوختند و  
خاکش پاد دادند و این معنی نبود الا اذان کپتای سخن **شعر** هر که از آب حیات شرع کرد اندر روی  
خاکش آتش بارد و کردش رود بر باد **حکایت** روزی شمس الدین محمد زکریا رحمه الله در حضور شیخ قدس سره  
بود باجمعی از دانشمندان و حاکم آنکس با هم بحثی کرده بودند که اصحاب شیخ بخام مشغولند و تتبع میکنند شیخ قدس سره بدست  
اشارت فرمود باغی علی دلوزی که بر دوا پیرون ده کسی را بخوان اخی علی برفت و ده کسی را بخواند و ده کسی را بخواند و ده کسی را بخواند  
ده کسی فرمود سوا که ای شما را بیاید هر ده کس سوا که ای خود در نظر نهاده اند و فرمود سوا که ای خود در نظر نهاده اند و فرمود سوا که ای خود  
بلی گفت اکنون این سوا که ای ما و اصحاب از آن شما کدام است بیاید و بگوید کس را نبود گفت سوا که ای تتبع سنت ما کنیم یا شما



من متعل شد و پروت رفت **شعر** یا ایها الباحث عن مدنی یقتدی فی مناجی من حاجی الزهد وقع الهوی قول مناجی  
**فصل پنجم** در مجاهد شیخ صفی الدین قدس سره که در بدایت اعمال و نهایت اعمار نفس خود را در توحید و مجاهدت  
 که اوست تا نقد خود را یکیای قلب جهانی ساخت بود چنانکه شدت مجاهدت او از قلت اکل و شرب و نوم و ترک لباس و آسایش نفس  
 در اطوار سطور کتاب مسطور **شعر** ذاب تمامی خوابی بدنی و خوابی ذاب تمامی بدن **حکایت** ملک العباد پیر و مشهور  
 بعد از او بود که شیخ قدس سره فرمود و مرید باید که در مجاهدت سه نوبت از سرایای او بویست پیغمبر تا در احوال و کس و خلوتی گویند **شعر**  
 مرد باید ز رسوم بشری پاک شده و جامه های بشری بر تن او جاک شده **حکایت** عزالدین بصری عرض گفت و عدد اول برز و قوف داشتند  
 که نوبتی که شیخ قدس سره قریب باغ میرفت بجوی بار یک آب که نزدیک امین آباد موقوف است رسید فرو آمد و وضو ساخت و از آنجا دوید  
 و مدت چهل روز تقریباً بگذشت که هیچکس شیخ را بوضو ساختن ندید تا باز در مراجعت باین مقام رسید باز فرو آمد و وضو ساخت  
 جماعت از بندگی شیخ قدس سره برپسیدند که ما را این مشکل در خاطر است که درین مدت شیخ را بوضو ساختن ندیدیم فرمود وضو آنست که  
 درین مقام ساخته ام و این مدت چهل روز ذاب ایاب بآن یک وضو بوده و برپرده ام **شعر** این طهارت ز ازل آورده اند  
 پاک باز آن که خاک آمده اند جسمشان چون صفت جان دارد و همچو جان طاهر و پاک آمده اند **فصل چهارم**  
 در ریاضت شیخ صفی الدین قدس سره در افتتاح شروع او درین مشاعر و اختتام ایام و اعوام او بین شوارع که با اعتصام توفیق الهی  
 بر کام نفس سرکش حکام کرده و در زمان ریاضت را در گذرانیده بود و در حجب آنکه در معاطف کتاب مکتوب شده است **شعر**  
 در ریاضت خانه تحقیق توفیق تمام نفس سرکش را کشیده در زمان اعتصام **حکایت** شیخ صدر الدین ادام الله برکت  
 گفت از برای شیخ در وقت خلوت غالی و بالشی در خلوت می نهادیم لیکن قطعا برانجامی نشت بلکه در میان خلوتی نشت چنانکه  
 ایستاد یا در زیر نیکو دبلک گاه بودی که زانوی مبارک ضرب میکردی بایک زانو و الا برانوردی آمدی قطعا و اصلا بملوی مبارک  
 بر زمین نمی نهادی و در ریاضت و عدم آسایش نفس غایت مبالغه می نمودی **شعر** نهی آنک مالائنا من العلی  
 ضعیف العلی فی الصعب و السهل فی السهل و تاملی بر نفس خود سخت میکردی که بوقت افطار که روزگشتی شری بخوردی و سه  
 ملقه طعام یکی حلیم کدو یکی ترشی و یکی برنج بلعقه که در غایت کدو می بود و بعد از نماز تراویح قطعا حال غیبه ای که طعام دیگر در پیش روی  
 آورده و اصلا نمی خوردی و فرمود که باری قصد کردم که بخورم شیخ را بعد از ایدم قدس سره که میگفتی من بعد از تراویح چیزی جوده ام که تو  
 میخوری از آن دست باز داشتی بعد از آن این عادت مطرو داشت که اصلا بعد از تراویح چیزی نمی خوردی و در طبع است سحر را  
 بشریت آب رعایت می نمودی و چون خلوت بدین شدت و مشقت و تنگی که بر خود خواب و خورد و آسایش گرفته بود بر می بردی  
 از عالم روحانی و معانی الهی و از ادات فیض و تجلی سپیدی چندان قوت می یافتی که چون از خلوت بیرون آمدی بر حسب رزاد و بسطه  
 فی العلم و الحیثم قوت تمام بر روی ظاهر بودی چنانکه مردمی که بصورت حال غیبه استنزی می بنده استنزی که در خلوت با انواع الطبع  
 شعیب مشغول بودند و حال آنکه شدت و صعوبت خلوت چنان بودی که شمع تقریر رفت **شعر**

یقولون ابدان المجتین نقوه و انت سین است غیرم ای **فصل** قلت لان الحب خالف طبعهم و واقفنی طبعی صابر غدا ای  
**حکایت** ادام الله برکت گفت نوبتی طالبی مالک صاحب عامله در حالت عرض واقف بر شیخ قدس سره گشت که حضرت عزت را  
 تعالی و تقدس در واقعه دیدم که فرمود و بدو شیخ خود را بگو در راه استخوان گشتی و هر چه امکان دارد از شدت و مشقت بر  
 خود نهادی و ارتکاب نمودی من از تو ماضی و ششودم و ترا از برای ارشاد و تربیت خلق معین کرده ام و هر چه اولیا بتنها رحمت کشیده  
 تو بتنها کشیده و هر کرامتی که با ایشان کردم با تو کرده ام اکنون من بعد بقدر حفظ جسم بقدر مشغول شو چون این صورت واقعه  
 معلوم کردم قدس سره بوی که تقویت دماغ را شاید بجامه طنج کردن و بعد از تراویح بجزرت شیخ قدس سره بودم و گفتم که چون از حضرت  
 عزت فرمان آمد شیخ را ازین چیز قدری تناول باید فرمود شیخ چون در آن طعام مکرریت **شعر**  
 ربین الرضی و السخط و القوب و التوی مجالی لدیع المقله المترقرق و فرمود که چون شیخ را بعد مرا منع فرمود و مانع و حضرت  
 میفرماید در میان این دو امر تدبیر من ج باید شد پس دامن مبارک بکشد و اصول دنا نهان نمیشود مجموع مجروح گشته و سیاه شده بود  
 از رعایت حرارت آتش صعوبت که بر خود نهاده بود و نفس می زد که از آن حرارتی مثل لهب آتش مایه رسیدی **شعر**  
 بالنار فنفنی قومی قلت لهم النار ترحم من فی قلبه نار و پس مبالغه تمام نکردم تا بدان طبعه که کجک یک و ملقه از شوی  
 آن طعام تناول فرمود **شعر** در دو نشان خون دل در گاه سر خورده اند تا بنده ای که این دولت بدست آسان رسیده  
**فصل پنجم** در فرات شیخ صفی الدین قدس سره که بنور الله از مناظره قدس سره خواطر ربانی ربنا  
 و اسرار انبی اشرف داشت بر منوالی که شرح احوالی که از قدس سره صادر و ظاهر شده است در از منتهی متقد در صفحات  
 اوراق مشروح شده است **شعر** آنک اورا دیده ام کجول نور الله بوده در میان عالمی اهل حقیقت روشن است  
 از فرات خانه او تا بهر کجینه **شعر** سینه اسرار مردم صدر و صدر وزن است **فصل ششم**  
 در حاجت دعای شیخ صفی الدین قدس سره که در حضرت ذی الجلال قبول اقبال یافته است و مصادف مدف اجابت گشته  
 و کار بسی از محتاج نامان بواسطه آن سامان آمده و بر وجهی که بعضی از آن بر بایض کتاب مرقوم است **شعر**  
 قفل در کجینه الطاف جو بکشاود ایزدهم دلخواه ازین کج باو داد **حکایت** پیر جبرئیل گفت نوبتی در وقتی ادا  
 غله که مغر در غله قوت گرفته بود و هنوز شیر بود باد دوری پس گریخواست که غلات را بهبوب خود ناجیه خواست که اندین  
 و ستم شد جایند کران استعانت بشیخ قدس سره آوردند و شیخ در خلوت نشسته بود ایشان بر در تضرع آغاز کردند شیخ  
 بشنید فرمود و در حالت است صورت حال باز گشت شیخ زیر لب دعای کرد و از خلوت بیرون آمد حالی که بر در خلوت رسید  
 بهبوب باد صباد دیدم که تبدیل شده بود و آن بهبوب دوبر ساکن شده **شعر** از نسیم لطف اناس لب معجز نمانش  
 عرصه عالم هوای روح جان پرور گرفت **فصل هفتم** در خلوت و اوصاف خلوت شیخ صفی الدین  
 قدس سره که در سراقات لی مع الله آداب مجالست انا جلیس من ذکر فی یک ادب چگونه رعایت فرموده است و اصلا







در خانه از آن قدر حرام شربت میخورد و در آورده و در کاسها و بر طبق نهاده و شیخ قدس سره بر صفت نهشته بود و در نظر شیخ نهادند که در این وقت  
که از قدر حرام است عظیم منفعلی شد و چیزی نمی توانست گفتن و درین حیرت تخیل شد و شیخ قدس سره دست شربت دراز میخورد و میخورد و بسیار  
توقف کرد که ناگاه که از بخور در جنت و بران طبق جنت و مجموع آن کاسهای شربت جان بر خیزد که یک قطره از آن باقی نماند و از ولایت  
شیخ آن شربت حرام بخورده و از پید **شعر** دست فرمان میبایست که بر بیان **شعر** آنکس او پای دین دامن فرمان دارد و  
از هفت حادثه در پرده عصمت مانده هر که از سائقه لطف نک یان دارد **حکایت** و همچنان ادا میسر برکتی که ریشی دین بریان حرام  
از برای شیخ قدس سره میاورد و طالبان جنت نیز از آن دید بر یابی طلال آورده و طالبان ریشی را منع می توانستند کردن که از دست تو تم  
می بودند اما عظیم متون غافل سر بودند که ناگاه آن بریان حرام بجز شربت شیخ بر بند دین فکر بودند ساعتی بر در وقت افتاد و این برین  
نگردانند شربت که ناگاه سگی در آمد و آن بریان حرام ریشی را در بر و بر بیان حلال باشد **شعر** دید بان حفظ او آزا که دارد در نظر  
از همه عارزش بکاه بکه دارد نگاه **حکایت** پیر احمد برینق گفت که مولانا سراج الدین گفت چون از سلطانیه در حضرت شیخ قدس سره  
مراجعت میکردیم پیر دلیر چیدیم شخصی خوره شیر نامی از دیه سو دق بیاید و ماهی صید بریان کرده یاورد و لیکن باکش سر کن بریان کرده بود  
و در حضور شیخ نهاد و گفت شیخ ناول فرماید که تیز بخت ام شیخ با کشت مبارک یک ماهی را بگردانید پس فرمود تو میگوی بخور که تیز بخت  
و این ماهی میگوید بر سر کن بخت اند چون تو ام خوردن **شعر** ماه نام زبان شناس اسپر وجود از تحت دل پسر زبان موجود  
**حکایت** ادا میسر برکتی که از جنت پیران شنیده بودم که در کنار مقبره دیه الغر که ریشی کرد و بر دست که آن کوریت بلکه در زیر  
آن جابیت که در آن ماهی صید و درین در و میند مجموع ارباب دید است که وقت در آنجا انداخته اند قصد کردم که آنرا باز شکافم تا آن را  
بود و آن کور نبود لیکن جبهه تغلیط مردم کرده بودند و پسگی بران جاده بود که چون عصا بران ماه می زدیم صدای برمی آمد چون خوابم  
آن سنگ را از سر جاده برداریم شیخ قدس سره در خرمن بود ناگاه نظر مبارکش بر من افتاد که آنجا ایستاده بودم و مردم بکار بودند دست  
مبارک برداشت و مرا بخواند بجهل خدمت شیخ قدس سره شافتم فرمود آنجا میگردی گفتم خیر گفت نه آفرین گفت که جابیت آنجا  
که شنیده ام که در آنجا جیزیت باز شکافم و سر جاده برمی داشتم که شیخ اشارت فرمود بجز شربت شیخ پیرم شیخ فرمود و زنند  
آنجان جیزان شاء الله در خانه هیچ دوست من نبود بلکه در خانه دشمن که خانه را بر اندازد لیکن ای خورند کسی را که چنین نجی دست  
دهند حاصل تواند کردن نظر التفات بر جان جیزان اندازد ترک آن کردم روزی دیگر معلوم شد که مجموع آن برده بودند **شعر**  
کنج دنیا حکمی در نظر رحمت اوده که برکت در آن صبر استغفای **حکایت** روزی مولانا جمال الدین قاضی و مولانا شمس الدین  
توکل و اعظم از دینی رحمة الله تعالی حضرت شیخ قدس سره پدید آمدند شیخ را دیدند بر بام انبار خانه داشتند و گفتم از انبار خانه بر بام می  
کشیدند سوال کردند که سبب جیت شیخ فرمود که گفتم را شب در افتاده است از آن سبب که خادمان در زکوة حبلی کرده اند و آنجان  
بود که در مطبخ نان نبود که غله پدید آمد خادمان از زکوة دو کیل قرض کرده بودند و نان را ویر صرف کرده و هنوز بعضی آن نمانده و لا هم  
آب از آن سبب انبار خانه فرمود و جبهه در گفتم افتاد سوالی گفتند شیخ این مجموع گفتم نان فقر او صادر و و در زکوة صرف کرده و

فرمود که آن حق خداست و از ادا آن ناچار و این صدقه پس فرمود تا بار دیگر از نو پیچود و دیگر باره زکوة بدارند چون احتیاط کردند  
جای آن دو کیل که ادا قرض نکرده بودند صدکیل ضایع شده بود **شعر** یک جبروع اگر زما فزت شود شکر از دهم و صد عزت بکشیم  
**حکایت** پیر جبریل گفت بوقتی که شیخ قدس سره از بغداد مراجعت میفرمود شب منزل بگرد و خوشان فرمود و در حرم عبدالحق  
سیر مولانا غزالدین مراغی رحمة الله از برای شیخ قدس سره طبع میکرد و هم شب طبع کندی می ساختی آن شب نیز بر عادت ساخته بود و سر قرقان  
بخیر گرفته من در جاده بای مبارک شیخ بر کنار گرفته بودم نظر کردم یکی دیدم که بیاید و آن خیر را از سر قرقان میخورد و من نمی توانستم یکی از آن  
دادن که می ترسیدم که شیخ از حال و وقت خود باز آید و کسی حاضر نبود که باز گویم تا حاجی عمده و زرقانی رحمة الله در آمد این سخن پوشیده  
سیر باوی بگفتم و او با عبدالحق مراغی بگفت عبدالحق گفت ساخته جبریل باشد و بدان التفات نکرد با صدا که وقت غلامی شیخ بود که  
از آن طعام بر عادت نه آورده من دین تلق و دغدغه بودم که شیخ قدس سره فرمود مولانا غزالدین مراغی که مرا ام روز بخشد و از غذا  
خوردن معارف دارید لیکن دو تانان بیارید تا من بخورم یاوردند از آن نان تناول کرد عبدالحق آن کاسه طبع پیش برد و خود مولانا غزالدین  
نهاد بار اتفاقا ما بای مبارک شیخ قدس سره بر کنار من بود چون از شیخ این کرامات دیده بود که از آن طعام احترام فرمود و من استرازی بود  
شیخ قدس سره بخور ولایت دریافت و نمود و میگوید کتم خیر سر انگشت پای مبارک بر پشینه من نهاد و گفتم چه میگوید باز کتم خیر فرمود  
حق تعالی مؤمن را از طعامی که پاک نباشد نگاه دارد **شعر** آن دل که درون را بوج غشلی داده این ده باب حفظ برین بکشد  
**حکایت** ادا میسر برکتی که بدلی باری شیخ را قدس سره دعوت کرد شیخ اجابت کرد و او دعوت بخت شرف ساخت  
چون سفره بگشاید گفت شیخ بسم الله شیخ فرمود که ارادت دارد بخورد گفت شیخ میخواست که خدمت بخورد و الحاح کردند شیخ  
فرمود بالا بکوبد فقط را در کوزه و کاسه نو کرده و مرا می گوی بخور خدمت کرده می پذیرد و منقظ می بینم و خورد سوال کردند که شیخ این خواج را  
کس میکند فرمود آن معاشر شری و حید میکند چون باز دیدن جان بود که شیخ فرموده بود و در بای خورد **شعر**  
مگر ا دیده پنا دول پناست بجنت طوطی الزده نیالید دست و شیخ قدس سره کب کردی و مرید از انکب و نمودی  
را از کدای منگ کدی و گفتم کب کردن سخاوت زیادت کند و در طاعت بیفزاید اما کدای کردن غل آورد و دل متوق کرد و اندر پرانده  
کند و همچنان شیخ را قدس سره نذر نموده است سوال کردند که جونت که دیگر مشایخ را نذر نموده است و زبیل گردانیده اند گفت لقد  
نذر و کسالت باز آرد سوال کردند جونت شیخ را علم نموده است و دیگر از است گفت آن علم بی شریعت علم ولایت شیخ  
در روز قیامت پیدا شود **شعر** چون علم بر طام این طاسک کرد و کشیم منت این غایبان مت دون چون کشیم لاشه دنیا کجایان میوج  
در فضای لامکان چون تنگ بر کلون کشیم **فصل نهم** در ادب کلام شیخ صفی الدین تپس سره شیخ صدر الدین  
ادام الله برکت که بیکه دایم شیخ در خلا و ملا نصیحت و تربیت خلایق مشغول می بودی ناطق با به و واعظ با به و دگر چه در خانه بودی یا عیال  
و اطفال خود و ایم النصیحه بودی و طول کلاش محل می بودی چون عذوبت الفاظ و عذابت معانی اوم خوب تلوذ انام و ادانی می بودی  
**شعر** این طلال لم یعل و این می او جرت و المحدث انما لم توجر و انگیس که استماع کردی گوشش بوشش آما داشتی و میخواست







فرموده آمد و تحت این طایفه برافست که سر دنیا و آخرت فرو نیارند تا مطلوب برسد پس زاهد شایسته نه باشد  
در عالم فقر منقلب اند که پس در شاهی و ملک هر دو عالم نازند پس دست شیخ یوسف پیدم و شیخ بن کنت آنچه دیدی از دولت  
و سعادت نمود و آنچه من آنجا دیدم بدین عالم نمی ماند از آن سبب این بادشاهی بر دلم سر شده است  
آنچه بر خاک سر کوبیت که ایان دیده اند دیده شاهان خیال آن گجا چند خواب و در آن مجلس نشسته بودند ناگاه بغداد خواندن  
که حلال بادشاه ابو سعید بود در آمد شیخ قدس سره و منع فرمود او را در آمدن گفت در خانه رود پیش عزالت فایده نداشت در آمد  
در آمد و بطرف دیگر نشست شیخ قدس سره روی بگردانید و پشت با او کرد و روی با وزیر کرد و چون سوره در آورد شیخ قدس سره  
یک قدم سلطان ابو سعید داد و یک قدم وزیر غیاث الدین بغدادی و حوالتون نیز التماس کرد و شیخ التماس نکرد و بادشاه وزیر را بشمار  
التماس کرد که شیخ قدم ببندد او حوالتون دهد پس بناچار شیخ قدس سره بدست جب یک قدم از بس پشت بداشت تا ببیند حوالتون  
دادند ناگاه روی مبارک سلطان ابو سعید کرد و فرمود فرزند اگر ترا گناه کاری در زندان باشد خوشناعت دیگری تواند کرد گفت  
گفت اکنون خدای تعالی گفته است که بر روی نامحرم نظر کردن حرام است و خدمت سلطان پیش ما بدان آمده است که ما دعا کنیم از بهر شما  
و چون نظر کنم که کار با ششم دعای گناه کاران چگونه مستجاب آید **شعر** دیده فرود پس من را ننگ آید دیدن  
سبز و زرد و آلوده خضرای دمن و پلا طین و امر که پیش شیخ قدس سره آمدندی و همچنان نشسته ای که غلامان پیش خواجده  
و ادام الله برکت گفت که شیخ قدس سره فرمود که پیش انبای دنیا خود را فروتن نباید کردن که ایشان ندارند که مگر طمع چیزی کرده اند گفت  
که شیخ قدس سره فرمود که پیش انبای دنیا ایشان زبان کار نشوند **شعر** شایین بخود ایشان از سایه بان بنگین  
عقبا نیارد در نظر زنبور دنیا بوشش **فصل پنجم** در علم و جای شیخ صلی الدین قدس سره **شعر** او آدم  
برکت فرمود که علم شیخ قدس سره در آن نصاب بود که اگر فرزندان و بیگانگان و کدگان و بندگان چیزی و یا سخنی در روی  
مبارک او بگفتند بیستم کردی و بخندیدی و متغیر نشدی و خشم نگردی و اگر ظالمی یا کسی دیگر در حق شیخ یا ادبی کردی و یا سخنی ناخوش  
بگفتی بمشایده یا بغیاب و مریدان فرستندی که عوض و جزیه بکشند شیخ مجال ندادی و فرمودی او در حق یا  
نیک گفتن شامیج مکنو بد که اگر شاخیزی بگوید عوض رده باشد صبر کنی تا حق تعالی عوض بکند و داد خواهد **شعر**  
ان کان عدا علیک یوما جانی فانه لمن عدا مکافی کافی **حکایت** نوبتی حاجی نجیب بر از اردبیل رحمه الله بیامد و شیخ  
گفت که مولانا عبدالعزیز مرگشتی در حق شما چنین و چنین گفت شیخ فرمود حاجی نجیب این سخن او غیورید خدمت میگوید او از  
بس دیوار چیزی بگفت ما نشنیده بودیم خدمت آمد و اینجا میگوید این را تو گفته ای و گفته است باقی اگر در حق ما بدگوید باکی  
نبست و شما هیچ مگوید اما اگر در حق شیخ ما چیزی بگوید شکمش بزدان پاره کنم **شعر** و لا خیر فی علم اذالم یکن که  
چو در یحیی صفوه ان یکدر **حکایت** ادام الله برکت گفت باری شخصی دیگر با شیخ قدس سره تراضی آغاز کرد و زیاده شد  
خراپتم که و پرازد و منع کنم شیخ قدس سره فرمود با جانبگ مکن که ایان عالم را بحکم و مسکن گرفته ایم از از اولی آزادی آید و دلی از

خلق از پیش خود را ندن بود این نصیحت میکنم بنویس که این چنین کنی **شعر** زانیک حق الحکم فی محض قدرة  
و نوشتن کان الحکم ملک المتکلم در روی مبارک شیخ قدس سره پوخته چیا بودی که پوخته چشم مبارک خوا بایده داشتی  
و سر که سخنی در روی خلق نگفتی که خلق شرپا شدند ای ادام الله برکت گفت از شیخ قدس سره از چیا سوال کردند فرمود حیا است که از حق  
تعالی شرم دارند چنانکه با خلق چیزی نتوان کردن و گفتن که از ایشان سززش یا بند با حضرت حق تعالی چیزی نتوان نباید کردن  
که خلاف خدا و رسول خدا باشد و در قیامت شرپای باید بدن **شعر** فلا ایک نافی الیمیش خیر  
ولا الدنیا اذا ذهب الحیا **حکایت** ادام الله برکت گفت که شیخ قدس سره از غایت حیا هرگز در خانه خود از برای نفس خود  
چیزی نخواستنی یک نوبت خلاف طبع او چیزی طمع کرده بودند و مزاج مبارکش نخواست که تم چون خانه از آن تست و ملک تو  
تو جو چیزی نخواستی و فرمای فرمود شرم می آید از برای نفس خود چیزی نخواستن و در آن زمان نیز که در خانه کا و وجبت داشتم  
از والد خودم نیز چیزی نخواستن از برای نفس خود شرم می آمد و همچنان باری شیخ قدس سره بطول نشسته بود باری طعام ساخته  
بودند از برای وی میرند و باج کوهند که بخور و فرمود با چیزی که شیخ زاهد قدس سره روزه خورده باشد شرم می آید خوردن  
**شعر** آن حسن حیا که روی خوشش دارد در حضرت حق جاب و نیت غلیم **فصل ششم** در علم و جای شیخ قدس سره  
در توکل شیخ صلی الدین قدس سره ادام الله برکت گفت چون پیش شیخ سلف توکل ترک اسباب است شیخ قدس سره  
میفرمود که اسباب نیز از حق تعالی دیدن هم از توکل است و هر چه سعی بنده است در طاعت و طلب رزق طلال جای می باید آوردن  
پس توکل بر رضای تعالی کردن و ملاحظت اسباب در توکل قانع نیست بدلیل آنکه در کتاب ترمذیست که اعرابی در مسجد پیش منبر میگفت  
آمد و گفت اشترا باینم با همچنان توکل بر مسجد را کنم پیغمبر علیه السلام فرمود نه ببند و آنکه توکل بر خدای تعالی کن **شعر حکایت**  
شیخ قدس سره در ایام ماضیه کدم زراعت میکرد در زمین آبی و از برای آب تراعی بودی شیخ جفت خود ادریم در زمین خلعت  
گفتی آن بر حسب توکل آب باریان باشد باعث گفت که شیخ تخم در زمین دیم جوی اندازی فرمود توکل حق تعالی می اندازم و انداخت  
و از آبی بهتر و بر مضر حاصل شد و هنوز چنین التالیف آن علالت زراعت در آن زمینها مستمر است که توکل تخم می انداخت و میخورد  
که این نیز از توکل است که آنجی در زمین انداختی نمی توان برگرفتن و اعتماد بر حق تعالی بفرستادن باران کردن لا جرم حق تعالی جعیتی از  
ارزانی میداشت که آن غله از آنجا بر می داشت **شعر** چون مرغ دلم دار تو فقی توجید اسباب و توکل ز تو دانند تو میند  
**حکایت** ادام الله برکت گفت نوبتی مدعیان بامریان شیخ قدس سره مخالفت و مخالفت قوی کردند شیخ قدس سره روی مبارک  
از شخص بیرون نهاد جماعت مریدان و همچنان دعوت آغاز کردند و شیخ زاهد قدس سره بدعت از دیدن بدی می بردند تا چند آنکه نزدیک  
تبریز رسیدند وزیر غیاث الدین محمد رشیدی را خبر شد باید بدو شیخ را خبر زبردند و در خانه او وزیر فرود آوردند از دحام و طلب  
عظیم جمع شدند و مدتی در اردو بود و هیچ حکایت شکایت نفرمود و اگر کسی از مریدان خواستی که شکایت کند شیخ  
مجال نمیداد و مدتی در آنجا بود و پیرون آمد ادام الله برکت با اصحاب شیخ قدس سره گفتند تشریف که نا آمده ایم و در اردو بودیم



و شیخ هیچ نوع از آن سخن ننمود و کسی را نیز مجال نداد گفتن شیخ سره فرمود که ما را از دوی دیگر است که ما بار و  
خودی را بچشم خود می بینیم و دوی دیگر که حق تعالی غیرت کرد و کار متشی نشد گفتند شیخ اکنون نه کاری بیاید کردن فرمود و اگر دوی بار و  
خود کنیم و باز گردید اندک زمانی بود که مدعیان همه منکوب شدند و مطلوب حاصل شد **حکایت** آن قبل حاجات بدان قبل حاجات  
آورد و آن روز که مقصود روان بود و ز اول جوینان کرد و بعد بنده جان بدید و آخر جوینان کرد و فتح جان بود و اگر کسی در حق  
شیخ با صاحب چیزی بگفتی که ناپسند بودی و شیخ قدس سره از آن غلات خودی صین که فرمودی توکل بر خدا البته آن کار ساخته شدی  
و اگر دست بحاسن مبارک فرود کردی البته آن غیرت کار کردی و اگر شیخ را سفری پیش آمدی بعضی گفتند که امروز یا فردا اینک است  
فرمودی که شیخ با بنجوم کار کرده است و ما نیز کنیم و کاری که در پیش گرفتی توکل بر خدای آن کار را است **حکایت**  
در شهر ارومیه خوابی بود که انبار غله بسیار داشتی و از آن چیز را بجزیره خرج میکردی شیخ قدس سره با او گفت اگر انبار عالم را در جاک  
و در شش مهر کنی خدای تعالی را از ذاتی معزول توانی کردن گفت نه گفت اکنون خدای تعالی رزق بندگان می رساند اما تو غل میکنی تو خود را  
سبب ساز تا محال فرود بیروی تا ترا غایب باشد **شعر** دانه زانبار خانه نویسنده بگردد تو شسته آن ره نداری زاد منزل چون کنی  
**فصل ششم در قناعت شیخ صفی الدین قدس سره** قناعت شیخ در ضای بود که با وجود آنکه انواع نعمت  
روی بدو نهاده بود و آن فراخ معیشتی که او را بود و بر حقایق ایثار و صرف میکرد هرگز از برای نفس چیزی نداده و بختن و اگر بپرسیدند  
که چه چیزم فرمودی آجب شمارا آرزوست بیزید و ما نیز بخوریم و از برای خود هرگز جامه فقدا نهاده بود و وقت آنجا که حق تعالی بدادی  
پوشیدنی گاه بودی که جامه دیویش نه خشن پوشیدی و گاه بودی که جامه فاخر پوشید و هر دو علی السویه بودی **شعر**  
مر که او کج قناعت دیدد ویش ندید **شعر** هر که او کج فراغت یافت سلطان یافت **حکایت** ادا مام برکت گفت شیخ قدس سره  
فرمود قناعت آنست که بداده حق تعالی را رضی باشد نه آنکه ایابش اندک باشد و موافق نفس او باشد و ما در قناعت درم یازار  
می فرستادیم و چیزی می دادیم آوردن قدس سره فرمود که درم یازار فرست از برای آنکه وقتی که از بازار چیزی بخرد و بخورید  
نفس شما حرصی شود بر لقمه بر آگذه و خیر پس شود باید که ازین معنی اجتناب نماید تا بداده حق تعالی را رضی شود **شعر**  
از خست حرص نفس خواری خیزد خوشش عالمی ثانی کران پر میرد سختمای لایق این فضل در پیامی از مقام سلوت  
و کمر نمیکشیم **فصل چهارم در عین شیخ صفی الدین قدس سره** چون در کمال عین الیقین صاحب معال بود  
هر سخن که میفرمود بجزم میفرمود و چنانکه در اینجا تردد و شاید شاید نمی بود و تحقیق سخنها بجزم میکرد چنانکه از شواهد شک و ظن مرقای  
چون یقین رافع شک است و از شیخ قدس سره سوال کردند که امام عجله الله تعالی فرجه علیه السلام چه گفته است که من مجتهد نیستم چون آنچه  
او تصنیف کرده است با وجود این همه جنین جو گفت شیخ قدس سره در جواب گفت که او این فضل و علم داشت و بعلم عمل کرده بود  
و صاحب معاینه شده و یقین پدید و شاید شک و ظن نمانده و مرتفع شده و الاجتهاد من باب الظنون لا جرم گفت من مجتهد  
نیستم از برای آنکه آنچه ظن و اجتهاد خواهند که دانند من یقین میدام **شعر** با چنین خورشید تابان یقین در روز پاک

از فروغ شب فروز شمع سوزان فارغیم **حکایت** ادا مام برکت گفت شیخ فرمود علم الیقین آنست که اسای اشیاء بدانند  
و عین الیقین آنست که بر ذریه اشیاء بیند و حق الیقین آنست که حقیقت اشیاء بدانند یقین دل آنست که آنچه شناسا کرد و بداند  
و معاد خود بداند و حال وقت بپایند و وقتی که کسی شناسا کرد و بداند بر اجل و رزق و عمر واقف گردد شیطان در وقت صرف نکند یقین  
ایجاد است شود و توکل درست نباشد تا یقین حاصل نشود **شعر** توکل را جز بنیادی شدیدی بر یقین باشد صبار کارگاه او قصر مشیاید  
و حکایات مناسب این فصل در فصول مندرج شده است **فصل پنجم در استقامت شیخ صفی الدین**  
قدس سره **از اول بدایت کمال حال تا آخر نهایت اعلا و احوال بر اعمال جاده طریقت و سجاد حقیقت ثابت القدمی بود**  
و از هر چه در عبادت عادت داشتی فرود نگذاشتی و در محنت و مرض و جوانی و پیری از آن تجاوز و تنگدستی خود تا مدتی که در آخر عمر که  
پیری و ضعف و مزاج مبارکش مستولی شده بود و از وظایف و عبادت خود کم نکردی چنانکه ذکر کرده شده است و در حالت آفر  
ظاهرش ذکر ردد و اعتقاد و بیک حقیقت الیقین **حکایت** ادا مام برکت گفت در آخر عمر شیخ دافس سره ضعف  
غالب بود اطباء گفتند که ترک خلوت سخت یا عبادت شانه که وظیفه داشت می باید کردن قبول نیکو و میفرمود که آنچه از مشایخ خود  
ملقی کرده ام و بران مواظبت نموده ترک آن نتوان کردن که اگر ترک میکنم بزحمتی دیگر ازین سخت تر می شود **شعر**  
شرابی که از لطیف در دل فرموده است که نمی نوشم هزارم درد در جان می سپرد و چون ضعفی طاری میشود اگر در نماز شرعی  
یا استماع و اقامه طالبان میکنم یا سیاح مشغول می شوم صحتی و خنثی در من پیدای شود **شعر** شربت جان بذاقم جوز جانان آید  
تن و بخور مرا صحت و درمان آید **حکایت** از جمله استقامت دقایق مشایخ که بران استقامت میفرمود ملک العباد جمال الدین ارمغان  
گفت روزی جماعت بسیار آمده بودند و توبه کردند و شیخ قدس سره هر یکی کلامی میداد بعد از آن کلام خود نیز بداد و پستان و همچنان  
بر سر برنده نهاد و چون از نادیده پیرون آمد از برای شیخ قدس سره طایفه بنیت او دست بودم از خلوت پیرون آوردم و بخندم شیخ  
آوردم بگرفت و دستار فرود گرفت و نظر فرمود بر سر ترک طایفه جوز که نهاده بودم فرمود چرا جوز که نهاده پستان و جوز که نه  
که شیخ قدس سره رحمه جنین فرموده است امید حضرت عزت جان دارم که از این شیخ جنین فرموده است بیک قدم پیش  
نخسم و یک قدم باز پس بنام و مرا در هر دو عالم این قاف تمام است که قدم در پی قدم او نهاده میروم و چون جوز که نهاده بودم  
نهاده و مرا دعا کرد **شعر** قدمی با پستقامت جو بگوئی دوست آری **شعر** راه مقصد جان بوحال دوست داری  
**فصل شانزدهم در صبر شیخ صفی الدین قدس سره** در مصیبتی که بشیخ رسیدی بنایت صبر عمل تلقی خودی میفرمودی  
آنچه ازینست خدا بدو در در و در مشاجرات با حق تعالی میگفتی ملک ملک تست و حکم حکم تست و تصرف تصرف تست و فرج فرج راه  
خدا نمیکرد و اشک ریزان نیست مگر در محله ای فی قلوب عباده از در وجودی آمد و تا مدتی در سلک و آثار رحیم الله می نشاند  
الرحمانی بود که بر جاده غریبا آمد و گفت غمیدانست اشک باریان میکرد سوال کردند که چون فرزند می توانی شود صاحب  
دل را در پی او تاسف جوامی باشد چون شایده او میکند جواب فرمود که آن فرزند نطفه این صم است و حق غارت و تاسف



این جسم را باشد و این کرد که در حق است اما آنچه معنی است از شوق و غیر است لاجرم بشاید موانع می باشد **تفسیر**  
 لولا ما مع الغشاق ولو عظم لبان فی الکیس عز الماء و النار و کل یأخذ من دمع لم یاب **حکایت**  
 در وقتی که مرحوم حمید مغفور خواهر محی الدین که فرزند بزرگین شیخ قدس سره بود در جمعه ای بحضرت حق تعالی  
 رسید و از حضرت وقت گرفت و در مجموع طبقات مردم ظاهر بود مولانا مرحوم شیخ المله و الدین توکل اردبیلی رحمه الله بعد از آنکه و این  
 ضعیف در خدمت او از غلبات بکا و غلیان و موج غمان اختیار از دست بکنان رفته چون حضرت شیخ قدس سره رسیدیم عالی که  
 نظر مبارکش بر ما آمد تبلیت و تپکین ما فرمودات رسول الله صبر و انوار است و فرمان او را اموال شکر کنیم  
 که این فرزند من از آن کسی است که همه مسلمانان خصال حمیده او را باشد که حسرت یاری آرند و سرشک تاسف بارند از آن کسی  
 که سیرت سینه او سبب جود عین بکنان شدی و شکر کنیم که از سر طاعت حق تعالی در گذشت **تفسیر**  
 لکل من الایام عیدی عاده فان سانی صبر و ان تیری شکر **فصل موعده** در شکر شیخ صفی الدین قدس سره  
 ادام الله برکت کنت که شیخ قدس سره فرمود اگر کسی را مصیبتی پیشد شکر باید کرد و زیادت بر صبر از برای آنکه اگر صبر نکند و گذارد  
 شخصی را مصیبتی پیشد صبر باید کرد تا از ثواب خالی نباشد و اگر صبر نکند صبر کند و مصیبت باشد پس صبر باید کرد و با صبر شکر  
 که آن نشان کمال ایمان الایان نشان صفت صبر و صفت شکر باشد و شکر بر زبان نکند و بجز زبان شکر گوید ملک در علی آرد و صبر  
 سایر جوارح و اعمال تا از جمله سابقان و صادقان باشد **تفسیر** سر که الذی شکر می بخدای بر پدید  
 کام هر کام و هر امری که شکر شیرین شد **فصل مجددا** در قیام لیل و توزیع اوقات تبار شیخ صفی الدین  
 قدس سره بر ادام الله برکت فرمود که شیخ قدس سره کنت که تقسیم شب می باید کرد و انکی شب در اول بنشیند و طاعت مشغول شوند  
 و در دالک استراحت کنند و دالک تجدد و عبادت مشغول شوند و دالک دیگر استراحت کنند و دالک دیگر آخرین بار طاعت وقت خود  
 مشغول و شیخ قدس سره از این تقسیم مواظبت می نمود و میفرمود که سختی و مشقت بر نفس دین است نه بدن که یکبار بخسبد  
 و یکبار بر خیزد کذب من ادعی محبتی فاذا اجمع اللیل نام عتی و این حالت انتهایی حال شیخ بود و وقتی که تأمل شده بود و بر مقتضای  
 آن لایسک خلک خوابود امت در حالت عنقوان شایب که هنوز تأمل نبود قطعا جلوی مبارک بر زمین نهاده و مشاق عبادت  
 نیکو شده است **تفسیر** فکیف تنال المحی و الحییم و ادع و کیف تجاز الحمد و الوقت ضایع و شیخ قدس سره  
 فرمود که در زمان شیخ راه قدس سره و روح جواد اوی سنت و تفرغ می شد مگر مشغول می شد مگر درم جان می بود که بنیادی  
 سنت صلوة صبح جز در می شدم **تفسیر** عیدی به و رزق الوصل یجمعنا و اللیل کاللمح أطول بالبصر و در تقسیم  
 اوقات تبار چون از اذان فرض صبح فارغ شدی بنظایف او را در مشغول شدن تا طلوع آفتاب چنانکه قطعا هیچ گونه چیزی متخلل  
 او را نداشت و چون آفتاب طلوع کردی و وقت صلوة اشراق بودی بگذاردی و در خانه خلوت رفتی و بجز تلاوت کلام الله  
 مشغول شدی بوضعی که ذکر و تبار جانت میکردی اگر طعامی پیش آوردی از آنجا تناول کردی بعد از آن

پروان آمدی و خلق مشغول شدی و تربیت مردم و مواظبانه مشغول شدی تا نماز پیشین و اگر از مصالح و شغلات مسلمانان  
 مهمی پیش آمدی بدان قیام نمودی و بسیار بودی که بوقت تناول طعام معانین سپیدی یا مصلحت مسلمانان پیش آمدی ترک  
 غذا کردی و بدیشان مشغول شدی و چون نماز پیشین بگذاردی تا انتظار نماز عصر بنشستی و تربیت و دعوت خلق  
 مشغول شدی و اکثر کلاش در امر معروف و نهی منکر صادر شدی و در مجلس پیش غیث مسلمانان غیرت مکرر پیش خضیت  
 نسبت با کسانی از اهل بدعت و مصیبت که جلباب جیاز جیاه خود برداشته بودند و عظیم حویص بودی در آن که مردمان  
 بی راه و اباراه آوردی تا بدی الکی **تفسیر** بر سریر دین کشایی بادشاهی داشت در جهان رهنمایی پیشوایی داشت  
 صبح ارشادش از انقاس جان دمی افتابش سایه نور خدای داشتی که از زمین تحت او فضای عالم همه میدان او فرو  
 گرفتند و بدم و قدم و نفس مبارک احیای سنت پیغمبر علیه السلام کردی **تفسیر** فتور آثاره کل ارض  
 و غیر اخباره کل نادیه **فصل نوافله** در سخاوت و راحت شیخ صفی الدین قدس سره حق سبحانه و تعالی  
 او را بخله اوفی و همه مستوفی از سخاوت مخصوص کرده اند بود که از انبای زمان و طوایف ازان کسی دیگر را آن رتبت و مرتبت  
 در سخاوت عطا نمود ادام الله برکت کنت که شیخ قدس سره اثر کشایش از دون و علاشش که پیدا شود و چیزت حسن بخا و حسن خلق و هر دو  
 خضر الکی است در بنده و از جمله سخاوت که حق تعالی بر او داده بود شمس آن بود که از برای فردا تشریف نکرده و هر چه داشتی  
 لیسار کردی **تفسیر** اذ المکارم فی آفاق ذکریت فانما یک فیهایضرب امثل **حکایت** ادام الله برکت کنت که شیخ زاهد بود  
 شیخ صفی الدین قدس سره کنت صفی در شهر شایب که اگر خشتی بدست می دادند بدست میکرد و بر کار دهند و دیگرش بدست  
 کنت نه کنت چون از زیر پا نهد و بکار برد دیگرش بدست دهنده و کارش بالا گیرد و بلند شود اکنون سخاوت نیز انجاست و یکایک  
 همچنین است باید که چون خدای تعالی چیزی بدو دهد و نیز از خلق دریغ ندارد تا کار دینت بالا گیرد و بلند شود پس بنا برین وصیت هر  
 شیخ را از مال و کنت حاصل شدی از اهلک و غیر ما بر فقر و دادر و صرف کردی چنانکه هر سال زیادت بر مال بسیار  
 فرض داشتی که دخل بدان و فاکر دوی **تفسیر** اذا جادت الدنیا علیک فدیها علی الکسب طاعتها تقب **حکایت**  
 فلا یجود یقیها دمی اقبلت و لا یقبل یقیها اذا هی تدمت **حکایت** ادام الله برکت کنت و از جمله شایب است که  
 در همه عمر شیخ قدس سره هرگز زکوة تعیین بر شیخ واجب نشده بود مگر یک نوبت و آن نیز غیبیان و غیر اختیار بود و آنجا بود  
 که نوبی مبلغ سیصد دینار بیز جبریل اسکاف سپرد و بود و فراموش کرده و بدین برین برآمد جمعی از سادات و معانین بر پدیدند  
 و محبت اخراجات ایشان چیزی نبود و احتیاج بقرض شد فرمود تا قرض کند پیر جبریل کنت شیخ نه چیزی پیش من سپرد  
 شیخ را قدس سره بیاد آمد انکشت مبارک شدن گرفت و فرمود آوردن و الا احتیاج زکوة آن فرمود کردن در همان  
 مجلس نامت آن را قسمت کرد و صرف فرمود جمعی کنت شیخ مقدار ما احتیاج خرج سادات کنیم و باقی را محافظت کنیم از  
 برای خرج دیگر فرموده همه را تقوید کنید بشکرا انک جراید که چندین پیش ما بماند که زکوة باید دادین و در زمره مال دان بایمان



**شعر** ولأمة لانيك يا فضل في الذي قللت لما هل قدح اللوم في الجهر ارادت لنش الفضل عن عادة الندي  
ومن ذالذي يني السحاب عن الغطر **حكايت** جمعی در زکوة جوب و معشرات گفتند که چون شیخ مجموع را بر درون ان غم  
صرف میفرمایند چه لازم است اولاً خرج زکوة کردن خرد همچنان بدین شیخ بدین سر و فرمود که زکوة بقول حق تعالی حق اصناف زکوات  
است و اگر در میان غله باشد و ما همچنان تصرف کنیم بی اخراج تصرف در مال دیگران کرده باشیم نه در مال خود و غاصب باشیم و عاوت  
در مال خود نباید نه در مال غیر **شعر** هو النجر من ابي التواحي آتيت فليته المودوف والجود باطله **حكايت**  
ادام الله برکت گفت شیخ قدس سره اکثر اوقات سخاوتی که میکرد بر دست فرزندان در میدان میداد و میگفت یادست شما  
نیم سخاوت معود شود و شمار نیز حال مردی باشد و عاوت چنان داشتی که در وقت زکوة دادن کیل و وزن در میان آوردی  
از برای بیکت اخراج زکوة و بعد از آن کیل و وزن در میان نبودی آنچنان که بود صرف کردندی در راه خدا و فرمودی که از انباری  
که کیل و وزن در درو و برکت بود و همچنان که حق تعالی بای حساب داده است باینری حساب بدیم **شعر**  
از حص و مان جوکیل در و باشد هر کس جوکیل دان بیا باشد **حكايت** ادام الله برکت گفت یکی بود از  
مشهوران که ویرا سیدار شقی میگفتند منسوب بدیه ارشقی شیخ قدس سره او را خادم را و یکد ایند او برفت و مشغول شد  
روزی بس حضرت شیخ آمد و گفت رایت هر روز و راصرف کردم بسیاری زیاده آمد بعد از آن بمصرف و حساب خرج  
کنیم شیخ قدس سره در و نظر کرد و گفت سپید برو و کلید بدست صالح ده که خدمت مردی بزرگت دید این کار خدمت  
نیت میدکنت استاد ام و جان بر میان بسته شیخ فرمودند این کار تو نیت چون خدمت حساب در میان آورد  
از برای انک ضایع تعالی بای حساب داده است باینری حساب کنیم کلید بصلاح خادم سپرد **شعر**  
اذا عذ المکارم کنت منبها بمنزلة الجبال من الواد فان ذکرک الاکارم کنت نارا مضرمة و کانوا کالاماده  
**حكايت** ادام الله برکت گفت نوبتی غلامی را که آن مرد را تنگی نان بود شیخ قدس سره انبار کردند و انبار کرد  
و مردم میداد حاجی اسمعیل رحمة الله بر او شیخ آمد و گفت شیخ اجازه فرماید تا انکندم قدری بفروشم که کیلی پنج دیناری خند  
دان برای زاویه ملکی غرم شیخ قدس سره در و نظر کرد و گفت ای کسبی هستی کندم از من یکی بده می خورد خدمت میگوید  
پنج دینار بده غنیمت حاجی اسمعیل کنت کسی دیگر خریده است کنت ضایع تعالی از من یکی بده می خورد بلکه بیشتر من دکا  
اللهم یقرض الله قرضاً حسناً فیضاعفه له اضعافاً کثیرة که در و عدد در آن نکند پنج دینار چون فروشم  
و حق را الوجه الله تعالی صرف کرد **شعر** فمن فیض جوداه السحاب کثرة ومن ضواء علیه الشهاب کج ذرة  
و ادب شیخ قدس سره چنان بودی که هرگز کندم نفروختی و میگفتی زینهار کندم نفروشدی که قوت مردم است و کندم  
فروختی را برکت نباشد و عادت شیخ چنان بودی که چون سوالی در آمدی هر چه حاضر بودی بدادی و اصحاب  
امر کردی و دگنتی بدید **شعر** جود ابل ابرکت او باریدی پس جوی ز جود او روان کردیدی

**حكايت** سید زین الدین گفت از سید شرف الدین شنیدم که شیخ قدس سره در دیدن کهوران انبار وجود انی علی کنت خوات که کفایتی  
نماید که جو قدری بیها بود کنت جو فروشیم که از نان زیاده است و در بیکلان بغیر پستیم باجست مطبخ ریخ بخزند شیخ را قدس سره  
بولایت معلوم شد کنت علی استاد ما نان نفروخت است باینز فروشیم همین زمان اشتر بکرایه بگیرد و آن جو بیاید چند انک  
توانید بختن نیز بدید و آن دیگر همچنان بدویش ان بدید **شعر** بنود خاتم علی را در ان مجالس خود  
بیش تحت نوالش بحر محال سجود **حكايت** دامت برکت گفت نوبتی زمین غله در و د بود و همچنان در زمین رها کرده  
بگذار صد کردن و وار که روز دیگر چمن آورد در شب در دوزان مجموع را بدزدیدند و بدزدند با بداد خبر بجهت شیخ آوردند که غله را  
دزدیدند بخندید و دست مبارک جو هم زد و فرمود که خرد کردن و خوردن و بختن نباشد و این همه رحمت از ما برداشته و ما  
سبک گردانیده و ما را این همه از بهر خداست من قانس جدرک بالقام فی النصف فی الحکم بین شکلین انت اذا جئت ضاحک ابدا  
و هو اذا جاد دایع العین و شیخ قدس سره سخاوت دوست داشتی و مردم را سخاوت بخشید و خودی و اگر از کسی اندک سخاوت  
معلوم کردی و یا مدح میفرمودی و عذر میخواستی و اگر سلاطین و اکابر بر سره حاضر بودند و سفره مختصر بودی از بشارت و کثاد  
پشانی مبارک و چسب مباحث و لطف محاوره چنان در خورد ایشان دادی که اعظم نعم دانستندی **شعر**  
نوش دار و دای دل رغور بود جام تلخی که بان جهر شیرین فوشد **حكايت** غلامی برکت گفت صلاح خادم مرد تیز ناز  
بود و بوقت نان دادن با مردم تنگ خلقی نمود شیخ قدس سره فرمود صلاح می توانی کردن که بان من بهشت از برای خود بخونی  
چو انگی می باید که نان بطیب نفس و بشارت و به مردم دهی و دعا کنی تا خدا ننگ نان در وجه من می نشیند آن خلق و عاود و چو تو  
تشنه و بهشت بدان حاصل کنی و نیز نان با نان خوشتی باید دادن بس اگر نان خوشتی خامی نباشد نان خوشت صوفیان خلق خوش  
باشد که در سخاوت بنانید باید که نیز نان باین نان خوشتی بمردم دهی **شعر** خوش داد سر که جبر علی بر سوزده  
هر که بر سوزده شود شیرین عمل خوش جبره را و ایشار شیخ قدس سره تا حدی بود که هیچ چیز در خانه نداشتی و قوازی که  
یکه هر چه حق تعالی بدادی بمردم صرف کردی و فرمودی اگر چیزی باشد از دادن باکی نباشد و اگر نباشد از دادن باکی نباشد و در  
تکلف نباشیم و فرزندان و مریدان را بزرگ تکلف نصیحت فرمودی که در بند تکلف نباشید که تکلف شما را از سخاوت باز دارد **حكايت**  
ادام الله برکت گفت بودی شخصی که زاده که از فاقه مضط شده بود از شیخ قدس سره سوالی کرد که در خانه قوت عیال ندارم  
شیخ قدس سره در خانه رفت و دینار در پرون آورد و بوی داد و کیلی غله فرمود که بوی دهند و باز فرمود که انباری آرد بدو دهند  
و دسته نان نمود که بوی دینار برای انک تا کندم آرد کردن آرد نیزند و تا آرد بختن این دسته نان بخورند و اکثر سخاوت  
قدس سره برین وجهی بودی **شعر** و حالت عطا یا کون دون و عده فلیس له تجاز و عده ولا مطلق **حكايت** غلامی فرمود  
از فرزندان کاکی اردبیل که از متولان صاحب شدت عصر بودند یکی در پیش شد و بصفت خیاطی خود سدا فاقه نتوانت کردن  
و از عایت اضطار سه روز اهل و عیال اری قوت مانند و از بی قوتی بی قوت شدند و در خانه بافتند شیخ را قدس سره بنور و تا



معلوم شد و هیچ کس را از حال ایشان خبر نبود بجای نخواستن فرمود تا کیل کنم و دو کیل آرد و چند دینار زر و مسکه ثانی بخانه ایشان  
برد چون دست بردارند از بی طاقتی بحال در گشت و نداشتند گشت حاجی نخواستن ام و مرا شیخ فرستاده است و کذب و آرد آند و ام  
ایش را ازین سخن قوی شد و در یکش از چهار حال دیدند یا چهار بار غل و زرتان فرحان شدند و گشت که سه روز بود که افطار نکرده بودیم  
بی حال شده و میخواهیم که حال خود بر شیخ عرض کنیم شرم میداشتیم او خود بولایت معلوم کرد و ما را در یافت **شعر**  
هر کجا داند ز کار افتاده بدین کج عجز منتش جاسوس لطف خویش تن در پی کند **شعر** خوش من در عشق و این معنی دهد ببط اعاش سلطاط طم  
**حکایت** بدل هر شعبان که ملازمت صاحب این ضعیف داشت گفت بدرم سفر رفت بود و ما اطلاع جند ضعیف بدید داشتیم و آرزوی  
گوشت داشتیم شیمی بوقتی خواب با والد خود گفتیم که مرا گوشت می باید چنانک داب لطفال باشد میافزود میگردد و الله ام کنت اکنون شب  
پیکاه است گوشت از کجا دست دهد و نیزهای آن ندارم صبر کن تا فردا تا درک بای گوشت بکنم و از برای شام بپاشم و بدین نیت آن شب  
بجفتم و چون وقت طلوع اول صبح بود دیدم که کسی دست بر دمی زد که در یکش ایستاده است و فرستاده است تو هم که در یکش ایستاده  
که شیخ بخانه پیر ابرسم الغری فرستاده باشد که قریب مجاورت با هم داشتیم و گفتیم که خانه پیر ابرسم این نیت آن دیگر است آن شخص  
گفت من خانه پیر ابرسم میخواهم خانه شعبان کشفک دوز میخواهم که بسفرست و لطفال و عیالش در خانه است و مرا شیخ پیش ایشان  
فرستاده است و قدیمی گوشت فرستاده در یکش ایستادم دیدم یک دمن گوشت آرد و است و میگوید که شیخ عذر میخواهد و میگوید که  
اطفال آرزوی گوشت دارند این را از برای ایشان بزنند **شعر** آفرین بر نظر لطف جان جاه و جلال  
آرزو بخش ضعیفان بریشان احوال **حکایت** ادام الله برکت بگفت بسیار بودی که شیخ قدس سره و شب بنفس مبارک  
خود چنانک کسی ویراند بستی تقصیر حال ضعیفا فرمودی اگر کسی را دیدی که از کسپنکی بخواب بودی نان و بیاطعامی پیش روی  
چنانک و شیخ ترا ندانستی و اگر کسی را احتیاج بخیر بودی از بهمان بوی جبرنی دادی و بسیار بودی که بنفس مبارک خود غل  
برداشتی و خانه درویشان بدی چنانک ایشان او را ندانستند **شعر** زنی خورشید تابانی که ماه آسمان  
سه روزان سپکین را بپشت فریاد پست کرد **حکایت** ادام الله برکت بگفت که چون شیخ قدس سره تلمت ملاک و عقار خود  
باعواصل وقف زاویه متبرکه کرد و در آخر حیات ظاهری صحت بعضی از مصالح قرض کرد و بیای باقی پسند و نیکو از دنیا قرض بماند و در  
مخلفات قدس سره هیچ چیز که اسم میراثی بر روی اطلاق توان کردن که در وجه قرض نشیند نبود و در زمان قریب غدر اسلام  
مرحومه سیده والدیه نیز که فرزند شیخ زاهد قدس سره بود بخوار رحمت حق تعالی از مرگات وی رحمه الله علیها آن قدر بماند که  
بعضی این قرض بزرگ خرد و او را اگر وند و اسباب پس تر که قرض مساوی بود و برابر و از برای هیچ یکی از فرزندان نصیبی از میراث  
نماند **شعر** بردامن او جو کرد دنیا ترشت دامن زغبه و نیوی باک فشانند و همیشه قدس سره بفرزندان این  
وصیت میفرمود که خانه من این زاویه است می باید که محبت کلی بر عبادت و زما بیت این مصروف دارید و اگر از اینجا چیزی زیاده آید  
بجسد که خواهد بید و میفرمود که در زمان دادن فزق کنید میان دست دشمن و موئن و کافر که خالص بوجه الله تعالی باشد

**شعر** کان الله خلقه الا البشر الدین اودیت الصلوات **حکایت** در او از آیام شیخ قدس سره بر حسب فی کل  
کبد حق طبعه اجر هر روز یک طعام از برای کلاب حله بدای بختن و بدیش نپاییدن تا میخوردند و همچنان فرمود که نان در آب  
گفته اند بر موافقت آیام مسلم سنی مسلما علی ظاهرها الله من الرقی المختوم حفر آب جبه فرمود کردن که از انجا آب سرد حاصل شد  
و غمخ آب پوسته مرتب میفرمود داشتند و بعد از شرب پائیدن **شعر** از برای صحتش که می اگر دیدی ملک  
قطر مایش جان فرا چون آب حیوان آمدی و ز خیال آب جوش یافتی خاک سراب معدن که هر پان آب حیوان آمدی  
**فصل بیستم** در هیبت شیخ صنی الدین قدس سره جان صیب و بانگوه می بود که در مجلس ادبیکس را  
از سلاطین و اعظم و علما و اکابر محال سخن کتبخ بودی و اگر نیز علما با تمهان آمده بودند و با خود فکر سوالات کرده که شیخ قدس سره  
سوال کند بحضور مبارکش از موابت و هیبت او کل اللسان شده مجال سوال نداشتند شیخ برایشان مستولی شد  
که بکلی فراموشش کردند چون پیرن رفتند و تحیر و تعجب گفتند که زمان مکر کرده بودیم و اشغال این حکایات همچون مولانا شمس الدین  
کیلانی رحمه الله در ابواب متفرقه مسطور است و بسیار بودی که طالبان را بجا و عرض و اقتدا از هیبت او واقع فراموش شدی شیخ قدس سره  
واقع ایشان را با ایشان گفتی و جواب گفتی و در مجلس ادبیکس را محال سرفه نبودن خاصه سخن گفتن یا بتم کردن بک قدر پیرن رفتن  
نبودی **شعر** ذو بیته کو التی سطاوت یوما علی الطود الاسم تر ضرخا ان ریض عن زهر النجوم تلح فان یغضب علی الملک المار توقفا  
**شعر** پر تو هیبت حق داشت بران روی از آنک نور اجمال خدا بود در ان پیشانی **حکایت** مولانا شمس الدین  
ایقونی روایت از سلطان یغشی و او از مراد او یافتی که وی گفت روزی در زاویه متبرکه حاضر بودم مولانا عبد العزیز مرهشتی در آمد  
و بر جای شیخ قدس سره بنیشت جمعی از مجاوران گفتند بر خیز که جایی شیخت او در جواب گفت جازان منت بعد از زما می شیخ  
در آمد و جمعی با شیخ در آمدند و بی آنک کسی مولانا عبد العزیز را منع کند دیدیم صفت فعال افتاده بود **شعر** انبر ارجک قبل الخلو بوقه  
فن علما زلقاعن عرقة زلیا چون شیخ نماز بگذارد گفت مولانا عبد العزیز جونی بصفای گفت شیخای معنای ندارم شیخ گفت آری  
بند و در آینه نگریت روی خود دیدی بول شد **شعر** از صفی احوال ضایر بنای آینه رخساره نقش در و نه  
**فصل بیست و یکم** در علو صفت شیخ صنی الدین قدس سره ادام الله برکت فرمود که شیخ را قدس سره صلی  
نفت و کلمی صفت خدای تعالی و کار خدا بود و هست مصروف خلق خدا که ایشان را دعوت بحق کردی و ایشان را نشاناسا که داند  
و صحت او در ملک و مال و منصب دنیوی نبود یک از همه دنیا و انبای دنیا استغنا داشتی و فرزند از ابلو صفت ترغیب فرمودی  
و مرید از علو صفت تعلیم نمودی و فرمودی که خالص خدا را تقالی طلب کنید که هر که خدا را طلبد دنیا و عقبی بطبیق ادر ا حاصل شود  
همچنانک اگر کسی روی با آفتاب دارد سایه در عقب او می آید و اگر پشت با آفتاب کند سایه از او که یزد و ادبایه نرسد **شعر**  
آفتاب همگی سایه اندازد برین سایه گاه خاک دان ظلت آباد زمین و فرمود که طالب که در راه باشد و بادون حق تعالی هر فرد  
آرد و ان مقام بماند و مقصد نرسد همچنان مرغان که بر پستان گاه و تابستان گاه آیند و در وند مرغی که سر بآب رودانه فرو نیازد



زود بمقتصد رسد و هر مرغی که سر بآب و دانه فرو آرد بآن مقصد رسد اگر برسد و بر سر **شعر** بال صحت چون کشاید مرغ دل در کوی  
سر بآب و دانه اکنون و مکان نازد و فرود **حکایت** ادام اسیر که فرمود نوبی اصفید عماد الدین محمد کیلانی از شیخ قدس سره  
ایستاد عاقل که از برای او بار و می باید رفت بشفاعت شیخ قدس سره فرمود که آبا و اجداد او و پیا و عفار بسیار عین حید انقبول  
نکردم و سر محبت بدان فرو نیاروم که اگر قبول کرده می بودی واجب شدی بشفاعت رفتن اکنون فارغ البالم اگر خواهم چسبی شفاست  
کم و اگر نه کم و اگر از ایشان املاک قبول کردی و می ایستاد بر من سخن بودی که جواسفاعت مانگیکی و اگر شمار اینز آسایش و فراغت می  
باید از پنا و اشال اینها چیزی قبول کنیدی و نظر محبت بجز ایشان میالاید تا از ایشان منت نباید بردن **شعر**  
شاه بازی را تربید کرد بود قدس ایشان **شعر** رشتی خاک بردن شتی از خاکیان **حکایت** چون شیخ قدس سره  
در خانه ششید تیریز نزول فرمود بوقت مراجعت وزیر عیاش الدین محمد رشیدی هفتاد دست خلعت از برای شیخ و اصحاب  
مرتبه کرده بود چون شیخ را قدس سره معلوم شد ناگاه بر پشت و پیرون آمد و هیچکس را قدرت گفتن نبود چون بدید اسفنج رسید  
جاعت کشید که وزیر چنین دعوتی و خلعتی ترتیب کرده بود قدس سره فرمود که محبت من ملکنت چنین جیز نمانده است و عزیز  
پیش خلق از برای اینم که طمع از خلق بریده ایم **شعر** که بخت لاشتی لیکار **شعر** روحه الصوری اجل من الدهر  
**فصل بیست و چهارم** در وفای شیخ صفی الدین قدس سره ادام اسیر که فرمود که شیخ قدس سره بر سر سوخ و او فرما  
بعهد الله ثابت قدم صادق بود و هر عهدی و قوی که کردی اگر چه مرد یا ایم بران یکدشتی که از آن یکدشتی و از دست یکدشتی  
و خلاف آن روانداشتی و نکردی و قدس سره فرمود که صاحب دل هر چه بچشد باز پشیمانند و شیر هر بخورد و در نکند و سلطان  
هر چه بچشد باز پشیمانند و اگر در حالت طفولیت با کسی محبتی داشته بودی یا کسی در حق ادنیگویی کرده بودی فراموش نکردی و پشیمانی  
اورا بدعا کردی و یاد داشتی و چون تربیت و توبه و تلقین از شیخ زاهد قدس سره گرفته بودی هر کس را که نسبت با او داشتی  
بنوعی احترام و اعزاز کردی که شرح نتوان کردن و در زمان شیخ زاهد قدس سره هر سال دوست جامه از برای شیخ زاهد می برد  
و خود جامه شالی می پوشید و هر چه حاصل کردی در نظر شیخ در باخشی و خان و مان و بود و وجود خود همه مذاکره بودی و هنوز  
می ترسیدی ادام اسیر که سوال کرد که شیخ این چه میکردی و هنوز می ترسیدی چرا شیخ قدس سره فرمود که قبول نمیکردی چه  
میکردم بخدمتش توانستی دادن قبول کردن بابا کار شیخی و عیدی غیر از آنست و ازین بزرگتر است اگر چه عمر محاسن خاک را دار  
بردم هنوز از عده شکر و تلقین بیرون نیامده باشم **شعر** شکر حقش زجر و تانقیامت کویم  
خاک راه و قدسش کرج برویم **حکایت** ادام اسیر که گفت بوقتی که شیخ قدس سره بقراباغ رفته بود و امیر  
دمشقاچه او را بخانه خود فرود آورده و همیشه ملازمت خدمت شیخ میکرد اتفاقا در آن وقت شیخ زاده شمس الدین جلالت  
که نواده شیخ زاهد بود قدس سره رفته مدتی بود که در اردو ملازمت می نمود و قریب چهار هزار دینار خرج میکرد و اتفاق دیدن  
دمشقاچه غمی شد تا روزی که دمشقاچه بجهنور مبارک شیخ قدس سره نشست بود در آمد شیخ چون او را دید برخاست و او را

دکنا گرفت و بالای دمشقاچه باغ از بنش اند و دمشقاچه ازین حرکت بالایشان اذ سخت متغیر شد شیخ قدس سره  
فرمود که امیر دمشقاچه خدمت پیش پای کار آمده است از بهر آن آمده است که ملک ندای ملکیت بدیم و لشکر نداری  
لشکر بدیم از بهر آن آمده که ما خدمت سپردیم ما را دعای باشد از برای آن دعا آمده که این درویش خدمت در پیش  
کرده است و از آستان او چیزی یافته است و آن پیر قدوست و بر من واجبست حق گذاری و وفاداری ایشان کردن چون  
هر چه یافته ام از خاندان ایشان یافته ام من لم یکن الفاسق لم یکن **شعر** شایخ و بر کیت از آن دو که از نفع او  
من بی برک و نوا یافت ام **شعر** روی شقم هکلی تازه و سر خست که در **شعر** مردم چشم مناناب و فایافت ام  
بس قدس سره شکی گفت که بادشاهی را باغبانی بود عاقل و در باغ درختی بود که میوه نیک داشتی باغبان محافظت آن میوه  
کرد تا ناز و نیکو نگاه داشت باغبان تا وقتی که موسم آن میوه نبود پس آنرا بچوبه پیش بادشاهی برد و باز خواست باهشش بدهد  
تا در نظر بادشاهی برود چون بادشاهی در آن وقت آن میوه دید سخت خوشش آمد و بنظر قبول قبول کرد و با باغبان نظر لطف عنایت  
کرد و بخانه دار اشارت فرمود که این کس را در خزانه برد تا هر چه در نظر او خوشتر آید ببرد او و خزانه دار دست او گرفت و در  
خزانه برد و انواع جواهر و اقمشه و نقود و بر عرق کرد و از سیج قبول کرد ناگاه شیشه کلاب دید آنرا برداشت و در زیر بغل گرفت  
و بیرون رفت خزانه دار بیامد و احوال باغبان بیادش عرض داشت بادشاهی ازین معنی تعجب کرد و گفت این مرد با عاقلی عیانت  
یا دیوانه دیوانه باری در عقب می برود و احتیاط نکند تا کجای می رود چه میکند چون در عقب رفت دیدند که در باغ رفت پیش آن درخت  
که آن میوه از آن جیده بود و قدس سره خاک از اصل آن درخت باز کرد و آن شیشه در اصل آن درخت ریخت و باز خاکش سیو شنید  
مندیان بیایند و صورت حال بر بادشاهی عرض کردند بادشاهی فرمود بر روی او را بارید که مشکلی و دوش بر فشد و باغبان را بیادند  
بادشاهی فرمود که ما ترا در خزانه فرستادیم و خواند را بر تو عرض کردیم و ترا بخیر کرد ایمیم تا دلخواه خود از خزانه ما برداری از جواهر  
و اجناس و نقود هر چه ببرد از شیشه کلاب و آنرا تیر در خاک ریختی درین جحمت است باغبان گفت چون من  
چندین هزار از بیرون سرگردانند و مجال شرف حضرت بادشاهی ندارند من لایق شرف بار و حضرت بادشاهی بواسطه  
وسيله میوه آن درخت شدم و چون بادشاهی با من آن لطف کرد من نیز خواستم که هم از خزانه بادشاهی حق گذاری و وفاداری  
آن درخت بکنم که وسیله این رقیبت و مرتبت من شد جواهر و نقود و اقمشه و روجه ادعی شد آن کلاب را بیرون و درین آن درخت  
ریختم هم از خزانه بادشاهی حق گذاری و وفاداری می کردم بادشاهی چون این بشنید بیستید و فرمود که این مرد عاقلست و وفادار  
لایق و زراتست و زراتش بداد و بوزارتش منصوب کرد و اندک روز آنچس من یافته ام از خاندان ایشان یافته ام  
بر من واجب است حق گذاری و وفاداری خاندان ایشان کردن و اگر باین محاسن جای ایشان برویم هنوز حق گذاری  
بجا نیارده باشم امیر دمشقاچه چون این سخن بشنید خوشش آمد و تخمین کرد و او را دلش زیاد شد و کار شیخ زاده  
شمس الدین جلالت بساخت **شعر** صادقان چون بسر کوی صفا نمانند روز باران و فاجان و جهان در بارانند



**حکایت** ادامه برکت کویکه در حضرت شیخ قدس سره نوبتی بکشتا سفی می رفتیم در وقت صبحی سید الاقطاب حاجی شمس الدین  
رحمه الله علیه بایستقبال آمد و سپید الاصفی نور الدین بسره حاجی شمس الدین با او در سن صغره بود شیخ قدس سره با حاجی  
شمس الدین رحمه الله علیه معاينه کرد اما دست و پای نور الدین می بود و چشم مبارک می مالید گفت شیخ این چه معنی است  
ایشان جیتند که تودست و پای ایشان می بود شیخ قدس سره حدت فرمود گفت یعنی من پای او می بوسم من در وفاداری جهان  
می نپندارم که پای شیخ را بدمی بوسم **شعر** ام علی جدار دیار لبی **اقبل** ذا اللّیّار و ذا الجدار **ا**  
و حاجت الدیار شغف قلبی و لکن حب من سکن الدیار سال سال در حیات و انعام با ایشان مبالغه می نمود و هر قرضی که  
حاجی شمس الدین رحمه الله علیه بکردار او فرمودی و تا حدی مبالغه میکرد که والله رحمه الله علیه می گفت بدار که میراث است چهار دانگ  
از بهر ادب و بخت و دودانگ از بهر با بدار شیخ قدس سره می فرمود از برای شما خدا بس بمن ازان شام اما هر چه حاصل شود از بهر او  
خواهم فرستادن و اگر کسی از شیخ قدس سره درخواستی کردی نه نکفتی و چون قبول کردی ازان تجاوز نمودی و خلاف رویا  
نداشتی و اگر چه بزیان باز کردی **شعر** هر که بر درگاه او روی نیازی داشتی دست انعامش بطف از خاک بر آید  
و تکیس سره می نمود هر که مارا بشناسد او را نیک باشد و اگر کسی مارا نشناسد مارا به باشد که شد جو اکت از برای انگ هر که  
مارا بشناسد مارا بظاهر و باطن غم او باید خوردن و هر که مارا بشناسد مارا سبک بار کرده باشد **حکایت**  
ملک العباد جمال الدین ارغوی گفت قد تاریخ اثنی و عشرین و سبعمایه در حضرت شیخ قدس سره ملازمت می نمودم و کفش  
شیخ را ملازمت می نمودم روزی چون نماز می گذاردم کفش شیخ را دیدم در وقت آنک کفش را پیش قدم شیخ آرام مخیر  
شدم و عظیم فرمودم اندم شیخ چون مشغول شد فرمود کفش بردند گفت بلی گفت نیک کرد که عظیم تک بود دوم از تحت میداد  
و همچنان در خانه رفت و موزه میوشید و میرون آمد و کرد و حرم سر امیکر دید و این بیت میخواند **شعر**  
تا پیاده میروم در کوی دوست **سبز خنک** حسن در زین منت **ا** نگاه طالبی کیلانی و کودکی بردوش و کودکی بر دست  
چون شیخ قدس سره بوی نظر فرمود بزرگان شد و او را بملطف تمام می پرسید و عظیم فرستاد بعد از شش و ده نان شخصی تار شد  
و مبطون شد شیخ قدس سره هر روز بوقتی و خود او را شربت دادی چون ده روز شد عظیم پارس شد شیخ بمن اشارت فرمود که  
تو نیز غریبی و او نیز غریب است او را محافظت کن بر حسب اشارت شیخ ملازمت میکردم بعد از پنج روز حالش از دست  
بشد و نیم شبی در تنگای تنوع افتاد از آنی شنیدم در باز کردم شیخ اقدس سره دردم شعی بدست در آمد گفت عظیم بوقت آمدی  
و بر بالین او بنشست و دست مبارک بر نهاد و او را بر انگیزانید ازان حال باز آمد فرمود تاج الدین غم اطفال مخور بخت  
آنست که غم خود خوری و تلیقن ذکر کش فرمود و مرا اندک گفتن اشارت فرمود چون زمانی ذکر گفتیم او نیز در ذکر آمد و در خوش  
ذکر افتاد همان زمان ذکر کش بر دید و تلیقن تبدیلیش بداد فغان در آن نیم مرده فدا و در آن وقت و ذوق جان سلیم کرد  
**شعر** جان میکنش جو بوی آشنایی باز یافت **مرغ** فرخ گشت و سوی آشیان پرواز یافت **ا**

بس اشارت فرمود تا مقامش راست کردم و آب بیاوردم و شیخ بدست مبارک آب می بخشت و من دست و پای  
وی و روی بشستم بعد ازان برخواست و برفت و اشارت فرمود که باقی شب بر بالین من زنده دار جهان کردم با بدار و بجزیر  
فرمود کردن و خود تا صبح بدار و بیا بعد از سه روز فرزندان او را حاکم فرمود ساختن و بصلاح خادم سرود و چون طالبان این  
تعلق خاطر مبارک قدس سره دیدند تعجب کردند بعد از نماز عصر شیخ قدس سره باخی علی دلوئی گفت میداند که کس بود  
گفتند فرمود که در زمان شیخ اهد قدس سره و حضرت شیخ زاهد میر قتم این کس در میان برج دوازده بود آب میداشت  
پیرون و دید و بزیارت آمد و التماس کرد که از برای خدا جندان توقف کن که ترا میر پیغم خداوند که چون تو باز کردی زنده  
باشم یا نه باز استنادم و او مخیر و آرنگاه میکرد چون بجهت شیخ زاهد قدس سره سپیدم سه ماه آنجا ماندم چون باز آمد  
بجوار رحمت سپیده بود و این تاج الدین کودک بود و چون بدش را بر من حق ادا داشت محافظت فرزندش کردم  
و محافظت فرزند فرزندش بکنم و اگر حق تعالی امان دهد فرزندانش نیز محافظت بکنم **شعر**  
درخت اعتقاد پاک در باغ و فاداری **ز و صلش** کام دل روید ز فرعش از زبان **بیاض** جان بنشان که دقت موسم است **ا**  
بجود فضل ازان بهری باصل و فرغ برداری **فصل بیت** و سیم در صفای شیخ صفی الدین قدس سره **ا**  
حق تعالی او را صافی آفرید بود از کدورت نقیصت **بجود** و خد و کینه و یا و غضب نفسانی و هرگز بدیت و زبان از او  
ایضا و آزادی خلق خدا نه سپیدی و هرگز در غضب زلفی الا که خلاف خدای تعالی از فرزند ی یا از مریدی بریدید بر جانیدی  
و در غضب رفتی و گاه بودی که حرکت دست مودی شد که ادب فرمودی و اگر خلاف طریقت بدیدید که بنسبیدی اول  
توبه کردی و ازان برحق و مدارا با او بگفتی و او را بر سر راه آوردی نمی بخشد الا از برای خدا و غی ربخاید الا اثری خدا  
و اگر منافق در حق او قدس سره سختی بگفتی بمعایه و یا در روی او بجاوه نه بخیدی و یا در ذی جبری نذر دیدی ازان او یاد پس دیوار  
جبری بگفتی از ابار روی او نیامودی و فرمودی که مارا سبک باد که دانید ما او را اجرا بر جانیم **شعر** نوش محضی که از ویش ندیدی گن  
نور حق ز منم رنگ و کدورت صافی **و شیخ** قدس سره می فرمود که دین دار کین دار نباشد در دل **حکایت**  
کین و دین را مخالفت پداست کاین و آن در دلی ناید راست **و شیخ** قدس سره مخلص بود و طاعت کردن مردم را از اینر  
اخلاص می فرمود و نصیحت میکرد که از ریا پر میز کنید و اخلاص در مجموع طاعات بجا دارید و مریدان می فرمود که اگر نفس شمار ابران  
دارد که بر خیزد و طاعت کند تا خلق بداند که شاجنین طاعت کند اید خلاف آن کند که چون ریا داید طاعت را حبط  
کند و اگر نفس شمارا کاهلی فرماید طاعت کردن بر خیزد و طاعت کند تا خلاف نفس کرد باشد خلاف نفس وفاق  
رضای حق باشد و مریدان را نصیحت فرمودی که بر شما باد که ریا از خود دور کنید چندانکه توانید که آخرین خصلتی که مریدان  
خلاص یابد ریا باشد تا ریا پاک نکرد شخص پاک و مخلص نشود و قدس سره از یک روحی با صفت طعنان و مردم سهل خوش  
برآمدی و با ایشان می نشستی و مزاج شرعی میکردی و وقتها ازان سخن بسطاکیز سرور انگیز بگفتی که من با شما بخشیدی و فرج رسیدی



و در سفر جان بیست بودی و خوش خلق که رفتار از سر و در آن سلا آوردی و اگر کسی را طالت بودی فرمودی با با سطرالت بر ناید و بنفس خود  
خدمت رفتار و بطبع جبریز تا رسیدن ایشان قیام نمودی و اگر کسی از اصحاب چند شدی اولای خود پیش فرستادی و جبریز خودی نیز  
فرستادی التواضع زکوة الرقة **حکایت** ادام الله برکت گفت که شیخ قدس سره باری بفرموده خاتمه حلال در ریاضات الدین که  
بیر شیخ ربانی شهاب الدین سرور دی روح الله بود و دعوتی کرده بود و شیخ را برده و قرآن جبریز گفتن آغاز کردند و حاجت  
از محنت و نیست شیخ قدس سره سماع نتوانستند کردن و ایشان را در خاطر آمد که حرکت کند شیخ تا ایشان در سماع آیند  
ناگاه شیخ قدس سره بوزیریات الدین گفت فرزندم در آن خلوت بروم و بگویش سماع کنیم و یاران بن سماع کند و زیر دست بوس  
کرد و گفت ای و الله ما سب این میخواهیم اما نمی توانیم گفتن شیخ بولایت بدانت بس شیخ خاندون رفت و ایشان از آن شب  
سماع خوش رفت و شیخ قدس سره در خلوت گفت که چون ایشان را در دست بود گرانی نباید کردن و هر که بریاست دل او سبک بار از علایق  
شد و عقل جهانی از وی بخت روحانی مبدل شد بیک روح اورا توان گفت پیش اهل تصوف **شعر** از هوای پسگی روح مغایر دل مرده  
بس بیک روح جوان کرده و خاک و گل مرد **فصل بیت و چهارم** که خلق شیخ معنی الدین قدس سره عبدان تخلقوا  
با خلق الله معروف و بآثار و انک لعلی خلق عظیم موصوف شده بود با خلاق در غایت حسن خلق بود و میفرمود که خلقی است  
باقی و خلقیت با خلق باقی است آنست که صفات ذمیه بصفت حمیده مبدل شده باشد و در آن با که کرده تا محل نظرت حق تعالی باشد  
این خلقیت که بر حضرت حق تعالی این بسندیده است **شعر** این خلقی که سریت ز اخلاق الهی کجیت ز الطاف خدا نامتناهی  
و خلقی که با خلق است حسن معیشت با خلق همچنانکه معاملة راست کردن و سخن و صحبت راست داشتن و مهم و صلت خلق  
راست کردن و بر خیر و شرا ایشان شفق بودن و با خلق دست و دل و پشان کاشاده داشتن و شیخ را قدس سره این معنی تمام  
و کمال بود که رحمت خلق بر خود میکرد و راحت خلق می پدید و مردم را راحت میداشت و بدلبوی خلق مشغولی بود و اگر چه  
از ایشان خلاف نفس خودی دید و آزار می رسید **شعر** ما احسن الخلق فی مواظبه و الخلق فی کل موطن حسن  
**حکایت** ادام الله برکت گفت در وقتی که مولانا نصیر الدین اردبیلی رحمه الله را نایب غضب و حسد و حد شغل بود و بفلوای مضب  
خداوند کبیر مشغول و از سر منبر در حق شیخ قدس سره و در بیان زبان نهاده میکرد تا روزی خوابه فخر الدین یوسف نازم الله را در شیخ  
با مولانا نصیر الدین در محلی اتفاق ملاقات افتاد و خوابه فخر الدین از سر نقل سخن بسیار که از مولانا نصیر کرده بودند با وی بحث و عده  
آغاز کرد و بنا بر آنجا میدوید و این سخن شیخ قدس سره را بسیار از اتباع و ملازمان شیخ قدس سره میپرسیدند و گفتند که  
مولانا نصیر را از جرمی باید کردن و غلبه بر سر بردن تا ترک سخن خشن کند شیخ قدس سره فرمود من خلق را بخلق گرفته ام و او را را  
خلق ندیده که اندان و او مرود انشدست من او را بدست خلق بستم **شعر** خلعش نازم و از خلق بدستش آورم  
خلق اخلاصش درین جبهه شش آورم بر خیزد تا برویم پیش وی و برخواست میان مبارک دست اخوی علی دوزی مانع شد بایده  
نشد است و تنه او نه شد و در عقب مردم بسیار رفتند خبر مولانا نصیر رسید که شیخ انداز خانه سرا حیمه پرورن دوید و حضور

شیخ رسید و از گفته معتقد و از اندیش مستغفر شد و گفت همین باشد و آن عداوت بصداقت مبدل شد و چون شیخ قدس سره  
مراجعت فرمود باخی علی دوزی و آن جماعت که تخریس بر مغالبه مبالغه میکردند گفت مان چنین بهتر بود و یا آنجا که شکایت کردی دل گرفته  
باشد و آزاد را بخلق ندیده توان کرد و چنین اخلق یستبد اخلق بخلاف گرفته شمشیر که مرا عاهه تعلق بخود نماید بغیبت عیبت کند  
**شعر** که اقامت اخلاقه العزیم جسد معینا ولا اخلاق من انکس عاینا اذ اشبهت ان تحنی شایل خلقة فکن کائنا او نأخذ لک کائنا  
و از جمله حسن خلق شیخ قدس سره اگر در پیش را وقتی پدید آمد شیخ جندان بر پای مبارک با پستادی که از ازان حال باز آمدی و اگر  
نیز تا نیم شب بودی **شعر** زهی دولت لطف پروردگار که باشد چنین دولتش پادار **حکایت** ادام الله برکت گفت  
نوبت حاجی محمد آمان و سپهر علی که از خلفای معتبر بودند و در محرابی کثیر آمده بودند و تا قریب هزار دنیا و جبریز آورده و حضور شیخ قدس سره  
بنهادند شیخ بگوشت جشم بدان القات فرمود بیان سبب که ایشان بنداری در خود آورده بودند و شیخ قدس سره بران خواهر  
ایشان صاحب اشرف بود و بایشان در ویشی بود و او عیم درم نه آورده بود چون دید شیخ قدس سره بدان آورده ایشان القات نیکند  
در خود اندیش کرد که این نیم درم حقیرم باشد ناگاه شیخ اشارت بدان در ویش کرد و دست مبارک فرود داشت و فرمود که بیار در ویش  
آن نیم درم بدست مبارک شیخ بنوا شیخ انرا بکف برمی انداخت و میگفت خدات برکت دباد و سه بار بگفت آن در ویش از حسن  
خلق شیخ قدس سره شاد و خرم شد **شعر** از مفتح خلق او جواد صبا بوی ربود صد هزاران غنچه بکها بجنده لب کشود  
**حکایت** پیر زین الدین گفت از پیر محمد الدین بزان که نوبتی همچنان حاجت غلبه از طالبان کرده آمده بودند و هر یکی جبریز آورده و از انواع  
اشیا و کز الکبیر و شیخ قدس سره در خلوت سرای اسپتاده بود و عرض میکردند و خادمان در خادمی بودند اتفاقا در ویشی یک دشت  
کندم نه انبار جبهه کرده بود و از برای شیخ آورده و آن انبار به دو شش بسته بود چون نظر بدین طالبان انبوه کرد که آنچه آورده بودند  
عرض میکردند در خانه می بردند و آن در ویش از قلت بضاعت خود غفل شد که این مقدار کدیم بحضرت شیخ چون توان بردن از  
سرای دشت در آپستان زوید با پستاد و بشت بدیوار باز گذاشت و درین دشت تخیر شد شیخ قدس سره اشارت فرمود  
که آن در ویش را بخواهید چون نیامد شیخ قدس سره دامن مبارک فرود داشت و فرمود که آن کدیم که آورده از برای من در بخار بزان  
در ویش ازین حسن خلق فرمی یافت که شرح نتوان کردن و آن کدیم از آن انبار در دامن شیخ ریخت و در ویش را دعا کرد  
و همان در دامن مبارک در خانه برد **شعر** خلقی میکن پروری زان سرور و دران مکر خاطر در ویش جوی زان جنان سلطان  
شیخ قدس سره از غایت از حسن خلق با هر دویشی سبکته دل جندان لطف کردی که او خرم شدی و با هر کسی بد اخلاق و ضحیت  
و موعظه حسنه جندان بگفتی که ایشان را در کار آوردی و هر یکی از جمله عباد کشتی و از جمله اخلاصش علم و حکمت بود که اندرون  
باک مبارکش از علم و حکمت مالا مال بود و از جمله اخلاصش صلح درم بود که در آن مبالغه میفرمود و در هر اندوهی غلبه و خاطر جوی بود  
و موااسی و مالی و عرضی و قدیمی هیچ دروغ نداشتی و مجموع معاش اقربا از بلیکس و ماکول جمعی را که احتیاج بودی ساخته میکردی  
و مصاهرت مجموع با خویشان کرده و در آخر حیات ظاهری میفرمود که نگران فرزندان ندارم و تشویش خویشاوندان نیخورم چون



بن جمع شده اند بعد از من بدین که نظر کند و از خلق در محبت مبارک که از روی و سر تیجان پاک میکرد و این را همچو مدینه  
پوده اند و محافطت و رعایت همچو شهر بود **شعر** و ایضاً لیس فی القام بوجه **شعر** شمال الیائی عصیة للارامل  
یلوذیه الهلاک من اهل عالم **قصه** عنده فی نوبه و فواصل **حکایت** ادام الله برکت کت چون شیخ قدس سره و حیات باقی  
پسیده زنی بود پیوه که بر سر راه سجد جامع می نشست سخت برای میکشید و میگفت هر آینه بر سر این راه من چیزی میداد من آنرا  
از آدینه تا آدینه پهنه میدادم و می تا فتم و می فروختم بدین قیاس پس دو دختر بی پدر بشود اده ام و تربیت ایشان کرده اکنون ما را  
که دارد و بدین سان نوحه میکرد **شعر** معنی صاحب الجدهی فلم یبق عبده **شعر** کریم بروی الارض فیض غایبه **شعر** و شیخ تذکره  
اصحاب و دو پیش از چون بر و برادر مشفق بود که اسباب معیشت ایشان مرتب میداشت و میفرمود که شیخ ما می در دفعه  
می نشستند تا مردان چیزی می آوردند و او بر خود در میدان صرف میکرد اما وظیفه ما آنست که مادر دین شان تربیت کنیم و اسباب  
ایشان را دست میداریم و این از غایت شفقت بود که بود و وجود خود بر خلق خدا صرف میکرد و در آخر عمر دعا کردی که خداوند او را  
من در وقتی کن که مرا خوش باشد تا مردم از رحمت نفیس نباشد و این نیز از جمله شفقت بود بر خلق خدا و در امور معاش دینی نیز  
اگر کسی فرامانده که سر به تنگدیس سر و اشارت فرمودی خیر و صلاح در آن بودی و آن کار مرغ و سودمند شدی و اشغال این حکایت  
بسی مسطور است **شعر** بناه مردمی می بود هم در دین و هم دنیا **شعر** ملاذی عالمی بود در صورت و معنی **قصه**  
**بیت** و **نخجمره** در ترک تکلف شیخ صفی الدین قدس سره **شعر** ادام الله برکت فرمود که قدس سره از تکلف  
دنیا براه و از تکلف دینی معزای بود و در خانه و اثار خانه و ملبوسات خویش هیچ گونه تکلف نمیکرد و آرایش در تن  
تصوف و فقر اداسی و کلی محبت و همگی نصرت ظاهری و باطنی بر عبادت و اصلاح باطنی داشتی **حکایت**  
چون شیخ قدس سره از خشت خام زاویه ساخته بود و در فضای اندک آن مردم بسیار و جمعی بی شمار را جای بی تمیق بود و بی  
جمعیت طالبان را در آن پیداشده و بی تربیت و ارشاد مردم در آنجا رفت **شعر** افق استر نبیانه علی تقوی من الله و رضوان  
**شعر** فی الدار است مطمح العلم و اعتدی **شعر** لها نابل الامال ریان ماهلا **شعر** اما در چشم که بین دنیا  
حقیر می نمود اتفاقاً مردم حاجی سا که از ملوک کیلان بود و در زمزمه مریدان شیخ قدس سره است مدعا نمود که در خلوت سرانجام  
زاویه بزرگ از اجواب شیخ قدس سره اجازه نمیداد بعد از تکرار و مبالغه در التماس قدس سره فرمود که ما را آنجا نیاور  
نباید اگر نیز بشود در کار نیاید و فرمود که صوفیان در بند عمارت آب و گل نباشند عمارت صوفیان دل نباشد و در آن گوشه  
و صوفیان را کار خراب عبادت نباشد نه کاشانه و عمارت **شعر** عقلا دل بمان خاک مرفوف ندمند  
کل نجویند ولی محن دل آبا و کنتند و جزین هزار دین چهار دیوار خشتین صرف فقرای توان کردن و بدست مبارک  
اشارت آن زاویه یا غی علی و لکنی کرد عاقبت حاجی سام رحمه الله از سر قوت اعتقاد بنیاد چنین زاویه نهاد و آج تراشیده  
لجا و کرد و شیخ قدس سره در آن مکره می برد تا دیوار بسقف رسید و میخواست که سقف متقش و رنگین سازد و شیخ فرمود که آری

باید که خان رنگین باشد نه خانه در نقیش آن که است می نمود فی الجمله بر مقتضای خاطر شیخ قدس سره و جواد آلات سقف را  
رنگین و نقش کردند و چون پیر من آوردند که سقف فرو بوشاند آن شب باران عظیم باریدن گرفت و دوسه روز باران  
مطبق شد و مجال فرو بوشیدن نبود و آن نقوش از روی جویبار آب باران برود و آن رنگها فرو شدست میخواستند که باز اعاده  
آن نقوش کنند کنند چون ارادت شیخ درین نیت لاجرم از سر کرامات او آن نقوش پدید شد و اگر نیز اعاده کنند از  
کرامات شیخ ندان و آن عذرت عذرتی می آید فایده نمیدهد پس کیف ما کان بان الآلات متبر النقوش بیوشایدند و مدتی بخان  
بماند اگر چه معمر می بود اما سکون نمی بود و در آن کسی نمی نشست و نیز در آن زمان که بنیاد آن می نهادند فرمود که فایده ازین سخن  
که اینجا چیزی دیگر خواهد بود **شعر** چون اسامیت که بره کذر آب نهند **شعر** یا بنایمیت که بنیادش بر باد کستند  
تا عاقبت بعد از حیات شیخ قدس سره نقض آن کردند و اکنون و الحال هذه و اراکحفاظ حضیر مطهره بجای آن ساخته شده است  
که جرم و کعبه امانی و اقامی و ادانی است **شعر** هی الدار ابناء الذی من حجها **شعر** نازل فی ساکنها و قوافلها  
**حکایت** دامت برکت و نمود نو تخی خاطر مبارک شیخ قدس سره با مولانا غلام الدین متغیر شده بود و مولانا را شفع  
کرد اندیشه تا شیخ از جرم او عفو فرماید و نیز بیع مبارک شیخ قدس سره پدید بود که مولانا خانه تنگ و متقش می ماند  
شیخ در آنای مخاطبات و عقاب که با مولانا میفرمود که حق گذاری فرزند آن شیخ زاهد قدس سره روحه که حق توبه و تلقین بر تودار  
و بنوعی دیگری باید فرمود که خدمت درین سبب شیب خانه رنگین و تکلف می سازی که محاسن پدید گردد و هر اخوان رنگین سازی  
و چون خانه پیر من رنگین می کنی اندرون رنگین کنی **شعر** اندین آینه کاری و اندین صیقل کری **شعر** سادگی و روشنی باید نقش با نوبی  
در نظرگاه قبول مایا بدید **شعر** سادۀ این سان نقوشش نقش معنوی **حکایت** غلامه برکت کنت هو پس دین  
دیگوره دول که دم که یکیت از دیوهای اردبیل شیخ قدس سره فرمودید و بخوابیدید و غنیدین مشغول مشغول چون بدید خردین مشغول  
شوی با این طالبان که مشغول شود دید و ملک این طالبان اند که ایشان عزیزی خدا اند ایشان بدین تربیت و ارشاد مرزوع  
کردان و توبه و تلقین معذور در تمام راحت دنیا باشد و هم راحت آخرت **شعر** در دل خلق نشان تخم که در ملک وجوده  
آن زمین است که آبی و هوایی دارد **حکایت** از جلا ترک و تکلف و ریای شیخ قدس سره پیر جبرئیل کنت باری  
شیخ در خلوت بود و توکلی امیلان بیامد و در خلوت باش و مخالی حبه شیخ قدس سره انداخته بودند من خواستم که  
آزاد دارم تا در نظر اصحاب دنیا و عوام نیاید چون در دلایندیشیم شیخ قدس سره مجال نداد و فرمود که چون در نظرق  
تعالی می تواند بودن در نظر توکل باکی نیست چون توکل در آمد شیخ قدس سره فرمود که جبرئیل بر میداشت و ما که دم توکل  
کنت هر چه شیخ کذعین صواب و طاعت باشد شیخ فرموده از حق تعالی شرمساری می برم و این مقدار از تکلف و تعم  
می شمر که بسبب آن از حضرت شرمساری برد **شعر** در جوار بالش شرف عین کبریا **شعر** بر صدرگاه سپند رنگین کشیده پای  
تنگ آیدش ز زینت ناجیز دینیوی **شعر** آغشته تکلف و آلوده ریای **شعر** و شیخ قدس سره در بند تکلف با پس و ما که اولی بود



و در عبارت سخن تکلف نمی فرمود بلکه هر جنانفع ترین دین مردم بودی آن فرمودی ادام الله برکت فرمود و کلمات رساله قشیری که از  
مشایخ سلف رفته اند علیهم بعبادت موجد قلیل اللفظ کثیر المعنی نقل کرده است بر شاخ قدس سره عرض نمیکردیم و شیخ  
تحقیق آن میفرمود می گفت که سخن صاحب دلالت و نیکوست میگویم که سخنانی موجود است در عبارت آن مبطل نگذرد است  
شیخ میفرمود چنین باشد سخن از دل کوتاه و بی تکلف و پر معنی آید **شعر** شرح و بسطی تکلف باشد از  
مجل این دفتر موزون و فرمود که انگیزش عقل بر غالب باشد و در عالم عقل و بریت خلاص یافته باشد چون بروی غلبات  
عشق باشد و از بحال تکلف و عبارت نباشد از برای آنکه عبارت بیان است در بیان هر چیزی عقل را باشد **شعر**  
منجواست که در عبارت آمده شرح رخ او با استعارت شع رخ او زبان زد هم عقل سوخت و هم عبارت  
و اهل عقل اگر چه در بند تکلف خود نباشند اما حق تعالی ایشان را بنور خود آراسته است و بحال ایشان را در نظر خلق جلوه  
داده و بنظر قبول قبول کرده لاجرم مقبول قلوب خلایق گشتند اگر در حالت فقر باشند و اگر در حالت غنا و اگر فقر بود و اگر  
فقر نباشد و اگر غنا باشد و اگر فقر باشد باسلطت باشد همچنانکه شیخ ما را قدس سره **شعر**  
آنها که گزیده آراسته در کسوف فقر باشد **شعر** از مشرق دل بنور معنی تابند و جوقاب و ما بده  
**فصل بیست و ششم** در بیان صورت ظاهری شیخ صفی الدین قدس سره حق تعالی در عقول و انوار  
او را بچنین صورت مخصوص گردانیده بود که یوسف ثانی وقت خود بود و بسن بلوغ ناپسیده بکمال عصمتش معصوم داشته  
بود و توفیق طلب داده و زمان در عشق او سپتهای بریدند و دل مبارکش از ایشان می رسید **شعر**  
نظرت الیه نظره فخرت دقایق فکری فی جیل صفات فاعلم الیه الوهم اتی الیه فاعلم الیه الوهم فی جانی  
و شیخ را در دام و حل جیل خود نمی توانستند کشیدن از آن سبب که خود را در وقت شرع کشیده بود و یوسف صورت او را در زندان  
بنوای خود نمی توانستند آوردن از آن سبب که یوسف معنی خود را از جاه زندان بر آورده بود و طلب هوای جانان مصر می کرد  
و سلطنت ملک دل بر دست آورده **شعر** خلاص نفس خود داده و زنجیر جاه طلبانی گرفته تحت مصر دل بان ماه کفانی  
و در آن سن در نظر اولیاء اهل جلال متجلی بود و بدان کمال متجلی جهانک ویرا پیر ترک خوانند و چون در نظر شیخ  
زاهد قدس سره و در زین الرجال بالمحاکمین متجلی و متجلی شد شیخ نظر بعد از حسن محکمت بر حسن صورت او نیز میفرمود  
**شعر** بوی او آینه جان بود از آن اندر آن آینه دید از جان نشان و جماعت طالبان او را از زین محاکمین  
میگفتند و چون شیخ زاهد را با صوره ظاهری مکفوف شد بسیار وقت شیخ را در بهلولی مبارک خود بنشاندی و دست  
مبارک مجاسین او فرو میکردی و می گفتی صفی از مجموع محسوسات ظاهری غیر از محاسن تو در نظر خیال من هیچ مانده است  
و در سن کبر و شیخوخت چون بنور الهی منور تر و خرم تر شده بود مردم را بهشت امد مبارک او طاقت نمی ماند و قطع  
نظر از او کس را دل غیاده و چون لحاظ کردی بکوشه چشم مبارک بکسی نظر کردی از طلاب دل ایشان صید کردی

**شعر** خیرنی اشرف و جگه کلاه تجلی لطفی و جگه بارزا و آهش مبهوتا و جگر ناظری ویرتد عن ادراکک الطرف عاجزا  
**حکایت** خواجه امین الدین روایت کرد که در وقتی که شیخ قدس سره در تبریز میرفت خلق انبوه باز در جام و دست و پای شیخی  
افتادند یک پیری بر بلندای استاد بود گفت این قوم را چه شده است که این خلق بدین شرف در دست و پای او می افتد ناگاه شیخ  
بکوشه چشم بدان پیر نظری کرد ناگاه نعره بزد و در پای استر شیخ افتاد جماعت گفتند خدمت کنت چه بوده است که شمار دست و پای  
شیخی افتد خدمت در پای استر شیخ چرا افتاد گفت یک نظر سور من فرمود اختیار از دست من پر بود **شعر**  
نظرت الیه نظره سپتام ناظر ناظری فی جنتی و لا تخلفی قد اوتیت وجدنا فاعلم فی الفوائد و غلبه و امثال این مکیات  
بسی مظهر است که شیخ قدس لاجاط دل را بای کسی ملاحظت فرموده است و اختیار از او روده و ادام الله برکت گفت که شیخ قدس  
فرمود که بلام من بلام و قهتاکر دل اختیار از من می راید اگر چنین نظر میکنم عالمی معوری شود و اگر جهان میکنم عالمی غراب میشود یعنی  
نظر لطف و قدر **شعر** فقی ایدی بدیت عات قوم و فی الاخری الحیات لم تحجب چون اولیاء اهل مظهر صفات الهی  
اند باطنشان مظهر محبت و معرفت الهی است و ظاهرشان مظهر لطف و جمال الهیت لاجرم هر که نظر اعتقاد پاک و بصیرت دریشان  
نظر کند حان نور و لطف الهی را مشاهده کرده باشد که آثار نور الهی در جبین ایشان ظاهر و بامهر است و انشد دامت برکته **شعر**  
کز آنک یار پرده عزت فرو کشیده آرا که برده نیت بر روی او بین آن روی بین که بر رخس آثار نور اوست  
وین را آنکه دارد خورشید در جبین در طر نامش شمس آیک فبیت در جبهه هاش غره آیک استعین  
ادام الله برکت گفت که بر حسب تم تلکین جلودهم اندام مبارک شیخ قدس سره در غایت لیلین طس بود و مناسب ماست  
وینا جه و لا حریه الین من کف رسول الله صلی الله علیه و سلم کف مبارک شیخ نرم تر از حریری بود و با وجود آن کف مبارکش صفت  
کارزاعت خفونت نمی یافت و هرگز شوق بشری بر وجود مبارک ظاهرش ظاهری شد چنانکه در جام از اندام مبارکش بعد از دوک  
عینف هیچ شوقی ظاهری نمی شد و کف پای مبارکش بواسطه لبس کفش و زود در میان غبار هیچ آثار شوق نمی یافت و خفونت  
بوت پدانی گشت و اگر چه بر حسب سنت استمال طیب میفرمود طیب و جود او بر عطر غالب می بود چنانکه از جامه مبارکش  
عطر وجود مبارک او آمدی که عطر طیب منوخ گردانیدی **شعر** هر که بانشش بوی این طیب حیات افزا شد  
زنده جاوید گشت و بوی جان از وی دمید **حکایت** دامت برکته گفت که شیخ زاهد قدس سره روحه بوقتی که در دیه کهنه  
بود در مجلسی شیخ را قدس سره طلب کرد و چون شیخ حاضر شد گفت صفی کیا بودی گفت پیش فلان طایفه ساعتی نشسته بودیم  
شیخ زاهد قدس سره روح فرمود باید که از صحبت من صحبت دیگر نزدی که از آن صحبت چیزی نیایی و از صحبت من برای بن  
آن طیب لطیف از عطر لازم اولیاء الله باشد که آن آثار بوی محبت صلوات الله و سلامه علیه و از خلوتی مع الله الکتاب کرده اند  
و انشد دامت برکت **شعر** از بس که در کنار هم گیرش نکار بگفت بوی یار و یار که در بوی طیب چیزیت در آن نطق  
میتی چه زان بود خرابی زان دوست **فصل بیست و هفتم** در بیان مولف الهی که شیخ صفی الدین را

دوست کما بنا



تقریباً سه سده است **حکایت** شیخ صدرالدین ادام اسر برکت گفت که شیخ قدس سره فرمود که نوبتی از غلبه مردم و کثرت  
از دحام خلائی سامت و ملائقی یا فتم زمانی خندم از شیر پرون نهادم و خلوت بریدم صدیق ویر و فتم که قریب یک نویل بجوای شیر اردیل باشد  
و ساعی آنجا خواستم که بفرایغ خاطر بنشینم که غلوی قتل با غلبه شوش و وقت نیم **شعر** در کج فراغ ساعی بنشینم  
در گوشه خلوتی فراغت یبزم ناگاه دیدم که جمعی ترکان غلبه آمدند و قریب سی کس از مسلمانان گرفته و سر و اعضا و جوارح شکستند  
و بعضی را گوش و بعضی را پنی بریده چون آن حال دیدم از حال بجای بگردیدم و نزدیک بود که دلم غش کند **شعر**  
الغار فی کیدی و النار عندکم فان هربت فن نار الی نار ندای ثاقف حضرت الهی شنیدم که ثان از غلبه بنده گان صاحب دروا  
طاعت می نمای و بنام خالی تفرقه خاطر می آیی اینک تفرج گاه دفع طالت ما ترا خلقی از آن سبب خود و دیر ترا بر خلق کشوده ام که تیر بیت  
دور شد و در صحت اشتغال باشد آنک دوای محذرت استقلل باید از سر این عتاب حضرت زبان اعتذار بر کشاد که زنهار دیگر چنین نگنم  
و آن جماعت را باز خرید بکنای چند و رنگ و من بعد جنان با اصحاب در مسلمان نشد که دفع مرض بایشان میکرد و چنانکه مذکور است **شعر**  
فلا عیش کومل بعد هجر و لا شئ الدنن العتاب فلا مذا یل عتاب هذا و هذا یل من الجواب **حکایت** حاجی عمده  
و در زمانی رحمه الله گفت بوقتی که شیخ قدس سره بیفداد قاهر رسید مردم بس اینو غلبه استقبال کردند و جندان مردم در قدم مبارک  
شیخ می افتادند که هم بود که مردم در پای پستوران با سرب و ملاک شوند **شعر** عاشق بر معشوق سپارند از بوده  
پرو از پیرش شمع جان باز بود و از آنجا چون بگذشتیم و از بعد از پرون رفتیم اتفاقاً در منتری شبی جای میخواستیم که یک راهب  
نمیداد تا عاقبت قدس مقام شبی بجا میآید و اجاره گرفتیم و شیخ نزول فرمود چون شب آمد ناگاه شیخ را قدس سره را دیدیم که  
بذوق و طرب عظیم در آمد و کسی را قدرت سوال نبود تا از سر دوق و بسط فرمود که از حضرت عزت ندای ثاقفی پسید که من آن ندایم  
که بجای جندان مردم را بزیارت تو فرستادم که مردم در پای تو هلاک خواستند شدن دین زمان آن مقدار مقام که بنشین بجای دینار بکار  
می گیری **شعر** وانی ملوک که غیر خا صه اذانا دعانی لیتنه الفاء و اطقت اجلا که و صبار و فادلت ان یخفی الدنن و یخفی  
**حکایت** پیر احمد برینقی گفت که از پیر ما میراث شنیدم که چون ملک حسن شیرزادان که مردی وفات یافت جماعت طالبان کار کرده حساب  
کشف احوال او را نیک می دیدند و او را معذب می دیدند تا بوقتی که شیخ را قدس سره عبور بدید ترک افتاد و مرزا را رفت و از برای او  
و عاگرد بعد از آن از باب کشف و مشاهده احوال او را نیک دیدند و خلاص یافته و در راحت تام بر سپیدند که آن حال اول به بود و این حال  
بعینت گفت چون شیخ قدس سره از برای من دعا کرد حق تعالی مراد کار او کرد و آنکه این طالبان که هر دو حال دیده بودند بر شیخ عرض کردند  
و سوال و جواب انداخت سابق و رحمت لاحق باز گفت شیخ قدس سره فرمود بلی و اصحاب ارادت بود ارادت او را من گیر نشد  
او را از حضرت حق تعالی در خواستم ندای ثاقف حضرت شنیدم که او را بتو بخشیدم **شعر**  
صد مهر از آن در بر دیم می کشاید دوست چون حلقه بر در دلم اندر دایمی می زند گوشش مو شوم را از جانان خوش ندایی می زند  
و ازین هر موی جاغم مر جایی می زند **حکایت** ادام اسر برکت فرمود که آن زمان که شیخ زاهد قدس سره در

حیات باقی پست شیخ صفی الدین قدس سره از افراق ملول شد و بارشاد مشغول می شد تا دوزی در خرمن بکار بود خطاب  
حضرت ذی الجلال در سپید و از ثاقف الهی شنید که گفت ما را باین فرستادیم که تو خرمن بجهنم بر کنی چرا ایندگان ما مشغول نمیشوی  
و تربیت خلق نیکنی **شعر** جان زنده بدانت که از ساحت جانان هر روز سپید تازه حیاتی بخطابش  
و لماست در آن واسطه من بیایش جانماست در آن ضابطه صحن عتابش **حکایت** خلد اسر برکت فرمود که  
روزی طالبی آمده بود که احوال خود بر شیخ عرض کند اتفاقاً آن ساعت مجلل نشد و رانش ندادند و رانش رفت  
ناچار و ناگام ناگاه شیخ قدس سره فرمود بروید و طالبی چنین چنین آمده بوده است و رانش ندادند و از سر حرمان روان روان  
شده است از را باز کرد ایند بیاید بر فشد و او را باز آوردند و قدس سره او را بنواخت و با او بر دخت بس فرمود که حق تعالی  
باین خطاب کرد که بنده گان مرا راه غیبی که حواله ایشان بشود که ده ام و من بعد راه ایشان نشود که دایند و کسی را بی مقصد و باز نشود  
**شعر** حلقه دل تا با بگشت خطابی می زند جان برین در معشکف از بهر آن بنشسته است چشم برده زه زدی بر دیدنا بکشاده اند  
گوشش بر در و امید فتح بابی بسته است **حکایت** خطیب برینق که مرد کویید که بجزرت شیخ قدس سره بودیم طالبی نماد  
شیخ قدس سره بتشیع جنازه او تا بر سر مرقدا و برقت مدتی دیگر هم طالبی نماد بتشیع جنازه او تا در وازه بیا مد و باز کردید  
جماعت گفتند که شیخ بر سر مرزا این طالب زلفت فرمود آنک بر سر مرزا او رفت او را از حضرت عزت تعالی شاد و در خواستم  
و آنک از در وازه باز کرد دیدم او از ثاقف الهی شنیدم که او را بمنز او بخشیدم **شعر** ای خوش جان که باید مرده از جانان او  
آیت لطف و بشارت یا بد اندر شان او **باب نهم** در ذکر مرض و نقل شیخ صفی الدین  
تقریباً سه سده از عالم فانی بعالم حیات باقی مشتمل بر در و خل **فصل اول** در ذکر مرض او قدس سره  
**حکایت** شیخ صدرالدین ادام اسر برکت گفت که شیخ قدس سره فرمود که چون شیخ زاهد قدس سره در  
شدت ریاضت و مشقت در مجاهدت من دید اشارت فرمود که فرزند تا این حد زحمت بر خود مند و خود را بکل بدست صعوبت  
باز ند که اثر این در حالت کبر پس و پیری باز دهد و شمره از شدت و ریاضتش آن بود که بوی چهارده شبانه روز یکبار  
و منو ساختن چنانکه مذکور شده است که شیخ قدس سره و برایشقاغت ملک احمد اصغیر کیلا پیش بادشاه غانان فرستاده بود شیخ  
قدس سره در آن چهارده شبانه روز بغیر از آب صرف هیچ چیز دیگر تناول فرمود و عاقبت همچنان بود که شیخ زاهد قدس سره فرمود و از  
شدت این ریاضت جوانی بر حمت حالت پیری مودا شد **شعر** از سر حضرت و خبر گویند هر چه پیران راه بر گویند  
**حکایت** دامت برکت گفت چون شیخ قدس سره بخانه رشیدی در تبریز که در عایت است بالتاس و زیر غیاث الدین و عا  
نزول فرموده بود در خلوتی که در آنجا هیچ مقام استطاعت نبود و از آنجا بغیر از برای نماز جماعت پرون نمی آمد و مدتی پست شیخ  
شبانروز در آنجا بود که چند شبانه روز بیک و منو اتفاقات میکرد و ما و سبزی بردما و اخیانا و ضوی برو ضوی می سپاختی و ازین سبب ترک  
الطعم و فرما که فرمود و غذاایش آن می بود که بوقت افطار خواج قلوب الدین تبریزی رحمه الله و یکج کو یک شور بیا و در و ما و شیخ قدس











الماور بامر الله تعالى و این نوبت همچنان بعد از یک مرتبه خواب آمده بود **شعر** خوش جیاق روح را از غف جان می رسد  
تخت جان سازیم چون پیغام جانان می رسد و این معنی موافق نص تنزل علیهم السلام لا تخفوا ولا تحزنوا و ابشروا  
بالحسنة التي كنتم تعملون است و لا شك عند قدم المومنين بنيت و بشارت آیند و جناتك مسطور است حور العین بر غف  
چنان انتظار ارواح ایشان نمایند **شعر** اذا قدمت من سورة الحجر عیشتم تلقیتها بالوصل من كل جانب و حضرت اجفانی جلالت  
خدا را علیها من صروف النوايب و شدت عیشش بر وجود مبارکش مستولی بود چون سوال کردند فرمود اولیاده را در عطش ظاهر بران  
از عطش باطنی وصال حالت الموت قوی بوده است و لطایع آب از وی بیالغ میگردند در دل شبی جبرئیل اسکاف که ملازم سدا است از  
خدمت می بود تنها آنجا بود شیخ مذکور پس سر آب خواست پیر جبرئیل را از امثال حار و خور آبش بر او شیخ فرمود که شیخ زاهد را نیز  
مذکور پس سر آب بنید او زمین بنهوان می و ادم از من نیز دریغ مدارید بناد که بشیمان شوید پیر جبرئیل گفت در دل بنید بشیم  
که اگر بداند عن قریب که پادشاه جبرئیل فکر کنیم عن آب و اعدا از آن بر حسب آبی است عند ربی بطیعی و یطیعنی دیگر  
آب خواست **شعر** ساغر از دست سقیم رجم بر لب گرفت روی محبت در کشید از آب این کهنه سفال  
و درین وقت شیخ صدر الدین را ادا مامد بر که سفری اضطراری را اختیار می بطلباید واقع شد **شعر** الایة شعری علی الاقیک مره  
و صوتک قبل الموت بل انما سامع فیا دهرنا لیسیت بل انت جامع و یا یومنا بالوصل بل انت راجع و بعد ازین در علوی مرض  
همیشه نام صدر الدین میگفت و فراموش نکرد و مدت دو از ده روز دیگر در مرکز آب و کل پیش بود **شعر**  
وقد كنت لیکن من فراقک لید فکیف و قد صار الفراق الی البحر قصه در نقل شیخ صفی الدین قدس  
بجایات باقی چون تخرج کاس عام از لوازم اناست لیکن موت العالم و نقل چنین کسی از مر اهل آب و کل بناد جان  
و دل تقص ظاهر زمین و خلل مبین مؤمنین است اولی و انا نانی الارض تقصصها من اطرافها **شعر**  
مضی صاحب الارشاد لم یبق عبده کرم یروی الارض فیض عنایه فقد تاه لما تم واعتل بالعلی کذاک خوف البدر عند تابه  
و چون از مدت حیات ظاهر کاس شیخ قدس سره و جدر روزی مدود باقی بود و حیت فرمود که مرا سم تربیت سجاده که اطراف کیر خطه  
اسلام است با شیخ صدر الدین ادا مامد برکت علی السیدین مفض است و محافظت سفره فقر و خدمت ضعیفای باید که کما  
ینبغی قائم باشد و ممکنان از خطه سنت انبیا و دایره سیرت اولیا باید که تحفظ نمایند و تجمیز قدس سره سید جمال الدین بکند  
و از ادب و سنن عیسی و علی و طایفه است تربت و مرعی دارند و همچنان فرمود که چون مانیز بتر بیت شیخ زاهد قدس سره  
مشغول بودیم اگر حاجت نبشستن شیخ می برد میگویم شیخ یک خطه نشستن می باید که با دلب تمام بارش می نشاندیم و اگر  
حاجت با جماع بودی میگویم شیخ یک خطه تکیه فرمای و غرضش تنبیه و تعظیم مابود و همچنان فرمود که از برای کفین می که گریبان  
زیر تکیه گاه نهاده ام که فلان کس از کمر و دینیه آن کشته است و حلال دمی بدست خود مرسته و پیره بدر الدین استپاره یافته  
که کبریا انظار لبان پاک نوحش بود و پیران و حبه و نیم نه و کلا شیخ زاهد قدس سره را در ده خانه است باید که از آن از من باز بکند

و اگر بحال دهند و توانید کردن در کورستان غریبانم و فن کنید و این کورستان است در جانب غربی اردبیل که مدفن غرباست و اگر  
چون نتوانید هر کجا که باشد **شعر** اراد لیخفوا قبره فی مقابر فدل نراب الارض حایه بالیطیب و چون در روز از حیات  
ظاهر شیخ باقی بود بتلاوت کلام الله و ایدم مشغول بود و اگر نطق زبان از حجاب پیروز ظهور آوردی کفنی صلوا علیه و سئلوا پس  
و دیگر هیچ کلمات اندوی صادر نشد و چشم کلامش این بود تا روز دوشنبه دوازدهم محرم کینه غم و تلخین و سپنجایه  
بعد از نماز صبح چون نسیم وصال شنید حجاب ظاهر بر اجفان مبارک در کشید و جبرئیل و قطره جانان بر شانه جانان بر کشاد  
**شعر** روح و قد ختمت علی فوادی بکک ان تجلی به سواک فلو انی استطعت تخضعت ظرفی فلم انظر به حتی اراک  
و چون وقت استیفا شد بدای یا ایها النور المظنی ارجع الی الذی یک راحیه مره قیه سیم رخ روح مقدس  
بنشین فی مقعد صدیق عند ملک مقتدر پرواز کرد و الله بن هیبت بکنت و با بیای مبارک بکشید **شعر**  
شاه بازی کوز دست شاه آمد طوف جوی کرد پروازی و سوی ساعد آن شاه شد تنگای این جهان میدان پرواز بشین  
بال بکشاد و ثبات قرب آن درگاه شد در جواگاه حامی اصلی خود آر مید در تماشای جالی و صل عند الله شد  
لیکن فضای جهان بیستم کسی که دو جهان بروی او می دیدند در کوه قیزی کشیدند و ظاهر این دران حالت آسمان صحرای آفتاب  
رفشان بود بغیم و ظلمت تبدل و غمی می آمد و غریب و زیاد در نهاد عوم خلایق افتاد و زیاده تر از فرج مردم غریب و فغان از جوهری  
که می آمد **شعر** آسمان با صد هزار نور از چشم و چراغ بر چراغ چشم عالم گشت تا درواشک باز انالله  
و انا الیه راجعون و ما جعلنا لیسر من قبلك الخلد افان مت فهد الخالدون کل نفس ذائقة الموت  
**شعر** لئن کان الدنیا اثم فمخلد لکن رسول الله فینا مخلد و ما امد یقی عن الموت سالما فان انما فینا قد مات  
و چون وقت نماز عصر شد حرم شیخ که فرزند شیخ زاهد قدس سره ارواح هم بود طاعتش طاق شد الحاکم پس کرد که یک لقمه و نظر  
آخرین میخواست هم که دیدار شیخ در ایام **شعر** یک زمان برخدا برده او بکشاید باری دیگر عن آن روی نیکنو بناید  
چون میرم من اذین زخم که بر جان منت سر خاک من دلچسپه بخون انداید روی در از جگر سوخته من شنوید بعد صد سال اگر بر  
و چون شیخ قدس سره فرموده بود که زنا را بحال دهند پیش رفتن منع میکردند عاقبت جاره نبود در بکشادند و احوال  
حاضر جموع در با عجب رفتند تا او در آمد و نظر آخرین کرد **شعر** خوشش از جان خاموشی بر آورده  
ز داغ آتشین جوشی بر آورده بعد از آن کنت دعایی میکنم جماعت بچند امین بگویند و آغاز کرد که بار خدا یا جماعت سر سینه  
شیخ زاهد قدس سره روح و جرمش سر سینه این مرد که سال بر من مکراد ماه بر من مکراد عاقبت روز بعد هم بعد  
انصیات شیخ او نیز متعاقب شیخ بحضیره رحمت حق تعالی رسید **شعر** ولیس الذی یرى من المعین ما و ما  
و لکن تاروح تدوب و تقطر و چون از شب بعضی بکشد حال الدین اصفهانی رحمه الله بر حسب اشارت تجمیز غسل  
شیخ قدس سره مشغول شد و جناتک شیخ قدس سره تنبیه فرموده بود و چون احتیاج بودی میگویم شیخ یک خطه فرمای



با ایشان مساعدت می نمود و چون احتیاج می شد می گفتند که اینان قوت کنند و باز نشستن  
و نگه کردن موافقت میکرد و در آن اوقات باز نشستن باری نشسته بود و اصحاب حاضر هر یک بوظیفه از تجمیع مشغول شدند  
آغاز کرد و چیز میگفت و بعضی مصلحتی و بعضی باری میگوشت بصیرت که آمد دوم بار میگفت و سوم بار  
چهارم میگفت و کسی فهم نکرد و ازین جهت پسمید جمال الدین بزرگ آمد چون ساقی شد گفت بدیدگان خبر کنیم و در حیات ظاهر شد  
منتهی شد و دست بر دست نهاد و در مقام ادب بایستادند چون پیاری دیدن بگذاشت که این حال در حال خود بودی است ما را  
بکار خود مشغول می باید شدن پس ایشان بکار خود مشغول شدند و شیخ در آنجا بود و **شعر**  
وقت وصل است که اغیار از مجلس برخاستند کاه عیش است که معشوق نهانی باماست تا که هر دیدن اغیار بخندند و دست  
هر مجانی که ز غیرت ز پیشم برخاستد جگر خواران بکجایید که هنگام وصال دوست بروی خودم بزم صبحی آراست  
در لثای خلیل جنت تنظیف خواستند که قدری کشف از ارکند بجز دو ابرام و سپاس بهر دوست مبارک از آن گرفت و بر  
خود پوشانید و بر پشت مبارک خود کشید **شعر** پیش چشم غیر محرم چون حجاب غیرت خویش را در پرده غیرت ز اغیار آوریم  
و چون وقت تکلیف بود و هم شیخ فرزند شیخ زاهد قدس در راه بود و بزرگوار و وعد و شاش که از ابدست خود مرسته بودیم  
بزیستاد و گفت که خدا را این شاهرار با تو شش شیخ ضم کنید که از دست برست خود من میجویم که با وجود مبارک شیخ باشد  
و از آن نیز بان که با پس منم کردند و چون نیم تنه شیخ زاهد را ندید پس روی خود مبارک شیخ دادند که در پوشند خود پنهان  
مبارک از اسپین نیم تنه پیرون آورد و بیک دیگر نهاد و بر پینه مبارک نهاد **شعر** از زلی مالدی پوشش عشق جانان بوده ایم  
تا ابد این رنگ و بو با خویش من خواهیم بود ظاهر و باطن مهر و مهر خود آراستیم دلداد این مهر و در ابر جان و تن خواهیم بود  
در تقنین مدفن بعد از تادی سخن و مشارکت اجماع شد که مرقد منور آن مقام باشد که خانه بود که در جنب خلوت قدس سره و باغچه  
و حوض خانه و میان خلوت سراسر عام و مرار مریدان بود و اتفاقا این موضع آن مقام است که یاد کردیم که چون شیخ را قدس سره  
سروقتی شدی و بدان مقام رفتی و استماع واقایع مردم کردی و در مرض و تحت استراحت آنجا میگردی و آن مقام است که شیخ را  
بر آن موضع و بدی شده بود و فرمود که از فیضی که نازل شد بدین مقام نصیبی سپید چنانکه در باب سماع یاد کرد **شعر**  
یا خیر من دفت فی التراب اعظم و طاب من یطیبها القیان والاکم نفسی الغدا و لعلی انت ساکن فی العنای و فی الجود الکرم  
و ازین خانه بجزیره در باغچه بود که در آن باغچه حوض خانه و خلوت متبرک که شیخ بود و میگردی در خلوت شیخ مایل بجانب مین درختی  
پدیس بود و هر گاه که شیخ قدس سره از خلوت پیرون آمدی بگوشت جنت خلدی بدان درخت کردی سپید الی الیک ابریم که در کمال  
مکاشفات کاشف معاملات بود گفت که همیشه بر اوراق و اعصان آن درخت بر شل از غیشی السید و ما غیشی جندین ترا از غشای  
منظر نشسته می باشد تا ملاحظه لحاظ مبارک شیخ قدس سره شرف شوند کویا که سالها پیش از آنکه این موضع مرقد منور  
اوشود و حایان مجاورت این مقام نموده اند و ملازم بوده پس روز سه شنبه وقت الضحی بدین مقام که القبر روضه من ریاض الجنان

حسین مطهر قدس سره دفن کردند **شعر** آیا قبر شیخ قدس سره سید یا اجالت الایام و انتخب الدهر  
فی ثلثة مافی الوری من یسیدنا و یا کدرین لیس صلیحه الجبره آیا قبر شیخ فاخر الاض کما فانی جنین بان لک الفخر  
**حکایت** جمعی که حاملان جنازه متبرک بودند که چون از غایت از دحام خلافتی در خلوت سرای مجال نماز گذاردن  
مضیق بود از مردم زدند که نماز پیرون در وازه خواهم کفاردن و یا مردم فایده نمیداشت جنازه متبرک را امیل پیرون  
آمدن کردند تا مردم غلبه پیرون روند باز جنازه در بخود سر مبارک سوی قبله گردانید و باز که دید چنانکه اختیار بدست حاملان  
نماند جمعی عظیم گفتند که جنازه متبرک که در محل از سر کواهل ایشان بر هو بود و دوش مردم بایه جنازه نمی سپید **شعر**  
چون قدم اندر شستان وصال او خیم باد و مرکب رنگی جسم و جان باشد حجاب **حکایت** اخای امیر علی گفت  
چون خواستیم که جسم مطهر شیخ را قدس سره در مرقد منور خیم از آن جگه که گرفته بودند یکی من بودم و چون بگفتم  
مجموع مردم که این طرف گرفته بودند که کردند و بمن تنها باز که داشتند عظیم ترسیم که تنها توانم گرفتن و عاجز گردم و عودا  
بالله نباد که از دست عجز بزم بر زمین آید که ناگاه از سر دست من روان شد در مرقد منور چنانکه هیچ دست و قوت  
در میان نبود و از میخی که بر حلقی بود متبرک زده بودند اسپتیم در دیده و هیچ ثقلی بر دست من نبود و چون من این حال  
دیدیم بچو شدیم و جمعی سر من در کنار گرفتند **شعر** چسبی که جو جان محض بود نهاد چون جان قدم سبک خلوت که دست  
**حکایت** شیخ صدر الدین ادام الله برکت حسیه مقدسه که تلال او مثال مناظر قدسی و ریاض فردوسی است  
چنانکه در وبخت و در ذیل حسیه قبه ظاهره فرط الاولیاء و الصدیقین خواجگی الدین است روح روح و قارب و بطان  
شیخ در آنجا اند و باز در ذیل این قبه محوطی است که در آن مرار اعظم مریدان شیخ است بر دانه مضاجع و از اقطار مضار  
و اطراف کثات اصحاب ارادت و ارباب اعتادات مصاحف و شمع و قنادیل و الویه بدیجانی آورند این قبه نورانی  
قبله دعای افاض و ادائی جان شد که هر که برین درگاه طوعه دعای با خلاص می جناند حق تعالی دعای وی با جابت مقرون میگردد  
**شعر** اذا استقرت بالمرن یومنا سحابه یقینا یسبح مان من القط علی قبره بین القبره موابه  
کاتله کانت علی صاحب القبر و اکنون عادتیت مطرد و وظیفه مستمر که هر صبا جمعی از ذکران تا اشراق در حسیه  
منوره ذکر گویند پس فوجی از مردم علی اختلاف طبقات هم لوجه الله تعالی و تقربا ایه ختم کلام مجید کنند پس حفظه قرآن  
دور قرآن خوانند و باز بعد العصر همچنین حفاظ بر وظیفه تلاوت قرآن محافظت نمایند و این عادت چینه ابد همچین  
ستمر باشد و مسمومات حفاظ همیشه مجری و سیج و قتی از اوقات از فکر یا از دعایا از تلاوت یا از زیارت در  
آناه اللیل و اطراف النهار خالی نباشد و عقب الصلوة جماعت را در دهمیز حسیه تلاوت قرآن و دعا مستمر  
سنت مرتب می باشد **شعر** مواقف فوق العالمین رفوها و ما هو فی تلك المواقف واقف لطایف مذهب زاهد  
نداه علی تلك اللطایف طایف و هر شب آید شیخ صدر الدین دامت برکت بعد العشاء حسیه آید و سوره جم دعا

کاتله



دوره جبه و جذبات دیگر بخوانند و دعا کنند پس اگر آن شب پیدار بناوی ادب نشینند و حلقه ذکر بکشند و این عادت دایم قیام باشد و سبب تخصیص تلاوت سور و حسم دغان و سور و جبه آنست که ادام الله برکت فرمود که در اول که در حصره و نیت در قرأت قرآن تامل و تفکر کردیم که کدام سور و خوانیم باری آن شب کیف ما اتفاق چیزی خواندیم و دعا کردیم شیخ قدس سره در شب اشارت فرمود که سور و حسم دغان بخوانید و حکمت درین آنست که صاحب دل را که حجاب اشباح از میان برخیزد با نور ارواح ارشاد بصلاح مریدان فرماید لاجرم اشارت قدس سره بدین سور و مطابق آن حدیث بود که در پسین تر مدداری است که عن ابی هریرة رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه و سلم من قرأ حم الدخان لیلۃ اجمعه غفر له صدق رسول الله **شعر** روح محفوظ دل جرباک شود در غیب از رقوم آن دانند حاصل علم اول و آخر **شعر** از لوح دل فرو خوانند **حکایت** پیر عیسی که سر ملقه ذکر آنست که باری در حصره و تضرع که ذکر آن ذکر میکردند در مقرر قبیل حصره او از غلبه زحلی شنیدیم که سیج باو از انبانی نمی ماند ساعتی اصفاء کردم و سایر مردم ازین ذاهل بودند عاقبت پس از زمانی بمولانا حسین الله جاقط امام ذاب و رحمة الله اعلام کرد و نیز استماع کرد و تخریر آورد و بسیار از زمان همچنان می بود رسا ک شد **شعر** علو فی الحیات و فی الممات بحق انت احدی المعجزات **حکایت** ملک اسادت پید شرف الدین رحمه الله کت در آخرین شب حیات ظاهر شیخ قدس سره پیغمبر اصوات جلیه و سلامه در خواب دیدیم که تیار رسول الله شیخ من در زحمت مرضا هستی و دعای فرمای که راحت یابد پیغمبر علیه السلام فرمود که شیخ تو از زحمت خلاص یافت و زحمتش بر راحت کلی مبدل شد بامداد برخوایست و ازین بشارت مجرم نوید داد و حالی از سر این بشارت متوجار و پیل شد چون بار پیل رسید خود شیخ بر راحت ابدی پسیده بود **شعر** روح راحت نیزم وصل کشنده هر که آن یافت یافت راحت روح **حکایت** ادام الله برکت گفت مولانا خضر طاهری بود حنفی که در جفا تو پوخته طریقه انکار می ورزیدی معتقد شیخ قدس سره شدی در تاریخ روز دوم که شیخ بجوار قربت حق تعالی پسیده بود او را در جفا تو دیدند که دستار جو که دحاک پس خود بسته بود که تمامت محاسن خود برکنده بود و تاسف و اندامت میخورد سبب رسیدند گفت امشب پیغمبر اصوات الله و سلامه علیه در خواب دیدم که برکت مبارکش که بناد عاصیان امت است و توشه بود که تیار رسول الله سبب و تو شدن بشت مبارک معیت پیغمبر علیه السلام فرمود چگونه بستم ده تو کرد که بهادر لشکر من امر و زار دنیا پرورن رفت **شعر** چون صندرمیدان حق میدان پیا خاک شد بنو عجب که زوی دین زمین روی کرد و بشت خم مولانا خضر ازین تحسرات محاسن خود برکنده که جو باید که چنین کسی که بهادر لشکر پیغمبر باشد مدتها دعوت حق کند و بجوار رحمت رود و ما محمود مانده بعد از آن پیش ادام الله برکت آمد و محاسن تمامت ازین ندامت برکنده و توبه کرد و عبادت مشغول شد **شعر** و احمر تا که عمر برین خبر بشت پادار کل معاصی دست از امید کوتاه **حکایت** دامت برکت گفت حاجی دولشا حامی گفت بعد از رحلت شیخ بنام بقا شیخ را در خواب دیدم تاج بر سر رسیدیم که شیخ آن رحمت جو نیست فرمود که آن رحمت کلی بر راحت مبدل شد گفت در خاطر ام آمد که بجوار رحمت حضرت

رسیده است باز پرسیدی که شیخ حق تعالی با توجبه کرد شیخ قدس سره فرمود **شعر** لطفی نماند کان صسم در با نکرده هر چه در کنجیت الطاف بوده کنجی لطف جلگی بر من کشوده و حق تعالی با من آن کرد که با سیج اولیا نکرده کنم شیخ آن بجه یافتی فرمود بانک التعلیم لامر الله و الشفقت علی خلق الله **حکایت** حاجی ابرهیم ادیب کلخانی روایت کرد از مولانا بدر الدار سرسپکانی مشهور دی معروف بلکه خواه که او گفت امیر شیخ حسن جلایری را تعلیم خط میکردم و آذیت از خلق بطاعت باز میداشتم و در غرور خود غرور بودم و با این طایفه انکار عظیم داشتم چنانکه تحمل شنیدن نام ایشان نه داشتم و هر کجا که از ایشان کسی پدید می برنجاندی اما محبت او پس قدری رضی الله عنه در دل هر قسم میداشتم روزی صوفی را دیدم که با یکی در بحث بود و در بحث برنجاندم چون شب در اندک شیخ را دیدم پس سرود خواب دیدم که بمن گفت بدر الدین بس کن که وقت صلح است طنقت این خوا نشدم و گفتم در خیال من آن بود که آن صوفی را در بخانیده ام مدتی چند روز برین بگذشت دلم از مصیبت پشیمان گشت و چندان در دلم پیداشد و بقیه عمر فرصت غنیمت شمردم **شعر** قلت للنفس ان اردت رجوعا فاربعی قبل ان یسد الطريق و قصد طاعت و انابت کردم اکنون مرا کسی باید که راه نماید و در دلمی مرا درمان کند با خود اندیشیدم که درم که این چنین کسی جز در نام که خاک انبیا و مجموع اولیاست نتوان یافت غنیمت کردم و در انداشتم و سه روز راه فرستم و شب بمنزلی فرود آمدم آن شب خیر التابین او پس قدری را در خواب دیدم رضی الله عنه گفت فلانی کجای روی کنتم مرشدی میطلبم که مرا راهبری کند گفت ای متخیر سرگردان بمنزله آن کسی که در خوابت گشت وقت صلح است برو و او را زودتر دریاب که سه سال است که بشت را می آرایند که جفا مظهر او را خوانند آوردن و جاناتها همه باستقبال جان او آمده اند و انتظار روح مظهر شیخ قدس سره میکند **شعر** ولما جلیک روضه زانها الذی انقا و بپشتان من النور خالی و ذکرنا طیب الزمان و حبه منی فقیما فکنت الایات **حکایت** چون از خواب پیدار شدم انبیا یافتیم مراجعت کردم و شب روز راه بردیم تا بخدمت شیخ قدس سره رسیدیم چون شیخ را نظر در من آمد و نمود آری تادلات نکرده نیامدی و باز بگردیدی و در پای مبارکش افتادم و از اخلاص مرید شدم و چون چند روز برآید تا که مرا قرض خواهی بیامد که چهل نیا برین داشت و چیز نداشتیم و تقاضای سخت کردم لمول شدم و بخدمت شیخ قدس سره رسیدیم حالی شیخ بخادم اشارتی فرمود و در گوشه مخفی بگفت بعد از زمانی خادم پیش من آمد و چهل دینار بیاورد و در آپستین من نهاد چون این نیز مشاهده کردم اعتقاد بر اعتقاد آوردم **شعر** شاهان چون روی خود در جلوه گاه از خاتب پسین مستور آوردند **شعر** شمع کونا کون بر افروزند تا حسن خمدان بر نور آورند پس بی برینا که روح ظاهر مظهر شیخ قدس سره بیاورم بیاورم خرامید و در معتقد صدق آرمید **شعر** توی فی الشی من کان یحیی به الودی و یغیر صفت الدهر نایله العسره **باب دوم** در کراماتی که بعد از حیات شیخ صفی الدین قدس سره ظاهر شده است و تکریم بره فصل **فصل اول** در کراماتی که بواسطه شایسته شایسته ظهور آمده است **حکایت** شیخ صدر الدین ادام الله برکت گفت چون شیخ قدس سره بقریب وصال حضرت غنیمت رسید و بعد از وفات او از والدین من نیز رحمة الله علیها عن قریب بیات باقی پست



مطالعت الم فراق و احراق افراق نمی آوردیم غنیت کردم که پای بر کشم و سر در جهان خشم و عینیت بر تقصیم این غنیت صرف  
کردیم شیخ را قدس سرور و واقعه دیدیم که نمودی گجای مدی یعنی اختیار تو از ان تست ترا اینجا جو غنطه درم که بیخ فروخت نام یعنی  
ثابت قدم کرد اینده پس شیخ غنیت کردم **شعر** ان الزمان اذا اشتدت عواصفها فليست سوي العاني من الشجره  
**حکایت** از شاه سرست که چون بعد از حیات شیخ قدس سرور شیخ زاده خواجه منصور را با جلال الدین مشرفی اردبیلی سبب  
دید که از نواحی دارم رزارد پیل است تراعی بود که بطلوبل انجامید و سرخصومت کشید و جلال الدین مشرفی خود را با تلمش قنچاقی معتقد  
کرد اند و سائلش بجایت اوقیام نمود و دست و پو بر کشود شیخ صدر الدین ادا ام اسد برکت مولانا شمس الدین را رجمه اسد کرم زاده  
ادام اسد برکت بود و مولانا علاء الدین سرخ را که از شاهیر عالم را دکان بود و اسمعیل بزاز را بر سالت مصلحت و خستاد با سالتیش  
غایزه نداشت ملک سر سر را باز داشت و لشکر بر دیه مار برد و تاراج میکرد شیخ صدر الدین ادا ام اسد برکت با معنی روانه شد که بنیاد مصلحت  
چون بدیه نیار چسبید از اردبیل بقدر یک میل راه باشد جند کس را از سواران ترک از نوکان سالتیش دیدند که بیامدند و رخت  
و آلات جماعت دیه نیار و رند که تاراج کرده بودند آن امتعه از ایشان پستخلص کردند و در دیه نیار بسر بردند تا بصواب حقوق  
رپ تندم از ان ترکان یکی با تلمش چسبید که مارا در راه تاراج کردند سالتیش ازین معنی برنجید دست بر آورد و مولانا  
شمس الدین و مولانا علاء الدین و اسمعیل بزاز را از اسب بیاده کردند و بعضی را حاجه بر کند و لشکر راجعه حرب حرکت داد و بیامد  
و بره که شیخ صدر الدین ادا ام اسد برکت با پستله و حال انگ ادا ام اسد برکت بریه الارقی رفته بود چون الارقیان صورت حال معلوم  
کردند آلات حرب پرورشیدند و با ادا ام اسد برکت بشهر ریاض میکرد دیدند چون در راه بر دیه نیار رسیدند لشکر ترک و قنچاق دیدند  
که صف بر کشیدند و خود را جت حرب آماده کردند و جماعت الارقیان که معبود ایشان خضاب سرخه بد ماء و حار به می  
در جوش آمدند و کشت خود را بر ایشان زدند **شعر** لنا الترس قبل و الجیاد سیریه لنا السيف شرف و الجید حربیه  
شیخ صدر الدین ادا ام اسد برکت منع فرمود و مجال نداد و استتعات بروی شیخ قدس سرور که فرمود که ذاکران ذکر آغاز کردند  
و در مقابل حرب ترکان و قنچاقان زلزله زدند و محمدا انداختند **شعر** ستقم صبی تحلب الطعان  
و کنیم الارمنه و العیان فانی فی تخلفها شجاع و انگ فی تحب عیاجان سالتیش چون بشید گفت این جواب از دست  
گفتند که میکنند گفت که حکرم بدو و مرا این خواهد کشتن و شکم بر زمین کوهی اسب نهاد و از انجا متوجه تلی شد که در جنب دیه  
نیار است و بر اندک بران تل روند و راه حرب گیرند حاجتی که با ادا ام اسد برکت بودند آغاز کردند و صلوة بر پیغمبر علیه الصلوة و السلام  
دادند ناگاه تجمی نامی که بر سالتیش بود بر اسب ابلق نشست بود اسبش بر زمین فرو رفت و بر کشیدند و او بر پشت  
باز فرو رفت و اسب سلاک شد **شعر** یاده شود زود از اسب دولت که با ششم سواران سواران سرور شد  
ازین معنی عظیم تر رسیدند و مولانا شمس الدین و مولانا علاء الدین را که گردند و صلی تا اکنون از طرف دست برکت التماس پس بود  
باطرف قنچاقی افتاد و شیخ در میان انداختند تا عاقبت مغلوب و منتزع باز گشتند و ادا ام اسد برکت بخاد آمد و جلال الدین

آن شب سالتیش را بخانه آورد و همان شب سالتیش خواب دید شیخ را که با سالتیش میقتی آن بس نیت که با خاندان شیخ  
تدبیر اسد روح عداوت کردی اکنون با خاندان من میکنی دینزه از سر خنوب بر سپید سالتیش زد و جانک از پشتش نفوذ کرد چون  
رو شد سالتیش مرک خود جزم کرد و گفت شیخ مرا بکشت اما میخواهم که در شهر میرم آن بهتر که از بیرون شهر میرم **شعر**  
ما ذا ترون رمیاعاش من امیر متی اعیش اننا و السهم فی کدی و عالی برخواست و از شهر بیرون رفت و عزم موقان کرد و دریم  
مترل در راه بر سر برف و قات یافت **شعر** حاجت تیرد کان نیت که یک غزه او یکی نیزه بسی لشکر صندرش کند  
**حکایت** همین از شاهیرست که اخیش شاه ملک که از متعبران امیر باغی با پستی نواده امیر جوان بود و نیابت مطلق او میباشد  
چون قضیه انقراض زمان یاغی با پستی شد اخیش شاه ملک با رد پیل آمد و التماس شیخ صدر الدین ادا ام اسد برکت کرد در جوار زاور متبرکه  
در قار پیر که با و تلمش معین فرمود اتفاقا امیر زاده علی اگر پنج بار بار پیل آمد و از او اعراض خواست کردن امیر ملک اشرف روز  
ایلمکانی را در رعیت او بر پستاد که او را باز بار و آورد تا رسیدن نرود و بار پیل امیر زاده علی اگر پنج رفته بود نرود و از راه اردبیل  
اتامت افتاد و او را خبر کردند که اخیش شاه ملک در اردبیل بدخله شیخ قدس سرور است و مال و اثر دارد قریب دویست سصد هزار دینار  
نوروز قصد گرفتن او کرد ادا ام اسد برکت او را از ان خانه بخانه خواجه منصور آورد و پنهان میداشت نوروز در پنجتن جاسوس را بفرستید  
تا ویرانید که اند و جاسوس پس سوال کردن بیامد و در شب رمضان بوقت اظهار اخیش شاه ملک نفیس خود بیامد و جاسوس پس سایل  
چیزها بداد سایل خبر نرود و داد نوروز قصد گرفتن وی کرد از انجا بیرون کرخت در خاتاه شرفش ای که بیرون خطا ارد پست  
عاقبت درست کردند و از ان خاتاهش بگرفتند و بیرونند و محبوس کردند چون یک دوشب برآمد اخیش شاه ملک شبی از انجا  
بگرفت روز دیگر نوروز را وید و اور اسید هزار دینار سطلید که انجا سپرده است و میان ادا ام اسد برکت که او اموال او انجا  
هیچ مودع نیت و خبر از کرختن او ند و نوروز سپلم نمیداشت و قادی کلام بدان کشید که با اتفاق بار و روز و قریب فسیکی  
برفتند و حال انگ نوروز نوکر پستهل بار و فرستاده بودند تا اعلام حال کند جماعت اصحاب و موالی مصلحت در مراجعت  
دیدند باز گشتند و در خانه فرزند شیخ خواجه شرف الدین ابراهیم افضل انسر و آمد و بسیاری از مریدان شیخ بگرفت  
و تشدد می نمودند که اخیش شاه ملک را بناید و سپید هزار دینار مال او با دید آورد و سخنهای ناسزا میگویند و مریدان را می بنجایند  
و خواجه شهاب الدین محمود فرزند شیخ صدر الدین مدانه ایام حیواتها در حفره متبرکه شیخ قدس سرور رفت و بتضرع اشتیاق  
میخواست و نوروز برین قدر قادی می نمود که یکی ناگاه و تخیل آمد و خبر آورد که اخیش شاه ملک بریه کرکانت که در ولایت اردبیل از پیروان  
حالی که نوروز بشید سوار شد و تخیل نهضت نمود و حکام شهر و جندی از انالی و کدخدایان مابوسی بر نشستند چون بدیه کرکان  
باغی شاه ملک رسیدند او نیز سوار شد و دست بسلاح کرد و جنگ پرست و جماعت عورتان را پیش کرد تا ایشان باطن  
رسیدند و او حرب میکرد **شعر** و کل فتی للجریب فوق جیبیه من الضرب سطر ابا لاسه معلم علی کل طایفه طایفه  
من الدم یقی او من اللحم یطعم من ازین در رعیت برفت و یعقوب چسبید نولی که مستولی بران ولایت بود و قطع انقیاد از لشکر کرد



ملحق شد و نوروز در عقب او تا بدیه نوبه گرفت که نزدیک ایشان بود و شب آنجا نزول کرد چون یعقوب اخي شاه ملک را دید خبر آمدن نوروز شنید حال بر نوروز تا حق آورد و نوروز را بخلاق هر چه نامز بگرفت و سر پا بر سر در میان برف کتان بیرو و مردم را که با وی بودند تمامت تباراج کردند و زوی دیگر جماعت شکر و نوکران نوروز باز گردیدند و خبر آوردند که نوروز از اثر ولایت شیخ قدس سره بخلاق هر چه نامز گرفتار شد **شعر** ای بادت مطلق که بر حکم سرانگشت او مقید کرده اما چپته سد تعالی ادام الله برکت زحمت فرماید کشیدن او را استخلاص کرد اندین ادام الله برکت التماس پس مبدول فرمود و در پی استخلاص او پیش یعقوب قدم مبارک رنج فرمود و شفاعت نوروز و نوروز را هنوز غرور غرور دعاوت در دماغ بود با یعقوب اتفاق کرد و سوگند خورد که باز نکردم و اینجا باشم و چون یعقوب وظیفه دستپوش بجای آورد شفاعت قبول کرد اما نوروز را اخوت و عداوت پیش از خلاص شفاعت دامت برکت استنکاف فرمود و نیامد ادام الله برکت باز کرد و نوروز آنجا ماند و چون نوروز کسی بار و در پیستاده بود و بکذب صریح باز نموده که اخي شاه ملک با سید مراد دینار اینجا بود و ادام الله برکت او را که زیاده و اموال او پیش از مودع از ملک اشرف الملی خواجگی نامی نام زد شد که دامت برکت آن سید مراد او تسلیم او دارد و اینجا آید و خواجگی بار دپیل آمد و پیش روی او سپاهی قوی ایستاد که المظفر باید روی ادب بجنود ادام الله برکت آمد پس خواجگی آمد چون بر در حقیقه متبرکه که سپید روی و صلابتی بوی نشست از سبب ولایت شیخ قدس سره بر نه در آمد و از بای خواست اقتاد **شعر** بادت بر شیر در ارمگاه او دوری ضعیف حال کجا پای آورده و چون بجنود ادام الله برکت رسید آن هم حکم و مضمون حکم فراموش کرد این قدر بکنت که امیر ملک اشرف مشتاق حضور و دستپوش است تشریف می باید فرمود و از آنجا پیرون آمد و در حوالی زاویه متبرکه که نزول نکرد و در وازه دیش سعد نزول کرد و روز دیگر دامت برکت رکاب مبارک بار و نوروز از آن رنج فرمود و جماعت موالی و بعضی از اعلی شکر در رکاب مبارک روان شدند و در ای اعظم اردو استقبال نمودند و ضیاء الدین عبدالحی التماس خود تا آنجا نزدی نزول فرمود و ملک اشرف تا سر در بجنود دامت برکت نیامد شبی سیم شیخ را قدس سره در خواب دید که عصابی کشید که با خلف من بی التفاتی جو میکنی لیکن عصا نزد **شعر** تنبیه بلفظ که در خواب که مان در باب سعادت زنجبت پدارد بامداد علی الصباح که ادام الله برکت در او را صبح بود ملک اشرف باید و عذر با خواست و لطف و تواضع بسیار فرمود و دامت برکت را با علم و تشریف گردانید و اثر ولایت شیخ قدس سره بطور امد و آن سباهی قبح منظر را که بجنود بی ادب آمده بود مباحی کشید و در تبریز گشته شد **شعر** مرکه دارد باد اخوت در دماغ آتشین چون مکر دو خاک مردن خون خود ریزد یقین و ضیاء الدین عبدالحی وزیر بوقت مشایعت از ادام الله برکت التماس پس خود که نوروز را از قید یعقوب خلاص گرداند و ادام الله برکت چون مراجعت فرمود باز شفاعت نوروز پیش یعقوب رفت و نوروز تا اکنون از خلاص شفاعت دامت برکت استنکاف می نمود چون خبر رسیدن او شنید بزرگان جامه بخشید چون ادام الله برکت عنان مراجعت نوبت اول گردانیده بود یعقوب نوروز را هر چه خلافت پیشتر کرده بود و میوه کشتی زیادت

بر قدر طاقت او بوی فرموده و دم کوره انگر ان دین و انواع مشقت و غایت صعوبت کشیده و ادام الله برکت ویرا بعد از آنکه شرای ترک ادب از ولایت شیخ قدس سره یافته بود خلاص داد **شعر** پای ترک ادب از پای خود پیش نهاد و لاجرم دست جزایشش ادبی پیش نهاد **حکایت** پیر احمد که مردی گفت جوانی بود تاج الدین نام بهر فرزند الدین شیراز ان که او بسبب دیدن و تزیین با شیخ صدر الدین دامت برکت تراعی نام شروع می کرد که در آنجا شکر کنی داشت و در آن نزاع مصل بود پیر امیرش نام تو به کار بسندیده در دیده کند و ان بود شیخ را قدس سره در واقعه دید و شیخ بحیات باقی رسیده بود که فرمود پیر امیر شاه برو و تاج الدین بگو که با صدر الدین نزاع باطل نکند والا اگر خبان نکند که تاج الدین همچون جاموسی آگاه نکند و جسمهایش بیرون آید چنانکه مجموع اصل و عیالش از بکر زندیس مرد نباشم و دست محاسن میدک فرو آورد پیر امیر شاه این سخن را تاج الدین رسانید و پیغام شیخ قدس سره هم داد تاج الدین ازین سخن پاک نداشت و آن نزاع نگذاشت و گفت مرا کن هر چه آید از شیخ گویا چون سبامی شکر دقت او صحر حاد ثبات یافت از انکه وقتی با تاج الدین اعضا سطر می شد و آگاه می گرد عاقبت مثل اعضای جاموس اسام کرد و جان شد که از شدت وجع که طاقت نمی داشت شمشیر کار بر خود می کشید که خود را بکشد و از سختی فریاد او عیال و اطفال او نام از او میگریختند و از شدت فریاد که می کردند هر دو مجلس از حدقه بیرون افتاد و وفات یافت **شعر** صولت او گفت کوه که درون یکت ده غیرت او هر صخره صخره **حکایت** پیر احمد که بوقی شیخ قدس سره بحیات باقی نقل کرده بود مولانا تاج الدین حلیب دید بر نیت گفت در واقعه دیدم ملک محمد حسان و محمد بن دولت شاه را که هر دو در گذشت بودند که این هر دو بنده از حضرت شیخ آمدندی و از عذاب زهار و شفاعت خواستندی و حال آنکه این هر دو بنده دعوی شیخی کردی و خود را نسبت با ویدی ابو القاسم سودگینی کردی چون شیخ قدس سره را ایشان را زهار دیدی ملک محمد حسان را پیش خود خواندی و در دامن خود میگریختی و محمد بن دولت شاه مسیح التفات فرمودی و این محمد بن دولت شاه صورت خوکی می بودی و فریاد میکرد و زینهار و میخواستی و شیخ التفات نیکو می گفتی شیخ این محمد حسان ملک بود و شیخ ویرا حمایت میفرمود و در دامن خود میکرد و محمد بن دولت شاه شیخ بود و اکنون بر صورت خوکی فریاد می کند شیخ بوی التفات نمیکند شیخ میفرمود بلی این محمد بن دولت دعوی شیخی و مرشدی باطل میکند و او را آن مقام و منزلت نبود از حضرت عزت شرمساری خواهد بودن یومر تیلی التشر او **قصیده** من قوتی ولا ناصر اما ملک محمد حسان در صاحب ارادت صادق بود **قصیده** انوار منیر **قصیده** انوار منیر در وقت که من در دار و در بودم و از دست از احام طایق در زحمت قوی بودم و او با من مواخعت کرد و پیش رو شد چنانکه بشی ما از آنجا بگریو و منتظر با دو فرزند از انید و من از ان زحمت مردم باخت افتادم مجازا آن او را از حق تعالی در خواستم حق تعالی او را بزر بخشید **شعر** این یکی از سادات رقیق یافت از صدق روح روح غیم و آن در که از شقاوت باطل ماند در صدمه عذاب الیم **حکایت** پیر احمد که در دید بر نیت پیر احمد نامی هست که از جای کاوی که فروخته بود پنجاه دینار در صره بسته بود و در سقف خانه خود پنهان کرده موسی نامی بود در مسایه او این معنی خبر یافت که پیر احمد کاوی فروخته آ



بنجاه دینار در سقف خانه نهاده شب برفت و آن مقام را باز شکافت و آن بنجاه دینار برداشت و پیر اما چون آن صحره بیرون  
میکشید دستش چوب بازه بخاشید و ریشش شد بامداد پیر احمد برخواست سقف خانه سوراخ کرده و زربوده دید ملول شد و گفت  
که چکین برده است شبای شیخ را قدس سره در خواب دید که فرمود احمد نکین و عیانه رو و انکس که زربوده است بر دکان تصالی  
باشد و از آن زربوخ کند و چیزهای پستاند و خورد و پستانش بر پیردن کشیدن ریش شده است زرد میان پستانش کپشای  
و حق خود را گیر پیر احمد چون از خواب برخاست بنی الزهراء و القبول متفکرند عاقبت گفت چون اخبار شیخ است باید رفتن بدین نام  
چون را با خود میرد و عیانه رفت آن موسی را دید بر دکان تصالی نشسته بر پید موسی ایجاو انشته گفت بزی بختاب فرود خاتم  
از برای بهای آن آمده ام موسی بر پید شایه آمده اید گفتند از برای انگ بنجاه دینار پیر احمد که زربوده باز موسی ازین سخن استبعاد  
می نمود گفتند دست ریش جرات همچنان استبعاد می نمود آپستیش بالا که زربوش ریش بود دست در زیر جامه آشش کردند و دینار  
ند در میان پستانش بکشانند موسی چون این صفت یافت دوست و پای ایشان افتاده و بضرع و اعتذار میخواست که این حال بر وی نشاند  
و پنج دینار دیگر از خانه خود برد و تا افشای این سر نکند اما عاقبت مشهور شد و در افواذ **شعر** هر نفس که در این آب و گل  
پند عیان چشم بدش **حکایت** پیر احمد گفت بوقتی که محمدی از ملک اشرف اغراض کرده بود ملک اشرف با شاه جوق  
ولاجین و عقب او فرستاده و ایشان بکر و و رسیدند جماعت و بر نیق ازیم نمب و غارت ایشان جلای وطن کردند و بدتر ترک  
رفتند و از غلات هر چه داشتند بدتر ترک نقل کردند برادر من پیر عووشاه را جاهای راز شلتوک ریخ و کندم بود کتیم تو نیز این شلتوک  
ریخ و کندم نقل کن گفت نتوانم که سرشش نیکو فرو بوشانیده ام و بر سر آن جا و رفت و گفت شیخ تو سپردم و از اینجا روان شد و ترک  
رفت لشکر غلبه با شاه جوق ولاجین در رسیدند و در نیق نزول کردند و مرجه از اموال و غلات مردم و غلات و امانت خانها که می دیدند  
و خانها و مقامها بازمی شکافند و درین معنی شیخ شش شباندر بر آمد تا نگاه شبی برادر من پیر عووشاه از خواب در آمد و گفت شیخ را  
قدس سره در خواب دیدم فرمود عووشاه شیخ شش شباندر است که جا به ترا محافظت میکنم اکنون سر جا به باز کرده اند و خواهند بود  
برخیز برو دیار جرسین نام خانهدی وی بود که در خانه کن چسین بود بوی گفت مدد کنید تا آن غلبه بایم و چسین را برادر می بود و در الدین نام  
که دم از مریدی ابو القسیم می زد و با این طایفه شایه انکلا داشت او نیز روان شد با پیر عووشاه و با مایهتی چند را با خود باجو لها بیاوردم  
هم در آن شب چون بر سر جا به رسیدیم دیدم سر جا به باز کرده و شک و خاک تمام برداشته و بر سر غلبه رسید و همچنان را کرده نور الدین  
چون این نشان داشت و بد معتقد و توبه کار شد و ما آن غلبه را تمام برداشتیم و روان شدیم چون در نزد خانه فریغی رفتم می غلبه دیدم  
از لشکران که می آمدند سخت تویم کردیم از ایشان چون ما رسیدند ما را نمی دیدند و ما ایشان را می دیدیم و آن طاعت ترک کشیدیم  
و این سخن شرت تمام یافت **شعر** راه زن بسیار و دره خواری و غارت در کین قافله سالاران ما من چنین باشد چنین  
**حکایت** همچنان پیر احمد گفت بوقتی که شیخ قدس سره بجات پیر رسید بود شخصی رکن نام بدیه ترک کرم و در رسید موسی  
تشیخ آغاز کرد و از احوال خایر مردم سخن می گفت جمعی بر وی جمع شدند و طایفه ابو القسیمان که در راه اعتقاد سلیم شکسته قدم می بودند بر وی

و غبت می نمودند و می دیدی شدند کاستیناس الحافض بالحداب ملک از مقصود نیز بعضی از سر اعتقاد فاسد معتقد می شدند **شعر**  
شیطان محمد را سببان کوی خود کرده تلقین هوای اعتقاد بد کرده تا روزی در دعوی جمعی بود در خانه دوله نامی که نیز هم از ابو القسیمان بود  
و باز مرید رکن شده و رکن در آن مجمع بکلمات عموه فرخ و شغول بود برادر من پیر عووشاه در آن مجلس بود و مراقت نشسته شیخ را در  
در واقعه دید که فرمود مرد را بگو که این سوکس دیو است و شهابی او مرند شده اید پیر عووشاه در اظهار این واقعه توقف کرد باز دید شیخ  
قدس سره در همان حال که همان سخن مکرر فرمود که جماعت بگو که این دیوست و شهابی او مرند پیر عووشاه سر بر آورد و گفت جماعت شمارید  
کیستید بعضی گفتند ما مرید شیخ صفی الدین قدس سره کت من مین ساعت دو نوبت شیخ را دیدیم که فرمود جماعت بگو که این کس  
دیوست و شهابی او مرند بعضی قبول کردند و بعضی را خوش نیامد و عوبده آغاز کرد و صاحب خانه دوله با پیر عووشاه در نزاع آمد و ملای نایع  
بدان انجامید که پیر عووشاه گفت که این خانه از آن منت یازان تو پیر عووشاه گفت که از آن تو گفت اکنون برخیز و از خانه من بیرون رو  
و پیر عووشاه برخواست و از آن مجمع بیرون آمد و دوله بوی گفت که بنجاه غلای رسیدن یعنی بکرامات کن پیر عووشاه گفت من بنجاه  
برسم اما ترا بدل شیخ حواله کردم و از اینجا بدیه خود پیر نیا آمد از ولایت شیخ قدس سره همان شب بعضی بر رکن اعتقاد که طاعت سکون نیارند  
و در این همان شب یک بخت و آورده شد و آن طلسم بدوی بر شکست **شعر** پیداست که ذرق و حیل تا بخند کند بر باد رود و بنا که بر باد بوده  
بعد از آن هیچ گونه اثری و خبری از ظاهر نشد و دو روز دین حال بر آمد دوله مخلع گشت و مدت سه سال درین اطلاق می بود و هیچ  
علاج مفید نمی آمد و حرکت اعضایش بکلی منقطع شد **شعر** دست حکمتش حکم بر بندد دست گاه هزار بی سرو پا تا اتفاق  
شیخ صدر الدین ادا مام برکت بدیه ترک آمد و بنجاه ملک مسعود نزول فرمود دوله پیر عووشاه را بخواند و بتضرع و زاری گفت از برای خدا  
چار من بکیند پیر عووشاه در تدبیر و جاره وی فرمود مانند جرن هیچ علاج فایده نمی دهد جاره وی چون توان کردن باز همچنان شیخ را قدس سره  
در واقعه دید که فرمود دوله را پیش فرزند من صدر الدین برید تا تو بکیند و خوش شود پیر عووشاه این سخن بدوله رسید و ملازمین سخن  
ایید واری تمام یافت پس دوله را برداشتند و همچنان مخلع بخور ادا مام امیر که آوردند و او توبه کرد و تلقین گرفت در حال دست پایی  
وی خوش شد و قوت کرد و محبت یافت و دیگرش نیز بکیند و تبدیلیش بشد و مدتی بکار مشغول شد و حالش نیک شد چون  
و قمشش با او رسید در حالت آفرین با اهل رجاعت خود گفت که شیخ قدس سره آمد و درین دم آفرین مدد میکند و این طایفه ابو القسیمان  
هیچ نیستند بلکه کار این طایفه مقصود دارند و از سر این نیک حالی تسلیم شد **شعر** از جرسین در بزم او هم دادم هم دوا  
و زقطه از جام او هم زهر دیدم هم شفا **حکایت** پیر احمد گفت که پیر عبد الکرم مشهوری کت چون شیخ قدس سره بجات  
ابدی رسید و در پیر یابی مراغی با شیخ صدر الدین ادا مام امیر بکته طینه سر کسی پیش گرفت شیخ را قدس سره در واقعه دیدیم که فرمود  
برو یا بار بگو که صدر الدین صدر جانت و این تجاده ارشاد و تربیت از آن دوست با او سر کشی کند و اگر سخن نشود آنچه در داره  
پستانم **شعر** سر کشی با سر و سر ترا ده دست آفریای مالی آورد **حکایت** خواب محمد افضل سرای کت در راه  
اصفهان در دید سایه باط نزول کردیم جماعت حایمان انبوه بیامدند و دید را حصار کردند و دوازده روز حب بود و دید در حصار گرفت



و ماینز جرب استاده و هفت تن از حرمیان کشته شدند تا روز دوازدهم که باز جوب قوی خاست بودن من درین غلوائی نگر  
و تشویش بود و شیخ قدس سره بر دم وقتی جاشی بود شیخ را قدس سره در واقعه دیدم که بمن میگفتی تشویش کن ریا و رعبت من باز  
بگذر من در عقب شیخ و من افتاد که دم و قناز که در دم جفا از ان حال باز آمدیم این سخن صورت حال و واقعه مردم رسانیدم مجموع فرغان شدند  
مگر دو لشکر نامی که در ان میان بود و استماع این سخن بسج انکار میکرد ناگاه نگاه کردیم دیدیم که بی شیخ پس بی آن حرمیان مجموع متوق  
شدند و ما بسلامت بماندیم و دید از حصار خلاص یافت دان. دولت شاه با وجود این ملامت که امانت بر ان عرق انکار مصر بود بعد از آنکه بجای  
آن قبیح باطن بظاهر ابروی شد **شعر** آن قبیح صریحش بصورت آمد و آن عیب درون از پیرون بنمود **حکایت**  
پیر عین الدین اهری کنت بوقتی که شیخ صدر الدین ادم اسیر بکره در امر بزیارت مطهر شیخ المرشد شهاب الملاحه الدین محمود تبریزی علیه  
السلام بود عوض نامی که از منسوبان ده ده مسعود بود و قائم مقام او کنت که من در توکیل محصلان ملک اشرف بودم و وزیر برای بناده بودند و در  
تشد و ایشان معذب و مضطرب بودم شبی شیخ را قدس سره در خواب دیدم و شیخ عالم بقا و قرب آمد و پیاده بود که بیامدی و وزیر از پای من  
برداشتی چون بدان شدم دیدم وزیر از پای من کشاده و بطرف دیگر افتاده بر خاک شدم و روان شدم و هیچ یک را از موکلان خبر و قوت  
نبود و خلاص یافتم **شعر** بندگان حال مشکل جان و دل تویی راهنمای مرکز نقطه آب و گل تویی **حکایت**  
ادام الله بکره کنت که بوقت مراجعت از کبره مغلطه زادما استعظایم از رفقای ما حاجی حمزه نامی بود از دیه جبرق حاجت سراد عرب با  
از راهی العریس میردند و مدتی چند ماه در دست اسراء عرب گرفتار بود و بحال خلاص نه و از اسیرداری پس تاشی شیخ را قدس سره  
در خواب دید که وی را می فرمودی بیا و روان شو کنتی اسیرم بگویم شیخ قدس سره کنت بیا و برین شیر نشین و ادبی تر سیدی که بر  
بگویند نشیند شیخ بعد میفرمودی بیا و برین نشین و در روزی شدی روز دیگر امیر زاده که بصره جلان بفرمود میفرست  
و عبور نزدش این می اتفاق افتاد حاجی حمزه را در دل بکشد که آن شیر امشب شیخ قدس سره مرا بران سوار کرد اید ازین اسیر  
برایند این جوان باشد که سید و سید زاده است و از فرزندان امیر المومنین علی رضی الله عنه که اسد الله است پیش می رفت و حال  
وقوع او در اسراء کنت و صورت واقعه باز نمود امیر زاده و پیران از ان می پیران آورد و بعد از پانید او بعد از آنکه غرای و داد  
بودند بخانه باز آمد **شعر** مست لطف شالوش محض نجات خلق را هم در حیات و هم نجات **حکایت**  
پیر یوسف سر او کنت از پدر خود حاجی اسمعیل رحمة الله شنفیم که کنت در وقتی که در درباری کیلان در کشتی بالوئیس میر فخر  
که مشهور است که سخت محاطه می باشد عبور کشتی نزدیک سرالهی که در سنگ است در دریا که کشتی را میان آن باید که کشتن  
و خطا بپار شود کشتی را بتمام خشک رسید و بملود فرود افتاد و بران مقام ماند و موج بر کشتی می زد و بکلی میوس شدند  
**شعر** در قبضه مرکب جان خود میدند امید حیات از دل خود میریزند من مراقب نشسته بودم در واقعه دیدم یکی را که  
بیامد و کنت شیخ قدس سره می فرماید که تشویش کنید که خواجه صدر الدین ادم الله بکره خلاص شافتم پستادم نظر کردم شیخ  
صدر الدین را دیدم که بر روی دریا سوار بیامد و جامه سبز پوشیده و کشتی را بگرفت و راست کرد اید چون از ان حال باز آمدیم

نظر کردم کشتی را همچنان افتاده دیدم لیکن در فرج این نوید غلظه بودم که در واقعه دیدم ناگاه موجی عظیم در آمد و کشتی را ازین بلو  
بدان بلو می دیگر غلطایند و در حرکت آورد و راست شد و روان کشت و بسلامت بریتیم و خلاص یافتم **شعر**  
در نظام و در باطن در دنیا و در عقبی در حالت نو میدی امید خود بدو داریم از هر خلاص جان سر وقت مدد خواهیم  
زین بشت و پناهی را چون روی بروایم **حکایت** پیر احمد برین کنت بوقتی که شیخ قدس سره عالم حیات ابدی عقل  
کرده بود خواجه شهاب الدین مد الله تعالی آیام حیات غریمت دید درین نیک کرد و در عبور بدید مؤنه سپید جاعت دید در پیش نشاند  
و ترحیب نکرد و پیرویش نامی طالبی از عبور در غافل بود و در مسجد خفت ناگاه از مسجد پیرون آمد و کنت فرزند شیخ صدر الدین  
ادام الله بکره و سلاله شیخ صفی الدین قدس سره بر دید بکشد جوا جاعت در پیش زلفش و ترحیب و خدمت نکردند و بایزد  
نامی کنت جوا باشد پیر میا کشت کنت این زمان شیخ را در واقعه دیدم که فرمود فرزند بر دید بکشد و مردم و پیرا ترحیب کردند  
و در پیش نیامدند بلای باین دید خواهر سپیدن و خواب خواهد شدن **شعر** هر خانه که دومی دلت از وی که دید  
از دست قفا بر و سر و کرد اند بایزد کنت جوا بپسید کوب بر پس چون خواجه شهاب الدین مد الله تعالی عمره مندار یک میل  
راه برفت و آفتاب رخشان و روز خوش بود ناگاه رعد و برق عظیم پیداشت و نمکی عظیم بر غل و باغ مؤنه بیارید و مجموع نمک زد  
و ناجیزه تلف شد و جاتو پس و کادان عوامل بایزد در صحرای کار بودند برقی بر انداخت و تمامت را با آلات جنت سوخت  
و بعد از ان دید خراب شد و تا جین تالیف کتاب خوابت **شعر** قدره الرحمن لا تزلت و جعلت عالمها سافلها  
**حکایت** خواجه امین الدین کنت بوقتی با صفهان میر فخر چون شب منزل بر لب سپید رود اتفاق افتاد هزاره از ترک آنجا بودند  
که بزرگ ایشان جو کین نامی بود و کاروان را ضو قوی با ایشان واقع شد جنگ از ان میان دست نظام سیر با الدین کلاه اوز  
از پیل بشیر و هجوم شد و دوشش بلاد غوغا می برادر بدام همچنان بشیر زدند و خشم کردند و از ان طرف سیر از ان جو کین  
کشته شد و جوب و قتل عمد خواست شد و ترکان راه کاروان بگرفتند و قصد کلی کردند و کاروان غریمت مراجعت بفرار کردند  
و از اموال و نفوس کشتند **شعر** بزه کرد هر یک گمان یکین پیسته زده و بگشاده کلین در اثنای این  
حال غاسی بر من افتاد شیخ را دیدم قدس سره که بیامد و تخفیف سپید بر دوش مبارک انداخته و در اسافه آن تخفیف را  
بمن داد و فرمود با پای پستان و همچنان بسفر روان شوید و نمکی کنید هم در شب صورت حال دیدن شیخ کاروان اعلام کردم  
و روان شدیم از ولایت شیخ بجهت کوز انان ترکان و از مسیح کس اسپسی باز رسید و بجهت تمام سفر کردیم **شعر**  
آزنا که بود چنین کسی چار پس حال از خضم جرم باشد و از کس چه ملال **حکایت** عبدالله سیر پیر عز الدین رحمة الله کنت  
بوقتی بوا باغ اران می رفتم شب منزل بر باط خواجه رسید بود جاعت جیستریان با ما همراه بودند چون بعضی از شب بکشد بری  
می بارید و کاروان را بیم حوائی بود که در سپیده در کین گاه ساخته بودند من بر خواستم و کرد خست و آلات و جابا میگردیدم بر یکی  
از ان بار غنیمت غاسی بر من افتاد شیخ را قدس سره دیدم در واقعه که بیامد و فرمود عبدالله از حوائی تر پس از پیر و سید



کنتم بلی و در پای مبارک شیخ قدس سره افتادم فرمود که حالی روانه شوید و جاهد با باری کنید در حال برخاستن و با حاجی نام اشترانی بود و را  
آواز دادم که برخیز و ببار کن گفت نه گفته بودی که روز باری کنیم گفت شیخ ز اقدس سره این ساعت دیدم و فرمود که حالی باری کنید و روانه شوید  
برخواستیم و روانه شدیم لیکن جبهه تران با ما مواظبت نکردند و مرا افقت نمودند و روانه نشدند با سلامت بدان شدیم و بر رفیق روز دیگر  
جافت جبهه تران را که با ما مواظبت کرده بودند دیدیم که آمدند غارت کرده و درخت و آلات تمام برده و ما را هیچ ملائقی و زلفی نرسانید  
**شرح** در امانت انگه بر راه ویت ه این آن راه است کین ره بر بود **حکایت** هم عبدالمکنت که سال  
بسر ای امانت بودم و آنجا رنجور شدم شب خفم در خواب دیدم شیخ ز اقدس سره که در شادیکاه اردی بیل نماز میکرد و او آن مقام مشهور است  
در بازار اردی بیل و بمن اشارت فرمود که برین که برای من بران که رفتم بر آنجا کاسه شربت دیدم نهاده ظم آنکه این شفا منست که شیخ  
بمن میدهد و حیوانی دیدم آنجا بر مثال سام ابرص و مرا اذان تو می گوید و شیخ مذکور پس سر و تن او دست مشغولی بود از بیست نخله  
آن حیوان می زد و شیخ قدس سره چون از نماز فارغ شد آن شربت بمن داد و میثا منیدم حالی از خواب بیدار شدم و عرق غرق بودم  
و صحت یافتم **شرح** و اذا ما انتقام حل بقلبی لم اجد غیره لبقی طبعی **شرح** که جام شانه دست آن دست خوریم  
دیگر بجات جل مننت جان نبریم **حکایت** خواجه امین الدین کنت نوبی از مازندران بکیلان بکشتی می آمدم موجی عظیم  
برخواست و کشتی بوقاب در افتاد و از غایت شدت تلاطم امواج در کشتی از هم باز شد و آب در کشتی ریخت و ما را هم می آمد مردم را  
از غر غیر از یکس حاصلی و در پیار اساطی پید اینو علی کلاهی نامی بود در غلوی این شدت صعوبت غاسی بر روی افتاد و چون با صره اش  
بیقظ بر کشاد و اصحاب و اهل کشتی را بشارت داد و خلاص و کنت شیخ را دیدم که میامد در یسانی از پنجه در دست و سر از ریمان بر سر کشتی  
بست و سر دیگر و آف کشتی بعضی دیگر از ریمان زیاد آمد و همه ها را آن را گرفت و بر روی دیار روان شد و کشتی را کشید و این  
غرقاب پرور بر چون این سخن تکریر کرد و مردم بشارت نمودند حالی آن موج ساکن شد و در پیار امید و کشتی سلامت پرور شد  
روز شدت بوی راحت آید از کجا **شرح** دست لطفش که کز ده منی کبک **حکایت** پیر زکریا کنت چون ایام باد  
ابو سعید طالب شهادت منقض شد با جند کس در محمود آباد شرکت خفانی داشتیم و همرا دیار قرض در دست یار داشتیم شرکا از جلا باندیدار  
بمن داوند و مرا از محمود آباد بار دیل فو پستادند تا االت خفانی بپشتانم و در ده روز بایشان رسام چون بار دیل رسیدم لشکر از یک  
خروج کرد و راهها مسدود شد و در راهها تا راج در افتاد مدت حمل روز در اردی بیل باز ماندم و بحال رفتم نه و عظیم ملول می بودم و در  
در هزار مقدمت پس شیخ قدس سره در رفتم و دعا کردم و کنت ای شیخ سر گردانم و تدبیر نمی دانم چه بیوانی شبانه شیخ ز اقدس سره در خواب  
دیدم که فرمود فرزند برخیز و برو و نگر کن و دست مبارک بنوع پیش لشکر از یک آورد با داد آلات بخندم و گویا که فرمود روانه شدم  
چون بپیاورد و نواحی اردی بیل رسیدم کاروانی دیدم که می آمدند چون مرا دیدند تعجب کردند از جلیلی و کتی در جبین و تنی  
و از آنجا روانه بدیه امین آباد موغان پیر جمل موثنا را دیدم که می آمدند و ایشان نیز همچنین تعجب میکرد و مردم ما را برابر من  
تا راج میکردند و از ولایت و خلاصت شیخ هیچ کسی نمی پرسید عاقبت از سران تمام محمود آباد رفتم و بجاوت

مخ اتفاق افتاد و از اثر ولایت دست مبارک که پیش آورده بود لشکر از یک متفرق و منهدم شدند و خلق را من بعد  
خونهم امثال سکون و امنی تمام حاصل شد **شرح** از سر انکشت بجاده دست برده و قتل را سر در گریان می رود  
ایمنت انکشت که در زمارت **شرح** بر تیغ بران سیاه رود **حکایت** پیر احمد پریق کنت عوزا دوز  
پیر عثمان در حلقه ذکر کشتی جمه نشسته بود سر بر آورد و کنت شیخ ز اقدس سره و واقعه شیخ عالم بنا خا سیده بود که فرمود  
فخر الدین شیرزادان در فرزند من خواجه صدر الدین دامت برکة چشم خدایت نظر کرده است در آخر عمر نا پنا شود و نا پنا در گذر  
بعد ازین واقعه به روز خبر رسید که فخر الدین شیرزادان نا پنا شد و حین الکتاب **شرح** جشی که بوزش بجاوت نکرد  
از حال سیه غلظت کوری **حکایت** خواجه امین الدین کنت باری از شیراز بکیلان می آمدم چون در ولایت اصفهان بدیه  
رزاره تزلزل کردم میان من و صدر الدین بصر مولانا عبدالمجید اردی بیل نژادی واقع شد مردم صدر الدین گفتند که امین الدین از آثار  
شیخ سخنی دیگر زیاد بکنت خواجه امین الدین کنت چون این سخن بشنیدم بر خود میجو شدم برخاستم و بکار آبی رفتم و دو بوباشم  
دو در کنت نماز گذاردم و بتضرع استعانت بشیخ قدس سره آوردم و شیخ عالم به حالی خل کرده بود و کنت شیخ نه تو فرمود  
که بوقت که در مانی مرا بخوانی اکنون در مانده ام و شب جو بود برخاستم و اجا کردم در انشای آن غاسی غلبه کرد و در خواب دیدم که شیخ  
قدس سره در زانو بر سجاده متبرک نشسته است من رفتم و سر در قدم شیخ نهادم و شکایت کردم شیخ فرمود باکی نیست تا نزد  
و شیخ صدر الدین ادام الله برکة استاده می بودی چون برخاستی ادام الله برکة اشارت میفرمودی و می گفتی که بنشین و چون  
خود بر شیخ عرض در این باز فرودی نشستی و شکایت عرض کردی شیخ میفرمودی که برخیز جان شود که خاطر تو خواهد  
چون بیدار شدم از من نغز باید خواجه ابرهیم حدانی باز گانی مردی پسندیده همراه ما بود و او نگید بر بار خود کرده بود از  
خواب بیدار شد و کنت عجب خوابی دیده ام کنت حجب دیدی کنت شیخ را دیدم قدس سره در صحرای و تو پیش شیخ  
در سر در پای او نهاده از صدر الدین بصر عبدالمجید شکایت میکردی شیخ میفرمودی که دست و سر کشن بر ند تو می گفتی که شیخ  
او جوانت سر نه سر نه و من نیز خواب خود باز کنت چون روز شد از طرف زواره جمعی سواران بیامند و صدر الدین در کاروانگاه  
خفته بود بانگ نبوی زدند او از خواب بر جت سواری قصد او کرد و جواب خیمه برداشت که بر سر اسب او زدن سوار  
از اسب پیاده شد و شمشیر بر کشید و خواست که بر سر روی زند او دست در پیش آورد بر پستش زد و مفصل مرفق او فرو  
کشود آنجا ننگ شیخ در خواب کنت دستش از کار پستاد بعد از معالجه و مشقت بسیار و الم شداید جواقتش خوش شد لیکن  
دستش معطل ماند **شرح** باغی که سموم با دقشش باید بر مرد و شود شاخ نالش **حکایت**  
مولانا محیی الدین کنت که مرا عارضه افلاج طاری شد و بهر دو پای خلج کشت و مقعد شدم و چندین سال برین حال برآمدم و جناب  
معالجه میکردم مفید نمی آمد و تبیر نه رفتم و اخراجات بسیار کردم و دخول اطباء عصر از معالجه عاجز شدند و اثر صحبت پدای شد  
عاقبت بر حسب الیاس پس اهدی الزحین تسلی خود میکردم اتفاقا در بندگی شیخ صدر الدین ادام الله برکة باب کریم



که در منج کوه سیستان باشد و مشهور بر زبان روزی چند آنجا بودیم فایده نداشت و در پیش آن آب گرم یک آب کوکب است  
که حار است آنک تر دارد و مایل برودت در آنجا بنشینم اعضا و اعصاب برودت یافت و بیوست گرفت بگفتم تا از آن  
آب گرم یک آب گرم بردند و در آنجا پس منج که شیش را آمد و شیخ صفی الدین قدس الله سره ما پشت مبارک بدان سنگ  
باز داده اند پشت بدان سنگ باز دادم در خواب رفتم شیخ را قدس الله سره در خواب دیدم که خوانان و متبسم می آمد **شعر**  
چشم اندر خواب رفت دولت پدیدار دیدم و آن بلیت را کنار اندر میان کار دیدم چون نزدیک آمد و بمن نگریت دست مبارک  
بر دو شش من نهاد و فرمود منتر پس و کرد این آیه را میگردی که دل خواجه صدر الدین بگرد که دل او از تورنجیده است بر دست مبارک  
برداشت و بعد از اشارت فرمود و گفت این قدر دیگر خوش شوی چون از خواب بیدارم بیدگی شیخ صدر الدین ادا شد برکت  
رفت و تضرع کردم و او غفور و جبار از آن محبت روی نمود و آن بند افلاج از اعصاب من بکشد و صحت تمام یافتم **شعر**  
از هوای روح نامی روح نامی یافتم در کالاش از حد نقصان تمامی یافتم **حکایت** خواجه امین الدین گفت که در شهر اصفهان  
در کاروان سراسر خواب میز بودم در زمانی که میان چهار دانگ و دو دانگ خواب مضطرب بود و اسیر امیر محمود شاه ایبجو لشکر آورده بود  
بمظاہرت دودانگ و جهاد آنک آن شب فراز غوده و کاروان اسرار حساب چار دانگ بود و خوف در بعضی تمام بر غالب بود در آن شب  
در خواب دیدم شیخ را قدس الله سره که در حجره من ایستاده است و تکیه بر عصا کرده و چون بعضی ازین شب بگذشت لشکر در شهر آمد  
و درین کاروان سراسر میزانش در زدند و بگرفتند و تمامت حجره را تاراج کردند بغیر از حجره این ضعیف که سلامت ماند دیگر  
مجموع را غارت کردند و چون روز شد شخصی قلفشاه نامی بود بیامد و قصد حجره من کرد و میخواست که در حجره بشکند مدبر روح شیخ  
آوردم و در شکست نمی شد ناگاه از صحت شیخ شخصی فرزند الدین نام حاضر شد و دست بشمشیر کرد و منع قلفشاه کرد و فرمود که در  
حجره بشکند و چون قلفشاه از او عاجز شد برفت تا دیگر از اضرده و غلبه بیاید و من حالی حجره خالی کردم و هر چه بود تمامت من  
بردم چون باز آمد و غلبه باورد و حجره خالی دید در تفتیش و تفتیش افتاد و قصد کلی نفس و مالی من مشغول شد و من اعتماد بر ولایت شیخ  
داشتم که در خواب دیده بودم پس در آن شب با چندی بخر خریدن بنشت از آن میان شخصی بدیستی برخاست و این  
قلفشاه را بگرفت و پاره پاره کرد **شعر** از لطف جودل جویی بچاره کنیم صد کوزه جالش مدد و چاره کنیم  
و آن کو بیاه کاه ماطون زده یک باره زناکش بد پاره کنیم **حکایت** خواجه امین الدین گفت که بعد از مدت  
پست سال که شیخ قدس سره بجات باقی رسیده بود شبی تنگ کردم که میخواهم که یکبار روی مبارک شیخ را قدس سره  
در خواب ببینم در شب شیخ را دیدم قدس سره بر سجاده متبرک نشسته بر فتم و بای مبارک کشیدم و شیخ اشارت  
فرمود که نزدیک بیا و مرا بین و روی مبارک برداشت تا چند آنک خوابم نظر کردم و از روی مبارک کش نور می درخشد  
**شعر** می خواهم شبی دولت خیال دوست در خوابی بعینش تازه از کوه ویش چشم جان دهم آبی  
**حکایت** مولانا شمس الدین اقیونی روایت کرد از مولانا محمد سر مولانا شرف الدین فر کوشی سرای که وقتی شیخ را

از تبریز بار و پیل میرفت امیر زادگان عبداله و ابرهیم تریق دعوت کردند و شبانه عبد الله بن گفت که سماع درند  
امام حنیفه منی است اگر شیخ صدر الدین را ولایت باشد فردا در خانقاه ماسماع نگیرد با مداد نوکران شادی بکند که از اهل  
اردوست بایدند من متحقی شدم و چون ادا شد برکت خانقاه ایشان دعوت نزول فرمود و قوالان چیزی بگفتند ادا شد  
برکت برخواست و بذوق تمام سماع خوشش بکرد بعد از آن چون با عبد الله ملاقات شد گفتم چون ادا شد برکت سماع کرد و معلوم  
شد سبب آن نیت که ما کردیم که وی صاحب دل نیت امیر زاد عبد الله بانگ بر من زد و گفت ز غار انکار زنگنی که ز  
نیز در وقت سماع انکار کردم چون پشت فرمود سماع را قتم است سماع عام و خاص و اخص خاص پس روی بامن کرد و گفت  
عبد الله انچه امام ابو حنیفه گفته است که منی است سماع عام است باید که شکر درویشان نشوی که درویشان سماع با اختیار خود کنند  
**شعر** حل الوعد الان اغیب عن الوجد و یوقی فی ذل الحزن الی فسرده مولانا محمد گفت این نیز از امیر زاد عبد الله  
شنیدم هنوز اعتقاد بپستم و بران انکار که بودم بودم تا روزی پیش اسباب خود رفتم بودم باز آن نوکران شادی بیک می مانند  
و در آنکه رفتند و بدید اسپهان بر زدند و سر روز زحمت میدادند و مبالغی و جوه بلوند بستند و مبلغ هفتصد و نسیار می طلبیدند و عیت  
به یک حاضر بودند که پیری کتد عظیم عاقر شدم از سر اضطرار بنالیدم و گفتم اگر شیخ صفی الدین را قدس سره مبرکگاه خدای تعالی  
قدری است مرا ازین بلا خلاص دهد چون شب در آمد موکلان بعضی پیش من بختند و بعضی پیش در و مرادان میان با من می داشتند  
**شعر** در میان حبس خطرناک از سر سختی بکپس جتم امید از خلاص خویش دید روی یاس و حال که در خواب  
رفتم خواب دیدم که شخصی بمن گفت این هر زحمت بر اسطه آن می بینی که در حق شیخ صدر الدین دامت برکته انکار کردی  
بعد از آن دیدم شخصی را بالمعان معانی ندرانی که متحلی بود و چنین حلیه و تمام حلیه او بگفت که در آمد و دست بر من زد و گفت  
بسیار زحمت کشیدی بر خیز و برو که ترا را گردیم چون پیدار شدم کسی را ندیدم همان موکلان را دیدم پیشم خفته زمانی صبر کردم باز  
با خود گفتم که این کس بزرگ بوده باشد بر خیزم بر خواستم موکلان را خبر شد و چون پیشم را آمد دیدم دو کس پیش در خفته کار  
نکاه میداشتند دست کردم و جوی که مشهور بود بصد مرده که از بس در اندازند و در اندان سخت کتد بر که فم مو بطرفی دیگر  
کردانیدم و بر روی یکی افتاد او برخاست و فریاد می کرد و در من تکریت و شیخ گفت ربا ز سر نهاد و بخت بعد از آن دست  
کردم و در باز کشاوم بتجلی یکی دیگر سر نیز یک در نهاده بود که در بر روی افتاد خانک جراحت بکرد او نیز سر بان طرفی دیگر بگذا  
و شیخ گفت و بخت **شعر** هر که ا دولت پدار دهند خواب بر دیده بدخواه خند از آنجا بیرون آمدم  
برف بسیار باریده بود و سرمای عظیم بود و پای بر من بود می ترسیدم که پام سر بیاورد باز در خود فکر کردم که هیچ بختی نیست  
که انگش که مرا را کرد و کرامات در بخت من نمود و از با سپاسانم نگاه داشت و خلاص داد از برف و سرمای ترم باثر کرامات  
نگاه دار پای برداشتم و می دیدم بیک خط با پستان سپیدم در خانقاه رفتم و با خادم خانقاه احوال باز گفتم و حلیه انگش  
که در خواب دیده بودم تمام باز گفتم خادم گفت این نشان و حلیه که تو میگوی شیخ صفی الدین است قدس سره با خود عند کردم که



بعد کرد انکار نکردم و اعتقاد صادق آوردم و اکنون مرید معتقدم **شعر** که گشادن گاه بپشتن گاه سوز و گاه ناز  
دست حکمتش در تصرف میدیدم بر حسب حال آن یکی از بندگی و این یکی در قید عشق و آن یکی را در وفاق و این دگر در اوج  
**حکایت** خواب جلال برادر زاده شیخ و ده اسب کنت نوبتی در اصفهان عیاضه مرضی قوی گرفتار بودم و سخت ضعیف و زار  
گشته و از سخت ناپوش شده شبی شیخ را قدحی از سره نهاده و دانه دیدم که بر دست مبارک بدشگیری پستم بگرفت و مرا برانگیخت  
تا بر خواستنی و مرا بپشتن از من کردی فرو آمدی با من صبح چون بخود نظر کردم در وجود من هیچ عارضه مانده بود و بگفتی  
صحتی متبدل شده حالی صحت بر خواستم **شعر** تل المینج افاده اخلاص حتی بدایحی الوری نشانه **حکایت**  
حاجی حسین سادجی کنت در کیلان بودم و از اجازت کردم که بکشتن ساسی کشتی روم آوازه در افتاد که در دریا حواست کربا و میگرد  
و مردم را تا راج میکنند ازین معنی عظیم مشکوک شدم تا روزی مولانا نصیر دولانی آمد و بمن گفت که در خواب دیدم که میگفتند که شیخ  
قدحی از سره از دریای آمد بر پیدم که ام شیخ گفتند شیخ صفی الدین قدس سره تا بر لب دریا بر رفتی پیشتر نتوانستی رفتن در  
دریا نگاه کردی دیدی از آب که در دریا برآمده بودی و شیخ بر سجاده سبز برانجا نشست و پیر غزالدین دمه اعلی و دانی علی  
حضرتش استاده گفتند شیخ صدر الدین ادام اند برکت بدیدن شیخ می آید با استقبال ادام اند برکت رفتی دیدی که مولانا غی الدین  
و حاجی حسین در کباب اومی آمدند و مولانا محی الدین انگشت در گریان حاجی حسین انداخته ناگاه ادام اند برکت بدیدن از زبان  
بروی زوی که انگشت از گریان وی را کن او را کردی و ادام اند برکت انگشت مبارک در گریان وی انداختی همچنان تا حضرت شیخ  
قدحی سر و سر وی و چون زیارت دریا قدسی شیخ میفرمودی حاجی حسین پیش من بنشین ادام اند برکت میگفتی بابا اجازه فرما  
تا پیش من آید که از آن منت شیخ میفرمودی در ناکن تا پیش من بنشینند و جذوبت همچین کمر میفرمودی نگاه شیخ قدس  
میفرمودی بر خیز و پیش او رو و فرمودی چون پیش خود شش بر روی دریا که میرود بکشتن ساسی در فلان مقام ملاحظه است  
که می باید و بر ابله است از انجا بگذرانی حاجی حسین کنت چون این صورت خواب بشنیدم آن هر پس از دلم بیرون رفت و استقامت  
بروح پاک شیخ بر دم و روز دهم چون دو روز در دریا بر فتم ناگاه دیدم که یک ناو از آن حایان پیدا شد چون بکشتی رسیدند  
گفتم این با ناوان شیخ صدر الدین است ادام اند برکت حایان که گشت که ما خود از آن ایشان چیزی می پریم چون آنکشتی  
کردند که بر آیند ناگاه دیدم از آن دور که شش ناو دیگر پیدا شد چون آن دیدم امید از مال و از خود میریدیم که ایشان ازین جا  
اند یک خط در رسیدند این حایان را بگرفتند و بر پستند و در کشتیها انداختند و پیر دند و ما این شدم **شعر**  
ما بیاور و آن کردیم کشتی را بر آب و رند مال و جان خود را چون توان دادن بیاور داد لطف او مید وقت پیدادی بیاور  
بس وقت داد لطف او مدد در وقت داد بعد از آن یک روز دیگر بر فتم ناو دیگری پیدا شد چون آن دیدم امید از مال  
و از خود میریدیم که ایشان ازین جملاند یک خط در رسیدند و این حایان را بگرفتند و بر پستند و در کشتیها انداختند و پیر دند  
و ما این شدم و حایان چند را بیاوریدند و ما را بگرفتند و پیر دند و کشتی را را بیستند و ما را آن شب نگاه داد

کتاب روز دیگر متراشان نباید و ما را تا راج کند باز برسم استعانت بروج شیخ قدس سره آوردم صبح روز دیگر خبر آوردند  
که متراشان از کشتی و خانای ایشان از تا راج کردند ایشان ازین معنی سر اسیم و سر گردان شدند و نتوانستند که با گردنی  
ببایند **شعر** و اذا اعتدی احد علیک فقله و الله بهر فوله مکان کاف و نامت سه روز ما را نگاه داشتند  
باید آنکه ایشان را خلاص شود چون سه روز شد از متراشان خبر خلاصی نیامد ما را استوری دادند که برویم و چون کشتی  
راست کردیم و در کشتی نشستیم ناگاه از ایشان کسان جذر رسیدند بعزم آنک ما را تا راج کند باز قصد ما کردند و ما از  
درون شیخ مدد خواستیم ناگاه بادی برآمد که آن کشتی کران ما را جان در بر بود که یک ساعت چهار روز راه کرده  
بود و رفتیم بودیم باز با کیلان آورد و خلاصی یافتیم و بعد از روزی باز روان شدیم و سه روز در دریا بر فتم از ناگاه باوقاف  
برخواست و در دریا بشور اند و موج عظیم برخواست و از شدت بیخوب باد و بان پاره پاره شد و کشتی را سه نوبت  
بآب فرو می برد و بر می آورد و مردم و ملاح مجموع نوید کشتند و تن برک نهادند من تسلی ایشان میکردم که از وعده شیخ قدس سره  
ما را ضرری نخواهد بود و استعانت بروج مطهر شیخ بر دم بعد از یک شب از روز که در آن مهلک مفرق بودیم دریا ساکن شد و ما سلامت  
بمجد آباد رفتیم **شعر** اندرین دریا که سر تا با غرق محنتیم جز امید پیکری از جنین سردار نیست  
**حکایت** پره سراج بر نیتی گفت در وقت آنکه از تبریز صندوقی که بر مزار متبرک شیخ قدس سره نهاده اند می آوردند  
من دستار سر خود بر سپیل اثار بران تار کردم و چند اضم خون بخانه رفتم آوازه لشکری در افتاد که بر دیده بر نیتی می آیند جماعت بدید  
ترک کر خند شب شیخ اقدس سره در خواب دیدم که بمن میفرمود که متر پس که تو زحمتی نخواهی پسیدن و از غلات و آلات تو  
چیزی نبرد و این باش که دستار سر بر صندوق ما انداخته لشکر در آمدند و تمامت دیده تا راج کردند و از آن هیچ چیز ضایع  
و تلف نشد **شعر** ز اعتقاد حصار ی بگد خویش کیش که هیچ کوه خلل نایدت بحال و حال **حکایت**  
پره سراج کنت نوبتی چند دیناری قرض داشتم و وجه قرض قدسی پیغمبر اشم چون دستوری پیدر خود پره علی بدم کنت بجانب  
مراغه رو که آنجا میندیه است من کتم باری اجازه بروج شیخ بر دم قدس سره تا به فرماید شیخ را در خواب دیدم که فرمود و تشویش  
محور و پینه را بسزا برو که پینه ترا آنجا بینجاه و سه دینار و نیم خرد چون نیم شب شد هر امان راه مرا اند بیا میند تا روز دهم  
گفتم من چراغ خوابم آمدن ایشان چراغ رفتم و من بسرا و رفتم و بخت را بفرود ختم چون بهای پینه را بشردم که ضده حاصل شده  
است بنجاه و سه دینار و نیم بود که شیخ قدس سره در خواب فرمود چون مرا بخت کردم بدید بر نیتی آن جماعت که چراغ رفتم  
بودند باز آمدند تمامت را تا راج و غارت کرده بودند **شعر** در دین و دنیا مستغنی زین سان کجا دارد کسی  
زین قبل کاه انس و جن زانسان کجا دارد کسی **حکایت** پره سراج کنت نوبتی جالیز خونه کرده بودم تمامت جالیز را  
کرم در افتاد چنانک امید از آن قطع کردم شبی شیخ اقدس سره در خواب دیدم که کتم شیخ امسال هیچ غله ندارم و این جالیز  
کرده بودم و این نیز کرم در افتاد ناگاه شیخ اقدس سره که عصای در دست مبارک داشتی دپل بجای سپان بر عصار کرده و در پستاده



و جالیزم آب میداد پس بن اشارت میفرمودی که بستان در آب بداد و آن عصا بن میدادی من نیز در آن آبستادم  
و جالیزم آب میدادم بامداد بر خواستم و جالیزم رفتم دیدم که قامت از کرم پاک شده خنانک یکی موجود نبود آن سال سیدنیار  
خوبه از آن جالیزم رفتم **شرح** ششم لطفش بر آنرا که پس روح بار و زهوا خاک حیات آرد بار  
شبی دیگر شیخ اقدس سره در خواب دیدم فرمود سراج کسک را احتیاط کن بامداد بر خواستم و کسک را احتیاط کردم از کسک  
من نیم من از سر سه من کسک بودند در دست کردانیدم **شرح** هفتم سراج کسک نیارد و زن در معیار با  
راست باید تا بر آید راست در باز آمد **حکایت** هم پیر سراج کسک در زمان و با لار و الله تعالی مثل سده الایام علی الانام  
مرا طاعون بر گردن برآمد و بحالت نزع رسیدم و امید از حیات پریدم و بی خود افتاده بودم دیدم که در چشمه رفتم و وضو می ساختم  
و غازی گذاردی و محاسن بشانه می کردی ناگه یکی را دیدی که مثل من جامه سرخ پوشیده و چشمه رفتم و وضو ساختم و نماز گذاردی  
و دست در من زد و گفتی که دعوی بندگی خدا میکنی در دنیا چه میکنی بیا با خودت برویم بجواب گفتی که من نمی آیم که بیایم بگرفتم میگفتی  
و مرا طاعت طاق شد ما استغاثت بروی شیخ قدس سره و بروی ناگاه شیخ ایدم قدس سره که بیامدی و دست مبارک بر  
پیشانی آن شخص می زد و گریان من از دست او خلاص میگردد و میگفت این را بمن بخشی و آن شخص میرفت پس شیخ قدس سره  
پیش من می آمد و میگفتی که ترا باکی نیست اما یک فرزندت از دنیا خواهد رفت بعد از سه روز فرزندی از دنیا در گذشت  
**شرح** از آن شب جوانی با کفش بر صورت روشن که نمودی خیال **حکایت** پیر سراج کسک نوبتی بکنا  
آب رفتم تا محرمی بکنا آب جام می شست چون ظلم بروی آمد یک دو قدم بر غبت نفس پیش روی نهادم باز بشیام شدم  
و باز دیدم در شب شیخ اقدس سره در خواب دیدم که زنجیر آتشین بر پای من نهادی ازین هم از خواب بیدار شدم با خود  
دیدم آب که در بعضی و زاری آغاز کردم که شیخ از برای خود توبه بدم که جدا امک در حیات باشم توبه شکم درین تضرع در  
خواب رفتم باز در حال شیخ اقدس سره دیدم که بیامدی و مرا توبه و تلقین بداد **شرح** ثانیان تعبیر علی النیران فاعص  
ولاکن من الصبیان قاصی و فیما قد کسبت من الخطایا و ریت النفس فاجهد فی الخلاص **حکایت**  
پیر سراج کسک نوبتی از برای عارقی کل ملک می زدم اسپتخوانی بر ایام رفت و بایم مجروح گردانیدم تا پیشین در عصر و شام  
و غفلت نگذاشتم در شب شیخ اقدس سره در خواب دیدم که میگفتی شمار اداست چرا که دیدی دل من نظرگاه خداست تعالی تقدس  
خدای تعالی در دل من کسک سراج چهار ناز ترک کرده است **شرح** در دل با تر جان را زای عالم است  
کو برین کوزه رموز حال مردم عالم است **حکایت** هم سراج کسک که با خطیب دید که خورده غفلت رنجی داشتم  
و صلح نمیکردم شبی در خواب دیدم که شیخ اقدس سره بدعوت بروی شیخ چون در خانه من آمدی میفرمودی که مرا  
آب ده خدا امک می دادی دیگر میخواستی بعد ازین گفتی میخواستی که دیگر آب بخورم برو و خاطر خطیب که حضورت  
جای آرزو **شرح** از بد طاعت تو میخواستم آب بگر برون خویش و خود را دریاب **حکایت** پیر سراج کسک

شبی در مسجد جامعته دیدم جلوا آورده بودند بعضی میخوردند و بعضی نمیخوردند من از آن قدری برداشتم و بخانه بروم جماعت خند  
مرا از خوردن آن منع کردند من نخوردم اما پاره بد خضر خود دادم و پاره بقورق دیگر که در خانه می بود شب در خواب شیخ ایدم  
قدس سره که در همان مقام که جلوا برداشتم آبستاده بودی و یک غزازه حکم پر از عریک بر پشت من می نهادی و می فرمودی  
این را بردار چون آن را بر می داشتم هر دو بایم تا برانوا بر زمین فرو رفتی من ازین معنی عظیم ترسیدم پس می فرمودی که آن  
جلوای یتیمان که تو بروی و در خوردن مسلمانان دادی مکافاتش همین باشد اِنَّ الَّذِیْنَ یَاکُلُوْنَ اَمْوَالَ الْیَتَامِیْ طُلُغًا  
اِنَّهَا یَاکُلُوْنَ فِیْ بُطُوْنِهِمْ نَارًا و توبه کن و تا توبه کنی ازین فضولی نکنی **شرح** ثبث وادی زکریا باری بگر و اداری  
نا توانی نتواند که بمنزل آرد **حکایت** پیر احمد پرنیتی کسک امیر حاج بن امین الدین از دیه کرزه کسک بادم حلیه نام اداست  
عظیم داشت چون شیخ صدر الدین ادا ام اید بگرته بدید و بجان اید بگره و والده ام را خبر شد تهرکی برداشت و بدید و بجان رفت  
و تبرک را بخنود مبارک ادا ام اید بگرته رسانید شوهرش شنید او را بر بخانید و جوی برد و دندان وی شکست و والده ام آن  
دندانها نگاه داشت و درین معنی یک دور و زبانه شدی و والده ام حلیه شیخ را قدس سره در خواب دید که فرمودی ترا از بگر  
اعتقادی که بفرزند داشتی بر بخانید بیا تا حق بر تو ثابت گردانم و آن دندانها را بیا حلیه آن دندانها بدهست مبارک شیخ  
قدس سره میدادی و شیخ آن دندانها را باز جاس خدی نهادی و دعای میخواندی حلیه چون از خواب در آمد دید دندانها در دست  
و حکم شده بامداد بر خواست و این معنی باز کسک جماعت غلبه جمع بامدند و احتیاط کردند دندان در دست یافتند و این معنی شکر  
تام یافت **شرح** کاظم بن لطف انشاء الله الف بین الدیم و اللیم این غنیمت روح علی شهنشاه اصالح بین الریح و الحیم  
بست اعجاز در ان انقاس جان بخشش که او و منقطع جان را دمسد چون روحی بابدن **حکایت** سره احمد از امیر حاج  
مذکور روایت کرد که شیخ صدر الدین دامت برکت پیرایش از برای والده من طیمه فرستاده بود اخی شاه ملک بامد  
و دیدی کرزه زول که در جماعت دیدی بگرختند نوکران او در خانه دتا ماراج افتادند یکی در خانه ما آمد و آن پیر این برداشت  
و ببرد چون ما درم خانه رسید فحش کرد پیر این ندید عظیم کوفه خاطر گردید و فرمود ماند شبانه شیخ را قدس سره در خواب دید  
کسک سر پوشیده تشویش میکن که پیر این پیش امیر حاج است در دید موثق چون از آن حال باز آمدم دیدم کسک شیخ پیر این  
پیر اگر و چنین فرمود که نوکران اخی شاه ملک برده بودند امیر حاج از فرجین ایشان برداشت اکنون بر پیش اوست چون بدید  
موتوق رفتم احوال همان که شیخ فرمود و بصاحب رسید **شرح** هر کسی لایق این خلعت تقوی نبوده  
مگر آنکس که در حلیه و تقوی باشد **حکایت** حاجی ابراهیم ادیب کلخودان روایت کرد از ابو سعید پیر علیا  
که روی ترکان غلبه در دیه مازول کردند و خانه را بنزل میکشید و آنچه دست ایشان می افتاد غارت میکردند شخصی کسک  
اگر شیخ را خدا مرده باشد کسی خانه من زول نکند بعد از زمانی چهار کس فرمودند آن شخص کسک که اعتقاد من ضعیف شد  
بازم در ساعت بزرگ ایشان بر پستاد که شاه جبار بر نشیند و بفلان کار بر وید فرج ناک شدم چون شب در آمد شیخ را در خواب



فرمودند نزد درویش از آن قدر باشد که اگر فرو آید از خانه تو بزرگوارند که **دشمن** پاک کردیم از خاک غیرش خاداه  
چون خیال یادم از خانه دل آورد **حکایت** از خضر موصوف آبادی که از ولایت اردبیل است روایت کرد که گفت سال خانه خود را  
بدین بردم و دو سال در آنجا ساکن شدم چون دست ظلم بجای می‌تولی شد مردم متفرق شدند من نیز برخاستم و بدین دیگر رفتم آن صاحب  
باین نزاع کرد که رعیت منی دم جا که مرا بدیدی دست غارت در جزایات من نهادی و در سلطه ناحق از عاقل شدم گفتم بجا بیاور  
روزم تا از شر انگش خلاص یابم بر کاه با ختم که روز دیگر بیرون روم شبانه شیخ را ندیدم سر در خواب دیدم که گفت خضر بشو  
روزنه روز بشمار که مرادت حاصل شود چون از خواب در آمدم صورت خواب با برادر خود گفتم برادر گفت نه روزم که وعده شیخ  
و وعده صدق باشد چون نه روز برآمد باز متعلقان انگش بیاورند و مارا بکشد که جذبی بدیدم بخیر شدم که جاده ناهج باشد علی الفور  
آنکه ایچی آمد و او را گرفت و چندین مال از او میخواست و او بکشت و در خلاص شدم و انگش را زیر جوب و شکنج بگشتم  
و ما این شدم **حکایت** حرف پستی کسی بلوچی کشید کان ظلم برات غرادر ابرید **حکایت** احمدانی حکایت  
کرد که گشتی بجای همان بودم مرا در خانه خلوت فرو آوردند و تهاون شب در آن خانه بودم چون بعضی از شب بگذشت شیخ را ندیدم  
در خواب دیدم که فرمود خلاصی بر خیز و بیرون آی که با تو کار دارم از خواب بیدار شدم گفتم بیرون روم تا سخن شیخ را بگویم تا حال  
خواب بودن حالی که بای از خانه بیرون نهادم سقف خانه فرو آمد و من سلامت بماندم **حکایت** از بوشیده او بهر خلاص شد کسی  
مجز این اثر آیت ظاهر دارد **حکایت** یکی از طالبان حکایت کرد که پدرم مرید شیخ بود قدس سره در سفر و فتنات  
و دیار چند قرض داشت من نمیدانستم که وجه قرض در دیار من نیز هیچ ندانستم سخت اندوهناک شدم که پیرو جاده  
من چه باشد که صاحب قرض کسی ناچار بود و تدبیر چه قرض چگونه کم ازین غصه و طیف طاعت از من فوت شد شیخ را ندیدم  
در خواب دیدم که فرمود غم مخور بر خیز بطاعت مشغول شو که پدرت تدارک قرض کرده است و بفلان موضع پنهان کرده برخواهم  
و بدان موضع که شیخ نشان داده بود بر رفتم آن چیز یافته زیاد بر وجه قرض و این شدم **حکایت** در خوابی خنایای جهان را زنی نیست  
که وظیفش رقی در دل صاحب دل نیست **حکایت** خواجه مصطفی تاجر کلخوارانی روایت کرد از پدر احمدمونی که  
که نوبتی بدارک در کشتی نشستم و بقطیف می رفتم قضا و الله تعالی ریح عاصف برخواست و تلاطم امواج متراکم شد و کشتی  
بفرقاب کشید و امید ملاحان بنو میدی سپید و از صوب مقصد غلط شدند تخری الزیاج بالالتفتی الشفق من در اضطراب  
و اضطراب استعانت بشیخ قدس سره کردم و مدد خواستم علی الفور غفوه بمن فرود آمد در آن مقام شیخ را ندیدم سره  
دیدم که فرمود بیا باین دست راست و در پیش روان شود و او می نمود **حکایت** ره نای صورت و معنی تویی  
پیشوای دینا و عقبی تویی چون از آن باز آمدم علاج گفتم باین صوب **حکایت** دست راست روان شود و ملاح گشت ره بجا  
دست چپ است من مبالغه میکردم او غمی کشید تا عاقبت شیخ قدس سره بمن روی نمود و راه باین صوب فرمود و در پیش  
روان شد ملاح نیز موافقت کرد و بدان صوب دست راست نشان شیخ روان شد چون اندک بر رفتم خود را بر صوب

یافتم و نزدیک معوره و ساحل و از آن غرقاب خلاص یافتیم **حکایت** اندرین بحر غرقاب که من افتادم  
آه اگر لطف خدای زبید فریادم یک چون مست مدکار چنین ملاجی دل بامیت برین چنین یقین نهادم  
**حکایت** هم خواجه مصطفی گفت در وقت تحریر که در شهر رشت یکده شریکان نام شخصی هست که در جوانی در راه داری  
شهره شهر بود و در عقاید فاسده که گوییم از ایمه مجتهدان دین گفتد را سخن می بود یک با یان شهر خود و بکفر سایر بلاد و اقالیم  
قابل باشند و این عقیده در دماغ ایشان مرتسم و پستتر باشد و پست است اهل سنت گفتد این سلیمان گفت جمعی را از مغولا  
در خواب دیدم که از ایشان پسر پیدم ناگه شخصی را دیدم منور مظهر جامه سبز پوشیده و عصای دست من در دگر خنقی و دنباله  
او این شدی پرسیدم چه کسی گفتی شیخ صفی الدین و گفتی می تو بکن و بچ رو و چون از خواب در آمد گفتم خوابی است شاید که  
اضغاث اعلام باشد تا باز بار دیگر همان شیخ را دیدم سر و دید جامه سبز پوشیده و عصا در دست تهدید عصا بکشد که تو  
کن رنج رو باز چون عقیده آنا و بجد نا آباء تا علی امته در دماغ او مرتسم بود اتفاق باین خواب نیز نکرد و روی تو بیاورد **حکایت**  
از زین درون هزار زینش می بود در عالم نوری که بدور روی نمود تا باز که ثالثه همان شیخ را دیدم سر در خواب دیدم  
عصا بوی کشید و تهدید تمام گفتم اگر تو به نمیکنی و بچ نمی روی این عصا بآن کنار دیکرت بیرون کنم و عصا بوی حواله کرد **حکایت**  
و آن قصه زهر النجوم از الهاء عن الملک الاعلی بری الباقی سلیمان گفت چون گناه است که مردم بچ رفته اند و مرا  
رفیق نه و استطاعت مالی نیز ندارم که زاد و راحه حاصل کنم و نفقه عیال سازم شیخ فرمود بزم نیست بر خیز و برو و بگو  
کن چون از خواب در آمد حالی برخواست و میان تشمیر در بست و بی مراجعت و مشورت با اهل و عیال روان شد تا سلطانیه  
و از آنجا با کاروانی بپیدا و رفت و با قافلای متوجه کعبه شد و برفت جانبک از سیح وجه فروماندی نبود و بکعبه رفت و بچ  
رض بگذارد و آن عقیده فاسده او با عقاید صالح تبدیل شد و باری دیگر شکرانه و شکر این نعمت و دولت را بچ دیگر بگذرد و اکنون  
بسیار حاجی مشهور است و نیک حال شده است **حکایت** از حامی دولتش چون سایه بر سر قاده دولت دیش زانو از طر روی روانه  
و در رشت ستایی بود که آب بر دم شهر خود میدادی و بغیری نهجه بزم افتاد خود هم را کافر بنداشتی این حامی سپاه علی  
بزم انگش ستایی آغاز کرد و آب با اهل شهر خود نمیدهد بلکه طاعت غریبی دهد و علی رغم آن طایفه صلوات می خواهد و نیک  
حال و پسندیده احوال شده است **حکایت** دولت پدار خود در خواب دیدم زن سعادتمند کار خود با آب دیده  
**حکایت** هم خواجه مصطفی گفت نوبتی از که جفان کیلان در کشتی نشستم بزمیت ایستار آباد کیلان اصفندی شد  
بجاء روز در دریا بر روی آب سرگردان ماندیم بعد از آن باد صرصری برخواست و موج بر موج متلاطم شد و بادبان کشتی باره  
پاره شد و بحال لنگر و در عدد برق و باران عظیم آغاز کرد و بکلی ناپوش شدم و سه شبانه روز کشتی مارا با دجنان در رود و می برد  
که هیچ نمیدانستیم که گاییم یا یکجا خواهیم افتاد و غرق شدن **حکایت** زهول جو شهابی موج بر موج  
کلی در قعر کشتی گاه بر اوج دعا می آمد و دن آفت از گردید در دل و قفسه باز کردند در میان این خلوتی



اشرف بر غرق و تضرع و ابتهاج در دل شب تا که از من خنده باید یکی از ملاحان زبان طعن سخن گوید که در چنین مشاق و شدت مجاری  
خنده است و چون پوشتلاف از شیخ صفی الدین قدس سره میزنی اگر کاری میکنی باری استعانت بمن کن و مددی اورد  
در خواب من گفتم هیچ تشویش مخور و استغنا داشت و استنداد شیخ قدس سره آورد و در آن حال خوابی بمن فرود آمد طلعت نور بخشید و نورش  
شیخ را دیدم قدس سره و گفت این کس ترا زحمت میدهد و زبان تعنت بجوی کشد و عصا با انگش شید و بمن گفت فردا  
جاشتی خلاص یابید و بر تیزی سر کشی بنشین و شیخ صدر الدین ادا ماسه برکت و پیر غزال الدین رحمه الله یکی دیگر بابان بود و کشتی را  
بکشد و تا قریب صبح می راند **تفسیر** و لقد ذکر تک فی السیفه و الردی متیقن لیل طیم الامواج  
الفیم منطل و الزیاح عواصف و الیل مندل الامواج و اجمعت لاصحاب السیفه معوله و انما ذکر کفی الذیاج  
چون از آن حالت باز آمدم استبشار نمودم که غایت یافتیم و صورت حال باز گفتیم و کشتی را دیدم که خوشش می شد و دو چون روز  
شد ابر و غیم و غلظت بر کشاد نظر کردیم که تازه در یاد دیدیم و حال آنکه در راه تمام سخت صعب و بس محوف که بوقتی آسان کشتی را  
از انجا عبور بس مشکل باشد و تا بنا کردیم بکرات احتیاط نکند امکان گذشتن بدان مقام نباشد دیدیم که کشتی ما از آن مقام  
صعوبت نیز گذرانیده و سلامت پرورن آمدم و خلاص یافتیم از ولایت شیخ قدس سره **تفسیر** وقتی که کیر و موها در جوش بحر جان  
بر کشتی احوال ما روزی همچون آورد چون کار ما آید بجان بی نگر و بی باد بان **ملاح** باید انجان که غرق پرورن آورد  
**حکایت** خواجه مصطفی روایت کرد از زبان مرحوم خواجه جلال برادر زاد شیخ قدس سره که میفرمود در کربوه  
مالکوس در میان برف مانند خنک از کثرت برف چهار پایان در میان برف غرق می شدند و راه غلط کردند و بهم سلاکت مستولی  
شد و در بنای سر کشته شد چون عظیم مضطرب شدند و بهم هلاکت بود و کت بر سر مرکب غفوه بمن فرود آمد شیخ را دیدم قدس سره که میاید  
و اشارت فرمود که جلال بدست راست برو و راهنجا بجا ب دست چپ میرفت من با طوف دست راست گرفتم و جدا آنک و هماغه  
میل بجنب میکرد قبول نکردم و بر حسب اشارت شیخ قدس سره بر فتم چون قدمی چند بر فتم خود را بر راه یافتیم و خلاص یافتیم **تفسیر**  
رهنمای ما و من پالار ارباب قلوب است وقت پستگیری بجای اهل کربوب **حکایت** مولانا جمال الدین خضر طاری  
گفت شیخ ما قدس سره در خواب دیدم نیم تنه پوشیده و میان بسته و متشر استاده و پستجی گفتم ای شیخ چه حالت است  
فرمود بی فاطمه ما روح الله روحا یعنی فرزند شیخ زاهد قدس سره و هم که در حال شیخ بود این مثنوی شوقیان بی تمیزی نام  
از خواب در آمدم و از خلوت پرورن آمدم و از بر آمدن بی فاطمه رحمه الله علیها بر حمت حق تعالی پسید **تفسیر**  
اذا افتد المولد من آل زاهد قطع قلبی رحمة للکارم **حکایت** خواجه محمد افضل سراد گفت شبی در راه  
اصغفان در منزل تزلزل کردیم که یکی از جوانان غالب بودیم عظیم داشتیم و مردم از مال و سرامین بودند و آن شب  
باز پس تمام بر رخت خود نشسته بودم ناگاه خوابی غلبه کرد شیخ را قدس سره دیدم بر آسپی سپید نشسته بیامد و من پیش  
رفتم و پای بوس پس کردم فرمودی ترسی متر پس که باکی نخواهد بودن و این با کشید این سخن را باره فقا بگفتم و این بیلاست

بر فتم و از خبر شیخ قدس سره آن خوف بمن مبدل شد **تفسیر** اندرین منزل مشوار که سر باز نیاست  
بجین امن توان رخت بمنزل بردن **حکایت** خواجه عبد الملک سراد زبیت برکت گفت شیخ را قدس سره در خواب  
دیدم که شانه بمن میدادی و میفمودی که این را بپستان و محاسن شاد کن و حال آنکه شانه انداختم و بوقت محاسن شاد کن  
از مردمی پستاندم چون با خدا شد حاجی امیر احمد ایا دی باید و شانه بمن داد که بعین آن بود که شیخ قدس سره بمن داده بود  
**تفسیر** با خیالش جان سکین آشنایی میکند تا خیالش جلوی دلر بای میکند **حکایت** پیر الدین سلطانیه  
گفت در رمای پستید عبد المطلب نامی از اکابر آنجا بود حاجی بلانامی را از جماعت اردویان و امیر انغوریان با اتفاق انغوریان  
سید عبد المطلب را قتل آوردند و از آنجا تبریز رفت در زمان شیخ حسن جوانی و از آنجا سلطانیه آمد من در شب شیخ را قدس سره  
در خواب دیدم که سوار می آمد با جمعی ابنوه یاده و سید عبد المطلب را دیدم که بیامد و رکاب شیخ بگرفت و گفت شیخ بر حاجی خود منی سلوا  
و مرا با حق کشته اند خون من بطلب شیخ قدس سره فرمود و سر قاتل ترا چون سرک بکنک بدم کوفتن و شب دو شب بداد  
ویرا طلب کردم پیش من نیامد و گفت عبد الدین دوست حاجی یوسف شاه است و در ایا حاجی یوسف شاه خوش نبود سبب آنکه حاجی  
یوسف شاه نزدیک سید عبد المطلب بود و حاجی یوسف شاه بری بود حاجی بلا غنیمت ری کرد بقصد دوی و حاجی یوسف شاه از معای اعتقادی  
که شیخ داشتی عادت بودی که هر حالتی که دیرا واقع شدی شیخ را در واقعه می دیدی و شیخ او را از احوال خبر می داد و من واقع شدی  
اعلام میکرد حاجی بلا غنیمت کرد که بر حاجی یوسف شاه شیخون کذا و شیخا در خواب میشد و در شب او یک شیخ از فقه بگفتن  
و نیز اعلام کرد و او قرار گرفت و فرار نمود و بکریخت **تفسیر** جان دیگر تازه دیدم که خیال تو دیدم غمزد که باز یافت هر که حال تو دیدم  
حاجی بلا چون شیخون کذا و دیر یافت و طلب و عقب در برفت و دوی نزدیک باز کرد و دیدم در اجعت جاعت جلا و یازادید که  
در آن نواحی غالب باشند قصد ایشان کرد ایشان بر کوه رنشد حاجی بلا بیاده شد و بر کوه و بکر در عقب ایشان رفت ایشان  
حاجی بلا را دیدند گفتند که کسی گفت حاجی بلا ام یکی پس یکی بزرگ بروی زدی بر سرش آمد و سر او را بر کوه دیگر غمزد که جلاک شیخون کذا  
در واقعه گفته بود **تفسیر** منجیق غیرتش را سنگلاست کان حصار عمر ما ویران کند و با بزرگان که سر سپنکن کند  
سنگ خود سر زمین سان کند **حکایت** شاه علی که ملا رفت اصغید کیلان داشت گفت مدت دو ماه او و پیغمبر او برآم  
امیر احمد را در ولایت شتر و در راه مجوس کرده بودند و کذه بر باد و بزنجیر مقید و مسلسل کرده بود و سر راه گرفته و سوراخ کذا داشت  
شبى خودی بر سر راه آمد گفت اگر تو ایند جاره خود میرید که فردا شمارا قتل خواهند آوردن چون میسج جاره ندانستیم از چهار کی بکاه  
حق تعالی آن شب همه شب نوحه و زاری کردیم و در شیخ قدس سره مدد خواستیم بوقت صبح در خواب دیدم که برادرم مرا پاد کرد و نظر  
کردم جاره منور دیدم گفتم چه حالت است گفت در خواب شیخ را دیدم پیش مرقد مطهر پیغمبر صلوات الله علیه پستانده و عصا در دست داشت  
یا رسول الله بین که این چهارگان در جه عذاب اند پیغمبر علیه السلام سر مبارک از مرقد منور بر آرد و خود تا آسمان بکشد **تفسیر**  
مدافى ساء الدین کالشپس مشرقا بنور کفی جفته الحق مودع و شیخ فرمود که با اند شیخ اشارت بجانب کرد پیغمبر علیه السلام فرمود



برخیز و روان شود نگاه کردم دیدم زنجیر دکنده از پای او پیرون افتاده اما وقت صبح بود و مردم بر سر جاده خفته بحال بر دهن آمدن بودند  
کردیم تا وقت جانش که مردم را گزوه شدند پای بر دوشش من نهادند و از آنجا بالا رفت و خلاص یافت و بعد از بیست روز من نیز خلاص گشتم  
**شرح** در حبس قیود نفس در انجیرم و زهره ملک حادثات در تشویرم و ای وقت خلق پای مردی می کن دی سرور گایات سنگیم  
**فصل** در مکه که ماتی که بعد از حیات شیخ صفی الدین قدس سره صریح صفت ادریده اند **حکایت** پیر احمد برقی  
گفت از مولانا عابد اسماعیل شنیدم که او که بعد از حیات شیخ قدس سره با جماعت توبه گاران آجی غم مراد تبرک شیخ کردیم که بار پیل آیم  
و در آن وقت آب سپید بود غلظت شده بود و موسم فصل بار بود و سیل عظیم و امکان گذشتن نه غم کردیم که یول و زره یا یول پرده لیز  
بگذریم و بار پیل آیم و مردم درین تردد بودند که برای نزدیکتر رفتن پیل راه نمیداد و راه دور تر رفتن که یکی ازین پلها توان گذشتن  
زحمت باشند من آن شب شیخ زاهد سرور خواب دیدم فرمود که راه برخویشتن در از من و همین راه معهود معهود بیاید و اکتیل  
نکری کنید یا بعد از خوابستم و این صورت واقعه با جماعت همانان بگفتم و غم کردیم و راه معهود روان شدیم **شرح**  
سارک فی امور کل صلب لا یبلغ ما اول من حیوة چون بزره خانه سپید بود و پسیدیم آب بس صیب معرق بود و غما غن  
شیخ قدس سره که ایم و بر آب زدیم و یک شعله که یک از آب بگذاشتیم شعله دیگر بس بزرگ معرق در پیش آمد و بحال رفتن و باز  
کردیم و در میان راه و شعله آب از پیش و بس سرا سیم و حیران شدیم استقامت شیخ قدس سره کردیم که شیخ با غما و اجاره  
تواندیم تا گاه صفت شیخ را دیدیم قدس سره که بیاید و دست باب اشارت فرمود آب بدو باره شد باره بر بالا و از جویان  
باز استاده و باره بزر و در میان راه شد تا از آنجا سلامت بگذشتیم **شرح** آن سرانگشت اشارت در نجاة مادر  
صد هزار از مرق خو بخوار پیرون آورده عالمی جوید آن کو باز جوید حال او وقت آن سیلاب خونین که بجو خون آورده  
**حکایت** همچنین پیر احمد گفت در خوان سال تالیف این کتاب بر طفل دی عمر نام که ده ساله باشد بزمین پشته زار رفت که  
پشته چند و حال آنک در آن وقت که کرب جان بر موضع مستولی بود که هیچ شبانه روز نبود که یک دو آدمی هلاک نمیکردند  
کرک در آن پشته زار قصد او کردند مردم از دور بیدند و بان و مدد خواستن در صحرای کردن مردم غلبه قصد خلاص عمر کردند و توجه  
شدند عمر گفت مترسید که مرا ازین کرکان هیچ ضرری نخواهد بود و بانکی نیست که این زمان شیخ را دیدم قدس سره  
که بیاید و من گفت مترسید که من شیخ صفی ام و دفع کرکان میکنم و عساکر کرکان کشید چون آن طفل این سخن بگفت آن کرکان  
دیدیم که بگریختند و آن طفل خلاص یافت **شرح** چون به بیضا ناید از عسای موسوی کله دل را ز کرک نفس چوبانی کند  
در بیان هوایان نفخ الطاف او عالمی پاک از سپاس نفس و شیطان کند **حکایت** هم پیر احمد گفت که امیر علی  
فراخی نایب امیر شیخ حسن جلایر در که مرود صاحب بد و قدرت بود از دیه کرده چند کس را گرفته بود که بعضی از آن توبه کار شیخ  
قدس سره بودند چون شیخ قدس سره بداد و میرفت امیر علی با استقبال شیخ آمد شیخ اعلام کرد که چند کس را گرفته است  
شیخ شفاعت فرمود امیر علی بخشید و ایشان را کرد و چون شیخ قدس سره عالم تقابرا مید و حال شیخ حسن بدان انجامید که

از تقاریف او را ریختاد رفت و امیر علی با وی بود امیر علی را از بغداد وقت معارف از دنیا نک در آمد **شرح**  
میخواست که در جام حمام ناچاره آشامد تلخ شرقی زهر کو او چشم باز کرد و جماعت فرزندان و اهل و عیال و حواشی خود گشت برانند  
که من آن روز شفاعت شیخ قدس سره قبول کردم و آن چند کس را که از کرده گرفت بودم و بی بخشیده اکنون که حال من نک شد  
شیخ آمد و مدد و شفاعت من میکند و اینک پیش من است تا نفس آخر که مدد من کند این بگفت و درین امید و ذوق در گذشت  
**شرح** دستگیری از جنین سرور خوش است پای مردی از جنین رهبر خوش است **حکایت** هم پیر احمد گفت در دیدن شرقی  
که خدای بود و دولتشاه نام که نسبت قرابت نیز با ما داشت در زمانی که و با در اطراف و بلاد عام بود لارده اسلی اهل الاسلام این شاه  
بیست شیخ صدر الدین ادام ابرکت توبه کرد چون و با سیری و قطع شد توبه کرد و بزرگ بشکست و بناسزا مشغول گشت برادرش محمد  
بوی نصیحت کرد که ای برادر چون بیست ادام ابرکت توبه کرده قطع دست از سلسله کن و نقض عهد توبه کن و بر توبه ثابت الهم باش  
و دولتشاه گفت بسبب دیگر دم چون و یا مانند توبه جبر اکرم در آن محل نامناسب اصرار می نمود تا شبی شجر اقدس سرور در خواب  
دید که بغیرت فرمود دولتشاه بدست فرزند صدر الدین توبه کردی و باز بشکستی بلای تو سپرد که عبرت مردم باشی بعد از سه روز  
دری بوی طاری شد که جان می لرزیدی که چه بودی که مجموع مناصحتش متفرق کرد و چندین آدمی توانا ویران گشت بیکر فتدی نماید و بویکا  
و ایش از اینتری لرزاید **شرح** در صورت اذکوه زبا اندازد کاه بر کی ز کجا حلق از تاب آورده  
یک سال تمام درین رنج برآمد که از جان خود سیر شد و این عارضه بر وی حیرت شد و در آن وقت ادام ابرکت بقیه رفت و بود و در  
با جمعی غم حضور ادام ابرکت کردیم و بقیه میرفتیم دولتشاه از سر عجز و اضطراب دست در دامن من زد که از برای خدا طاعت نمائید از  
شیخ صدر الدین دامت برکت مددی در خواست چون بجنور مبارک شیخ صدر الدین دامت برکت در تبریز بر رسیدیم آن سال بود که  
مرادنا شمس الدین طوطی وفات یافت رحمة الله از ادام ابرکت مددی از برای شیخ دولتشاه در خواستیم ادام ابرکت فرمود که  
خدا مدد کند و یک نار از برای او تبرک داد چون مراجعت کردیم دولتشاه را دیدیم که کار باخو سپیده گفتم ادام ابرکت دعا کرد  
و تبرک فرستاد و آن نار بر پاشیدم و نقش خوش شد و بخود مشغول گشت بعد از نفس ناگاه چشم باز کرد و بیانش عظیم نمود  
که شیخ زاهد سرور دیدم که بیاید و گفت ترا بغیرت صد الدین بخشیدم و انگش پیش من است و این بگفت و در آن ساعت در گذشت  
**شرح** بود از تو نمیدش زهر کام شربت شیرین لطفش یافت **حکایت** هم پیر احمد گفت نوبتی جمعی از ارباب  
بکرورد میرفتیم از دیه الغره بر گفتم چون در سپاه دوران رسیدیم ناگاه برنی عظیم و دمه پیداشد و ما همه گرفتار شدیم و از آن  
گرفتاری از جان خود مایه پس گشتیم استعانت و مدد بروح شیخ قدس سره بردیم و شیخ بحیات باقی رسیده بود ناگاه بگفت  
شیخ را دیدم که در پیش باطریق ره بری میرفت مادر عجب اور وانه شدیم **شرح** را در آمد از ازل موجود  
تا اید هست و همه موجود و در میان ما مسافر نام جوانی بود سپاهی چون تنگنای آن شصت رسیدن عمر که نهاد و ایان  
آورد و بیضا ناگاه از جای رجعت و گشت برخیزید تا برویم که شیخ قدس سره پیش روی آمد و ما را راهی نماید و روان شدیم



و خداوند بخلاف و ممالک بود صفت شیخ می دیدیم که پیش می رفت تا سلامت غایت یافتیم **حکایت**  
ای نایب راحت و آمان هست کس در جوی حیات آب روان هم کس از تو هم کس بجای امیدوارند ای وقت صد امید جان هم کس  
**حکایت** هم برآمد گفت که مولانا تاج الدین خلیف دیو برینق عجلتی بریزد و در کوزه ریختن میزد بایزد این نام با مولانا تاج  
خلیف نزاع آغاز کردند مولانا تاج الدین را دشنام داد و دشنام کرد مولانا تاج الدین بریش عذمت ترا بدست شیخ حواله کردم و شیخ  
بجایات باقی سپیده بود از آنجا بازگشت روز دیگر بریش مجد بزم شکار برشت و بیرون رفت قضا الله غوکشی از پیش می خواست  
در پیش آب را در بی آن غوکشی برانگیزانید و می دانید اذاجاء القضا و سائق القضا ناگاه از آب می افتاد و یک بارش در کلب ماند  
و شکست چنانکه بدو باره شد خبر بدید چیدم مردم بیرون رفتند آب را دیدند که می کردید و بریش افتاده و پایش شکست بر خاک  
می غلطید و پیرا بر داشتند که بدید بر نرفتند برادر مولانا تاج الدین را دریا پدید کجی آورد و او شش برنجانیدم آدم ابله شیخ  
حواله کرد اکنون که غم کردم که آب در بی غوکشی بدو ام شیخ را دیدم که پس سر که مرا از آب در انداخت از آنجا شش برداشته که  
بدید آن خود بدید بر سپید و در راه متوفی شد **حکایت** دست قدرت حیدر تازیانه زند کردن گردان خاک آرد  
سر بر باد سر ساری غوره دست قهرش چنانکه سپارد **حکایت** خواجه ضیاء گفت نوبتی از جو رتیق بار دپیل می آمدیم  
شی مثل بیند بلال در موقان کردیم چون بعضی از شب بگذشت بر حسب عیلم بالذبحه شب از آنجا رحلت کردیم چون در راه رسیدیم  
ناگه برف دو سه قوی آغاز کرد چنانکه محال سیر شد شد و از پیم سلاکت امید منقطع شد **حکایت** جانا از انبیب صرصر آمد  
که گویی مستخیر می در سر آمد استغانت بشیخ قدس سره کردیم و استغانت بوی آوردیم ناگاه صفت شیخ قدس سره دیدیم که  
فرایش باروان بود در عقب او روانه شدیم و او می رفت و ما در عقب تا چندانکه بار باره آورد و چون نظر کردیم شیخ را ندیدیم  
کاروان را بران راه آوردیم و سلامت از آنجا ندان شدیم **حکایت** اذ اغن اذلنا و انت اماننا کفی قطانا بیکر که غایب  
**حکایت** در شب ظلمت که از حیرت نیاید راه کس در میان ما راه روی عالم آراسی تو پس **حکایت** خواجه امین الدین  
گفت باری از صفوان مراقب پیرو عباده داشتی که خواهر زاده شیخ قدس سره بود بار دپیل می آمدیم چون بکل ما یکان  
شب تدرول اتفاق افتاد و در آن منزلی پیم دزدان بود از اول شب تا بسی از شب گذشته پیدار بودم و محافظت بار می کردم  
پیرو عباده را پیدار کردم تا بعضی از شب می نیز محافظت کند و محافظت مشغول شد اتفاقا خواب بر روی غلبه کرد و دزدان قصد  
کردند که چیزی بزدند ناگاه پیرو عباده نعره زد که شیخ اینجا آمد و روانه شد بر پیدم چه حالت گفت و خواب بودم  
کسی نباید و دوشش من بگرفت و باز کشید و مرا پیدار کرد نگاه کردم شیخ را دیدم که مرا پیدار کرده بود و آنکه میزد و گفت  
مکر دزد و دیکین است که شیخ محافظت و تنبه فرمود و حال آنکه در کین بود چون ازین دپسته مایوس شد بر دپسته دیگر  
یافت و چیزی بزد و اینها سلامت بماند **حکایت** خفت آبادیت و این حزب غوره دزد شیطان و نفسی در کین  
آه اگر این رخت مارا داد جان **حکایت** خانی حارس پس نباشد این چنین **حکایت** شیخ صدر الدین ادام الله برکت گفت

نوبتی که بدید گنج از اعمال خلخال بودند روزی بکنار سپید رود بنتره رفته بودند و شپسته علی کیل طالبی بود و بسندیده حال در خدمت  
ادام الله برکت بود که اصحاب گفتند کسی باشد که بشناود برین آب بگذرد و علی کیل بر خوست و بساحت مساحت طرفی آب قطع  
کرد و بدین طرف رفت لیکن چون آب قوی بود و مفرق دیر طاقت سپیده بود بازگشت با دام الله برکت صحت دار که باز  
توانم آمدن و خود را بر آب زد و بشناود بازمی آمد آب دیرا در کرد آب می کشید عظیم صیب و مفرق که از آنجا خلاص مشکل شد  
خواجه ضیاء چون بدید که علی کیل غرق خواهد شدن خود را بر آب زد و علی را بگرفت که بیرون آید و آب غلبه کرد ضیاء را نیز در می کشید  
تصور بوقانای بود غلام خواجه ضیاء خود را بر آب زد و ضیاء را بگرفت آب بر سر پی غلبه کرد و هر سر او در آن مفرق در کرد آب کشید  
عاقبت ادام الله برکت بر پای خواست و استغانت بشیخ قدس سره آورد و شیخ بحیات طیب سپیده بود در حال شخصی محمد نام  
سر بر همیم خطیب بر لب آب از میان فی و باغستان پیداشد که در شنا و عمارتی داشت و علی الفور بر سر شد و خود را  
بر آب زد و تصور بوقار را بگرفت و بیرون می کشید و تصور بوقاضیاء ضیاء علی کیل را و دیگران نیز همچین دست بدست تا خلاص  
یافتند اما خواجه ضیاء گفت که بعد از آن که ادام الله برکت استغانت بشیخ قدس سره کرده بود ما هر سه در آن غرقاب جان پنداشتیم  
که بر زمین استاده ایم و آن کشاکش آب هیچ نبود و باطل شد و علی کیل گفت چون در مفرق افتادم و کشاکش آب بر من  
قوی و پتولی شد استغانت بشیخ قدس سره کردم شیخ را دیدم که بیاید و جبهه طبع از صوف سبز و کبود پوشیده و دم از آنجا  
بیرون می آورد و دیگر خبر ندارم تا ناگاه خود را در محراب دیدم **حکایت** اندرین غرقاب فریادی ز بیم سپردم  
تا مکر دولت و هدایت بدست مستیکر **حکایت** پیر علی شاه سر پیرو می خادم گفت در راه هندوستان باب شد  
در افتادم و غرق گشتم و امید از جان خود قطع کردم و مرگ خود فرمودم چون جان بخلق آمد و مجد رقی سپید باز آب فرو رفت  
در آن حال مدد و استغانت بروج کشیدم و شیخ بدم و شیخ عالم طیب سپیده بود ناگاه صفت شیخ را دیدم که سر دست بر لب  
من زد و اشارت کرد بر خیز تا بکیر ندرت چون از آن حال چشم باز کردم دیدم کشتی آنجا حاضر و یکی دست من بگرفت و در کشتی  
کشید **حکایت** بسی کشتی بجهت دریا باز بر خشتگان دارد که تا هنگام جان بازی ز غرقابش بیرون آرد  
**حکایت** ولایت در ناحیت اردبیل که آنرا نول خوانند که مردی بس دزد و شریر و حرامی باشد ایشا را با دیه الارق  
از ولایت اردبیل عداوت مستمر می بود و مدت بدید میان ایشان قتل و حرب و خشک دامی بود جماعت تریان یعقوب نالی  
که قوت اسپتیلای داشت با استظهار جستند و بدیه الارق آمدند و لشکر انبوه بیار و دزد و الارق را حصار کردند پیرو نکر یا گفت  
که شب در خواب دیدم که شیخ قدس سره از خانه بیرون می آمدی و در محله جماعت سواران غلبه سبز پوشش استاده بودند  
و ایشان با شیخ قدس سره تپتی و اگر این تو اضع بگردندی و در زیر لب با شیخ قدس سره چیزی بگفتی چنانکه مرا معلوم شد  
و شیخ مراجعت فرمودی پس بمن گفتی زکریا بفروزند من زکریا بگو تا دو سپید ریش با جماعت تریان فرستند تا ترک کاره  
بکنند بالارقیان اگر قبول نکنند آنک من دانم چون روز شد بیامدم که پشتم شیخ قدس سره ادا کنم شیخ صدر الدین را ادام الله برکت دیدم



که در فراش شیخ قدس سره میرفت بی آنکه من چیزی گویم و نمود که پراسمحق باقلانی و حاجی نجیب نواز که هر دو سپید ریش و ملازمان  
شیخ صدرالدین قدس سره بوده اند بشغافت در خدمت شغافت کنند اگر قبول نکنند آنجا که شیخ اند **شعر**  
در ده و صرت دودل یک یک جوایز شده نقش را بر یکدیگر از یکدیگر خوانند باز بس هر دو پیران سپید ریش بر فتنه و شغافت  
کردند و تالیان قبول نکردند و الا رقیان از جان و جان و مان مایوس گشتند ناگاه مطابق کفر من فتنه فتنه فتنه فتنه  
کثیره یاد فی الله الا رقیان غالب شدند و تالیان مغلوب گشتند و بسی از ایشان بقتل آمد و باقی منزه ماند و گشتند و الا رقیان  
نشدند و آن یک سوار سبز با کفش شکست که بر اسب نشسته بود و نیزه در دست که چون نزدیک رسید که از جا برسد  
و از هم برید و شکستند **شعر** هزاران لشکر قرار آن قوت کجا آرد که اکثرت کرامات یکی مرد خدا داد **حکایت**  
از ملک الخلفا که پیر صدرالدین سلطانی درایت است که در ولایت قزوین بواسطه پیر حسین جوایی و غیره غلبه  
و غارت در افتاد و مردم را از فرار جاری نمود و در دیو جوانی بود با غلام خود غم فراز کرد و لیکن شب در مسجد رفت تا در شب از آنجا  
جایی که خواهد بگریزد چون در مسجد رسید و عورتی با دختر خود در اندرون منبر نهان شده و حال آنکه این دختر نام زحطب این  
جوان شده بود اما عقد نکاح نرفت و هیچ ثالثی با ایشان نبود و این جوان و غلامش نیز در مسجد بودند و با هم قرار کردند که در دل  
شب پوشیده از آنجا بیرون آیند و جرف روی و ما زاندر آن روزان شوند و دختر را عقد نکاح بدهند و دختر تا اکنون بدین معنی داضی  
می شد اکنون رضا داد آن جوان گفت من در دل گرفتم که در شب متعرض این دختر شوم چون بعضی از شب بگذشت من قصد تفرغ  
دختر محکم کردم و بر خواستم که پیش روی روم دیدم که حجاب مسجد بشکافت و صفت شیخ قدس سره در آمد و صلق من گرفت  
چنانکه نفسم بگرفت و بحال رقی پیچیدم و امید از حیات پریدم چون نفسی باقی ماند را کرد چون بخود باز آمدم در قدم مبارکش افتادم  
و از آن معنی نایب دنادم شدم و شیخ رفت نظر کردم غلام را دیدم پیش تنوی از ستونهای مسجد حیران و بی خود شدم احوال پریم  
گفت نمیدانم چه حالت بود اما برق در برق دیدم که در مسجدی که شیدا از خود پنهان شدم از ترس آن در حال از مسجد بیرون آمدم  
و بطرف اردبیل آمدم و ایشان بطرف روی رفتند **شعر** هر که اندر موج دریای دل صاحب دل است  
غرق بحر است اگر چه خضای ساحل است دیده پندار صاحب دل میگاه و بگاه ناظر حال است این سپکین خفته عافان  
اندر محرابها بر ادب باید نهاد کین نشیمنش ده که از او دای نایل است **حکایت** مولانا شمس الدین اقیون گفت  
پره علی ارادی گفت که او اعلی حال از عاشقان سید احمدی بودی بعد از آن بر فتم و بدست پره امیر کیل کابادی تو بیکدم  
اما هر وقتی که وقت خوش شدی بی اختیار بر زبانم آمد سیدی احمد سیدی احمد روزی پره امیر به من گفت چون آن حالت در  
حالت بودید آید باید که شیخ قدس سره با ستانته بخوانی چون باز آن حالت پیداشد شیخ قدس سره بخواندم دیدم که باز  
سبیدی بر دوش من نداشت و سیل بر قفای من زد و باو از صیرج گفت جند سیدی احمد گوی برو پیش خواجه صدرالدین تا بگزارت  
مشغول گرداند بعد از آن هرگز نام سیدی احمد بر زبانم نرفت و بر خواستم و در راه در پیش گرفتم که خدمت شیخ صدرالدین را

میرفتم دیدم که در راه بسی رویان بر سر راه آمدند و مرا از راه باز میداشتند و میگفتند که ماحور بیان جستم و مرا نمی شناسند باز  
نام مبارک شیخ قدس سره بر دم چون نام شیخ بشنیدند همه بگریختند و مرا راه دادند تا بخدمت شیخ صدرالدین دامت برکات فتم  
و تجدید تو به کردم و ملتین کردم و بیکار و مشغول شدم **شعر** اندین راهی که بی صوره زن و عمارت دم جو صفا صفتی زن کین طایق است  
شب سیر برقع مجوری سپید روزین مرد عیاری سز نه کار و مهر عیانت این **حکایت** پره سراج بر نطق گفت در وقت با  
وطاعون که در دیار و بلاد عام شده بود مردم بی شمار و حصر در آن عصر مرده با خود گفتم شاید که مردم چشم کنند و گویند جنان مردم بدین علت  
مردند و سراج در بخور شد و خوش شد از برای من حاجت خواب راست کنید راست کرد و من در جامه خواب رفتم تا مردم گویند  
که هنوز صاحب فراش است که بیشتر بدین علت مریض و خوش شده بودم ناگاه صفت شیخ را دیدم که فرمود باین مبارک که  
ترا بر بای میدارم و تو فردی پندسی از پیم قدس سره و خواستم **شعر** آنرا که بگریزد دست از پای جوا افتد  
بداشته لطفش بر خاک کجا افتد **حکایت** هم پره سراج گفت نوبتی بسپید رو در کمر و بآب میکشتم و آب غلبه  
و بدیدم نیزه علی با من بود آب مارا در بود و چم مملکت بود فریاد و بدد بشیخ قدس سره که دم ناگاه صفت شیخ را دیدم که میاید و  
بگرفت و بکنار صپانیده و نوبتی دیگر باین رود خانه برشته نشسته میکشتم آب جنان غلبه شد که از بالا ان اشتر در میکشتم فریاد  
بر او کردم و از شیخ قدس سره مد خواستم باز صفت شیخ قدس سره دیدم که میاید و مهار اشتر بگرفت و مرا بکنار آب رسانید **شعر**  
بدست زینهار خود ز نام عرق گرفت زایم عمر ثاری بود ایم دست جان **قصه** **پیم** ده کرامات بشنو که  
بداد شیخ صفی الدین قدس سره ظاهر شده است **حکایت** شیخ صدرالدین ادام الله برکت گفت که در وقتی بنای  
حصیر بنابر شیخ قدس سره جماعت اهل ارادت زرافشان میکردند و از آن جمله شاره در می چند بطاق افتاده بود که در آن وقت از  
اجور که عاریه ساخته بودند بالای مرقد مشورتا در عمارت ساختن از دینهای کج و اوج بر مرقد مشورتا چیزی نیزه عیثا به سر می خادم بای بران  
نهاد و آن در مهار برداشت حالی که از آنجا فرو آمد علی الفور در حفرة افتاد که از برای اسب مسخره کرده بودند و پسنگی چند عقب روی  
بر روی افتاد و سرش غلیم شکست چنانکه هم ملاکتش بود و جاحت بس غلیم یافت **شعر** جایی که سران بیای او نرفتند  
بی باو سری جوایز در سر بازده ادام الله برکت نمود که استعانت بشیخ قدس سره بردم در محنتی چون از برای قتال سلاکتین  
کران میدانستم و نمیخواستم ولایت شیخ باز بلطف کار که آمد و او از آن ورطه هلاکت مصلحت یافت **شعر**  
نیش و نوش از یک قندج نوشید او در دو دار از یکی شربت یافت **حکایت** اخئی میر میر کوید چون اید و دلم در نمود  
و لطف سعادت در می بگشود شیخ صدرالدین ادام الله برکت مرا علامت عمارت حصیر بنابر که اشارت فرمود و گفت از برای احتیاج  
در کار اگر چیزیست به بایت باشدی توقف آن احتیاج در حضرت شیخ عرض داری تا منی ولایت او را بعد از آن وقت احتیاج غیج  
حاجت وقت عرض میکردم پنج شش سال که بر کار و ملازم بودم از هیچ کونه حال فروماند که نبود و جندین نوبت اندر خدمت کار فرمود  
بسی خطا میکرد جمله استاد و جمعی کار که از سر تخت فرمودی افتاد هرگز لای شیخ نفسی نرسید که آنها که پستانانی قبول دفعل میکردند



و از آن پس پیل جان دادن خوردند و ازین گونه جندی نوشته شود و انکس که در آن کار مودب می بود حقیقت علی بدوی نمود  
**حکایت** پای ترک ادب اندر حرم شاهان و بیچ نادان بک سرکه سر داده و آن سری را که بی تر از آن خاک چش  
آب روی و جهان در قفس است بداد **حکایت** پیرز که با که شرف جوار قدس سره دارد و گفت که جوان عزیز بی گشت  
که در وقت عادت حضرت مبرکه از بام حضرت قدس قضا شده و قدره و فر و افتاد در سوام که بر خود جزم کردم ناگاه پیری را دیدم  
که مرا از هوا گرفت و بر زمین نهاد با سانی جانک سر موسی امیب بود و من ترسیدم و چون این شدم نظر کردم آن پیر را ندیدم  
**حکایت** آب آتش نشان هر هواست و از هوای پاکس نایب خاک **حکایت** دست بر که گفت در روزی که نایب  
حضرت مبرکه میگردیم غلبه مردم و از دحام خلایق بوجهی بود که در شهر اردبیل سیجک از اهل طاعت و غیر طاعت نماند بود و یکبار کردن  
نیامده بودند تا جایی که عورت از عذر خود شرم و اعتقاد پیران آمده بودند و هر یکی بکار مشغول بودند از خاک کشیدن و غیره بدامن یا  
بجیر می دیگر هر کس که در شهر بود از مرید و غیر مرید بکار آمده بودند غیر از صدر الدین خرقانی که یکی از مریدان بود لیکن شایب خاق در کار  
بعیده اش شکر بود و او نیامده بود و دامت برکاته چون شکوه ابنه دید که از سر و عادت معتدت آمده بودند و صدر الدین خرقانی  
در میان نه نیامده و بر احوالت بروح شیخ قدس سره و نمود که چون او موافقت نمود ملک اخلاقی پیر چسپن سقینی روم و چون  
این شنید گفت آه کار صدر الدین خرقانی کردی و این معنی روز چهارشنبه بود در همان روز صدر الدین خرقانی کسی مرضی صادر شد  
در روز پنجشنبه خبر منتشر شد و روز آینه وفات یافت **حکایت** از دار شفا هر که بگرداند روی  
ناجای قنای در دو تیار خرد **حکایت** و همچنان در وقت بنای حضرت مطهره جوانی بر درواغی بس روز آورده که آنجا کار می بود و  
روزی احتیاج اعتقال داشت بیامده و در آن حالت جناب در پیش مراد در صند مشن بکار بودند ناگاه قولنج عظیمی شد و بیفتاد  
و از آنجا کشش بخانه بودند و سه روز بماند و متونی شد **حکایت** در مقام مقدس پای پاک می باید نهاد و انک ناکت و ناکت و سر  
**حکایت** خلعت برکت گفت چنانچه اولاً عزرا نور شیخ قدس سره و مختصر در ویشاد ساخته بودیم و مرار زیر سقفی بود که  
زیر چهار طاق بود و در بجه که یک در باغ داشت و هوای چهار دیواری که محط مرار بود و تاریکی می بود بدر الدین صابونی نام  
که خدای بود در خواب دید که شیخ قدس سره دستهای پیران را بر مرکب پرور آورده و می گفتی که من در کونین نیکنم و درین مقام  
تاریک را کرده اند روز دیگر این سخن بخوانی صپانید چون ادام الله برکت از او پیران آمد حاجی بخوانی این سخن که گفت خواب  
بلا گفت و بدر الدین صابونی حاضر بود از و بر پید همچنان باز گفت خالی دامت برکت بفرموده آن سقف میائین را از میان مرار  
و سقف چهار طاق برداشته و دیجه بالا از فراخ کرد اندیند ناروشن شد و مدی که در صحن کشاده بودند که حفاظ و زوار نشسته  
و فراخ و بزدک گردانیدند و کرد بر کرد این روز از القاب شیخ قدس سره و تاریخ جیزه نو سپند و مولانا الدین خطیب نقاش پشاکوه  
بر آنجا بکار بود و همیشه را در وی جوانی بود محمد نام که با وی بکار نقاشی مشغول بود و بر فرجه ایستاده و جانک عادت است مادر  
در صحن و خنده کشتافی می نمود و چون منقبش میکردند می شنود می تا کیبار حقیقت بخندید آن نخه که بر آنجا ایستاده بود باز گردید

و او فر افتاد و در خج شد و در ز سپیم ففات یافت **حکایت** در ترک ادب بخند و جلب در بست دهن بکریه و خورد ادب  
**حکایت** که خدا اسفند یار بره سرای جلال کیلان گفت ششی در اردبیل بر بام محمد اصلان خست بودم و پیره سلیمان مؤذن مراوی  
وصل بره سرای و دیگر عورت چند بر آنجا بودند چون از شب باره بگذشت مرا پیران کرد و بد چون چشم باز کردم دیدم که از قب  
شیخ قدس سره نوری بر می آید که آن حوالی روشن گردانیده است باز دفعه ثانیه از آن قوی تر بر آمد بارگه ناگاه جان غفلت  
بنا آمد که سرعبان آسمان کشید حقیقی که مجموع حله و خانها جان پیدا شد که امکان عدد و صبر و خشت با جود و ادب و دلکه سران  
نور مخنی شد با طراف قبل و مادر آن حال مستغرق و در موشش شدم و تا قریب مسج در آن حیرت ماندیم **حکایت**  
انوار که بزرگ اعرافا نظرت - اقرارنا زهرت فی ظلمة اللیل **حکایت** از شاه قضا است که بعد از حیات شیخ  
قدس سره جماعت تولیان که با جماعت الارقیان عداوت قدیمی داشتند و بکرامات ظاهر شیخ قدس سره انزاهام کلی و ملک  
تام بقبل و طمان یافته جانک سابقا مذکور است گفتند آن مرغ پرید و رفت که مضه ذرین نهادی و الارقیان را چون مدد از شیخ  
بود و این زمان شیخ در پر دو فته لشکر عظیم کشیدند و بدیه الارق آمدند از ابلق بلجانیالی سرعت اسب بدانید و چون براه  
رسید جماعت را دید که در حضرت نجستم قرآن مجید مشغول بودند جانک و طیفه ختم هر روزه بود و این سخن لشکر کشیدن تولیان  
و سخن باحوار ایشان باز گفت شیخ صدر الدین ادام الله برکت در حال از سر این سخن بغیرت بر نشست و منادی فرمود که هر که امکان  
اسواری دارد بر نشیند و حال که بحوالی الارق سپیدند حق تعالی بر حسب و تقف فی قلوبکم الرعب انهم کلی بر تولیان اند  
و الارقیان غالب شدند و از ایشان بسی بقتل آمدند که دست و سلاح اردبیلیان بایشان آگوده نشد **حکایت**  
در حای حمایت مران - ظفر و نصرت و حمایت دان - و انک ادرا قنای غیرت زده - روی حرمان سوی نه رعیت زده  
**حکایت** امیره کلاه دوز اردبیلی که منصب امیر شیخ حسن جلایر در اردبیل حاکم مطلق بود و طایفه نریدان و طالبان شیخ  
تقریر آن بودی که همیشه منع و زجر در نهی مکر میانه کردند و در امر معروف رعایت و طایف قوی شمرند و منع مردم از غر و بیت  
الفواحش بسیار کردند و امیره کلاه دوز را این معنی برخاط سخت می آمدی و زبان درازی در حق این طایفه آغاز کرد و ایات  
بیت الفواحش در اردبیل کرد و گفت بار و میروم چون باز آیم در جنب زاویه مبرکه فواحش بنشانم و خار خانه بایکی بکنم  
و بطور مقصود به هم زدن در قص کردن و منع مردم ازین سخن مرتدع و منزعجی شد و از سر این سخن مایه و روانه شده و پند  
الفاقی شرمین حله در دماغ مرثیم گردانیده اتفاقا در آن وقت امیر شیخ حسن جو بانی طالب مراد و مردم خراج کرد و امیر شیخ  
حسن جلایر منزه و منکر شد و غیرت شیخ قدس سره اثر کرد و امیر کلاه دوز از آن منصب و باد صحت بر خاک غفلت افتاد و از آن  
در خطبه اردبیل ندید و در بغداد وفات یافت **حکایت** کینه آن پسته ناک خود با خاکش برده  
نه هوای آرزو ما آب آتش ناک خورد **حکایت** از شاه پیر و شاه دست که عینه غازی نام ترک بوده و او را با جماعت  
الارقیان نزاعی بود و چون نسبت دید الارق با شیخ صدر الدین ادام الله برکت بود عینه آغاز کرد و در حق شیخ قدس سره سخنان



نامش را میگفت در شهر آمد و در دیوان رفت بخود ملک و شرف و در دیوان جماعتی بادی گشت که جنین سخنهای نامشرا گفتند و او  
باز آغاز کرد که کیشیخ و پادشاه من چشتمای زاده را باز شکاف و بصره اندازم شیخ صدر الدین دامت برکته او را اطلب که در وضعیتی که اگر  
در عیادت و فایده نداشت لیکن چیزی نمیکند و ساکت شده بود چون سفره در میان آوردند دست شوی بد میان آوردند تا که نوازی از آن  
عین غازی در آمد که باغی سپید و حال آنکه در آن وقت امیر نوزاد انکوت باز و شوکه وقت عاصی شده بود حاکمی عین غازی برخواست که برود  
جماعت گشتند و لا تبرک را وید بخور ایضا بر و القات نکرد ملک صدر الدین بوعودش شفاعت کرد فایده نداشت و روان شد چون شیخ  
صدر الدین دامت برکته رسیدند که باز نمیکند و چون نمی آید و نان را وید میخورد و کو بر و ویر بخور **شعر**  
ز کینه طره بود ترک نان کرد بهجت تیر از غیرت شان خورده عین غازی در آن غصب بر نشست و تعجیل رساند چون بل کهن  
اتراب رسید که در ولایت اردبیل مشهور است و حکام هم راوی بودند امیر نوزاد انکوت را خبر شد در پیش آمد مجاوره و تیری  
بر دامن عین غازی زد چنانکه از تقاضایش نفوذ کرد و حاکم از اسب بر خاک افتاد و بعد **شعر** مردمانی که جنان بکشایند  
بجین تیر قضایش دوزند و مردم احکام هم جو منظم شدند و آن شب جبهه او در آن محو افتاده بود روزی دیگر از اقامت  
التماس کردند که جسم ویرا از انجا برداشتن و دفن کردند چون ویرا از انجا برداشتن دیدند که سکی نمایش از دامن پیر و کشید  
و خورده بود و هیچ عضوی دیگر گشت خورده بود و از انجا برداشتن نهادند و بدین خیز واقعی آوردند که یکی از دیهیمای اردبیل است  
و آن شب دیگر در آن دید افتاده بود و از و با کمک می آمد روزی دیگر گشت پیر و ندو فن کردند **شعر**  
از ره ترک ادب با شیر مردان خدا هر یک دیوی کند اندر دو عالم سک شود **حکایت** لطیف بنا از اردبیلی که از حله جوان  
محب مغرور بود در آن روز که شیخ قدس سره ازین تنگای جان بوسعت فضا و رحمت رحمن فرامید او در خانه خود آواز غنایر کشید  
و سماع کرد و بر ملت شیخ قدس سره تاسف بخورد و ولایت غیرت شیخ قدس سره بر وی جنان ظاهر شد که مثل شد و از مثال نوی  
بید حالی کشید و حالش بکدای انجامید و در مذلت تمام ایام روزگار میگذرانید و حال آنکه لایف در آن عالی بود **شعر**  
بادباری کشد آن سر که در آفتاب مغرور می برک پای مردین بشادی است افشانند **حکایت** از جمله حکایات مشهور است  
که بوقتی که خواجہ خلیل که معروف بنجار بود و یکی از مشاییر اردبیل بود متوفی شده بود و بر خواجہ محمد الدین خلیبان که از مؤلفات  
قدما قواعد عقاید شیخ قدس سره بود هنوز درم اسپم عزاد می نمود و چون توفیقی بخبان نشسته بود روزی در زیارتان خانه مسجد  
بر صحنه مسجد نشسته بود و سفره در پیشش بتناول شغول بود از انجا با محمد نصران نام یکی بود که پوسته آفاق و نفاق و عفا  
او متعلق بود و در آن مجلس در حق شیخ قدس سره نامشرا می گفت و شیخ بعالم بقا فرامیده بود در حال نام جوانی بود برادر لطیف باز  
که در حکایات سابقه ذکر او رفت هم در انجا بود و در نفاق هم عقیده با محمد نصران بود و این مجال با شمس الدین میر محمد و حافظ که  
قربانت قدس سره داشت و کمال بر علی شاه کرد و زانوی از مسجد بیرون آمدند و در مسجد زیر مسجد زینتانی سا باطل بود و بر  
آن سا باط با پستاند و این مجال نیز از بیرون بنامشرا گفتن در حق شیخ قدس سره مشغول شد و شمس الدین و کمال ویرامع می کردند

و فایده نمی داشت و عزت ندی شد بلکه میگفت بشمس الدین که تو در جلوس ایشان تا تیر بزم اگر کار کنی باید و از اندرون مسجد نیز باید  
نصران همچنین نامشرا میگفت و خواجہ محمد الدین خلیبان وی را منع میکرد و منزه حسی شد و ترک می کرد تا که ناگاه منار مسجد افتاد  
و بیستی و دایم قوی واقع شد **شعر** از کلوخ اندازی آن خاک سازان نفاق شک غیرت افتاد و از متحقق حادثات  
جبال در کوچه کریمت که ریشش نزدیک نمران سا باط بود قطعه از آن منار درین حال درآمد و بر دیوار افتاد و دیوار در شکست  
و از انجا بر سقفی آمد که بالای آن کوه بود و آن سقف را فرو شکست و بر سر جبال افتاد و او را مصیبت با علی و جبهه دادند  
و درین و طبع او فرو دید چنانکه سپینه اش رسید و بدین الفور سلاک شد و بعد **شعر** هر لب که بنامشرا کشایند  
چرم دهنش چنین نمایند و شمس الدین و کمال بر جای خود با پستاند و هیچ کسب و کرد و درین بایشان رسید **شعر**  
در باطن اگر قلب سلیمت باشد و ظاهر خود جلوه سلامت عینی و در اندرون مسجد چون قطعه منار بر بام مسجد آمد  
بام مسجد بر درید و مذروع دو سیم شکست و قطعه دیگر از آن بر سر محمد نصران آمد و در این فرخا علی و جبهه و جبهه بدی انداخت  
چنانکه سرش در صحن طعام آمد و جان خود و بدن شد که مغز و گوشت و استخوان و پوستش بر هم چون مرده شد **شعر**  
بازندگان سر بزرگی سر خردی آورد و هر که کرون دین سر بر مسجد بر کرد و سرکش و خواجہ محمد الدین هیچ آسیبی رسید و از انجا  
بر حجت و در محراب کریمت دگشت چون نزدیک محراب رسیدم دانستم در خاک گرفت و از بای در افتاد و چون بالا نگاه کردم قطعه  
دیدم از منار که بر عظمت و مدیت از هوا می آمد در آن ضیق حال استمدا از شیخ قدس سره کردم و استقامت بود آورد و  
در سواد دیدم که آن قطعه بدیاری شد و یکی بر عین سرمن و یکی بر پیرا سرمن افتاد و در میان سلامت باندم از مد و ولایت **شعر**  
وقت دل چون وقف حسن اعتقادش بداند در چنین وقت مهالک در پناه اعتقاد **حکایت** از مشاییر کرمان  
که چنانا ابوبکر که عمده مصالح ملک آذربایجان بود و در دیوان ملک اشرف رتبت علیا داشت سال حکومت اردبیل داشت و بر رعایای اردبیل  
بناحق مال بسیار داشت و میخواست که از ایشان مال و از بناحق پستاند و ایشان را بر خاک میکت نشاند و شیخ صدر الدین لدا  
ویرا مجال نمیداد و چون او طبع خام در خویش و عوام بیست بود حیلای ساخت و میخواست که بر بدین و خانه دان شیخ قدس سره ملات  
رسند و در حضور ملک اشرف با ادا امه برکت بخت کرد که مدتی که دامت برکت از سفر حج بیت الله می آمد طبایان را وید چنانکه  
چنانکه عادت باشد طوف بشارت میکردند و طبع می زدند متصرف شهر بیت دینار بایشان داده باشد و خبر دامت برکت  
و این معنی را سبب غلبت و علیت اسکات دامت برکت و عوامی مردم میکردند شیخ صدر الدین دامت برکت فرمود که نسبت باین  
طایفه مریدان و خانه دان شیخ قدس سره اظهار سعادت کردن مبارک نباشد مولانا ابوبکر گفت حال ما من با شما افتادم که امانت شایسته  
غالب است یا دولت من بر ثا و می دانست که **شعر** با درع و درع سلاطین جگنده با حکم خدا شخه سلطان جگنده  
چون این بکشت در روزگار مات شیخ قدس سره که در چنانکه چون از آن مجلس بیرون آمدند تقاره جیان ملک اشرف در پیش آمدند و از  
مولانا ابوبکر شیخ قدس سره و ملک اشرف تا زیاده چند بر سر مولانا ابوبکر زد و این معنی در حدود اردبیل بود و چون تبریز رسید مولانا ابوبکر



در وجه نهاد و بدست مصلان و موکلان باز داد و انشای در شکلی که کینه و از ضرب عین قاندر است و نقل اندون ابعاش بیرون  
خلق بر آمد و چون دمان بجان ناباکی بکشود لاجرم بچین ناباکی بیارند و ددان هلاک شد و بعد **شعر** اندرون از فساد خست و داده  
جوج بیرون و زخم میخس خورد و هر طبعیت بمقتضای حالت خود میزد و شکری بکام خویش خورد **حکایت**  
از ظواهر قضایاست که سلطان را سر او که در دیوان استیقای ملک دست مطلق داشت نوبتی بجمعی ملک اشرف اورا بقلعه  
فرستاد و بدست حبس باز داد و در آن مدت حبس عمر کرد که اگر خلاص یابد در باب منعنا طریقه را سپیدی سپرد و قصد فرای آزار  
مردم نکند اتفاقا از آن حبس بپسند شد باز کالعه قرب تدب علی الابعد و الاقرب همان عادت و رسم بخرای مردم مشغول شد  
و شیخ صدر الدین ادام الله برکتی خنانک و طیفه چنانچه اوست فرمود که سلطان را بگوید که عهده که با حق تعالی بسته بر حسب  
و اوفی العهده الله اذ اعاهدتم فی حقش آن جایز نباید شمردن و خلاف آن کردن که حق تعالی جان خداست و ملک اشرف همان  
ملک اشرف سلطان را این سخن بر نفس آتار با بسوخت آمد و برنجید و عادت عادت نکرد و کید کرد و میل دشواری بر آن گیرانید  
تا بگریزد آن شیخ قدس سره و عادت سپاند **شعر** ان عادت العقب عدنا لها و کانت النعل لها خاضرة تا وقتی که  
قبضه فتنه در کیلان واقع شد که اسفند کیلان را با برادرش بقتل آوردند و اختلاب ملک شد و مردم شریر بر ادام الله برکت افتاد کردند  
که از کیلان صد هزار ابریشم آورده اند و برادر بزرگ و سلطان را عداوت را که عداوت الخافس للناس تحریک داد و ایلی فرستاد  
که این مقدار ابریشم را از او به متبرک بیاورند و چون در میان میسج نبود و در واقع افترای صریح ایلی مر اجعت کرد و شیخ صدر الدین  
دامت برکتی که از خاندان عمر نامی بار دو فرستاد و اداین سخن بر ملک اشرف عرضه داشت ملک اشرف از سر این سخن منفرد کرد  
و چون سلطان را مخالف نفس افتاد بنفس خویش زبان کشید و با عزا آغاز کرد که چون نقص و ابرام حکم دیوانی در دست ملت  
مخلاف من سخن با ملک اشرف میگویند می باید البته این مقدار سید هزار ابریشم بخازد و بپسند و اگر نه جو از آن ابریشم  
بر دست و بخت و خرداری هزار دینار و بناک سید هزار دینار برسانند و با عزم ساله خود که ناچار این مقدار سید هزار دینار را بکوت  
و اگر از من استعدا شفاعت کند بسی هزار دینار مقرر کرد و برین معنی جو فرمود و عزم کرد که عالی ملک اشرف سپاند تا با  
این سی هزار دینار حکم کند تا بپسند و این سخن ناز پیشین بود و ملک اشرف در دعوت عادل شاه اختری چون از انجا بیرون آمد  
و بر نشست و سلطان شاه با ملک اشرف روان شد تا بعبادت رسید و پدید آمد در حال ولایت شیخ قدس سره و کرامات  
از ظاهر شد و ناز عصر ملک اشرف حکم فرمود و سلطان شاه را بگرفت و تا راج در خانه وی افتاد و بقیامش قتل کردند و اورا بقلعه بردند  
و از انجا دیگر بقتل شد و بقتل آمد **شعر** هر دل که ز کینه آتش افروزد جان و جگر وجود خود سوزد  
از ناوک سینهها حذر باید کرد کین ناوک دل دوزخ را که دوزخ **حکایت** خوابه بنیا الدین کنت چون امیر سیورخان جوانی  
و کرد و جین خواتون و ساتی یک خواتون متوجه سلطانیه بودند و در حوالی اردبیل نزول کرده شیخ زاده خوابه منصور بیلام ایشان رفت  
عبد الله تو کلکی نجیبان بواسطه عداوتی که داشت که ایلی بر تو کلکی احمیلان آورده بود و سابقا تو کلکی در خانه شیخ قدس سره کشته

و ایلی کشتن کرد که تو کلکی از انجا بیرون آورد و در سر ای شیخ قدس سره رفت و شیخ صدر الدین ادام الله برکت ایلی را بشیر زده و مجروح  
کرده و بدین وقت ایلی نایع با خوابه منصور آغاز کرد و عداوت از بوشید و اخراجات بسیار کرده و پیوسته ای خوابه منصور را در جاده  
محبوبش کند باز داشتند و شیخ صدر الدین دامت برکت جماعت ذاکران و خلوتی را اجازه داد تا از خلوت در عقب خوابه منصور  
برفتند و چون وقت وظیفه ذکر شمع حکام بود ذاکران وظیفه ذکر آغاز کردند و چهار بایان اردو در آن میان می جویدند چون ذکر گم  
اشتری بند خود باده کرد و بجلوه ذکر آمد بنیشت و کردن در از کرد در میان خلق ذکر و ذاکران و اسپتای ذکر میکرد و آب از چشم می بارید  
**شعر** بایم ماند آن حیوان که در دل پستش فو قی و کرد مست شوق او بهایم را و حیوان را اهل اردو چون این حال دیدند  
تعجب بفرج آمدند و بعضی از ذاکران صاحب وقت وقت خوش شد و بهای و موسی در صحرا افتادند کرد و چون خواتون را  
چون این نامی و موسی بیامع سپید احوال بر پدید کیفیت حال اشتر و ذاکران باز کشید و باز داشتند خوابه منصور کف معاذ  
ازین حال خوابه منصور خبر ندادم و در حال خوابه منصور را بخواند و تشریف بداد و از سرعت تمام باز گردانید و کرامات شیخ  
قدس سره و حیوان سبب ابتلاء ایشان گردانید تا بواجب عزت او قیام نمایند **شعر** عزت منتجان از اثر عزت او  
تا قیامت شرف بایز رفت و دارد **حکایت** در حال تالیف این کتاب عبد علی در وزارت دقت علی داشت نسبت  
باطوایف صلاح و مشایخ عداوتی می ورزید و بقلع این طایفه می کشید و کار او را دلا و خوابه ابریم کجی تیزی در حمله علیه سنی سعایت  
بس محیط گردانیده بود و باز تخصیص با اولاد و طایفه شریفه شیخ صفی الدین قدس سره بنای عداوت کل نهاده بود و از برای  
خط و خوابی اسپتاده و بنیاد عداوت بر آن کرده که خوابه منصور در باب من بخود ملک اشرف تخلیص کرده است و این علت  
غرض فاسد خود ساخت و بپسند در حضور ملک اشرف سخنانی متنه انگیز فادامیز برداخت و عذر خواهی قبول نمی کرد و سر ازین  
اعوج رای برادر است غی آورده **شعر** بود می بود از اندرون لیسیم بر همان سیرت ضلال قدیم تا چون شیخ  
صدر الدین دامت برکتی بقرین تشریف فرمود عبد علی در عداوت و در تغییر اعتقاد ملک اشرف بمالغی میالذی نمود و بحال غیاد  
که ملک اشرف بو طیف همیشه بخود و زیارت دامت برکت آید و در سعایت قصد میکرد که اولاد شیخ را قدس سره و قتل  
می باید فرستادن و چون ملک اشرف زجر و می فرمود که پیرامون جنین سخن نباید کردید و اعتقاد گردانیدن که دنیا و دنیا  
مطر باشد و موجب انهدام عقاید دین و قواعد دولت و عبد علی بقض عقاید ملک اشرف سعی می کرد و سخن ملا کو بقتل طیف  
سپتعم با استشهاد می آورد که نصیر طوئی ملا کو را بر قتل سپتعم تحریص می نمود و ملا کو آباد اجتاب می نمود که چون او از  
بنی عباس است قتل او نتوان کرد که روز سپاه و آفتاب و ماه مکنف کرد و نصیر طوئی کنت او را در بند بکش و لکه مستعم  
بکش اگر روز متغیر و قرین مخف کرد و مرانیز سیاست کن و اشغال این چنین قصد که مسیح کافی بنیستند و آن ملحد می پسندید  
و ملک اشرف می شنواید و او از جاده اعتقاد خود می گردید لیکن چون عبد علی سبب انتظام مهام و ضبط احوال اموال و مصلحت  
ملکت بود از رای او با طهار اعتقاد تخلط می نمود و بخود ادام الله برکت غی آمد و در آن روز با عبد علی منصب وزارت و تفویض



موسم خواست شدن دعوتی شکرگزار ساخت و قریب و دیرت هزار دینار خرج کرد و خدمتی که موجب حرمت باشد بجای آورد و جاده تمام یافت تا شنبی بادام اند برکه که چنانکه عبدعلی گفت اگر اورا التماس ملک اشرف می باید باید که فردا اعلی الصبح اینجا برآید تا ملک اشرف را در بادام اند برکه که گفت من اورا نخواهم دیدن و ملک اشرف را از ده گذراندم و صبح طلوع نماز مشغول شد و آن روز روز بیست و یکم وزارت عبدعلی بود چون نماز پیشین شد آورده در افتاد که دولت عبدعلی نکو سار و او گرفتار شد و جمع اموال و در پیشگاه اہبت و اہبت او با پای مال غارت شد و عورات و اطفال او در دست کشاکش سر منکان و مصلحان افتاد و هر که انتساب با او داشت بر اسطیخ او خوار شد و بی خانها و عمارت و باغها و بایکاه و بتش منہدم و دینکار و دینش منہدم شد **شعر** قدرة الرحمن لما نزلت جلت عاليها سافلها استاد علی شاه قوال گفت در آن وقت پیش عبدعلی بخیرین گفتن مشغول بودیم و او در حق شیخ قدس سره و در حق ادام اند برکه سخن ناسزا می گفت من بر خود میجویشیدم و در خویش میجویشیدم که مجال جواب انداختم و اورا با ذلالت ایشان که داشتم چون از اینجا بیرون آمدم و قدس سره را رفتم جلد ستوران شنیدیم و غلبه سواران دیدیم که می دوانیدند بر سپیدیم که جرات است که شد عبدعلی را گرفتار و تاراج کردند و عارت در خانه او انواع ادا و جرن اثر ولایت و کرامت در یک ساعت مشاهده کردم کلاه نشاط از سر برداشتم و بر انداختم و بی از اصاغ و اکابر بحدت بزرگان بد اعتقاد از عبدعلی دیده بودند و خبر سعادت و خبط او شنیده ازین کرامات ظاهر اعتقاد بر اعتقاد مجدد گردانیدند و ملک اشرف رفع محالیت و دفع محالیت بخیر مبارک ادام اند برکه نذیر بطلب فرستاد و در مجلس خاص از احوال تخیل عبدعلی و دو شایست سخنهای داند و عذر نامیخواست و سه نوبت سر تواضع بر قدم مبارک ادام اند برکت نهاد و که عبدعلی را ولایت و کرامات تو گرفتار کرد و دمار از دولت او برآورد و الامر اہو پس گرفتن او نبود و این نقش غیب فلکی قلع اونا گاه روی خود یکی از صاحب منصبین نزدان مجلس بودند دولت ملک او را بر انداخت باز ملک اشرف گفت نه و آید بلکه کرامات شیخ کا را دسافت و مکتوبان عبدعلی که با عدای او نوشته بود با طراف از سر دفاق و اتفاق با ایشان برداشت بکے عرض کرد و گفت چون عبدعلی عہدہ ملک و مملکت بود و تمام امور دینی مضبوط و باور منوط با وجود این مکتوبات اتفاق با من و موافق با ششمن قصد او می کردم و بر روی او می آوردم اکنون که از کرامات گرفتار و خوار شد و نیت باطن خبیثش کا رو با ظاہر روفی او بر انداخت **شعر** خبیث باطن آنج او میخواست کا را دساخت ملک او بداخت دست برد منر بوقت نبرد علم دلش زبا انداخت

**حکایت** امین و پیر حسین کلخو را ن کشید که در یک شهر رشت جوانی بود در سال تالیف که در حق شیخ قدس سره ناسبیت بسیار می گفت و فساد اعتقادی که این طائفه را در حق اہل اسلام می باشد سخت نظر و روی آورد و مردم معتقد میخواندند که ویران سبب بر جانند عاقبت اورا با غیرت شیخ کداشتند و دست از بازداشتند تا ناگاه روزی در کوچه پسانی میگذشت سیکانی چند ویرا بکشد و بخوردند و این حالت شہرت تمام یافت و معتقد را و غیر هم در حق شیخ فریاد اعتقاد شدند **شعر** مگر کو پی شیران جو سک او از کند کام دهنش عذای سک اولتر **حکایت** امین و پیر حسین کلخو را

و جمعی گفتند که در رشت احمد نام قصاب بسر نوبلی شتی بجهان برد آب اعتقاد فاسد کلمه شویان نسبت اہل اسلام در حق شیخ قدس سره سخن ناسزا می گفت و هر نوبت که کار در بکوشت نهادی سخن بد بگفتی تا ناگاه در سال تالیف این کتاب در انجمن کاه ایشان نشستند و در میان جمعی فریاد برآورد که شیخ مراد یسمان در خلق نهاد و می کشد و ز نهار میخواست که برسان برید و مرا برانید و جماعت کسی را نمی دیدند اما می دیدند که اورا قدر ایشان می بردند و او فریاد می کرد تا قدری چند در آن کشاکش رفت و در نظر خلق سلاک و مخوف شد و این قضیه شہرت تمام گرفت **شعر** خلق نامردان مرگفت راه

زین کند و زین سپن بازی خوش است **حکایت** خواجه محمد افضلی سرای می گفت نوبی از اردبیل غم سراو کردم که میرستم در شب از خانه پیر شمس الدین بن شادی برآورد و بیرون آمدم و پس از ششم تحت بدخوی کر زنده و خجینی از خواستم که خجینی بار کنم از اسب از دست بخت و بکریخت و بدو راز و فکله از جود او و از نامی اردبیل است بیرون رفت من دریاد در آن شب بر فتم تار و دکانه نیز و در فتم قرب فرسنگی هیچ کس از اثری پدید نبود و بسیاری در آن شب در صحرای بکر دیدم پیا نبود از روح شیخ قدس سره مدد خواستم و استعانت بستم و شیخ بیدم و شیخ عیالت باقی رسیده بود در حال نظر کردم در آن تاریک دیدم اسب از پس من ایستاده بکرفتم و بر نشستم **شعر** هر که اعتقاد کرد سوار نکند از دیار اشش بر راه **حکایت**

عبدالله بسر سره عز الدین رحمة الله کنت سالی عظیم در تاب ت گرفتار و افکار بودم و از خافت جسم بر می و اسمی مانده بودم روز قصد مراد متبرک شیخ قدس سره کردم و با ضعف حال در آمدم و از سورة حشر قرآن ازلنا هذا القرآن علی جبل آغاز کردم و میخواستم هنوز سورة تمام نشده بود که عارضه پدید بود و در من صحت تبدیل شده و دیگر آن تب نیافتم **شعر** ماشقای خود ازین در جویم ماد و الزلب دلیبر جویم زنت از منظر رضوان طلبیم فتح از جسد که تو جویم خاک کردم دین تشنه دلی دم بدم جویم دیگر جویم **حکایت** خواجه شهاب الدین محمود بسر سره استوفی قزوینی کنت بر قتی که ملک اشرف بطرف اصفهان رفته بود با من بودم از دی اجاره خواستم و بطرف قزوین روانه شدم از راه احکام فرستاد و مرا بطرف جیلانات روانه گردانید چون از جیلانات کسکه عزیمت استرا با کردم و قدس سره میان لیسار و جامیکوه که در ولایت کیلان اند جنگی و خصومتی قوی بود و امیر محمد را بقتل آورده بودند و لشکر جامع شده و ترتیب داده که بر بندیکر شبیخون کنند و من با نوکرهای خود در آن حال باندیم در جان و وطن گرفتار و ایشان را عادت عیان بود و است که در وقت شبیخون هر چه پسند از ایشان و حیوان و چند تمام را بقتل آرند و مرا تاراج کرده تمام بخش میگردند و قصد قتل میکردند و من زین حال محب ناگهان بتدیر قضای آسمان **شعر** در محلب محنت قضا افتاده و ز شدت حال تن بکشتن داده در میان آن نواب التجا بروج مطهر شیخ قدس سره سو کردم و استعانت بدو آوردم حالی دو سوار دیدم از درویشان در حیات صوفیان و زری ایشان که در پیش پادشاه بودند من ایشان را ندانستم و مرا از شتر و قضا ایشان خلاص کردند و تا خانقاہ جلال بره سرای باور زدند و از آن شداید و ممالک برانیدند و با من برانیدند و معلوم و محقق کردم که اگر التجا نمیکردم بر شیخ قدس سره هیچ کس از جان و مال بیرون نمی آورد و مخلص می یافت



**شعر** جنبها بکشا که مار است اندر کوشا . بد فریادی شنیدن دمربان صد هزار . کار ما داریم روز پیکرهای خلق  
وقت سختی چون دارو کیر افتادگار **حکایت** مولانا عبدالحیدر سرسکان گوید که در وقت جمع این کتاب میفرستم که سختی شکل  
کم و پیش مولف و پیغمبر در مقول غنّه نوشته بود شیخ صفی الدین رحمه الله علیه با خود فکر کردم که اگر بجای رحمه الله علیه بنویسند  
چه باشد و درین فکر بنوشتن مشغول شدم فی الحال که پیش نام شیخ قدس سره رسیدم بجای رحمه الله علیه که عالی دیده بودم رضی الله  
عنّه شد برود الدین اتبعوا هدايتهم و رضوانه **شعر** سر قدس روح او محض صفات  
روح او را عطفها فیض رخصت **حکایت** حاجی حسین سادجی گوید شبی در کیلان آتش در خانه افتاد و قامت باز را خانه  
آتش در گرفت و می سوخت چنانکه قامت بازار و بسیار از خانه و جارباه و آدمی سوخته می شد در آن غلغات و غلیان استغانت  
بیج شیخ قدس سره بدم و حال آنکه آتش بخار من رسید بود و بر مینها خانه آتش گرفته که از در خانه باز کردید چنانکه  
هیچ مضرت و آسیبی بخانه من نرسید و بوقی دیگر در قریب آن بودم از ناکاه روزی در حسابیه من آتش در افتاد و کرد بر کرد  
خانه من تمامت خانه بسوخت و آتش در خانه من درآمد از ره گذر در چینه و خانه های آنجا از آن ساخته باشند چون هیچ اختیاری  
نماند استغانت بدم و معطر شیخ قدس سره بدم علی الغر بادهای برآمد و آن زبانه آتش را از خانه من دفع کرد و آتش را بگردانید  
تا فانی که متوضای اندی متصل خانه بود و از آن نیز یک شاخ سوخته نشد و خانه های من باقیها سلامت ماند **شعر**  
در هوای او از آن در جان و دل دارم امید . تا بجان و جان و مان یابیم زاتنها امان **حکایت** پیر سراج برینق کنت شبی غلّه  
آب میدادم برقی در آمد و بر من افتاد و حال کفتم شیخ مدد چون نظر کردم دیدم که دستپنهایی که در دست داشتم آتش در گرفت  
و می سوخت و هیچ اثری بدست من نرسید و آن برقی بر زمین زد و فرود رفت **شعر** برقی زد که ام آتش تحت حبت  
کز شعله فیض آب طغش بنشت **حکایت** پیر ادر که مردی کنت بوقی غم سوزن که هم چون بوم رسیدم برف  
و ده عظیم برخواست و تحت مضطربم و شیخ بعالم بقا خا میسر بود استغانت بدم و شیخ قدس سره بدم و مدد خواستیم ناکاه  
کبوتری سپید دیدم که در پیش من آمد و اندک اندک در پیش میرفت بطریق راه نای و مادر پی او میرفتم تا نماز خفتن شد و آن  
شب که گریه ساکن شدیم آن در تمامت آن شب پیش ما بنشت چنانکه دست ما با و رسیدی با مدد برخواستیم دیدم  
دیدم قریب دو تیر بر تاب و کبوتر را ندیدم و سلامت بر فتم **شعر** جان بر من رسید با وقت مدد  
لطف مددی ز روحی قدس دیدم **حکایت** خواجه محمد افضلی سرادی کنت بوقی در اصفهان چنانکه عادت کردی  
ایشان می باشد خوب قریب بود و در روز مقصد آدمی بقبل آمد و جماعت او داشت شهر دست در کار و آن سران و مجاریات  
تجار در آوردند و قدرت کردند عظیم فکر غارت بر من سپتولی بر من کلاه مبرک شیخ قدس سره با خود داشتم بر بام کاروان  
سرای رفتم و کلاه بر آب کردم و کلاه را بآن آب بر آوردم و آن آب را کرد بر کرد تا در روان کاروان سر را کش کردم حق  
تعالی بیکت آن ضرایب آن از آن کاروان باز داشت و محفوظ بمانیم و محوالی با ضرر برسانیدند و باز رسیدند **شعر**

آتش خشم جان غوغا را . قطره آب ز لطف تو بس است . عالی کار جان آمده را . نظر لطف تو فریاد رس است  
**حکایت** از مشاهیر کرامات ظاهره بدلائیل باهره که مرئی و مسوع اقامی و ادانی جهانی است قضیه انقلاب ملک اشرف جریانی  
که بعد از خلوص غنای بنوایب ثواب فساد اعتقاد مبتلا شده و قواعد دولتش زیر و بالا شد چنانکه در جمیع کفر و اعلم شنیده که شهادت  
دولت من از یک نظر لطف شیخ قدس سره بوده است و درین کتاب در باب لطف مسطور است و از سر اعتقاد در احتشام و احترام  
شیخ صدر الدین ادام الله برکت و خاندان شیخ قدس سره هر چه ممکن بود رعایت می نمود و در میان ارکان دولت و اکابر بزرگ  
بکرات بوسه بردان و قدم شیخ صدر الدین دامت برکت می داد و سر بر زمین می نهاد و بکرات می گفت از روی ارادت آرزو دارم که  
در زاویه شیخ خادمی بودم که گفتم بر دست کفتم و حرمت کتبه بود که کاشش کردی بودم که برگفتم شیخ صدر الدین است  
و بواسطه من تواضع مدد رحمه الله علو رفت و در لاش سر بر زده کیوانی کشید و دست بانش کریان اشرف الناس تأید  
ایوان می کشید **شعر** و اشرف جنات الملک و ایتیمت . تغور ما عن فتوح کلها غره . و کیف لا یفتح الدنیا علی  
موبد خادما السیف و القدر و سالها درین محامد از شجره لیز شکر تر غره لا یزید فکرم می جید و عاقبت از مقدمه کفر  
و لیز کفتم نتیجت ان عدائی لشکری دیدم و آنچنان بود که بعضی از حساد و افساد اعتقاد می گوشتند و در تبرید عقیده اودم  
سر می دیدند **شعر** کل العداوة قد یزجی تدارکنا . الا عداوة من عادی عن عید . و بعضی الداء و ملتحمین شفا  
و داء الحق لیس له دواء . و بعضی از اصحاب خفاق نظام اهل اتفاق و ریاض در جهل شقاق . فلم ادر دسم الا خدایا  
و لم ادر یختم الا اتفاقا شد و متعاضد شدند و در داغ اشرف اشرا بسخن کردند که اعتقاد علویان ملوک ستمگرم اعتیاد اودم الله  
برکت است چنانکه اگر کتر اشارتی و اندک کنایتی بطلع و طلع او رخصت فرماید هر یکی از ملوک اطراف و سلاطین اکناف رخصت نماید  
**شعر** فکل عظیم لم یزل تحت امره . علی بقا قید و فی حیده . قد غفل ملوک الارض خاشعوا له . تفاروا ملک و تلقوا سجده  
و وصول الی المپطغان المستعصبات بسیده . و لو کان قرن الشمس ماء لاورداه . و این معنی در داغ اودم قسم شد درین سودا و خیال  
خند سال بر آمد و ملک اشرف اشراف و اکابر ملک را در عارت رشید به شجره بنید کرد و مردم از آن ملک عالی بنگ آمدند  
و دعای دهای مردم که **شعر** ازال الله دولته سر عیا . فقد ثقلت علی کف الزمان . بجل اجابت غی رسید و خلق را  
از عوام و خواص کار جهان و کار دبا پستخوان سپید و طوغا و کردار درین شدت و طبیعت اضطراب را بنظر ارمیکردند و بناچار  
درین واقعه و حادثه اگونان کون سیری بردند **شعر** ان الحوادث لا تزال کثیره . و اراک بعض حوادث الایام . اعتقاد  
ادام الله برکت تبریر رفت جان سودای فاسد که در دامنش منعقد بود در همچنان متغیرن شاشه جان شد و ادام الله برکت را  
بهارت طلب کرد و سد باب اجازه خروج کرد و زبان تعلق تعلق خاطر را اعتقاد خواند ظاهر میکرد که غرق محبت و خیافت  
و هر نوع حلیه و جرب زبانی که در تهاون و توانی دست می داد بید عاطفه و با جوی خایه بکار می آورد اما عداوت صریح بر روی کار  
می آورد **شعر** طلبت افاحیج الود محضا . سلیم القلب مأثور اللب ان . فلم اعوف من الاخوان الا اتفاقا فی التابعد و التدا



و با او اتفاق القامی افتاد از برای آنکه از بیم عاقبت و خیم ظلمت آباد خود بدینا کسب مشکله فی الظلمات لیس بخارج  
منها پیرون نمی آمد و ادام الله برکت بطایف اوقات و خلوات خود چنانکه من شغل ذکر عن پس شغل اعطیت افضل ما اعطی الی این مشغول  
می بود **شعر** الذمیر لا یبقی علی سبیل و غیره و التلیل جلی لیس تدری مائده اما مجموع مردم علی اختلاف طبقاتهم تا هم نبوی تاز  
و امید بی انداره خلاص و مناص خود از بدی تعدی خود بگویم که نه رب امتیه اجلی من الظفر که چون با این مانند آن دل بگردانید برگردد و چون  
از اعتقاد سرگردانید بگردید **شعر** کنا طح الصخره بقواف الراس توق معادیت الرجال فانه کمدرة للصغیر من کل مشرب  
و جذبه دین حال بگذشت درین دلش **شعر** فی الجحاک اوانت قد قوت و مر می که درین دایره بایستاد بودند ترد می نمودند و در استمداد و دل  
می پیوستند **شعر** لبث المعلوم والشکوی الزمان طیب الحديث و قرب التذانی تا حال بجای سپید و مال بدان کشید که بزرگ پستی  
از بزرگست فرمود تا قدری از رسوم عودا با به کار ادام الله برکت کند و حق تعالی لطف جرات و الله حیظ علیهم بالاکار که در چون معلوم شد  
از آن کید غایب و از آن مکر خاسر شد **شعر** نعم یطیعون المجد و الله موقد و هم یفصون الفضل و الله و امیب  
و بر چون ادراک الفی یفهم **شعر** و لم یعلوا ان العالی مواب **شعر** درین وقت شکوه می اوداجی که از نزد یگان ملک شرف کفنی که می فرستد  
مرا جزا باز در شیشه مذخوب ششخ را قدس الله سر و دید که عصاره دست مبارک از سر غضب با شرف کفنی که می فرزند مرا جو ابا باز داشت  
من فقه ملک بتومی توام دیدن تو یک فرزند مرا بمن می توانی دیدن ملک اشرف کفنی نه باز نداشتام لیکن میخواهم که دعوت و مباح هم  
**شعر** اما اللسان ضعیفی به عیلا و فی الضمیر زنا پیر و جیات **شعر** کنت را شش کن تا سه نوبت بصلابت همچین میکند پس آن صفا  
بر دیوار زدی دیوار از سقف تا بنیاد شکافته شدی لکه بر اندام ملک اشرف افتادی و در قدم ششخ افتادی و عذر میخواستی و گفتی را گم  
و ششخ کفنی راست میکوی و لو میکنت بل و مکر میکردی پس ششخ عصا بر کفنی و اشارت کردی دیوار دست شدی و ششخ در سر  
روان شدی و بتدبیر فرمودی اگر را گردی و ایمن و ایمن **شعر** ذو میبته لا اقیئت مطوئه و یا علی الطود الالسم تر ضرضا  
ان برض عن زهر النجوم تلح وان یقضب علی الفک المذکر تفوضا **شعر** چون این خواب با اشرف گفتد و عیب ششخ قدس سر و در دلش آمد  
و ادام الله برکت را طلب فرمود و خلوق بی ثالشی بافت و مخلوق عذرا خواست و اعتقاد استغفار نمود و اجازت داد و دامت برکت  
بحضیره مطهره و زانو بر تبرک آمد **شعر** بلاذ بها قلبی مقيما و طاعنا **شعر** وارض لها و دیا مغیبا و محضرا و چون چند ماهی دین  
بر آمد باز آن سودا را ششخ مد سر آمد لیس العذر علی کل حال مامون ارغوشا نام ایلی بطلب ادام الله برکت و ششخ از ولایت  
ششخ قدس سر و پیش از رسیدن ارغوشا خبر رسید بر سنت الفار لا یطاق من سنن المرسلین ضرورت کلی باعث شد بر  
فرار نمودن **شعر** ولا غرو ان شریف غایب **شعر** فن ذنب التفتین تکلیف الشیخ و بطوف کیلان رفت و کوشه فراموش  
و غزلت گرفت من اختار العزلة قال لعلک و بر طایف اوقات خود مدامت می نمود بعد از چند باز ملک اشرف را تحیل جیل بدماغ  
نقش پذیرفت و بر سر ضلال قدیم خود رفت و بار سال مکتوبات و رسل و عهود و مواثیق غلیظ و ایمن بخلط و شداد و ارسال  
سادات بکرات براهت ساخت و صفای قلب و مودت بیان کرد و طلب ادام الله برکت کرد که در مرکز اصلی خود بر سجاده ارشاد

قلب آسا در مقر خویش قرار گیرد **شعر** الهم مکانا ولدت فیہ **شعر** مابین اسیب فوا صوب **شعر** فالید بین النجوم  
والورد فوق الفصون الطیب **شعر** و ادام الله برکت بر حسب من قد عانا بابه انخذنا بران اقادیل و اباطیل اعتماد ان الکذب  
قد صدق کرد و در وی ظاهر حب الوطن من الایمان آورد و بین الرغبه و الرهبة طوعا و قسرا لعل الله یحدث بعد ذلك امرا  
**شعر** لاذ اصاق امر فادع ربک انه **شعر** قدیر علی تسیر کل عسیر **شعر** و بین ترقی حوزة و انجدار **شعر** فکاک اسیر و انجبار کسیر  
و چند ماهی دیگر ضرورت باین اشکال غریب زمانی و تغایب عجیب دورانی تبصره نندگانی فرمودی و بناچار با کاششکان او مدارا  
فرمودی **شعر** بلا کونا بین معشره **شعر** غلا فیهم خیر ولا منهم **شعر** و من یکدر الدنیا علی اخر ان یری **شعر** عدو الدین صد اقیه  
دیگر باره علت دل آشوبش در غلیان آمد و موافق سودایش در بیجان آمد و آغاز کرد که ادام الله برکت را میخواهم که بینم و تجویبات  
مرسلات و تر ویرات مکاتبات عرض اشواق و اشتیاق میکرد و عرض شوب نفاق مکنون آثار فی المالکاد در خواهر میداشت  
و ادام الله برکت بین العزم و الفخ غیبت توجه میکرد و باز در خاطر می آورد که چون اهل اسلام و ائمه و کوشه نشینان افلام از دست میکند  
و شر عقیده او ائمن و در مسکن و معابد خود ساکن نیستند بلکه بعضی متضرر و محسوس و بعضی متوف و بیاور پس امکان قریب دارد که ویرا  
نیز ازین قیل شار و چون جلیاب اذالم تپتخی انذاخته است فاصنع ما شئت بر داخته باشد **شعر**  
اذا لم تخش غایبه النالی **شعر** و لم تپتخی فاصنع ما شئت **شعر** باز از دل متوکل چون کوه ثابت القلب بود و ضعف از کید  
الشیطان کان ضعیفا و قوت از کیدی متعین حقیقی شمرد و در نهال اصل را خ خود از کجای تکلیات اندیشه نمیکرد  
ان الراح اذا اشدت عواصفها فلیس یقی سوی العالی من الشجر و اعتماد بر رعایت نمود خود کجی بر یقین با به یقینی معصم  
لن یضیبا الاماکت الله لنا و عزم توجه جویم فرمود و روز شنبه از برای خروج متعین بود تا که روز آدینه بعد از امر اجبت از جموع  
و جماعت پیش روان می اوداجی و محمد عرب سپیدند و در وی نفاق بر خاک می نالیدند **شعر** بنان جوب اندر جیل کارای  
دلی بر جوب اندر کینه داری **شعر** بقراین حال معلوم شد که باز ملک اشرف از طرف غربت نفس نفس می زند و حلقه ای حاصل  
برده پس می زند که بدیدر با صاحب راه این خطا سبر که ادام الله برکت را بتریز بر **شعر** و اذا اراد الله رحمة دوله  
عن دار قوم احطوا و الله بیرا **شعر** بامون ایشان متفکر و بر فتن خود ملتمس و از حرکت من اطاع غضب اصاع ادب بر سپیدن می  
و محمد عرب طلب مدد فرمود و در مرآة زمان می نمود که **شعر** هذا زمان قد توالی خیره **شعر** و اغل عند المجد فیبه و سیه  
بحکم الضرورات تیج المصنوعات فرمان برداری عقل رست کرد و از فرمود و در تامل من جوب المجرب تکامل نمود **شعر**  
الم تر ان العقل زین لاهله **شعر** و کن تمام العقل طول التجارب **شعر** و از زیاده آن فوج و حوالی در میان موج گرفته بودند چنانکه کار کرد  
که در خیال با صبره بیکس نیاید و ترهیم یظنون الیك و هم لا یصرون و تا غایب کیلان غیبت نمود **شعر**  
اذا غیبت عن ارض و جمعت غیره **شعر** فقد غاب عتبا بدره **شعر** و درة العیون اولاد را که قره العیون او تاد و عبادند  
بناچار و جارتی با به تعالی دران ملامت نرایب و تراکم شاید را که **شعر** کل نعم بالذوق کدرة **شعر** و ای شمیم دام غیر کدرة



و چون ملک اشرف از خبرت چنین حکمتی شرفی بر مقتضای طبیعت خود بنوشید و غمش از آتش غضب بجوشید و تندی پدید  
و جاره از دهن خام نمی توانست سر از گریبان جلد فیکر بر آورد و آغاز ذکر و قوال و سماع و اجتماع کرد بر مداد و دست ذکر با مداد و تصنع  
و سماع و در حقش بتکلف از باب محو و لعب مواظبت می بود **شعر** اذ کان رب البیت بالدفع مولعا فیه اهل الدار کلمه الرحمن  
یعنی که ادام الله برکت بسبب تفر حال او و رعیت بصفت درویشان عیوافت ایشان در دام گام او آید ادام الله برکت این بهانه و  
تلبیس از ترانه ابلیس شود و اختیار کلی مکان ینبیت الوطیبت کرد و مدتی در میان جان نامحوار بر سر و بوی مردم پیشه پروردگار  
و طاعت پیش کرد و ادام الله برکت در لیالی و ایام بر طایف خود قیام می نمود و بجلید الصبر مفتاح الفرج این در پستی می کشود  
ان الامور اذا استدت مساکلها فالصبر یفتق منها کل ما رجا لایستاق و ان طالت مطالبه اذا استغنت بصبر ان تری فجا  
تا چون مدتی بر آمد و مملتی بر آمد دست غیرت شیخ قدس سره دست برد نمود که فرموده بود که تا دویست سال از تربیت من  
غیرت بر آید **شعر** جو کار از دست شد پستی بر آرد جان ظل عنایت بر سر آورد بین در حال و کار که بخت  
که جانها ریش و دلهما غرق خونت و ذل غیرت نادلداری کن جگر پالوده را غمخوار کی کن بر آثار ولایت  
و غیرت شیخ قدس سره ظاهر شد و امارات کرامات بمناجات صالحه روز بروز ملک دم بدم چون صبح صادق روشن  
می شد **شعر** اذ الحاد ثبات یلقن المدی و کادوت تذبذب لمن المهج و دم البلاء و قتل العزاة  
فقد التناهی بکون الفرج از جمله مناجات ادام الله برکت فرمود در واقعه دیدم که درخت بس شگرف در خلوت سرای بودی و اعلای آن  
عظیم سطر و اسافل باریک اما خشک بودی و خسارت رفته و شیخ را قدس سره دیدم که دستهای مبارک بغیرت در آن زده بودی  
و یک دم نیز بر آن نهاده تا منع کند و از بای بیدار و اشد است فرمودی که بیا تو نیز باری کن **شعر** روحی رو حک غریب و متصل  
و کل عارضه تو ذیک و تو دینی من نیز دست در زدی اما تو کم کردی ناداک بر بحر حسیره متبرکه که آید و غلغل کند ناکاه آن خست  
انداخته شدی جانک با طرف طاق خلوت سرای افتاد و هیچ ضرری بخیر نمی رسید اما جان خوزه و ریزه ریزه شدی بگر  
مثال خاشاک فرو ریختی و جسم بر آمدی و ناجیز شدی این ضعیف تاریخ این منام صادق ضبط کرد از آن وقت تا وقت خروج  
بادش سعید جانی یک طالب شاه سه ماه و چیزی بود **شعر** کان صروف الدهر فی مشق فبی الذی اخی و یرد الذی اذ  
دیگر مولانا حاجی کنبدانی سرای کنت شیخ را قدس سره در خواب دید میان مبارک در پسته و شتر که کاری کند بر سپیدم  
شیخ بر خوابید کردن فرمود این کلام مردمی شبان اند **شعر** و اعی الشاة یحی الذیب و یکیف اذ الرعاة لها ذیاب  
بهیو یفوام که از برای ایشان شبانی بیارم تا نگاه داشته ای ایشان کذا این تاریخ را ضبط کردم سهل مدتی بر آمد و عن قریب  
جانی بیک بیامد و دفع کرک جو بانی کرد **شعر** ان الامور اذا دنت لوالها فشواهد الادبار فیها تطهر  
دیگر پیر احمد ابدی خانقاه دار ملک اشرف را کنت در عبور که تبریزی آمدیم بمیانق رسیدم ده ماه محرم ربیع صانی  
مرانجان برد و او را همشیره صالحه از بس پرده بود کنت در خواب دیدم شیخ را قدس سره که بدرویشان می فرمود که درویشان

این کس را قلع کند و اشارت با شرف میکرد اتقوا حایق الصفا **شعر** متفق بالمعالی فوق مرقه و فی الوفا ضیع فی صدق الهمه  
دیگر مولانا یوسف پرنیق کنت شیخ را قدس سره در خواب دیدم شکر عظیم کشیده و مجموع آن لشکر عموهای آتشین کشیده  
و جمعی از ایشان زمین روی بری نهاده می که بخت بر سپیدم اینها که کسانند شیخ فرمود اینها که آن اند که با من مخالف بودند  
همه را آورده کردم و مرقه ها هر کس که **شعر** فاخلت لکی عن جمیع مخالف و مرقه هم شرقا و بد هم غربا  
و درین مدت که شیخ قدس سره این نوید خلق میداد بادش مغفور سعید جانی یک طالب مضجعه بنیاد عدت لشکر می نهاد  
و خبر این جلای وطن ادام الله برکت چون انجلای صبح مستطیر آفاق کیر شد و بادش مغفور با لشکر منصور نصرت نمود  
و حق تعالی ابواب نصرت بر کشود تا از باب الابواب عبور فرمود و در سل بایشان و مر اسلالت بایشان ادام الله  
رسید **شعر** جاء البیتر مبشرا بقدر مبه فلیت من قول البشیر سروراه ملک الحفظ شمس الدین سلما کنت  
درین منزل و مر اهل که در رکاب همان طالب شاه می آمدیم مکرات در مناجات دیدم شیخ را قدس سره که میان مبارک پسته  
و در پیش این لشکر می آمد و لشکر می آورد و به قتل جبال قدم مبارک می نهاد و همسر قدیمی قلعه کوچی طی می کرد **شعر**  
جان و جهان میرسد جان جهان در رکاب دست بفراتر که غایت کش آفتاب و چون بتابید سپحانی و نصرت آسمانی  
هم غان بادش جانی بیک بود اجوی من التیل تحت اللیل با جیدن هزار مرد نبرد از رودخانه کرد و اریس عبور کرد و باریل  
آمد و چند روز با عساکر بیرون شمر انتظار مقدم ادام الله برکت نمود و طلب فرستاد و چند روز در ایاب ادام الله برکت توقف  
افتاد و بادش بر جرم مبارک جرم فرمود که میوه الفرمته شود در غم رزم نصرت نمود **شعر** اذا جاء نصر الله و الفتح هیق  
علی المرء معصوم الامور و صعبها و ملک اشرف کا تا اعتریه بخت او اخذت سکت ره جاره جز آن ندید که سوار کرد و دید ادا را  
اسلاک نخلت لها جاحین و بسو تدیر التدیر قبل الوقوع فی البیر شرمه قلیل لشکر از پیش فرستاد و خود بار پشته  
بود و ازین معنی غافل و ازین جرم ذاهل **شعر** هر بران جو مرد خویش چونید پای خود بکار خویش پیونید  
سیر خاریدن ارجب دست دارند سر خود را پای خویش خارند و بجار و ناچار روز شنبه هفتم جادی الا فثمان عین  
و سپه بایه از تبریز بیرون آمد و بدیه کذر و نزول کرد **شعر** و تبریز روی بیرون ز تبریز آمد و ز کذر روی بگذر و منزل کرد  
سید الغفر امیر احمد ابدی خانقاه دار ملک اشرف کنت روز یکشنبه هفتم جادی الا فثمان اشرف در دیکه کذر و بجنور  
مولانا نجم الدین باکوبی و قاضی امیر علی حقی و جمعی کثیر کنت سال کار خود بدی بکنم گفتند جاکنت امشب در جواب جمعی کثیر  
از درویشان دیدم که مجموع عصا بکن کشیدند در مقدمه ایشان یکی را دیدم که دست راستین بازو بسته بود چون نظر  
کردم شیخ صفی الدین بود قدس سره که بغیرت ایستاده بود **شعر** و تبرق ابصار المنا یا مهابه اذا احطه و هو بحر الحلق  
بس اشرف کنت کار من بد خواهد بودن روز پسیم سه شنبه دهم جادی الا فثمان دولت او بود و غبار انکار بر رخسار  
انصار او آمد لبس با قول قار و به کثرت **شعر** چون نصرت از سعادت پسته کرد دل و باز روی شیران خسته کرد



و تمامت عساکر او بکسر وجود و خاصه و اضافت منعم و ارکان منعم و مثل متفرق و جمع متفرق شدند **شعر**  
فبذلک هم ابدی القضا فیتدوا و بر قلم ابدی لنا فترقوا و چون لشکر را زخم خسته و مجبور آرد وی خود در دل گفته دید مجال  
قرار نداشت و راه فرار برداشت و از ترس سر اسبی می گریخت و از بیم جان در نیک و بد کالونق تعلیق بکل زبیدی او خفت اذ اقلت  
الانصار کلت الابصار و ملک و دولتش بوجه بدتر متبر و ملک و کمش زیر و زبر شد **شعر** قدرة الرحمن لما نزلت  
جعلت عالمها ساغلا و بی جان با یک دو جوان تا قریب بخوان ره نور دید و آنجا در تنگای اذ جاء القضا صفاق الفضاء و فرار کرد  
**شعر** لو انجدوا فوق السماء معانیا لکل یحییهم فوق السماء قضا و مقتدرش از انجا با صدق در تبریز آورد و در از انجا  
بر دو خانه سه کندان بدرگاه بان شاه بردند و لایت شیخ کار کرده و او را گرفتار کرده و میدان بهیج و مریدان منزع **شعر**  
فقی حید من و الله اطواق منته و فی رجل من عاده لاه سلاسله تلجت الایام عن غرة الذم و حکمت بابل البغی فاحظه الظهور  
و چون دل زده صاحب دل بود از ان جاده و زمان روی جاده بی نوا می افتاد و از ان اسیر باین اسیر **شعر**  
و لوان النجوم عسک یوما لجا حک السماء بها اساری و ادام اسیر بر که با طالبان لکی و طلب کاران بادی های از کیلان سعاد  
هم عثمان بخصیة منور قدس سره آمد **شعر** سلام الله و السعیا جمیعا علی تلك المنازل و الدیاره قلبی عند ساکنها رهین  
قرین الوجود مملوک القاره فی الیت الزمان یعود یوما با رجوه من قرب المار و از انجا توجه بادی شاه فرمود و بر موصول  
بار دوم و توبه بود که اشرف را بار و و سپانید و بودند و در جادری مجبوس کرد و اندیزه که در عمر ادام اسیر بر که بود و از فرج ذاکران  
را کب و راجل موج و صلح و راجل معاصع مجامع کرده ابنوه ارد و و صباغ ملک اشرف سپید بر سپید که این غلبه جیت و این کب  
کیت کشد شیخ خضر الدین است ادام اسیر بر که با جاز و موکل از شنه جاد و نظر کرد و آه حسرت بر آورد که آنچه بخود خواست از جاده  
بلندوی دید و آنچه بوی میخواست از بند میخواست از بند بخود دید من خضر بر لایحه و وقع فی و هر چه بخاندان شیخ قدس سره  
میخواست و می پسندید بخاندان خود و دید و کایحیو المکر السی الی ایهله **شعر** قضی الله ان البغی یصرع امسه  
و ان علی المباغی تدور الذ و آیره و از سر مسکت بخدام و اتباع ادام اسیر بر که استشفاع میکرد و زبان عجز عذر می کشاد و بر  
اتماس بر خاک یاس می نهاد و از ان جل این ضعیف را در بر جاد و سپان او افتاد و بغض خود بخودم بخواند و بر ایدم که خرقه  
بالبیة بالیة علیها الثلب رخاک مذلت نشت و رتم ذلت رجیت بسته حیث لا مذکر و لا انیس و لا مستانیر و لا مجلس  
الیوم تجزوت عذاب الموت بما کنت تکتبرون فی الارض بغیر الحق و بما کنت تفتنون و از سر اقطار با اعتبارنا  
مقبول کعذر العینین بعد المله مشغول شد و خود را خلاصت حین لا تقنی الذمات میگرد و ادا ادام اسیر بر که استشفاع میخواست و استماع  
خود بر از سر خواری می نمود و آب از مژگان می یالید و جبین بر زمین می سود آلان و قد عصیت قبل و کنت من المفیدین  
**شعر** لا یخترک من غد و دفعه و ارحم شبانک من غد و یرحم و این ضعیف صورت این مقال  
و حسب الحال بر حضرت ادام اسیر بر که بعضی سپانید ادام اسیر بر که دل باک غش و غل نرم گردانید و حمت و نعت بر

بر شفاعت او از نهاد پاک نهاد **شعر** ان الذی صور الاشیاء صوره و نارا من الباس فی بحر من الجود شامیر اقلام غار  
اسلام که صاحب بودند و رغب نبود و در ای صایب آن نمودند که تقویض این کار را بادت فاعل مختار رود و من یهین الله  
فقاله من مکر مران الله یجعل ما یشاء **شعر** اذ ادم لم یحرزه بما عافیه فلا الذیع شاع و لا السیف و قاضی  
بعد از سه چهار روز که ادام اسیر بر که مر اجبت خود بخیم رجب روز آید و بر اقبل آوردند و عدی که بدی انداخته و خلق بران مشغول  
بود از برای او هیچ فایده نکرد و با خود نبرد **شعر** انظر الی من جوی الدنیا با جهنم اهل دایح بینها بغیر القطن و الکفن  
و آن نام که در افواه انام از و ماند و زبان اهل زمان افی نه زمانه شد **شعر** لکن غیبا جهنما لکن یقیموا  
مساویه اللاتی الی انحر نیکر و صیت صدای این کرامات ظاهر و واضح و ولایت لایحه در مباح سکنان کاخ خاک  
زمین تا یوم الدین بطین ماند و در هر دمان جوی زبان متداول و مستقل شد **شعر** لکر کی لک ایت من کان تا یما  
و اسعت من کانت که اذنان **باب** **باینر دهم** در ذکر عصمت و شریعت شیخ صفی الدین  
قدس سره و خلقی او که در اقطار و کثاف زمین انداخته بر سه فصل **فصل اول** در بعضی از غلط معنوی او که  
اباب باطن نظر و مکاشفه یا بواقعه دیده اند **حکایت** مولانا محمد شروانی که معروفست بدوشت تا وندی رزایت میکند که نوبت  
شیخ زاده جمال الدین علی راجحه الله علیه در حق شیخ صفی الدین قدس سره سخنی که موجب ضعف اعتقاد باشد در دل آمد و چون  
در خیالی باطن میداشت تا عاقبت اثر آن باطن در ظاهر لایح شد **شعر** ان العیون کتدی فی قلبی  
مانی الضایر من و دمن جبق و این سخن بسبب مبارک شیخ زاهد قدس سره آمد و پشیمان که با پستاد فرمود در خلوت  
آی در خلوت و همچنان خائف با پستاد شیخ زاهد قدس سره دامن برداشت و جمال الدین علی را در دامن خود و من کشید  
چنانک سرش تا نزد یک کریمان سپید و زبان مبارک خود را در چشم جمال علی کشید و فرمود نظر کن نظر که مجموع عمووات را  
بی حجاب دید و شیخ صفی الدین را قدس سره دید بر سر در برابر کشش استاده و با حق تعالی در مناجات **شعر**  
یارب بمنزل لوان المشتی یرقی الیهما زل عن در جات این هنوز از عالم صغای او یک شمه است ما و رای این بس در پرده  
چون جمال علی آن بدید بر خود می لرزید **لکین** او تو العلم در جات شیخ زاهد قدس سره و فرمود دیدی جمال علی در ان چیز  
کاتما عرته بختته او افذته شکته در پای و اس افتاد و کنت از برای خدا میستم بکیر شیخ زاهد قدس سره و پیش گرفت  
و کنت فرزند دیگر با طالبان این راه حید مبر فخاصه با چنین و تو خلع منی لیکن باید که خدمت طالبان کنی تا بقصد رسی  
**شعر** آنچ دیدی تبتش در عالم حرفت و عقل مناکدا امین دیده دید آن عالم معنی او **حکایت** مولانا شمس الدین اقبونی  
روایت کرد از حاجی فخر الدین بومندس سر او که در او ایل حال که توبه کرده بودم هر سال سه چهار نوبت بحضرت شیخ صفی الدین توبه  
می آمدم و میرفتم خالی داشتم روزی در تبریز با من مناظره آغاز کرد و کنت تو مردی طالب علی و حج رفته و بدست کسی توبه کرده  
که ویرا جندانی علم ظاهری نیست و در علوم ظاهری متبحر و متیقن نه در تبریز کسی نبود از دانشندان و مشایخ که بدست ایشان توبه میکردی



که تا بار دپیل می بایستی رفت **شعر** قبل عاشق بجز معشوق نیست . چون توان از قبله کرد اندر روی . باو جذا که از کالات  
شیخ قدس سره میگفتم چون سوره ای خلوصش ازین سودا خالی بود موثر نمی شد **شعر** اخذ ای بی شجوه و لیس یکم شجوه .  
و کل امری من شجوه صاحب خلوه . عاقبت گفتم خالو تو مردمی عالمی و عارف اهل بیت بسیار داری و خدمت علماء و شایخ کرده باری  
و خدمت یکیش و با من موافقت کن تا بار دپیل رویم و خدمت شیخ را دلبیب و یک دو مجلس در محبت او بنشین اگر او را بکمال مبنی تو نیز  
توبه کن بدست او و اگر از من تیر باز آیم و دیگر آنجا زوم باین مواضع را می شد باین قرار بر خواستم و بجز خدمت شیخ قدس سره بار دپیل اندیم  
ناز عصر بود شیخ قدس سره بزایه آمد زیارت و شرف التماس و دستبوس دریافتیم و ناز بگذاردیم و شیخ غلوت رفت و خالو را در میان  
جذب کردند و خالو را بخانه بردند چون آنجا رفتم از خالو سوال کردم که شیخ را چون یافتی گفت فی این مجلس و اشنای منظر مردی خوش شکل  
و خوش هیأت است و جامه های خوش و پاکیزه پوشیده است و قوت حسان عظیم دارد اما از آن معامله دیدن و احوال باطنی معنوی  
چیزی نیافتم **شعر** و لقد نظرت فلا تخلف علی احد . الا علی اکه لا یوفی النظر . لکن بطلت با اخیت محجیا . و کیف یوفی بالوفی  
چون وقت ناز شام در آمد گفتم بیاتنا بزایه رویم و بزایه آمدیم و شیخ قدس سره در آمد و یادای فرض ناز مشغول شدم خالو من نوره بزرگ  
و بر زمین افتاد و از خود برفت من با خادم دیرا بر که رفتم و غلوت بردیم و او حال شد که غیر از رفتی از رفتی پیش نماند **شعر**  
و ما ابقی الهوی و التیوق منی . سوری روح تردد فی ظلال . خفت عن التواب ان ترانی . کائن الروح منی فی محالی .  
شیخ قدس سره ناز بگذارد و غلوت رفت من در عتب شیخ رفتم و بگریستم و گفتم از برای خدا خال من در حال خواهد در گذشت و مردی  
غریب است شیخ فرمود فرزند او قوت جهانی از بهر توبیان میکرد من نیز ششم از جسم خود بر عرض کردم قوت طلعت دیدن شد  
و بد از من بعد از اندل الهوی برق ناتی موهنا المعاز فبنا لنظر کیف لاح فلم یطیق نظرا الیه و صد اشجان  
بس فرمود برو و تشویش کن که با خود آمده باشد چون بیامدم و برآ دیدم با خود آمده و از خود بدر رفت بر پیچیدم این به حالت  
بود و حالت ج بود گفت ج می بر پسی جحش الحنی و عس الباطل چون عقد ناز کردم شیخ را دیدم که سرش از آسمان کشیده بود  
و یک دوش مشرق و یکی مغرب پیچیده بود چون آن دیدم از خود بر رفتم **شعر** نظرت الی من احسن ابد و تحب  
فما نظرت کادت علی کبتی نقض . بس او را بجز خدمت شیخ قدس سره بدم و او حال باز گفت شیخ قدس سره فرمود آنچه  
دیدم بقدر حوصله خود دیدی بر خواست و اضاف داد و توبه کرد **شعر** هر کی را نظری هست بقدر بصیری .  
ورنه انداز و چشمت ز قدر پرونت . هست پداج بود جبر را نظری . منظر قدر وی از حد نظر پرونت .  
**حکایت** سید زین الدین گفت از سید شرف الدین رحمه الله شنیدم که او گفت شیخ قدس سره بمن فرمود که هر وقتی که ترا سخن باشد  
بر وقت که خواهی بیایی و عرض کنی اتفاقا در دل شب مرا حال شد بر در خلوت شیخ قدس سره رفتم حالی که دست بر در خلوت شیخ  
ندادم شیخ فرمود سید و مرا اند اگر در خلوت رفتم و با شیخ قدس سره سخن عرض حال مشغول شدم نظر کردم خلوت ندیم  
عالمی دیدم که شاده بس و بسج و شیخ را دیدم که بزرگ می شد تا جنان شد که مجموع آن عالم می گنجید چون آن حالت دیدم بخودم

و شیخ قدس سره دست مبارک بر پینه من می مالید از آن حال بخود باز آمدم **شعر** آنجا که طایب خیمه دل بکشد .  
این عرصه سخن کاف و نون تنگ آید **حکایت** خواب محمد سرای گفت از پیر محمد خادم طایب افضل سرای رحمه الله شنیدم  
که نوبتی خواب از اردبیل از حضرت شیخ قدس سره غم سرا کرد بوقت مراجعت شیخ قدس سره بر حوی آسباب زایه بستاد  
و خوابه افضل فرمود برابر من سوار شو در وان شو خوابه افضل سوار شد و روان شدیم چون از دیه میندیشین که نیم فرسنگی از  
شهر اردبیل باشد بگذشتیم خطی کردیم شیخ را دیدم قدس سره که در پیش میرفت و نظر کردم دیدم که بزرگ می شد طاقت نیاورم  
نوره از من بایم و خود از سب فرود آمدم مگر خوابه افضل را این معنی از من خوش نیامد نیز در من نظر کردند من از سر حیرت آنچه  
دیدم بودم باز گفتم گفت ای کور جبر یعنی شیخ خداست که در ولایت کفایت دیدی بقدر خود دیدی **شعر**  
عرصه کونین تنگ آید برده . رخسار من را اگر جولان دهد . **حکایت** پیر اسحق کلوارقی از ولایت اردبیل  
که از سلاله ابو زرعه اردبیلی است رحمه الله علیه گفت از پدر خود ابوسعید شنیدم که نوبتی در خلوت شیخ قدس سره میفرم نظر کردم  
شیخ را دیدم که جنان بزرگ شده بود که تمام خلوت فرود گرفته بود از دیر برشته و بر سر بر پستان خلوت نهادم  
بعد از ساعتی شیخ فرمود بالا بکوره ج سو که نوی و بالا بکوره بدرت فرود میگویم **شعر** پیش سیم رخ که بر قاف نشین دارد .  
آشیان سر یک شاخ ج مقدار بوده . وانگ این ساعت آفاق برو تنگ آید . بارگاهش ز کجا خایب و دیوار بوده .  
**حکایت** عبدالکریم بن احمد گفت در دیه تهریکان بجز خدمت شیخ قدس سره بدم و شیخ در خانه بود در آن خانه رفتم چون نظر  
کردم شیخ را دیدم که آن خانه از دیر پر شده بود حیرتی بمن فرود آمد و در آن متحیر شدم باز نظر کردم سرش با علی علین دیدم ازین بهیت  
چند بستم چون با خود آمدم شیخ قدس سره در کلمات بود در اشای کلمات روی مبارک با جماعت کرد و فرمود شمار از دوی  
باشد که این شخص در آمد و بر زیارت مشغول نشد این شخص از صفت شیخ چیزی دید از بهیت و حیرت نتوانست زیارت کردن  
**شعر** تمینت من اهو فی القایه . فبت فلم اعل لانا و لاطفا . و اطقت اطلاقا و مهابه . و حاولت ان یخفی الدربانی .  
**حکایت** حاجی اسرائیل گفت نوبتی با محمد بدلان غلوت نشسته بودیم محمد بدلان گفت شیخ را قدس سره در واقعه دیدم بطلتی  
بود که در هفت آسمان و زمین می گنجید من از سر زده خود گفتم غلط می بینم این چنین باشد در حال باز در واقعه دیدم که شیخ قدس سره  
بیاید و فرمود اسرائیل زد و جو ایکنی انگاه جلان دیدم که هفت آسمان و زمین را فرود می جیدی و در پیش می نهادی بس یک  
تازه موی از خرگان بالاین خود بر میگشاید و بر سر هفت آسمان و زمین می نهاد یک طرف و یک نیمه ازین طرف زیادت می آمد  
چون ازین واقعه باز آمدم بجز خدمت شیخ قدس سره رفتم حالی که از در در رفتم و نظر مبارکش بمن آمد فرمود دان واقعه تو سر  
بگویم یا تو بگو بس باز فرمود من بگویم همچنین بعین ذکر کرده شد باز گفت بس فرمود که یک تازه موی صاحب دل در مجموع  
آسمانها و زمینها بگنجد هذا غنی من فیض **شعر** چون در که خاص کبریا یافت دل . زین توده خاک و حلقه در جبهه بوده .  
**حکایت** پیر مؤمن دلاک گفت یکی از مردان کار کرده بشیخ قدس سره گفت در واقعه دیدم که فراخی مرا آسپین



شیخ قدس سره از عرضش بودی تا شکی نیست که در آن روز که دیدم بقدر حوصله تو بنموده اند  
آیین بر عالم کون و مکان افشاندیم ماورای این و آن در آستین داریم و از قدر بختی نباشد وقت شامین و یک  
ادبدر خویش بپندش و میدان باز **حکایت** پریچی که مردی گفت پدرم پیر سلیمان گفت روزی در حضرت شیخ  
قدس سره نشسته بودم نظر کردم زردبان دیدم از سرخ تابا سامان نهاده و شیخ بر انجا میرفت تا با سامان **شعر**  
کی شاید برین قصر طلب با بر هوا رفتن برین بام صفا باید عراج صفا رفتن **حکایت** از پیر توران تبریزی روایت  
که او گفت بایره یوسف ایوانقی رحمه الله بجنور شیخ قدس سره رفتم چون در راهی متبرکه که رفتم نظر کردم که شیخ را به چشم  
چگونه کسی است که دیگر ندیده بودم عالمی دیدم از مشرق تا مغرب و مجموع آن عالم از شیخ مالا مال و پر شده و یکپس را ندیده بودم  
چهرت مستغرق شدم تا زمانی بسیار درین حال بگذشت و من از خود بخود شدم باز بعد از بسیاری نظر کردم شیخ را دیدم  
نشسته شرف زیادت دیانتم **شعر** به قدر این حدود و حسم این کاشانه قدسی که مرد از است منزله ما برون از عالم  
**حکایت** پیر محمود غرغان خواب دیدی که نوبتی سر برانوسی مرا بقت نهاده بودم نظر کردم شیخ را دیدم قدس سره بر  
نگره عرضش استاده و ندا میکرد که راه امنیت بیاید تا بادش را بیند **شعر** داعی دعوت حق دست انداز عرضش  
تا که است که لیک اجابت گوید رهبران راه بران مقصد اقصی دارند تا که امین قدم صدق بدان ره پویید  
**حکایت** خوابی تو کلی از قبلی روایت کرد از مولانا شمس الدین برینی که او گفت نوبتی میخواستم که واقعه بر شیخ  
عرض کنم از کثرت و غلبه و از دحام طالبان که واقعه میکنند مجال نمی یافتم با خود فکر کردم که با وجود چنین از دحام و کثرت مریدان که شیخ  
مست حاضر و آنجا که غایب اند شیخ را اشراف بر احوال ایشان چگونه باشد و بجهت و بوقایع من چگونه فراسد حالتی عز  
فرمانده در آن حال در واقعه دیدم که خانه بودی و در آن خانه چندین هزاران هزار جنده سخت خرد که از مورچه خود ترو بودند  
و آن خالی از آنها غاص و ملو بودند و شیخ را دیدی قدس سره که بایمندی و از آن جللیکی را بکفری و بر کف من نهاده  
چون نیک در آن نامل کردم آن جنده یک پای لنگ می بودی پس شیخ قدس سره میزود می کسی که این یکی را در میان این چندین  
هزاران هزار است شناسد بریدان خود را چون نداند **شعر** دفتر اسرار مکنونات غیب چون شود مشکوف بر باب دل  
علم و فاش بود حرفی و از آن نقطه باشد علوم آب و گل **حکایت** انی جبریل که بن دشتی کیلان اصفهانی روایت  
کرد از برادر خود پیر محمد معروف بکرد که او گفت و ملاه اولی که بجزرت شیخ قدس سره رسیدم که دیگر رسیده بودم چون نظر شیخ  
کردم حالی بر من منکشف شد و بایهایی شیخ را قدس سره بخت الشری دیدم و در بعلین و دوشش راست بکنار کوه قاف  
و دوشش چپ همچنان بکنار کوه قاف بی من از من نوبت نماید و در خود رفتم بعد از ساعتی شیخ قدس سره از من سوال کرد که نوبه  
جواز دی آن صورت که دیده بودم عرض کردم **شعر** مست پداج بود طاقت مدبشری  
من سرگشته از آن حال پیردن می بینم عقل مدبوش و خود عاجوز من پیوشم چون دهم شرح چنین حال که چون می بینم

**حکایت** مولانا عبدالدین یوسف انداز و دی گوید نوبتی بجزرت شیخ قدس سره رسیدیم با جماعتی شیخ قدس  
اندره را بخلوت طلب فرمود و بکلمات لطیبات مشغول شد مرا عالی حکایتی در خاطر در آمد و آرزو کردم که شیخ از آن احوال  
گرمی بگوید شیخ سر مبارک در پیش انداخت و زمانی با خود افتاد انگاه سر مبارک بر آورد و چشم مبارک سرخ کرده بود و این  
بیت بخواند **شعر** عطار ازین معنی می دارد بدل در عالمی چون می بیند محرمی دل بر سخن افتاده شد پس از سر  
و جبر خواست و قدمی بند نهاد و دست مبارک سر بار بر افشاند و فرو نشست و باز بین بیت مکر کرد و باز بر خواست و قدی  
بند نهاد و دست مبارک سر بار بنشاند و باز بنشست تا سه نوبت نظر کردم در و بام و دیوار خانه در حرکت بودند حیرتی بن فرزند  
چون بشنید قدس سره نظر کردم در و بام وجود مبارک شیخ را دیدم قدس سره که نامت جهان و عالم از او برشته بود از عظمت  
او حیرت بر حیرت زبانه شده و در آن حیرت فروداندم این خطه کاف و نون این مرکز خاک وین گردش دوران و مدار  
چشم سر و سرمن ز مشکوه بصر پر دید ز عین حسم آن صورت پاک و از آن نگر و اهل شدم و شیخ نیز قدس سره در آن مجلس  
همیچ گفت تا بوقت مراجعت را بکار می گرفت و آنچه در دل داشتیم با من بگفت **شعر** در عالم حرف هر چه نوشت غیر  
بر لوح دلی دلش بدان بود غیر **قصه دوم** در ذکر بعضی از عظمت ظاهر شیخ صلی الدین قدس سره  
که شاهد خلایق است درین باب حکایات بسیار است که در اطوار ابواب سابقه از کرامات باهره و علامات ظاهر  
که اظهر من الشمس است و این من لایس و نوشته شده **شعر** ماتشتی الآذان شیعوا و ما توی العیون من المناظر  
مجب انک آن سخن که شیخ زاهد قدس سره گفت صفتی ترا حق تعالی بخلق نمود خود را بنهال توانی کردن **شعر**  
تلوح فی غرة الايام دولکم کانهاملة الا سلام فی الملل و همچنانک گفت صفتی جوکان محمد منافقان یکستم و کوی دیدی  
تواند خستم **شعر** لقد کسب البخت البلاد عن العدى و طهرنا من بغیها و عداوتها و قد غربت منهم دیار و فرأینا  
عمارة و مهابت الهدی و نجادنا و همچنانک آن که شیخ زاهد قدس سره در حدیث و بر ابراهیم فرستاد و شیخ صلی الدین قدس  
اعذار می نمود که من از کجا و این شغل خطیر از کجا و از تو چگونه جدا شوم و شیخ زاهد قدس سره گفت صفتی من نیز می خواهم  
که از تو جدا شوم لیکن حق تعالی ترا بهیچ خلق نمود و خلق را بتو حواله کرده است **شعر** لكل زمان واحد یقتدی به  
و هذا زمان و انیت لاشک و اصد و همچنانک در زمان طفولیت که در خواب بر سر خود آفتاب دید که جهان از آن  
منور شد **شعر** الشمس من ریح السعادة طالع و الخب فی خلل العلی الخیال و همچنانک در خواب  
دیدم بود که جو خنک غریب میگرد در حال سبزی شد می پالید بلبک جوب بار که از دستش در افتادی حالی نشود  
یافتی و سبزی شدی **شعر** اذ یک یدا تحت اثارنا و اخوت الارض اسرارنا می انخلد تجع ما تشقی  
فرزنا فطوبی لمن زارنا و امثال اینها که بر آثار عظمت و مجایل جلالت قدس سره دلایل واضح و برابین  
ساطع لایح است پس مذکور و مسطور شده و در مطالعات ابواب بدان اطلاع افتد پس بحسب این معانی فتح لکی



و عظمت ناشایب بر نصیب عزت و جلالت او جان ظاهر و باهر بود که بجز طرف که توجه فرمودی و بهر دیاری که دوی نمودی  
آثار حضرت سبحانی و اثر فتح و لطف رحمانی در ظهور تربیت و ارشاد خلایق از و ظهور آمدی و افواج دعا کا مواج کامواج الدماء  
متوجه او شدی و قد اشتد من شاقه مارق و فاق و طبق ذکره الافاق حتی اعترف به العدو المباین و اشترک فی معرفته  
المخبر للعاین **شعر** همان علی الاقبال مانت طالب و ختم علی الایام انک غالب در کاب ظفوش حضرت ربانی بود  
نیکو زبانت او آیت سبحانی بود و اگر بلحاظ التفات نظری بر طرفی یا بر کسی انداختی آثار جذبات الهی در آن طرف و یاد آن  
کس ظاهر شدی و اگر نظر غیرت بر مقامی یا بر کسی حواله کردی اثر تو خدای در آن ظهور نمودی چنانکه در باب لطف و عطف  
بمذکورست **شعر** البشیخ اکبر من قوی و کنایس لکن اعلیٰ بذکر البشیخ اشعاری بحر المکارم فی لآء و فی نعم  
و الناس فی حبه من و فی النار و اگر نیز مقامی و اقلامی اتفاق توجه بشیخ نیفادی لیکن اگر مجرد صیت و اواز  
و عورت حق و ارشاد او بر سپیدی و یا مریدی از مریدان او یا خلیفه از خلفای او آنجا پیدای ریاضی را قدس الله سره و در خوا  
بریدی و یا شیخ بدم آنجا رفتی جذبات توفیق ربانی و آثار فتح الهی در آن دیار و اقلام ظاهر شدی **شعر** فخور اناره کل ارض  
و عطر اجاره کل ناره و حکایتی که مستشهد این معانی باشد در عطفات کتاب و معالط ابواب بسیار مسطور است که اگر  
آن می رود **شعر** هر کس کی نامه این کنج پوید این کنج باید زهر انجا که بجوید و وقت اشراق شیخ تدریس  
بر احوال مریدان از جلالت انانای عظمت اوست همچون رسی از مواضع کتاب در فضول متعده ذکر رفته است مشایخات  
و خلاص مردم و کرامات بدم تعلق دارد و غیره و حکایت مناظره شیخ زاده جمال الدین علی رضی الله عنه با شیخ قدس سره  
در فصل نجم بابت مذکورست شاهد این معنی است که شیخ قدس سره فرمود مردی که ارشاد را شاید باید که قوت ارشاد و شرفش  
در مضای باشد اگر او را مریدان باشند در اقصای ختن و خطا و شرق و غرب او را مشرف بر وقایع حق باشد و اگر در  
لواحق کوه قاف ویران باشد و مریدانش از دفعه و اعدا وقت رحلت ازین مرکه آب و گل در سپرد شیطان  
تصدایان ایشان کنند هر چهار نفس را در یک نفس مدد تواند کردن که ایمان سلامت یزید و اگر درین مضای و مرتبه باشد سجاده  
بدرج او باشد و روز قیامت سپیاه روی بر خیزد و از حضرت عزت شرمساری بر **شعر** با کل من نشر اخبه بلع الا حاطه  
و لا کل من نشر کفاته قرطس الحاطه با شش کین سودای خام اند سر هر ناسزا از خجالت رو سیاه باد و روز جزا  
و شیخ قدس سره فرمود اگر شیخ مراقب حال مرید باشد و او را یک خطه فرو کرد و شیطان راه بر وی قطع کند **شعر**  
حبیبی بانگ عالم بمصاحبی از کنت مامونا علی شفیقا ما بسیار باشد که مرید صاحب کار باشد و صفت استاد و ادر باید  
و بسیار باشد که مرید را آن مرتبه باشد لیکن شیخ او را فرود گذارد و در میان طفل شیر خواره که جک که مادر را نشاند  
اما مادر او را فرود گذارد و شیر دهد و محافظت نماید و اگر بزرگ باشد و مادر را نشاند مادر و پیرا شیر دهد و مراقب حال او  
باشد و او نیز مادر را نشاند **شعر** کان رقیبا منک بر عی خراطری و آخر بر عی ناطری و لیسای

فأرقت عینای بعدک تنظرا یواک الاقلت قد رمتا سنی و لا بدت من فی دونک لفظ **شعر**  
لغیرک الاقلت قد سمعانی و لا خطر فی السر بعدک خطره لغیرک الا عترجا بعن سنی  
**حکایت** از جمله نمودار عظمت شیخ قدس سره که کثرت تردد و توجه طالبان طریق الله بود بری در اوقات خلوت  
و غیره چنانکه شیخ صدق الدین ادام الله برکت روایت میکند از مرحوم سعید خواجه محی الدین روح الله روحه که بنوی بوسم  
خلوت که مردم از اطراف آمده بودند و بخلوت نشسته از دحامی بود که از رویه و خلوتها و آسیاب زاویه و مساجد محله و کله  
در غی کنجند و مجال مضیق بودند و در مساجد نیز که در محلات توبه کاران بودند نشسته بودند و شیخ قدس سره خواجه محی الدین  
طیب الله نفسه بزبان ضب فرموده بودند که آن بخلوتیان از زاویه می آید لیکن طعمای دیگر از برای ایشان بخانهای دیگر توبه کاران  
ترتیب میکردند که در محلهها و مساجد می آید آن بودند و ما محتاج مجموع از زاویه می بردند و آنجا مانع میکردند و بطور ایشان میزد  
خواجه محی الدین عطر الله رسمه گفت هر یک را از خلوتیان یک نان میدادم بغیر از آن طعام هر روز پنجزار دیناری بابت تلبایان  
و فاکند **شعر** این همه از جود دایمی او یک قطره بود و این هنوز از پر تو خورشید او یک ذره بود و همچنین در هر موسم  
خلوت یک دهنه از خلوتی کامپش می نشستند در حضرت او و در هر مقامی که کسی از خلفای شیخ بود جمعی عظیم در هر طرف پیش  
وی بخلوت می نشستند و بجایها و مقامهای دیگر مریدان بسیار علی حده خلوت می نشستند و چون احتیاج محل و اقامه بود بهین  
و یا بدم آنجا رفتی و حل ماقده ایشان کردی و بسیار بودی که باندرون محل واقعه کسی چنان مشغول شدی که او را مشکل آن حال حال  
حل شدی **شعر** اقول قد عن التلا فی بیت غار و یستغرق جد الکاتب لکن کنت عنی بالعبان مینب  
فما انت عن عینی و قلبی بنایب اذا اشتاقت العیان عنک بنظره تجلیت لی فی القلب من کل جانب  
**حکایت** شاهزاده قلع ملک در محلهها چون در بعد مسافت بود وقتی که حال و واقعه پیش آمدی و احتیاج بشیخ قدس  
بودی عادت آن بودی که آن حال را در نامه بنوشتی و سر بهر بدست معتدی بغریپتای **شعر**  
انت الرسول عینی و لکنی اقول یا لیتنی اتخذت بیلا مع الرسول و چون شیخ قدس سره آن مکتوب مطالعه فرمودی قلع  
ملک را حال قل آن حال و واقعه بشیخ **شعر** تا فرخ ماه روی دوت بادل رو نهاد صد در از نور الهی بر دل و جان برکش  
و شیخ قدس سره حکایت طلیات نفس و سخن جان کرم داشتی و دلگیر که هر که در مجلس او بنیشتی و استماع کلمات کردی  
شدی **شعر** فکا دعی لمن مرع ناطقا بیت الحیوة بأیسر الاوصاف و کارخانه ارشاد و تربیت قدس سره  
جان کرم و جدی بودی که فتح الباب معاملات معنوی و باطنی علی اختلاف المعانی و المقامات من المکاشفات و المشاهد  
بطلبان و مریدان می شدی و صاحب کمال می شدی **شعر** هر کوا پای فرورخت بدین کنج طلب  
زین خزان بجهان مستکمال یافت و کاه بودی که در مجلس کلمات او سالکان را فتح الباب احوال و معانی بشیخ چنانکه  
سید المر تاجین پیر یوسف کاه زنی داشت و عده الله علیه که در مجلس کلمات احوال او بر مکاشف شد و در حال سر در قدم نهاد



و دانش گرفت و در باب نظر لطف شیخ قدس سره منظور شده است **شعر** ای بسا کس کا فایده مقصد و مقصود و نظر  
اندر آن آینه نور حضورش دیده اند و گاه بودی بنظر کسی که بگوید احوال بر آنکس بگوید و ذکر بروی بگوید چنانکه از آن  
بهاء الدین گاه از خلایق که در باب لطف مذکور است و گاه بودی که بنیم خود شیخ قدس سره حال بروی بگوید چنانکه از آن  
پیر خضر که قدس سره نبات در دمان وی نهاد و هم در باب لطف مذکور است **شعر** آب حیوان قوت جان ز آب صفای او بود  
روح باید روح قدس از زین خواش خرد **حکایت** ادا ام الله بکنت که از گرمی در جوار تربیت و ارشاد شیخ  
و کثایش کارم بدین بعضی از آن بود که مولانا عبد اللطیف رحمه الله علیه که امام شیخ قدس سره بوده گفت شبی در ناخاخانه زاویه  
یوم یکی غنم خبر کرد که درین شب شیخ قدس سره از خانه قدم سبک کرد و روان شده من میز پرین آمد و شب  
مستجاب رخشان بود و در اثر و عقب شیخ قدس سره روان شدم دیدم که شیخ فرد و حیدر بنیاده و محرم و ششم رحمة میروند و یکی از آنها  
شیخ بود و در جنب مدرسه محرم رکن الدین محمد خواجی میرفت و دست افشان میکرد و خواجان میرفت **شعر**  
فرش نیز قدمش عیششان **حکایت** بران قدس زلفشان **حکایت** چون احساس فرمود که من در عقب می آیم فرمود این کسیت  
کنتم عبد اللطیف فرمود عبد اللطیف میدانی که در جوارم کتم شیخ میداند فرمود در آن ذوقم که اکنون در فرار مرید صاحب کمال از آن  
دارم که من از ایشان ائمن شده ام و پشت بدو را باز داده که ایشان مقام خوف و خطر قطع کرده اند و مقام ائمن الا از اولیاء  
الله لا خوف علیهم و لا هم یخزون رسیده اند **شعر** عالی دست رجا در دامن این میر حاج  
زان سبب دارند که خوف و خطر ائمن شوند **حکایت** تادین وادی کرده خوشوار و منزل جان رب است در ناه سایه این راهبر ائمن شوند  
**حکایت** همچنان ادا ام الله بکنت که از شیخ قدس سره شنیدم که دو هزار مرید از آن دارم که من از ایشان ائمن شدم  
که صاحب کمال و اصل شده اند **شعر** در عالم خوف ره بریده **حکایت** در منزل ائمن آرمیده **حکایت** و اگر مریدی در مقام  
حسین بن منصور صلاح رحم الله علیه باند و سخن کس تلخ را اند از ضعف و عجز ایستاده باشد که دیرا نتواند از آن مقام  
پروان آوردن و مراجعین مرید از آن مستند که ایشان را از خطرات آن مقام بعون الله تعالی پروان آورده ام و بروایت دیگری  
چنین فرموده است که جذبی از مریدان دارم که ایشان را بطایفه از آن مقام پروان آورده ام و خاموشش کرده اند **شعر**  
در تصرف گاه دست قدرتش **حکایت** نطق روح ناطقه اکیم شده **حکایت** ادا ام الله بکنت که از شیخ قدس سره  
فرمود که در دیه تیراب که مرود چهار مرید دارم که ایشان را بنزیر تیراب تمام و مقید کرده که اگر یکی را از ایشان بکشیم عالم را بشویند  
**شعر** فقی عیناه تاج من نصایب **حکایت** دینی میرا و قید من حدید **حکایت** اندرین سلسله عیسی دل دیوانه خوش است  
عالمان لذت این واقعه کمتر دانند **حکایت** ادا ام الله بکنت که از شیخ قدس سره شنیدم که روز عید اضحی که آخرین عید ایام دینا شیخ قدس سره  
و ضعف بر مزاج مبارکش مستول بود و میخواست که طالبان را که از طرف آمده بودند و داعی که بسبب ضعف قدس سره وارد دام  
و غلبه طالبان مجال آن نبود که کسی اینست پس فریاد و زیارت کند در مقامی که اکنون حضیره متبرکه است در منبره که قدر شرف بود

چیزی بکسر دهند و شیخ قدس سره بر آنجا نشست تا بعد از احوال و داعی که مردم جمع شدند **شعر**  
و دعوت بجهت نفسی سی ماعیة التودیع **حکایت** فلم اطلع عدول الصبر غیر مطیع **حکایت** توانان چیزی آغاز کردند شیخ قدس سره در مجمع مردم  
غلبه نظر که بس دست مبارک از سر ذوق بر افشاند های هوی و شورش عظیم در طالبان افتاد **شعر**  
مبارک لطف پریشان نگارم که بشویند **حکایت** بد موی دل و جانی هزاران شور در گیر **حکایت** اگر فرمودید اندک که در ذوقم گفتند  
شیخ بفرماید فرمود در آن ذوقم که مجموع مریدان غلبه که دارم چهار دایک و دود انگ شده اند و کنگ شده یعنی ذکر زبانی بزرگ  
دل مبدل شده و زبان خاموشش **حکایت** دل کو یا شده اند **شعر** شایسته دل جو شد بفرمان شغول **حکایت** جوبک زن این بام و مان شد موزل  
جاعت را ازین سخن نیز وقت خوشتر شد و جان فحشم کردند و جنین که چهار دایک خاموش شده اند و دل ذکر و گویا شده  
و ادا ام الله بکنت تصور من آن بود که دود انگ باین صفت موصوف شده اند **شعر** الدین و الزید دانی میافیت  
مواپید من نسیم غیر منبک **حکایت** فالذین الآله لم علی و نسیم **حکایت** و از یاد الاله عظیم بلا و ذک **حکایت** ادا ام الله بکنت  
شیخ را قدس سره دو هزار تویب خلیفه بود از خلفای بزرگ و کوچک که از طرف شیخ قدس سره مازون بودند که مردم را توبه  
دادند و خلفای بزرگ همچنانکه مولانا عبد الدین مراغی و حاجی محمد آمان و شرف کرد و چیرین سقینی و بابای مراغی و پیرین  
کا و زنی و اشال اینها رحمه الله علیه که هر یکی را بسی از خلفای کوچک در تحویل می بودند که شیخ قدس سره ایشانرا اجازه استخفاف  
داده بود و یا خلیفه گردانیده و در تحویل ایشان در آورده و هر یکی را از اینها مریدان بسیار بودند و همچنین شعب خلفای  
بزرگ و مریدان ایشان و خلفای خلفا و مریدان ایشان کثرت بغایت پدید که حد و حصر مریدان شیخ قدس سره بنص  
لا یعلم عدد هم الا الله انجا می **شعر** خوشش چیش وی از ذروه کیوان بکشت **حکایت** ضبطش از ضابطه قدس انسان بکشت  
**حکایت** ادا ام الله بکنت که روایت کرد از مولانا عبد الدین عبد السلام در وقتی که از حیات ظاهر شیخ قدس سره سی سال  
باقی بود که او روایت کرد از سید الخلفا مولانا عبد الدین مراغی رحمه الله علیه که او گفت شیخ را قدس سره دو بار هزاران هزار  
مشقده هزار مرید است باز گفت پرسیدم از مولانا عبد الدین که حصر از کجا معلوم معلوم است گفت از پیش آنکس معلوم  
دارم که بجز فرومی سپید **شعر** لوح محفوظ دل صاحب دل میداند **حکایت** قد آن علم که از صحنه دل میخواند  
**حکایت** ادا ام الله بکنت که چون زبان شیخ قدس سره زبان جمیع دامن و فراغ و خصب بود و در اطراف بلاد هر جا که  
مریدان شیخ قدس سره بودند از آواز ذکر و ذکران مساجد و صوامع و دیهها خاص و معلومی بودی و کثرت تردد مریدان و طالبان  
که حضرت شیخ تردد میکردند و قیامش توان کردن لیکن شمس از حصر و قیاس نیست که مولانا عبد الملک پسر مولانا شمس الدین  
پرنیتی که از ولایت اردبیل است گفت مردمان مرید و طالبان را که باین یک راه مخصوص بر نیتی حضرت شیخ قدس سره تردد  
میکردند که این راه یکی از راههای تبریز و مراغه است و اشال این راهها بار و پیل از هر طرف با ولایت و اطراف دیگر بسیار  
قد آدم مردم که در دوسه ماه سیزده هزار مرید باین یک راه حضرت شیخ قدس سره آمده بودند و شرف حضور مبارک دریافت و فرست



**شعر** ایک والا لا تترک الکرکائب و فیک والا لا ترجی الموانیب و فیک والا لا تجتنب و فیک والا لا تفرق  
**حکایت** ادا مالدی که گفت از مردم سید خواجہ محی الدین طالب مدد از سید شرف الدین و سید جمال الدین اصغری  
در پیرامونی باقلانی و محفل اشتغالی شنیدم که گفتد بوقتی که شیخ قدس سرہ باری رفتہ بود چون ولایت ترغای پدید کہ قریب  
چار صد بارہ دیہ بود جہان باغت انوہ از ولایت جہان تو غایت و لاج در یاز و سصد روز در ولایت ترغای بجزرت شیخ رسیدند کہ  
عبارت مرکب آن جماعت جان بجان آسان کشید کہ قریب آفتاب رختان پنهان شد **شعر** علیہ ساء من قیام خیول  
کواکبها فیما انما عیش علی و مردم را از اذحام خلایق بحال میرغا **شعر** آن مع پستارہ حصر در مرکز قلب  
پستارہ نای بی ثباتی سر شدند و وجود مبارک شیخ را قدس سرہ از غلبہ و کثرت خلق رحمت می رسیدند کہ از ارام  
بزرگ کہ از حوالی نشینان آن طرف بودند سلطان شام نامی و دو امیر دیگر با غلبہ از نوکران خود جنرب جوب و جواق و جوب مبارک  
شیخ را از اصطدام مردم نگاه میداشتند و خلایق را منع میکردند و غایب نمیداشت **شعر** پرواز نجبان باز کجا اندیشد  
اندر نظر حال شیخ از سوزی و چون تراجم مردم توبہ کردن مانع بحال می شد آن **شعر** امیر بانوکران غلبہ بپستارہ و شیخ را  
قدس سرہ بر تنی بودند تا با غلبہ بپستارہ و یکی از آن امر بانوکران غلبہ می آوردند قریب پانصد شصت آدمی کا پیش  
و ایشان مجموع توبہ کردن سلسلہ میکردند و چون شیخ قدس سرہ الفاظ توبہ میکند جنس صیت بلند آواز آن کلمات را بآواز  
بلند در پیش شیخ قدس سرہ می بود و آن فوج را می برد یکی دیگر از آن امر می پسانید و او از آن تل بطرف دیگر فرو میکرد و نگاه  
میداشتند تا باز معاودت نکند و شیخ قدس سرہ فوج فوج را بجهنم توبہ و تلقین میداد و او بآن مذکور گفت کہ آن روز تخمینا حد  
و حصر آن جماعت کرده بودیم کہ توبہ کرده بودند بحسب قبایل شصت هزار یا چنانہزار آدمی آن روز توبہ کرده بودند **شعر**  
فاصلی افق الدین ابیض زام **شعر** کلا لا یروض الزہد اخضر ناظرہ و اقبل دجہ الدہر و ہو با **شعر** عن الزہد مفترع النجی  
و چون شیخ قدس سرہ در آن سفر در میان قبایل آن قوم میگذاشت جماعت سوزنا و کاه و کوسند در پیش می آوردند  
و شیخ نظر میکرد و باز بران مردم تبرک قسمت میداد کہ در سید شرف الدین سراوی و سید جمال الدین اصغری را در تمام  
بر سوزنا نصب فرموده بود کہ قسمت دهند کردن و بدینمیل راہ سوزنا پیش از رسیدن شیخ قدس سرہ براه کشیدہ  
و گسترانیدہ می بودند و انواع نعمت از اطراف بر سر کردن گرفت آورده و چون نظر مبارک شیخ بران میکرد مردم تبرک  
قسمت میکردند ہم راویان مذکور گفتند کہ در یک روز عدد و حصر کردیم ہزار کوسند بریان و مطبوع در پیش آورده بودند  
بغیر از خام و غیر از کاه و غیر از مرغها و دیگر اطعمہ از انواع باکولات و شروبات و حلوات **شعر**  
اصحٰت عینک من وجود مصورہ لا بل عینک منہا صورۃ الجود من نور و جبک نقی الارض مشرقہ و من بانیک عجب اللہ العزیز  
در آن میان کسی از نوکران امیر مرحوم امیر جوہان بود چون این احوال دید متحیر شد و گفت کہ بادشاہ ابو سعید چندین محفل شہید  
بتشد و عینک بدہ شبانہ روز این مقدار نفعت نتواند حاصل کردن کہ این اصحاب ارادت از چندین فرسنگ راہ می آیند

و این چیز را بر سر گرفته می آرند پس بادشاہی و سلطنت اینست کہ شیخ دار **شعر** در شب تقدیر فرشتان انوار ہدی  
شیخ شامی در سراوی فقر او اندر زو شد طہ با فان قدر در کاه کاف و نون این طہ از سلطنت بر فوق اندر زو شد  
**حکایت** ادا مالدی کہ گفت بوقتی کہ شیخ قدس سرہ دیہ دار و در کہ مرد کہ یکی از مرید پستان شیخ است دعوت  
می بردند چون دیہ مندیشین رسید کہ قریب نیم فرسنگی اردبیل است مولانا غزالدین مراغی رحمداد علیہ از مراد رسید  
و از دانشندان اردبیل مولانا محمد زکریا رحمتہ اللہ در خدمت شیخ بود لیکن اعیانہ باطنش غلبہ انکا و خجالت بود شیخ قدس سرہ  
آن شب منزل بدیہ خورہ شیران ولایت اردبیل فرمود روز دیگر منزل دور تا بسقر آباد کرد و در براند مولانا زکریا رحمداد الحار  
باطنی در داغ آمد و با خود در دل اندیش کرد کہ چنین منزل دور کردن چه غایبہ کہ مارا اگر پیشکی خودہر بدون ناگاہ جماعتی در رسیدند  
و انواع نعمتای کوناگون در پیش آورند شیخ قدس سرہ دوی مبارک با مولانا زکریا رحمداد و گفت مولانا تشویش جو ایکنی ہر کہ با  
پیران باشد اورا تشویش کر پیشکی نباید کردن **شعر** ہر کہ بر فغان صفا مادل او مہانت نعت ظاہری و باطنی اش بر خوانست  
و چون در کہ مرد رسید آن مع سوار و پیادہ قریب پنج شش ہزار آدمی در کاب مبارک شیخ روان بودند **شعر**  
اذا غنی سرنا بین شرق و مغرب تحک بقطان اتراب و نامیہ و چون شیخ قدس سرہ از شامہرہ عبور کرد قوی ایساں و قوی  
سوندکیان و قوی سوجان کہ صحرا نشینان آن طرف بودند و اصحاب ارادت شیخ بودند همچون اشتر مست و دوان و پیو کہ خبر از  
با و سر و غلبہ نداشتند بزارت می آمدند و از رغابت از دحام بحال تقبل رکاب و قدم مبارک شیخ نداشتند و خلایق از  
کثرت موج در ہم می زدندی و بی مردم را با بی سیر میکردند **شعر** اذا اقبلوا سارت چال شواہق و ما جت عار طامات الفوارب  
آن جماعت از آراک عجیب و جاق مردم اورا در می زدندی و بی مردم را سوزنا و مجروح می شد مولانا زکریا رحمداد این معنی برید  
متحیر شد با خود فکر کرد کہ اگر تقدیر کسی را از نیما معلوم شود کہ مراد شایبہ انکار داند و درون هست ایش از از من و دفع من جو در بابت  
باشد و فکر باشد آن شایبہ انکارش از دل پیرون رفت و بی مردم بودند کہ در میان پاوشکم اسپان خودہر ادر انداختند تا عاقبت  
پیش رکاب مرکب شیخ قدس سرہ بر کہ دندی و رکاب یو رسیدندی **شعر** باسی بر سر می نهادندی ز بہنای بوسپن  
تا بوقتی فرصتی رستی ز دندی در رکاب از آن مجو جوانی بود سخت صمیم و ہر چند کہ سعی می کند کہ اسپتوس در یاد بحال نماید یافت  
عاقبت چون طاقتش بر رسید از دوی زمین بر جت بر مرکب شیخ قدس سرہ و قنای کر بیان با شیخ گرفت و زیارت شیخ دریافت  
مردم قصد ضرب او کردند شیخ اشارت فرمود کہ دست از وی بردارند و اسپتوس بوی فرسانند **شعر**  
کاه باشد کہ تشنہ بی جان جان یازد ز بر شربت آب چون ندارد و بحال نوشیدن انکذ جان خویش در غرقاب  
چون امیر علی جزاخی کہ از نوایب امیر شیخ حسن جلایری بود این معنی بدید کہ مردم بی خود خودہر ابر شیخ می اندازند بانوکران  
خود شمشیر با بر کشیدند و خلق او در میگردند و غایبہ نمیداشت و عاشقان جان یاز از شمشیر پاک نمیداشتند و سر و ولہ حاشان  
بر شمشیری آمد و مجروح می شد تا عاقبت رکاب و با بر مرکب شیخ قدس سرہ غلبہ پیچیدند و قنای گرفتند **شعر**



علی حدیثیوف امر شوقه لا یبلغ او بن او موت و چون شیخ قدس سره بدید در راه رسید و در زوایه پر محمد ادوری  
رحم الله قلبه نزول فرمود جماعت بس غلبه قصد زیارت کردند و از سر اشتیاق چو در نا مضبوط قصد در زوایه رفتن میکردند  
امیر علی خواجی بر در پشت و بر پشم نواب منع مردم میکرد جماعت طالبان و عاشقان طاعت بر سپید روی بوی آوردند و آغاز  
کردند که آقا این شیخ حسن نیست این شیخ است و امیر علی را با اتباع او در زیر پا نهادند و رو بر زوایه آوردند و در زوایه بر  
گذاشتند و قصد کردند که در زوایه روی شیخ قدس سره چون آن از دحام و غوغای دید که تحمل ایشان ده از آن زوایه بگذرناچار بر پای مبارک  
خواست و فرمود که این جماعت میخواهند که زیارت کنید و نوزین شوند یا انگ زیارت در یابید و عاشقید کنید از برای خدا زیارت  
و دعا فرمود پس بیرون روید تا من بر بام آیم و من را اینید و من را دعا کنم آن جماعت بر حسب اشارت بیرون رفتند شیخ  
با قریب نگاه کس کالبد برین النجوم بر بام رفت و جدا گشت تبصر بود خلایق استاده بودند و از اطراف دیوار زوایه و محوطات  
بسته که محاذی دیوار تمام از مردم خاص بود در هم دیگر موج می زدند پس چون جماعت را نظر بحال غریب شیخ آسای ماه نامی شیخ  
در آمد فریاد و نوحه شوق از جان هفت بر آمد **شعر** فاصوت بدربارین از راه الوسی و لاحت جرات تحت التبر  
و حیرتی لمع الحلال و لادجی و شکلی حبیب الانام و لا حشر و چون جمعی خواستند که توبه کنند از کثرت و غلبه جاره خوان نمود  
که دستار بر بیکر بستند و از بام فرو که اشتند و بعضی مردم که شسته آن دستار بیکر نشاندند جماعت و مجموع مردم باین صفت  
به هم مسل شده سلسله بگرفتند و چون شیخ کلمات توبه میگفتی آن بجا که کس که بر بام بودند با و از بلند میگفتند و جماعت بجا  
طوره بعد طوره با و از بلند میگفتند تا بحکم مردم میر رسید آن روز قریب پست هزار کس توبه کردند و تلقین گرفتند **شعر**  
علی الدین ادعای حسانه فانت علی شورا و سواره و چون شیخ قدس سره از سر بام بر همه نظر فرمود فریاد و نوحه و بوی طالبان  
افتاد و در سماع رفتند **شعر** بار چون پرده از آن روی جواه اندازد ای با عاشق جان که جان در باز د  
شیخ فرمود تا قولان آغاز کردند شورش و غلبه عظیم برخواست که از عبار اقدام ایشان روی هوا گرفته شد **فصل**  
**پیر** در ذکر بعضی از خلفای جاگیر و مریدان شیخ معنی الدین قدس سره که در اقطار زمین اند چون شیخ پیر جاده و تعالی  
در معنی این باب است پس در سطح این تبه مقولیس صیت صدای عظمت و تربیت و دعوت حق شیخ قدس سره بندای  
اجیبوا داعی الله صیاح سکان خطه غبار و مظله خضر ابرپایند و مشارق و مغارب بنور ارشاد او منور گردانید **شعر**  
انما یشمس الحق افق الممالک و اشرف الایام عر المصالح و اشرق و جبال الارض من نوره و عکده و قد کان فی داج من اتق بلک  
معاشر خلایق از بهر این تحقیق من **کلی** فی عینی تنویر این قلبه قلوب می شدند و از سر سعادت قبول می آمدند **شعر**  
و دعوت له الدنیا فاصبح جالیثا و آتیا فیما یزوم قیام و اگر کسی را در زوایای اقطار و ابعاد صلاحیت این کار می بود و قدم حضور  
بسبب مسافت دور دست در کریمان ازین حضور می زد و شیخ قدس سره بنیر قدم فلک آسای توجه او شدی و او را بنیت آوردی  
**شعر** و ما نضت لامر عز مطلبه الا انیت و فی اقطارک الظفر و از کیبای تربیت کار داد چون زر طغی و بنام او سکون طاعت

و در آن ناحیه رایت هدایت بر افراختی و دعوت حق در میان آن خلق انداختی بعضی اقالیم بخود ظاهر و بعضی بقدی و بعضی  
بنظری و بعضی یکسبی از خلفای او کثا و کثا **شعر** و الارض تزیی بخت اطرافها فقی و حالت الی الشام یحید ابنو الین  
و در اقطار ابواب سابقه جنگ در ضل کرانات قدم و خجالت مردم و غیره امثال حکایات جماعتی که در مطاف کعبه و ضام دیدن شیخ  
قدس سره دیده اند حکایات ابرسم تر ساجیه و غیره بسیار مذکور است **شعر** روی او را شش اگر جوی یابی کام از انگ  
همچو روی دلبران مجوسه از زورت **حکایت** ادا ام اسد برکت گفت سید اخلفا چرسین سقین رده اسد علیه که از جمله خلفای مبارک  
شیخ قدس سره بود که اقدام گیر شد در الوس بادشاه عادل از بیک طالب شاه **شعر** فقی ساس بالعدل کل البلاد  
تبارک من عادل ساس ابتدای طل او آن بود که در واقعه شیخ را قدس سره بدید که او را جذب می کرد و توبه و تلقین میدادی  
اما نید استی که این کس جگر است روز دیگر این سخن را با جرسیم خباز اردبیلی که آنجا ساکن بود باز گفت که اشب خیل کس را بخواب  
دیده ام که مرا بکلی جذب کرد و توبه و تلقین بداد **شعر** با خیالی از جالی عشق بازی کرده ام دولت روز وصالی در خیال آورده ام  
و حله انگس تمام گفت ابرسم خباز چون بشنید گفت انگس که تو میکوی شیخ معنی الدین اردبیلی است قدس سره اگر دایه توفیق  
رفیق دارا باید که در باز دپیل حضرت شیخ آری چون عشق بر چرسین ارتباطی جانی داشت قدم طلب برداشت و روی سوری در پای  
**شعر** جمعی معنی غیران الروح عندکم و الروح فی غیره و الحکم فی وطن و فلیجب الناس ان لی بدنا و لا روح فی و لا روح فی و لا روح فی و لا روح فی  
و چون حضرت شیخ قدس سره رسید و نظر کرد آن حال که خیال از آن تعبیر کرده بود و در خواب دیده بعین بدید توبه کرد و تلقین گرفت  
و بکار مشغول شد و قدم در راه سلوک نهاد **شعر** تنگ بر کلکون محنت اندر آن میدان کشید کوی دولت در طلب اندر رخ جوان کشید  
روزی چرسین رده اسد علیه و اقد بر شیخ قدس سره عرض کرد که شیخ فرمود پیر حسن مکر نسبت سیادت دارا چرسین گفت ای  
شیخ فرمود چرا اما اکنون نگفتی گفت از برای آنکه چون شیخ صفت سیادت بمال میفرمود داشتند ترسیدم که بمن نیز  
بدان عزت نظر فرماید کار من نکشاید و من میخواهم که پسکین و ارباشتم تا از نظر شیخ بمسکت بختی برسم **شعر**  
آشیان سلطنت آن مرد سازد بیک گاه کاستان سکت را صدر گاه خویشش کرده اتفاقا چرسین زبانی نظر کرد بعضی مردم را دید که  
باشغال ظاهری دیوی شیخ قدس سره ایشان را مشغول گردانیده بود و ایشان قدم در عدم ریاضت فراغ می نهادند و در صرف  
سخن کستان می زدند چون ایشان را علامه سدا و استنای شیخ می دید ازین فتور و عقیده او ظهور می یافت چون شیخ قدس سره  
این معنی در می نزد پس خود فرمود چرسین بجهت پیر الدین رده اسد رسید پیر الدین در می فتوری دید که چرسین عادت  
جانبست که کج از بس طلسم پنهانست اگر کسی کج جوید بظاهر طلسم دیدن ترک نکوبد آن جماعت که شیخ ایشان را اشتغال مصالح  
و اسباب ظاهری مردم گردانیده است طلسم آن کجند در آن کج اند که سر بر زوای ریاضت نهاده و چشم بر انوار الهی گشاده اند  
و اینها سبب فراغ ایشانند تا ایشان بواعث بودن توانند چون چرسین رده اسد این سخن بشنید در دوش از آن بر آنکس بسیار مید  
و تجد تمام بکار اشتغال نمود و کار بروی بکشود و آخر الامر از سر علو رتبت خلافت الویس بادشاه از بیک طالب شاه از آن پیش



و در آن اقلام چندین هزار آدمی مرید و تابع او شد و آن طرف اقتدا بوی کردند و آن اقلام در آن اوقات بوی آوردند **شعر**  
سزور آن بایه تختش در اقلام مدی ملک کیزان جهان کشور تخت دل اند از شعاع آفتاب عکس نورش همواره  
نور محض در مدار خطه آب و گل اند **حکایت** ادام اند برکت کنت امیر جوان در زمانی که امیر الامرای ایران زمین بود که  
مجموع عساکر مملکت ایران زمین در تخت فرمان او بود از شیخ قدس سره پدید گشت شیخ لشکر ما پیشتر باشد یا مرید شیخ قدس سره  
و نمود بیشتر باشد اگر قسمت کند در مقابل یک ترک از لشکر صد کسی از مریدین باشد امیر جوان کنت راست میگوید از برای آنکه از آب آوی  
تا حدود مصر و از سواحل هر روز تا باب الابواب که اقصی حدود این مملکت است و من کرده ام هر جا و نواحی و اطراف که رسیدم  
مریدان شیخ را دیده ام که باین حدیثی که شیخ مقلی و معتزلی اند و آرزو دارند که در آن اطراف انداخته اند **شعر**  
در جهان از اثر فرستاده نواز مدی همجو خوشید جهانگیر عیان می بینم ز آفتاب قلات سایه الطافی خدا نور خوات که بر این جهان  
**حکایت** ادام اند برکت کنت احمد مداح کنت در غنوان شباب از لحاظی که سقط را پس من بود بجزرت شیخ قدس سره اندم  
که اعتقادی از فطرة الهی سابقه آورده بودم و مخاضی شیخ قدس سره با پندام و در شیخ نظر میکردم شیخ قدس سره بمن نظر فرمود  
گفت چیزی میدانی خواندن و حال آنکه آنی بودم و شیخ غی دانستم و خوانده بودم بعد از آن از ولایت شیخ قدس سره چیزی بدانستم  
و بخواندم و حال انشاء مکرر بجای رسید که صدر چهار قصیده در مدح شیخ بگفتم **شعر** اذ اغن انیبا علیک بصلح  
فانت کما انتی و فوق الذی غنی و ان جلت الالفاظ یوما بعد حین غیر ک انشا کما فانت الذی تعنی و مادام که شیخ  
در حال حیات ظاهری بودم در حال و سرور ابال از طلوع منور شیخ می بودم و چون شیخ بحیات باقی رسید از سر وقت این  
فرقت سرد جهان نهادم و قدم در پراگندگی بگذاختم و در عالم افتادم **شعر** سقیث هوا فی سبیل من الصفا  
و اسقیث ماء الدوام علی العهد فاعلا انبت و اخضر یانعا جوی برقان الدین فی سبیل الوده و حکم قاسم تقای  
از بی بر موز سپیدم و در انجا سراسیم میکردیم دست و کمر از دینی صف و خال و در بد حالی و بدی مالی می بودم تا روزی  
خبر بشنودم که گشتی باطل در یار سپیده است و مردم بپوش نزع بلب دریا میرفتند من نیز در آن میان بکنار دریا رفتم  
و دفع تنوع اندوه تنوع آن گروه میکردم که از آن میان بجز دریا بکنار ساحل آمده بودند اما قاصد میان آن جمع تجار جاعتی را که طلعت  
خوش و هیات دلکش داشتند دیدم و در روزی و صورت صوفیان و مریدان شیخ قدس سره بودند چون از مشرب شوق خود  
در ایشان ذوقی یافتیم پیش ایشان رفتم و سلام کردم **شعر** در آن آیین روحی خیال آرزو دیدم  
دل را از ندکی نوشد که از جان رنگ ببردیم ایشان از زبان من و من از لسان ایشان قاصد بودم ترجمانی ایشان بود که صوف  
لغات و خطوط میدادند بوی اشارت کردند تا سطر چند نوشت هر یکی خطی و لغتی مختلف از آن جمله سطر بخط باری و بمن خود  
که از این لغات و خطوط کدام میدانی من اختیار باری کردم آن ترجمان گفت اکنون به میگوی من رسیدم که این جماعت از کجا  
قی آیند گفت از آن سوی سرانند بپسیدم به مقدار مسافت باشد گفت وقتی بدو سال می آمیدم اکنون به سال آمده ایم گفتم

اینجا طایفه اند گفت اینها صوفیاند گفتم مرید یک پستند گفتم مرید شیخ صفی الدین اردبیلی قدس سره **شعر**  
ان ذکر الحبيب بفتح شویقة ثم حبت الحبيب اذ مل عقلی کفتم اینها بار دپیل سپیده اند ترجمان از ایشان پرسید  
گفت در بار دپیل رسیدیم ایم اما از ولایت مایکی بار دپیل بدیدیم کهنوران سپیده است و مرید شیخ صفی الدین قدس سره  
شده و مدتی در حضرت او بخلوت نشسته و شیخ قدس سره او را اجازه توبه داده و اکنون در آن ولایت مابار شده و تربیت انکیم  
گیر شده و قریب پنجاه هزار مرید دارد و در علو رتبت بان شاه نشان شده بوضعی که اگر خواهد رغب و عزل باشد و کند و نماز  
مریدان آن کسیم احمد مداح کنت چون از ایشان آرزوی خود نشان شدیم گفتم من از دپیل و مداح شیخ صفی الدین قدس سره  
و صد و چهار قصیده در مدح او گفتم ام چون نام شیخ و احوال من با شیخ قدس سره بشنیدند از سر اعتقاد چشمهای من می پوشیدند  
و تخیری نمودند که باین دیده طلع شیخ را دیده و بجزرت شیخ رسیدم و من از احوال شیخ و عظمت او سخنانی باندیم  
و در ایستاهان میخواندم و ایشان گوشش بدان کشاد و هووش بدان داده **شعر** اعد ذکر لغان اعبدان ذکره  
هو المیک ما کررت یقنوع بس التماس کردند از آن مداح که از برای شیخ گفته یکی بخوان بخواندم ترجمان اشارت کرد  
تا بنوشت و معنیش از برای ایشان باز میگفت و ایشان متعجب گشتند و هر یکی که بناسی بمن دادند متعجب گشتند  
و باز هر یکی تنگه شغالی سرخ بردادند و تنگه سرخ نیز جمع شدند از ولایت شیخ قدس سره که از ولایت خود آورده و از دست تنگه بچاره  
بودم بدان تنگها دست فراخ گشتم با خود گفتم فمذا طل من و بلب و فضال من فضله انکاه ایشان گفتند چون مداح شیخی از انجا  
بدینجا بجنب دور چون افتادی چون این سخن بشنیدم سر ملامت فرود انداختم و سر شک حسرت می باریدم **شعر**  
قصه از خون دل می راند اندر در داوه مردم بشم که نقش در او می زد بر آب بر سپیدند حال صیت گفتم بچاره آورده  
از آن سبب شدم که شیخ قدس سره بخوار حضرت سپیده است **شعر** جارا از ان علینا فی تصرف واتی دهر علی الاحوال لم یجرح  
عندی من الدهر ما لو ان اسیر و یلقی علی الفلک الدوار لم یدر چون بشنیدند ناله برکشیدند و فریاد برآوردند و خاک بر  
کردند و گفتند امیدوار بودم که از ناگهی او را دریا بد اکنون اغصان ایانی بد پس یاس بریده شد و در زاری بی اختیار شدند  
**شعر** قال کن صابر انک من مستر حیا قلت لا لیکن کیف لیکن پس احمد مداح این حال و احوال خود را نظم کرده بود که از  
سر فراق و فاقه رفت و دست امید از اطراف کوتاه و کشیده بودم و فرموده که رعایت من که کند تا باز ولایت شیخ مرا  
از غنا بقنار رسانید و رز نشو و بط تربیت او در بساط اقطار دیار و کفاف اطراف آگاه که در اندک ارشاد آفاق گیر اطل تربیت  
در جهان گسترده است **شعر** کالشمس فی کبد السماء و شعاعها فی سائر الافاق **حکایت**  
پره فرخ قوال گفتم پیر محمد نقاش در زمانی که سرچی را دوی متبر که بدست او بود روی بمن گشت جوان پستی را بر حجره من نشاند  
بیا او را در دیاب و سختی می گوید بشنو بر ختم بر حجره که بر مرقی مناظر زاویه است جوان را دیدم مقدد خوشش شکل برسدیم  
که از کجایی و از کجایی آبی گشت از ما جین می آیم و کیال و مشت ماست که در راهم و چون کمر غنیمت سفر بستم بغیر از بنا



خود هیچ زبانی نمیدانستم اکنون در راه دیگر زبانها آموختم و درین ساحت نجفای سپیدم و در مقامی نزول کردم آواز دگر  
لا اله الا الله شنیدم که بعلیهی آمدن پیش ایشان کردم و پیش ایشان رفتم صفا دیدم بزرگ عرض جمعی انبوه برانجا بر قدم  
استاده و باجای شب مشغول و تا بر روز ذکر گذشت از ایشان استغفار حال کردم ایشان زبان من نمیدانستند و من زبان  
ایشان نمیدانستند مترجمی در میان آمد بر سپیدم که تلقی این ذکر و احیای شب از کد ام کس کرده اند گفتند ما درین دیار کفر و زنی  
ناگاه شخصی دیدم متوجه نور الهی که برین صفا بود و ما اورا نمیدانستیم او این کلام لا اله الا الله با تلقین کرد و ما باین مشغول شدیم و علی  
التو الی احیای لیلی باین ذکر میگویم از آن کس پرسیدیم که کسی گفت من صفی الدین اردبیلی ام **شعر**  
و انت الشمس للامم المصطفى وانت الزین للکل المشرق بصیر الفخر اخبات اذا ما تبت رباح حبك بالفقار  
اذا ايفشني بارض ليل كوفه جنة تحبس وجهك كالنهار پره فرخ گفت این سخن را بعینه از قلندر دیگر شنیده بودم که هم ازین  
احوال روایت کرده بود **حکایت** پره احمد بر بنی کرم و در روایت کرد از مولانا اسمعیل رحمة الله علیه که او گفت با مولانا ازین  
مراغی رحمة الله علیه در حضرت شیخ بودیم قدس سره و بکلمات طیبات مشغول بود و آثای آن فرمود باین لفظای جماعت  
بخواجه صدر الدین دعا کنید که تحت شیخ زاهد قدس سره و تحت من ترک زاده بود او بقوت بازوی خود از برای خود بخت  
و برین غالب شد **شعر** تظل ايام الارض خاشعة له قارقه ملكي و بقلته سجدا و وصول الی المستعصبات بسعد  
خلوكان قرن الشمس ماء الاوزة پرسیدیم شیخ آن ترک زاده کجاست و کیت فرمود که از اینجا تا آنجا که اوست اگر  
باین اسپهان قریب شما برانید شب و روز بیازد و ما تواند آنجا رسیدن **شعر** دان که شر قها و مغربها  
و تقه تسقل دنایا **حکایت** پره با الدین جبار روایت کرد از سپید النقیاسی جن که بوقتی که بار دپیل زیارت  
شیخ قدس سره آمده بود گفت در سلطانیه در ضیافتی بودیم جماعت جلایان آنجا حاضر بودند گذشت ما در طواف کعبه  
هفت کس خطایی دیدیم که طواف کعبه می کردند و در سیاهی ایشان نور و صوفی کمالاتی بود و چون فارغ شدند از اعلا ج و متخلل  
شدند دیدیم که فرقه وزی صوفیان دارند از ایشان پرسیدیم که این دی و هیات از کجا تلقی کرده اید و فرقه از دست که  
پوشیده و توبه بدست کدام کس کرده اید گفتند ما میدان شیخ صفی الدین اردبیلی ام قدس سره پرسیدیم که شما شیخ را  
کجا در یافتید گفتند با حضرت شیخ بار دپیل نرفته ایم و ما از طرف خطایم ما هفتاد کس شیخ را قدس سره و در وقت دیدیم و بر  
او توبه و تلقین ذکر گرفتیم **شعر** ما بخواب این دولت پدار خود ایدیم ایم ما بجان این آرزوی جان ددل بخریدیم  
و چون ما را واقعه واقع می شد مشکلی پیش می آمد شیخ دایمی پیغم قدس سره می آید و حل مشکلات مای فرماید  
**شعر** تجلی کنا ما فیه شک لغیرنا و داریت بکائنات المعارف انوار در زمان بادشاه ابوسعید طاب ثراه از  
خطایش بادشاه ابوسعید آمد و مکتوب آن جماعت حضرت شیخ قدس سره آورد که آن جماعت نوشته بودند  
ایا حاکمائن احب رسالت علیک سلام الله ما بهت الصبا و استجانت و همت خواسته بودند که دران دیار کفر

با اهل کفر محاربه و غزای کنیم از برای دین پس شیخ قدس سره بطلبان اشارت فرمود که از برای ایشان دعا کنید که در مقام سخت اند  
و آب در چشم مبارک بگردانید و وقت فرمود **شعر** ز النفات ترکس سیراب اوست جان عاشق را مع کارای بآب  
غره اشش از یک کرشم وقت نازد آرد از صواب خطاین صواب **حکایت** ادیب کلخواری روایت میکند از محمد بن عثمان  
ترک که او گفت مرا همیشه بود در بغداد پس دیدن او کردم و بیداد رفتم و مدتی آنجا بودم در وقت مراجعت جوانی صبری مرا فریاد  
شد روزی آن جوان از من پرسید که مقام تو کجاست گفتم حاجت اردبیل چون نام اردبیل شنید چو شد گفتم حال چیست گفت آرزو  
مندم که آنجا بسم و حضور شیخ را قدس سره دیدم که در دنیا پیش ازین آرزو ندا رستم **شعر** خیالین قبل الحات آراکم  
ومن بعد لا یت اذا ضحی القبر گفتم شیخ زاده گفت اما آنچه من دیده ام چون آرزو مند باشم که در کشتی بودم و در صحرای حادث  
برخواست و کشتی را باره باره کرده من بر سر جوب باره افتادم و چند روز در آن عوج دریا باد مرا می برد تا بجزیره انداخت و جزیره رفتم  
دی کردیم شخص را دیدم محرابی از سنگ بریده و در آن محراب نشسته چون نظر کشش من آمد و تعجب کرد و گفت چه کسی و اینجا چگونه  
آمدی گفتم که کشتی بودم **شعر** بشو اند روی بحر زخار برآمد موجهای سخت و خنوار قدر مرا تقدیر قضا شد  
تمامت تخت کشتی جدا شد و من بر سر جوبی چهار شب از وزست که مانده ام و توج دریا مرا اینجا انداخت مرا پیش خواند و ترس  
کرد و سوز پیش آورد و من احوال او پرسیدم گفت اینجا هیچ آبادانی نیست درین جزیره من بودم و برادر ام و بر جنت حق  
پیوست اکنون توانی کردن که اینجا پیش من باشی گفتم بلی روزی چند بادی برسد و طاعت میکردم تا روزی برخواست و نان کرم  
پیش آورد تعجب کردم که در چنین مقامی نان کرم چون توان تصور کردن پرسیدم که از کجا آوردی که اینجا اثر آبادانی نیست  
گفت از زاده شیخ ما پرسیدم شیخ تو کیت گفت شیخ صفی الدین اردبیلی قدس سره تعجب من زیادت شد که این نان  
کرم است و زاده شیخ در طری از عالم و ما در طری دیگران کرم اینجا چگونه توان آوردن گفت حیاتی آرد در هر هفت روز  
یکبار چون این سخن بشنیدم اشتیاقی حضرت شیخ قدس سره در جافم مرسم شد و گفتم **شعر**  
غرة الغام لطف ایزدیت بروبح از دعوت ارشاد او باخود میکنم چه بودی اگر کم از اینجا خلاص بودی باشد حضرت  
شیخ را قدس سره در یافتی و عیال و اطفال خود را نیز که بیصره اند دیدی و درین معنی نه روزی که پیستم تا روزی رسید  
که از کجایی گفتم از بصره گفتم آن داری که آنجا روی گفتم بلی گفتم صبر کن چون روزی چند بگذشت روزی باد بان کشتی در دریا پیدا  
شد برخواست و یکبار دریا آمد و یک یک را از ایشان نام خطاب کرد و گفت این یار مرا با خود ببرید ایشان قبول کردند و ما  
در کشتی نشاندند و بیصره رسانیدند اکنون اهل و عیال خویش را دیدیم و آرزوی نمای حضرت شیخ دارم و میخواهم که این مقام  
دریایم **شعر** فایم شیخ للارواح از منته و القلب یخضع للانوار ایضا سه روز همراه و مرا فی آن صاحب الامت  
سوافق بودم روز چهارم جیب محتش دست مرضی گرفت و بچاره چار شد چون مرا غم در ملک می کردند ضرورت شد که او را  
بگذارم و بیایم و نمیدانم که حالش چه رسید **شعر** معلوم من نشد که بران در دیند عشق دوران بجز رفت و زمان بگذشت



کام طلب کسی زد کام دلش نموده یا با غمسم حوادث ناگام در گذشت **حکایت** ادیب ابریم کلخوری روایت کرد  
از پیره ابریم بن زریان که او گفت از غم الدین سرادی شنیدم که نوبتی با سید شرف الدین سرادی رحمه الله علیه در حضرت شیخ  
بودیم قدس سره در دیه الغار و لایت اردبیل و در باغچه جاده رفته بودند و شیخ قدس سره در جاده بوده و اصحاب غلدر  
حضرت شیخ بودند ناگاه از طرف قبله منت کبوتر پید شدند و بیا آمدند و بر دیوار باغ بستند شیخ زانوس سر و چون نظر مبارک  
بر ایشان آمد اشارت فرمود تا جاده را خالی کردند مجموع مردم بیرون رفتند و از دور با پستادند آن کبوتران یک یک نوبت  
در جاده می رفتند و ساعتی در حضرت شیخ قدس سره می بودند و پیران می آمدند و بران دیواری نشستند تا هفت یا نوبتی تنها در جاده  
رفت و پیران آمد و بر دیوار نشست ناگاه بر خواستند و جهان راه باز رفتند و باغی ازین معنی سخت متعجب شدند پسید  
شرف الدین از شیخ قدس سره سوال کرد که جماعت ازین حال متعجب اند ستر این حال حبیبیت شیخ قدس سره فرمود اینها علوتیان  
مانند از طرف هندوستان می آیند آمدند و دوا فقه کشند از نو تلمیذین گرفتند و رفتند **شعر** بر سر کوشش که برچ و آشیان لوی است  
طایران قدس پس را پس کشاده بالها هر یکی میدان سپارد هر یکی جولان غای هر یکی را از زانده هر یکی را حالها ناگاه فرمود پسید  
چه تعجب میکنی که جندین هزار مرید در بر و محبت که عدد ایشان حق تعالی دانند **شعر** ای گرفته آتش سودای توه  
در سراپای جان از خشک و تره سوز عشقت آب و آتش را قرار داده اند جهان اهل جبر و بر **حکایت**  
ملک اخلفا پیره بدر الدین روایت کرد که محمد سوزن که سرادی گفت در وقتی که بدست شیخ قدس سره توبه کرده بودم لیکن بلا صله  
حضور مبارکش پیغمبر شده بودم بزرگستان رفتم بشهر باز گشت بکنا رآب وضوی ماضی شخصی را دیدم که بایم و سلام  
کرد از و پرسیدم که کسی گفت که می دیدان شیخ صفی الدین اردبیلی قدس سره که گفتم شیخ ایدید گفت نه اما شیخ من شیخ را دیده  
است و تر اطلب میکند بر خواستیم و پیش می رفتم مردی خوش را دیدم که از مریدان شیخ غم الدین گری بود رحمت الله علیه حال که  
محمد را دیدم نوره نزد و در پای محمد افتاد و پای محمد پیوسته که چشم محمد پیوسته گفت این کس روی مبارک شیخ مرادیده است  
**شعر** قدس چشم جان دل افراید این دیده کان نور معنی دیده است بر کف من از مرید شیخ غم الدین ام رحمه الله  
شیخ غم الدین را در ایل حال در خواب دیدم از وی التماس کردم که در عالم آب و گل کسی میخواهم که مرا این معالطه تعلیم کند و صراط  
میستقیم نماید **شعر** آفتاب اقدامی بایدم ما متناوب اقدامی بایدم شیخ غم الدین رحمه الله علیه در خواب شیخ را قدس  
عین نمود و مرا بد و سپرد من بدست او توبه کردم و تلمیذین که رفتم و همچنان اجازه توبه دادن نیز بداد و با مداد این صورت حال با جمعی مصاحبان  
خود باز گفتم که شیخ من شیخ صفی الدین اردبیلی است قدس سره که در واقعه بدست مبارکش توبه کردم اما حالش چنان شده بود که بر  
حال و قضیه که در احداث شدی شیخ زاده دیدی قدس سره که ویرا تربیت ارشاد کردی بس کفتم حال شیخ را دیدم قدس سره  
فرمود که یکی از آن گسان که مرادیده است بر کنار آب وضوی سازد و او را در یاب فاستجلت نوره الی هذه النزهه و او را  
صد کس مرید بود و از آنجا عزیمت خطا کردم چون مراجعت کردم با پسر مرید داشت و محمد نیز بدست او توبه کرد و از آنجا بسلطانیه آمد

باز بعد از ده ماه بهو پس لایم جود داشت بر اقربای خود صرف کرد و در دایع عیال و اطفال کرد و برفت و تا سال تا لایف باز نیامد  
**شعر** جاد کن شش جات از پر تو نور موی شعله انوار ازین نور هدایت می زند  
**باب بیستم** در اوردیم در کرامات مریدان شیخ صفی الدین قدس سره معقل بر فضل  
**حکایت** در ذکر بعضی از خلقای عظام او که هر یک از نور آفتاب ارشاد و تربیت او ما متناوب جان تاب بوده  
در بیان کرامات غیبات ید بیضا نموده اند رحمة الله علیهم اجمعین **شعر** بیت آیات المعالی بعد از این  
ملت ید اللوام من آیاتنا **حکایت** چنانی ماه ده ماه است از آن خورشید رحانی زمانه نور در نور دست از آن متناوب  
زوی بحر محیط حق که دریاست فیض او که موج هر یکی زانهاست جز زاب حیوانی و **منه** شیخ الکامل و القطب المکمل  
صاحب الآیات الیهم و جامع الکرامات الطامرة و نید الارشاد و مرشد القیاد من خواص العباد قمر الاقطاب و زبدة  
ارباب الاباب قدوة للمحققین و مقتدای اولیاء الصالحین الحاج غم الدین الحق و الملاح الدین الزاهدی علیه من رحمة الله انبیا  
و اصفا من روضانه و مغفلة اعلا و اونا **شعر** و کل مدح فیک تلخ ذکره محمدک و الملح العباد و النخی  
فانک عر و القوا فی لآلی **شعر** و لا عزوان و ان یستودع اللؤلؤ البحر **حکایت** شیخ صدر الدین ادا ام الله بکنت  
نوبتی در کرم که میکن و خانه و زاده و مرقد نور حاجی غم الدین رحمه الله علیه در آنجا است بوقت مراجعت و شایسته مانا طلب  
آب آمده بود و تودیع میکرد و ما در کشتی می نشستیم و او رحمه الله علیه بر کنار آب ایستاده بود ناگاه آتش عظیم در خانه افتاد  
و خانه های آنجا از آتش ساخته باشند و شعله و لعل آن بعبان هوا کشید و خانه های سوخت و دمی در هوا با شعله آتش میرفت  
حق تعالی شعله از شجره دوزخ خود در مقامی که شرف کوی ریاض خلد بود و نزدیک بود که آتش در خانه ها و زاده رحمه الله علیه  
بگیرد و هم بود که تابی که مکه آتش دیکر و سوخت کرد و جماعت فریاد و استمداد بحضور حاجی غم الدین رحمه الله علیه آمدند و زاری  
میکردند و مدد میخواستند حاجی غم الدین رحمه الله علیه طرف مبارک با طرف آسمان کرد و اندر لب مبارک نفس قبول می جنابید  
و از سر خلوص دل پاک رازی که غیر را بران اطلاع نبود بر حضرت عزت عزت عرض فرمود **شعر** اذا ما الثقیان و الوشاة مجلس  
فلیس لئلا رسل من الطرف بالطرف و ان نظرا و تجوز نظرت الی السقیف علی القدر ان آتش که چون کوه افروخت و زبانه کشیده بود  
فرمود و مردم خلاص یافتند **شعر** شعله ناز به باشد بران نور گزان بر تو از مطلع انوار تجلی آید کی رسد دست سحر زفران شام  
که شرف در کف سایه طوی آید **حکایت** امیر شیخ علی کنت بدین مسعود در آنجا از جمله خواص بابش ابو سعید طاب ثراه بود  
با آمد که از اکابر و حکام کشتا سقی بود و مقرب قوس بود و اسد بدست بدین که قیام شد حاجی غم الدین رحمه الله علیه پیش بدین دیار  
خلاص اسد شفاعت آمد و شفیع شد بدین را با او معرفی نبود و او را نمی شناخت چون بنیشت بدین پرسید که کسی گفت  
فرزند شیخ زاهد قدس سره بدین اعزاز کرد و کنت بحکارت شریف داده کنت بشفاعت اسد آمده ام بدین شفاعت قبول  
نکرد و بخشونت جواب باز داد **شعر** کل امر یسبیه فله ما یفعل المرء فبواهد **شعر**



وکل انسان که جوهره بخیر عن جوهره فیده حاجی شمس الدین رحمة الله علیه گفت خداش بر ما ند و بر خواست و برفت و آمد  
در دست موکلان بدرم محکوم بود و شب او را با احتیاط هر چه تمامتر نگاه می داشتند چنانکه در زنجیر کرده بودند و باز  
بابای دیگری بر کاب اسب بیرون می کشیدند و شب او را در میان جمعی می نشاندند و ایشان کرد بر کردی می نشستند و تا  
بروز جواغ می سوختند و غی خوشی و او را نگاه می داشتند تا دوزی او را در حبس نیاختند و آن زنجیر و آلات قید او می آغا  
افتاده از کیفیت خلاص او متحیر و تعجب شدند که با وجود غایت احتیاط چگونه خلاص و بصری که کرم عالی معلوم نتوانستند کردن و درین  
حال خزانه ستر اعزّت کل فایده سر کردن شدند تا شبی بیکاه گسی بر در آمد و دست بر در زد بدرم گفت کویا باین  
وقت بکس باشد و تو می عظیم بر روی غایب شد که سخت بیکاه بود و ترسید که حادثه واقع شده باشد و رفت آفرین ای آقا  
چون احتیاط کردم اسد بود که تنها آمده بود و چند هزار دینار بر دوش خود گرفته بود و بیامد و عجز پیش آورد و تمهید ملاطفتی کرد  
که آن تعصب از میان مرتفع شود و آن تعصب از میان برخواست و آن عداوت محبت و آن سعادت بمالات مبدل شد  
**شعر** ولانک فی حب الاغلا مغرطاه وان انت ابعفت ابحیل فاحمل فانک لاتدری منی انت منقض  
صدیقک اوتوی بقیضک فاعقل انکاه بدرم گفت در کینت خلاص تو مردم سخت متعجب اند و حال من باید کردن اسد  
گفت چون خدمت شیخ شمس الدین رحمة الله علیه شفاعت کرد موثر نبود من در آن صحران متفرک بودم **شعر**  
اذ بلغ المکروه اقصی حدوده اتاک غیاث الله من حیث لاتدری تاسبی نگاه کردم حاجی شمس الدین را دیدم که بیامد و از دوز  
باستاد و اشارت کرد که بیا گفتم چون بایم بزنجیر مسلل است چگونه آمدم فرمود باک نیست بیا چون بیامدم بر خواستم دیدم زنجیر  
در کاب از بایم جدا شده بود گفتم چون او بنامر نگاه میدارند چون تو امدم باز فرمود بیا و غم مخور در آن شدم و از آن موکلان  
بیکس را خبر نمود پیش حاجی شمس الدین رحمة الله علیه رفتم فرمود بیکاه که میخواهی که بر روی گفتم نگاه خود و حال انگ مسافتی در  
میان بود دست من گرفت و یک در قدم نهاد و من بر اثر او نگاه کردم خود را بر در خانه خود دیدم و قد احسن لی اذ اخرجنی  
من السجن و مراد خانه فرستاد و او را روان شد و برفت رحمة الله علیه **شعر** هر که زد دست بدامان چنین رحمت محض  
از عذاب دوزخ و جهان یافت خلاص دانگ بد دل او عشق چنین دل بندیت دلش از بند همه چیز جان یافت خلاص  
**حکایت** ادا الله برکتی گفت نوبی تاسم را که از امرای کشتافی بود در دیه جو بانیان می نشست با هم خود  
سلطان که در کشتافنی امیر بود و تعصب قوی بود و از جو بانیان لشکر قوی بشمیخون بر کرم کوه بود که سلطان در آنجا  
می بود تا ویرا بیکه دو سلطان از طرف دیگر بیرون رفت **شعر** در شب قیر کون بسان شهاب تیغ آتش نای دشمن بود  
تاسم را تو هم آمد که سلطان در خانه حاجی شمس الدین رفته و متحیر شده باشد بر خانه حاجی شمس الدین آمد و فرزند طفل و شیخ زاده  
معین الدین را بیکه رفتند و جامها بیرون کردند و میردند و لالاس او بر غایت معین الدین پیش بدر رحمة الله علیه انداخت  
کرد که او لالاس مرا بزدند و جامهای مرا ببرند حاجی شمس الدین رحمة الله علیه فرمود بایا غم نیست اگر ایشان را بزدند

ایشان را بزدند **شعر** ازل الله و انتهم سر یا فقد ثقلت علی کف الزمان و چون تاسم را معلوم شد که سلطان آنجا نیست  
باز گردید و در ناو نشست و روان شد چون مقدار دو فرسنگ برفت ناگاه سلطان از طرفی دیگر با لشکری محکم در سپید و خوب  
در پوست **شعر** آتشین بیکان برق آساز خون بر روی آب جهره زنگار کون حیر در کلکون گرفت  
تاسم را بیکه رفت و بگشتند و سرکش از کنار ناو در آویختند و آن نوکرانش که معین الدین را و لالاس او را بر غایتند بودند  
تمامت بگشتند و سرهای ایشان بر کنار ناو بستند و باز گردیدند و نزدیک خانه حاجی شمس الدین رحمة الله علیه و آن سرهای  
ایشان از ناو آویخته میرفتند **شعر** فلوان افلاک السموات اصرفت ظانک لاصرفت من الجوفی الرب  
**حکایت** ادا الله برکتی گفت شبی بشت نشین در خدمت حاجی شمس الدین رحمة الله علیه در کرم کوه نشسته بودیم  
و جلوس بتطویل آنجا میدوشت بیکاه گردید چنانکه من از بسیار نشستن خسته شدم با خود در دل خود گفتم خالو برخیز  
و برو که من خسته شدم علی الفور فرمود بلی بسیار نشستی خسته شدی برخواست و در خانه رفت **شعر**  
زانک کس پر تو اینست دهای باک روی دینار است نور جان عالم رنشت **حکایت** حاجی شمس الدین  
ایلمکوی گفت در خدمت حاجی شمس الدین رحمة الله علیه جمعی نشسته بودیم شخصی کلستان نام آنجا نشسته بود مکر از و خنده بیامد  
حاجی شمس الدین رحمة الله علیه پرسید که او چه کس است گفتند او را کلستان گویند گفت نه او کلستان نیست او کورستان  
چه جای خنده است در اینجا سخن خدا و رسول می رود واجب دید که خندید اتفاقاً هم در آن نزدیکی ای سیم نامی دعوی رقت  
آغاز کرد از دست او برود باز کریمت و آنجا بر دو اهل و عیالش تمام بمردند و خانه و آثارش را بزدند من جالس الملوک بغیر ادب  
فقد وقع فی العطب **شعر** دل جردم از ادب آذنی زدی زدی پیش او ترک ادب جان بخطر اندازدی  
تاوک دل و نهانی جوک نقد جان جان مسکین جک کز کرد سپر اندر زد و **شعر** الفطیف المنور للعفیف  
المطهر در سماء الولاية و درة داء ماء مقبس انوار بنای شق الظلام و منظر افواه بنای شق الفهم نور الدرة الصقوة  
و نور الملة المصطفوة سلالة سلطان المشایخ و العارفين خواجی محی الملامه الدین روح الله و صالفر **شعر**  
شرف تتابع کار بر عن کار بر کار فتح انبیا علی انوب و تلا النجوم الزهر من اسلافه کالغیت شربا علی شربوب  
**حکایت** مولانا علی فقیه کرمودی گفت بایدم مولانا تاج الدین حسن و برادرم مولانا موسی رحمة الله بوقتی که خواجی  
محی الدین نور الله سپه و عطا قند بخوار رحمت سپیده بود **شعر** فقد ناه تائم و اعظم بالعلی  
لذاک کسوف البدر عند تامة بحضرت شیخ قدس سره بزار فیم شیخ قدس سره اشارت فرمود تا خلوت ما بر  
پیش مرقد منور خواجی محی الدین رحمة الله علیه معین کردند و ما آنجا نزول کردم **شعر** ایتناک غرق فی الذنوب و کلنا  
ضیو لک و الاضیاء تستوجب الوی و شب اول شیخ قدس سره فرمود که فرزند محی الدین را دیدم جامه دانشنامه  
پوشیده و سر بر آسمان برداشته و از حق تعالی درخواستی میکرد پرسیدم فرزند چه میکنی و از حق تعالی چه میخواهی گفت



بابا همانان خود را از حق تعالی در میخواند **شعر** قانت الذی دین الذی دین الذی دین . . .  
خلیف الذی مال الذی عک مذنب **و منه** اخو الشیخ من ابویه وصنوه من طرفین فایق الامم وصاحب الکشف والقدم المجد  
الغزید الموقد الوحد صلاح الدین شهید روح اسد نقب و طیب رمل **شعر** نعم الا على العباد کثیره . . .  
راجلین نجاة الاخران جماعت اهل و عیال را دست افتراق بر روی نهاده بود و مجرد و از بطرفین رفته و غلبه و بدیه قوی تری  
و ارشاد و بنیاد کرده و در شام نیز از مقام عظیم یافته و بخدمت شام رفتی از عین و آمدی و بطلبان مشغول می شدی و بغیر از شیخ  
قدس سره از اقارب و عیال و اولاد او کسی دیگر او را ندید اما پنج ناز بخدمت باید می رسید و با شیخ قدس سره بگذاردی و بر رفتی و بغیر از  
شیخ قدس سره کسی بر حال او واقف نبود **شعر** مات خیاالش قدیمی بود نهان کان سیر قدم نرید جزیده جان  
**حکایت** مولانا جمال الدین نعمان اصفهانی رحمة الله علیه گفت چون در حضرت قدس سره ناز گذاردی در موقف جان استیلا  
در صف دوم که رویم محاذی شست مبارک شیخ می بودی و هر وقت که ناز بودی شخصی را می دیدم سپید محاسن بلند بالا که در  
پهلوی شیخ قدس سره ناز میکرد و چون سلام دست جیب باز داد می آورد اندیدی و صدق در از دین نیاز بودی که آدمی را  
بگیرم چون از ناز فارغ شدم و ریانی دیدم عاقبت صورت حال با شیخ قدس سره بگفتم فرمود بی برادر صلاح الدین رشید است  
که ناز بخدمت باید و با من ناز بگذارد و باز بخدمت برود **شعر** اخوان صدق لوی یوق بینهم فی المشرقین فانهم تآلف  
واحوال او از ابتدا تا انتها بشرح و بسط در فصل منعم از باب اول سطور است **و منه** صاحب المقامات العالیه الکرامات  
العلیه صنوه الشیخ و اخوه من ابویه و قبول القلوب لذقه خواجہ خیر الدین یوسف بر دایره مضجعه و نور مجیوه **شعر**  
فلا حقت الا لکم مدایحی ولا ساقیا الا الیکم حدایحی **حکایت** ادام الله برکتی گفت عم من خواجہ خیر الدین یوسف رحمة الله علیه  
برادر شیخ قدس سره جدا از آنکه در شبانگاه مدتی حکومت کرده بود از انجا باز دپیل آمد احوال و اوضاع شیخ قدس سره  
و طالبان کرم رو و ریاضت ایشان دید تعجب میکرد اما اعتقاد نمی آورد و اخلاص نمی نمود و گاه بودی که بر نعره اصحاب شوق  
و ذوق و اعتقادش نبود **شعر** دلی باید جو سبج از صدق روشن کسی کو آن ندارد آن ندارد . . .  
چون این معنی از او مکرر شد و بسع مبارک شیخ قدس سره بر سپید از سر غیرت فرمود و نا پناو نمی پذیرد و بیاد عاقبت بچشم  
او فرو آورد تا آخر او برخواست لیکن جاذبه توفیق جیب ارادتش بگرفت و او را در حلقه و سلسله طالبان کشید توبه کرد  
و بکار مشغول شد و کارش عالی و مرتبه معاملتش قوی بلند شد **شعر** در میان انجن شد ارجمند . . .  
از کرامات و مقامات بلند عرصه حتی منزلت پست کرد عالی قدسی دل بادت کرد و از سر معامله خود  
اشعار متین در مقامات عالی میکند صاحب کشف کت جانک دانشمندی مدنی امامت شیخ قدس سره میکند  
روزی خواجہ خیر الدین یوسف رحمة الله علیه بوی گفت در ناز بچشم بنگر بودی که شیطان را دیدم در ناز با تو بازی میکرد و چون  
این سخن شنید گفت وقتی که مرید این چنین بپند شیخ بگوید بپند ترک امامت کرد **شعر**

درین محراب باید قدم صافی ز سر کردی که شرط این توبه نیست الا ادامن افغانی و خواجہ خیر الدین رحمة الله علیه بریاضات  
قوی و خلوت مشغول شد تا روزی که پست و ششم ماه رمضان و شب قدر بود و خلوت نشسته ناز پستین بجاعت بگذارد و در  
بنجره که بر بسیار زاری است و در زوایه سرائنگاه میکند با پستاد و دروس با جاعت کرد و گفت **شعر** هلاک یا بیابان عشق خواهد بود  
کی ست یاری که بابا سپر سفر دارد ملک السادات سید امیر احمد بر رسید زین الدین از پیرون زایه در گوشه ایستاده بود  
در جواب گفت من بسر خواجہ خیر الدین یوسف رحمة الله علیه از انجا در خلوت خود رفت و در پست **شعر** از د عشق قدم دروم وصل نهاده  
ره جان تا بر سر ابد جانان بکشاده و ناز عصر و مغرب پیرون نیامد خبر بشیخ قدس سره رسانیدند که خواجہ خیر الدین یوسف در خلوت  
و ناز عصر و مغرب پیرون نیامد و احوال معلوم نیست دست بر در میزند جواب میدهد و در نمی کشاید شیخ قدس سره فرمود در خلوت  
برگردد و احوال معلوم کنند دیدند که پای در دامن پیچیده و مراقب نشسته و جان پاک تسلیم کرده **شعر**  
عاشقان جان و جهان چون بمصالت نرسند که یوی سوست هر دو جهان بستانند چون شب وصل شود در خلوت جان دست دهد  
در قدمگاه خیالت دل در جان افشانند و بر ابرو اشکند و بخانه بردند و بسبب توم بعضی مردم اقطار جمع کردند چون اقطار انکشت  
بر بنیض می نهادند از بیجان دلش شریان ویرا و کتی محسب شدند که در محسب پدید آمدند که شیخ قدس سره از خلوت  
پیرون آمد و بر بالین می رفت چون آن سخن از اقطار شنید که زنده است و حواله حال با مرض می کند بانگ برایشان زد که  
خاموش باشید که مرگ زنده دلان چنین باشد پس تخمیزش بکردند و بر قد منورش سپردند عاشقان در مرن خود زنده گشتند  
عاشقان زانیت مرن کان حیاتی دیگرست غیر ازین جان دادن و موت و حیات و جسم جان ماورای جلیات از اصناف دیگرست  
**و منه** التری الکامل الپنی العامل رضیع گرم الله و منجیح حرم الله صاحب الکرامات فی الآخرة و الاول خواجہ افضل  
البرادر رحمة الله علیه رحمة کامله **شعر** انگ بر عنوان عزت ست نامش جانی دارد دانگ بر مرقی و تبت بود در دین پایدار  
**حکایت** خواجہ نظام الدین عبد الملک سر اوی زیدت برکتی گفت نوبتی شیخ زاهد قدس سره را دیدم و خواجہ افضل رحمة الله علیه  
در پشت کیلان می رفتند و شیخ زاهد قدس سره سوار بود و هم دیواره در رکاب او و خواجہ افضل بسن کوکب و در ریاضت  
بود و هنوز موی روی نداشت وقت ناز آمد شیخ زاهد قدس سره از اسب فرود آمد و فرمود صفی اسب من بنگاه دار  
تا ناز بگذارم صفی الدین قدس سره اسب گرفت چون شیخ زاهد قدس سره فرض میکند شیخ صفی الدین اسب بخواب  
افضل داد و بشیخ زاهد اقتدا کرد خواجہ افضل با خود گفت من نیز وضو دارم اقتدا کنم و اسب را بدرختی باز بست و اقتدا  
کرد و زدی باید و اسب را بدر دید چون ناز شد شیخ زاهد قدس سره گفت صفی اسب که شیخ صفی الدین گفت افضل اسب  
کو گفت بر درخت بستم و زدی دید شیخ زاهد قدس سره فرمود اسب بزدیدند و تو ناز قطع نکردی خواجہ افضل گفت بکی شیخ  
ناز قطع نکردم شیخ زاهد گفت زنی خواجہ افضل این لقب خواجگی از ان نماند بر خواجہ افضل مقرر شد رحمة الله علیه  
فحق الموالی فی القایل کف و فی ربع لیلی نحن بعض عیدنا ناکاه و زدر ایدینک می آمد و کنی ذکر کردن انداخته







تا صحبت او آید انگار اجابت نکند و گفت عذری دارم گفت آری او را عذرست و حال او را عذر زنان پیدا شد چنانکه پیر با الدین  
گفت من جامه او را از خون عذر شستم **شعر** پیش شیران دم زخو کوش زدن این چنین زاده آثار سست کین  
مرد باید بود با مردان کا و وز زین سان زن نمودارش کند **حکایت** پیر فضل الله گفت من در او پیل بودم پیر غزالدین  
رحمة الله علیه در محاشره بود کسی پیش از هیچ اتفاق عام افتاد چون در پیش جام رفتم زن جامی در آمد و جامی داشت چون نظر  
در او اندو شدم و جام خالی بوی گفتم تو نیز در جام ای گفت شاید من در جام رفتم و او در عقب من آمد و یکبار رجوع نمیشد من دست  
در از کردم که بر اندام وی چشم ناکاه یک طباخچه بر روی من آمد و میفکادم و خون از دمان و گوش و بینی من روان شد بوی خود شدم و پیغام  
در آن بچودی پیر غزالدین را دیدم که میزدی بطریق قضایان بر میان بسته و مسته که کار در بران ساینده تائیز شود از میان او بخت  
و کار وی در دست مرا گرفت و مجموع اعصابی من از سرمه مرا کرد چنانکه خود تصور کردم که مرده ام چون وقت صبح شدم در  
جام آمدند و مرا از خون افتاده دیدند بترسیدند و گفتند کی را در جام کشته اند من از آواز ایشان و آواز در جام که بکشتا دند با خود گفتم  
در ساعت از جام بیرون آمدم و بهاشهره روان شدم چون آنجا رسیدم خبر پیر غزالدین بردند که فضل الله از او پیل آمد پیر غزالدین  
گفت او را باریت و جالش میدید که در آید شبانه روزم بار ندادند و من بر در محاشره نشستم و همه شب اجامی کردم شب پیم  
در دل با خود گفتم اگر شیخ زاهد و شیخ صفی الدین قدس الله سرها را قوی بدرگاه حق تعالی باشد پیر غزالدین مرا بخواند و بخندد در زمان  
یکی باید و مرا پیش پیر غزالدین خواند که آن بخت که کردی شیخ زاهد و شیخ صفی الدین شفیع می آری و در من می گذاری اگر  
دست طاقت شیخ صفی الدین بجام می رسیدی در شفیع می افتادی و اعمال و احوال خود بر باد میدادی **شعر**  
لقد نال من الاعمال حتى تانفت **لحی** من ذنوب بعد من ذنوب **قیامت** ان الله يغفر ما مضى و یا ذنوب فی تویتنا فغفر  
**حکایت** پیر فضل الله گفت در محاشره خدمت پیر غزالدین رحمة الله علیه بودم از آنجا غم قرا باغ کردم پیر غزالدین گفت بقراباغ  
مرو نشنیدم بر غم در راه تم بگرفت مع هذا قرا باغ رفتم و می که داشتم ساختم و دو قالب میخ کو که یکی غنیم و در میان پستم و غنیمت تا شدم  
کردم بیا دم و عرابه بیدم از صاحبش رسیدم که بهاشهره میروی گفت بلی گفتم مرا با خود ببر گفت بر نشین چون بر می نشستم عرابه جی دست  
در میان من کرد تا مرا بران شاند پیش بران قابلهما افتادند است که سبکه ز دست که در میان دارم مرا عرابه نشانند و روان شد  
و مرا از راه بگردانید عقد من و طمع سبکه از من در دست عظیم بودم و از غایت صعوبت بخود شدم ناکاه پیر غزالدین را دیدم رحمة الله  
که گفت فضل حاضر باش که عرابه جی عقد تو کردی پندارد که آن قابلهای میخ سبکه ز دست زود تر باد تا تار بجی گفتم که تو این سخن بدان  
سبب میگوی که سخن تو نشنیدم و قرا باغ آمدم تا سه نوبت او میگوشت و من خوب میدادم بعد از سه بار گفت خایه خواب دریا  
که عرابه جی ترا خواهد کشتن چشم باز کردم و نگاه کردم که عرابه جی را کار وی در دست و عقد کشتن من کرد من از بیم جان دست کردم  
و آن قابلهما بیرون آوردند و عرابه جی گفتم این را نگاه دار چون دید که قابلهما میخ است نه سبکه زمر را از عرابه جی زود انداخت و خوب برکشید  
و مرا بسیار زد و در آن صحرای که دو برف من بعد از مشقت و رنجت بسیار بهاشهره آمدم حالی که پیر غزالدین را نظر میزد آمد

و بخندید و گفت ترا گفتم بقراباغ مرو نشنیدی تا دیدی آنچه دیدی اگر یک لحظه دیگر صحت شیخ بقرا باغ تو می رسید عرابه جی ترا می کشت  
زنی در محرم بران ساطع **دلیل** حق ازین بران قاطع **کلی** وقت انگ سر میرفت بر باد کند از دستگیری خسته یاد  
**حکایت** هم پیر فضل الله گفت که در محاشره شخصی قوی از پیر غزالدین رحمة الله علیه بیاید و فرمود میرید و در باغ چند پیر دم و در  
باغ پستم و شب بجا بودیم و پیر غزالدین با وقت خود افتاده بود شنیدم که میگوشت قوج زن باری دیگر صبحان سپیم با کت ای قوج صبحان  
باشش زن که برخیزد چون نزدیک او شدم گفت بد آنجا که قوج بسته یکی آمده بود که بدو قوج را گفتم او را زن قوج استند زد دوم بار صبحان  
و در زنی رفت سپیم با کت جانش زن که برخیزد اکنون جانش زده است که بخود افتاده است بروید اگر کش کن تا با خود آید و آن قوج بوی  
که با من خطاب رفت که از برای قوی آدمی را می کشی بر غم دیدم که یکی آنجا افتاده است و بخود شده دست بران شخص نهادم  
یا خود آمد چون مرید بر خواست و دیگر بخت دمن پیش پیر غزالدین آمدم گفت هر کس که گفتم بخود آمد و دیگر بخت گفت بدو را بجای  
و قوج را تسلیم کن گفتم کی باشد گفت بفلان خانه چون نگاه کنی او را بدانی آنجا رفتم و او را باز یافتم و بسیار دم و بر حسب شارت  
قوج را تسلیم او کردم **شعر** مرا که اندر مدح معنی کند قربان **تپس** نفسها را هم کشد هم ندید ازین سان دمسد  
**حکایت** هم پیر فضل الله گفت من و پیر محمد که خدمت پیر غزالدین رحمة الله علیه در خدمت او در محاشره نشسته بودیم ناکاه  
پیر غزالدین نوره زد و از جای خود بر جست و دو ان روان شد پای برهنه و گفت کفش من بیاید بکفش من و داشتم در عقب  
می دیدم تا از بسته بهاشهره بگذشتیم و قوی یک فرسنگ نیم بر خیم دره در پیش آمد و آن توک جند را دیدم که عورتی را که  
در محاشره از مشهوران بود روده بودند و در آنجا برده که با وی کار میکردند حالی که مشغول خواستند شدن ما آنجا رسیدیم پیر غزالدین  
بمن گفت برو و او را از دست ترکان بستان فرستم و او را از دست ترکان بستم و میزدی بر سر وی دادم و بیاد دم و آنکه پیر غزالدین  
بان عودت گفت بان خدا حاضرست و پیران نیز حاضر اند یانه وزن را بجا خود فرستاد و پیر غزالدین بخانه خود آمد **شعر**  
چون حجاب از جسم دل کشوف شد **در قوج** کاه دل موقوف شد **بر دما** برخیز و او پر دما **بوش** شد و بردار داز هر که دنا  
**حکایت** پیر غزالدین پنج گفت روزی جماعت نیکو منظر و میرت خدمت پیر غزالدین رحمة الله علیه رسیدند پیر غزالدین  
دست کرد و از زیر قالی که بر آنجا نشست بود شتی خاک برداشت و بمن داد و گفت برو و ترتیب جمت همانان کن چون  
بیرون آمدم گفتم خاک را بجای برم باز گفتم که از حکمی خالی باشد در میز پستم و با خود گفتم که من از خود ندارم خرج کنم آنکه عوض  
از پیر غزالدین بستانم چون در بازار رفتم گفتم یکبار پشم که حال جیت چون زر بکشم آن خاک زرشه بود و سبکه ناز داشت  
آنجا ما محتاج بود بخردیم زر هنوز بسیار باقی بود گفتد کردم که دیگر خرج کنم او را پیر غزالدین شنیدم که گفت اسراف کن پس باشد  
از بازار باز آمدم و معاشرا سوه کشیدم و همانان بر شد پیر غزالدین گفت از آن زر بقدر باید خرج کردن تصوف با اسراف نباید کرد  
و من از برای آله بانک بر تو دم و منع کردم اکنون باقی جیت آنچه باقی بود بوی خودم گفتم برو از آن تو باشد و پیر غزالدین آن را  
نگاه داشته بود تا صبح و فاته خود و نگین و تجویز پیر غزالدین از آن زر کرد **شعر**



هر کس که خاک بر نهال برین در می کند **ه** ریزش خاک را از کیمیا ز می کند و انگلی که سر برین خاک در غزلت نهاد **ه** خاک بای غیش بر کوهین می کند  
**حکایت** نوبی پیر به الدین صاحب فرخش از برای پیر غزالدین رحمت آمد علی دعوتی کرد و غار بزرگ و سماع آغاز کردند و عیالش ترتیب  
آتش و طعام مشغول بود در خاطر بگردانید که پیر غزالدین آمده است و سماع میکنند و مار زحمت میرسد که ترتیبی می باید کردن این  
در پیش باشد و دیک بر دیک گیر گرفت بود و در تنوری نهاد و در پیشش در تنور افتاد و بر آتش ریخت و از آتش بخار لایب آید بر آمد  
و دستهای او از محرق تا آنکه گشت بسوخت و مژگان داشت و دست پستانش فرو افتاد و گوشت سرخ بماند چنانکه پیر به الدین آن بوست  
بداد پستان و در کور پستان دفن کردند **شعر** هر که باین آب حیوان می ساخت ایجنین از آتش حرمان بسوخت  
پیر به الدین چون این حال بدید عظیم بر ایشان شد **شعر** روح که بود تریقی که در خون سوز در آورد پیر غزالدین و بر پیش خندان گشت  
پیر به الدین لعل جوی گشت ملاقاتی است پیر غزالدین گفت در آن زمان که اهل خانه تو دیک در تنوری نهاد در حق درویشان نکر می  
تا خوب کرد و لاجرم هر دو پیشش سوختند چون دعوت تمام شد رخت خالی گشت پیر به الدین دستهای زن عیالی دید که هیچ بوست  
نداشت و امکان دار و هر هم نهادن نیز نبود ناچار جوی بر بالین و جوی بر باین فرزند بر زمین و جادری بر سر آن کشید و ده روز  
در جان زحمتی بود که عبارت نیاید تا ششی اصحاب پیر غزالدین در خدمتش اعیان کردند و ذکر میکردند اما ذکر آنجا نمیکنند  
که ذوقی پیدا شود پیر غزالدین بآنان گفت جونت که ذکر خوش نمیکویید پیر یعقوب و باغ که از جمله اصحاب او بود برخواست گشت  
پیر به الدین ایجانیت که بصیبت زن مشغولت کسی نیست که ذکر خوش بگوید پیر غزالدین گفت بل بیایان زن مشغولت پیر یعقوب  
در ساعت برخواست و دستار بر زمین نهاد و با عذر گفت پیر به الدین مردی نیکوست او را دعا کن که دست زدنش خوش شود  
پیر غزالدین گفت ولایت شیخ صفی الدین از آن بزرگتر است که از اینها بشود یعقوب گفت اکنون جان می باید که نشان زحمتش نیز  
نباشد چون بآمد او شد پیر به الدین پیش زن رفت تا احوالش جاند دید که در خوابت پیدارش کرد و دست ایچانید گشت  
مرا جدا پیدار کردی که پیر غزالدین را دیدم که بامداد بر دست من انداخت در ساعت خوش شده بود پیر به الدین ازین شادی  
حالی پیش پیر غزالدین آمد حالی که پیر غزالدین او را بدید گشت با الدین اهل خانه ات خوش شد بگو تا دیک در حق درویشان نکر می کند  
جاعت عورات افتاد و اجانب می آمدند و دست او را می دیدند و هیچ نشان مانده بود **شعر** که هوای دل عاشق مریخ گذرد  
از سر شک شورش چشمه حیوان **ه** در میان روی از دم عشاق زنده در تن مرده زبون نشستن جان آید **حکایت**  
پیر غزالدین رحمت آمد علی طرف روع بود در خشک سالی عظیم که مدتی بگذشت که یک قطره باران بر زمین نمی آمد و غلات در هضم  
تلف افتاد روزی در خلوت تکیه کرده بود و پیر فرخ و محمد نامی از دیه طایفه همدان اسپتاده بودند محمد گفت که نزدیک است ازین خشکی  
و کرن مجموع غلات سوخت کرد و اگر سر شیخ قدس سره دوست میداری دعا کن تا حق تعالی بارانی بر پیر غزالدین گشت اگر  
دعا کنم باران محمد گفت درین هیچ شکی نیست پیر غزالدین رحمت آمد چنانکه تکیه کرده بود بر سر داشت و گفت الهی باران نیکو  
برده و حال آنکه در آن زمان یک ناله ابر بر آسمان نبود در حال که این دعا بکرد در زمان فرمان حق تعالی ابر در آمد و باران عظیم

باریدن گرفت چون باران آغاز شد پیر غزالدین با خود افتاد و چنانکه تکیه کرده بود حالی پیر پیداشد پیر فرخ و محمد اسپتاده بودند  
بهیستی برایشان افتاد که ز حال نشستن داشتند و ز حال رفتن و بر جای خود با پستاند و جندان باران بیاید که در خانه می بکشد از آن  
قطرات چند بسپید پیر غزالدین آمد از آن حال باز آمد بر سر آسمان داشت و گفت الهی من گفتم جده غلات باران بوست که خلق  
محتاج اند آفر گفتم که بر سر من بار در ساعت آن باران که می ریخت باز اسپتاد چنانکه یک قطره باران بر زمین نمی آمد **شعر**  
جدا روی که سیراب میکرد بلطف خشک سالی عالمی از قطره زان آب دو **ه** وای خوشا آن بر تو رخسار که آثار نوره  
کشف عین غیم کرد از فروغ روی او **ه** چون جان دیدند محمد گفت از برای خدا را اجازه ده تا بروم پیر غزالدین گفت کنت از تو  
می ترسم بآد که چیزی واقع شود اگر خطاب شد پیر غزالدین گفت مترس که از درد ایشان کادی بی فرمان حق تعالی صادر نشود **شعر**  
آنکس که دم از رخا و تسلیم زنده بی امر و در خاکجا تواند دم زد **حکایت** حاج عبدالله کنت نوبی پیر غزالدین رحمت آمد علی  
در خانه اخفی خیفه بود که از جمله مصاحبان او بود اخفی خیفه کنت ازین قالی مغوشش که درین خانه است بزحمت که بنای تنگ از نه تمام  
خانه نمی پوشاند پیر غزالدین رحمت آمد در سرتقی بود از سر آن وقت کنت قوالی یا زنا چیزی بگوید اخفی خیفه قوالی حاضر کرد و چیزی می گفت  
و پیر غزالدین را وقت خوشش شد و سماع برخواست بایش بکنا زد و یله آمد که از هم دیکر دور بودند و بجهت نمی رسیدند و مقدار نیم گز  
فرجه در میان هر دو بود در آن زلیله نظر کرد و زیله را هم رسیدند و آن حالی پوشیده شد و کنارهای ایشان از هم دیکر گشت **شعر**  
آن قدم که صدق باشد در مقام انبساط **ه** در قدمگاهش چه باشد نشو و طی این بساط **حکایت** پیر زکریا کنت کال موز در  
اردبیل را اسی در هاشم که شده بود و دست دو ماه بران گذاشته و هیچ وجه اثری پیدا نشده روزی پیش پیر غزالدین رحمت آمد علی  
و کنت از برای خدا میرست که اسبم کم شده است پیر غزالدین کنت من اخفی قوم چه داغ که کجاست کنت از برای خدا پیر پیدایش  
آن ترای باید کردن و الحاح و مبالغه کرد پیر غزالدین سر مراقبت بچید فرود بر دس سر بر آورد و کنت بود و بفلان دره اسب تو آنجا است  
است و چرا میکند بگرفت و بیارود **شعر** هر دیکه که شد مکمل از عیان عیان **ه** کشتوف بود بر و خایای بخیان  
در آینه پاک مشخص **ه** اشکال خنایای سپر پای جان **حکایت** پیر زکریا روایت کرد از اخفی سلطان شاه جدا  
اردبیل که او کنت چون پیر غزالدین رحمت آمد در خانه بر حمت حق تعالی پوست او را از آنجا بارید می آوردیم شب در کویوه  
موقان می آمدیم شب تاریک بود و مردم سخت زحمت می آمدند و نزدیک بود که غلط شوند که ناگاه انوار همچو شمع و عود و قیر  
از سربابت او پدیدار شد شمع شد چنانکه اطراف کویوه روشن شد و مردم در آن روشنائی آن نور در سماع رفتند و با سر  
کویوه در آن روشنائی بیامدند **شعر** خجسته بچید ی اگر کتب فی عشق الدجی اذا ضل ما دیر و حاد و لیل  
و مکاری چهار پای که بران بار کرده بودند از دیه خیابان ولایت اردبیل چون آن دید سر اسب و آشفته شد و در آن آشفتگی بماند  
تا آفر **شعر** بدر ما دیه از مطلق سرج دینان شیفته **ه** مست و شیدا مانده دایم در خیال آن سلاله پیر فرخ قوال گشت  
پیر یونس پیر غزالدین رحمت آمد کنت چون در شب تاریک با عزت او می آمدیم مثل فانوسی نور می دیدیم که بالای تابوت او



استاده بود و مادران روشنی می آمدیم **شعر** و رجع اللیل بیضا اذا لمعت من نحو آثارکم مخایل باریق .  
و برایت دیگر گاه بودی که مکارن شکایت از گران باریق آنست که دیدندی که جانانه او مقدار کنی و مقدار نیم کنی بالای  
بشت است در هوا استاده می آمدی **شعر** اثر ترک هوا بود که شد هوا و دره از تابد هوا که هوا نرسید  
و برایت دیگر آن چون شیخ صدر الدین ادا ام برکت او را بجنب حیره منوره شیخ قدس الله سره می آورد که در قدس است  
جامعی می دیدند که جانانه وی از کواهل مردم برخاسته می آمد و در هوا طایران عشق را در جلوه فری دیگر است  
بهر این پروانه وصلت شاه پری دیگر **و منہم** الکل الاصل الناسک الکامل الفایض انار و بزر  
اللطیف پیروست کاو زنی رحمة الله علیه **شعر** قدمت قدوم البدر بین سوده و دام که عالی  
کعبه ده **شعر** از داعیه طلب او و نظر شیخ قدس سره با و در باب لطیف مذکور است **حکایت** ملک الدارین پیر عیسی  
روایت کرد که پیر یوسف رحمة الله علیه در اوایل حال ص که غلط و مجامعت بر خلق عام بود از برای او بیش ضایعت ساخت  
و هر چه در خانه از مالک داشت پیش کشید چون سوز با خواهر پدید آمد آن در دیش بود و چون در دمان نهاد نظر کرد و بینی یافت  
که از بس او استاده بود از دمان خود پیران گرفت و در دمان وی نهاد در شب حال پری بر دید و بوضعی شد که سر شب و سه روز  
بهر سماع میکرد چنانکه هیچ خبر نداشت بعد از سه روز غریبت زیارت کرد و در آن حال روانه شد و بعد از شبانه روز با خود  
و نه بی خود میرفت چون بخود باز آمد گفت نه بی زاد و راه چون توان رفتن باز از آنجا باز کردید و بعد از شبانه روز دیگر بخانه رسید  
درین سی و چهار شبانه روز از طعام و شراب هیچ خبر نداشت و از فرقه بود و هیچ نخورده بود **شعر**  
مرغ دیوانه که او دانه سودا جیند جینه جیفه که خاک کجا بگریند و چون در دیه آمد تا خانه رود شخصی او را دید آثار  
شیدایی در ویداکنت درینا که ازین جوانی دیوانه شده است و بدین سان شیدا و سر اسپه است **شعر**  
فقالوا جنون اعتراف لجلهم بای من قضی و حال جوانی نظر باز پس کرد و بانگس گفت ان شاء الله تعالی که حق تعالی  
تر از این ازین دیوانگی بدیدد ان شب حق تعالی آنکس را توفیق داد و همچنان حالی بر وی بود و شیدا شد و همچنان به سماع  
میکرد **شعر** جوعه زین جام اگر بر خاک آید خاک با چون مباد اندر هوا عشق در شور آورد **حکایت** پیر عیسی  
کرد که روزی پیر یوسف را در محله علی ددل آمد و با خود گفت مرا چه خواتد که من سه ماه در پستان در کوه سهند عبادت بهر نرم  
بس تقیم غریبت کرد و در هوا بکوه سهند آورد و برف بسیار با فراط بود کوشه غاری در میان سنگ پدید آمد و در آن حواله مقدار  
تیر پرتابی چشمه آب بود آنرا جنت و ضوا خلق معین کرد اما از کثرت برف تردد و بخت کردن راه بدستخواری می بردن آنها  
بر راه نصب کرد تا بدان نشانه تردد میکرد و در آن شدت سرما در جهان کوهی بسری بردگنت روزی در راه که بخت می یافتم در  
خاطر خواستم گذر ایندن که در چنین وقتی و چنین متاعی کسی دیگر باشد چون من نگاه کردم غلط کردم و بر راه سرگردان بمانم  
نه راه بخت می کردم و نه بکار و متحیر بمانم در آن برف **شعر** آن دیده که پست بخت نمک نکر و در بگرد این راه پایان نبرد

چون سرگردانی نهایت رسید و هیچ راهی و جاده ندیدم سر برین کردم و در مقام انصاف و استغفار با ستادم باز  
نگاه کردم راه باز یافت **شعر** لقد وضع الطريق اليك قصدا فخلق وراک يستدل فان ورد الشا فنيك صيف  
و ان ورد المصيف فانت ظلك و چون شب در آمدی از هر جنب سیاح پیر امون خلوت او در حوالی بنشدی چون  
روز شدی برخندی من استیائش با لکم یستوحش منشی و درین مدت سه ماه بجهت رفتن روز غذا خوردی و آن نیز  
مقداری از برنج بودی که در مشت گرفتی و چون بهار شدی آن قدر نیز که با خود برده بودستی شد بس چون تقاضای غذا کردی  
قدی علف محراب بخوردی **شعر** صبرك عن اللذات حتى تولت و الرمت نفسی مجرا فاستمرت و چون برین حال  
نیز مدتی برآمد روزی بخود خط کرد تمامت اعضای خود بسبب علف خوردن سبز دید از سبب این علامت غریبت خانه کرد لیکن  
جان بی طاقت جسمانی شده بود که کسب چند قدم زمانی بنشد حتی بعد از چند روز بدین غر نجانه آمد **شعر**  
مردان هر نفس خود چنین اندازند با خلوت انس همچین بردارند انگاه وصل جلال جانان یابند کین بود و وجود جسم جان بازند  
این عادت مسترد داشت که مدت سی سال بهر چند مدتی در شعبی از شهاب کوه رفتی و در جایی که هیچکس را بدان اطلاع نبود خلوت  
گزیدی و عبادت و ریاضت شغول شدی **شعر** تری المجتنب پیکر ان فی بیوت خیم کفیت الکف لا یدر ان کم لبوا  
و گاه بودی که چون از اثری و خبری پیدانوی اهل و عیال او غایب او بداشتندی باز ناگاه پیداشدی و بخانه آمدی و بکس  
و خوف بر حال از نبود و این معنی مکرر شده بود **شعر** حالت و سرفقت و یار غار ازین سان خوش بوده خلوتی بی رخت انبار ازین سان خوش بود  
**حکایت** پیر عیسی گفت جوانی داود نام از دیه بلاد نیک که در دامن کوه سهند است از جمله توبه کاران پیر یوسف رحمة الله علیه بود  
و هر گاه که پیش پیر یوسف آمدی از برای او تمام قیام کردی چنانکه مردم میگفتند تو مردی پیر و بزرگی از برای جوانی این همه  
قیام و امین پیر یوسف رحمة الله میگفتی که من این قیام ابرای کار و معامله اوسیکم و این پیر داود نوبی خلوت نشسته بود در دل  
بگذراند که پیر یوسف مرد پیرست که چون عالم آفت سپید قیام مقام او من با شتم حالی که این فکر کرد علی الفور شکش کرد و بگریه دست  
و بایش از کار بیفاد لغوه و خالی عظیم بر وی طاری شد فریاد برآورد که ام پیش پیر یوسف برید و برآورد اشتند و پیش پیر یوسف  
آوردند و او بی حرکت افتاده بود و فریاد میکرد و زهار میخواست پیر یوسف گفت باز که احوال چگونه بود پیر داود گفت عاقبت گفت  
البته بگویم و در صورت حال باز گفت پیر یوسف من بکلم خود کرده است باز و برآورد اشتند و بخانه بردند و مجددم نیز شد  
عودا با سه و جای دور از برای او با شد و در آن در گذشت **شعر** هر که او ظاهر و باطن باد آید  
پیش او سم ادب ظاهر و باطن باید **حکایت** پیر عیسی گفت نوبی کا دیه کا وزن بسبب عبور بشکر بکریخت دما تی خدود  
در انجا بلندیم ناگاه روزی لشکر غلبه در دیه آمدند و باین مجموع در کوه که خیم و مجال آن نبود که پیر یوسف را رحمة الله علیه خبر کنیم و او در  
زاویه خود مراقب نشسته بود ترکان در آمدند و تمامت دیه بکریخت دیدند و خانه بخانه هر جایی یافتند تا باج میکردند و بر بام پیر  
یوسف رفتند و در زاویه او نگاه میکردند و او را نمی دیدند **شعر** هر که اپرد و عزت پوشید چشم نا محرم اغیار ندید



و در جنب زاده باغچه بود و پیر یوسف را در آنجا قریب ده عدد کندوی عمل بود آن کندو را با یافند قصد کردند که عمل آن پیر  
آنگاه و یک در کند و را باز کردند که عمل پیرون کردند زبور آن جان برایشان غلبه کردند و در روی چشم و اعضا و جامهای  
ایشان رفتند و نیش می زدند که مجموع آن لشکر از دید پیرون کرختند و یک کس را از ایشان مجال و قدرت توقف نماند و  
خالی شد باز آمدیم و مشکوش و متفکر بودیم که پیر یوسف را ملالت و آسب ترکان رسیده باشد پیر یوسف را دیدیم همچنان  
مراقب نشسته و هیچ خبر از ایشان و آمدنشان نداشت **شعر** در خلوت خاصی که ننگی و غیری  
مشغول تو با غیر کجا برد از **حکایت** پیر عیسی گشت باری دیگر لشکر انبوه بزرگوار آمد و میخواهند که در امارت راج کند  
جامعت و به حکم ضرورت بمنجاستانند لشکر دست سلاح و حرب بکشانند و تیر باران میکردند و در انشای آن حال پیر یوسف  
رحمه الله علیه قصد کرد که تنها پیرون رود پیش آن لشکر جماعت اهل و عیالش در پیش آمدند و دانشش بگرفتند که پیش این تیر  
و موضع این هلاکت هر دو راهی شنید عاقبت جازه نمود تنها پیرون رفت و متوجه آن لشکر شد جماعت لشکر باین چون ویرا  
دیدند مجموع خود را از اسب فرومی انداختند و دیبا را می افتادند و انگشت زنها بر می آوردند و استغفامی کردند و تهاست  
باز می کردند پیر یوسف بایشان گفت چه میخواهید گفتند اکنون هیچ مگر چیزی خوردنی بس اشارت کرد تا جماعت دیدند سوغای  
ما حاضر بیاورند و آن لشکر بخور و باز کردند **شعر** فمن یاتر من غایت یس غیظ و من یاتر من جامع القطن یسبح  
**حکایت** ضیاء الدین فرج الله فرزند پیر یوسف روایت کرد که نوبتی بر پیر یوسف رحمه الله علیه از دعوتی مراجعت کرده  
بود و در راه که می آمد بخانه مادر رسید و تنها بود و جمعی از حواریان بوی رسیدند چون ویرا نهادند قصد کردند که اسب و جاده  
او بپاشند بزرگ و مقدم ایشان تراحمش حواری نام بود در پیش آمد و قصد کرد که گوید از اسب فرود آید در حالی که باز نشسته  
و از اسب فرو افتاد و بت ربی عاذ الی التزعبه چون میخواست که او را بیاورد کند آن حال بوی باز کردید **شعر**  
باسواران این سرمیدان هر که کردن کشتی کند بستم لاجرم حال خود چنین بیند خوار و بی حال و خاک ریزم  
دیگر حواریان چون حال بدیدند تحت تبر سپیدند و از سر اعتقاد از قصد پیر یوسف رحمه الله نادم شدند احسان المسلمانی  
یکف عک از آه و غم پیش حواری را بران خاک خواری و در آن حال بد حال زبان بسته و اعضا بسته بگذاشتند و بر فتنه و کفر  
نجا بر آید فقط بیع **شعر** هر که زمین ملک سر خود را بجات وقت فرصت داد و دید از نوحات چون بخانه رفتند  
و احوال باز کنند شمس حواری را با دو پیر پیر بودند برخواستند و زاری کنان پیش پیر یوسف آمد و تضرع کردند پیر یوسف  
آب روی شیش صنی الدین قدس سره بحضرت عزت شفیع ساخت و او را در خواست او از نامتی شنید که طناب  
عززش گشته است و جاکشش نیست و اذا النیت انشبت الظنار النیت کل تمیته لا تنفع اما بانش  
بخشیدم در حال زبانش کشاده شد و کله شهادت بگفت و جان تسلیم کرد **شعر** هر کس که او کردن کشتی با اینچنین بر کند  
جان در خطر اندازد و ناچار در سپر کند **حکایت** هم ضیاء الدین فرج الله گشت در زمان پیر یوسف رحمه الله

معه و نامی بود مرد بدکار عیار پشه که مردم آن نواحی از دست و زبان او ملول بودند روزی با صاحب کت بر سپل نشست  
که میخواهم بروم و بینم که این پیر یوسف از برای مردم چه میکند برخواست و زاده پیر یوسف آمد و پیر یوسف با صاحب خود  
نشسته بود اول قدم که مسعود در زاده نهاد و چشمش بر پیر یوسف افتاد نوره بزد و پیر یوسف با افتاد **شعر**  
هر که بر آتش نشیند ناله از جوشش زند و انگ با میبتان نشیند دم ز پیهوشی زند چون بپوشش باز آمد در قدم  
پیر یوسف افتاد و توبه کرد پیر یوسف باندرون از دل شیخ قدس سره نظری اندک کار مسعود کرد و مسعود از ناز پیشین تا ناچار محرم  
با منت کسین نشست ذکر بر لب بگردید و هم را تبدیل شد **شعر** خون شد دل هر کسی دین کوی مراد  
تا حکم ازل ضعیف هر کس چه نهاد تا فعل تفاوتی که از د بر دل تا را به سعادت بر روی که گشت **حکایت** همچنان ضعیف  
فرج الله روایت کرد که نوبتی پیر یوسف رحمه الله علیه را در ولایت مشرتو بدید و پستاق بدعوت بردند و در وقت آنی مولانا جبریل  
طالب علی اهل بود که در تسوید بیاض اوراق مدت ها مواظبت نموده بود و طالب علان بسیار پیش وی تحصیل علم مشغول بودند مولانا  
جبریل شکر اهل تحریف می بودی و با این طایفه عداوت بمالومی ورزید **شعر** در تصرف کاه و تقس اندر زمام  
رای شیطان گشته در راهش امام مولانا جبریل با صاحب و طلبه علم خود گفت با تفاق پیش پیر یوسف رویم و سه مسئله از وی سوال  
کنیم اگر جواب بصواب بدهد از من خلاص یابد و اگر جواب نتواند دادن من در آن مجلس بر وی خلافت کنیم و بکذب می گواییم  
تا من بعد بر جان اجتماع اقوام اقدام نماید من عرف بالکذب لم یخیر حیدر امامی دانست که مثال وی و سایر بزرگان علم که بدان شفع شوند  
و بدان زاده خویش حاصل کنند جان باشند که **شعر** کالغیر فی الید و یتلها الظلمه و الماء فوق ظنور و محول باید و بان جوی  
طلبه و برد بپستاده و بار خواست خادمی برفت و پیر یوسف رحمه الله خبر کرد که مولانا جبریل آمده است و اسپتاده و اسپتاجاره  
دخول میکند پیر یوسف گفت در آید چون در آمد و سلام کرد و پیر یوسف بر پای خواست و استقبال تر جیب تلقی نمود مولانا جبریل  
بی التفات دست در دست پیر یوسف نهاد و مصافحه کرد حالی که دست پیر یوسف بگرفت رنگ مولانا جبریل زندگشت و از پای  
در افتاد و پیر یوسف گشت **شعر** هر دایه که قدم ثابت با صدق محمد قدم است کجا و این سرمیدان ز کجا بعد از باقی  
بخوی جرن خود باز آمد بر خواست و توبه کرد **شعر** هر که از جام ضعیف صاف خورده از سعادت روی با اضاف کرد  
چون از مجلس پیرون آمدند طالب علان بوی گوشت مولانا ترا ج حال شد که هنوز سوال ناکرده و جوابی نشنیده توبه کردی با وجود  
آن همه لاف که می زدی مولانا گفت چون دست مصافحه دست پیر یوسف نهادم نظر کردم بالای سر پیر یوسف برد و بار هر سه  
مسئله را که فکر کرده بودم دیدم نوشته و جوابش نیز نوشته منی توفیق گفت حفظ شتا و عاقبت عک اشیا یقین شد که حق  
پیش ایشانست و جمع علم بی علی بی فایده است **شعر** فیاموتدانا را لغیر کف مؤمن و یا حاطا فی غیر حلیک خاطب  
و حالش مقام بزرگ رسید و گشت هر کس که قدم برین صراط مستقیم نهاد ایمانش در خلل است **شعر**  
صلای آنرا که شوق و در دین است که راه راست با ایمان چنین است **حکایت** پیر عیسی گوید نوبتی پیر یوسف رحمه الله



مرا با خود برد و در دامن کوه مقامی طلب کرد خالی و خلوتی که کوه بکند و مدتی در آنجا بماند و حواله دهد و آن نوحی  
فرز گرفت جمعی او را دیدند که در آن خلوت نشسته است قصد وی کردند تا وضعت و جامه که دارد بپیرند و در خلوت رفتند و چون رفت  
بوی دراز کردند و دستهایشان همچنان خشک ماند و بی حرکت ماند فریاد ایشان برآمد و بر عی هر چه تمامتر از آنجا باز کردند  
و بر رفتند و چون دوی از آنجا بگریزیدند و قدری بر پشت کوه باز دستهایشان بحال اول آمد **شرح** و همش تقاعیف الرضا غاف  
لکفی نصایف الزمان موعده **منهم** اللارع التقی الورع التقی صاحب الکرامه بالظلمه العلاقه محارب الشیطان الباغي پیر بابا الکرامه  
رحمة الله علیه **شرح** اذا اضرته فی اللت یوماه فقد اضرته تمثال الکمال **حکایت** حاجی عابد الدین گفت حاجی در راه  
یکی را گرفته بود بناحق می رنجاند پیر بابا می مراعی رحمة الله علیه بشاعت پیش آن حاکم رفت و شاعت کرد قبول کرد و گفت  
توبه و شیخی خود کن پیر بابا گفت خیر من بروم و شیخی خود کنم اما تو نیز از آن خود بینی و از آنجا بیرون آمد و در آن شد هنوز بخانه رسید  
که آن حاکم را و صبح شکم بداشد شکم برداشته و فریاد آغاز کرد و در اضطراب و تغلق افتاد جمعی پیش پیر بابا آمدند و فریاد میکردند  
پیر بابا گفت من بکلم من شیخی کار کرد و اختیار از دست رفت در حال آن حاکم بر **شرح** هر که با شیر دلان راه دلیری کرد  
دلش از عرشی نیست سیر کرد **حکایت** مولانا عابد الجبار دولانی گفت در راه پیر بابا را رحمة الله علیه بعضی قرآن یاد  
میداد و طالب علم پیشش حاضر آمدند و از وجیز خواستند چون حالی چیز حاضر نبود که بایشان دهد و جواب ایشان گفت مراد  
و قیامت اندر اک معنی نه وقف دارم نه اندر چون از اصطلاح لغوی تصور داشت از آن دو طالب عیان یکی گفت بجزیت است و  
شان خلیفه و دیده اصطلاحش شنیدی وقف و ادرا و فق و ادراک می گوید و بخندید و بدان بادی بنامت بداد از سرافوس  
و آن دیگر هیچ نگوشت و برخو استند و بر رفتند چون یک خطه بآمد پیر بابا گفت مولانا عابد الجبار دلمی لرزد و عجب که بان طالب  
علم که استند اگر خطایی زفته است برخیز تا برویم و در نماز کنیم من ازین معنی متعجب شدم عاقبت برخو استیم و در عقب ایشان بماند  
ایشان رفیق دیدیم که آن طالب علم مرده تجمیز وی مشغول شدیم و بروی نماز کردیم و دفن کردیم کم انسان امکه لسان و لم حرف اوقی  
الی حقیف **شرح** در سر از خیره سری باد حاقما داشت **لا جوم** در سر آن باد سرش رفت **حکایت** پیر جبرئیل تبریزی  
گفت با پیر بابا مراعی بار دپیل میرفتم و شیطان مرا در دام خود کشیده بود و نگران شخصه گردانیده چون نزدیک اردبیل رسیدیم  
با خود فکر کردم که این پیر بابا مرد حق است با این فضل بد که من دارم در حضور این مرد بزرگ بحضور شیخ قدس اسره چگونه دوم  
شبان پیر بابا را دیدم که بیامدی و دست انگش گرفت و او برینتی هر چه تمام آراسته و پیش من آورد و گفتی ثانی بستان  
تا باین کار بجای خواهی رسیدن **شرح** دل جو پدار است اندر خواب پیدار **لا جوم** چون مطیع است از معاصی بندیزد  
**حکایت** پیر زکریا گفت نوبتی پیر بابا مراعی رحمة الله علیه در اردبیل شب در محله میکشد سگی بر روی بانک که دو بوی تا فتن کرد  
طیره شد و بیک گفت تو نیز مرده و صاحب نیز حالی یک پندارم و در حال صاحبش نیز در خانه نمرد **شرح**  
اندرین وادی که پیر مولوت شیر عزین **شرح** خور کند قلب الاسد عواکی تاب آورد **منهم** الصافی المتحلی الوافی التعلی

ذخیره السریة والنفیة السکینه السریة پیر محمد الداروری رحمة الله علیه **شرح** فقی طیت بر دانه صف **شرح**  
و نیلا و فضلا و خیرا **حکایت** پیر فضیل و جی روایت کردند که نوبت سپیلی عظیم بود خانه میساقی بیامد چنانکه بحال  
عبور منقطع شد و مردم مضطرب شدند و آب از کنار بول راه کرده بود و بول معطل مانده و مردم را بحال گذشتن از جاعتی بر پیر محمد  
داروری گفتند رحمة الله علیه که آب می باید که در این جنک در متن رود و خاز برود و زیر بول باشد و اصلاح کنار رود و خانه کردن تلمردم  
عبور بر بول باشد پیر محمد گفت بلی از محنت شیخ قدس اسره مدتی بدین نسق می باید بستن و بکن و آب رفت و موزه از پای  
بر کند و در آب رفت و موضع مدعی خود که از اینجا تا اینجا باید بستن و فصلی بهار بود و سپیلی عظیم و وقت مدیبتن نبود تا فصل تابستان  
که آب سبک شود و امکان آن باشد چون این موضع سرد و اجوی آب نبود که چنین می باید از آنجا باز کرد و دید جان شب آن قوت کرد  
و انباشتی که بر در ایام و روزگار حجاب میان بول و جوی آب شده بود که یک دو هزار آدمی بایستی که بعدتی آنرا بردارند از میان بردارند  
و آب در زیر بول روان شود و مردم دارا که در آسان شد و احتیاج نشد که مردم زحمت کشند **شرح** هر که در آب خود از جوی داد  
آب در در شرم از آب روی او تازه روی نیست در عالم **شرح** لک را آیت اندر کوی او **حکایت** پیر فضیل گفت پیرم  
پیر محمد رحمة الله علیه از حیات ظاهر شیخ قدس اسره خدمت شیخ صدر الدین ادام الله برکت آمد و خلوت بنشیند در محنت بخانه  
باجی از طالبان بدید که از گروه سپید و ساکنان آن جموع که جان بودند و چون آنجا رسیدند در آن حالت بشری غیر مشغول بودند  
چون آن جماعت بدیدند تا آنک ایشان کردند و در آن میان جوین نامی بود آب بدو این طالبان چون بدیدند فکر کردند که چون  
ست است بی خبر و غیر ملت ممکن که حرکت ناخواب از و صادر شود جموع بگریختند و پیر محمد تنها ماند از آب فرو آمد و بر راه تنها  
با پستاند چون جوین در رسید نظر کشش بر پیر محمد رحمة الله علیه متواضع تمام از دور با پستاند پیر محمد گفت بآن مدت چرا آمدی  
و چرا باز پستاند جوین گفت از برای خدا میخوام که زیارت کنم اما دلم نایاب است پیر محمد گفت با غم نیست جوین باید زیارت  
کرد طالبان باز آمدند و در میان ایشان پیر امیر بار نامی بود مردی کار کرده پیر محمد گفت چون جوین غیر ملت دست است  
بحال جواد اهل که زیارت کرد پیر محمد گفت دوزی باشد که حق تعالی ایشان را توفیق اسلام دهد و ترا نخوت نمی باید کردن محنت  
آن پیر امیر بار را خدایان دامن کریان گرفت و حالی از نسق بگردید و در حوام افتاد و آن جماعت که جان دید که تمامت مسلمان  
شدند و نیک حال شدند اکنون از ایشان و اولاد ایشان بسیار ذاکر و صاحب واقواند و در اسلام نیکو حال و مجدانه **شرح**  
اذا کان لمرء جسد من الهدی **شرح** ثانی له التوفیق من کل جانب **شرح** ومن کان محکوما علیه شقاوة **شرح** فحیو کما و انسداد المطالب  
**منهم** المیقظ الزاهد المتقین العابد جلی الصفیة فقی الصغیفة موشح الزی الفقیری پیر احمد الکشمیری رحمة الله علیه  
**شرح** فقی کان فیہ مایسره صدیقه علی آن فیہ مایسره الا عادیا **شرح** از جمله کرامات ظاهره او در فضل دوم با  
لطف و عطف حکایتی مسطور است **حکایت** از مشایخ پیر که پیر احمد کشمیری رحمة الله علیه نوبتی با جی در دیه و در زمان  
پیر می رفت و بر راه کل بود سوار در میان آن کل اسب میدوید و اندک گفتند آهسته برو تا قطرات کل بجای پیر رسید



آن سوار القات نکند و اسب بداند قطره جگر کل بجا پند و بران سوار متغیر شد و بر کشت آن سوار یک دو کانی  
برفت حالی از آب فو افاد و سرش کل فرو رفت و در حال سلاک شد **شعر** بر مرکب تو من ضرری نیست  
بیج احتیجی ادب بخود بینی **مست** کز باد سر بر باد پا بر سر خاک **شعر** نزد کردن عرش نکست  
کار دنیا حاصل باشد که بود کار خدا **مست** کز جود با حق بود هر دو جهان آن توان **قصیده**  
در ذکر امات بعضی از خلفای نازل و سایر مریدان شیخ صفی الدین قدس سره که هر یک جدولی از غان معانی واتی از  
سبع المثانی او بودند رحمه الله علیه **شعر** هر یکی از معدن لؤلؤ کانی بوده اند هر یکی از کعبه برای معانی بوده اند  
**فصل پنجم** صاحب البیتین و التکلیف مولانا نجم الدین اقبونی رحمه الله **حکایت** مولانا شمس الدین اقبونی از سید  
الخلافة پیر محمد آدمان رحمه الله علیه که گفت در وقتی که در حضرت شیخ قدس سره از بغداد دعوت خروج کردم مولانا نجم الدین رحمه الله  
حاله انحراف شیخ قدس سره فرمود مرا طلب کردن و گفت ما امروز از بغداد بیرون می رویم مولانا نجم الدین را یکی سپیدی گفتم شیخ حکم  
انت فرمود تو را بجا توقف کن و فردا او را بجا پسلبه و در عقب بیا و مولانا نجم الدین را در آن حال مرضی بکشد و دو دوا فرمود  
فرمود و روان شد **شعر** انس یوم الریحیل موقفا و خده فی دموع عرق و قوله الکتاب واقفه تترکی بکذا و تطلق  
من پیش مولانا نجم الدین باند و او را مرضی بود از امات موت مسیح علامت برو ظاهم نبود و در دهم که شیخ قدس سره فرمود  
بجدا شدن بسیار معنی این چیست و مرد خوش است آن شب یکی را از خادمان خود پیش و می بکشد استم و من غلوت خود فرم  
بامداد پیش و می رفتم و ناری با خود ببرد و او را خوش یافت و بعضی از آن نارجور و چون برخاستم و بیرون آمدم و در می نر  
نوره زد باز کردیم علی الفور گفت ای جان پاک تسلیم کرد رحمه الله **شعر** انا ان مت فاهوی حثو فلی **مست**  
و بده الهوی موت الکرام معلوم شد که آن شیخ فرمود و فرادش بخدا بسیار مرادش نقل او بخوار رحمت الهی  
بواجبات تجیزش مشغول شدیم و چون در لحظه کش نهادیم بصری او از من شنیدم که مر جادوی الله مر جادوی الله مر جادوی الله  
ای خوشی دی که چنان زین شان کتند ای که جان عجب نبود در غلوت صفای جانی به قدر دارد تا بر در و حالش  
بر خاک او خاتم سروق و جایی **منهجه** صاحب الصدر السلیم و الفضل الجسیم که در ابریم رحمه الله علیه که جوشش  
سینه او که سینه رموز سر بانی بود و هر کسی می شود از کرامات با مر و امارت ظاهره او بود و از آن کنان که جوشش سینه  
ایشان محسوس مردم بود و گیتی بود رحمه الله علیه **شعر** دل او دست جوب عاشق در آغوش زدی  
زاتش شوق دل عاشق او جوشش زدی **حکایت** از مشاهیر کرامات و اخوه اوست که چون از هی الهام پس کردند  
و سوگند دادند که مرغ ترا در آواز آور او بر که چشم بر هم نهاده و دمان بکشدای و زبان در بستی از اندرون وی بجوی حفره  
آواز با انواع ساز با پیرون می آمد که بر هزار دستان سبق کرفت و اسباب و جلا سبذوق استماع  
کردند **شعر** بر طراوس دل را ز یوری باشد بزیب **مست** غزلب عشق را سانی بود پس و لغزب

باز از آن سان جلوه چستی کجا ماند قرار باز ازین سان نغمه عشقی کجا ماند سکیب **منهجه** محارب الشیطان الخناس  
پیر احمد الرواس الوردی رحمة الله علیه که دایم با حیای لیلی علی التوالی قیام نمودی و شب گاهی کرده اگر آن و گاهی که بقیه  
و گاهی که در مقابله می کردیدی و ذکر می گفتی و پیوسته از کب حلال بریزی کردی با خود از بادام مقشر مغلی و غیره از ماکول و نقل و افق  
و از برای قوت دماغ ذکر آن بایشان میدادی و همچنان اگر در شب فقیری و بی نوایی و ضعیفی در مساجد و خوابگاه و بر راهها خفته یا  
نفسی از آن جان بوی دادی که بیانی ششناخ و چون شب نیمه سپیدی بر سر در و از بانگ نازی بگیتی و گیتی و خیر  
شنیده ام که چون مؤذن بانگ ناز کوید فرشتگان دست از تعذیب اموات بردارند **شعر**  
خوش بود دست و زبانی گوید در دستگاه **مست** زنده را و مرده را راحت سپانی میکند **حکایت** از مشاهیر حکایات  
که چون پیر احمد بر حجت سپید شیخ قدس سره قدمی چند جنازه او را برداشت تا مقابر مندریش قریب نیم فرسنگ از پل  
باشد بتشیع جنازه او باده برفت چون ویرا دفن کردند و خاک منور تمام داشت نکرده بودند شیخ ز اقدس سره وقتی شد  
و در آن وقت ناگاه یکی از طالبان شیخ که صاحب کشف بود نوره زد و فریاد بر آورد که احدا را برندند شیخ بانگ بر زد و گفت  
خوش باش **شعر** بازی که شاید بر محبوب نفس نبوده جانی که بود زنده در کور کجا کنج **منهجه** صاحب الحال  
پیر کمال رحمه الله که مشهور بود بحال دیوانه گاه بودی که در محراب افتادی و سراسیمه و دیوانه صفت میکردی **حکایت**  
پیر زکریا که توفیق همچنان در کوه افتاده بود در جانب شدن که گریه کیلانت و شب دهان کوه باند و سر ما بود و جاده او در ازل  
بود در خانه مقفل بامداد مادرش آن خانه را دید بکشد و جامه ویرانیافت احتیاط کرد و هیچ راهی و منفذی نبود در باب  
متعجب شد که حال جامه جوده باشد و فرسودماند بعد از یک دور و روز چون پیر کمال باز آمد دید که آن جامه پوشیده بود مادرش  
تعب کرد و گفت این جامه اینجا بود و از اینجا یافت شد پیش تو چگونه افتاد پیر کمال گفت ای مادر ما را این دیگر است که در  
پسته حجاب نباشد **شعر** ای عقل تنگ میدان می دان که مست در عشق دیوانگی او را بیرون ز عقل جاسیه  
این شش در تردید کجاست تا بیا سپید در کوی عشق بیرون از شش جبت بحالی **منهجه** العابد المودید پیر احمد اسپا  
رحمه الله که جوشش صحابی پستان بود ندی و او عادت داشت که بدیشان ننگ دادی **حکایت** ملک قباد که در  
گفت توفیق غنیمت حضور پیر احمد کردم و جمعی رفتم شب در آمد و مادر تنگنای میان دیوار تا رسیدیم و زمستان بود و زمین  
یخ گرفته بود و در آن تنگنای پستان سخت زحمت میرفتند چون پیر احمد از صبح بگذارد و گفت بجاعت که در آن تنگنای آب  
مست کوشید بلی گفت آن جاعت را زحمت خواهد سپید **شعر** چون دیده بکمل نور کرد و بر نوره  
احوال کجا بر جان مستوره چون حضور شیخ رسیدیم شخصی علی شاه نام با ما بود پیر احمد در نظر کرد و گفت ازین شخص بی  
ایجاد می آید و در ملحد پستان خواهد مردن عاقبت علی شاه برفت و در ملحد پستان وفات یافت **شعر**  
آینه او ز عکس انوار صفا شد جام جهان را سرار و جوده در نور ز طلت خبر روشن داد **مست** کز روز امیدش شب غزلان نمود



**حکایت** حاجی حافظ اقبونی گفت با جمعی از طالبان در خدمت مولانا نصیر الدین شیرازی رحمة الله علیه نشسته بودم شخصی از مولانا  
شمس الدین کیکلانی طیب الله روحه شکایت کرد که اظهار انگار در حق شیخ قدس الله سره میکند و زبان غیبت در حق صوفیان دراز  
میدارد و هر یکی ازین غلطی نقل میکردند و محمود چون این سخن بشنود ناگاه از آن میان برخاست و کرمی جذبه کرد با آن مردم گفت  
بسیر دل شیخ صفی الدین که مولانا شمس الدین صید شیخ و در دام اوست **شعر** فکل عظیم لم یزل تحت امره  
علی ساقه قید و فی جیده قید و در روز دیگر باقیست که وی سر و پای من بر خیزد و بخیرت شیخ رود جاعت چون این سخن  
بشنیدند تا ریخ آن روز بنوشته بودند مولانا شمس الدین رحمة الله علیه پیش مولانا نصیر الدین فرستاد که مرا این چنین  
طاقت نیست بخیرت شیخ رفتم باید که شامیز متعاقب بیاید **شعر** زانکاس پس تجلی نور خاطر او  
بسی خیر جوابیست نه نقیصه نه صفت که خوف دفتر اشکال چیز امکان ندارد از وقتش روشن و بتین در است  
**و منبر** زمین الاقران پیر سلیمان موقال رحمه الله علیه **حکایت** اخبر علی گفت با پیره سلیمان سلطانیه رفتم شب دوم  
که در سلطانیه بودم هر دو سر بر یک جامه دانه و بختیم در خواب دیدم که چند سوار روی شهاب پسته بیامند و پیره سلیمان را در  
می رودندی من فریاد میکردم که پیره سلیمان را بردند و دست در می زدیم درین حال فریاد میکردم که آن از خواب در آمدم پیره سلیمان  
گفت ترا چه بود و این فریاد چیست گفتم چنین خوابی دیدم که منتر پس که مرا خواهند مردن در روز خپسته شده و در خپسته بود  
در درین سه روز مجموع احوال که بر عهدت می آمدند و او هیچ سخن نمی گفت چون خالی شد گفتم پیره سلیمان خدا را بیاد دار  
و چنین بگو بعد از زمانی چشم بگشاد و گفت ای یار باوردم و خوب ساخت و در وقت باز گذارد و من گفتم ای امیر علی شیخ است  
و من چشم از شیخ قدس سوی تو انم باز که رفتن **شعر** ای لأخذ ناظر علیک حتی اغضض اذا نظرت الیک  
و اراک عظمی فی شایک و التي قلتی فاغار علیک و کنت کیرم که این خلق نمیدانند تو نیز نمی دانی و چنین میگوئی می بندار که  
من نمیدانم که غافل نیستم این گفت و ایان آورد و تسلیم شد رحمه الله علیه **شعر** شامدان پرده ز رخسار وجود و راندازند  
عاشقان در نظرش جان و جهان خوش بازند و چون تجلیش میکردند پیره بدر الدین گفت عقال را شانه در محاسن او خشت  
او چشم باز کرد و عقال سخت تر پیچید و نمیمی عظیم بر وی نشست و پیر ادریس را دم داد و بوسه بر پای پیره سلیمان داد پس شام  
روان شد و کار تمام کرد پس مجموع اکابر سلطانیه از صلی و ام و انالی شجر جمع شدند و معظمت تمام و برابر گرفتند پیره بدر الدین  
گفت آن ساعت و آن روز روز خوش بود و آفتاب رخشان و هیچ غمی نبود و راه به بخار بود و نظر کردم دیدم که بر خازه  
و بر راه و بران جمع که تشییع خازه کرده بودند بادران نرم می بارید و بر هیچ جای دیگر نمی بارید و همه خلق میدیدند پس قولان این  
غزل آغاز کردند **شعر** آب زیند راه را مین که نکار میرسد مرده دهد باغ را بوی بهار میرسد رسید از ره رضوان و از کلا  
هوای آب زن لطف از سلا لاله نوز ز خاک تا اثر کرده راه بر خیزد فشانند ابر غایت سر شک جام طهور و اکنون مرا او  
عادت پذیر نمی شد و هر عارت که کند چون نظر کند بر جوی خوشی و کاشی بطرفی افتاده باشد **شعر**

در سرای نور چون در ساخت او این جاب خاک دور انداخت او **و منبر** ذوالکمال پیر کمال خیر سلیمان که مردی خواب دیده  
رخه الله علیه **حکایت** پیره عیسی که مردی گفت در زمانی که هنوز دست ارادت در سلسله توبه نند بودم در خواب دیدم که شیخ  
قدس الله سره مرا توبه و تلقین داد و قلبه مویم بمواض برداشت بعد از آن چون بوعیت توبه بجهت شیخ قدس سره رسیدم ملک  
الآله سید شرف الدین مراوی برد الله ضحی و پستم بگرفت و در حضرت شیخ بود که توبه کنم و گفت شیخ عیسی را توبه بده و موافق بود  
شیخ قدس سره فرمود ما اورا آن شب توبه داد و موی برداشت ایم **شعر** بود آن شب روز بازار قبول  
جان اورا که خیال دوست دید اما آن شب که آن خواب دیدم صبحی مسجد نماز صبح رفتم پیر کمال حالی که مرا بدید گفت عیسی توبه مبارک  
گفتم توبه گفت آنکس شب شیخ آمد و ترا توبه داد و موافقت برداشت گفتم چون میدانی که توبه او را پیش بود انگار پیش تو آمد **شعر**  
مر که دید بدین آینه روح سپید سر جان در نظر آینه روح بدید **و منبر** العابد الحق دیر محمد زاده رحمه الله علیه  
**حکایت** نوبتی حاجی متوجه اردبیل شدند شب منزل ایشان در عوقین کرم و دعا ابرهیم نامی اتفاق افتاد و در اطفالی پس  
ضعیف در کنار راه بود و مادرش را خسته حلقه پستان خشک بود و آن طفل از بی قوتی ضعیف بی قوت ابرهیم گفت ای صوفیان دعا کنید  
که این عورت را از بنای این طفل شیر بشود که شش فرزند مار را در وجود آمده است و از بی شیر بیستم بگو پسته و مرده اند و حرکت  
اگر توبه کند شیرش بد شود آن عورت این سخن بشنید و توبه کرد چون نیم شب شد از خواب در آمد و بشوهر گفت بر خیز که از برکت  
این اریا که در خانه مانده جندان شیر در پستان من آمد که کودک سیر خرد و از پستان روان شده است و می رود **شعر**  
هر که مانند حواری نفس عیسی یافت اذ دم حکلی آب حیات روان **و منبر** الاورع الاعد پیره احمد الازده پیری رحمة الله علیه  
که عم مؤلف بود و شدت ریاضت بجز نبه چپانیده بود که در روز یک قطره آب پیش خود می خورد و افطار بدو و شغال طعام میداد  
ربیعان شبان بجوار رحمان سپید و نفس آفوشش با آله لا اله الا الله بر آمد **شعر** آن دل گو شیر از انگشت رحان میخورد  
از شراب نان دنیای جویده فطام و انک می باید سحری در شب قدر قبول تا شایانگاه وصال دوست باشد با صیام  
**حکایت** از شاه میرت که در وقتی که پیر احمد بر رحمت سپیده بود و ویرا بر تخت خوابانیده بودند و پستاری سپیدی بر وی  
بوشانیده از میجان دلش آن دستار بر پسته از حرکت میکرد و چون ویرا بتمام میزدیشین بردند از مقابر او از مطربان با آغانی  
و لاریب می شنیدند که می آمدند و به جگه پس را می دیدند چون این سخن را بر ملک العیال پیره غر الدین رحمه الله علیه عرض کردند که توبه  
ارواح بودند که بخدمت پیر احمد طرب می نمودند **شعر** چون دوست به عاشق برقع زرد کشاید دلها رقص آید ارواح مطرب آید  
**حکایت** عدول بدایت کردند که بر خرا پیره احمد رحمه الله رفته بودند بعد از وقت سال که او بر رحمت سپیده بود از مرقد  
او آواز ذکر بصیرت شنیدند که بر می آمد **شعر** قد و افق الحق و لایق به بدلا فصار بالذکر و الا یان مقرونا  
سأصفیک و ذی ما حییت فان امت یو ذک عظمی فی التراب و فیتا **و منبر** الذاکر المؤید خالو احمد الانشایی از ولایت  
اردبیل حالی کرده ابرهیم رحمه الله علیها چون خفته بودی از پسته او آواز یا هو بر می آمدی **حکایت**



از مشایخ است که چون خالو احمد متوفی باشد ویرا در صدق و اید که بوی قسکی از او پیل است و فن کردند چون در صبح مردم بترتبت  
او یکدشتندی او از ذکر از تربت او می شنیدند و بسیار بودی که مردم جفت یار که بصحرارفتی چون از تربت او از ذکر شنیدند  
بفرسیدند و بدان راه نتوانستند آمد و شد کردند **شعر** آفتاب عشق تو در دل و جان جای گرفت که بزرگم نام تو آید ز زبان  
**و منتهی** **در** الال الطاهرین سپید عال الدین الاصفهانی رحمة الله علیه **حکایت** ادا م عبد برکت گفت بوی با سید عال الدین  
بکبار تنور جاز خان ز اوی فیکر نشسته بودیم و تنور تابانیده بودند که آن در بندند و طلب آتش عظیم بنور زبان می زد و باور می خاطر بهم  
دست بودم دستتاری با کلافی که بر سر داشت و شیخ قدس سر و بر سر او نهاده بود و تنور انداختم و در آن آتش سوزان افتاد  
چنانکه کلاه بر جگر آتش آمد و چون تنور عمیق بود و از قدر قاشقی بیشتر و کسی را قدرت و مجال آن نه که دست بر دستار  
بر آید و تا کجی و قلاب آهین آوردن توقی لبش چون کعبه بیاد و در آن دستار و کلاه بر کشیدند یک تاره از آن کلاه و پاره  
او سوخته نشد و بود بلکه رنگ نیز از وضع خود نگذاشته بود **شعر** هر کجا آثار نور او بود که کس آثار نار آنجا گذارد  
چون شکار نور جری مؤمن است **جدا** آنرا که باشد این شعار **و منتهی** **در** العابد الو حید مولانا عبد الحمید السمرکانی که شیخ  
قدس سر و بلفظ مبارک او را بقیه صوفی خوانده است **حکایت** از مشایخ حکایات است که مولانا عبد الحمید در دیه سرکشان  
می بود و در آنجا جمعی انبوه از مریدان خواجه محمد بن خواجه کجی رحمة الله بودند و جمعی از توبه کاران شیخ قدس سر و می بودند و چون بعضی  
بکجیان فتوری و قصوری در رعایت سیرت و طریقت و محافظت سنت و شریعت و عدم احترام از آن محارم می بود مولانا عبد الحمید بر ایشان  
آمر معروف و نهی منکر میکرد و بدین واسطه تعصب و میان ایشان بود مستمری بود اتفاقا این خواجه محمد را نوبتی بدید سرسکان بر عت  
آوردند و جماعت مریدان وی دعوت و جمعیتها آغاز کردند و از زجری که مولانا عبد الحمید بر ایشان میکرد با خواجه محمد رحمة الله  
شکایت کردند **شعر** **الاف** فاصغ و دع هذی الحکایة فقد یکنو المریض بلا شکایة **خواجه** محمد گفت باری مولانا  
عبد الحمید را بمن نمایند تا ویرا بینم و مولانا عبد الحمید پیش وی نمی رفت او برخواست پیش مولانا رفت و با وی سخن در پیوست  
که سبب زجر توابع من چیست مولانا عبد الحمید گفت خواجه محمد بزرگ رحمة الله مرد بزرگوار و از اولیای حق تعالی بوده است چون  
بعضی را می بینم که خلاف سنت و شریعت میکنند و تارک جود و جماعات بلکه تارک صلوات می باشند تا جابر ایشان امر معروف  
و نهی منکر واجب می شود خواجه محمد چون این سخن بر رخ صدق و حق دید ملزم شد و انصاف داد قبول الحق من حیاء القلوب  
و بقصود ایشان معترف شد الحق الحق ان یستع و یستع اولو الفضل یعنون الحق لایهلی و ذوالنقص یخشی الحق و الحق ایلج  
بس قولان جیز کتن گفتن آغاز کردند و سماع برخواست و چون مولانا عبد الحمید در سماع گرم شد دستار از سر خود برداشت و بالا انداخت  
دستار بر روی سقف باند چنانکه کلاه بسقف باز دوسید و معلق باند جماعت کجیان موافقت نمودند در رفع عایم بگو چکله و انوسا  
آغاز کردند که دستارش بر سقف او سر بر میند باند و از برای فردا که فتن دستار زردبان و یائیزه باید و این نیز نوعی از استخفاف  
باشد پس چون نشست و مولانا سر بر نه نشسته بود ناگاه آن دستار از سقف فرو آمد و هموار بر سر مولانا آمد و بر سپهر معود

بر سرش نشست مردم چون این حال بدیدند اعتقاد آوردند و می و صولت دادند در صوفیان افتاد و شورشی برخاست  
خواجه محمد چون این معنی بدید معتقد و معتذر شد و آن مخالفت بوافقت مبدل شد و جماعت اعتقاد آوردند **شعر**  
فرو نازند و در ایشان در گنجش سرعت **بگوین** و بسلطانی جو سر بر آستان دارند **اسیران** بکنند و سر را ز عرش می جویند  
که در آن کوی او کلبه بر آسمان دارند **و منتهی** **در** عیم الشیخ و العیدیل پیر اسمعیل الازدی که ناخوبان شیخ قدس سر و  
بود و شیخ به حق او فرموده است که او از اولیای خداست رحمة الله علیه **حکایت** در زمان شیخ صدر الدین ادا م عبد  
جماعت اصفهان التماس پس ارسال خلیفه بدی آنجا کردند که در آن نوای بارشاد مردم قیام نماید شیخ صدر الدین دامت برکته پیر اسمعیل  
باجازه توبه دانی بدان نوای روانه کرد و اندید و بشایعت او تا غرضه رزقین که نیم فرسنگی اردیل باشد قدم مبارک و غرضه  
و حاله التودیع پیر اسمعیل تودیع کرد که دیگر دیر ایاب و رجوع نخواهد بودن و روانه شد **شعر** **تذکر**ت آیات ماضیه و لیالیا  
خزنت فخرت تذکر من دمع **الاهل** لها یومنا من الدهر اوتی و صل لی الی ارض الحیب رجوع و من بعد تزیق الحیب تذکر  
و وصل النجوم قد افلن ظلوع و چون آنجا رسید جماعت انبوه استقبال کردند و او را بدید زنان بردند و آنجا تزلزل کرد و مرضی بر وی  
طاری شد و بجوار رحمت رسید و هنوز مردم از وصیبت و محالست محظی نشده بودند و او را انداختند و نیک بنید و بودند پس او را  
در باغی دفن کردند که قریب سیل آبی بود و جامی کا زبور بخشیده بود **شعر** **اذا** اما امرأ حانت علی منتهی  
پاچین امانا مکرنا او مطوعا جماعت آن نوای از فرقد او نور می دیدند که بر می آمد اعتقاد عظیم آوردند و از مشاهده آن نور  
دل آن جماعت بعقیده صافی روشن شد **شعر** **آیتی** روشن نمود از خاک او ایزد خلق **بدر** آن روشن دلان چون نور می  
و چون دوسه سال بر آمد که در آن مقام مدفون بود و فرار او در قریب سیل افتاد و استیلا سیل که فرار او غرق گد بارضه شرعی  
بجواز نقل متارن شد و سیل پرامون قبر او سپید خلیل کا و دشتی از صاحبان او و جمعی از جماعت دیر زمان و دیر انجواب  
دیدند که گفت می ایامی دیگر نقل کنند پس جماعت اتفاق کردند که او را بجای دیگر نقل کنند جمعی کثیر جمع شدند و بخش قبر او کردند حال که  
او را از حفرة بر آوردند آب در حفرة آمد و چون تابوت ویرا بر شفیخ حفرة نهادند سرش بکشانند ویرا دیدند بعد از دوسه سال  
وفات تازه نوی و عرق بر رخپارشت بقیه کفر فوج فوج می آمدند و زیارت تابوت میکردند **شعر**  
هر که با آب رویش پیش او آب روی باشد کس از زیر خاک و چون جمعی دیگر از مردم بیامند و حکایت فضاوت  
وجه او بشنیدند که بزر زبان در دمان خلق افتاده بود تعجب نمودند و باز سر تابوت بکشانند پیر اسمعیل را در تابوت ندیدند  
و تابوت خالی بود **شعر** **عاشقا** ترا اندر آن خلوت سرای جلوه گاه از برای دیده اغیار باشد پر دما **حالی** عجب مردم  
فرو آمد و این معنی شری یافت پس مردم تحیر شدند و فروماندند که تابوت خالی را بتمام دیگر نقل کردن چه فایده و تا آنروز  
درین تحیر و تعجب بماندند عاقبت باری دیگر سر تابوت بر کشانند پیر اسمعیل را دیدند در تابوت و جان تصور کردند که بر مثال  
کسی است که از جای آمده باشد فریاد از نهاد ایشان بر آمد و باغ از تماشایش بدی آنجا نقل کردند و مراری ساختند **شعر**



آمدند عاشقان بکوی جانان از منزل و هم عقل بیرون باشد از آن که عقل بصری که دهند کین راه نشان پای جان جان باشد  
**و منه** عید النحال حاجی بلال رحمه الله علیه مردی بود جیشی و از برای شیخ قدس سره مؤذنی میکرد و دایم اخلوت می بود و با هیچکس اختلاط  
نمیکرد بلکه تنها در خلوت می بود و اندک در خلوت کثافت داشت تا اگر کسی خواستی که پیش وی آید که وقت ویرا بشوراند حاضر بود  
و چون سختی شدی که کسی می آید بغافل کلمه میگفت که آنکس با محال دخول نموده **شعر** هر که امون پس خیال یارست  
از هم خلق جهان بزار شد **حکایت** چون حاجی بلال متوفی شد بختی که کشته شده بود و او را کشت مسجده داشت چنانکه ممکن نبود  
با دیگر اصحاب ضم کردن و چون در میرا بر غفلت از برای خود غسل بخوابانیدند و احتیاج نودی از تعقیب وی ببلو بملو تا بدیکر انواع افعالی  
گشتن حاجی بلال چنین کن جان کردن و بجهت رملو که خواستند خود بگردید و بجهت موضع که گفتند دست بند نهاده و تا آن زمان  
که غسل تمام شد خود بخود بجا احتیاج غسال حرکت کرد **شعر** انگ اوزین زندگی جانی یافت  
کا داد در جان و جان در کاشد **چشم** دجانی او حیاتی تازه دیده آن جانش نایب باز شد **و منه** صاحب الانبیا  
پیر محمد بدلان تیرابی رحمه الله علیه که مردی پسندیده عالم بود **حکایت** شیخ صدر الدین ادا مامان بکره روزی به پیر محمد گفت چون  
تو با خونت روی من ترا بجای دیگر مانگم بلکه در جوار حضیره من که شیخ قدس سره آدم ازین نوید پیر محمد عظیم قوم و مشیر شد  
و مدتی درین برآمد اتفاقا ادا مامان بکره بزیارت شیخ زاهد قدس سره در جویبار رود فرود پیاده بود پیر محمد بدلان بجهت مبارک ادا مامان بکره رفت  
**و شعر** دید از آن منظر قدسی و از آن نور حضور در دل دیده و نور از نظر نور و نور و آن قبل که ادا مامان بکره که کرده بود که  
ویرا در جوار حضیره جای کند و دفن فرماید باید آورد و او استبدعی آن مقام کرد و گفت بار دین خواهی افتن اما باید پیل خواهم پسیدن  
باید که از برای خدای تعالی از میان راه که در کفرم بار دین فرمایم سپاریدن و مقام معلوم پس ضعفی بر روی طاری گشت و از آنجا متوجه اردبیل  
روان شد در میان راه که بیکیلان در استناده و متوفی شد و بر حجت رسید رحمه الله علیه **شعر** اذما حاتم المرء کان ثقیلا  
و عتبا الیها حاجته و تطلب ادا مامان بکره بپیر محمد را و الیای پس سهای را بنفشه پستاد ویرا بار دین سپاریدن و در جنب حاجی جوانی  
در ذیل فراز پیر محمد الدین رحمه الله علیه مقدس بباخت و دفن کردند **شعر** جان بداد اندر ره مقصود و دیده  
آرزوی کان بجان میخواستی **و منه** العابد القدوسی پیر محمد سوسی رحمه الله علیه شایع و متیم جاکوه کیلان اصفهانی  
**حکایت** پیر بابا شایع که رانی کیلانی گفت شخصی از سیم نام خواست که با پیر محمد امتحان کند مالکیانی از میان خود که بر پیر شایع  
بودند بداد روز دیدن و پیر محمد را بدعوت آورد و آن مالکیان بریان داد کردن و در کانه نهادن و مرغ بر سر آن گردن چنانکه مرغ  
در مرغ چنان بود و پیش پیر محمد داد کردن از سر امتحان که او می دانید بادی که خزانها چون بر رخداد آورند و پیر محمد نظر کرد و محال  
نداد که آن خانه را رخداد آورند و گفت آنجا پیر محمد و پیش من میاورید آن جماعت آنرا از پیر محمد بخورند در موده ایشان  
قرار گرفت و استغفار کردند جماعت چون حال دیدند حال بریشان بگردید و در دست و پای پیر محمد افتادند پیر محمد گفت چون آن جماعت  
مبارک است آمده بودند و انچه که حوام در اندرون ایشان باندی اما دست بحاسن فرو کرد و گفت پروردگار شیخ صوفی در حق من

نیاستم که اگر خوابی این نیاید قضا الله آن جماعت که این کرده بودند باصل و فصل منقطع شدند و از ایشان کسی که در خواب آید ماند  
البقی آخر مده القوم **شعر** هر که خاطر بد آن جواری کشید لاجرم حالش بدین زاری کشید **حکایت** پیر بابا بکشت  
بولی در از چنان تنگ برین برود خانه در کیلان بود که بر آنجا پیر محمد شستی پیر محمد سوسی چون سوار آنجا رسیدی با طراف  
نظر کردی اگر کسی را ندیدی همچنان سوار بر باب بکشتی اتنا ما روزی شخصی حاضر بود و پیر محمد از غافل همچنان سوار بران بول بکشت  
آن شخص چون این حال پیر محمد پیش آمد و از سر اعتقاد و تعجب زیارت میکرد پیر محمد بدانت که او حاضر بوده است و دیده و ویرا  
سوکند داد که افشای این حال کن رحمت الله علیه **شعر** هر که نفس دای برین راه است راست بود در قدس هر چه خواست  
**و منه** السالک السواتی پیر علی دال الکوماوی رحمه الله علیه **حکایت** پیر اسحق معروف با خطاطی و ادب و برادر ملک الملک  
پیر یوسف ایلو انقی رحمه الله علیه گفت که علی دال کوماوی رحمه الله علیه در تبریز بر طبقه سیم کاروانسرای ابریشم فروشان بزرگ بود جاعلی که  
آنجا بودند گفتند پیر زحمت مامده و او التفات نمیکرد و ذکر گفت منی احتیاج شایا اکثر ذکر چون او ترک ذکر نمیکرد و ایشان نقل نمیکردند  
بر سبیل تعجب گفتند اگر شیخ را دوست میداد از آن بالا در صحن کاروان سرا با پستاد فرو پر علی از آن بالا آهنگ کرد و ذکر کنان  
خود را انداخت و در صحن کاروان سرا با پستاد و آنجا تعجب کردند و باز گفتند این سهل است اگر شیخ را دوست میداد  
باز ازین صحن بر بالا پر همچنان ذکر آغاز کرد و از صحن کاروان سرا پر و از کرد و هوا گرفت و بالا پرید **شعر**  
هر غان هوای او جو پر و از کتد بر بام بکونات پرواز کند در اوج هوای دوست صید مقصود چون بال کشاید جوشان  
**و منه** صاحب الجاه پیر عوض شاه پرنقی که مردی رحمه الله علیه **حکایت** پیر احمد پرنقی گفت برادر من پیر عوض شاه رفت  
آفر عمر و غلت خواستی کردن چشم کشاد و بر پیغمبر صلوات الله علیه و صلوات میداد احوال بر پیرم گفت حال پیغمبر را  
دیدم علیه السلام که بیامد و شیخ قدس سره در حضرت وی و شیخ پیش من آمد و گفت امانتی که از آن تو پیش است  
از عبادت و ریاضت و حالات درین حالت آفرین بجا بازی سپارم ناما خوت یا خود میری این سخن بگفت و کلاه شهادت  
بگفت و بر حجت رسید **و منه** صاحب الوجد پیر محمد معروف بکرد گزین شستی کیلان اصفهانی رحمه الله علیه  
**حکایت** آنجا جبریل برادر او گفت نوبی قوالان در دیه ملاز برای برادر محمد کرد جبریز میگفتند او را ذوق و وجدی شد و سماع بسیار کرد  
و انگاه اضطراب و ریشه عظیم بر غالب شد بدتش بر فتم نوعی میکردم که آن حالت از وساکن کرد و قدس سبک شد این قدر محال یا  
که بمن گفت مرا نگاه دار که آخر بمنت و شیخ قدس سره بمن گفته است که وفات من در سماع خواهد بود و با ندان و وجد و ذوق  
بر روی غلبه کرد و ویرا خانه دیگر بردم و او در آن اضطراب و جد و تقلب ذوق جان تسلیم کرد **شعر** در کون جفا عشق مجازی بود  
جو دادن جان دست در از می نمود بازی شمر حالت مستان زهار جان دادن عاشقان بیازی نمود **و منه**  
ذو النظر الایح ابرج رحمه الله که بادی را ده کیلان پیر اصفهانی عابد الدین محمد بود و دست توفیق او را در موده مقصود کشید و در  
سلک ایشان منظر کرد ایند **حکایت** آنجا جبریل گزین شستی گفت در کیلان روزی با ابرج در عبور قبر کهن بر داه پیداشد



ابرج ساعتی قدم باز گرفت و پیش آن قبر با پستاند و متفک شد بر سپیدند از وی که این جو کورت گفت این کسی که درین کور  
 فوج کری بوده است که پیوسته شیون کری عادت داشت است آن زمان مردمان پیر و پیرینه که در آن طرف بودند سوال کردند  
 پیشتر آن بودند که معلوم نداشتند عاقبت بعضی را از پیران معلوم بود گفتند این کسی زنی بوده است صالحه نام که دایم نوحه کری کری  
**شعر** داز سر پوشیده ارواح راه جالده کشف غطا بکشد و اند سر این مستور غیبی دیده اند راز دانا که حرم بود  
**و منه** صاحب النفس محمد جو کس رحمة الله علیه **حکایت** سید الخلفا پیر بدر الدین گفت در پهلایه خواب حسن شتر بان  
 از مریدان شیخ بود قدس الله سره و او را ندیده بود محمد جو کس نام که هم از مریدان شیخ بود و غیر از زبان جو کس زبانی دیگر نید است  
 زنی جو کس اصل بوی دادند که زبان او میدانت و سخن با وی میگفت و تر جان او می بود و پیوسته بختی قنای مشغولی بود و حالش  
 بجای سپید که گاه جفت را ندی چون وقت نماز آمدی و او نماز مشغول شدی گاه او آمدی و میرفتی و زمین تخم زبی می گرفت  
 و از اندن کسی **شعر** هر که کرد و نفس تو سن رام او کار او کرد و هم در کام او **حکایت** پیر بدر الدین گفت که هم کارا  
 او که با وی جفت می رانند روزی بوی گفتند ما را اگر کس است و دید دورست و ما را چیزی می باید گفت به میخواستند شکار میخواستیم  
 محمد جو کس اشارت بجلاغی کرد آن کلاغ حالی پیرید و خوشی بگرفت انگشان بر فند و آن خوشش را بگرفت و کشند و بخوردند  
**شعر** نفس وحشی چون شود در دام قید انس آرد در شکار پستان بصد **حکایت** پیر بدر الدین گفت محمد جو کس  
 زبانی را میرفت چهار سوار ویر بگرفتند و جامها از تن او بر کشیدند و تاراج کردند او پای بر زمین زد و گفت بزبان خود که اسپان نزد  
 هر چهار اسب ایشان را چهار دست و پا خشک شد و بر جایی ماندند و مجال کام زدن نداشتند عاقبت جامه و آلاتی که از و تاراج گرفته  
 بودند با چیزی چند از آن خود بیاوردند و بنهادند و عذر خواستند او گفت نه آنچه از آن منت جدا بنمید و آنچه از آن ثابت بردارید  
 از آن وی بنهادند آن خود برداشتند بر دست و پای اسپان ایشان روان شد و برخفت **شعر** هر که او بر مرکب دل شد سوار  
 خویش را از تازیانش کوشش دار **و منه** صاحب معاملات رانی اخي شهاب شیرازی رحمه الله **حکایت**  
 از مشاهیرست بروایات که نوبتی پیر و عزالدین بالمشاه قصاب و حاجی علی شاه کوتلان اردبیل از مشاهیر مجود آباد میرفتند و پیر  
 عزالدین رحمه الله علیه در انشای سخن با ایشان گفت اخي شهاب از مجود میدان بسندیده شیخ صفی الدین است قدس الله سره صاحب  
 کار و معاملت است ایشان باتفاق جواب دادند که ما دوسه امتحان میکنیم اگر آنچه ما بگویم او بجای آورد او کار کرده باشد پیر و عزالدین گفت  
 چون ما میرسیم اخي شهاب استقبال کند عکاشه قصاب گفت اگر اخي شهاب با خبر باشد ما را رهنده پلاو دهد و رهنده پلاو پیش از ویلیا  
 متعارف باشد حاجی علی شاه گفت اگر اخي شهاب کار کرده باشد غسل با پلاو بیاورد و پیش من نهد و بگوید که این خواسته بودی  
 بخور چون نزدیک مجود آباد رسیدند اخي شهاب را دیدند که سوار می آمد محمد پیر اسپلام و پرسش کردند دوی با پیر عزالدین  
 کرد و گفت چندینی زحمت مرا جود می از با مدد گفت که شب استقبال کند مرا در گرم و سرد سرگردان کودی و تودیر آمدی  
 چون غانه بر فند و پلاو بیاورد و در دوی بالمشاه کرد و گفت خانه خواب تو اردبیل و منده پلاو خواستی بخور و کاشه غسل بیاورد

و پیش حاجی علی شاه نهاد و گفت مان با پلاو بخور غسل کرد در راه چنین خواسته بودی **شعر** دل روشنان که روشنی از نور دیده اند  
 رختند چون شهاب هم نور دیده اند **حکایت** بابی دیگر پیر عزالدین رحمه الله علیه و پیر خضر ایثری و عوض شاه اثری  
 مقریان مجود آباد میرفتند پیر عزالدین مدح اخي شهاب میکرد پیر خضر و عوض شاه رحمهما الله تعالی گفتند اخي شهاب مردم را شتام  
 سخت میدهد کار کرده بگونه باشد پیر عزالدین رحمه الله علیه گفت ما امتحان کنیم تا شاید انید که اخي شهاب بگونه مردیت  
 پیر عزالدین گفت چون آنجا رسیدیم از برای من انگور بیاورد پیر خضر گفت از برای من کوزه بیاورد عوض شاه گفت از برای من  
 غسل بیاورد چون غانه اخي شهاب نزول کردند علی الفور از برای پیر عزالدین رحمه الله علیه انگور بیاورد و از برای عوض شاه  
 غسل بیاورد و در پیش ایشان نهاد و پیرون رفت بعد از زمانی بسیار بیاورد و روس با پیر خضر کرد و گفت خانه خواب تو همیشه  
 مرا زحمت دهی درین فصل قرآن از برای تو خورده از کجا آرم که بدست نمی آید **شعر**  
 هر که از دل خبری یافت مایل با خبرت در دل آینه اش از همه دلها خبرت

**خاتمة الكتاب**

يقول الفقير الحقير المؤلف بلسان الاتفاق واللبان الافتخار هذا كتاب فضلت كرامته تفصيلا وفصلت حكاياته تفصيلا  
 من تجل بحيل مظارعة ونور قلبه بنور كلامه وجده الى المعارف منها وسبيلها والى غرف الجنة قايدها و دليلها وليتقون فيها  
 كاسا كان من اجها زنجلة **شعر** هي الخلد جمع ما تشتهي فزنا قطوبى لمن زارها  
 وهو الجنة الباقية والحجة والواقعة والموعظة الوافية والعظة الشافية راحة المحققين وراحة العاشقين من رثى في مراتبها  
 فاز بالمطلوب ومن كرم في مشارعها اشرف على المحبوب **شعر** ما تشتهي الاذان سمعه وما  
 توهي العيون من المناظر تطرف مقدماته قره العيون وشماته حور عين كاشال اللؤلؤ المكنون ويتجوه ولدان  
 محلكون اذا وافيتهم تلقيت نضرة وسروا واذا رايتهم حبيتهم لؤلؤا مشهورا **شعر**  
 اذا برزت ليلى رايت لوجهها تباثير صبح تحت جحجج الغيايب وان شجكت تجاب من ثغرها الدجى  
 كالجمل بالبرق سود السحاب تزيل ظلام الليل ضوء جوهها وتحفظ ليلها بنشر الذوايب سواده كل طلاب المعارف  
 وبياضه نور اباب العوارف وبياضه نور باب العوارف سطوره كالغدرى يترحن الطمايز وحواسيها كحور نيشن الغداير **شعر**  
 غايات عاليات للنهى ناعات في تصاعيف الوتر ميرزات الكاسين من معلوما ساقيات الرراج من فاق البشيرة  
 ضلوا كضول الربيع وديان الشباب وابواب كجبات عذبة مفتحة كهمر الكواكب مرآة امراء اشتد الانبان ومعناه  
 مينا ازدياد الايمان ككلا تلة لا تحمل وكرامات قبلية لا تعطل في تقفل القل الرانية كجبة عالية قطوفها دانيية  
**شعر** له خلق كالروض غازل الصبا تضوع في الكفاف ارج الذنير يزيد ملاحه على مر الزمان  
 كاز طول الدهر في عقب الخمر تحف فخاويه مغاير الفيوب ولعان معاني مصابح القلوب يتقبس من قبسه شعاع النور



وَيُحْيِي مِنَ تَرْبٍ شَقَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ سَحَابٌ يَطْفِئُ نَارَ الدُّرِّ وَاللَّامِي **شعر**  
 تَرَدُّدُ الْفَوَائِي حِينَ تَوَصَّفُ أَهْلُهَا وَتَعْلَمُ فِي عَيْنَيْهَا مَاءٌ مَعِينٌ وَغَدِيرٌ مَشْرَبٌ لَذَّةٌ لِلنَّارِ بَيْنَ صَبٍّ فِي بَارِقِ  
 التَّحْقِيقِ وَادِيرٍ بِالْكَاسِ شَرَابٌ مُخْتَلِفٌ الْوُكُوفُ فِيهِ شَقَاءٌ لِمَا لِلنَّاسِ مَخْذَرَاتُ أَثَارَتُ غُلٍّ ذَاتُ الْأَكْثَامِ  
 وَغَايَاتُ عِبَارَةٍ بِدَرْجٍ فِي الْعَامِ وَسُتُورَاتُ رُمُوزِهِ حُورٌ مَقْصُودَاتُ فِي الْخِيَامِ **شعر** كَانَتْ نَقَابَهَا غَسِيمٌ رَقِيقٌ  
 بَعْضُ بَعْضٍ الْبَدْرُ الطَّلُوعُ لِسَانُهَا مَعْرُوفٌ بِالتَّسْلِيمِ وَالسَّكِينِ وَاشْجَارُهُ مَوْزُونَةٌ عَنْ مَزَاجِ الزَّانِجِلِ حَبَابٌ عَقِيقٌ وَمَاءٌ  
 رَيْقٌ نَسِيمٌ عَطِرٌ وَتَرَابٌ مَسْكٌ أَزْفَرٌ **شعر** وَرَوْضٌ حَسَنٌ لَوْلُوهُ وَخَرَابٌ قَضُوعٌ مَسْكٌ وَالْمَاءُ شَوْلٌ سَطُورُهُ كَالْكَوَاكِبِ  
 فِي حُلَّتِهَا وَزَخَارِفُهَا وَحُرُوفُهَا كَالْفَيَّانِ فِي حُلَّتِهَا وَمَطَارِفُهَا نَظَرٌ كَالْعُقُودِ الْمُنْظَرِ عَلَى الْبُرُودِ الْمُنْمَةِ كَانَتْ الْبَدْرُ تَقَطَّرُ بِالنَّارِ وَنَظْمُهَا  
 عَقْدٌ كَجُودِهَا وَنُشْرُهَا كَالْعَرِيسِ تَخَافُ بَنَاجِ الْمَكِّ الْفَاظِهَا وَتَكَلُّتُ بِكُلِّ الْحِجْنِ لِحَاظِهَا تَرَدُّدُهَا يَزِيدُ دَشْوَقًا وَاشْجَارُهَا نَافِثُ  
 ذُرْقًا لِبَاسُهَا حَرِيرٌ وَانْقَاسُهَا عَجِيرٌ زَايِرٌهَا مِنَ الْقُلُوبِ قَرِيبٌ وَكَلَامُهَا حَسَنٌ طَلِيبٌ **شعر** كُلُّ الْخُودِ مُتَلَفٌ الدَّوَابِ  
 وَوَشْيُ الرُّوضِ مُتَخَلَّفٌ الرُّقُومُ فَنَاصِ فِي بَحَارِهِ وَخَاضَ فِي عَوَامِضِ اسْرَارِهِ وَاقْتَبَسَ مِنْ عُلُومِهِ وَاعْتَرَفَ مِنْ نَبَاحِ مَشْهُورِهِ وَمَنْظُومِهِ  
 وَطَافَ حَوْلَ قَبَابِهِ وَالتَّقَطُّ لِقَاطَةٍ مِنْ أَبْوَابِهِ لَمْ يَجِدْ أَنْ يَشْرَحَ صَدْرُهُ وَارْتَفَعَ قَدْرُهُ وَتَبَيَّنَ قَلْبُهُ مَرْتَجٌ وَيَصْدُرُ بِصَدْرِهِ مَلَأُنْ  
 مِنْ انْشِرَاجٍ وَيُنُورُ بِحَاسِبٍ تَكَرَّرَ افْتِدَاؤُهُ وَتَوَطَّرَ عَنْهُ مِنْ تَذَكُّرِهِ أَنْدِيَتُهُ وَبَصُحٌ مَشْرِقًا لِسَانُهَا الْأَجَابُ وَيَمُتُّ مَشْرِقًا عَلَى  
 سَاعَةِ أَرْبَابِ الْأَبَابِ طَوْنٌ لَهُمْ وَحُسْنٌ مَنَاقِبُ **شعر** كَتَبْتُ يَا نَفْسُ الْقَلْبَ نُورٌ وَمَا فِيهِ لِلنَّامِ إِلَى الرَّشَاءِ  
 زَلَالِ الْعَالَمِ مِنْ عَيْنِ الْحَيَاةِ شَقَاءُ الْقَلْبِ مِنْ سَمِّ الْفَوَادِ وَمَعَالِمُهُ تَحْدِي كُلَّ غَاوٍ شَارِبُهُ يَرِيحُ كُلَّ صَادٍ لَوْ فِي كُلِّ لَفْظٍ أَيْ لَفْظَةٍ  
 دَلِيلٌ مَرْتَبِلٌ السَّدَادُ سَوَادٌ سَطُورُهُ فَلَكَ الْعَالِي تَلَا لَأَمْنُهُ شَمْسُ الْإِعْتَادِ أَضَاءَتْ مِنْ وَجْهِ الْأَرْضِ بِهَا  
 تَغْيِيسٌ رِيحٌ فِيهِ وَغَاوٌ وَمَا جُلُوتُهُ مِنْ عَالِيهِ الْعَالِي فِي نَقَائِصِ الْقَاصِدِ الْمَبَانِي لَمْ يَحِظْ بِكُشْفِ نَقَابِهَا مَعَ كَثْرَةِ خَطَابِهَا  
 الْأَكْلُ فِي شَهْمِ ذِي وَفْهِمْ لَوْ دَعَى وَقَلْبُ نَفْسٍ سَلِيمٌ وَلَبَّ تَقِيٍّ مَسْتَقِيمٌ وَلَا يَلْقِيهَا إِلَّا ذُو حُظٍّ عَظِيمٍ **شعر**  
 كَتَبْتُ لَوْرَاءُ الْكُتُبِ قَالَتْ سَرَقَتْ الْحُسْنَ مِنْ أَمِّ الْكِتَابِ كَرِهَ الرُّوضَةُ الْحَيَاةَ بَاتَتْ تَرْشَفُ لِمَا دَرَسَتْهَا  
 وَأَنْ أَمْرًا أَنْ دَرَجَ فِي وَكْرِهِ وَانْدَرَجَ فِيمَنْ كَرَعَ فِي خُصْرِهِ ثُمَّ اعْوَدَ التَّلَقَّى بِقَبُولِ قَلْبِهِ لِمَخْذُولٍ مِنْ تَلَقُّائِهِ وَرَبِّ  
 وَأَيْنَ قَلْبٌ لَا يَتَغَلَّبُ إِلَى الْأَسْتِغْنَاءِ بِرُوحٍ لَا تَرُوحُ لِلْإِعْذَابِ بِاللَّسَمِ الْأَمِنْ قَلْبُهُ الْمَرِيضُ بِمَسَامَاتِ التَّلَاقِ وَتَحَلَّتْ  
 الطُّنُونُ فَانْدَلَمَ يَسْتَفِ مِنْ مَذَا الْعَانُونَ وَكَأَيُّهَا إِلَّا الْمَطْلُوعُونَ **شعر** بَذَى الْغَاوَةُ مِنْ أَنْشَاءِ ضَرْبٍ  
 كَمَا تَضَرَّ رِيَّاحُ الرُّودِ بِأَجْعَلٍ وَجَمِيعٌ مَادُونٌ طَلٌّ مِنْ وَبِلٍ وَجُودٌ مِنْ كُلِّ مَا انْتَشَرَ وَطُورٌ وَنَشْرٌ مِنَ الْكِرَامَاتِ الَّتِي كَالْحَصَى وَهِيَ  
 لَا تَعْدُ وَلَا تُحْصَى وَأَيُّهَا اسْتَوْعَبَتْ كَمَا طَلَبَ الدَّلِيلُ مَا يَلْفَنُ الْأَمَّا غَلَبَنِي بَقِيَّتُهُ وَأَبَاقِي رَقَّتْ عَلَيْهِ تَرْقِيًا **شعر**  
 حَلَّتْ إِلَيْكُمْ مِنْ كِتَابِي مَدِيقَةٌ شَقَاءٌ أَيْ سَقَى الرِّيَاضِ السَّحَابِ وَمَا وَصَلَ وَحَصَلَ مَعْرِضُ التَّالِيفِ وَالتَّرْصِيفِ قَطِيرَةٌ مِنْ حَبِيرَةٍ  
 عَانَ الْعَالِي مَا تَدَاوَلَ وَاسْتَغْلَى كَالسَّيْبِ الْمَثَانِي فِي السَّنَةِ الْآفَاقِي وَالْأَدَانِي لَا تَمَاسُ بِتَقْصِينَا الْأَسْبَاحَ وَمَا اسْتَوْقِنَا الْبَلَاغَ

طَلَبًا إِلَى مَنْ هُوَ فِي لَجَاءِ الْأَكْثَافِ وَزَوَايَا الْأَطْرَافِ مِنَ الْخَلَفَاءِ الْأَشْرَافِ اقْتَصَرَ نَاعِي مِنْ حَوَالِي بَعْضِهِ الْكَثْرَ وَقَلِيدٌ لِأَجْدِ **شعر**  
 نَفْسٌ سَمَرٌ مَذْكُورٌ كَيْفَ مَوْطٌ دَنِي قَبِيضَتِي طَوْلٌ كَصَدْعِكَ فَاحِشٌ ثُمَّ أَرَمَ مِنْ سَبِيحٍ نَفْثَةٍ أَدْعَى شَيْخٌ مَشْتَعٍ لَدَى بَابِهَا مَهْ أَفْتَاهُ  
 وَأَنْشَأَ كُلَّ الْأَبْيَاتِ الْغَارِ سِيَةً وَمِنْهُنَّ الْوَيْدِ ارْتَجَالًا وَصَرَفَ بِرَبِّهِ مِنَ الْأَيَّامِ بِإِتْمَامِ الْجَمْعِ اسْتَقَالًا حَارِبًا لِي كُنْ حَصْلًا بِإِتْمَانٍ  
 وَحَالِي كُنْ حَكْمَ بِنَاءٍ وَأَعْطَى كِتَابَهُ بِنِيَّةٍ فَمِنْ جُودٍ وَسُرُورٍ وَنَقْلٍ إِلَى أَهْلِهِ سُرُورًا وَقَدْ مِنْ أَمْرِ عَلِيَانَا مِنْهُ وَضَلَّ وَنَمَتْ كُلُّهُ  
 رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًا **شعر** لَقَدْ أَمَمْتُ حَرًّا رَسَنِي عَلَى مَا قَدَّاعَانِ عَلَى الْكِتَابِ لِيَدْعُوهُ رَبِّي مَنْ رَأَاهُ  
 يَغْفِرُنِي وَاجْزَالُ الثَّوَابِ لَقَدْ أَمَمْتُ أَنْ الْكُتُبُ يَبْقَى وَتَبْلَى صُورَتِي تَحْتَ التَّرَابِ وَاسْأَلِ اللَّهَ الْكَرِيمَ الرَّؤُوفَ الرَّحِيمَ  
 أَنْ يَجَازِيَنِي فِيمَا عَانَيْتُ وَكَدَيْتُ وَكُنَيْتُ فِي تَجْمِيدِهِ وَتُسْوِيرِهِ وَتَجْمِيدِ الْبَاطِنِ الْأَوَّلِيِّ وَالتَّهْمِ الْمُسْتَوْنِي وَجَزَاءُ الْحُسْنَى  
 وَاقْتَصَرْتُ عَلَيْهِ حَتَّى وَانْخَصَرْتُ فِيهِ نَهْمِي وَبَغْيِي وَأَنْ يَجْعَلَ لِي مِنَ الْآبَايَاتِ الصَّالِحَاتِ وَوَسِيلَةً إِلَى نَيْلِ الدَّرَجَاتِ فِي الْجَنَّةِ  
 وَدَرْجِيَةِ إِلَى جَنَّةِ النَّجَاةِ فَانَا الْأَعْمَالُ بِالْبَيِّنَاتِ **شعر** الْأَيَّامُ رَجَائِي أَنْتَ كَاشِفُ كَرْسِيَّتِي  
 فَحَبْلِي ذَنْبِي كُلُّهُ فَاقْضُ حَاجَتِي وَالْمَرْجُومُ يَطْلُعُ مِنْهُ الرُّوضَةُ الْبَهِيَّةُ وَالْعَفِيفَةُ الشَّهِيَّةُ أَنْ تَجَاوِزَ عَالِيَهُ عِلْمُهُ ظَفَرُ  
 مِنَ الْخَطَايَا وَالْخُلَى وَلَا يَبْدُ إِلَى الْعِزْلِ فَإِنْ سَرَعَتْ الْعِزْلُ بِمَوْلٍ مِنَ الْعِزْلِ **شعر**  
 يَا نَازِلَ الْغِيَا عَدَّتْ لُجُجُهُ عَذْرَاءَاتُ الْفَضِيلَةِ يُعَذَّرُ عَلَمًا بَانَ الْمَرْءُ لَوْ بَلَغَ الْمَدَى فِي الْعِلْمِ لَاقَى الْمَوْتَ وَتَوَقَّصَرُ  
 فَذَا أَهْلُوتْ بِزَلَّةٍ فَانْفَتَحَ لَهَا بَابُ التَّجَاوُزِ وَالتَّجَارُزِ أَجْدَرُهُ وَمِنْ الْحَالِ أَنْ تَرَى أَحَدًا حَرَى كَنْ الْكَمَالِ ذَاهِبُ الْمَتَعَذَّرِ  
 وَالنَّقْصُ فِي نَفْسِ الطَّبِيعَةِ كَانَتْ فَبِنَا الطَّبِيعَةَ نَقَصَهُمْ لَا يُنْكِرُ وَالْمَدْعُومَةُ أَنْ يَدْعُو لَسَاعِدِهِ وَنَاقِلُهُ وَرَاوِدُهُ وَمَوْلَاهُ وَقَارِيهِ  
**شعر** لِيَدْعُوهُ مَعْدِي مِنْ رَأَاهُ بِغَفَرَتِي وَجَزِيلِ ثَوَابِي

ختمه الرحيم الكريم اعلاه واعلاه ياسين العواقب بحق الحاشرة والعاقب محمد امام الانبياء  
 والمرسلين صلى الله عليه وعلى آله اجمعين غفر الله له ولجميع المسلمين  
 امين يا رب العالمين  
 تمت بحمد الله تعالى وحسن توفيقه في ثامن عشر جادى الاولى سنة تسع وتسعين وثمانمائة  
 في الحجيرة النبوية المصطفوية  
 على يد اضعف عباده المصطفى  
 غنى عنه